

DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF THE
SANSKRIT MANUSCRIPTS
IN THE COLLECTIONS

THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA SHĀSTRĪ
CLARENDON PROFESSOR, F.R.S.E., F.A.S.B.

REVISED & EDITED BY
CHINTAMAN BHAKRAVARTI, M.A.

VOLUME VIII. PART I.
TANTRA MANUSCRIPTS

PRINTED
PUBLISHED BY

PREFACE

The preparation of the Descriptive Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the collection of the Royal Asiatic Society of Bengal was undertaken by the late Mahāmahopādhyāya Haraprasāda Shāstri, M.A., D.Lit., C.I.E., F.A.S.B., in a series of fifteen volumes of which the first six dealing with the Buddhist MSS., Veda, Smṛti, History and Geography, Purāṇa and Vyākaraṇa, appeared during his lifetime. The seventh volume describing the Kāvya MSS. was published in 1934 (three years after his death), of which the complete MS. was prepared and almost singly seen by him through the press. The late Mahāmahopādhyāya left in addition the entire MSS. of the remaining eight volumes of the Catalogue which he divided into the following groups, namely: Tantra, Philosophy, Jyotiṣa, Jaina, Vernacular, Urdyaka, Miscellaneous, Addenda and Supplement.

The materials left by the Mahāmahopādhyāya Shāstri complete and systematically arranged in the form of slip. They required however to be checked and verified with the various manuscripts described—a task which the late Mahāmahopādhyāya could not finish, as it was his habit to defer the verification till the last and then embody the necessary corrections in the final proofs. This work of verification was entrusted to Prof. Chintaharan Chakravarti, M.A., in 1933 by the Council of the R.A.S.B. who has thoroughly checked the materials and made corrections wherever necessary. Prof. Chakravarti has made some additions and has omitted portions which he considered unnecessary and redundant. He is also responsible for seeing the entire proofs through the press. In the work of verification and correction he has been ably assisted by Pandit Aghorenath Bhattacharyya, the Head Pandit in charge of the Society's Sanskrit Manuscripts.

The present Part deals with 648 MSS. on Tantra. Originally it was the idea of the late Mahāmahopādhyāya to devote one volume to the entire collection of manuscripts on Tantra numbering a

little over one thousand, and the Society planned its publication accordingly. But unfortunately the period of quiescence that intervened and held up the publications of the Society during the last few years prevented the issuing of any further Volume of the Descriptive Catalogue after the appearance of the last Volume in 1934. It has been thought desirable therefore that instead of waiting for another year for the completion of the entire work on the Tantras, the Volume might be issued in two Parts—Part I describing 648 MSS. and numbering 608 pages, and Part II dealing with the rest of some 500 MSS. and of approximately the same size.

The Part I which is now issued deals with the following subjects:—

(1) Original Tantras (Nos. 5804-6165).

(2) Digests:

A. Comprehensive and general works (Nos. 6166-6208).

B. Works dealing with particular deities.

I. Śakti (Nos. 6299-6451).

The work on Part II of the Volume is making satisfactory progress through the press and it is hoped to issue it in about year's time. This Part will be divided into four sections and will respectively deal with:—

II. Rituals of different aspects of Śiva Viṣṇu—
Kārtavīrya, Gaṇeśa, Guru and Parama-
hansa;

C. Works on particular rites like initiation, puṣkaraṇa, homa, mudrā, yantra, blackrites and other miscellaneous rites;

D. Works on Tantric yoga; and

E. Works on stotra and kavacas; besides an introduction calling attention to the salient features of the MSS. described, a List of Contents, Abbreviations based on the principles adopted in the *Catalogus Catalogorum*, Addenda and Corrigenda and an Index to the entire Volume.

The Society is thankful to Dr. Baini Prashad, D.Sc., for taking a keen interest in the early publication of the work and to Dr. S. Chatterji, D.Lit., the Philological Secretary, for advice. The Press Clerk, Mr. D. K. Das, has been very helpful during the progress of the work through the press.

To Messrs. P. Knight and N. A. Ellis of the Baptist Mission Press, the Society is very grateful for giving all possible assistance in expediting the printing of the work, and for their whole-hearted co-operation, which has made it possible to issue this Part of the Volume within the present year.

B. S. GUHA.

General Secretary.

Royal Asiatic Society of Bengal.

16th December, 1939.

DESCRIPTIVE CATALOGUE OF SANSKRIT
MANUSCRIPTS.

ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

VOLUME VIII.

TANTRAS.

I. ORIGINAL TANTRAS.

5804.

8329. कुजिकामतम् । *Kubjikāmatam*.

Substance. palm-leaf. 12×2 inches. Folia, 1-239 of which Folia Nos. 40, 56, 69, 72-84, 86-104, 106-132, 134-187, 189-200, 192-220 are missing. Lines, 7 on a page. Extent in Slokas, 1,700 approximately. Character, Later Gupta. Condition, old and dilapidated. Incomplete.

An account of the *Kubjikāmata* literature will be found in Nep. I, Preface, p. LXXVIII. A fairly good number of MSS of *Kubjikāmata* are noticed in Nep. I and Nep. II. The present MS is referred to in Rep. (1895-1900), p. 4.

Beginning :—

ॐ हसि । ॐ नमः शिवाय । श्रीदेवे गुरुभ्यः । श्रीकाम-
गणपतये नमः ।

श्रीसर्वार्थमङ्गलान्ते कामपदनिश्चितानन्दप्रसिद्धभोमा
हटिन्दायै नमः । यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं ।
यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं
यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं यत्तुल्यं

Colophons of the different chapters :--

Fol. 4B—इति श्रीकुलालिकाधारे श्रीकुलिकामते श्रीदिक्षीयसङ्गाये
श्रीषट्साहस्रे संहितायां श्रीश्रीमते प्रथमः पटलः ।

Fol. 6B—द्वितीयः पटलः; Fol. 11A—द्वितीयः पटलः; Fol.
18B—पञ्चमः पटलः; Fol. 24B—षष्ठः पटलः; Fol. 36B—सप्तमः
पटलः; Fol. 44B—अष्टमः पटलः; Fol. 46B—नवमः पटलः; Fol.
57B—दशमः पटलः; Fol. 64A—इति श्रीश्रीमते कुलिकाधारे
एकादशपटलः; Fol. 67B—द्वादशपटलः; Seven folia after this
without leaf-marks have three colophons :--मातृकोधामो
नाम त्रयोविंशतिः पटलः; सप्तत्रिंशतिमः पटलः; द्वादशवारिंशः पटलः ।

The following sub-colophons are found :--Fol. 13A—
प्रथमपौठावतारः; Fol. 14A—द्वितीयपौठावतारः; Fol. 15A—तृतीय-
पौठावतारः; Fol. 17A—पञ्चमपौठावतारः; Fol. 22B—सप्तविंशतिः;
Fol. 26B—मालिन्यन्यास उद्यारक्रमः; Fol. 27B—शब्दरश्मिमुधारः;
Fol. 43B—प्रायश्चित्तविधिः ।

5805.**4733. कुलिकामततन्त्रम् । *Kubjikāmatatantram.***

Substance, Nepalese paper. 12 x 4½ inches. Folia, 125. Lines, 9 on
a page. Extent in ślokas, 3,250. Character, Newari. Date, N.S. 827.
Appearance, discoloured. Complete.

It agrees on the whole with the MS of the work
described in Nep. I, pp. 99-100.

5806.**3174. कुलिकातन्त्रम् । *Kubjikātatantram.***

Substance, country-made paper. 14 x 5½ inches. Folia, 20. Lines, 12
on a page. Extent in ślokas, 720. Character, Bengali. Date, B.S. 1288.
Appearance, fresh. Complete.

It is entirely different from the work with the same title described in L. II. 694.

Beginning :—

श्रीपाव्यवाच ।

देवदेव महादेव परमेश्वर पुरातन ।
 नन्दोद्य सत्त्वभूतेषु निरङ्गुण परात्पर ॥
 किं त्वया ज्ञायते नाथ किमर्थं तापि ज्ञेयं च ।
 कर्णोपायेन देवेभ्य निरङ्गुणपदं लभेत् ॥
 साक्षात्पारतर्कं ब्रूहि यदि मे विद्यते दया ।
 समयाचारवादिभिः साधने च प्रकाशय ॥
 चैतन्यं सत्त्वभूतानां शब्दरूपेति यत् पुनः ।
 तत्त्वत्वे श्रोतुमिच्छामि साधकानां हिताय च ॥
 यदि मे प्राप्तावापः स्यात् निमग्नार्थं प्रकाशय ।
 वासनासिद्धिरुपेक्ष भावसिद्धयश्च यत् पुनः ॥
 वेदानां सारगम्यञ्च तं सारं मे प्रकाशय ।

श्रीसदाशिव उवाच ।

... ..

सन्मार्थं सन्मथैतन्यं योनिस्तदा न वेति यः ।
 न सिद्ध्यति वरारोहे कल्पकोटिप्रतिरपि ॥
 कथयामि सञ्जामस्यं सन्मस्यार्थावुत्तरतः ।
 येन विज्ञातमात्रेण सत्त्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥
 केवलं भावशुद्ध्या च सन्मार्थं प्राप्तावलम्बे ।
 केवलं ज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तो भुवं नरः ॥
 काली तारा सञ्जालिद्या शोडशी सुवनेश्वरी ।
 भैरवी ह्रीमन्मन्त्रा च विद्या प्रभावतो मयि ॥

वंगला चैव मातङ्गो कमला च प्रकीर्तिता ।

नक्षत्रविष्णुमहेष्टाद्यैश्चतुर्वैर्देवैर्मन्त्रिता ॥

... ..

... ..

मालमण्डपसंस्था च महाकालविज्ञप्तिनी ।

अस्याः अङ्गमात्रेण श्रीवङ्गमन्त्रस्य साधकः ॥

It contains nine chapters. The first chapter is introductory. The second, third and the fourth chapters explain the meanings of *mantras*. The fifth relates to Mantracaitanya. The sixth chapter relates to Yonimudrā. The seventh chapter relates to the purification of the three bhāvas—Divya, Vira and Paśu. The eighth chapter relates to magical rites and the ninth to Mantrasiddhi.

The Last Colophon :—

इति कुञ्जिकातन्त्रे पार्वतीपरमेश्वरसंवादे नवमः प्रटलः ।

Post Colophon :—

इति स्म १२८८ तारिख २६शे फाल्गुनमासे ग्रन्थ समाप्तः ।

श्रीश्रीलक्ष्मणानन्दनाथस्य पुस्तकमिदं ।

5807.

5649. श्रीमतसारटिप्पणम् । *Śrīmatasāraṭippaṇam*.

Substance, palm-leaf. 13½ x 2½ inches. Folia, 1-30 of which 4, 5, 8, 14, 27 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 470. Character, Nāgara. Appearance, old and mouse-eaten. Incomplete.

The work appears to be a collection of notes on a work called the *Śrīmatasāra*, no MS of which, however, is known to exist.

Beginning :—

ओमैरव उवाच ।

ओमतसारमन्त्रटिप्पणकं लिख्यते । यथा :—

तुष्ठीश्रवा[य] । मित्रनाथ । उड्डीश्रवाथ । बड्डीश्रवाथ ।
चर्चिश्रवाथ । जमरा । भट्टा लउंदा । छडा । शक्ति । मश ।
रतना । अमोघा । माया ।

एकैकस्य तु निरुद्धस्य शक्तौर्ना हयं हयं । गगनानन्द । कुमुदानन्द ।
पद्मानन्द । देवानन्द । भैरवानन्द । कमलानन्द । शिवानन्द ।
रामानन्द । लक्ष्म्यानन्द । एवं नव सिद्धा । श्रीभवानन्दा । संगे-
नन्दा । ऊर्ध्वसानन्दा । जयन्तानन्दा । भविष्यानन्दा । देदयानन्दा ।
केसमानन्दा । स्वप्नानन्दा (?) । पूर्वानन्दा ॥

नवसिद्धानां नवशक्तयः यथाक्रमेण ज्ञातव्या प्रत्येवं संयुता ।
पराविष्णु देवानन्द नम्रनासु ॥ विष्णुादिब्रह्मानां (ब्रह्मा) पर्यैवं
गुप्तिनामाणि ।

ऐं, क्रीं, ओं, प्रैं, क्रौं, नमो भगवति स्क्रौं, स्क्रौं, कुञ्जिके
क्रौं, क्रौं, क्रौं, etc. etc.

Colophons :—

10B, इति मतसारे न्यासक्रमो नाम पञ्चमः पटलः, 20B,
इति मतसारे सप्तमः पटलः; 26B, इति मतसारे मन्त्रविद्या-
कोशोद्धारो नाम अष्टमः पटलः ।

The body of the Supreme Being is described as consti-
tuted by the letters of the alphabet.

10B—कथं देवाधिदेवस्य शरीरं परमेश्वर ।

तदहं ओतुमिच्छामि कथयस्व मम प्रभो ॥

अ शिरे, आ जलाटे, इ दक्षिणनेत्रे, ई वामनेत्रे, उ दक्षिणकर्णे,
ऊ वामकर्णे, ऋ दक्षिणनासापुटे, ए वामनासापुटे, इ दक्षिणगच्छे, ख वामगच्छे,

ए अघदशनपति, ऐ ऊर्द्धदशनपति, ओ अघबोछे, औ ऊर्द्धबोछे, अं शिखायां,
अः शिखा[यां] ।

उत्तमाङ्गे स्मृतं स्तोत्रेदेवस्य भैरवि । तवर्गे दक्षिणवाङ् । तवर्गे वामवाङ् ।
तवर्गे दक्षिणस्त्रिपादाङ्गुल्यन्तं । तवर्गे(र्गे) वामस्त्रिपादान्तं । यत्र दक्षिणवाम-
कुक्षि । यत्र एकोदरे । स हृदये । य त्वपायां । र रत्ने । ल लालि । व कायु ।
श शुक्रे । व वसि । स मञ्जायां । ह प्राप्ते ।

क्षकारे शोचमुद्दिष्टं एवं कुलसुरेश्वरि ।

... ..

(Fol. 12B).—

शरीरं देवदेवस्य सायातीनमकर्मजं ।

शब्दब्रह्म तदेवं तु मतकारे प्रकाशितम् ।

इदमभ्यसते यस्तु ब्रह्म्यान् सुदुर्लभम् ।

ब्रह्महत्याश्चमेघादौः पुण्यपापिर्न लिप्यते ॥

5808.

5726. पारमेश्वरतन्त्रम् । *Pāramēśvaratantram.*

Substance, country-made paper. 9½ x 6 inches. Folia, 5-138 with several broken fragments at the end. Fol. 10, 20, 91 and 92 are missing. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The work belongs to the order of the Vira Śaivas. Prof. Bendall notices a MS of a work of this name in his *Catalogue of the Buddhist Sanskrit MSS in the University Library, Cambridge* (p. 27f.). But the latter appears to be different from the present work.

Colophon of Paṭala I (Fol. 8A) :—

इति श्रीपारमेश्वरतन्त्रे शिवशैवविद्वानो वीर-शैव-दीक्षाप्रकारे
मतभेदविस्तरं नाम प्रथमपटका ।

Beginnings of the Patalas :—

Paṭala II (Fol. 8B):—

पार्श्ववाच ।

त्रियम्बक नमस्तेषु त्रिपुरा यमान्तक ।
वद मे कशगामिन्दो लिङ्गधामलक्षणम् ॥
दौक्षद क्षमप्रः सर्वं सत्त्विकादिगुणाधिकम् ।
शिवाभिजननं चापि सर्वं विस्तरतः प्रभो ॥

Paṭala III (Fol. 15A):—

देखुवाच ।

नमस्ते रुद्रकोटखधारिके पणिहारिके ।
वद विन्देष् दौक्षाया विधानं परमेश्वर ॥

Paṭala V (Fol. 26B):—

अथ इदम् महादेवि दौक्षावन्वयवर्णनम् ।
सत्त्विकाद्युत्पत्तिप्रकारां संबोधनमममरितम् ॥

Paṭala VI (Fol. 33A):—

देखुवाच ।

कपर्दिन् कशगामिन्दो + + + + हेतुः ।
वद मे सट्स्थलक्षालक्षणं तत्क्षणं विभो ॥

Paṭala VII (Fol. 39A):—

देखुवाच ।

निस्तरङ्गसुखाम्भोयौ नौकाकौष्ठन घट्टर ।
नमस्ते निर्विकाराय निर्विशेषाय शम्भवे ।
कथितानि त्वयाम्भानि यानि सप्तविधानि मे ।
वीरशैवादिभेदेन शैवं सप्तविधं विवृति ॥
उपक्रमेयानाद्यादिमत्तानां लक्षणं विवृतिम् ।
यज्ज्वाला मनुजः सद्यो वीरशैवः प्रवर्तते ॥

Paṭala VIII (Fol. 45B):—

देखवाच ।

चिन्मयानन्दविज्ञानगगनाय महात्मने ।
 नमस्त्रिशूलहस्ताय पद्भ्यां पतये नमः ॥
 कथितं मतभेदास्ते सप्तसंख्या त्वयानघ ।
 वीर-शैवमतं तत्र विशेषेणाभिवर्णितम् ॥
 वीरत्वं नाम भगवन् विज्ञेयं तु कथं मया ।
 प्रविश्य वीर-शैवे तु किं वा कार्यं हि लिङ्गनाम् ॥
 भक्त्या मताश्रयं कृत्वा वैराग्यश्रियलेम्बितः ।
 पुनरागत्य विषयान् कौं गतिं + + गच्छति ॥
 एतत् क्रमेण विश्लेष्य वद विस्तारतो मम ।
 तारतम्येन यत् प्राप्यं प्रवृत्त्यागच्छ वाहरत् (?) ॥

Paṭala IX (Fol. 51B):—

देखवाच ।

नमस्कृतन्यरूपाय नमः पद्ममुखाय ते ।
 वद विस्तारतो देव वीरशैवस्य विक्रमम् ॥

Fol. 53A refers to some of the characteristics of the school—

वीर-शैवमतं प्राप्य यः कुर्यात् प्राणहंसनं ।
 कर्मणा मनसा वाचा स वसेद्वीरे चिरम् ॥
 वीर-शैवमतं प्राप्य यः कुर्यात् परमौदनं ।
 भोगार्थं संपादं सद्यं मांसं स्त्रीं च कलं जनं ॥
 खलीक्षेयं दिवाविमां सर्वदैवाद्भोजनं ।
 प्राकृतैः सह सङ्गस्य नङ्गस्यागच्छ लिङ्गनाम् ॥
 स कोटिजन्मसु ज्ञान पादशालो भुवि ज्ञायते ।
 वाहनं जनसङ्गस्य स्त्रीकथा लौक्यमेव च ।
 अनाधरं तथालस्यं वीरशैवो न कारयेत् ॥

यः पश्यत्यन्वदुपं प्राक्चिद्विचिरोपमः ।
 काष्ठवहृष्टदेहो यो वीर्यशैवः स उच्यते ॥
 स्वबुद्ध्या चित्तवैदर्ष्यं वीर्यशैवव्रते सक्तः ।
 संप्राप्य दुःखराशिं वा प्राप्तिर्भूक्तो भवेद्भुवम् ॥
 न यस्यानौत्सरे चित्तं यस्य चक्षुर्न दृग्गं ।
 न प्राणिपौढनपगो वीर्यशैवः स उच्यते ॥
 मम विद्याय प्राक्त्वस्य यो बुद्ध्या विषयागुः ।
 तस्य वास्येव वास्येव मत्पदप्राप्तिर्गौत्रम् ॥ etc. etc.

The above extract shows that the school is strict and stoical, zealously guarding itself against anything impure and immoral either in thought or deed.

Paṭala X (Fol. 57B):—

देखवाच ;

योगिदत्तप्रवासाय योगिवेद्यस्वरूपिणे ।
 ब्रह्मतत्त्वप्रकाशाय शिवाय शिव ते नमः ॥
 अनादिशैवनिष्ठस्य सोक्ताचारो विधिः सदा ।
 भक्त्योद्दिष्टस्य च फलं श्रद्धया अङ्गमपूजनं ॥
 निर्व्ययं नैमित्तिकं काम्यं यथोक्तं शुद्धशास्त्रतः ।
 व्याचरेन्नित्यं कर्म्म यथैष्टसुखमुभयेत् ॥
 व्याचरेन्नैवमनस्यस्य यः विवर्त्यं समाचरेत् ।
 यदि श्रद्धयाचरेदन्यं नित्यबुद्ध्या तदाचरेत् ॥
 अतुष्टैवमतस्तस्मैत् यावन्नित्यं तदाचरेत् ।
 व्यक्ता कर्म्मफलसङ्गं काम्यनैमित्तिकानि च ॥
 यथाश्रद्धयाचरेन्नि(नि)र्व्ययं तत्तादृशं स्मरेत् शिवं ।
 सर्वलिङ्गमयं ध्यायन् भगवैवव्रतितमजम् ॥
 + + + + +
 निरूपितं महादेव भगवन् भवता प्रभो ।
 स्वरूपं योगशैवस्य ज्ञातुमिच्छामि मे हृदि ॥

यन्नाम ज्ञानयैवं तत् क भेदो ज्ञानयोगयो ।
 यस्यां समन्वितो वीरः शैवमतफलं कर्मेत् ॥
 यत्तत् सर्वं सविस्तारं ब्रूहि शङ्कर तत्त्वतः ।
 वद तत् प्रियप्रियोहं प्रियोमि त्वं गुरुर्मम ॥

This chapter on yoga is really lofty and elevating. It describes two types of yoga, Śākāra and Nirākāra and lays stress on truth and control of the senses.

Patala XI (Fol. 63A):

देववाच ।
 यामेवम सर्वज्ञ शुद्धनास्रहोदधे ।
 पञ्चाक्षरस्य साक्षात्कृत्यं श्रोतुमिच्छामि शङ्कर ॥
 पञ्चाक्षरीविधानञ्च अपध्यानादिषु प्रभो ।
 कथयस्वामिर्धन्यश्च तेन मन्त्रेण कृतज्ञः ॥
 देवताञ्च शृण्वीच्छन्त्यः तन्मे वद महेश्वर ॥

Patala XII (Fol. 70A): -

देववाच ।
 देवदेव महादेव महेश्च मन्त्रं शृणु ॥
 ज्ञानयोगस्य स[र्वा]ङ्गाख्यं वद मे कवगाक ॥

Patala XIII (Fol. 76B): -

देववाच ।
 कवलाभृतकलोम कटाक्षं मलनायकं । (१)
 केवल्यकलनाधार ममस्मि जिह्विषम्विने ॥
 कथितञ्च गुरुस्यं यत् वीरः प्रोशाभिर्धन + +
 श्रुतश्चादिगतं देव मतभेद सविस्तारं ॥
 + + + + मतभेदा निरूपयिताः ।
 सर्वदा सर्वकालेन विद्यं विद्वान्मनं चिन्ति ॥

तस्य लिङ्गस्य भगवन् पूजादिषु निरन्तरम् ।
 स्थानभेदान् ममापस्य करपीठादिलक्षणात् ॥
 तारतम्येन वा ++ फले ++ लक्षणादिषु ।
 यदि तर्हि समं किं वा विशेषस्तत्र कथ्यताम् ॥

Paṭala XIV (Fol. 82A):—

देववाच ।

विज्ञानं चमविज्ञानमयविज्ञानकारणं ।
 नमस्ते गुग्गे तुषं शम्भवे शशिमीनवे ॥
 सरजस्यस्य पूजादौ कथितं करपङ्कजं ।
 इदानीं श्रोतुमिच्छामि लिङ्गलक्ष्यमौत्तर ॥

Paṭala XV (Fol. 88A):—

देववाच ।

वह्ना तमेकं स्वात्मानमनेकं कुर्वते पुनः ।
 यकोल्लव यसति यः तस्मै वद नमोस्तु ते ॥

 सरजस्यस्युपाविष्टं वीर-शैवाभिधं मतम् ।
 कन्धानि चादिशैवादि स्नातुपूर्वमेव प्रभो ॥
 इयानेव विशेषोऽत्र यदुक्तं पूर्वमध्यमे ।
 यद्यस्ति वा विशेषोऽत्र तारतम्येन वा कथितम् ॥
 अस्ति चेदपि भेदो वा तारतम्येन वा समः ।
 तत्र तत्र विशेषो वा को वा वद महेश्वर ॥
 अथैषां को नवाचारः वीरशैवेपि मान्यतः ।
 वीरशैवेषु वा देव विशेषो मम कथ्यताम् ॥
 वीरशैवे विभेदेषु स्थितानामधिकारिकां ।
 देवाद्या हुजितो वापि लिङ्गादीनां विवाधने ।
 + + + + +
 लिङ्गादिनाग्रपीठाणां वीराणां वद मे हर ॥

Paṭala XVI (Fol. 94A):—

देखुवाच ।

नमस्ते क्षधिदानन्द विद्यानघनमूर्तये ।

... ..

... ..

इतः पृच्छाम्यहं प्रथं स्वसन्देहापतुत्तये ।

पारदादीनि लिङ्गानि तत्त्वमार्गं विकल्पकम् ॥

तत्त्वमार्गेण कथितं लक्षणं लिङ्गमनकम् ।

... ..

श्रीलादिसर्वलिङ्गाभिमयदेवानन्दसिंहा ॥

सति प्रेयानसि श्रीमान् भक्त्या शिष्योऽस्म्यहं तव ।

तत् पृच्छामि प्रवक्तव्यमद्य मे पश्येश्वर ॥

Paṭala XVII (Fol. 99B):—

देखुवाच ।

सर्वज्ञ सकलाधार

वद लोकोपकाराय वीरे शैवविशेषकम् ।

इतः परतरं किं वा नास्ति चेद्वृष्टि मे विमो ॥

Paṭala XVIII (Fol. 105A):—

इदानीं श्रोतुमिच्छामि योगं निर्धारणोत्तमम् ।

शुद्ध लिङ्गिषु जीयते कर्तव्यमर्चितं त्वया ॥

तेषां निर्धारणसमये ध्यायित्वा कथ्यते तु किं ।

तेन वान्येन विज्ञेयं भक्तिशिष्यसुतानिना ॥

निर्धारितं लिङ्गिषु देही(?) किं वा कार्यमतः पश्यम् ।

मतन्मे अद्वाभायै श्रोतुमादरतो वद ॥

यच्छ्रुत्वा लिङ्गिनः सर्वे भवध्यानपरास्तथा ॥

Paṭala XIX (Fol. 112B):—

नक्तं निर्धारणयामाने भक्तशिष्यात्मजम्भरा ।

यदीदं देहि कं क्षणं सरस्वत्यं सविस्तरम् ॥

यतावदेव नो किञ्च विशेषो यदि वाच तु ।
 गृहमेधिष्टप[िदौ]नां योगिभक्ताविरागिणां ॥
 सखीकास्त्रीकथम्माणां दरिद्रघनिनामपि ।
 + + + + किं कार्यं पुण्यकालादिषु प्रभो ॥

Paṭala XX (Fol. 119A) :—

देखुवाच ।

... ..

 शैवदौष्टाप्रकाशे मे भवत्येवं निरूपितः ।
 तदवान्तर्भेदाश्च विधानं लक्षणादिकम् ॥
 दौष्टाभेदाश्च सर्वेऽपि नास्त्यफलं त्वयि ।
 श्रुतं त्वधिगतं पृच्छ['] मया देव त्वयाखिल[म्] ॥
 अनुशैवादिभेदानां यस्यां वीर्यततत्तनां ।
 एक शवोदिता दौष्टा भेदस्तत्तमत्वतः ॥
 सम्भवेद्यदि चेवं वा विशेषं तत्र मे वद ।
 ममानायान्तु दौष्टायां लिङ्गनाशतनुं त्यजेत् ॥
 विधिरैकस्य कथितः कथितं वैषम्यमौच्यम् ॥
 तस्यापि पूर्वमुदितो यथास्यां निर्विशेषतः ॥
 कृपां कुरु मयि स्वामिन् भक्तोद्धारणदौक्षित ।
 भक्त्या चानुगतायै प्रपन्नायै निरूपय ॥

Paṭala XXI (Fol. 125A) :—

देखुवाच ।

तिरस्कृतानिमाशाय व्यष्टैश्चर्यप्रदायिने ।
 त्रिपुटीभोगतुष्टाय पुष्टानां पतये नमः ॥

 त्वया निरूपितं सर्वं वीर्यशैवमतं महत् ।
 महदण्वाद्यनादौनि श्रुताश्चधिगतानि मे ॥

कर्मादिकारिणानि सूत्रिणानि स्फुटं मंहत् ।
 इदा[नी] ओतुमिच्छामि स्वरूपं ज्ञानयोगयोः ॥
 निरूपय सविस्तारं सर्वलोकोपकारकं ।
 वेत्ता तव स्वरूपस्य त्वदन्यो नास्ति ब्रह्मणः ॥

Paṭala XXII (Fol. 131A):—

इत्यत्र उवाच ।

न साधयति मां योगः सांख्यधर्मेऽस्तु क्लृप्तः ।
 स्वाध्यायोदितयस्त्रीर्येष्टेऽर्थाणि नियमा यमाः ॥

 ज्ञानं ध्यानं युञ्ज्या च यत्नः सर्वोऽपि साधितः ।
 यदि मदभक्तिरहितं न पुनरपि वा क्वचित् ॥
 अनाचारोऽपि वाचरहसिः शुद्धोऽपि वा न वा ।
 सज्जनो दुर्जनो वापि मद्भक्त्या पदमुचरेत् ॥

Paṭala XXIII (Fol. 137B ff.) is fragmentary. Here
 Devī puts her question thus:—

उदाच विस्तरादौश प्रश्ने मत्प्रश्नमर्भितम् ।
 निर्लेपानङ्गुलस्य जगदाद्या(दा)रता विभो ।
 सूत्रस्य सविचारस्य कार्यकारकताकथाम् ॥

5809.

93. **ज्ञानार्णवतन्त्रम् ।** *Jñānārṇavatanttram.*

Substance, country-made paper. 7½ x 3½ inches. Folia, 179. Lines, 8
 in a page. Extent in ślokaś, 2,100. Character, Nāgari. Appearance,
 old. Complete.

The work is described in IO. IV. 2552; HPR. I.
 124; CS. V. 23. The present MS contains 23 Paṭalas.
 The work as printed in the *Anandusrama Sanskrit Series*
 No. 69—Poona, 1912) contains 26 Paṭalas.

The table of contents as given in the last leaf :—

वर्णमालाकथनम्, बालान्यासविधिः, त्रिपुरेश्वरौन्यासः, त्रिपुरेश्वरकर्मविधिः,
त्रिपुरायजनदीपविधिः, पूर्वसिंहासनम्, द्वितीयसिंहासने पश्चिमसिंहासनम्,
सर्वसिंहासनम्, त्रिपुराहादशभेदाः, षोडशाक्षरीविद्या, त्रिपुरासुप्तानिरूपणम्,
श्रीविद्यायजनविधिः, श्रीविद्याप्रयोगविधिः, त्रिपुरासुप्तपञ्चा + + त्रिपुराबौज-
साधनम्, त्रिपुराजयश्रीमविधिः, श्रीमविधिः, दूतौघधनविधिः, ज्ञानदूतौघजनम्,
दीक्षाविधिः, पवित्राग्नेयगादि, दमनशेषणम् ।

5810.

3483. *Jñānāgarāntaram.*

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folia, 65. Lines, 8 on a page. Extent in folios, 1,550. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The present MS goes to the end of the 20th Paṭala which is styled श्रीज्ञाविधान. In 10 however the 21st Paṭala is given this name.

Attached to the present manuscript there is an index to the work in two leaves. It runs thus:—

अथ निर्यातपत्रस्य निर्घण्टः ।

अक्षमालानिर्घण्टः, १।१।३; बौजरूपविन्दुत्रयकथनम्, १।१।८;
त्रिपुरात्रिविधमन्त्रादिकथनम्, तत्रादौ बालामन्त्रः, २।२।४; अथ पञ्चवाक-
नामानि, तेषां मन्त्राः, ४।२।३; अस्य मातृकान्यासादि ४।२।७; अस्य अक्ष-
जिनविधिः, ६।१।५; अथ ब्राह्मपूजाक्रम, यन्त्रोद्धारश्च ६।१।८; अथ
पूजामण्डलम्, ७।२।७; अथावाहनादि पञ्चमुदाः, ८।१।२; अथ वनिदावा-
दिकम्, ११।१।१; अथारात्रिकविधानम्, ११।१।४; अथ पूर्वसिंहासनादि
त्रिपुरामैरवौषकरणम्, १३।१।१; अथ सम्यक्सामैरवौषधानम्, १३।१।४;
अस्या यन्त्रम्, १३।२।६; अथ द्वितीयसिंहासनविवरणम्, १४।१।८;
द्वितीयसिंहासने बटुकुटाभैरवी, १५।१।७; सुवनेश्वरभैरवी, १६।१।३;
अथात्रपूर्वामन्त्रादि, १६।२।४; अथ अष्टात्रिपुरसुन्दरी तस्या भेदश्च १८।२।७;

अथ कामेश्वरीमन्त्रः, २३।१।६; अथ बोधयाक्ष्मी औविद्या, २४।२।५;
अथ तन्त्रमण्डलपूजाविधिः २६।२।८; अथ विशेषार्धलक्षणम्, २७।२।४;
अथ औविद्यान्यासः, २८।२।८; अथ कामेश्वरी महाविद्या, २९।१।१; अथ
सर्वसुखाविग्रहम्, ३०।२।६; अथान्तर्ध्यानं चक्रार्चनम्, ३५।२।६; अथ
अपिचक्रविधिः, ३६।१।६; साक्षात्करणम्, ३७।२।१; तत्र सङ्गायतकलाश्रव-
णकारं, ३८।२।२; अथ औविद्यापूजनम्, ३९।१।३; अथ शतपूजाविधानम्,
४०।१।१, यथाग्राः साधनम्, ४६।१।४; प्राक्तीर्थसाधनम्, ४६।२।८,
अपह्नोमविधिः, ५०।२।४; काम्यहोमविधिः, ५४।२।८; काम्यहोमे द्रव्य-
परिमाणम्, ५६।२।८; होमान्तम्, ५६।१।४; कुमारौपुत्रा तत्फलम्,
५८।२।२; अथ दशमन्दविधिः, ५६।१।१; मूलरूपमर्चनं द्रव्यपरिधिः
फलम्, ५६।१।१, अथ बीजाविधिः, ६२।१।४, तत्र शतपूजाश्रवणा,
६३।२।६, तत्र सामाया गुणदोषः, ६५।२।१।

5811.

3391. *Jñānāravalantram.*

Substrate, country-made yellow paper. Textual inches, 10½. Lines, 7 on a page. Extent in stokes, 1,650. Character, Bengali. Appearance, fresh.

The present MS contains 22 Paṭalas.

Post Colophon :—

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॐ तस्मिन् श्रीगुरुभ्यो नमः ॥ श्रीदुर्गायै
नमः ॥ श्रीमहाशिवपरमहंस्यै नमः ॥ श्रीश्रीकृष्णानन्दनाथस्य
प्रस्तुतिर्माद ॥ श्रीश्रीमहाकालमहादेवाय श्रीमहाकालिकायै नमः ॥

5812.

1773. *Jñānāravalantram.*

Substrate, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folio, 109. Lines, 7 on a page. Extent in stokes, 1,750. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains 23 Paṭalas.

5813.

1619. *Jñānārṇavatāntram.*

Substance, country-made yellow paper. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$. Folia, 45. Lines, 9, 10 on a page. Extent in ślokas, 1,500. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

This MS contains 23 Paṭalas.

5814.

5861A. *Jñānārṇavatāntram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 35. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 1,800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1768. Appearance, discoloured. Complete.

This MS contains 22 Paṭalas.

Post Colophon Statement :—

सुभमस्तु । श्रीकल्याणमस्तु । लिखितमिदं पुस्तकं ब्रह्मचरि-
रुचिरानन्दनेन । महादेवार्पणमस्तु । संवत् १७६८ मार्गशीर्ष शुद्ध
१ शुक्लपदे ।

5815.

2689. *ज्ञानार्णवे वैलोक्यमोहनकवचं दीक्षाविधानम् ।*

Trailokyamohanakavaca and Dikṣāvidhāna from Jñānārṇava.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 15. Lines, 7, 9 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Date, Samvat 1758. Appearance, discoloured. Complete.

This MS contains extracts attributed to but not found in the printed edition of the *Jñānārṇavatāntra*. The colophon of the *Trailokyamohanakavaca* seems to indicate that the *Jñānārṇava* formed a part of *Rudrayāmala*. *Dikṣāvidhāna*, represented here as the 21st chapter of *Jñānārṇava*, contains only several incantations

pertaining to rites like *Stambhana*, *Māraṇa*, *Vasikarāṇa*, etc. It does not agree either with the 21st chapter of the printed edition of the work which is entitled *Jñānahomavidhi* or with the 24th chapter of it entitled *Dikṣāvidhāna*.

Beginning :—

ओदेशुवाच ।

श्रीमत् त्रिपुरसुन्दर्या या या विद्यास्वयोरिता ।

कृपया कथिताः सर्वाः श्रुताश्चामतो मया ।

प्राग्नाथायुना ब्रूहि कवचं सप्तविद्यहम् ।

त्रैलोक्यमोहनं वेति नामतः कथितं पुरा ।

इदानीं श्रोतुमिच्छामि सर्वाधिकवचं श्रुतम् ॥

14B, इति हृदयामले उमामातेश्वरसंवादे ज्ञानार्णवे स्तुतिपूज्य-त्रैलोक्य-मोहनं नाम कवचं संपूर्णम् ।

The Last Colophon :—

इति ज्ञानार्णवे निष्ठातले उमामातेश्वरसंवादे दीक्षाविधानं नाम
एकविंशतिं पटलः ।

Post Colophon :—

संवत् १७५८ समर्थ कार्तिक शुद्ध १ प्रतिपद लिखितम् ।

5816.

87. **ज्ञानार्णव-टीका ।** *Commentary on Jñānārṇava.*

*By Kāśinātha, son of Jayarūpa Bhalla and
Vārāṇasī.*

Substance, country-made paper. 9½ x 4½ inches. Folia, 55. Lines, 15, 16 on a page. Extent in slokas, 2,500. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The present MS is noticed in L. II. 826. This commentary is entitled **गुणार्णव**. According to it the work

consists of 23 Paṭalas. The MS has two different paginations, one extends to 18 containing the first nine Paṭalas and the other to 37, containing the rest.

5817.

2822. षोडशनित्यातन्त्रम् । *Ṣoḍaśanityātantram.*

Substance, country-made paper. 10 x 4 inches. Folia, 6. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś, 130. Character, Modern Bengali. Appearance, discoloured.

The present MS contains only the 36th Paṭala of the work. The complete work has been published in the Tantric Texts of Arthur Avalon in two parts under the name *Tantrarāja Tantra* (Calcutta, 1919, 1926).

Post Colophon Statement :—

अष्टमे त्रिकविंशच्च षड्विंशेऽपि चतुष्टयम् ।
षड्विंशे नव श्लोकाः शशिंशद्याकुलाक्षराः ।

5818.

10727. नेत्रज्ञानार्णवः । *Netraññānārṇava.*

Substance, country-made paper. 12 x 2 inches. Folia, 197 (marked on one end of the leaf, with letter numerals; on the other, with figures) of which fol. 95-125 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 3,500. Character, Newari. Appearance, fresh; with portions of the left-hand sides of a number of Fol. eaten up by mice. Incomplete.

Beginning :—

ॐ वसो मन्त्रज्ञस्य शिवाय ।
अमृतोऽयं मुनेभ्यः विद्यार्तिर्धर्मनाथ च ।
परापरकथाय वसो नवमोऽवधोऽयम् ।

विधुस्य सूर्यस्य ज्वालाग्रस्य सत्त्वादिरूपाः प्रभवाम्यतीथे ।
महा च लक्ष्मामम्यतापुत्रा सा संजीवनी चामृतपूर्ववक्त्रा ॥

... ..

- 2A. वर्गान्तत्रयदीर्घपौर्णभपरं खल्लेन्दुविन्दुयुतं ।
तस्यायम्युग्दोलतायदघतं खल्लं च संहारतो ॥
सङ्गीवं नि नवेत्यरं परिकरा पद्माष्टभिः संस्थितं ।
श्रीमन्नेत्रमहेत्यरो जयति सव + परि नैस्थितं ॥
हिमालये सुगामौनं वाममार्गविनिर्गतं ।
आनन्दा सा यदा देवी पप्रच्छ परमेश्वरं ॥
ब्रह्माद्या सर्वदेवे च वाङ्मौकादिमहर्षयः ।
गगनसिद्धिसमाकीर्णं हरपादुतुफुल्लोचना ॥

श्रीदेव्याह ।

मानवानां हिताव्याय कौटुहलं मम प्रभो ।
आलस्यतुः कथं वक्ष्ये त कर्मैः सर्वादि तत्त्वयं ।
गुह्यप्रियापरीक्षा च गुह्यमखलमेव च ।
अधिवासनदीक्षा च विशिष्टः समयः कथं ।
सर्वाधिचाररीक्षा च निर्वर्णापदमेव च ।
देवार्चनादिहोमं च विभिन्नावानि शान्तिकं ।
प्रतिष्ठाजीर्णसुद्धारं लक्ष्यं शिवप्रतिष्ठा ।
मन्त्रसर्वादिदेवानां प्रालोनां च तथैव च ।
कथं चैत्रभलादीनां कर्मैः कर्माकाराणि च ।
बीजविन्यासभावानां भूयिते क्षत्रकानि च ।
उत्पत्तिर्योगभावागमनित्येष्ट मत्तस्मात् ।
नग्नमोक्षकर्मैति भूयिषि चोत्तरमेव च ।
धोराधोर महत् कर्ममोक्षधीनां प्रवर्त्तयं ।
यतादयो महाकर्मैः कथयन्त महेत्यर ॥

Colophons of the different chapters :—

- 3B. ० इति नेत्रज्ञानार्णवे महातन्त्रे एष्वाख्यानो नामः प्रथमः ।
 7A. ० कालसूक्तविवरणो नाम द्वितीयः ।
 13B. ० सत्यज्ञानन्यायायो नाम तृतीयः ।
 17A. ० निरुद्धिकं चतुर्थः ।
 18B. ० गुरुप्रश्न पञ्चमः ।
 22A. ० गुरुमण्डनविधानो नामः षष्ठः ।
 28A. ० दीक्षाध्यासन सप्तमः ।
 31A. ० स्मृत्यदोक्षाष्टमः ।
 33A. ० शिष्टाष्टमयदोक्षा नवमः ॥
 34B. ० सर्वाङ्गिकाग्राह्यासन दशमः ॥
 38A. ० व्यापार्यपददोक्षा एकादशमः ॥
 43A. ० निर्गन्धदोक्षाविधान द्वादशमः ।
 45A. ० + + + त्रयोदशमः ।
 47A. ० शोभनदोक्षा चतुर्दशः ।
 48A. ० खोत्रोक्षाविधि पञ्चदशः ।
 49B. ० नेत्रकर्मात्मभाव षोडशः ।
 53B. ० ललितसङ्कन्दोक्षाविशेष सप्तदशः ।
 57B. ० तन्त्रदोक्षाविशेषविधाने अष्टादशः ।
 58B. ० तन्त्रदोक्षाप्रकरणो नविंशतिः ।
 60A. ० प्राक्तिकादोक्षाविशेषकरणे विंशतिः ।
 65A. ० भूमिप्रोषण-वास्तुस्थापनविधौ कविंशतिः ;
 66B. ० वनवात्रालिङ्गप्रतिमार्दलक्षणविधानो नामैकविंशतिः(?) ।
 69A. ० देवदेवीस्थापनविधाने द्वाविंशतिः ।
 72B. ० प्रतिष्ठाविधानो नाम चतुर्विंशतिः ।
 76A. ० जलप्रतिष्ठाविधानो नामः पञ्चविंशतिः ।
 78A. ० जीर्णोद्धारणक + पञ्चविंशतिः(?) ।
 81A. ० हेरन्मार्गविधिः षड्विंशतिः ।

- 83B, •मार्गद्वारार्चनविधिः सप्तविंशतिः ;
 88B, •नयदैव्यावार्चनादि अष्टाविंशतिः
 91A, •मुद्राशिवदैत-नवविंशतिः ।
 126A, •निर्वाणपुष्पाखन-सप्तविंशः ।
 129A, •क्षेत्रेष्टार्चन अष्टविंशः ।
 134A, •श्रीः सिद्धिलक्ष्म्यार्चनचालीशः ।
 139A, •वृद्धादि सप्तदशकमार्चन एकतालीशः ।
 141A, •त्रैलोक्यदिनयार्चन द्विचत्वारिंशः ।
 144A, •कामकक्षार्चन त्रयचालीशः ।
 146B, •प्रतीत्या महाकमार्चन चतुश्चालीशः ।
 149B, •सप्तकोटेश्वर्यार्चन पञ्चचत्वारिंशतिः ।
 152B, •चित्रादिविग्रहे षष्ठचत्वारिंशः ।
 159B, •सर्वोत्तरनिर्वाणानामूर्त्तिमन्त्रः सप्तचत्वारिंशः ।
 175A, •योगाभ्यास नवचत्वारिंशतिः ।
 179A, •पवित्राभिवादनः पञ्चाशः ।
 181B, •पवित्रारोहण एकपञ्चाशः ।
 186A, •सुपवित्रपञ्चार्चन द्विपञ्चाशः ।
 187B, •कुलान्वयपवित्रारोहणः त्रिपञ्चाशः ।
 189B, •दमनारोहण चतुःपञ्चाशः ।
 191A, •उत्प्लान्तिविधिः पञ्चपञ्चाशः ।
 192A, •धार्तिख्यादि नवविंशतिप्रतिष्ठा षट्पञ्चाशः ।
 193A, •संस्तमोक्तः सप्तपञ्चाशः ।
 196A, •चक्रावस्थापञ्चाशः ।
 197A, •सतत्त्वभावे श्रीमन्नपेक्षस्य सुखनिर्गत-श्रीपराष्टकाभिधाने
 श्रीसुव्यर्थे नाम नवपञ्चाशः समाप्त इति ।

End :—

देवि देवि तव स्नेहात् प्रकाशोऽर्थं महेन्द्रः ।

सर्वोत्तरकार्योन्मादीनुत्तररोचरमन्त्रः ।

प्रकाशोऽयं महातन्त्रं ज्ञानार्थं महोत्तमम् ।

इति ज्ञाना महादेवि न पुनं च प्रकाशते ॥

Five injured leaves at the end contain an index.

5819.

10841. **मन्थानभैरव ।** *Manthānubhairava.*

Substance, European foolscap paper of foolscap size. Folia, 199. Lines, 35 on a page. Only on one side of the paper is written. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

A Tantra of the Kaula Cult. The present MS contains Patalas LXXVI-LXXXIX. The name of the work is not clear. It is called चतुर्विंशतिवाहिकाचक्राभिधान in an inscription on a covering leaf of the MS, recording that it was presented by Mr. Rakhal Das Banerji to MM H. P. Shastri on 16-11-13. It is further recorded there that the present MS was 'copied from a manuscript belonging to the Mohanta of Bodh Gaya dated Nepal Era 761=1641.'

* *Colophons of the different chapters :—*

Fol. 5. इति महामन्थानभैरवचक्र-शतकोटिप्रभागे चक्रान्ते नवकोट-
(पञ्चा)वतारे श्रीकुलकोटिनीमते श्रीकुलतन्त्रावतारे [चतुर]विंशतिवाहके
तन्त्राविधाने श्रावर्ध्याविधानत्वरिताक्षयो नाम बटसप्ततितमः पटलः ।

Fol. 16. •वक्षयोगो नाम सप्तसप्ततितमः पटलः ।

Fol. 26. •चतुरयोग-शिवशक्तितमरे सत्त्वं महाभावाक्षरवर्धनो नाम
चतुसप्ततितमः पटलः ।

Fol. 30. •पवित्रारोहकविधिर्नाम ऊनाष्टौतितमः पटलः ।

Fol. 41. •मन्थनपञ्चात्मविद्यावतापुत्रचक्राक्षौ () मन्थनचक्रं
नामाष्टौतितमः पटलः ।

Fol. 59. •चतुर्षो-वक्षनो-वक्षोवर्धना नाम पञ्चाष्टौतितमः पटलः ।

- Fol. 65, °तिथिभेदे चक्रनिर्णयो नाम द्वाष्टीतितमः पटलः ।
 Fol. 69, °तिथिचक्रवर्गना नाम द्वाष्टीतितमः पटलः ।
 Fol. 74, °मासचक्रवर्गना नाम चतुष्टीतितमः पटलः ।
 Fol. 88, °शिवराजवर्गने शिवसाधयोगो नाम सप्त(?)पञ्चाष्टीतितमः
 पटलः ।
 Fol. 96, °शिवयामविधाने एकवीरयामकारिकर्मको धर्मकोष नाम
 षडष्टीतितमः पटलः ।
 Fol. 118, °शिवरात्रिकुलिक-योगिन्यादय राऊदिशान्त्रवर्गो नाम सप्त-
 दशतिथितमः(?) पटलः ।
 Fol. 129, °महामैरवचक्रनिर्णयो नामाष्टाष्टीतितमः पटलः ।
 Fol. 185, °उपदेशनिर्णयो नाम एकोनवतिथितमः पटलः ।

5820.

8110. **श्रीतन्त्रम् ।** *Śrītantram.*

Substance, country-made paper. 13×4 inches. Folio, 24 lines, 6 on a page. Extent in stanzas, 425. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in six chapters.

Beginnings of the different Patalas:—

Patala I (Fol. 1):—

देववाच ।

कथयस्व महादेव सर्वतन्त्रविशारद ।

माशाक्षरं सुगोप्यं च श्रीतन्त्रं पूर्ववर्णितं ।

...

श्रीतन्त्रं षडङ्गं पार्वतीशैवैवै कुरु पार्वति ।

आदौ सर्वप्रयत्नेन मन्त्रोद्धारं वरानने ।

श्रीमल्लिपुरसुन्दर्याः साशाक्षारतरं प्रिये ।

भूमिचक्रः शिवो माया शक्तिः कृष्णाब्जमादयो ।

अर्द्धचन्द्रश्च विन्दुश्च नवार्धो मेखयते ।

Paṭala II (Fol. 4B) :—

श्रीशिव उवाच ।

मन्त्रान्तरं प्रवक्ष्यामि इष्टान्ध्व कमलानने ।
येन विज्ञातमात्रेण जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ॥
परा च कमला कामा वाम्भवं शक्तिरेव च ।
तारशक्ती च कमला त्रिकुटा योजयेत्ततः ॥

Paṭala III (Fol. 6B) :—

देव्युवाच ।

भास्वदृष्टि-स्मृति-हृतौ-निवाल्या यक्षसुन्दरी ।
कथयस्व प्रभो देव यदि ते रोचते मतिः ॥

ईश्वर उवाच ।

शिवो नादश्च इन्द्रश्च शक्तिश्च भुवनेश्वरी ।
ब्रह्मा शिवेन्द्रौ शक्तिश्च महाभाया ततः पराः ॥

इयं दृष्टिः ।

शिवेन्द्रौ कामशक्तौ च महाभाया ततः परे ।
कामचन्द्रो महेशश्च इन्द्रः शक्तिश्च पार्वती ॥
ब्रह्मा महेश्वरः शक्तिः शक्रश्च भुवनेश्वरी ।

स्मृतिरेषा ।

शिवेन्द्रौ कामशक्तौ च तत्परा परमेश्वरी ।
शिवशक्तौ मादनेन्द्रौ शिवो वह्निर्दुर्माशया ॥
शिवः शक्तिश्च कलहा वह्निर्मागेन्दुर्बलिता ।

एषा संकृतिः ।

देव्युवाच ।

स्वप्नावतीं मधुमतीं कथयस्व मयि प्रभो ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि यदि बाह्यं ज्ञाप्य मयि ॥

Patala IV (Fol. 8A):—

देववाच ।

अथ वक्ष्ये महादेव [सर्व]पद्मविभूषण ।

श्रीमन्निघुरमुखायां सन्मूर्त्तारिणं च वत् ।

Patala V (Fol. 9A):—

ईश्वर उवाच ।

इदं देवि प्रवक्ष्यामि निम्नकर्मैः यथाक्रमम् ।

येन विज्ञातमात्रेण जीवन्मुक्तस्य साधकाः ।

ध्यानं कृत्वा पुनश्चैव पञ्चभूतात्मैवेवेत् ।

गन्धं तत्त्वं पार्थिवं कश्चिदुक्तुलियोगतः ।

शब्दमयं सङ्गाद्युष्यं प्रथमाकुलियोगतः ।

वाग्यात्मकं सङ्गाद्युष्यं तन्मूर्त्तौर्था त्रियोगवेत् ।

तेषोऽर्थं सङ्गादीषं सध्वनाद्युष्ययोगतः ।

अम्यं योचनं तद्वद्वताकुलियोगतः ।

नमस्कारेणाङ्गुलिना ताम्बुले वाग्यं कृत्यं ।

बहुधाभ्यासि विम्वस्य तौर्ध्वमङ्गुलमुदया ।

को[] मन्त्रेण तमाह्वय ततः सविष्टमह्वयात् ।

प्रक्षिप्यैवं समुच्चार्य निक्षिपेद्योनिमुदया ।

घेयुष्यं योनिमुद्रां ततस्तत्र प्रदर्शयेत् ।

मूलवाग्यवद्वेगेन मन्त्रावित्वाच देवता ।

आनन्दान्तवारौढां मध्यायां परिचिन्तयेत् ।

देवीसुखारविन्द्याच निर्गतान्तवारवा ।

सप्तहस्तोऽपेक्षितमभिधेयं कक्षां तर्तुं ।

एकाविंशतिवारानि अपेक्षितमन्त्रां ।

देवीपादारविन्द्याद्यो निमज्ज्यौत्सीर्ध्व-साधकाः ।

उच्यते बावली यथात् परिदृष्ट्यावन्महर्षे ।

आचम्य प्राञ्जुखालीगो मूलमन्त्राभिमणितं ।
 हृत्वा भागवते भक्त पूर्वं + श्रीगुरुं स्मरेत् ॥
 सुखमखलवासिन्यै देवतायै नमः परं ।

Paṭala VI (Fol. 19A) :—

ईश्वर उवाच ।

अद्य त्वं हि महाभागे पार्वतीप्राज्ञवल्कले ।
 श्रीमन्निपुणसुन्दर्याः काम्यालुङ्गानमुत्तमं ॥

5821.

1554. **मालिनीविजयोत्तरतन्त्रम् ।**

Mālinīvijayottaratantram.

Substance, modern Kasmiri paper. 11½ x 7 inches. Folia, 2-40. Lines, 13, 14 on a page. Extent in ślokas, 1,400. Character, modern Kasmiri. Appearance, fresh. Incomplete.

Printed in the *Kashmir Series of Texts and Studies*, No. XXXVII (Srinagar 1922).

Post Colophon Statement :—

मालिनीविजयं देवास्मन् रचयितुं पुरा ।
 परमेश्वरेण तथोक्तं भक्तानुग्रहकाम्यया ॥
 कार्तिकेयेन यथोक्तं अत्रा संवदतोऽसौ ।
 सुनीलां भक्तिपुष्पाणां संसारार्जवतारणम् ।
 तदेतद्गुह्यं लुप्तं गोविन्दाग्रमसंज्ञकम् ॥

5822.

1548. **स्वच्छन्दतन्त्रम् ।** *Svacchandatantram.*

With the commentary of Kṣemarāja.

Substance, Kasmiri paper in book form. 10 x 6½ inches. Folia, 1-303, of which 172 and 173 are missing. Lines, 24 on a page. Extent in ślokas,

1.100. Character, Śāradā. Date, Samvat 26. Appearance, fresh. Complete.

Nine Paṭalas of the work, in four volumes, have been printed in the *Kashmir Series of Texts and Studies* (Srinagar 1921, 1923, 1926, 1927).

5823.

2899. मातृकाभेदतन्त्रम् । *Mātrkābheda-tantram.*

Substance, country-made yellow paper. 16½ x 4 inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Character, Modern Bengali. Extent in Slokas, 590. Appearance, fresh. Complete.

The work was published in 15 Paṭalas by Rasik Mohan Chatterji in Bengali script in *Virūḍhamūlatantra* or *Virūḍha Tantrasaṅgraha* (Calcutta 1881-6, 1903). The present MS as also the MS described in H.P.R. I. 284, contain 14 Paṭalas. The present MS was described in L. X. 405.

5824.

3170. *Mātrkābheda-tantram.*

Substance, foolscap paper. 15½ x 3 inches. Folia, 29. Lines, 7 on a page. Extent in Slokas, 560. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Written in red ink. Complete.

This MS contains 15 Paṭalas. The end of the 15th Paṭala, however, agrees with the end of the 14th Paṭala of the previous MS. The 15th chapter in Chatterji's edition of the work, already referred to, has at its end a number of verses not found in this and the previous MS.

5825.

4369. *Mātrkābheda-tantram.*

Substance, country-made yellow paper. 18 x 4½ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS contains the first eight Pāṭalas and the beginning of the ninth.

5826.

4667. *Māṭṛkābhedatantram.*

Substance, country-made yellow paper. $12\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 780. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The number of Pāṭalas in this MS is 14.

5827.

3900. *कुलचूडामणितन्त्रम् । Kulacūḍāmaṇitantram.*

Substance, country-made paper. $15 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11 by counting. Lines, 13 on a page. Written in tripaṭha form, five lines in the middle and four above and four below. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured and pasted. Incomplete.

The work, in seven Pāṭalas, has been published in the *Tantrik Texts* series (Vol. IV) of Arthur Avalon (Calcutta, 1915). The present MS contains, after the colophon of the 7th chapter, an incomplete extract on the rules of *Yonipūjā*, stated to be taken from the *Kālikulārpava*.

5828.

3713. *Kulacūḍāmaṇitantram.*

Substance, country-made paper. 19×4 inches. Folia, (by counting) 15, of which 1, 6-8, 10-15 have leaf-marks. Others have lost not only their leaf-marks but a good deal of writing in pasting. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 480. Appearance, dilapidated and pasted. Character, Bengali. Incomplete.

One of the folia, the third from the end, contains the colophon of the second chapter.

Post Colophon Statement :--

रोदेखोईखचखप्रचलदसिलताखखखीकतपिद्-
 काखप्रोमुखमुखखवदखगधिकोताखवापुखतुख ।
 मखाखोमुखखकखुयनकलितशिरोमखलाखखनादेः
 तुखं यखं लयनो स्तुतिषु खव रिपून् खखवेखखिखा + ॥

5829.

4706. कुलचूडामखितन्त्रे योनिस्तवः । *Yonistava in*
Kulacūḍāmanītantra.

Substance, country-made yellow paper. $13\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1 (marked 43). Lines, 8 on a page. Character, Bengali. Appearance, okl. Complete.

The hymn is complete in four lines of the MS which contains several other hymns as well. The *Stava* is not found in the printed edition of *Kulacūḍāmanī*.

Beginning :--

अथ योनिस्तवः ।

त्रिकोणमोहनपीठः मध्ये विन्दुशिवं मयम् ।
 भगवतां महाविद्यां सर्वदेवीं नमस्तुतम् ॥
 त्रिकोणे च त्रयो देवा त्रय्या विष्णुः शिवर्षभं ।
 सर्वैरा(ब्जै) राघवता योगि नै(व्य)रम्यन्तु(मित्त)विनाशिनौ ॥

Colophon :-

43B. इति कुलचूडामखितन्त्रे योनिस्तवः समाप्तः ।

5830.

5857. उद्धीशतन्त्रम् । *Uddīśatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 475. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete.

The work deals with sorcery of different kinds. For a description of it, cf. CS. V. 6, L. II. 989. The work in 20 chapters was printed by Rasik Mohan Chatterji in his *Indrajālādisamgraha* (Calcutta, 1879) and by Umācāran Tarkaratna and Tārāpada Nyāyaratna in *Sulabha Tantra-prakāśa* (Calcutta, 1887). Though the beginning of the present MS agrees with the beginning of L. II. 989, it is prefaced by a statement giving the name as *Mantra-cintāmani* (अथ मन्त्रचिन्तामणिर्लिख्यते). Different chapter colophons of the present MS as well as different MSS of the work refer to it by different names, e.g. उड्डामरेचरतन्त्र, उड्डामरमहातन्त्र, उड्डोद्य, वीरभद्रतन्त्र, वीरभद्रोड्डोद्य, रावणोड्डोद्य etc. Save and except the beginning the different MSS greatly differ.

Colophons of the different chapters:—

5B, इत्युड्डामरे महातन्त्रे प्रथमः पटलः । 11A, इति उड्डामरेचरे महातन्त्रे अष्टाधिकारे द्वितीयः पटलः, इत्युड्डामरे महातन्त्रे तृतीयः पटलः । 11B, इति उड्डामरे महातन्त्रे भूतबादी नाम षट्पटलः । 12A, इति उड्डोद्ये मन्त्र पटलः । 13A, इति उड्डामरे महातन्त्रे वशीकरण-नारीवराह-संकोचमलिकुण्डल पटलः । 14B, इति उड्डामरेचरे महातन्त्रे + + + नाम चरपटलः । 15B, इति उड्डोद्ये चाण्डाली पटलः ।

Post Colophon:—

शुभं भवतु । इदं पुस्तकं गोविन्दभट्टात्मज-हर्मिभट्टेण स्वयं वाचनार्थं वा प्रयोगकारार्थं लिखितम् ।

5831.

9929. *Uddisatantram*.

Substance, country-made paper. 10 x 5½ inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent in stanzas, 286. Character, Nāgarī. Appearance, tolerable. Incomplete at the end.

This MS has no colophon. On the obverse of the first fol. occurs the title वीरभद्रतन्त्र in a later hand.

5832.

10152 (I). *Uddiśatantram*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 1-16A. Lines, 10 on a page. Extent in stanzas, 320. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872. Appearance, old and discoloured. Illustrated with mystic diagrams. Complete.

In all the chapter colophons, of which there are five, the work is called उद्दिशवोदभद्र. On Fol. 13B and 14A there are some verses stated to be taken from the मैत्रवैतन्य.

The last colophon runs as follows :—

इति औदिशमार्गोद्धार रुद्रप्रणतं औपायिनी प्रदत्तः (?) मन्त्रावली
ढाभरौतन्त्रसमाप्तं ।

Three lines after the last colophon we have the date :—

संवत् १८०२ मिति भाद्र सुदि दशम्यां मनीषामरे मुक्तपद्मे
पुस्तकं समाप्तं ।

5833.

4619. उद्दिशोत्तरखण्डम् । *Uddiśottarakhaṇḍam*.

Substance, country made paper. $17 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent in stanzas, 550. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete.

Though called उद्दिश this has no concern with sorcery. On the contrary, it expresses many lofty ideas. The present MS, as do also the following two MSS of the work, contains six chapters and a few verses which may be a portion of the seventh chapter.

Beginning :—

ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः परदेवतायै ।
 मातर्देवि भक्तेशानि धीरूपे घनप्रभे ।
 अतिहिंसास्त्रनमवि प्रभापूततिगन्तरे ॥
 पूर्वं यत् स्मृतं देवि ब्रूहि तत्प्राप्तं भयि ॥
 नवा भंज-+ मामेकं किं कुर्यात् विमोहितम् ।
 जैतेनै खादिता लोकाः सा का शक्तिस्तदादिका ॥
 त्वमेव परमेश्वरिणी वर्धमे मोहकारिणी ।
 प्रसीद कानिच मौमे सर्वत्र कलशामयि ॥
 ध्यानरूपे ध्यानहारे सर्वेशि अथय स्वतः ।
 उद्गोशोत्तमखड्गस्तु खस्तु च भान्तिगङ्गाधरम् ।
 उद्गोशं श्रीभक्तेशानि अऊया कथितं पुनः ।
 परं चोक्तमसुगम्य साक्षात्कृतं वर्धितं भम् ।
 सर्वयोगमयं कौलं ज्ञानमेव च भाषितम् ।
 तद्विद्वान्मन्त्रकारश्चेच्छ्रुतेऽतिभयापहः ॥
 भम प्रियतरं नान्यत् कारणं भम सुवर्णं
 हृदया इदं देवेशि स्वत आमेदयामि ते ॥

श्रीकालिकोवाच ।

साधु एष्टं महादेव गोप्यं । कश्चिन्न तेऽस्ति मे
 त्वामेकं परतः ह्यत्वं संहरामि ह्यश्रमि च ॥

The characteristics of a follower of the Kaula sect are indicated here as follows :—

Fol. 2A-B. श्रीशिव उवाच ।

... ..
 किन्तु कौलीयमाख्यातं ब्रूहि मे परमेश्वरि ।

श्रीकालिकोवाच ।

अथ पुनः परं गुह्यं साधनं सुखमोक्षदम् ।

... ..

ओशिव उवाच ।

... ..

साधनं कौतूह्यं तस्याः सुरायां परमेष्ठरि ।

इति संक्षेपतो ब्रूहि येन ध्यात्वा तस्याभ्युदयम् ।

ओश्यामिकोवाच ।

... ..

... ..

प्रहृष्ट भैरव मूलं हि ज्ञानमैक्यं यगोत्तरम् ।

स्त्रियं वीरान् स्पृष्टान् पश्यन् सुराध्वर्गितलोचन ।

अनुब्रूयमाना वत्स केशवं जपमाचरेत् ।

भाद्रकूपेण ताः पश्येत् ताः पश्येत् परिनिन्दित ।

जपो हि सर्वव्यञ्जनामहमेव न संप्रयः ।

मह्मत्वेन जपन् पुत्र मां द्रक्ष्यसि सुनिश्चयान् ।

आकाशं लिङ्गमिच्छाः पृथिवी तस्य वीथिका ।

आलयः सर्वदेवानां लयनास्त्रिपुमुच्यते ।

योनिः संयोजनेन सा सृष्टेरारिकारणम् ।

नस्मात्तप्तं गमाश्रित्य सुगोप्यं जपमाचरेत् ।

यत्काकिना महेष्टान् पुरुषद्वितयेन वा ।

सदृष्टेन सूर्येण कर्णैश्च पादभोजनम् ।

अहं सती च कुलटा वेष्टारूपा तपस्विनी ।

वज्रपातिश्चैकवती जटिलैकाकिनी परा ।

रक्ताम्बरा कण्ठारूपा कुलञ्चा कुलरश्मिणी ।

यथायथं कर्मैव न च कर्मैश्च पुत्र दाहरम् ।

हिंसासुखा दुःखा लज्जा वर्जनीषा विचारतः ।

मन्त्रमाता च माता च भाद्रक्या च मङ्गले ।

पूजनीयाः सदैवेताः पादभोजनभक्षिभिः ।

सुरादेवीं नमस्कृत्य वज्रा मुद्रा च शोचिकाम् ।

अभ्यास्या विभक्तं वक्ष्य परमानन्दकृपयुक्तम् ।
 मयि संन्यास्य सकलं सक्तो मास्य पुत्रक ॥
 ध्यायन् पश्यन् परं सिद्धिं कान्तमार्गं लभ्यति ।

End :—

वैशामदेतभावो हविश्चग्नयराः प्रह्वरासक्तचित्ता
 निन्दावदं न तेषां स्पृशति च रसना मिथ्यपूजातिपूता ।
 काशः स्यादपि येषां मनसि च निलयं ये परानन्दसागराः
 तेषां लीला मञ्जरी वितरति कुण्डलं सज्जंदा सज्जं देव ॥

Different chapter colophons of the work :—

2B, इत्युत्तरखण्डे उद्देशकधनं नाम प्रथमः पटलः; 4B, इत्युद्देशोत्तर-
 खण्डौ च साधनमूलकधनं द्वितीयः पटलः; 6A, ०शक्तिकधनं तृतीयः पटलः;
 7A, ०पञ्चाकधनं चतुर्थः पटलः; 8B, ०सम्बन्धकधनं पञ्चमः पटलः; 9B,
 ०साधनसूत्रकधनं षष्ठः पटलः—(Then after seven lines on the same
 page which may be a portion of the seventh chapter of the
 work) इत्युद्देशोत्तरखण्डं समाप्तम् ।

After the last colophon occurs the following :—

या शक्तिः सा भवा देवो साधको भैरवः स्वयम् ।
 प्रतिभामन्यवृद्धिस्तु कदाचिदपि साधकः ॥
 प्रतिभामन्यवृद्धिस्तु रौरवं नरकं व्रजेत् ॥

5834.

8018. *Uddiśottarakhaṇḍam.*

Substance, country-made paper. 17 x 3½ inches. Folia, 115-127.
 Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 360. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

Post Colophon :—

सुधापुष्पं न मतिव भवतिप्राप्तयेव च ।
 योनिस्त्राजवतोवैव सदा हृदयसु कान्तिका ॥

5835.

4674. *Uddisottarakhandam.*

Substance, country-made paper. 16 x 5½ inches. Folio, 9. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Not all of the verses found after the sixth chapter in the two previous MSS of the work agree with those found in the present MS.

5836.

5568. *वीरभद्रतन्त्रम् । Virubhadra-tantram.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folio, 42. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 560. Character, Nāgara. Date, Samvat 1028. Appearance, fresh. Complete.

The beginning agrees with that of Uddisatantra described above (Nos. 5830-2).

Colophons of the different chapters :—

5B, इति श्रीवीरभद्रे महात्मने कोशो नाम प्रथमः पटलः ; 6B, ० मन्त्रकोशे द्वितीयः पटलः ; 9A, इति श्रीवीरभद्रकोशे तृतीयः पटलः ; 13A, इति श्रीवीरभद्रे महात्मने मन्त्रकोशचतुर्थः पटलः ; 16B, इति देवदानीकल्पसाधनं समाप्तम् ; 19B, इति श्वेताक्षकल्पं समाप्तम् ; इति शृङ्गिकाकल्पं समाप्तम् ; 22A, इति श्रीवीरभद्रोक्तं उद्गोष्ठं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

ओसंवत् १८१८ पाशुप-संज्ञातिथौ १४ अगौ विद्याचरित्रविदेन
लिखितं काव्यां कार्यं परार्थम् । श्रीरघु ।

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia, 33. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 800. Character, Nāgara. Date, Samvat 1945. Appearance, fresh. Complete.

श्रीसंवत् १८८४ मी आषाढमासि शुक्रपक्षे १ वार सोमार जो
प्रतिमो देवा नो लीषा मम दोषो न दीयते । श्रीपार्वती-
शिवप्रभुश्च अयं नमो नमः etc. etc.

इति श्रीवीरभद्रतन्त्रे उद्घोषे मंत्रमंत्रकोशो नाम समाप्तम् ॥

Along with this there are 13 leaves (by counting), containing महाविद्यालोक from ब्रह्मसम, वरदहस्तकीदार from महा-भारत and various incantations about sorcery and alchemy; and also three leaves marked 2, 14 and 15, belonging to a work on medicine.

5839.

8250. *Virabhadratanttram*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Date, Samvat 1909. Appearance, discoloured. Complete.

Last Colophon :—

इति श्रीवीरभद्रे महातन्त्रे ईश्वरपार्श्वतीसंवादे उद्ग्रीवकोष-
शास्त्रं संपूर्णम् ।

Post Colophon :—

अधिक भागमासे तु वचनां बुधवासरे ।
लिखितं नादौमित्रेण उद्ग्रीवकोषशास्त्रता । संवत् १९०९ ।

5840.

1369. *Virabhadratanttram*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

At the end there are a few lines in Hindi.

End :—

केर दुधसे जोनी बांध रखे वहा बिन्ही मारे तथा मन्त्रारके
दुधसे बलीके कमाये बिन्ही अथवाकरी ऊपर बांध ।

Colophon :—

इति श्रीवीरभद्रमहातन्त्रे उद्ग्रीवमन्त्रवादे उद्ग्रीवकोष-
शास्त्रो वदन् ।

5841.

10602. *Virabhadrantram.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 6 on a page. Character, modern Nāgura. Date, Śarpvat 1922. Appearance, fresh. Complete.

At the end are found the same lines in Hindi as have been quoted in the description of the previous MS. In the last colophon the work is called उड्डीष्टमन्त्रद्वार.

Post Colophon :—

मौली पायुन यदि ई कुजो सम्बत् १९२२ इदं एकाकं हरिपाला
+ + लिखते सम्पूर्ण-मुभमस्य यो प्रतिदेखा यो लिखा मम
दोखो न दिखते मुभमस्य दुभं भवतु ।

5842.

8105. *Virabhadrantram.*

Substance, country-made paper. 11×4 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent in Sika, 200. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The MS contains four Patalas. The beginning agrees with HPR. I. 339 which omits several of the preliminary verses found in most MSS.

It ends :—

ॐ उं हं ह्रस्वकं यद् वाहा । अनेन कार्पासभोजमलात्रजवीजं
कणचयवीजं च बहुतेनयुक्तं च यस्य वाक्तां होतव्यं तस्य विष्णोर्दक्षो
वाचते । ॐ श्रीं क्रीं नः अनेन सप्ताहमासने ब्रह्मा भोक्तव्यं ।
ब्रह्मीकरवनेतत् ।

Colophon :—

इति वीरभद्रतन्त्रे चतुर्विंशतः ।

After the colophon, an incantation in Bengali is given.

5843.

10437. *Virabhadra-tantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 11, 12 on a page. Extent in slokas, 104. Character, Nāgara. Date, Sanyat 1862. Appearance, old and discoloured. Complete.

This MS contains only a collection of Tāntrika mantras of sorcery, though the colophon calls the work Virabhadra-tantra.

Beginning :—

ॐ नमो भगवते ब्रह्म ।

ह्रीं हूं १ पट् साहा सर्वभूतदात्रिगोयोगिनौदमनमः ।

ॐ हूं प्रमोद ह्रीं प्रमोद हूं १ हूं १ साहा अनेन मन्त्रेण
करवोरपुष्पेण होमः कर्त्तव्यः इत्यथौदमपुष्पेण सङ्गोपगतोक्तं कान्ता
समेत ।

End :—

उलूकस्य च गृध्रस्य मर्जाग्नस्य तथैव च ।

इतेषां नेत्रमात्रेण सङ्गपुष्पेण तु कारयेत् ।

अर्चतिमात्रवास्यायं धूर्तः कृत्वा विद्यामतः ।

अङ्गवेष्टुमौ वेन दिग्ब्रह्मणि यद्वति ।

किमपि प्रायां अतुल्यदशैः कील उद्धृते मोक्षः ।

Colophon :—

इति वीरभद्रतन्त्रं समाप्तं ।

Post Colophon :—

संवत् १८६२ माघमास शुक्लपक्षे अमातिथौ इदम् पुस्तकं
दुर्बलराम विश्वं नारायणः रामकृष्णस्य आत्मस्वरूपः ।

5844.

9372. *Virabhadra-tantram.*

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches. Folio, 6. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Date, Samvat 1891. Appearance, tolerable. Complete.

The work explains in Hindi the application of a number of mantras intended for use in sorcery. The MS contains three Patalas.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८९१ पौष सदि १ ।

5845.

3476. *Kulodīśamahātāntram.*

Substance, country-made paper. 16 x 4½ inches. Folio, 1-21, of which fol. 6 is missing. Lines, 9-13 on a page. Extent in slokas, 925. Character, Bengali. Appearance, good. Complete in four Patalas.

For a description of the work see L. IX, 2961.

The object of the work is indicated thus (Fol. 1A):—

देखवाच ।

... ..

... ..

... ..

अतानि सर्वशास्त्रानि तन्मसाद्यन्तेन ।

शेबोक्ति केवलं वा हि श्रीमहाशिवश्री एव ।

उद्दिष्टा मन्त्रा वाच कर्त्तव्या भक्तवत्सल ।

... ..

ईश्वर उवाच ।

आदौ तु ज्ञयतां देवि या या विद्या सुनीहिता ।
तदा तु कथयिष्यामि श्रीमहाभारतप्रोक्तं ब्रुवम् ॥

देवुवाच ।

दुर्ज्ञेया पञ्चमो विद्याः पञ्चभूटात्मिका मुभा ।
विद्या च मुक्तिदा गुह्या सुखदुःखविनाशिनी ।
तां विद्यां वद देवेभ्य यदि तुष्टोऽसि मे प्रभो ।

ईश्वर उवाच ।

... ..
... ..
आदौ कामेश्वरो ज्ञेया तथा वलेश्वरो मुभा ।
द्वितीया भगमाका च तृत्यां त्रिपुरसुन्दरी ।
चिन्ता च पञ्चमो शक्तिः परब्रह्मरूपिणी ।
चित्तचैतन्यरूपा च परमाज्ञादकारिणी ।

The Last Colophon :—

इति कुण्डोद्गीर्णे महातन्त्रे ब्रह्मज्ञानप्रस्तावः समाप्तः ।

5846.

10418. रावण उद्गीर्ण । *Ravana-udgīṣa*.

Substance, foolscap paper. 6½ x 4½ inches. Folia, 48. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 336. Character, modern Nāgara. Date, Samvat 1922. Appearance, discoloured. Complete.

The work is called रावण उद्गीर्ण in the first line as well as in the last colophon of this MS. In the remaining two colophons, e.g. of chapters I and II (Foll. 12B and 15B), it is called वीरभद्रमहातन्त्र.

Post Colophon :—

श्रीगौरी साधने कृते पद्ये बहो वीरभद्रादरे संवत् १९२२ रविवार
अङ्कुरप्रसाद कुमरी सावित्री मन्त्रेण श्रीवैष्णवसंघटिका ।

5847.

8475. रावणोद्दिशदामरतन्त्रसारः ।

Rāvaṇodḍiśādāmaratantrasārah.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 37. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 480. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It will be noticed that Meghanāda, presumably a name of Bhairava, is found here, at least once, in the extract quoted below, answering the question of Pārvati. It may be due to a confusion with this name that Indrajit, son of Rāvaṇa who is also called Meghanāda, is associated as its author with a work called *Kriyodḍiśa* (Kalyan, 1924). The association of this work with the name of Rāvaṇa might have also given rise to a similar association with the name of Indrajit.

Beginning :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

उद्गोषे च समाकीर्णे योगिहृन्दसमाकुले ।
 प्रकम्ब खिरला गौरी परिपृच्छति शङ्करम् ॥ १ ॥
 विष्टेष्टेन तु तत्पुण्यं कथयस्व प्रभो मम ।
 कन्धेपि विविधैः कार्या मन्त्राश्च ब्रूहि मेरुव ॥ २ ॥
 ईश्वर ओतुमिच्छामि लोकनाथ जगत्प्रभो ।
 प्रसादं कुर्व देवेश ब्रूहि कर्मार्थसाधनम् ॥ ३ ॥
 सुखं शङ्कर महादेव सर्वलक्ष्मिप्रदायक ।
 इच्छामि त्वां नमस्त्राय संसारव्यतिहारक ॥ ४ ॥
 इच्छामि देवदेवेश लोकानां हितकामया ।
 वस्त्रीकरबन्धुघाटं मोहनं कालभयं तथा ॥ ५ ॥
 शान्तिर्वा भौष्टिकं कञ्चै विधायेन महेश्वरि ।
 पञ्चवर्गैर्वा सर्वोपायैः अतिव्याप्तिसदैव च ॥ ६ ॥

ज्ञानज्ञानिः क्रियाज्ञानिः कौलकं च तथापरं ।
 कार्यस्तम्भः सुरेष्टानि शोभनं पोषणं तथा ॥ ७ ॥
 परब्रह्माणि विशेषेण तत्परं ब्रूहि मे प्रभो ।
 अन्त्यांश्च विविधान् कार्यान् सात्त्विकान् ब्रूहि शिवमे(?) ॥ ८ ॥
 सा मत्वास्त्यनदोषाश्च भूतैश्चैव सदुर्ध्वैः(?) ।
 अरक्षैव महारैर्मैर्लज्जना च महाद्रुमैः ॥ ९ ॥
 मामवा दुर्क्येन दुष्टे परार्थतत्त्व-तत्परैः ।
 पतत् ब्याघ्र (?) जगत् सर्वं नागाद्याधिसमाकुलं ॥ १० ॥
 उदयं च कथं नृणां साधकानां सुखाय च ।
 दुर्क्यमानां च दुष्टानां पापिष्ठानां तथैव च ॥ ११ ॥
 अशुभान् कथयं योगान् नागाद्याधिकरानपि ॥ १२ ॥

मेघनाद उवाच ।

इष्टं देवि वरारोहे सिद्ध्यर्थं यदि ताम्बसि ।
 तद्वदिच्छामि देवेशि तत्सर्वं समुदाहृतम् ॥ १३ ॥
 देवि प्रयोजि तत्सर्वं भवत्सेव न संशयः ।
 उज्जुग्रयोगे ते देवि मयोक्ता भक्तितत्त्व ॥ १४ ॥

पार्वत्युवाच ।

उज्जुग्रं च नमस्कृत्य ब्रह्मप्रपन्नयं तथा ।
 ऋषिर्न विरूपाक्ष सर्वदुःखमयामहम् ॥ १५ ॥
 ब्रूहि दमो भयोद्दिमान् राजशत्रुर्विनिर्जनात् ।
 येन प्रयोजितैः सद्यः प्राक्तान् हन्ति न संशयः ॥ १६ ॥

मेरु उवाच ।

प्रथमं भूपाकर्षणं द्वितीयोन्मादयं तथा ।
 तृतीयं त्रिदेव्यं चैव उवाटनं चतुर्थकम् ॥ १७ ॥
 अन्त्याधपिप्रयोगाणि बहून् इष्टं वरावने ।
 शिवेन कथिता योगा उज्जुग्रे प्राक्कल्पित्वै ॥ १८ ॥

ग्रामोद्घाटनं पञ्च बर्हं जलक्षम्यं प्रसन्नम् ।
 ++ पात्रिस्तम्भं वशीकरणमुत्तमं ॥ १९ ॥
 अन्वीकरणं भूतक्षरणं नात्र सङ्कोचं तथा ।
 कन्वीकरणं भूतक्षरणं शास्त्रं शास्त्रदूषणं ॥ २० ॥
 जातीयं विनाशं दधि-सधुनाशं सुवक्षणं
 राजवाजिप्रकोपं आवेश्यं मुनङ्गानां तथैव च वरानने ॥ २१ ॥
 सर्पाणि नाशयं पर्णविनाशं तथा ।
 गर्दभक्षरणं परपुत्रप्रवेशनं ।
 वेतालसिद्धिं अजमूलकं च
 अन्धामपि तथा दौष्टान् विनाशास्त्रप्रयोगं च ।
 शैबधान् विभाकान् शुद्धयुक्तं कार्यान् ।
 क्षिप्रव्याय प्रयत्नतः ॥ २२ ॥
 अम्बलीने यथा चरे भक्तिहोने सुरेश्वरि ।
 निन्दकाय न दातव्यं नास्ति कार्यान् क्षिप्रव्याय प्रयत्नतः ॥ २३ ॥

It ends with a direction in Hindi.

End :—

पालाशबीज मेटाकरै मदारके दूधसे घुट देय १०१ घेग दूधसो
 गोली बांधि + + + जहा विच्छांमारै तहां मदारके दूधसो
 पिनिक लगावै तौ विच्छु उतरि याय ।

Colophons of the different chapters :—

8B, इति श्रीरावज्जमहातन्त्रे उद्गोशे महातन्त्रे प्रथमः पटलः; 10B,
 इति श्रीरावज्जमहातन्त्रे उद्गोशे मन्त्रकोशे द्वितीयः पटलः; 14A, इति श्रीरावज्ज
 उद्गोशे महातन्त्रकोशे तृतीयः पटलः; 22A, इति श्रीरावज्जमहातन्त्रे उद्गोशकोशे चतुर्थः
 पटलः; 29B, इति श्रीरावज्जमहातन्त्रे उद्गोशकोशे पञ्चमः पटलः; 30B, इति उद्गोशकोशे षष्ठः पटलः;
 31B, इति विजिज्ञासिद्धिर्भवति समाप्तः; 33B, इति श्रुताज्ञेयं समाप्तः ।

37, इति श्रीतन्त्रराजमहातन्त्रे सारोद्धारं रावज्ज-उद्गोश-साम्य-सन्तसारं
 प्रियवान्तीश्वरादे शङ्करप्रसादात् सर्वं सर्वं सत्यमिति सन्पूर्वम् ।

5848.

5848B. उद्गामरतन्त्रम् । *Uddāmaratantra*.

Substance, palm-leaf. 14×1½ inches. Folia. 27-54. Lines. 4, 6 on a page. Extent in Slokas, 550. Character, Udiya. Appearance, good. Complete.

The *Uddāmareśvaratantra*, included in *Vividhātāntra-saṃgraha* of Rasik Mohan Chatterji, refers to itself, in the last colophon, as an extract from the *Rudrayāmala* (*Rudrayāmaloddhṛta*). The last chapter is styled *Uddiśa* in this colophon.

Colophons :—

32B, इति उद्गामरमहात्मने प्रथमः पटलः; 35B, इति उद्गामरेन्द्रे महाकोशे द्वितीयः पटलः; 36A, इति उद्गामरेन्द्रे महात्मने अङ्गनाथिकारक्षणीकः पटलः; 36B, •चतुर्थः पटलः; 37A, •धृष्टवाङ्मे पञ्चमः पटलः; 38A, इति उद्गोषे मन्त्रवारे षष्ठः पटलः; 39A, इति श्रीउद्गामरेन्द्रे महात्मने पुत्रवधप्रतिष्ठाकारः सप्तमः पटलः; 39B, •अष्टमः पटलः; 41A, नवमः पटलः; 42B, •लम्पटो नाम दशमः पटलः; 44A, •एकादशः पटलः; 46A, •द्वादशः पटलः; 48B, •धृतभैरवी नाम त्रयोदशः पटलः; 52A, इति श्रीवीरभद्रमहात्मने मन्त्रकोशे नाम चतुर्दशः पटलः; 54B, इति श्रीउद्गामरेन्द्रे महात्मने मन्त्रकोशे नाम पञ्चदशः पटलः।

5849.

804. भूतडाभरतन्त्रम् । *Bhūṭāmaratantra*.

Substance, country-made paper. 17½×2½ inches. Folia. 28. Lines. 4, 6 on a page. Extent in Slokas, 532. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete in 15 Pajals.

The present manuscript is described in L. IV. 1598. Another MS has been described in IO. IV. 2551 (I). Three editions of the work in 16 Patalas, as edited by Rasik Mohan Chatterji, were published (Calcutta, 1879, 1891, 1931).

The work is in the form of an interlocution between Unmatta-Bhairava and Unmatta-Bhairavi. The cult of Bhūtaḍāmara has been dealt with by Dr. B. Bhattacharya in *Mun in India* (Vol. XI, pp. 83ff.).

5850.

2801. *Bhūtaḍāmaratantram.*

Substance, country-made paper. 16½ x 3½ inches. Folia, 33. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 980. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the first 15 Patalas and the beginning of the 16th.

The 16th Paṭala begins thus:—

30B, অথাকঃ সর্ববন্ধামি যোগিনীসাপদৌলম্ ।

সর্বংস্বা সর্বকামার্যং দেহিণাং সর্বসিদ্ধিদম্ ।

It will be noticed that the first verse of the 16th chapter, as found in Chatterji's edition of the work, is absent here and in 5856 *infra*.

5851.

4025. *Bhūtaḍāmaratantram.*

Substance, country-made paper. 15 x 1½ inches. Folia, 20. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 560. Character, Bengali. Date, Śaka 1644. Appearance, old and discoloured. Complete in 15 chapters.

Post Colophon :—

20A, श्रीमद्भुवने नमः भक्तिरस्य ।

यथाभावादसंस्कारे श्रीभाषायाः-परमार्थकारिकाः श्रीवरेण्य-
रावस्य ताडनायामे भाद्रस्य चयोर्विंशतितिवसे बुधवासरे षष्ठ्यां
तिथौ समाप्तोऽयं ग्रन्थः । शुभमस्तु । प्रकाश्याः १६४४ ।
श्रीश्रीकृष्णदेवशर्मावो वटोरिदं ग्रन्थं चकार्ये मोक्षार्थम् ।
श्रीमवान्मे नमः ।

5852.

4651. *Bhūtaḍāmaratantram.*

Substance, country-made paper. 19 x 4½ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 700. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The chapters are not numbered in the present MS. What is apparently the 15th chapter is followed by the *mantrakōṣa* according to the *Bhūtaḍāmara* and the *Yakṣa-ḍāmara* (Foll. 22A-25B). The last colophon has striking agreement with that of 5857 *infra* except for the name of the work.

5853.

5861. *Bhūtaḍāmaratantram.*

Substance, country-made paper. 9½ x 4½ inches. Folia, 41. Lines, 8, 10 on a page. Extent in ślokaś, 700. Character, Nāgarī. Date, Śaivvat 1780 and Śaka 1643. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS is incomplete in the beginning. The leaf marked 1 is not the beginning of *Bhūtaḍāmara*, but that of *Jyotiṣmatīkalpa* which runs :—

अथ ज्योतिषतौकष्य[ऽ] निरूपते ।

श्रीमैत्रेय उवाच ।

अथकामभूतपञ्च लोकाविकल्पकारकम् ।

ज्योतिषतौकष्ये निरूपते इत्यथवमनुचक्षम् ।

After the end of the 15th Paṭala of the *Bhūtaḍḍamarā* the MS gives (Fol. 40A-B), like IO. IV. 2551 (I), a few verses which are found as the beginning of *Bhūtabhairavatantra* (*infra*).

The date of the copying of the manuscript is given (Fol. 40B-41A):—

যুমমম্ব সংমৎ + + + + ১৩০০ খ্রীস্টাব্দে ১৪৪১ বর্ষে আশ্বিন
মাসে চতুর্থীতে বঙ্গমৌ কলকাত্তিহাসরে পুণ্ড্রিগম্বে লিখিতা যোগে
আশীষক্সে আনন্দকাম-অবিসুন্দরেন্দ্রে স্বর্গেশ্বরচরিত্রকটে
সৌভাগ্যমানসমুখে সৌভদুকমৈরবলদ্বিত্তে মন্দিরচিহ্নকা-সারসেচর-
লখিতা-দেবী-লিখিতোঠে লিখিত মঙ্গলাচমৌ ।

স্মিৎ যুমমম্ব সংমৎ বা

হতি সৌভাগ্যমানসমুখে সৌভদুকমৈরবলদ্বিত্তে । যুম মঙ্গলং বরাহু ।

5854.

8434. *Bhūtaḍḍamaratantram*.

Substance, country-made paper. 8½ x 5 inches. Folia, 51. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The 15th Paṭala comes to an end on Fol. 41B and then begins the *Bhūtabhairavatantra* (*infra*) which runs up to the end of the MS. This latter work is also complete in this MS but for the last verse.

5855.

10652. *Bhūtaḍḍamaratantram*.

Substance, country-made paper. 11 x 4 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters I-III and four lines of chapter IV.

5856.

2819. भूतदामरे योगिनीसाधनम् ।

Yoginīśādhanaṁ from Bhūtaḍāmara.

Substance, country-made paper. 16×5½ inches. Folium, 1. Lines, 13 in all. Extent in śloka, 22. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This constitutes the 16th chapter of the Bhūtaḍāmara.

Beginning :—

ओदुगवि वमः ।

योगिनीसाधनम् । भूतदामरे ।

अथ तं संप्रवक्ष्यामि योगिनीसाधनोत्तमम् ।

यन्मार्गसाधनं नाम देहिनां सर्वसिद्धिरम् ।

Colophon :—

इति दामरोक्त-योगिनीसाधनम् ।

5857.

4584. भूतभैरवतन्त्रम् । *Bhūtabhairavatantram.*

Substance, country-made paper. 17½×4 inches. Folia, 6. Lines, on a page. Extent in śloka, 300. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

Beginning :—

वर्षे वसन्तमीडे भोममुचं दुर्विरोधनविरीक्षा ।

विदुषा हि अथ + + + दूतान्तकलीकरमवादिम् ।

मन्त्राद्येवविशेषज्ञानं चाधितं सुदैर्घ्यात् ।

भोबोद्धमैरवप्रोक्तं तद्वक्तुं भूतभैरवं नाम ।

*** **

*** **

अथो वक्तुं मनुष्येण कथयिष्ये दूतान्तकलीकरमवादिम् ।

अथो वक्तुं मनुष्येण कथयिष्ये दूतान्तकलीकरमवादिम् ।

It should be noted that the beginning of this work is also found at the end of No. 5853 above. An incomplete MS of the work is appended to another MS of *Bhūtādāmara* (5854 above). The work gives, *inter alia*, the meanings of words used to indicate mantras. A short notice of the work is given in IO. IV. 2551 (II).

End :—

यो भूत-यज्ञ-होममन्त्रं श्रीभूतार्चनं वेद ।
स सर्वं गोदाभ्यां द्विव + १-शब्दं समपदः ।

Colophon :—

इति परमहंस-परिशिष्ट-परमव्यावहारगुह्यचरकप्रकरण-श्रीमत्-
क्रोधीश्वरभैरवविरचितं भूतभैरवज्ञान महातन्त्रं समाप्तम् ।

This colophon is in striking agreement with that of a different work described under 5852 above.

5858.

8433. मातङ्गोदाहरम् । *Mātanga-udāharam*.

Suastana, country-made paper. 7½ x 5 inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Extent in lines, 500. Character, modern Nāgarī. Date, samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

The Tantra is written mostly in Hindi and deals with a number of magical rites.

Beginning —

अथ मातङ्गोदाहरं लिख्यते ।

देववाचः ।

कौशिकसिद्धिखरं देवं गुह्यात् प्रभोः ।

इश्वरोवाच ।

किं वृक्षसि त्वया देवि गुह्यवाणी महेश्वरि ।

त्वयाद्ये कर्षयिष्यामि सर्वं सर्वं वरायने ।

देववाच ।

देवाधिदेव देवैः ॥ यथा उदत्यमम ।
 एवं ॥ पु० ॥ इति मया नाथ मातङ्गीकमसाधनं ॥
 केन प्रकारेण सिध्यति प्रयोगानि युगानि च ।
 ऋण्यं देवि वराशोऽहं पूर्वमातङ्गं ऋषिर्भवेत् ॥
 तस्याङ्गे कुले जाता मातङ्गीत्य[री] विश्रुता ।
 चांदाणि प्रेषिता भद्रा मांआरी वसुणामुग्धिः
 यते चतुर्माहात्म्यं भद्रगुह्यं पार्वती ॥
 एतक्रिया समाः श्रेष्ठजेकादिमुंभेदतः
 सर्वाथैसिद्धमाप्नोति नान्यथा शंकरोन्नतौ ॥
 उष्णान्नं मारुतं च मोहनं वरुणकर्मणिः
 व्याकर्षणं विवेषणं च प्रयोगे षटमेव च ॥
 मोहनं श्रावणं चैव राजकर्मणि षटकं ।
 पञ्चादि रसायनं सिध्य नाथ कार्यं मया युतं ॥
 ब्रह्मायामने दशविधा सिधिमाम्नोति ।
 सर्वोपरि भद्राश्रेष्ठ मातङ्गिहामराणि च ॥

End :—

नमोनाथमुद १ सागनाथमुद २ मातङ्गनाथ ३ ब्रह्मनाथ ४ काकिलो-

पुत्र-बालनाथ ५ पञ्चभद्र ।

Colophon :—

14B, इति श्रीमातङ्गीहामरे हरगौरीसंवादे संपूर्णः ।

Post Colophon :—

संवत् १६४० मीति जेष्ठ कृष्ण २ वार वैश्वे शोच लिखा
 बालगोवीरा ।

After this post-colophon occur two small sections in Hindi on two peculiar rites followed by the date of copying

of the MS, the previous date apparently being the date of the original from which the copy was made. This portion runs thus:—

अथ मालकागुणीकल्पं लिख्यते मालकागुणी मेर २ विलका तेल मेर २ ।

इति श्रीमालकागुणीकल्पं संपूर्णः । अथ हायमे पारा चटावन विधि

इति श्रीहायमो पारा चटावनका विधि संपूर्णः—

Post Colophon :—

शाल सं १६६१ मार्गशीर्ष शुक्ल १४ बुधवारो मालवीय पंडित
रघुनाथ रामेण लिखवाइतं लिखितं हनुमान चित्रेटी काव्याम्
गोपट्टवटे ।

5859.

8412. गौरीदामरम् । *Gaurīdāmaram.*

Substance, European foolscap paper. 10 x 4 inches. Folia 11. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 132. Character, modern Nazari. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

A Tāntrika work full of Hindi incantations. It begins in Sanskrit thus:—

श्रीपार्वत्यवाचा ।

देवदेव महादेव + + + +

हामरस्य च व्याख्यातं विधिवत् कथ्यतां प्रभो ।

... ..

... ..

आकर्षकं वरुण मोहनं च मारुते उवाटनं तथा ।

यक्षिण्यां + + व्याख्यातं विधिवत् कथयेत्थम् ।

End :—

अथ कौलोद्धारमन्त्रः । ॐ यन्मेघर हो दामरमणित कौलो-
द्धारं कुब कुब साहा इत्यनेन कौलोद्धारं कुर्व्यादिति विधि
पठे च यथा ।

इति श्रीगौरीदामरे वीरसाधनं संपूर्णम् ।

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १८९० मीति जेट कृष्ण ८ तार बुध लीला बालगोविन्द
चरण सं १८९१ मार्ग शु १३ भौ० लिखितं रघुनाथमालवीयेन ।

Fol. 11A-B describe a rite called मातृभङ्गवीरसाधन. This description is again followed by the name of the copyist, Raghunātha Mālaviya, and the date of copying (same as that given above).

5860.

3185. बृहद्भुतदामरतन्त्रम् । *Bṛhadbhūtaḍāmaratantram.*

Substance, Serāmpore paper. 13 x 5 inches. Folia, 110. Lines, 6 to 9 on a page. Extent in ālokas, 1,700. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains 24 Pāṭalas and a part of what seems to be the 25th Pāṭala. A MS of the work in 25 Pāṭalas is in the library of the Vāṅgīya Sahitya Parishat of Calcutta. An edition of the work in 15 Pāṭalas was published in the *Indrajātādisamgraha* of Rasik Mohan Chatterji (Calcutta, 1879).

Beginning :—

मद्योऽयं योगवदनं कोटिद्वयार्थभाषणम् ।

महाकालात्मकं त्रैलोक्यं ब्रह्मदामरम् ।

सुवर्णाक्षरिणी कालं सर्वलोकप्रसूतम् ।

मद्योऽयं त्रैलोक्यमयं त्रैलोक्यम् ।

शब्दमन्त्रमयं गौरी सर्वथापकविद्यहम् ।

उन्मत्तमैरव नलाग्रच्छुम्भसमैरवौ ॥

उन्मत्तमैरववाच ।

दृढदानन्द-भूतेश सतीश भक्तवत्सल ।

वदस्व सर्वभूतेश श्रीदृढदूतहामरम् ॥

क्षयं चक्षा नरा नागाः किन्नराः प्रमथादयः ।

हकिन्धः कुलखिचर्यो देव-गन्धर्व-नायिकाः ॥

सिद्धदानवकन्याश्च योगिन्यः कामनायिकाः ।

नन्दद्वीपे कलौ सिद्धिं यच्छन्त्येषां वराङ्गनाः ॥

ये स्युः पापवता मिथ्यावादिनः शूलवर्जिताः ।

सालस्या ये नरास्तेभ्यः साहाय्यं कुरुष्व स्वयम् ॥

केनोपायेन वदन्ति कलौ क्षोभोचराग्रयः ।

महापातकजस्तुषि तथोपपातकानि च ॥

दुष्टग्रहा दुष्टनागा दुष्टभूतादयस्तथा ।

विषद्वन्ति तथा दुष्टा महाविघ्नकराश्च ये ॥

जन्मन्ते सिद्धयः सर्वाः मोक्षपङ्क्तयः शुभाः ।

सिद्धबोध्यन्तिमायाः सुमर्मापातकनाशनाः ॥

अन्धश्लाघन्तः पापमन्यस्त्रीगमनादिकम् ।

परदोषद्वन्द्वं पापं परद्वयाभिलषकम् ॥

विश्रमासादिकं पापमभिनिन्दा महाभयम् ।

कार्यं नद्वन्ति देवेश शूलया नरकं तमः ॥

चन्द्रवर्धप्रभो भूत्वा स्थितौरुद्वपुर्न चिरम् ।

सुरेन्द्र-सिद्ध-नागेन्द्र-भूत-यक्षेन्द्र-नायिकाः ।

गुह्यवेषतालगन्धर्व-महोन्नकुलनायिकाः ॥

दृढादायव कामार्ता बलादालिङ्गयन्ति तम् ॥

जल्लप्योगेन्द्रकन्याश्च भूतहामरनायिकाः ।

मन्त्रस्वरसमावेश केव सिद्धा भवन्ति ताः ॥

तथा ब्रह्मेश-ब्रह्माद्या देवानामपि देवता ।
 त्रयस्त्रिंशत्कोटयस्तु देवाः समरभैरवाः ॥
 त्रयं स्युः-संविता इते विद्याप्रतिसमन्विताः ।
 पुनः क्षेत्र प्रकारेण मृता जीवन्ति विष्णुराः ॥
 ज्ञापया वद भूतेश तमेव प्ररक्षं प्रभो ।
 कुलेति भैरवोवाक्यमुक्ताभैरवोऽसह्यत् ।
 उक्ताभैरवौ प्राह सर्वं नियमपूर्वकम् ॥

Colophons of the different chapters :—

5A, इति श्रीवृद्धतन्त्रादयः महातन्त्रे द्वात्रिंशत्प्रकरणं नाम प्रथमः पटलः;
 8A, •द्वितीय पटलः; 13B, •क्रोधनाम्ना शतनामस्तोत्रे तृतीय पटलः;
 17A, •सिद्धिमन्त्रप्रभेदो नाम चतुर्थः; 24A, •कालात्मक-सिद्ध-चक्रप्रभेदो
 नाम पञ्चमः; 30B, •पञ्चभेदो नाम षष्ठः पटलः; 35B, •कामभेदचक्र-
 प्रभेदो नाम सप्तमः पटलः; 41B, •सारनिर्णय-चक्रप्रभेदो नामाष्टमः पटलः;
 49B, •भैरवो-भैरवसंवादे वेदचक्रप्रभेदो नाम नवमः पटलः; 57B, •वट-
 कालात्मक-चक्रप्रभेदो नाम दशमः पटलः; 61B, •सुन्दरीमन्त्रप्रकरणे एकादशः
 पटलः; 66B, •सुन्दरीध्यानप्रकरणे द्वादशपटलः; 73A, •भूतिबोधाधन-
 विद्यास्तो नाम त्रयोदशः पटलः; 78A, •भूतिबोधिनिद्रासाधनं नाम चतुर्दशः
 पटलः; 82A, •कालरात्रिसाधनं नाम पञ्चदशपटलः; 85A, •कालरात्रिकोच-
 मन्त्रविद्यास्तो नाम षोडशपटलः; 88B, •कालरात्रिकवचनं नाम सप्तदशः
 पटलः; 91A, महाभूतचैटिकासाधनं नामाष्टादशः पटलः; 93B, भूत-
 कात्यायनौलिङ्गसाधनं नाम उन्नविंशतिः पटलः; 95B, भूतकात्यायनौलिङ्ग-
 साधनं नाम विंशः पटलः; 97B, •उक्ताभैरवभैरवसंवादे नाचिकाकोचकवच-
 विद्यास्तो नामैकविंश पटलः; 100B, •दिक्षुनामेन्द्र-नागिनौसाधनं नाम द्वाविंशति
 पटलः; 102A, •नागिन्द्रनागिनौ-स्तोत्रात्मककवचविद्यास्तो नाम त्रयोविंश
 पटलः; 107A, •देवेन्द्रकुलयोगिनौलिङ्गसाधनं नाम चतुर्विंशपटलः ।

5861.

9999. चिदश्टाभरे प्रत्यङ्गिराविधिः ।

Pratyāṅgirāvidhi from Tridasaḍāmara.

Substance, palm-leaf. 11½ x 2 inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page.

Character, old Newari. Date, N.S. 309. Appearance, old. Complete.

The present MS contains only two Patalas of the ḍāmara which is in the form of an interlocution between Devī and Bhairava.

Beginning :—

ॐ स्वस्ति । ॐ नमः शिवायिभ्यो गुरुभ्यः ।

हिमवच्छिखरे रम्ये सुरासुरनिबिंबिते ।

तत्र स्थाने सुखासीनं देवदेवं महेश्वरम् ॥

सुरासुरेभ्यः समितं सिद्धगन्धर्वपूजितम् ।

कृताङ्गलिपुटा देवी इदं वचनमब्रवीत् ।

श्रीभिरवाच ।

सर्वलोकोद्भूतं ज्ञानं त्वत्प्रसादात्प्रया श्रुतं ।

का विद्या सात्त्विकीनां तु वैश्यानां गतिराश्रितौ ।

सैनिका या पुनो घोरे सर्वसंशयभेदनी ।

श्रीभिरव उवाच ।

पूर्वं गौरि महाघोरे प्रमज्जने करवोरके ।

आराधितोऽहं देवीभिर्गणैः संपूजनाय च ॥

तां शोक-संस्थां कृत्वा तु यातस्तत्र वरगमने ।

चतुर्दशदिग् यं कोद्या सात्त्विक्याद्या महाबलाः ॥

वचभासं प्रयच्छन्ति त्वं कृत्वा स्वबान्धवान् ।

सुहृन्मित्रं तमहं भजे क्रीडामि च परामि च ॥

End :—

गुरुदिष्टे भवास्तौ च कामलोभसमन्विते ।

दातारो वरक्षं यान्ति सर्वं सर्वं न चान्यथा ॥

Colophons :—

7B, इति चिदग्रहामरे चतुर्विंशतिसाहस्रे प्रत्यङ्गिराविधि
एकाशीतितमपटका ।

14A, इति चिदग्रहामरे चतुर्विंशतिसाहस्रे प्रत्यङ्गिराविधि
द्वाशीतितमपटका । समाप्तं प्रत्यङ्गिराकथं ।

Post Colophon :—

चिदग्रहां तु सिद्धये कामरं निमित्तं पुरा ।

साधूनां तु हितार्थाय दुष्टसत्त्वनिपातनं ।

संवत् १०६ वैशाख शुक्ल-पक्ष्यां शनिवारं श्रीजीवन्मृत्यु
लिखितं । अथोक्तम् ।

5862.

311. *मलतन्त्रम् । Rudrayāmālatantram.*

Substance, country-made yellow paper. 18 x 4 inches. Folios 77.
Lines, 6, 7 on a page. Extent in Slokas, 900. Character, Bengali. Appear-
ance, fresh. Complete.

The MS is so very corrupt, that it is almost impossible
to read it.

Beginning :—

अथवापि अगमता स्वातिराद्याद्योचरा ।

स्वतिसावेषा दुःखानि नाशयेद्विनां प्रिये ।

सर्वदा देवदेवेशि सर्वसिद्धिप्रदायिनी ।

अकार्मण्यमनोभावा सर्वयोगप्रदसिनी ।

कारणात् सर्वजनानां सर्वपापप्रणाशिनी ।

तत्त्वतो मुक्तः प्राप्ता विद्याद्वारप्रवेशिनी ।

...

2B, यो वमन्ताः पदेष्टाणि तेन देवेभिः संयुताः ।
तैर्जीवन्ति च मन्त्रेभ्यः ह्येभ्य इति मे मतिः ॥
सप्तषष्टिप्र[ह]ार्यानां नमस्त्वाम्भारिकर्तृणां(?) ।
एतेषां जीवन्तादि द्वादशत्तरमयं नमस्त्वाम् ॥

3A, ओदिष्टुवाच ।
सप्तमा निष्कन्ताश्चैव युक्तिमार्गप्रबोधकाः ।
मानवा बहवः सन्ति यद् तेषामनुत्तरम् ॥

ओष्ठम्भवाच ।
कालचिदकम्पनामेतन्मूलमुदाहृतम् ।
आवयोर्देव देवेशि मन्त्रोक्तारकात्मनोः ।
सर्वेषामेव मन्त्राणां प्राप्ताधारा महेन्दरि ।
आवयोरेषि त्वाम्प्यनुत्तरमस्मिन् स्मृतम् ॥

Colophons of the different chapters :—

6A, इति वज्रनामके अनुत्तरविर्चनः प्रथमः पटलः; 8B, इति वज्रनामके
प्रतिविचारविचनो, द्वितीयः पटलः; 10B, इति वज्रनामके तृतीयः पटलः;
13A, इति वज्रनामके चतुर्थः पटलः; 15A, इति वज्रनामके पञ्चमः पटलः;
22B, इति औद्यमनामके द्वादशत्तरमयं उत्तरपटलं नाम षष्ठः पटलः; 26B,
इति औद्यमनामके पञ्चषोडशविभाग नाम सप्तमः पटलः ।

In the leaves 27 to 76 there is no colophon. The last leaf contains the following colophon :—

इति वज्रनामके पञ्चमोपटलः ।

On the left hand margin of the last leaf, the name of the original owner is recorded thus :—

श्रीकृष्णानन्दनाथार्यविरचितस्य एकाग्रमिरम् ।

The present MS seems to contain the Anuttaratantira, or First Part, whereas the printed editions of the work contain the Uttaratantra, or Second Part.

5863.

5213. *Rudrayāmalam.*

Substance, palm-leaf. $17\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-133 of which Fol. 125 is missing, and 124, 126-33 very badly damaged. Lines, 3 on a page. Extent in slokas, 1,900. Character, Bengali. Appearance, old and worm-eaten. Incomplete.

Two editions of what is called the *Uttaratantra* or Second Part of the work published by J. Vidyasagara and R. Chatterji contain respectively 66 and 69 Chapters. This MS contains only a part of the work—Pāṭalas 31-54 (29-52 of J. Vidyasagara's edition). The 54th Pāṭala breaks off abruptly.

Beginning:—

ॐ नमो भगवते श्रीमानन्दभैरवায় ।

रूपमयमय प्रवक्ष्यामीह तत्त्वतः ।

कुण्डलीयोगविविधं कृत्वा योगो भवेन्नरः ।

Colophons of the different chapters:—

4B, इति श्रीवदयामसे महाप्रलयनिर्णयं नाम एकविंशत् पटलः; 9A, •शक्तिनी-महाकोषं नाम द्वाविंशत् पटलः; 14A, इति श्रीवदयामसे उत्तरतन्त्रे महातन्त्रोद्दीपने भैरव्यादिकोषं नाम त्रयविंशत् पटलः; 17B, इति श्रीवदयामसे कल्पवाकिनीकोषं समाप्तम्; 38B, इति वदयामसे सर्व-तन्त्रोद्दीपने सिद्धमन्त्रप्रकरणे षट्षण्णप्रकाशे भैरवभैरवोत्पत्तादे कुण्डकुण्डल्यष्टो-त्तरप्रत्यक्षचक्रनाम जलकवचं नामाष्टविंशत् पटलः; 43A, इति वदयामसे उत्तरतन्त्रे स्वाधिकार-श्रीकृष्णराकिनीसाधनं नाम त्रयविंशत् पटलः; 47B, इति •श्रीकृष्णसाधिकाग्रप्रेषो नाम चत्वारिंशत् पटलः; 52B, •श्रीकृष्णसप्तकवचं नाम एकचत्वारिंशत् पटलः; 55A, •वदयामप्रकाशो नाम त्रिचत्वारिंशत् पटलः; 60A, •स्वाधिकारराकिनीकोषं नाम त्रिचत्वारिंशत् पटलः; 73B, •कृष्णराधि-कोक्षसे कन्दोत्तरचक्रनामकोषं नाम तनुचत्वारिंशत् पटलः; 78A, इति श्रीवदयामसे उत्तरतन्त्रोद्दीपने मणिपूर-चक्रधैर्यप्रकाशो नाम षट्षण्णविंशत् पटलः;

82A, इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे महातन्त्रोद्दीपने त्रितत्त्वानाकिनीशक्तिस्तवनं नाम सप्तचत्वारिंशत् पटलः; 87B, इति श्रीरुद्रयामले वल्लभ्यानकथनं नाम षट्चत्वारिंशत् पटलः; 93B, इति रुद्रयामले षट्चक्रप्रकाशे रुद्रशक्तिनाकिनी-कोचं ऊनपद्माशत् पटलः; 118A, इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे शिवमन्त्र-प्रकाशो नाम पद्माश्रयः पटलः; 121A, इति श्रीरुद्रयामले उत्तरतन्त्रे महातन्त्रोद्दीपने रुद्रस्यैक्यस्तवनं नामैकपद्माश्रयः पटलः; 129A, इति श्री-रुद्रयामले उत्तरतन्त्रे महातन्त्रोद्दीपने सिद्धिमन्त्रप्रकाशे भैरवभैरवीसन्धौ मलि-पुरुषैवपकाशो नाम त्रिपद्माश्रत् पटलः।

5864.

5215. *Rudrayāmala*.

Substance, palm-leaf. 17 x 1½ inches. Folia, 1-117. Lines, 2 on a page. Extent in slokas, 1,466. Character, Bengali. Apt. cons. old and soiled. Incomplete.

The manuscript begins with the 16th Patala and ends abruptly at the 26th. This portion does not agree with that of the printed edition.

5865.

3350B. *रुद्रयामले कौलावलीतन्त्रम् । Kaulāvalītantram*
from the *Uttaratantra* of the *Rudrayāmala*.

Substance, palm-leaf. 10½ x 1½ inches. Folia, 58. Lines, 2, 4 on a page. Extent in slokas, 600. Character, Bengali. Appearance, old dilapidated and worn edges. Complete.

This MS contains extracts from different Tantras. The extracts from the *Rudrayāmala* cannot be identified but the extract from the *Kulārṇava* is found in the printed editions of the work.

Beginning :—

देववाच ।

भगवन् सर्वमाख्यातं पुरश्चरणमुत्तमम् ।

इदानीं श्रोतुमिच्छामि सायनञ्च महेश्वर ।

इश्वर उवाच ।

विद्या भावेन देवेशि सिद्धिर्न हि भवेत् किञ्च ।

तृष्णाप्यङ्गीकृते देवि साधको भावमाश्रयेत् ।

अधिकारो भवेत्तच्च न तु वै साधकोत्तमः ।

भावस्तु त्रिविधः प्रोक्तः संप्रत्यक्षविभागतः ।

Colophons of the different sections :—

12A, इति ब्रह्मसूत्रे भैरवभैरवीशंवादे उत्तरतन्त्रे कौलावल्यां ठुमसराधः
पटलः 23A, इति ब्रह्मसूत्रे उत्तरतन्त्रे कौलावल्यां हृग्यौगैशंवादे प्रश्नोत्तर-
पटलः 34P, ब्रह्मसूत्रतन्त्रे बह्व पटलः; 46B, इति कुलाख्ये सपादलक्ष्ययशो
अर्द्धाध्याये कुलद्रव्यादिलक्ष्यं नाम पञ्चमोऽङ्कात् ।

Post Colophon :—

श्रीरामदासदेवशर्माः स्नातृरं प्रकृतञ्च । श्रीभवानौत्तरतो मम
भक्तिरस्तु ।

There are several leaves after the Post-colophon dealing with different Tantra topics.

5866.

10799Q. ब्रह्मसूत्रायामलम् । *Bṛhadrūtrayāmalaṁ.*

Sahetane, country-made paper. 16 x 4 inches. Folia, 8. Lines, 8-13 on a page. Extent in shloka, 360. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains chapters I-V of Book IV of the work which treats of Vaiṣṇava worship.

Beginnings and ends of the different chapters :—

श्रीनारद उवाच ।

यं विष्णुशीर्षं सततं दद्यात् सत्ते समं विष्णुमिलीह भाष्यते ।

गुणप्रभावं गुणसिन्धुमद्ययं नमामि श्रीब्रह्मपदं मदा मुदा ॥

1A, इति श्रीबृहद्ब्रह्मसंहिता श्रीकृष्णनारदसंवादे चतुर्थेऽध्याये ब्रह्मसूक्तं नाम
प्रथमाध्यायः ।

श्रीनारद उवाच ।

श्रीकृष्णकदशासिन्धो भक्तिमुक्तिषु पादगः ।

श्रोतुमिच्छामि यदेव स्मरयित्वा सुखी कुतः ॥

ब्रह्मचारी-गृही-प्रस्थ-यति-भिक्षादिक्वाच वे ।

तेषांभक्तमधर्माणि भक्तिं मुक्तिश्च मे वद ॥

१३ श्रीकृष्णनारदसंवादे चतुर्थेऽध्याये द्वितीयोऽध्यायः ।

श्रीनारद उवाच ।

... ..

को मन्त्रः कश्च वा साधः शक्तं वाचा प्रशस्तकं ।

आत्मा मुक्तिमवाप्नोति परमं पावनं प्रभो ॥

शमः क्षमाश्च शैवाश्च शान्तिः वा ब्रह्मोपते ।

किं कुर्वन्ति किं भजन्ति किं यजन्ति हि साधवः ॥

श्रीभगवानुवाच ।

ब्रह्म नारद तत्त्वेन कथां कल्पागदार्थिनीं ।

भक्त्यापारं विनिर्भूय मुक्तिमाप्नोति साधवः ॥

अरामो वैश्वः सिद्धः स्त्रीयगमः शिवाश्रयी ।

स्त्रीये परे सदा रक्ष्यशक्तेः सिद्धो न संशयः ॥

वैश्वो रमणीः रज्जुं यदोच्छति महामुने ।

दीपे यथा प्रतप्ताः स्युस्तथा ब्रह्मणि तत्त्वज्ञात् ॥

साधवादी चिन्तयारी तिलकौ माल्यपुग्मवेत् ।

रमेद्भि रमणीं विप्रं पुत्रार्थं स्वयंकाशतः ॥

पुत्रीभूते तेषावे तु रमणं मुक्तिपाश्र्वणं ।
 साधनं भक्तिमार्गस्य गङ्गाकुम्भं यथा सुरा ॥
 प्रातस्त्याय कर्त्तव्यं चयनं पञ्चमुष्मयोः ।
 खात्वा यजेद्विष्टदेवं यथाशक्त्युपचासतः ॥

5B, •चतुर्थ्यष्टके ष्ठीयोऽध्यायः ।

श्रीभारद उवाच ।

हे नाथ तमलाकान्त
 नाच्यन्नाद्याश्चतुर्वर्णाः को मन्त्रः कस्य शस्यते

7B, •चतुर्थ्योऽध्यायः ।

श्रीभारद उवाच ।

कृष्ण कृष्ण महाबाहो शान्तसामरपावग
 मार्गाणां हि किवाद्यानां तत्त्वं वद मम भो ॥

भगवान् उवाच ।

... ..
 अथ लोके त्रयो मर्त्या व्यासन्निजकुलोदह
 सुमुच्यते विषयौ च मुक्ताश्चति त्रयो मताः ॥
 क्रियामार्गो भक्तिमार्गो योगमार्गश्चैव च
 मार्गस्त्रयो मया प्रोक्ता मुक्तिश्च यः इदम् विद्वज् ॥

List Colophon :-- •पञ्चमोऽध्यायः ।

5867.

3543. *Īrṇadrudrayāmala*.

Substance, country-made yellow paper. 17x4 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent in ślokaś, 1,190. Character, Bengali. Date, Śaka 1741. Appearance, fresh. Complete in thirty adhyayas.

The present MS, which is accompanied (up to the 12th chapter) by the commentary of Rānānanda, contains chapters I-XXX of Book II of the work dealing with the folk-cult of Pañcānana, well-known in West Bengal.

Colophon :—

इति रुद्रयामले श्रीहनुमानसंवादे द्वितीयखण्डे त्रिंशो-
ऽध्यायः । समाप्तोऽयं जन्मखण्डः ।

Post Colophon :—

स्वात्मरमिदं श्रीलोकमोहन देवप्रार्थनम् । प्रातः भोडा प्राक् १७४१
तस्मिन् दृश्ये वैष्णवः ।

5868.

8403. रुद्रयामले मतोत्सवतन्त्रम् । *Matotsavatanttram*
from the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. 14 x 3½ inches. Fols. 2-25. Lines
12 on a page. Character, modern Nāgarī. Aquarescence, brown. Consistent.

Topics stated to be taken from the *Rudrayāmala* in this and the subsequent MSS are not found in the printed editions of the work.

Fol. 2 (of which one side is blank) of the present MS contains an extract from a work called the *Vidhānamuktā-mālā*. This extract deals with what is called सप्तप्रातःकथोदघ्न-
इलपूजनम् । It begins :—

विद्यामयुक्तावलीकृतवपुर्वादि ।
अथोदघ्नार्चनं पदं निरुक्तिः सुमनोहरम् ।
मारुतो मोहनं चैव उच्चार्यन् वक्ष्यते तथा ॥
सुवर्णपत्रे निरुक्तिः स अथोदघ्न-पदं भ्यामवेत् ।

From Fol. 3 up to the end of the MS various magical rites are described. The MS contains mystic diagrams required for these rites. The descriptions are mostly in Hindi. The colophon which runs as follows gives the name of the work.

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे उग्रामहेश्वरसंवादे मतोत्सवतन्त्रं समाप्तम् ।

5869.

10469. रुद्रयामले चण्डीनवार्धपटलम् । *Candīnavārṇa-
paṭalam from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 132. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The mantra of Candī consisting of nine syllables is here dealt with.

Beginning :—

इन्दर उवाच ।

इदं देवि प्रवक्ष्यामि पार्श्वतः प्रागवक्ष्यते ।

चण्डिकायास्तु पटलं सर्वस्य देवि दुर्लभम् ॥

... ..

तत्रादौ तु मनुद्धारं सर्वाङ्गमपि निश्चितम् ।

प्रवक्ष्यामि महादेवि न प्रकाशं कदाचन ॥

वाग्भवं प्रथमं प्रोक्तं मायावीजं द्वितीयकम् ।

तृतीयं कामराजात्म्यं चतुर्थं ततो वदेत् ॥

विद्ये इति पदं दद्यात् सम्प्रोक्षणं चतुर्थकम् ।

चण्डिकाया इदं मन्त्रं भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे षट्पत्तये देवीन्दरसंवादे चण्डीनवार्धपटलं
समाप्तं संपूर्णम् ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु वैशाखमासि शिवे पक्षे मङ्गले श्रीमहाशिवे ।

पुस्तकं लिखितं श्रीवैद्यनाथमहाराजेन ॥

5870.

8375. रुद्रयामले रसार्णवकल्पम् । *Rasārṇavakalpam*
from Rudrayāmalaśāstram.

paper. 9½ x 4½ inches. Folia, 45. Lines, 10,
11 on a page. 1,000. Character, Nāgara. Date, Sarpa-
1760. Appearance, old and discoloured. Complete.

It deals with the worship of Śiva as also with
various chemical preparations, chiefly those combined with
mercury.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

हे शार्ये सिद्धिद्विजितदन्महर्षिः ऋद्धिद्विजि गणायो
दो पुत्रौ लक्ष्मणौ सकलगुणमयो मंडये कल्पवृक्षः ।
गेहं यस्तु प्रसूतं मदत्यगमस्तं मोदकाउंडमिखा
भूयाद्भूयै गणेशो यमदखिलयशानंदकारि कुटुंबः ॥

End :—

संवत्सरप्रयोगेन देवतैः सह मोदतैः ॥

सह मोदते

बादशाब्दः प्रयोगे प्रियवर्द्धिचरेभुविः ॥

Colophon :—

43B, इति श्रीरुद्रयामले रसार्णवकल्पकानां सम्यक् ॥

Even after the colophon several verses are found, and
after a further two leaves, mostly in Hindi, we have the
date:—

संवत् १८६० ।

The work has no division of chapters and has no
agreement with the *Rasārṇava* (Calcutta, 1908 10) pub-
lished in the *Bibliotheca Indica Series*.

8376. **रुद्रयामले रसकल्पम् ।** *Rasakalpam from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 124 x 7 1/2 in. on a page. Extent in slokas. 380. Character, ... since, new, but torn and repaired. Each ... leaves has lost its first few letters.

The *Sāhitya Pariṣat Patrikā* (Vol. XXXVIII, p. 248) describes another MS of the work. IO. IV. 2550 describes a *Dhātukalpa* (said to be taken from the *Rudrayāmala*). The present work treats of various preparations with mercury.

Beginning :—

... .. अथ श्रीरुद्रयामले रसकल्पं लिख्यते ।
 शिवं नत्वा रसाधोऽंष्ट्रं पण्डितकाश्रमे तथा
 करोमि रसकल्पोऽयं रसज्ञा ॥
 अथ पारदोत्पत्तिः ।
 स्फुल्लान्तां कर्तुंमार्थं केषामं विष्टनं सुरे !
 इतं शम्भोऽस्मान् रेतोऽष्टहीतमग्निना सुवे(?) ॥ २ ॥
 क्षिप्रं तेन च एयक् एयक् ।
 सौम्यादिरूपमंखाय गौरीशःपात्र कार्यं कृत् ॥

End :—

सा ज्ञात्तुभवेदृष्टो न स्रतो गुरुदर्शिनः ।
 लोकाःनामुपकाराय स्रतु सर्वे + + + + ॥
 + वां चैव लोकानां शिवं परिकीर्तितं ॥

Colophons of the different sections :—

- 6B, इति श्रीरुद्रयाम हेमचन्द्रसंवादे रसज्ञोऽनमप्रकारो नाम
 9A, इति श्रीरुद्रयामले उमामहेन्द्रसंवादे रसज्ञाऽधिपकारो नाम
 11A, इति श्री... .. पार्वतिसंवादे सप्तपातनाधिकारो नाम

Last Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले उमासहस्ररत्नवादे सर्वज्ञोद्भूतिपातनाधि-
कारे सकल्य ॥

5872.

10527. **रुद्रयामले रुद्रचण्डी ।** *Rudracandī from the Rudrayāmala.*

Substance: country-made paper. 5 x 3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in Shloka 70. Character, mod. m. Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The present manuscript contains only the third chapter of the work in four chapters as published by the Chhātra-pustakālāya of Calcutta.

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे हरमौरीसंवादे रुद्रचण्डी समाप्तं (म्) :

5873.

10589. *Rudracandī from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made yellow paper. 15½ x 4½ inches. Folia, 3. Lines, 8, 9 on a page. Extent in Shloka 102. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Same as above though there is slight difference in names, this being called रुद्रचण्डीकोत्र .

The present MS, however, begins with what is called the Sāṅkalpa for a regular reading of the work. It then proceeds to lay down the process of the worship of the Devi. The beginning runs thus :—

श्रीविराटोन्मयाय नमः ॥

अथ रुद्रचण्डीपूजा ।

अथोक्तार्थं अमुकगोत्रस्य श्रीअमुकदेवशर्माः.....समिहकां रुद्रदेव्यस्य
इत्यादि अत्रमाय सुदुर्लभमित्यन्तां (अमुकं) सहस्ररुद्रचण्डीपाठकस्माहं करिष्यामि ॥

Colophon :—

इति रुद्रयामले रुद्रचण्डोक्तोप समाप्तं ॐ तस्यत् ।

The Post Colophon runs thus in Nāgara script :—

यथाशक्त-श्रीमद् वेङ्कटरामहज्जदारस्य तदव श्रीराखानदास प्रसिद्धेन
लिखितं । कलिकाता, खिदिरपुर । शकाः १७७२ ज्यैष्ठ ।

5874.

8753. **रुद्रयामले कालीपुराणम् ।** *Kālipurāṇam from
the Mahākālasaṃhitā of Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 13 x 5 inches. Folia, 8-183. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 5,400. Character, Nāgara. Date, Samvat 1929. Appearance, fresh. Incomplete.

Though stated in the last colophon of the MS to belong to the Rudrayāmala the work generally agrees with the printed edition of the *Kālikāpurāṇa* as published by the Vangavāsi Electro Machine Press (Calcutta, 1909), and begins from the second foot of the 10th verse of chapter 4 of the edition and ends with verse 82 of chapter 60.

There is a single colophon which runs thus (Fol. 183A) :—

इति रुद्रयामले तन्त्रे उभयमहेश्वरसंवादे महाकालसंहितायां
श्रीकालीपुराणोऽयं समाप्तः ।

Post Colophon :—

शुभमस्तु । संवत् १९२९ शुभं ।

5875.

5562. **रुद्रयामले मेघमाता ।** *Meghamālā from the
Rudrayāmala.*

Substance, Serāmpore paper. 10 x 4½ inches. Folia, 52. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 1,050. Character, Nāgara. Date, Samvat 1920. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with characteristics of clouds, effects of different types of them on plant-life and kindred topics and is of considerable meteorological interest. Of Tāntric topics in it mention may be made of the मेघाङ्गनम् in Paṭala X. A lithograph edition of the work was published by the Kāśī Sanskrit Press in V.S. 1878. For other editions cf. BM Catalogue (1906-28, p. 1075).

Beginning : —

श्रीगणेशाय नमः ।

लैलास्यप्रियासीनं भैरवं परमेश्वरम् ।

... ..

... ..

... .. पार्वती परिपृच्छति ।

ॐ नमो वरदेवाधिपार्वतीयतये नमः ।

पार्वतीवाच ।

देवादिदेवताश्चैव जनादिपरमेश्वरः ।

विख्यातस्त्रिभुवो लोकेषु कष्टलंकाकारकः ।

मेघास्य कौदृशं देव कथं विद्यत प्रजायते ।

कौदृशं वर्णकपस्तु शरीरं तस्य कौदृशम् ।

End :—

चित्संघं ब्रह्मदे विद्यात् क्षत्रियस्य दिनप्रभः ।

सप्तरात्रिण वैष्णव्य शुद्धस्य दर्शनेन तु ।

Colophons :—

14A, इति श्रीब्रह्मयामले सारोद्धारे उग्रामहेश्वरसंवादे मेघमालायामर्धकाण्डे राजादिपलाध्यायः; 28B, इति श्रीब्रह्मयामले मेघमालायां श्रुतेश्वरक्रियापलाध्यायः; 29A, •राशिगतयज्ञोत्पातपलाध्यायः 31A, संक्रान्तिपलाध्यायः; 32B, •यज्ञस्योदवातपलाध्यायः; 48B, •मासपलाध्यायः; (last colophon) इति श्रीब्रह्मयामले सारोद्धारे उग्रामहेश्वरसंवादे मेघमालायामर्धकाण्डे काक-वदपलाध्यायश्चादृशः । नमः ।

Post Colophon :—

श्रीसंवत् १८९० भाद्रपद शुक्ल १३ तिथौ भद्रबाभरे विद्याधर-
द्विनेदिना लिखितं काव्यां स्वार्थं परार्थं च ।

5876.

6355. *Meghamālā from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 10 x 4 inches. Folia, 38. Lines, 11 on a page. Extent in ślokaś. 850. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This and the following MS generally agree with the above.

Colophons :—

4B, इति श्रीरुद्रयामले नारोद्गारे उमामहेश्वरसंवादं मेघमालायां अर्धकाण्डे
गुरुमते मेघस्वरूपं तथा सादृश्याश्रिते गुरुफलाध्यायः प्रथमः । 7A, •अर्धकाण्डे
बह्विंशत्संख्याध्यायो द्वितीयः; 9A, •राजफलाध्यायस्तृतीयः; 16B, •अर्धकाण्डे
त्रिविंशत्संख्याध्यायः चतुर्थकः; 18B, •राष्ट्रियहोत्यातः फलाध्यायः पञ्चमः;
20A, •संक्रान्तिफलाध्यायः षष्ठः; 21A, •ग्रहस्योदयास्तफलाध्यायः सप्तमः;
34B, •मासस्वरूपबृहत्फलाध्यायोऽष्टमः; 35A, •मेघवार्तावृत्तफलाध्यायो
नवमः; 36B, •मेघाज्ञानं नाम दशमोऽध्यायः; 37B, •काकबद्धफलाध्यायो
नाम एकादशोऽध्यायः—मेघमालाग्रन्थः समाप्तः ।

After the end of the 11th chapter there is a section on
केतुदयफल dealing with the rising of *Ketu* on different days.
This is followed by a colophon which runs:—

38A, इति केतुदयफलान्यध्यातं इति श्रीमेघमालाग्रन्थः समाप्तम् ।
शुभमस्तु ।

There are a few lines after this on what is called *शुभफल-
निर्णयः* ।

5877.

7831. *Meghamālā from the Rudrāmālā.*

Substance, country-made paper. 10½ x 5 inches. Faint, old. Lines, 11 on a page. Extent in shloka: 1990. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete.

Same as above. The section entitled 'इन्द्रवज्र' is found here also.

5878.

2341. *मयूरचित्रकम् and मेघमालायाम् भट्टचित्रकम् ।*

*Mayūracitrakam and Meghamālāyam from
Meghamālā.*

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Faint, old. Lines, 11 on a page. Extent in shloka: 510. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

The present manuscript is described in L. N. 1222.

There are two works, separately pagged in this manuscript, one *Mayūracitrakam* embracing leaf 10, and the other *Mayūracitrakam from Meghamālā* ending in leaf 12. The first leaf of the second work is missing. The total number of the leaves is therefore 21 and not 22, as given in L.

These are astrological treatises, similar in nature, on the forecasting of rains, famines and abundance of crops from the conjunction of particular days, *Tithis* and asterisms in all the twelve months of the year. Though bearing the name *Meghamālā* (on the basis of which the MS is described here) the second work does not agree with the work of the same name described previously. Neither is it attributed here to the *Rudrāmālā*.

After the colophon of the second book there occur nine more astrological verses. Then there comes the post-colophon statement :—

संवत् १८६५ मिति पौष शुक्ल ६ अयम् ।

Colophons of the first book :—

(2A) इति चैवः, इति वैद्यालः; (2B) इति चैष्ठः (5A) इत्याचार्यः;
(5B) इति आचलः, इति भाद्रपदः; (6A) इति आश्विनः, इति कार्तिकमासः;
(6B) इति मार्गशीर्षः; (8A) इति पौषमासः गमधाराः; (10B) इति मघ-
षिष्ठ समाप्तः ।

Colophons of the second book :—

(3A) इति अर्धकाण्डे अन्योन्यलेख्यपत्रसमाप्तः; (3B) इति अर्धकाण्डे
प्रथम मंडलसुखः; (4A) अर्धकाण्डे मण्डलसमाप्तः; (5B) अर्धार्धफलम्, इति
अर्धकाण्डे संक्रान्तिफल समाप्तः; (8A) इति जैतृमासः समाप्तः; (9A) इति
माघमासः; (9B) इति फल्गुमासः; (10B) इति सदीर्घचिह्नसमाप्तः; (12A)
इति दशमोत्तरं शुभाशुभफलसम्यग् इति मघषिष्ठकं प्रथमालायां समाप्तः ।

5879.

5498. **रुद्रयामले देवीर्वाचम् ।** *Devīcārtram*
from the Rudrayāmala.

Substance, country made paper. 10 x 4½ inches. Form, 12. Lines, 20
on a page. Extent in 3 kūs, 650. Character, Nāgarī. Date, Śaṃvat
1731. Appearance, fresh. Complete in 13 chapters.

It gives directions for the worship of Durgā during
the Navarātra festival.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ मज्जननाथ मरुसे प्रब्रूयतिमिरिच्छिदे ।

अपार कल्याणपुत्ररहितवृत्ते नमः ।

रुद्रयामलाभिप्रायेण देवीपूजनमुच्यते ।

गोश्रवताश्च भो नवभक्त्योद्धृतपमिव सपञ्चलपद्मोः ।

वाचनवैरिहतालवमृष्टा आ वा पातु भगवत्पुत्रा ।

ईश्वर उवाच ।

यो नित्यं पूजयेद्देवीं चरित्कां भक्तवत्सलाम् ।
तस्यायः पूजनीयश्च विद्यानामीश्वरो भवेत् ॥
यश्चष्टोभाक्तसंयुक्तस्तस्य तन्मीश्वरं जिह्वरी ।
गङ्गागो तद्वत्तां यान्ति स्त्रियो वै भद्रविज्जनाः ॥
यो भवानौ महाभायां पूजयेन्नित्यमात्मनः ।
ऐकिकश्च सुखं प्राप्य परे ब्रह्मणि लीयते ॥
यो वै दौर्भाग्यमयोगाश्चष्टिकामवमन्यते ।
वसिष्ठो व्याधितो नित्यं लोके वै शोचतां जनेन ॥

End : -

श्रीमद्भरत उवाच ।

रमाकान्त सुग्रीवोऽपि प्रोक्तं गुह्यतरं मया ।
नामसूयस्य वक्तव्यं परीक्षया नो वदेत् ॥
देवीभक्त्याय वक्तव्यं मम भक्त्याय साधवः ।
तद्वक्तव्यं न वक्तव्यं न मूर्खीयाततामिने ॥
सत्यं सत्यं पनः सत्यं उद्धृत्य मुञ्चमुच्यते ।
भानया सदग्रो विद्या न गङ्गासदग्रौ परौ ॥
न वैकुण्ठात् परं धाम न मुक्तिः कारिकायां विना ।
न राजा कार्त्तवीर्यार्थिः राजतः सत्यं सुरेश्वरः ।

Colophons :--

2A, इति श्रीब्रह्मयामले उत्तरखण्डे प्रथमापूजनविधिः; 3A,
•देवीचरित्रं देवीप्रभासो नाम द्वितीयोऽध्यायः, 3B, •ब्रह्मं
नाम तृतीयोऽध्यायः; 4B, •चतुर्थोऽध्यायः; 5B, •दर्शोपाख्याने
देवीचरित्रे पञ्चमोऽध्यायः; 6B, •देवीचरित्रे षष्ठोऽध्यायः; 7B,
•सप्तमोऽध्यायः; 8A, •अष्टमोऽध्यायः; 9A, •नवमोऽध्यायः,
9B, •दशमोऽध्यायः; 10B, •एकादशोऽध्यायः; 11A,
•द्वादशोऽध्यायः; 11B, •त्रयोदशोऽध्यायः ।

Last Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले उत्तरखण्डे देवीर्वाग्भ्यो नमोदग्रोऽध्यायः ।

Post Colophon Statement :—

Fol. 11B, संवत् १७८१ काश्मिर हाव्य ११ लिखितं विष्णुदेवेनेन
स्वार्थम् ग्रन्थसंख्या ६०० (?) ।

After the post-colophon there occurs an extract, in six lines, entitled *नवरात्रनित्यम्*, purporting to have been taken from the *Saktisāṅgamatantra*. A detailed table of contents, of the *Devicāritra*, chapter by chapter, is given on Fol. 12A.

5880.

5913. *रुद्रयामले देवीरहस्यम् । Devīrahasyam*
from the Rudrāyāmala.

Substance, country-made paper. 9 × 5½ inches. Folia, 264. Lines, 10 per page. Extent in Slokas, 5,080. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Complete.

This is a work consisting of sixty chapters, relating to *Kuladharmā*. It is divided into two parts, the first in 25 chapters being concerned with the general observances of the Śākta cult, and the second in 35 chapters (26 to 60) with the rules of worship of different deities.

For an analysis of the work see IO. IV. 2546.

The last colophon which is particular to this MS runs :—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे श्रीदेवीरहस्ये द्रष्टव्यः पटलः । समाप्तोऽयं
देवीरहस्यः + + + तन्त्रः परमाद्यं प्रदीपिकापरनामा तन्त्रराजोक्तिः । शिवं
लेखकपाठकयोः ।

Post Colophon Statement :—

इति श्रीशम्भुनाथ ऋः उत्कलदेशस्य ब्राह्मण वेत्तं पुरीकर-
नाम्नामपुरीय वैतरणीय ब्राह्मणाच्छ्रुत्वा लिखितम् ।

संवत् १८५३ पौषकृष्णैकादश्या शुक्ले लिखितम् कलिकातास्य
पट्टने ।

शुभमस्तु सर्वजगताम् ।

Along with the MS are found two leaves of foolscap paper containing a list of eighteen *pīṭhas* attributed to Śaṅkarācārya.

5881.

6084. रुद्रयामले त्रिपुरसुन्दरीपटलः । *Trimūrtisundari-
paṭalaḥ from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 7 × 4½ inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 260. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It gives the *mantra* and rules of worship of Śrividya, but not the complete *pañcāṅga* consisting of *stava*, *kāvaca*, etc.

Beginning :—

ॐ श्रीगुरुवे नमः ।

श्रीदेवी त्रिपुरासुन्दरी नमः ।

ॐ श्रीदेव्याय ।

ॐ भगवन् सर्ववैता त्वं जगतामुपकारकः ।

देवादिदेवदेवैश्च जैलोक्याभयदायक ।

प्राक् सुरासुरसंयामे मङ्गं दत्तो वरस्त्वया ।

तदद्य ह्ययथा ह्यम्भो तव्यरातुं कामो भव ।

श्रीभैरव उवाच ।

देवि त्वत्वं वरो ह्यसौ देवदानववर्त्मदे ।

यस्य मन्त्रस्य भोक्तुं नु तत्त्वं वदस्व सुमते ।

श्रीदेवुवाच ।

भगवन् सर्वधर्माश्च तत्त्वज्ञानमपारम् ।

देवदेवो महादेवो महाशक्तिहरसुन्दरो ।

त्रिकूटा बोधघो देवो श्रीविद्या त्रय्यक्षपति ।

तस्याः यक्षाङ्गमखिलं सारसहस्रोत्तमोत्तमम् ।

वद शीघ्रं महादेव यद्यहं प्रेषसौ तव ।

Colophon :—

इति श्रीवज्रयामले तन्त्रे देवीभैरवसंवादे महाशक्तिपुरसुन्दरी-

स्तोत्रा समाप्ता । इति शुभम् ।

5882.

• 6087. रुद्रयामले त्रिकूटारहस्यम् । *Trikūṭārahasyam*
from *Rudrayāmala*.

Substance, country-made paper. 7×4½ inches. Folia, 11+9. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 180. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the ceremonial worship of Śrīvidyā on different occasions like eclipses, earthquakes, etc.

Beginning :—

❀ श्रीभैरव उवाच ।

❀ यद्युना कथयाम्यस्य पूर्वां कामचिकीं ऋतु ।

देव अवलम्बयेत्तु कोटिपूर्णाफलं कथेत् ।

श्रीदेव्याः बोधहास्यार्थां त्रिकूटायाः समर्चनम् ।

समयश्च प्रवक्ष्यामि भक्तिपूर्वकं ऋतुं प्रिये ।

विना समयदीक्षाद्यैर्मन्त्रैर्दीक्षापि निष्कृता ।
 तस्मात् समयपूर्वा ते वक्ष्यामि पारलौकिकीम् ॥

 कुर्यात्तद्वैकागो वा चन्द्रयज्ञशस्त्रः ।
 भूकर्मममघो देवि नवर्गादिनामि च ॥
 कन्यासंज्ञात्मिममया देवानामपि दुर्लभाः ।
 एतेषु समवेष्टेयं यः शिवां पूजयेच्छिवे ॥
 स साक्षाद्भैरवो ज्ञेयो वन्द्यतत्त्वतः शिवः ॥

Colophons of the different chapters :—

5A, इति श्रीचिकूटारहस्ये सूर्य्यहणपटलः समाप्तः ; 8B, •चन्द्रयज्ञ-
 पटलः ; 11A, •भूकर्मपटलः समाप्तः ;

The second batch of nine leaves contains two chapters
 of which the colophons run :—

5A, इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे चिकूटारहस्ये ऽष्टमः पटलः ;

9A, इति श्रीचिकूटारहस्ये शकादशः पटलः ;

5883.

10601. रुद्रयामले भुवनेश्वरीरहस्यम् । *Bhuvaneśvari-
 rahasyam from Rūdrayāmālānītra.*

Substance, country-made paper. 11 x 7 inches. Folia, 90. Lines,
 14 on a page. Extent in folios, 5,009. Character, Nāgara. Appearance,
 old and discoloured. Complete.

This work, in 26 chapters, deals in detail with the
 worship and rituals of Bhuvaneśvari.

Beginning :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः श्रीमहाविष्णुसुन्दर्यै ।

एवमश्रीभुवनेश्वरीरहस्यं लिख्यते ।

ॐ चिद्रूपं ब्रह्मपुरुषं सर्वं रूपै रूपं योगिभिः सर्वसंख्यम् ।

श्रीशङ्खोक्षौपराखं महाम्नासमोत्तरसंविच्चित्रम् ॥

ॐ श्रीशैलराजप्रियरे नामामुमलताकुले
समासीनमुमापतिं ॥
 एकदा देवमीशानं प्राशिशेखरमौनरं ।

 उल्लास विनता भुक्ता पर्येष्यत पार्श्वतौ ॥

श्रीपार्श्वनाथ ।

... ..
 महेश श्रोतुमिच्छामि भुवनेश्वरीहस्तकम् ॥

श्रीभैरव उवाच ।

... ..
 एकाक्षरी या देवेशी भुवनेश्वरी महेश्वरी ।
 हृदि स्मेरेव सामर्पितं प्राणशक्तिरियं परा ॥
 हस्तेषु कथ्यते नम्रात् मायानुचितवैभवात् ।
 अमया रचिताः सर्वे निर्वोदा मन्त्राश्च यः ॥
 अतस्तु सर्वमन्त्राणामियमुद्धोधिनी मया ।
 प्रत्युखावृजिता भुक्ता नामेकाक्षररूपिणीम् ॥
 कण्ठाग्रि महेश्वरी भुवनेश्वरी महेश्वरी ।
 मायाबीजं नाममध्ये नमो मन्त्राख्ये वदेत् ॥
 एकाक्षरीयं त्रिहिंशति भुवने भुवनेश्वरी ।
 अमया मन्त्रा विद्या नामस्तस्या ज्ञानसाधने ॥

Colophons of the different chapters :—

- 2A, इति श्रीभुवनेश्वरीहस्त्ये एकाक्षरीप्रकाशो नाम प्रथमः पटलः ;
 3A, •चतुर्दशकण्ठं नाम द्वितीयः पटलः ; 4B, •एकाक्षर्यादिषोडशाक्षरी-
 पञ्चदशविधिर्नाम तृतीयः पटलः ; 5A, •तत्त्वविद्याप्रकाशको नाम चतुर्थः पटलः ;
 7B, •पूजाविधिर्नाम पञ्चमः पटलः ; 67B, •निरूपणविधिर्नाम षष्ठः पटलः ;
 69B, •श्रवणकथनं नाम सप्तमः पटलः ; 74A, •सम्पन्नानन्दपटलकोट्टमः ;
 74B, •तत्त्वविद्याकोशाख्यः पटलो अष्टमः ; 75A, उत्कीर्णारिचतुष्टयपटलो

रुद्रमा; 75B, ईश्वरमन्त्रप्रकाशपटल एकादशः; 76A, •दीक्षाविधिपटलो
द्वादशः; 77B, •परस्परविधिपटलस्त्रयोदशः; 78B, •होमविधिपटलचतुर्दशः;
79B, •चक्रपूजाविधिपटलः पञ्चदशः; 80A, •आचारविधिपटलः षोडशः;
81A, •सूर्यग्रहणपूजाविधिपटलः सप्तदशः; 82A, •चन्द्रग्रहणपूजाविधिपटलो-
द्वादशः; 82B, •भुक्त्यपूजाविधिपटलः अष्टौविंशः; 84A, •नवरात्रिदिनार्धा-
विधिपटलो विंशः; 84B, •कन्यासंशान्तिपूजाविधिपटल एकविंशः; 85B,
•शक्तिपूजापटलो द्वविंशः; 86A, •नवकुसुमपूजाविधिपटलस्त्रयोविंशः; 87B,
•प्रयोगविधिपटलचतुर्विंशः; 88B, •घटारोपणविधिपटलः पञ्चविंशः; 90A,
•रुद्रस्यर्चनविधिपटलः षड्विंशः । इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे श्रीदेवैर्मन्त्रसंवादं
श्रीसुबनेश्वरी गच्छे संपूर्णं समाप्तम् ॥

5884.

10805. रुद्रयामले कालीपंचवाणम् । *Kālīpañcavāṇam*
from the *Rudrayāmala*.

Substance, coconut-made paper. 6 x 44 inches. Folio, 6. Lines, 7
on a page. Extent in Shloka, 45. Character, modern Nāgarī. Appearance,
fresh. Complete.

The work deals with the six black rites of the Tantra,
described as so many arrows.

Beginning :-

श्रीगणेशाय नमः ॥

पार्वती उवाच ।

देवाधिदेव देवेश महात्म नमोस्तु ते ।

इदानीं श्रोतुमिच्छामि कालीवाक्यस्य सत्तमम् ॥

... ..

श्रीमहादेव उवाच ।

अथ वक्ष्ये शास्त्रविद्यां कालिकायाः सुदुर्लभं ॥ ३ ॥

यस्य विद्यामयायेव कर्मा ज्ञानां सदाशिवः ।

कालस्तत्र वज्रसंज्ञां इति विन्दुसमन्वितम् ॥ ४ ॥

सूर्यदेव तथा लब्धा युगलं तदनन्तरम् ।

दक्षिणे कालिके चेति मध्ये वाक्यानि योजयेत् ॥ ५ ॥

मन्त्रः कौं कौं कौं कूं कूं कौं कौं दक्षिणे कालिके षड्युक्त्वा
कौं कौं कूं कूं कौं कौं खाहा etc. etc.

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे चिंतामणिप्रयोगे ईश्वरपार्वतीसंवादे
कालीपंचवाक्यपंचकं साधनं समाप्तम् ।

Post Colophon :—

सुममस्तु संवत् १९१६ मौती माघसु ९ बुधवार लिखितं
ब्राह्मभवान्नीरामजीमि योगि कालीपंचवाक्यको लिखि ॥

5885.

6083. रुद्रयामले नवदुर्गापूजारहस्यम् । *Navadurgāpūjā-
rahasyam from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 7 x 4½ inches. Folia, 30. Lines, 9
on a page. Extent in slokas, 300. Character, modern Kashmiri. Appear-
ance, fresh. Complete in 11 chapters.

The work consists of 11 Patalas—the first two are
introductory, and the remaining nine are devoted to
the details of worship of the nine forms of Durgā.

Beginning :—

ॐ श्रीगुरवे नमः ।

श्रीगणपतये नमः ।

ॐ देवदेवं महादेवमीशानं नमोऽर्चयिष्ये ॥

प्रसन्नवदनं वृद्धा प्रणम्योत्थाप्य पार्वती ।

कृतान्नलिपुटा देवी विनयावतमस्तका ।

स्मितपूर्वा दधौ दीनं वगाह परमेश्वरम् ॥

श्रीदेवदास ।

भगवन् परमेशान प्रारणागतवत्तन ।
 तत्प्रसादात्मया सत्त्वे श्रुतं डामरमुत्तमम् ॥
 तन्मायां साग्माद्यं तं यामलादिषु विस्तारम् ।
 इदानीं भगवन् श्रोतुमिच्छामि तन्निवेदितम् ॥
 नवदुर्गाभिर्न दिव्यं सर्वतन्त्रेषु रोपितम् ।
 सर्वकामप्रदं काम्यं साधकानां शुभावहम् ॥

श्रीभैरवः ।

एतद् शुद्धतमं देवि न कस्य कथितं मया ।
 पञ्चां समयदीक्षायाः कोटिपूजा-फलप्रदम् ॥
 शुद्धाद् शुद्धतमं गोप्यं कृतं तद्भक्तकामकम् ।
 इदानीं तव भक्त्याहं कथयामि सुविस्तारम् ॥

 मन्त्रि नागविष्टैर्मन्त्रैरागमोक्तैः सर्वोत्तमैः ।
 तन्मायां दिविद्यान्वयं मन्त्रिताणि मन्त्रेभ्यः ॥
 ते मन्त्रा निष्कला जाताः कल्पौ वीर्यविवर्जिताः ।
 स्त्रीमुद्रिगृहिताद् इत्याद् भूमन्तःशुद्धिकारणात् ॥
 अक्षताफलस्यार्द्राद् दम्भात् पेशुन्याइत्यनीनुपात्तः ।
 न विध्यन्ति वरारोहे सर्वे निष्कलतां गताः ॥
 लज्जाशमनां प्राञ्जल्यं प्रतिकल्पिद्विभेव च ।
 अनादरेण तद् वृष्टं गृहभक्तिं दिनः तथा ॥
 तन्मध्ये सारभूतं नु प्रत्यक्षफलदायकम् ।
 ब्रह्मामलतन्त्रश्च चतुःषष्ट्यात्मकं परम् ॥
 नागविष्टैः शुभैर्मन्त्रैर्गुणैः समपयुज्यैः ।
 विना समयदीक्षायाः मन्त्रैर्दीक्षापि निष्कला ॥
 समयो हि शिवे ब्रह्मा समयो विष्णुदेव हि ।
 समयः शिव इव स्यात् समयो ब्रह्मदेव च ॥

न सिध्यन्ति सदा देवि नित्यपूजाप्रपादयः ।
 मन्त्रा होमादयो देवि विना समयपूजया ॥
 काले संपूजयेद्विष्णुं काले संपूजयेच्छिवम् ।
 समये पूजयेच्छक्तिं समयोऽपीष्टदेवता ॥
 कालः सृजति भूतानि कालो रक्षति निन्दयाः ।
 कालः संहरते चान्ते कालो हि दुरतिक्रमः ॥
 बहिरक्षयमहर्वाणि ये ह्रियन्ति महेश्वरीम् ।
 समये क्षणमात्रेऽपि पूजया तत् फलं लभेत् ॥

श्रीदेवी ।

समयः कौटुषी देवः पूजा कौटुषिधा प्रभो !
 यतश्चित्तगतो देव वक्तुमर्हसि शृणु ॥

श्रीभैरवः ।

अष्टोत्तमशतप्रख्याः समयः सन्ति पार्वति ।
 तेषु यः पूजयेद्देवीं इष्टदेवीं च साधकः ॥
 तस्य देवि भवेद्भूमा-यथाभौल्लभप्रदा ।
 समयार्जनमेतत्ते वक्ष्यामि शृणु पार्वति ॥
 यस्य कस्य न वक्तव्यं भूत्वा गोप्यतमं कुत ।
 तेने भासि सिते पक्षे दिनाणि नव पार्वति ॥
 नवदुर्गाचरं कुर्वीत साधकाऽभौल्लसिद्धये ।
 तद्येवमासि देवेष्टि सितप्रक्षालिवास्तरे ॥
 नवम्यक्तां नरेत् पूजां विधिं विधिवदौत्तरि ।
 सर्वेषु समयेष्वेतौ समयौ देवदुर्गाभौ ॥
 तत्र यः कुर्वते पूजां पठेत् स्तोत्राष्टशतकम् ।
 चरंकोमं यथाशक्त्वा स साक्षाद्भैरवीश्वरः ॥

श्रीदेवी ।

भगवन् श्रोतुमिच्छामि नवदुर्गाचरं परम् ।
 तत्परं ब्रूहि मे देव यद्यस्ति मयि ते दया ॥

श्रीभैरवः ।

ष्टमः देवि प्रवक्ष्यामि नवदुर्गाक्षरं परम् ।
 ब्रह्मः सत्त्वः तन्मस्मिन् भावितं साधकस्त्रिवे ॥
 तद्वक्ष्यामि महादेवि पूजासारमनुसमम् ।
 यत्नं नृकं पराजितैः क्षुद्रपशूनामृष्टिभिः ॥
 यत्नं साहसैर्न योगैर्वा न च ई पाशुपतैः ।
 क्षमावशादिभिर्वापि न च कस्मैप्रवादिभिः ॥
 नापि संशयवादेन न घ्राशेहपरादिभिः ।
 न भूतवादिभिश्चैव नापि वः शौकिकैस्तथा ॥
 न चात्मनिस्तत्त्वैर्वापि नापि तर्कप्रवादिभिः ।
 न च नैवेद्यैर्वापि बटपदार्थप्राप्तये ॥
 वेदान्तवादिभिर्वापि न चाप्येकत्ववादिभिः ।
 इदं पुनर्दिक् सारं दुर्गाया नवरात्रिकम् ॥
 अज्ञानं तिमिरान्धामुन्मीलनहृदयमम् ।
 संसारपङ्कजमालां तौ मङ्गलार्थं परम् ॥

The nine forms of Durgā are indicated : -

6A, श्रीं व्यादौ श्रीं चैव पुस्तोति ततः सप्तद्वन्द्वकारिणीः ।

चक्रवपटा च कुङ्कुमागौ स्कन्दभक्तं च पश्यन्ती ।

कात्यायनी कामरुचिर्मातृगौरी तन्नायमी ।

देवदूती च नवमी नवदुर्गा इतीतिहाः ।

End :—

इति श्रीनवदुर्गायाः पूजापद्धतिमौखिः ।

गोपनीयं सहादेवि गोपयैन्नशयोक्तिवत् ॥

Colophons of the different chapters :—

6A, इति श्रीदुर्गासप्तपूजायां प्रथमः पटलः । 7B, इति श्रीदुर्गाकल्पो
 चितौषः पटलः । 17A, इति श्रीब्रह्मसंहिते तन्त्रे सप्तपूजाकल्पे नवदुर्गापूजा-

संयुक्ते प्रैलपुत्रीपूजाविधिर्नाम द्वितीयः पटलः ; 18B, •ब्रह्मचारिणीपूजाविधि-
र्नाम तृतीयः पटलः ; 20A, इति श्रीचण्डिकापूजाविधिर्नाम पञ्चमः पटलः ; 21B,
इति कुण्डाग्रविधिः षष्ठः पटलः ; 23A, इति श्रीस्कन्दमातृपूजाविधिः सप्तमः
पटलः ; 24A, इति श्रीकात्यायनीपूजाविधिरष्टमः पटलः ; 25B, इति श्रीकाल-
रात्रिपूजाविधिर्नवमः पटलः ; 27A, इति श्रीमहागौरीपूजाविधिर्नाम दशमः
पटलः ; (last oolophon) इति श्रीवैद्यनाथले तन्त्रे गवदुर्गापूजाविधिः देव-
दूतीपूजाविधिर्नाम एकादशः पटलः ।

5886.

2364. रुद्रयामले रामनामलिखनविधिः । *Rūmanāma-
likhanavidhiḥ from the Rudrayāmala.*

Substance, foolscap paper. 10x3½ inches. Folia, 1. Lines, 7 on a
page. Extent in shloka, 50. Character, Nāgarī. Date, Śamvat 1932.
Appearance, fresh. Complete.

For a description of the present MS see L. X. 4217.

The essence of the book is summed up in the following
lines:—

2A, राममन्त्रं लिखेद्विषममृगमन्त्रेण भक्षितः ।
भुञ्जेत्पक्षे तादृशे शाकपक्षे तथैव च ॥
नामसङ्घसं नामघटते लिखेदनुदिनं सुधीः ।
नाममेकं मुञ्चेत्तदा यावन्नामं समाप्यते ॥
... ..
... ..
एवं मन्त्रं लिखेद्यत्तु भक्ष्यमन्त्रो जितस्त्रियः ।
तस्य त्रिदो भवेन्मन्त्रः सर्वकामफलप्रदः ॥
मुञ्चेदनेन नानित्य कण्ठेन हृतदीपकम् ।
पञ्च शःकमयं प्रोक्तं लेखनी काश्चना प्रिये ॥

3B, मुक्तिकासां लिखितं माधको विविपुलकम् ।
 सकासो वाञ्छितं लब्ध्वा भुक्त्वा भोगान् मनोरमम् ॥
 जलस्नानं कृत्वा ध्याति विष्णोः परं पदम् ॥

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले भगवत्सर्वमन्त्रविधिप्रकाशघटने समाप्तम् ।
 श्रीनरदत्तार्पणम् ॥

Post Colophon :—

सनत् १८६२

5887.

5014. रुद्रयामले त्रयोध्यामाहास्यम् । *Ayodhyā-
 mähātmyam from the Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. 10x5½ inches. Folio 68. Lines 7 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgarī. Date, about 1910. Appearance, discoloured. Complete.

The work contains 39 chapters. It refers to and describes the greatness of Ayodhyā proper and various other Tirthas included within it.

Beginning :—

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

वन्देऽहं रामचन्द्रस्य पादौ प्रणतमङ्गलैः

मौलाभाय परः पादौ सर्वसिद्धिदायकौ ॥ १ ॥

... ..

श्रीपार्वत्युवाच ।

त्वत्पुत्रो ज्ञात्वा महाभक्तः शत्रुलोपकथाः शुभाः ।

साधतं श्रोतुमिच्छामि सरस्वत्यै मनात्मनः ॥ ४ ॥

अयोध्याया महापुण्या महिमानं गुणोष्णतम् ।
 कौटुशी सा सदानेध्यायोध्या विष्णुप्रिया पुरी ॥ ५ ॥
 व्याद्या सङ्गीयते वेदैः पुरीयां मुक्तिदायिका ।
 संस्थानं कौटुशं तस्याः तस्यां के च महोभयः ॥ ६ ॥
 कानि तौर्यानि पुण्यानि साहाय्यं तेषु कौटुशम् ।
 अयोध्यासेवनाङ्गणं फलं स्यादद कौटुशम् ॥ ७ ॥

End :—

मतिविपुलनिदानैर्वर्णितं धर्ममाद्यं
 कलयति परमोभक्त्या लेखमाहात्म्यमेतत् ।
 य इह सर उदारः श्रीमन्नाथः स सम्पदः
 इति हर्षनिवासं सर्वभोगांश्च मुक्ता ॥ २४ ॥

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामले सूर्यसौम्यादे श्रीमदयोध्यामाहात्म्ये
 दशमोऽध्यायः ।

Post Colophon :—

सुभमस्तु सम्बत् १९१० मिति ज्येष्ठ शुक्ल ४ ।

5888.

5570. रुद्रयामले सूर्यपटलः । *Sūryapāṭaluk from the Rudrayāmala.*

Substance, country made yellow paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This relates to the worship of the Sun-god according to the Kaula form, the first chapter in it dealing with the *mantra* of the deity and the rules for its use, the second chapter, in prose, laying down the rules of worship (*paddhati*).

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः

श्रीभैरव उवाच ।

श्रीशैलशिखराश्रीनभैरवीपतिमौञ्चम ।

भैरवं चन्द्रमुकुटं गगनान्वर्त्तितम् ॥

पद्मगाभ्रगोपितं गटामुकुटमख्यतं ।

... ..

.. ..

.. .. दृष्ट्वा प्रोवाच भैरवी ॥

श्रीदेव्यावाच ।

... ..

.. ..

पुत्रा पृथोऽसि भगवन् मया त्वं भक्तिपूर्वकम् ।

अथ तद्वत् तत्त्वं मे यद्यहं तव वक्ष्यामि ॥

... ..

... .. कौलिकांश्च हितेच्छया ॥

इदं प्रीतिं तद्यथाग पञ्चाङ्गं पूर्ववत्पठितम् ।

(श्री) देवदेवस्य कुर्यस्य सर्वतत्त्वतमोत्तमम् ॥

End :—

इत्येवा निष्पूजायाः पद्धतिर्गद्यरूपिणी ।

तव कृतेन विनीता नास्तेषां कौलिकैः प्रिये ॥

Colophons :—

7A, इति श्रीब्रह्मसूत्रे ईश्वरपार्वतीसंवादे देवीरहस्ये तन्त्रे
श्रीसुखपटकाख्यानं नामैकविंशः पटलः समाप्तः ।

22A, इति श्रीब्रह्मसूत्रे देवीरहस्ये श्रीसुखपूजापद्धतिप्रकरणं
नाम द्वाविंशः पटलः समाप्तः ।

5889.

2154. रुद्रयामलोक्तनवग्रहसिद्धयन्त्रपूजाविस्तारः ।

*Navagrahasiddhayantrapūjāvistārah from
Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 12-14 on a page. Extent in Slokas, 16. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It gives directions for drawing and worshipping the Yantra or symbolic diagram, an illustration of which is given on Fol. 2A.

Beginning :—

कदाचिद्नवासीनां पाण्डवानां सुप्रेक्षणे ।

आगतः कृष्णवाचश्च वृद्धा पूजाकृतं विधिम् ।

संतुष्टः कृष्णवाचं च पश्यन् पाण्डुनन्दनः ।

युधिष्ठिरोवाच ।

देवदेव अगम्याय उपायं ब्रूहि तन्वतः ।

येन संघट्टमात्रेण साध्याज्यं सौख्यं सदा ।

Colophon :—

इति श्रीरुद्रयामलोक्त-नवग्रहसिद्धयन्त्रपूजाविस्तारः समाप्तः ।

For a *Navagrahamantrodhāra* from the *Mahābhārata* cf. 5838 above.

5890.

2147. रुद्रयामले मङ्गलविधिः । *Maṅgalavidhiḥ from the**Rudrayāmala.*

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 12 on a page. Extent in Slokas, 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with Tāntrika worship of the planet Mars.

Beginning :—

अथ सङ्कलनविधानमन्त्रमभिधीयते । ब्राह्मे मुहूर्ते उद्याय
प्रातःकृत्यं कृत्वा प्रौढादिकं विधाय अग्नौ दधे अणामार्गकाहेन
दम्नधावनं कृत्वा नद्यादौ गत्वा रक्तावशोसमौयं कृत्वा ...
... रक्ताचन्दनरक्तापूर्यः ताम्रपात्रस्थिततोयेन अङ्गाङ्कगायत्रीपठना
द्योतनशतं भौमाय यथे दत्त्वा गृहभाम्ब्यं स्तिप्तिमात्रं रक्तगो-
मौमयसूत्राभ्यां विनिष्पद्य तदुपरि रक्तचन्दनेन भरतलं विधाय तत्र
गोधूमान्नं संस्थाप्य उपरि ताम्रकुलगां वा मन्त्रयं वा संस्थाप्य
जलेनापूर्य तदुपरि भौमायकं त्रिकोणमेकविंश-
चिकोणाकितमेकविंशतं भौमनामसंज्ञितं संस्थाप्य तत्पश्चात् कृत्वा
रक्ताग्नेन उपरिष्ठः सङ्कलनमङ्गं करिष्ये ।

End :—

उषाङ्गाङ्कगायत्री त्रयाम्भीष्टं फलदायिनी ।
साहेयोपनिषत् प्रोक्तं देवदेवेन सिद्धिदं ।

Colophon :—

इति ब्रह्मसूत्रे सङ्कलनविधिः समाप्तः ।

5891.

10040. **कृष्णायामले त्रिभङ्गवचिचम् ।** *Tribhaṅgavacitram*
from the Kṛṣṇayāmala.

Substance, country-made paper. 11 x 17 inches. Folded, 4. Lines, 9 on a page. Extent in stanzas, 112. Character, modern Nāgarī. Date, Sarapat 1952. Appearance, fresh. Complete.

A *Kṛṣṇayāmala* is noticed in Bik. 1284 and HPR 1. 78. MSS of *Śeṣadēvaśāntanūmūstotra* and *Caitanyajñāna*, said to be taken from the *Kṛṣṇayāmala*, are found in the old collection of the Asiatic Society of Bengal.

The work deals with the *Tribhaṅga* (three-bent) form of *Kṛṣṇa*.

Beginning :-

पश्चिद् व्यावर्ता भद्रे न त्वां लब्ध्वामि सा बह ।
 ततो दिष्टे भगिभये स्थाने देवी सरस्वती ॥
 व्याविशामान्तपलाकाग सा घृतपर्व्विणी ।
 सर्व्वरत्नमयी वृन्दावने मत्परिपालिते ।
 कलशजस्य मन्त्रिणी राजयन्ती विद्याल्लिखी ॥
 2B. वंशीसाङ्गाढ्यमेतन्मे पठिष्यन्ति दिङ्मातयः ।
 ओष्णिन् न भविष्यन्ति द्रुतं द्रुतकवीश्वराः ॥
 इदानीं ओतुमिच्छामि त्रिभङ्गत्वं कथं तव ।
 तन्मे कथय गोविन्द विद्याद्यानन्दमन्ततं ॥

... ..

उ.श. उवाच ।

उत्तम ने कथयिष्यामि बलशाम कथां मम ।
 त्रिभङ्गत्वं तामिरीणां समोनयनञ्जगम् ॥
 मज्जानन्दाभिधां वंशीं कशाभां परिगृह्णतु वै ।
 प्रहसद्बदन्तो मीलाससचक्षुलभावनः ॥
 जगाम पावकैर्नैपमुलमःनन्दविद्युतः ।
 यस्मिन् दिष्टे तरोर्मूले मलिबद्धे भङ्गाग्रमे ॥

... ..

... ..

3A. ततो मे मुग्धाचित्तस्य बभूव सरसं मयः ।
 ततः कृष्णारवामाद्यं रसः प्रादुर्बभूव च ।
 श्यामवर्णः सुखमयः सर्व्वगोकैकमोज्ज्वलः ।
 रसादाभन्द आनन्दानुभावो बभूव च ॥
 व्यासना रत्नमिच्छामि वारी भूत्वा पृथगावपुः ।
 इति सङ्क्षिप्तभावनसु मरुताच्च नतां जतं ।
 स्वयमेव विधा भूत्वा परमावन्दकपिणी ।
 रसवन्दकपिणी पार्श्वं स्वयंकृत्वा विनिर्जिता ॥

555 444 433 422

पूतेप्रविष्णुविधिचित्रविधिचित्र + + ।

ब्रह्मसूत्रसंनिधौ सततं वसामि ।

इति ते सर्वानाद्यात् अभिप्रायवितं मम ।

संवत् १९६२ पु. सं. १ पुष्यमास शुक्रवासरामलतल्ल मे से

विश्ववी और रामलोचन मोहानी रायसाहब भाद्री चौ ५०
मुन्शी अहमदाबादवासी की कपाती ५।५।५० बाबू महेन्द्रराम।

5892.

6392. ब्रह्मयामलम् । *Brahmayāmalam*.

Substance, country-made paper. 9 x 8½ inches. Fols. 1-58 (bound in wrong order) of which Fol. 52 is missing. Lines 10 on a page. Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgara. Appearance, old and soiled. Incomplete.

The topics dealt with herein relate to divination by means of various diagrams, illustrations of which are given. Some of the colophons give the title as *Brahmayāmala* while others simply write *yāmala*.

Beginning :—

मोक्षलकारमन्त्रानां जगतां ज्ञानरश्मिभिः
 कृतसुद्धरत्नं येन तस्मैमि शिवभास्वरम् ॥
 अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रोक्ता ये ब्रह्मयामले
 मायादिभेदभिन्नानां स्वरानां बौद्धशोधनः ॥
 माहकायां पुरा प्रोक्ताः स्वराः बौद्धशसंन्यस्तः
 तेनां शिवभिमौ त्याग्यौ चत्वारस्तु मधुसूक्तः ॥
 ज्ञेया दशस्वर सौप्त्युत्पादकैस्तौ द्विजै द्विजै ।
 ज्ञेया चतुःस्वराद्यास्तौ स्वराः पञ्च स्वरोदये ॥
 जामाकासौ सुखं दुःखं जीवितं मरणं तथा ।
 जयं पराजयं चैव सर्वं ज्ञेयं स्वरोदये ॥
 स्वरादिमाहबोचारी माहकायं जगत्त्रयम् ।
 तस्मात् स्वरोदयं सर्वं ज्ञेयोक्तं मधुसूक्तम् ॥

Colophons of the different chapters :—

2A, इति नामधे मायास्वरचक्रम् ; 2B, •वर्णस्वरचक्रम् ; 3A, इति जीवस्वरचक्रम् ; 3B, इति रात्रिस्वरचक्रम् ; इति भेदस्वरचक्रम् ; 4A, इति नामधे द्वादशवर्णचक्रम् ; 4B, •ऋतुस्वरचक्रम् ; 5A, •पञ्चस्वरचक्रम् ; इति विभिन्नचक्रम् ; 7A, इति ब्रह्मयामले तिथिवारचक्र-
 [चक्रम्] ; 8A, इति नामधे दिनास्वरचक्रम् ; 8B, इति तात्त्विकस्वरचक्रम्

प्रथमैः; 9B, इति तात्कालिकस्वरचक्रे जातस्य सुभासुमः; 10A, इति यामले स्वरप्रकारनिर्णयः; 11A, इति ब्रह्मयामले दिक्पलस्वरचक्रम्; 19A, षडङ्ग-सर्वतोभद्रचक्रम्; 20B, षण्मण्डपचक्रम्; 22A, षडक्षचक्रम्; 23B, षडभुजचक्रम्; 29A, इति हृदयविद्योगघट्टकम्; 29B, उदरविद्योगघट्टकम् (the space for the illustration is left blank); 28B, इति मूलाविद्योग-घट्टकम् (30A has the space for illustration left blank); 30B, इति गुदाविद्योगघट्टकम्; 31A, इति ब्रह्मयामले चन्द्राविद्योगघट्टकम्; 31B, इति कपालाविद्योगघट्टकम्; 32A, इति दशगङ्गाविद्योगघट्टकम् (space for illustration left blank); 33A, इति ब्रह्मयामले पाञ्चकालचक्र-चक्रम्; 33B, इति यामले सूर्यकालचक्रम्; 34A, इति चन्द्रकालचक्र-चक्रम्; 34B, इति यामले चन्द्रसमप्रलम्बचक्रम्; 35A, इति सप्तशतकचक्र-चक्रम्; 35B, इति यामले वज्रोन्मुक्तचक्रम्; 36A, षण्मण्डपचक्रम्; 36B, इति द्वितीयमाष्टकचक्रम्; इति द्वितीयमाष्टकचक्रम्; 37A, इति यामले विषयचक्रम्; 38A, तीर्थचक्रं समानं; 38B, राशिचक्रकालचक्र-चक्रम्; 39A, इति संवत्कालचक्रम्; 39B, इति यामले गुडकालचक्र-चक्रम्; 40A, षण्मण्डपचक्रम्; 40B, षण्मण्डपचक्रम्; 42B, षण्मण्डपचक्रम्; 43A, षण्मण्डपचक्रम्; 44B, षण्मण्डपचक्रम्; 45A, षण्मण्डपचक्रम्; 45A, [सर्पचक्रम्]; 45B, इति वृषचक्रम्; 47B, इति यामले नाडीगत-वृष्टिचक्रम्; 48A, षण्मण्डपचक्रम्; चन्द्रचक्रचक्रम्; 49A, इति कविचक्रम्; 50A, इति यामले चक्रचक्रम्; 54B, ब्रह्मयामले कोट्टचक्रम्; 56A, इति यामले चक्रचक्रम्; 56B, इति चक्रचक्रम्; 57A, इति यामले चक्रचक्रम्। The MS ends abruptly in the middle of the next topic.

5893.

10335. जयद्रथयामलम् । *Jayadrathayāmalam*.

Substance, country-made paper. 9 x 3½ inches. Folia, 102. Lines 5 on a page. Extent in slokas, 606. Character, Nāgari. Appearance, old and discoloured. Complete.

Jayadrathiyāmala is said to be 24,000 ślokas in extent, divided into four ṣaṭkas or four parts of 6,000 ślokas each. The present MS contains the last ṣaṭka which principally deals with the worship of Vagālā, the eighth Mahāvidyā. For the first ṣaṭka cf. Nep., Vol. II. pp. 1-4, and for the last ṣaṭka, Nep., Vol. I. pp. 175-177.

Beginning :—

श्रीदेव्याय ।

देवाधिदेव भूतेश निम्बानन्दनिगमन ।

निराकारगुणानौत सर्वत्र प्रशिष्टेऽत्र ॥ १ ॥

... ..

इवादीं श्रोतुमिच्छामि विद्याभेदं सुदर्शनं ।

उत्पत्ति + + + देय तन्त्रे वद वगनिष्ठे ॥

Colophons of the different chapters :—

5A, इति लौक्यवदयामले उत्सृष्टके देशोपनिषदः महेशकुलशामन
ब्रह्मन्दीयवन्दोत्तमि(स्त्रोत्रे) श्रीमहाविद्याभेदकथनं नाम प्रथमः पटलः ।

22B, *महाविद्या उत्पत्तिकथनं नाम द्वितीयः पटलः । 27B, *वगन्दीप
विधिनाम तृतीयः पटलः । 34B, *काम्यप्रयोगकथनं नाम चतुर्थः पटलः ।
54B, *मन्त्रोद्देशपूर्वकं श्रीवगन्दीपसुखीसाधनं नाम पटलः ।

97A, *प्रातःकाल्यादि उद्दामवक्तृश्रीवगन्दीपसुखीविद्यायाः गद्यमयी-पुञ्जः
पञ्चतन्त्रकथनं नाम पटलः ॥ ६ ॥

103B, *वगन्दीपसुखीकथनकथनं नाम पटलः ॥ ७ ॥

5894.

1926. यामले कालपुरुषदानविधिः । *Kālapurūṣadāna-
vidhīh from Yāmala.*

Substance, country-made paper 8½ x 1½ inches. Folia. 5. Lines. 9
in a page. Extent in ślokas. 70. Character. Nāgri. Appearance, old
and faded. Complete.

The work contains both the *vidhī* (Foll. 1-3A) and
paddhati (Foll. 3A-5) of the function.

Beginning :—

अथ कालपुरुषदानं लिख्यते ।
 अतः परं प्रवक्ष्यामि दानानामुत्तमोत्तमम् ।
 कालस्य चरं साक्षादपस्यत्योश्च का कथा ॥
 आनाथास्थमहारोगमहाभयहरं क्षमम् ।
 शत्रुवर्गक्षयकरं ग्रहदोषनिवर्हणम् ॥
 तापत्रयहरं सदाः सखीत्यातहरं शुभम् ॥

 काभरूपमिति ख्यातं धामं दीर्घविनाशनम् ॥

The description of Kālapurusa, a human representation of Time clothed in black, is given as follows (Fol. 1B) :—

कालस्य पुरुषाकारं क्षणवस्त्रेण कल्पयेत् ।
 धादादिमस्तकान्तं च पञ्चारत्नप्रमाणतः ॥
 त्रितस्तदयमानेन शिरोभागं प्रकल्पयेत् ।
 अर्द्धाङ्गत्वा कण्ठदेशमधोभागे भुजद्वयम् ॥
 तदङ्गं हृदयस्थाने स्तनमयललाचरेत् ।
 अरत्निसात्रमुदरं मध्ये नाभिं प्रकल्पयेत् ॥
 तदङ्गं कटिदेशं च जघनं वक्षसादिकम् ।
 अधोवितन्तिहितये उरु जानु च गृष्णकम् ॥
 पादद्वयं प्रकुर्वीत अङ्गुल्ययसमन्वितम् ।
 कर्णाक्षिनासिदोर्घाश्च तत्तद्देशे प्रकल्पयेत् ॥
 तिलैश्च पूरयेदत्र तत्तदङ्गो विचक्षणः ।
 प्रज्ञासने समानैतं शिल्पकैः परिश्रोमयेत् ॥
 ततः सौवर्णरजतताम्रैर्मुक्ताफलैश्चैः ।
 भूषणैर्भूषितं चैव स्थाने स्थाने विशेषतः ॥
 सुवर्णनूपुरौ कुर्वाद्दण्डौ राजतेन तु ।
 कटिच्छत्रं राजतेन काश्याभ्युदासमन्वितम् ॥

हस्तद्वयं राजतेजः सुवर्णेनाकुलीयकम् ।
 कटकं राजतेजैव सुवर्णे वाञ्छभूषणम् ॥
 धैवेयं पदकं चैव स्वर्णेन राजतेज वा ।
 मुक्ताहारं कण्ठदेष्ट्रे मध्ये रत्नसमन्वितम् ॥
 कर्णद्वयं च ताम्बूला तथैव भूयुषं च वै ।
 अस्त्रिद्वयं राजतेजः नामिकायां सुवर्णतः ॥
 मुद्रया सुदक्षपङ्क्तिं च ताम्बूलेरुद्वयं तया ।
 तिलकं राजतेजैव पट्टं स्वर्णविनिर्मितम् ॥
 स्वर्णयज्ञोपवीतं च रत्नोष्णोषं च वेष्टयेत् ।
 वामहस्ते कांक्ष्यपार्श्वे खड्गं दक्षिणहस्तके ॥
 मुक्ताप्रवालरत्नाद्यैः कर्णभरणमाचरेत् ।

In leaf 3A the Vidhi ends and the Paddhati begins. The latter goes to the end of the MS.

Lost Colophon .—

यामनोक्तकामपुत्रकदाचित्पिः ममाग्रः ।

The last colophon is followed by several verses about some Tāntrika rite.

5895.

3179. महाशैवतन्त्रे आकाशभैरवकल्पम् । *Ākāśabhairava-kalpam from the Mahāśaivatantra.*

Substance, Serampore paper. 12½ x 5½ inches. Folio, 82. Lines, 9-12 on a page. Extent in Slokas, 2,960. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Two Stotras from this work are mentioned in Burnell 198^b, 203^a. MSS of an *Ākāśabhairavatantra* and a *Mahāśaivatantra* are also noticed there.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रीदक्षिणापूर्ते नमः ॥
 गुरुं गणपतिं देवीं भैरवं शास्त्रभेद्वरम् ।
 नमस्कृत्य प्रवक्ष्यामि धर्मशास्त्रं विभूतये ॥
 साङ्गं सलक्षणे वेदसारभूतमभीष्टदम् ।
 ज्ञानदं जीवन्मुक्तां माप्रकाशां सुखावहम् ॥

श्रीदण्डवत् ॥

श्रीशिवेश्वरदेवेश श्रीनाथ जगतां पते ।
 श्रीगलागलचिद्रूप श्रीपते भवते नमः ॥
 बन्धया शरत्तं शास्त्रि शरणं त्वं महेश्वर ।
 यद्दत्तं परमं लोके यं शास्त्रमखिलप्रदम् ॥
 यद्वितं साधकेश्वराणां तददस्व दयानिधे ।

श्रीश्वरोवाच ॥

श्रीमत्परमसौभाग्यमन्त्रधर्मं गतात्मना ।
 त्रयाणामुपदेवानामतिगुह्यतमं परम् ॥
 महात्मन्त्रिषाशास्त्रं महासिद्धिप्रदायकम् ।
 सर्वदोषप्रशमनं पावकं लोकजीवनम् ॥
 धर्माधिक्यमसौभाग्यं फलदागदं हितम् ।
 सर्वज्ञानघदं ब्रह्मज्ञानदं सर्वसिद्धिदम् ॥
 तादृशं कल्पमागोथं सर्ववेदाङ्गमात्मकम् ।
 श्रीब्रह्मसिद्धिपदं श्रेष्ठं श्रेष्ठं सर्वमथैविके ॥
 वक्ष्यमाणं महाशास्त्रं शृण्वतां पठतामपि ।
 तथा लोकाय तां पुमां (य) [ब] नितानां विप्रैरुतः ॥
 सिद्धिमिद्धिप्रदं दिव्यं कथयामि जगन्मयम् ।

2A, सङ्गसा तस्य सौभाग्यं चक्षुः ज्ञा + शुभ्रतिकम् ॥
 सङ्गमन्त्रः समुत्थाय प्रभाते देशिकं कुरेत् ।
 वक्ष्यमाणं मन्त्रं सान्ध्यां कर्त्तुं समाधाय सः ।
 तथा तथा पुराणानि कानि भवने शुभे ॥

यथाविधि समाभुतोच्चाविश्लेषरे स्थितः ।

अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भूमिर्लक्षिता ॥

... ..

... ..

आराधनोपयोगानि संपाद्य तदवसरम् ;

ब्रह्मरन्ध्रे जगन्नाथं ब्रह्मानन्दमयं विभुम् ॥

परम्पराकृतैरेव गन्धपुष्पाक्षतादिभिः ।

चिरं ध्यात्वा ततो देवि भूतमुज्झिं यथाविधि ॥

शुद्धिर्न्यासादिकं कुर्यात् प्रसन्नात्मा यथाविधि ।

मन्त्रकार्यार्थैस्सिद्धौ च सर्व्वविघ्ननिवृत्तये ॥

पञ्चाङ्गैरेकविंशत यजेद्देवायकं पुरा ॥

Colophons of the different chapters :—

2B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षनिर्दिष्टप्रदे
उमासहस्रसंवादे शङ्करेण विरचिते उत्साहप्रक्रमो नाम प्रथमोऽध्यायः ; 3B,
इति महाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये पद्मिनाजकल्पे उत्साहसप्तपत्नियजनविधिर्नाम
द्वितीयोऽध्यायः ; 4B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये उत्साहभैरवयजनविधि-
र्नाम तृतीयोऽध्यायः ; 6A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये उत्साहाभिषेक-
विधानं नाम चतुर्थोऽध्यायः ; 7B, आकाशभैरवकल्पे मन्त्रयन्त्रं नाम पञ्चमो-
ऽध्यायः ; 8B, इति श्रीशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षनिर्दिष्टप्रदे
चित्रमालाविधिर्नाम षष्ठोऽध्यायः ; 9A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये
आकाशभैरवकल्पे वज्राकर्षणप्रयोगो नाम सप्तमोऽध्यायः ; 9B, अरहस्ये
मोहनदवकप्रयोगो नाम अष्टमोऽध्यायः ; 10A, इति श्रीशैवतन्त्रे अतिरहस्ये
आकाशभैरवकल्पे स्तम्भ-विहङ्गप्रयोगो नाम नवमोऽध्यायः ; 10B, इति
श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये उषाटनमिष्टहृदप्रयोगो नाम दशमोऽध्यायः ; 11A,
इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षनिर्दिष्टप्रदे उमासहस्र-
संवादे शङ्करेण विरचिते भोगमोक्षप्रकरणं नाम एकादशोऽध्यायः । इति प्रथम-
काण्डः समाप्तः ॥

12B, इति ओमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आशुगहडविद्या नाम द्वादशोऽध्यायः ;
 14A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आशुगहडप्रयोगो नाम त्रयोदशो-
 ऽध्यायः ; 15B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आशुगहडकवचविधिनाम
 चतुर्दशोऽध्यायः ; 16B, ओम्काशमैत्रवकल्पे प्रत्यक्षमिन्द्रिप्रदे शिष्टाचारविधि-
 भेदो नाम पञ्चदशोऽध्यायः ; द्वितीयः कल्पः समाप्तः ॥

19A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशमैत्रवकल्पे शरभमन्त्र-
 पक्षिमात्रकल्पे मन्त्रोद्धारविधिनाम षोडशोऽध्यायः ; 22A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे
 अतिरहस्ये आकाशमैत्रवकल्पे प्रत्यक्षमिन्द्रिप्रदे शरभमन्त्रपक्षिमात्रमन्त्रोत्तं नाम
 सप्तदशोऽध्यायः ; 25A, इति श्रीशैवतन्त्रे अतिरहस्ये प्रयोगभेदो नाम अष्टा-
 दशोऽध्यायः ; 26A, इति श्रीपक्षिमात्रकल्पे विष्टहागुष्टहविन्दको नाम नवोऽध्या-
 यः ; 27B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे होमविधिनाम विंशोऽध्यायः ;
 30A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे प्रत्यक्षमिन्द्रिप्रदे पक्षिमात्रकल्पे विष्टहविधिनाम
 एकविंशोऽध्यायः ; 33A, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये आकाशमैत्रवकल्पे
 रक्षाभैरवको नाम द्वाविंशोऽध्यायः ; 36B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे पक्षिमात्रकल्पे
 क्षुब्धविधिनाम त्रयोविंशोऽध्यायः ; 40B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे अतिरहस्ये
 आकाशमैत्रवकल्पे अष्टविंशोऽध्यायः ; 42B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे
 शास्त्राराधनविधिनाम पञ्चविंशोऽध्यायः ; 47A, इति श्रीशैवतन्त्रे अतिरहस्ये
 शरभकल्पे मातृकापुत्रविवेको नाम षड्विंशोऽध्यायः ; 48B, इति श्रीमैत्रव-
 शैवतन्त्रे कल्पे भद्रकालीविधिनाम सप्तविंशोऽध्यायः ; 51B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे
 आकाशमैत्रवकल्पे तैलाल्लवविधिनाम अष्टविंशोऽध्यायः ; 52B, इति श्रीमहाशैव-
 तन्त्रे कल्पे मालामन्त्रे शूलनौदुर्गाध्यायत्रयं त्रिंशोऽध्यायः ; 54A,
 इति श्रीमहाशैवतन्त्रे आकाशमैत्रवकल्पे त्रिंशोऽध्यायः ; 56B, इति श्रीशैवतन्त्रे
 आकाशमैत्रवकल्पे प्रत्यक्षमिन्द्रिप्रदे श्लोकमन्त्रविधानं नाम एकविंशोऽध्यायः ; 57B,
 इत्याकाशमैत्रवकल्पे द्वाविंशोऽध्यायः ; 59A, इत्याकाशमैत्रवकल्पे महाशैवतन्त्रे
 प्रत्यक्षमिन्द्रिप्रदे वदनात्मकमन्त्रं नाम त्रयस्त्रिंशोऽध्यायः ; 60B, इति श्रीमहाशैव-
 तन्त्रे आकाशमैत्रवकल्पे दिक्पालमन्त्रं नाम चतुस्त्रिंशोऽध्यायः ; 61B, इत्याकाश-
 भैरवकल्पे व्याघ्रमन्त्रं नाम पञ्चविंशोऽध्यायः ; 62A, इत्याकाशमैत्रवकल्पे
 अष्टविंशोऽध्यायः ; 68B, इत्याकाशभैरवकल्पे शरभकल्पं नाम

सप्तत्रिंशोऽध्यायः ; 70A, इत्याकाशभैरवकल्पे कामराजमन्त्रं नामाष्टत्रिंशोऽध्यायः ;
 71B, इति श्रीव्याकाशभैरवकल्पे रत्नचामर्यौमन्त्रं नाम एकविंशत्यधिकोऽध्यायः ;
 72B, इत्याकाशभैरवकल्पे मोहिनीमन्त्रं नाम त्रिंशोऽध्यायः ; 73A, इत्याकाशभैरवकल्पे शब्दाकार्य-भाषामन्त्रनामैकचत्वारिंशोऽध्यायः ; 74A, इत्याकाशभैरवकल्पे लक्ष्मीमन्त्रं नाम द्विचत्वारिंशोऽध्यायः ; 74B, इत्याकाश-
 भैरवकल्पे मायामन्त्रं नाम त्रिचत्वारिंशोऽध्यायः ; 75A, इत्याकाशभैरवकल्पे
 पुलिन्दीमन्त्रं नाम चतुश्चत्वारिंशोऽध्यायः ; 77B, इति श्रीमहाशैवतन्त्रे
 व्याकाशभैरवकल्पे महाप्रास्तामन्त्रं नाम पञ्चचत्वारिंशोऽध्यायः ; 78A, इत्या-
 काशभैरवकल्पे महाशैवतन्त्रे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे संक्षोभयोगीमन्त्रं नाम षट्चत्वारिंशो-
 ऽध्यायः ; 79A, इत्याकाशभैरवकल्पे धूमावतीमन्त्रं नाम सप्तचत्वारिंशोऽध्यायः ;
 80A, °प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे धूमावतीमन्त्रं नाम अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ; 80B, इत्याकाशभैरवकल्पे
 नद्युत्तराष्ट्रप्रयोगो नाम एकविंशत्यधिकोऽध्यायः ; 82B, इत्याकाशभैरवकल्पे महाशैवतन्त्रे
 प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे चित्रविद्यामन्त्रं नाम पञ्चा-
 शत्तमोऽध्यायः ॥

5896.

4634. उत्तरतन्त्रे स्वप्नाध्यायः । *Śvapnādhyāyāḥ*
from Utharatantra.

Substance, country made paper. 9½ x 11 inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent of 4lokas, 30. Chomotee, Bengal. Appearance, discoloured and worn-out. Complete.

The work relates to the interpretation of dreams.

IO. V. 3135 describes a *Śvapnādhyāyā* which, in its colophon, is stated to belong to the *Itkāśanpurāṇa* by Brhaspati. For almost identical topics from the *Mārkaṇḍeya Purāṇa* and *Bhaviṣya Purāṇa* cf. ASB. V. 3733, 3754-5. A MS of an *Utharatantra* in 16 chapters is described in HPR. I. 35.

Beginning ---

यसो गच्छेच्छाय ।

अथोत्तरतन्मोक्तः स्वप्नोऽध्यायः ।

श्रीदेवताय ।

देवदेव महादेव भक्तानाम् प्रभुम् ।

प्रायः कल्पियुतामिव सर्वैः कर्मप्रभाजकः ।

कथं ज्ञानं भवेत्तथां सुभाषमर्कनिर्ययम् ।

भविष्ये उत्तमाने वा व्यतीते वा महेश्वर ।

विकल्परण भयानकस्य यदि तेऽस्ति कृपा भवति ॥

ईश्वर उवाच ।

शुद्धं येनत् प्रवक्ष्यामि तव प्रीत्या वन्दनम् ।

माधकस्याश्च देवेशि सर्वं प्रकृतां प्रजेत् ॥

देशकस्याश्च वक्ष्यामि लक्ष्मं प्रदत्तं साध्यम् ।

प्रवक्ष्यामिपवर्गाय भक्तिश्रद्धान्वितस्य च ॥

जपपूजारातस्यापि कापक्षरहितस्य च ।

दातुर्भोक्तुः पालकस्य सर्वं प्रकृतां प्रजेत् ॥

स्वच्छन्दचरितस्याथ स्वच्छन्दहृदयस्य च ।

स्वप्ने दृष्टे तु देवेशि स्वप्ने प्रवक्ष्यामिमात् ॥

संदेहे संशये गर्ते भवे च समुपस्थिति ।

अमोर्गो मुह्यदेहः सन् जमा कृत्वा च भक्तितः ॥

मत्ता च देवतां देवि सुतन्त्रे प्रायनं चरेत् ।

यथा यथा प्रसन्नस्य आर्त्तस्य च महेश्वरि ॥

प्रसादं कुरुते स्वप्ने किञ्चिदर्शनसंज्ञतः ।

मद्यस्त्रिराजसमाहे दिगमार्गेऽथवा पुनः ॥

एकविंशतिरात्रेण स्वात एव चिदां पतिः ।

प्रसादं कुरुते स्वप्ने ततः सिद्धेर्निदर्शनम् ॥

स्वप्ने पश्यति यो देवं महेश्वरं सर्वतोमुखम् ।

देवो वा स्वप्नमुक्ताश्च गृहं वाऽथ मयाविवं ॥

देवतादर्शनं चाथ निर्वर्तनं चक्रमखणम् ।
 गङ्गां भागीरथीं भागुं लिङ्गं विश्वावरीश्वरम् ॥
 प्रसन्नं तत्र जानीयात् सिद्धिं स्वप्नप्रदर्शनम् ॥
 क्षितिगतासो भोजनस्य रोदनं रुधिरक्षतम् ।
 संग्रामविजयो ह्यसौ हर्षाद्याभोग्यं तथा ॥
 नदीसमुद्भूतगं चाकश्यामनं तथा ।
 भास्वरोद्गमनं चैव ज्वलनं तु ऊषाघ्ननम् ॥
 हर्षाद्याभोग्यं चैव प्रासादशिवरगेऽप्यथ ।

213, लभेत् सिद्धिदुर्लभं चैव देवीनाञ्चैव दर्शनम् ॥

End :-

दुःखं यद्विदेति तदादिभोग्यकृतया ।
 भक्त्यात्मनाथ भागो दत्तप्रभितिर्निश्चयः ॥

Catophe. a :-

॥ अथारक्तकोक्तः स्वप्नाख्यायः समः ॥

5897.

10528. **मार्जारौतन्त्रम् ।** *Mārjārātantram.*

Substance, country-made paper. 10 x 7 inches. Foliated, 1 + 1 line, 9.
 Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Incomplete. Fragmentary.

The name Mārjārātantra is indicated on the left hand
 upper margin. It contains only ten verses dealing with
 the worship of Uchisaganeśa.

Beginning :

मार्जराय नमः ॥

देव्याय ॥

देवदेव मार्जराय सर्वज्ञ परमेश्वर ।

भैरवामन्द पितामह नमः सर्वकन्दर्पजये ॥ १ ॥

प्रौत्रिण सर्वमिन्द्रिः स्यात् केनोपायेन प्रह्वर ।
 वेदाभारविहीनानां सद्योच्छिष्टप्रगौत्रिणां ॥ २ ॥
 प्रौत्रिण निःशुद्धं मन्त्रं ब्रूहि मे परमेश्वर ।
 ईश्वर उवाच ॥
 उच्छिष्टरागनाथाय सर्वमिन्द्रिप्रदायकम् ॥ ३ ॥
 सर्ववशकं लोकं स्त्रीणां पेमामितं मुभम् ।
 वश्यं करोति गजानं स्त्रियं वा पश्ये नथा ॥ ४ ॥

5898.

4745. कालोत्तरे मुद्रापटलम् । *Madurāpeṭalam from the Kālotturatantam.*

Substance, palm-leaf. 12 × 24 inches. Folia, 8, of which five are marked 27, 43, 81, 98 and 110; the rest are without leaf-marks. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 18. Character, Kuṭiḷ. Appearance, old and dilapidated. Fragmentary.

All the folia except 27 are more or less damaged and they do not belong to the same work. The damaged and fragmentary condition of the MS does not make it possible to ascertain the works to which the folia belong. On fol. 110A, the *Gālavacarita* is mentioned twice. Leaf 27B contains the following colophon :—

इति कालोत्तरे मुद्रापटलम् ।

5899.

2889. योनितन्त्रम् । *Yonitantram.*

Substance, country-made yellow paper. 15 × 4 inches. Folia, 17. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 250. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 8 chapters.

The work is described in L. IX. 3185.

5900.

4672. *Yonitantram.*

Substance, country-made paper. 14 x 5 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in 8 chapters.

5901.

5093. *Yonitantram.*

Substance, country-made paper. 14½ x 4 inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 225. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in 8 chapters.

5902.

6088. *Yonitantram.*

Substance, country-made paper. 7½ x 4½ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 225. Character, modern Kashmiri. Appearance, fresh. Complete in 8 chapters.

The last verse of the previous MSS of the work is not found here.

5903.

10000. योनिगवतन्त्रम् । *Yonigavatantram.*

Substance, palm-leaf. 12 x 2 inches. Folia, 40. The corners of the leaves which may have borne leaf-marks are worn away. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 550. Character, old Newari. Appearance, old. Complete.

The work seems to belong to the Nātha school.

Beginning :—

या सान्तकाभिजुहरोद्यितभास्वरायां
 सोमार्कवह्निपयोदरमध्यसंस्था ।
 चिचेतश्चिन्तविश्रं + + + भावां ।
 स्वाभावम[1]सक्तिपरां प्रणसामि कालौ ॥
 श्रीमदत्तरूपौठे तु प्रशाने करवोगके ।
 सर्वयोगिनौ मेला पौ + + + मये ॥
 योगिगङ्गासुदृढा मन्त्रमद्वावसुतमम् ।
 श्रीज्ञाननेत्रनाथेन भूतले संप्रकाशितम् ॥
 ब्रह्माप + + + + भैरवं विगतामयं ।
 शक्तिस्थं शक्तिरहितं परमानन्दरूपिणम् ॥
 निवांशं निर्विकारञ्च अप्रतर्क्य मनो प +
 + + गुणागमैर्हीनं उदयास्तमवर्जितम् ॥
 भृशरी खेचरी चैव दिक्चरी गोचरी तथा ।
 योगिनौ प्राक्तनौ लामा मिद्धरुद्धैः + + + + ॥

A list of the *gurus* of the school is given thus:—

17B, गुरुक्रमं प्रवक्ष्यामि षड्गु वीरेन्द्रनाथकम् ।

ओदेधवाप ॥

षड्गु भैरव-रात्रे[श्च] कथयामि मह[1]कुतम् ।
 य[श्च] कस्यचिदाख्यातं सिद्धानां खेचरीषु च ॥
 तव ज्ञेहात् प्रवक्ष्यामि सिद्धिपञ्चतुष्टयम् ।
 अनाख्येया परा निष्ठा ज्ञात्वा मोक्षप्रदायिनौ ॥
 प्रथमं क्रमपूर्वन्तु द्वितीयं सिद्धपूर्वकं ।
 संहारं तु तृतीयं स्यात् अनाख्येयं चतुर्थकम् ॥
 एतेषां क्रमराजानां सिद्धसंज्ञा वदामि ते ।
 पञ्चाभ्यङ्गल महाभौमं विद्या सङ्घर्षणी तथा ॥
 आद्ये युगे सद्या जातं त्रेतायां द्वापरे तथा ।
 चतुर्थे महाद्योरे समाला षड्गु भैरव ॥

खगेन्द्रनाथविष्णा अथा आयातानि कृतो युगे ।
 द्वितीये कूर्मनाथं तु गंगलादूतिमेव च ॥
 तृतीये प्रनाथश्च कः समकुलया सह ।
 चतुर्थे मौननाथं च कुङ्कुमादूतिसंयुतम् ॥
 तस्यैव कौडमानस्य उत्पन्ना द्वादश भुताः ।
 तेषां नामानि वक्ष्यामि आम्नायं च यथास्थिताः ॥
 भट्टामरमहेन्द्रं च वल्कलं चित्रमेव च ।
 विन्द्यामि वरदेवं च अहोर्ध्वं च गजेन्द्रकम् ॥
 मञ्जीषरं च शुक्तिं सिद्धिदां गुरुमन्तरी ।
 शम्भोर्द्धरेतः षट् सैव साद्विकारादिस्तथा ॥
 तेषां च प्रविभागं तु कथयामि ब्रह्मध्वजः ।
 भट्टमहेन्द्रनाथं च वल्कलं च तथा परम् ॥
 अहोर्ध्वं च गजेन्द्रं च मञ्जीषरस्तथैव च ।
 एते निष्ठा मन्त्राण्य ऊर्द्धरेता गताः सदा ॥
 अमरानाथपादं तु वन्देवस्तथापरम् ।
 चित्रामि विन्दनाथश्च शुद्धिकानाथमेव च ॥
 एते षट् स्थान् विष्णोर्भास्ते कथिताः शुभप्रजितः ।
 निष्कृष्टानाथपादं च ज्ञानदीपिः सङ्कृतः ॥
 विद्यानन्दं च गतं तु द्वितीयं कथिता तव ।
 सङ्क्रयानन्दं मङ्गानन्दं तृतीयं सिद्धप्रजितम् ॥
 प्रियानन्दं च रता च आयातं च चतुर्थके ।
 खगेन्द्राद्यादिसिद्धानां कथिता गुरुसन्ततौ ॥
 एते वै कुलभार्ये स्तु गृहस्यैव शिवनिष्कृतम् ॥

The origin of the scriptures of the school and the order of creation of the world are indicated as follows:—

34B, मन्थकृ मन्नाशासनसम्प्रदायं पूजाकथासंक्षमपूर्वमेवं ।
 सम्याग्य कौलोत्तमसाम्भूतं अभूतपूर्वं अथ कागगादिं ॥

देवी श्रीवीरसिंहस्थस्वामिनीं प्रभुता भुवि ।
 तस्यादयशुभान् प्राप्तं चैव महानयम् ॥
 श्रीरूपानन्दविधा देवीं दत्तं तस्य प्रभारतः ।
 तथा दत्तं खड्गिणस्य योगानन्दमित्रातः ॥
 दत्तं पराशरसं महाशानसुतमम् ।
 तेनेदं धर्मितं सर्वं यथा प्राप्तं गुरुसूत्रात् ॥
 समुदात्तं सुसंस्कृतं भगवन् सुप्रशामम् ।
 इच्छितं गुरुतामृतं स्वसन्तानमिदमेव ॥
 व्यादौ सर्वानिदं शुद्धं विद्याभासे निःशयम् ।
 ततो व्याभासमुत्पत्तं व्याभासस्त्वितिः ॥
 ध्वनिस्तु प्रकृतस्य प्रकृतो नान्यत्त्वमागतम् ।
 वादविन्दुमिदमेव विन्दुपद्मं प्रकाशते ॥
 ततः पृथा विकीर्णं ज्ञादरूपं सुतेजसम् ।
 ततस्तत्पृथक् चक्रं विकीर्णं तापस्यिणम् ॥
 ज्ञादतापः ज्ञानेयैव कवनीयं महानन्दं ।
 ततो मध्या पद्मं योनिं शकाराक्षतमुत्तमा ॥
 तच्च मध्या विष्णुलिङ्गं उत्पन्नं भूमितेजसम् ।
 विष्णुलिङ्गात् समुत्पन्ना वाक् संस्यूतैर्लज्जाम् ॥
 ततो गवात् समुत्पन्ना देवी कोटौ संपूर्णमा

End :—

जयति विभवमातं गौडचण्डप्रभुसौमम् ।
 ममल-कमल-शान्तं ममदेष्टुमर्हं सर्वं
 कुमतिमिह देवी साधकः निहिता तु ॥

The last colophon which is the only colophon in the whole work runs :—

इत्युत्तमाक्षरा श्रीॐकारपीठविनिर्गते श्रीचण्डभैरवे गौडचण्डके उद्धृते
 योगिगङ्गा समाप्तः । इति शुभं ।

5904.

3160. कुसार्णवतन्त्रम् । *Kuṣārṇavatāntaram.*

Substance, country-made paper. 14x5½ inches. Folia, 66. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 2,150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The work, in 17 chapters, has been published in the *Tantrasaṅgraha, Śulabha Tantra-Prakāśa* and *Tantric Treats of Arthur Avalon* (Calcutta, 1917). The present MS goes to the end of the 14th aṅka. Of the 15th aṅka there is only one leaf.

5905.

3452. *Kuṣārṇavatāntaram.*

Substance, country-made paper. 17½ x 11 inches. Folia, 169 (as indicated on the right hand side) and 164 (as indicated on the left hand side). Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 2,200. Character, Bengali. Date, Śaka 1646. Appearance, discoloured. Incomplete in 17 chapters.

Post Colophon :—

ऋतुगन्धा - - ध्यातु शक्तिषु कृष्णशर्मेणा ।

रश्मस्योयं मुद्रालेखि शिरोक्षिः शिवया सह ॥

सद्वणमले !

उद्धोयाने महापीठे न सिद्धिः स्यात् स्त्रियं विना ।

स्त्रीविहीनो साधने च विप्रं कुर्वन्ति देवताः ॥

तथैव देविकोठे पीठे देवि सुनिश्चितम् ।

भक्ताचारविहारा च सर्वलोक-मनोहरा ॥

यस्या दर्शनमात्रेण मनःक्षोभः प्रजायते ।

अक्षोभो मनसश्चैव तत्र सिद्धिः प्रजायते ॥

सुजातीयो सर्वदा यान्ता ब्राह्मणी यवनौ विना ।

रजनी नाप्यतो यान्ता विदग्धा सर्वदेव च ॥

ब्राह्मणौ यवनौ वापि यः स्पृशेद्देवयोगतः ।
 न तस्य विद्यते सिद्धिः कल्पकोटिप्रतैरपि ॥
 दक्षिणः स्थात् महारोगो सर्वलोकाविन्दितः ।
 विमुक्तौ त्रिपुरा तस्य हस्तौ याति निवृत्ता ॥
 हिङ्गुलाग्रे महापीठे मत्स्यं खादति यो जनः ।
 न तस्य जायते सिद्धिः कल्पकोटिप्रतैरपि ॥
 देवैर्कोटिसुहाख्यपीठयोः स्नाने वसन् ।
 मद्यं दत्त्वा जपेद्यस्तु तस्य सिद्धिर्न जायते ॥
 जालन्धरे महापीठे तथा मद्यं परित्यजेत् ।
 बालागस्यां महाभागे शिवभक्तिपरायणः ॥
 एकया मुद्रया सिद्धिर्जायते नात्र मंथयः ।
 अन्तर्वैदिप्रयागे [च] निष्पलायां तथैव च ॥
 मागधे मेखलायाश्च मद्यात् सिद्धिः प्रजायते ।
 तत्र देवाः प्रकुर्वन्ति ह्यर्धं मद्यरसं विना ॥
 अङ्गवक्त्रकलिङ्गेषु स्त्रिया सिद्धिर्भवेद्भवम् ।
 तथैव सिङ्गलादौ च स्त्रीराज्ये द्रौपदीक्षते ॥
 राकायां मत्स्यमालेख मुद्रयाङ्गुलयापि च ।
 गौह्ये च पञ्चमिर्दशैः सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥
 एवमन्येषु देशेषु पञ्चभिः सिद्धिस्तन्मयः ॥

तन्मन्त्रान्तरे ।

दधिना समभागश्च गुच्छं दत्त्वा दिनत्रयम् ।
 वदरौमूलसंयुक्तं मद्यं भवति पार्वति ॥

तन्मन्त्रान्तरे ।

कुर्मं शक्तिः समाख्याता तस्यां पूजादिकश्च यत् ।
 कुलाचारः स विज्ञेयः साधकस्येष्टदायकः ॥
 समातन्त्रायं यन्त्रः ॥

शुभमस्तु श्रवणाब्दाः १६९० । श्रीगङ्गाधर देवशर्माः स्वाचार-
 मिर्द पुस्तकश्च । कल्याण गोविन्दाय नमः ॥

The date given here seems to be the date of copying of the present MS whereas the date found in the beginning of the post-colophon appears to be the date of the MS from which the present MS was copied.

The above extract from the *Rudrayāmala* agrees generally with what appears to be the 18th chapter of the *Kulārṇavi* in a Vaṅṭya Sāhitya Pariṣat MS (No. 602).

5906.

4730. *Kulārṇavatāntram.*

Substance, country-made yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 44-53. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 105. Character, Nāgarī. Date, N.S. 924. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains only the ninth chapter of the work.

Post Colophon :—

संवत् ९२४ माघशुक्ले षष्ठ्यां लिखितमिदम् ।

5907.

3714. *Kulārṇavatāntram.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 490. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This MS runs from the beginning up to verse 39 of the fourth chapter of the work.

5908.

3917E. *Kulārṇavatāntram.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 39A-41A. Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This MS contains what is called the "36th" chapter of the work.

Beginning :—

ॐ नमो नमः । श्रीशिव उवाच—
ब्रह्म दुर्गे प्रवक्ष्यामि साधकानां सुखोत्तमम् ।

End .—

तत्रैव सेवानिपुणो जनो वा तन्नाम्न चित्तं धनमाय न वैश्वरः ।

Colophon :—

इति कुलाकर्णे देवीश्वरौसंवादे परमार्थ-तत्त्वज्ञानतन्त्रकृष्णां नाम-
सहास्रं षट्षिंशत् पटलः ।

5909.

3917G. *Kulārnavatantram.*

Substance, country-made paper. 14½ x 4½ inches. Folia, 54B-83B.
Lines, 11 on a page. Character, Bengali. Date, Śaka 1614. Appearance,
old and dilapidated. Incomplete.

This MS runs up to verse 74 of the 11th chapter. The
date of the MS is given at the end of the Muṇḍamālā-
tantra which is completed at fol. 54B of the same MS.

5910.

4668. *Kulārṇvatantram.*

Substance, country-made paper. 17 x 8½ inches. Folia, 152-216 (as
indicated on the right side of the leaves) or 1-65 (as indicated on the left
side). Lines, 10 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Com-
plete in 17 chapters.

The seven verses at the end of Avalon's edition of the
work are not found in the present MS.

5911.

5912. *Kulārnavatantram.*

Substance, country-made paper. 9½ inches. Folia, 123. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 2,150. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 17 chapters.

5912.

5862A. *Kulārnavatantram.*

Substance, country-made paper. 9½ inches. Folia, 1-5. Lines, 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

This MS runs up to verse 117 of chapter I of the work. In the beginning there are three additional introductory verses not found in Avalon's edition of the work. They run as follows :—

यौगुरुन् गणपतिं दुर्गां वदुर्कं शिवमद्यतम्
 ब्रह्माणं गिरिजां लक्ष्मीं वाणीं वन्दे विभुतये ॥
 अनायासाखिलाद्याय मायिने गतमायिने ।
 अरूपाय स्वरूपाय शिवाय गुरुवे नमः ॥
 पराप्रसादमन्त्राय सच्चिदानन्दसूक्तये ।
 अश्रौषोमस्वरूपाय न्यम्बकाय नमो नमः ॥

5913.

166. कुलार्णवे ईशानमंहिता । *Īśāna-mahitā* from
Kulārnavatantram.

Substance, country-made yellow paper. 18×3 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 215. Appearance, good. Complete.

The manuscript has been noticed in L. I. 424. No such topic as dealt with in this MS is found in the printed editions of the *Kulārnavā*.

It is in the form of an interlocution between Nārada and Gautama and also between Śaṅkara and Pārvatī. It is a Vaiṣṇava work.

The present work obtains its name from the name of the sixth mouth of Śiva which is hidden and called Iśāna.

The six Āmnāyas of the Tantras describing the rites of various deities are stated to have issued from the six mouths of Śiva as follows (cf. also pp. 119-20 below):—

Fol. 3B. सुवनेश्वरी चाम्रपुष्पा महालक्ष्मीः सरस्वती ।
 चतुर्वर्गप्रदा देवो मन्त्राश्चासां कामदाः ॥
 साधनानि च सर्वानि पूर्ववज्ज्ये कौर्त्तिताः ।
 प्रसाददक्षिणामूर्त्तिगोपाक-गण्डध्वजाः ॥
 चतुर्वर्गप्रदा एते मन्त्राश्चैषां ससाधनाः ।
 दक्षवज्ज्ये कथिता मया नवविमुक्तये ॥
 लक्ष्मणारायणौ विष्णुराघवौ नरसिंहकः ।
 हयग्रीव-वराहाक्षयान्ये ब्रह्मरादयः ॥
 चतुर्वर्गप्रदा लोके मन्त्राश्चैषां ससाधनाः ।
 प्रत्यङ्ग-वज्ज्ये कथिता मया काव्यव्यतः प्रिये ॥
 काली तारा सर्द्धिनी च स्वरिता वगसा तथा ।
 जयदुर्गा तथा चान्या मातङ्गिन्यादयः प्रिये ॥
 युगे युगे पूर्णकला विशेषेण कलौ युगे ।
 मन्त्राः ससाधनाश्चासां उदङ्गवज्ज्ये कौर्त्तिताः ॥
 त्रिपुरेश्वरी तथा चण्डिका तथा त्रिपुरभैरवी ।
 त्रिपुरदा त्रिपुरा निळा तथा चान्याश्च देवताः ॥
 चतुर्वर्गप्रदा निम्नं मन्त्राश्चासां ससाधनाः ।
 ऊर्ध्ववज्ज्ये कथिता मुक्तिमुक्तिज्ञते नृणां ॥
 सर्ववन्द्यो हनुमांश्च गौराङ्गो ह्यपराजिता ।
 प्रवङ्गिरा विबह्वरा तथा चान्याश्च देवताः ॥

चतुर्वर्गप्रदाक्षिणे कविकाक्षे विद्येयतः ।

मन्त्राः सप्ताध्यायैर्वा गुणवन्नेव कीर्तिताः ॥

इत्येव कथितः कान्ते मम वक्ताविनिर्देशः ।

गोपनीयः प्रयत्ने न देयः पशुधातिने ॥

The name of Gaurāṅga in the sixth Āṇḍya provokes a question from Pārvatī in reply to which Mahēśvara emphasizes the divinity of Gaurāṅga and gives the details of his Tāntrika worship.

5914.

3764. कुलार्णवे षट्कर्माविधिः । *Ṣaṭkarmavīdhik from Kulārṇavatāntram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This work deals with the six black rites of the Tantras. This topic is dealt with, though not in identical language, in the 16th chapter of the *Kulārṇava*. The first three verses of the extract quoted below are found in *Śāradātīlaka* (XXIII, 128-30).

Beginning :—

अथ षट्कर्माप्रयोगः ।

सूक्ष्मोदयं समारभ्य षटिकादष्टकं क्रमात् ।

अथर्व[च] वसन्ताद्याः दिवारात्रौ दिने दिने ॥

वसन्तयोद्धवर्षास्त्रयश्रद्धेमन्तसंहरात्(?) ।

हेमन्ते श्रान्तिकं प्रोक्तं वसन्ते दशकर्माणि ॥

शिष्टिः सप्तमे चैवो विदेवो द्यौष्टके मता ।

प्राष्ट[च] पाटने चैव शरत् मारुत[कर्माणि] ॥

सर्वाभियुक्तः कुर्यात् श्रान्तिकस्य कुक्षेऽथ ।

Colophon :— इति श्रीकुमारदेव षट्कर्मविधिः ।

For an account of the contents of the Kulārjavatānta cf. C. Chakravarti—*Extent and contents of the Kulārjavatānta* (Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Vol. XIII, p. 206ff.).

5915.

163. गुप्तसाधनतन्त्रम् । *Guptasādhana-tantram*.

Substance, country-made paper. 19 x 3 inches. Folia, 16. Lines, 5-7 on a page. Extent in ślokaś, 400. Character, Bengali. Date, Śaka 1591(?) Appearance, old and soiled. Complete in 12 chapters.

The work, in 12 chapters, has been published in the *Tantrasaṅgraha* of Rasikmohan Chatterji and described in L. II. 738. For other editions cf. BM Catalogue (1877-1892, p. 414; 1906-28, p. 1073).

Post Colophon Statement :—

अध्यायद्वयद्वयग्रन्थितेऽन्धे माधमामे लिखिते श्रीराजकिशोरे
ग्रन्थेना गुप्तसाधनतन्त्रम् ।

5916.

4666. *Guptasādhana-tantram*.

Substance, country-made yellow paper. 18½ x 4½ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 12 chapters.

5917.

2760. *Guptasādhana-tantram*.

Substance, country-made paper. 18½ x 4 inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Extent in ślokaś, 84. Character, Bengali. Appearance, new. Incomplete.

The present MS contains the 6th and the 7th Pātala of the work.

5918.

159. गुरुतन्त्रम् । *Gurutāntram.*

Substance, country-made paper. 15 x 5½ inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 190. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has no division in chapters. The work is described in L. I. 247 in which the concluding colophon is given as belonging to the fifth chapter of the work. The beginning and end of the present MS agree with those of L.

5919.

1621. निर्व्याख्यतन्त्रम् । *Nirvyāṭantram.*

Substance, country-made yellow paper. 14 x 3½ inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in 14 chapters.

Printed in 14 chapters in *Tantrasaṅgraha* and *Sulabha-tantraprakāśa*. For a description of the work cf. L. I. 274.

5920.

31. समयचरितन्त्रम् । *Samayācāritāntram.*

Substance, country-made paper. 9½ x 4 inches. Folia, 16. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. II. 755, where it is stated to be in prose but as a matter of fact the work is mostly in verse. The portions of mantras and directions only are in prose. The work has been described also in HPR. II. 241.

The object of the work is given in the following verses (Fol. 1):—

इदं देवि प्रवक्ष्यामि गुह्याद्गुह्यतरं महत् ।
 समयाचारसङ्केतं तत्त्वं परमदुर्लभम् ॥ १ ॥
 पूजनादिषु यः कालो देवतायां पृथक् पृथक् ।
 स कालः समयो नाम यं ज्ञात्वाभ्युत्तमश्नुते ॥ २ ॥
 कालेष्वाचरणं देवि यस्य देवस्य यं विधिं ।
 तं नाम समयाचारं देवानामपि दुर्लभम् ॥ ३ ॥
 सङ्गीर्तनात् पुनर्देवि रक्षस्यानां गृहस्थकम् ।
 समयाचारसङ्केतं नाम्ना तत्त्वं प्रकीर्तितम् ॥ ४ ॥
 अथवा समयाचारात् समयाचारमुच्यते ।
 समया गोपनीयानां सदा गोप्या प्रकीर्तिता ॥ १० ॥

The origin of the six Āmnāyas is indicated:—

5B, पूर्वोक्तायस्मदा ज्ञातो यदा प्राची दिशि स्थितः ।
 एवं पश्चिम आम्नायः पश्चिमस्यां दिशि स्थितः ॥ १८ ॥
 स्वमुत्तर आम्नाय उत्तरस्यां दिशि स्थितः ।
 सुखमूर्द्धन्तं देवि यत्प्रीतिं तव समिधौ ॥ १९ ॥
 स ऊर्ध्व आम्नायः कथितो देवानामपि दुर्लभः ।
 अधोमुखं हतं देवि यत्प्रीतिं गिरिश्रमिने ॥ २० ॥
 अध आम्नायः हतुर्लभं सर्वं सर्वं वरानने ।
 वदाम्नायकथितास्त्यक्तमनामतः ॥ २१ ॥

In this enumeration the southern Āmnāya is omitted by inadvertence of the scribe or of the author. But it appears in the next extract which gives the names of different goddesses described in the various Āmnāyas:—

6A, यस्मिन् यस्मिन् ये देवाः कीर्तिताश्च वरानने ।
 तांस्तान् देवान् प्रवक्ष्यामि माधवा[गं] सुखाय च ॥ २२ ॥

ओविद्याभेदसहिता बाला च त्रिपुरा च वा ।
 सुवनेश्वर्यज्ञपूर्णा च पूर्वास्त्रायप्रकीर्तिताः ॥ ७३ ॥
 वगलासुखी च दक्षिणी त्वरिता स्वयलप्रदा ।
 मन्त्रिबमर्दिनी महालक्ष्मी दक्षिणास्त्रायकीर्तिता ॥ ७४ ॥
 कालिकाभेदसहिता ताराभेदे च संयुता ।
 मातङ्गी मैत्रवीर्णिता तथा धूमावती मता ॥ ७५ ॥
 उत्तरास्त्रायकथिता शीघ्रकामयलप्रदा ।
 समस्तभेदसहिता कालिका या प्रकीर्तिता ॥ ७६ ॥
 हार्विष्णुवन्द्यो नाम दक्षिणास्त्रायसंस्कृता ।
 पराप्रसादो मन्त्रश्च ऊर्द्धास्त्रायप्रकीर्तितः ॥ ७७ ॥
 वागीश्वर्यादयो विद्या च घञास्त्रायकीर्तिताः ।
 ऊर्द्धास्त्रायो ह्यघञैव केवलं मोक्षदो भवेत् ॥ ७८ ॥

An enumeration of the various original Tantra works is given as follows:—

- 8B, नाना तन्त्रानि देवेशि पटलानि पृथक् पृथक् ॥ ११८ ॥
 डामराणि च सर्वाणि तन्त्राणां हृदयानि च ।
 समासतः प्रवक्ष्यामि शृणु देवि वरानने ॥ ११९ ॥
 षतुःषष्टीनि तन्त्राणि यामलान्यष्ट सुन्दरि ।
 डामराणि च त्रीणि स्युः कथयामि शुभानने ॥ १२० ॥
 तन्त्राणां षडङ्गानाञ्च मया पूर्वं प्रकाशितं ।
 यामलान्यत्र वक्ष्यामि डामराणि तथा पुनः ॥ १२१ ॥
 विष्णुब्रह्मविद्यानाञ्च यामलानि पृथक् पृथक् ।
 शक्तीर्गङ्गापतेचैव स्तम्बस्य च पृथक् पृथक् ॥ १२२ ॥
 ह्यर्थाचम्रमखोचैव कथितानि वरानने ।
 ऊर्द्धास्त्राङ्ग[म]रं नाम भूतडामरकं तथा ॥ १२३ ॥
 शक्ति-डामरकं नाम कथितानि च डामरम् ॥

It mentions Vijayākālpa as another work previously mentioned (p. 239).

5921.

3112. *Samayācāratāntram*.

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgara. Date, Śaravat, 1944. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon :—

संवत् १९४४ ॥ श्रीः कु आर मासे शुक्लपक्षे ॥ १० ॥ वार

श्रीसारः ॥

श्रीशिवशङ्कराय नमो नमः ॥ श्रीगामानुजाय नमो नमः ॥

5922.

3172. *Samayācārulāntram*.

Substance, foolscap paper. 15 x 5 inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 325. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

5923.

11251. *Samayācāratāntram*.

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia, 1-7. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 270. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS begins with the last foot of a verse marked 30

5924.

3712. समयान्तरम् । *Samayāntantram*.

Substance, country-made paper. 18 x 3½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Bengali. Appearance, dilapidated and pasted. Incomplete.

It contains the first nine Paṭalas and a portion of the tenth.

The topics dealt with in the work as well as the significance of the name of the deity Samayā have been indicated on Fol. 38A:—

कथितं परमज्ञानं समया सा समार्हणम् ।

कर्मेयोगात्मकं वेदज्ञानयोगात्मकं परम् ॥

न्यायविन्यासनं भद्रं निरुक्तज्ञानपरापरम् ।

पूजासङ्केतममर्त्तं वलिसङ्केतमुत्तमम् ॥

अपसङ्केतमौघान-वर्द्धिहोमविधानकम् ।

चिन्तितसाधनं गुप्तं तथा भावप्रकाशनम् ॥

महाप्रयोगसङ्केतं संशयच्छेदकारणम् ।

... ..

काले सम्पद्यते सर्वं काल एव हि जीयते ।

छट्संहारयोर्देवि काल एव हि कारणम् ॥

कालमैश्वर्ययोऽहं त्वक्ष कालस्वरूपिणी ।

कालः समय एव स्यात् समया त्वं पराप्रिये ॥

अहं सामयिकस्तेन यस्मात्तव वक्ष्यं सदा ॥

5925.

3161. वीरतन्त्रम् । *Viratantram*.

Sub-tantra, country-made paper. Some of the leaves, 23 to 26, are of blue foolscap paper. 14 x 5½ inches. The leaves of foolscap—14 x 4 inches. Folia, 1-35 of which fol. 12-14 are missing. Lines, 8, 10 on a page. Extent in ślokaś. 700. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 14 chapters.

The MS contains fourteen chapters. L. I. 229 and MS No. 5927 *infra* have 15 chapters each. According to the last colophon given below it pertains to the *Vijayākālpa*.

Colophon :—

इति श्रीवीरतन्त्रे विजयाकल्पे चतुर्दशः पटलाः ।

Post Colophon :—

श्रीकृष्णानन्दनाथस्य पुस्तकमिदम् ।

5926.

3386. *Viratantram*.

Substance, country-made paper. 15×3½ inches. Folia. 14. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 8 chapters.

The present MS contains eight chapters. It omits the introductory verses as found in the two other MSS of the work described here and begins :—

श्रीभगवानुवाच ।

विना दुःखैर्विना भागैर्विना पुरस्कारैर्विभिः ।

सिद्धमर्थं प्रवक्ष्यामि श्रद्धां धार्यति साधरम् ॥

वेनाशुद्धितमात्रेण भोगेन मोक्षमाप्नुयात् ।

वीरतन्त्रं मया गुप्तं गोपनं सर्वकामदम् ॥

श्रीबालमुद्रसर्गेण शुद्धवत्सात् प्रकाशितम् ।

गुरवः सर्वशास्त्राणां केवलं कारयं विधौ ॥

सिद्धयो न हि मन्त्राणां धारयत्यर्थक्यं विना ।

तत्पादौ शुद्धपत्नीयां विद्यानं कथ्यतेऽधुना ॥

पुनः सन्तप्रसङ्गेन प्रकृतौ प्राप्य शङ्करः ।

श्रीशङ्कर उवाच ।

मातर्यैव सहायाने वक्तुं मौक्त्यमस्मिन्नि ।

इदानीं श्रोतुमिच्छसि शुद्धकर्ममनुत्तमम् ॥

श्रीप्रकृतिस्वाय ।

गुह्यमस्य वज्रपा मन्त्रविकारगौरवात् ।
कालानामप्यनादिनात् तत्सर्वं कथयामि ते ।
गुह्यमस्य चाक्षपाद्भट्टमार्गे भविष्यति ।
मन्त्रमार्गे मन्त्रविद्ये न तावृक् सिद्धिगोचरे ।

End :—

अमृत्युत्पातादयो दोषा भूतप्रेतादिसम्भवाः ।
नेहान्ते तां दिष्टां भीष्मा उष्णिक्ता देवताश्रया ।

The Last Colophon :—

इति वीरतन्त्रे षट्कर्मविवरणमष्टमः पटलः समाप्तः ।

Post Colophon :—

साक्षरेण लिखितं तन्त्रं माधवास्त्रेण मृकता ।

The contents of the work are given as follows on the
obverse of the first leaf :—

प्रथमे गुह्यमभिधानम् । द्वितीये ताराप्रकरणम् । तृतीये दक्षिणा-
कालिकाप्रकरणम् । चतुर्थे निम्बपूजाप्रकरणम् । पञ्चमे श्वसाधनप्रकरणम् ।
षष्ठे उष्णिक्पाञ्चालिनोसिद्धिसाधनप्रकरणम् । सप्तमे प्रचक्षासिद्धिविधि-
प्रकरणम् । (In a later hand) अष्टमे षट्कर्मविवरणम् ।

5927.

3457. *Viratantram*.

Substance, country-made yellow paper. 19½ x 4½ inches. Folia, 17.
Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Bengali. Ap-
pearance, fresh. Complete.

This MS contains 15 chapters like L. I. 229.

5928.

3178. कालीविलासतन्त्रम् । *Kālivilāsatāntram.*

Substance, Serampore paper. 13 x 5 inches. Folia, 115. Lines, 8 on a page. Extent in ślokae, 1,100. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 35 Pañjals.

For a full description of the work see L. IX. 2963.

After the end of the work there are four lines of a work called Rudradīpikā which begins as follows :—

नन्दसिद्धिपूजायामेकीकृत्य तथा दश ।
पञ्च लिङ्गाणि एकत्र कृत्वा पूजायाम् लभेत् ॥

5929.

8111A. तारातन्त्रम् । *Tārātāntram.*

Substance, country-made paper. 13 x 4½ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in ślokae, 150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The work, in six chapters, has been published by the Varendra Research Society of Rajshahi (1913).

5930.

3348. कालीतन्त्रम् । *Kālītāntram.*

Substance, country-made paper. 16 x 8½ inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent in ślokae, 600. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 11 Pañjals.

Beginning :—

कैलासशिखराकटं देवदेवं जगद्गुरुम् ।
उवाच पार्श्वती देवी भैरवं परमेश्वरम् ॥

पार्श्वव्यास ।

देवदेव महादेव इष्टिस्थितिलयात्मक ।

किञ्च ब्रह्मस्य धाम ओतुमिच्छामि तत्त्वतः ॥

The Post Colophon Statement :—

After three lines containing Bijamantras and a verse, we have the following śloka :—

यद्यस्यालस्यानौ-नितिकरतानौ-ब्रह्मसना

कमाकालौ कालौ हरति सतिप्रालौञ्चजलता ।

दृड-स्यालस्यानौ-वनवसतामालौव सकलम्

कलं कालौ कौटूयं यदि ममनि कालौ विजयते ॥

अयं श्लोकः काशीस्थितेनचित् महापुरुषेण कृतो नवद्योपे प्रकाशितः ।

[This MS was found missing at the time of printing the catalogue.]

5931.

3454. *Kāṭītantram*.

Substance, country-made paper. 16½ x 4 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 248. Character, Bengali. Appearance, faded. Complete in 11 Pages.

The work, in 12 chapters, has been published in the Sanskrit Sāhitya Pariṣat Series (Calcutta, 1922). The *Kāṭītantra* in 21 ullāsas as edited and published by Kālīprasanna Vidyārata (Calcutta, 1892) is an entirely different work dealing with Yoga practices. The 12th chapter of the Sāhitya Pariṣat edition is absent in the present MS.

5932.

4588. *Kālitantram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-14. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete in the beginning.

This MS also contains 11 chapters like the above. The present MS omits the first 9 verses of the Sanskrit Sāhitya Pariṣat edition of the work and begins from the 10th verse.

5933.

5621D. *Kālitantram.*

Substance, palm-leaf. $14 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 68A-97. Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 320. Character, Udiyā. Appearance, good. Complete in 12 chapters (which do not all agree with those of the S.S.P. edition).

After the last colophon there are 7 lines, relating to offerings to she-jackals (शिवादिप्रकार).

5934.

4589. कौलतन्त्रम् । *Kaulatantram.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in four chapters.

The work deals with the worship of Kālī and Tārā according to the Kaula form.

Beginning :—

कौलरूपे वसः ।

कौलप्रतिष्ठास्यै मेरुं भूतपावनम् ।

वसन् वरुणप्रोक्ता मेरुं सन्निवृत्ता ।

भैरव्याय ।

देवेभ्य परमेष्ठाय किं त्वया जप्यतेऽभिष्टम् ।
किमिदं भयमयं भयं किम्वा तस्य जपान्वयम् ।
विधिना केन देवेभ्य काचनोचं वदस्व तत् ।

भैरव उवाच ।

किं जानामि वरारोहे कुरुपं तस्य भाषितम् ।
वदायातं ब्रह्मरेख गुह्यका मम सुन्दरि ।
तत्सर्वमवदतुभ्यं ब्रह्मरः स महेश्वरः ।
तथापि वरजोक्तानां परिचायाय दृक्कृति ।
अतएव प्रवक्ष्यामि यद + + सुजोषणे ।

End :—

इति ते कथितं कौलतन्त्रमुत्तममज्ञकम् ।
इदित्यं तान्त्रिकोदेया वीरदेवेन भाषितम् ।

Colophons of the different chapters :—

2A, इति कौलतन्त्रे ताराकल्पे ताराचर्यं नाम प्रथमः पटलः ; 3B, इति
कौलतन्त्रे ताराकल्पे ताराचर्यो नाम द्वितीयः पटलः ; 4B, इति कौलतन्त्रे
कालोक्त्ये तृतीयः पटलः ; इति कौलतन्त्रे कालोक्त्ये चतुर्थः पटलः ।

After the colophon there are two verses quoted from
the *Tārūkalpa* referring to the excellence and functions
of Kaulas.

5935.

3167. निरुत्तरतन्त्रम् । *Niruttaratāntram*.

Substance, country-made paper. 15×3½ inches. Folio, 30. Lines, 7
on a page. Extent in ślokaś, 725. Character, Bengali. Appearance, dis-
coloured. Incomplete.

The present MS contains chapters 1 to 14 and one
line and a half of the 15th. The work has been printed, in
15 chapters, in the *Tantrasaṅgraha* as also in the *Sulabha-
tantraprakāśa*. It has been described in L. I. 285 and
HPR. I. 206.

5936.

4669. *Niruttaratantra*.

Substance, country-made paper. 16½ x 6 inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent in Slokas, 1,190. Character, Bongali. Appearance, discoloured. Complete.

The present MS contains 15 chapters.

5937.

5973. *निहतरभट्टारकम् । Niruttarabhṭṭāraka*.

Substance, country-made paper. 11 x 5½ inches. Folia, 8B 47. Lines, 11-14 on a page. Extent in Slokas, 300. Character, Nagara. Appearance old. Complete in five chapters.

The work deals with Yoga.

Beginning :—

ओगयोप्राय नमः । ज्ञेयसे ।

ॐ नमः शिवाय ॥

नमो माया दिकाल ग्राम कुलान्तात् (?) ।

योमातीतं निराभासं सन्दरासन्दर्वलितम् ॥

अलम्बा सर्वसालम्बं निरालम्बं निराहर्ति ।

गुणायुक्तपरिष्कान्तिविष्कान्तिप्रक्षिप्तगमम् ॥

... ..

... ..

बोदेष्टव्यम् ।

महा-संशय मे वाद्य मायाध्वप[रि]वर्तिनम् ।

अनेन भेदशब्दैर्वाच्यं अतं मे ह्यन्त्रजालवत् ॥

विद्वान्तं तत्र वै श्रेष्ठं ज्ञानभेदं कुलागमम् ।

महासंशयमेव तत्प्राप्त्यर्थं तत्रा ॥

ब्रह्मार्थे नैव जानामि पदवाक्यप्रमाणात् ।
 भ्रान्तबुद्धिर्ह देव भ्रामिता + + ब्राह्मणे ।
 केनोपायेन देवेभ्यः ज्ञातव्यं सर्वरूपतः ।
 वेनेह ज्ञायते सत्यं दम्भप्राक्षविवर्जितम् ।
 नन्दि(क)स्मन्दकुमारादीर्भ्योगिना योगिनोज्ञैः ।
 मुनिभिर्ब्रह्म + + + सूर्य्यचन्द्रमसादिभिः ।
 कथितं परमं ज्ञानं न ख्यातं चिदिधं मम ।
 तदादिकं यदस्तीति वद मे सुरनायक ।
 निखभक्ता त्वहं देव कश्चिन्मा मनसा गिरा ।
 प्रसादं कुरु संतोषात्तोपायेन मुच्यते ।
 व्यायामश्चित्तं ज्ञानं प्राणायामश्चिद्विज्ञितम् ।
 धारणाध्याननिर्मुक्तं योगतत्त्वविवर्जितम् ।
 ब्रह्मयज्ञक्रियादीन् निष्क्रियं तीर्थवर्जितम् ।
 प्रसङ्गात्संनयगच्छ वदेत्तद्ब्रह्मवत्सलम् ।

9B, श्रीभैरव उवाच ।

कथयामि यथातथ्यं कपटज्ञानवर्जितम् ।
 भ्रमभ्रान्तिं परित्यज्य ग्राहयेत् परमं पदम् ।
 घातान्ककरजैर्मुक्तं ज्ञानयन्परिहरि(?) ।
 चिन्ताया रक्षितं चित्तं निश्चितं परमं पदम् ।
 कुम्भपूरकरेणारौः प्रज्ञानपवनेः सह ।
 दध्वायोः सुहृन्नास्ति दध्वाहृदिकारि(?) च ।
 प्रत्येकं च सङ्ख्यात्मा प्राणाद्याश्च धनप्रदा ।
 दध्वाहृदिकानाद्यर्गं संक्षिप्तं कुलमन्त्रतम् ।
 वायुहृदं परित्यज्य तत्पदहृदं तथैव च ।
 मन्त्रभावं महादुर्गं क्रियाभावं परित्यज्य ।
 प्राज्ञाभावनमेकार्थं त्वय सर्वं पञ्चाशद्वत् ।

Colophons of the different chapters :—

9A, इति भैरवखोतसि निरुत्तरभट्टारके प्रथमः पटलः; 11B, इति भैरवखोतसि संग्रहे निरुत्तरे द्वितीयपटलः; 12A, इति भैरवखोतसि त्रिंशति निरुत्तरे तृतीयः पटलः; 14A, चतुर्थः पटलः; 17B, इति भैरवखोतसि त्रिंशति निरुत्तरभट्टारके पञ्चमः पटलः। समाप्तं निरुत्तरभट्टारकं नाम योगशास्त्रम्।

5938.

5220. तोडलतन्त्रम् । *Toḍalatantra*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 490. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 10 chapters.

The work, in ten chapters, has been printed in the *Vividhatantrasamgraha* and the *Sulabhatantraprakāśa*. L. L. 385 is stated to contain the beginning of an 11th chapter.

5939.

4652. वामकेश्वरतन्त्रम् । *Vāmakēśvaratantra*.

Substance, country-made yellow paper. $19\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 232. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present manuscript contains *Paṭalas* LI to LV dealing with topics like *Abhiṣeka*, *Pūrṇābhiṣeka* and festivities (*yātrās*) in honour of Śakti like those in honour of Viṣṇu.

The 51st Paṭala begins :—

भैरवनाथ ।

देवनाथं महादेवं कलकृतपद्मे प्रभो ।

वराहर्षिं मुनिं मान्धवे देवनाथं त्रिगुणसरोम् ।

मन्त्राक्षररूपस्य कथमेकं भवेच्छिव ।
भावाः कतिविधा देव आचारा विविधाः कायम् ॥
आत्ममाणाश्च देवेश को मम प्रियवानहो !
एवं सर्वं महादेव विशेषेण ब्रवीषि मे ॥

The 55th Paṭala ends :—

एवं साम्प्रतरीं यात्रां कृत्वा साधकनतमः ।
गुरोः प्रसादाद्देवेशि शिवतुल्यो न संशयः ॥

Colophon :—

इति श्रीवामनेश्वरतन्त्रे भैरवभैरवीसंवादे यात्राप्रकरणं नाम
पञ्चपञ्चाशत् पटलः ॥

5940.

3446. *Vānakṣarakavitra.*

Substance, country-made paper 15½ x 3½ inches. Folia, 13. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 466. Character, Bengali. Apparatus, discoloured. Complete in five Paṭalas.

This MS contains the first five chapters of the Nityā-sodaśīkārnava section of the work. This section with the commentary of Bhāskararāya has been published in the Ānandāśram Sanskrit Series of Poona (1908). The fifth chapter, though stated to be complete in the present MS, runs only up to verse 34 of the printed edition which contains 44 verses.

The colophons here are fuller than those found in the printed edition of the work.

The last colophon runs :—

इति श्रीवामनेश्वरतन्त्रे सर्वतन्त्रोत्तमे पञ्चपञ्चाशत्पञ्चादौ
त्रिपुरात्रयप्रथमविधिः पटलः पञ्चमः ।

Post Colophon :—

श्रीपरमदेवतायै नमः । श्रीहृद्भानन्दप्रकाशमिदं पुस्तकम् ॥

5941.

3162. *Vāmakeśvaratantra*.

Substance, country-made yellow paper. 14 x 3 inches. Folia. 15. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 380. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

Same as above. This MS. however, contains the first three chapters and a portion of the fourth.

5942.

2792. वामकेश्वरतन्त्रे [योगिनीहृदयम्] ।

Yoginīhṛdayam from the Vāmakeśvaratantra.

Substance, country-made paper. 12½ x 3 inches. Folia. 17. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

Yoginīhṛdaya is the title of the last three chapters of the *Vāmakeśvaratantra*, the *Nityāṣoḍaśīkārṇava* section of which, containing the *Yoginīhṛdaya* as its concluding part, has been published in the *Ānandāśram Sanskrit Series* of Poona. The *Yoginīhṛdaya* section alone has been published with the commentary of Amṛtānandanātha in the *Prince of Wales Saraswati Bhavana Texts Series* of Benares (1923-4).

5943.

2793. *Yoginīhṛdayam from the Vāmakeśvaratantra*.

Substance, foolscap paper. 18½ x 5 inches. Folia. 10. Lines, 8 to 10 on a page. Extent in slokas, 324. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS contains the first chapter (Fol. 1-4A), 67 verses and a half of the second chapter (Fol. 4A-8A),

105 verses and a portion of verse 106 of the third chapter (Fol. 7B-10B). In Fol. 6A-7B a portion of Amṛtānanda's commentary (e.g. on verses 6-13 of the first chapter) is found.

5944.

4585. *Yoginīhṛdayam from the Vāmakesvaratantra.*

Substance, country-made yellow paper. $16\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 32. Lines, 6 on a page. Extent in Slokas, 768. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Besides the three well-known chapters (चक्रवर्त्तेन, मन्त्रवर्त्तेन and पूजावर्त्तेन) of which the work consists, there are three more chapters in this MS as in L. I. 282.

5945.

1708. *Yoginīhṛdayam from the Vāmakesvaratantra.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 13. In triṣṭha form. Character, Nāgara. Date, Samvat 1779. Appearance, old. Incomplete.

The present MS contains only the first chapter. It is accompanied by the commentary योगिनौष्ठदयदीपिका by Amṛtānandanātha, a disciple of Puṇyānandanātha.

Post Colophon Statement :—

संवत् १७७९ वैशाख ज्येष्ठादश्यां रवौ लिखितमिदं वैद्यनाथ-
मुनेन विष्णुदेवेनेति शिवम् ।

ऊर्द्धाध्यायस्य प्रथमोऽध्यायः श्रीकारलिंगाख्यं

लिङ्गाधार-समस्त-वेदमयं ब्रह्मसंनिधम् ।

यन्मते शिवतत्त्वव्योतिरमलं पूर्णं प्रभासोभितम्

शतं सङ्ख्यादुक्तां भव मयैतन्मन्त्रोदयम् । १ ।

निर्वरीकरं मदापहरं वज्रैर्विना ज्वालनं
 गडौषालन-मादविन्दुकलनं देहस्य संग्रोघनम् ।
 व्यासज्योतिर्निदर्शनं कलयितं स्वच्छन्दमुजयम्
 एवं ह्यात्मविदो वदन्ति सहस्रं चिन्मात्रमूर्तिं भवे ॥ २ ॥
 जगद्व्यावेतो गणपवदुक्तौ विश्वविभुतौ
 जगद्व्याघ्रीणौ जगतिरत्नाहिमवरदौ ।
 रघाङ्गे मन्त्रद्वौ रविशशिस्तथागुज्ज्वलदृशौ
 मयि स्थाना रक्षापरवशप्रियौ सद्गमयौ ॥ ३ ॥

The introductory verse of the commentary, as found in L. I. 283 and in the printed edition of the work, is not given as such in this MS. but is given as the last verse of the post-colophon statement as quoted above.

5946.

3661. योगिनौहृदयदीपिका । *Yoginīhṛdayadīpikā.*

By Amṛtānandanātha.

Substance, country paper. 11 x 4 inches. Folia, 109 (1-30 + 1-29 + 1-50). Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 3,200. Character, Nāgara. Date, Surpāt 1853. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon Statement :—

मन्वत् १८५३ मिति भाद्रपद वज्र प्रतिपद्यां भगौ वैषणं
 लिखितं लेखकापठकयोः शुभं भवतु । नमस्त्रिपुरसुन्दर्यैवमस्तु ॥

5947.

3917D. सिद्धिवीरेश्वरीतन्त्रम् । *Siddhivīreśvarītantra.*

Substance, country-made paper. 14½ x 4½ inches. Folia, 38B-32A. Lines, 11 on a page. In Tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This MS contains only the fifth chapter of the work.

Beginning :—

अथातः संप्रवक्ष्यामि सिद्धपाथं प्रियेश्वर ।
 अथात्ता + + का देवि अगता युद्धपादुकाम् ॥
 राज्ञी पर्यटनं नास्ति साधकः (कौशिलः) [कौशिकः] कथम् ।
 कथं मन्त्राश्च सिध्यन्ति मन्त्रार्थज्ञानतः पित्रे ।
 कुक्षुका मूर्द्ध्नि संग्रहा हृदि सेतुमिचिन्तयेत् ।
 मन्त्रासेतुं विजुह्वौ तु मन्त्राखरे विचिन्तयेत् ॥

End :—

तथा अथादिकं सर्वं निष्कलं नात्र संशयः ।
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन प्रणयेदूर्द्ध्नि कुक्षुकाम् ॥

Colophon :—

इति श्रीसिद्धिविरेचरौतन्त्रे कर्णिकापटलः पञ्चमः ।

5948.

5465. सिद्धयोगेश्वरौतन्त्रम् । *Siddhayogeshvarītantra*.

Substance, Nepalese paper. 12 x 3½ inches. Folia, 2-73. Lines, 6 on a page. Extent in Slokas, 1,300. Character, Newari. Date, N.S. 793. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS from which the present MS was copied was apparently defective, for occasional lacunæ are met with in the latter, as in the 18th leaf which contains only two lines. It contains 32 chapters. The work is differently called *Siddhayogeshvarītantra*, *ṁmata* in different colophons and *Bhairavavirasamhitā* in one colophon (Fol. 45A).

Colophons of the different chapters :—

2B, इति सिद्धयोगेश्वरौतन्त्रे प्रथमः पटलः; 4B, इति सिद्धयोगेश्वरौतन्त्रे
 अष्टमपटलो द्वितीयः; 8A, इति सिद्धयोगेश्वरौतन्त्रे अष्टमपटलोद्धारकतृतीयः
 पटलः; 8B, विद्याहोद्धारस्तुतः पटलः; 9A, इति लोकपालोद्धारः पञ्चमः

पटलः; 12B, इति समग्रमखण्डपटलः षष्ठः; 15A, इति सिद्धयोगेश्वरीतन्त्रे
 सप्तमः पटलः; 19B, इति सिद्धयोगेश्वरी नवमः पटलः; 20B, इति विद्यावत-
 पटलो दशमः; 21B, इति सिद्धेश्वरीमते एकादशमः पटलः; 23A, इति सिद्ध-
 योगेश्वरीमते द्वादशमः पटलः; 24B, सिद्धयोगेश्वरमते त्रयोदशमः पटलः;
 24B, इति सिद्धयोगेश्वरमते पञ्चदशमः पटलः; 28A, इति सिद्ध-
 योगेश्वरीमते षोडशमः पटलः; 32A, इति सिद्धयोगेश्वरीमते सप्तदशमः पटलः;
 34A, इति सिद्धयोगेश्वरीमते अष्टादशमः पटलः; 35B, इति सिद्ध-
 योगेश्वरीमते एकोनविंशतितमः पटलः; 42A, इति सिद्धयोगेश्वरीमते
 खचक्रव्यूहविंशतितमः पटलः; 45A, भैरववैरसिंहता[या]मैकविंशतितमः पटलः;
 47B, इति योगिनौचक्रनिर्णयं द्वाविंशतितमः पटलः; 50A, इति सिद्ध-
 योगेश्वरीमते त्रयोविंशतितमः पटलः; 52B, इति चक्रोद्धारणमिदं चतुर्विंशतितमः
 पटलः; 58B, इति सिद्धयोगेश्वरीमते सिद्धिमखण्डनिन्द्यामपञ्चविंशतितमः पटलः;
 62B, इति सिद्धयोगेश्वरीमते मेलकाखण्डविंशतितमः पटलः 65B, •सप्तविंशतितमः
 पटलः; 68B, •अष्टाविंशतितमः पटलः; 71B, •एकोनविंशतितमः पटलः; 72A,
 •त्रिंशतितमः पटलः; 73A, •एकत्रिंशतितमः पटलः; last colophon, इति
 सिद्धयोगेश्वरीमते द्वात्रिंशतितमः पटलः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

नेपालवत्सरे जाते वक्रिरन्ध्रसमुत्पत्ते ।

अनन्तसिंहलिखितं सिद्धयोगेश्वरीमतम् ॥

पुस्तकलिखनपरिचयमद्यो विद्वज्जनो गान्धः ।

सागरलङ्घनखेदं हनुमानेकः परं वेत्ति ॥

5949.

183. नीलतन्त्रम् । *Nilatantra.*

Substance, country-made paper. 15×5½ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 700. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 17 chapters.

This MS is described in L. I. 463. L. I. 215 seems to be the MS of a different work though it bears

the same name. The present MS contains 17 chapters, whereas the printed editions of it as published in the *Vividhatantrasamgraha* and in the *Sulabhatantraprakāśa* contain 12 chapters.

The succession of Gurus for Nilasarasvatīvidyā is given in Fol. 7A as follows :—

ऊर्ध्वनेत्रो योमनेत्रो नीलकण्ठो वसुधन्वः ।
 दिव्यौषा[ः] सिद्धिदा वत्स सिद्धौषान् प्रदत्तुतायता ॥
 वशिष्ठः कूर्चवायस्य नीलनाथो महेश्वरः ।
 हरिनाथ (वा)मानवौषान् प्रदत्तु वक्ष्यामि सदृक् ॥
 भवावतौ भानुमतौ जया विद्या महोरगौ ।
 सुखानन्द परानन्द पारिजातः कृष्णेश्वरः ॥
 विरूपाक्षो देवहृत्तौ कथितं ताम्रगौकुलम् ।

Buddhist deities like Akṣobhya and Amitābha are here referred to as follows :—

Fol. 7B :—

अनेन मनुना देवि पञ्चिवासान् समर्चयेत् ।
 अक्षोभ्यं वक्ष्येऽप्यार्यैः ताम्रगौकुलिं पूजयेत् ॥
 यथा वैरोचनं श्रद्धं पाण्डुरं पद्मनाभकम् ।
 अमिताभं यजेन्मन्त्रौ चतुर्दिक्षु चतुर्दशे ॥

A good many Tantras are here referred to as follows (Fol. 17B) :—

शिव उवाच ।

श्रुतं भैरवतन्त्रस्य योजितम् कुलार्हवम् ।
 कुलाचारं तथा शास्त्रसाधनं सुव्रतम्वकम् ॥
 विष्णोर्लं समवाचारम् वीरतन्त्रं श्रुतं पुरा ।
 कामरं कामरोद्गोशं श्रुतं कालीविनायकम् ॥
 नमकोटिमहायज्ञं मम वक्ष्यामि रीतम् ।
 कामर्णं देवि ब्रह्माद्यं कामर्णं विष्णुनामकम् ॥

- शिवशामलकं देवि जामलं मिश्रशामलम् ।
 शक्तिशामलकं देवि कथितञ्च श्रुतं त्वयि ॥
 तथापि हृदयप्रशिक्षि त्वे परमेश्वरि ।
 पुरा सुकथितं तन्म पुरा देवि त्वया श्रुतम् ॥
 सङ्गतं समयाचारं तन्मसङ्गतकं तथा ।
 कुलसङ्गतकं नाम सङ्गतं वज्रविस्तारम् ।
 ब्रह्मशानसाधनं भद्रे श्वशाधनमेव च ॥
 22A, एवं विघ्नायसम्भूतं श्रुतं तन्मसङ्गतं सोऽहम्
 कु(लो)लोड्डीघ्नं कुलीनस्य योगिनीहृदयं श्रुतम् ।
 सम्मोहनं वीरतन्म श्रुतं श्रौतन्मसुसमम् ।
 कुलार्णवं तथा कालीतन्म कालीविलासकम् ॥
 श्रीकालीकल्पलतिका श्रुता परमसादरात् ।
 मतभेदे च गुप्ता सा पूजाप्रकटनाद्यिनी ॥

5950.

3165. *Nilatantra*.

Substance, country-made paper. 17 x 4 inches. Folia, 28. Lines, 6-8 on a page. Extent in ślokas, 750. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete.

The present MS contains 15 chapters. This work does not agree with the one described under the previous No. or with the printed edition of the work of the same name. The beginning agrees with that of *Bṛhannīlātāntṛa* in 9 chapters, published in the *Sulabhātāntṛapradīpa* and the *Tantrasaṃgraha*, and with that of a MS of it in 23 chapters as described in L. IV. 1655.

Colophons of the different chapters :—

2A, इति नीलतन्मे सर्वतन्मोक्तमोक्तमे भैरवशास्त्रोक्तंवादे सिद्धमन्त्रकथनं
 नाम प्रथमः पटलः; 4B, इति नीलतन्मे भैरवशास्त्रोक्तंवादे सप्तविधिवर्णनं
 द्वितीयः पटलः; 5B, इति श्रीनीलतन्मे यन्त्रादुक्तविधिवर्णनं तृतीयः पटलः;

6A, इति श्रीगौलतन्त्रे पुरश्चरणविधिर्नाम चतुर्थः पटलः ; 7A, इति श्रीगौलतन्त्रे सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे होमविधिर्नाम पञ्चमः पटलः ; 7B, •तर्पणविधिर्नाम षष्ठः पटलः ; 12B, •भैरवपार्वतीसंवादे सप्तमः पटलः ; 14B, •ब्रह्ममः पटलः ; 18A, •नवमः पटलः ; 20B, •दशमः पटलः ; 21A, इति श्रीगौलतन्त्रे तारिणीसोत्रं समाप्तम् ; 22A, •एकादशः पटलः ; 24A, •द्वादशः पटलः ; 26A, •त्रयोदशः पटलः ; 26B, इति श्रीगौलतन्त्रे सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे चतुर्दशः पटलः ; 28A, •पञ्चदशः पटलः ।

5951.

323. शक्तिसङ्ग्रहमन्त्रम् । *Śaktisaṅgamatantra*.

Substance, country-made paper. 18 x 4 inches. Folia, 1-319. (The number of folia should really be 309 as after Fol. 56 the numbers 67 etc., are given in place of 57, etc.) Lines, 7, 8 on a page. Extent in ślokaś, 8,950. Character, Bengali. Date, Śaka 1674. Appearance, old. Incomplete.

The first part of this work in 21 chapters has been published in the Gaekwad's Oriental Series (Baroda, 1932) as also by P. Sarma (Bharat Subhacintak Press, Deoghar). This MS has been described in L. I. 405. The work is also described in I.O. IV, 2589 and Bik., No. 1320.

The numbers of chapters are occasionally wrongly indicated. Chapters 18ff in the first part of the work and 17ff in the third are respectively indicated through inadvertence as chapters 17ff and 16ff. Thus these parts really consist of 21 chapters each and not of 20 as would appear from the last colophons. Also according to I.O. (*loc. cit.*) the first part contains 20 chapters, the last of which agrees with the 21st chapter of the printed edition.

In Book II (Fol. 78A-198) colophons of chapters 10-18 and of chapters 21-22 and 27, are not found. Two chapters are indicated as 25 (Fol. 134A and 135B).

After the colophon of chapter 34 (Fol. 144B) is found the colophon of a chapter 30 (Fol. 146B). Presumably chapter 46 is wrongly indicated as 36 (Fol. 168A). This Book runs up to a portion of chapter 63 and not 65 as would appear from the description in L.

In Book III (Fol. 198, 201A-254A) the first two chapters are missing and the colophons of chapters 4-9 are not found.

In Book IV (Fol. 254-319A) the last chapter appears to be 11th and not 10th as given in the colophon, for 10 chapter-colophons are already found in the previous portions of the MS.

The names of the different parts of the work are not clearly mentioned in the colophons. The name *Tārāsūkta* occurs in the colophons of chapters 12 and 14 of Part I, chapters 25, 40, 51, 52, and 53 of Part II, chapters 4-10 of Part IV. The names *Tapasyākhaṇḍa* and *Kālīkhaṇḍa* are found respectively in the colophons of chapters 10 and 11 of Part III.

5952.

4337. *Śaktisaṅgamatantra*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-72. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1,800. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters XXIV-LVII of the second part of the work. The introductory portion of chapter XXIV is not found here. Of the 57th chapter we have here only the beginning.

5953.

4775. परातन्त्रम् । *Parātāntra*.

Substance, Nepalese paper. $9\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-44 of which Fol. 3 is missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 680. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Complete.

The chapters are not indicated in the present MS but it is divided into sections the names of which are indicated by sectional colophons. On comparing it with the next MS it is found that the first six sections of this MS comprise the first chapter, and the other three sections comprise respectively the 2nd, 3rd, and 4th chapters of the work. The work has been described in IO. IV. 2590.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीपरायै ।

वज्रसिद्धिसमाकीर्णं प्रपद्याने वरवीरके ।
 तत्र वीरगणाः सर्वे महाहस्तोत्कृते ।
 निहर्तितामहाचक्रे योगे विदधदामरे ।
 महाहस्ते महाहस्तारे गण्डाकिनौपाचिते ।
 ब्रह्माद्या मातरश्चाष्टौ क्षेत्रज्ञो भैरवादयः ।
 गणेशवदुक्ताः सिद्धिः मातृचक्रे तु मेतके ।
 श्रीवाचादिगणाः सर्वे वीरवाचावतारिते ।
 सिद्धिवाचां प्रकाशेन मनोवित्तुक्षेत्रः ।
 सर्वभूषां परिबध्य खानन्दोक्तास्त्रिमानसाः ।
 सामग्र्यस्थितं देवं पृच्छते कुलसुन्दरी ।

श्रीदेव्यवाच ।

सर्वैश्वर्यो भवत्त्वं त्वत्परादाकृतं मया ।
 वामबाहुपूर्वेषु तन्मानेकाविधानि च ।

After the colophon of chapter 34 (Fol. 144B) is found the colophon of a chapter 30 (Fol. 146B). Presumably chapter 46 is wrongly indicated as 36 (Fol. 168A). This Book runs up to a portion of chapter 63 and not 65 as would appear from the description in L.

In Book III (Fol. 198, 201A-254A) the first two chapters are missing and the colophons of chapters 4-9 are not found.

In Book IV (Fol. 254-319A) the last chapter appears to be 11th and not 10th as given in the colophon, for 10 chapter-colophons are already found in the previous portions of the MS.

The names of the different parts of the work are not clearly mentioned in the colophons. The name *Tārāsūkta* occurs in the colophons of chapters 12 and 14 of Part I, chapters 25, 40, 51, 52, and 53 of Part II, chapters 4-10 of Part IV. The names *Tapasyākhaṇḍa* and *Kālīkhaṇḍa* are found respectively in the colophons of chapters 10 and 11 of Part III.

5952.

4337. *Śaktisaṅgamatantra*.

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 1-72. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 1,800. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters XXIV-LVII of the second part of the work. The introductory portion of chapter XXIV is not found here. Of the 57th chapter we have here only the beginning.

एतन्मे मङ्गलं शङ्का निर्वर्तुं परमेश्वरोम् ।
 हृदयपद्मिस्तदुलं सर्वथा परमेश्वरम् ॥
 यथेका परमा शक्तिराद्या प्रकृतिरौचरी ।
 किमर्थं कस्य रक्षार्थं बलाघाय प्रवौर्त्तिता ॥

End :—

इत्येतत् समास्थातं कालिकायाः कुलकमम् ।
 विधानं परमं दिव्यं शास्त्रे कालिकमागते ॥
 गोपनीयं प्रथमेन न दद्याद् यस्य कस्यचित् ।
 गुरुभक्तितो यो हि महाशास्त्रमयो न सा ॥
 रम्यपुष्पकं दृष्ट्वा वस्त्रारङ्गाभमेव च ।
 स्वात्मप्रियाणि भव्यानि यत्किञ्चित् भुवि दुर्लभम् ॥
 गुरवे प्रथमं दत्त्वा ततः स्वात्मनि धारयेत् ।
 श्रद्धागमकर्मभिः पूजाकरे प्रजापयेत् ॥
 गुरुसन्मुखमानेन सन्मुखा कालिकाकमम् ।
 जनेन हिमयेत्स्वात्मं यस्य जस्तेषु तिष्ठते ॥
 यत्र स्थितं प्रपूज्यते विधिवत् परमेश्वरौ ।
 सतिर्विघ्नस्तु घण्टात्मं पावक्यीयति सैव हि ॥
 पस्तकं पूजितं येन इदं कालिकुलकमम् ।
 समग्रं पूजितं तेन कालि कालविनाशिनौ ॥
 ज्ञात्रश्चात्मभक्तकलं कालेन कलयेत् सदा ।
 न कालं कालिका देवीं कायेत् सा युगे युगे ॥
 न कालिसदृशो यश्चो न कालिसदृशो तपः ।
 न कालिसदृशो धर्मे न कालिसदृशो भुवि ॥
 जीवन्मृतः स विज्ञेयो महाप्राप्त्युपतः स वै ।
 महायोगी विज्ञानोहि कालिकापयस्विता ॥
 अहं स्वयंभूयो देवो मङ्गलार्चनतोभवत् ।
 कलौ विद्येयतः कालो पूजितश्चाप्यजितः ॥

देवतासंयुतं विष्णुं वर्णितस्यानकं प्रिये ।
 यो ज्ञाता भैरवो देवो ज्ञोता ब्रह्मसमो भवेत् ॥
 स एकधा च ब्रह्मधा साधकायां जिताय च ।
 गानातन्त्रप्रवाहास्तु गानाद्यायत्वमागता ॥
 तन्त्रभेदे नामभेदा एका प्राप्तिः सङ्गच्छता ।
 मङ्गला च महाभाया चण्डा कामानिगो शिवा ॥
 चामुण्डा चर्चिका चण्डा कटिस्थित्यन्तकालिनी ।
 चनाम्ना च महाभासा गुह्यकाली जया परा ॥
 सिद्धिलक्ष्मीर्विश्वलक्ष्मीर्महाप्रत्यङ्गिरा स्मृता ।
 सुन्दरी निपुत्रा बाह उद्यच्छा प्रकाशिनौ ॥
 विभिन्ना ब्रह्मधा ज्ञाता गानाभेदसमाश्रिता ।
 एका सानेकरूपा च वाग्नि या शिखचक्षुषा ॥
 स एव साधकः श्रेष्ठः सिद्धिदानस्य भावनम् ।
 ऋतुष्ठानरता सर्वे सिद्धिभागौ भवेद्भुवम् ॥

Colophons of the different sections of the work :—

Fol. 6B—इति श्रीपूरुषेश्वरी पूजांशायः ।

Fol. 8B—इति श्रीपरातन्त्रे निःशेषरी दक्षिणांशायः ।

Fol. 11A—इति श्रीपरातन्त्रे पश्चिमसिंहान्तरे कुम्भिकाः ॥ १ ॥

Fol. 13A—इति श्रीपरातन्त्रे उत्तरांशाय कालिकम् ॥ १ ॥

Fol. 17B—इति श्रीपरातन्त्रे श्रीविद्या ऊर्ध्वांशायः ॥ ५ ॥

Fol. 18B—इति श्रीपरातन्त्रे महाशोतसि शिरःशेदे करवीरमहावामे
 परातन्त्रे क्रमे द्वादशसाहसिकायां ब्रह्माष्टावभेदसूचनम् ॥ ६ ॥

[Here ends the first Pātāla.]

Fol. 32B—इति श्रीमहाशोतसि शिरःशेदे करवीरवामे परातन्त्रे क्रमे
 द्वादशसाहसिकायां कालिकमभिर्ध्वजसूचनम् ॥ १ ॥

[Here ends the second Pātāla.]

Fol. 33A—इति श्रीमहाबोतसि शिरम्बेदे करवीरबाने परातन्त्रे
परमार्थविर्चयः ।

[Here ends the third Paṭala.]

Fol. 45B—इति श्रीमहाबोतसि शिरम्बेदे महाकरवीरबाने परातन्त्रे
कालिकुलकर्मः समाप्तः ।

[Here ends the fourth Paṭala.]

5954.

4779. *Parātantra.*

Substance, Nepalese paper of yellow colour. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43.
Lines, 9 on a page. Extent in śloka, 500. Character, Nāgara. Appearance,
fresh. Complete.

Same as above.

Colophons of the different chapters which are numbered
in this MS :—

Fol. 18A—इति श्रीपरातन्त्रे पार्वतीसंगसंवादे ब्रह्मायकर्मकथनं नाम
प्रथमपटलः ।

Fol. 30B—•कालीकुलकर्मविर्चयं नाम द्वितीयपटलः ।

Fol. 36B—•परमार्थविर्चयकथनं नाम तृतीयपटलः ।

Fol. 43B—•पुराणरत्नकर्मकथनं नाम चतुर्थपटलः समाप्तः ।

5955.

10725. *Parātantra.*

Substance, country-made paper. $12 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 9
on a page. Extent in śloka, 243. Character, modern Newari. Date,
Sampat, 287 (1). Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains only the first chapter of the
work.

Post Colophon :—

संवत् २०० मिति कार्त्तिके लिखितम् ।

The date, given here, is not borne out by the handwriting, which is very modern.

5956.

3400. तन्त्रचूडामणौ महापीठनिरूपणम् ।

Mahāpīṭhanirūpaṇa from the Tantracūḍāmaṇi.

Substance, country-made paper. 10×3½ inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 64. Character, Bengali. Appearance, very old and faded. Complete.

This work describes 51 *pīṭhas* while the work noticed under No. 5880 above describes 18.

Beginning :—

श्रीचर उवाच ।

मातः परात्परे देवि सर्वज्ञानमबोधिरि ।

कथतां मे सर्वपीठशक्तिभैरवदेवता ।

देखवाच ।

धृष्टं वक्ष्ये प्रवक्ष्यामि दयालो भक्तिवत्सल ।

शक्तिविद्यां च लिखन्ति जपसाधनतन्त्रिणाः[१] ।

एकपञ्चाशत् पीठं शक्तिभैरवदेवता ।

अष्टपञ्चाशदात्मैकं विष्णुचक्रकृतेन च ।

+++ वपुषा देवहिताय रूपि कथ्यते ।

ब्रह्मरत्नं चिह्नकार्यां मेरुं भोजनलोचनम् ।

End :—

अद्यात्मा मेरुं पीठं पीठशक्तौ च ब्रह्मरत्नम् ।

प्रादुर्भास्य च विज्ञेयं कल्पकोटिप्रतिरूपि ।

न देवं परश्रिष्याय निन्दन्नाय दुरात्मने ।
 शठाय शूरकर्म्मार्थं दत्त्वा मन्त्रमवाप्नुयात् ॥
 दद्यात् शान्ताय शिष्याय मन्त्रो मन्त्रार्थसिद्धये ॥

Colophon :—

इति तन्त्रचूडामणौ शिष्यपार्श्वतीर्षवादे मन्त्रापीठनिरूपणं
 समाप्तम् । ॐ तस्तत् ।

5957.

5303. *Mahāpīṭhanirūpaṇa from the Tantracūḍāmaṇi.*

Substance, Serampore paper. $17\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 70. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

Same as above. The colophon of the present MS, apparently through the copyist's error, writes Candracūḍāmaṇi in place of Tantracūḍāmaṇi.

5958.

3711. *तन्त्रचूडामणिसारः । Tantracūḍāmaṇisāra.*

Substance, country-made paper. 18×4 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 200. Character, Bengali. Appearance, worn and pasted. Incomplete.

This MS contains only one chapter dealing with details of Tāntric worship.

Beginning :—

शिवः शैवाश्च विप्रास्तो ऋषिः सर्वत्र देहिनाः ॥
 गणेशो मन्त्रपराश्च गन्धर्वाद्याश्चर्यमतः ॥
 सरः सौराष्ट्रया वत्स विष्णोर्विश्वं परावृताः ॥
 दिव्यौघगुरवो देवि विजयौघगुरवकथा ॥

भाववीचाः समासेन कथयामि तवाद्यतः ।
सर्वतन्त्रेषु मन्त्रेषु प्रोक्ता मन्त्रचतुष्टयौ ।

Colophon :—

इति तन्त्रवृक्षामणिसारे भाववृक्षामणौ पटलः ।

5959.

676. **ऊर्द्धवाम्न्यासंहिता ।** *Ūrdhvāmnāyasamhitā.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folia, 15. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 300. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete in twelve chapters.

This is a treatise on Vaiṣṇavite faith in the form of an interlocution between Nārada and Vyāsa.

For a description of the work see L. I. 243 and Oxf. 301). The work has been printed in Bengali characters with Bengali translation by Abhayā Charaṇa Tarkanidhi (Calcutta, 1285 B.S.).

It is a very late work as Gaurāṅga or Caitanya, the great Vaiṣṇava reformer of Bengal, is here referred to as an Avatāra in place of the Buddha and it gives the *mantra* for his worship.

5960.

2821. *Ūrdhvāmnāyasamhitā.*

Substance, country-made paper. 16½×5½ inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent in ślokaś, 90. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS contains the first three chapters and the beginning of the fourth.

5961.

4648. *Ūrdhvañnāyasamhitā.*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 8. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS contains the first four chapters of the work and a few lines of the fifth.

5962.

4608. *জর্জান্নায়াতন্ত্রম্ । Ūrdhvañnāyatāntṛa.*

Substance, country-made yellow paper. 16×3½ inches. Folia, 16. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 325. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS begins from the third chapter and reaches up to a portion of the sixth. It deals with the nature of the human body, of Brahman and of the greatness of the guru.

Beginning :--

দেখবাচ ।

শরীরং কৌতুখং শাশ্বতমুত্তিষ্ঠাৎ কেন কল্মষজা ।

ঈদাবলীং সৌম্যমিচ্ছামি ব্রূহি মে ব্রহ্মবৈদ্যকঃ ॥

ইন্দ্রঃ উবাচ ।

ব্রহ্ম দেব প্রবক্ষ্যামি শরীরং কল্মষকপিভক্ষম্ ।

অবলম্ব্য য য়া যারো বিমুখা পশ্যন্তে দিনে ।

পৌত্রিতা কামদায়েন ততঃ পুত্রবধনৌচতে ।

অগ্নিহুতসমায়োগাশ্মৈধনং স্মৃতাশ্চা তথো ॥

অশ্বিন্যস্তর্জনাং দেব জাঘতে য মনুত্ সুখম্ ।

স্মারতে য তথা রিতঃ প্রাক্ষাণাববিস্মিতো ॥

क्षितिरापक्षया तेजो वायुराकाशमेव च ।
 सर्वेषां तत्र तनुः स्यात् देहस्य रत्नबीजयोः ॥
 नाभिगन्धे तथा देवि ध्यायते च समीरणैः ।
 कुम्भकारो यथा चक्रे घटते च घटादिकम् ॥
 तथा समीरणो गर्भे घटते प्राणिनां तनु ।
 क्लृप्तं चैकरात्रेण बुद्धं पश्यते विने ।
 श्रोत्रितं दशरात्रेण मांसपिण्डं चतुर्दशे ।
 मासैके चैव सप्तमूर्धे मांसपिण्डोऽनुरायते ।
 चादौ संजायते बीजो ब्रह्माख्ये सङ्गसाङ्गयः ।
 तस्य मध्ये सुनेत्रस्य कङ्कालदण्डरूपकः ।
 चराचराणां सर्वेषां देवादीनां विशेषतः ।
 व्यालयः सर्वभूतानां मेरोरन्धकरोऽपि च ॥
 प्रदीपकशिकाकारो बीजो हृदि सदा स्थितः ।
 रज्ज्वज्जो यथा श्लेणो गतोऽप्याकलयते पुनः ॥
 गुह्यवज्जसा बीवः प्राक्पापेन क्लृप्यते ।
 बीवस्य परमेष्ठानि परिवारगणान् पश्य ॥

End :—

यावत् कुर्वते जन्तुः सम्बन्धान् विषयप्रियां ।
 तावन्मस्य विघ्नयेते शरीरे शोकसङ्गराः ।
 क्लेशमपि जीवोऽयं क्लृप्ता याति महेच्छरि ।
 जीमाहपिण्डपुत्रादिसम्पत्तः केन हेतुना ।
 दुःखमूर्धं हि संसारः स यस्यास्ति स दुःखितः ।
 तस्य त्वासः + + + + +

5963.

3175. काव्यहर्षावतन्त्रम् । *Kāvya-harṣāvatāntṛam*.

Substances, Serampore paper. 13 x 4½ inches. Folio, 25. Lines, 10 on a
 page. Extent in slokas, 540. Character, Bengali. Appearance, discoloured.
 Complete.

The present MS, as does also the one described in L. V. 1743, contains chapters I-V. The work is also described in CS. V. 22, where no reference is made to the number of chapters, and in VSP where the work is called *Ūrdhvāmñāyatantra*.

5964.

2896. श्यामामोदतरङ्गिणी । *Syāmāmōdatarāṅgīnī*.

Substance, country-made yellow paper. 17×4 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 210. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains 12 chapters. The work deals with the efficacy of the different mantras of Kālī (e.g. ककारमनु—2B, चाकारमनु—3A, जकारमनु—3B, ईकारमनु—5A). It also lays down in brief the rules for her worship.

Beginning :—

श्रीपार्वत्यवाच ।

भगवन् सर्वतत्त्वज्ञ महाभूत परात्पर ।

नमामि वाच देवेश भवन्तं जगदीश्वरम् ॥

त्वन्माया जगतीत्याप्ता यया संमोहिताः सुराः ।

त्वमेव जगतां कर्ता त्वमेव परमेश्वरः ॥

... ..

महाभूत उवाच ।

... ..

... ..

एतैव मुख्यपाणि तस्याः कृष्टिलीङ्गया ।

काली भवति सा साक्षात् सा निजायमिषीयते ॥

तस्या इतोऽप्युक्ता कालो जायते परमेष्ठरि ।
 तदिच्छया महातागा ततोऽपि त्रिपुरा परा ॥
 ततः सर्वा महाविद्या भक्तचिन्तार्थकल्पिताः ।
 कालीकालसमाख्यातब्रह्मविष्णुशिवादयः ॥
 ब्रह्मेच्छया जगत् सर्वं विष्णोर्विष्णुपालने ।
 शिवेच्छया जगद्धंसो देवि निश्चितमौगितम् ॥

 ककारः कालिका साक्षात् ककारः सर्वसिद्धिदः ।
 कदाचित् केन रूपेण भ्रमविद्यावतोऽपि वा ॥
 यः स्मरेत् मोक्षमाप्नोति सर्वं मे निश्चिता मतिः ।

End :-

दिक्कभावमतं देवि कथितं चादियामले ।
 तत्कृत्वा सिद्धिमायाति शिवरूपो भवेद्यदि ॥

Last Colophon :--

इति ध्यामामोदतरङ्गिण्यां महाभूतप्रोक्तार्या द्वादशः पटलः ॥

5965.

6077. शिववृत्त्यतन्त्रम् । *Śivanṛtyatantra*.

Substance, Kashmiri paper. 8½ x 6½ inches. Folia, 0. Lines, 12, 13 on a page. Extent in slokas, 80. Character, Śāradā. Fol. 1-2A are written in modern Kashmiri. Appearance, new. Complete.

The work deals with different mystic diagrams of Tāntrik worship and the present MS contains nine chapters.

Beginning :—

ओम् नमोऽस्तुते
 श्रीदेवे विद्महे नमः ।

मीमैरव उवाच ।

ॐ महाप्रसादात् त्वं परिपश्य पावर्तते ।

गिरिशं [f] धरणा गत्वा चन्द्राङ्गतोऽखरम् ॥

मीदेववाच ।

देवदेव महादेव कृष्टिस्थित्यन्तकारक ।

पूर्वमुक्तानि यन्मात्रं कथयन्तु ह्ययानिधे ॥

मीदक्षिणामूर्तिववाच ।

प्रसूत्यावहिता + + गिरिजे प्राणवक्त्रभे ।

अकथं परमार्थेन तद्यापि कथयाम्यहम् ॥

End :—

इदं गोप्यतरं तन्मं तवैवाये प्रकाशितम् ।

किं ब्रह्मणेन देवेशि कलौ कल्पतरुयमम् ॥

Colophons of the different chapters :—

1B, इति दक्षिणामूर्तिपावर्तितोऽसंवादे शिवकृते नवकोटो(?)विधिः प्रथमः पटलः; 2A, पञ्चविंशतिको द्वितीयः पटलः; 3A, एकविंशत्यध्यायं कोटविधि-
द्वितीयः पटलः; 3B, एकविंशतियन्त्रं चतुर्थः पटलः; 5A, पञ्चमः पटलः;
5B, षष्ठः पटलः; 6B, सप्तमः पटलः; 7A, चतुर्थः + + विधिरष्टमः
पटलः; 9A, अष्टकोटयन्त्रं नवकोटयन्त्रं नवमः पटलः । समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

सं २७ माघवति प्रतिपदि विद्यालक्ष्मणायुक्ता स्तार्ये लिखितम् ।

The reverse of the last leaf and one entire leaf, not numbered, give various diagrams.

5986.

9557. शिवताण्डयम् । *Śivatāṇḍava*.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent in ślokaś, 714. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The work appears to be divided in two parts, and the present MS comprises the latter part in 15 chapters.

Beginning :—

औगोष्ठाय नमः ।

अथस्वमजविध्यन्दलङ्गौललितालकैः ।

कवलीकृतविम्वीयपुराणकण्ठे नमः ॥

देखुवाच ।

देवदेव महादेव जगन्नाथ अगत्यते ।

त्वत्प्रसादाच्छ्रुता नाथ विद्याभेदान्धनेकाग्रः ॥

वट मे कथया नाथ सद्यः प्रत्ययकारकं ।

प्राणान्तं मे करिष्यामि यदि नो कथ्यतेऽपुनः ॥

ईश्वरोवाच ।

भ + कार सङ्ख्याणि वारितानि पुनः पुनः ।

स्त्रीसभावाच तरले किं पृच्छति वदस्व तत् ॥

देखुवाच ।

सूचिनस्त्वं पुरा नाथ तादृशं न प्रकाशितं ।

नव्योत्पत्तेन खेगे यथावत् पुरा कृतम् ॥

तादृशान्तरात् ज्ञात्वं वटसु कम्पैसु मे वद ।

ईश्वरोवाच ।

अप्रकाशमिदं देवि प्राज्ञैः कथ्यतामेव हि ।

तव ज्ञेयात् प्रवक्ष्यामि नराख्यः वाञ्छितप्रदं ॥

किंवा कर्तुं शक्यते न तादृशेन विना नरः ।

End :—

न वारिप्रवचं याप्ति पुष्पपौष्पादिभिः सङ्ग ।

स(ङ्ग) देशः तिङ्गद्येभं स्यात् वृद्धयोजनमायतं ।

वच विकृति द्वेभ्यो लिखितं द्विषताद्वयम् ।

Colophons of the different chapters :—

Fol. 2A, इति शिवताण्डवे देवीश्वरसंवादे प्रथमः पटलः; 3A, •द्वितीयः पटलः; 4A, •तृतीयः पटलः; 5B, •चतुर्थः पटलः; 6B, •पञ्चमः पटलः; 8B, •षष्ठः पटलः; 9A, •सप्तमः पटलः; 11A, •अष्टमः पटलः; 12A, •सप्तविंशोपाख्यानं नाम पटलः; 12B, •दशमः पटलः; 13A, •एकादशः पटलः; 14A, •द्वादशः पटलः; 14B, •त्रयोदशः पटलः; 15B, •चतुर्दशः पटलः; 17B, •इति शिवताण्डवे पार्वतीश्वरसंवादे उत्तरखण्डे पञ्चदशः पटलः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

Post Colophon Statement :—

हरिकृष्णचक्रवर्तिनः पुस्तकमिदं । शुभमख्यम् ।

5967.

9556. *Śivatāṇḍava*.

Substance, country-made paper. 13×5½ inches. Folia, 21. Lines, 8-16 in a page. Extent in slokas, 800. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

This MS contains chapters 12, 13, and 14 of the first part. The second part is referred to by Nilakaṇṭha in his commentary (No. 5968 ff) on XII. 5 of the work.

Beginning :—

परमभैरव उवाच ।

अथ देवेशि वक्ष्यामि परमाद्भुतकारणम् ।

यत्र कस्यचिदाख्यातं तत्रे वक्ष्यामि शास्त्रतम् ॥

ब्रह्मैकमवाः कालो मत्तमातङ्गगामिवि ।

नखवस्त्रपरिधानं एयक् एयक् यथा तथा ॥

वक्षार्ये भूर्जपत्रे तु मोहने रीत्यपचके ।

भारजे कोहवने तु जम्बने पैतलं मतम् ॥

विद्वेभे तु ब्रह्मणस्य चोवरं समुदाहृतम् ।
आकर्षे सौमनं प्रोक्तं गान्धार्ये ब्रह्महृतकम् ॥

End :—

+ + यत्नं यत्नराजाभिर्घं तुभ्यं मयोदितम् ।
गोपनीयं प्रयत्नेन खयोनिरितं पार्ष्वति ॥

Colophons of the chapters :—

Fol. 4A, इति श्रीसर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे पार्ष्वतीश्वरसंवादे लेख्यकथनं
नाम द्वादशः पटलः ॥ 11A, इति श्रीसर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे दक्षिणामूर्ति-पार्ष्वती-
संवादे नगेशप्रयागे शिवताण्डवमहातन्त्रे नवकोटिनाम्निकयन्त्रकथनं नाम त्रयोदशः
पटलः ॥ 21A, इति श्रीदक्षिणामूर्तिपरमेश्वरसंवादे सर्वतन्त्रोत्तमोत्तमे नगेश-
प्रयागे शिवताण्डवबोधशुकोल्लिखनप्रकारकथनं नाम चतुर्दशः पटलः समाप्तः ।

5968.

3323. *Sivatāṇḍavatantra*.

Substance, country-made paper. 14×5½ inches. Folia, 57. In tripāṭha form. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1897. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS is accompanied by Nīlakaṇṭha's commentary and contains chapters XII-XIV of the first part. The commentary is described in HPR. I. 360. In the beginning of the commentary the author refers to several other works by himself, e.g. the commentaries on *Mantra-bhāgavata*, *Mantrarāmāyaṇa*, and *Mantramahābhārata*. The authoritativeess of the Tantras as also of the mantras, both in Sanskrit and the vernaculars, is discussed and it is argued that the Tantras form part of the Purāṇas.

The genealogy and the achievements of the family of the royal patron of the commentator are given thus (Fol. 1B):—

यन्नायं प्राप्य नाकं हसति मयमहौ नृपकं नन्दनम्
प्राप सः सप्तकश्रीपदमपनमभृत् पूर्विकानेरनाहौ ।

शूरः श्रीमान् वराहः प्रसरमवहितो नीतिप्रियागुह्यज्ञान्
 व्यासः सोऽद्यापि कीर्त्ता भगति विजयते रावकस्यावमहाः ।
 समजनि विष्णुमगरे राजा श्रीरायसिंहात्मकः ।
 यस्मिन् ददति गन्धीषान् गजपतिभावं गतोऽविषाणोऽपि ।
 दीपादिव प्रदीपस्तस्माच्छ्रीशूरसिंहोऽभूत् ।
 मारुधूर्वोऽथं यं जन्मात्मानम् उदूढं मेने ।
 वराह्यानां मूर्ध्नि स्फुरतु जभतां शूरसुततां ।
 कुक्ष्यामीशानावतु ककुभो वा विजयतां ।
 परम्रीतश्रीको विजयविजितो भूविधुरितः
 कथं वा राघेयः कलयतु महाकर्म्मसमताम् ।
 श्रीमाननुपपूर्णेन्दुः कर्मस्तीर्णार्थबोद्धवः ।
 यत्कीर्त्तिकौमुदी भाति विश्वसन्तापमुत्तरे ।
 लोह-दाह-दृषटामिदोदरादससारप्रिवताब्धवादिह ।
 केन वोपकरणेन ऋः एभान् यन्त्रवित्तमुपगौय दर्शयेत् ।
 जयत्यनुपभूपोऽसौ यदाज्ञाबलयोगता ।
 भिन्दन्धभेदमप्यर्थं प्रौढ्ययाद्विषयाग्लानिः ।
 श्रीमत् सूर्जोदनुपभूपतिमहाक्षेत्रे मिसर्गोक्तते
 श्रीमत्सकुबवाक्यवीजनिगयानुज्ञा समुत्पादितः ।
 श्रीमच्छौचरिगौलकयष्टप्रणिता वर्षे विना भूयसे
 भूयात् दिव्यफलाय यन्त्रवित्तकारामोपमोऽकृतः ।

The name of the commentary is thus indicated (Fol. 2A):—

प्रिवताब्धवटीकेयमनुपारामसंज्ञिता ।

यन्त्रकल्पद्रुमसौ द[या]बोऽमीष्टसन्ततिम् ।

The beginning of the text is found in Fol. 8A, the first seven leaves being taken up with the commentator's introduction (*upodghāta*).

The Last Colophon :—

इति श्रीमत्समस्तनामस्तपूजामणि-मरौचिमङ्गरोत्तमर्षित-
पादपौठोपास्यभूमिना श्रीमहाराजाधिराज-कर्ममहाशय-सुबुवा
श्रीमदनुपसिंहेन प्रेरितपदवाक्यप्रमाणमर्थादायुरन्तर-चतुर्दशश्रा-
वतंस-गोविन्दसूरिद्विगौलकण्ठस्य कृतौ श्रीशिवलालवीर्य-
यन्त्रवाक्याने अनुपारामसंज्ञे श्रीकृष्णकोटसेखनप्रकारकथनं नाम
चतुर्दशः पटलः समाप्तः । समाप्तेयं टीका ।

Post Colophon Statement :—

संवत् १८८७ । माघशुक्ल ११ । श्रीगुरवे नमः । श्रीलक्ष्मण
नमो नमः ।

5969.

5566. *Śivatāṇḍavatāntara.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 58. In tripīṭha form. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1917. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS also contains chapters XII-XIV inclusive of the first part of the work. The text is accompanied by the commentary of Nilakanṭha.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८९७ भाद्र शुक्लविधौ विद्यावरद्विनेदिना लिखितम् ।

5970.

9477. *Śivatāṇḍavatāntara.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent in śloka, 214. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Fragmentary.

It contains 27 verses and a portion of the 28th of Chapter XII of the work and is accompanied by the commentary of Nilakanṭha.

5971.

5720A. *Śivatāṇḍavatāntṛa*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-127. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

The MS contains Chapter XII and 45 verses of Chapter XIII. It is accompanied by the commentary *Māhādarśa* by *Ghaṇaśyāma*. The commentary is full of polemic discussions and deals with the work proper from Fol. 29A, the previous portion being devoted to preliminary discussions.

Beginning :—

श्रीराजराजेश्वराय नमः ।
 क्षमस्त्वामाभवेऽप्यपरसुरभक्तत्वविहङ्गात्
 क्षपात्यर्थं मत्वा वचिगतरक्षामाह्वयम् ।
 प्रपञ्चम् + + + वसतौ न सत्त्वमहम्
 मादिप्रकाः कमपि भज्यते प्रतिदिनम् ।
 कौवेद्यां दिशि ताकमेकभिधवा स्वातोऽति वचिद् मिनिः
 मङ्गलाः सविधे हि तत्र वपतिः श्रीराजराजेश्वराय नमः ।
 वं प्राप्यावतमानुमानुवजमित्कन्दर्पकव्यवता
 सदिर्षं वज्रवेदिनापि मनुना व्याकल्पमापेरिरे ।
 तस्मात्प्राप्तः श्रीराजराजेश्वराय नमः सत्तं सत्तं राक्षस्योर्विहाय ।
 वत्तं भिमे वचिर्षं तद्वि कोन्वो जङ्गीराकः श्रीराजराजेश्वराय नमः ।
 तदीक सुता श्रीराजराजेश्वराय नमः ।
 वपाकः सर्वज्ञावत्तौभवं तः (?) ।
 वरीयं वमाङ्गिर्षं वृत्तोऽयनीश्वरी
 वरवर्षिवापार्षितापुवट्टिः ।

सत्तास्तन्मिरो भवन्ति तदनुध्यानेन तत्स्था गुणाः
 धातव्यैवमसौ दृपो भगवतः श्रीरामचन्द्रस्य सत् ।
 ध्यानादेककलत्रतासुरवरावासोक्ततत्मेतुता-
 ग्रन्थस्यापक्रतादिकानिह गुणानासादायत्युत्तमान् ।
 अमुष्यैवावस्था भवति करुणा लोकनिवहे
 सतां दत्त्वा मध्यप्रभृति नष्टदुःखं ग्रामयतः ।
 समुद्राख्यसौधोद्भवदमितदुःखव्ययहते
 दुःखज्ञं यन्मालीं प्रकटयितुमाज्ञां रचयतः ॥
 यन्मावलीं रचयतः शिवतोऽपि सासौ
 भूपान् कृपापुत्रिह तां प्रकटीकरिष्यन् ।
 दुर्जोषसारकणिता न हि स्नेहसिद्धौ
 चित्रं न तत्र हरिरेव नृपालनेवः ॥
 नृपालेनादिष्टो दिनकरगुह्यच्छिष्टमजयः
 प्रभोर्माहिष्ठात्माचरन्त्यप्रतीतांशुकिरलैः ।
 मन्त्राज्ञातान्नान्नमितिमिरशब्दार्थरचनः
 कथं वा गो कुर्व्यादयमपि जगो यशममलम् ॥
 शिवताख्यवयन्ताकां यश्यार्थादर्शतां गतः ।
 मल्लादशो मम यशः स रज्जयतु पण्डितान् ॥
 शिवताख्यवटौकेयं स्वल्पाभ्यापि सुधीगमां ।
 स्वाख्येयार्थगुणैः सन्त्यार्थकिर्त्तनी भवति ॥

अथ जगदेव सखपूर्वपूर्वजन्मसंक्षितदुरवृष्टनामर्थाविधमितदागिह्यादिनामा-
 विघट्टोत्पन्ननिमग्नमुद्दिष्टोक्तः परमकारुणिको भगवान् सदाशिवः संहितोन्नामर-
 यामनादिनातन्नेष्टुः सद्दीपमहादीपजपहोमपु + + + दिक्षुपं अमितसुपायमुदा-
 नहारः । तस्मात्सर्वमर्थानधिकारादिना न सर्वविधयत्नं भवतीत्यपि तुष्टो अल्प-
 ज्ञेयतो धारकुम्भाजदेव समीहितपरम्परामस्यभिचारादुल्लासयन्तीमहं यन्नावलि-
 माविर्भावयितुं नेष्टुमर्हन्नास्ते नापि क्षप्रियभावमदधते नापि सामन्तायोपदेश्यमिति
 वृत्तयितुं शिवताख्यत्वात् तन्ने विष्टेष्टे देवौशरीत्रं प्रपन्नेन खीकृत्य तदुत्तरकथनस्यानेन
 पूर्वं यन्माहयन्तोपदेश्योपिदायैसाधैमाह इतिगामूर्तिदवाचेत्वादिना ।

5A, नन्वेवं तन्मोक्षवेदविषयमागस्यापि प्रामाण्यं प्रसज्येतेति चेत् प्रसज्यतां, का नो हानिः । “अथ मदिरां पिबेत्” “प्रपञ्चेनमदवाचं परस्त्रीयां विशेषतः” “कोटिभगदर्शनाम्बुहि” रित्यादितान्त्रिककार्यानुष्ठानार्थं श्रुतानामपि प्रवृत्त्यापत्तिरिति चेत् सत्यं । “इमेनेनाभिचरन् यजेत” इत्यादि वेदविहित-
इमेनादियगे न कुतस्तेषां प्रवृत्तिः । अथ वेदविहितत्वमात्रं न श्रुतकर्तृकानुष्ठान-
विषयत्वे तन्मं किन्तु वेदाप्रतिषिद्धत्वविशिष्टं तत् । भवति ह्येवं विहितमपि न हिंस्यात् सत्त्वां भूतानि इत्यादिविधिना प्रतिषिद्धमिति चेत् । एवं तर्हि
“ब्राह्मणो मदिरां पीत्वा ब्राह्मण्यादेव ह्यीयते” इत्यादितान्त्रिककार्यान्निवृत्त्यर्थे तस्य
प्रतिषिद्धतया कथं तत्र ते प्रवर्तयेन् । अथ पानादिप्रशंसावचनानां का गतिरिति
चेत् या गतिः इमेनादियगवचनानाम् । अथ प्रगोचनानां तत्तदधिकारिणां तत्र
तत्र प्रवर्तनेन तत्तत्त्वाम्यार्थाधिगमन एव तेषां नात्यर्थं न तु परमपुरुषार्थ-
प्रवृत्त्युपायापूर्वपरिहारेपीति चेत् इहापि निघोयता सैव वृष्टिः । किं च
निषेधवचनानां स्वप्नते विगतरेव न हि तेषां निन्दाकारणेन ततो निवृत्तिः क्व
ततो निवृत्तेस्तानाभिप्रेतत्वात् । अथ तत्तदैहिककाम्यफलसाधनार्थमेव तत्र
प्रवृत्तिरिच्छते । तत्र कामानुवागात् प्रवृत्तस्य पारलौकिकमनिष्टं नकारादिरूपं
भविष्यतीति चेत् एवं तर्हि सिद्धं नः समीक्षितम् । न ह्येतावतापि ब्राह्मणादि-
निषिद्धार्थबोधकभावस्याप्रामाण्यं इमेनादेः अनुष्ठानेऽपि न हि तद्वागस्याप्रामाण्यं
कश्चिदप्याचष्टे ।

The conclusion drawn is :—

6B, मन्मते तु वेदादिप्रवृत्तमागस्य प्रामाणिकतया तद्वाच्यत्वं विशेषण-
मावश्यकमिति संक्षेपः । अथ नीलकण्ठः ।
इत्यादि अर्चनमूलकत्वमेव वदन्ति प्राचार्यकथनात् । अयं ह्येतस्याः अन्तर्गतेः ।

Colophon :—

79A, इति सर्वतन्मोक्षमे दन्तिनाभूतिपावतीसम्पादे पूर्वोक्तये
वाद्वापटभः सम्युक्तः ।

5972.

5621A. **मुण्डमालातन्त्रम् ।** *Muṇḍamālātāntṛa.*

Substance, palm-leaf. 14 × 1½ inches. Folia, 27. Lines, 4-5 on a page. Extent in ślokaś, 55½. Character, Uḍiya. Appearance, good. Complete.

The present MS runs up to the end of the 15th chapter. L. I. 469, II. 740 have only six chapters each. VSP (p. 44) notices a MS of the work in 11 chapters.

The beginning of the work does not agree with that of L. I. 469 and L. II. 740, the first few lines of the last of which agree with those of the *Kālyāṇārddhānnāyatantra* (No. 5963 above). The work deals with Śakti worship in general and the worship of the ten *Mahāvidyās* in particular.

Beginnings of the different chapters :—

श्रीष्टदेवतायै नमः ।

मेरुपठे समासीनं देवदेवं जगद्गुरुम् ।

शङ्करं परमप्रपञ्चं पार्वती परमेश्वरम् ॥

श्रीपार्वत्युवाच ।

मर्जानन्दमयीं गत्वा सर्वज्ञाय नमस्तुताम् ।

सर्वसिद्धिप्रदां देवीं नमामि परमेश्वरीम् ॥

प्रसीद गुह्यवस्तुन्ते कथयस्व प्रियवन्द ।

मर्जानन्दनेषु मन्त्रेषु गुह्यांस्तु पञ्चवक्त्रकम् ॥

तत्रकाशय गुह्याख्यं यद्यहं तव वक्ष्यामि ।

श्रीशिव उवाच ।

कथान्ते कथयिष्यामि गुह्यांस्तत्पञ्चमात्मकम् ।

स्त्रीलम्बावाम्बाहामो व आनामि सुखप्रदम् ॥

देव्युवाच ।

सस्त्रियहं भविष्यामि न वक्ष्यां कदाचन ।

तव वक्षा भविष्यन्ति भावनामन्तस्त्रिदशः ॥

ओष्ठिष उवाच ।

देवतायुबन्धनाणां भावनामेवमुच्यते ।
 मन्त्रो यो गुरुदेवासी यो गुरुः सा च देवता ॥
 काली तारा महाविद्या बोद्धव्यी भुवनेश्वरी ।
 भैरवो किन्नरस्ता च रमा दूभावती परा ॥
 वरुणा सिद्धविद्या च मातङ्गी कमलात्मिका ।
 यता द्रष्टुं महाविद्याः सर्वतन्त्रेषु कौर्त्तिताः ॥
 अथ नु दुर्लभो लोके महासाधनमङ्गलतः ।
 यताभ्यः परमा भक्त्या चित्तु लोकेषु दुर्लभा ॥
 सुखमोक्षप्रदा विद्या लोकासाधन कुत्रचित् ।
 येन येन प्रकारेण सिद्धिं याम्यसि भूतले ।
 सर्वान्ते कथयिष्यामि प्रेमभावेन केवलम् ॥
 नात्र सिद्धाद्यपेक्षाऽस्ति न च हस्तविचारः ॥
 कालादिशोभनं नास्ति न च मित्राग्निदूषणम् ॥
 सिद्धिं विद्या महाविद्या युगमेवापरिश्रमः ।
 नात्र कश्चिन्महादेवि दुःखसाध्यं न किञ्चन ॥
 या काली परमा विद्या सा तारा परिकीर्त्तिता ।
 या तारा परमा विद्या सैव काली प्रकीर्त्तिता ॥
 शतयोभिन्नभावेन मन्त्राः सिद्धा भवन्ति न ।
 उक्तान् कालिकात्मने तामाकम्पे च तन्मया ॥
 बोद्धव्यी वा महाविद्या चतुर्था कथिता पुरा ।
 लक्ष्मीबीजादभावेन पञ्चमी सा भवेद्विहा ॥
 य काक्ष्मीबीजहीना महाविद्या भवेत् पुरा ।
 भुवने अक्ष्मी पातु महाविद्या प्रकीर्त्तिता ॥

देवुवाच ।

त्वया विद्या च देवेश कथिता न प्रकाशिता ।
 इदानीं कथयिष्यामि कथयामन्दमुन्दर ॥

हेनर उवाच ।

भुवनेष्वा महाविद्या देवराजेन वै सुरा ।
 आराधिता च विद्येयं ब्रह्मयानेन मोहिता ॥
 एकाक्षरौ बीजहीना वागभवेनोष्णला परा ।
 कामरात्रास्त्वविद्या सा सुसिद्धा पुष्पधन्विका ॥
 शक्तेरा पूजिता मूर्ध्नि भुवनेष्वा प्रतिष्ठिता ।
 कुमारी या च त्र्यम्बे त्वया गुप्ता रतिच्युता ॥
 केवलं शिवभावेन शक्तिरूपेण केवलम् ।
 माया प्रतिष्ठिता देवी ताराचन्द्रसूक्तपिण्डी ॥
 भैरवी तु महाविद्या महासम्पत्तौ शुभा ।
 क्षिप्रमन्ता सुरामांसप्रिया रक्तसूक्तपिण्डी ॥
 धूमावली महाविद्या मारुतोच्चाटने मता ।
 वमला वज्रसम्पत्तिर्वा नागानुशक्तमन्विता ॥
 मातङ्गी तु महाविद्या त्रैलोक्यवशाकारिणी ।
 कमला त्रिविधा प्रोक्ता एकाक्षरतया स्थिता ॥
 एकाक्षरौ महाविद्या सर्वसम्पत्प्रदायिनौ ।

Chapter II (Fol. 2A):—

श्रीदेववाच ।

अक्षमालेति कथिता यत्नेनैव प्रकाशिता ।
 अक्षमालेति किं नाम फलं किं वा वदस्व मे ॥
 अक्षमाला तु देवेशि काम्ये नैमित्तिके तथा ।
 भवकथापि एष्येऽपि विस्तृता कथ्यते मया ॥

Chapter III (Fol. 4A):—

देववाच ।

आनासर्ग देवदेव कथयामन्महेतवे ।
 महात्मना विमर्शिताः सर्वे मन्त्राः सुसिद्धाः ॥

ईश्वर उवाच ।

नदीतीरे विलम्बुले धमशाने शुन्धवेष्मणि ।
महालिङ्गे पर्वते वा देवागारे चतुष्पाथे ॥
ध्रुवस्योपरि मुखे वा जलकण्टकपूरके ।
संयामभूमौ वा योगौ वा धमशाने विजने वने ॥

Chapter IV (Fol. 5A) :- -

देव्युवाच ।

केवलं वलिदानेन तुष्टा भवति चण्डिका ।
कथितं पूर्वमखिलं प्रकाशं कुरु प्राङ्मुखः ॥

ईश्वर उवाच ।

आत्मनागुह्यं देवेश विधानं वलिपूजनम् ।
कथयामि वरारोहे स्वस्वभावेन सुन्दरि ॥
दक्षिणीरं गुह्यं चाग्रं पायसं शर्करागन्धितम् ।
पायसं स्त्रीरसमृतं गार्गिकेन फलोदकम् ॥
मदूरुक्ष्णं टिक्कं दद्यात् मांसं मांसिधमेव च ।
पायसं क्षुद्रमांसञ्च गार्गिकेन समोदकम् ॥
अशकं मेघखट्वाञ्च सार्द्धं सशर्करम् ।
रम्भाफलञ्च लङ्गुलं भर्जिताम्रञ्च पिष्टकम् ॥

... ..

... ..

... ..

हार्णे दत्ते भवेदायसी मेघे दत्ते भवेद्भुवम् ।
मन्त्रिणे घनवृद्धिः स्यात् मृगे भोगार्थं लभेत् ॥
पक्षिदत्ते मन्त्रिणिः स्यात् गोधिकायां महाफलम् ।
नरे दत्ते मन्त्रिणिः स्यादवलिङ्गितुल्यम् ॥

Chapter V (Fol. 6B):—

देखवाच ।

रहस्यातिरहस्यं मे पुरश्चर्याविधिं प्रभो ।

वदस्व यदनुष्ठानं सर्वकामा भवन्मि हि ।

इन्धर उवाच ।

ऋचीत्या सङ्करोदीक्षां मुने काले दिवानिधि ।

आश्रमे वैष्णवः प्रोक्तो मध्यमः सैव दौक्षितः ।

सुरया दौक्षितो यो वै स खव परमो गुरुः ।

Chapter VI (Fol. 7B):—

देखवाच ।

देवदेव महादेव कृच्छ्रितिलयात्मक ।

कालिकाया महाविद्या कथयस्व समाहितः ।

इन्धर उवाच ।

अथ वक्ष्ये महाविद्यां कालिकाया सुदुर्लभाम् ।

यस्य विज्ञानमन्त्रेण जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ।

Chapter VII (Fol. 10B):—

देखवाच ।

कैलासशिखराख्यं देवदेवं शगद्गुहम् ।

एष्यामि इदम् देवेश तानि श्या मन्त्रसाधनम् ।

शङ्कर उवाच ।

इदम् देवि प्रवक्ष्यामि मन्त्रोक्तं कथ्यते ।

ॐकारं पूर्वमुच्चार्य हकारं तदनन्तरम् ।

Chapter VIII (Fol. 13A):—

देखवाच ।

देवदेव शशबन्ध परिचर्याविशारद ।

सुन्दरीमन्त्रसाधनम् (?) वदस्व कथयानिधे ।

इन्द्र उवाच ।

ब्रह्म देवि प्रवक्ष्यामि मोक्षशीमन्त्रसाधनम् ।

येन विज्ञानमात्रेण कुलकोटोः समुदरेत् ॥

Chapter IX (Fol. 15A):—

देवुवाच । (?)

अथ देवि प्रवक्ष्यामि गुप्तां त्रिभुवनेश्वरीम् ।

यामासाद्य सुराः सर्वे शक्तिभावेऽभवन् पुरा ॥

Chapter X (Fol. 16B):—

देवुवाच ।

महेष्ट ओतुमिच्छामि भैरवीमन्त्रनिर्णयम् ।

येन विज्ञानमात्रेण कुलकोटोः समुदरेत् ॥

वायुबीजश्च प्रथमं बीजं प्राणसमन्वितम् ।

सकलं भुवनेशानि द्वितीयं बीजमुद्धृतम् ॥

Chapter XI (Fol. 18A):—

देवुवाच ।

महेष्ट ओतुमिच्छामि लिङ्गमन्त्राविधिभवेत् ।

येनानुष्ठितमात्रेण सर्वपापैः मुच्यते ॥

Chapter XII (Fol. 21A):—

ओमहादेव उवाच ।

अथास्यात् (?) स वक्ष्यामि देवीं सुकृतमं प्रिये ।

उद्दिष्टपूर्वकां देवि मानस्यैः सर्वैरुचिद्विदाम् ॥

सर्वापकारिणीं देवि सर्वदोषविनिर्मुक्ता ।

यया विज्ञानमात्रेण सर्वं लब्धं शक्तिं चापरा ॥

Chapter XIII (Fol. 23A):—

ओदेवुवाच ।

महेष्ट ओतुमिच्छामि वराणां विधिदुत्तमम् ।

येन विज्ञानमात्रेण आशायां भुवनत्रये ॥

ईश्वर उवाच ।

ष्टय देवि प्रवक्ष्यामि वरालामन्त्रनिर्णयम् ।

यमिहोदेन्द्रकुम्भो वरालामुखो सर्वयुक् ।

Chapter XIV (Fol. 24B):—

देवुवाच ।

कैलासशिखराकट देवदेव अगदुरो ।

रमामन्त्रस्य किं + + तद्वदस्व कश्चानपि ।

ईश्वर उवाच ।

ष्टय देवि प्रवक्ष्यामि कमलामन्त्रनिर्णयम् ।

येन विश्वानमात्रेण गालार्धं भुवनत्रये ।

Chapter XV (Fol. 26A):—

अदिशुवाच ।

कमलाया मनुयुगं कथयस्व महाप्रभो ।

केनोपायेन देवेभ्य कमला वरदा भवेत् ।

ईश्वर उवाच ।

कुर्वेद्यि ओतुमिच्छामि (?) कमलामन्त्रमुत्तमम् ।

येन विश्वानमात्रेण महादारिद्र्यलङ्घनम् ।

5973.

3917F. *Mundamālātānttra*.

Substance, country-made paper. 14½ x 4½ inches. Folia, 14 (beginning from 41A and ending in 54B). Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Date, Sakā, 1614. Writing effaced. Appearance, old and dilapidated. Complete in 12 chapters.

The present MS contains paṭalas 1 to XII of which the first five chapters agree with those of the previous MS.

Post Colophon Statement:—

मुद्रमाल प्रकाश्या १९१४ ।

5974.

179. *Muṇḍamālātāntra*.

Substance, country-made paper. 14 x 3 inches. Folia, 1-13. Lines, 5-6 on a page. Extent in ślokas, 198. Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

This MS which runs up to the end of the sixth chapter has been described in L. I. 469.

5975.

10724. *ज्ञानतिलकम् । Jñānatilaka*.

Substance, palm leaf. 11 x 24 inches. Folia, 11-24. Lines, 4 on a page. Character, Kuṭila. Appearance, discoloured. Incomplete.

A MS of a *Jñānatilaka*, in the form of an interlocution between Nārada and Viṣṇu, is described in Nep. Vol. 1, p. 180. The present work which is in the form of an interlocution between Śiva and his son Kārttikeya is apparently different and it deals with supreme knowledge.

The MS contains chapters V-VIII and a portion of chapter IV. The colophon of the 7th chapter (Fol. 19A) calls the work *Kāṭyajñānatilaka*. Beginnings of the different chapters are as follows :—

Chapter V (Fol. 12A) :—

श्रीकालिंदय वाच

तमोऽहं सर्वं ईशानः सर्वं च शिवश्चाश्रितः ।

एभिर्वक्तोक्तिभिर्देवं किं आसयसि ब्रह्मर(?) ।

सूत्रे[ऽ]हं व्यस्यदुद्धिं संसारमयमोहितः ।

स्यहं कथय देवेश तमूलमभिप्रोद्धवैः ।

12B, श्रीश्वर उवाच ।

त्वां मुक्ता नास्ति मे कश्चित् इष्टो पार्वतिनन्दन ।
यस्याहं कथयिष्यामि एतत् पद्मकाशगम् ॥
... ..

13A, अभावभावना येषां अभावन्तत्त्वनिश्चयात् :

अभावगतचैतन्यास्ते मुक्ता नात्र संशयः ॥
अभावलब्धसंघातं यैर्गृहीतं नरेन्द्रैः ।
दुस्तरं तेषां निस्तीर्णा महाभाया भवान्निब ॥
तन्निरेणापि न दृष्टेयं घोरसंसारवज्रिना ।
ये प्रविष्टा महात्मानो अभावविमलात्मसि ॥
कोधदंष्ट्रो दुराघर्षं माया-कुटिलविग्रहः ।
अमानभावित्वां पुंसां किं कर्मो विभोगः ॥
लोभनिष्ठा महाभाया संसाररजनीचरः ।
शून्यमंघरतानां तु नराणां स पराङ्मुखः ॥

Chapter VI (Fol. 15B) :—

15B, श्रीकार्त्तिके + + + ।

+ वार्षिकेन ईशान सर्वज्ञं सुरपूजितम् ।
प्रवृत्तं दर्शयं देव आज वक्रोक्ति शंकर ॥

श्रीशङ्कर उ + + ।

+ + पश्य महात्मेन अवनन्तं सर्वतोमुखं ।
महाज्ञानाग्रेणैवान्तं यं ज्ञात्वा वत्स मुच्यते ॥

Chapter VII (Fol. 17A) :—

{ कार्त्तिके } उवाच ।

तत्त्वसाटाञ्च देवेश अज्ञानतिमिरं धवं ।
ज्ञानसूत्र-समायोगात् विस्तीर्णं मन तत्सङ्गात् ॥
+ + + + य नामानि अनामस्य सुरेश्वर ।
शिवस्य स्वरूपस्य येन मे निश्चयो भवेत् ॥

और्य उवाच ।

+ प्राप्तं आदिरहितं सधित्वं यस्य मध्यतः ।
नामस्य पश्यते निखं बाह्यं ते परकारणं ॥
वसक्तुतीययुग्मे + + मनामयमक्षरं ।
तेन विज्ञानमात्रेण मुक्तत्वं भवबंधनात् ॥
शिरहितौयकं पंचयुग्मोद्धृष्टिरसं शिवं :
ईश्वरान्तं मूर्द्धि तं आत्मा निहंतो भव ॥
संज्ञावादिदुसंपुक्ता वद्विगीकारक + + + ।
आधिस्यानं न हरे च दुःखपंचकलकथा ॥

Chapter VIII (Fol. 19A) : -

औकार्तिकेय उवाच ।

गङ्गातमः कुनिभूतभटाजट शशाङ्कः
स्मरार्देव ईशान लक्ष्मणित नामन ॥

... ..

और्य उवाच ।

... ..

19B, तथापि दुःप्रलाभस्य मारात्प्राप्तं तर्कं सङ्गतः

समाधिनिर्लेपं सुखं भूयोपि कथयामि ते ॥

यदेतदात्मनो पिच्छं शून्यावस्थां विचिन्तयेत् ।

इते चैव त्वेकं पिच्छं सर्वशून्यामिदं भवत् ॥

अहं विष्णुः शिवं वत्स भुक्तानि च जगत्प्रभं ।

निद्राया समवायेन मनोभ्रमं नियोजयेत् ॥

सर्वं समस्तौहास्यं बुद्ध्या परमकारके ।

वमो निश्चलचित्तो न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ॥

5976.

9991. *Jñānatilaka.*

Substance, palm-leaf. 11 × 2½ inches. Folia, 3 (marked 2, 9, 10). Lines, 4 on a page. Extent in ślokaś, 30. Character. Kuṭila. Appearance, old. Incomplete.

This is a mere fragment. Fol. 9B contains the colophon of the third chapter.

5977.

2890. *सृत्युञ्जयतन्त्रम् । Mṛtyuñjayatantra.*

Substance, country-made paper. 13 × 4½ inches. Folia, 16. Lines, 5 on a page. Extent in ślokaś, 300. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS, which contains chapters I–IV and a portion of chapter V, has been described in L. X. 4204.

A *Mahāvīdyāsahasranāmastotra* mentioned in a MS in VSP (p. 44) as part of this Tantra is not found in the present MS.

5978.

187. *पुरश्चरखरसोद्घासतन्त्रम् । Puraścaraṇa-sollāsatantram.*

Substance, country-made paper. 11½ × 4 inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 488. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in ten chapters.

This MS has been described in L. I. 457. The work is also described in CS. V. 48. Besides with *Puraścaraṇa* proper, which is a well-known Tāntrika rite, the work deals with other topics as well, e.g. initiation (*ādikṣā*), greatness of the ten mahāvīdyās, etc. The present MS contains chapters I–X. The greatness of the yavanas and the

success to be obtained by them by the performance of
Tantra rites are referred to on Fol. 8B as follows :—

सूर्ययज्ञकालादि नाम्नाः कालः प्रशस्यते ।
स कालः परमेष्ठानि परं ब्रह्म खनूतिमान् ॥
प्रजपेद् यदि चार्द्धेऽङ्गं यवना यवनोद्भवाः ।
विचार्य यदि देवेष्टि यवनः प्रजपेद् यदि ॥
तत्काले चक्षुष्यायाङ्गि सिध्यन्ति यवनास्ततः ।
यज्ञगे चक्षुष्येऽस्य न जपेद् यदि ग्रामरः ॥
पूर्वपुण्यं परित्यज्य विद्यायां जायते क्षितिः ।
तस्मात् यत्नेन देवेष्टि कर्त्तव्यो यज्ञगे जपः ॥
न तित्थिर्नामगोचश्च न च सङ्कल्पमाचरेत् ।
कलिकाले महेश्वरानि यवनो भजन्ततः ॥
मत्स्यमांसरताः सर्वे यद्विना मयमेविताः ।
अतएव महेश्वरानि शिवोनाः सिध्यते कनौ ॥

5979.

2783. *Puraścaraṇarasollāsatantra*.

Substance, country-made paper. 17 x 5½ inches. Folia, 16. Lines, 10 on a page. Extent in Slokas, 109. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in ten chapters.

Same as above.

5980.

2894. *Puraścaraṇarasollāsatantra*.

Substance, country-made yellow paper. 17½ x 4½ inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent in Slokas, 400. Character, Bengali. Date, B.S. 1276. Appearance, fresh. Complete in eight chapters.

The present MS runs up to the end of the 8th Pāṭala

Post Colophon :—

श्रीहरिहरप्रभेनां श्रीश्रीदुर्गाप्रभम् । नव १२७६ साध
२३ वैशाख भद्रपदम् ।

5981.

2900. फेत्कारिणीतन्त्रम् । *Phetkārīṇītantra.*

Substance, country-made yellow paper. 17 x 4 inches. Folia, 40. Lines, 6 on a page. Character, modern Bengali. Extent in ślokas, 1,000. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The work which deals with the black rites of Tantra like *māraṇa*, *uccātana*, etc., has been published in 20 chapters in the *Tantrasaṅgraha* and *Sulabhatantraprakāśa*. VSP (p. 39) notices a MS of the work which has 22 chapters.

Chapters are not indicated by numbers in the present MS. It generally agrees with the printed editions up to Fol. 34A where the 13th chapter of the printed editions almost reaches its end.

5982.

8476. परानन्दमतम् । *Parānandamata.*

Substance, country-made paper. 7½ x 3½ inches. Folia, 1-18 of which Fol. 5, 9, 11, 13, 15, 16 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 76. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the views of the Parānanda School of the Tantras.

Beginning :—

ओः विज्ञेयं भैरवं शक्तिं विष्णुं सूर्यं महेश्वरम् ।

भक्तैषु वात्सल्ययुतान् नमाम्येतान् पुनः पुनः ॥

आचार्यं परमानन्दं नमामि च जगद्गुरुम् ।

शिष्यतामप्रहर्तारं दातारं सर्वसम्पदां ॥

देवानन्दं च तन्त्रिण्यं निम्बानन्दं तु भ्रातरं ।

विद्वांसं कृष्णमाचारान् उत्तमाचारदीक्षितान् ॥

नारदादीनगच्छादीन् ब्रह्माचारिणितान् मुनीन् ।
 वशिष्ठादीन् मुनिवरान् दक्षिणाचारिणितान् ॥
 वसामि परमार्थे[र्]मतस्यान् ऋषिपुंगवान् ।
 मतानि च ब्रह्मन् तामसादिप्रभेदतः ॥
 वेदाग्रामाख्यवादीनि तन्मतस्या वराः क्षत्रिण् ।
 तमोमुख्यानि तेजैव नास्ति कावां मतानि च ।
 कुर्वन्तचैव धर्मे खं यथोक्तं मतभाषितं ।
 क्षत्रिय्यन्महि ते यानि वेदग्रामाख्यवादिषु ।
 जैमिन्याद्यास्तिकाणां च राजसेषु मतेषु च ।
 तथापि पुण्ड्रपुष्पाणां सम्प्रदायोऽपि प्रयत्नतः ॥
 परानन्दमते चास्मिन् सर्वोत्कृष्टोत्तमे शुभे ।

इति उपोद्घातप्रकरणम् ।

परानन्दमतं वक्ष्ये जैमिन्कोपि सुदुर्लभं ।
 परमात्मा चैश्वर्येति जीवचेति एषकृ एषकृ ॥ १ ॥
 निखानन्दः सुखपी च दिव्यचैश्वरभावितः ।
 ईश्वराणां स्वभावाणां निराकारादुपलब्धः ॥ २ ॥

इति परानन्दवर्णनम् ।

तस्य लोकां भवान् दिव्यः परमानन्दलोकः ।
 यत्र गत्वा न यावत् पुनः संसारमवश्ये ॥ ३ ॥
 मुक्ताश्च चैश्वरा यत्र रमन्ते च यथासुखं ।
 यत्र ध्यानासक्तचित्ता स्मृतिर्द्वैतमिषा युताः ॥ ४ ॥

इति परमानन्दलोकवर्णनम् ।

ज्ञानवान् पुरुषोऽयं कर्ता स्वजनकमेव ।
 मनसा च समायुक्तः तत्तद्विद्विषयलौक्यधृक् ॥ ५ ॥
 पापं कुर्वन् नरकगः पुण्यं कुर्वन् हि स्वर्गगः ।
 कुर्वन्त्युपासनामैश्वरीं तत्तदीशस्य लोकगः ॥ ६ ॥
 एतेन कल्लवेनैव युक्तजीवास्तस्यकाः ।

इति जीववर्णनम् ।

परमानन्दैकदेशस्तु स्वानन्दस्यैवदाकृतः ॥ ८ ॥
 कृतपापान् दुःखापापान् कृतपुण्यास्तथैव च ।
 आगते प्रपन्ने ह्येतान् मानन्दे स्थापयन्त्यसौ ॥ ९ ॥
 वैष्णवा विष्णुना साक्षे गच्छन्ति परमं धनम् ।
 स्वेन स्वेनेष्टुदेन गच्छन्ति परमं धनम् ॥ १० ॥
 परमात्मा कदापि न स ब्रह्माग्निमसृजन् प्रभः ।
 कृतायुताश्च मेध्या न जीवन्मानन्दभस्मिन् ॥ ११ ॥
 सर्गस्य कारिणो देवं ब्रह्माग्निमकरोन् परः ।
 पुण्यभावो यथा यस्य तथा तस्मै देवो ततः ॥ १२ ॥
 विष्णुत्वं वा शिवत्वं वा पराका भक्तभावितः ।
 जगद्यस्मिन् शुद्धमये ह्यागतः ईश्वरास्त ये ॥ १३ ॥
 ध्यायन्तस्ते परवपुः जयन्तः परमं मतुः ।
 नीत्वा तु कतिचित् कालान् ब्रह्मा ब्राह्मसंवाहयन् ॥ १४ ॥
 लोके दुर्दृष्टं दुष्प्रसिद्धं तपसा दिव्यमुत्तमम् ।
 चकुरन्वकनवकं लोकमेवं ईशान्तपोषिताः ॥
 तपः स्थित्वा ब्रह्मदेवस्त्रौ न लोकानसृजन् प्रभुः ॥ १५ ॥
 व्याकाशान्दायुसृजन् वायोरग्निं चकार सः ।
 चकारैवं त्रिलोकौ तां पश्यपापोषितां वृष्टां ॥ १६ ॥
 तभ्यां प्रवेष्टव्यमात्म जीवान् सानन्दसंस्थितान् ।
 पापान् जीवांस्तु ब्राह्मस्यस्तिर्यग्योन्माभपातयत् ॥ १७ ॥
 राजसान् मानुषे ब्रह्मा सात्त्वान् देवे ह्यापातयत् ।
 दृष्टेऽपि त्रिषु लोकेषु पश्यतत्प्रासकेषु च ॥ १८ ॥
 शक्रादिभ्यो हि देवेभ्यः ह्यधिकारान् ददौ प्रभुः ।
 विष्णुस्तु पालयामास चोज्जहार तथा शिवः ॥ १९ ॥

Some of the characteristics of the school will be noticed in the extracts quoted below :—

5A, तदोदुक्ते वशिष्ठार्याः कुलं शिष्यान् कृपानिधे ।

आचार्यः परमानन्दस्तदोवाच महासुनौ ॥

इयानेव विश्वोक्ति मन्मते मुनिसत्तमा ।
 न न्यासो न च हिंसास्ति जगत्तमस्य जडस्य वा ।
 तदोपसृपयः सर्वे यजे हिंसाः श्रुताः शिवः ।

शिव उवाच ।

अतएव मया प्रोक्तं मन्मते नास्मदो ह्यं ।
 भाषणं चिविधं लोके युक्तं योक्तं च योजितं ।
 यदुक्तं गुह्यं वागदं सत्यमित्यवधारयेत् ।
 न तत्र तर्कः कर्तव्यो न युक्तिर्नाथ नोच्यते ।
 यद् यद् ब्रूयाद् गुह्यः साक्षात्तत्कुर्यादसंग्रही ।
 इदं तु भाषणं युक्तं द्वितीयं परिकथ्यते ।
 अन्वार्थकं तु योज्यं स्याद्योजितं विश्वोक्तिः ।
 कुर्वन्ति भाषणं विप्रा वादिनो वादतत्पराः ।
 न युष्माभिर्मया योज्यं योजितं नापि भाष्यते ।
 मया युक्तं भाषणं तु कथितं सर्वदेवैः च ।
 श्रोतव्यं चेत् श्रुत्यध्वं भो नो चेद् गच्छत मा चित्तं ।
 इत्युक्त्वा मुनयः सर्वे देवन्दः पादपञ्चनम् ।

10B, परानन्दमतप्रामिर्थावैवोपजायते ।

तावद्वागसो यच्चविधौ जगत्तमस्य च हिंसनं ।
 परानन्दमते प्राप्ते न [च] कुर्यात्स्वित् इयं ।
 अथान्तर्वर्तिनामेव ह्यधिकारो मते मम ।

End :-

वानप्रस्थोपसृपयः वन्द्यान् हिंसान् जन्तून् व्याघ्रादीन् चन्द्यादेव
 राज्ञा । ताभेव हिंसान् काल्यये वनिदानविधिना हिंसा वनिं
 ममप्येवेत् काल्यै वा । इत्युक्तौ वसिष्ठसुदर्शनाभ्यां
 पूजितोत्तरं धे शिव इति ।

... ..

परानन्दमतस्यास्य यः पठेत् सुखमाप्नुयात् ।

कतन्नं नु समतं ज्ञात्वा स्पष्टलोकं व्रजेत्पथी ॥
अनेन प्रीयतां देवी महाकाली मुरारिज्ञता ।

There is no division into chapters in this MS.

5983.

3387. भूतशुद्धितन्त्रम् । *Bhūtaśuddhitāntṛam.*

Substance, country-made paper. 19½ x 4½ inches. Folio, 10. Lines, 8 on a page. Extent in folios, 750. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This and the following MS have 17 chapters each. VSP (p. 43) notices a MS of this work which has 13 chapters.

Beginning :—

ॐ नमः कालिकायै ।

श्रीदेव्याय नमः ।

देवदेव महादेव सायंतं कथय प्रभो ।

भूतशुद्धिं देहशुद्धिं प्राप्तायामं ततः परम् ॥

क्रमेण कथ्यतां देव शूलपाणे पिशाकघ्नके ।

मन्त्रं तन्त्रं महादेव येन शुध्यति भूतले ॥

इत्यग उवाच ।

कथयामि वरारोहे खड्गबाह्वि शुचिस्मृते ।

तत्त्वत्रयं प्रवक्ष्यामि गुह्याद् गुह्यतमं महत् ॥

End :—

सर्वत्र विविधा मुक्तिः काश्यां निर्वाणमुत्तमम् ।

यदि भाग्यवशात्तत्र स्मियन्ते यैश्च जन्तुभिः ।

पाप-दुष्कृतं परित्यज्य शिवतां प्राप्यते क्षणात् ॥

Colophon :—

इति श्रीभूतशुद्धितन्त्रे हरपादार्त्तसम्भादे सप्तदशः पटलः ।

5984.

3611. *Bhūtaśuddhikātram*.

Substance, country-made paper. 19×4 inches. Folio. 1-28. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas. 799. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS runs up to the end of the 16th Pātala, which is followed by the beginning of the 17th Pātala devoted to the praise of the work.

5985.

3188. *मायातन्त्रम् । Māyātāntaram*

Substance, country-made yellow paper. 14×5½ inches. Folio. 12. Lines, 12, 13 on a page. Extent in Slokas. 432. Character, Bengali. Date, B.S. 1287. Appearance, frosty. Complete in 12 chapters.

The present MS contains chapters I-XII. The manuscript of the work described in L. 1. 214 runs up to the 7th chapter. HPR. I. 285, which also bears the same name, appears to be a quite different work.

Beginning :

श्रीश्वर उवाच ।

इदं देवि प्रवक्ष्यामि तत्त्वमनन्द यथा पुरा ।

तोये व्याप्ते नु सर्वत्र सर्वे मर्त्ये मत्स्यतले ।

विश्वे चैकार्णवीभूते न सुगमममानवाः ।

नैव कृतिर्न वा क्लृप्तायमात्रावशेषतः ।

तदा विश्वभगवद्वात् सिद्धिस्तु मम प्रायते ।

ध्यात्वा स्वर्गादिसमये मायां मन्त्रात् न प्रभुः ।

तदा तटदर्शनं भूत्वा तोषात्सं समवस्थितम् ।

ततो नारायणं देवं (त च धरे) सा दधारः खलीलवा ।

विचचार तदा तोये खेच्छाचारः खयस्यसुः ।
 विचरन्तं गटदसं तोयेषु परमेश्वरम् ॥
 वटदस्तास्थितस्तथ मार्कण्डेयो मन्त्रासुनिः ।
 ददद्गं परमेश्वरं शिवमन्त्रास्त्रयिणम् ॥
 नृणां स तदा वृष्टो मुनिः परमकारणम् ।
 नमस्ते सर्वदेवेश

 इति स्तुत्वा मुनिस्तत्र विरहाम् मलयतः ।
 कृताञ्जलिपुटो भुत्वा दण्डवत् प्रपपात च ॥
 तत उवाच देवेशं नाभिपद्मसमुद्भवम् ।
 चतुर्वर्गं चतुर्वर्णं ददशं परमं शिशुम् ॥
 वृष्टौ नियोजयामास तं ब्रह्माणं सुरेश्वरम् ।
 ध्यात्वा ब्रह्मा तदा तत्र सतर्पणं परमेश्वरि ॥
 जनयामास मनसा मातृशक्ते ततः प्रिये ।
 विना शक्तिं न ब्रह्मास्ते वृष्टिं कर्तुं महेश्वराः ॥
 योनौ वृष्टिरतो ज्ञेया ततो योगिमकल्पयत् ।
 ततः काश्यपाचार्यं मुनिं पुनश्चौजयत् ॥
 पुनः वृष्टौ च तं पुनं ब्रह्मा प्रोवाच यत्नतः ।
 जनयामास ततः कन्यां रूपयौवनमन्वितां ॥
 नियोज्य मुनये तां तु ब्रह्मा प्रोवाच वृष्टये ।
 नारायोन्वाहतिष्ठास्तु समस्ता औवजातयः ॥
 उत्पादयामास तदा प्रजापतिरख्यतः ।
 ततो नारायणो देववृष्टो मायासुवाच सः ॥
 वटपत्रस्वरूपा त्वं यतो मां विष्टताम्भसि ।
 अतो धर्मे-स्वरूपासि जगदस्मिन् सनातनि ॥
 काराघपिच्छन्ति सुवि मनुष्यान्मां सनातनीं ।
 सर्वकामेसुवो लोके मायाधर्मेस्वरूपिण्यौम् ॥

मन्त्रमाराधने चास्याः प्रवक्ष्यामि षट्क प्रिये ।
 नादेन्दुसंयुतं दान्तं धर्म्मार्थं कृत्वा तत्परम् ॥
 बह्वक्षरो महामन्त्रो धर्म्मस्याराधने मतः ।
 यं कामं समनुद्दिश्य पुनरिच्छन्ति मानवाः ॥
 अक्षिरादेव लभ्यन्ति सर्वकामं न संशयः ।

So it proceeds to give the different mantras and different modes of worship of Māyā on particular occasions.

8A, एष्वीश्वरुमतौ वीक्ष्य सहस्रं यदि विव्यशः ।
 त्रपेदेकाग्रमनसा कुलपूजारतः सुधीः ॥
 आबोद्धशदितं यावत् वाक्पतिर्भवति ध्रुवम् ।
 मधुपानरतो राज्ञौ चन्द्रविम्बं प्रपुम्य च ॥
 पुनः पुनः साधकाग्रो भवत् कविवरः क्षमात् ।
 मर्त्यं गिरियुगं देवि तत आलिङ्ग्य यत्नतः ॥
 यवमद्योत्तरशतं कृत्वा धनपतिर्भवेत् ।
 कुल्लगोभोद्धवं पुण्यं समादाय प्रयत्नतः ॥
 निवेदयेन्महादेवै प्रसादं तिलकं चरेत् ।
 शतभिर्मन्त्रितं कृत्वा मोहवेदविणं जगत् ॥

Curiously enough, it gives mantras to be used by Yavanas as well.

8A, कलिकाले तु देवेशि यवना बलवन्तराः ।
 मत्स्यमांसरताः सर्वे सर्वदा मद्यमेविनः ॥
 अनाचारगतास्तेन सिध्यन्ति यवनाः कलौ ।
 यवनानां महेश्वरानि अक्षरानि ब्रह्मरूपिणीं ॥
 निगदास्मि वराहोक्षे सावधानावधारय ।
 कलावर्तौ समुद्रात् रङ्गिणी तदवकाशम् ॥
 रतिबोअन्ततो देवि ततस्तु ह्यप्रयोगिनीम् ।
 यथा तु अक्षरौ विद्या यवनेषु प्रतिष्ठिता ॥

मंगुल्लेखा यदा विद्या तदैवैकाग्रौ भवेत् ।
 साक्षारा ब्राह्मणाद्यास्तु सिध्यन्ति ब्रह्मकालतः ॥
 क्षणाक्षराः प्रकथयन्ति सत्यमेतन्न संशयः ।
 उपायाः ब्राह्मणादीनां तेनोक्ताः शतशो मया ॥
 सिध्यन्ति तैर्यथोक्तेन नियमैश्च यथाविधि ।

End :—

- 12A. इदानीं ऋषेः पूजाधारं विशेषतः ।
 जले यन्मे शिलायान्तु विष्णुं(म्)मूले चटोपरि ॥
 जिह्वे योमौ महापौठे शृङ्गागारे चतुष्पथे ।
 कुट्टनीग्रहमध्ये च कदलौमण्डपे तथा ॥
 पुष्पयुक्ते भगे देवि गङ्गिकागेहमध्यतः ।
 महारथ्ये प्राक्तरे च ध्रुवे च शक्तिचक्रमे ॥
 पद्मानन्दपरो भूत्वा साधयेत् सकलेष्वितान् ।
 यं यं कामयते कामं तं तं प्राप्नोति निश्चितम् ॥
 नृणं तद्व्याहमागच्छ कुचेष्टो दीयते वसु ।
 शतस्तम्भं जलस्तम्भं गतिस्तम्भं वितस्तम्भः ॥
 वज्रः सत्त्वं करोत्येवं महामाया प्रसादतः ।
 नासाधं विद्यते तस्य त्रैलोक्येऽपि च सुन्दरि ॥
 योगिजुष्टे कृते होमे साक्षाद्गुहाधरो भवेत् ।
 पूजास्थाने कामनीजं लिखित्वा शिवयोगनात् ।
 कवचं प्रपठेद्यस्तु शताहृतं सुरेश्वरि ॥
 वाम्नी भवति भासेन सद्यं सत्त्वं न संशयः ।
 अक्षिराक्षभते देवि कवितां सुखशालिनीं ॥
 मोदते सर्वलोकेषु शिववत् परमेश्वरि ।
 इति ते कथितं देवि सर्वतन्त्रेषु गोपितम् ॥

The Last Colophon :—

इति मायातन्त्रे ऋषार्जुनोसंवादे द्वादशः पटलः ।

Post Colophon :—

इति ख १२०७ तं कार्तिक माह संक्रान्तिदिने ययः
समाप्तः ।

5986.

181. *Māyātāntram.*

Substance, foolscap paper. 15 x 4 inches. Folia, 10. Lin 8, 7, 9 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains chapters I-VII.

5987.

193. उत्तरतन्त्रे पुरस्करणविवेकः । *Purascaranavivēka*
from the Uttaratantram.

Substance, country-made yellow paper. Folia, 3. Lines, 6-8 on a page. Extent in ślokas, 63. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

According to the colophon this MS contains the first chapter of the Uttaratantra. The present MS is described in L. I, 460.

5988.

139. ब्रह्मज्ञानमहातन्त्रराजः । *Brahmajñāna-*
mahātāntrarāja.

Substance, yellow country-made paper. Folia, 17. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 340. Character, Bengali. Complete. Appearance, old. Complete in six chapters.

This MS has been noticed in L. I, 408. The work is also noticed in L. II, 642 and in VSP (p. 40). It speaks of the knowledge of Brahman in the manner of a Tantra, e.g., in the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī.

5989.

4628. *Brahmajñānamahātāntrarāja*.

Substance, country-made paper. 13½ x 5 inches. Folia, 10. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 200. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in five chapters.

Same as above.

5990.

5973B. *ब्रह्मसन्धानम् । Brahmasandhānam*.

Substance, country-made paper. 11 x 5½ inches. Fol. 17B-194. Lines, 11 on a page. Character, Nāgura. Extent in ślokaś, 1,400. Appearance, old. Complete.

This is a yogic text.

Beginning :—

17B, अथ ब्रह्मसन्धानं लिख्यते ।

ॐ नमः कमलदलविपुलनयनाभिरामाय श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नमः सूर्याय परमहंसाय क्षेत्रकस्य नेत्ररोमनाश्रकावेति शुभम् ॥

ॐ नमो भगवते वासुदेवावेति ।

ॐ यथा लिङ्गतदेहस्य त्रैलोक्याद्याख्यसम्पदः ।

तद्वत् प्रतिभासन्तो ब्रह्मलक्ष्मीं नमाम्यहम् ॥

सकम् उवाच ।

वेदवेदान्तसार्थं वै स्मृतिसिद्धान्तमेव च ।

सर्वं मे विदितं वैव ब्रह्मसन्धानवर्णितम् ॥

ईश्वर उवाच ।

शरीरं प्रथमं ज्ञात्वा धातुसार्थं समं शुभम् ।

पञ्चाद्यङ्गीत योगीन्द्रो योगोपकरणानि च ॥

पृथक् कृत्वा सर्वं रोचकञ्च तथैव च ।

इते शरीरसाध्येन सम्भवन्ति हि योगिनाम् ॥

नाडयः पवनाद्यग्निर्धारा कारकमेव च ।

धातुसाध्ये स्थिते वत्स भवन्त्येताणि सङ्कताः ॥

Colophons of the different chapters :—

19B, इति ब्रह्मसन्धान उत्पत्तिर्निर्णयो नामः प्रथमः पटलः ; 21A, •त्रिष्टुप्तावावस्थितब्रह्मनिर्णयो नाम द्वितीयः पटलः ; 22A, •प्राक्तनिर्णयो नाम तृतीयः पटलः ; 22B, •अयनद्वयनिर्णयो नाम चतुर्थः पटलः ; 23A, •सृष्ट्य-
विचारो नाम षष्ठः पटलः ; 23B, •ग्रहणनिर्णयो नाम सप्तमः पटलः ; 24A, •द्वादशान्तविचारो नामाष्टमः पटलः ; •स्थूलसूक्ष्मनिर्णयो नाम नवमः पटलः ;
24B, •निष्प्रपञ्चसमस्यो नाम दशमः पटलः ; 25B, •भूतोत्पत्तिविचार-
निर्णयो नाम एकादशपटलः ; 26A, •भूतप्रलयो नाम द्वादशपटलः ; 28A, •प्राक्तोत्पत्तिविचारनिर्णयो नाम त्रयोदशपटलः ; 28B, •स्त्रीपुरुषोत्पत्तिर्वै[द्य]
विचारनिर्णयो नाम चतुर्दशपटलः ; 29A, •बीजोत्पत्तिविचारनिर्णयो नाम
पञ्चदशपटलः ; 31A, •मित्रोत्पत्तिविचारनिर्णयो नाम षोडशः पटलः ; 31B,
•धातूत्पत्तिविचारनिर्णयो नाम सप्तदशः पटलः ; 32B, •शरीरावयवसंस्था-
निर्णयो नाम अष्टादशपटलः ; 33A, •ब्रह्मवैष्णविचारनिर्णयो नाम एकविंशः
पटलः ; 34A, •परब्रह्मनादोत्पत्तिविचारनिर्णयो नाम विंशतितमः पटलः ; 35A,
•कालविचारनिर्णयो नाम एकविंशतितमः पटलः ; 36B, •श्रवणद्वयविचार-
निर्णयो नाम द्वाविंशः पटलः ; 37A, •इष्टोपदेशविचारनिर्णयो नाम त्रयो-
विंशतितमः पटलः ; 38A, •शिवतैर्यविचारनिर्णयो नाम चतुर्विंशतितमः
पटलः ; 38B, •ध्याननिर्णयो नाम पञ्चविंशः पटलः ; 40B, मानसपूजाविचारो
नाम षट्त्रिंशतितमः पटलः ; 41A, •जपविधाननिर्णयो नाम सप्तविंशतितमः पटलः ;
42A, •अग्निपूजाविचारनिर्णयो नामाष्टाविंशः पटलः ; इति महासन्धान-परम-
रहस्य-चतुर्दशविधभूतमर्गे लयोत्पत्तिविचारमिन्द्रात्मकुलशाग-ब्रह्मसंधानं समाप्तम् ।

Titles appearing on the upper ends of the margin of every folium (*Brahmasandhāna* on the left and *Kumārīkalpa* on the left) of the subsequent portion of the MS (Fol. 42B-104) would seem to represent it as a part of the

Brahmasandhāna or *Kumārīkalpa*. The contents, however, show that we have here extracts from six Tāntrika works as will appear from the descriptions given below :—

I. *Kumārīpūjā* (Fol. 42-48) which quotes from *Śaṅkaraṇayāmala*, *Viśvabhairava*, *Pātālapīṅgala*, etc.

48B, इति कुमारीपूजाविधिसंयहः समाप्तः ।

II. *Uddhārakośa* (Fol. 49-72) by the sage *Dakṣiṇāmūrti* which quotes from works like *Tripurātīlaka*, *Āgamā-lāṅkāra*, *Chinnāśiromaṇi*, etc.

Colophons of the different chapters :—

52A, दक्षिणामूर्तिविरचिते उद्धारकोश-सर्वांगमार्गेण दशविद्या-मन्त्रोद्धार-
कोशगुणाख्यानं नाम प्रथमः पटलः ; 55B, इति श्रीदक्षिणामूर्तिविरचिते
उद्धारकोशे सर्वांगमसारे षट्देवीमन्त्रोद्धारकोशसूचको नाम द्वितीयः कल्पः ;
60B, •सप्तविद्या-सप्तकुमारकोशाख्यानं नाम तृतीयः कल्पः ; 62B, •नवग्रह-
मन्त्रोद्धारकोशाख्यानं नाम चतुर्थः कल्पः ; 66A, •सर्ववर्णकोशाख्यानं नाम पञ्चम-
कल्पः ; 72B, सर्वांगममन्त्रसागरे सप्तमः कल्पः ; समाप्तोऽयं उद्धारकोशः ।

III. *Durgārahasya* (Fol. 72-84).

Colophons of the different chapters :—

74B, इति श्रीदुर्गारहस्ये मन्त्रविद्याप्रकाशौ नाम प्रथमः पटलः ; 75A,
•द्वितीयः पटलः ; 75B, •तृतीयः पटलः ; 77A, •चतुर्थः पटलः ; 78B,
•पुनश्चर्याविधिर्नाम पञ्चमः पटलः ; 79B, •मन्त्रविद्याप्रकाशौ नाम षष्ठः पटलः ;
81A, •सप्तमः पटलः ; 82A, •चक्रपूजाविधिर्नाम अष्टमः पटलः ; 83A,
•नवमः पटलः ; 84B, इति श्रीरहस्यमन्त्रे तन्त्रे दुर्गारहस्ये मन्त्रप्रकाशौ नाम
दशमः पटलः । सप्त्यूर्ध्वं दुर्गारहस्याख्यानमन्त्रराजचेति । शिवम् ।

IV. *Matsyodara Tantra* (Fol. 85-96) which deals with
yoga.

Beginning :—

85A, ॐ श्रीदेवुवाच ।

श्रुतं देव मया तत्त्वं यामलं वक्ष्यामलम् ।

कौवृष्यन्तु भवेन्नामं सकलं निष्कलं तथा ॥

कौवृष्यन्तु भवेत्तीर्थं शरीरस्यन्तु भैरव ।

यतत्पुष्पाभ्यहं देव सारं विज्ञानमुत्तमम् ॥

Colophon :—

96A. इति श्रीपरमरहस्यं सर्वांगमोद्धृतसारारुतरं मत्स्योदरतन्त्रं नाम योगशास्त्रं समाप्तम् ।

V. प्राणाग्निहोत्रतन्त्र which is also a work on yoga (Fol. 96-102).

Beginning :—

श्रीकार्तिकेय उवाच ।

अल्पविप्ता मया ये च अग्निहोत्रं न कुर्वते ।

तेषां प्राणाग्निहोत्रस्य प्रसादं कुर्वन् शृणुह्यत् ॥

शरीरेऽस्मिन् क्षत्वायय(?) को यजमानः का पत्नी, क ऋत्विक्

... ..

इत्युत उवाच

अस्मिन् शरीरे सप्ताग्रयो भवन्ति ।

मुखे चाङ्गवनीयोर्धरेक्ष्माग्रिमनःस्थितः ।

हृदये मार्जयकोऽग्निर्नाभ्यामौषधः क्षतः ॥

Colophon :—

102A. इति शिवभट्टारकेन कुमारस्य कथितं प्राणाग्निहोत्रं तन्त्रं समाप्तम् ।

VI. Rudrākṣa Kalpa which speaks of the origin of Rudrākṣa and the religious merit resulting from wearing rosaries made of it (Fol. 102-104).

Beginning :—

ॐ देवराज ।

समं विष्णुयस्यैवं ब्रह्माजस्य तु सम्भवम् ।
दर्शनात् स्याद्दर्शनापि किं पुण्यं धारणादपि ।

Colophon :—

इति ब्रह्माक्षकल्पः तन्मोक्षः समाप्तः ।
शुभमस्तु लेखकपाठकयोः गुणैः श्रेयोऽस्तु ।

5991.

4649. पिच्छिलातन्त्रम् । *Picchilātāntrom*.

Substance, country-made paper. 19 x 4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 180. Character, modern Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS runs up to the end of the 12th chapter. The colophons represent this to be the first part (Pūrva-khaṇḍa) of the work. According to the post-colophon statement the 13th chapter was deliberately not copied as it dealt with what is called *bhūtasuddhi*. The work is described in L. I, 295 and L. VI, 2188 which contain 21 and 14 chapters respectively. It deals principally with the worship of Kālī and incidentally gives incantations for various magic rites.

Last Colophon :—

इति पिच्छिलातन्त्रे पूर्वखण्डे द्वादशः पटलः ।

Post Colophon Statement :—

अथोदग्रपटलोऽयं न लिखितः भूतशुद्धिप्रवक्ष्यात् । ॐ नमो
दुर्गायै । ॐ विघ्नेश्वराय नमः ।

5992.

3153. **निबन्धमहातन्त्रम् ।** *Nibandhamahātāntram.*

Substance, country-made yellow paper. 16 × 6 inches. Folia, 314. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 7,838. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4265. The work consists of two parts. The first part in 87 chapters is divided into two kalpas—Sārasvatakalpa (chapters 1-82) and Śyāmākalpa (chapters 83-87). The second part in 33 chapters is divided into five kalpas—Māheśa° (chapters 1-9), Gāṇeśa° (chapters 10-18), Vaisṇava° (chapters 19-25), Saura° (chapter 26, and Śakta° (chapters 27-33).

5993.

3456. **आचारसारतन्त्रम् ।** *Ācārasāratāntram.*

Substance, country-made paper. 15 × 34 inches. Folia, 9. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 278. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 5 chapters.

The work is called by different names in different places. In the beginning of the present MS it is called Mahācīnatāntrakrama (अथ महाचीनतन्त्रक्रमो लिख्यते). The last colophon (इत्याचारसारे महातन्त्रे श्रीपार्वतीप्रियवन्तादे चीनाचार-महातन्त्रे पञ्चमः पटलः) calls it Cīnācāra and states that it forms part of the Ācārasāra. The present MS runs up to the end of the fifth chapter of the work. 10. IV. 2563 contains 7 chapters. The work has been printed in the *Vividhātāntrasamgraha* in five Paṭalas under the title Mahācīnācāratāntra. Several verses given in Chatterji's edition of the work after the end of the fifth chapter are not found in any of the MSS of the work described here.

5994.

1640. *Ācārasāraṇtram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 28. Lines 6 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Date, received 1856. Appearance, old and worm-eaten. Complete in 7 chapters.

The first seven verses as found in the MS described above as well as in the India Office MS are not found here. The concluding verses of this MS agree with those of the India Office MS. The concluding verses of the three MSS described below, not found here or in the India Office copy, refer to the greatness of the Kaulas.

Post Colophon :—

अविद्येयं यदा प्राप्नोति कुलश्रेष्ठं त्रिवेद्यैव ।
 देवताप्राप्यं व्याप्नोति तर्पणं त्रिचक्रं भवेत् ॥
 खशक्तिं परशक्तिं वा दीक्षितां गुरुमयतः ।
 पाययित्वा पिबेत् ब्रह्ममिति तन्मविदो विदुः ॥
 सङ्गेतं चापि चोन्मत्तं यत्किञ्चित् वीरसाधनम् ।
 कुलाचारं विना वत्स नैव सिद्धिप्रवर्तकम् ॥
 समाप्तञ्चायं ग्रन्थः ।
 श्रीगुरुः पातु मे त्रिविधं पातु मे शुद्धः स्वयम् ।
 श्रीदुर्गा पातु हृदयं हृदयानन्दरूपिणी ॥
 संवत् १८५६ ।

5995.

2893. *Ācārasāraṇtram.*

Substance, country-made paper. $17\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines 5 on a page. Extent in ślokas, 324. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete in 7 chapters.

The present MS contains Paṭalas I-VII.

5997.

तारायाः परमं कर्म गृह्यं कथयस्व मे ।

किं हत्वा तु चतुर्वर्गो दृष्टा यतो मर्त्यानिधि ।
तत्त्वेन कथय त्वं मे त्वत्प्रेमादात् पुण्योन्मादम् ॥

पराशर उवाच ।

कुक्षिका नाम सा देवी मुपमा च दृक्पितृणां
प्रवासना कर्षणस्य चतुर्वर्गस्य निधना ।
भौमोदागवृष्टिः प्रथमा गन्धर्वोदागवृष्टिः सा ।
स्त्रियेष्वप्युत्तरं मन्त्रं क्षमिन्नाचन्दनं वा ॥

2A. वर्त्तिं यत्त्वा तु मन्त्रं सम्पादय्यैष्टवज्रवत् ।
प्राक्तमस्त्यक्ष पाठौ न रोधोभांगमनुष्ठानम् ॥
अक्षं मधुना युक्तं वर्त्तिं दद्यात् मन्त्रविना ।
न्यामं कृत्वा तथा ध्यानं यन्ममुद्भूय यक्षतः ।
त्रिधा यन्मस्य मन्त्रस्य कञ्चन भक्त्यनुयुतः ।
... ..
मन्त्रकाले न मन्त्रं भाष्यैः यत्नेन वर्जयेत्
वर्जयित्वा विष्णुकथं वर्जयेत्सुखसौन्दर्यम् ॥
वर्जयेन्मालतीपर्यं वर्जयेद्विष्णुसन्निधिम् ।
पूजाकाले तु संप्राप्ते वासुदेवं स्मरेत्तु यः ॥
पूजाफलं न चाप्नोति यश्चकं प्रतिपद्यते ।

2B. इति मत्स्यसूक्ते सिद्धसन्वादे सञ्ज्ञेयताराकल्पे परमाद्यः पटलः ।

Putala II :--

पराशर उवाच ।

सामान्यकल्पं विधिवत् कथ्यमादाभिर्दं परम् ।
पूजाकल्पं सञ्ज्ञेयाया दुर्लभं सुवचनमेव ॥

3B. इति मत्स्यसूक्ते ताराकल्पे द्वितीयः पटलः ।

Paṭala III :-

पराशर उवाच ।

अमसंस्कारार्त्तं नाम पुनः जाते प्रशस्यते ।

मन्त्राक्षरं पुनरित्युक्तं कुक्कुटादितरा शिवां ॥

4A. इति मत्स्यसूक्ते तृतीयः पटलः ।

Paṭala IV :-

पराशर उवाच ।

यत्र यत्र हि... .. !

प्रदक्षिण-मसंस्कारं श्रावणं तत्र दीयते ॥

गोशु उवाच ।

यदा यदा विप्रैर्भर्त्तव्याधिर्विनाशमम् ।

निश्चितं कथितं सर्वं विदुषां तदा श्रावणम् ॥

यः श्रद्धांति यः श्रद्धां प्रदद्यात् त्वं सुभक्तितः ।

स्यष्टं निदृष्टं वैभवं सर्वलोकहिते मतम् ॥

5A. इति मत्स्यसूक्ते चारुकाव्ये चतुर्थः पटलः ।

Paṭala V :-

विरूपाक्ष उवाच ।

अथातः मंत्रवर्णानि पूजाविधिमुत्तमम् ।

7B. इति मत्स्यसूक्ते चारुकाव्ये पञ्चमः पटलः ।

Paṭala VI :-

विरूपाक्ष उवाच ।

एवं पूर्वा यथाश्रद्धा कृत्वा वै साधकोत्तमः ।

वक्ष्येऽयं सर्वं विधिवत् परितोष्य यथा शृणुस् ॥

8A. इति मत्स्यसूक्ते षष्ठः पटलः ।

Paṭala VII :—

विरूपाक्ष उवाच ।

विरूपाक्ष महायोगिनं सर्वसत्पुरुषेभ्यः ।
सन्देशं समं तं किञ्चिदुपया कुरुमिह ॥
यथा विद्या मद्यपिद्या मुक्तिमक्षिफलप्रदा ।
जटात् सिद्धिं न सिध्यन्ति साधकास्तु कथं मुने ॥

विरूपाक्ष उवाच ।

महायोगिकमात्मना तारिणीं शौधमिद्विदा
न चेत् सिद्धिं न विन्दन्ति जनाः कल्पप्रतिभसि ॥

9A, इति मत्स्यसूक्ते सप्तमः पटलः ।

Paṭala VIII :—

अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि ताराया वीरसाधनम् ।
प्रातः सुखिरभाचान्तः सुखासीनो गुरुं स्मरेत् ॥
... ..
ततः सायं भ्रमशागस्तु मृतमाजीय साधकः ।
प्रथमेन च बीजेन सर्वार्थं लेपयेत्ततः ॥

9B, इति मत्स्यसूक्ते अष्टमः पटलः ।

Paṭala IX :—

विरूपाक्ष उवाच ।

अथ भेदात् प्रवक्ष्यामि तारिण्याः सर्वसिद्धिदाम् ।
येषां विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तस्य साधकः ॥

10A, इति मत्स्यसूक्ते नवमः पटलः ।

Paṭala X :—

मन्त्रवद्रूपशस्त्रावुच्यते ॥
विरूपाक्ष महायोगिन् कर्मण् योगो धृतस्तथा ।
कथं च कथितो योगो न ताराक्रम उच्यते ॥
किमुच्यते महापादो रक्तजिह्वं अनुव्यस्य ॥

विरूपाक्ष उवाच ।

तत्पुष्पोष्णान्तरे यत्र सन्निकुं दृश्यते परम् ।

सकलिकुं विजानीयात् तत्र भिद्धिः पुनरम् ॥

तत्पुष्पं विजानीयात् सुदृष्टे ताम्रिल्लेषिणा (?) ।

तत्र यत्नेन यन्तव्यं अतस्तं सिद्धिर्कारिभिः ॥

इति विरूपाक्षविरचिते मन्त्रसूक्ते सिद्धसंवादे मन्त्रोपतामात्मन्ये

दशमः पटलः ।

Post Colophon . -

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

लिखिते श्रीमन्मन्त्रसूक्ते देवप्रार्थनाः स्वास्त्यभिरटं सन १९८० साले

प्रकाश्याः १९६५ ।

5998

3190. परमानन्दतन्त्रम् । *Paramānandatantra.*

Substance. European foolscap paper, 13½ inches. Folio, 156. Lines, 5, 6 on a page. Extent in Shokos, 3,600. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 25 folios.

It belongs to the school of Śrīvidyā. The Tantra speaks of itself as deceptive in object. Bhairava is ordered by Śāṅkara to write Tantras with a view to delude the people of the iron age who are given to sensuousness and debauchery, so that they may, through their vicious propensities, be eager to accept the Tantra for their religion and be hurried down into degeneration. The present work does not agree with the *mantrakhaṇḍa* section of the work of the same name described in *Mad.*, XII, 5657, 5670-2.

Beginning :-

अनाद्यतन्मसानन्दमप्रतिष्ठं परं शिवम् ।

यदन्तर्भाति तन्मात्रं चक्रे तं प्रणमाम्यहम् ॥

श्रीदेववाच ।

महेष्ट देव देवेश विश्वकर्मा वल्लभ ।
 त्वन्मवाप्तं मया देव तन्मात्रं बहुधाः पुरा ।
 वैष्णवानि च शैवानि सौभाग्यपदानि च ।
 शक्त्यान्नेकरूपाणि विविधांशाः कान्यपि ॥
 संश्रुतानि तथाप्यद्य परमानन्दसंभवः ।
 नैव आनोऽतिगहनभावात्संमिश्रणादपि ॥
 तस्मादद्य मत्तादेव सुन्दर्यास्तन्ममुत्तमम् ।
 मुच्यते सुखवन्धु परमानन्ददायकम् ॥
 कृपया वद मे देव यद्यहं तव वल्लभा ।

श्रीभैरव उवाच ।

इदम् देवि प्रवक्ष्यामि सुन्दरीतन्ममुत्तमम् ॥
 एतन्मन्त्रपराणाञ्च तव चापि महेश्वरि ।
 यस्माच्च जायते देवि परमानन्दसंभवः ॥
 तस्मात्तन्मन्त्रमिदं प्रोक्तं परमानन्दसंज्ञितम् ।
 परा कालासिद्धिखरे प्रोक्तवान् शङ्करः स्वयम् ॥
 कदाचिद्देव्याहं तच्च स्थितस्तत्त्वेवमोद्यतः ।
 पराशक्तिस्त्रिहायस्य चन्द्रचूडस्य पार्श्वतः ॥
 तदा विरिञ्चिविष्णुवैश्वदेवितः परमेश्वरः ।
 ब्रह्मादौमुक्तवान् देव भवन्तः सर्वे एव हि ॥
 नागाविद्यानि तन्त्राणि नायाकामप्रदानि च ।
 कलौ सर्वमनुष्ठानां कामोपहतचेतसाम् ॥
 मोहकानि विचित्राणि कुर्वन्तु द्रुतमेव हि ।
 एवं महेष्टेनाज्ञप्ताः क्षयम्भायाः प्रणम्य तम् ॥
 गतास्ततोऽहमाक्षमस्तेन देवेन शम्भुना ।
 त्वं भैरवगौरीयुक्ताः कुह तन्त्राख्यनेकधाः ॥
 पृथक् नागाविद्यानीति ततोऽहं प्रणिपत्य तु ।
 ब्रह्माक्षलिः प्रोक्तवान् तं देवदेवं अगत्यतिम् ॥

भगवन् देव चित्तं मे जातश्रद्धाकलङ्कितम् ।
 तदाद्यां देहि किञ्चित्त्वां प्रवृत्तिं परमेष्ठिनम् ॥
 ततः परशिवेनाहमाज्ञो बद्ध वत्सक ।
 इत्यथाहमुवाचेष्टं यत्तच्छृणु महेश्वरि ॥
 भगवन् कदावासिन्धुष्वं लोकस्य हिते रतः ।
 किमर्थं लोकमोहाय व्याप्तापयसि शङ्कर ॥
 अथ देव उवाचेदं शृणु भैरव तत्त्वतः ।
 न मे देवोऽस्ति न परः प्रियोऽस्ति जगतीतले ॥
 उदासीनो ह्यनङ्गोऽहं शान्तमूर्तिरनुत्तरः ।
 मामजानन्त एते वै लोकाः संचितकर्मणाम् ॥
 नात्राविधानां पाप्मेन भोगेषु नियतं रताः ।
 तान् मोहयितुमेवैषा मम तामाङ्गसंगता ॥
 खान्ध्याशक्तिर्मायास्या मन्त्रादुर्घटकारिणी ।
 ममाक्षारूपमापन्ना मन्त्रादिषु निविष्टा सा ॥
 उद्भासयति तन्माणि नानाफलपुतानि वै ।
 तेषां कर्मोपभोगाय पुनः पुनरनेकधा ॥
 कलिघर्मेग्रहद्वये लोकाः कामपरिवन्ताः ।
 दुष्युरकामलोभेन हतचित्ता दुराश्रयाः ॥
 विषयाभिसुखाकम्भाः क्षौद्रनेहाः सदाऽनुभाः ।
 आलोक्य तानि तन्मात्रं मोहात् पश्चित्तमागिना ॥
 सम्भाषायमहतज्ञाना गुह्यहीना गुह्यमुक्ताः ।
 तत्तत्तत्त्वसंदर्शेषु मोहेनाभ्युहता जडाः ॥
 अयसंदंष्ट्रैरेव जनाः प्रवृत्ताः काममापराः ।
 तदाश्रयमविद्याय मुक्ताकल्मषैर्यताः ॥
 अनेन तत्त्वमैपाकेन विहता बद्धा बराः ।
 अन्धं तमो विह्वल्येते सर्वं दवाज मानवा ॥

End :—

अद्वैतविद्यां श्रीविद्यां परमानन्दरूपिणीम् ।
विज्ञाय प्रवर्षाणे[न] भृगुदण्डं पिबत्[व]र्षा ।
तस्मादेतत् प्रपन्नं गोपनीयं सङ्क्षेपिणः ।
यदिदं पश्ये देवि शिन्द्याय समर्पयेत् ।
इतस्तत्त्वं पठन् देवि निरखंश्चार्पि प्रपूजयन् ।
देवताश्रीतिमाप्नोति प्रवर्षाणां समग्रते ॥

Colophons of the different chapters :—

2B, इति श्रीमत्परमानन्दतन्त्रे भैरवदेवीसंवादे तन्त्रावतारो नाम
प्रथमोऽङ्काः 4A, इति श्रीमत्परमानन्दतन्त्रे तन्त्रभेदनिर्णयो नाम द्वितीयोऽङ्काः;
5B, °श्रीविद्यास्वरूपकथनं नाम तृतीयोऽङ्काः; 8B, °वात्सामन्त्रोद्धारदिकथनं
नाम चतुर्थोऽङ्काः; 10A, °बालासन्धानविधिकथनं नाम पञ्चमोऽङ्काः; 14B,
°दारपुत्रादिन्यासान्तकथनं नाम षष्ठोऽङ्काः; 18B, °सप्तमोऽङ्काः; 28A,
°अष्टमोऽङ्काः; 32B, °नवमोऽङ्काः; 37A, °दशमोऽङ्काः; 41A,
°एकादशोऽङ्काः; 51A, °द्वादशोऽङ्काः; 61B, °त्रयोदशोऽङ्काः; 76B,
°चतुर्दशोऽङ्काः; 94B, °पञ्चदशोऽङ्काः; 100B, °षोडशोऽङ्काः; 107B,
°सप्तदशोऽङ्काः; 114A, °अष्टादशोऽङ्काः; 118A, °एकोनविंशतितमोऽङ्काः;
122B, °विंशतितमोऽङ्काः; 133A, °एकविंशतितमोऽङ्काः; 135B,
°द्वाविंशोऽङ्काः; 145A, °त्रयोविंशत्योर्विंशतितमोऽङ्काः; 155A,
°चतुर्विंशोऽङ्काः; 156A (the last colophon) इति श्रीपरमानन्दतन्त्रे
भैरवदेवीसंवादे सर्वतन्त्रसारे पञ्चविंशोऽङ्काः समाप्तः ।

5999.

3601. सिद्धलहरीतन्त्रम् । *Siddhalaharitantram.*

Substance, country-made paper. 16½ × 3½ inches. Folia, marked 1 to 28 on the right hand side, and 190 to 217 on the left hand side. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete in nine chapters.

The work deals with the details of the worship of Kālī and the mystic significance of the fifty letters of the Sanskrit alphabet. It is generally in the form of an interlocution between Jātūkarna and Nārada though interlocutions between Pārvatī and Śiva as also between Subhagā and Nārada are also occasionally met with. *Gautamī Tantra* is referred to in fol. 11A (यन्नोक्तं गौतमीतन्त्रे नान्यतन्त्रेषु तद्वद).

Beginning, giving contents of the work :—

जातुकर्ण उवाच ।

विफलो बीजहीनश्च सन्दिग्धोऽस्त्वमितस्तथा ।

मनस्ते न सिध्यन्ति स्यादृक्तः शब्दघातकौ ॥

ब्रह्मपुत्र महाभाग मर्त्यं चास्य मे वद ।

नाग उवाच ।

प्रफुल्लकलिकाबीजं बीजद्वयमितोर्मितम् ।

मन्त्रः-मत्त-नमोयेतं चन्द्रविन्दुसमन्वितम् ॥

प्रफुल्लं ब्राह्मणश्रेष्ठ कथितं भक्तितत्त्वम् ।

कालिका कर्मयोग्या अष्टमिद्विस्त्रयो गुणाः ॥

विशेषश्चात्र वक्ष्यामि यच्छ्रुत्वा(?) शिववक्त्रतः ।

गमकृष्यास्तथा विद्याः शिवो दुर्गा च कालिका ।

त्रिपुरा भैरवी लक्ष्मी[म्] नारा च वराणामुत्तमा ।

चतुर्थ्यान् नमोऽनेन मन्त्रविद्याः पृथक् पृथक् ॥

एतेषां मन्त्रविद्यानां आद्यतो मुनिमन्दन ।

प्रफुल्लं यदि नो विप्र नष्टं विफलं विज ॥

End .

नवलक्ष्महाविद्याः कालिकायाः सुदुर्लभाः ।

मन्त्राणां चैव विद्यानां भाव्याश्च द्वाविंशत्यक्षरो ।

कामराजात् समुद्भूता द्वाविंशत्यक्षरी परा ।

द्वाविंशत्यक्षरी चैव नवलक्ष्मादिनिर्गता ॥

हाविंशद्भुता विद्या कवचेषु निरूपिता ।
प्रधानां नवमहाणां हाविंशन्मुनिनन्दन ॥
किं ब्रह्मया महाभाग शक्वामि व्यामसन्निधिम् ।
इत्युक्त्वा प्रययौ शौचं नागदो व्यामसन्निधिम् ॥

After the ninth chapter there occurs an extract (Fol. 27B) in the form of an interlocation between Śiva and Pārvatī. It is not known if this is also a part of the present work.

This section begins as follows: -

देवुवाच ।
देव देव महादेव सर्व्वामिनिश्रितः ।
अधुना देवदेवेषु पञ्चाग्रहार्त्तनिर्गमम् ॥
तत्त्वं रूपञ्च ध्यानञ्च कथयस्व दयानिधे :

6000.

10698. नारसिंहकल्पम् । *Nārasinhakalpam.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent in śloka's, 594. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete in eight chapters.

It deals with the worship of Nṛsiṃha, a form of Viṣṇu.

Beginning :--

ॐ विमुक्तविज्ञानघनस्वरूपं
विज्ञानविश्राममदत्तगौत्रम् ।
दयानिधिं देह्यतां शरण्यं
देवं हयग्रीवमहं प्रपद्ये ॥
या वैष्णवी मुखनदहयबोधरूपा
भूम्यादिपञ्चकतया ब्रह्मया विभिन्ना ।
तां ब्रह्म-हितयतस्त्वष्टसिंहसूक्तिं
तां सृणुशक्तिसमर्णा प्रणतोऽस्म्युदारा ॥

योऽसौ निवृत्तिमुद्दिशति-सदानन्दाद्यवधानम् :

साक्षात्कृतमयौमवाप स हृदिः श्रीनारसिंही तनुम् ।

मृणाङ्गुलिखिन्द्वी कवलान् संसारचोराब्जि-

ज्योत्स्नालम्बितलाम्बितसिन्धूरं सुखायास्तु नः ॥

प्रतिपद्य जगन्नाथं चराचरशृङ्गं हृदि ।

वन्द्ये प्रयोगं मन्त्रस्य कलिं हानुदुःखः शुभम् ॥

आत्मयोगिं पुरा देवं नारदः परमेष्ठिनम् ।

पादौ प्रणम्य प्रपञ्चं यथावत् परिचर्यथा ॥

नारद उवाच :

संसारसागरे घोरे विषयशङ्खजले ।

जन्ममृत्युजगद्ग्राह-दुःखशोकतरङ्गिणि ॥

... ..

अस्मिन् भवान्ने युष्मद्वयाशये दिशामल(?) ।

मनश्चक्ष-महायन्त्रे भ्रमन्तं भयविज्ञानम् ॥

अनाथमार्गं विप्रन्तं पाहि मां प्रणामानतम् ।

यथाहमस्मात् संसारदवादेगतिदुःखतात् ॥

आत्मानमुद्दिश्यामि तथा मे साधु चिन्तयताम् ।

नो परोक्षं तवैशानि त्रिषु लोकेषु किञ्चन ॥

... ..

ब्रह्मोवाच ।

इदम् वत्स महाभाग जगन्मां दुःखकारकम् ।

समासेन प्रवक्ष्यामि ब्रह्मस्य स्त्रोतदुत्तमम् ॥

यैरनर्थार्थितो विष्णुः सर्वभूतेश्वरेश्वरः ।

कर्मणा मनना वाचा तैरेवं दुःखमाप्नोते ॥

Colophons of the different chapters :—

3B, इति श्रीगारुडसंहितायां वैशिष्ट्ये प्रथमः पटलः; 6A, इति द्वितीयः पटलः; 8A, इति तृतीयः पटलः; 11B, इति चतुर्थः पटलः; 13B, इति गारुडसंहितायां वैशिष्ट्ये पञ्चमः पटलः; 16B, इति वैशिष्ट्ये षष्ठः पटलः; 17B, •सप्तमः पटलः; 22A इति श्रीगारुडसंहितायां वैशिष्ट्ये कल्पः पटलः; समाप्तं कल्पः ।

6001.

1903. देवीरहस्यतन्त्रम् । *Devīrahasyatantram*.

Substance, country made paper. 10 1/4 inches. Folio, 25. Lines, 4 on a page. Extent in ślokas, 621. Character, Nāgari. Appearance, old. Incomplete.

The present MS as also another one of the same work have been described respectively in L. X. 4160 and HPR. II. 251. In the latter the work is represented as a part of the Rudrayāmala. The work deals with the worship of the Sun-God. For a different work called *Devīrahasya* which is also stated to belong to the Rudrayāmala, cf. No. 5880 above.

The present MS contains five chapters (31st to 35th) of the Devīrahasyatantra.

Colophons of the different chapters :—

- 5A, इति श्रीदेवीरहस्यतन्त्रे सूर्यपटलाख्यं नाम एकविंशः पटलः ।
 14A, •सूर्यपूजापद्धतिवर्णनं नाम द्वाविंशः पटलः ।
 16A, •वज्रपद्मरत्नवचनार्था नाम त्रियविंशः पटलः ।
 23B, •सूर्यनामसहस्राख्यं नाम चतुर्विंशः पटलः ।
 25A, •परमाद्यैकोनार्था नाम पञ्चविंशः पटलः ।

6002.

2817. राधातन्त्रम् । *Rādhātāntram*.

Substance, country-made paper. 18½ x 3½ inches. Folia, 39. Lines, 7 to 19 on a page. Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Appearance, worn-out and discoloured. Complete in 35 chapters.

The *Tantrasamgraha* and *Satbhutatāntraprakāśa* editions of this Tantra as also the edition of it as published by Kamakhya Nath Mukherji (Calcutta, 1283 B.S.) are complete in 32 Pāṭalas while the present MS as well as the following one are complete in 35 chapters each.

It relates to the Kaula cult as practised by Rādhā and Kṛṣṇa, the company of Rādhā a Śakti, ensuring the success of Kṛṣṇa in his rites. Padmīnī, the *Dūtī* of Tripura-sundarī, is born by command of the goddess as the daughter of Vṛṣabhānu and Śrī Kṛṣṇa accepts her as his Śakti.

6003.

3474. *Rādhātāntram*.

Substance, country-made paper. 11½ x 4 inches. Folia, 88. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Date, B.S. 1214. Appearance, discoloured. Complete in 30 Pāṭalas.

Post Colophon :-

तत्र श्रीवज्रमोहन मेमस्य भो पाँचपाड़ा । जन १२१४ मास
११६ कार्तिक ।

6004.

675. गौतमीयतन्त्रम् । *Gautamīyātāntram*.

Substance, country-made paper. 13 x 5 inches. Folia, 108. Lines, 6, 8 on a page. Extent in slokas, 2,160. Character, Bengali. Appearance, tolerable. Complete in 31 chapters.

This is a well-known Vaiṣṇava Tantra which in 34 chapters has been published with a Bengali translation by the Basumatī Press of Calcutta (1334 B.S.). The work in 32 chapters has been published in the *Tantrasaṅgraha* and *Sulabhatantraprakāśa*. The present MS contains chapters I-XXXI. The Vaiṅṣya Sāhitya Paṇḍit MS of the work contains chapters I-XXXII.

6005.

234. गुह्यातिगुह्यतन्त्रे विद्योत्पत्तिः । *Vidyotputti*
from the *Guhyātiguhyatantram*.

Substance, country-made yellow paper. Folia. 6. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 136. Character, Bengali. Date, Śaka 1729. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. 1. 448. The work has also been described in L. 1. 334. It deals with the importance and worship of the different forms of Śakti.

Beginning :—

सखे काली च श्रीविद्या कमला सुवनेश्वरी ।
सिद्धविद्या महेष्टानी विशक्तिः कमला शिवे ।
महाविद्या सत्ययुगे मातङ्गी भैरवी शिवे ।
धूमावती च विद्या स्यात्तेतायां षष्ठ्यु पार्वति ।
काली तारा सुन्दरी च सिद्धविद्या प्रकीर्तिता ।
मातङ्गी कमला लक्ष्मीर्महालक्ष्मीः प्रकीर्तिता ।
धूमावती भैरवी च विद्यात्वेन महेष्टरि ।
शपरे कालिका तारा रोचनी भैरवी तथा ।
सिद्धविद्या महेष्टानि सुन्दरी भैरवी तथा ।
धूमावती महाविद्या मातङ्गी कमला तथा ।

विद्यात्वेन महेष्टानि कलौ कालौ तु केवला ।
 कालौ तारा द्विह्रमस्ता महाविद्या कलौ मता ॥
 सुन्दरी भैरवी लक्ष्मीर्मावङ्गी भुवनेश्वरी ।
 महाविद्या महेष्टानि घुमा च वगला शिवे ॥
 विद्यात्वेन महेष्टानि कलौ संपरिकीर्तिता ।
 एवं प्रकृतिभेदेन भेदास्तु प्रकृतिदेश ॥
 प्रकृतिर्विष्णुरूपा स्यात् ऐरूपश्च महेष्टारः ।
 कृष्णमूर्तिः कालिका स्यात् राममूर्तिस्तु तारिणी ॥
 द्विह्रमस्ता नृसिंहः स्यात् वामनो भुवनेश्वरी ।
 नामद्वयः सुन्दरी स्यात् मोक्षो घुमावती भवेत् ॥
 बाला कूर्ममूर्तिः स्याद्दलभद्रश्च भैरवी ।
 महालक्ष्मीर्भैरवद्वन्द्वो दुर्गा स्यात् कल्किरूपिणी ॥
 स्वयं भगवतो कालौ कृष्णस्तु भगवान् स्वयम् ।

Post-Colophon statement :—

प्रकाम्दाः १७२६ ।
 यक्षपक्ष्मन् नृसिंहे माले राघे भृगोर्दिने ।
 विद्योत्पत्तिः सम्पूर्णं प्राक्के सिद्धिप्रदायिनी ॥

6006.

204. सरस्वतीतन्त्रम् । *Sarasvatītantram.*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 5. Lines, 7 on a page.
 Extent in slokas, 153. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in
 six chapters.

The work deals with the essential rites connected with
japa or the muttering of mantras. The present MS.
 containing chapters I-VI, has been described in L. I.
 447. L. I. 261 describes another MS of the work. The

work has been edited in six chapters by Girishchandra Vedāntatīrtha and Satīschandra Siddhāntabhūṣaṇa (Rajshahi, 1323 B.S.). It refers (Fol. 2A) to *Gaṅgāgama* and *Rudrayāmala*.

6007.

10221. *Sarasvatītantram*.

Substance, country-made yellow paper. 13½ inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, modern Nāgare. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains chapters I-VII inclusive. After the seventh Paṭala there are two ślokas regarding Kullukā mantra. The seventh Paṭala deals with *Yoni-mudrā*; the beginning and end of it run as follows:--

Beginning:--

ईश्वर उवाच ।

योनिमुद्राविधानं हि वक्ष्ये तन्मातुसारतः ।

छतेन दिनेकेन सर्वपापप्रणाशनम् ॥

End:--

सेयं मयोक्ता खलु योनिमुद्रा

बन्धस्य देवैरपि दुर्लभोऽस्याः ।

अनेन बन्धेन न साध्यते यत्

नास्तेव तत् साधका दूरत वस्य ॥

इति योनिमुद्रा ।

6008.

5035. *Sarasvatītantram*.

Substance, country-made yellow paper. 16×3¼ inches. Folia, 6. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 140. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in six Paṭalas.

The work is called *Sārasvatatantra* in the colophons of this MS.

6009.

4618. कैवल्यतन्त्रम् । *Kaivalyatantram.*

Substance, country-made yellow paper. $19\frac{1}{4} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 168. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in five Pañjals.

The work has been described in L. I. 265. It deals with the use of the *pañcatattvas*, e.g., fish, meat, wine, etc. in the Tantras.

6010.

171. *Kaivalyatantram.*

Substance, country-made paper. $14 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 162. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in five Pañjals.

Same as above.

6011.

4188. कुमारीतन्त्रम् । *Kumārītāntram.*

Substance, country-made paper. $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in nine chapters.

The present MS has been described in HPR. III. 66. According to the last colophon of the present MS it comprises the first part (Pūrvabhāga) of the work and deals with the worship of Kālī (*Kālikulpa*).

(209)

6012.

5621C. *Kumārītantram*.

Substance, palra leaf. 14 x 1½ inches. Folia, 55 to 68. Lines, 3 on a page. Extent in ślokas, 225. Character, Uḍiyā. Appearance, good. Complete in nine chapters.

Same as above.

6013.

4670. *Kumārītantram*.

Substance, country-made paper. 16 x 6 inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in nine chapters.

Same as above.

6014.

3453. *Kumārītantram*.

Substance, country-made paper. 14½ x 3½ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 225. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in nine chapters.

Same as above.

6015.

5882B. **कुलप्रकाशतन्त्रम् ।** *Kulaprakāśatantram*.

Substance, country-made paper. 8½ x 6 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 36. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS contains only an extract from the *Kulaprakāśa Tantra* and describes the śrāddha ceremony of a Kaula. A *paddhati* for the *śrāddha* is also appended.

Beginning :—

श्रीगणेशायनमः ।

कुलप्रकाशतन्त्रे ।

कुलप्राज्ञं प्रवक्ष्यामि कौलधर्मोत्तमोत्तमम् ।

उपासकानां मुद्धानां शिवसामिन्धिकारकम् ॥

भुतादृग्भ्योः पूर्वमायां वासरे मुक्तमौमयोः ।

+ + + त्रिषु वापि पुष्पे पञ्चे कुलदिने ॥

व्यासस्य ब्राह्मणान् मुद्धान् कुलाचारादितत्परान् ।

ब्रह्मनिष्ठान् यतोन् शान्तान् दौष्टितान् गृह्यतत्परान् ॥

ज्ञातः ज्ञातान् समाह्वय कौलप्राज्ञं समाचरेत् ॥

Colophon :—

इति कुलपार्वणश्राद्धम् ।

6016.

1671. काशीकुलामृततन्त्रम् । *Kālikulāmṛtatantram.*

Substance, country-made paper. 17½ x 6 inches. Folia, 26. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 1,150. Character, Bengali. Date, Śaka 1727. Appearance, discoloured. Complete in fifteen Patalas.

The work deals principally with the worship of Kālī and with the worship of Tārā in a general way.

Beginning :—

ॐ नमो भवान् ।

कैलासशिखरे रम्ये गङ्गासुखसमाकुले ।

सर्वैर्गुणसमाकीर्णैर्गङ्गापद्मिस्तुनादिते ॥

... ..

... ..

कालीकुलामृतं तत्त्वं प्रसङ्गात् कथितं प्रभो !
 विलारेण महाभाग कथ्यतां यदि मे कृपा ॥
 विद्याशास्त्राच्च उद्धारं वर्णयन्तां यथायुतान् ।
 ऋषिच्छन्दो देवताश्च बीजं शक्तिश्च कौलकम् ॥
 विनियोगं यदर्शश्च ध्यानपूजादिकं क्रमात् ।
 कोत्रश्च कवचसाम्याः साधनश्च यथाक्रमम् ॥
 कथयस्व महाभाग यद्यहं तव वल्लभा ।

श्रीभैरव उवाच ।

प्रहृष्टं पार्व्यंति वक्ष्यामि भैरवि प्राणवल्लभे ।
 अतिगोप्या महापुरुषा सारात्सारतरा परा ॥

End :—

अन्यतन्त्रेषु कापश्यं मम सर्वत्र वर्त्तते ।
 नात्र किञ्चिन्महादेवि तद्यमेतद्वदामि ते ॥
 सत्त्वं सत्त्वं पुनः सत्त्वं सिद्धिरत्रैव कौसिता ।
 इति ते कथितं सर्वं नान्यदहं वदामि ते ॥

Last Colophon :—

इति श्रीकालीकुलामृततन्त्रे पञ्चदशपटलः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

सुभमस्य शकनरपतेरतौताब्दाः १७२७ । ३ ॥

6017.

10610. **आनन्दाशीवतन्त्रम् ।** *Ānandāśhivatantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 12. Lines, on a page. Extent in ślokaś, 480. Character, Nāgara. Appearance, 0 and discoloured. Complete in 10 Paṭaḥa.

The work deals with the worship of Śrīvidyā. It has no connection with the *Ānandatantra* (IO. IV. 2541.)

Beginnings of the different Patalas :—

Patala 1 :—

श्रीगुरु येनानन्दपादकां पूजयामि ममः ॥
श्रीमत्कैलामशैलाद्यै कल्पलक्ष्मणैतये ।
एषा च श्रद्धासनासौमं सर्वज्ञं सर्वमङ्गलम् ॥

सर्वमङ्गल उवाच ।

श्रुतं विधानं विद्यायाः साङ्गोपाङ्गसंविस्तारम् ।
स्वतन्त्रैरन्यतन्त्रैश्च यथा यथा निरूपयाम् ॥
अनन्वयैरन्यरूपैरन्योन्यादिमत्तक्रमैः ।
असंप्राप्यैककृपात्वात् सन्देहो जायते मम ॥
अप्यपरेषु तन्त्रेषु यत् परोक्तं शिव त्वया ।
तथा चरितुमशक्तमशक्यं योगिनामपि ॥
प्रतितन्त्रे विशेषोऽस्ति तत्तदाक्रमजने यदि ।
तद्विधावक्ष्यमः साक्षात् सर्वशोष्यतविस्तारान् ॥
तस्मात्तत् अमुमिच्छामि साङ्गोपाङ्गानुशासनम् ।
सागं समस्ततन्त्राणां प्रशक्तेर्नास्तिविस्तारम् ॥
शुक्लत्वात्तत्तन्त्राणां प्रशक्तेर्नास्तिविस्तारम् ।
पथदशपरं मार्गं भगवावद्वक्तुममम् ॥
सर्वसिद्धिकरं सर्वपुरुषार्थैकसाधनम् ।
विधानं सर्वविद्यानां बोधनं पापनाशनम् ॥
विद्यास्वरूपमुद्गाह्यकृत्तन्त्राद्वक्तुममम् ।
तयोर्वैश्वानुसम्मानमग्रमर्हति क्व वद ॥

श्रीसर्वज्ञ उवाच ।

इदं देवि प्रवक्ष्यामि तव प्रशान्तरूपकम् ।
मारायणाय कल्पादौ श्रिया संक्षिप्तं क्रमम् ॥
रूपं त्रिपुरसुन्दर्या विद्याया हृदयं परम् ।
चक्रगात्रमदः साक्षाद्विधानं विश्वदुर्लभम् ॥

सङ्गदाचरणादेव लभते विधिनामुना ।
 बज्रकालतपोनभ्यं कालं प्रोक्तं प्रकल्पितम् ॥
 अयं मेहरिति स्याते विधिर्बाह्यान्तरात्मके ।
 अनेन विधिसाध्य हरिर्विन्द्यतां ययौ ॥
 आनन्दागावनामापि तन्त्रं कल्याणमञ्जितम् ।
 संकल्पसिद्धिदं देवि एषार्थकमाधनम् ॥
 वक्ष्याम्यपारं संक्षिप्य तन्त्रं अतिमयोहिभिः ।
 इदं सुन्दरि सूत्रग्रन्थिना निर्द्धार्यं भादवम् ॥
 बाला ब्रह्मात्मिका विद्या कुमारी वैष्णवी पद्मा ।
 युवती श्यामवी देवी राजःसत्त्वतमोगुह्यः ॥
 वाग्मवानुगता बाला कुमारी मन्मथात्मिका ।
 युवती प्राज्ञा देवि ब्रह्मकेन्दुमहोदयात् ॥
 तस्मान्नारायणौ विद्या सार्विका मन्मथात्मिका ।
 छर्यतेओमयी देवी कुमारी विन्द्यात्मिनी ॥

Paṭala II (Fol. 1B) :—

चक्रजन्मक्रमं वक्ष्ये देवेश्युद्धारपूर्वकम् ।
 यस्य विज्ञानमात्रेण पूजाफलमवाप्नुयात् ॥
 विन्दुचक्रोणाष्टकोणं द्विदशारमनुष्टम् ।
 वसुधात्रासुविम्बचयं श्रीचक्रमौरितम् ॥

Paṭala III (Fol. 2B) :—

इदं देवि प्रवक्ष्यामि दौष्टाकरासङ्ख्यम् ।
 अन्तर्मेवक्रमन्यासानेकोभ्यां तात्तसाधयेत् ॥
 विद्याखल्वत्रयोपेतां त्रिपीठास्त्रिदलान्तरे ।
 कामरूपकजालं-पूर्वभूपुरसंज्ञकम् ॥

Paṭala IV (Fol. 3B) :—

अथ चक्राणि चक्षुष्यो विद्यासैव विभूतयः ।
 इदं देवि पुराप्रोक्तमेव सा चोदितं क्रमात् ॥

भूषीनात् व्यधरा जाता औकयहा मुखप्रक्षिका ।
वाक्काभ-प्रक्षपादिगुणा दशाष्टदशरूपिणः ॥

Paṭala V (Fol. 4B) :—

अथ वक्ष्यामि देवेशि नवयोर्न्योक्तिं परम् ।
अथस्त्वामिन्द्रस्त्वचक्रं पञ्चस्वरूपकम् ॥

Paṭala VI (Fol. 5B) :—

अथ वक्ष्यामि देवेशि दीक्षितो गुरुणा सता ।
प्रातर्ब्रह्माय शिरसि यजंत् श्रीगुरुपादुकाम् ॥

Paṭala VII (Fol. 7B) :—

ब्रह्मा देवि प्रवक्ष्यामि विद्यायाः साधनं परम् ।
मङ्गलाचारसम्पन्नो अपेक्षित्या त्रिलोक्यम् ॥

Paṭala VIII (Fol. 8B) :—

अथ वक्ष्यामि वाक्सिद्धिप्रमुखार्थिलकल्पयन् ।
मुक्तां वा मोक्षितां देवीं पुस्तकादस्त्वगुक्त्वनाम् ॥
वराभक्तकरो ध्यायेद्विद्यां वाचा अपेत् प्रिये ।
वेष्टयेदपि तत्रकं देवि तद्विद्यया सह ॥

Paṭala IX (Fol. 9A) :—

अथ वक्ष्यामि देवेशि मालामग्नं द्विधा मतम् ।
वर्णमाला रश्मिमाला सद्यः फलकरं शृणु ॥

Paṭala X (Fol. 10B) :—

वक्ष्ये शेषरहस्याख्यमशेषकमरगयिका ।
शक्तिं कल्याणविद्यायाश्चकमतस्त्वप्रक्षिप्तगाम् ॥

Last Colophon :—

इति श्रीमद् भगवद्गीतासहिते कल्याणचतुःशतौसंहितायां रहस्य-
कथनं नाम दशमः पटलः ।

In the colophons of the sixth and the last Paṭala the work is also called चतुःशतौ संहिता ।

6018.

169. **ज्ञानतन्त्रम् ।** *Jñānatāntram.*

Substance, country-made yellow paper. $18 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 6-7 on a page. Extent in ślokas, 83. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in nine chapters.

The present manuscript has been described in I. I. 444.

This MS has nine chapters. A tenth chapter is found in HPR. I. 124. It is in the form of an introduction between Śiva and Nārada.

6019.

1851. **योगिनौतन्त्रम् ।** *Yoginītantram.*

Substance, country-made yellow paper. 19×4 inches. Folia, 47. Lines, 7-8 on a page. Extent in ślokas, 1,475. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the first part in 19 Paṭalas. The entire work, in two parts, has been described in IO. IV. 2555 and published in the *Vinīḍhatantrasaṃgraha* as also by J. Vidyāsāgara (Calcutta, 1897), Kheṃraj Krishнадas (Bombay, V.S. 1960), and Narayan Vandyopādhyāya (Calcutta, 1294 B.S.). The title page of the last of these editions attributes the work to Śaṅkarācārya Kāpālika.

6020.

4604. *Yoginītantram.*

Substance, country-made paper. $16\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 66. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,475. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS also contains only the first part in 19 chapters.

6021.

5173. *Yoginītantram*.

Substance, country-made paper. 14½ x 4½ inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 475. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS runs from the beginning up to a portion of chapter VIII of the first part.

6022.

3388. *लिङ्गाञ्जनतन्त्रम् । Liṅgāñjanatantram*.

Substance, country-made paper. 16 x 5 inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 900. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 18 chapters.

The work has been described in CS. V. 83 and L. I. 288. It is a Śaiva work dealing with the worship of the phallic emblem of Śiva and allied matters.

6023.

4599. *Liṅgāñjanatantram*.

Substance, country-made paper. 17 x 3½ inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Bengali. Date, Śaka 1091. Appearance, discoloured. Complete.

This MS is almost of the nature of a *paddhati* containing extracts from the Tantra. Colophons of only the first and last chapters are found here.

Post Colophon :—

श्रीपरदेवतायै नमः ।

श्रीकालीशङ्करदेवशर्मा श्रीरामकिङ्कर-देवशर्माः पुस्तक-
मिदम् ।

वृत्तान्त १९८१ मेदिनीपुरस्थ श्री.....

The name is blurred over with ink.

(217)

6024.

4673. *Līṅgārcaṇatantram.*

Substance, country-made paper. 17½ inches. Folia, 18. Lines, 12 on a page. Extent in Slokas, 802. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 13 chapters.

Post Colophon :—

ঐদৃষ্টবাসা রাসরতিগায়-সহায্যসুঃ স্তব্ধমত্ ঐহঃ বন্ধ-
নেবসু স্বাদ্যসু । ॐ নমো গুণে ।

6025.

4699. *Līṅgārcaṇatantram.*

Substance, country-made paper. 17½ inches. Folia, 16. Lines, 14 on a page. Extent in Slokas, 852. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS runs from the beginning up to a portion of chapter XVIII.

6026.

1620. **কামাখ্যাতন্ত্রম্ ।** *Kāmākhya-tantram.*

Substance, country-made yellow paper. 13½ x 3 inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent in Slokas, 450. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in 9 chapters.

The work has been described in L. III. 1067 and published in the *Vaidhātāntrasamgraha*.

6027.

3166. *Kāmākhya-tantram.*

Substance, European foolscap paper. 14½ x 3 inches. Folia, 28. Lines, 5 on a page. Extent in Slokas, 402. Character, Bengali. Written in red ink. Appearance, discoloured. Complete in nine chapters.

The last verse of the MS described in L. III. 1067 and of the printed edition is not found in the present MS.

6028.

/ 5965. करङ्किणीमततन्त्रे यक्षिणीकल्पः । *Yakṣiṇīkalpa*
from the *Karaṅkiṇīmatatantram*.

Substance, Kāśmīrī paper 10½ x 6½ inches. Fols. 6. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 100. Character, modern Kāśmīrī. Appearance, fresh. Complete.

It is not clear as to whether this is an original Tantra or a compilation based on one. It deals with the cult of Yakṣiṇīs.

Beginning :—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ बालेक्ष्मोर्द्ध्वङ्गलजटाजटिलमौनये ।
त्रिपुरास्य(न्त)ध्वजध्वंसपङ्क्तिाय पिदाकिने ॥
करङ्किणीमते तन्त्रे सिद्धमावसम्भवतः ।
निरातं तत्त्वसादेन किञ्चिदुद्दिश्यते मया ॥
विचित्रा विभक्ता हंसो भीषणाङ्गनरङ्गिका ।
विशाला मदना घटा कालकर्मा मन्त्राभया ॥
माहेष्टौ शङ्खिनौ पात्रौ ध्वजानौ वटयक्षिणौ ।
मेखला विकला लण्यो मालिनौ घृतपत्रिका ।
सुलोचना सुशोभाक्षा कपालो च पिनाकिनौ ।
वटो कामेश्वरो देवी कर्णदेवा च सुन्दरी ॥
मनोहरी प्रमोदा तु खड्गिनौ मखकेशिनौ ।
भोगिनौ पद्मिनौ पूर्णा क्षणवती रतिप्रया ॥
इति षट्त्रिंशदाख्याया यक्षिण्यो वरसिद्धिदाः ।
करङ्किणीमते तन्त्रे शम्भुदेवेन भाविताः ।
आराधनमहं तावां प्रवक्ष्यामि समासतः ।

End :—

पिशाचिनी भवेत्तुष्टा कर्मानो भोजने हृते ।
सप्तविंशतिदीनारान् प्रत्नहं संप्रयच्छति ॥
ॐ यच्चितौ पिशाचिनि स्वाहा ।

(Colophon :—

इति यष्टिरुपाकृत्यः सम्पूर्णः समाप्तः
शुभमस्तु लेखकपाठकनो ।

6029.

155. गायत्रीब्राह्मणोक्तासतन्त्रम् ।

Gāyatrībrahmaṇyoktāsatantraṃ .

Substance. — antre, made paper. Folio. 38. Lines, 6 on a page.
Extent in shloka. 875. Character, Bengali. Appearance, old. Complete
in five chapters.

The present MS has been described in L. I. 481. The work, in five chapters, has been published in the *Vivāhātāntarasūgṛha* and the *Sūbhātāntaraprakāśa* under the name of *Gāyatrītāntra*.

The list of contents given at the end of the manuscript :—

अथ गायत्रीतन्त्रनिर्घण्टनं ।

गायत्रीध्यानकथनम् १, अष्टादिन्यासकथनम् १, मुद्राकथनम् २, वर्णन्यास-
कथनम् २, अक्षरवर्णकथनम् २, त्रिपदागायत्रीकथनम् २, प्रणवमेकसेतु-
कथनम् ३, गायत्रीकथनम् ३, क्षत्रियवैश्ययोर्द्विपदागायत्रीकथनम् ३, गायत्री-
वर्णस्य देवताकथनम् ३, गायत्रीपुष्टितेष्टमन्त्रकथनम् ५, गायत्रीजीवात्मनोभेद-
कथनम् ७, राक्षसे गायत्रीरूपे दशांशहोमादिनिषेधकथनम् ७, आघाताद्येय-
कथनम् ७, श्लेष्मादिपूजाकथनम् ५, लिङ्गस्य पूजातत्त्वकथनम् ६, लिङ्गाद्यन्त-
र्धानकथनम् ६, शिवलिङ्गस्य तत्त्वज्ञाने विद्वज्जकथनम् ७, शिवलिङ्गविशेषपूजा-
कथनम् ७, सर्वलिङ्गदानफलकथनम् ७, शिव इति वर्णहर्यार्थकथनम् ८, शिव-

शब्दाज्ञानपूजने निन्दाकथनम् ८, गायत्र्यक्षरपितृनयनकथनम् ९, गायत्र्याचमनं
 कृत्वा गायत्रीत्रयकथनम् ९, जातिभेदेन गायत्रीत्रयकथनम् १०, गायत्रीध्यान-
 कथनम् ११, न्यासश्रुत्युत्पत्तिकथनम् ११, भूतशुद्धिश्रुत्युत्पत्तिकथनम् ११, प्राणायाम-
 श्रुत्युत्पत्तिकथनम् ११, सन्ध्याश्रुत्युत्पत्तिकथनम् ११, श्रुतात् पुराणश्रवणे दोषकथनम् १२,
 मातृकार्यज्ञानेनाचार्यकथनम् १२, सन्ध्याध्यानकथनम् १२, गायत्रीस्थाननिर्गोच-
 कथनम् १२, प्रकृतिपुरुषशब्दार्थकथनम् १३, प्रणवपुटित-गायत्रीवर्णत्रयकथनम् १३,
 क्षत्रियविश्वशब्दार्थकथनम् १४, याज्ञवल्क्येन प्रणवद्वयोक्तकथनम् १४, "वसुवार्थ-
 कथनम् १४, अतुल्यार्यकथनम् १५, पुनःपुनः कथने आगमे दोषभाव-
 कथनम् १५, पञ्चाङ्गकथनम् १५, गायत्र्यक्षरेण शरीरकथनम् १६, शरीरस्थान-
 देहयोर्भिन्नकथनम् १६, स्त्रीपुंसकविधिवेदकथनम् १६, विसर्गार्थविन्दु-
 वयकथनम् १६, जीविन्दुकथनम् १७, पापपुरुषात् पापोन्मत्तिकथनम् १७,
 प्रकृतिविहिते पण्यपापकथनम् १७, अन्नपाभूरादिब्राह्मणौकिककथनम् १७, वक्तृ-
 लक्षारान्ते विसर्गध्यानकथनम् १७, दन्तमध्ये श्रावदनकथनम् १८, गायत्री-
 ब्राह्मणकथनम् १८, ब्राह्मणस्योत्तमादिकथनम् १९, ब्राह्मणार्थे पक्षादि श्रुतश्रा-
 दोषकथनम् २०, मन्त्रगुरुतागदोषकथनम् २१, अशर्माचान्तिने श्रुतद्वे-
 शम्भोजनविरोधकथनम् २१, जले गायत्रीत्रयकथनम् २१, प्रेतोद्देशे देवमथ्य
 इत्यादोषकथनम् २१, श्रुतसुखस्याश्रावणदोषकथनम् २१, श्रुतद्वेहात् पाठ-
 दोषकथनम् २१, ध्यानकथनम् २२, जातिनाशार्थे ज्ञानदानकथनम् २३, सत्-
 श्रुतारपितृयज्ञस्य दायककथनम् २३, यज्ञसुत्रयज्ञिकाले ब्रह्मादिस्मरणकथनम् २३,
 यज्ञे श्रुतयज्ञस्य पाठान्तकथनम् २६, अशौचे सर्वदेवानां तान्त्रिकप्राग-
 सन्ध्यापूजादिकथनम् २५, वामाङ्गुष्ठे यज्ञसूत्रमात्मनकथनम् २३, यज्ञसूत्र-प्राग-
 प्रतिष्ठाकथनम् २४, अशौचे शिवपूजाविधिकथनम् २५, गायत्रीरहितस्य जलाप-
 वनान्नसमत्तकथनम्, तथाविधब्राह्मणसंसर्गिप्रायश्चित्तकथनम्, यज्ञसूत्रदान-
 प्रभावकथनम्, गोहत्याप्रायश्चित्तकथनम्, शालग्रामनिकटे स्पर्शादा दिव्यकर-
 रोषकथनम्, गङ्गोदकादौ दिव्यरोषकथनम्, श्रुतनिकटे पुराणादिपाठनिषेध-
 कथनम्, पुराणशब्दार्थकथनम्, यज्ञसूत्रपरोक्षाकथनम्, वामकक्षे यज्ञोपवीत-
 धारककथनम्, गायत्रीदोषनौकिकथनम्, दृढकाष्ठनक्षत्रब्राह्मणस्य दिव्यनिषेध-
 कथनम्, श्रुतस्य ब्रह्मचर्यनिषेधकथनम्, गायत्र्यर्चनेऽपि शुभशक्यकथनम्,

पूर्वजन्मप्रभवेव ऐहिकशुभकथनम्, बलिदानप्रशंसाकथनम्, शूरोरक्षा विना
कर्माग्निं दोषकथनम्, शास्त्रीपूजाकथनम्, शरत्कालीयमहालक्ष्मी महाबलि-
निर्घोषकथनम्, महाबलिकथनम्, शुद्धसत्त्वकथनम्, सामवेदादिध्यानमन्त्र-
कथनम्, कलौ वेत्पाठनिर्घोषकथनम्, मोक्षं मन्त्रेण ह्वानकथनम्, गायत्री-
तन्त्रपर्यायकथनम् ।

6030

10675. *Gāyatrībrāhmaṇa-llūstātātra*

Substance, country-made paper. 15 x 3½ inches. Folio, 29 (numbered
7-35). Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 800. Character, Nāgari.
Appearance, discoloured. Complete in five chapters.

Post Colophon :—

गगने + ज्ञातुर्कर्माजयाविजयामम्बदे आगममन्दर्भे समाप्तः
श्रीनारायणसौ । श्रीउमाकान्तशर्मागम्य ।

6031.

S435. **सनत्कुमारसंहिता ।** *Sanatkumārasaṃhitā*.

Substance, country-made paper. 9½ x 3½ inches. Folio, 18. Lines, 10
on a page. Extent in Slokas 340. Character, Nāgari. Date, Śūka 1611.
Appearance, discoloured. Complete in 11 chapters.

This is a Vaiṣṇava Tantra in the form of a dialogue
between Sanatkumāra and Pulastya.

The work, under the name *Sanatkumāratāntra*, has been
published in the *Vividhātāntarasamgraha* and described in
L. I. 239.

Post Colophon :—

शुभमस्तु । श्रीकृष्णाय नमः । शके १६११ मार्गश्रैष्ठ-युक्ते-
द्वितीयायां श्रीरत्नेश्वरेण लिखितम् ।

6032.

4520. कामधेनुतन्त्रम् । *Kāmadhenutantram.*

Substance, country-made yellow paper. 13 × 2½ inches. Folia, 36
Lines, 7 on a page. Extent in Slokas, 980. Character, modern Benarsh.
Appearance, fresh. Complete in 24 chapters.

The *Kāmadhenutantra* in the present manuscript is complete in 24 paṭalas, whereas the printed editions in the *Virāḍhutantrasaṃgraha* and the *Sulabhutantraprakāśa* have 21.

Beginnings of the chapters XXII–XXIV :—

Chapter XXII :—

श्रीदेववाच ।

देवदेव महादेव कृपया परमेश्वर ।

यन्मयं सर्वं सुखं सर्वं मेधाच्छत्रं भवेत्तदि ॥

किं कर्तव्यं तदा देव जगद्गोमर्दि कर्मेभ्यः ।

Chapter XXIII :—

श्रीशिव उवाच ।

अपरेकं प्रवक्ष्यामि कामधेनोभंतं वृत्तम् ।

निर्माय लिङ्गं चार्द्धं युद्धगोमयमन्त्रिनः ॥

ताम्रपात्रं च संस्थाप्य ब्रह्मरन्ध्रे शिवोपरि ।

निर्माय विधिवत्लिङ्गं सर्वं पार्थिववत् प्रिये ॥

तस्य पूजाफलं भवे मम ज्ञाने वरानने ।

कथितं नैव शक्नोमि कल्पकोटिशतैरपि ॥

Chapter XXIV :—

श्रीदेववाच ।

मालाग्रहस्य योगेन्द्र कथयन्तु ह्यपानिधे ।

यदि युष्माक्यपेन्मन्त्रं हरेर्भोक्तं तन्मन्त्रम् ॥

मुखाद्यदि जपेन्मन्त्रं युष्मन् चक्षुषं भवेत् ।

चक्षुषे सति चार्द्धं तन्मन्त्रं विफलं भवेत् ॥

6033.

3993. माहेश्वरतन्त्रम् । *Māheśvaratantram.*

Substance, country-made paper. 14½ inches. Folia, 168. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 3,628. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Date, Śaṃvat, 1946. Complete in 51 Paṭalas.

The present MS contains the last part of the work in 51 chapters which describe the story of Kṛṣṇa and his greatness and lays down the rules of his worship.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

देवदेव महादेव कर्णार्थवशात् ।

हर शम्भो शिवम्बु पशुनाथ नमोऽस्तु ते ॥

नमस्ते सर्वदेवानां देवताय परात्मने ।

पिण्डाग्निने नमस्तुभ्यं गङ्गाधर नमोऽस्तु ते ॥

भूतिभूषितदेहस्य भक्तानामभयद्वर ।

कर्पूरविश्रामभाय चिनेत्राय नमोऽस्तु ते ॥

... ..

त्वया प्रोक्तानि तन्त्राणि चतुःषष्टिर्मितानि भोः ।

न तेषु तन्त्रविज्ञानं प्रकटीकृतमीश्वर ॥

तत् प्रकाशय देवेश प्रवक्तुं यदि मन्यसे ।

शिव उवाच ।

नैतज्ज्ञानं वरारोहे वक्तुं योग्यं वरानने ।

राज्यं देवं शिरो देयं देयं सर्व्वसमप्युत ।

न देयं ब्रह्मविज्ञानं सर्व्वं सर्व्वं मुचिच्छिते ।

ब्रह्महत्यासहस्राणि कृत्वा यत् पापमनुते ॥

तत् पापं लभते देवि परमार्थप्रकाशनात् ।

... ..

... ..

तस्मात् गोपयेद्विद्वान् जनगौजारगर्भवत् ।

End :—

इत्युक्त्वा पार्वतीचित्तं लीलामाधाय वर्णिताम् ।

अवाप परमानन्दं चर्वाश्रयुलकाश्रिता ॥ ११५

Colophons of the different chapters :—

5A, इति श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे ज्ञानखण्डे प्रथमं पटलम्; 9B, श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे शिवोमासम्पादे द्वितीयं पटलम्; 15A, °तत्त्वसारे उत्तरखण्डे द्वितीयं पटलम्; 19B, °शिवपार्वतीसम्पादे चतुर्थः पटलः; 22B, इति श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे पञ्चमं पटलम्; 26A, इति श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे शिवपार्वतीसम्पादे तत्त्वसारे उत्तरखण्डे षष्ठपटलम्; 32A, °शिवपार्वतीसम्पादे उत्तरखण्डे सप्तमं पटलम्; 34A, इति श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे अष्टमं पटलम्; 35A, °नवमं पटलम्; 38A, °दशमं पटलम्; 41B, °एकादशमं पटलम्; 44A, °द्वादशपटलम्; 47A, °त्रयोदशमं पटलम्; 49A, इति श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे गुप्तसारे चतुर्दशमं पटलम्; 51B, इति श्रीमहादेवश्वरतन्त्रे पञ्चदशमं पटलम्; 53B, °षोडशमं पटलम्; 57A, °सप्त[दश]मं पटलम्; 60B, °उत्तरखण्डे अष्टादशमं पटलम्; 63B, °एकोनविंशतितमं पटलम्; 67A, °विंशतितमं पटलम्; 70B, °एकविंशतितमं पटलम्; 73A, °द्वाविंशतितमं पटलम्; 75B, °त्रयोविंशतितमं पटलम्; 77B, °चतुर्विंशतितमं पटलम्; 79B, °पञ्चविंशतितमं पटलम्; 82A, °षड्विंशतितमं पटलम्; 85A, °सप्तविंशतितमं पटलम्; 89B, °शिवोमासंवादे अष्टाविंशतितमं पटलम्; 92A, °गुप्तसारे अष्टाविंशतितमं पटलम्; 94B, °एकोनविंशतितमं पटलम्; 97B, °विंशतितमं पटलम्; 102A, °एकविंशतितमं पटलम्; 106B, इति श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे उत्तरखण्डे शिवोमासम्पादे मन्त्रपुरस्कारविधिविधिपथं नाम द्वाविंशतितमं पटलम्; 109B, इति श्रीमन्महादेवश्वरतन्त्रे शिवगौरीसम्पादे द्वादशखण्डागमविधिपथं चर्वाश्रया पटलः; 111A, °चतुस्त्रिंशः पटलः; 112B, °पञ्चविंशपटलम्;

114A, •षट्त्रिंशः पटलः; 119B, •सप्तत्रिंशपटलम्; 123A, •अष्टत्रिंश-
पटलम्; 126B, •एकोनचत्वारिंशं पटलम्; 129A, •चत्वारिंशपटलम्;
131A, •एकचत्वारिंशत्तमं पटलम्; 134A, •द्विचत्वारिंशत्तमपटलम्;
136B, •त्रिचत्वारिंशत्तमं पटलम्; 141B, •चतुश्चत्वारिंशत्तमं पटलम्; 146A,
•पञ्चचत्वारिंशत्तमपटलम्; 147B, •षट्चत्वारिंशत्तमपटलम्; 149B,
•सप्तचत्वारिंशत्तमं पटलम्; 152B, •अष्टचत्वारिंशत्तमं
पटलम्; 157B, •ऊनपञ्चाशत्तमं पटलम्; 162A, •गोलोकवर्गेन पञ्चाशत्तम-
पटलम्; 168B, •उत्तरखण्डे एकपञ्चाशत्तमः पटलः ।

Post Colophon :-

सम्यग्निर्दिष्टं माहेश्वरतन्त्रम् । शुभमस्तु ! संवत् १८९६ ई पुस कृष्ण
१० मङ्गल ।

6034.

2887. राजराजेश्वरीतन्त्रे शाक्ताभिषेकः । *Sāktābhisekah*
from the Rājarājesvarītantram.

Substance, country-made yellow paper. 16.5 inches. Folia, 3. Lines,
8 on a page. Extent in stanzas, 80. Character, Bengali. Appearance, fresh.
Complete.

Another MS of the work is noticed in VSP (p. 45).

Colophon :-

इति राजराजेश्वरीतन्त्रे देवीश्वरसंवादे शाक्ताभिषेकः समाप्तः ।

Beginning :-

इन्द्राय उवाच ।

गुप्तं सर्वेषु तन्त्रेषु त्वं कञ्चिन् पार्ष्णी ।

अभिषेकं प्रवक्ष्यामि सर्वरोगभयाय च ॥

धर्मं यश्चक्ष्मायुष्यं सर्वपातकनाशनम् ।

सर्वविघ्नहर्कं सर्वमन्त्रदीपनिवारणम् ॥

... ..
... ..

विकारे देशिकः कुर्व्यादभिषेकं विचक्ष्य ।

असौभाग्ये च नारोग्यामभिषेकः प्रवर्तते ।

6035.

3927. शाम्भवीतन्त्रे ज्ञानसङ्कुली ।

Jñānasāṅkulī from the Śāmbhavitāntram.

Substance, country-made paper. 13½ x 3 inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 200. Character, Bengali. Date, Śaka 1757. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with Yoga topics. No mention of the name *Śāmbhavitāntra* is found in the MS of the work as described in L. IX. 2957. Fragments of the *Śāmbhavitāntra* are noticed in VSP (p. 52).

Beginning :—

अथ शाम्भवीतन्त्रम् ।

नमो वेदान्तवेदाय गुरुवे बुद्धिसाक्षिणे ।

नमामि व्यक्तपुरषं परं ब्रह्म न सत्त्वंदा ॥

... ..

औद्देश्यवाचः ।

कुतः कृष्टिर्भवेद्देव कथं कृष्टिर्विब्रज्यति ।

अव्यक्तं ब्रह्मणो ज्ञानं कृष्टिसंहारवर्जितम् ॥

ब्रह्मज्ञानं कथं देव कृष्टिसंहारवर्जितम् ।

End :—

अनुपमं निराधारं निःशब्दं शब्द उच्यते ।

अचलत् निर्मलं चैव शून्यव्यापो निरङ्गनम् ।

वेदान्तसारमर्षसंज्ञा चैव शिवभाषितम् ।

सिद्ध्यन्ति सर्वयोगिनां नात्र कार्या विचारया ॥

Colophon :—

इति श्रीयोगशास्त्रे शास्त्रभूतम् उन्मत्तेश्वरसंवादे ज्ञानसंकुलौ
समाप्तः ।

Post Colophon :—

श्रीकृष्णमोहन देवशर्माको लिपिगिरम् । अंक १७ । ५७ । ११
भाद्रपद ।

6036.

4596. नितान्ततन्त्रे पुरश्चर्याविधिः । *Purascaryāvidhi*
from the Nītāntatantram.

Substance, country made paper. 16½ x 4 inches. Folia. 1. Lines, 8 on
a page. Extent in ślokaś, 84. Character, modern Bengali. Appearance,
fresh. Incomplete.

The work has been described in L. I. 387 under the
name *Samkṣepapurascaraṇa*. A MS of the work has been
noticed in VSP (p. 37).

Beginning :—

ॐ नमो गणेशाय ।

नितान्ततन्त्रे :

संक्षेपेण पुरश्चर्यां वक्ष्यामि प्रदत्तं पार्ष्वति ।

यां कृत्वा साधको देवि परं मोक्षमवाप्नुयात् ॥

अष्टोत्तुष्टुरितभ्यसो मन्त्रसिद्धिर्भवेद्यतः ।

काव्यसिद्धिर्ज्ञानसिद्धिर्भवेदेव न संशयः ॥

6037.

266. भावचिन्तामणिः । *Bhāvacintāmaṇi*.

Substance, country made paper. 11½ x 8 inches. Folia. 4. Lines, 13
on a page. Extent in ślokaś, 133. Character, Nagari. Date, Samvat 1736.
Appearance, new. Complete in six chapters.

The present MS has been described in L. IV. 1520. It contains the sixth chapter of the work, dealing with the good and bad omens for children as indicated by the positions of astronomical bodies. The MS seems to be the concluding part of a bigger work called *सन्तारदोषिका*, which name occurs in the last colophon and on the left margin of Fol. 1A, 3B.

6038.

10826. *विश्वसारतन्त्रे गूढावतारः ।* (*Gūḍhāvatāra*
from the Viśvasāratāntram.

Substance, country-made paper. 13. x 4½ inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 58. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

In the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī it gives an account of the incarnation of Viṣṇu as Caitanya. The mantra and gāyatrī of Caitanya are also given.

This very topic is assigned in VSP (p. 50) to the 11th chapter of the last part of the *Viśvasāroddhāra Tantra* and not to that of the *Viśvasāra* as in the present MS.

Beginning :—

श्रीश्रीगोपाक्षाय ।

श्रीपार्वत्यवाच ।

सर्वं श्रुतं महादेव त्वदङ्गात् कवचादिभ्यम् ।

मन्त्रपूजाविधिश्चैव श्रुतं योगादिका क्रिया ॥

साम्प्रतं श्रोतुमिच्छामि देवानामपि दुर्लभम् ।

गोत्रोक्तान्दकगणयस्व गूढावतारं कलौ ॥

... ..

सदाशिव उवाच ।

... ..

श्रीवैवदोपमध्ये कलौ प्रथमसन्ध्यायाम् ।

हरिजनि[र]भूत् गौराङ्गदेवः क्षयम् ॥

... ..
 गङ्गाया दक्षिणे भागे नवद्वीपे मनोहरे ।
 कलिपापविनाशाय श्रीरामे सनातनः ॥

 षडष्टवामवेदन कलेशब्दे समागतं ।
 त्रयस्त्रिंशोऽपि पुण्यक्षेत्रे वर्षे भगवत्संज्ञके ।
 त्रिनिश्वसि प्रीयमिन्द्रपुण्ड्रगृहे स्तयम् ॥

Colophon :—

इति विश्वसागरतन्त्रे उत्तराण्डख्ये षड्पाद्वर्तुसंवादे श्रीगोलांक-
 नाथस्य कलौ गङ्गावतारमेकादशप्रपटलः समाप्तः ।

Post Colophon :—

शार्ङ्गं सप्त त्रिधुः षडेव मुनिना मासे शुषौ ।

6039.

4650. महानिर्व्याणतन्त्रम् । *Mahānirvāṇatantram*.

Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folia. 106. Lines 7 on a page. Extent in ślokas, 2,940. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The present MS contains the first part in 19 chapters. The work has been published in the *Vividhatantrasaṃgraha* and in the *Tantrik Texts* of Arthur Avalon (Calcutta, 1929). For various other editions of the work cf. BM 1892-1906, p. 718; 1906-1928, p. 1074.

Post Colophon :—

श्रीरामश्चित्रप्रदीपः पुस्तिकेयम् ।

6040.

5844A. **हारकतन्त्रम् ।** *Hā: akatantram.*

Substance, country-made paper. 8 x 4½ inches. Folia, 1 to 7, 24 to 27. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains only three sections of the work.

Beginning .—

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीपाल्दुवाच ।

देवदेव जगन्नाथ तपस्व्यादिसाधनम् ।

पञ्चदादशवक्त्राणां साधनं हि समुत्तमम् ॥

शङ्कर उवाच ।

शृणुस्वापार्णे यत्नेन कथयामि समासतः ।

पञ्चभिर्दादशद्वीपां साधनं सम्यगुच्यते ॥

पञ्चामिसाधनार्थाय प्राचीं संसाध्य यत्नतः ।

तत्र । प्राचींसाधनार्थाय भूमिसंशोधनं कुर्यात् ।

This section breaks off abruptly at the 7th leaf.

On Fol. 24 begins धूमपानविधि as follows :—

अथ वक्ष्ये महेष्टानि धूमपानविधिं शुभम् ।

यस्यालुङ्गानमन्त्रेण देवता सम्यसौदति ॥

प्राचीं संसाध्य यत्नेन शुभतीर्थोपपौठके ।

कृत्वा वेदिं चतुर्हस्तां मण्डपाच्छादितान् शुभाम् ॥

पताकातोरागारेण कलसेनोपशोभिताम् ।

मण्डपस्यावृद्धिमागे लोकपालान् यजेन्मृगः ॥

मैरवं ब्रह्मशक्तिं च तोयवेद्भक्तिदानतः ।

वेद्या दक्षिणसौम्ये तु नूपयुष्मं खगेद्भुवि ॥

- 25A. कुण्डमध्ये विधत्ते क व्यकुक्षैकेन विहितम् ।
 नालेन क सभायुक्ता सिन्धुमश्रुतास्त्रिता ॥
 सात्त्विकौ राजसी चैव सधका चोद्धतः क्रमात् ।
 इति कुण्डविनिर्माणं प्रस्थात् कश्चैः प्रदत्तं तत् ॥
- 25B. तर्जं तर्जि प्रनिष्ठाप्य यत्रोद्गृहीतवान् भुङ्क्ते ।
 ह्योभयेकमन्तयायस्य साज्यान् मन्त्रमभिहित्यै ॥
 शतमश्रोतमं कृत्वा तया मन्त्रस्य सिद्धये ।
 देवतावर्गाणाञ्च श्रमोभे पिष्टात्कम् ॥
 इष्टावन्तुदेहे तु शिल्पे तच्छतकुम्भम् ।
 तस्योपरि चरित् प्रत्यक्षं नलिकौ भोदप्रकृतम् ॥
 मुले स्थानं च सभना गङ्गोपाया विनाम्बिता ।
 तस्योपरि स्वयं तिष्ठत् लम्बमानमधोमुखः ॥
 स्थणामधोविभागे तु बाह्वोः द्यवदाम्बुजः ।
 नलिकोऽपि मुखं क्षिप्य धूममद्याच्छ्वेः शयैः ॥

On Fol. 26B begins श्रौतसाधनविधि as follows :

इत्थं उवाच ।

अथ तस्यै महेशानि श्रौतसाधनकर्मणः ।
 विधानं प्रदत्तं मन्त्राणां साधनं एतन्मन्त्रम् ॥
 मुह्यं जलशयं प्राप्य गदा वाय तटाकम् ।
 प्रवाह्योपधनं कृत्वा मध्ये वेदोऽप्रकल्पय ॥
 सिकतापूरिता मुद्रा पूर्ववद्वर्णितानतः ।
 ध्वजभुषणभुषाङ्गा शान्तिकल्प यथाविधि ॥
 तत्रोपविष्टो नियतमाकण्ठजलमध्यगः ।
 राज्ञेऽपि प्रहृष्टं शब्दे तु मुह्यं नितयावधिः ॥
 दिवा भवति यावदे तानन्मन्त्राणि समश्नयेत् ।
 जलमातुः प्रपूज्यादौ एतच्चाराभिगन्धहम् ॥
 गुरुपदिष्टविधिना देवताभारतिहये ।
 मार्गपूर्णां समारभ्य यावत् कार्याणि पूरिता ॥
 तावत् कार्यं प्रब्रजेन श्रौतसाधनमुत्तमम् ।

6041.

5844B. भैरवतन्त्रम् । *Bhairavatanttram*.

Substance, country made paper. 8½ 4½ inches. Folio. 27B-29, 31-36, 7-8. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 115. Character, Nāgarī. Appearance, old. Incomplete.

Topics (like वज्रसाधन, धूमपात्र and श्रौतसाधन) which are here stated (Fol. 32A) to have been dealt with previously (apparently in the earlier parts of the work) are found in what is called the *Hārekatanttra* in another part of the same MS described under the previous number.

Beginning :—

अथ भैरवतन्त्रोक्त-मन्त्रादृष्टिभिः[?] लिख्यते ।

पार्वत्यवाच ।

देवदेव अगन्नाथ मुनिन् वैलोक्षपात्रम् ।
मन्त्राणां साधनोपायं वद मे त्वं अगदूरी ।
कर्माणां येन जन्तूनां मन्त्राणां सिद्धिरुत्तमा ।
धर्मार्थकाममोक्षाणां आयत्ते तद्वदाम् माम् ॥
भुङ्क्ष्वन्मः पतिस्त्वं च शक्रादिमरुतां तथा ।
... ..
स्वावरं जङ्गमं विश्वं यस्य दृष्ट्वावलोकनम् ।
उदयश्च क्षयं याति तन्मे कथय शङ्कर ॥

ईश्वर उवाच ।

साधु पृष्ठं महादेवि सर्वत्रज्ञास्यमख्यम् ।
मन्त्राणां साधनोपायं सर्वसिद्धेः साधनम् ॥
धर्मार्थकाममोक्षाणां साधनं परमं महत् ।
भूरादीनां हि लोकानां शक्रादीनां तथा परां ।
रक्षाधिकनानां च भोक्तृत्वस्यैकसाधनम् ।
चराचरस्य विश्वस्य तथा पालनवासिनाम् ॥

प्रसुतं यस्मिन् वैनायुः सुरपूज्यो भवेन्नरः ।
तस्योपायमहं वक्ष्ये तच्छृण्वन् युभेक्षणो ॥

... ..
... ..

29A, लिङ्ग(लीङ्ग)साध्यादिभिर्भेदैः युद्धमन्त्रं विचारयेत् ।

अथगात्र-सिद्धिर्भाष्यः मन्त्रदीक्षां विधानतः ॥

... ..
... ..

+ + + मन्त्राः ध्यायन् पुरःस्थेः सम्भारयेत् ॥

अपहोमादिभिर्नृपे देवताभ्यामाध्याय च

गात्राणां भादिसंश्लेषः सौम्यैराजयः पुनः ।

तान्कुरुर्विधं कुर्यात् वसनगादिभ्यः ।

रक्षाधर्मश्रीतानां साधनान् कर्माणि च ॥

यष्टेस्तु साधनं प्रोक्तं एकपञ्चमात्मनः ।

दाशशानां तथा + + साधनं पञ्चमं महत् ॥

श्रीनं वा मन्त्रार्चनं वापि स्तस्यैव सुखसिद्धयः ।

सूर्यकान्तमसुद्धं च खलुमन्त्राधमं कुरु ॥

लौकिकाग्निः पद्मे विन्दः स चेद्ग्राह्यो यदा भवेत् ।

अग्निवाङ्मन्त्रो ग्राह्यो नान्यो ग्राह्यः कदाचन ॥

The only copy found in this MS runs as follows :-

32A, इति भैरवतन्त्रे ईश्वरपार्जनौसंवादे एकादि-दादद्यादिः साधनं समाप्तम् ।

On Fol. 32A begins a new section as follows :—

श्रीदेवदाय ।

महादेव महेश्वर तपोराशे जगत्पते ।

सुवनाम्बरसंस्त्राणां मन्त्रसिद्धिप्रदायक ॥

एकेन साधनेनैव साधिताः सर्वसिद्धयः ।
 भवन्ति विषतं शक्तौ भूतनाथ महात्मते ॥
 सिद्धोपायं परं ब्रूहि मन्त्रसाधनसिद्धये ।
 ज्ञापया देवदेवेश यद्यहं तव शिष्या ॥
 कथितं ते पुराणां अथाकाशनिवासकम् ।
 धूम्रपातश्च शीतस्य ताधनं परमं हि तम् ॥
 एकेन कर्मणा सिद्धिर्भवेत् प्रसादात्प्रदत्ता ॥
 तत्तुभिर्यादवत् सिद्धिः सा सिद्धिः प्राप्यते नृणाम् ॥

भैरव उवाच ।

सः । एष्टं महेष्टानि साधकानां हिताय च ।
 अद्भुतहाय लोकानां मन्त्रसिद्धिकरं परम् ॥
 मन्त्रादुत्थानतः श्रेष्ठं तपसः साधनं परम् ।
 कथयामि महेष्टानि परं श्रेयोधिसाधनम् ॥
 धर्मार्थकाममोक्षाणां साधनं भवमीशितम् ।
 भुवःस्वादिलोकानां कैलासावधिवासिनां ॥
 लघुत्वकरकं श्रेष्ठं यन्मयोः साधनं परम् ।
 इष्टान्वेषकाद्यमनसा यदि एच्छसि भाभिनि ॥
 नदीतीरे पर्वतवरे प्रसन्नोऽसि शिवात्मजे ।
 शक्तिदोषे युगे पीठे श्मशाने वा सुरेश्वरि ॥
 भूमिं समं विद्यायां सर्वतो विस्तारं ह्यनौम् ।
 सिद्धिदं कृष्णसदृशीं विद्यां शक्तां सुप्रोभिनीम् ॥

6042.

2162. भैरवीतन्त्रे भैरवदीपदानविधिः ।

Bhairavadīpādānavidhi from the Bhairavatantram.

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folium, 1. Lines, 20 on a page. Extent in ślokaś, 22. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4044. It describes the process of the offering of lamps to Vāṭuka-bhairava.

Post Colophon :—

संवत् १८८८ माघ सु ८ ति ।

6043.

4802. मेस्तन्त्रम् । *Merutantram*.

Substance, Nepalese paper. 12 × 4 inches. Folia 56. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 2,500. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains chapters VI–X of the work. The whole work in 35 chapters has been published by Kshemaraj Krishṇadas (Bombay, 1908). For a description of the work see HPR. I. 294, II. 169, CS. V. 69, f. 6. IV. 2570.

6044.

1890. *Merutantram*.

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia 18. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgari. Appearance, tolerable.

This MS contains the sixth chapter of the work. This chapter deals with Puraścāraṇa.

6045.

10301. *Merutantram*.

Substance, country-made paper. 12 × 6 inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgari. Date, Samvat 1814. Appearance, discoloured.

This MS contains (Fol. 1-5A) the *पौडसम्भव* (origin and description of the pithas) section of the 10th chapter of the *Merutantra*. The extract given on Fol. 5A f. is incomplete and has no colophon. This portion begins as follows :—

त्रिकोणचितयं वृत्तं दण्डकविभूषितम् ।
भूपुरेण समाकौर्णं चतुर्दशोपशोभितम् ॥
यत्र कापालिनौ देव्याः सर्वसाम्राज्यदायकम् ।
महाकालौ महालक्ष्म्यौ महासरस्वती तथा ॥
रतिप्रोति तथा कालि द्वितीयेत्यं तृतीयके ।
इच्छाज्ञानक्रियां चैव त्रिकोणे तु तृतीयके ॥
मध्ये कपालिनौ पुण्य दण्डौ मातृकार्चनम् ।
ततोऽष्टौ भैरवाश्चैव दिगोष्ठान् सास्त्रकान् यजेत् ॥

Post Colophon :—

संवत् १८२४ वर्षे कार्तिके सुदि १५ शुक्रवारः । लिखितं
विद्यारथो वटुकनाथ देवग्रन्थम् ।

6046.

3917D. **योनिमन्त्रचिन्तामणितन्त्रम् ।** *Yonimantra-
cintāmaṇitantram.*

Substance, country-made paper. 14 x 1 inches. Folia, 30P-52A.
Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance,
old. Incomplete.

This MS contains only one chapter of the work dealing with the worship of the *Yoni* and cognate matters.

Beginning :—

ईश्वर उवाच ।

... ..

आधारोत्तमं ज्ञानं साक्षाद्दर्शयति यत् ।

ब्रह्म ततो मत्ता मुनिं ब्रह्मा पुरातनम् ।

End :—

योगिबीजं सहेष्टानि प्रतिपद्ये अपेत् प्रिये ।

ततश्च योगिकवचं..... ॥

The *yonikavara* referred to here then follows. It is styled *चैतन्यमङ्गल* .

Colophon :—

इति योगिमन्त्रपिन्तामणितन्त्रे देवीश्वरसम्पादे प्रथमः पटलः .

6047.

3176. निगमस्तुतान्त्रम् । *Nigamastūtantram*.

Substance: European (Lobesp) paper. 13 x 4½ inches. Folio, 54. Lines, 9 on a page. Extent in Sloka: 900. Character: Bengali. Appearance: fresh. Complete in 40 chapters.

One MS of the work, complete in 24 chapters, corresponding to 27 chapters of the present MS, is described in HPR. I. 204. L. II. 699 describes another incomplete MS containing chapters IV-XV inclusive. VSP (p. 37) notices a MS of it running up to the 40th chapter.

Of the various deities mentioned in this work reference may be made to Vairocana, Śaṅkha, Pāṇḍava, Māmaka, Asita, Padmāntaka, Narakāntaka (Fol. 17A), Maṇidharī-vajrīṇī, Mahāpratisarā (Fol. 18A), Akṣobhya (Fol. 20A, where he is called a ṛṣi, and Fol. 26B). The work deals with the details of Kaula worship.

Post Colophon Statement :—

ॐ नमः शिवायार्जुनीभ्याम् ।

पुरुषमिरं श्रीकृष्णानन्दप्रसादः ।

6048.

3450. *Nigamatātāntram.*

Substance, country-made paper. 18 x 6½ inches. Folia, 17. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 600. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 24 Patalas.

The present MS contains the first 27 chapters of the MS described under the previous number.

6049.

185. *निगमतसत्सारः। Nigamatatlasāra.*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 24. Lines, 8-14 on a page. Extent in ślokas, 125. Character, Bengali. Incomplete.

The present MS is noticed in L. I. 407. It begins from the middle of the first chapter and runs up to the end of the third chapter.

The work deals with topics like the accurate mode of application of *mantras* and *śāstras*, the recitation of the *candī*, the purification of the *pañcatātras*, etc. The second chapter refers in the following words to the omnipotence and omnipresence of Brahman ;

3A. कामिबोक्ष्यमाश्रित्य कामिबोधां कलेदरे ।

कामोक्तः कामयते परं ब्रह्मैव सर्वदा ।

उर्द्धमूत्रं मलिकस्य मध्यमूत्रं क्षितिः क्षयः ।

मूत्रानो ब्रूयते ब्रह्म को विभावति तत्ततः ।

उर्द्धमूत्रं ब्रह्मरन्ध्रं भवोर्मध्ये तु मध्यमम् ।

मुखाधरेऽप्यधः मूत्रं त्रयमेव प्रकीर्तितम् ।

मूत्रमूर्द्धं यदा गच्छेत् तदा क्षत्रादिष्वम् चरेत् ।

मध्यमूत्रं यदा गच्छेत् तदा वायवादिष्वम् ।

अधःमूत्रं यदा गच्छेत् तदा कामादिष्वम् ।

ऊर्द्धशून्याद् यदा मध्यं स गच्छति महेश्वर ।
 तदा कौट्टादिकं सर्वं स करोति न चान्यथा ॥
 ऊर्द्धशून्याद् यदा चाधः स गच्छति कुलेश्वर ।
 तदा हास्यादिकं सर्वं स करोति न चान्यथा ॥
 ऊर्द्धशून्याद् यदा चाधः स गच्छति तदा इत्यम् ।
 क्षयादिकादिकं सर्वं तदा सोऽपि करोति हि ॥
 क्षप्रच्छतेन ब्रह्माग्रे स गच्छति भद्रानिधि ।
 गच्छे गच्छे च गच्छत्यं कौटार्थं परमं गुरुः ॥

... ..

यदा तु चक्षुषोऽभ्यस्यन्ति परं विभुः ।
 तदा कण्ठगतं सर्वं प्राप्नोति हि कुलेश्वर ।
 यदा गच्छेत् लिङ्गस्थं तदा तपं करोत्यसौ
 मलेश्वर्यो दाश्वर्यं च गच्छति महेश्वर ।
 मलेश्वर्यो ह्यमिकौटार्थं हास्येति सङ्गमैः ।
 ह्यमिरूपं समाश्रित्य सोऽपि तिष्ठति सर्वदा ।
 त्वां मां ह्यभेदरूपमाश्रित्य कुलेश्वर ।
 स तिष्ठति परं ब्रह्म श्रीमया तु ह्यमिरूपेण ॥
 यदादौ शून्यरूपं यदादौ त्रिजगत्त्रिकम्
 घर्मादिकामसोद्यार्थं व्यासं च वितिष्ठति ॥
 त्रिवर्धं वेदशास्त्रेषु योगार्थादाश्च कर्मणि ।
 तत्त्वार्थं तर्कशास्त्रेषु विमर्शेषु निरूपकम् ॥

6050.

2891. *Nigamatattvasāra*.

Substance, country-made yellow paper. 12½ x 4½ inches. Folio, 17
 Lines, 5 on a page. Extent in shlokas, 437. Character, Bengali. Appearance,
 fresh. Complete in 11 chapters.

The present MS is described in L. X. 4184.

6051.

4617. *Nigamatattvasūtra.*

Substance, country-made paper. 17½ × 4½ inches. Folia, 7. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 11 chapters.

6052.

4676. *निगमकल्पद्रुमः । Nigamakalpadruma.*

Substance, country-made paper. 16 × 6 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 320. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 10 chapters.

The work has been described in L. I. 293.

The cardinal views of the work appear in the following lines (Fol. 2B-3A):—

सदाकृतसम्भवं योगं नारीदेहेऽस्मि मेरुव ।
 सप्तलक्ष-सहस्रविद्याः कथिताः तव सुमत ॥
 रोमकूपे वसन्त्येता मन्त्ररूपाः पृथक् पृथक् ।
 यावन्ति सन्ति रोमाणि शरीरे प्राणवत्क्षम ॥
 तावदेवाद्यं देयं सन्ति तस्याः कलेवरै ।
 तिष्ठः कोऽन्तर्द्वेन तौर्यानि जाग्रदौषसे ।
 जाग्रदौ योनिमुले च सततं परिसंस्थिता ॥
 सूचक्याने सदा मुक्तिं व्यापिताश्च न संग्रहः ।
 प्रकृतिश्च एताश्चैव परं ब्रह्म प्रकीर्तितम् ।
 पुमान् विन्दुस्तद्वदने गारुड्या भगवन्मयी ।
 तयोः संयोगमात्रेण ज्ञान-पुत्रा विधीयते ।
 निर्गतं यत् परं ब्रह्म तेन सन्मार्गं देवताम् ।
 शक्तिबन्धोपबन्धेन गोक्षीभृतं सदा शिवम् ।
 देवीं सन्नीक्य ध्यानेन चकारामन्त्रविहीनीम् ॥

सङ्गहः। सङ्गेशान् मुक्तिभाक् जायते नरः ।
 अन्तर्यामिदं प्रोक्तं बाष्पाबाधं ततोऽधिकम् ।
 विन्दुलिङ्गं शिवाः पुंसः योनिर्नादस्वरूपिणी ।
 नादविन्दसमायोगादमृतं यच्च भैरवः ।
 तेनामृतेन त्रयेण तर्पयेत् परदेवताम् ॥

6053.

8432. *Nigamakulpatarṇa.*

Substance, foreign paper. 5 x 4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page.
 Extent in sōkas, 350. Character, modern Nāgarī. Approximate, first
 Complete in two chapters.

The following verses are found after the tenth Paṭala:

मौनो येन न खादितो न चनक्तं वेद्यमपि नाकिञ्चिन्नता
 कन्या येन न सेविता रतिस्तुल्यं पीतं च मद्यं कृषा ।
 पुत्री येन न ह्योदरा न जनिता मांसं च नो भक्षितं
 अर्थं तस्य कुलकर्म यदि द्रिष्टे मातृशूरो नैव नः ॥
 पूर्या औभुवेत्येवमौ भगवतौ श्रीगजराजेश्वरौ
 पृथं भैरवभैरवौ च वटुकं पूर्या मदा कान्तिका ।
 पूर्या श्रीवराहा च धूम्रवटुना श्रीचक्रमन्त्रात्मिका
 पूर्या श्रीगुरुपादुकाभ्युत्थं श्रीपूर्णापात्रं भजे ॥
 वा सुरा सा मुदे वियो मदाः न भहेत्यः ।
 यो वर्णश्च भवद्वा यो गन्धः न जनार्दनः ॥
 इच्छायां परमा शक्तिः लीलायां क्लृप्तं भैरवः ॥
 औपरदेवार्पणमस्तु ॥

The detailed colophon to the first Paṭala in the present
 MS runs as follows :—

इति निगमकल्पद्वये सङ्गारश्चस्यो देवीश्वरमन्त्रादे परमोपनिषत्
 सारोद्धारो अद्वैतभावानुभवनिर्वाकानिरूपणो षडङ्गाराभ्युत्थं प्रथम
 प्रकृतः ।

6054.

3363. दक्षिणामूर्तिसंहिता । *Dakṣiṇāmūrtisaṃhitā*.

Substance, country-made paper. 14 x 3 inches. Folia, 3-70. Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 1,632. Character, Bengali. Appearance, old and worn out. Incomplete (containing a portion of chapter 2 and chapters 3-60).

The work deals with the worship of various forms of Śakti. MSS of the work are described in IO. IV. 2583, VSP. 34, CS. V. 37 and Ulwar. Extr. 629 (the number of chapters in the last two of which is 66, though their end agrees with that of the present MS).

Colophons of the different chapters. :-

3B, इति औदन्तिगामूर्ति-संहितायां महालक्ष्मीपूजा द्वितीयः पटलः ; 4B, •त्रिप्रशस्तिर्लक्ष्मीपूजनविधिस्तृतीयः पटलः ; 5B, •साम्नाज्यदायिविद्यायजनविधिचतुर्थः पटलः ; 6A, •आत्मा परं ज्योतिर्विद्याराधनविधिः पञ्चमः पटलः ; 6B, •पणव-विद्यापरनिष्कलभेदेन समाराधनः षष्ठः पटलः ; 8B, •अजपाविधानो नाम सप्तमः पटलः ; 10A, •मातृकासाधनविध्यष्टमः पटलः ; 14B, •त्रिप्रसुन्दरीसमाराधन-नवमः पटलः ; 15A, •पूर्वसिंहासनविधिर्दशमः पटलः ; 15B, •मलिताविधिरेका-दशः पटलः ; 16A, •कामेश्वरीपूजाविधिर्द्वादशः पटलः ; 16B, •सिंहासनविधि-रुयोदशः पटलः ; •सिंहासनविधिस्तुर्दशः पटलः ; 17B, •सङ्गोवनौपूजाविधिः पञ्चदशः पटलः ; 18A, •सङ्गोवनौविधिः षोडशः पटलः ; 19A, •वक्त्रप्रक्षारिको-सप्तदशः पटलः ; •त्रिपुरेश्वरीभैरवी तिब्बालादयः पटलः ; 19B, •पश्चिमसिंहा-सनविद्याविधान ऊनविंशतिपटलः ; 20A, •महासिंहासनेश्वरीडाभरभैरवेश्वरी-विंशति पटलः ; •चैतन्यभैरवी एकविंशतिपटलः ; 20B, •वटकुटाभैरवी द्वाविंशति पटलः ; •वटकुटाभैरवी त्रयोविंशति पटलः ; 21A, •अक्षोरभैरवी पञ्चविंशति पटलः ; 21B, •भैरवी नाम षट्त्रिंशति पटलः ; 22A, •पञ्चसुन्दरी नाम सप्तविंशति पटलः ; 23A, •पारिजातेश्वरी त्रायल्लाविंशति पटलः ; •पञ्चवाकोशौ-यजनविधिर्दशविंशत् पटलः ; 23B, •पञ्चवाकोशौयजनविधिर्त्रिंशत् पटलः ; 24A, •कञ्चलतायजन एकविंशत् पटलः ; 25B, •श्रीमदन्नपूर्णाद्विंशत् पटलः ;

29A, •सातशेखरीरत्नविद्यायजनचयस्त्रिंशत् पटलः; 30B, •सुवनेश्वरी-
चिह्नितसाधनचतुस्त्रिंशत् पटलः; 32A, •सुवनेश्वरी बहुश्रुतिं यन्त्रसाधन
पञ्चत्रिंशत् पटलः; 34A, •सुवनेश्वरी दादश्रुतिं यन्त्रं पटलः; 36B,
•चटार्गलसाधन सप्तत्रिंशत् पटलः; 39A, •पद्मसौकुमार्यनविधिरष्टात्रिंशत्
पटलः; 41A, •पद्मसौकुमार्यं यन्त्रोद्धारप्रयोगसाधनविधिरष्टात्रिंशत्(?) पटलः;
42A, •आयतनानन्दो(?) विवरणं शतत्रिंशत् पटलः; 42B, •कामेश्वरी-
निष्ठाविवरणं नाम एकशतत्रिंशत् पटलः; 43B, भगमाया निष्ठाविवरणम्
दाशत्रिंशत् पटलः; 44B, •त्रयशतत्रिंशत् पटलः; 45B, भैरवसाधन-
विवरणं चतुश्चतुस्त्रिंशत् पटलः; 46A, •वह्निशक्तिनीयजन पञ्चशतत्रिंशत् पटलः;
46B, •सहाविद्येश्वरीयजन षट्शतत्रिंशत् पटलः; 47A, •प्रित्तुनीयजनविधिः
सप्तशतत्रिंशत् पटलः; 48A, •सगितायजनविधिः षट्शतत्रिंशत् पटलः; 48B,
•कुलमुन्दरीनिष्ठाविद्यायजन ऊनपञ्चाशत् पटलः; •कालपताकिनीयजन पञ्चाशत्
पटलः; 49B, •विजयायजन एकपञ्चाशत् पटलः; 50A, •सर्वसङ्कलायजन
द्वापञ्चाशत् पटलः; 51A, •ज्वालामालिनीयजन त्रिपञ्चाशत् पटलः; 51B,
•निष्ठाविवरणं नाम [चतुः]पञ्चाशत् पटलः; 53A, •पञ्चपञ्चाशत् पटलः; 55B,
•करुणा-विद्याविशेषणं नाम षट्पञ्चाशत् पटलः; 59B, •श्रीविद्याविवरणं
नाम सप्तपञ्चाशत् पटलः; 62B, •विद्यान्तः विद्याविवरणं नामाष्टापञ्चाशत्
पटलः; 66A, •प्रियव्रतसिम्हार्दे ध्यानायजनं नाम नवपञ्चाशत् पटलः;
70B, •सद्वार्गेयनसिम्हार्दे ध्यानायजनं नाम दश पटलः

6055.

4759.

Dakṣiṇāmūrtisaṃskṛtā.

Submaner country-made paper. 9½ x 4½ inches. Folios 2. Lines, 9
on a page. Extent in sōkas, 24. Character, Nāgura. Appearance, fresh,
incomplete.

This MS contains the sixth chapter of the work, but
the number of the chapter is not indicated in the colophon.

8056.

5453. कुमारसंहिता । *Kumārasaṃhitā*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia. 12. Lines, 9 per page. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgura. Appearance, fresh. Complete in 10 chapters.

This is in the form of an interlocution between Brahmā and Śiva. It deals with the details of worship of Gaṇapati.

Ulwar 2028 Extr. 615 describes a MS of it in 7 chapters. Cat. Cat. (III. 24) refers to another MS of it in 10 chapters.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

समस्तायुधसंपूर्ण-बहुभुजद्वारप्रान्वितम् ।

अष्टस्ताडनितान्काशमाद्यं वन्दे गजाननम् ॥

रजताश्विरे गम्ये मुनिवृन्दनिषविते ।

... ..

... ..

रत्नसिंहासनाखण्डं देव्याः सङ्गं सङ्गेश्वरम् ।

इष्टुं समागतो ब्रह्मा प्रणिपद्य कृपानिधिम् ॥

ब्रह्माञ्जलिपुटो भूत्वा तुष्टाव पञ्चमेष्टवम् ।

ब्रह्मोवाच

... ..

... ..

... ..

सहाविद्या सहासाया देवी विश्वमयी किञ्च ।

सायया निर्मितं तन्त्रं जगदेतच्छरायम् ॥

इच्छतुं भवता पूर्वं परब्रह्ममयीति च ।

तस्माद् विप्रेश्वरं देवं श्रीविद्यासहितं परम् ॥

नभस्तयन्ततत्वादि पुराखरणास्तदात्म ।
 सर्वे वदन्त ह्यपया पाहि मां भक्तवत्सल ॥
 ईश्वर उवाच :
 प्रकृतज्ञानं यथान्यासं विद्यामण्यतेर्मनुम् ।
 सर्वैश्वर्यपदं दिव्यं सर्वलोकविमोहनम् ॥

Colophons of the different chapters :—

2B. इति कुमारसंहितायाः सदाशिवप्रवृत्तयेऽर्पिते विद्यामण्यसम्बोद्धायाः
 प्रथमोऽध्यायः ।

4B. इति कुमारसंहितायां द्वितीयोऽध्यायः ।
 [This chapter deals with Pinācarāṇa.]

5B. ० इति श्रीकौमारसंहिते तृतीयोऽध्यायः ।
 [This chapter treats of Pīṇa proper.]

6B. इति कुमारसंहितया चतुर्थोऽध्यायः ।
 [This chapter treats of Pāṇamāraṇa.]

7A. इति कौमारसंहितायां पञ्चमोऽध्यायः ।

8A. इति कुमारसंहितायां सप्तमोऽध्यायः ।

8B. ० श्रीमद्विष्णोः सप्तमोऽध्यायः ।

10A. ० त्रिदशकपतिकर्तृ रजस्यगमे संग्रामविजये नामऽष्टमोऽध्यायः ।

11A. ० बाष्पाकन्दकता नाम नवमोऽध्यायः ।

Last Colophon :—

इति कौमारसंहिता इत्युक्तं नामऽष्टादशस्कन्धकृतसंस्कृतविधानं
 नाम दशमोऽध्यायः ।

C057.

5973. चन्द्रहाससंहितायां चन्द्रज्ञानम् । *Candrahāsa-saṃhitāya
 from the Candrahāsa-saṃhitā.*

Substance, country-made paper. 11½ x 6½ in. Col. 1-8. Lines
 9 to 12 on a page. Extent in stanzas, 225. Character, Nāgarī. Appear-
 ance, old and discoloured. Complete.

This is in the form of an interlocation between Śiva and the moon. It contains a metaphysical discussion about the real nature of the various things of the world.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ स्वस्ति सिद्धम् ।

ॐ कौमि स्वात्मप्रकाश-प्रशमित-विषमसोपराशिं मष्टशम्
वन्दे वाग्देवतां तां कलयति किल या मुक्ता तां वाक्लतायाः ।

विष्णुप्राणव्याटिक् दृष्टदुर्गं कौमि विष्णुधिराजम्
दत्तप्राग्दोक्तमेकं गुणवग्मपदं ज्ञानदक्ष प्रपद्ये ॥ १ ॥

ॐ कैलासपौठमध्यासं देवदेवं महेश्वरम् ।

ब्रह्मादिकारणैः साङ्गै देवेशश्च उमापतिम् ।

महोत्तममायुक्तं अप्सरैः परिवारितम् ।

महाध्यानस्थितं देवं मुनिभिश्चापि संवृतम् ॥ २ ॥

... ..

... .. ॥ ३-५ ॥

तत्रस्थं देवदेवेशमुमया सञ्चितं शिवम् ।

दृष्ट्वा तद्याविष्टं देवं ध्यानासक्तं कपालिनम् ॥ ६ ॥

संशयाविष्टमदनः पद्मो वेदविदो पतिम् ।

अष्टाङ्गप्रणियतेन प्राञ्जलिः प्रणतः शिरः ॥ ७ ॥

तदभावोऽब्रवीत् वाक्यं ++ सक्तं पुनः पुनः ।

मुञ्जसैमपि सञ्चिन्त्य इदं वचनमब्रवीत् ॥ ८ ॥

इन्द्रजालं हि पश्यामि इदं सत्यमसत्यता ।

मोहितं मायया साङ्गं ब्रह्मायै सत्पराचरम् ॥ ९ ॥

देवमातुषार्थिच्छां गन्धर्वारण्यकृताम् ।

सर्वं देव महादेव प्रतिका बुद्धिं मे मतिः ॥ १० ॥

क्षणिकस्य तु रूपस्य तथा शब्दस्य वै प्रभो ।

अयुक्तस्यैव मन्त्रस्य अविमृष्टस्य निवृत्तः ॥ ११ ॥

आकारस्य तद्यं देव प्रणमसि च निवृत्तः ।
 सचमेव तु यो गच्छेत् यस्तु चित्तेन कल्पितः ॥
 शब्दस्य क [च] तस्यैव मन्त्रत्वमपि बुध्यते ॥ १२ ॥
 प्रयुक्तमप्यौणा यं तन्मौखरसमन्वितम् ।
 चित्तेन साध्यते तस्य षड्विंशत्यध्यासो (दे)वतम् ॥ १३ ॥
 तथा मंत्राः [ः] तन्मात्राणां विद्या नैव सहस्रशः ।
 अष्टादशविधो मूढाः स्वचिन्ता च बहिः [ः] स्थिताः ॥ १४ ॥
 कृत्ति [ः] केनैव समुक्ता भ्यामिता च त्वया पुरा ।
 अस्त्यमिन्द्रजालस्य तस्य सकलं प्रभो ॥ १५ ॥
 उच्चार्यमाना ये मन्त्रा न मन्त्रा नापि ये विदुः ।
 मोक्षिता देवगन्तव्ये मिथ्याज्ञानेन सर्व्वेभ्यः ॥ १६ ॥
 मायाः क्षप्रोपमाः सर्व्वे मुदाध्यानं च ध्यायताः ।
 न तद्विचमिदं सद्यं शास्त्रज्ञाः क्रियाशमसः ॥ १७ ॥

सोम उवाच ।

देव्या विनायकस्यैव चन्द्रमुखस्य चित्तेन ।
 नन्दिर्यगिमाहात्म्य-कृपेण प्रकरोक्ष्यता ॥ १८ ॥
 वासुकिश्च गवतांश्च तथा वाराणस्य वै ।
 सन्तुष्टमारुप्रमुख-शृङ्गोः भावितात्मनाम् ॥ १९ ॥
 दुर्वास [स] प्रमुखा वै शास्त्रे या च संविताः ।
 मन्त्राश्च विविधाकारा विद्याद्यपि सप्तस्रजः ॥ २० ॥
 कथितं तु त्वया सर्व्वं तेषां नैव मया कृतम् ।
 तानि सर्व्वानि देवस्य शिरस्येन मया श्रुतम् ॥ २१ ॥
 भ्यामिताश्च त्वया सर्व्वे व्याधयेन महेश्वर ।
 नास्त्वानं कस्य चेज्जानं प्राणीरं गृह्यतेनम् ॥ २२ ॥
 अष्टादशान् ते सर्व्वे भ्यामिताः प्राकृष्टपाठके ।
 नास्ति त्वत्पुत्रो धूर्त्ता वागवासे बुद्धिनाशनः ॥ २३ ॥
 नन्वे तन्मे [ख]वा प्रोक्तं मया प्रत्यक्षतः श्रुतम् ।
 प्रथमानि अर्नस्थानि मिथ्या देव त्वया कृताः ॥ २४ ॥

नैव कस्यापि (स)सङ्गावं मोहितास्ते तथा प्रभो ।
 रक्षितास्ते तथा व्यायामे मिथ्याज्ञानेन गर्जिताः ॥ २५ ॥
 अथबुद्धिधयः सर्वे तेऽपि मूढत्वतां गताः ।
 मिथ्याज्ञानेन संलप्ता मिथ्याशास्त्रेण गर्जिताः ॥ २६ ॥
 साक्षात्स्य क्षयं पालि मन्त्रोच्चारणे क्षयं पुनः ।
 क्षणिका तु क्रिया देव जन्मापि सरणां तथा ॥ २७ ॥
 कस्य जन्म मृतः को वा दहते वाच कः प्रभो ।
 पित्रं तु कस्य वा देव कुतः आर्द्धं कुतः क्रिया ॥ २८ ॥
 प्रयत्ने बाल्यवानां स्वस्थाने यत्प्रलयते ।
 पार्थिवे पार्थिवं तत्त्वं वायौ (वायोर्वायुर्गं) वायुगतं तथा ॥ २९ ॥
 आपस्तेऽपु न वै क्षीयस्तेऽशान्तेऽस्मि विस्थात ।
 आकाशे तु तथाकाशं मनोवृद्धिश्च तथा ॥ ३० ॥
 यथागताः पुनस्तत्र क्षीयाः स्त्रे ममं ततः ।
 अमूर्तो भगवान् जीवो निर्गुणो विरजः श्रवः ॥ ३१ ॥
 इन्द्रियाश्च गुणाः सर्वे स्ते स्ते स्थाने प्रलीयते ।
 कार्यं मांसमयं देव दाहश्च क्षतवान् प्रभो ॥ ३२ ॥
 किं भवन्ति जडा मूढा अज्ञानवर्ति यमीकृतः ।
 किं मांसं किञ्च वास्त्वानि रुचिरं श्लेष्ममेव च ॥ ३३ ॥
 धातुचयं वै देव तथा मेदस्तथा दमा ।
 अन्ताग्निं हृदयो वायु व्यासं सु + तथा कषम् ॥ ३४ ॥
 रेतो वा श्लेष्मामूत्रे वा पुरीषं चर्मेनाश्रयः ।
 मज्जां वापि नखास्त्रिव रोमाः शतशक्तया ॥ ३५ ॥
 कर्णौ दन्तौ च भासा च जिह्वाकुष्ठौ च वाक् तथा ।
 चक्षुर्वा श्रवणं वापि घ्रीवा वापि सुरोत्तम ॥ ३६ ॥
 बाहू हस्तौ तथा नैव उदरं कटिमेढ्रकम् ।
 क्लिजे अंघ्रा च पादौ च बाष्पा सा क्षतवान् प्रभो ॥ ३७ ॥
 वाम वापि तथा देव गोत्रं वर्कं तथैव च ।
 रोमाणि नाड्यश्चैवावयवश्च तथा प्रभो ॥ ३८ ॥

यथो मध्याद् विरूपाक्ष कोऽसौ चैव सतः प्रभो !
 कस्य आर्द्रं क्षियाकायं प्रियहृदानादिकश्च यत् ॥ ३६ ॥
 जीवो ह्यनादिमलः स्वरूपो विचरः परः ।
 न रूपं न च वा वर्णं न स्थानं न च धाम्ना ॥ ३७ ॥
 ये ये भावाः शरीरस्य ते सर्वे स्वरूपं गताः ।
 कस्य ज्ञानं यमं कस्य भटास्त्रं मुदामलाः ॥ ३८ ॥
 नरकाः शम्भवाश्चैव प्रेतपृथ्वी वसेन कः
 एको यदि भवेत् कालमेकः पाशं भवेत्त सः ॥ ३९ ॥
 सहस्राक्षान्ध्यायाः आह्वेन हताः प्रभो !
 तत्र जायास्य बहवो ह्येको वापि कथं प्रभो ॥ ४० ॥
 शकुन्तो विह्वलीभूता निर्गता विपश्यं गताः ।
 लब्ध्वा)ध्याश्च संख्यामंथ्यानि तत्र कालाः किमागताः ॥ ४१ ॥
 ब्रह्माद्यापि एको वा महत्याः चैव तस्य वै ।
 मशकारिणश्चमंथ्यानि महत्याश्चैव महत्पशवः ॥ ४२ ॥
 एककालप्रवृत्ताश्च तस्य कालाः किमागताः ।
 एककालो बहून् वापि यस्मै वापि नीयते ॥ ४३ ॥
 स्त्रीभ्ये वा बाहुभ्यो वा स कथं नीयते प्रभो !
 यतस् सर्वं समासेन सर्वं भैरव तत्त्वतः ॥ ४४ ॥

End :—

महात्मो ज्ञानभागी स्यात् पूर्वोक्तस्तत्र वै तु सः ।
 महाभागो भविष्यति एतस्मै वदन्तो वरः ॥ १३३ ॥
 एवमुक्त्वा महादेवो गतोऽन्तर्धानमौचित्यः ।
 चम्रेण प्राप्तं विज्ञानं कृतकृत्यो यथागतः ॥ १३४ ॥
 यत्तु)ध्यास्त्रं न वक्ष्यं यस्य कस्य समीपतः ।
 अभक्तो नैव दातव्यं कस्यदे नैव दीयते ॥ १३५ ॥
 यो मोहादीयते ज्ञानमपरीक्ष्य च मन्दधीः ।
 नातो ज्ञानस्य भागी स्याज्जन्मान्तर्गतैरपि ॥ १३६ ॥

यो विन्दयति मोहेन इदं शास्त्रमगौरवात् ।

न याति नरकं चोर[] यावदाभूमिसंज्ञवम् ॥ १७७ ॥

Colophon :—

इति परममहस्ये चन्द्रहाससंहितायां चन्द्रज्ञानं समाप्तम् ।

6058.

110618. महाकालसंहितायां षोडशपात्रम् । *Ṣoḍaśapātra*
from the *Mahākālasaṃhitā*.

substance, country-made paper. 7 x 4 inches. Folio, 7. Lines, 7 on a page. Extent in shok. 4. 40. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It gives the *mantras* for the purification of wine used in Tantric worship and put into a number of pots arranged in a particular order. (Also cf. *Sārikāraṇapaddhanti* below.)

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ ।

श्रीमद् भैरवशैलस्य परितमस्य द्वादशवर्षावितं

क्षेत्राधीश्वरयोगिनैः गणसङ्घानिर्द्धैः समागच्छितम् ।

मानन्दार्णवकं भृङ्गादकमिदं साक्षाच्चिरव्याप्तं

वन्दे श्रीप्रथमं कराम्बुजगतं पार्श्वं विशुद्धिप्रदम् ॥

केन मौनरसावहं दयितया दत्तञ्च दीयामृतं

किञ्चिद्वत्सल्यत्पञ्चजम्बूपा तस्मै समर्पितम् ।

वामे दितं(?) ह्यदु विशुद्धयुक्तवत् पानौ विद्यायात्मकं

वन्दे पात्रमहं हितोयमपुना नार्देकसंवर्द्धनम् ॥

भञ्जिह्वायकलाकलापकृतं कौतूहलक्षोतनं

चन्द्रोपल-सहेन्द्र-सूर्यवस्तुसङ्घादिभिः सेवितम् ।

ध्यातं सिद्धयुक्तैः स्तुतं मुनिगणैर्महाविभिः सर्वदा

वन्दे पात्रमहं हितोयमपुना स्वात्मनो घञ्जितम् ॥

Find :—

पाने कृते पूज्यैकाप्रकाशः पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः ।
 पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः ।
 पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः ।
 पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः ।
 पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः ।
 पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः पाने कृते पूज्यैकानुद्धिः ।

Colophon :—

इति महाकाव्यमंजरीयां शोडशपाने समाप्त ।

6059.

9260. पराशरमंहितायां हयग्रीवौष्कारकल्पः ।

Hayagrīvaśāntikāṅkṣa from the Parāśarasamhitā.

Substance country-made paper. 11 x 6 inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent in folios, 10. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

The *Hayagrīvaśāntikāṅkṣa*, treating of the details of the worship of Hayagrīva and constituting the seventh chapter of the *Parāśarasamhitā*, is quoted in this and the following MS, which describe the process of the worship.

The colophon of this extract runs as follows in leaf 5A :—

इति श्रीपराशरमंहितायां हयग्रीवौष्कारकल्पः समाप्तः ।

Beginning of the MS :—

अथ सायम्पुष्पैः ।

अपौषते हयग्रीवमन्त्रः सर्वसम्पदः ।

चन्द्रार्द्रं गङ्गां वामकर्णं विन्दुसमन्वितं ।

एकाक्षरं मन्त्रं प्रोक्तो हयग्रीवस्य + + +

यद् सकारा वामकर्ण उकारः दिन्दुरनुस्वारः ।
एतैः ॐ छमिति बीजमुद्धृतम् ॥

End of the MS :—

अथ वा तं करे कुम्भोऽभिरुक्ता जलं पिबेत् ।
पीतं वादिसुखे ध्यात्वा स्वप्नमेतस्य भार्गवी ॥
सन्द्भाष्योऽपि मन्त्रोद्धृतिर्विद्युहः । सन्द्भाष्याभिरुक्तं
ह्यत्रा वर्षा भजयेत् । ब्रह्मसहितमसौ भवेत् ।

6080.

9448. *Hayagrivauṅkāra-kulpa from the Pañcāsanayānī.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folios 8. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

Same as above.

6061.

2424. *Āṅgīrā-kulpa. Āṅgīrā-kulpa.*

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folios 30. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 828. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. N. 4046. The work deals with the details of the worship of the deity Āsurī.

6062.

272. *Vikṣāmitra-kulpa. Vikṣāmitra-kulpa.*

Substance, country-made paper. 12 × 4½ inches. Folios 37. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 1,600. Character, Nāgarī. Date, 1746 Ś.E. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the daily duties of the twice-born and, strictly speaking, belongs to the Smṛti class of literature. Of Tāntrika topics dealt with herein mention may be made of bhūtaśuddhi, dikṣā and puraścaraṇa of the Gāyatrīmantra.

The present manuscript is noticed in L. II. 885. CS. III. 508 describes a work, in sūtra form, of the same name and similar contents.

This MS seems to be a part of a much larger one, because the first leaf of this has, on the right upper-hand corner, the number 246 and the last leaf has, at the same place, the number 283.

Post Colophon Statement :-

श्रीयोगेश्वरगतकलशोक्तेश्वरपद्मसू ।

योः शुभम् । शके १७४६ तावतनाम संवत्सरे कार्तिक शुद्ध-
त्रयोदशी शुक्लवासरे तदिने इदं पुस्तकं वसुदेवस्वामीनिवासि-
च्छोतिशौक्यपनाभक-गोविन्दलाल-प्रभाकरदेवैर्युक्तं स्वार्थं परोप-
कारार्थं लिखितम् यादृशमिति ।

अर्चितं भुवि कष्टेन पुस्तकं कथितं मया ।

हर्षमिच्छति यः पापौ तस्य वंशस्थो भवेत् ॥

6063.

5962. **कालरात्रिकल्पः ।** *Kālārātrīkalpa.*

Substance, country-made paper. 2 4 inches. Folio, 36. Lines, 7 to 8
page. Extent in śloka, 550. Character, Nāgarī. Appearance, old and
discoloured. Complete.

It relates to the details of the worship of the deity called Kālārātri including an account of the six black rites to be performed with the mantras of this deity. According to

four colophons in the present MS (Fol. 3A, 17A, 18B, 25A) the work forms part of the *Rudrayāmala* and according to one colophon (Fol. 20B) it belongs to the *Āgamasāra*. A portion in this MS (Fol. 25A-38) is absent in another MS of the same work described below. The concluding portion (Fol. 32A-36B) is in a vernacular.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

पार्वत्युवाच ।

देवदेव जगन्नाथ भक्तानुयुक्तकारक ।
त्वत्प्रसादान्मया सर्वं श्रुतं वृद्धादियामलम् ॥
इदानीं श्रोतुमिच्छामि यन्मे मनसि वर्तते ।
कालरात्र्याः क्रमार्था + तत्सर्वं कृपया वद ॥

ईश्वर उवाच ।

... ..
सन्ति नावाविधा भक्ता आगमोक्ताः सबोजकाः ।
तथैव वैदिका भक्ताः पुराणहामरे तथा ॥
ते सर्वे विष्यन्मा जाताः कलौ धीर्यविवर्जिताः ।
... ..
मन्त्रमागमशास्त्रान्तु प्रतिज्ञासिद्धमेव च ।
अनादरेण तद्वदं गुरुभक्तिं विना तथा ॥
तन्मध्ये सारभूतं तु प्रत्यक्षफलदायकम् ।
अन्यथा न भवेद्देवि + + + ॥
सिद्धमन्त्रमिमं देवि साक्षात्परोक्षमं [तथा] ।
पुण्यार्थक्रिया नास्ति स्मरणात् पूजनात् फलम् ॥
मन्त्रस्यैतस्य माहात्म्यं सामर्थ्यं स्तुतिमेव च ।
वक्तुं न शक्नोते देवि कल्पकोटिप्रतैरपि ॥

... ..
 तस्याः पूर्णां प्रवक्ष्यामि यम बुद्धयुसारतः ॥
 श्रुयतामेकचित्तेन न कस्य कथितं प्रिये ।
 ह्यष्टपञ्चम्य चारुम्यां भुते भौमदिने तथा ॥
 प्राग्भवं कारयेत्तत्र भक्तिभावेन सादरात् ।
 ब्राह्मे सुहृत्सो योऽथाय स्मरेद्देवीं तत्सुखं भाम् ॥
 तस्यैव तन्माभोजी लोभाभिरुचिर्नृणां ।
 कन्यैव तन्माभुङ्क्तां रिच्य चन्द्राङ्गप्रारिणीम् ॥
 नोऽन्यत्पदपरीधानां मुक्ताकिङ्किणिधसिङ्का ।
 पद्मनाभमविम्बोक्तौ भुषितां सितकंचुकीम् ॥
 मानसं वादिकं व्योतिः प्रियः प्रियैरुत्कृतां ।
 पयोधरः स्त + + आर्क्षी दुक्तिमिदं विनीतः ॥
 मुक्ताङ्गोऽनलाचराबसुदयादिदम्भमभिः ।
 यवं ध्यात्वा भवेत् किञ्चित् उन्निष्ठेऽप्यनात्ततः ॥
 ततो मां भक्तकोमे तु यकान्ते अवर्जितः ।
 दृष्ट्वा स्मरितभूम्यां तु कुर्यान्मनविमर्शनम् ॥

The mantra of the deity is given as follows (Fol. 5B):—

अस्य श्रीकाभरात्रिमन्त्रस्य दक्षप्रकृतिः अगतोऽप्यन्दः अकृतापुराविवासिनो
 माधाराजो देवता हृदये श्रीं जाति नामो नैः प्रकृतिगोष्ठे श्रीकाभरात्रिमोक्षये
 नये विनियोगः ।

सम्भोज्य प्रवक्ष्यामि गोप्याद्गोप्यतरं भवत् ।
 प्रणवं वागुत्तरं माया सन्मथं कमलोद्भवम् ॥
 श्रीं पद्मशिरो जयं ततः पद्मवसुधरेत् ।
 काञ्चेन्द्रो ततः पद्मात् सर्वे जन्मनोहरौ ॥
 सर्वसुखसम्भो य सर्वराजवंशकरो ।
 सर्वदुष्टनिर्दहरो सर्वैश्वरीपुत्राकारवर्धनो ॥

Colophon :—

इति श्रीकालरात्रिकल्पे पूजाविशेषः ।

Post Colophon :—

रङ्गनाथस्य सुतेन कमलाकरेण इदं पुस्तकं लिखितम् ।

6064.

10046. *Kālarātrikalpa*.

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 18. Lines, 12-14 on a page. Extent in ślokas, 325. Character, modern Nāgarī. Appearance, fresh. Complete in 13 chapters.

The portion contained in this MS up to chapter 12 runs up to Fol. 25A of the MS described under the previous number (6063).

6065.

10520. *शिवाम्बुकल्पः* । *Śivāmbukalpa*.

Substance, country-made paper. 7×4 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

It deals with the Tantric use of urine as a drink which is stated to be able to drive away all sorts of diseases. A work of the same name said to belong to the *Rudrayāmala* is noticed in Stein, 236.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

पार्वत्युवाच ।

देवदेवं प्रणम्यादौ सर्वज्ञं परमेश्वरं ।

प्रणम्य ओतुमिच्छामि शिवाम्बस्य च निर्देयम् ।

इत्या देवमनुष्याणां पवित्रं सर्वसिद्धिदम् ।
 शिवाम्बु कीदृशं चैव किं यत् तस्य सेवनात् ॥
 देव-दानव-मर्त्याश्च किमपि भक्षयन्ति नृणां ।
 पशूनां च पिशाचाश्च विश्वदेवास्तत्प्रभकाः ॥
 भीरुजानास्तु ये कालान्तरे कथयन्त मे ।

इत्यत्र उवाच :

शिवाम्बुमयं देवि उत्तमभाकरिणं कृत्वा
 पवित्रं यमं यच्छेदेकमुत्तमं यमम् ॥

एवाञ्च उवाच

यस्मिन् यमस्य शरीरं ब्रह्म भस्मिन् यमदेव
 तस्य यमपुत्राणि यदि दृष्टी मर्त्यजनाः ॥
 शिवाम्बु कीदृशं चैव कीदृशं तस्य स पश्य
 कृपां भूय भस्मिन् यमस्य यमपुत्राणां ॥

इत्यत्र उवाच

प्रातःकाले सूर्यास्तौ च पाटकाय कृत्यधम
 दत्तं य सप्तकथं यमं मुक्ताभ्यां च कृत्यधम ॥
 आदिद्यात् पवित्रं यमपुत्राणां च दत्तं यम
 यमपुत्राणां पवित्रं यमं यमपुत्राणां च दत्तं ॥
 यमं पवित्रं यमपुत्राणां यमपुत्राणां यमपुत्राणां
 यमपुत्राणां यमपुत्राणां यमपुत्राणां यमपुत्राणां ॥
 यमपुत्राणां यमपुत्राणां यमपुत्राणां यमपुत्राणां
 यमपुत्राणां यमपुत्राणां यमपुत्राणां यमपुत्राणां ॥

धृत्वा च मन्मथै पानं वटपात्रे च सावकैः ।
 वंशपात्रं च कर्ण्ये शृङ्गपात्रं तथैव च ॥
 श्वेतकाचमयं पात्रं करपात्रं तथा पुनः ।
 उर्ज्ज्वैत् सर्वपात्रानां लोहपात्रं तु धारयेत् ॥
 तेन मार्जितपात्रेण स्वधोमालेन धारयेत् ।
 तत्पात्रं मन्मथोर्ध्वं च पवित्रा चोपकारयेत् ॥
 तत्पात्रशोधनं देवि वक्ष्यामि तव सुन्दरि ।
 प्रणवादि तथा माया कृष्णदन्त कुलेन्दुरि ॥
 इति पात्रशोधनं च तत्राग्रे कथितं मया ।

4B. इति सिद्धान्तकायाकल्पः ॥

भेषजं पट्टणं वक्ष्यामि पट्टणं चैकाग्रमात्रमः ।
 मन्मथं विष्णुनाम्नं भद्रं च पादमः ।
 श्रीहृद्युक्तं तथा नक्तं इन्द्रिजं च शिवात्मकम् ।
 कर्ण्ये च मया देवि तस्य भोगभयं कृतम् ।
 मन्मथं पादं धौषं विष्णुना सिद्धिमुत्तिका ।
 शिवो जन्ममायुक्तं शिवात्मकं हितं पितृन् ॥

End :—

14B. यो गुरुर्हितो पानं शिवात्म्यं कथयते नरः ।
 भुञ्जपानं कृतं तेन स नरो पापमन्त्रवान् ॥
 नरं न भयते वासः स्यान्नयोनं तु प्राप्यते ।
 सततं पिबति भुञ्जं ब्रह्मन् विप्रिना विना ।

Colophon :—

इति श्रीहरगौरीमंदाद शिवात्मककल्पः सम्पूर्णः ॥

6066.

8796. गायत्रीकल्पः । *Gāyatrīkalpa*.

Substance, country-made paper. 10. 14½ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 45. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been noticed in L. I. 443. The work deals with the details of the worship of Gāyatrī and is in the form of an interlocution between Nārada and Caturmukha.

6067.

5504B. वन्दुर्गाकल्पः । *Vandurgākalpa*.

Substance, India paper. 13. 11 inches. Folia, 42. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 503. Character, Devan. Appearance, good. Complete in 10 chapters.

It deals with the details of the worship of Vandurgā. The colophon to the twelfth chapter allocates the work to the *Mantravarsanphidā*.

Beginning :—

श्रीदुर्गाय नमः

चिदमर्चयिष्यरे रम्ये शान्तमहामयाकुले

नारादुसलताकोर्णे नारायणोपर्योर्ध्वे ॥

नारायणोद्भिनिर्दिष्टं नारायणमणिकुले

... ..

... ..

बालीनमासने रम्ये देवदामदुर्गाय नमः

... ..

ज्ञापया परया युक्तं वयमुक्तं दादशैस्तमं ।
प्रणम्य दयहृवद् भूमौ पप्रच्छेदं मुनिस्तदा ॥

अथ स्वयं उवाच ।

किं रूपं वन्दुर्गाया कान्यङ्गानि विप्रेषतः ।
उद्धारः कौतूषः प्रोक्तो विनियोगश्च कौतूषः ॥
किं व्रीजं का पुनः प्राप्तिः वर्णनाच्च विप्रेषतः ।
यतत् सर्वं विस्तरैकं शृङ्ख मे दैत्यसूदन ॥

शुचि उवाच ।

साधु पुरुषवया ब्रह्मन् साधकाणां हितैर्मिमांसा ।
पुनः हिमवतः पृष्ठे जैमवत्या मया श्रुतम् ॥
सर्वशत्रुक्षयकरं सर्वव्याधिनिवारणम्
ज्ञानसाधनं सर्वेषां युक्तिर्मुक्तिफलप्रदम् ॥
अभिगच्छतमं तच्छ्रेयं समाहितमनाः पश्यतः ।
सुसमोक्षप्रदं च निश्चिन्तयन्निवर्जितम् ॥

... ..
... ..

दादशार्धं लिखितं यमुभु च(१) समाकृतम् ।
तच्छ्रेयं चण्डिका कार्या तालमात्रप्रमाणिका ॥
समाङ्गप्रमाणेन आसयेत् पङ्क्तिं प्रति ।
मन्त्रमन्त्राणां स्यात् शक्तिर्गैव च धातुना ॥
दले वै श्रुतवर्गेन चकमानिभ्य देष्टव्यः ।
हस्तगतकेन मन्त्रिमान् व्यस्तशक्तिं न्यसेन्मुने ॥
दलेष्वक्षराणि सन्ति मन्त्रोद्धारपरिक्रमात् ।
तारं वै कर्णिकायाम् ऽस्तिन् प्राक्चक्रं निवेत् ॥
एवमादिभ्यः सन्तिमान् शिष्याय प्रददौ शुभः ।
उक्तां प्राग्दले मले सकारस्तु द्वितीयके ॥

कश्च ह्यस्य दंकाश्च प्रभु ये साः तथैव च ।
 दुं शृणां च तथैवास्ते प्रथमे तु दलं न्यसेत् ॥
 भिसमश्चैव तथैव स्थात् उयाज्यश्च तथैव च ।
 परदुर्गे लिखेयैव ठडिलीयं दलं लिखेत् ॥

Colophons of the different chapters :—

7A, इति श्रीगृहप्रोक्ते श्रीवन्द्योक्त्यै प्रथमः पटलः, 9A, षड्वितीयः
 पटलः; 10A, समग्रलाघानं नाम षड्वितीयः पटलः; 13B, षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 16A,
 षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 22A, षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 24A, षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 27B, षष्ठ्युक्त्यै
 पटलः; 30A, षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 31B, षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 32B, इति
 श्रीमन्मन्त्रमन्त्रिणां गृहप्रोक्ते श्रीवन्द्योक्त्यै षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 35A, षष्ठ्युक्त्यै
 पटलः; 37B, षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 38B, षष्ठ्युक्त्यै पटलः; 42A, षष्ठ्युक्त्यै
 पटलः ॥

6068.

10254. **संवित्कल्पः** । *Sapritkalpa.*

Substance, country-made paper. 6½ 3½ inches. Folio 8. Lines 1-10
 on a page. Extent in folios 60. Character, Nagari. Approximate school
 incomplete at the end.

The name of the work occurs on the obverse of the
 first leaf. The work deals with the origin and Tantrika
 use of hemp.

Beginning :—

कैलाशशिखरासीनं देवदेवं ब्रह्मदुर्गम्
 प्रथम्य परया भक्त्या पार्वतौ पर्यपूज्यते ॥

श्रीपार्वत्यवाच ।

मन्त्रैर्विषयमयं (मै) प्रभो या यया लिङ्गमुत्पत्तिः ।
 गुह्याङ्गुलतरो देव कथिता न प्रकाशिता ॥

उत्पत्तिकारणं देव साधनं शोधनं तथा ।
यदि ते हि प्रियतमा वद सर्वामरप्रभो ॥

... ..

4A. त्रिकद्विचक्रायुक्ता खादेत् क्षयविनाशिनौ ।
सुंदोमार्कवर्गगुंडी कुमारीसहिता प्रिये ॥

6069.

10147. कनककल्पः । *Kanakakalpa*.

Substance, country-made paper. 11 x 6 inches. Folium. 1. Lines. 13 and 12. Extent in Slokas, 25. Character, modern Nāgarī. Appearance discoloured. Complete.

It deals with the black rites of the Tantras.

Beginning :—

ॐ नमस्तस्मै । अथ कनककल्पः । ॐ नमः शिवाय ॥

कनककल्पं प्रवक्ष्यामि महादेवेश भाषितम् ।

मनुष्याणां हितायैव नर्त्तकामपलप्रदम् ॥

शान्तिकं पौष्टिकं चैव वश्यं चापि अने तथा ।

मोहनाकर्षणे चैव सम्भनेषु विप्रेषतः ॥

... ..

कनकस्य तु बीजानि क्षयितानि सगर्भशून्यं ।

तैलेन सह वर्णस्य स्त्रीणां मुद्दि [तु] दापयेत् ॥

Colophons :—

Fol. 1B, इति कनककल्पस्य तु योगः, इति सर्वोच्चाटनं यत्नं, इति

कथाकरश्चरिषि । इति समाप्ता ।

The last topic in the work is dealt with in Hindi.

6070.

8378B. आसुरीकल्पः । *Āsurīkalpa*.

Substance, country-made paper. 5-3½ inches. Folia. 8. Lines. 11 on a page. Extent in sheets. 80. Character, Nāgara. Date, V.S. 1749. Appearance, old and discoloured. Complete.

The work deals with the black rites of the Tantras to be performed with the mantras of a deity called Āsuri the worship of whom is also dealt with in the *Āgriṇīkalpa* (No. 6061).

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ आसुरीकल्पो निख्यते ॥

या शक्तिर्नवकोटिभेदसुन्दर आत्मिभसा भेदनी

या शक्तिर्नवचक्रमूलकमला व्याधारागर्भस्थिता ।

या शक्तिर्नवपीठमध्यकमले युक्ता क्रोशस्मिता

सा शक्तिर्नववस्त्रमखिलकला पायाम् सदा दासुरी (?) ॥

माहेश्वराकृता पार्श्वे पार्वती दुःखपीडिता ।

कृपया सुप्रसादेन क्षयं यास्ति च शत्रवः ॥

निर्धनो धनमाप्नोति राज्ञां संमानमेव च ।

इत्येवं पार्वती एष्टं प्रदत्तं देवि परंपरा ॥

न तिर्यर्चं च नक्षत्रं नोपवासो विधीयते ।

हन्ति कामच ग्रन्थानां क्रोध एवात्र कारकं ॥

स्नानं भयसुगीकल्पं पुरा शुम्भनिशुम्भयोः ।

तेनैव विधिना कार्यं सिद्धिर्भवति निश्चितं ॥

Colophon :—

इति आसुरीकल्पमन्त्रावलिः समाप्ता ।

Post Colophon :—

संवत् १७८६ वर्षे चैत्र कृष्ण अष्टमी रवौ लिखितं श्रीमान-
जातीय त्र० गोपालयोगेश्वरुतेन आत्मार्थे परीपकारार्थं शुभमस्तु ।

6071.

5883. *Āsurīlalpa*.

Substance, country-made paper. 16 3/4 inches. Folia, 13. Leaves, 18.
15 on a page. Extent in Sūtras, 226. Character, modern Nāgara. Appear-
ance, fresh. Complete.

This contains a collection of extracts from different
works dealing with the black rites of the Tantras to be
performed with the mantras of Āsurī.

Beginnings and Colophons of the extracts. —

- I. अयमसुरीविधानमथर्वविद्योक्तम्
उच्चाटनं सप्तमसोहौ वशीकरणमेव च
भारतं सागर्भं चैव षट्धा प्रोक्तं मणौषधिभिः ।
तत्र विधानक्रमः
- 4B, इत्यासुरीविधानम् ।
- II. श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ दिव्य आसुरीकल्पः ॥ यस्याः स्मरणं
लियते ।
न त्रिभिर्न च नक्षत्रं नोपनासो विधीयते ।
इति कार्याणि शृङ्गां मुग्धुनां तस्य साधनम् ॥
अथ राजानं वशीकर्तृकामः ।
आसुर्याः सृष्टिदायाः प्रतिष्ठाति कृत्वा आसुरीकर्मिभिरभि-
प्रजात्यन्वदन्तिपरादाराश्च शस्त्रैश्च कृत्वा वृतान्तां वृज्जयात् ।

The portion beginning with अथ गणन generally agrees with a similar portion in the MS described under No. 6070 (Fol. 4A) above.

6B. इति व्यासगौकल्पः समाप्तः ।

III. श्रीगणेशाय नमः ।

एतत्तन्मन्त्रं वै वदतस्तस्य श्रद्धां प्रददातु
गोमतेर्वै सप्त विधत्तु धन्वा एतं कथयति

7B. इति भद्रलोककल्पः

IV. अथासुरीकल्पं वक्ष्यामि ।

कार्त्तिकेय उवाच

कः सप्रियगणनात्तं देवदेवं भद्राश्रयम् ।
कल्पः पृच्छति तत्कर्म + - - - इदं के प्रभो ।
वज्रकाकर्म विष उखाटस्तममागताः ।
चैतन्मन्त्रे तु शतारोणी निघण्टाय सुखाय च ॥
ब्राह्मणक्षत्रिये ईशे शत्रुहर्त्राश्च शतयः ।
साधयथासु तत् ब्रूहि कृपया वर मे प्रभो ॥

इत्युक्त्वा उवाच

इदम् उक्तं महामन्त्रनासुरी विघ्नपृञ्जकम् ।
देहव्यास-कन्यास-अङ्गव्यास-समन्वितम् ॥

12B. इति व्यासगौकल्पं सम्यग्वर्णम् ।

There are 11 lines on Fol. 13 dealing with *rasikamṛta*. This section begins :—

प्रातर्भुखं तु प्रक्षाल्य मन्त्रवाराभिमन्त्रितम् ।
यस्य नाम्ना विवेक्षीयं सा स्त्री च वज्रया भवेत् ॥

6072.

10341. लघ्वासुरीकल्पः । *Laḡhasurīkalpa*.

Substance, country-made paper. 7.3 inches. Folio, 5. Lines, 19 to 12 on a page. Extent in slokas, 36. Character, Nāgari. Date, Śaivav 1892. Appearance, fresh. Complete.

The contents of the present MS, except the last verse, agree with section IV of the MS described under the previous number.

Colophon :—

इति श्रीलक्ष्मणेश्वरसंवादे लघ्वासुरीकल्पः समाप्तः ।

Post Colophon Statement :—

लिखितमिदं तावद्व्यापार-अवगम-प्रसिद्धेन संवत् १८९२ मितौ
वास्युन शुद्ध १५ गुरौ ।

6073.

3322. कक्षपुटतन्त्रम् । *Kakṣapūṭatantra*.

Substance, country-made paper. 12½ inches. Folio, 47. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 2,000. Character, Nāgari. Date, Śaivav 1849. Appearance, discoloured. Complete in 15 fascias.

The work, in 20 chapters, has been published in the *Arunodaya* and in the *Ludraḡālādīśaṃgraha* under the name *Siddhanāḡārjunakakṣapūṭa* and also, in 31 chapters, by the Basumatī Press (Calcutta, 1339 B.S.). MSS of the work are described in L. I, 256; IO. IV, 2616; W. 904. It deals with various Tantra rites pertaining to sorcery. MSS of a work called *Bhucanekuri-kakṣapūṭa* which may

be a similar work are noticed in *A Catalogue of Sanskrit MSS in the Adyar Library* (Pt. II, p. 194) and in *Mad. XII. 5924*.

Post Colophon :—

संवत् १८५६ सावत्थरादशम्या + + + शुभम् + + :

6074.

5533. *Katkaputatantram*

Saham, c. country-made paper. 19. 4½ inches. Folia 53. 10. 10. 11 on a page. Extent in Slokas, 3000. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete in 20 Pages.

The sources of the work and the topics dealt with in it are indicated as follows (Fol. 1) :—

संभारे बह्विस्तीर्णे विद्यासिद्धिरनेकधा :
 प्रोक्तवान् शङ्करः पूर्वं यदि एष्कति पार्थिव्ये ॥
 अन्यैर्विगतैः सिद्धिर्मुनिदेशिकसाधकैः ।
 यद्यदुक्तं हि शास्त्रेषु तत्तत् सर्वं विचोक्तं ॥
 शास्त्रसंयमसौ शास्त्रे सौख्ये कौलेय-शामरे ।
 स्वकन्दे नाकुले शौचे राजतन्त्रे मतेन्द्रे ॥
 उद्गौघे वातुले तन्त्रे उच्छिष्टे सिद्धशासरे ।
 किङ्किणीमेतन्त्रे च कालचर्खीन्द्रे मते ॥
 साकिनीडाकिनीतन्त्रे रौमिन्दुयार्जयन्द्रे ।
 बौतुके शिल्पतन्त्रे च क्रियाकालसूक्तोत्तरे ॥
 हंसखलके यन्त्रे इन्द्रजाले रसायने च ।
 व्याधर्वणे महादेवे पार्थिवे शाहदेर्जये च ॥
 इत्येवमाद्यमोक्तं च यन्त्रादिकेण यद्युक्तं ।
 तत्तत्सर्वं समुद्धृत्य दध्मो हृतमिवाह्वरात् ॥

साधकानां हितार्थाय मन्त्रखनिहोष्यते ।
 वयं चाकर्षणं लब्धं मोक्षमुपाटमारुहं ॥
 विवेकं व्याधिकरुणं पशुसह्यार्थनाशनं ।
 कौमुदं चेन्मन्त्रालयं यद्विष्णोर्मन्त्रसाधनं ॥
 चेटकं चाङ्गनं दिव्यमवृष्टं पादुकागतिः ।
 गुटिका स्नेहसंज्ञं च मृतसंज्ञौवनदिकं ॥
 तथा कक्षपटोर्लिङ्गः साङ्गोपाङ्गमनेकधा ।
 सुसाध्यं प्रत्ययोपेतं साधकानां हितं प्रियं ॥
 तत्तन्मन्त्रमुखं ज्ञात्वा कर्तव्यं निद्रिमिच्छता ।
 मन्त्रसाधनकं पूर्वं निद्रयं साधकोत्तमैः ॥

6075.

8470. *Kakṣapātatantram.*

Substance, country-made paper. 9½ x 4 inches. Folia, 87. Lines, 7
 on a page. Extent in ślokas, 1,050. Character, Nāgara. Appearance,
 discoloured. Incomplete.

The 19th chapter comes to an end in Fol. 80A. The
 remaining folia do not contain any colophon.

6076.

9275. *Kakṣapātatantram.*

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folia, 1-3. Lines, 11
 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgara. Appearance, tolerable.
 Incomplete.

It begins as follows from the middle of one of the
 verses indicating the sources of the work.

तेनारे उडुंगे चातुने तले उच्छिष्ट मिडशाम्भवे । किङ्कुणे मेवतन्नि च
बालचष्टेश्वरे मते .

6077.

9927. *Kakṣapūtatantram*.

Substance, country made paper. 13 1/2 inches. Folia, 18. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 180. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

This MS contains the first seven Patakas and a portion of the eighth.

6078.

9928. *Kakṣapūtatantram*.

Substance, country made paper. 13 1/2 inches. Folia, 215. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 110. Character, Nāgara. Date, Sunyat 1882. Appearance, tolerable. Incomplete.

The only colophon in the MS is found on Fol. 10A. This refers to the 10th chapter of the work.

Post Colophon —

मानसमसासे श्रवणमसि युधे युक्ते पञ्चे द्वितीयायां भौमवासरे
उडुंगेश्वरक अयनायमिन्नेन लिखिते ।

संवत् १८८२ श्राक १९४७ समाप्तः । भैरवाय नमः । राम-
चन्द्राय नमः ।

6079.

3187. *दत्तात्रेयतन्त्रम् । Dattātreya-tantram.*

Substance, machine made modern paper. 12 1/2 x 4 1/2 inches. Folia, 23. Lines, 9, 10 on a page. Extent in slokas, 690. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 20 chapters.

1000
1000

A MS of the work, complete in 22 chapters, has been described in L. V, 1850, the opening verse of which is not found in the present MS. The work deals with Tantra rites pertaining to sorcery. It has been published in 30 chapters in the *Indrajālādīsaṅgraha* of R. Chatterji. An edition of it in 26 chapters was published with Bengali translation (Vangabhumi Karyalaya, Calcutta, B.S. 1309).

6080.

3465. *Dattātreyatantram.*

Substance, country-made paper. 12½ x 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 340. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the first 10 chapters and a portion of the 11th.

6081.

5569. *Dattātreyatantram.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia, 23. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1923. Appearance, fresh. Complete in 25 chapters.

Post Colophon Statement :—

औसंवत् १९२३ वैशाख कृष्ण त्रिंशौ च भौमे विद्याधरदिवेदेन
लिखितं काशीं स्वर्धे पुराणेषु ।

6082.

9394. *Dattātreyatantram.*

Substance, country-made paper. 13 x 5 inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 510. Character, Nāgara. Date, Samvat 1937. Appearance, fresh. Complete in 22 chapters.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८६३ चैत्र शुक्ल ।

6083.

10449. *Dattātreyatantram*.

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 530. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1915. Appearance, fresh. Complete in 21 chapters.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८१५ मार्गमासि द्विषष्टे तिथौ द्वितीयायां भौमवासरा-
न्वितायाञ्च लिखितमिदं पुस्तकं श्रीमद्भगवद्-त्रिवेदिना ।

6084.

1971. *सांख्यायनतन्त्रम् । Sāṅkhyāyanatantram*.

Substance, country-made paper. 9½ × 5 inches. Folia, 29. Lines, 17, 18 on a page. Extent in ślokas, 1,250. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1855; Śaka 1720. Appearance, fresh. Complete in 34 chapters.

MSS of the work, complete in 34 chapters, have been described in L. VI, 2259 and I.O., IV, 2537. A portion of the work has also been noticed in Mad. XII. 5924. It deals with the details of the worship of Vagālāmukhī. According to the colophons the work belongs to the Śaṅḍvidyāgama.

Post Colophon Statement :—

संवत् १८५५ शके १७९८ मिति आश्विन शुक्ल चतुर्थी मन्द-
राक्षरे । समाप्तमिदं सांख्यायनतन्त्रम् ।

(272)

6085.

8487. *Sāṅkhyāyanatantram.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 8$ inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 825. Character, Nāgari. Appearance, old and discoloured. Incomplete at the end.

The present MS runs up to the end of the 29th chapter.

6086.

10484. *Sāṅkhyāyanatantram.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 43. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgari. Date, Śaṃvat 1963. Appearance, fresh. Complete in 34 chapters.

Post Colophon Statement :—

ओः पीतये नमः ॥

पीतपद्मसासीनां माध्वीकोन्मत्तमानसां ।

पीतनि + पल्लवेषां सुशामि वगलामुखौ ॥

ओः पीतवर्णये नमः ॥

समत् १८६३ आ० सु० ६ शुक्र ।

6087.

8379. *Sāṅkhyāyanatantram.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 39-50. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgari. Date, Śaṃvat 1964. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains Pāṭalas XXX-XXXVIII of which only the last chapter is not found in the previous MS, the last chapter of which agrees generally with chapter 37 of the present MS.

Post Colophon :—

संवत् १८५४ वार गुरु लिखत श्रीरामदत्तमोक्षर मुभमस्य
श्रीश्रीवाय नमः । लिखावित्पिदं पुस्तकं मालवीय गवचाट वगल-
मुखी शरण सदा होते हो ।

6088.

10372. विनायकसंहिता । *Vināyaka-saṃhitā.*

Substance, modern paper. 12 x 4½ inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 204. Character, modern Nāgarī. Appearance, fresh. Complete in eight chapters.

It deals with the black rites of the Tantras to be performed with the mantras of Gaṇeśa.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

कैलासशिखरासीनं देवदेवं भजेत्परम् ।
प्रणम्य परया भक्त्या भोगीवो वाक्कमवब्रवीत् ॥
भगवन् देवदेवेश सर्वलोकहिते स्त ।
ततः श्रुत्वा सया सप्तकोटिभेदा मनुचमाः ॥
वैनायकाभिघा मन्त्रा भोगमोक्षफलप्रदाः ।
तेषामयल्लक्षणं हरिराख्यं (?) मनुजमम् ॥
वैनायकाभिघं मन्त्रं वक्तुमर्हति प्रचार ।
द्विवेश सर्वभूतेषु सर्वकामार्थसिद्धये ॥

हेत्वर उवाच ।

साधु पृष्टं त्ववैदानीं सर्वलोकहितावहे ।
सर्वेश्वरेव मन्त्राणां प्रयत्नफलसिद्धिरम् ।
यमोचं सर्वकार्येषु कामनादिषु सर्वतः ।
सर्वमन्त्रकारं तुह्यं सर्वकामफलप्रदम् ॥

... ..

Colophons of the different chapters :—

Post Colophon Statement.—

6089.

इति श्रीदेवीशिवसंवादे तन्त्रमंत्रोक्तः । इति भद्रतन्त्रं सम्पूर्णम् ।

6090.

10389. कालरुद्रतन्त्रम् । *Kālarudratāntram.*

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches. Folia, 44. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 880. Character, Nāgara. Appearance, old and worm-eaten. Complete in 21 chapters.

The work is in the form of a dialogue between Kārttikeya and Śiva. It deals with the black rites of the Tantras to be performed with the mantras of deities like Dhūmāvatī (ch. 1-9, Fol. 1-20), Āndrapatī (ch. 9-12, Fol. 20-27), Kālī (ch. 15, Fol. 30A-32A), and Kālārātri (ch. 16, Fol. 32A-34B) who is stated to be the spouse of Kālarudra.

Beginning :—

योगशेष्ठाय नमः ॥

उद्दामद्युतिमद्युतिप्रतिमटप्राञ्जकुलकथा

स्तेतिष्ठत्यरेख्यो जगदरन्ध्रात् सदा कुर्वता ।

या पद्मापरिस्म-सम्पन्नमख्यैकदोर्बलम्

पाबाहो सहस्रिहरो पुरमहोद्यथोत्कण्ठोत्तमः ॥

सर्वविघ्नप्रसन्नं सर्वसिद्धिदं परं ।

सर्वबीजप्रकेतारं वन्दे विषयं ह्रिम् ॥

श्रीचरं प्रपूजापात्रं सिद्धपात्रमसिद्धिदम् ।

हृदा युजिष्यामि साधुश्रुतमख्यम् ॥

... ..

... ..

अष्टादशसंज्ञैश्चमहो बैजासमन्वितम् ।

सप्त तारं महावर्धं कुमारं सादरात्मतः ॥

अथात्र परमं वाच्यं यथा भवति समाह्वयम् ।

पुनरिह महाविद्यामन्त्रं ब्रूयन्मया ॥

अथोद्देश्यं सन्ध्याविधिना धार्मिकीयते ।
प्रयोगविद्याविपुलं प्रबुधं हारकारकं ।
गोप्यं यन्मम सर्वेषु किमर्थं कदाचारः ।
युक्तोक्तिं तव शिष्योक्तिं प्रकाशयतीति शिष्यः ॥
... ..

1B, ईश्वर उवाच ।

साधु साधु महाप्राज्ञ कौशभेदनकोविद ।
गोपनीयं प्रयत्नेन अथर्वविद्या कदाचन ।
देवतार्थं विचार्य च यज्ञार्थं यमिरक्षते ।
प्रतिव्रताया गोक्षेत्रं शृण्वेन न दोषभाक् ॥
... ..
तुल्यमायुर्वर्तं वेदं शाश्वतमनन्वितम् ।
तन्मध्ये केवलं तुल्यमथर्वणश्चिरस्तथा ।
तुल्यमथर्वेतरं चैव तत्संस्तुयन्निधीयते ।
अथर्वमगौ शिष्यः विद्या यो जानाति न ब्रह्मिणः ॥
... ..
... ..

2A, आदौ धृमावतौ विद्यां वक्ष्येह कौशभेदन ।
मन्त्रोद्धारं सन्ध्याविधिं युक्तायपपुराणसम् ।
पुराणार्थप्रयोगं च इदं वा + + रक्षया ।
धृमावतौमनोर्ध्वे विदाधृमावतौ तथा ॥

End :—

मन्त्रविद्विजमवाप्नोति नाथ काव्यां विचारकाः ।
युगः प्रयोगसमये वक्ष्ये तत् साधनशिवः ।
प्रकार्यो च जपेत् युगं विष्णुसूत्रे निष्ठापुनम् ।
अथर्वनाम भाग्यमाप्नोति सुतापो लभते सुखम् ॥

According to the colophons the work belongs to the
Kālikāgama and every chapter is styled *Ātharvavedāśraavidyā*
(अथर्ववेदाश्रयविद्या नाम) ।

6091.

8355. दिव्यशाबरतन्त्रम् । *Divyasābaratantram.*

Substance, country-made paper. 10×5½ inches. Folia, 41. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 5,880. Character, modern Nāgari. Appearance, fresh. Complete in 14 chapters.

The work, under the name Śābara, was published in 18 Piṭhas by R. Chatterji in his *Aranyakas* and in the *Ladrājālādīsamgraha*. The present MS runs up to the end of the 14th chapter.

The name Divyasābara occurs in the colophons of chapters XI and XIV while the colophon of chapter XIII calls it *Siddhasābara*.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः

श्रीशिवशङ्कर उवाच ।

आदिनाथो ह्यनादिश्च कालश्चैवातिकालकः ।

करालो विकरालश्च महाकालश्च सप्तमः ॥

कालभैरवनाथश्च बहुकल्परत्नकरः ।

भूतनाथो वीरनाथः श्रीकण्ठो द्वादशो मनः ॥ २ ॥

यते कायालिकाः प्रोक्ताः वीरगुणोन्महाफलैः ।

शिव्याणां सुखसंख्या च तानहो रश्मि संघट्ट ॥ ३ ॥

नागार्जुनो जडभगतो हस्तिचन्द्रस्तुतीयकः ।

सखनाथो भौमनाथो गौरी कृष्णपटस्तथा ॥

श्वरपटश्चैव वैराग्यः कंथाधारी जलंधरी ।

मार्ज्यप्रवर्तका ह्येते तद्वचः सत्यार्जुनः ॥

यतदुक्तं शाबरानां मन्त्राणां सिद्धिरप्यकाः ।

महारेवो विष्णुस्तुः श्वाश्वतश्च विगर्जकः ।

तच्छाबरान् प्रवक्ष्यामि यथावदवधारयः ॥

ॐ आदेश हुबको महाचौगदेश महाप्रतापरादेवो तद्वा वसे चोमसर तद्वा
वैठे अष्टोभ्यनाय चिन्ता शिवके माके माथे तारा वसे भक्तके साथे ।

Colophons of the different chapters :—

5A, इति औगोरक्षविक्रिषोपाने दत्ताधेयविक्रिषोपाने भागवतिभिः; 9A, इतोयं यामः; 11A, •यतुर्धौपीठः; 13A, •डाकिनीसमानं नाम पद्मं सोपानं; 19A, •लक्ष्मणैरवलयधं नाम बद्धं सोपानं; 21A, •सर्पद्विषयविविधरं नाम सप्तमं सोपानं; 23B, •अष्टमः पटलः; 25A, •विषद्विषयविविधरं नाम षष्ठः पटलः; 26B, •दशमः पटलः; 28B, इति औद्विषाधारे मोक्षविक्रिषोपाने दत्ताधेयविक्रिषोपाने नाम एकादशपटलः; 33A, इति औमिषाधारे •चतुर्दशमं पीठं; 34A, इति औद्विषाधारे •चतुर्दशतमं पीठं; 36A, इति औगोरक्षविक्रिषोपाने चतुर्दशपीठं समाप्तः ।

Two stray leaves at the end of the MS contain a portion from the beginning of the Tautia.

6092.

9460. *Dicrysobarutastrum*.

Substance, country-made paper. 10 x 4 inches. Folia, 2-28. Lance. 9 on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

The present MS runs up to the end of the 8th chapter.

6093.

10486. *Divyaśāharalantram.*

Substance, foolscap paper. $8\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 10. Lines, 25 on a page. Extent in sheets, 350. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

On the obverse of the first leaf it is called Kallābarn.

The present MS runs up to the end of the 8th chapter.

This contains chapters 9-15 of the work which agree with chapters 9-14 in the MS described under (1) above. Here also some of the colophons begin, those to chapter 12 and 14) refer to the work as *Theragāthā* while the colophon to chapter 13 calls it *Siddhāśāṣṭa*.

द्विषोत्तं कथमीदेन तथ नाभाभिधे द्विषं ।

चतुरशीतिसिद्धोक्तं भाषोक्तं द्विविधं मतं ।
 तन्नामानि प्रवक्ष्यामि इदम् सावहितं भव ॥
 ग्रावरं प्रथमं देवि द्वितीयं सिद्धग्रावरं ।
 कुमारोग्रावरं देवि विशवाग्रावरं तथा ॥
 कालिकाग्रावरं चैव बलं च कालग्रावरं ।
 दिव्यग्रावरनामानि अष्टमं वीरग्रावरं ॥
 श्रीनाथग्रावरं देवि योगिनोग्रावरं तथा ।
 तारिणीग्रावरं देवि द्वादशं शम्भुग्रावरं ।
 सूर्यसंस्कारग्रावरं तु साधना समर्पणी ।
 अथोरग्रावरं देवि भिन्नमेव त्रयोदश ॥
 अथोरेषि समा देवि तानाहं तच्छि मंत्रदम् ।
 विह घोरो भवेदस्यौ कामगो मन्त्रयोगतः ॥
 पशुयोगे तु परमौ द्वितीया सुरमौ मताः ।
 वटुके श्रीकरो ज्ञेया सहास्रशिखरप्रभौ ।
 युके तु सुन्दरगम्भा इमे कैवल्यचेतनाः ।
 रक्ताश्वमेधस्तु प्रथमः शुकाश्वमेधो द्वितीयकः ।
 विरासुजा चोदकी देवि प्रत्येकं द्विविधौ शिवे ॥
 पशोः सप्त पशुनाथ प्रत्येकं च त्रिषुः क्रमात् ।
 वटुकोरे कुङ्कुमस्य शिवायाः कालगोचराः ॥
 गोशम्भुसारिणीमर्क कात्यां तु दुर्गराजिनः ।
 भस्माश्वमेधः पशुमः स्याद्वायव्योदकस्य तदा ॥
 चीनाश्वमेधस्यानेन चोरोपि पशुमेधगो ।
 वज्रमः सर्वभक्ष्यान्वो योगाश्वमेधे हि दुर्धमः ॥
 सिद्धाश्वमेधः प्रोक्तः तन्माश्वमेधस्य तदा ।
 तथैव ग्रावरं देवि वज्रया पवित्रीकृतम् ।
 श्रीवेदग्रावरं देवि ग्रावरं वीरग्रावरं ।
 श्रीहृदयग्रावरं देवि तदस्यै मन्त्रग्रावरं ।
 यन्मन्त्रग्रावरं देवि तदस्यै चिह्नग्रावरं ॥

श्रीगणेशाय नमः देवि साधोऽगच्छतः तथा ।
 दशमं श्रावणं नाम श्रावणं दशमं मतं ॥
 दशमं श्रावणं देवि साधना साधरो ज्ञता ।
 पूर्वाश्रावणे वीरश्रीवास्तवते वीरवैष्णवाः ॥
 विश्वाश्रीवैष्णवाः पश्चिमे पश्चिमीर्निवाः ॥
 उत्तरे शोभेदाश्च ऊर्ध्वे श्रावणमातयः ॥
 पाताले च पाशुपतास्तथा कापालिकाः शिव ॥
 श्रावणा यन्मात्स्यो मन्त्राश्चाय प्रकीर्तितः ॥
 इति मन्त्रोपतः प्रोक्तं दशमं कालश्रावणं ॥
 तस्या शोभेदेवि मन्त्रश्रावणमिदम् ॥
 कुमाग्रीश्रावणे देवि डाकिन्या शोभमाचरेत् ॥
 योगिनौश्रावणे देवि विजयाश्रीमतेति ॥
 श्रीगणेशश्रावणे देवि विजयापञ्चमे ॥
 विजयाश्रीमतेन मन्त्रश्रावणमाचरेत् ॥
 विजयापञ्चमोऽयं श्रावणः कालः च ॥
 शोभेदेत् परमेशानि पुनश्चाप्यनुष्ठये ॥

Colophons of the different chapters :—

38A, इति श्रीकालीश्रावणे शिवपार्वतीसंवादे वृद्धप्रोक्तं पञ्चमाश्रावणं
 प्रथमं; 39A, •शालीश्रावणपटले नाम द्वितीयः, 40B, •तृतीयः पटलः
 समाप्तः । अष्टममन्त्रं यन्मात्स्ये शान्तिविषयविरूपणं श्रावणश्रावणे गणेशविधिः ।
 41A, इति श्रीकालीश्रावणे शिवपार्वतीसंवादे कालोद्धारकृतोऽयं पटलः ।

After the 3rd chapter there is a section in Hindi with the following colophon :—

इति श्रीश्रावणकलसाधनं समाप्तं

6096.

10485B. *Kālisābaram.*

Substance, foolscap paper (bound in book-form). 8½ x 6½ inches.
 Folia, 8 (by counting). Lines, 13 on a page. Extent in Shlokas, 105.
 Character, modern Nāgarī. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

6097.

10531. सिद्धशास्त्रतन्त्रम् । *Siddhasābaratantram*.

Substance, country-made paper. 10½ × 7 inches. Folia, 1-8. Lines, 18 on a page. Extent in slokas, 160. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS contains the *Madhyakhaṇḍa* and *Uttarakhaṇḍa* of the work.

Beginning :—

अथ सिद्धशास्त्रतन्त्रं लिख्यते ।

श्रीमद्वादेवोवाच ।

अद्वैताय प्रवक्ष्यामि नावानन्तरात्तन्त्रं नाम प्रयोगविधिं ध्वजम् ।

तन्त्रं च कोणं त्रया + + + + + (?) ।

त्रायणो कामधोषि च तस्य कारणं हृतये । (?)

आगमोक्ता पुराणोक्ता वेदोक्ता वासरे तथा ।

उद्धोसे अद्वैतये च गद्यात्मने चैव च ।

इत्यगोवाच ।

सारं मोहनं साधनं देवोपाटनम् ।

वशी व्याकर्षणं हृद्भक्षणं वसिष्ठो च रक्षापत्रम् ।

बालबालं व्यापारं च विधिवर्णनम् ।

वन्द्यापुत्र + योगं स्वतृप्त्या सुतजीवनं श्रीप्राप्ता च वन्द्यधैरः ।

Colophons of the different chapters :—

1A, इति श्रीशिवरी-ईश्वर-संवादे तुल्यभक्त्यारण्ये चतुः कथो-नाम सिद्ध-
शास्त्रे प्रथमस्कन्धे परिच्छेदः; 2B, इति श्रीमद्वादेवदत्ताचार्यसंवादे साधनविधि-
तन्त्रे प्रथमः स्कन्धः परिच्छेदः; 3A, इति व्याकर्षणप्रकरणं समाप्तं; 3B, इति
रक्षापत्रे ईश्वरसंवादे अष्टमस्कन्धः परिच्छेदः; 5A, मध्यमस्कन्धं सम्पूर्णम् ।
6A, इति श्रीपार्वती ईश्वरसंवादे सिद्धशास्त्रतन्त्रे अष्टमस्कन्धः परिच्छेदः
संपूर्णम् ।

Fol. 6B-8B contain the diagrams of a number of
Yantras with explanatory notes in a vernacular.

6098.

10609. *Siddhasūbaratantram.*

Substance, country-made paper. 11½ x 5 inches. Folios, (1) 1-18, (2) 13-30 containing respectively Patalas I-VIII and Patalas X (which begins from the 9th sloka) to XXII. Lines, 10, 18 on a page. Extent in slokas, 210+914. Character, Nāgari written in two different hands. Appearance, fresh. Incomplete.

It has not been ascertained whether the portions contained in this MS, not found in the MS described under the previous number, belong to the Adikhaṇḍa of the work.

Beginning :—

श्रीयोगेश्वर्य नमः ॥

सकलतो जगन्नाता प्रलम्बवददयिनी ।

कामाक्षी कुलदेवा च सिद्धिः साध्यकामदा ॥

... ..

2B, कते च बहवो भामा योगिना मेम्बलदा ।

सिद्धमन्त्रार्जसंयुक्ता कृपया ज्ञानकान्तिदा ॥

अम्बोन्मयुक्तुः सर्वे शिववाद-परायदाः ।

दुर्वासा कदाच ।

कः शिवः किमिदं ज्ञानं पाञ्चतो का परातना ।

किं मन्त्रं कौण्डिन्यायं केव वा सिद्धसाधकाः ।

ज्ञावते किमिदं ज्ञानं भूतं भयं परं परः ।

तेव साम्नाय विज्ञानं तमसं राक्षसं परा ।

ज्ञावन्मन्त्रसंकाशं विज्ञावविहितेन्द्रियः ।

तेवैव ज्ञावते तन्मन्त्रं कृपया परातनं ।

ज्ञानचैर्वैज्जिभिर्दं कथितं कामरं परा ।

तन्मन्त्रं कामरमाचारं कथ्येवैवितं परा ।

विज्ञानमन्त्रयोगश्च भोदयैव तु माधवाः ।

वाङ्मयः सकोषसंकाशं प्रालम्बं पारमार्थिकं ।
 निर्घन्तवानाञ्च घनदं सुमोक्षं मोक्षमिच्छतां ।
 अस्मिन्ना लक्षिमा महिम्ना प्रातिलिखिप्रदायकं ।
 विज्ञानं सर्वज्ञानानां सिद्धिदावरमानकं ।
 विवक्ष्यमाणसंकाशं विविधानैर्गङ्गासूतां ।

Colophons of the different chapters :—

I. (Fol. 1-18):—

3B, इति श्रीसिद्धसावरे ऋतुसमन्तराक्षणे पार्वतीशिवसंवादे सिद्ध-
 योगेश्वरकथितं प्रथमः पटलः ; 6B, इति श्रीसिद्धसावरे मन्त्रशास्त्रे प्रत्यक्षशिव-
 सिद्धभाषिते एकाख्ये मानसरकुलेन शास्त्रालुक्रमः द्वितीयः पटलः ; 10A, इति
 श्रीसिद्धसावरे महासम्पन्नराजविज्ञाने गणपत्याधिकारो नाम तृतीयः पटलः ।
 11B, •सम्पन्नराजदौषके गणपतिकल्पे चतुर्थः पटलः ; 13B, •गणपत्याधिकारे
 पञ्चमः पटलः ; 15B, •गणपतिकल्पे मध्यप्रणने षष्ठः पटलः ; 17A, •गणपति-
 कल्पे सप्तमः पटलः ; 18A, •अष्टमः पटलः ।

II. (Fol. 13-30):—

13B, इति श्रीसिद्धसावरे महासम्पन्नराजदौषके गणपतिपटले गुटिका-
 क्षमबन्धविधिर्दशमः पटलः ; 15A, •गणपतिकल्पे अक्षतसंघोषविद्याशानेकादशः
 पटलः ; 17A, •वैमानिकोविद्यायां द्वादशमः पटलः ; 19A, •गणपत्याधिकारे
 वाक्कोविद्यायां त्रयोदशः पटलः ; 20A, •गणपतिकल्पे अष्टादशविद्यायां
 चतुर्दशमः पटलः ; 21A, •धारवन्धविद्यायां पञ्चदशमः पटलः ; इति ऋग्वेद-
 कल्पसमाप्तः ; 21B, •भैरवकल्पे धामनिद्रिविद्यायां षोडशमः पटलः ; 22A,
 •धामनिद्रौ सप्तदशमः पटलः ; 24A, •नामसङ्ख्यकोद्धारसमाप्ते अष्टादशमः
 पटलः ; 26A, भैरवकल्पे साम्प्रोपार्जनाप्रतिवादे द्वाविंशतिः पटलः ; 27B,
 सम्पन्नराजविज्ञानकं नाम त्रिंशतितमः पटलः ; 28A, •दक्षविंशतिः पटलः ;
 29A, •धूमनाभोपासने द्वाविंशतितमः पटलः ।

The portion after Fol. 29A, which has no colophon, ends with the following date :—

संवत् १९१५ यौष शुद्ध १० चतुर्दिने शुभं भूयात् ।

6099.

10542. शबरतन्त्रम् । *Śabaratantram*.

Substance, country-made paper. 11½ x 4½ inches. Folia 21. Lines, 7 on a page. Extent in Slokas, 325. Character, Nāgā. Date, Samsat 1912. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

This MS contains incantations principally in Hindi. A similar work called the *Bhatsabaratantra* by Śiva has been published by the Lakṣmīnāṭakaśvara Press (Kalyan—1841 Ś.E.).

Last Colophon :—

इति श्रीशिवपार्ष्णीसंवादे गोमयदाष्टकृतं साबरतन्त्रे द्वातीय-
प्रकरणम् ।

Post Colophon :—

समाप्तं शुभमस्तु । लिखितं शरायकटचिपाटी । श्री संवत्
१९१९ मिति कातो सुदी ११ वार मङ्गले समाप्तं भई ।
भौमबासरे समाप्तं । शिवराम । शिवराम ।

6100.

8417. शबरतन्त्रचिन्तामणिः । *Śābaratantracintāmaṇi*.

Substance, country-made paper. 11½ x 4½ inches. Folia, 27. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 930. Character, modern Nāgare. Appearance, fresh. Complete in 10 chapters.

Beginning :—

बीगकेशाप नमः ।

विश्वेसरस्वतोर्गुरोः शिष्यतपोधन ।
 त्रिसिंहात्म्यवसम्पन्नं वामनात्मं नमाम्यहं ॥ १ ॥
 ओजुषात्मोद्युगले कक्षरौचकसंयुते ।
 नखे लिखन्ति पित्राणि त्रीणां सिंहमहं भजे ॥ २ ॥
 ऊँकारवाचकः साक्षात् महोद्यमोदके[ध]रौ ।
 हृदि ध्यात्वा प्रवक्ष्यामि यस्तत् सिध्यतमेव च ॥ ३ ॥
 प्रयोगकृपिकां वीरं महो[द्य]मोदकेप्रणी ।
 हृदि ध्यात्वा प्रवक्ष्यामि यस्तत् सिध्यतमेव च ॥ ४ ॥
 वर्णात्मकं वर्णमयं महोद्यमोदकेप्रणी ।
 प्रक्षा विष्णुश्च ब्रह्म ईश्वरश्च सदाशिवः ।
 शक्तौ भूतिं इमां गौरीं वन्देऽहं कार्यनिष्ठये ॥ ५ ॥

पार्श्वतोवाच ।

भृशराचितभूतेश्च श्रवणं कक्षशङ्कर ।
 नैकशार्चितपादाक्ष नमस्ते शङ्करोपते ॥
 सत्यकोटिमहामन्त्राण्युपमन्त्राणां नेकशः ।
 तन्मन्त्राणां महोद्यमो मे शान्तिमत् प्रभो ॥
 भूतसे श्रावणं मन्त्रं वर्तते साधकं विवा ।
 परं सिद्धिकरं विद्यां यावन् वद मे प्रभो ॥

ईश्वर उवाच ।

मम मातृपुत्राणि मण्डोकेभ्यो महाबला ।
 गौडदेवतकर्णट आ + धुर्धरदेवकः ॥
 शिष्यपञ्चकसंयुक्तो तपकोपे सुदाहर्ष ।
 तत्र प्रमत्तो भगवान् हंसकवी वराहवरः ॥

हंस उवाच ।

किमिति कश्चित् मूढि आदिनाथ वराहवराः ।
 कक्षाधमपि योगेन वराहो नृपतं मम ॥

आदिनाथ उवाच ।

प्रवेकं मन्त्रशास्त्रं कौणाचारमतानुमं ।
 कौणाचारविहीनं कल्पयाम्यहमादरात् ॥
 कटाक्षमक्षि देवेश तन्मन्त्रागममादरात् ।
 पाठान्मन्त्रोक्तफलदं कुरु चिन्मयविद्याह ॥
 इत्युक्तं तु महेष्टस्य तदादिश्रुत् पिता ययौ ।
 आदिनाथस्य गिरिजे शिष्योऽप्यापितं मनुः ॥
 तस्य तस्य च भाषायां मन्त्रसंज्ञपनक्षमः ।
 प्रयोगं शोपसंहारं उक्तवानपि पार्श्वतो ॥
 मत् प्रयोगान् जमेनैव देवनामन्त्रमादरात् ।
 आदौ तदेवतां वक्ष्ये मन्त्रोक्तोक्तिसिद्धये ॥
 इतिर्वागी रमा ज्येष्ठा दुर्गा चैव तु कालिका ।
 बटुकमैवैवताः प्रोक्ताः कर्मादौ तां न पुत्रयेत् ॥
 तस्या ध्या[मं] च कृत्वा तु तन्मन्त्रं अपमादरात् ।
 चिन्तितं च भवेद्वै नान्य काव्यं विचारका ॥
 सर्ववैवेवतामादौ जितं मन्त्रं कुर्वन्मनुः ।
 अपचिद्विभवाप्रोति शायरं भाङ्गितं मनुः ॥
 बटुकमेतां च नामानि वक्ष्ये च पार्श्वेति शृणु ।
 प्रथमं शान्तिकर्म च वक्ष्ये चैव तदुत्तरं ॥
 इतीदं कर्मणं कर्म विरहं च चतुर्थकं ।
 उवाच तं च गिरिजे पञ्चमं कर्मभारदात् ॥
 बह्वं मारुतकर्म च मन्त्रशास्त्रेषु निश्चितं ।
 कष्टं तस्य वक्ष्यामि तव पञ्चमनन्दिनि ॥

And :—

ॐ ह्रीं क्लीं क्लीं महाभावे आधोरशक्ति आधोरपराहमे
 आधोरहमे दक्षेति वेदे आधुवक्ष्यं मारुत मारुत प्रोक्तं पितृ
 पितृ क्लीं क्लीं ह्रीं काशर ।

यत्कमलम् देवेभिः स्थापितं चन्द्रिकायता ।
 प्रमथेद्भक्तिपूर्वम् अस्ति प्रमथमात्रमात्रम् ।
 बलिं दद्यात् कुण्डं च मद्यमांसादिकं तथा ।
 तत्रैव प्रेतभूमौ तु धैर्यं बुद्धिस्तथा ।

Colophons of the different chapters :—

2B, इति औपार्ज्वतीय-आदिनाथविरचितं पञ्चमविंशशाखरचिन्तामणि-
 र्नाम प्रथमः पटलः ; 5B, • शाखरचिन्तामणिर्नाम द्वितीयः पटलः ; 8A, इति
 लम्बोद्दिष्टविद्या पञ्चमविंशशाखरचिन्तामणिर्नाम तृतीयः पटलः ; 10B,
 इति औपार्ज्वतीय-निम्बनाथविरचिते शाखरचिन्तामणिर्नाम चतुर्थः पटलः ;
 13A, इति औपार्ज्वतीय-निम्बनाथविरचिते पञ्चम-पटलः ; 16A, इति
 औपार्ज्वतीय-निम्बनाथसिद्धविरचिते शाखरचिन्तामणिर्नाम षष्ठः पटलः ; 18A,
 • सप्तम-पटलः ; 20B, • अष्टम-पटलः ; 24B, इति श्रीनरम-पटलः ।
 इति औपार्ज्वतीय-आदिनाथविरचिते शाखरचिन्तामणिर्नाम दशमपटलः ।

6101.

3372. सुवर्णतन्त्रम् । *Suvarṇatantram*.

Substance, country-made paper. 9½ x 4½ inches. Folia, 8. Lines, 10
 on a page. Extent in ślokaś, 176. Character, modern Nāgara. Appearance,
 fresh. Incomplete.

The manuscript contains chapters from the Suvarṇa
 Tantra relating to alchemy. The chapters are not given
 in their proper order, and are arranged by the compiler or
 copyist in his own way.

Beginning :—

ब्रह्माक्षरं ब्रह्मणि देव रौप्यकरी भवेत् ।
 ब्रह्मिभूमिर्देव देव पारं सुखं समाचरेत् ॥ १ ॥
 ब्रह्माक्षितपुत्रं च ज्ञात्वा ब्रह्मणं च पुत्रम् ।
 पारं विद्वत्पाराय मन्त्रं विनियमम् ॥ २ ॥

खरसुचं दक्षपत्नं चूर्णमधे ततो ददेत् ।
 आदौ चूर्णे पाचमधे तप्तमधे सुचमेव तु ॥ २ ॥
 आगच्छाने तु सक्तं सम्मार्ज्जनीययोजिते ।
 बबलासं तत्र संस्थाप्य ततो मिःसाधयेत् सुत ॥ ३ ॥
 तोलकं शुद्धसुखत्वं साधमात्रं कलं कर्क ।
 ताम्रभावे ततो दद्यात् तस्य वै कान्तिकां करोत् ॥ ४ ॥
 ताम्रत्वं शीघ्रतां यानि कुन्त्याप्यममग्रम् ॥ ५ ॥

End :-

अथातः सम्यक्स्थानि बदनौ कण्टसुखसम् ।
 यस्य विज्ञानमात्रेण वैलोक्यविशयो नमः ॥
 तस्य कान्तं प्रवर्त्तयामि बदनौ सिद्धिदा वरा ।
 कण्ठापले चतुर्दशामहोपायमुपाश्रितः ।
 ईश्वरं पूजयेद्देवं ईश्वराष्ट्रे जप करोत् ॥
 ॐ नमो भगवते त्वां सर्वविद्यानिवासिने ।
 धन्यस्तस्मिन्नादौ नमः सर्वदाकृते साक्षा ।
 सख्यस्योर्ध्वेति जपेनमन्त्रं प्रयोगश्च ततश्चरेत् ।
 पातवं मार्दिकं चोष्णं गन्धकं प्रमदयेत् ॥
 जिघ्रष्टीमदयेत् जिघ्रिस्तर्कं प्रयोगश्च ।
 बद्धं ताम्रं सारकं वा पटेन कण्ठं भोजेत् ॥
 बदनौ तु समामोद तप्तं चाग्नौ चरेत् ।
 नदनीः सङ्गलेत् सूतं दत्तमधु-भक्तिवर्त्तनम् ॥
 पञ्चैश्वर्यकं साधुद्वयं संपूजां यो . . .

Colophons of the different chapters :-

- 1B, इति सुवर्णतन्त्रे शिशिराग्न्यासंशारे द्वितीयमधे कपालकल्पः बबला ।
 2A, इति सुवर्णतन्त्रे श्वेतैश्वर्यकम् नमः 2B, • काकारिककल्प-
 कण्टसः । 2B, इति दशमकल्पः । 3A, इति सुवर्णतन्त्रे त्रिवीराजन्वैकादशः ।
 3B, इति सुवर्णतन्त्रे]कण्टकीप्रणाशकल्पः चतुर्दशः • दक्षौ पञ्चाशकल्प-
 चतुर्दशः । 4A, • राजविधानावधुतलोकस्यचतुर्दशः । 4B, • विद्यारा-

वचनानुक्रमः १५। 6A, • कामधेनुकल्प बोधः। 6B, • विद्व-
वह्नौकल्पः। 7A, • स्वर्गपल्लिकथादृशः। 7B, • हरिद्रावस्त्वामकण्ठो
वदतः। 7B, • काकचक्रकल्पः १०। 8A, इति श्रीसुदर्शनने कनोपरकल्पः
एकादशः। ११

6102.

147. दत्तात्रेयसंहिता । *Dattātreya-saṃhitā*.

Substance, country-made paper. 5 x 15 inches. Folio, 8. Lines, 8 on
a page. Extent in slokas, 170. Character, Bengali. Appearance, fresh.
Complete.

This is in the form of an interlocution between the
sages Sāṃkṛti and Dattātreya. It deals with Yoga topics.
The work has been described in L. I. 251.

6103.

4632. *Dattātreya-saṃhitā*.

Substance, country-made paper. 14 x 4½ inches. Folio, 8. Lines, 8
on a page. Extent in slokas, 200. Character, Bengali. Appearance, dis-
coloured. Complete.

6104.

192. पद्मविजयस्वरोदयः । *Padmavijaya-svarodaya*.

Substance, country-made yellow paper. 13 x 4½ inches. Folio, 24.
Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 500. Character, Bengali. Appearance,
old. Complete in 9 prakaraṇas.

The work speaks principally of the Nāḍis and the
Tattvas. It has been published in 315 verses under the title
of *Sivastarodaya* by Gangavishnu Krishnadas (Lakshmi-
venkateswar Press, Bombay, 1978 V.S.).

Several editions of the work in Bengali characters and with Bengali translations are known. The edition of it as published in the *Arunodaya* and in the *Indrajālādīsamgraha* of R. Chatterji has no division into chapters and is complete in 324 verses. The work as edited by Kālīprasanna Vidyaratna (Calcutta, Dharmayatra, 1294 B.S.) is complete in 21 chapters. The edition of it as published by Basak and Sons (Calcutta) which is called *Saurodaya-tantra* is complete in 36 chapters.

The present manuscript has been noticed in L. I. 485.

6105.

216. *Paramarājyasaurodaya*.

Substance, country-made yellow paper. 13½ x 5 inches. Folia, 18. Lines, 11 on a page. Extent in slokas 434. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 484.

6106.

5023 B. *Paramarājyasaurodaya*.

Substance, palm-leaf. 16 x 14 inches. Folia, 29. Lines, 3 on a page. Extent in slokas, 459. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6107.

8770. *Paramarājyasaurodaya*.

Substance, country-made paper. 14½ x 4 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 450. Character, Nāgari. Appearance, old. Complete.

6108.

11099. *Parinavijayasvarodaya.*

Substance, country-made paper. 8½ x 4 inches. Folia, 26-30. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 71. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

6109.

8068. *युद्धजयार्खवतन्त्रम् । Yuddhajayārkhatantram.*

Substance, palm-leaf. 8½ x 2 inches. Folia, 82. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,200. Character, Newari. Date N.S. 390=1270 A.D. Appearance, old and discoloured. Complete in 10 chapters.

This work, which also deals with Svarodaya, is different from a work of the same name described in 10, V. 3040. Though in the form of an interlocution between Śiva and Pārvatī the work is attributed, in this and the following MS, to Bhaṭṭotpala, presumably on account of its astrological character.

Beginning :—

ॐ नमो महार्जुनाय ।

मोहान्धकारमन्त्राणां जगतां कारयिष्यमि :

कृतमुद्धरणं येन तं नीमि शिवभास्कर ।

केलाकाश्रयमासीनं देवदेवं महेन्द्र ।

गणनिद्रलसामोर्गं मुनिसङ्घनिवेदितं ।

अष्टवक्त्रगतो देवो पार्श्वतो पतिवक्त्रभा ।

अनुयुवाच । ओक्तानां पप्रच्छ परमेश्वर ।

देववाच ।

भगवन् देवदेवेश यथाज्ञातकथय ।

ब्रूहि मे परमं ज्ञानं विस्मयायै महेन्द्र ।

अशोदयं परं गुह्यं मुनीनामपि किं पुनः ।

नन् + + + + बुद्धिर्वा पूर्वमुक्तं तथा विभो ।

विष्णोपासक संक्षेपात् ब्रूहि मे परमेश्वरः ।
 पथपथकविकारं स्वयमेवैवाहोदयं ।
 अष्टादशक्षराः पञ्च बलावनसमन्वितं ।
 राशिभेदं ग्रहेन्द्राणां तदर्थेन शुभाशुभं ।
 कामाक्ष्यां सुखं दुःखं जीवितं मरणं तथा
 जवं पराजयं चैव रामनामसमं तथा ।
 चिन्तितव्यं स्थिराश्रयं तथान्यत्संशयापहं ।
 प्रागैरन्ध्यासयोगेन प्रलब्धस्य वश्येन च ॥
 नामस्वरविभागेन नामवर्णक्रमेण च ।
 नामनक्षत्रराशौर्णां विभागेन स्वरोत्तमः ॥
 श्रुताकाशक्रमेदेन तथा चक्रहतेन च
 प्रक्रमारितिविज्ञानं कालचक्रेण प्रवृत्तं ।
 जातकप्रविभागेन निःसंदिग्धं सुनिश्चितं
 पथचक्रं पञ्चखेट मायचक्रं सुरेश्वरः ।
 प्रहारं मूलचक्रं च जातिनक्षत्र-सम्मतं
 जलपुष्पविशिष्टाख्यं सर्वमिहासनात्मकं ॥
 चापचक्रं खड्गचक्रं कलसाख्यं तथा परं
 तारचक्रं कोटचक्रं भद्रचक्रमनेकधा ॥
 प्रवैखरं गार्हं चक्रं विशिष्टकोशरेख्यं
 नामवर्णचक्रं देव चदचक्रं राम प्रभो ।
 ब्रूहि क्षीरा-परिष्कारं कम्पावस्थानं यत्नं ।
 नामोदकस्य देवेश य + - - सि मेखिव ॥

End :--

रातकमेव देवेन्द्र श्राद्धं परमदुर्लभं ।
 लिङ्गपुष्पवास्तोभं भक्तिमान् दृष्टव्यम् ॥
 तेन क्षीरोरधं श्राद्धं सर्वलोके प्रतापितं ।

Colophons of the different chapters :—

5B, इति युद्धनयार्जवतन्त्रे पद्यपञ्चक[स्वरौ]दशविधानो नाम प्रथमः पटलः; 9B, °राशिग्रह षट्पदार्थप्रविभागो नाम द्वितीयः पटलः; 21A, °विविधप्रश्नकथनो [नाम तृतीयः पटलः]; 27A, °सप्तपदाश्रकसप्तशालाकाशक भेद चतुर्थपटलः; 34B, °एकाग्रोविपक्षकयोगो नाम पञ्चमः पटलः; 46A, °जातकविधानो नाम षष्ठः पटलः; 60B, °पद्मचक्रं नाम सप्तमः पटलः; 66B, °कोट्यक्षाधिकमष्टमः पटलः; 74B, °राज्यक्षाधिकनवमः पटलः; 82, °तन्त्रप्रकाशाधिकारो नाम दशमः पटलः । समाप्तमिदं भट्टोत्पलविश्व-चित्तमिदं युद्धनयार्जवमिति ।

Post Colophon Statement : —

संवत् ३८° अयुनि कृष्ण पक्षम्यामादिष्टवामरे लिखितमिति ।

औदित्वज्ञानसर्वबलस्य पुस्तकम् ।

6110.

4820. *Yuddhajayārṇavalantram.*

Substance, palm-leaf. 12 × 2½ inches. Folia, 66 (by counting). Lines, 5 on a page. Extent in Slokas, 990. Character, Newari. Date, N.R. 217=1097 A.D. Appearance, old, discoloured and worn out. Incomplete.

All the colophons except the one to the 7th chapter could be traced in this MS.

Post Colophon Statement :—

समाप्तमिदं भट्टोत्पलविश्वचित्तमिति । सम्वत् २१० मार्ग-
शिरमाले क्षतितपले नवव्याप्तिकौ उचकाक्षुवीरकृष्णे कापु-
क्षमाशोमे युद्धनयार्जेन लिखितम् । तं देवराज नन्दराज वणाक्ष
° तथा लिखितं । लेखिको नास्ति शेषः । देवराज नन्दराज + शीर्ष
लेखितं तस्मात् पुस्तकौचम् ।

6111.

8447. *Yuddhajayārṇavatāntram.*

Substance, country-made paper. 9½ x 5 inches. Folia, 16. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 165. Character, Nāgari. Appearance, old and repaired. Incomplete.

This runs up to a portion of the 5th chapter.

6112.

4816. *Yuddhajayārṇavatāntram.*

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgari. Date, N. S. 985. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains only the 3rd chapter of the work.

Post Colophon Statement :—

आते वसुवयवभयुक्तपदं समुद्राः भोगानन्देन निमित्त
समाप्तः । शुभः । सन्वत् ८६८ आश्विन शुक्लदशमी :

6113.

10603. *अकुलागमतन्त्रे योगसारसमुच्चयः ।*

Yogasārasamuccaya from the Akulāgimatantram.

Substance, country-made paper. 8 x 4½ inches. Folia, 42 of which Nos. 2 and 3 are missing. Lines, 11, 12 on a page. Extent in ślokas, 1,100. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Complete in 9 chapters.

Two MSS of the work, described in IO. IV, 2565–2566, are complete, respectively in 10 and 9 chapters each.

6114.

4799. योगसागरः । *Yogasāgara.*

Substance, country-made yellow paper. 14½ x 5½ inches. Folia, 38.
Lines, 8 on a page. Extent in stōkas, 1,100. Character, Newari. Date,
N.S. 962. Appearance, fresh. Complete.

This speaks of the conjunctions of planets that are calculated to bring evil upon particular individuals and mentions the rites of a Tantric character that are supposed to avert them.

Beginning : —

ओममोक्षाय नमः ।

प्रकृत्य केशवं शुक्लं ब्रह्मार्णवमनायकं ।

पूर्वोक्तमनायाय क्षियते योगसागरः ।

त्रिंशद्वर्षमन्त्राणि सप्तलक्षान्वयं ।

तेनायुगे गते वर्षे योगसागरसम्भवः ।

भगुबवाप ।

अथ योगाः ।

युगवेदाङ्गतिः संख्या जन्मतः प्रव्रतोऽपि वा ।

यद्ययोगप्रमाणेन जायते पूर्वोक्तमैकतम् ।

एतस्मिन् योगमन्त्रे तु योगाः पञ्चाशतः क्रमात् ।

तेषु खेटप्रमाणेन ज्ञातव्यः पृथगनुष्ठेयः ।

End : —

मुक्त उवाच ।

किं भाजं कस्तं पुत्रा च किं शास्त्रं किमौषधं ।

भगुबवाप ।

यत्प्रमाणमवचीरि यौवनमन्त्राद्धरे वरेषु ।

अनुष्ठानेषु कर्तव्यं पूर्वोक्तविधिना यत् ।

ततो दानं प्रकर्तव्यं वटकं शिवश्रावकम् ।
 रजतं द्विगुणं वर्कं दद्यात् पट्टिकराणि च ।
 यतद्दानेन वै पुत्र निष्ठाकाशे विप्रैरुतः ।
 यतद्दानप्रभावेन जिह्मजा जायते सुखं ।
 दानाभावे मङ्गदुःखं भृगुजा परिभाषितं ॥

इति प्रमोदयोगफलं ।

पञ्चलखलको मासो व्राटकं सप्तमासकम् ।
 अष्टलखलको मासो रजतं दद्यात्मासकम् ॥

Last Colophon : --

इति श्रीयोगनागरे महाचौनदेशे मुक्कभृगुसंवादे मन्त्रयोगोपादि
 भृगुलिङ्गात्मा समाप्तः ॥

Post Colophon :--

भगवद्वक्त्रिप्रोक्तं अधोदृष्टिर्धोमुखः ।
 कष्टेन लिखितं ग्रन्थं यत्नेन प्रतिपालय ॥
 वातेऽस्मिन् नेपालाब्दे कश्चिदुत्पत्तरे तपस्यामालेऽसिते पक्षे
 शैलसुतातिष्ठायां शशिपुत्रवासरे यतद्दिने लिखितं देवीपुत्रक-
 मुद्रावन्देनेति । शुभं भूयान् सर्वदाकालं ।

Names of the topics of the different sections of the work :--

वृक्षाक्षतयोगः । मलान्धयोगफलम् । भवयोगफलम् । सौख्ययोगफलम् ।
 वातुषाण्ययोगफलम् । भीष्मयोगफलम् । भीमयोगफलम् । जययोगफलम् ।
 व्यापकयोगफलम् । पिङ्गलयोगफलम् । विफलयोगफलम् । तमयोगफलम् ।
 महोरारिचयोगफलम् । वैष्णवयोगफलम् । दामिनीयोगफलम् । चक्रदामिनी-
 योगफलम् । वायव्य -- योगफलम् । श्रीमुखयोगफलम् । कुम्भयोगफलम् । रात्रयोग-
 फलम् । क्रमवृत्तयोगफलम् । अर्द्धवृत्तयोगफलम् । निपातयोगफलम् । विमान-
 योगफलम् । यज्ञयोगफलम् । देवैश्वर्ययोगफलम् । मूलयोगफलम् । भास्वर-
 योगफलम् । भास्वरयोगफलम् । अन्तर्गतयोगफलम् । रात्रयोगफलम् । अन्तरा-
 योगफलम् । अन्तरायोगफलम् । आनन्दयोगफलम् । आनन्दयोगफलम् । चित्त-

घातयोगफलम् । हृत्तयोगफलम् । कूरयोगफलम् । कृत्तयोगफलम् । वक्षयोगफलम् ।
 जगत्तियोगफलम् । नाशकयोगफलम् । कलापयोगफलम् । मानसयोगफलम् ।
 चतुर्भवयोगफलम् । सुभयोगफलम् । चन्दोद्यप्रकारेण सुभयोगफलम् । वैजित-
 योगफलम् । बद्धतयोगफलम् । श्रुत्ययोगफलम् । नन्दयोगफलम् । जीवयोगफलम् ।
 श्रीयोगसागरे महात्मीनदेशे मुक्तभृगुसम्वादे मरोग्य(ज्ञ)योगादिप्रश्नाम(प्रत्)
 योगाः समाप्ताः । योगनामानि । प्रष्टयोगफलम् । कार्त्तिकयोगफलम् । उन्नत-
 योगफलम् । ऊर्ध्वयोगफलम् । आकुत्ययोगफलम् । विगतयोगफलम् । कक्षयोग-
 फलम् । कर्त्तव्ययोगफलम् । चक्रयोगफलम् । मुदितयोगफलम् । साधारण-
 योगफलम् । विलसयोगफलम् । श्रीवत्सयोगफलम् । गच्छासयोगफलम् । उद्धत-
 योगफलम् । भौषणयोगफलम् । सौरभयोगफलम् । केन्दुयोगफलम् । कुलयोग-
 फलम् । सातकुयोगफलम् । पङ्कजयोगफलम् । पावकयोगफलम् । ध्रुवयोगफलम् ।
 धूमयोगफलम् । विक्रमयोगफलम् । चतुरयोगफलम् । वर्द्धमानयोगफलम् । वीर-
 योगफलम् । प्रभायोगफलम् । हंसयोगफलम् । वर्द्धरे योगफलम् । गोलयोग-
 फलम् । ध्वजयोगफलम् । शान्तियोगफलम् । सिंहयोगफलम् । केदारयोग-
 फलम् । काङ्कयोगफलम् । गान्धर्वयोगफलम् । भङ्गुलीटयोगफलम् । शिव-
 योगफलम् । पद्माक्षयोगफलम् । ब्रह्मयोगफलम् । ईश्वरयोगफलम् । वक्षयोग-
 फलम् । शम्भुयोगफलम् । लोहिताक्षयोगफलम् । अनलयोगफलम् । विश्वानन्द-
 योगफलम् । सङ्खानन्दयोगफलम् । गोलयोगफलम् । प्रजापतियोगफलम् ।
 पाशयोगफलम् । विनाशहानियोगफलम् । खेटाक्षयोगफलम् । मालायोग-
 फलम् । प्रनोरयोगफलम् ।

6115.

2888. योगसारः । *Yogasāra*.

Substance, country-made yellow paper. 16 1/4 inches. Folia, 27.
 Lines, 6 on a page. Extent in slokas, 800. Character, Bengali. Appearance,
 fresh. Complete in 11 chapters.

This deals with the rites to be performed by a yogin.
 The present MS runs up to the 11th chapter. Two MSS

containing respectively 9 and 12 chapters are described in HPR I. 301, II. 173.

Beginning :—

ओमहादिव उवाच ।

मातर्मे देवदेवेशि योगिणि प्राणवक्त्रम्
सर्वभातः सुरेशानि संसारतामिकं युग्मे ॥
तां विना देवदेवेशि संसारं हनन्तु प्रिये,
एकं संस्पृष्टमिच्छामि यदि तद्भुग्नो मयि ।
योगसारं महेशानि कथयन्तानुकम्पया ।
संसारतन्त्रे देवि सरणिस्त्वं यतः प्रिये ॥
असारं धोः संसारं सर्वदुःखमलौमसाः ।
नायको च लिट्त्वं न चमत्स्या ओवराष्ट्रयः ॥
तथासक्तो महेशानि विद्यते न महीवले ।
यनेकदुःखसम्भवास्तेक्ष्णियाश्चयतपराः ॥
भवन्त्येव महेशानि सम्भूताश्च युगे युगे ।
केनोपायेन देवेशि नरा मोक्षमवाप्नुयुः ॥

ओदेववाच ।

आसि देवः परं ब्रह्मस्वरूपं निष्कलः परः ।

Colophons of the different chapters :—

8A. इति योगसारे सर्वांगमोक्षाने पार्वतीशिवसंवादे देहेन्द्रियोदोपने
तन्त्रमन्त्रपुरस्कराविधिः प्रथमः परिच्छेदः; 15A. •इन्द्रियादिनिग्रहे पुनश्चरन्तो-
दोपने श्रीयोगिसाहाय्यवर्णनं नाम द्वितीयः परिच्छेदः; 17A. •शरीरस्य बृ-
हन्नदश्चैवोदोपने नाम तृतीयः परिच्छेदः; 19A. •सृष्ट्यात्मन्य-देवतादिकथनं नाम
चतुर्थः परिच्छेदः; 29B. •वागनिद्रोपाख्याने पञ्चमः परिच्छेदः; 23B. •देहस्य-
देवतावर्णन्याने श्रीस्तुकाख्य-सहादेव-श्रीभैरवोसंहित-सहितपूरुषाष्टावक्रवर्णनो-
दोपने षष्ठः परिच्छेदः; 26B. •हृत्पद्मस्य आचार्यनादिवर्णनं नाम सप्तमः
परिच्छेदः; 28A. •बोद्धव्यस्य वर्णनं नाम अष्टमः परिच्छेदः; 31A. •अत-
साहस्यार्थं संहितार्थं बद्धव्ये चन्द्रोदोपने विद्वत्सायवर्णनं नाम नवमः परिच्छेदः;

35A, सतसाङ्ग्यां संहितायां विगमशास्त्रे लङ्कारे श्रीगुरोः परंमहन्मन्त्रोक्तयत्नं
नाम दशमः परिच्छेदः 37A, श्रीगुरोः लङ्कारनामकयत्नं नाम एकादशः
परिच्छेदः ।

6116.

255. योगबीजम् । *Yogabījam.*

Substance, country-made paper. 10½ x 5½ inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent in slokas, 154. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

It is a treatise on yoga according to Nāthism which describes the methods and efficacy of the regulation of the airs in the body. A MS of the work is described in Bik. No. 1233.

Beginning :-

योगनेत्राय नमः ।

श्रीदेशवाचः ।

नमस्ते व्यादिनाथाय विश्वनाथाय ते नमः ।

नमस्ते विश्वकथाय विश्वालीताय ते नमः ।

उत्पत्तिस्थितिसंहारकामिते क्षेत्रज्ञागिते ।

नमस्ते देवदेवेश नमस्ते परमात्मने ।

नमस्ते परिपूर्णाय जगदानन्दहृते ।

महाशिव जगन्नाथ काबल्यान्तवारिधे ।

तर्ज्ये श्रीवाः सुखैर्दुःखैः साधामाशेन वेदितम् ।

तेषां मुक्तिः कथं देव ज्ञापया वद शृण्वर ।

तर्ज्येतिद्विकरो मार्गे साधनाजनिहन्ता ।

यन्मन्त्रजगत्ताडिनाशकः सुखदो वर ।

नावासागोपना देव क्षणिकाय महेश्वर ।

अधुना मोक्षदं मार्गे मूढे योगविदो वर ।

इन्द्र उवाच ।

बद्धा वेन विमुच्यते नाथमार्गमतः परम् ।
तमहं कथयिष्यामि तव प्रीत्या सुरेश्वरि ।
नागासर्गेषु दुष्प्रापं कैवल्यं परमं प्रदम् ।
सिद्धिमार्गेण लभ्येत नान्यथा शिवभाषितम् ॥

End :—

देहो ब्रह्मत्वमाप्नोति अमर्ता सैवैव यथा ।
अनन्यतां यदा शान्तिं तदा मुक्तः स उच्यते ॥
चिन्मयानि शरीराणि इन्द्रियानि तथैव च ।
यथा ब्रह्मत्वमापन्नं यथैवाज्यन्नमन्तम् ॥
एतत्ते कथितं देवि तव प्रीत्या सुरेश्वरि ।
गोपनीयं प्रयत्नेन कुरु धूर्तं शठं खलम् ॥

श्रीदेवुवाच ।

गतो मे संशयो नाथ कृपया तव प्राज्ञा ।
नमस्ते योगिनाथाय सर्वज्ञाय नमो नमः ॥

Colophon :—

इति श्रीयोगवीर्य श्रीशिवब्रह्मरसवितं सम्यग्गम् : शुभम् ॥

6117.

4340. *Yogajam*.

Substance, country-made yellow paper 12x4 inches. Folia, 15.
Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Bengali. Date,
B.S. 1244. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon Statement :—

सन् १९४४ साल तारिख ७ अक्टोबरमा :

(302)

6118.

5539. *Yogabijam.*

Substance, country-made paper. 9½ × 6½ inches. Folia, 18. Lines, 18 on a page. Extent in slokas, 126. Character, modern Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6119.

9712. *Yogabijam.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 208. Character, Nāgara. Date, Śaivāt 1945. Appearance, fresh. Complete.

Post Colophon Statement :—

लिखितं लक्ष्मीनारायणेन कविना संवत् १८८५ वै. क. १५

शुक्रवार ।

पृष्ठा शङ्खा स्फुट्टा लज्जा कुमुदा चेति पद्यम् ।

कुलं शौलं तथा जातिरष्टौ पाद्याः प्रकीर्तिताः ।

पाशवद्धः पशुर्वि पाशमुक्तो महेन्द्रः ।

तस्मात् प्रयत्नतो योगी पाशानेतान् ममुच्छिनेत् ।

6120.

5854. *महाकालयोगशास्त्रे खेचरौविद्या ।*

Khacarividyā from the Mahākālayogaśāstra.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 4 chapters.

Another MS of the work is noticed in Peters. I. 117.

Beginning : -

योगोपान नमः ।

अथ देवि प्रवक्ष्यामि विद्यां खेचरीं मञ्जिताम् ।

यस्याः मञ्जानसाधेन लोकेस्मिन्ननारामः ॥

मन्त्राद्याधिभराद्यस्तं दृष्ट्वा विश्वमिदं प्रिये ।

बुद्धिर्बुद्धतरा कृत्वा खेचरीं च समाचरेत् ॥

अरामस्थगदादौ यो खेचरीं वेत्ति भूतले

यस्यादाचार्यन्तर्ध्वं तदाभ्यासप्रयोगतः ॥

तां देवि मज्जंभावेन गुरुं नत्वा नमःप्रयेत् ।

दुर्लभा खेचरी विद्या तदभ्यासोऽपि दुर्लभः ॥

अभ्यासं मेलनं चैव युगपद्वैव सिध्यति ।

अभ्यासमात्र-निवृत्ता वदन्ति हि मेलनम् ॥

अभ्यासं लभ्यते देवि अन्तर्जन्मान्तरे क्वचित् ।

तदा तु मेलनं योगी लभ्यते परमेश्वरि ॥

तदा तत् निश्चिन्नाप्रोति यदुक्तं शास्त्रसप्तमैः ।

यस्यैतच्चैव यदुक्तं मेलनं लभ्यते यदा ।

तदा शिवत्वमाप्नोति निर्मुक्तः स नृतेर्भयात् ॥

Colophons of the different chapters :-

15A, इति श्रीमदिन्द्राचप्रोक्तमहाकालयोगशास्त्रे उमामहेश्वरसंवादे
खेचरीविद्यायां प्रथमः पटलः ; 33B, •द्वितीयः पटलः ; 45A, इति श्रीमदिन्द्रा-
चप्रोक्तमहाकालयोगशास्त्रे उमामहेश्वरसंवादे
खेचरीविद्यायां तृतीयः पटलः ; 48A, •चतुर्थः पटलः ।

6121.

8400. *Khecarīdyā from the Mahākālayogasāstra.*

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 11. Lines, 10
on a page. Extent in stanzas, 320. Character, Nāgara. Appearance, old
and faded. Complete in 3 chapters.

6122.

8827. *Khecarīvidyā from the Mahākālayogasūtra.*

Substance, country-made paper. 9 × 4½ inches. Folia, 2-14. Lines, 12 on a page. Extent in śloka-s, 450. Character, Nāgara. Date, Śaṃvāt 1756. Appearance, old. Incomplete.

But for the first leaf the MS is complete in 4 chapters.

Post Colophon :—

शुभमस्तु । सन्वत् १७५६ शके १७२१ मार्गशीर्षे द्वितीयायां
गुरुवासरे जीवत दुर्गाप्रसाद तीव्रारि शुभः ।

After the Post Colophon there occur several lines dealing with *khecarī mantra*, *mālakūṇḍikākalpa*, etc. A colophon found in this portion runs :—

इति खेचरीसुत्राद्यौज्यं नाम पञ्चमः पटलः ।

6123.

3111. *योगसिद्धान्तः । Yogasiddhānta.*

Substance, country-made paper. 9½ × 5½ inches. Folia, 9. Lines, 10 on a page. Extent in śloka-s, 180. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

This is in the form of an interlocution between Viṣṇu and Śiva. Viṣṇu asks various questions about the real nature of deities and rites. Śiva gives them a spiritual interpretation and lays stress on true knowledge.

Beginning :—

ॐ नमः शिवाय गुरुभ्यो नमः । हरिहरसंवादः ।

कैलासशिखरातीर्णं देवदेवं जगद्गुरुं ।

प्रकथ्य तं महादेवं स्मरितुं महीश्वरम् ।

सुज्ञतं परमं ध्यानं परं परं च तत्परम् ।
उत्पत्तिः प्रलयो नास्ति ब्रूहि मे परमेश्वर ॥

ईश्वर उवाच ।

ब्रह्मा संख्या न जानामि कोटिविष्णोर्लघं गताः ।
गङ्गावालुसमो इन्द्रः किञ्चिद्धानं महेश्वरः ॥ ३ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

कोऽसौ ब्रह्मा + + + इन्द्रा के प्रलयं गताः ।
किं विष्णुः पश्यते गर्भे इदं ब्रूहि महेश्वरः ॥

Colophon :-

इति श्रीहृद्गिरसंवादे योगसिद्धान्ते स्तोत्रं संपूर्णम् ।

6124.

9966. **अमनस्कयोगशास्त्रम् ।** *Amanskayogashāstram.*

Substance, country-made paper. 10 x 8 inches. Folios, 30. In Tripāṭha form. Character, Nāgarī. Date, 1918 Śaka (probably of the Saravati Era). Appearance, old. Complete in 2 chapters.

This is in the form of an interlocution between Vāmadeva and Śvara on yoga. The text is accompanied by a translation into a vernacular. A MS of the work has been described in Weber, No. 646. A MS III. B. 14j in the Society's old collection calls the work *Seayambodhai* which is stated to be a part of the Śivarahasya (ASB. V. 3979).

Beginning :-

प्रबन्धं शिरसा देवं कृताङ्गलिमयापतिं ।
जीवन्मूर्तिप्ररोपायं कथयन्नेति एष्कति ॥

ईश्वर उवाच ।

परं ज्ञानमहं वक्षि तेन तर्कं प्रकाशयते ।
तेन विच्छिद्यते सर्वे ज्ञातृपाद्यादिदम्भनं ॥ २ ॥

आघादादिषु चनेषु सुषुप्तादिषु नाडीषु ।

प्राणादिषु शरीरेषु परतत्त्वं न तिष्ठति ॥ ३ ॥

तच्च योगरताः केचित् केचिद्व्यागविमोहिताः ।

नयेन केचित् क्षिप्रान्ति वैव ज्ञानान्ति तारकम् ॥ ४ ॥

न मोक्षासातकैर्यज्ञाखितविज्ञानपठनै-

र्वैदेवैरालैः स्मृतिभिरभिप्रायैरपि न च ।

न चापि चन्दोद्याकरकवितालङ्कृतिमयैः

सुने तत्त्वप्राप्तेर्निजगुह्यमुखादेव विहिताः ॥ ५ ॥

कावाय-युद्धां कपाल-धर्यां केष्टावलौलुप्तां

पाषण्डव्रतभस्मचौरजटाघातितमुन्मत्ततः ।

नमस्तं निगमागमादिकविता-गोष्ठौसमाभ्यस्तने

सर्वं चोदरपूरुषार्थपठनं न श्रेयसा कारकम् ॥ ६ ॥

भूते चाटनमारणादिकुह्यकैर्मन्त्रप्रपञ्चाज्जैः

सर्वाभ्यामवधिचित्रभोगकराणां प्रज्ञानभोगपरः ।

ध्यानं देहि मदेषु नाडिषु धडाघादेषु चेतोभ्रमः ।

तस्मात् तत्सकलं मनोविचरितं त्वक्का [४]म[५]ल्लं भज ॥ ७ ॥

अन्येव जगतो भावा ये च तिष्ठन्त्यनेकधा ।

तेषां तु त्वक्काशेनापि परतत्त्वं न गीयते ॥ ८ ॥

अथाहं वक्षि मोक्षाय ज्ञानं रागजि(ति)तां श्रद्धां ।

निष्कलं निष्प्रपञ्चं सत् परं तत्त्वं तदुच्यते ॥ ९ ॥

... ..

... ..

तत्त्वस्य सम्मुखे काले त्वमनन्तं प्रजायते ।

अमनन्तेऽपि संजाते चि[त्]तादिविलम्बो भवेत् ॥ १० ॥

मनःपवनयोगांशारिन्द्रियार्थं विमुञ्चति ।

इन्द्रियार्थं विनिर्मुक्तिं बाह्यं ज्ञानं न जायते ॥ ११ ॥

वाङ्मयाने विनष्टे च ततः सर्व्वसमो भवेत् ।
 यदा सर्व्वसमो जातो भवेद्वापारवर्त्तितः ॥ २२ ॥
 परे ब्रह्मणि संबुद्धो योगी प्राप्तलयत्नदा ।
 सदाभासरतानां च यः परो जायते लयः ॥ २३ ॥

End :—

निर्मलसङ्गस्थितपुरुषेण दिवारात्रिप्रभ्योऽस्ति !
 जागरणप्रयवर्त्तितचिन्मात्रानन्दसंस्थानात् ॥ १० ॥
 उकारविविधैर्विचित्रकरणैः प्रायश्च वायोजने
 तेजश्चित्तगमनकारणकमये शून्याम्बुगतम्बनं ।
 तद्वा सर्व्वमिदं करान्तरगतं मत्वा मनो विभू मे
 देहान्ते तमवाच्यम्कममनस्कत्वं बुधैः सेवितम् ॥ ११ ॥
 अन्धजन्मकृताभ्यासात् स्वयं तत्त्वप्रकाशने
 सुप्तोत्थितस्तु प्रबुधे ह्यपदेशादिना विना ॥ १२ ॥
 मुञ्जाभ्यासस्य शान्तस्य सदैव गुरुसेवया
 गुरोः प्रसादात्तत्रैव तत्त्वज्ञानं प्रकाशते ॥ १३ ॥

Colophons of the chapters :—

12A, इति श्रीचमनस्कयोगशास्त्रे लययोगो नाम प्रथमोऽध्यायः ।

30B, इति श्रीहेश्वरवामदेवकृषिसंवादे चमनस्के योगशास्त्रे तत्त्वज्ञान-
 निरूपणं नाम द्वितीयोऽध्यायः ॥

Post Colophon Statement after the translation :—

श्री १६१८ नात्र मिति कार्त्तिकवदि १४ रोच निश्चितं शुभम् ।

6125.

5540. *Amanaskayogasūtram.*

Substance, foolscap paper. 9½ x 6½ inches. Pages 10-38. Lines, 19 on a page. Extent in ślokaś, 240. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 2 chapters.

The work is called *Amanaskukhaṇḍa* in the present MS. The two chapters are here called respectively *Laya-yoga-pariccheda* and *Amanaskavivaraṇa*.

6126.

8327. *Amanaskayogakāśtram*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 120. Character, Nāgari. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

This MS contains the 1st chapter of the work with the following colophon:—

इति श्रीशिवशोको ज्येष्ठो नाम प्रबोधः समाप्तः ।

6127.

10382. *ब्रह्मज्ञानशास्त्रम् । Brahmajñānashāstram*.

Substance, country-made paper. $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 225. Character, Nāgari. Appearance, old and discoloured. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः शिवाय ॥

अतः परं प्रवक्ष्यामि प्रत्ययं चाख्यतोममं ।

दक्षपाताहतं नारदं सद्यः प्रत्ययकारकं ॥

चिद्वीर्यं प्रथमं शब्दं चिद्वीर्यं द्वितीयकम् ।

चिरिद्वयं त्रयीयं च प्रथमं चतुर्थकम् ॥

पञ्चमं तन्निर्दिष्टं षष्ठं सप्तमं तथा ।

अष्टमं नवमं दशमं च एवमष्टमं तथा ।

नवमं दशमं त्रयोदशमं चतुर्दशकम् ।

अष्टमं दशमं त्रयोदशमं चतुर्दशकम् ॥

अनाद्यतं विना नादः करोति दृष्ट्या रवं ।
 तेनानाद्यतश्चोद्यं कर्मरन्त्रे विनिर्गतः ।
 आत्मादौ तु स्वर्गमकं शुद्धमुखात् तस्माच्च निर्गमकं
 दृष्टत्वात् परतो विरञ्जनपदं तस्माच्च चिद्बोधकं ।
 चिद्बोधात् परमं सत्त्वपममणं पश्येत् सदानन्दितं
 निद्रिः पञ्चविधप्रकारतयुभिः संकीडते लोकाया ।

This section in 21 verses comes to an end in Fol. 3B
 with the words इति अनाद्यतनादः. A new section, which
 generally agrees with the *Brahmajāna Mahātāntra* (Nos.
 5988-9 above) and is complete in 163 verses, then begins.
 After a few lines it runs thus:—

कैनासप्रिखरातीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।
 दृष्ट्वति स्म शिवा देवो ब्रह्मज्ञानं महेच्चरं ।
 कुलः कृष्टिर्भवेदेवा कथं कृष्टिर्विनाशयति ।
 ब्रह्मज्ञानं कथं देव कृष्टिसंसारवर्जितम् ।

शिव उवाच ।

अथत्वात् भवेत् कृष्टिस्तत्वात् प्रसङ्गति ।
 अथत्वात्कृष्टिर्ज्ञानं कृष्टिसंसारवर्जितं ।

देव उवाच ।

ऊकारादिभवा देव कथं विद्याश्चतुर्दश ।
 मन्त्रपूजातपोध्यानं कर्माकर्मे च कौटुम्भम् ।

शिव उवाच ।

ऊकारोद्भवा विद्या प्रकीर्णकैः तथैव च ।
 मन्त्रपूजातपोध्यानं सर्वसङ्गमिदं प्रिये ।

ताच्च नामत इमाः ।

ब्रह्मवेदाश्चत्वारो भीमांशान्तीस्तिकौ तथा ।
 प्रकीर्णकं पुराणं च विद्या श्रोताश्चतुर्दश ।

The following extracts will give an idea of the contents of the work :—

वेदब्राह्मपुराणादि विद्यावैद्ये च सर्वज्ञा ।
 वा पुनः ब्राह्मरी विद्या गोप्या कुलवद्भूति ।
 देवस्थाः सर्वविद्यादि देवस्थाः सर्वदेवताः ।
 देवस्थान्येव तीर्थानि लभन्ते तु गुरोर्गिरा ।
 नृणामध्यात्मविषयं मोक्षसौख्यकारी भवेत् ।
 धर्मकर्मतपोजप्यं यच्च सर्वं निवर्त्तते ।
 काष्ठमध्ये यथा वज्रः पुण्ये गन्धो रसे घृतं ।
 देहमध्ये तथा देव पुण्यपापविवर्त्तितः ।
 सुप्तं खेचरी नाम मनोदहः स्मृतः प्रिये ।
 प्राप्तिप्राप्तस्तु सङ्गमः पञ्चेन्द्रिय-समर्पितः ॥
 प्रकृतिस्पर्शना देवि ब्रह्मचर्यं परं स्मृतं ।
 ब्रह्मज्ञानं पुनर्ध्यानं परब्रह्म दमोस्तु ते ।
 इहा भगवतो गङ्गा पिंगला यमुना नदी ।
 विज्ञेयाति बभोर्मध्ये हृत्पुष्पा च सगङ्गातो ।
 त्रिवेणीसङ्गमं यच्च तीर्थं राजः स उच्यते ।
 तत्र ज्ञानं प्रकुर्वन्निह सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

देव्युवाच ।

कौतूह्यो खेचरी मुद्रा विद्या सा ब्राह्मरी पुनः ।
 कौतूह्यध्यात्मविद्या स्यादेतद्बुद्धिं न हरेत्तर ।

शिव उवाच ।

मनःस्थिरं बल्य विभावलम्बनं बाहुः स्थिरा बल्य विना विरोधनं ।
 वृद्धिः स्थिरा यस्य विभावलोकं सैषेह मुद्राऽविचला तु खेचरी ।

5A, उमाएवमवाहदेवं पिङ्ग-ब्रह्मात्मनश्चर्यं ।

पञ्चतन्त्री च सा देव गुह्या के प्रकृतिवर्त्तिताः ।

प्रिय उवाच ।

अस्त्रिमासं गच्छासौ त्वन् रोमं च पञ्चमं ।
एते पञ्चगुणाः पृथ्वी ब्रह्मज्ञाने प्रभाविताः ।
शुक्लप्रीणितमज्जाश्च मूर्धं लाला च पञ्चमी ।
अर्धा पञ्च गुणाः प्रोक्ता ब्रह्मज्ञाने प्रभाविताः ।
... ..

5B, स शरीरी स वेदात्मा अन्तरात्मा मनः पुनः ।
परमात्मा भवेच्छून्यं मगच्छान् विनोद्यते ।
रक्तधातुर्भवेन्मातुः शुक्लधातुस्तथा पितुः ।
शुक्लध्यानप्रवाहेण गर्भातिष्ठोभियायते ।
असंतुत्ययते पिच्छो चिरमागम्य गच्छति ।
गर्भध्यानं न जानाति तेनासौ प्रविशत्यति ।
यथा स्वप्नं विना निद्रा यथा चिन्तां विना मनः ।
तादृशोऽयं जगत्सृष्टा गर्भध्यानं तदुच्यते ।
मनो वशीकृतं येन जिता वेनेन्द्रियारयः ।
जितं जगत्तत्र तेन स देवासुरपद्मम् ।

6A, पश्ये पिते भवेच्छक्तिः स्थिरे पिते भवेच्छिवः ।
तद्वै निश्चये जाते देहस्थोपि(गौ) स सिध्यति ।
शक्तिः कस्य भवेद्भ्राम कस्य नाम भवेच्छिवः ।
एतस्मै निर्जयं ब्रूहि पञ्चाङ्गानां प्रकाशय ।

6B, प्रिय उवाच ।

इच्छाक्षिपास्तबाह्वानं शक्तिप्रवर्तितोऽर्थेते ।
शानशक्तिर्यदा भूत्वा तदा पितं विलीयते ।

देवशाच ।

कस्मिन् स्थाने वसेच्छक्तिः पञ्चवटकं शरीरजं ।
माताकन्यतमं पुत्रं ब्रह्मात्मन्येकविंशतिः ।

शिव उवाच ।

ऊर्ध्वशक्तिर्भवेत् हृद्या ह्यधःशक्तिर्भवेद्गुदे ।

मध्ये शक्तिर्विह्वलौ वर्तते ता विरंजनं ।

10A, यदि श्रुत्वा मना योगी न किञ्चिदपि चिन्तयेत् ।

नोवपश्चेन्निरयन्त्य तदा मुक्तिर्भवं भवेत् ।

सर्वावस्थाविनिर्मुक्तः सर्वचिन्ताविवर्जितः ।

मृतवद्वर्तते योगी स मुक्तो नात्र संग्रहः ।

... ..

10B, आलस्यं महती निद्रा मनश्च कपिचक्षुलम् ।

त्रिभिर्देवि भवेन्मृत्युः सिध्यते तत्र योगिनः ।

End :—

कल्पद्रुचिन्तामणिनामगाथाः कर्तुं ममया इष्ट मुक्तिमात्रं ।

वाध्यात्मविद्या विधिना प्रयुक्ता ददाति सदाः क्षित्ति मुक्तिमुक्तौ ।

Colophon :—

इति श्रीमन्दीन्यरभाषितं ब्रह्मज्ञानशास्त्रं समाप्तम् ।

Post Colophon Statement :—

लिखितं शिवप्रसादेन ग्राह्यायै वाच्यकुञ्जकः ।

6128.

10235. *Brahmajñānāśāstram.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folio, 9. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 156. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in 118 verses.

It contains only the second section of the work which agrees generally with the same section as found in the previous MS.

The colophon of the present MS is different from that of the previous MS :—

इति श्रीमहादेवभोक्तुं पार्वतीं प्रति ब्रह्मज्ञानं सत्यं ।

(313)

6129.

5923. **ঘেরাণ্ডসংহিতা ।** *Gheraṇḍasaṃhitā.*

Substance, palm-leaf. 16 × 1½ inches. Folia, 28. Lines, 3 on a page. Extent in ślokas 400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Date, 1724 S.E. Complete in seven sections.

The work has been published with an English translation in T.P.H. Oriental Series by the Theosophical Publishing House (Adyar, 1933).

6130.

5835. *Gheraṇḍasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 11 × 7¼ inches. Folia, 16. Lines, 8-14 on a page. Extent in ślokas, 315. Character, Nāgarī. Date, Śaivāt 1927. Appearance, damaged by rodents. Complete in seven sections.

Post Colophon Statement : -

সংবৎ ১৮০০ ঃ ২০। মিত আষাঢ় মূর্দা দ্বাদশী লিখিত
নারায়ণনাথ যোগেন্দ্রকৌ। ঐক্যপ্রীতী। গোরক্ষটিষ্ঠ আশ্বাদমৈ
ঐনাবজী সহায় ঐগামজী সহায়।

6131.

9099. *Gheraṇḍasaṃhitā.*

Substance, country-made paper. 12 × 6½ inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 400. Appearance, fresh. Complete in seven sections.

6132.

9112. *Gheraṇḍasaṃhitā*.

Substance, country-made paper. 13 x 6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Nāgura. Appearance, fresh. Incomplete.

This MS runs up to the end of the fifth section.

6133.

3281. भावनोपनिषत्प्रयोगविधिः । *Bhāvanopaniṣat-prayogavidhi*.

Substance, country-made paper. 11½ x 5 inches. Folia, 5. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 260. Character, Nāgura. Appearance, discoloured and mouse-eaten. Complete.

The *Bhāvanopaniṣad*, with the commentary and *prayogavidhi* of Bhāskararāya, has been published along with the *Kaṭhopaniṣad* in the Tantrik Texts Series (No. XI) of Arthur Avalon. The text and commentary have been described in ASB. II. 1787-8. The *prayoga* for *japa* begins in the present MS (Fol. 5A-B) after where the printed edition comes to an end. This section begins :—

अथ यात्रासाधनं । ततो युष्मा । कुलदीपनिवेदनान्नं कृत्वा नमं कुर्यात् ।

End of the MS :—

त्वं माते सर्वदेवीनां प्रीतिदा शुभदा मम ।

शुभं कुरुष्व मे भग्वे सप्तोर्वीर्यं च सर्वदा ।

निखिलं ब्राह्मण-वधहृद्यम् ।

6134.

4678A. कालिकोपनिषत् । *Kālikopaniṣad.*

Substance, country-made paper. 15½ x 5½ inches. Folium, 1. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 50. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

The work is stated to be affiliated to the Saubhāgya-kāṇḍa of the Atharvaveda. A MS of it is described in L. VI. 2194. It has been published in the *Unpublished Upanisads* (Adyar Library, Madras, 1933- pp. 461-37).

6135.

4678B. अथर्वतन्त्रनिरूपणम् । *Atharvatāntrenirūpaṇam.*

Substance, country-made paper. 15½ x 5½ inches. Folia, 2A-3A (as marked on the left hand margin), 84A-85A (as marked on the right hand side). Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

Though called *Atharvatāntrenirūpaṇa* in the colophon the work is introduced as an *Upaniṣad* in the opening line (अथान्योपनिषत्). It deals principally with the worship of maidens (*kumārīpūjā*).

Beginning :—

ॐ नमः कमलाख्यविहारिणी । अथान्योपनिषत् ।
तथा त्रिवेदितं विश्वं विचिन्तयेत् । शब्दमात्रेण तां भावयेत् ।
पूजनात् सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् । अङ्गिमादिबिभ्रतोऽमौश्वरो
भवेत् ।

End :—

यथाहारी भवेत् । सर्वदा निर्विकल्पमनसा जपं चरेत् ।
नाम्यः पञ्चा विद्यते अथवाय मोक्षाय वायव्याय धर्माय ज्ञानाय
इति सहाय पाठात् सर्वसिद्धिमवाप्नोति । भक्तिहीनाय न दातव्यं
भक्तियुक्ताय दातव्यमिति ।

Colophon :—

इत्यथर्ववेदस्य निरूपकं समाप्तम् ।

6136.

10242. कामराजकीर्तितोहारोपनिषत् । *Kāmarāja-
kīrtitoddhāropaniṣad.*

Substance, country-made paper. 7 x 5½ inches. Folia, 1. Lines, 2: on a page. Extent in ślokas, 20. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The work, attributed to the Atharvaṇaśākhā, has been published in the *Unpublished Upanishads* (Adyar Library, Madras, 1933—pp. 400-401).

Post Colophon Statement :—

लिखितं मानवोदयराजगिरामेक काश्यां ।

6137.

2466. हारीतस्मृतिः । *Hārītasṃṛti.*

Substance, country-made paper. 10½ x 5½ inches. Folia, 12. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 264. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Though called *Smṛti* it deals with the Tāntrika *mantras* of different deities. This may be the same as the *Hārītasṃṛtan mantroddhāra* (Peters IV. 12). It has, however, no connection with the printed *Hārītasamhitā* (Calcutta, B.S. 1286). But it generally agrees with portions of the *Vṛddha-Hārītasṃṛti* (Poona, 1905).

Beginning :—

ॐ श्रीमन्नारायणाय नमः ।
इति मन्त्रः । ॐ वासु श्रीदशस्यमन्त्रस्य नारायणप्रतिर्भाषणी-
शब्दः नारायणो देवता अष्टोत्तशतार्चनम् दिनयोगः इति संकल्पः ।

Colophons of the different chapters :—

3A, इति हारीतस्युतौ दशस्यमन्त्रोद्धारः संपूर्णः; 4A, •अन्त-
र्मन्त्रोद्धारविधानं संपूर्णम्; 5A, •हादृष्टान्तमन्त्रोद्धारं हतौयावरणं संपूर्णम्;
6A, •मन्त्रोद्धारो जनुषावरणं संपूर्णम्; 7B, •श्रीशर्महोयावरणं संपूर्णम्;
इति हतौयावरणः; 8A, •मन्त्रोद्धारविधानो नाम जनुषावरणं संपूर्णम्; 10A,
•मन्त्रोद्धारो नाम बहो वरं संपूर्णम्; 11A, •ओष्टय्योर्मन्त्रोद्धारः संपूर्णः;
12B, इति मन्त्रोद्धारं पृ इति श्रीहारीत संपूर्णम् ।

Post Colophon Statement :—

शुभं भवतु ! लिखितं गङ्गाटटे कंचनपुरघाटा । फरक्तावाट-
विषे सोमवासरे संवत् ८१ (१८१८) ।

6138.

8334. सञ्जीवनीविद्या । *Sanjīvanīvidyā*.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folio, 35 (which are
found in a hopelessly disordered condition, all the leaf-marks being lost).
Lines, 7 on a page. Character, Nagari. Appearance, old. Incomplete.

The work is in the form of an interlocation between
Jāvara and Vāsiṣṭha.

Colophons of the chapters :—

इति बीजकण्डोपसम्प्लोवनीविद्यायां परमरश्मौ मन्त्रोद्धार-
प्रथमोऽध्यायः ।
इति परमरश्मौ बीजकण्डोपे द्वितीयोऽध्यायः ।

इति परमरक्षणेऽङ्गीकृतविद्यायां इतीषोऽध्यायः ।
 इति नीलकण्ठीये लङ्गीकृतविद्यायां चतुर्थोऽध्यायः ।
 इति परमरक्षणे संजीवनीविद्यायामपहारापहरणं नाम
 पञ्चमोऽध्यायः ।
 इति परमरक्षणे संजीवनीविद्यायां सात्म्यबोधो नाम
 षष्ठाध्यायः ।
 इति परमरक्षणे लङ्गीकृतविद्यायां सप्तमोऽध्यायः ।
 इति नीलकण्ठीये परमरक्षणे संजीवनीविद्यायां नवमोऽध्यायः ।
 इति परमरक्षणे संजीवनीविद्यायां दशमोऽध्यायः ।
 इति परमरक्षणे पूर्वसेवाविधिर्नाम एकादशोऽध्यायः ।
 इति परमरक्षणे संजीवनीविद्यायां होमविधिर्नाम + अध्यायः ।

6139.

11066. पञ्चदशीविधानम् । *Pañcadāśīvidhānam.*

Substance, country-made paper. 6 x 4 inches. Folio, 8 Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 56. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This speaks of the application of the *Pañcadāśī Yantra* or 'magic square of fifteen' (*Cat. Cat.* II. 69) in various magic rites.

Beginning :—

बीमकेन्द्राय नमः ।

पाठ्यं च वाच ।

ऐजातश्रितरात्रो न मोरोऽप्यस्ति चण्डरम् ।

पञ्चदशीविधिं कृषिं ज्ञात्वा विवस्वतः ।

ईश्वर उवाच ।

सन्ति नामविघ्नोक्तिं यच्च सर्वाणि कौलिनाः ।

पञ्चदशीमहायन्त्रं कलौ सिद्धिप्रदायकम् ॥

शृणुं गच्छ महा + के देवानामपि दुर्लभम् ।

मन्त्रोच्चारं प्रवक्ष्यामि कौं कौं कौं इति वचः ॥

एतन्मन्त्रं सर्वशक्तिप्रदायकम् ।

जलमग्निं तथा पृथ्वी चन्दाणि च गन्तव्येभ्यः

चन्द्रेभ्यः तथा इन्द्रि वेदवाङ्मनस्तथा ॥

मुनिनामाद्याद्या ज्ञेया पञ्चदशो प्रकीर्तिनाः ।

अथान्तरं प्रवक्ष्यामि प्रथमं यच्च महादुर्लभम् ॥

एवौ वाङ्मन्दिरं यच्च अष्टाङ्गमन्त्रं लिखितम् ।

यस्य वक्तुं समाचारं कामध्या विनिरूपेत् ॥

विद्विषो वाचते मन्त्रं योऽस्य ज्ञानं त्रयम् ।

पञ्चदशीविद्योमन्त्रं मन्त्राकारं विद्विषतः ॥

तदन्तं लिखितं सन्तुक्तं वाह्यं त्रयोऽष्टादशैः ।

भाषायां दशमांशोऽस्ति अन्यतोऽप्युक्तः कथा ॥

Colophon :—

इति श्रीगौरीशङ्करसंवादे पञ्चदशीविधानं समाप्तम् ।

614C.

6541. **दक्षिणाचारतन्त्राजटीका ।** *Commentary on Dakṣiṇācāratantra by Kāśinātha Bhaṭṭa.*

Substance, country-made paper: 13 x 14 inches. Folia 3. Line on a page. Extent in stotak, 900. Character, modern Nagari. I. Serial 1961. Appearance, fresh. Complete.

One MS of the Tantra is mentioned in *Cat. Cat.* I 2

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

नत्वा ब्रह्ममयीं देवीं सच्चिदानन्दरूपिणीं ।

ब्रह्मेशविष्णुनमो भक्तानुग्रहविदां ।

दक्षिणाचारतन्त्रस्य गुरुकामुपदेशतः ।

महार्णवश्रौटीकयं काशीनाथं तन्मते ।

इह त्वत्तु पूर्वोक्तज्ञानार्थवादितन्त्रेषु अग्रदम्बाया दक्षिणाचार्यागस्त्योक्तत्वात्
तत्र च वर्णयवस्थाया अथ कथ(?)नादविशेषेण वैदिकस्यापि वामाचारप्रसक्तौ
वैदिकत्वभङ्ग इति तदुक्त्यर्थः''; दक्षिणाचार्यस्य मिश्रतथोक्तेन अमिश्रतया ज्ञानार्थं
च पुनः पृच्छति । भगवन्निति । स्वतत्त्वमिदं मित्वं त्वमिदमेतं शिवस्यैव कर्तृ-
स्थितिप्रत्यक्षत्वं द्योत्यते । तथाच श्रीशिवप्रभञ्जि ।

कष्टेः प्रवर्त्तको ब्रह्मा स्थितेर्विष्णोर्विश्वकः ।

सहायस्य तथा ब्रह्मयोगिनिर्णयनिर्णायकः ॥

2A. अन्वययोगो वामाचार्ययोगः । अत्र नाम कालिकाशेखरीविषये सुभा-
गानन्दधुसदादिद्वयैः समागतं वामाचार्यप्रणया प्रकृत्यधिकोक्तज्ञानं + + + कृष्णं
कृत्वा मपुनर्यति अथोमुखं त्रिकोणमधोमुखमेव कृष्णं पूजयति । दिगम्बरचन्द्रकान्तवस्तु
शिवयमूकः सां कृत्वा ऊर्ध्वं त्रिकोणं पूजयति । इति उक्त्याचार्याणां गृह्यसूम् । अत्र
ब्रह्म दक्षिणमस्ति । तत्तु अद्वैतिकमार्गत्वात् स्व(स)ख्यार्जनमपि न भवति ।

[The four lines quoted above are also found in Lakṣmī-
dhara's commentary on the *Soundaryalahari* (p. 130,
Government Oriental Library Series, Mysore, 1890).]

ओम्बतं ।

प्रतिक्रियां प्रत्यक्षतो यवमात्रं सौख्यौलिकान् ।

आचार्योक्तः [५] शेषं वृत्ता नैव पठेत्तुम् ।

कौर्म्ये एकादशाध्याये ।

कापालं [पांच] रात्रं च यामशं वाममाहृतं ।

एवंविधानि चान्यानि मोहनायानि तानि तु ॥

ये कुशास्त्राभिर्योगेन मोहयन्तीह मानवान् ।

मया कृष्टानि शास्त्राणि मोहयन्ती भूतान्तरे ॥

इति वचनद्वयेन वाममात्रादेशा मोहकत्वमुक्तम् ।

Last Colophon :—

इति श्रीमद्भूषणनामक-प्रवराम-भट्टाङ्ग-जयनाम-द्राक्ष-
जयगुरुभट्टाभिधायी (?) ब्राह्मसौगर्मसम्भव-प्रवरभट्टाङ्ग-तन्त्रशास्त्र-
धुरीणदक्षिणाचारानुसारिकाष्टौदाशविम्बितायां श्रीदक्षिणाचार-
तन्त्रशास्त्रटीकायां गृध्यायानांभिधायी बह्विंशः पटलः ।

Post-colophon Statement :—

श्रीदक्षिणाचार्यगुरुभ्यो नमः ।

यावत्प्रवक्तव्यमूढो यावत्प्रवक्तव्यमस्मिन्नेह ।

यावच्चन्द्रादिकौ तावदिदं पुस्तकं प्रचलुः ।

संवत् १९६१ : श्री व्यासः शुद्धिः ७ । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

माकवीपदानमुक्तद्वयेन प्रस्तवम् ।

6141.

196. तन्त्रचूडामलौ पीठनिर्णयः । *Piṭhanirṇaya from
the Tantracūḍamālā*

Substance, country-made yellow paper. Folia, 2. Lines, 1 on a page.
Extent in folios, 80. Character, Bengali. Appearance, old. Condition.

The present manuscript is noticed in L. I. 146. Two more MSS of the work have been described previously under Nos. 5956-7.

6142.

5526. वामकेश्वरतन्त्रे नित्याषोडशिकार्षः । *Nityā-
ṣoḍaśikārṇava from the Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made paper. 10½ x 5 inches. Folia, 108. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 1,500. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

In the present MS the text is accompanied by the commentary of Bhāskara-rāya both of which run from the beginning up to V. 43, and then jumping on to VIII. 111b go to the end. Both the text and commentary have been published in the Ānandaśrama Sanskrit Series (Poona, 1908). For descriptions of other MSS of the text and another commentary cf. Nos. 5939ff above.

Post-colophon Statement :—

आनन्दश्रीयचैवानित इममभिरुत् सेतुबन्धमिच्छाम् ।

यत्नं देवकीकृत्ययत्नमितिः कालतिथ्यां ममान्तम् । (?)

संस्कारद्वयसंस्थापितः । सेतुबन्धमिच्छाम् । नमः ।

ममान्तम् ।

6143.

5721. *Nityāṣoḍaśikārṇava from the Vāmakeśvaratantra.*

Substance, country-made paper. 9 x 4½ inches. Folia, 384. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 8,000. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

In the present MS also the text is accompanied by the commentary of Bhāskara.

Of the concluding verses of the commentator the present MS has only the first line of the first verse.

6144.

6538. चक्रसङ्केतचन्द्रिका । *Cakrasamketacandrikā.*

Substance, country-made paper. 12½ x 11 inches. Folios, 4. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 129. Character, modern Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The work contains the text of, and a very short commentary by Kāśinātha on, a selected number of verses of the *Yoginīhṛdaya* portion of the *Vimśakīśāntatānta*. The commentary agrees so closely with the commentary of Amṛtānandanātha that it almost looks like an abridgement of the latter. For other MSS of the *Yoginīhṛdaya* and its commentary cf. Nos. 5942ff.

Colophon:—

इति श्रीमद्भट्टदीपनाभप्रवणमभट्टसुतः प्राज्ञसीतार्जुनसम्भव-काशी
नाथविरचिता चक्रसङ्केतचन्द्रिका

The original from which the present MS was copied appears from the following post-colophon statement to have been in Kāśinātha's own handwriting:—

इह काशीनाथ भट्टमहोदय-निर्मितम् ।
मालवीयबालमुकुन्दस्यै प्रभाकरम् ।

6145.

232. भूतभैरवतन्त्रे बीजकोषः । *Bījakoṣa from the
Bhūtabhairavatantra.*

Substance, country-made paper. Folios, 5. Lines, 5 on a page. Extent in Slokas, 75. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 179. For other MSS of the *Bhūtabhairavatantra* cf. No. 5857 above.

6146.

9347. वीरतन्त्रम् । *Viratantra*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 21. Lines, 7, 9 on a page. Extent in Slokas, 836. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

The present MS contains eleven chapters dealing with different Tantra topics. From the colophons some of the chapters appear to be taken from the *Viratantra* and some from the *Kālitantra*. Some of the colophons, however, do not mention the name of any original Tantra. The beginning of the first chapter, which according to the colophon belongs to the *Viratantra*, agrees with that of the *Kālitantra*. The work may be a compilation containing selected chapters from various Tantras. For descriptions of other MSS of the *Viratantra* and *Kālitantra* et. respectively Nos. 5925ff and 5930ff above.

Colophons : -

4B, वीरतन्त्रे सप्तमोऽध्यायः 5A, •पुरुषार्थतन्त्रः 6A, वैमलिक-पटलः 7B, वीरतन्त्रे कामवासिष्ठ-पटलः 9A, निरुद्धविद्या-पटलः 11B, वीरतन्त्रे पटलः 13B, कालीतन्त्रे चतुर्थ-पटलः 15A, आचार-पटलः 17A, निरुद्धविद्या-पटलः 20A, निरुद्धविद्या-पटलः 21A, कालीतन्त्रे परमरक्षो कालिका-पटलं समाप्तं ।

6147.

3917. उत्तरतन्त्रे अभियेकविधिः । *Abhisekavidhi from the Uttaratantra*.

Substance, country-made paper. 14×4 inches. Folia, 33A-36A. Lines, 11 on a page. In tripāṭha form. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

Beginning :--

अथोपरतन्त्रोक्तमिदमेकविधमिदमेतत् ।
अभिदेहाद् विना मुहे.....
तन्त्राणि तस्य नष्टानि आयुर्विद्या यशो वलम् ॥

प्रथम उवाच :

शुभं च सर्वतन्त्रेषु तत्र केचिन्मया कृतम् ।
अभिदेहो प्रवक्ष्यामि सर्वैरुक्तिप्रधानकम् ।

End :--

अभिदेहकः काशीन पृष्ठाः सन्तु भवन्ति यथा ।

Colophon :-

इत्युक्तं सर्वं श्रीगुरुदेवकीर्तनीमन्त्रादेः भक्तिसिद्धिदत्त + मिधेक
पटलः ।

For the description of a *Śaṅga-Idānigā* belonging to the
Uttaratantra cf. No. 5896 above.

6148.

3651. गौतमीयतन्त्रम् । *Gautamīyatantram*.

Substance, country-made paper. — Size 2 metres. — Pals. 14. — Lines 4
on a page. — Extent in slokas, 296. — Character, Bengali. — A portion worn
out. — Incomplete.

The present MS contains extracts from different
portions of the work. The first extract begins with II. 64 and the last extract ends with X. 186 of the work as
published by the Basumatī Press of Calcutta. For the
description of another MS of the work cf. 6004 above.

6149.

152. गौरीकण्डलिका । *Gaurikaṇḍalikā*.

Substance, country-made paper. 12×3 inches. Folia, 1-16. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 430. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

This contains medical recipes for use against various diseases. The use of some of the medicines is to be accompanied by the muttering of *mantras*. The name of the work is found differently in different manuscripts—*Gaurikaṇḍalikā*, *kaṇḍalikā*, *kaṇḍukī*, etc. Editions of the work have been published under the name *Kāṇḍalikātāntṛa* (Calcutta, 1886; Bombay, 1931 S.E.). According to some of the MSS the work forms a part of the *Gopālasaṃhitā*. The present MS has been noticed in L. I. 476.

Colophon :—

इति गौरीकण्डलिका समाप्तम् ।

6150.

10191. *Gaurikaṇḍalikā*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia, 19. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 420. Character, Nāgarī. Date, Śamvat 1959. Appearance, fresh. Complete.

Colophon :—

इति गोपालसंहितायां हरगोमयदात्रे गौरीकण्डलिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

युग सन् १९१६ कार्तिकशुक्ल ६ शुक्र ।

6151.

10451. *Gaurikañculikā.*

Substance, machine-made paper. 8½ x 4 inches. Folia, 39. Leaves, 7 on a page. Extent in slokas, 460. Character, Nāgari. Date, Surināt 1930. Appearance, fresh. Complete.

Colophon : -

इति श्रीगो[प]लसंहितायां हर्गमौरीसंवादे गौरीकण्डिकौ
समाप्त (सं) ।

Post-colophon Statement :--

शुभमस्तु । सङ्कलनमस्तु । संवत् १९३० मास(श) मार्गश्रैष्ठ्ये मासे
वैशाखमासे कृष्णपक्षे एकादश्यां बुधवासराब्जिमासे शुभं भूयात् ।

6152.

2898. *Gaurikañculikā.*

Substance, country-made yellow paper. 16½ x 4 inches. Folia, 1-19, of which Nos. 15-16 are missing. Lines, 5 on a page. Extent in slokas, 350. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

Colophon :--

इति गोपालसंहितायां हर्गमौरीसंवादे गौरी[कण्ड]लिका समाप्तः ।

6153.

11214. *Gaurikañculikā.*

Substance, country-made paper. 16 x 4 inches. Folia, 1-30, of which 9, 11, 12, 19 and 27 are missing. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 340. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Incomplete.

The name of the work is given as *Gaurikañculī* on the obverse of Fol. 1.

6154.

11341. [*Gaurikāṇḍikā*.]

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 276. Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

The present MS seems to contain a version of the work. It occasionally agrees with the Bombay edition of the *Gaurikāṇḍikā*. The beginning of the work as described in L. I. 476 is found in Fol. 5A. It quotes from works like *Rasucakraśūdamāni* (Fol. 1B) and *Brahmayāmala* (Fol. 9B).

6155.

8971. [मेरुतन्त्रम् । *Merutāntṛa*.]

Substance, country-made paper. 9½×14 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 275. Character, Nāgara. Incomplete.

This contains (Fol. 1-9A) the *pīṭharabhaṅga* section of the *Merutāntṛa*, i.e., the concluding portion of Paṭala X (verses 801-917) as also an extract (Fol. 9A-12B) dealing with the cults of Kapālīnī, Kullā and Kurukullā.

6156.

11350. आसुरीकल्पः । *Āsurīkalpa*.

Country-made yellow paper. 12×4½ inches. Folia, 5. Lines, 7-9 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This work gives first of all the rules for the muttering of the mantras of the deity for ordinary purposes. It then proceeds to describe the procedure to be followed in the performance of the black rites with mantras of the deity. This latter portion generally agrees with Section II of the MS described under No. 6071.

Colophon:—

इति अथर्ववेदे आसुरीकल्पः समाप्तः ।

This colophon is followed by a number of *āyānas* of the deity.

6157.

10530. उलूककल्पः । *Ulūkakalpa*.

Substance, country-made paper 9.25 inches 1.7 x 1.5. Lines, 10 on a page. Extent in folios, 72. Character, Nāzari. Accessories, old and discoloured. Complete.

The work speaks of various preparations made with different organs of an owl mixed with other material, and describes the application of these preparations in magic-rites in some of which Tantric mantras should be used.

Beginning:—

ओतमेष्टाय नमः

अथर्ववेदे समामेव उलूकस्य तु निर्माणम्

पार्वती पृच्छते देवं अथर्वं तत्र वक्ष्यमां ॥ १ ॥

...

अथ उलूककल्प प्रयोगः ।

ओषधं कम्पयं चैव उवाच वसन्तः पत्नी ।

रक्षसं मारुतं प्रोक्तं वक्ष्येऽहं त्वत्तमम् ॥ २ ॥

अनुक्तम् ।

उलूककल्पं तु मेऽहं ओषधामौषधसंघातः ।

उपुलं वापिर्द्धं च समभावाच्च कारयेत् ॥ ३ ॥

धूम्रं च कर्तव्यं धूमौ तत्र च कारयेत् ।

एव उवाच वसन्तः स वक्ष्ये मारुतं + तत्तं (?) ।

उलूकस्य तु नेत्रे तु माष्णीरस्य तथैव च ।
 एकत्र मिश्रितं कृत्वा वृत्तौ कृत्वा विचक्षात्मा ।
 महातैलेन प्रक्षाल्य अग्नौ वा चतुर्भावे ।
 तेनैव कल्मषं द्वाष्टं नेत्रयो रञ्जयिष्यता ।
 दक्षमात्रेण तेनैव अतृप्तो जायते वरः ।
 उलूकचक्षुः संदाष्टं शेषनाकुक्षुमेन तु ।
 तत्समं नागघृष्टं तु समभागानि कारयेत् ।
 अनेन तिलकं कुर्यात् राजा स्त्रीवशमानयेत् ।
 उलूकस्य तु जिह्वायु अश्वगन्ध-सम-प्रिया ।
 कुङ्कुममन्त्राणां च विप्रमुनेषां (तु) वैभवेत् ।
 अनेन तिलकं कुर्यात् राजस्त्रीवशमानयेत् ।

End:—

उलूकस्य तु जंघास्थि-सर्पिर्वास्थि-शृङ्गरास्थि सप्त मांस-केषे +
 + + मृषिता भूमिं खनेत् । ६३ । यस्य द्वारे व्यापयेत्
 सप्तवारं गमिन्मृतेन सहस्राश्वानि निवसेत् ।

Colophon:—

इति श्रीमैत्रयप्रोक्त उलूककण्ठः समाप्तः ।

8158.

10122. कायकृतम् । *Kāmarūtantra*.

Substance, country-unde paper. 10 x 6 inches. Folia, 21 (by counting).
 Lines, 23 on a page. Extent in Slokae, 42. Character, Nāgara. Appearance,
 old and discoloured. Incomplete.

This is a work, mostly in a vulgar, containing
 incantations, directions for the preparation of magical
 drugs, etc.

Colophons:—

इति भक्त्यावली सम्पूर्णम् ।

इति श्रीमहाराष्ट्रस्य कामरुतन्त्रे शिवकालोत्सवादे प्रथमः पटलः ।

इति श्रीकामरुतन्त्रे महाकालेशिवसंवादे विरसाङ्गनं नाम
द्वितीय पटलः ।

इति ० भक्त्यावली संपूर्णम् ।

इति श्रीशिवकालोत्सवादे कामरुतावली चतुर्थोऽध्यायः ।

6159.

11271. शक्तिसङ्गमतन्त्रम् । *Saktisaṅgamatantra*.

Substance, country-made paper. 8½ x 2½ inches. Folia, 2-100, of which Fol. 3, 66-76, 81-83 are missing. Lines, 6 on a page. Extent in ālokas, 1,170. Character, Newari. Appearance, faint. Date (written in a later hand), N.S. 700. Incomplete.

Two more MSS of the work have been described under Nos. 5951-2. The present MS contains chapters 2-9 (Fol. 15B-50A), 23-24 (Fol. 87B-107A) as well as portions of chapters 1 (Fol. 2-15B), 10 [?] (Fol. 50A-64B), 20 (Fol. 79A-87B) and 25 (Fol. 107A-109A) all of Book II. The colophon of chapter 20 has no indication of the number of the chapter while the colophons of chapters 23-4 have the numbers 12 and 13. The correct numbers given in the description are in accordance with those found in the colophons of the MS described under No. 5951 above.

6160.

11333. *Saktisaṅgamatantra*.

Substance, machine-made modern paper. 9 x 3½ inches. Folia, 1-85, 1-64, 1-113 (the last leaf without any leaf-mark). Lines on a page, 2-10, 2-10, 10-12. Extent in ālokas, 2,100, 1,540, 2,509. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Date, Ramvāt 1819. Incomplete.

Post-colophon Statement:—

अष्टादशवचनेऽप्ये विष्णुमादिश्वरवत्सरे ।

मधुसूक्त-वर्णिदिने शुद्धवारोऽयं संयुते ।

अष्टादशमस्तनत्र चतुर्थे खण्डमुत्तमम् ।

The present MS contains Books I, II and IV complete respectively in 21, 11 and 73 chapters. Books indicated as II and IV in this MS agree with Books IV and II of the MS described under No. 5951, of which chapter 63 of Book II corresponds to chapter 67 of Book IV of the present MS.

6161.

2261. [सांख्यनतन्त्रम् । *Sāṃkhyānatantra.*]

Substance, country-made paper 9½ x 4½ inches. Folia, 3. Lines 9 on a page. Extent in slokas, 50. Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Incomplete.

This deals with the *Vaṇḍāhṛdayamantra*, its use and application. It constitutes the 28th chapter of the MS of the work described under No. 6086, though there are some additional verses here not found in that MS.

6162.

11269. शिवोपनिषत् । *Śivopaniṣad.*

Substance, country-made paper 18 x 4 inches. Folia, 1-21. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 656. Character, Newari. Date, 845 N.S. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

Post-colophon Statement:—

सम्पत् ८२५ । वार्षिक-कृष्णरक्षसौ उत्तरवर्षयो शुद्धवारो

तस्मिन् दिने श्रीकृष्णरावेण विवर्णितमिरम् । वरि शुद्धमन्त्रं

वा शोचनीयं मघद्वयैः । शुभमस्तु ।

Another MS of the work is described in ASB. II. 1812.

6163.

11292E. *Sinopanisad.*

Substance, country-made paper. $1\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-28 (as marked on the right margins) or 253-280 (as marked on the left). Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 640. Character, Nagari. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

Same as above.

6164.

6075. [त्रिपुरतापिन्यपनिषत् । *Tripuratāpinīyapanaśad*]

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent in slokas, 150. Character, Nagari. Appearance, fresh. Incomplete.

This generally agrees with the *Tripuratāpinīyapanaśad* as published in the *Śākta-upaniṣads* (Adyar 1924, pp. 11ff). The present MS, which has no division of chapters, runs up to about the end of the second chapter of the published work. One colophon appearing in the present MS at the place where the first chapter comes to an end in the published work runs (Fol. 5A) :—

इत्यादिदीर्घे मन्त्रोपनिषत् :

6165

11343. *कालामिन्द्रोपनिषत् । Kālāmīndrapanaśad.*

Country-made yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nagari. Appearance, fresh. Complete.

Though called an *upaniṣad* this is only a manual containing a description of the ceremony of marking one's body with vibhūti or sacred ashes.

Colophon:—

इति दीर्घदिग्दर्शनोक्तं कालामिन्द्रोपनिषत् संपूर्णम् :

II. DIGESTS.

A. COMPREHENSIVE AND GENERAL WORKS.

Parasurāma.

6166.

6560. कल्पद्रुमम् । *Kalpasūtra*.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 23 (of which the first two are written by one hand and the rest by another). Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in ten khaṇḍas.

The work in ten khaṇḍas with a supplement of eight khaṇḍas has been published in the *Gaekwad's Oriental Series* (Baroda, 1923). For a *paddhati* based on khaṇḍas 3-5 of this work cf. *Sundaripūjanapaddhati* (below). The work, in Sūtra form, deals principally with the worship of Śrīvidyā, though it has sections devoted to other deities as also to Tantra form of worship in general.

6167.

8938. *Kalpasūtra*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 56. Lines, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in ten khaṇḍas.

6168.

8780. *Kalpasūtra*.

Substance, country-made yellow paper. 11 × 4 inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 550. Character, Nāgara. Date, Samvat 1732. Appearance, old. Complete in ten khaṇḍas.

Post-colophon Statement:—

मुममस्तु । सम्वत् १७३२ समवे ज्येष्ठशुक्लचतुर्दशी लिखित-
मिदं स्तोत्रं श्रीहरिकृष्णचक्रवर्तिना ।

6169.

637A. *Kalpasūtra*.

Substance, country-made paper. 12½ x 6½ inches. Folio, 23. Lines, 11
on a page. Extent in slokas, 550. Character, Nāgara. Appearance, c. 11
Complete in 10 khandas.

Umānandanātha.

6170.

637B. *नित्योत्सवः ! Nityotsava*.

Substance, country-made paper. 12½ x 6½ inches. Folio, 21. Lines, 11
on a page. Extent in slokas, 500. Character, Nāgara. Date, Sayyaka
1864. Appearance, etc. Incomplete.

This contains only a portion of the third chapter of
the work, beginning with the last verse of the introductory
section and ending with the section called *Kratuvarthanigama*
(pp. 36-80 of the edition of the work as published in the
Gaekwad's Oriental Series—Baroda, 1923). The work lays
down the procedure of worship on the lines indicated in
the *Kalpasūtra*, the topics dealt with in the Sūtra being
explained here with quotations from various works.

The present MS along with the preceding MS is
described in L. IV. 1467, under the name *Vidyākālpasūtra*.

Post-colophon Statement:—

संवत् १८६७ ज्येष्ठशुक्ल चतुर्दशी शुभवारः ।

6171.

5769. *Nityotsava*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 1,350. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1858. Appearance, old and worn out. Incomplete.

The present MS contains the third section of the work (pp. 35-143 of the printed edition).

Post-colophon Statement:-

श्री संवत्सरे १८५८ समयनाम भाद्रपद मा. सु. प. एकादश ।
ग्रन्थसंख्या १३४९ ।

6172.

Śaṅkarācārya.

8542. *प्रपञ्चसारः । Prapañcasāra*.

Substance, country-made paper. $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 204. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 3,200. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete in 36 chapters.

The work has been published in Vols. 3 and 18-19 of the Tantrik Texts Series of Arthur Avalon (Calcutta, 1914, 1935) and in Vols. 19-21 of *The Works of Śaṅkarācārya* (Sri Vanivilas Press, Srerangam).

6173.

5581. *Commentary on the Prapañcasāra entitled
Prapañcasāraṭīkā by Jñānasvarūpa*.

Substance, palm-leaf. $16\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 160. Lines, 4, 5 on a page. Character, Udiya. Appearance, fresh. Complete in 34 chapters.

An incomplete MS of the work is described in IO. IV. 2562.

Beginning: ---

श्रीगणेशाय नमः ।

+ + + + + वेगादि शरीरं प्रकल्पितम् ।
 भाति सर्वजगद्धेतुस्मृतैः सखलौ ॥
 सम्प्रदाय + तमुद्भौः सखल्य लप्याथ नोद्यते ।
 प्रपञ्चसारवित् + + मदाथ परिशुद्धये ॥

Last Colophon :—

इति ज्ञानस्वरूपीये प्रपञ्चसारविवरणे चतुस्त्रिंशः पटलः ।

Post-colophon Statement ·

श्री + श्रीकृष्णप्रयोदशी सोमवारे श्रीगामपद्रुपरशासनमहाजन-
देवावाणीताम्बर-शतपथिलिखितमिदं पुस्तकं समाप्तम् ।

6174.

8543. *Commentary on the Prapañcasāra called
Prapañcosāravivaraṇa.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 193. Lines 12 on a page. Extent in sholas, 4,600. Character, Nāgri. Date, Śaivrat 1664. Appearance, old. Complete in 34 chapters.

Post-colophon Statement :-

वेदाङ्गमर्कचन्द्रैर्हि गच्छेत्ते विद्यामार्कतः
 पाठगुण्यां भागजे वारे मन्त्रीधरप्रसादतः ।
 काश्यां पद्माकरैकैतत् किञ्चित् खेचरिद्वये ।

कालि [श्री]महाराजस्यां सन्तत् १६६४ फागुनमासे शुक्लपक्षे
पूर्णिमास्यां तिथौ मन्दवारि वैविद्यमोहनातीच अत्रात् लिखितं
समस्तोपज्ञानै ।

Though the name of the author of the commentary is not found in the present MS nor in the MSS described in Ulwar (2230. Extr. 646) and Mad. XV. 7939 it is ascribed to Padmapādācārya in the colophons of another MS of the work belonging to the old collection of the Society (No. III. B. 24). The *Sūcipustaka* while recording the present MS attributes the work to Jñānasvarūpa.

The commentary has been published in the Tantrik Texts Series of Arthur Avalon (Vols. XVIII-XIX, Calcutta, 1935). The present MS runs up to the 35th chapter of the printed edition.

6175.

8544. *Commentary on the Prapañcāsāra called Prapañcāsārasambandhadīpikā by Damarabodha.*

Substance, country-made paper. 10½ x 14 inches. Folia 212. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 6,000. Character, Nāgari. Date, Sargpat 1948. Appearance, fresh. Complete in 32 chapters.

The name of the commentator is found in the last colophon of the present MS as well as of the MS described in Mad. Tr. (R. No. 5299) where, however, he is called Ullamabodha. The colophons of another incomplete MS of the work belonging to the old collection of the Society do not mention the name of the author. The last chapter in the present MS, referred to as 32, agrees with the 36th chapter of the printed edition.

Post-colophon Statement:—

सन् १९४८ मी असाठ वदि ६ शर सविशर शुभमस ।

Last Colophon:—

इति श्रीमत्परमहंसपरिवाणकाचार्यश्रीमद्वरप्रकाशपूज्यपाद-
त्रिलोक उन्मदीयेन कृतायां श्रीमद्वरप्रकाशरत्नमन्थरीयिकायां
शान्तिप्रणमः । समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

Beginning : —

वन्देऽहं दक्षिणामूर्तिं सर्वविद्याप्रवर्तकं ।
 भुक्तिभुक्त्योः प्रदातारं सर्वेषां हृदये स्थितं ॥
 हृदयान्तमनुसृत्य विवक्षितार्थं
 करोति या भक्तजनस्य वाचः ।
 सरस्वती सा कृपया गिरं मे
 प्रपञ्चसारार्थं नृणं तनोतु ॥
 जयति विविधविप्रर्ध्वसिन् धाम त्रिधे
 कस्मिन्मुखमखिलार्थप्रापके सार्थवाहम् ।
 यद्वन्द्यमतिशयोक्त्युत्तमस्य श्रमणे
 अपि पुरुषयशोभप्रदौकान्तरायः ॥
 ब्रूया यो दिव्यदृष्टिः कलिघ्नशमये सन्दमायान् मनुष्यान्
 तस्मात्तत्र प्रपद्यः सुखयशविधिर्मेतुल्लो गिष्मलः स्यात् ।
 इतिविर्भूय पृथग् एतदपि कृतवाक्कलकगं गिरीश
 कां वन्दे शङ्कराख्यं सच्चित्तमनुपाश्वर्चितं शृङ्गसार्थम् ॥
 यत्कटाक्षलपेनाह प्राप्तवान् ईशु प्राप्तताम् :
 वैकुण्ठवाग्निसेनां तं मनुभुतं गुरुं भजे ॥
 परितः सन्नि चतुर्दशदिशः हृदयपेक्ष नरेण यमः ख्यम् ।
 क्षमराजमभसतिशामा मुनिगणं श्रुतां भग्नचित्ते ।
 यास्त्वविशेषानालोक्य सारं कंठस्थं यजतः ।
 प्रपञ्चसारसम्बन्धोपिका रच्यते मया ॥

6176.

Girvāpendra.

10323. **प्रपञ्चसारसंग्रहः ।** *Prapañcasārasaṅgraha.*

Substance, country-made paper. 7 x 5 inches. Folia 8. Lines, 10
 to 13 on a page. Character, Nāgari. Appearance, old and discoloured.
 Fragmentary.

The MS contains only the 17th chapter of the work which is an epitome of Śaṅkarācārya's *Prapañcasāra*. Other MSS of the work are described in Ulwar (2231. Extr. 647), CS. V. 50, IO. 2, 6144 and Mad. XV. 7940ff.

Beginning:—

अथ औपपत्त्यभारसंदर्भे गौळ्मिन्निविरचिते सप्तदशाः पटलः
१७ लिख्यते ।
अथ मन्त्रपविद्यानमुच्यते ।
सम्प्रोक्तमन्त्राभिः साधयौहन्तः समोऽभवदेवता इं बीजं ।

6177.

Lakṣmaṇārya.

2787. शारदातिलकम् । *Śāradātīlaka*.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 134. Lines, 10 to 16 on a page. Extent in ślokas, 4,300. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in 25 chapters.

Two very old MSS of the work (one dated Śaka 1427 or 1505 A.D. and the other older still) are reported to be in the Library of the Dacca University (*Indian Antiquary*, 1926, p. 121).

This is one of the most popular Tantrik compilations. The following editions of the work may be mentioned: (1) Rasik Mohan Chatterji's edition published in his *Vividhātāntrasaṅgraha*. (2) Litho edition with the commentary of Rāghavabhaṭṭa (Benares, 1886). (3) Arthur Avalon's edition with the commentary of Rāghavabhaṭṭa in two volumes (Calcutta, 1933). (4) Benares Sanskrit Series edition (Benares, 1934).

6178.

2880. *Śāradaṭīlaka*.

Substance, country-made paper. 9½ x 4½ inches. Folio, 92. Lines, 14, 15 on a page. Extent in ślokas, 4,300. Character, ṛ, Nāṣara. Date, Samvat 1810. Appearance, fresh. Complete in 25 chapters.

Post-colophon Statement :—

संवत् १८१० । वैशाखे मासि शुक्लपक्षे दशम्यामिन्द्वयामरे
तामोपनाम्ना गुणाकरेण लिखितोऽयं ग्रन्थः स्वार्थं धारयः । तत्र
श्रीपवननन्दनः प्रीयताम् ।

6179.

3809. *Śāradaṭīlaka*.

Substance, palm-leaf. 14½ x 2 inches. Folio, 176 (the count is). Lines, 5 on a page. Character, Bengali. Appearance, red and dilapidated. Incomplete.

6180.

4849. *Śāradaṭīlaka*.

Substance, palm-leaf. 13½ x 2 inches. Folio, 3,240, of which Nos. 4, 5, 66, 70, 71, 75, 78, 82, 84, 88, 90, 100, 103, 109, 123, 127, 132, 135, 140, 142, 143, 153 to 157, 162, 163, 165, 167, 168, 173, 176, 177, 191, 216, 226, 232, 233, 238 are missing. Character, Bengali. Date, L.S. 652. Appearance, old and worn-outen. Incomplete.

Post-colophon Statement :—

कसं ईश्वर आश्रित्य यदि महाप्रयत्नां विधौ श्रीमत्तत्त्वम्
माध्वाय श्रीहरिदेवप्रसादमाध्वाय श्रीगणेशाय नमः
मिरं शुक्लमिति ।

6181.

9063. *Śāradātīlaka*.

Substance, country-made paper. 10.4½ inches. Folia, 2-20. Lines, 10 on a page. Extent in śloka's, 350. Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Incomplete.

The MS contains the first two paṭalas, and a part of the third.

6182.

1304. *Śāradātīlaka*.

Substance, machine ruled paper bound in book form. 13×9 inches. Pages, 1-20 (without any leaf mark) + 1-282 (with writing generally on one side of the paper). Lines, 36-45 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters 1-15 and 78 verses of chapter 16. The text is accompanied by the commentary of Śrīpāṇi called *Mantrayāndraprakāśikā*. A considerable portion of the text including the whole of chapter 5, however, has no commentary.

Beginning of the commentary:

हृदयमनं हरिं यत्वा मन्त्रयन्त्रप्रकाशिका ।

ब्राह्मदासिके यन्त्रात् त्रियते श्रौतयागिना ।

इह यन्त्राग्नौ विप्रविधायकं देवताकौतूहलं मङ्गलं कृतम्
निबध्नाति निबधान्देति ।

6183.

5368. *Commentary on the Śāradātīlaka by Pūrṇānandāśrama*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 58. Lines, 10 on a page. Extent in śloka's, 1,123. Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:—

नत्वा प्रह्वयमात्मानं पूजान्दाश्रमाभिधः ।
आरदातिलकयास्यां लिखानं खेष्टमिदमे ॥

The date (1675 V.S.) of composition of the work is recorded at the end, as follows:—

पूजान्दाश्रमेकेदं लिखिता शिवघोषितये ।
भूतनागकलागच्छे विह्वमाकां वृ प्रमाखतः ॥
मार्गघोषे पञ्चदिने वासरे दुधसञ्चिते ।

6184.

5907. *Commentary on the Śāradātilaka.*

Substance, country-made paper. 11½ x 6 inches. Folia, 113. Lines, 10 on a page. Extent in stokes, 2,200. Character, Nāgara. Date, Saravat 1746. Appearance, fresh. Complete.

It explains selected passages of the Śāradātilaka. The author's name is not given.

Beginning:—

निखानन्देति । आगमपक्षे संकेतनं कथयति । अनिशं
अकारो वासुदेवः । संकर्मणस्तस्यात्मनो हकारः । औकारो
निष्ठा तत् प्रप्राद्वयुक्तं अर्द्धचन्द्रयुक्तं तैः । ह्रौं इति प्रसारमन्त्र
उक्तः ।

Post-colophon Statement:—

शुभमस्तु । संवत् १७४६ समथं चारुगुणं सुदीपवत्यां भृगु-
वासरे गङ्गाचमिषौ पुष्पपुरे लिखितमिदं पुस्तकम् प्रसाद-
वैद्यकेन ब्रह्मचारि-बालकृष्णस्य पठनार्थं । शुभमस्तु । लिङ्ग-
रूपः ।

6185.

Ānandatīrtha.

5499. तन्त्रसारसंग्रहः । *Tantrasārasaṅgraha.*

Substance, country-made paper. 9½ x 4½ inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent in slokas, 525. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in four chapters.

A good number of MSS of the work and of commentaries on it are known (Cat. Cat. I. 222. II. 47 ; HPR. III. 125 ; IO. 2. 6130). After the fourth chapter a section on what is called *sudarśanahoma* is appended.

The work deals with the details of the worship of Viṣṇu.

Beginning:—

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

श्रीमदानन्दतीर्थ-भगवत्पादाचार्यभ्यो नमः ।

जयस्वस्वभवे श्रेष्ठ इन्दितः स्वमन्त्रापरितः ।

अनन्तविभवानन्दशक्तिशानादिसदगुरुः ।

विधिं विधाय सर्गादौ तेन पृच्छोऽङ्गकोषयः ।

आह देवो रमोत्सङ्गविलसत्पादपङ्कजः ।

आहमेकोऽखिलगुणो वाचकः प्रब्रवी मम ।

अकारार्थनिश्चान्तात् सोऽयमष्टाक्षरो मतः ।

म विन्दते असमाप्ते तुरीयास्मान्तरात्मना ।

परमात्मज्ञानात्मयुक्तं मद्रूपाकाञ्च वाचकः ।

तद्रूपभेदाः पञ्चाशन्मूर्तयो मम चापरः ।

पञ्चाशद्वर्जवाचाका दूर्जकारार्जभेदिताः ।

द्विरष्टयश्चतसृष्वेवेवाष्टवर्गमा ।

अथ आनन्द इमेष्टादश ऊर्जो ऋतस्मराः ।

Colophons :—

3B, इति श्रीमदानन्दतीर्थ-भगवत्पादविरचिते श्रीमत्तन्त्रसारसंग्रहे
प्रथमोऽध्यायः ; 4B, इति द्वितीयोऽध्यायः ; 9B, इति तृतीयोऽध्यायः ; 15A,
इति तन्त्रसारे चतुर्थोऽध्यायः ; 16A, इति सुदर्शनश्रीमः ।

6186.

5500. *Tantrasārasaṅgraha.*

Substance, country-made paper. 7½ x 5 inches. Folia 287. In Tri-
pāṭha form. Chura (or, Nāgwa). Appearance, old and worn out. Incom-
plete.

The text in the present MS is accompanied by the
commentary of Vedavyāsa, son of Janārdana. Save for
the first leaf, the MS is complete.

The commentary ends :

वेदव्यासकृता तन्त्रसारभावप्रबोधिनौ ।

चतुर्थाध्यायगा भूयात् प्रीत्यै सध्वदसिंहयोः ।

निर्जिघ्रैषवराहार्द्रकपिलं सध्वतन्त्रमम् ।

निर्दोषसिद्धिदानन्दविरचितं सृष्टिर्भजे ।

Colophon :—

इति श्रीमदानन्दतीर्थ-भगवत्पादविरचितस्य श्रीमत्तन्त्र-
सारसंग्रहस्य नवार्धसुत-वेदव्यासविरचितस्योऽप्यस्य प्रबोधप्रबोधिन्यः
टीकायां चतुर्थोऽध्यायः ।

Post-colophon Statement :

संवत् + + + + + आश्विन

6187.

Kṛṣṇānanda.

4755. *तन्त्रसारः । Tantrasāra.*

Substance, country-made paper. 14 x 3½ inches. Folia (which are in a
hopelessly disordered condition in the later portions of the MS) 310
(by counting). Lines, 8, 9 on a page. Extent in slokas, 5,000. Chatur-
Newari. Appearance, old and discoloured. Incomplete (?)

This is the most popular Tantrik digest in Bengal. MSS of it are found in and outside Bengal (Mad. XV. 7845ff.). Several editions of it are known. Of these, mention may be made of the editions of Rasik Mohan Chatterji, Panchanan Tarkaratna (Vangubasi Press, Calcutta, 1334 B.S.) and Upendranath Mukherji (Basumati Press, Calcutta, 1929).

This and the following MS have not the second of the two concluding verses but have the following line instead : —

শৌক্যামন্দমদুশাখ্যোঁষংদহঁ বৃদ্ধাবৌদ্ধম প্রাক্ষাতি ধীরমধ্যম
সাক্ষতম ।

6188.

11288. *Tantrasāra*.

Substance, country-made paper. 17 × 4 inches. Folia 1287. Lines, 8-10 on a page. Extent in ślokaś, 5,000. Character, Newari. Date, 831 N.S. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement :—

সংবৎ ৮৯১ ভাদ্রপদ শুক্ল পক্ষা তিথৌ শুক্ল পক্ষান্তে জৈতি-
যোগে শুক্লবসরে কল্যাণাৰ্হাগতে বসন্ততি, বিষ্ণুপাণিনতে কল্পমসি ।

6189.

5015. [*Tantrasāra*.]

Substance, country-made yellow paper. 12½ × 4 inches. Folia, 21. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 380. Character, Bengali. Date, B.S. 1219 and Śaka 1763. Appearance, good. Incomplete.

This contains extracts from the *Tantrasāra* in the following order :—

যৌবনৌলম্ব (Fol. 1-3B), কালেশ্বরৌলম্ব (3B-5B), বজ্রলম্ব (5B-9A), বর্জবিদ্যাপৌলম্ব (9A-10A), মন্ত্রপৌলম্ব (10A-15A),

भावहीमन्त्र (15A-16A), उच्छिष्टपाख्यानोमन्त्र (16A-17B), घृमावतीमन्त्र (17B-19A), भद्रकालोमन्त्र (19A-19B), उच्छिष्टमण्डपमन्त्र (19B-21B).

Post-colophon Statement:—

सन् १९०६ साल शकाब्दा १७६३, २१, आषाढ मङ्गलवार
वेला १ प्रहरेर समान । जेना वीरभुसे कालिकुमौर दाखोयान
श्रीरामरतन मुखोपाध्यायेर वासाय वसिया लिखितान् । भास्कर
श्रीश्रीराम भट्टाचार्य, साक्षिन् नारायणपुर, पं. दार्जिलि सङ्ग ।

6190.

11176. *Tantrasāra*.

Substance, country-made paper. 12 x 4½ inches. Folia, 1-129 + 131.
Lines, 9-11 on a page. Extent in ślokas, 3725. Character, Nāgara.
Appearance, good. Incomplete.

The MS begins from the *sāmānyajñī* section of the work and ends with the section dealing with the worship of Dhanadā. It covers pages 131-469 of R. Chatterji's edition.

6191.

10355. [*Tantrasāra*.]

Substance, machine-made modern paper. 8½ x 4½ inches. Folia, 1-640, of which Fol. 13 and 14 are missing. Lines, 12 on a page. Extent in ślokas, 640. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

This MS contains the section on Śrividya beginning with *śrividya-viśeṣapaddhati* covering pages 338-371 of R. Chatterji's edition of the work.

6192.

Yadunātha Cakravartī.

6028. मन्त्ररत्नाकरः । *Mantraratnākara*

Substance, country-made paper. 16½ x 5 inches. Folia, 514. Lines, 14 on a page. Extent in ślokas, 1,000. Character, Nāgara. Date, Śaivart 1808 (7) and Śaka 1774. Appearance, good. Complete in two languages.

Beginning:—

यं ध्यायन्ति गिरन्तरं सुविगच्छाः पश्यन्ति यं योगिनो
यं ग्राहन्ति परस्परं क्षुतिगच्छा वेदान्तविद्यं परम् ।
ब्रह्माद्यैः परितेवितं सरगुर्बं त्वात्तं गुह्यैः श्रान्तं
वन्दे तं पुराणोत्तमं विजगतामानन्दकन्दं महः ॥

गत्वा देवेन्द्रवन्द्यं त्रिभुवनजनकं विश्वनाथं महेश्वरं
गौरौ विश्वेश्वरवन्द्यं त्रिभुवनजननीं भारतीयं प्रणम्य ।
गत्वा गौरीसुतं तं करिपतिवदनं विभूतानं गणेशं
गत्वा देवानशेषानखिलभयहरान् यमवर्ग्यं करोमि ॥

विलोक्यागमतन्माणि यदुनाथेन घोमता
मन्त्ररत्नाकरो यम्यः क्षियते सारसंयमः ॥
अर्पयित्वाङ्गलिं मूर्द्ध्नि पण्डितान् प्रार्थयाम्यहं ।
न्यूनातिरिक्तं यथाच शोधनीयं विचक्ष्मणैः ॥
विना प्रमाणं सर्वत्र सन्देहो जायते लक्ष्मा ।
अथः प्रथमतस्तत्वावन् प्रमाणमभिधोयते ॥

तत्र सत्त्वांगमेव दीक्षाया निमित्ते प्रमाणमाह ।
तदुक्तं ब्रह्मसूत्रसूत्रे ।

अमन्त्रिकं नरं वृद्धा किञ्चित् कार्यं न साधयेत् ।
दीक्षाग्रहणकाले तु पापराशिः पलायते ॥

End:—

अत्र विन्दुमिलने च दूरतो
दर्शनमवलयोः प्रसन्नता ।
इह मन्त्रहितकचित्तवृत्ति-
प्रतिभाया[1] प्रतिप्रख्यानं करोति ॥
गमनञ्च नरः पुरः पुरेच ।
पुनश्चत्वाव तमप्यहो मृतस्य ।

खानस्यास्य ज्ञानमात्रेण पुंल्लो
 संसारेऽस्मिन् सम्भवो वैव भूयः ।
 मृत्या[र्त्तं] सन्ततोऽप्यसतोऽस्मिन्
 कर्त्तुं हर्त्तुं स्याच्च शक्तिः समया ।

Sectional and chapter colophons and sectional headings:—

6A, इति मन्त्ररत्नाकरे प्रथमः पटलः; 12B, •द्वितीयः पटलः; 18A, चक्षुर्विवेचनं नाम तृतीयः पटलः; 27B, •चतुर्थः पटलः; 32A, इति मौढ्येष्टीय-महामहोपाध्याय-विद्याभूषण-सद्गुणार्थ्यात्मन-श्रीबदुनाथविरचिते मन्त्ररत्नाकरे प्रथमकाण्डः ।

43A, इति मन्त्ररत्नाकरे षष्ठः पटलः; 52B, •सप्तमः पटलः; 66B, इति भालाप्राशनप्रकरणम्; अथामरविधिं वक्ष्ये नामानन्तामुदाहृतः; 67A, मन्त्रमुद्रिप्रकरणमाह; 68A, •प्रसादविवेचनं नाम अष्टमः पटलः; 68B, इति वास्तुशिल्पप्रकरणम्; अथ मण्डपनिर्माणम्; 70A, इति सर्वतोभद्रमन्त्रम्; 72B, इति मन्त्रदोषकथनम्; 74B, •द्वितीयकाण्डः ।

83B, इति मन्त्ररत्नाकरे एकादशः पटलः; 85B, इति वर्धनयौदीक्षा-विधिः; अथ कलावती दीक्षा; 88B, •द्वादशः पटलः; 95B, •त्रयोदशः पटलः; 100A, •चतुर्दशः पटलः; 107A, इति मुद्राप्रकरणम् । •तृतीयकाण्डः ।

116B, इति श्रीमन्मन्त्ररत्नाकरे गोपालमन्त्रविक्रयं नाम षोडशः पटलः; 120B, •सप्तदशः पटलः; 126A, इति शङ्खविद्या मातृकाप्रपञ्चः; इति श्रीमन्मन्त्ररत्नाकरे अष्टादशः पटलः; 134A, •सुवनेश्वरीपूजाप्रकरणं नाम अष्टौनविंशतिः पटलः; 139B, •चतुर्विंशकाण्डः ।

145B, •एकविंशतिपटलः । अथ हरिद्रामन्त्रपटिमन्त्रः; 148B, •द्वाविंशतितमः पटलः । अथ चन्द्रमन्त्रं वक्ष्ये षडौ सर्ववन्द्यमिदम्; 155B, •त्रयोविंशतिः पटलः; 161A, •चतुर्विंशतिपटलः; 167B, •पञ्चमकाण्डः ।

172B, इति मन्त्ररत्नाकरे षड्विंशति पटलः । अथ धूमावलीमन्त्रः; 177A, अथ कौशेयभैरवी, अथ चैतन्यभैरवी; 178A, कामेश्वरीभैरवी; अथ

।ट्कूटामैरवीमाह; 178B, अथ त्रिभामैरवी, अथ बद्रमैरवी; 179A, अथ
उवनेन्द्री मैरवी; 181A, अथाम्रपूर्वैरवी मैरवी; 182B, इति मैरवीप्रकरणम् ।
अथ चिपूरास्तम्बरीमन्त्रः; 186A, इति ज्ञानार्णवोक्तमोतिद्योगप्रकरणम्;
191B, इति इक्ष्वाकूमूर्तिर्लङ्घितोक्तमन्त्रप्रकरणम्; 193B, इति मन्त्ररत्नाकरे
वर्णिषत् पटलः । अथ बोद्धश्रीमन्त्रः; 194A, इति बोद्धश्रीप्रकरणम्; 198A,
•महामन्त्रः ।

199A, अथ चिपूरासागरसमुच्चयोक्तमैरवीमन्त्रः; 200B, अथ शिवमन्त्रः,
महामन्त्रमन्त्रः; 201B, अथ कजितामन्त्रः, अथ वज्रामुखीमन्त्रः; अथ
श्यामामन्त्रः; 202A, अथ नक्षत्रविद्या लिखिते; 202B, अथ गोपालमन्त्रः;
203A, अथ रघुनाथमन्त्रः; 203B, इति रामार्चनचन्द्रिकायां रघुनाथमन्त्र-
प्रकरणम्; •रत्नचिन्मत् पटलः 209B, इति श्रीमन्मन्त्राकरे वर्णिषत् पटलः ।
अथ बोद्धाब्जः; 215A, •चतुर्भिर्भूत् पटलः; 219B, •चतुर्भिर्भूत् पटलः;
226A, इति श्रीविद्याभूषणप्रति समाप्ता । •मन्त्रमन्त्रः ।

229B, इति श्रीमन्मन्त्राकरे वर्णिषत् पटलः; 233B, अथ कल्याणी-
कोत्रम्; 239A, •रत्नचिन्मत् पटलः; 240A, इति श्रीकुमारप्रबोधकतन्त्रे विवर्ण-
श्रीवैद्यान्वचरणं समाप्तम्; 241B, इति श्रीवदयामले देशीन्दरसंवादे ज्ञानोक्त-
मोहनं नाम चरणं समाप्तम्; 242A, इति मन्त्ररत्नाकरे वर्णिषत् पटलः;
243A, इति कानिकाष्टकम्; इति महाकालीमन्त्रपटलः; 245A, •रत्नोक्त-
चत्वारिंशत् पटलः; 247A, इति परिमन्त्रमन्त्रपरिच्छेदः; अथ ज्वालाशुली-
मन्त्रः; 249B, इति मैरवीतन्त्रे मन्त्रचोषपटलः; •अष्टमन्त्रः ।

253A, इति श्रीमन्मन्त्राकरे रत्नचत्वारिंशत् पटलः; 259A, •द्विचत्वा-
रिंशत् पटलः । अथ ब्रह्मावतोरत्नाष्टकम्; 261A, अथ यज्ञहस्तप्रकरणप्रयोगः;
267A, इति वशिष्ठचिन्मत् श्रीरामचन्द्रचरणम्; अथ वन्दोद्धारः; 267B,
इति श्रीरघुनाथचन्द्रचरणप्रत्ययः; इति श्रीमन्मन्त्राकरे चतुश्चत्वारिंशत् पटलः;
अथ प्रकीर्णं वक्ष्ये सर्वतन्त्रानुसारतः; 273A, इति शिवप्रकरणम्; 273B,
अथ नौकरचक्रमुपाख्यानम्; 275A, इति विश्वरत्नश्री-नौकरचक्रमुपाख्यानम्;
276B, इति यज्ञहस्ताब्जे यमाक्षमाष्टकम्; 278A, इति श्रीमन्मन्त्राकरे

पञ्चत्वारिंशत् पटलः ; 281B, इति वीरभावप्रकरणम् ; इति पटुभावप्रकरणम् ; 282B, इति भावविर्णयप्रकरणम् ; अथ कुसागौप्याः ; 284A, इति श्रीमन्मन्त्राकारे षट्षत्वारिंशत् पटलः । अथ कुल्लानम् ; 284B, इति कुल्लपुत्रागोपनप्रकरणम् ; 286B, इति कुलाचारप्रकरणम् ; अथ पञ्चत्त्वष्टोपनप्रकरणम् ; 293A, इति शक्तिष्टोपनप्रकरणम् ; इति श्रीमन्मन्त्राकारे सप्तत्वारिंशत् पटलः । अथ मैथुनायुक्तम्पञ्चाङ्गः ; 297B, इति वलिदानप्रकरणम् ; अथ शिवावलिः ; 298A, इति शिवावलिः, ० नवमस्तस्कः ।

302A, अथ शान्तिज्ञादीनां प्रयोगः ; 302B, अथ दुर्गामन्त्रः ; 304A, अथ शारदीयसुदर्शनास्त्रमन्त्रप्रयोगः ; 304B, इति शान्तिप्रकरणम् ; अथ वज्रप्रकरणम् ; 305A, अथ गणपतिमन्त्रप्रयोगः ; 305B, अथ श्रीविद्याप्रयोगः ; 306A, अथ द्विव्रतमन्त्रप्रयोगः ; अथ नौलसङ्गतौमन्त्रप्रयोगः । इति वष्टोक्तप्रकरणम् ; अथ लक्ष्मणप्रकरणमाह ; 306B, अथ शूलिनौमन्त्रप्रकरणम् ; अथ शारदीयसुदर्शनाप्रयोगः ; 307A, अथ विदेवप्रकरणम् ; 307B, अथोचाटनम् ; 308A, अथ मारुतप्रकरणम् ; 308B, इति श्रीमन्मन्त्राकारे यकोपपञ्चाशत् पटलः ; 309A, इति योगासनप्रकरणम् ; अथान्तर्भागः ; 311A, अथ होमः ; 313B, इति श्रीगौडदेवश्रीयः श्रीयदुनाथ(?)महामहोपाध्यायः त्रिद्यायुक्तमङ्गाचार्योक्तम् श्रीयदुनाथचक्रवर्तिविगचिते मन्त्रमन्त्राकारे दशमस्तस्कः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८०६ शके १७७७ आश्विने मासि शुक्लपक्षे प्रतिपत्तिथौ
मुद्राकारे श्रीमयूरेश्वरदेवसेन वांदाख्यनन्दरे यज्ञसेखनपूतिः
कृतेवम् । आर्य परार्पणम् ।

Works and authors referred to :—

1B, लक्ष्मणसूक्तम् ; 2A, लक्ष्मणसंहिता ; वशिष्ठसंहिता ; 2B, लक्ष्मणसूक्तम् ; 3A, राघवभट्टः ; 3B, मन्त्रसुक्तावली ; 4A, लक्ष्मणसूक्तम् ; आर्यसहितम् ; 4B, लक्ष्मणसूक्तम्, नारदसूक्तम्, यज्ञसूक्तम्,

यामल ; 5A, गौतमीतन्त्र ; 5B, ऊर्द्धाक्षाय, ढहद्धारदीय ; 6A, ढहद्धारतुल्य-
 नृत्त ; पाषण्डाङ्गुष्ठ ; सुन्दरीरहस्यदृष्टि ; 7B, भावचूडामणि ; गौतमीतन्त्र,
 ब्रह्मवैवर्त, स्कन्दपुराण ; 8A, बहयामल ; सनत्कुमारसंहिता, अग्निपुराण,
 गणेशविमर्शिनौ ; नारायणोतन्त्र, देवीपुराण ; 8B, योगिनोतन्त्र, विशुद्धेश्वर-
 महातन्त्र ; 9A, ज्ञानार्णव ; पूर्णपद्धति ; 9B, गार्ग्यसंहिता ; वाराहसंहिता ;
 10A, ऊर्द्धसारसंहिता ; ढहद्धारक्रम ; सुवने[श्वरी]तन्त्र ; 10B, मन्त्रमुक्तावली ;
 सारसंघ ; सनत्कुमारसंहिता ; सोमशम्भुमत ; 11A, त्रिपुरारण्य ; 11B,
 राक्षसाक्षेप ; स्मृतिसंहिता ; 12A, वाग्वाहीतन्त्र ; वराहसंहिता ; 12B, दीपिका ;
 13A, पिङ्गलामत ; 13B, तन्त्रराज, शारदा, आगमकल्पद्रुम ; 14B, भुतभैरव-
 24A, यज्ञपार्थ ; वशिष्ठपञ्चरात्र ; गौतमीय, विश्वकर्मासिद्धान्त ; 25B,
 शान्दोग्यपरिशिष्ट ; 25B, सायम्भुव ; विश्वकर्मा ; 26A, वशिष्ठसंहिता ;
 क्रियासार ; महाकपिलपञ्चरात्र ; 26B, भविष्य ; गोभिलकृतष्टष्टाध्यायसंघ ;
 27A, यज्ञपार्थ ; 31B, गवाक्षतन्त्र ; हंसपारायण ; छता[न]संहिता ;
 33A, दक्षिणासूक्तितन्त्र ; नारदीय ; 34B, विश्वधर्माक्षर ; 37A, अल्पाम ;
 38A, क्रमदीपिका ; महाकालसंहिता ; 38B, आगमकल्पद्रुम ; 39B,
 प्रयत्नसार ; 41A, सारसमुच्चय ; 42B, वैशम्पायनसंहिता ; 45B, कालका-
 पुराण ; 46A, योगिनोतन्त्र ; 47B, ढहद्धारक्रम ; 48A, सनत्कुमार-
 संहिता ; गणेशविमर्शिनौ ; राघवभट्ट ; 48B, ज्ञानमाला ; समयाङ्गमाष्टका ;
 49B, पूर्णायाम ; 50B, औक्लम ; 52A, पूजाप्रदीप ; 57A, कुलचूडामणि ;
 57B, विश्वकल्पलता ; शिवखण्डेष्ट ; 58B, जानीतन्त्र ; योगिनोद्घदय ; 59A,
 नारदपञ्चरात्र ; पद्मपुराण ; 59B, अगस्त्यसंहिता ; वायुपुराण ; 60A, वीरतन्त्र ;
 61B, विमलातन्त्र ; तारावट्टप्रदीप ; 62A, ज्ञानार्णव ; कपिलसंहिता ; 63B,
 ढहस्यदृष्टि ; 64B, भैरवीतन्त्र ; 65A, कुञ्जिकातन्त्र ; 66B, सुबहमाणातन्त्र ;
 69A, भोगरानकृतपद्धति ; 73B, त्रिपुरासार ; 79A, चेतुकारोच ; 89B,
 नवरत्नेश्वरतन्त्र ; 90B, तत्त्वसारसंहिता ; 94A, वैश्वामरसंहिता ; 123B,
 कुक्षीपुराण ; 151B, शारदामत ; 161B, भैरवीकल्प ; 162B, कौमारीतन्त्र ;
 164A, कामारूपशशिखा ; 166A, एकवीराकल्प ; 166B, नीलतन्त्र ;
 168A, चन्द्रचूडामणि ; 177B, निबन्ध ; 194A, दक्षिणासूक्तितन्त्र ; 194B,

तत्त्वावबोधः ; 195A, तन्मयवृद्धामणिः ; 197B, मन्मयवृद्धामणिः ; 224A, सोम-
सुखवृद्धामणिः ; 252A, श्रीवृद्धामणिः ; 270A, ब्रह्मावृद्धामणिः ; 273A, स्वतन्मयः ;
275B, पद्मपुराणः ; 278A, विजयाकल्पः ; 278B, उत्तरतन्मयः ; 284A, भद्रकालीतन्मयः ;
285A, शैवागमः ; 285B, कुलवृद्धामणिः ; 288B, समयावृद्धामणिः ;
289B, भाववृद्धामणिः ; 290A, कुमारोत्तमः ; 291A, कलितातन्मयः ; 310B, विज्ञानललिता ;
313A, कपिलसंहिता ।

6193.

Śivānanda Gosvāmī Bhaṭṭa.

5931. **सिंहसिद्धान्तसिन्धुः ।** *Singhasiddhāntasindhuḥ*

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folio-text. 100 leaves of leaves which run continuously— (1) 1 to 153 + (2) 1 to 89 + (3) 1 to 153. (4) 1 to 7. Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 6,006. Written in Nāgari. Appearance, good. Incomplete at the end.

A MS of the work containing chapters 5-41 has been described in L. IV. 1621 where it is referred to as a Vaiṣṇava work. MSS of it are also described or noticed in Bik. No. 1330, Ulwar. Extr. 673, Peters IV. 43 and Ind. p. 320.

Beginning (which gives the genealogy of the author and a detailed list of contents):—

यस्याङ्गिद्वयपूजनेन निखिला सिद्धीर्लभते वरा
 रुद्धोः प्राप्य च सन्नि वेत्त पुराणोक्तं समाः सम्यक् ।
 भक्तसाक्षात्पितःसमोद्दरणे दत्तं विपद्यं वरं
 विद्वान्नी (वि ?) प्रथमाष्टमभारतमहं सौमकाष्टमभारतम् ॥ १ ॥
 सर्वं सन्तमसाहृतं जगदिदं भाभिः समुद्धासयन्
 अम्बोभाभिः विकासयन् विरचित्यः कोकान् समसासयन् ।
 श्रीताम्रं परिहासयन् मतसर्वं सन्तसासयन् वैरिणो
 भक्तलोचनपुरासयन् च भवन्तु क्षमाय भाषां पतिः ॥ २ ॥

कंसासक्तोऽननस्य वनसुवि सततं यो रिरंसादुरक्तो
 गुंजोऽंसाभिरामः प्रतिभयसमरे यो नृशंसारिचम्पा ।
 भक्त्याऽंसाभिपूतौ सकारणहृदयो यो बलं सावरोपं
 बिम्बऽंसाभक्तौर्त्तिर्वितरतु विविधं शक्नो कंसाहि (?) तत ॥ ३ ॥
 भाले प्राप्तेयस्त्रिं दधदतिबपिरं प्रोभने कण्ठदेष्टे
 तारं चारं पशौन्नेः म[?] जगमखिसुभगैर्निर्मितं दौतिमन्त्रम् ।
 वामां वामाङ्गदेष्टे गणिगनिभमुखौसुम्भौमिहृदाने
 भक्त्यानां विश्ववन्द्यो भसितसिततनुः संविधत्तां महेशः ॥ ४ ॥
 उदारचरिताङ्गता सुरगणैः समक्षैः स्नुता
 युता निखिजसद्युयैर्हृतधुताचसङ्गा नृयाम् ।
 क्षपाकलितसेवगोद्यततमात्मभक्तायुता
 युभं तव निरन्तरं कलयतु क्षमाभ्यस्तुता ॥ ५ ॥
 कर्पूरस्फुटकैरवैश्वरगिरिप्राप्तेयगोत्राधर-
 क्षासिन्धुदकपूर्णशारदविमुल्लङ्घप्रभाभासुरां
 सहभासलसौप्तिकावलिहृतैर्भूषागणैर्भूषितां
 गुप्ताङ्गुतश्चक्षिदाननिपुणां वागौशरीमाभवे ॥ ६ ॥
 दृष्ट्यैर्निमुषयद्यक्षरः कौर्त्तिद्युतिद्योतिता-
 प्रेषाकाशादिगन्तरः पटुतरः प्राज्ञौचविचार्यणे ।
 राजद्राजसभासभाजितगुणयामोऽभिरामो भृष्टं
 भक्षः औत्तरेर्विभति सुदने बुन्देकभूषाभयः ॥ ७ ॥
 यत्पाकौ नृहरेः सदैव चरणावागर्तुः सारं
 दानं चाङ्गियुग्मं सज्जोदिविषदां प्रक्षालयाद्यकतुः ।
 दृष्टे निक्षिपतुश्च मार्गकमलं चतुः परागौकिनीं
 जलोक्थप्रचिताङ्गयो मयुक्करो राणा स यन्नाभवत् ॥ ८ ॥
 संपुष्पानि लवोति सर्वसुखमः क्षान्ताभ्युज्जमानि वा
 सत्वं व्यातनुते स्नुता अवद्ययोः स्नुता कदोन्मन्त्रैः ।
 अजोऽनं शिसद्वानि क्षितितले यस्याः प्रकाशोऽग्निर्ग
 स्थाता पित्रचरित्रपुत्रिजयते यत्कौर्त्तिवत्कौमुदी ॥ ९ ॥

मञ्जोपशराचक्षता रत्नाद्ये शाराचक्षामापुरक्षो विवतः ।

तौक्ष्णः सपञ्चाक्षपणस्य विष्णुं भिक्षा द्रुतं बह्विभुर्विवं ते ॥१०॥

सम्मानदाभनिपुणस्तु तदात्मजम्भा

कम्मानसस्यहस्तिभक्तिददाग्राप्तिः ।

कौक्षेयकक्षतविपक्षजो जगत्यां

श्रीरामसाहिगिति नाम ऋषो बभूव ॥११॥

गामाक्षयो भक्तिभरेण तुष्टाक्षरं ददुः क्षीयगुणान् समस्तान् ।

लोकास्ततस्तं प्रथितप्रभावं श्रीरामदेव (?) समाख्ययोषुः ॥१२॥

पुत्रे युज्जविदाक्षुर्न वयविवौ श्रीरा गिरःमोक्षरं

सौन्दर्ये सुदृष्टः (?) क्षमं मज्जति यं तेजस्विनो भास्वरम् ।

धर्मं धर्मविदोपि धर्मतनयं दानेऽर्थिसार्थार्थिभिः

मन्यन्ते स्म मञ्जोतले समभवत् श्रीरामसाहिगृह्यः ॥१३॥

ध्यामोत्तदीयतनयो विनयोपपन्नः

सम्प्राप्तयो बभूवयो विबुधप्रजेभ्यः ।

पुत्रे निष्कामसमभयो विजयोर्विजितश्रीः

संयामसाहिगिति भूमिपतिः प्रसिद्धः ॥१४॥

यत्सैन्ये यजिते प्रचेलुगचलाः जातः[?]सिरा घूमिभि-

निचितेभ्यरे समभवद् भास्व[?]नृ[?]भास्वाननम् ।

अत्युच्चध्वजमंजुले सुरपथेभुद्वाप्तुगो नाप्तुगो-

मेदिन्यां स बभूव भुविविभवः संयामसाहिगृह्यः ॥१५॥

तस्यात्मनो वनरजोभर सद्गु भातुः

कृत्स्नविबलनतीव्रमहाक्षयातुः ।

अत्यद्भुतो गुणगणैः प्रथितो धरण्यां

श्रीभारतो बभूवदानरतो बभूव ॥१६॥

... ..

तत्पुत्रतुः परिरपिभमिभिलसद्वीरोतिश्रीरो रमे

बलापुंगुवरुणिकुरक्षुरस्तुत्यसामख्यः ।

दानात्मःश्रमिताधिने क्षदञ्चनः ख्याताभिधानः क्षितौ
देवीसिंहनरेश्वरो निरुपमो राजोत्तमो राजते ॥ २२ ॥

... ..
आसीत्तस्य गुरुर्गुरुगणगैर्मन्त्राब्जिपारंगमः
ओगीष्ठाभिषगन्निवास इति सङ्गाप्ता अगदित्युतः ।
यस्याज्ञावशवर्त्तिनः क्षितितुणक्षे ते भवन् भुविश्रो
वेभां कौर्त्तिगर्तोव भाति सुवने दाने हृषाणेऽपि च ॥ ३३ ॥
तत्तातस्तु तथाभवद्भवसमः औओनिवासः क्षतौ
जानोदारकुठारदारितजगज्जाघोरभूमोरुहः ।
नाशातस्तविबोधमाप्य मनुजा यस्यानुकम्पानिधिः
श्रिया देवतमेवैरभिमतामहाय सिद्धिं गताः ॥ ३४ ॥
यस्याङ्गिपद्महापयः प्रथितः पृथिव्यः-
मेतावृगज जयति स्म जगन्निवासः ।
यः सर्व्वनिद्रिस्तक्षितो जगति दिजामां
तोषं व्यधाद्विरतं विविधोपकारिः ॥ ३५ ॥
अथैषा स्तौ जगदिदृशित्वाऽन्दाभिधानः क्षितौ
ओविद्याचरणरविन्दयुगलध्यामिकतानोनिग्रम् ।
देवीसिंहनरेण घर्म्मकलितस्त्रास्त्रेण अंग्रार्थित-
स्तत्प्रोक्ते वितनोति धार्म्मिकजनकस्य विबन्धोत्तमम् ॥ ३६ ॥
गुरुचरणसरोजानुपपन्नप्राप्तबोधः
अवगात्रनिभक्तस्त्रास्तभूरिप्रमोदः ।
निखिलमनुरहस्योद्बोधकोऽयं निबन्धो
जयन्तु जगति नासा सिंहसिद्धाकसिन्युः ॥ ३७ ॥
अथ प्रातःकालमादौ प्रोक्तं ज्ञानविधिततः ।
पञ्चादासोधारणं च ततस्तिलकधारणम् ॥
सन्ध्याविधिर्कार्य्यश्च नद्यादेः साष्टाहासः ।
ततः सूर्यावदानश्च ओशिवस्यार्चनं ततः ॥ ३८ ॥

अर्चनं द्वारदेवानां तेषां ध्यानसंपूर्णम् ।
 व्यासनामि ततः प्रोक्तं (?) पूजाद्वयविश्रामम् ॥
 करमुद्रिष्व दिग्बन्धः प्राकारत्रयमानलम् ।
 प्राकारागमविधिः पञ्चाङ्गुतमुद्रिः समीरितः ।
 ततः प्राणप्रतिष्ठा च भाटकान्वासनं ततः ।
 तद्देवा विस्मिताः प्रोक्तास्तप्रासोक्तं पलं ततः ॥
 क्षीपास्यमन्त्रचूड्यादिषडङ्गन्यसनं ततः ।
 ततः समीरितो न्यासो योगपीठस्य सिद्धिदः ॥
 मूलमन्त्राङ्गभुतानां न्यासानां न्यसनं ततः ।
 ततो मुद्रादर्शनञ्च मुद्राणां लक्षणाणि च ॥
 ध्यानञ्च स्नेहदेवस्याप्यन्यगविधिस्ततः ।
 पूजाचक्रस्य निष्काशं प्रतिमायाञ्च विष्णुप्रात् ॥
 ध्यानागमविधानानु लक्षणाः स्नेहपलम् ।
 शिवलिङ्गस्य निष्काशं पञ्चादेवस्थितिक्रमः ॥
 ततस्त्वर्चादिपञ्चाणि तत्स्थापनविधिस्ततः ।
 व्यासपूजाविधिर्योगपीठपूजाविधिस्ततः ॥
 स्नेहदेवावाहनञ्च स्थापनादिक्रमं ततः ।
 व्यावाहनादि मुद्राणां लक्षणां तत्प्रदर्शनम् ॥

 अथ शाणपता मन्त्रा उक्ताः सकलसिद्धिदाः ।
 तेषु प्रोक्ताः प्रथमतो साक्षात्शाणपतो मनुः ॥
 अथैकाक्षरमन्त्रस्य भेदा उक्ताः सु(चि)सिद्धिदाः ।
 हविर्भागपस्याय विधिविज्ञेयस्य च ॥
 ततः शक्तिगोशस्य प्रोक्तं मन्त्रचतुष्टयम् ।
 ततो लक्ष्मीगोशस्य ततः दीप (?) प्रसादनः ॥
 वैरवस्य ततो मन्त्रो मालामन्त्रश्च भाषितः ।
 ततो सुवस्त्राख्यमनुर्वक्तुष्टमनुचयम् ॥

उच्छिष्टगणपत्याय प्रोक्तं मन्त्रचतुष्टयम् ।
 सौरा मन्त्राक्ततः प्रोक्ताः स्तोत्राद्योष्टाक्षरौ मनुः ।
 भेदाक्षस्योदिता अन्ये अक्षरश्च ततो मनुः ॥
 ततः षडक्षः सप्तार्थी मनुर्मातृद्वयैव ।
 चतुर्वर्णी मनुः प्रोक्तो भुवनेष्ट्यधिदेवतः ॥
 अथाजयावत् संप्रोक्तो विशेषस्तस्य चरितः ।
 ततश्चाहो मनुः प्रोक्तो भौमस्य च बुधस्य च ॥
 गुरोः शुक्रस्य सौरेण राहोः कौरोर्योरितः ॥
 ऊताग्रस्य संप्रोक्तास्ततो मन्त्राः सुसिद्धिदाः ।
 ततस्तु वैष्णवा मन्त्राः प्रोक्ताः सर्वे सुसिद्धिदाः ॥
 तेषु गारायणस्योक्तः प्रणवस्तदग्रे मनुः ।
 ततो हरिहरस्योक्तः श्रीकरस्याय भाषितः ॥
 तत्स्वर्णस्ततः प्रोक्तो मन्त्रो गारायणस्य तु ।
 वामुदेवस्याय मनुः रुक्मीपूर्वस्य तस्य च ॥
 ध्रुवोत्तममन्त्रौ च ततः प्रोक्तौ सुसिद्धिदौ ।
 ततो हृषीकेशमन्त्रः श्रीधरस्येतिस्ततः ॥
 अच्युतत्वादिमन्त्रस्तु ततस्तस्य मनुचयम् ।
 हयग्रीवस्य मन्त्राश्च ततः प्रोक्ताः सुसिद्धिदाः ॥
 अथोधरादूतात् संज्ञौ च वाराहः मन्त्रस्ततः ।
 ततो नृसिंहमन्त्रस्तु वामना मन्त्रस्ततः ॥
 सुदर्शनस्य मन्त्रौ द्वौ राममन्त्रास्ततोऽखिलाः ।
 ततो हनुमन्मन्त्रस्तु भुजन्दस्य मनुस्ततः ॥
 अथ श्रीकृष्णमन्त्रास्तु सर्वे प्रोक्ताः सुसिद्धिदाः ।
 उक्तः कामस्य मन्त्रोऽयं कार्तवीर्यमनुस्ततः ॥
 अथ प्रोक्ता महेष्टस्य मन्त्राः सकलसिद्धिदाः ।
 तेषु पूर्व पञ्चवर्णाः प्रोक्ताः स च षडाक्षरः ॥
 नमामहेऽगस्त्योक्तः ततो मन्त्रौ सुसिद्धिदौ ।
 ततः प्रासादसंभूमस्तु प्रोक्तो वसुधैकस्ततः ॥

मृगयस्य मन्तोद प्रोक्त कारोगदो दृष्टम् ।
 ततः औदृष्टिगामुर्लब्धयो मन्त्राः समीरिताः ॥
 मनुष्यैः कर्तुं ततः पाशुपतो मनुः ।
 अथाधोगात्रमन्त्रश्च चिन्तामणिमनुस्त्वथ ॥
 ततस्तन्मन्त्रोऽथ मन्त्रोऽथ खड्गपाशवः ।
 ततो वज्रकामन्त्रश्च क्षेपणकामन्त्रश्च ॥
 श्रीप्रामादपरामन्त्रः पराप्रामादसंश्रुतः ।
 मन्त्रः प्रोक्तस्ततो मृदुहन्ता वैद्यमन्त्रो मनुः ॥
 अथ नागाविधाः प्रोक्ताः शक्तिमन्त्राः सुगन्धिदाः ।
 तेषां चो मुखनश्यास्तु प्रोक्ता मन्त्राः सुगन्धिदाः ॥
 ततः सारस्वता मन्त्राः साहसिकमन्त्रपर्यङ्काः ।
 लक्ष्मीमन्त्रास्ततः प्रोक्ताः सर्वकामतृप्त्यर्हदाः ॥
 मातङ्गीमन्त्रवः प्रोक्तास्ततो वज्रपादिकर्हिदाः ।
 ततस्तु सुमुखीमन्त्रोऽङ्गुलीमन्त्रास्ततोऽखिनाः ॥
 ततस्तु भैरवीमन्त्राः प्रोक्ताः सर्वोत्थितप्रदाः ।
 ततोऽङ्गपृथ्वीमन्त्रः प्रोक्ता अक्षयसमर्हिदाः ॥
 अक्षयप्रदाश्चमन्त्रोऽथ ततः कामेश्वरीमन्त्रः ।
 पञ्चवालेश्वरीमन्त्रः पञ्चकामेश्वरीमन्त्रः ॥
 कामेश्वरीमन्त्राः मन्त्राः नगकायाः मन्त्रास्ततः ।
 ततस्तु त्रिपटामन्त्रः उक्तः शक्तिमन्त्रस्ततः ॥
 अक्षयकाममन्त्रश्च उक्तः श्रीगौरीमन्त्रस्ततः ।
 स्त्रीवज्रदो मन्त्रस्ततो ततः पद्मावतीमनुः ॥
 ततो ज्योत्स्नामन्त्रोऽथ त्रिकण्टिका मनुष्यम् ।
 अथोऽथ वैद्यवीमन्त्राः महाकाममन्त्रस्ततः ॥
 दिङ्मन्त्रामन्त्रोऽथ धृमावत्या मनुस्त्वतः ।
 ततः श्रीशक्तिमन्त्रास्ततः मन्त्रास्ततोऽपि ॥
 ततः मञ्जीवनीविदे धाराम्नाश्च मनुस्ततः ।
 कुङ्कुमासदुःखो यक्षिणीमन्त्रस्ततः ॥

गायत्रीप्रमुखाः प्रोक्ता वैदिका मनवस्ततः ।
 श्रीविद्यायास्ततो मन्वाः सविधाना निरूपिताः ॥
 प्रोक्ताः पञ्चदशानान् निरुक्ता मनवस्ततः ।
 त्रिविधाः पुरुषाः सन्ति रजःसत्तमोगुह्यैः ॥
 तथैव प्रकृतिस्त्रिधा अद्वाचैव तथाविधाः ।
 कल्पिता आगम्यग्राह्यार्थं सविस्तराः ॥
 तथा नावाविधा सागरी सिद्धिचापविना ख्यम् ।
 यथा वेदेऽपि वृक्ष[ान्ते] प्रयोगाः कामनाप्रदाः ॥
 तथैवागममध्येऽपि संसारस्य प्रकृतये ।
 सर्व्वेणैव तु सर्व्वेषामिति शास्त्रस्य निर्णयः ॥
 अघ्निकारिणां तु फलदा न तद्यज्जकारिणाम् ।

Colophons:—

First batch of leaves:

34B, इति श्रीगोहोत्रमिश्रीनिवासभट्टयोगीश्वरमिश्रभट्टवासपुत्रगोहोत्रमि-
 श्रीशिवानन्दविरचिते सिंहासनाष्टासिखौ प्रथमस्तम्भः ।

76B, •द्वितीयस्तम्भः; 109B, •तृतीयस्तम्भः; 135B, चतुर्थस्तम्भः ।

Second of each of leaves:

28A, पञ्चमस्तम्भः; 47B, •षष्ठस्तम्भः; 66A, •सप्तमस्तम्भः;
 82A, •अष्टमस्तम्भः ।

Third batch of leaves:

2A, •प्राथम्यस्तम्भः ॥ १ ॥

16B, •अष्टमस्तम्भः ॥ १ ॥

The fourth batch of leaves which has no colophon
 contains a portion of chapter 14.

6194.

Brahmānanda.

4521. शक्तानन्दतरङ्गिणी । *Śaktānandatarāṅgiṇī*.

Substance, country-made paper. 10½: 3½ inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 2,100. Character, Bengali. Date, Śaka 1727. Appearance, discoloured. Complete in 18 chapters.

The work has been published in the *Vaidha-Tantrasaṅgraha*.

Post-colophon Statement:---

हरये नमः । श्रीदुर्गायै नमः । शकाब्दा १७२७ ।

6195.

5054. *Śaktānandatarāṅgiṇī*.

Substance, country-made paper. 14: 3 inches. Folia, 74. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 1,700. Character, Bengali. Appearance, good. Incomplete.

The present MS runs up to the end of chapter 13.

6196.

3662. *Śaktānandatarāṅgiṇī*

Substance, country-made paper. 14 x 3 inches. Folia, 28, of which Fol. 23 is missing and Fol. 28 is not numbered. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 400. Character, Bengali. Appearance, discoloured and old. Incomplete at the end.

This MS contains, up to Fol. 27, extracts from the *Śaktānandatarāṅgiṇī* (chapters I-X). The last fol. contains an extract from chapter XVIII. A colophon appearing on Fol. 17a refers to the 16th chapter of the work, though it appears at a place where extracts from chapters VII-VIII are quoted.

6197.

Pūrṇānanda.

5845. शाक्तक्रमः । Śāktakrama.

Substance, machine-made modern paper. 8½ x 5 inches. Folia, 29.
Lines, 11-12 on a page. Extent in slokas, 700. Character, Nāgara.
Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

Beginning:—

सरस्वत्यै नमस्तस्यै यस्यां स्नादुवचोऽभ्यतम् ।
वृक्षैरेतद्विश्वः पीतं पीयमानं च वद्धते ॥ १ ॥
गत्वा श्रीपरदेवताङ्गियुगलं शाक्तक्रमं कामदम्
पूजानन्दगिरिस्ततोति शिवयोस्तन्नातुसाः क्रमात् ।
श्रीश्रीदागुबपादपद्मयुगलध्यानात्मनोनिर्मल-
कैतञ्चानविनाशनाय विदुषामामोदसंबद्धये ॥ २ ॥
सहसारे पद्मे प्रातः शिरसि निर्मले ।
पूर्वोन्मसङ्गलयुते मुद्राभट्टिकसन्निभम् ।
गन्धानुलेपने श्रान्ते वग्दाभयपाशिनम् ।
मन्दस्मितं निजगुह्यं कारुण्येनालुलोकितम् ।
वामोदशक्तिसहितं मुक्तालङ्कारभूषितम् ।
परमानन्दसंयुक्तं स्मरेत् तन्नामपूजकम् ।
मनसा गन्धपुष्पाभ्यां संपूज्य वाग्भवं जपेत् ।
ततो जपं समर्प्यैव स्तवेन तोषयेद्गुह्यम् ॥

Colophon:—

53, इति श्रीपूजानन्दपरमहंसविरचिते शाक्तक्रमे प्रथमोऽध्यायः; 10B,
•द्वितीयोऽध्यायः; 19A, •तृतीयोऽध्यायः; 20B, •चतुर्थोऽध्यायः; 25A, •पञ्चमोऽध्यायः;
26A, •षष्ठोऽध्यायः (?) ; 29A, इति श्रीपूजानन्दपरमहंसविरचिते शाक्तक्रमादष्टो-
त्तमोऽध्यायः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

वैशाखशुक्लपूर्णिमास्यां गुरुवासरे श्रीश्रावके ॥ १८ ॥

This MS contains an abridged version which omits, among other things, all references to the names of authorities cited. The initial verse of the MS is absent in other known MSS of the work.

6198.

1618. *Śāktakrama.*

Substance, country-made paper. 13½ x 3½ inches. Folia, 105. Lines, 5 on a page. Extent in ślokas, 1,700. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete in seven chapters.

The present MS has been described in L. VI. 2067.

6199.

3489. *Śāktakrama.*

Substance, country-made paper. 10 x 5½ inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 1,300. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

The first half of the concluding verse, giving the date of composition, reads in this MS, as in Bik. 1318, **इमे कालाहवेदेन्द्राके मङ्गलवासरे** instead of **इमे कालाहवेदेन्द्र**, etc., which is the usual reading.

6200.

5621E. **तत्त्वानन्दतरङ्गिणी ।** *Tattvānandatarāṅgiṇī.*

Substance, palm-leaf. 14 x 1½ inches. Folia, 88 to 109. Lines, 4, 5 on a page. Extent in ślokas, 840. Character, Udiyā. Appearance, good. Incomplete.

A MS of the work has been described in L. I. 368. The present MS contains the first seven chapters of the work. A MS containing eleven chapters of the work has been noticed in R. G. Bhandarkar's *Report on the Search of Sans. MSS in the Bombay Presidency during the year 1882-3* (No. 387).

Colophons:—

93A, इति तत्त्वानन्दतरङ्गिण्यां प्रथमोऽङ्काः ; 94A, •द्वितीय उऽङ्काः ; 98A, •तृतीयोऽङ्काः ; 99B, •चतुर्थोऽङ्काः ; 105A, •पञ्चमोऽङ्काः ; 106B, •षष्ठोऽङ्काः ; 109A, इति औपरमहंसपरिब्राजकब्रह्मानन्दपरद्वन्द्वसुवर्णाक्ष औपमहंसपरिब्राजकब्रह्मानन्दतरङ्गिण्यां सप्तम उऽङ्काः ।

6201.

Srinātha.

3180. आत्मरहस्यम् । *Ātmarahasya*.

Substance, country-made paper. 12½ x 4 inches. Folia, 1-77 (of which 67B and 73B are blank). Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Bengali. Appearance, old and worn out. Complete in 19 ullises.

The work is more of the nature of a philosophical treatise than a ritualistic hand-book. From the end of chapter III onwards it is in the form of a dialogue between a disciple and a preceptor. The name of the work is definitely given as *Ātmarahasya* in the colophons of the commentary described below. The name of the compiler though not explicitly given elsewhere appears, from the concluding verse, to be Śrinātha. The MS is full of explanatory marginal notes.

Beginning:—

यमस्मि परमात्मानं औशुर्दं ब्रह्मचिन्मयम् ।

भवन्त्यादिमुक्तिः स्याद् यत्कृपावैशेषिकम् ।

ब्रह्मानन्दं परमसुखं केवलं ज्ञानमूर्तिं
 ब्रह्मातीतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादिलक्ष्यम् ।
 एकं नित्यं विमलमचनं सर्वदा भास्वभूतम्
 भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि ॥

 अथैवं श्रीगुरुं गत्वा अशतां मन्त्रान् यथा
 मन्त्रस्यात्मनः किञ्चित् क्षमायां कथ्यतेऽधुना ॥
 श्रुत्वा श्रीगुरुवरकृपणसुधावाक्यं तथा श्राम्यन्
 ज्ञात्वा सारतरे तथैव विमलां स्वात्मानमूर्तिं परमं
 संक्षेपेण मया समस्तजगतां भोक्ताशकं यद्वेत्
 तत् सर्वं ग्रथितमत्र विधिना श्रीमद्गुरुदेवे

End:-

सर्व्वतन्त्रमिति स्फुटौक्तमिदं यस्मिन्मुक्तिर्भवति
 तेनास्य अवगातार्थमनन्तरात् संप्रकाशनात्
 सर्व्वार्थमज्ञाविभूतिसहितं स्यादौक्त्यर्थं त्वत्
 विदित्वा पुनरुक्ता परिकल्पितं त्रैलोक्यमख्यतम् ।
 सर्व्वतन्त्रमत्रैव यं संस्थितेन श्रीगुरुदेवेन निरूपितम्
 सुचेष्टितैर्बुद्धिमनोवशोभिः क्षेत्रेण सम्प्रतिमदं दृष्टव्यम्

Colophons and headings of topics :-

3B, अथ युगभेदे शास्त्राचारणम् ; 4A, अथ व्यापारभेदः ; अथ वैष्णवाचारः ; 4B, इति शैवाचारः ; इति ब्रह्मशास्त्रस्य सारसंग्रहः
 अधिकांशविरचयणे व्यापारभेदे शैवाचारः अथ नाम प्रयोगोक्तम् :

4B, अथ शास्त्राचारः ; 5A, अथ पञ्चतत्त्वप्रमाणम् ; अथ
 शक्तिप्रमाणम् ।

5B, इति शास्त्राचारः ; अथ दक्षिणाचारः ; 6A, अथ पञ्चतत्त्वप्रमाणम्
 अथ चक्रमध्ये जालभेदः ; 7A, अथ वामाचारः ; 8B, अथ मिष्टान्ताचारः ;
 9B, अथ कौलाचारः ; 11B, + + + अक्षरं नाम द्वितीयोक्तम् :

13A, इति श्रीगुरुप्रियवर्त्तनादे ब्रह्मज्ञानशास्त्रे सात्त्विकस्य अधिकांश-
 विषयं नाम द्वितीयोक्तम् ।

- 16B. °জন্মচৈতন্যকথনং নাম চতুর্থোল্লাসঃ ।
 18B. °স্বাক্ষরচৈতন্যকথনং নাম পঞ্চমোল্লাসঃ ।
 21B. °জীবপৰমপৌৰুষজ্ঞানকথনং নাম ষষ্ঠোল্লাসঃ ।
 24B. °বদ্বয়ঃ সর্বস্বরূপবাক্যং নাম সপ্তমোল্লাসঃ ।
 28A. °সংখ্যাশক্তিকথনং নাম অষ্টমোল্লাসঃ ।
 31B. °সৃষ্টিপ্রকারণে কারণপ্রসৌরকথনং নাম নবমোল্লাসঃ ।
 33B. °সৃষ্টিপ্রসৌরকথনে চতুर्विंशतितत्त्वोत्पत्तिकথनং নাম দশমোল্লাসঃ ।
 40A. इति मूलाष्टककथनम् ; 41A. इति खादिष्टानचक्रम् ; 41B. इति मणिचक्रकथनम् ; 42A. इत्यष्टादशतत्त्वकथनम् ; 42B. इति त्रिशुद्धाख्यकथनम् ; 43A. इत्यष्टादशकथनम् ; 44A. इति सङ्ख्यारान्तर्द्वयप्रदलम् ; 44B. इति श्रीगुरु-
 प्रियसुवर्णे ब्रह्मज्ञानशास्त्रे स्वात्मसङ्ख्ये धट्टककथनं नाम एकादशोल्लासः ।
 46A. अथ अद्भुतमयोकोषो लिख्यते : 49B. °सुलोत्पत्तिकथनं नाम द्वादशोल्लासः ।
 51B. इति श्रीमहाकालसंहितायां श्रीसम्पदाकाल्या सुधामरमस्तोत्रं
 त्रयोदशकथनं नाम त्रयोदशोल्लासः ।
 52A. °पिण्डे प्रति उपदेशकथनं नाम चतुर्दशोल्लासः ।
 53B. °सृष्टिप्रलयकल्पने ज्ञानफलकथनं नाम पञ्चदशोल्लासः ।
 54A. इति श्रीशिवगीतायां श्रीभामप्रणीतं श्रीविश्वेश्वरस्तोत्रं समाप्तम् ;
 55A. °कर्मोत्तरप्रतीपदेशकथनं नाम षोडशोल्लासः ।
 60A. इति पातञ्जलगम्, इति शौचविधिः ; 66B. इति ज्ञानम् ; 70A.
 °प्रज्ञानस्तोत्रकथनं नाम सप्तदशोल्लासः ।
 72A. °माग्रीमाहात्म्यकथनं नामाष्टादशोल्लासः ।
 73A. °श्रवणानुभवकथनं नाम उन्विंशोल्लासः ।

6202.

1981. *Commentary on the Atinarahasya.*

1. Form, cream-ry-mode paper. 13 x 4½ inches. Folio, 3 to 47. Lines,
 12 to 14 per page. Extent in shlokas, 770. Character, Bengali. Appearance,
 1981. Condition, incomplete.

The MS begins with the commentary on the 4th introductory verse of the text and runs up to the end of the 10th allāsa.

6203.

Kṛṣṇa Vidyāvāgīśa.

10049. तन्त्ररत्नम् । *Tantrarātna*.

Substance, country-made paper. 11 × 7½ inches. Folio, 142. Line 15 on a page. Character, Nāgarī. Date, N.S. 875 and Śaka 1077. Appearance, good. Complete (2).

MSS of the work have been described in I. I. 249 and IO. IV. 2573. The present MS, like the one described in IO, contains details of the worship of two deities, e.g., Kālī and Tārā. The work is based on various original Tantra texts. A list of these, identical with the one found in the beginning of the *Nityāśoḍaśikāraṇa* section of the *Vāṇakēśvaratantra*, is given in the introductory portions of the work. The work also refers to a number of later compilations and authors like Rāghavabhaṭṭa (Fol. 25, 26).

Post-colophon Statement :—

मुझे भूषात् । नेपाल संवत् ८७५ अश्विने १६७७ माघ
कृष्णपक्ष्यां तिथौ उत्तरफाल्गुनीनक्षत्रे कश्मिरदेशे मुकुवासरे इदं
पुस्तकं धनद्वयेन लिखितं । सम्यक् ।
श्रीसौतागामभट्टस्य पुस्तकमिदं ॥ श्रीश्रीश्रीस्वयं नाम

6204.

Sarvānandanātha.

3447. सर्वोद्वासः । *Sarvoddāsa*.

Substance, country-made yellow paper. 12½ × 4 inches. Folio, 11. Line 1-80. Lines 7-8 on a page. Extent in slokas, 2,250. Character Bengālī. Appearance, new. Incomplete in the middle.

A complete MS of this work is described in L. III. 1071. The first portion of the present MS contains chapters 1 to 5 and a small portion of chapter 6. The second portion contains a very insignificant portion of chapter 10 and chapters 11 to 63.

Beginning:—

नमामि प्रकृतिं त्रिधां जगदात्मस्वरूपिणीम् ।
 सर्वोपशान्तं महोत्थानं महोत्थाने वराभ्युदयम् ॥
 निगमादागमाच्छास्त्राद्वाचार्थं समुद्भूतम् ।
 श्रीमन्नन्दनाथोक्तं श्रीदेव्याश्चरणाब्जम् ॥

A list of Tantras, as given in the *Toḍulatantra*, is quoted thus (Fol. 4A):—

चतुःषष्टीनि तन्त्राणि मधैवोक्तानि कामिनि ।
 कालोत्पन्नसुखमालातारानिर्व्याकृतानि च ॥
 शिवमारं वीरतन्त्रलिङ्गाचलतार्चनं [म्] ।
 तोडनं गौलतन्त्रं राघातन्त्रं महेश्वरि ॥
 विश्वसारं भैरवास्थं भैरवीतन्त्रमेव च ।
 मित्रेश्वरमाहभेदसमातन्त्रकं शिवे ॥
 गुप्ताधनतन्त्रं माहकातन्त्रमेव च ।
 मायातन्त्रं महामाया अक्षयातन्त्रकं शिवे ॥
 कुमार्थास्था महत्तन्त्रं कुलादीवमतः परम् ।
 कालिकाकुलमन्त्रं कालिकाकल्पतन्त्रकम् ॥
 रामाहो योगिनौतन्त्रं योगिनौद्वयं शिवे ।
 सनत्समारतन्त्रं त्रिपुरासारतन्त्रकम् ॥
 योगिनौविजयं भद्रं योगिनौतन्त्रमेव च ।
 कुक्कुटास्थं महत्तन्त्रं श्रीगणेशास्तन्त्रकम् ॥

भुततन्त्रं तथोद्देशं कामधेनुं तथोत्तमम् ।
 वीरभद्रं मङ्गलम् वामकेयवतन्त्रकम् ॥
 कुलपुङ्गवमङ्गलं भावचुडामङ्गलं शिवे ।
 जामार्गवश्च वन्द्यतन्त्रचिन्तामणिं ततः ॥
 कालौविनासकं तन्त्रं हस्ततन्त्रं मङ्गलम् ।
 निदास्यन्तन्त्रं विद्यापनमतः परम् ॥
 फेलादिगौ च निदास्यन् तन्त्रमुत्तमम् ॥
 नारायणौ मङ्गलतन्त्रं ज्ञायात्तन्त्रकम् ॥
 ज्ञानदीपगतमैः यतन्त्रं निरुक्तम् शिवे ।
 गान्धर्वकुञ्जिकातन्त्रं मुक्तावलिं ततः परम् ॥
 दृष्टद्विजमतन्त्रश्च अतन्त्रतन्त्रकं शिवे ।
 योगितन्त्रश्च कामाख्या तन्त्रं प्रोक्तं वरानने ॥
 चतुःषष्टीनि तन्त्राणि मयैवोक्तानि सन्ति ॥
 प्रतितन्त्रे पटनानि चतुःषष्टीनि पार्ज्वति ।
 अस्त्राणि च तन्त्राणि भावानि विविधानि च ॥
 सर्वयामलसंगीतं चतुःषष्टिप्रकाशकम् ।
 प्रधानमेतद्विज्ञेयं चतुर्दशमतं प्रवम् ॥

End:--

सिद्धिं (जि) र्हि कारकं ब्रह्म सर्वथैव कुलेन्द्रे ।
 यो विजानाति तत्त्वेन देहान्ते ब्रह्मभागभवेत् ॥

Colophon:--

इति श्रीसर्वानन्दनाथविश्वरूपे सर्वज्ञाने ब्रह्मज्ञानं नाम
 त्रिषष्ट्युपासः ॥ ६३ ॥

Post-colophon Statement:--

श्रीब्रह्मनाथस्य हस्तलिखितम् ।

6205.

Candraśekhara.

8934. पूजापुष्करिणी । *Pūjāpuṣkariṇī*.

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 58. Lines, 8 on a page. Extent in slokas, 1,160. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete in seven chapters.

It deals with the daily rites of a Tantric worshipper.

Beginning:—

अयत्ति निरिच्छहेतुः पार्वतीप्रो रमेशो
 विधिहरिश्चन्द्रा शक्तिरूपा महेशो ।
 विद्युद्युधवरेण्यो यो गणेशो त्रिशूः
 परमपुरुष एकः पञ्चधेश्वरात्मा ॥
 तन्मास्थनेकान्धालोच्य पूजापुष्करिणी परा ।
 देवानुग्रहमाप्नाद्य गच्छते विद्वांसु मदे ॥
 कर्ममार्गप्रवृत्तानां सिद्धिदा यावगाङ्गनात् ।
 विश्वेशानुग्रहीतश्रीचन्द्रशेखरश्रीमहा ॥
 उभयसि शिरसि सहस्रदलकमले गुहं पिच्छतुपेतं वराभयकरं
 ध्यात्वावष्टकं कृत्वा तीर्थं गत्वा स्नानं कुर्यात् । अथ स्नानविधिः ।

End:—

इति श्रीविश्वेशानुग्रहीतश्रीचन्द्रशेखरनिर्मिता भागीरथाः
 सतिरेवं भूयात् तरुणीतरे सदा शं । इति पूजापुष्करिणी सप्तमी
 वीचिः पुष्करिणी च समाप्तमगमत् । सुभभक्ष ।
 पूजापुष्करिणी विधानकमलैराद्या विचित्रैः परा
 वीचिभिश्च समन्विता वज्रविधामिः सप्तभिर्निर्मिता ॥
 मन्त्राभ्योभिर्विराजितेष्टकतिका संवर्द्धिका सेवतां
 विद्वन्मानसहंसतोषणपरा भूयाचिभ्योः प्रीतये ॥

6206.

Pragalbhācāryaśiṣya—Disciple of Pragalbhaṭṭācārya.

5476. विद्यार्णवः । *Vidyārṇava*.

Substance, country-made paper. 15 x 7 inches. Folio. 135. Lines 15 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nagari. Appearance, worm-eaten. Incomplete at the end.

The present MS contains 11 chapters (*Āśvāsas*) and a portion of the 12th. The work deals with the details of the worship of various Śākta deities.

Beginning:—

उद्यत्सूर्यमञ्जसभासुरतनुः सृष्ट्यात्मिका प्रमः

उद्यत्सूर्यमिन्दुकोटितदुष्टौ धामत्रयाध्यासिनौ ।

तत्तेनस्त्रितयात्मिकैकमनुभिर्वाक्किप्रशक्त्याव्ययम्

कृतेस्त्रात्मिशरुभिः परिगता निव्यात्मिका पातु वः ॥ १ ॥

गा श्री मधुसती शक्तिर्गणैतन्यक्षपिणी ।

साल्मा मे पुस्तो निधं मालिनौ विद्यविद्या ॥ २ ॥

मतद्वयं समालोच्य तत्सङ्गीर्षाभिषा पृथक् ।

प्रकाशते परातत्त्वं सया विद्यार्णवाभिधम् ॥ ३ ॥

मधुसत्या महादेव्यास्तादात्म्यादिसंज्ञकम् ।

कालीमतनु मालिन्यास्तादात्म्यं तान्त्रिका विदुः ॥ ४ ॥

वटत्रिंशद्भक्तैर्मङ्गलभुतैः शिवभयैः पृथक् ।

बोद्धव्यसर्वभिन्नैः पूर्वमग्न्यसंज्ञकैः ॥ ५ ॥

वटत्रिंशद्भक्तैः सिद्धकालनिवासाक्षपकैः ।

नवात्मकैरभिभेदात् विद्युगोष्ठविद्यैः ॥ ६ ॥

तद्गुणैश्चैकस्त्वैकैकैश्चैकैश्चैकैः ।

तत्तद्भेदेभिर्भक्तैः प्रोक्ता वेदप्रकारिका ॥ ७ ॥

वटत्रिंशद्भक्तैश्चैकैः सच्चैर्मन्त्रप्रदा ।

देवीमधुसतीयास्तदात्म्यादिसंज्ञकम् ॥ ८ ॥

Of the works quoted here, mention may be made of the following: -

कुलायव, भैरवीतन्त्र, लक्ष्मसागर, पिङ्गलामत, वद्वयामन, त्रिपुरागर्व,
तन्दराज, योगिनीहृदय, सिद्धसारसततन्त्र, धारदा, क्षान्ताव, वामकेश्वर,
त्रिपुरासार, फेलाःरिगौतन, कालिकापुराण, योगशास्त्र, श्रीविद्या, अगस्त्यसंहिता,
वैशम्पायनसंहिता, स्कन्दसंघट्ट, श्रीराम, भूतभैरव, दक्षिणामूर्तिसंहिता,
सारसंघट्ट, भविष्योत्तरपुराण, योगिनीतन्त्र, वास्तुशास्त्र, प्रपञ्चसार, लक्ष्मणसंघट्ट,
कुलमूलावतार, वशिष्ठसंहिता, सोमशास्त्र ।

Stein (p. 237) notices a MS of the *Vidyāraṇya* attributed to Pragalbhācārya, disciple of Viṣṇuśarma. In the present MS, however, the work is attributed to a disciple of Pragalbhācārya whose line of teachers is indicated as follows:—

2B, शङ्कराचार्यशिष्याश्च चतुर्दश दृढप्रताः ।

देवात्मनो दृढात्मनो नियन्त्राण्यक्षताः ॥ ६० ॥

शङ्करः पद्मपादात्मो बोधो गौर्वीण्यश्च ।

आनन्दतोर्यनामा च पञ्चैते भिन्नवः स्मृताः ॥ ६१ ॥

सुन्दरो विष्णुशर्मा च लक्ष्मणो भक्तिमूर्धनः ।

चित्रिभक्तः श्रीधरश्च अपर्दी केशवस्ततः ॥ ६२ ॥

दामोदर इति स्मृताः ऋषिर्गो नवसंस्तुताः ।

...

...

श्रीविष्णुशर्माश्च शिष्याः प्रगल्भाचार्यपण्डितः ।

तच्छिष्येण मया प्रोक्ते यन्मोक्षिन् पूर्वोक्तं मते ॥ ७१ ॥

The author who conceals his name gives a long story of a quarrel between Lakṣmaṇa Deśika and King Praudhadeva. Our author is stated to have, at the wish of the subjects, succeeded Praudhadeva to the throne which was

made over to his son presumably on his attaining majority. He also built the town of Vidyānagara resembling the Śrīcakra of the Tāntrikas. It was at the desire of the prince that the present book was written:

3A. श्रीविद्यामयं राज्ञा श्रीचक्राकारमुक्त्वत् ॥ ६१ ॥

निर्माय धौढदेवस्य ऽप्री गव्याहतां गते ।

तमेऽ देवभूपालमुपनेष्ट्य लपामने ॥ ६२ ॥

तदाक्षया तत्सृष्टैर्विद्वद्भिर्विमलार्थभिः ।

मन्मार्शितोऽहमस्माया व्याचारादाय यत्नतः ॥ ६३ ॥

मानातन्त्राणि संशोध्य यामलानि च सर्वशः ।

मतद्वयं मन्मालीयं यन्मं विद्यासैवाभिधं ॥ ६४ ॥

मुदा गच्छितवानस्मि लोकावासुपकाऽऽकम् ।

6207.

Govinda Sārvabhauma.

5641. तन्त्रप्रकाशः । *Tantraprakāśaḥ*

Substance, country-made paper. Ls. 3½ inches. Folia, 116is. in which Folia 39-43 are missing, while two folia each are marked 79 and 169. Lines, 8 on a page. Extent in folios, 8009. Character, Bengali. Appearance, very old and discoloured. Incomplete.

The work deals with various Tantric rites (like *dīkṣā*, *purāṣcarana*, etc.) in a general way and describes the details of the worship of deities like Tārā, Tripurā, etc.

Beginning:—

निजानन्दमयं राज्ञा गोविन्देन च धीमता ।

बभौर्वाचाममोक्षादसामोऽप्य प्रकाशयते ॥

Colophons :—

50B. इति श्रीगोविन्दसार्वभौमविरचिते तन्त्रप्रकाशे दीक्षाप्रकाशः प्रथमः परिच्छेदः ।

76B. इति श्रीगोविन्दसार्वभौमभट्टाचार्यविरचिते तन्त्रप्रकाशे द्वितीयः परिच्छेदः ।

No other colophon could be traced. A new chapter, dealing with the details of the worship of Tārā, begins on fol. 117B.

6208.

Rāmaratna.

3911. **तिमिरचन्द्रिका ।** *Timiraṇḍrikā.*

Substance: country-made paper. 16½ x 4½ inches. Folia 36. Lines 6 on a page. Extent in folios, 650. Character, Bengali. Appearance, uncoloured. Incomplete at the end.

The work deals with the details of Tantric worship as well as the daily duties of a Tantric worshipper.

Beginning:

ॐ श्रीगुरुवे नमः ।

चिन्ता वामशार्ङ्गगौलमकरा चैतन्यचन्द्रोदया

नानाचार्यविचारविश्वविमलकानिकगत्या कृतिः ।

कापि ध्वान्तकृतान्तदर्पदक्षिता पापघ्नतापायहृ

पूर्णानन्दविधायिनी हृदि मया संस्थाप्यते पूर्वमेव ॥

कलौ सत्ययुगः भर्त्से माधकाः सत्यबुद्धयः ।

विधायि माधनन्तेषां येन पूर्णं भवेद्भुवम् ॥

नानाशमसमिधौ नानानिशमसारात् ।

दिविच पथरत्नानि निबध्यन्ते समासतः ॥

श्रीशमरत्नरचितां कृत्याल्लब्धतमोद्धृताम् ।
 पुस्तौं ग्रन्थान् गुरुवः प्राचीनपद्यनिर्मिताम् ॥
 विविधविबुधकृतमञ्जविधमतानुसारेण जडबुद्धीर्णां नावाविध-
 संशयतिमिरौघो जातः ।
 तद्दूरीकरणाय तिस्रश्चन्द्रिका नाम संयुक्तो दीप्यतु श्रीगुरोर्गु-
 यज्ञात् ।

Colophon:—

6B, इति तिस्रश्चन्द्रिकायां दीक्षादिनिर्णयः प्रथम उल्लासः ; 7B,
 •प्रातःकृत्यनिर्णयो द्वितीय उल्लासः ; 11B, •दन्तधावनःदिनिर्णयः तृतीय
 उल्लासः ; 16A, •अन्तर्यामिदिनिर्णयः पञ्चम उल्लासः ; 21B, •अष्टाव-
 शोषनादिपूर्वकपूजादिनिर्णयः षष्ठः उल्लासः ; 26A, •उपचारादिनिर्णयः सप्तम
 उल्लासः ; 29A, •निष्ठापूजादिविधाननिर्णयः सप्तमः (' अष्टमः) उल्लासः ;
 33B, •प्रावलिङ्गार्चननिर्णयः अष्टम उल्लासः ।

Works and authors quoted and referred to:—

2A, कुलार्चनः ; 6B, रामारहस्यः ; 12A, तन्त्रगान्धर्वः ; 16B,
 गन्धर्वतन्त्रः ; 20A, यामलः ; 24A, मृगमाला ; 25A, यामलः ; 25B,
 अष्टदाक्षिण्यः ; 29A, निष्ठाचरितम् ; 30A, साष्टकाभिदः ; 34A, सप्तोद्धतम् ;
 36B, साष्टकाभिदतन्त्रः ।

The following occurs on the left hand margin of the
 manuscript:—

श्रीनौलमणिप्रसन्नः ॥ मालोङ्गाग्रामवासः ॥

6209.

Kṛṣṇamohana.

3375. आगमचन्द्रिका । *Agamacandrikā*.

Substance, country-made paper. 21½ × 3½ inches. Folia, 1-56, of which
 Fol. 20 is missing. Lines, 6 on a page. Extent in stanzas, 1,930. Character,
 Bengali. Appearance, faded. Incomplete at the end.

This work is referred to as one of his own in the concluding verse of the 5th canto of the *Kamalodaya* by Kṛṣṇamohana (VSP, p. xxvi).

Beginning:—

सहस्रदलनौरे जितसितांशुकोटिद्युतिं
 वराभयलसत्करं करुणयान्वितं कान्तया ।
 अक्षौण्णपद्माराधना रश्मिर्वाभगां भजे
 गुह्यं गुह्यपरिच्छदं निखिलकामकल्पागमम् ॥
 कारुण्यार्णवभूमिदेवचर्यां चिन्तामणिं चिन्तयन्
 आहूय प्रथितप्रचारकर्तृचित्तवृत्तिसारोत्तमम्
 प्रोक्तं त्र्योदशस्तोत्रं ह्यहं विख्यातमंस्त्रावताम्
 मुख्यैरागमचन्द्रिकां कथयति ज्ञानार्णवोद्भासिनीम् ॥

Colophon:—

13B. वाणीपादाब्जजगत्-सकलकृष्ण-

श्रीकृष्णमोहनकृतागमचन्द्रिकायाः ।

उल्लास यच्च जनमानसतामसमग्नौ

दीक्षाप्रकारनियमः प्रथमः समाप्तः ॥

इति श्रीकृष्णमोहनकृतागमचन्द्रिकाया दीक्षाप्रकारनियमनामा

प्रथम उल्लासः ।

No other chapter colophon is found. There are, however, a number of sectional colophons referring to the topics dealt with (e.g., इति ज्ञानौघप्रकरणम्, इति ताराप्रकरणम्, etc.). The work describes rules of initiation and deals with the details of the worship of Kālī, Tārā, Śrīvidyā, Bhuvaneśvarī, Bhairavī, Chinnamastā and Lakṣmī.

6210.

Śivarūpa.

3337. तन्वरत्नम् । *Tantrarātna*.

Substance, country-made paper. 13½ x 4½ inches. Folia 14. Lines 9 on a page. Extent in ślokaś, 120. Character, Benares. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

This deals with *dikṣā* and Tantric worship in general.

Beginning:—

प्रथमं परमात्मानं शिवमग्निं धीमता ।
तन्मात् स्वर्गं समाकृत्य तन्मन्त्रं प्रकाशयति ॥
उच्यते प्रथमं तत्र लक्षणं गुरुशिष्ययोः ।
श्रान्तो दान्तः कुलोन्मत्त विनीतः शुद्धवैश्वानरः ।
शुद्धाचारः सुप्रतिकः शुचिर्दक्षः सुबुद्धिमान् ॥
आश्रमी ध्याननिष्ठश्च मन्त्रतन्त्रविशारदः ।
नियन्तानुग्रहे शक्तो गुरुमिदमधीयते ॥

Topics dealt with in the work:—

1A, इति गुरुलक्षणम् ; इति शिष्यलक्षणम् ; 3B, अथ सङ्कल्पः ;
4A, अथ अक्षयजपक्रमम् ; 4B, अथाकडमचक्रम् ; अथ ऋगिद्युतिचक्रम् ; 5A,
अथ विदारम्भः ; अथ वामनियमः ; 5B, अथ तिर्यग्नियमः ; अथ वज्रचक्रनियमः ;
अथ लघुनियमः ; 6A, अथ पञ्चनियमः ; अथ सामानियमः ; 6B, अथ
मन्त्रसंज्ञाः ; 7A, अथ दीक्षाप्रयोगः ; 8A, अथोपदेशः ; अथ पञ्चायतनो
दीक्षाः 8B, अथ पुरस्सरणम् ; 9A, अथ क्रमोपक्रमम् ; 11B, अथ
पुरस्सरणप्रयोगः ; 12A, अथ यज्ञपुरस्सरणसंकल्पः ; अथ सामान्यपूजाप्रवृत्तिः ;
13B, विष्णुसायनी, गोपालसायनी ।

Works quoted:—

1A, योगिनीतन्त्र, गणेशविमर्शिनी ; 2B, वाराही ; 7B, गौतमीय,
वासिष्ठः ; 8A, यामल ; 9A, अथर्वसंहिता ; 11A, त्रिपासार, 11B,
कुमारवै ; 12A, वीरतन्त्र, भैरवतन्त्र ; 12B, यामल, गौतमीयतन्त्र ।

3603. अभिज्ञानरत्नावली । *Abhijñānaratnāvalī*.

Beginning:-

या ऋष्टिस्थितिसंज्ञतैः प्रकुर्वते ब्रह्मायुतोभाषति-

व्याजास्तामभिवन्द्य भर्गमृष्टिर्ज्ञां श्रीनाथमप्यादगात् ।

त्रिसप्ततानन्दपिहप्रसादविभवेर्निमग्नः शास्त्राम्बधिः

रामानन्दधरामरोऽभितनुतेऽभिज्ञानरत्नावलीम् ।

जौमूतालौसनीला खवदतिदधिगेतुमुखावलीना

तामा तारोपवक्त्रा पुन हृग्गुदयावज्जपादारविन्दा ।

खड्गं कर्त्तुं कपालं प्रहसितकुमुदं दोषतुष्कैर्दधाना

पायान्मां नीलवाण्यौ भवभयघ्नमना शाम्भवौ शक्तिराद्या ।

मातः पार्थिवपांशुपुद्गगदनामेकैकशोऽधोवतः

कर्त्तुं सागरवाग्विन्दुगणानां प्रत्येकमन्थान्तिमाम् ।

प्राक्तोऽप्याद्यवसानमून्धगणिताघाराभिधाने यतः

प्रज्ञो नैव भवेदतो न च मया वक्ष्यो गुह्यसोऽनघे ।

कारं निन्दायदुष्टिः क्व च तव चरितं पृथक्पृथैर्निगद्यं
मातृर्जातामि सत्यं तदपि तव पदाक्रम्य प्रजाकथायाम् ।
अज्ञा मां वाचयन्ति न भवति भविता तत्र हेतुः प्रणामो
ने यद्यात्मा नमस्ति त्वदभिलष्यते तद्वत्तुः व त्त्वे(तरे)काः ॥

Colophons of the different chapters:—

51B. इति श्रीगोमानन्दवर्कालङ्कारविनिश्चिताभिधानसङ्ग्रहः पृथक्
ग्लम् ।

143A, ०द्वितीयग्लम् : 339B, ०तृतीयग्लम् ।

6212.

Prāṇapati.

3599. अर्चनसंग्रहः । *Archanasangraha.*

Substance, country-made paper: 18 × 4 inches. Form, 18 × 12.
Lines, 8 on a page. Extent in stanzas, 120. Character, Bengali.
Appearance, worn out. Incomplete at both ends.

This gives the *pramāṇa* and *paddhati* of the different elements of the Tantric form of worship. The MS contains the first four chapters of the work. The first chapter, of which there is only one leaf, appears to deal with the significance of various terms like *guru*, etc. The second chapter speaks of *dīkṣā* (initiation) with its many forms. The third chapter treats of *purascāraṇa* and rites connected with it. The fourth chapter deals with *pūjā* proper with all its parts including bathing, *sandhyā*, etc.

Colophons of the different chapters:—

16B, इति श्रीप्रणपदपाध्यायविरचितेऽर्चनसंग्रहे गुरुपदार्थरूपकाशने
नाम प्रथमो विवेकः ।

59A, *दीक्षाप्रकाशो नाम द्वितीयो विवेकः ।

80B, *पुरस्कारप्रकाशो नाम तृतीयो विवेकः ।

Of the works (which include a large number of later compilations) and authors referred to, mention should be made of: —

कुलघर्मोत्तर (16A), कौमुदी, विश्वसार (16B), विश्वविवेक (17A, 20A), विष्णुकल्प (17B), मत्स्यसूक्त, विष्णुपुडा (20B), सम्मोहनतन्त्र (21A), विश्वप्रपञ्च (25B), नवरत्नेश्वर (25A), राघवमट्ट (27B), ताराभक्तितरङ्गिणी (28A), प्रपञ्चतन्त्र (28A), सोमशस्त्रम् (28B), विश्वदेवेश्वर (29A), भवप्रपञ्च (29A), स्वतन्त्र (32B), विष्णुधामन (33A), रामार्चनचन्द्रिका, गणेशविमर्शिका (33B), नन्दसार (34A), तन्त्ररत्न (36B), मालिनीविनय (38B), श्रीकर्म (39B), चासुखा (40A), कुमारकौकल्प, बीजावलि (42A), उदयकल्पद्विति, लङ्घनमत्स्यसूक्त (44B), योगावली (45B), पुरस्चरभाष्यचन्द्रिका (46B), कुलप्रदीप, श्यामाग्रहम् (49A), विवेकप्रकाश (50B), चिह्निका (51B), कुलप्रकाश (54A), संसर्गमेखर (55A), योगकल्प (55B), लङ्घनप्रवेष्ट (56B), सप्तकुमारकल्प, क्रियासत्र (57A), सागरवली (57B), सिद्धसागरसूत (59A), सिद्धान्तसंखर (60B), त्रिशक्तिरत्न (67B), गुणविष्णु (69A), गार्ग्यसंज्ञिता, यज्ञार्णव (69B), महायज्ञार्णव (72B), शक्तिरत्न, कुलरत्न (73B), दक्षप्रपञ्च (74A), कुलप्रपञ्च (74B), रत्नकल्प, पृथार्णव (75B), विद्यामन्दहृतागम (76A), कुलप्रदीप (76B), पुरस्चरगणप्रदीप (77A), विद्याधराचार्य (79A), भाष्यसार (79B), सुखरत्नकल्प (81B), रत्नसार, कुलाव्युत्तर (84A), कल्प-रत्न (84B), विश्वप्रकाश (85A), लक्ष्मीधामार्णव (85B), रत्नप्रदीप (88A), आत्मकल्पद्वय (90B), तत्त्वसागर, कुलदर्पण (91A), रत्नसारावली, विश्वविभूति (91B), गार्ग्यसंज्ञिता, लङ्घनप्रपञ्च (92B), लङ्घनद्वय (93B), चन्द्रिका (97B), गणेशतन्त्र (98B), कालोद्भव (100B), कुमारसंज्ञिता (107A), लक्ष्मणसंज्ञिता (108B), भाववृक्षमणि (109A), विद्यामन्दविनय (111A), मन्त्रकौमुदी (111A), शाङ्खानन्दतरङ्गिणी (112B), तन्त्रप्रदीप (113A), लङ्घनसिन्धु (115B).

6213.

Rāmakṛṣṇa.

720. आगमकौमुदी । *Āgamak-kumudī*.

Substance, parchment. 14 × 11 inches. Folio, 102. Lines, 4 on a page.
Extent in shloka, 1848. Character, Bengali. Date, 1621 S.E. Appearance, old, worm-eaten and discoloured. Complete.

The present MS has been described in L. IV. 1549. The work deals with Tantric rites in general as also with the worship of various deities.

Post-colophon Statement :—

त्रिंशोऽंशे मधुमासस्य शुद्धिषष्टौ मिते शुक्र .

श्रीमान् प्रसादः सुकृतौ लिखेत्वागमकौमुदीम् ॥

6214.

Raghunātha Tarkavāgiśa.

1611. आगमतत्त्वविलासः । *Āgamatattvavīlāsa*.

Substance, country-made paper. 13½ × 4½ inches. Folio, 481. Lines, 11-18, 418-19 and 422-23 are missing. Lines, 8 on a page. Extent in shloka, 14,400. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete in 10 chapters.

This is an extensive Tantric digest dealing with general matters like initiation, yoga, etc., as also with the worship and rituals of various deities. A MS of the work, containing what is stated to be the first *khaṇḍa* is described in L. IX. 3186. Another MS, complete in five chapters, has been described in HPR. I. 22. An abridgment, made by the author's son, Rāmakṛṣṇa, in 1729 S.E. is noticed in L. I. 269 and VSP (p. xvii). The present MS gives the genealogy of the author and the date of composition of the

work in the verses given below. A portion of the work is reported to have been published in Benares (BM, 1908-1909, p. 831). Another work of the same author is the *Sāṅkhyatattvasūtra*, a commentary on the *Sāṅkhyakārikā* (CS III. 12, Hall, p. 6).

यः सव्यनिन्दसिद्धात् समग्रं च बलमस्माभिधानस्ततोऽभुत्
क'श्रीनायस्तदीयतनुश्रुतविभूषणं चन्द्रवन्द्यम् ।
तस्मादासीत् कुलीनः सुकविर्धर्मगताशेषशान्तास्त्रिपादः
सप्तः सद्योगभाषां शिव इव शिवसामान्यचक्रवर्ती ॥
यं प्राप्तुं सुतं कुमारमिव सद्योचोद्भवां प्रार्थनी
श्रीं श्रीरूपनाथमानतमहाशक्तिं दयालोः शिवम् ।
ग्रन्थस्तत्कृतिनिर्मितो ग्रन्थवितृषट्चन्द्रशक्तिं सप्तो
श्रीमन्तत्र विलास एव कृतिनां हृदयं पूर्णोद्भवम् ॥

6215.

Keśava Viśvarūpa.

907. **आगमतत्त्वसंग्रहः ।** *Āgamatattvasaṅgrahaḥ*.

Substance, country-made paper. 123. 4½ inches. Folia, 18. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 100. Character, Nāgari. Appearance, ok. incomplete.

The present MS, which contains only the second chapter of the work, has been described in L. V. 1760. The chapter gives an indication of the principal topics of the Tantras (*meṃyaprakāśaka*).

Works and authors quoted and referred to:—

1B. परमानन्द ; साङ्ख्य ; सांख्योपनिषद् ; शिवसूत्रादिशैवतन्त्रतन्त्र-
तन्त्राशौकसङ्ख्योद्योतश्रीप्रकाशिकादिनिबन्ध ; आचार्यव-दक्षिणासूक्तिं संहिता-
परमानन्दशमकेन्द्रादि-कतिपयशास्त्रतन्त्रतन्त्रद्वयकतिपयनिबन्ध ; योगिनोक्तम् ;

2A. त्रिपुरारहस्य; 3A. सौभाग्यरक्षाकर्म; त्रिपुरार्णव; सेतुबन्ध : वामकेश्वर-
तन्त्र; 3B. स्तनम्, कुलार्णव, परशुरामसूत्र; रक्षावेद्य; 4A. परशुरामसूत्र-
दत्ति; ताराभक्तिसुधारणव; 4B. निर्यातम्; त्रिष्टाटनारायणसंख्याम्यानतन्त्रालोक,
अथरथाचार्य; 5A. त्रिविध्याहस्य; नारदपञ्चगात्र; 6A. अदुत्तरागम;
श्रीविद्यागम; 6B. सर्वदर्शनसंग्रह. कृतसंज्ञिता; 7A. श्रीविद्यामण्ड, वायु-
संज्ञिता; श्रीभगवत्पादाचार्य; आनन्दनन्दनैः 7B. विष्णुपञ्चपञ्चाशिका;
अजडप्रमादसिद्धि; तन्त्रसौभाग्यसाम, 11A. प्रपञ्चसार; प्रपञ्चसारचार्य,
तन्त्रराज; 11B. अभिनवयुग; प्रैवागम; श्रीपादसूत्र; श्रीसुन्द, राम-
कण्ठाचार्य, ज्ञानार्णव; तन्त्रराजव्याख्या; प्रपञ्चसारविवरण, 12B. सुमेन्द्र,
13A. शिवसूत्र; 15B. चण्डीस्तव; 16A. सौभाग्यकल्पतरु, 16B.
सौभाग्यकल्पतरु ।

Date and account of the author:—

16B. अयति महायुगवर्त्यो महागमज्ञानदुरध्वमाज्ञाः ।

सौभाग्यकल्पभूतहविर्मेता साधवाण्याया प्रथितः ॥ ६ ॥

तच्छकाम्बाचरणसाधनम्यातवेभवो अयति ।

क्षेमदन्दाख्यगुरुभ्येभ्य निवस्यो हि कल्पलतिकारकः ॥ ७ ॥

तत्परमसेवको यक्षोपाख्या यस्य विश्वरूप इति

महासाधन्यसूक्तिः केशवशर्मा सुते भविवृत्ताना ॥ ८ ॥

शामाप्रियन्दनारिधिगतकल्पये स्तितोऽयं पञ्चम्योः

इममागमतत्त्वानां संग्रहमकरोमहाचार्यं विप्रदम् ॥ ९ ॥

Colophon:—

इति श्रीगुरुभट्टोपकृणवसति-विश्वरूपोपाख्य-केऽष्टकतावागमलक्ष-

संग्रहे द्वितीयः परिच्छेदः ॥

6216.

Rājakiśora.

3478. शक्तिरत्नाकरः । *Saktiratnākara*.

Substance, machine-made modern paper. 14½ x 4½ inches. Folio. 1200
pp. + 114. Lines, 9 on a page. Character, Bengali. Appearance, complete.
Incomplete.

The name of the compiler is clearly given in the last introductory verse of the present MS:—

2A, तस्याः किञ्चिदहं समस्तश्रुतां सारैकशक्तेः किय-

ज्ञानातन्त्र-पुराण-पुस्तकवशादाकृष्य तामोदतः ।

कुर्वे पुस्तकमेव रम्यवननं श्रीशक्तिरत्नाकरं

श्रीमान् राजकिशोर एव त्रिजिज्ञापादाज्ञाभक्तवत्सुकः ॥

[श्रम्यधारापादप्रज्ञविभवं श्रीराजकिशोरकम् --Oxf.]

Two MSS of the work, complete in five ullāsas, are described in L. 1. 242 and Oxf. 101^a. The present MS contains the first three chapters of the work and the concluding portions of the fourth and the fifteenth chapters. The first three chapters speak of the greatness of Śakti. The portions of the other two chapters deal respectively with the list of mahāvidyās and with rites to be performed when one fails to properly kill an animal offered to the deity.

6217.

Navamīstūpa.

5457. तन्त्रचिन्तामणिः । *Tantracintāmaṇi*.

Sanskrit, country-made paper. 12½ x 6½ inches. Folia, 412. Lines, 14-15 on a page. Extent in ślokaś, 15,000. Character, Nāgura. Appearance, old and discoloured. Complete in 40 chapters.

Beginning, containing a description of the contents and an indication of the works consulted:—

यस्याः सद्युर्मिदं कुलाकुलगतं तत्त्वेन सम्पादितम्

भूतं पञ्चसौख्यलक्षं विगमाच्छास्त्रा एव ज्ञेयम् ।

भूताद्यं किं नागरेण सहितं विद्यां जगन्मख्ये

तस्मै साधकसिद्धिदानविमलप्रख्यातचौर्ध्वं नमः ॥

वन्दे ज्ञानरत्नप्रदानमिरतं पादारविन्दं गुरो-
 र्दिकीयप्रपत्तेः त्रिजगत्पञ्चसिद्धलक्षणोदरम् ।
 तन्मागां रचनाकर्म पश्यन्ति गुरुोचरो कानिचान्
 नद्यांपञ्चमहेन्द्रवन्दिततरो वसाहिकां योगिनीम् ।
 नेपाकाधिपतः समक्षधरोयोगीश्वरपूजामगो
 नीनादानसोपगतदिकवितराद्यौनस्य विद्यानिधिः ।
 भूपालेन्द्रधराप्रियस्य नवमीभिंश्चमत्माः कमं
 निर्मोद्यासु वधैः गर्मं विततये स्वेतश्रवणः प्रसिद्धः ।
 वैद्यराजावध्यास्य निगदयुगिः
 काव्यो तदा नृपजने सम सुप्रसता स्यात् ।
 तन्माहात्म्यस्य कथनं प्रवर्तितं लोकैः
 प्राकट्योद्यमज्ञानं कृतं देवैः कृतः ।
 हे प्रीतिः परमार्थदत्तमनसः सिद्धिं तस्मात्सुखः
 तत्तदेतत्तद्व्याख्यासितं कानुसं चिदनुसूताः ।
 तत् पश्यन्त्युभयान् एवमममं धर्मं मदीयं सुख-
 नीनं तन्मन्त्रलोककृतं नृपकृतया शारासयधैः मगः ।
 तन्मागां वपनं येषां दृष्टोऽस्मिन् प्रकटीकृतं ।
 तेषां शान्तिं तन्मन्त्रे तस्मात् सत्कथनं पुनः ।
 कृतान्दियुगमेवेन भारं नृप एतत्कृतं
 व्याधिक्रमागमामासः सृष्ट्युत्पत्तिप्रलयतः
 कानिकाकृष्णयोगीश्वरः मयोद्धैकतपताः ।
 निर्मोक्षो दृष्टोविद्यायाः शिष्यराशयोपासना ।
 श्यामायाः सारंगमलयधुक्तमया प्रकाशके ।
 मन्त्रोद्धारप्रणेतो वै धामदर्शितामन्त्रज्ञम् ।
 विद्यासाधनैः सारंगिन्यस्य एषक एषकः ।
 व्यावशको मकारिणः स्यादायाधोतलस्य यः ।
 गुहं विना तन्मन्त्रं नार्थाकारिनिश्चयम् ।
 दीप्ताग्रंशः सति विदितो वै नु प्रकाशके ।

स्त्रीगुरोः शिवमुख्यत्वं गुरुलक्षणनिर्णयौ ।
 गुरुं विनोपदेशौ च स्त्रीणां वामे खलायकात् ॥
 जज्ञागालक्षणे शिष्ये तयोः खायनिर्णयः ।
 द्याव्याव्याज्यविवेकः स्यादुपदेशाभारं तयोः ॥
 वैदिकादिषु सन्नेषु स्त्रीश्रमौ बाधिकाभितौ ।
 आग्नेर्भगोश्च विघ्नादौ देयादेयविवेचना ॥
 यत्तेषां संस्थितिर्ज्ञेया प्रकाशे (क) तु द्रव्योचके ।
 तस्यप्रकाशे संस्थायाः धोडशैव तु स्तिताः ॥
 तत्र वामप्रदानाख्ये चकाराणां लिखनं कृतम् ।
 मन्त्रागामरपि संस्थायाः धोडशैव प्रचोदिताः ॥
 मध्ये शापप्रदानान्तु पक्षमे च प्रकाशके ।
 मासादिनिर्णयः धोडप्रकाशे तु प्रचोदिताः ॥
 दीप्तातिघर्षनाका, दादौ धोडप्रकाशे भुवः ।
 वास्तु शापविघ्नादौ तस्योत्पत्तिः प्रकौर्णिताः ॥
 तन्मगदभक्ष्यं ज्ञात्वा तत्र द्रव्यविनिर्णयः ।
 बलिमन्त्राख्यं तन्मगदभक्ष्यं तन्मगदभक्ष्येन ॥
 प्रकाशे सतमे पार्श्वे चाष्टमं च निगद्यते ।
 दिक्स्थापनं भगवत्पुत्रं कुम्भदिर्लक्षणाभि ॥
 अङ्गुलीगोपणं प्रोक्तं भवेत् तु प्रकाशके ।
 गुरोर्निमन्त्रणादिपिष्टेन काष्ठस्य भाग्यमम् ॥
 क्षत्रं सम्यार्थनविधिर्वर्द्धः स्थातिविधेयम् ॥
 कुम्भसंस्थापनं हि तत्र संस्थापनं पुनः ॥
 दीप्ताया दिनहृत्य हि तदङ्गुलीवर्णं ततः ।
 मन्त्रप्रदाने भेदोऽस्ति वामदक्षिणमार्गयोः ॥
 उपदेशः कुलजीवा दीप्ताभेदोपदेशको ।
 उपासनाविधिः क्षात्रजमन्त्रस्य निर्णयः ॥
 मनोगुरोश्च देवस्य आगो दक्षप्रकाशके ।
 क्रमदीप्ताविधिर्विधाविधेयं परि कोर्णिता ॥

पुण्याभिवेककथनं एकादशप्रकाशके ।
 शूद्रभक्तिस्तथाचार्ये प्रोक्ता दक्षिणकौलयोः ॥
 दम्भाधिकारिणौ कौले वामे चर्कप्रकाशके ।
 काचारा दशधाः प्रोक्ता मङ्गलौलादयः क्रमात् ॥
 श्यामादिविद्याविमर्शे त्रयोदशप्रकाशके ।
 दिव्यवीरपशुनाम् भयं बालाग्रपुञ्जे ॥
 योग्यायोग्यविवेकांश्चिन्तयेद्विप्रकाशके ।
 भास्विकादिप्रभेदेन पूजा भिन्ना प्रकौशिता ॥
 पृथक् भोलाग्रद कर्मैः प्राप्तः कथं विधिस्ततः ।
 व्यक्तपाद्या विधानेषु स्थानं भावाविर्षं स्मृतम् ॥
 विभूतिधारां गो सन्ध्यायन्त्यक्ष क्रमान् प्रमः ।
 गायत्रीणां सङ्गुहणः प्रकाशे त्रिविधसङ्गुहे ॥
 पूजाप्रशंसा दारः क्षमिन् भुजापसारणम् ।
 नृत्यद्विर्भाटकादिः कलासङ्ख्याप्रकाशके ।
 व्यस्यजनकर्मणि चार्थ्यादिस्त्रापने दिशिः ॥
 इत्यादि यन्मन्त्रवने प्रोक्तं निर्गुणमेव च ।
 शालग्रामशिलायाश्च उद्वेगितं तद्विधानम् ॥
 ऋषीणां द्रव्यतादृश्यांस्तथादि कृपतिगङ्गा ।
 एतेषां भेदतो भेदः सम्यग्गतः पृथक् पृथक् ॥
 मृदा सज्जपिचारेषु प्रत्येकं लक्षणादिकम् ।
 निवृत्तौ सविधिर्भूतजलिनारात्रिकं ततः ॥
 देवताभेदतो भिन्ना करमाणाः प्रणोदिता ।
 ऋद्धापर्यादिकं सर्वं सप्तदशप्रकाशके ॥
 कुलमार्गसमुत्पत्तिः पञ्चशुद्धिविधस्ततः ।
 शक्तिशुद्धिस्तु कौलादेर्विद्येयन्यामनिर्गुणः ॥
 ब्रह्मदानविवेकस्तत्त्वार्थः पापकर्मणः ।
 मर्त्यादेर्निर्गुणः सत्यक् सकारस्यानुकल्पकम् ॥

आन्तरौयविशेषस्तु संस्कारकथनं क्रमात् ।
 पात्रसंस्थाप्रकरणं मानश्रेष्ठदिगिर्णयः ॥
 म(१)हापात्रस्य च पुनः साधनं लक्षणं शुक्तिः ।
 श्रौपात्रस्थापनादिस्तु तर्पणं तत्त्वशोधनम् ॥
 वदुकादिबलिस्थाष्टादशमेतिप्रकाशकं ।
 पूजोपचारसम्पन्नास्तु कुलद्रव्यानिषेचनम् ॥
 ऊनविंशतिसंख्येऽस्मिन् प्रकाशे प्रकटीकृतम् ।
 भोजनादिविधिः साय(१)न्तनीं यक्ष्यसेत्वनम् ॥
 शिववाचलिर्निष्ठाकृत्यं निर्यभेदविनिर्णयः ।
 किञ्चित्तो विंशतितमे प्रकाशे सर्वसम्पत्तेः ॥
 श्यामापूजाक्रमस्त्वैकविंशत्याद्यप्रकाशकं ।
 क्षौद्रादिलिखनं सम्यक् द्वाविंशतिप्रकाशकं ॥
 म(१)हाकालःदिनिर्णयानां भक्तोद्धारदिकं पुनः ।
 त्रयोविंशतिसंख्येऽस्मिन् प्रकाशे प्रकटीकृतम् ॥
 ताराचर्चनक्रमो वेदविंशत्याद्ये प्रकाशकं ।
 प्रपद्यन्नित्येकापूजा पञ्चविंशतिसंख्ये ॥
 श्रौविधयः क्रमः सम्यक् षड्विंशतिप्रकाशकः ।
 भैरवी च सञ्जालपद्मीमातङ्गौ मूर्धनेश्वरौ ॥
 घृमावती च वमला चामां पूजा एष्टक एष्टकम् ।
 सप्तविंशतिसंख्येऽस्मिन् प्रकाशे प्रतिपादिता ॥
 चक्रपूजा पूर्वार्णव्यं मासशीलकृत्यं ततः ।
 द्विविधं यजनं तत्र दूतीनां लक्षणं एष्टकम् ॥
 द्वाविंशतिसंख्येऽस्मिन् दूतीयागविधिस्ततः ।
 चक्राचारः क्षतोप्यष्टाविंशत्याद्यप्रकाशकः ॥
 प्रस्ताभादिस्तु यन्त्राणां क्रमादष्टिगवामयोः ।
 प्रतिष्ठा द्विविधा प्रोक्ता ऊनविंश(ति)प्रकाशके ॥
 चलाचला द्विधा भाना देवतास्त्रयभेदतः ।
 एष्टक एष्टकं दत्ता प्रोक्ता वदोदसम्भवादिकम् ॥

महाप्राज्ञादिभिर्भिन्ना मालाफलविनिर्णयः ।
 दृष्ट्यादिविवेकस्तु संस्कारा मुखमाधनम् ॥
 महासालाधिनिष्ठां संस्कारौ मुख्यभेदयोः ।
 जायतौ कथं तस्यां प्रोक्तं त्रिशत्प्रकाशके ॥
 कालस्थानं ततोऽङ्गानि पञ्चसंज्ञाकर्मणः ।
 विप्रगणविधिर्विद्याविधौषाज्ञाचरिणोऽयः ॥
 कर्मणो दृष्टविद्यायाः जपसंख्यादिनिर्णयः ।
 सर्वसिद्धिप्रदं स्थानं देवतायां एतत् एतत् ॥
 पीठानाञ्च समुत्पत्तिः क्षेत्रस्य दृष्टान् विधिः ।
 कर्मणश्च पञ्चानामभिधेयैरुपिस्ततः ॥
 कार्याकार्यविचारश्च सङ्गन्धकारणं ततः ।
 जपस्य कालकथनं च स्यात्समुद्यतके ॥
 सन्तविद्यानिर्भेदेन प्रबोधकालनिर्णयः ।
 तदोर्भेदो मन्त्रविद्यासम्बन्धतन्त्रकं ततः ॥
 कर्मणो दृष्टविद्यायां कुलकाविधिर्गौरितः ।
 मन्त्रविद्यानिर्भेदेन निष्ठायाकथनं ततः ॥
 प्रापोक्तौलनयोर्भेदः प्रापोऽङ्गोत्तमः मनोः ।
 मन्त्रस्य हृदयं दार्ष्टान्तिकोऽपि विप्रवितः ॥
 जपस्यासंभवेदा हि पञ्चगोत्रसंस्काराः ।
 व्यथान्यप्रकारेण विविधा तु पुरस्क्रिया ॥
 शास्त्रस्य च स्तोत्रादेस्तैस्त्रिशत्प्रकाशके ।
 मन्त्रसिद्धेरुपायाश्च विज्ञासाधनकर्म च ॥
 वीरसाधनभेदाश्च दुर्गात्रिशत्प्रकाशके ।
 जपसंख्याप्रमाणाश्च दुर्गात्रिशत्प्रकाशके ॥
 विद्याभेदे त्रयात् सिद्धिपदा संख्या मनोऽपि ।
 रक्षस्यकर्मयोगाश्च त्रयस्त्रिंशत्प्रकाशके ।
 वैमलिकस्य कालादि कुलाकुलविनिर्णयः ॥

द्यवर्गं द्विविधं प्रोक्तं बाष्पाभ्यन्तर्भेदतः ।
 दमनारोपणोत्पत्तिर्दमनारोपको विधिः ॥
 पवित्रारोपणोत्पत्तिः पवित्रारोपको विधिः ।
 ग्रन्थिभेदो देवताबाष्पयन्त्रिंशत्प्रकाशके ॥
 श्वादीयविधानश्च पशुस्त्रिंशत्प्रकाशके ।
 पशुदानविधेकस्तु पशुभेदादिनिर्णयः ॥
 देवताद्विज्ज्ञानश्च पशोर्लक्षणौ लक्षणम् ।
 निवेद्योऽप्यनुकल्पश्च पूजामहिमप्रोक्तव्यम् ॥
 नराणां प्रोक्तं खड्गलक्षणं पात्रनिर्णयः ।
 शुभाशुभश्च नैवेद्यं पशुत्रिंशत्प्रकाशके ॥
 कुमारीपूजनविधी तासां लक्षणनिर्णयः ।
 शुभाशुभादिसंकेतः ऋतुत्रिंशत्प्रकाशके ॥
 सामान्यतः काव्यविधिः षट्कर्मक्रमनिर्णयः ।
 तेषां प्रकीर्णकथनं व्यासनादि निरूपणम् ॥
 मन्त्रपञ्चमभेदादिर्मातृकुलदादिनिर्णयः ।
 होमव्यवस्थाः पञ्चमभेदादिनिर्णयः ॥
 क्रमेण दशविद्यायाः प्रयोगश्च पृथक् पृथक् ।
 प्रायश्चित्तविधिः पञ्चादष्टविंशत्प्रकाशके ॥
 तावन्त्यमुद्रिका पञ्चादष्टविंशत्प्रकाशके ॥
 मन्त्राणां प्राग्व्यायोनचत्वारिंशत्प्रकाशके ॥
 प्रत्येकं सादृकावर्गध्यानादीनां निरूपणम् ।
 क्रमेण दशविद्याया मन्त्रभेदाः प्रकीर्णितः ॥
 नानाप्रयोगमन्त्रास्तु चत्वारिंशत्प्रकाशके ।
 कुमारी योगिनो कालौ वाराहौ कुलिका पद्मा ॥
 नागायकौ मुखमाला चामुण्डा सुवनेश्वरी ।
 गीतमो समयो मौनमभिविजयमभिनिनी ॥
 लोलावली गुह्यसिद्धिमर्लिनी परमेश्वरी ।
 प्रपञ्चपञ्चिकाशम् निष्ठा काव्यायनोति च ॥

मेतुकागौ भैरवौ भूतसिद्धिः सिद्धेश्वरी तथा ।
 मेरुनीलमतङ्गाश्च शक्तिमङ्गमभैरवौ ॥
 साङ्गायनं किरणाख्यं गन्धर्वभूतभैरवौ ।
 वीराईनं वीरभट्टं ब्रह्मकालागलौतरे ॥
 सिद्धिसारस्वतं हाहारावो मञ्जानमेश्वरः ।
 सिद्धेश्वरो विश्वसारस्वथा बौधायनं पुनः ॥
 माहेश्वरमहाहारी कालाग्रिच मृदावा ? एषापि ।
 एतेषामन्ततो ज्ञेयस्तन्मन्त्रः पृथक् पृथक् ॥
 सिद्धिदायो भङ्गाक्षो दक्षिणामूर्तिरेव च ।
 दुरेन्द्रवङ्गागोभ्या वैश्यायनमेव च ॥
 गन्धिकेशववायव्यौ वाराहौ शाम्भवीति च ।
 सनत्कुमारः श्रीकण्ठोऽप्यगस्त्यस्तत्त्वसारकौ ॥
 वशिष्ठः पुनरेतेषां वन्ते स्यात् संहिताभिधम् ।
 ब्रह्मविष्णुशक्तिश्चिद्देशुभाष्यमप्रतिष्ठः ।
 अतेषामन्ततो ज्ञेयं यामलं चाष्टसंख्यकम् ॥
 कुलवीरमन्त्रभावश्चकुलाम्बुभिरीरिचः ।
 हयग्रीवनाशदाभ्यां भङ्गाक्षयितो भवेत् ॥
 पञ्चरात्रं ततो देवौ शैवलिकृष्णमात्रि च ।
 कुमारोऽतिजयाकालौतागस्त्यपाश्च विद्युताः ॥
 महाकामन्त्रदानानि कुलगुप्तं कुलानि च ।
 माद्यस्त्रैतभ्यः शब्देभ्योऽप्यर्णवं परि कौर्मितम् ॥
 ब्रह्मसूक्तमतः कल्लोलिनीश्रीमतकालयोः ।
 उत्तराष्ट्रं पदं ज्ञेयं चण्डीपीठं प्रकौर्मितम् ॥
 विष्वाक्षिको मातिलके चोदीष्टं कुलपूर्वकम् ।
 स्थायक्युवः सोमशम्भुस्तथैव पिङ्गकामतम् ॥
 बङ्गवयो महारत्नवज्रेणैवरावपि ।
 कामधेनुमतं कुम्भकुलसम्भवसंज्ञकौ ॥

कालोक्तमो मत्स्यसूक्तमुदयाकरपञ्चतिः ।
 योगिनो हृदयस्यैव कालो हृदयमेव च ।
 चिश्तिरत्नकं सोमसुमङ्गावलिरेव च ॥
 कुलावतारकं पद्यवाराहो हरपूज्यतः ।
 गौरीसंवादकं ज्ञेयं समयाङ्गमाहका ॥
 तुर्गायामास्र ललितस्रग्धरं पङ्क्तिर्नीतम् ।
 कुलप्रकाशकश्चेति कुलामृतप्रदार्थिका ॥
 नवदुर्गाकल्पसंज्ञं कुलसूलावतारकम् ।
 तन्मराजस्य कामाख्या शब्दान्तं चासिकाः स्मृताः ॥
 कुलस्रग्धोक्तिकं स्यादेतेभ्यः ग्रन्थमध्यतः ।
 वचनानि समग्रीय लिख्यते कियते न तु ॥

End: --

तन्वाभि [या] न सकलानि न तानि [म]र्त्ये
 मर्त्ये च यानि न पुनः प्रकटानि तानि ।
 देशान्तरे कति कनौष न सर्वमस्ति
 य[श्चे] त्व[पु]र्णवचने किमु दूषणं मे ॥
 य कस्याः पदप्रपञ्चजनविधेर्निःशेषतो निर्गन्धे
 ग्रन्थः पञ्चसुखोप्यनेकक[वपु]र्त्युपपद्यते न क्षमा ।
 दिविवाक्यम[ग]निर्गन्धोपचिततया ग्रन्थे प्रकृतोऽस्ति च-
 त्[चाक्ष]र्यतरं ज्ञतं बुधजनैः कृतमयमेतद्भुवम् ॥

Last Colophon: -

इति श्रीतन्वचिन्तामणौ माहकावर्कध्यानदशविद्यारिनाममन्त्र-
 भेदमुक्तयुपायान्तेष्टिनिर्णयनामा चत्वारिंशत्तमः प्रकाशः सम्पूर्णः ।

Post-colophon Statement:--

कमाप्तव्यायं दामोदरचरिका ज्ञतो ग्रन्थः ।

This is a comprehensive Tantric compilation dealing with the details of Tantric worship. The name of the author is found in one of the introductory verse; while the post-colophon statement of the present MS attributes the work to Dāmodara Sūri.

6218.

11311. *Tantracintāmaṇḥ.*

Substance, country-made paper. 13 × 7 inches. Folia, 1-411. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 15,000. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete in 12 chapters.

A complete table of contents is given in the beginning of the MS in Folia marked 1-15.

6219.

Yadunātha Śarmā.

3982A. **आगमकल्पवल्ली** ; *Āgama'kalpaśālī*.

Substance, country-made paper. 9½ × 6½ inches. Folia, 19. Lines, 22 on a page. Extent in Slokas, 356. Character, Kaśmirī. Appearance, old, worn out and discoloured. Incomplete.

MSS of the work are noticed in Oudh. XI. 20 and Stein. 227. A MS of the work, complete in 25 chapters, is in the Society's old collection. It is a comprehensive compilation dealing with the details of the worship of various deities, specially the Malaviyās. The present MS contains the first two chapters and a portion of the third chapter up to the beginning of the Nāḍīcakra.

Beginning: -

ॐ कल्पि : श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः शिवाय ।

यत्पादपङ्कजयुगं हृदि सन्निविष्टं

विभक्तं स्रजवदिकलं खलु पद्मजम् ।

विष्णुश्च पालयति संहरते महेष्टः

स्तं देवमादिपुत्रं सततं यतोऽस्मि ॥

गत्वा गिरिशं गिरिणां गच्छेत्तं वागीं सुनौजैः स्तुतपादपद्मम् ।
 विलोक्त्वा श्राम्यं यदुनायशर्मणा वितन्यते ह्यागमकल्पवल्ली ।
 पपक्ष्मरसिद्धान्तं शारदातिलकं तथा
 सपरिष्कारमाणिक्यं तथा सारसमुच्चयम् ।
 यत्नेन दीपिकां दृष्ट्वा तथा च लघुदीपिकाम्
 तथा पूजाप्रदीपश्च पुरश्चरश्चपन्निकाम् ॥
 मन्त्रदर्पणसिद्धान्तं मन्त्रदेवप्रकाशकम् ।
 मन्त्रनेत्रश्च मन्त्रान्तं श्रीगामाञ्जनचन्द्रिकाम् ॥
 मन्त्रमुक्तावली रत्नावली शानार्णवादिकान् ।
 तन्त्रं सप्तकुमारस्य नारदीयचतुष्पातीम् ॥
 पूजायोगं संमशम्भुमतं चागम्यसंज्ञिताम् ।
 संहितां वैद्यवीं तद्वत् तत्त्वसागरसंहिताम् ॥
 संहितां कपिलप्रोक्तां श्रीमन्मन्त्रसंहिताम् ।
 तन्त्रं श्रीसुवर्णेश्वर्यां यथसिद्धान्तमादरात् ॥
 कल्पं श्रीवसुदेवायस्तन्त्रं सम्मोहनदिकम् ।
 हयद्योतमतं तद्वत् तथा विज्ञानभारतम् ॥
 युद्धं च तन्त्रराजं च तथा वै पिकुतामृतम् ।
 वामकेश्वरतन्त्रश्च समस्तं रामदीक्षितम् ॥
 विज्ञानेश्वरसिद्धान्तसारं श्रीसंहिताक्रमाम् ।
 विज्ञानललितं प्रहाराचं नागयन्त्रीमपि ॥
 वशिष्ठसंहितागम्यसंहितां भैरवं तथा ।
 दिव्यसारस्वतं पिचन्द्रिकां कामिकमादरात् ॥
 होमाकरोत्तरं ग्रन्थं प्रतिलोकारसंयोजनम् ।
 संहितां वायवीं तद्वत् संहितां ब्रह्मवैवर्तिकां ॥
 कृष्णार्णोः संहितां ब्रह्मविष्णुशिवदियामलम् ।
 तथैव वामलोद्धारं सप्तसुसुक्तमपि क्रमात् ॥
 पार्वतीश्वरसंवादं वाराहोत्तममादरात् ।
 तथैव कुञ्जिकातन्त्रं [स्व]रिताशानमादरात् ॥

तथैव योगिनौगन्तं कामप्रतिपराङ्मुखम् ।
 ईशानसंहितां तद्वत् सिद्धात्मां विश्वकर्मणः ॥
 तन्मन्त्रं श्रीरक्षिणामूर्त्तेः वैश्वदेव्यायर्वाहताम् ।
 कुलचूडामणिं तद्वत् भावचूडामणिं तथा ॥
 कुलार्जवं कुलशीलं संसाराश्रमे तथा ।
 पुराणं विविधं तद्वत् स्मृतिशास्त्राणि भावतम् ॥
 ज्योतिःशास्त्राणि चार्कलक्ष्यं साक्षात् पादतिं कर्मात् ।
 अन्ये ये सद्गुण्यः सन्ति तान् वृद्धा अपि पश्य ॥
 विद्याने सन्त्ययत्नात् टीक्ष्णीनां उपचितम् ।
 ज्ञानानुसारतो ज्ञेयं विनाशं च सूक्ष्मैः ॥

Colophons:—

23, इत्यागमकल्पतायां प्रथमः पटलः ; 53, इत्यागमक-प्रथमः पटलः ।

6220.

Yogendra.

2897. **आगमसारसंग्रहः ।** *Agamasārasaṅgraha.*

Substance, country-made yellow paper. 17 x 4 inches. Folio. 50 leaves. 10 on a page. Extent in aśvās. 160. Character, Devanāgarī. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS. which has been described in L. N. 4050, contains the first two chapters of the work which speak of the omnipresence and supremacy of Śakti as well as the greatness of the Kaula form of worship.

Of the works quoted and referred to, mention may be made of the following:—

नामधेनुतन्त्र, चावार्जव, कौलावलि, कुमारोक्तम्, कण्ठसंहिता, जिह्वादर्शन-
 बाह्यदेवरक्ष, विश्वसार, वराहसंहिता, भुक्तमुद्रितम्, मुखपादुका, चिन्तामणि-
 तन्त्र, उत्तरातन्त्र, कौमुदीतन्त्र, कुलार्जव, चोलाचारः .

6221.

Kāśinātha.

6542. अवतारभेदप्रकाशिका । *Avatārabhedapraśāṅikā*.

Substance, quarry-made paper. 10½ x 3½ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 300. Character, Nāgari. Appurtenances, fresh. Complete.

The title as well as the name of the author are found on a later hand on the reverse of fol. 1 as also at the end of the work where the title is given as निरुद्धावतारभेद-प्रकाशिका. The work gives an account of some of the religious sects of the Hindus, describes the origin of various deities including some of the Mahāvidyās and some of the incarnations of Viṣṇu, and points out the characteristics of their worship.

Beginning :—

श्रीवक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

श्रीकृष्णसंमतम् [I. S. 38-50]

देव्याय ।

देवेश श्रोतुमिच्छामि विष्णुभेदान् शिवस्य च ।

वैखानसो भवेदानीं श्रीराधारकर्मो तथा ।

गोकुलेशो महेशानि तथा सन्तावरो भवेत् ।

पादुगार्धं पद्मं स्यात् भट्टः श्रीवीरवैष्णवः ।

रामानन्दो हरिदासो निम्बार्कश्च महेश्वरि ।

नतो भागवतो देवि दश भेदाः प्रकीर्तितः ।

शिवो मुखो जटो चैव दिशिदक्षी क्रमेण च ।

एकदण्डो महेशानि दोग्रैवस्तथैव च ।

सप्त पाशुपताः प्रोक्ताः दशधा वैष्णवा मताः ।

उत्तमां वाचमां दिवि शङ्खं यत्नेन ध्यामहि ।

देवेति, सर्वे संख्याय यस्तिष्ठति स वैष्णवः ।
 वैष्णवसादिदोलाष्टैः भुविषः स्मार्तवैष्णवः ॥
 श्रीगोपायस्मभं देवि प्रदण्ण यत्नैव शास्त्रविः ।
 वैष्णवाचार्यरितोऽयि यस्मिन्नेकपात्रमाः ॥
 व्यसन्त्येतः शान्तात्मा विष्णुभक्तपरायणः ।
 श्रीगोपायस्मभो देवि गोकुलेशं प्रदण्ण प्रिये ॥
 नावाभ्युद्यमसमाश्रितो नावासौगन्धमुचिनः ।
 मया कुलं प्रीणयित्वा कालोक्त्यात्मकमुच्यते ॥
 शरीरं मर्ष्यमाणं च तस्मिन्निर्भयं कृतं ।
 अन्तःशक्तिपद्मो देवि वाङ्मयैव रूपमुच्यते ॥
 गन्धर्वप्राप्तिसंभो लनाचैक्यतत्त्वमाः ।
 भयदायो गोकुलेशः सर्वस्मिन्निर्भयः सवि ॥
 हृन्दावनाख्यं देवप्रिय प्रदण्ण यत्नैव साध्यतसः ।
 विगताशुः प्रसन्नात्मा विष्णुभक्तिपरायणः ॥
 कामिनीसङ्गपथो वनकोकान्वितोऽमुच्यते ।
 सौगन्धमुचिनस्ततुः स्वीश्वरैकपात्रमाः ॥
 विष्णुस्वात्म्यात्मकः पोक्तो हृन्दावनां प्रिये ॥

6222.

6012. तन्त्रसिद्धान्तकौमुदी । *Tantrasiddhāntakōmūdī.*

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folio. 6 Lines 10 on a page. Extent in āloka, 170. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

This work deals in short with the philosophy of the Tantras. Of the works and authors referred to, mention may be made of *सद्युज्ज्वलभट्टारक*, *विज्ञानभैरव* (1B), *प्रथमिका*, *सङ्कट* (2A), *भर्तृहरि*, *वीरावलि*, *मालिनीविजय* (2B), *कुलपुक्ति*, *सद्युज्ज्वलभट्टारक*, *सङ्कोकोनाख्य* (3A), *छायाख्य*, *सर्वज्ञानोत्तर*, *तन्त्रसद्भाव*, *श्रीकण्ठोदसंहिता* (4A) and *देवीवामन* (4B).

Beginning:—

ओमोप्राय नमः । ओदक्षामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

अनायायाखिलाद्याय साविने गतमायिने ।

अरुपाय सरूपाय दक्षिणामूर्तये नमः ।

नत्वा श्रीगङ्गाचार्यचरणः श्लोकद्वयम् ।

काशीनाथः प्रकुरुते तन्त्रसिद्धान्तकौमुदोम् ॥

तत्र प्रथमं दरेद्वयमेतद्वदिद्विप्रपक्षेण चैतन्यपरमार्थः शिव
एव चित्तस्य आत्मा इत्यादिश्रुतिः । चैतन्यमात्मा । इहावेति-
तस्य कस्यापि मत्वाभावात् चित्तिक्रिया सर्व्वनामान्यरूपेति ।
चेतयतीति चेतनः सर्व्वज्ञानक्रियास्तन्त्रस्तस्य भावः । तन्त्रं सर्व्वज्ञान-
प्रियामन्त्रमयं परिपूर्णज्ञानम् अभुङ्कते । तच्च प्रथमश्चित्तस्यैव
भगवतोऽस्ति ।

Next:—

देहप्राणसुखादिभिः प्रतिकूलं संबध्यमानो जगः

पृथानन्दप्रनामिमां न चित्तुं स्वादेश्यैः स्वां कितिम् ।

तां वै वोप्रसुधाब्धिर्विश्वमभितस्तत्प्रेतपिण्डोपमं

यः प्रसृज्यपदेष्टानस्तु कथितः साक्षात् न एकः शिवः ॥

Colophons of the different chapters:—

3B. इति श्रीमद्भक्तोपनामकत्रयशामभट्टसुत-वाराहसीगर्भसम्भव-काशीनाथ-
चरितप्रतापं तन्त्रसिद्धान्तकौमुद्यां ग्राम्भवोपायप्रदर्शनं नाम प्रथम-प्रकाशः । 5A,
•शाक्तोपायप्रदर्शनं नाम द्वितीयप्रकाशः ; 6A, •आत्मवोपायप्रदर्शनं तृतीय-
प्रकाशः ।

6223.

6531. *Tantrasiddhāntakāumudī.*

Substance, country-made paper. 10½ x 6½ inches. Folia, 8. Lines,
10 on a page. Extent: in ślokas, 150. Character, Nāgara. Date, Samvat
1961. Appearance, fresh. Complete in three chapters.

Post-colophon Statement:—

औरक्षिणामुक्तिगुह्यो नमः । सं १६६१ ई। श्रीः श्रावण
वर्षे १० । नागदीयबालमुकुन्दस्यै पुस्तकम् ।

6224.

6522. मन्त्रसिद्धान्तमञ्जरी । *Mantrasiddhāntamāṅjarī*.

Sat-sahas, country-made paper. 9½ inches. Folio, 6. Lines, 8 on a page. Extent in folios, 70. Character, Nāgarī. Date Samvat 1961. Appearance fresh. Complete.

The work which is divided into three sections gives in a general way the inner sense of *mantras*, as referring to the Supreme Being speaks of different types of initiation meant for different rites and followers of different sects, and enumerates thirty-two kinds of shortcomings of human beings.

Requiem:—

ओम् नमोऽस्तु ते श्रीः
दक्षिणामुक्तिगुह्यो नमः ।
काशीनाथः प्रसन्नः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।

अथः सर्वसम्पत्तिः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।
अथः सर्वसम्पत्तिः ।

2A. सर्वत्र चतुर्थापदे यथातिथिर्दत्तं तद्वत् ।
नमः स्वाहादियोगेन अष्टाक्षरं मृतं श्रीः ।

Colophon: --

इति श्रीमहोपनासककाशीनाथविश्वविद्यालयसंस्कृतविद्यालयसंस्कृत
समाप्ता ।

6225.

5911. वैदिकतान्त्रिकाधिकारनिर्णयः । *Vaidikāntrikā-
dhikāranirṇayaḥ.*

Substance: country-made paper. 12-5 mens. Folia: 4. Lines: 16 on a page. Extent in Shlokas: 100. Character: Nāgari. Appearance: fresh & complete.

This work shows how particular classes of Tantras are meant for particular classes of worshippers. Of the works and authors referred to, mention may be made of विद्याभट्ट (1B), दुर्वाच्यप्रबोध (2A, B) and अन्नकर्मठ (3B), maternal grandfather of the author.

Beginning:

श्रीवैदिकतान्त्रिकाधिकारनिर्णयः ।

वैदिकतान्त्रिकाधिकारनिर्णयः ।

शुद्धवैदिकः, तान्त्रिकवैदिकः, शङ्करान्तिकः, वैदिकतान्त्रिकः, यन्त्र

तन्त्रः, काव्यतन्त्रः, स्वतन्त्रतन्त्रावली ।

सामाधिकारिताः प्रोक्ताः, शिष्येण परमात्मना ।

तन्त्रात्मनः सहने यः सोऽयं शुद्धवैदिकः ।

मन्त्राणां श्रुतिप्रोक्तः प्रोक्तान्तिकवैदिकः ।

वेदशब्देन सहने यः सोऽयं शुद्धतान्त्रिकः ।

मन्त्राणां श्रुतिप्रोक्तः प्रोक्तौ वैदिकतान्त्रिकः ॥

वेदश्रुतिप्रोक्तः तान्त्रिकाधिकारौ वैदिकः ।

तन्त्रात्मनः सहने यः सोऽयं तान्त्रिकवैदिकः ।

वेदशब्दादिकं तान्त्रिकाधिकारौ शुद्धतान्त्रिकः ।

वेदशब्दादिकं तान्त्रिकवैदिकवैदिकतान्त्रिकः ।

ओमद्विद्यामण्डपमास्तु ।

सखलसंज्ञितं यत्तु भागधेयं पराशरम् ।
 शुद्धवैदिकमित्युक्तं विद्वद्भिः शुद्धवैदिकः ॥
 शिवरात्रिदशम्याद्यदीयादिकं वृत्तेः ।
 वेदागमविभागैः प्रोक्तं तान्त्रिकवैदिकम् ॥
 वेदशक्त्यात्मकं तत्त्वं सोऽयं पाशुपतादिकम् ।
 शुद्धतन्त्रमिति प्रोक्तं वेदशक्त्यात्मकोदितैः ॥
 पञ्चरात्रं भागवतं शैवसिद्धान्तसंज्ञितम् ।
 सर्वमेतन्महाशक्तिः प्रोक्तं वैदिकतान्त्रिकम् ॥
 पाणिनीयं त्रैमिशैः शास्त्रं वैयासिकं ततः ।
 भार्यं यद्व्यासपादः प्रोक्तं तच्छुद्धवैदिकम् ॥
 अक्षुपादौयकागादकाशिमणि तथैव च ।
 पातञ्जलं च तत्त्वं प्रोक्तं तान्त्रिकवैदिकम् ॥
 शास्त्रान्तिकं तद्वत् सन्वदेनप्रकाशिका ।
 प्रपञ्चसारं चाप्येवं प्रोक्तं वैदिकतान्त्रिकम् ॥

Colophon:—

इति ओमद्विद्यामण्डपमास्तु मन्त्रप्रवर्णककाशीनाथेन
 विरचितः वैदिकतान्त्रिकसंज्ञितः प्रमाणः ।

6226.

5910. आगमोत्पत्त्यादिवैदिकतान्त्रिकनिर्णयः । *Āgama-*

patyūtpattya-dikāntarika-nirṇayaḥ.

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folia, 11. Lines, 19 on a page. Extent in slokas, 330. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The work, which is called *Āgama-utpattya-nirṇaya* in one of the introductory verses, concerns itself not only with a description of the origin of the Tantras and an enumeration of the important Tantric texts but incidentally gives

an account of various Tantric rites, especially the sacraments meant for a follower of the Tantras. It is presumably on account of the variety of topics dealt with that the work is called *Āgamaṭṭipattiyādicuidikātāntrikanirṇaya* in the last colophon.

Beginning:—

औदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

अनन्ताख्यं गुरुं योमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।

शास्त्रवल्लीजलधरं स्फुटस्थौर्लिकरं परम् ॥

नत्वा औदक्षिणामूर्तिपरायाम्भोरुहद्वयम् ।

काशीनाथः प्रतनुते आगमोत्पत्तिनिर्णयम् ॥

तत्र ब्रह्मसूत्रे ।

देव्युवाच ।

चाहिं चाहिं सकृदेव श्रमणगणवत्सलः ।

साष्टाङ्गः त्रयं मुक्ता देव्यः इति वादिनः ॥

महाकालः कथं ज्ञयः कथं मुक्तिर्भविष्यति ।

मुक्तिः च कतिप्रा देव चेष्टा का किञ्च साधनम् ॥

वदन्तः कं यद्व कृपा देवा विबो दुर्दुःखं च ।

इत्युवाच ।

जायते तन्मन्त्राय सकलं वेदवाक्यतः ॥

वेदेभ्यः भास्वमुद्भूय यत्कृतं शास्त्रदेव वै ।

वेदभिस्तया देवि आगमः पविर्लौकितः ॥

आगतं शिववक्त्रेभ्यो गतं च गिरिनामुखम् ।

मलत्रयविनाशित्वात् तस्मादागम उच्यते ॥

आगमोत्पत्तिर्न्ये च कथ्यते इदं साध्यतम् ।

साहस्रमोष्टको ब्रह्मा यदा जातस्य देवता ॥

अर्धकारौ महान जातस्तत्र विद्याप्रभाततः ।

तदा तस्मिन् कल्पियुगे शिरोदरपरायणाः ॥

नादृशान्तेषु वेदाविस्मृतयो वै वृथागमे ।
 खानं पानं सैश्वर्यं देशं देशं घृते घृते ॥
 न कश्चिन्नन्यते विष्णुं गणेशं न शिवं शिवम् ।
 मत्वा सर्वे जगच्छाक्तं भगवतां प्रकुर्वते ॥
 तदा वदुकल्पेन मया एहः पितामहः ।
 ब्रह्मणादिप्रयत्नं धर्म्मो वयं येन तदेमांश्च ॥
 तदा नु ब्रह्मणा प्रोक्तं समोर्द्धमुत्तमिर्गतम् ।
 आगमः पञ्चमो वेदः भुक्तिमुक्तिप्रदायकः ॥
 तदाह कल्पिते तु मया प्रोक्तः पितामहः ।
 ब्रह्मणेन त्वया वाच्यं सृष्टिकर्ता मदाशिवः ॥
 तदा पितामहेनोक्तं कर्त्ताहं चापि सृष्टकः ।
 समोर्द्धमुत्तमो जगतं मन्यसे चान्य आगमः ॥
 एवं तवाचारानिष्टा वास्तुनि परमां गतिम् ।
 नृदुष्कृतं वतस गो सौख्यं स्वामिधानाङ्गनाभवम् ॥
 इति श्रुत्वा ब्रह्मवचो धर्म्मसंस्थापनाय तु ।
 युगध्वजं तदा ज्ञानं कोपसंग्रहणीभवम् ॥
 कवचां वीर्यं धातुश्च प्रखरेण नखेन च ।
 शिरो निपातितं धातुः कगाङ्गुल्या घरातले ॥
 तन्मखात् पञ्चमो वेदो मम देहे नयं गतः ।
 तस्मादागमः कर्त्ताहं वेदकर्त्ता पितामहः ॥
 पञ्चाशदै महापद्मो ह्यागममयज्ञ इति ।
 तत्र मन्त्रा मन्त्रादेव नन्वापि भुवर्त्तिष्ठता ॥
 विंशतिखण्डेषु दृष्टमवतर्त्तुं दकोटयः ।
 मन्त्राः प्रोक्ता भवेद्यानि त्वागमे कुत्र किं स्थितम् ॥
 तत् प्रहृष्टं त्वं भवेद्यानि यदाहं तव वक्ष्यमः ।
 पञ्चाशच्च महापद्मं स्रष्टुविशति भुवि स्थितम् ॥
 यदुर्द्ध्वं स्थितं क्षरो [गे ?] दश पातामनोरुगम् ।
 एवं ब्रह्मेण देवेशि ह्यागमः कथितो मया ॥

A list of Tantra works is given in Fol. 2A:—

कुमारी-बोमिनी-काली-वाराही-कुण्डिका परा ।
 नारायणी मुखमाणा चामुखा भुवनेश्वरी ॥
 गौतमी समयी सौधामर्दिर्विभवमालिनी ।
 लोनावती गुह्यसिद्धिर्मालिनी परमेश्वरी ॥
 प्रपञ्चचण्डिका-ग्रन्थं त्रिधा काव्यायनोति च ।
 भेन्मारी भैरवी भूतसिद्धिः सिद्धेश्वरी तथा ॥
 मेरुनीलमतङ्गाच्च शक्तिरंगमभैरवी ।
 साङ्ख्यायनं किरणाख्यं गन्धर्वभूतभैरवी ॥
 वीरार्हवं वीरभद्रं तद्रुक्ताणामर्णो (?) तरे ।
 सिद्धसारस्वते ह्यहारावो मन्त्रानभैरवः ॥
 सिद्धेश्वरी विन्दसारस्वता बोधायनं पुनः ।
 माहेश्वर-महाहारी कालाधिक्यं षड्विधम् ॥
 एतेषां सप्ततो ज्ञेयस्तन्मन्त्रः एतक् एतक् ।
 सिद्धनाथो महाकालो दक्षिणामूर्तिरेव च ॥
 सुरेन्द्रब्रह्मगोरक्षा वैश्रम्पायनमेव च ।
 नन्दिकेश्वरवायव्यौ वाराही ग्रन्थवौति च ॥
 सनत्कुमारः श्रीकण्ठो ह्यगस्त्यतत्त्वसारको ।
 वसिष्ठः पुनरेतेषां अन्ये स्यात् संज्ञिताभिधा ॥
 ब्रह्मविष्णुवर्मासिद्धदेवुमाचन्द्रप्रसादः ।
 एतद्व्यासनामो स्वेवं यामलं पाठ्यं सर्वकम् ॥

Colophons and sectional headings: —

2A, इत्यादिमोयतिः ; 2B, अथ पुण्डरीकाङ्कः ; 3B, अथ त्रैलोक्यवैदिक-
 कर्मविचारः ; 4B, अथ षोडश संस्काराः ; 5B, अथ आतकर्मसंस्काराः ;
 अथ नामप्रदानाख्यसंस्कारः ; 6A, अथान्नप्राशनसंस्कारः ; अथ पौलाख्यसंस्कारः ;
 6B, अथ मोक्षोपवासाख्यसंस्कारः ; अथ प्राणायामप्रत्याख्यसंस्कारः ; अथ सौम्यव्रत-
 संस्कारः ; अथ आग्नेयाख्यसंस्कारः ; 7A, अथ वैश्वदेवाख्यसंस्कारः ; अथ

गोदानाख्यसंस्कारः ; 7B, अथ समावर्तनाख्यसंस्कारः ; अथ विनाशायसंस्कारः ;
अथ पिष्टमेधाख्यसंस्कारः ; 8A, इति धोतुग्रा संस्काराः ; अथ क्षत्रेणान्नोपासना-
क्रममाह ; अथ पूर्णाभिवेकप्रकारमाह ; 9A, इति वृक्षसम्भारभोजनमार्गद्वयस्य
पूर्णाभिवेकविधिप्रकाशः ; 9B, अथ महाविद्यायाः वृक्षाक्षायप्रकारमाह ;
अथ श्रीविद्यायन्त्रधारणमाहात्म्यम् ; 10A, [शमिनामन्त्रेष्टिप्रिया] ; इति
श्रीमद्ब्रह्मोपनामकथयाममद्रुसुतवागणसौगर्भसम्भवकाशोपाधिररिचित आगमो-
त्पत्त्यर्धवैदिकतान्त्रिकविशेषः समाप्तः ।

6227.

6014. तन्त्रभूषा । *Tantrabhūṣā*.

Substance, country made paper. 11 1/2 x 5 inches. Folio, 8. Lines, 10
on a page. — Ekong in Shikha. 200. — Character, Nāgara. Appearance, fresh.
Complete.

The work seeks to establish the authoritativeness of
the Tantras. Of the works and authors referred to, men-
tion may be made of *अष्टाशार्यकृतसंग्रह* (2A), *भट्टोपनिषत्* (4A)
and *प्रपञ्चसारविवरण* (5B).

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीदत्तात्मसूक्तियुक्तभो नमः ।

वारतामोमहं वन्दे सतितामन्दकपिबौम् ।

मार्तुल्यपेग सततं सज्जभारं ऽखिलेष्टदाम् ।

नत्वा श्रीदत्तात्मसूक्तिः शशाङ्कोदयवम् ।

काशीनाथः प्रतनुते तन्त्रभूषा समावृतः ।

तत्र ईश्वरः सर्वा अपि श्रुतोः सर्वपापप्रज्ञानां जननीं स्वर्गाय
सुक्तैश्च ससुप्रदिशति ह्य । अन्तेषां श्रुतिशास्त्रादीनां तन्त्रसूक्तकेष्वपि
च प्रामाण्यमिति सुप्रसिद्धतरम् । अस्यास्मादसम्पद्यते कथं तन्त्रभूष-

त्वमिति चेदुच्यते । सर्वान्शु अतिषु काण्डत्रयम् कर्मोपासना-
ब्रह्मभेदेन । तत्र कर्मकाण्डं त्रैमिनिप्रभृतिभिः सम्बन्धया विहृतम् ।
इदमुपासनाकाण्डं परमुग्रमगारद्वयप्रोतेशिवविष्णवादिभिः । ब्रह्म-
काण्डं भगवद्वासादिभिरिति श्रुतिमूलकतास्य प्रत्यक्षोपलब्ध्या । श्रुति-
मूलकता च त्रिपुरापूर्वोत्तरतापनीय-शिवपूर्वोत्तरतापनीय-वृत्ति-
पूर्वोत्तरतापनीय-रामपूर्वोत्तरतापनीय-गोपालपूर्वोत्तरतापनीय-
गणेशपूर्वोत्तरतापनीय-दक्षिणामूर्त्युपनिषदादि-कालौतारात्रिपुरा-
बालमुवनेश्वरौवगणगणेशवासुदेवाद्युपनिषदादि-सौगण्ड्याक्षरगारा-
यणाष्टाक्षरशैवपञ्चाक्षरात्मिकश्रुतिभ्यः अनुसंज्ञादुपलभ्यत एव ।

Colophon:—

6B, इति श्रीमद्भूषणोपनासकजयगमभट्टसुतवाराणसीगर्भनम्बव-काशीनाथ-
विरचिता तन्त्रभूषा समाप्ता ।

After the colophon the work continues as follows :—

श्रीदक्षिणामूर्त्युक्तश्रुत्यो नमः ।

अथ वार्तिके श्रिष्टाणामपरिच्छेदविशेषोद्धृतोद्धृत्यैव वारामन्त्र-
श्रीविद्यादौ सुरासासपुष्पापरस्त्रीसुरतादौ मन्त्रजपे वेदविशेषस्यैव
आगमस्य अप्रामाण्यम् । यत्र पञ्चरात्रपाशुपतादिधर्मे सन्ध्याग्नि-
होत्रादि-श्रौतस्मार्तकर्मैवाधो भूतशुद्धिमाह्वान्यासाद्यैवेत्यप-
नाशात् तत्रैव पूर्वोक्तहेतुभ्यामप्रामाण्यम् । न सर्वत्र ।

Another colophon in a later hand is found at the
end:—

इति तन्त्रभूषा समाप्ता ।

6228.

Harilāla.

10123. धर्मवितानम् । *Dharmavitaṇa.*

Substance, country-made paper. 9 x 6 inches. Folia, 26. Lines, 21
on a page. Extent in ślokaś, 420. Character, Nāgari. Appearance, old
and discoloured. Complete.

The present work seeks to demonstrate the authoritativeness of the Tantras. In this connection spiritual interpretations are suggested of apparently revolting and nauseating statements concerning the use of wine, women, etc. (Fol. 8A1).

Beginning:

ज्ञानानन्दस्य समाधिकरणं वेदोक्तमार्गधरं
यज्ञः केपि रजनिः भक्तिस्तुरा भगवा भजन्ति प्रभुम् ।
यं कालं गणयन्ति केपि कवयो ब्रह्मेति तेजोमयं
तं शम्भुं प्रणमामि योगमुलमं लोकैकदुःखापहम् ॥ १ ॥
... ..
महोभृतो महासामा यत्पादं मुष्णिकरद्वान् (तु) :
धर्मप्रवर्तने त्वातो भवानौदासभास्वगः ॥
नताचो हरिश्चानो धर्मोपदेशतस्तद्वत्पद्मनाभः ।
तद्वत् धर्मवितानं शिवविष्णुतन्त्रसम्मतं मत्वा ॥ ६ ॥

End:

भुवःकर्मवितानं श्रुतिवैष्णवस्य गुणसम्पन्नम् ।
हृत्सम्पन्नं भवद्वं विस्तृतनानं सतां भुवै ॥
श्रीमद्वस्तुतन्त्रं क्रियमाणानि सुसम्पता शिष्टैः ।
तत्र चतुर्भुजपद्मो विष्णुमनुकल्पन् ३६ घण्टाः ॥
नक्तनुजो भिक्षुप्रो भवानौदास इति विद्युतो लोके ।
तत्पद्मो हरिश्चानो धर्मवितानं तनोति स्म ॥
यज्ञमुनिवर्गानिर्भगं विक्रमसूक्त्यात्ममागते वर्धे ।
मुक्तमासमुत्पिपेते मदनतथो गुरुवक्त्रे पूर्यम् ॥

6229.

Kṛṣṇadeva.

3472. चिदानन्दमन्दाकिनी । Cidānandamandākinī.

Substance, country-made paper. 13½ x 3½ inches. Folio, 54, of which 2 to 8 and 20 to 36 are missing. Lines, 9 on a page. Extent in slokas, 2,600.

Character, Bengali. Date: Śaka 1635. Appearance, discoloured. Complete in eight chapters.

The work deals with the philosophy of the Tantras and the esoterics of the Tantra rites.

Beginning:—

ॐ नमः परायै ।

नत्वा श्रीवाचपादात्मजनिजपरमागन्दमन्त्रागन्दं
तन्दे चन्द्राकैन्द्योत्करश्चिद्विचिरां सच्चिदानन्दरूपाम् ।
श्रीव्याकानामपिन्यां प्रगतजनचिदानन्दसन्दोहवृक्षां
पूर्णेन्दुनामनेकैरनुमितवदनां भावयन् शब्दभूताम् ॥
जगन्मानुरादेशमासाद्य सुप्तौ
प्रपञ्चार्णवोत्साहगे कारकं यत् ।
तदस्मिन् परं ब्रह्मतत्त्वं सुशुभं
प्रकाशोक्तं साधकानां हिताय ॥
श्रिवाभिन्नमदन्दमाकाशकल्पं
शिवं निर्गुणं निष्कलं निष्क्रियञ्च ।
त्रिसूर्यात्मकं भूलभूतं गुणानां
प्रपद्ये परात्मानमागन्दकन्दम् ॥
प्रगन्धानुभोक्तपदामाविशतिं
कृता श्रीमता कृष्णदेवेन सत्पण्डितम् ।
सुखा ज्ञानमार्गप्रकाशैकवैद्य-
खदानन्दमन्दाकिनी पावनीयम् ।
मित्रं श्रीपतिं भोगमोक्षैककन्दं
तदामुल्लसत्सौदयमन्दकन्दम् ।
प्रबन्ध एषिष्यां विमलेन मूर्ध्ना
गद्यः कृष्णदेवकमौतीह तत्त्वम् ॥

सितसरसिजमध्ये भारतीं सुस्ववर्णां
करविनिहितवीर्यां वादयन्तीं सुखेन ।
विशालदम्बतटानां वाङ्मयीं ज्ञानसारा-
मभिमतन्महिम्नौ सिद्धरूपां नमामि ॥

ननु केचित्किल ते दम्बकर्मैर्निबन्धितं यमकैर्नैकदम्बतटैः सङ्गच्छन्त्यस्य
निषेधकत्वात्तान्यथाशङ्कपातैः कथं । ज्ञानशास्त्रे तु साधु विवक्षितः ।
जनकः सुकदेवस्य ज्ञानोपदेशस्यवशात् व्याधतो मुनिपुत्रः कश्चिन्मिदं तथा
दर्शनाय सूत्रमुक्त्वात् श्रीनकादीनां पराजयः अवकाशः ।

End:—

सुतः शक्तिः शिरो भासं तद्गोष्ठा भैरवः स्वयम् ।
तयोरेकसमुत्पन्नं ज्ञानन्दो मोक्ष उच्यते ।
ज्ञानन्दं ब्रह्मसौ कथं तस्य देहे व्यवस्थितम् ।
तस्याभिव्यञ्जकं दृश्यं योगिभिस्तेन पीयते ।
अङ्गुष्ठपरिशेषज्ञः षट्पञ्चपद्मारेऽनः
पौठस्थानाग्निं चागम्य महापद्मवने व्रजेत् ॥
आमुलाधारमात्रज्ञागन्धं गत्वा पुनः पुनः ।
चित्तवन्दे कुण्डलीशक्तिः सा शिवस्य महादेवः ॥
ह्योमपङ्कजनिभ्यन्दस्वराधानरतो नमः ।
सधुपानमिदं देवि चैतनं महापानकम् ॥
पुष्पापुष्पपद्मं जला ज्ञानखड्गेन योगवित् ।
शिखिं लब्धं लभेच्चित्तं पलाशोत्त निगद्यते ॥
मनसा इन्द्रियगणं संयम्यात्मनि योजयेत् ।
मांसाग्नीं न भवेद्देवि इतरे प्राक्पातकाः ॥
परब्रह्मात्मनिधुनं संयोगानन्दभिर्भरतः ।
पुष्पाक्षौ मैथुनं तत् स्यात् इतरे स्त्रीनिषेवकाः ॥

इति कुलाचारः ।

Available colophons:—

16B, इति चिदानन्दमन्दाकिन्या महासोत्तादिनिरूपणं नाम द्वितीय-
स्तम्भः; 18B, इति चिदानन्दमन्दाकिन्या प्रकृतित्वेनैव साक्षात्प्रिगञ्जनाविर्भाव-
निरूपणेन तस्याद्यान्यकथनं नाम तृतीयस्तम्भः; 40B, •अध्यातुष्टादादिविषय-
नाम अष्टस्तम्भः; 47B, •भावनिरूपणं नाम सप्तमस्तम्भः; 54A, •प्राग्भिर्योग-
साधनानिर्दिष्टयम् •नामाष्टमस्तम्भः, इति •यस्य परमरुचोः श्रेष्ठपुञ्जसंज्ञित-
कलेऽनन्यभ्रमः श्रीलयादेवगणसंज्ञेऽहोता चिदानन्दमन्दाकिनौ समाप्ता ।

The date of copying of the MS: --

शकाब्दे मिते वाणकालर्तुचन्द्रे
शुक्लौ मासि ज्येष्ठे तिथौ वै चतुर्थ्याम् ।
शुभोऽपादपक्षं प्रशस्य व्यल्लेखीत्
चिदानन्दमन्दाकिनौ वाणशर्मा ।
लिखितमस्ति यत्नेन पुस्तौ प्राणयत्नेन च ।
खलो हरेत् प्रमादेन तस्य कष्टं भविष्यति ।
श्रीःस्तु लेखने मयि ॥

6230.

Gopālapañcāna.

5097. तन्त्रदीपिका । *Tantrādīpikā*.

Substance, country-made paper. 16 x 3½ inches. Folia, 3 to 196 with the following folia missing: 6, 53, 117, 123 and 174. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 4,506. Character, Bengali (written in different hands). Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The author is stated to be the son of Harinātha Bhaṭṭācārya, and grandson of Āgamavāgīśa.

This is a comprehensive compilation. Two MSS of it are fully described in L. VI. 2202 and HPR. I. 138.

There is only one colophon in the manuscript on Fol. 35A :—

इति आगमवागीशप्रोक्त-हविनाथभट्टाचार्यात्मज-श्रीगोपाल-
पञ्चाननविरचितार्थतन्त्रदीपिकायां प्रथमः परिच्छेदः ।

A batch of leaves (numbered 116-129) found along with the present MS seems also to belong to the present work if not to the present MS. A colophon found in Fol. 121A of this portion runs:—

इति गणेशादिपूजाक्रमः चतुर्थः परिच्छेदः ।

Of works and authors referred to, mention may be made of the following:

दीक्षातत्त्वप्रतिपादप्रमाण (7A), आचार्यप्रवचनसूत्रम् (64A), कामकरांत-
निधनप्रवचनसूत्रम् (69B), पुनःखरगणचन्द्रिका (99B), कर्मदीपिका (111B),
ग्रन्था (112A and in many other places), गणेशभट्टप्रवचनसूत्रम्
(120A), गणेशदीपिकाप्रवचनम् (122B), गणेशार्चनचन्द्रिका (122B), एतद्वच-
नसिद्धेयसूत्रम् (128A), शङ्करप्रवचनसूत्रम् (128B), भवप्रवचनदीपिकासंग्रहः
(132A), शङ्करप्रवचनसिद्धेयसूत्रम् (134B).

6231.

Śrinivāsa Bhaṭṭa.

11306. शिवाचनचन्द्रिका । *Śivārcana-candrikā*.

Substance, country-made yellow paper. 13½ x 6½ inches. 43a. 1-502.
Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 18090. Character, Nāgari. Apper-
ance, fresh. Complete in 46 chapters.

The work deals with Tantra rites in general (initiation, daily worship, *paraścaraṇa*, etc.,—chapters I-XV) and with the rituals of Gaṇeśa (chapters XVI-XIX), Śakti (chapters XX-XXXI), Viṣṇu (XXXII-XL), Śiva (chapter XLI) and Śiva (chapters XLII-XLVI). MSS of the work are noticed in Ben., p. 320 and ASB, p. 202, Peters. I, p. 120, Bih. No. 1332.

Beginning :--

श्रीमन्मं सिन्दूरास्यं शशिशकलधरं बन्धुनीवाभिरामं
दागङ्गिः [] सिङ्गागच्छरखलदलिकतभान् लीलया खेलयन्मम्
प्रसूहभ्यान्मभानुं पृथुतरभठरं ब्रह्मविष्णुशिववन्द्यं
वन्दे सिन्दूरपूरैर्गिरिवरसुतया चर्चितोत्तुङ्गुम्भम् ॥

... ...
... ...

श्रीमत्सुन्दरदेशिकेन्द्रपरमहंसारविन्दं मुञ्च-
येन्दे वन्दकमन्दभास्यतिमिः प्रध्वंसभानूदयम् ।
यद्भूयैव बुधास्त्रराचमिदं जानन्ति मायामयं
यत्नत्वात्र गदा करारमलकवत् पश्यन्ति पादं महः ॥
देशोऽस्ति दक्षिणदिशि द्विविडामिधःभः
काक्षीति यत्र वसतिः स्मरशायनस्य ।
पुर्याः पुरी पुरं नन्दनभागधेयं
सौभाग्यदन्तुर्गिरिकोतिरचक्षुलन्यौः ॥
आविर्भवत् रूपमधमसि विमिश्रे-
यं स खयं स भगवानुमया रमेष्टः ।
अद्यापौहान्ति गिरिनाथ ईर्ष्य प्रसिद्धः
संदृश्यते सकललोकसमर्चिताङ्गः ॥
तस्या दक्षिणदिग्गतः क्षितिस्वरैः
बट्शालविद्धिस्तुर्वैदेः सोपनिर्वाहः
रङ्गसहितैराद्यैः सदाप्रसिद्धः ॥
योऽनन्त इति विद्युतः क्षितितलेऽप्येवावदौतोरभ-
देशे यागष्टहाकुलसकलदिक्पातोद्यहागो मञ्जुः ।
आचयेयगोत्रशतपञ्चविकाशमिध-
कजातिगान्धुमहावतलजकर्ता ।
भर्तार्तदौगन्धपकान्धुसुखनानां
बट्शालविद्युमपुङ्गवदौक्षितोऽभूत् ॥

तस्यात्मनः प्रणिपतिर्वरपाणिनीये
 मौमांसिकेष्वापि गुरुः अतिषु स्वयम्भुः ।
 महादसाङ्गचयमानितवाजपेय-
 सोमाध्वरी भुवि तिसृस्मरदौक्षितोऽभूत् ॥
 सप्तमन्त्रः सकलवेदविदां वरिष्ठः
 श्रौतक्रियास्तु निपुणः श्रितसोमदीक्षः ।
 कामोदशेषगुणसंज्ञार्थिष्ठः दक्षिणः
 श्रौश्रौतिकेन च इति प्रथितोऽध्वरीभ्यः ॥
 तन्नुतुः श्रौतिदासः सङ्कल्पविगमविस्मदंशास्कार्यवेत्ता
 श्रौतस्मरतिषु कर्मस्वनिश्चायनिपुणः सत्कविः स्तौययोगात् ।
 पौठं जगन्महाख्यं प्रकटितविभक्तं पाण्यं वाङ्मयप्रसङ्गात्
 तत्र श्रौतसूत्रस्य सकलशृङ्खलादिभिः प्राण्यं सङ्क्षेपिकेन्द्रम् ॥
 तत्प्रादपञ्चजयुगं परिचर्य तस्मात्
 प्राच्याभिषेकमन्त्रितानममप्यधीत्ये ।
 तस्याज्ञया समप्रगम्ये पुरीं स कर्षणीं
 तत्राकरोद्भूतसतिमात्मविदां वरिष्ठः ॥
 तत्र स्थितः सकलतत्त्वसङ्ख्यवेत्ता
 भ्रियैः श्रिवार्चनपरैः श्रितश्रेष्ठैस्तैः ।
 अर्धार्थितो वितनुते सङ्कलनमार्थ-
 सारोदयां भुवि शिशार्चनचन्द्रिका मः ॥

This is followed by a detailed and versatile list of contents of the work.

End:—

चत्वारोऽत्र कृतः यस्या मया ज्ञानमदर्शनं ।
 निरेष्टादेषिकेन्द्रस्य मन्त्रप्रदाप्रवृत्तये ।
 तत्राहः पारिजाताख्यो भैरवार्चापरादिकः ।
 अन्यो रत्नाकराख्यः स्थातु श्रौतोभाष्यपरादिकः ॥

तृतीयः कल्पवल्गास्यः सपथ्यैकमपूर्वकः ।
 चतुर्थस्याभिधानं तु औशिवाचैर्न चन्द्रिका ॥
 तस्यासे भैरवाचोक्ता और्विचार्यः[?] द्वितीयके ।
 तृतीये सप्तप्रत्याख्यामात्रमन्त्रनवार्थयोः ॥
 त्रिवि(f)र्वैरुच्यतः सम्यक् मय्यर्थायां सुविस्तरः ।
 पञ्चायतनमन्त्राणां चतुर्थे विस्तरं कृतम् ॥
 संसारनाशनं चोदं तर्तुमिच्छन्ति ये नराः ।
 अथर्ष्य देवताभेषां पीता एते मया कृताः ॥
 एतेष्वेकं समारुह्य तस्मैकहौपमेध च ।
 तत्र भुक्ताखिलान् भोगान् सुखैकमवाप्नुयात् ॥
 सुन्दराचार्यप्रियेण औनिवासेन धीमता ।
 षट्पत्त्राभिः प्रकृतं प्रणीतायां प्रकाशकः ॥

The last verse is found *mutatis mutandis* at the end of every chapter.

Last Colophon :

इति औसुन्दराचार्यचम्पारविन्दहृन्मन्त्रावलिना औनिवासेन
 भट्टेन विरचितयां औशिवाचैर्न चन्द्रिकायां षट्पत्त्राभिः प्रकाशः ॥

6232.

Janārdana Gosvāmi.

8478. **मन्त्रचन्द्रिका ।** *Mantracandrikā.*

Substance, country-made paper. 9½ x 4 inches. Folia, 140. Lines, 8 or a page. Extent in ślokas, 2,600. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete in 12 chapters.

This work deals with the mantras and peculiarities of worship of various deities arranged in five groups, e.g. Gaṇeśa, Śivā (Śakti), Kṛṣṇa, Sūrya and Śiva. MSS of the work have been described in Peters. IV. No. 1137 and

L. II. 941, the latter representing a shorter version in nine chapters which cover 11 chapters of the MS of the Society (as far as Fol. 129A). This version has only one benedictory verse in place of 9 in the other two MSS; the genealogical verses of the author are also not found here. According to one of these verses the work is based on the *Śivārcana-candrikā* of Śrīnivāsa, the grandfather of the author. The colophons of the Society's MS refer to the father of the author as will be clear from the last colophon quoted above.

Last Colophon.

इति श्रीगोखामिनादिकविमहाशयस्य श्रीसिद्धनाथेश्वरमुनिद्वारा
मन्त्राराधनदीपिका (दा)दशः प्रकाशः

Post-colophon Statement :-

श्रीसुभसस्तु सं० १८५७ अथवा ११, ५

6233.

Yasodhara.

5502 मन्त्राराधनदीपिका *Mantrārādhanādīpikā*

Substance, counter-stroke paper. 14½" x 10½". Folia 1-54. 12 lines, 12 on a page. Extent of sketch, 2,160. Character, Nāgarī. Verse, discursive, discoloured. Incomplete.

A MS of the work, complete in 16 chapters, is described in *Uttar* 2270. Extr. 654. The date of composition as given in the last verse in this description is 1488 Śaka. Of the 11 introductory verses given here, we have only 1-10. IV. 2581 describes an incomplete MS of the work. It deals with Tantric rites like *dikṣā*, *vāstugāyā* and worship of various deities.

Beginning :—

श्रीविष्णवेतिणे वक्रतुण्डाय नमः ।

यज्ञासम्पन्नोऽयं पातकमलप्रक्षालनं जायते

यस्मिन् कर्णधरं गते तु सुमहत्पुण्योदयः प्राप्यते ।

यत्र न्यस्तमतिः प्रवर्ति एतयो मोक्षं सङ्गादूर्ध्वं

[वे]ति तं परमेश्वरं विजगतामात्मामध्येष्टवम् ॥

लक्ष्मीकान्तं नमस्कृत्य भवानौ तदनन्तरम् ।

यज्ञोपदेष्टुं क्रियते मन्त्राशाश्रयदीपिका ॥

उच्यते प्रथमं तावत् ग्रन्थेऽस्मिन् कर्णधरं गुरोः ।

गुरवो बहवः सन्ति दीपवत् ॥४६॥ ॥४७॥

दूर्ध्वमोक्षं गृह्येति कर्णधरं सर्वदीपकः ।

तन्मन्त्रिणः ।

सुन्दरः सुमुग्धः स्वच्छः सुलभो बहुमन्त्रविदः

अनंशयः भणयच्छित्त्वं निःपेक्षो गुरुर्मनः ॥

Colophons of the different chapters

७B, इति श्रीकेशवमिश्रात्मजवशोष्ठरविचितायां मन्त्राश्रयदीपिकायां
प्रथमः प्रकाशः ; 22B, द्वितीयः प्रकाशः ; 36A, तृतीयः प्रकाशः ;
55B, चतुर्थः प्रकाशः ; 58A, पञ्चमः प्रकाशः ; 62B, षष्ठः प्रकाशः ।

The works quoted are :—

1A, तन्त्रराज, शारदा, रामार्चनचन्द्रिका ; 2A, पितृनागस, कुलार्चन,
मन्त्रराज ; 2B, मन्त्रसंग्रहः ; योगबलावलौ, कामलसिंहिता ; 3B, तन्त्ररत्न-
माला ; 4A, मन्त्रदर्पणः ; 7B, ब्रह्मयामल ; 8B, कल्पवृक्षा ; मन्त्रसंग्रहः ; 9B,
कादिमत्त, कुलसुखावलाभः ; 10A, सूर्यसिद्धान्तः ; 10B, मन्त्रदेवप्रकाशिका ;
14A, मन्त्रपुराण, अष्टाहोत्राय ; 14B, देवल, वराहः ; 15A, मन्त्रसुखा-
वलौ ; 19A, मेघनतलः ; 22B, मन्त्रतन्त्रप्रकाशः ; 23A, वशिष्ठसिंहिता ;
आवलिः ; 24A, त्रैलोक्यतन्त्र, ब्रह्माष्टपुराण ; 27B, सिंहार्चनचन्द्रिका ;

Viṣṇudeva.

Substrates, country and paper: 49 (78), 4-30; 1, 10, 10; 12 (7), 4-10; 13 (10), 4-10; 14 (6), 3-6; 1, 6-9. Whenever, Nipare, Apsara, etc. some parts of the same portions used. Complete in 42 papers.

Beginning.

22

End :-

ओमस्वयम्भुसारादिशास्त्रसंग्रहविग्रहः ।
कृतिर्विजयते सैषा मन्त्रदेवप्रकाशिका ॥
यः समाध्यपोत्तम्य लघ्नीष्टकृष्टविजयनः ।
कृतिः श्रीविष्णुदेवस्य ओमत्कोटीश्वरेषिता ॥

6235.

2242. *Mantradevapratāṅikā.*

8th century, country-made paper. 10½ x 7½ inches. Folios 1-11. Lines 8 on a page. Extent in Slokas 20. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete in 17 verses.

This contains only the second chapter of the work.

6236.

Vijayarāmācārya.

10190. **मन्त्ररत्नाकरः ।** *Mantraratnākara.*

8th century, country-made paper. 6½ x 5½ inches. Folios 58-61. Verses 7-10 on a page. Character, modern Nāgarī. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the 14th *tantra* only dealing with *mantras* and prayers, addressed to Rādhā. IO, IV, 2588 describes the 13th chapter of the work. Ulwar, Extr. 653 quotes from the beginning of the work. Stein (p. 233) refers to a MS of a commentary on the work by the author himself.

Beginning:—

ओमस्तेषाञ्च नमः ।
कथं शयते(?) प्रवक्ष्यामि सर्वतन्त्रेषु गोपिता ।
साधको या समासाध्य चतुर्विंशत्कं लभेत् ॥

यस्याः संप्राप्तिमात्रेण जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ।
 नृहस्त्यतिः कृते ॥ या अत्यन्तं घनविद्ययाः ॥
 प्रजतो यमस्य यान्ति दासः ॥ स्यात्तन्मौपतिः ।
 यस्मै भवेत्तदायान् विद्यागङ्गा मुमुक्षुभा ॥
 विद्या और्गाविकामस्य कृष्यासम्बन्धो यो अयेत् ।
 स र्दामो मङ्गामुदः कृष्यायापमदायुष्यात् ।
 यो कृष्णोपायः कृष्णस्यः दापामस्य सम्भययेत् ।
 मन्तः दासः प्रवृत्तिः सर्वान्वेषो गोपितम् ॥

Encl

गानना सृष्टौ विद्या श्रीवसिष्ठविधाधिना ।
 ततोऽभवदग्निं गुरुं संतोष्य साधवेत् ॥
 गुरो तृपेत् सिद्धिः । स्यान्नान्यथा कल्पकोटिभिः
 तस्मात् सर्वप्रयत्नेन गुरुं सन्तोषयेत् सुधीः ॥

Conclusion

इति श्रीमत्पद्मसुभाषार्थसंग्रहसंज्ञावसतमनखसूचीका-
व्याप्तिसिद्धकान्तशेखरिन्द्रसभासार्थविशेषिते भगवद्गीताके (३)
पदार्थसंग्रहे ॥

6235.

5806. *Margarinābata*.

Substance, country-made paper. 12 inches. Folia, 12. Lines, 11
on a page. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the 16th (13th according to IO, IV, 2588) chapter of the work dealing with the details of the worship of Kārtavīrya.

6238.

Kamalākara Bhaṭṭa.

5529. मन्त्रकमलाकरः । *Mantrakamalākara*.

Substance, country-made paper. 12½ x 5 inches. Folia, 126. Lines, 19 on a page. Extent in slokas, 3,780. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with initiation, various sorcery rites and the worship of deities like Sūrya, Gaṇeśa, Rāma, Kartavīryārjuna, etc. The section on the worship of Rāma is written by Rāmakṛṣṇa, father of Kamalākara. This section is introduced thus (Pol. 36B):—

अथास्मत्पिष्टकृतो रामपूजाविधिः ।

Beginning. —

ओम्गोत्राय नमः । ओम् नमः ।

ओम्गामपितरौ नत्वा कमलाकरपूजयेत् ।

अनन्तस्य सुतस्यार्थं मन्त्रकमलं विविधते ॥

प्रारदायाम् ।

अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि मन्त्राणां हितकाम्यया ।

विमानया न लभ्येत सर्वमन्त्रफलं यतः ॥

Colophons: —

21A, इति ऋगदगुह्यरामकृष्णभट्टात्मजकमलाकरभट्टकृते मन्त्रकमलाकरे दीक्षाविधिः परिभाषा च समाप्ता ; 35B, इति कमलाकरभट्टकृता मन्त्रकमलाकरपिष्टकृतिः ; 36B, इति कमलाकरभट्टकृते मन्त्रकमलाकरे गणेशपूजाविधिः समाप्तः ; 47B, इति श्रीमद्भागवतभट्टसुतश्रीमद्भागवतभट्टविरचितो रामपूजाविधिः समाप्तः ; 50B, इति श्रीमद्भागवतभट्टसुतश्रीमद्भागवतभट्टकृतः संक्षेपतो रामपूजाविधिः ; 53B, इति श्रीमद्विद्वन्भक्तुहोराङ्गश्रीमद्भागवतभट्टसुतश्रीमद्भागवतभट्टविरचितो रामपूजाविधिः समाप्तोद्धारः ; 70B,

इति श्रीमन्नागार्थभट्टसुखसु-महामहोपाध्याय-भामह्वयभट्टात्मज-कमलाकरभट्ट-
कृतः कार्तवीर्यदीपकाग्रप्रयोगः सम्पूर्णः ; 79A. इति कार्तवीर्यार्जुनप्रज्ञातिः ; 82B,
इति कुञ्जिकान्तोक्तं वक्ष्यात्वहणम् ; 97B. इति शिवपञ्चाक्षरमन्त्रप्रयोगो
मट्टकमलाकरकृतः समाप्तः ; 109A. इति कमलाकरभट्टकृतौ वन्दिसौत्तप्रयोगः ;
110B. सर्वविधोत्साहणम् ; 126B. इति श्रीचामन्दभैरवेश्वरसंवादे कार्त-
वीर्यार्जुन-सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ; इति श्रीमन्नागार्थभट्टसुखसु-महामहो-
पाध्याय-भामह्वयभट्टात्मज-कमलाकरभट्टकृतो भक्तकमलाकरे भक्तौघप्रकरणं
समाप्तम् .

6239.

Pūrṇaprakāśa.

6553. मन्त्रमुक्तावली । *Mantramuktāvalī*.

Sub-outer country made paper. 31½ x 3¼ inches. Folia, 1474, of which fol. 55-62 and 45B (which does not belong to the present work and contains an extract from the *Sāṃdhātika*) are written in a later hand. Lines, 20 per page. Extent in folios, 5,000. Character Nāgarī. Date, about 1420. Appearance old, discoloured and repaired. Complete in 25 chapters.

The work deals with various Tantric topics like *dikṣā*, *pūjācārāṇa* and worship, as well as *mantras* of different deities. For two incomplete MSS of the work, described as anonymous, cf. C. S. C. 62-3.

The MS has occasionally many marginal notes in a later hand.

Beginning:—

ॐ शिवादिभ्यो नमः ।

जयति जगद्भोषाधोऽक्षरं सा भवामौ

गुणपदमधिरुद्धा भुवमुक्तावली या ।

ह्रिमस्वरविशोभादितया ब्रह्मरन्ध्रा-

भुजकुङ्करकलायाः प्रोक्तमन्त्रो दशार्णा ३३ ॥

विद्यापञ्चजन्युर्बोधितमङ्गापद्मप्रवृद्धासना
मुद्रामुञ्जितलोचनाम्बुजयुगा सन्योगमुद्राधरा ।
देहोन्मोहितनीलनोर नविभाषाधूतमन्मोहभू-
राज्ञा कापि मदीयदैवतमयौ मुक्ता समुज्ज्वलताम् ॥ २ ॥

... ..

संसारश्चात्स्वरविदारतदात्मकोपि
यत्संप्रदायतरणिः कबलां करोति ।
अस्मादृष्टेषु भुवि शृङ्गारपूज्यपादान्
वन्दामहे गुरुकुलस्य गुरुनभूभां ॥ ५ ॥
यच्चिन्तामिकुलं चैव वसुधैविम्वेतद्यन्मौलति
प्रोक्तानन्दसुधान्धौ मयि परामुदेलतां तन्मति ।
लौकं तत् सनिदानमेतदखिलं सोढुं (?) जगज्जालकं
श्रीकाश्रीनगरीसुनेरनुदिनं तत् पादपद्मं नमः ॥ ६ ॥
यदमलयग्रः कामादेस्मिन् विभाति हरेः पदं
सरसबिसिनोपप्रच्छाद्यं विधुः सरसोद्वहम् ।
अपि च हृत्पिरं ताराचक्रं तुषारपरव्यराः
सततमिह तं वाञ्छीतीर्थं गुह्यं समुपास्महे ॥ ७ ॥
श्रीमत्प्रपञ्चसाराखलघेयपदेष्टुक्तिगर्भेभ्यः ।
मनुमुक्ताफलमालां सम्मतिभूषार्थमुज्ज्वलाभ्येताम् ॥ ८ ॥
कापि कापि मङ्गागमनिकराकरजानि मन्मथजानि ।
सत्सम्पदायगुम्यौर्गीयकतामच यास्यन्ति ॥ ९ ॥

End :—

ग्रामे काचिदिहाम्बुजौघिककलासम्भन्तवर्चमुगा
मुद्रोन्मोञ्जितशस्त्रयामपरमा चत्ताम्यलस्यन्दिनौ ।
श्रीकाश्रीनगरी सुबौद्धपरयादम्भानुचर्यावशाद्
या लब्धा च मयार्पिता भगवतो ज्ञानातु वागीश्वरी ॥

+ + + + स्य तं निवृत्तमनोचं
त्रिभुवने मनोवागीमायातिगमगृहितामन्दसुभगं ।
गभौर्गं निःपारं गुरुचरणसेवैकसुलभं
वपुर्वागीश्याया जयति जयया + + + + + ॥

+ + + + +
+ + + पाशेन कदर्थितोसि ।

अक्षस्य वागीश्याय मेऽपराधं
कावस्थभूर्त्ते तमिमं क्षमस्व ॥
अधमनाश्रुः [अश्रु]संकुलाङ्गुलादं बुधेर्भगति कौतुकादहं ।
उद्धृतेस्मि यदपंगलीलया
तं नमामि निजदेवतं गुरुम् ।
विश्वेष्टाचिन्ताभरमाह्वयं
भागौष्ठौकार्य्यकरं नमामि ॥

निर्दोषदोषाकरपोषकं तं
श्रीभारतीजैर्गुरुनेर्गुणौघं ।

वध (?) कलनकलावान् नैव ज्ञातु स्वभावात्
परिपवनवदस्मिन् केपि ख्यति (?) भवन्तं ।
जगति रक्षतिघातं गोक्षरौ वर्ज्यधित्वा

लघुनमस्यपि केचित् किं न खादति मन्दाः ।
यद्यवष्टमिह जन्मते मग्नाः किं विचाररचनाकदर्थने ।
उद्यतसन्ध्यापि नदोषरश्मिणां रम्यवस्तुनि कलङ्कोटयः ॥

अस्मन्पद्मोपापरितोषणा
तवाङ्गिणोविन्दसुदेऽस्मदोयः ।
यज्ञस्तुपातिं क्लेशेन योगं
वामोक्षरौचिभनवारिपुष्टा ॥

क्षतुडिकाभिर्नोक्कृष्टमाय भगोरमां ।
मन्त्रमुक्तावलीसेवां कञ्चन क्षतनोक्तानिः ॥

Last Colophon:—

इति परमहंसपरिव्रजकाचार्यश्रीमदनन्तप्रकाशपुण्यपादशिष्य-
पूज्यप्रकाशस्य कृतौ मन्त्रमुक्तावल्यां पञ्चविंशतिमः पटलाः ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १८८० समये पीयूष शुद्धि १३ भौमे विहारनगरावस्थितषट्-
कम्बालंकम्भीया दिवेदश्रीपोषाश्रमकाः कृते श्रीपुत्रशोभनदानेन
लिखिता मन्त्रमुक्तावली ।

शुभमस्तु सर्वत्रगतः । वधावृष्टमिति परिहारः ।

श्रीनारायणाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः ।

यशोव्याधुतगोविन्दमाधवानन्तकेष्टव ।

कृष्णविष्णो हृषीकेश वासुदेव नमोस्तु ते ।

आह राजा स केवलं । मान्यकृताज (?) मेनेय किञ्चित्
स्वप्नान्तरेष्वपि ।

6240.

Kāśinātha Bhaṭṭa.

6015. मन्त्रचन्द्रिका । *Mantracandrikā*.

Substance, machine made modern paper. 11½ x 4 inches. Folia, 80.
Lines, 9 on a page. Extent in ślokaś, 2,000. Character, Nāgarī.
Appearance, new. Complete in 12 chapters.

The work deals with Tantric rites in general and gives the *mantras* for the worship of various deities. The author gives the names of his father and grandfather in the last colophon. He also refers to his maternal grandfather Anantabhaṭṭa, references to the *Tattvabodha* of whom are found in several passages in the present work (Fol. 71B, 76A). MSS of the work are also described in Peters. 6, p. 37 and L. IV. 1709. The MS described in L. IV. 1709 seems to contain another recension of the work which

begins from the middle of the MS described here and by Peterson, and has a different introductory verse.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुणाय नमः ।

विश्वेश्वरं नमस्कृत्य मातरं पितरं तथा ।

काशीनाथः प्रतर्तते भिद्विदो भक्तचन्द्रिकाम् ॥

नचादौ गुणलक्षणम् ।

श्रीविद्यो ब्रह्मविदुः तत्त्वप्रतिपादनमग्रीं समस्तमन्त्रप्रयोग-
कुशलम्, etc. etc.

Colophons of the different chapters:—

5A. इति मन्त्रचन्द्रिकायां दीक्षाविधानाख्यः प्रथमोऽध्यायः । 15A. •सामान्य-
पञ्चाविधानाख्यो द्वितीयोऽध्यायः । 21B. •गणेशमन्त्रविधानाख्यस्तृतीयोऽध्यायः ।
27A. •लक्ष्मणमन्त्रविधानाख्यचतुर्थोऽध्यायः । 33A. •राममन्त्रादिवैष्णवमन्त्र-
विधानाख्यः पञ्चमोऽध्यायः समाप्तः । 38B. •नन्दो मन्त्रादिशाक्तोऽष्टमोऽध्यायः
षष्ठोऽध्यायः । 49A. •महाविद्यामन्त्रविधानाख्यः सप्तमोऽध्यायः । 54A. •त्वष्टिः-
पावर्तौ मन्त्रविधानाख्योऽष्टमोऽध्यायः । 59A. •शैवमन्त्रविधानाख्यो नवमोऽध्यायः ।
61B. •सुब्रह्मण्यादिमन्त्रविधानाख्यो दशमोऽध्यायः । 66B. •नवग्रहादिमन्त्र-
विधानाख्यो एकादशोऽध्यायः । 79B. इति श्रीमद्ब्रह्मोपनिषत्सु श्रीरामभट्टाक्ष-
नथरामभट्टाभिध-शिवभक्तसुगुणमन्त्राख्यप्रबोधदक्षिणाचारमतप्रवर्तक-काशीनाथ-
विरचिता मन्त्रचन्द्रिका समाप्ता । श्रीदक्षिणामूर्तिप्रियवार्पणमस्तु ।

6241.

Somanātha.

10599. अज्ञानभ्रान्तदीपिका । *Ajñānadhvāntadīpikā*.

Substance, country-made paper. 8½ x 5 inches. Folio, 56. Lines, 9 on
a page. Extent in ślokaś, 700. Character, Nāgarī. Appearance, fresh.
Complete in ten chapters.

This contains the *mantras* for the worship of various deities. The father's name of the author is given as Mahesānanda.

A MS of the work containing nine chapters is noticed in Stein, p. 227. Another MS, complete in ten chapters, is described in U'war. 2038, Extr. 609.

Beginning:—

सौताकान्तं हृदि ध्यात्वा सोमनाथो महेश्वरः ।
कुर्वेत् बालावबोधार्थमश्नान्धान्तरौपिकां ।
सिद्धिदा मान्त्रिकानां च देवसानां यशप्रदा ।
सिद्धिदा बालवैद्यानां साङ्गोत्तानां सुखप्रदा ।

Colophons of the different chapters:—

14A. इति श्रीमहेशानन्दोपाध्यायश्रीसोमनाथभट्टविरचितायां प्रथमः
प्रकाशः समाप्तः; 22B. •अश्नान्धान्तरौपिकायां गणपतिमन्त्रकथनं नाम
द्वितीयः प्रकाशः; 28A, इति श्रीमहामहोपाध्यायमहेश्वरायसुत •दुर्गामन्त्रकथनं
नाम तृतीयः प्रकाशः; 30B, •लक्ष्मीमन्त्रकथनं नाम चतुर्थः प्रकाशः; 37A,
•वैष्णवमन्त्रकथनं नामाष्टमः प्रकाशः; 51B. •नवमः प्रकाशः; 56B. •शावर-
मन्त्रकथनं नाम दशमः प्रकाशः ।

6242.

Mahidhara.

2667. मन्त्रमहोदधिः । *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 187. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 3,800. Character. Nāgara. Da's, Sarvat 1817. Appearance, discoloured. Complete.

The work, complete in 25 chapters, has been published with the commentary called *naukā*, by R. Chatterji in his

Vividhātātrāsangraha, by J. Vidyasagara (Calcutta, 1892)
and by the Venkatesvara Steam Press (Bombay, 1910).

Post-colophon Statement:—

संवत् १८९७ मीति दुधर भावन मुदी चउथी वार विहरीने
लोखावे । प्रचनदास कायचन ।

6243.

2878. *Mantramahodadhi*.

Substance, country-made paper. 10 × 5 inches. Folia, 146. Lines, 11
on a page. Extent in slokas, 3,800. Character, Nāgara. Date, Samvat
1837. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement:—

सं० १८३७ कार्तिक शुद्ध १ मध्ये लि० मिदं काव्यं ।

6244.

5567. *Mantramahodadhi*.

Substance, country-made paper. 11 × 5 inches. Folia, 150. Lines, 10
on a page. Extent in slokas, 3,800. Character, Nāgara. Date, Samvat
1907. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement:

औसंवत् १९०७ कार्तिक शुद्धतिथी १५ पौर्णिमा बुधे विद्याधर-
दिवसेन लिखितं काव्यम् ।

6245.

6011. *Mantramahodadhi*.

Substance, country-made paper. 8½ × 6½ inches. Folia, 116. Lines,
14 on a page. Extent in slokas, 3,800. Character, Nāgara. Date, Samvat
1830. Appearance, discoloured. Stitched on the left-hand side. Complete.

Post-colophon Statement:—

संवत् १८० भाद्रपदि त्रयोदश्यां रविवारायां शुभमस्तु ।
 वावृष्टं पुस्तकं वृद्धा तावृष्टं लेखितं भया ।
 शुभमस्तु सर्व्वजनतां परहितविरता भवन्तु भूतगणाः । शुभं भवतु
 कल्याणम् ।

6246.

6381A. [*Mantramahodadhi.*]

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 2. Lines, 13
 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Fragmentary.

This MS contains a portion of the third *varṇa* of the
 work.

6247.

8659. *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 51. Lines,
 8 on a page. Extent in ślokaś, 620. Character, Nāgara. Appearance, fresh.
 Incomplete.

The present MS contains the first two chapters and
 71 verses of the third.

6248.

9055. *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 32-148. Lines,
 8 on a page. Character, modern Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains chapters 4-17 and a portion
 of chapter 18.

6249.

11012. *Mantramahodadhi.*

Substance, country-made paper. 12 × 5 inches. Folia, 106. Lines, 9
 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS runs from the beginning of the 7th chapter to the end of the 25th.

Post-colophon Statement:—

संवत् १८०...

6250.

8666A. *Mantramahodadhī.*

Substance, country-made paper. (1) 12 × 7 inches, (2) 12 × 7½ inches, (3) 13 × 6½ inches. Folia, (1) 1-6, (2) 1-52, (3) 39-87. Lines, (1) 15 on a page, (2) 16 on a page in Fol. 1-4, the remaining portion is written in a tripāṭha form, (3) 15 on a page. Extent in ślokas, (1) 140, (3) 2,215. Character Nagari. Appearance, (1) old, (2) fresh, except for a portion (Fol. 1-4) which is old, (3) old. Complete.

The MS contains respectively in its three sets of folia :—

- (1) Commentary called *naukā* on chapter I and 119 verses of chapter II.
- (2) Text alone of verses 1-115 of chapter I (in Fol. 1-4) and text accompanied by the commentary *naukā* on the portion I. 116-XII. 16.
- (3) Text of the portion beginning from XII. 17 and running to the end of chapter XXV.

The following additional items are also found in the present MS:—

- (1) One leaf containing directions on the worship to be performed at the beginning of a regular course of recitation of the *Mahābhārata*.
- (2) Three sheets containing diagrams of ऋष्यसर्वतोभद्र-मन्त्र, सर्वतोभद्रमन्त्र, महाभक्तपतिमन्त्र, क्षत्रितामन्त्र, विन्ध्य-वालिनीमन्त्र, शोषीमन्त्र, राममन्त्र and विष्णुराममन्त्र and two un-named मन्त्र.

- (3) माहकानिषट्ट, वसिष्ठकवच and महाकानिषट्टाक्षरे त्रिंशद्यन
descriptions of which will be found elsewhere.

6251.

3296. **मन्त्रमहोदधिनौका ।** *Mantramahodadhinaukā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43 by counting. Lines, 11 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured (except two leaves which are restored and fresh). Incomplete.

The present MS runs from the 14th chapter to the end of the 25th.

6252.

2539. *Mantramahodadhinaukā*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 136. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 2,430. Character, Nāgara. Date, Samvat 1763. Appearance, old and discoloured. Complete.

Post-colophon Statement:—

संवत् १७६५ ।

6253.

2879. *Mantramahodadhinaukā.*

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia, 10-49. Lines, 13-17 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete at the beginning.

6254.

8660. *Commentary on Mantramahodadhi by Kāśinātha.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 560. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete (being a part of the next MS).

The commentary, though stated to be the work of Kāśinātha, is occasionally found to agree with the *naukā* described above. A MS of it, with a slight difference in the second introductory verse, has been described in L. IV. 1714.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।
 त्रैलोक्याय परसुं कुरुङ्गं
 वराहसुत्रासुपदेशमुदात्तम् ।
 उदयमूर्ते विबुधोपसेवाः
 सदा शिवायाम्बु सदाशिवो नः ।
 नमः श्रीदक्षिणामूर्तिपरशाम्बोवन्दयम् ।
 काशीनाथः प्रकुर्वते टीकां मन्त्रमहोदधेः ।

6255.

9056A. *Commentary on Mantramahodadhī.*

Substance, country-made paper. 11 4½ inches. Folio, 25-217. Lines, 9 on a page. Extent in ślokas, 1,240. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Incomplete (being a part of the previous MS).

The present MS contains the commentary of Kāśinātha on the whole of the work minus the first chapter and the first 35 verses of chapter 2, found in the previous MS.

6256.

9056B. *Commentary on the Mantramahodadhī.*

Substance, country-made paper. 12½ x 5 inches. Folio, 1-45. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 2,000. Character, Nāgarī. Appearance, old. Incomplete.

The present MS contains the commentary of Kāśinātha on chapters 1-16 and a portion of chapter 17. The introductory verses do not agree with those in the MS described above (6254).

Beginning:—

वीरासनेकविलास चिरस्थयाय
 न्ययोधमूलप्रक्षिणे निटिसेत्तयाय ।
 गङ्गाधराय गजभर्मेविभूषणाय
 प्राचौनसुखपुत्राय नमः शिवाय ॥
 नमामि कामेश्वरपादपङ्कजं
 करोमि कामेश्वरपूजनं सदा ।
 वदामि कामेश्वरनाम निर्मलं
 स्मरामि कामेश्वरतत्त्वमथयम् ।
 अवनतास्त्र्यं गुणं नैमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।
 शास्त्रवक्षोजलयरं स्फुटकोर्तिकरं परम् ॥
 नत्वा ओशङ्कराचार्यचरणाम्बोजदयम् ।
 काशीनाथः करोत्येतां टीकां मन्मथबोधदये ॥

6257.

Mahidāsa.

1116. मातृकानिघण्टुः । *Mātrkāniṣṭhaṭṭu.*

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 4. Lines, 3 on a page. Extent in śloka, 59. Character. Nāgari. Appearance, old. Complete in 59 verses.

MSS of the work, described in *Uttar* 2291, Extr. 659 and CS. V. 65, do not contain the last verse giving the name of the author. IO. II. 1047, however, contains this verse. The edition of the work as published in the *Tantrik*

Texts (Vol. I, Calcutta, 1913, pp. 35-40) gives, in the last colophon, Mahidhara as the name of the author, though the last verse gives the name as Mahidāsa.

6258.

6079. *Māyikānighaṇṭu.*

Substance, country-made paper. 8 x 6 inches. Folia 3, of which the first is missing. Lines 11, 13 on a page. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Incomplete.

Same as above. The MS begins from the 29th verse.

6259.

7907. *Māyikānighaṇṭu.*

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia 2. Lines 4 on a page. Extent in 56 lines, 58. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1836. Appearance, fresh. Complete in 58 verses.

A colophon after verse 53 attributes the work to Mahidhara: -

इति श्रीमहोपाध्यायि विष्णु माहकान्तवर्षे संपूर्णम् ।

The verse attributing the work to Mahidāsa is not found here.

After verse 58, two verses about yantras are found, apparently not belonging to this work. After this the date of copying is given:—

सन्वत् १८८१ अश्लेषा १७५४ आश्विन शुक्ल २० शुभे । श्री-
विश्वेश्वरी भवति ।

6260.

8662. *Māṭrkānighaṇṭu*.

Substance, country-made paper. 12½ × 4½ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 57. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Complete in 37 verses.

The last two verses attributing the work to Mahidāsa and referring the work to *Kādimata* are not found in this MS.

6261.

8666B. *Māṭrkānighaṇṭu*.

Substance, country-made yellow paper. 12 × 5 inches. Folia, 1. Lines 19 in all. Extent in ślokaś, 26. Character, Nāgari. Appearance, old. Incomplete.

This MS contains the first 26 verses of the work running up to the meanings of the letter *ch*.

6262.

Yadunandana Bhaṭṭācārya.

8144. *वर्णभिधानम् । Varṇābhidhāna*.

Substance, country-made paper. 17½ × 3 inches. Folia, 7. Lines, 6 on a page. Extent in ślokaś, 190. Character, Bengali. Date, Śaka 1640. Appearance, fresh. Complete.

MSS of the work described in I. II. 560 and IO. II. 1046 give the name of the author as Śrinandana Bhaṭṭācārya. The edition of it as published in *Tantrik Texts* (Vol. I, Calcutta, 1913, pp. 5-22) does not refer to any author. The introduction to this edition (p. vi) refers to a tradition according to which the work is a part of the

Rudrayānaka. The concluding portion of the present MS, which is not found in the printed edition of the work, occurs where the latter comes to an end.

End :—

नामः ॥ अर्घमात्रा कला वागी नाटोर्ध्वः सदाशिवः ।
 अनुचार्या दुर्भीया च विश्वमाहकला परः ॥
 नमः ॥ नमो ह्युत्पन्नं न्यासः सन्नतिर्विनिर्भवः ।
 भक्तितया मन्त्ररूपं वन्दनमभिवादयम् ॥
 स्वाहा ॥ स्वाहा परः देवभोग्यं ठहयं चन्द्रयुग्मकम् ।
 अतो हविर्महामाता देवाद्यं वक्रिसुन्दरी ॥
 वषट् । शिखा वषट् शिरो मध्यं शक्तमाता हरिप्रिया ।
 ऊं क्रोधास्थो तनुश्च शस्त्रास्त्ररिपुसंशक्तः ॥
 वौषट् ॥ नेत्रयुग्मं तथा वौषट् शक्रदेवतमेव च ॥
 षट् ॥ शस्त्रास्त्रौ षट् हटिका स्त्रादङ्गान्तं सुखाचकः ॥

Colophon :—

इति श्रीषट्पदवन्दनमष्टाचार्यविरचितं वार्द्धाभिधानं समाप्तं ।

Post-colophon Statement :—

शकाब्दा । १६४० ।

श्रीश्रीजाने दवाधाने चरमाकरने तव ।

श्रीकाशीरामकृतिया लिपिरेवा समर्पिता ॥

6263.

Vināyaka Sarman.

8415. वार्द्धाभिधानम् । *Varṇābhidhāna.*

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, c. Lines, 9-11 on a page. Extent in Slokas, 100. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—

योगशेषाय नमः ॥

वर्णैः पञ्चाशत्ता स्यादिविभक्तैर्बोधिविद्याः ।

वाक्च + दाय मे भूयान्मात्रिका बिन्दुमात्रिका ॥ १ ॥

वर्णाब्जिर्घण्टमानोक्त समुद्रुत्थायमानरात् ।

वर्णाभिधानं विदधे श्रीविनायकप्रसन्नता ॥ २ ॥

ॐकारश्च भुवकारश्चिमात्रो वृत्तौल्लिखः ।

वेदादिः प्रणवः पञ्चदैवतश्च त्रिदैवतः ॥ ३ ॥

स्यादिवीजं बिन्दुशक्तिर्मात्रागुणबीजकं ।

सावित्र्यमन्त्रोमपरं गुण स्यादितरिति स्थितः ॥ ४ ॥ ॐ

अ[ः] केशवः स्याच्छ्रोत्रोक्तो विष्णुरादौ शङ्खः सः ।

पुष्पादिरः समाख्यातः कौत्सिग्येष कौत्सितः ॥ ५ ॥

End:—

तत्त्वोक्तपलमिद्विस्तु भयेन्मन्त्रस्य गोपयान् ।

सम्भागादुत्तिसंकेतः शब्देन कृतवानतः ॥

आगमे सर्वतन्त्राणां निदेशं गुप्तमे + + ॥

Colophon:—

इति विनायकशर्मविरचितमागमविद्या[र्च] संपूर्णः ।

It gives the Tantric meanings of the letters of the alphabet, indicates the names of a number of bijamantras and ends with an explanation of the term *mantra*. The colophon calls the work *āgamarīdhā* which seems to be a corruption of *āgamābhūdihāna*.

6264.

Dakṣiṇāmūrti Muni.

2477. उद्धारकोषः । *Uddhārakṣa*.

Substance, country-made paper. 5×3 inches. Folia, 68. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in seven kalphas.

Another MS of the work, in which the chapters are styled Pāṭalas, has been described under 5990 above. For descriptions of several other MSS of the work, cf. L. VII 2343, (S. V. 5. The work was lithographed in Benares (Sampat 1924). The work gives the *mantras* required for the worship of various deities.

6265.

11337. *Uddhārakośa*.

Substance, country-made paper. 8½ inches. Folia, 19. Lines, 13-17 on a page. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete in seven chapters.

6266.

Anonymous.

11204. [तन्त्रनिबन्धः] । *A Tantra digest of unknown name.*

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 23. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 350. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This is a compilation of Tantric texts on topics like the greatness of the preceptor, initiation, beads, seats, etc. Portions of it up to Fol. 13B closely agree with similar portions of the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda, so much so that the latter would appear to have been incorporated here with occasional omissions here and there.

Topics dealt with in the work:—

1, [युग्मसाक्षात्कारः]; 4B, कुलकुलचक्र; 5A, राशिचक्र; 6A, वस्तुचक्र; 8A, अक्षरचक्र; 8B, अक्षरमचक्र; 9A, अक्षरनिचक्र; 11A, दीक्षाचक्र; 14A, साक्षात्कार; 16B, आसनभेद; 17B, देवतासाधन; 19B, मन्त्रसंस्कार; 21A, यन्त्रसंस्कार; 22B, साक्षात्कार ।

6267.

11354. *A Tantra digest of unknown name.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia, 1-72. Lines, 11 on a page. Extent in slokas, 2,300. Character, Newari. Appearance, old. Incomplete.

This contains the *mantras*, *dhyanas*, *stavas* and *kaucus* of various deities. Sections contained in Fol. 62B-66B agree closely with those in the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda.

Headings and colophons:--

1, अथ पञ्चवक्त्रध्यानम्, इति जयद्रथयामले प्रव्यङ्गिराध्यानम्; 2A, इति जयद्रथयामले शिखाध्यानम्; 2B, •सिद्धिलक्ष्मीध्यानम्; काणसङ्घर्षिणीतन्त्रे नवाक्षरीध्यानम्; 3B, इति ज्ञानारावतन्त्रे गुह्यकालौध्यानम्; 4A, इति श्रोत-
शिरःश्लेदे मञ्जातन्त्रे प्रव्यङ्गिरानिर्वाणध्यानम्; 5A, इति श्रीजयद्रथयामले शिरःश्लेदे भैरवकोतसि [शि]रःश्लेदे चतुर्विंशतिबाह्वलविद्यापीठे हृत्तीयबद्धे प्रव्यङ्गिरामञ्ज-
लारौध्यानपटलः, इति श्रीचिदग्रहामले हृत्तीयबद्धे सप्तदशमे पटले सिद्धिलक्ष्मी-
मन्त्रोद्धारः; 5B, इति चिदग्रहामले मञ्जातन्त्रे विपरीतप्रव्यङ्गिराध्यानमन्त्रपटलः,
8B, इति मङ्गलमर्दिनीतन्त्रे संध्यामविजयमन्त्रम्; इति शिवाममगतराज्यप्र[ह]-
मन्त्रः; 9A, इति ज्ञानारावतन्त्रे सत्वारिंशः पटलः; 10A, इति श्रीविष्णुयामले
गुह्यकालौप्रकरणे षोडशाक्षरी एकैकाक्षरमन्त्रिमा द्वादशपटलः; इति श्रीमञ्जा-
कालसंहितोक्तश्रीसिद्धिलक्ष्मीपञ्चसुत्रकोषपटलः; 10B, योगिनीतन्त्रे योगिनीगण-
संख्या, इति कुञ्जिकातन्त्रे कुञ्जाकोत्रम्; 11A, इति मञ्जारावतन्त्रे प्रव्यङ्गिरा-
नवाक्षरीकोत्रम्; 11B, श्रीसिद्धियामले श्रीसिद्धिलक्ष्म्याः प्रव्यङ्गिरामन्त्रसूत्रम्;
14B, •पञ्चतिपटलः; 15A, इति श्रीचिदग्रहामले मञ्जातन्त्रे प्रव्यङ्गिरा-
सहस्राक्षरौपटलः; 15B, इति जयद्रथे सिद्धिलक्ष्मीमात्मामन्त्रः; 16B, इति
श्रीकाञ्चानलतन्त्रे सिद्धिलक्ष्मीसहस्राक्षरी; 17A, इति श्रीचिदग्रहामले मञ्जायामे
सिद्धिलक्ष्मीसिद्धिखंडीसूत्रः; 17B, इति [श्री]चिदग्रहामले करवीरबाने ध्वान्ति-
कोषम्; 19A, इति [श्री]चिदग्रहामले करवीरे श्रीसिद्धिनाचावधारितश्रीसिद्धि-

गण्डीमन्त्रायास्तवम्; 26A, इति औजसामायामे ४४प्रकारे संघ.सविश्वसमय-
विशोद्धारपटलः; 30A, इति औजसमहेश्वरोत्तमे भैरवभैरवीसंवादे जैलोक्य-
मोक्षं नाम औसिष्टिगण्डीकवचम्; 36B, इति औद्धारारावत्तं अथर्क-
संहितायां गुह्यकालौपुत्रापटलः; 37B, इति औत्तमयामले पक्ष्मे कानौबडे
नियमगुह्यकालिकासहस्राक्षगी; 38B, इति ओकरवीरयागे वट्टासहितः.
कालिकाकवचम्; 39B, इति औत्तमयामले सिद्धिगण्डीसिद्धिवचम्; 42B,
इति ओषधिकारहस्ये पञ्चमीमन्त्राया, 43B, इति औमोमातन्त्रोक्ता उद्यच्छदा-
सहस्राक्षगी; 45A, इति औकुलिकातन्त्रे दुर्गाकवचम्; 45B, इति औविश्व-
सारे तन्त्रे दुर्गाशतनामः; 46B, इति औविश्वसारतन्त्रे सविषमर्दिन्याः कवचम्;
47B, इति औकुलपुष्टामगौ सविषमर्दिन्याः स्तोत्रम्; 54A, इति औत्तमयामले
औनन्दिकेश्वरसंवादे औमवानीसहस्रनामः; 60B, इति औमन्त्राकारसंहितायां
शारदीपुत्राप्रयोगः; 61B, इति कात्यायनीतन्त्रे कात्यायनीमन्त्रः; 62B, इति
सविषमर्दिनीतन्त्रे दुर्गामन्त्रम्; अथ गुह्यकालौमन्त्रविद्याः 64A, इति वासुधा-
तन्त्रे भद्रकालीमन्त्रः [अथ दुर्गामन्त्रः]; 65A, अथ सविषमर्दिनीमन्त्राः;
66A, अथ त्रयदुर्गामन्त्रः; 66B, अथ मूलनीमन्त्रः; 67A, इति उद्यच्छदा-
प्रकरणम्; अथ भद्रकाल्यौसहस्रनाम ।

6268.

5267. मंक्षेपार्चा । *Samkṣepārcā.*

Substance, country-made yellow paper. $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the daily obligatory worship of Śrīvidyā to be performed by one unable to go into details. It quotes from and refers to *सुतसाम्प्रतन्*, *यामल* (Fol. 1), *नवरत्नशेखर* and *विष्णुसारसुतसाम्प्रतन्* (Fol. 2).

Beginning:—

अथ संक्षेपतः सर्वानां देवतानां वित्तपूजाविधिर्निश्च्यते .

... ..

श्रीविद्यायाः संक्षेपः । तदुक्तं स्तवस्तोत्रे ।
 पूजाविशेषान् देवेषु षडङ्गं विवर्कमोदितान् ।
 नः शक्तानाम् विस्तारे तथा चापस्तुं शक्यते ।
 अन्वयानवैकारि स्यात् संक्षेपार्चनमौत्तरि ।
 हेतिभिर्मध्यमाद्यं स्याद् द्वितीयं त्रयोविधम् ।
 चतुर्दशारवन्धवचतुर्थं प्रोक्तव्यतः ।
 पञ्चमं सर्व्वदुःखार्तिनाम्यत्र वाञ्छितप्रदम् ॥

अवमयैः ।

अशक्तानां हेतिभिर्मध्यमाद्यं स्यात् हेतुचतुष्टयसहितकामेन्दुरी-
 वक्षेन्दुरीभगमालिनीश्रीमहापुत्रसुन्दरीदेवताचतुष्टयार्चनरूपमेत-
 दाचार्यनमित्यर्थः । द्वितीयमाह त्रयोविधमिति । वशिष्ठादि-
 मध्यमान्तमिति । तृतीयार्चनमाह चतुर्दशारवन्धवचतुर्थं प्रोक्तव्यत
 इति तन्मप्रोक्तव्येतिव्यर्थः षोडशदशदिमध्यमान्तमिति यावत् ।
 पञ्चमं भृष्टहादिमध्यमान्तमिति यावत् । इति पञ्चप्रकारार्चा
 प्रोक्ता सर्व्वार्तिनिद्वये ॥

तत्रापी भूतशुद्धिप्राज्ञासामपुरःसरं करमुद्रासनचतुष्टयाङ्गवशि-
 न्वादिव्यासचतुष्टयं विधाव etc. etc.

6289.

3661. तन्त्रसंग्रहः । *Tantrasamgraha*.

Substance, palm leaf. 15½ x 1½ inches. Folia, 16. Lines, 3 on a page.
 Character, Bengali. Appearance, old, soiled and worn out. Incomplete at
 the end.

It deals with the details of Tantric initiation, e.g.,
 the characteristics of preceptor, the time for initiation, etc.

Beginning:—

यत्वा कालोपट्टाहं (वन्द्युगलं) ब्रह्मादिसुशान्कितम् ।

शिष्यस्य शोभनाथोयं क्षिपते तन्मसंग्रहः ।

+ + + मन्त्रश्च लक्षणं गुरुशिष्ययोः

शान्तो दान्तः कुलोवच्च विनीतः मुद्राशेखवान् ।

मुद्राचारः सुप्रतिष्ठः मुषिर्वैद्यः सुबुद्धिमान् ॥

Of the works and authors referred to in this work, mention may be made of the following:—

1. ज्ञानार्जवः ; 4A. विद्याधराचार्यः ; 5A. चामुण्डातन्त्र, सिद्धसागरसूत ; 6B. कल्पद्रुमः ; 7A. नवदीपः ; 12B. नम्रचामलः ; 13B. गौतमीयः ; 15B. योगविन्यासः .

6270.

5331. सारावली । *Sārāvalī*.

Substance, country made yellow paper. 19 x 3½ inches. Folia. 43. Lines, 6 or 8 pages. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete at the end.

The work deals with (Fol. 1–36A), the *pramāṇas* or authoritative texts on different rites in connection with initiation and describes the mode (*prayoga*) of performance of the rituals of initiation and the daily duties to be observed by the initiated.

Beginning:—

श्रीमन्मन्दिरपदपङ्क्तमिच्छन्त्ये

नलेष्टदायकमनिरुविधातकश्च ।

बाबागमार्थमयस्य गुरुनिर्दिष्टात्

सारावलीं परहिताय तनोति कश्चित् ॥

मन्त्रा दुरोरचीना चि भूवाः शास्त्राश्च वैष्णवाः ।

वज्रोज्जो नक्षत्रं तस्य शिष्यस्यापि प्रसङ्गतः ॥

Of the various works and authors referred to in the work, mention may be made of the following:—

ज्ञानतन्त्र (1B, 12A), वैश्वव्याससंहिता (2A), तन्त्रसार (28A, 33B).
रामार्चनचन्द्रिका (9B, 35A, 37A), वामदेवतन्त्र (9B, 42B), रत्नावली
(10A, 10B), विश्वसार (10A, 24B), योगिनौतन्त्र (10B), तारारहस्य
(11A, 24A), विष्णुयामल (11B), सारसंघट्ट (12A), तन्त्ररत्न (11B, 19A).
योगिनोद्दय (12A), पिङ्गलामत (12B), मालिनौविजय (14B), तन्त्रराज
(16A), राघवभट्ट (16B), तन्त्ररत्नचतुस्रवस्तुतन्त्र (19B), सिद्धेश्वरतन्त्र
(20B), सङ्केततन्त्रोद्दय (23B), सिद्धसारसूत (24A), शारदा (26B), क्रम-
दीपिका (29A), चन्द्रिका (36A).

6271.

10357. सर्वगमसारः । *Sarvagamasāra*

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folio 17, of which the fourth is missing. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 252. Character, Nāgara. Date, Śaṅvat 1813. Apparances, discoloured. Complete.

This work deals with the details of initiation including the characteristics of the preceptor and the disciple, the ten *saṅskāras* of *mantras*, the purification of the rosary, *nyāsa*, *jaṇa*, *homa* and *mudrā*.

Beginning:—

कुलीकः सर्वविद्यायामधिकारीति गौयसे ।
दीक्षा[र]पुत्रः स एवात्र सर्वमन्त्रस्य नायरः ।
नेष्टदेवगुरुः[ः] प्राची वगितापूजनीतुष्टकः ।
नित्ये त्रैलोक्ये काव्ये रतः कर्मेष्टनिन्दिते (सर्वदिने) ।

End:—

अथ षड्विंशः ।

वामहस्ताङ्गुष्ठगर्भे कर्णिका दक्षिणां नवेत् ।
दक्षिणागर्भे वामे दक्षिणाङ्गुष्ठं विनियोजयेत् ।
अभ्योन्मयोगतो देवि(१) षड्विंशसमीरिता ।

Colophon :—

इति श्रीसर्वभारतसारा सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement :—

खोखतं जोसादय्याराम लडाइतं व्यासजी श्रीहरलालजी
पीपलरामध्ये वास्तव्यं संवत् १८१३ मौनी आश्विन सुदे १५ ग
भोमवार । श्रीगुरु ।

6272.

2895. भावबुद्धामणिः । *Bhāvacūḍāmaṇi*.

Substance, country-made yellow paper. 16½ x 4½ inches. Folia, 11
Lines, 5, 6, 7 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Bengali.
Appearance, fresh.

The present MS contains the twelfth chapter of the
work which is quoted in various digests but no MS of any
part of which is reported in any Notice or Catalogue of
Sanskrit MSS. This chapter describes the forms of worship
known as *dirga*, *cīra* and *pāṇa*. It is interspersed with
quotations from नारमट्ट (Fol. 9B), अन्तर्गन्धर्वकण्ठ (7A), भगवद्
दुर्वासाः (8A) and भगवद्वाक्य (8A).

Beginning :—

अथ भावबुद्धामणिः ।

भावार्थं वक्ष्यामि भवेद्योगी महाकविः ।

तस्माद्भावं प्रवक्ष्यामि तदुक्तं भवेत्तत्तत् ।

भैरव उवाच ।

वसन्तकालेनैतं भाववर्कितमेव च ।

कथितं तु महादेवि कथयन्तानुक्तमपि ।

सर्वमन्त्रेषु विद्यासु भावसंकेतमेव हि ।
 इति सच्चिन्मय मनसा विशेषात् सर्वविद्धिरम् ॥
 रहस्यं न हि मन्त्राणां यदि भावो न विद्यते ।
 मन्त्रविद्धिः क्षतो न स्यात्पञ्चोमाचर्णनादिव ॥

देव्यावाच ।

भावस्तु त्रिविधो देव दिव्यबौरपशुक्रमात् ।
 गुरुवच्च त्रिधा चैव तथैव मन्त्रदेवताः ॥
 आद्यभावो मन्त्रादेव श्रेयः सर्वसम्पद्विदः ।
 द्वितीयो मध्यमः प्रोक्तस्तृतीयः सर्वमिन्दितः ॥
 ब्रह्मजपात्तथा होमात् कायक्लेशादिविस्तारैः ।
 न भावेन विना देव मन्त्रविद्याफलप्रदा ॥

Colophon:—

इति भावचूडामणौ भावार्णवो नाम द्वादशः पटलः ।

6273.

2771B. *Bhāvacūḍāmaṇi*.

Substance, country-made paper. 15 × 3½ inches. Folia, 4B-10. Lines, 7 on a page. Extent in ślokaś, 180. Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

The present MS contains the same chapter as found in the previous MS with the concluding portions missing. It comes up to the end of the last but one line of Fol. 10A of the previous MS, omitting the quotations found there. But the whole chapter looks like a quotation incorporated in some bigger work.

Beginning:—

अथ भावनिरूपणम् ।

भावभावशस्यस्रो भवेद्योगी महाकविः ।

इत्यदि सूचितं तद्विधिः कथ्यते ।

तदुक्तं भावचूडामणौ । भैरव उवाच ।

समयाचारः सङ्केतं भावसङ्केतमेव च ।

6274.

4660. भावनिरूपणम् । *Bhāvanirūpaṇa*.

Subsane country-made paper 12 × 5 inches. Folia 8. Lines 10 on a page. Extent in shloka, 300. Character Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

It deals with the same topic as in the MS described above. It quotes from works like भावचूडामणि, निरुत्तरतन्त्र and कुलिकातन्त्र. On the obverse of Fol. 1 are found the introductory lines of a Tantric compilation—the तन्त्रचन्द्रिका of Rāmagati Sena—of which the present work may not unlikely be a part. These lines run:—

नत्वा गुरोश्चरमपङ्कजपाखरेणं

संसारसागरसमुद्रगोकसेतुम् ।

तन्त्रादिशास्त्रं परिणोक्तं विमुक्तद्विजः

ओरामपूर्वगतिस च तनोति प्रसीम् ॥

तन्त्रप्राक्पाद्विमाणोद्य सुसुप्तानां विमुक्तये ।

ओरामगतितेनेन कियते तन्त्रचन्द्रिका ॥

Beginning:—

अथ श्रीपादगुरवे । अथ भावनिरूपणम् ।

कुञ्जिकातन्त्रे ।

देवदेव महादेव परमेश्च पुरातन ।
भावश्च ओतुमिच्छामि देवताया विप्रेशतः ॥
केन भावेन देवेभ्य देवतासु प्रसीदति ।
भावश्च ओतुमिच्छामि कथ्यतां प्राणवक्त्रम् ॥

ओम्निव उवाच ।

भद्रं भद्रं प्रवक्ष्यामि सावधानेन सुन्दरि ।
यं यं ज्ञात्वा विरक्षिष्य कष्टकृता न संशयः ॥
पालनं कुरुते विष्णुः ब्रह्म नाशकः पुनः ।
जगद्विषयं कुरुते यं ज्ञात्वा साधकोत्तमः ॥
... ..
... ..
भावश्च त्रिविधो देवि दिव्यरीरपशुक्रमात् ।

भावचूडामणौ भैरव उवाच ।

समयासरसकितं भावसंकेतमेव च ।
सूचितवन्तु महादेवि कथयन्त्याहुकमया ॥
रक्षस्यान्तां हि मन्त्राणां यदि भावो न विद्यते ।
सिद्धिर्न जायते देवि सर्वं सर्वं हि प्रीतये ।

End:--

यथेष्टाहुकमाधुर्वं न परैर्ज्ञायते विभो ।
तथा भावविभावस्तु समया परिभाष्यते ॥
एक एव महाभावा नानात्वं जायते विभो ।
उपाधिभेदभावेन भावभेदो न दृश्यते ॥

Colophon:—

इति भावनिष्कपणम् ।

6275.

9926. महाविद्यानुमानम् । *Mahāvīdyānumāna*.

Substance, country-made paper. 12½ × 3½ inches. Folium, 1. Lines. 23 in all. Extent in slokas, 30. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Complete.

It contains a polemic discussion about the logical interpretation of the term Mahāvīdyā.

Beginning:—

ॐ श्रीगङ्गाधिपतये नमः । ॐ श्रीविद्याप्रदाढ्यो नमः ।
 साधनाश्रयत्वाच्चकमहाविद्यानुमानं स्पष्टीक्रियते यथामति । महती
 विद्या महाविद्या तदुपयोग्यनुमात्रमपि तथा । विद्याया महत्त्वञ्च
 द्वाराव्याप्तकपलाधवप्रालिखे सति सिवाद्यभिधायसाधकत्वम् ।
 तत्प्रयोगश्च साध्यपदगतः श्लेषः । तत्र वृष्टात्मगता साध्याद्यम्-
 समत्वकया प्रविद्धिरभूता पक्षगता तु षण्मिति विवेकः ।

6276.

3173. ब्रह्मनिरूपणम् । *Brahmanirūpaṇa*.

Substance, country-made paper. 15 × 5 inches. Folio, 16. Lines, 12 on a page. Extent in slokas, 650. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:—

येन रूपेण ब्रह्माख्या ज्ञायन्ते षट्शतं तत् द्विषे ।
 व्याख्याज्ञायन्ते वादुर्वाचोदत्पद्यते रविः ।
 रवेरुत्पद्यते सोमं सोयादुत्पद्यते मही ।
 पञ्चभूतैश्च ब्रह्माख्या भवेत् पर्वतात्मजाः ।
 ब्रह्माख्याज्ञायन्तीषु कूर्मैरेष्टे ज्ञानतपः ।
 तत्पञ्चे(?) वायुकाकारा ब्रह्माख्या[?] बहवः स्थिताः ।

कारखे (का)वारिमधे तु कूळीचरति जित्तप्रः ।
अहमेव चिभूलेन पालयामि पुनः पुनः ॥

श्रीचण्डिकोवाच ।

किमाकारन्तु ब्रह्माख्यं तन्मे ब्रूहि महेश्वरः ।
कृष्टिप्रकारं तन्मधे किमा[का]रं हि तत्त्ववित् ॥

श्रीब्रह्मर उवाच ।

जन्तोराकारं ब्रह्माख्यं नावाविद्यस्वरूपकम् ।
ब्रह्माख्यं विद्यहं प्रोक्तं स्थूलसूक्ष्मादिकं हि यत् ।
मेवस्तन्मध्यके देवि तथा सप्त कुलाचलाः ।
मूलादिमस्तकानां वै सुमेधनां पर्वतः ।
स्थिता मेरुगोभोगे अष्टोत्था ऊर्ध्वदेशतः ।
भूर्भुवःकाट महेश्वरानि सप्त खर्गाः क्रमेण हि ।
द्वाकृष्ट्यां सप्त पातालान्तराणि परमेष्ठरि ।
सत्त्वगोके निराकाश महाज्योतिःस्वरूपिणौ ।
माययाच्छादिताभ्यां चनकाकाररूपिणौ ।
वृक्षपादादिरहिता चन्द्रतूर्याभिरूपिणौ ।
मया बन्धं नक्तेश्यं विद्या भिन्ना जगन्मुखौ ।
शिवशक्तिविभागेन भावते कृष्टिकल्पना ॥

इति ब्रह्मनिर्णयम् ।

ष्टकं देवि प्रवक्ष्यामि यथा कृष्टिः प्रजायते ।
सत्त्वगोके महाकाशी महाबलेन संघटा ।
चनकाकातिविलारा चन्द्रतूर्याभिरूपिकाः ।
अगादिपुत्रवसंयुक्ता तदंशा जीवसंघकाः ।
अलदधिर्यया देवि स्फुरन्ति विस्तुनिष्पन्नाः ।
यस्यायुतं परं विन्दुर्यया भूमी पतत्वपि ।
तदेव सङ्घसा देवि संज्ञायुक्तो भवत्वपि ।
ष्टकं देवि प्रवक्ष्यामि ब्रह्मब्रह्माख्यकल्पम् ॥

मेघपर्वतसन्मध्ये सख्यदेवाभयः शिवे ।
 महाघोरा नदी तत्र मध्ये देशे व्यवस्थिता ।
 सुमेरोक्षोर्द्धदेशे तु सख्यलोकं वरानने ।
 अघोभागे महेष्टानि प्रतिष्ठितं रसातलम् ।
 एवं क्रमे मेघमध्ये सुवर्गानि षण्दश ।
 पातालाः सप्तकस्योर्द्धं ब्रह्मपद्मं महेष्टानि ।
 अघोवर्त्मं हि तत् पद्मं घोरं मध्ये चतुर्दशम् ।
 पद्ममध्ये बीजकोषे स्थितचक्रं मनोहरम् ।
 वलयकाररूपेण समुद्राः सप्त संस्थिताः ।
 जम्बूद्वीपं मध्यदेशे षण्मुक्तोऽयं मनोहरम् ।
 त्रिकोणं मदनगारं कन्दर्पश्चादिदेवता ।
 तत्पदं हि जम्बूद्वीपं गन्धर्ववाहनं शिवे ।
 त्रिकोणे मदनगारे लिङ्गरूपो महेष्टगः ।
 मायाशक्तिर्महेष्टानि सुवर्गकाररूपिणौ ।
 तदेव वेष्टितं लिङ्गं सार्द्धं चित्रवर्णयुतम् ।
 लिङ्गच्छिद्रं श्रवणैश्च समाधिष्य स्थिता सदा ।
 ऐशं बीजं वरारोहे लिङ्गस्य वामदेशके ।
 सुसिद्धं ब्रह्मसदनं नादोपरि सुप्रोभनम् ।
 तत्रैव निवसेद्ब्रह्मा ऋद्धिकर्ता प्रजापतिः ।
 वामभागे च सावित्री देवमाता सुरेश्वरी ।
 तस्याः प्रसादमात्रेण ऋद्धिर्विततुते सदा ।
 यदूर्ध्वं ब्रह्मसदनं लक्ष्मणोन्नतविकृतम् ।
 तत् सख्यं परमेष्ठानि ऋग्मेदास्त्ये मयोरितम् ।
 त्रिकोणे परमेष्ठानि विषष्टितमकोटकाः ।
 तदैव परतराः प्रोक्ताः सख्यदेवाभयं हि तत् ।
 त्रिकोणमध्ये तद्वाङ्मे पद्मापूर्व्यं वरानने ।
 क्ष्मावरं पर्वतं पद्मं क्षीटं पञ्चमगुणमम् ।
 अयं कषादिकं तत्र नास्ति किं ह्यविरोधकम् ।

त्रिकोणवाङ्मे गिरिजे पर्वतं वज्रकपकम् ।
 नीलाचलं मन्दरञ्च पर्वतं चन्द्रशेखरम् ॥
 हिमालयं सुमेधञ्च मलयं भस्मपर्वतम् ।
 चतुष्कोणे वसेदेव एतत् सप्तकुलाचलम् ॥
 एतेषां शिखराण्यात् पर्वतं वज्रकपकम् ।
 नागादेवालयं देवि तत्रैव दानवामयम् ॥
 द्रव्यगुणमहावक्षि नागाकृपाणि तत्र वै ।
 जायन्ते च म्रियन्ते च पूर्वोत्तरेन वर्त्मना ॥
 एतत्पद्मस्योर्द्धदेशे भौमास्थपङ्कजं शुभम् ।
 पञ्चघटं तयाहृतं चतुर्दशविभूषितम् ॥
 पद्ममध्ये बीजकोणे सुवर्लीकं मनोहरम् ।
 सिन्दूरसदृशं रत्नवर्णेन शोभितं सदा ॥
 सिन्दूरारत्नवर्णेन निर्मितं चक्रपाणिना ।
 तस्योर्द्धे निवर्मेद्वयः श्रीर्वाङ्गी वामदक्षिणे ॥
 ब्रह्मणा कृत्यते लोकः प्रास्यते चक्रपाणिना ।
 वैकुण्ठं नाम तद् सर्वं (सर्वं) नागादेवालयं च तत् ॥
 वैकुण्ठस्य दक्षभागे गोकुलं सर्वमोहनम् ॥

Colophons :—

6B. इति श्रीचण्डिकाप्रश्नसंवादे दृढप्रतिष्ठापितम् सत्त्वलोककथनं नाम
 सप्तमोऽङ्कः ; 9A. इति बालोत्तमे सुतचतुर्दशपटलः ; 16B. इति बालोत्तमे
 आचारविधिरुचः पटलः ।

Though indicated as *Brahmanirūpaṇa* or *Brahma-
 nirūpaṇa* on the left margins of the leaves, the work contains
 extracts from different Tantras treating of cosmology,
cakras, *nāḍīs* and the worship of Śakti.

6277.

3458. **मन्त्रमुक्तावली ।** *Mantramuktāvālī.*

Substance, country-made paper. 15×3½ inches. Folia, 58. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 1,200. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The work begins on leaf 4B, the previous pages being taken up with the descriptions and illustrations of mystic diagrams called Rñidhanicakra, Akathahacakra, Akaḍama-cakra, Rāśicakra and the Nakṣatracakra.

This gives the *mantras*, *dhyānas*, *stavas* and *karacas* of various deities. Though a compilation, interlocutions, presumably quoted from other works, between Śiva and Pārvatī occur occasionally. It does not agree with the works of the same name described in IO. IV. 2852 and CS. V. 62.

Of the works quoted, mention should be made of the following:—

8A—ज्ञानबाल, 10A—रामनखर, 13B—आनन्दनखरी, श्रीकण्ठसूत्र,
45B—कावेरीतन्त्र ।

Beginning:—

ॐ नमो गोपालाय ।

अपाद्यापलिनाद्याह मादिने नतमादिने ।

अकपाय अकपाय शिवाय गुरवे नमः ।

गोपार्जुनवाच ।

ममवन् सर्ववर्जोऽहं कर्मात्मविशारद ।

मन्त्रमुक्तावलिं देव कथयन्तु ज्ञापयन्तु ।

ब्रह्माद्यैरपि यद् गोप्यं यद् गोप्यमनुरैरपि ।

कथयन् सभासेन सर्वतन्मन्त्रमेव च ॥

इत्यत्र उवाच ।

ब्रह्मवैकर्मणा देवि पुरादृष्टकर्मणः च ।

सर्वतन्मन्त्रं समालोच्य वक्ष्यामि हितकाम्यया ॥

शिवं भास्करं विष्णुं गतोद्भासोन् क्रमेण च ।

सिद्धादिक्रमयोगेण वक्ष्यामि सारविन्दयम् ॥

एकाक्षरे महात्मने मालात्मने तथैव च ।

सप्रलम्बे स्त्रिया दत्ते मित्रामित्रौ न श्लोघयेत् ॥

Colophons of the different chapters:—

7A, इति श्रीमन्मनुस्मृत्याख्यां गणेशस्य प्रथमः पटलः ; 8B, • श्रीसूर्यस्य
मन्त्रध्यानन्यासकवचनिरूपणं द्वितीयः पटलः ; 10A, इति श्रीपार्वतीमहेश्वरसंवादे
मालवोपाख्याने मन्त्रमुक्तावल्यां तृतीयपटलः ; 12A, इति मन्त्रमुक्तावल्यां चतुर्थ-
पटलः ; 13A, • [मङ्गु]वोचस्य कवचराजकथने पञ्चमः पटलः ; 15A, • श्री-
विद्याश्रीवालाकथने षष्ठः पटलः ; 16B, • सप्तमपटलः ; 17B, • उत्तरधामले
कामोदतन्त्रोक्तश्रीधाममहासर्वोक्त-ध्यानुचिह्नितार्चनं नामाष्टमः पटलः ; 19B,
इति श्रीमन्मनुस्मृत्याख्यां श्रीमन्महेश्वरविरचितं सप्तधामलोक्तमुक्तेः शरीकवचं नाम
नवमपटलः ; 24A, • सप्तधामलोक्तं मुक्तेः शरीकः सप्तधामलोक्तं सप्तमं ;
25A, • दशमपटलः ; 29A, इति मन्त्रमुक्तावल्यां मन्त्रपूजासङ्केतं नाम एकादश-
पटलः ; 33B, • सप्तकवचविधानं नाम द्वादशपटलः ; 37A, • योगेश्वरीमन्त्र-
पूजासङ्केतं ध्यामामन्त्रपूजासङ्केतं नाम त्रयोदशः पटलः ; 43A, इति श्रीमहाभैरवो-
पाख्याने मन्त्रमुक्तावल्यां चिह्नमन्त्रकवचम् ; 45A • चतुर्दशपटलः ; 47B, इति
मन्त्रमुक्तावल्यां पञ्चदशपटलः ; 52B, • षोडशपटलः समाप्तः ।

The 17th chapter which gives the 1,000 names of Chhinnamastā runs up to Fol. 57B but is not complete. After this Fol. there is another Fol., not numbered, containing three lines which belong to the 10th chapter, the colophon of which is also given there.

6278.

4706E. मन्त्रमाला । *Mantramālā*.

Substance, country-made paper. 13½ inches. Folia, 25B-42A. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

This contains a collection of *mantras* meant for particular deities and rites, generally in the order followed in the *Tantrasāra*. Descriptions of *ṛṣi*, *nyāsa* and *dhyāna*, though promised, are not usually given. A number of *dhyānas*, however, are found on Fol. 42-43B of this MS. These belong to Bhuvaneśvari, Annapūrnā, Padmāvatī, Jayadurgā, Durgā and Lakṣmī.

Beginning:—

ममामि सद्गुरुं प्राप्तं प्रवक्षं कुलनायकम् ।
यस्य प्रसादमासाद्य तदर्थं भवसागरात् ॥
आदौ मन्त्राक्षरं पञ्चावृत्तिप्रशिक्षणेन च ।
अष्टावशिष्टं सङ्ग्राहं तथा विष्णुनमनम् ॥
अभिन्वासाभ्यामकाभि यौरेव्याग्निकं तथा ।
अथविद्याव्यरोधेन परिभाष्य पुनः पुनः ॥

अथ सुवनेश्वरी । श्रीं १।४।१२। लक्ष् । ऐं श्रीं ऐं १।४।२१। लक्ष् ।
केचित् २० लक्ष् ।

Colophon:—

इति मन्त्रमाला समाप्ता ।

6279.

5733. मन्त्रपद्धतिः । *Mantrapaddhati*.

Substance, country-made paper. 14½ × 6 inches. Folia (by counting), 24, marked 1 to 6, 18, 24, 27, 28, 29, 31, 36, 42, 44, 50, 57-62. There are two leaves without leaf-marks. Lines, 15, 16 on a page. Character, Nāgara. Appearance, old, worn out and discoloured. Fragmentary.

On a modern piece of paper, pasted on the obverse of the first Fol., the name of the work is given in a later hand as दशावतारादिनमपद्धति. The fragments preserved deal with *bhūtaśūddhi*, *nyāsa* of different types, *purāścaraṇa*, initiation and the worship of Vaiṣṇavite deities.

Beginning:—

+ + कामलपत्रार्चं वेणुवादनतत्परम् ।
 देवकीनन्दनं + + कृष्णं गोपालरूपिणम् ॥
 वसोऽस्तु + + + +
 + + + + +
 अथ वक्ष्यामि मन्त्रस्य पद्धतिं नातिविस्तारम् ।
 ऋजुं लिङ्गप्रदां पुंसां भुक्तिमुक्तिप्रदायिनीम् ॥

Colophons:—

3A, इति मन्त्रपद्धतौ भूतशुद्धिर्नाम प्रथमः कण्ठः; 29A, इति मन्त्रपद्धत्यां वाक्पादिपुरस्कारकथनं नाम सप्तमः कण्ठः ।

6280.

5918. मन्त्रपारायणक्रमः । *Mantrapārāyaṇakrama*.

Substance, country-made paper. 9 x 4½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent in ślokas, 272. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1819. Appearance, old and discoloured. Complete.

This deals with the rules and procedure for *mantra-pārāyaṇa* or the muttering of *mantras*.

Beginning:—

अथ मन्त्रपारायणक्रमः । स तु श्रीवर्माचार्यैः कवीरि जगन्नाथे
 मायापुष्पजिनीवारादिश्लोके दूषितः ।

वधा ।

माया कुम्भजिनो जिघा मधुमती कालो कलामाजिनो
मातङ्गी विजया भगवतो देवो शिवा प्राम्भवो ।
हस्तिः शङ्करवल्गुभा चित्रवना वाम्बादिनो भैरवो
क्रीकारो त्रिपुरः परापरमयी साता कुमारोत्तरीति ॥ १ ॥

माया क्री, कुम्भजिनो हे, जिघा ह्रीं. मधुमती मुखा विन्दयुतः
विसर्गयुक्ता चेति चतुर्विधमाह्वयः । बाह्यादीनि दृष्ट्वा नामानि
प्राप्या वाद्विद्या यमि श्रीमूणविद्यायः श्रीमदाराधनमन्त्रा-
प्राप्तो मन्त्रपारायणक्रमः प्रदर्शिते ।

तत्र हतप्रातराह्निकक्रियो विविक्ते खाने खातनमःस्तोत्रे क्रीं
आधारपञ्चकमलासनाय नमः इति तत् संमुख्यं तत्र प्रादुर्भूत
उपविष्ट गुरुगणपति + + + प्रणम्य मूलविद्यायां प्राजापत्यं कृत्वा
संक्षेपतः कृत्वा संक्षेपतो मूलमुद्रां कृत्वा गणपतिमाह्वयत्वा
मूलविद्यायां ऋष्यादिकण्ठकण्ठ्यासं + + + देवतकरण्यं च
विद्याय देवीं ध्यात्वा मानसैवपचारैः औपदेवतात्मकपारायण-
वधमारभे । तत्र तावत् मूलविद्या क्रीं आ काशो सौः । मूल क्रीं
आ कालो सौ । मू० क्रीं इ कालो सौ । मूल क्रीं इ कालो
सौ । मू० क्रीं उ कालो सौ ।

Colophon:—

14B, इति मन्त्रपारायणक्रमः ।

This colophon is followed by 28 verses which speak
of *Antyāyāga*:—

अथातो वक्षे संक्षेपावन्वयानविधिमतम् ।
साधकानां च सिद्धानां शैक्षितानां त्रिवर्गमेव ।
शैक्षितास्त्रिविधाः प्रोक्ता उत्तमाधममध्यमाः ।
उत्तममध्यममन्त्रोऽपि सर्वोत्तमोत्तमरत्नमात् ।

अथमस्यापि गान्धेहिर्मोषिका वायव्योऽथवा ।

पारिषेष्टादयान्धेहिः मन्त्रमस्तेति नः क्षितिः ।

This portion of the manuscript ends without any colophon, but with a date:—

संवत् १८१६ मौवी भारी सुदी ० चार सनीचर ।

6281.

9309. गायत्रीमाहा । *Gāyatrīmālā*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent in ślokas, 130. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This MS contains the gāyatrīs of Brahman, Viṣṇu, Rudra, Mahālakṣmī, Nṛsimha, Lakṣmaṇa, Kṛṣṇa, Gopāla, Paraśurāma, Tulasī, Hanumān, Garuḍa, Agni, Pṛthvī, Jala, Ākāśa, Sūrya, Candra, Guru, Paramahansa, Pavana, Hansa, Gaurī, Devī, numbering 24 in all.

Colophon:—

इति श्रीचौविच गायत्री सन्पूर्णा । मुममस्य ।

6282.

10250. बलिदानमन्त्रः । *Balidānumantra*.

Substance, country-made paper. $7 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This contains the *mantras* in connection with offerings to Vātuka, Kṣetrapāla, Yoginī and Gaṇapati.

6283.

9153. वीरभद्रतन्त्रोक्तप्रयोगः । *Virabhadratantrotkta prayoga.*

Substance, country-made paper. 13 x 6 inches. Folia, 7. Lines, 13 on a page. Extent in slokas, 175. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This MS contains a number of *mantras* the applications of which in magical rites are indicated in Hindi. The *mantras* appear to be taken from the *Virabhadratanttra*, colophons of the first four chapters of which are found here (Fol. 3A, 4A, 5B, 6B).

Beginning:—

अथ शिवशिवसंवादे वीरभद्रतन्त्रोक्तप्रयोगः ।

6284.

7856. मन्त्रशुद्धिप्रकरणम् । *Mantrasuddhiprakaraṇa.*

Substance, country-made paper. 12½ x 4½ inches. Folia, 10. Lines, 12 on a page. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

It describes how *mantras* favourable for particular individuals are to be determined.

Beginning:—

अथ मन्त्रशुद्धिप्रकरणम् ।

मन्त्राणां तत्त्वज्ञाविषयज्ञानमेवेष्टं शुद्धिः ।

निबन्धे ।

साधकानां शरीरविज्ञौ मन्त्रशुद्धिमयो ब्रूये ।

क्षताराराष्ट्रिकोक्त्यामनुष्ठानम् भवेन्मन्त्रम् ।

... ..

... ..

बौद्धमन्त्रा जैनमन्त्रा वैष्णु सिद्धादिग्रन्थम् ।
एतद्भिन्नेषु मन्त्रेषु मुद्रिरावणकौ मताः ।

6285.

10333. **आन्नायः ।** *Ānnāya.*

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 41. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Complete.

This contains *mantras* for the worship of various deities.

Beginning:—

ओमावादिगुह्यत्रयं महापतिं पोटत्रयं मेरुवं
सिद्धौषं वटुकत्रयं पद्मपुगं दूतौक्यं मङ्गलम् ।
वीरान् द्युष्टयतुल्यवष्टिभक्तं वीरावलीपञ्चकं
ओमन्त्रानि मन्त्रराजसहितं वन्दे गुरोर्मङ्गलम् ।
पूर्वं दक्षिणपश्चिमोत्तरमनुं चोहं ततोनुत्तरं
स्रोतद्वन्द्वपरागुह्यं चरकान् रक्तादिमन्त्रान् ।
पञ्चाम्ना नवनायकोद्गुह्यवशाघारं च बद्धदर्शनं
वामाद्यष्टकसप्तविंशतिरष्टस्याप्तान् न्यसेत् पूजयेत् ॥

Colophons of the different chapters:—

4A, इति पूर्वाङ्गायः; 6B, इति दक्षिणाङ्गायः; 10A, इति पश्चिमाङ्गायः;
11B, इत्युत्तराङ्गायः; 13A, इत्यूर्वाङ्गायः; 13B, इति दिक्षौकः; इति सिद्धौकः;
14A, इति मातृवौकः, इत्यूर्वाङ्गः; इति दिक्षौकः; इति सिद्धौकः; 14B, इति
मातृवौकः; इति परौकः; 15A, इति दिक्षौकः, इति सिद्धौकः; 15B, इति
मातृवौकः; इति कामराजौकः; इति दिक्षौकः; इति सिद्धौकः; 16A, इति
मातृवौकः; इति गोपासुवौकः; 17A, इति कामराजविद्याचरकवाचना; 17B,
इति गोपासुविद्याचरकवाचना; 18A, इति खोवचरकवाचना; 19B, इति
श्याम्बचरकविद्या; 20A, इति श्याम्बचरकवाचना; 21A, इति वरापादुका-
क्रमः; 21B, इति गोपासुपादुकाक्रमः; 22A, इति दिक्षौकः; 22B, इति

मिद्धोक्तः 23A, इति सामयौक्तः; इति पारम्पर्यम्; 25A, इति सङ्गमादुक्ता;
28B, इति सप्तविंशतिरुक्त्यादि; 29A, इति पञ्चाङ्गाः; 29B, इति वष-
ट्पायः; 32B, इति षड्दशविद्याः; 33A, षड्विंशविद्याः; 33B, इति
बह्वर्णविद्याः; 34A, इति वाग्देवताद्वयम्; 34B, इति बह्वर्णविद्याः;
37A, इति त्रिन्शत्तन्त्राः; 39A, इति पञ्चपञ्चिकाः; 40B, चतुर्विंशविद्याः;
41A, इति खिलतन्त्राः; इति श्रीमहाभारतः समाप्तः ।

Post-colophon Statement:—

इदं पुस्तकं कृतपुण्यपुण्यसङ्गितानामभिनिविष्टमभिनिविष्टेन लिखितं ।
श्रीगुरुत्वरक्षणविन्दामस्तु । संवत् १८८६ पौष शुद्ध १४
शुक्रवास्तरे समाप्तः अभि ।

6286.

6550. *Āmnāya.*

Substance, country-made paper. 11½ x 3½ inches. Folia, 17. Lines,
7 on a page. Extent in slokas, 300. Character, Nāgara. Appearance,
fresh. Complete.

In the last colophon the work is called *Āmnāyaprakāśa*,
the word *prakāśa* being added in a later hand. This agrees
closely (though not fully) with the work of the same name
described above.

Post-colophon Statement. —

श्रीलज्जामार्गमस्तु । श्रीदक्षिणाचारमतप्रवर्तकश्रीनाथ-
भट्टमतेन लिखितमिदं । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः । श्रीचन्द्र-
पूर्णाये नमः । श्रीकालमैत्रेयाय नमः ।

6287.

10356. *माहेश्वरी विद्या । Māheshvarīvidyā.*

Substance, country-made paper. 9 x 5½ inches. Folia, 4, marked 4, 5,
7, 8. Lines, 14-16 on a page. Extent in slokas, 110. Character, Nāgara.
Date, Śarvat 1814. Appearance, discoloured. Incomplete.

This contains a number of magical *mantras*. Along with this is found one leaf of the *Nṛsiṃhasahasranāma* (*Stotraratnamālā*, Madras, 1927, Vol. I, pp. 418ff).

Colophon:—

इति श्रीभाग्यमोक्षमहामाहेश्वरी महाविद्या चक्रेश्वरी ।

Post-colophon Statement:—

श्रीसंवत् १८२४ । श्रावणे शोभा १६७८ । एतं पुस्तकं
लिखायत आसनी श्री५ हरनाथजी । लिखतं श्री५ दयाराम ।
वासतश्च श्रीपलादमध्ये ।

6288.

11338. [निर्वाणमन्त्राः] । *Nirvāṇamantra*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 8. Lines, 7 on a page. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

This gives the application of six *mantras* associated with the six *āmnāyas*.

Beginning:—

अथ श्रीनिर्वाणमन्त्रासंवर्तनन्दनाथनिर्वाणमन्त्रस्य काणाग्रिम
श्रुतिः इत्यतोऽन्तः श्रीनिर्वाणदक्षिणाकाशिका देवता हसौ शक्ति
श्री श्रीकेश श्रीमलेश्वरिश्चर्ये विनियोगः ।

6289.

10189. मन्त्रसंग्रहः । *Mantrasaṅgraha*.

Substance, country-made paper. $12 \times 4\frac{1}{4}$ inches. Folia, 20, of which Fol. 3 is missing. Lines, 11 on a page. Extent in ślokas, 740. Character, Nāgarī. Date, Śarpvat 1837. Appearance, discoloured and worn out. Complete.

It relates to the black rites of the Tantras and contains *mantras* in Hindi. After the fifth chapter there is a section on *dhārācakra*.

Beginning:—

महादेवं नमस्कृत्य गिरिजाङ्गविभूषितम् ।

सर्वकामप्रदासारं सावरोयं प्रतिस्थते ॥

... ..

भावा संकृतयुक्तोयं सर्वो नो गोप्यश्च सर्वदा ।

तं सर्वं कथयिष्यामि प्रत्यक्षं सुवि कामदम् ॥

... ..

... ..

अथ वावा आदममन्त्रः । गुह्यस्य विस्मिदन्नाहंकाप्रमोमिदम-
कारः । आदिगह-इष्टिकरतारपेदनहरण + ह्रियकौ व्या जग च-
वेद चतु पांच पण्डव अथ मार साह समुद्र आठ वस्तु नव गज
दश एवमन्त्र गारह बज वारह राशि तेह नमोल चोदहइ
मुवद पंजह तियः.....।

Colophons of the different chapters:—

4B, इति श्रीशिवरत्नने मन्त्रसंग्रहे भातुमत्यादिदेवीचरिते प्रेताष्टान्युप-
[ग्र]मनपर्यन्तः प्रथमः प्रका[शः] ।

8B, •भातुमतीसोनाचरी-इथाकतुत्तरकलाप-उपदेशाच्छरीर[काधु]पशमन
द्वितीयः प्रकाशः ।

11B, •भातुमतीसोनाचरी-आकतुत्तरकाकोपदेशसंघमोक्षपटोद्घाटनपमुर-
रक्षागर्भमोचनबालकरक्षादिप्रयोगस्तृतीयः प्रकाशः ।

15B, •भातुमतीसोनाचरी उथाकतुत्तरकलापदेशस्यावरचमोपविज्ञोप-
शमनादिप्रयोग इव चतुर्थप्रकाशः ।

19A, •उत्थानद्विचित्रकलोपदेशाच्छरीरनमारखोषाटभोवेबादि पंच प्रकाशः ॥

Post-colophon Statement:—

सुम सन्मद १७० समैवाम आवम सुदि हारश्री वार मुक्तवान
पूर्वाङ्कदेकाशं चक्षुमिव ।

6290.

10031. *Mantrasaṃgraha*.

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 54. Lines, 8-9 on a page. Extent in ślokas, 700. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

In the present as well as the following MS, the fourth and fifth chapters are referred to, presumably through inadvertence, as the third and fourth. The section on *dhārvakra* is attributed in these MSS to Gorakṣanātha.

This and the following two MSS have a different beginning which runs :--

अथ भूतवैद्यलक्षणम् । आदिब्रह्मदाय ।

कृष्ण उवाच—

राक्षसेनाभिभूतस्य विकारं दृष्ट्वा पाण्डव ।

मायते दृश्यते नम्र आस्फोटयति धावति ॥

6291.

10544. *Mantrasaṃgraha*.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 27. Lines, 9-11 on a page. Extent in ślokas, 660. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

The concluding portion of the second chapter along with its colophon is absent in the present MS.

6292.

10436. *Mantrasaṃgraha*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 8, 9 on a page. Extent in ślokas, 144. Character, Nāgara. Appearance, fresh, though worn out. Incomplete.

The present MS contains only the first chapter of the work.

6293.

1172B. वर्णकोषः । *Vaṇakoṣa*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 10B-16. Lines, 7 on a page. Extent in slokas, 85. Character, Nāgarī. Appearance, old. Incomplete.

The work is called *Vaṇakoṣa* in the first stanza and referred to by the same name in one of the introductory lines while the other, apparently through inadvertence, calls it *Bījakoṣa*. The work gives a list of words used in the Tantras to indicate the different letters of the alphabet. The present MS runs up to the letter ऋ.

Beginning :-

अथ वर्णकोष उच्यते । ओगोशाय नमः । अथ बीजकोषः ।
नत्वा भगवतीं कृष्टा ओविनायकसंहिता ।
तत्त्वोद्धारसुबोधाय वर्णकोषः प्रतन्यते ॥
अकारः केशवो विष्णुः श्रीकण्ठः कौर्त्तिव च ।
पर्योदरो मङ्गलराज्ञो खगदिन्द्राक्षो मयः ॥

6294.

180. मातृकाकोषः । *Māṭṭkākōṣa*.

Substance, machine-made paper. 17×5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent in ālokas, 70. Character, Bengali. Date, 1727 B.E. Appearance, tolerable. Complete.

The present MS has been described in L. I. 425. The work is of the same nature as the one described above.

Beginning:—

उद्यत्प्रद्योतनप्रस्थमतर्कगुणवैभवम् ।
 लम्बेरमास्थमन्वाया क्कृच्छ्रं नौमि भूतये ।
 श्रीमन्ननुर्मुखापार्थ्यपरखाम्बुद्वयम् ।
 गत्वा संक्षेपतो वक्ष्ये माटकाकोषमङ्कृतम् ।
 ॐकारः प्रथमस्तारस्तारको ज्योतिरादिमः ।

End:—

संक्षेपात् माटकावर्जनामान्येतान्यनुष्ठमान् ।
 साधूपकृतये सम्पक् प्रोक्तानि विदुषां मुदे ।
 व्ययन् माटकाकोषः सर्वकोषोत्तमोत्तमः ।
 धारागादस्य मन्त्राणां भवेदुद्भरणे क्षमः ।

Post-colophon Statement:—

श्रुकाब्दाः १७२७

6295.

9652. बीजवर्णसङ्केतः। *Bijavarṇasamketa.*

Substance, country-made paper. 10½ x 5½ inches. Folia, 2. Lines, 19 on a page. Extent in ślokas, 55. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1913. Appearance, old. Complete.

This work describes a number of *bijas* and contains a list of words used in the Tantras for the letters of the alphabet.

Beginning:—

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
 तत्रादौ बीजवर्णानां सङ्केतः स्फुटमुच्यते ।
 ग्रन्थं प्रवर्णयित्वा तन्मायादि न पूर्वभाक् ॥ १ ॥
 वर्णाक्षरं रश्मिवर्णैः चराक्षरं कथिताय च ।
 कक्षगानि ह्यने वर्णाः कादयोऽष्टौ प्रकीर्तिताः ॥ २ ॥

कादीनि पञ्च पञ्चैव भवन्ति यदि ज्ञादि च ।
जादिद्वयस्य मालायां खरेणोक्तोक्तिका ॥ ३ ॥

End :—

यकुलो नकुलीयस्य हंसयुवस्य ज्ञाजनी ।
यनयो नकुलीबोजं परमाका अमाटजः ।
जस्तु सर्वर्तको ज्ञानो वर्णान्ताकस्य क्षोहितः ॥

Post-colophon Statement :—

सं० १६१३ साय सुदि ।

After the colophon there are a few lines about
mūlāsamskāra.

6296.

1172A. बीजकोषः । *Bījakoṣa*.

Substance, country, and paper. 10 x 4 inches. Folio, 4-10 lines.
7 on a page. Extent in slokas, 60. Character Nasta'liq. Appearance old
Complete.

The earlier portion of the MS appears to have contained
another work of which the colophon is found in the beginning
of the present MS:

[मा [लिकावर्गानिर्घण्टः समाप्तः । मन्त्रमहोदध्यानुसंगीः ।

The present work which describes various *bijas* begins
with the four stanzas occurring at the beginning of
Prakāraṇtaramantṛābhīdhāna (Tantrik Texts, Vol. I, pp. 5ff).
These are followed by the verses quoted below:—

अथक्त्वा त्रिमात्रस्य मूलज्योतिः शिवोऽथयः ।

प्रकाशं ॥ ॐ ॥

शिवसम्प्रदायैः प्रकाशः स्वरोपेतैः सविन्दुगम् ।

महाप्रियमिति ख्यातं मन्त्ररिद्रिप्रदायकम् ॥

प्रकाशं ॥ ॐ ॥

द्वितीयबीजं तद्विज्ञेयं प्रेतबीजं सुखावहम् ।
हयग्रीवस्य बीजं तत् प्रक्षिप्तप्रसादसङ्गतम् ॥ हंसैः ।

End:—

संवर्तो दक्षनेत्रायो विन्दुनादविभूषितः ।
गारुडं बीजमाख्यातं शिवं सर्वविषादहम् ॥ ह्रीं ।
हंसप्राणस्त्रयः प्राणवायुः स एव हि ॥ हंसः ।

Colophon:—

इति बीजकोषः समाप्तः ।

6297.

9158. *Bījakoṣa.*

Substance, country-made paper. 11½ x 5½ inches. Folio, 3. Lines, 14.
Extent in ślokas, 80. Character, Nāgari. Date, Samvat 1815. Appearance,
clearable. Complete.

This work gives the names and forms of the various
bijs used in the Tantras.

Beginning:—

ओम्कारोऽयं नमः । अथ बीजकोषः ।

ॐ प्रणव तार कालो लोमा अम्बक आसतारकवेदादि इति
प्रणवनाम । ह्रीं । लक्ष्मी पद्मा हृदिगङ्गायै शरीरहृदयमना
वक्त्रमणो ह्रमे हृदिप्रिया इति लक्ष्मीबीजनाम । श्रीं पराश्रुति
लक्ष्मा माया सकला कृष्णा लक्ष्मा लक्ष्मा देवी प्रणव इति लक्ष्माबीज-
नाम । ह्रीं कामराज पद्मेव नन्दन मन्मथ मार प्रद्युम्न कन्दर्प इति
कामराजबीजनाम । ऐं वाग्भव ऊर्ध्वबीजं चण्डां चण्डिकेश्वरं चण्ड-
वर्धनवसना शार्ङ्गक्री इति वाग्भवबीजनाम ।

End:—

इति हवि कान्ति शोभा सुखमा इति हविबीजनाम । तौ कथं
जीमूत कथंभूत् कथं चन इति च हविबीजनाम ।
वर्णादी देवदेविष्य कोशं धोक्तं मया ध्रुवे ।
नाभासम्भूतं देवि सर्वग्रासविनिश्चितम् ॥ १ ॥

Colophon:—

इति बीजकोश सम्पूर्णः ॥

Post-colophon Statement:—

श्रीसं० १८२५ ज्येष्ठे कृष्णपक्षे अश्विने ।

6298.

9101. *Bījakoṣa.*

Substance, country-made paper. 10×6 inches. Folia, 11. Lines, 2 on a page. Extent in ślokaś, 55. Appearance, fresh. Character, Nāgarī. Complete.

Unlike other works of the same name, the present work contains only a collection of names.

Beginning:—

प्रणवः । १ । वागभवः । २ । माया । ३ । कण्ठी । ४ ।
कामः । ५ । पाशः । ६ । कलाः । ७ । गबड़ः । ८ । कटुः । ९ ।
काली । १० । सिद्धा । घर्मः । जया । हयघोषः । गौरी ।
साध्यः । वधू । महाकोषः ।

B. WORKS DEALING WITH PARTICULAR DEITIES.

I. ŚAKTI.

(1) KĀLI.

Pūrṇānanda.

6299.

811. श्यामारहस्यम् । *Śyāmārahasya*.

Substance, country-made paper. 14½ x 3 inches. Folia, 118. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2,700. Character, Bengali. Appearance, old and repaired. Incomplete.

The present MS runs up to the end of the 18th chapter. MSS of the work, complete in 22 chapters, have been described in IO. IV. 2597, L. II. 591. The work has been published in the *Vividhatantrasaṅgraha* and by Prabodh Chandra Pal and Brothers (Calcutta, Śaṃvat 1948).

6300.

3880. *Śyāmārahasya*.

Substance, country-made paper. 15 x 4 inches. Folia, 150. Lines, 5, 6 on a page. Extent in ślokas, 3,660. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in 22 chapters.

6301.

4510. *Śyāmārahasya*.

Substance, country-made paper. 19 x 3 inches. Folia, 97. Lines, 6 on a page. Extent in ślokas, 2,700. Character, Bengali. Date, Śaka 1713. Appearance, fresh. Incomplete with 18 chapters.

Post-colophon Statement: —

श्रीधरनारायण शर्मा: स्वाक्षरं पुस्तकम् ।

प्रकाश्या १७१३ ।

6302.

9345. *Syāmārahasya*.

Substance, country-made paper. 9½ x 11 inches. Folia, 35. Lines, 8 on a page. Extent in ślokaś, 420. Character, Nāgara. Appearance, tolerable. Incomplete.

This MS contains the first two chapters and a portion of the third.

Kāśinātha Tarkālakṣara.

6303.

3177. श्यामासपर्याविधिः । *Syāmāsa-parāvidhi*.

Substance, machine-made paper. 12½ x 4½ inches. Folia, 47. Lines, 12 on a page. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The work deals with the details of the worship of Kṛṣṇa. A manuscript of the work, complete in seven chapters, is described in HPR. II. 224 where the date of composition is given as Śaka 1699. Another MS, complete in five chapters, but presumably containing the same material, is described in Mad. T. (VI. 5122). One more MS, complete in five chapters and written in the Nāgarī script, is in the old collection of the Society (I.E. 28). The present MS contains only a portion of the work. We have in the present MS only one colophon (of chapter I) on Fol. 23B. Another work of Kāśinātha belonging to the old collection of the Society is the *Saparyāsāra*.

It is not known whether the *Tithitattvaṭīkā* (HPR. I. 150), *Prāyaścittikadambasūtra* (HPR. I. 237) and *Prāyaścittatattvaṭīkā* (HPR. I. 238) are also by the same author. *Cat. Cat.* (I. 105) confuses him with Kāśinātha, son of Jayarāma.

A list of Tantra works on which the present treatise is based is given as follows (Fol. 1):—

कालीतन्त्रं कौजतन्त्रं कामाख्यां कुलिङ्गां तथा ।
 कालिकोपाध्यायं कालीकथं कुलार्णवम् ॥
 कुमारोत्तमकथं तथैव कल्पसुतम् ।
 तारातन्त्रं चोदितम् शक्तिवज्रमन्त्रकम् ॥
 ज्ञानतन्त्रं तन्त्रराजं गुप्तसाधनतन्त्रकम् ।
 पुराणव्याख्यानं महाकालस्य संश्रिताम् ॥
 स्वयामन्त्रतन्त्रं तारासूक्तं तपोत्तरम् ।
 तन्त्रं त्रिपुरारक्षेयं महाकाभिरमेव च ॥
 ब्रह्मविद्यासं विमलां बाष्पाच्चैव विनासकम् ।
 वीरतन्त्रं विश्वसारं योगिनीं गुह्यतन्त्रकम् ॥
 संयोगश्च समयांस्तन्त्रश्च सगुह्यतमम् ।
 राधातन्त्रोत्तरातन्त्रमद्भुतकल्पसुतम् ॥
 छन्दोगोत्तरखण्डश्च तथाचारस्य सारकम् ।
 चित्तामक्तिं भूतसिद्धिं तथापाद्यर्थाः श्रुतिम् ॥
 लोडनं नीलतन्त्रं चैतृकारौ भैरवं तथा ।
 यतामि मूलतन्त्राणि बहुमपि च संयोजनम् ॥
 कालीतन्त्रं तत्त्वबोधं तन्त्रावन्तरङ्गिणीं ।
 नारायणीयकं चैव त्रिपुरावारसंयुजम् ॥
 तारावज्रसूक्तिश्च ताराकल्पलतां तथा ।
 तन्त्रसारं तन्त्रभोवं ताराभक्तिसुधार्यवम् ॥
 शक्तिकर्म धारदाश्च शान्तावन्तरङ्गिणीं ।
 ग्रामारहस्यं विमलं कालिकाचौविधिं तथा ॥

दृष्टार्थवच्च विमलं कौतिकाचमदीपिका ।
 कौतावर्णिं यच्च यक्षपूजाक्रमजतां तथा ॥
 मन्त्रदर्पकासंयुक्तं तथा मन्त्रमहोदधिं ।
 द्रव्यादिकुलशास्त्राणि समालोच्य पुनः पुनः ।
 साधकानां हितार्थाय यत्प्रमेयं वदाम्यहम् ॥

Kāśinātha.

6304.

6528. काशीभक्तिरसायनम् । *Kāśibhaktirasāyana.*

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 29. Lines, 10
 on a page. Extent in ślokaś, 550. Character, Nāgara. Appearance, fresh.
 Complete in eight chapters.

Beginning :--

श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।
 महाकाशीपदग्रहं निघाच हृदि सन्दरम् ।
 काशिबाध(मने)[प्रत]नुते काशीपूजारसायनम् ॥

तच्चादौ व्याख्याननिर्णयः ।

इयमाहस्यादिग्रन्थेषु ।

देवग्रहं प्रविश्य स्नातनं समूह्य स्नानिकाद्याचनेनोपविश्य पूर्वदिन-
 पूजावशिष्टासनं पीत्वा पूजनं कर्तव्यमिति वदन्ति ।

तन्मन्त्रचमनञ्च पठन्ति ।

भावचूडामयी—

विद्या हेतुकमाख्याय सोमपुक्तो महेश्वरः ।

न पूजासासनं कुर्यान्न च ध्यानं च चिन्तायम् ॥

तस्माद्भक्ता न पीत्वा च पूजयेत् प्रहसेन्नरोमिति

... ..

... .. तथापि ब्राह्मणमातेरासवदावधानं

निबिडमेव । किन्तु श्रद्धास्थैवास्तवदानपानपौरुषिकारः । तथा च
महाकालसंहितायां ।

मध्येन सात्त्विकेनैव ब्राह्मणः पूजयेच्छिवमिति ।

भैरवतन्त्रे ।

क्षीरेण ब्राह्मणैस्तर्प्या हृतेन नृपवंशजैः ।

मादिकैर्वैश्यवर्गैस्तु व्यासवैः श्रद्धातिभिर्भरति ।

Colophons of the different chapters :—

3A, इति कालोभक्तिरत्नायने व्याचारनिर्णयाख्यः प्रथमः प्रकाशः ; 4A, •द्वाविंशत्यक्षरोमन्मोक्षाराख्यो द्वितीयः प्रकाशः ; 7A, •प्रातःकृत्यादितान्त्रिकसन्ध्या-
विधानाख्यः तृतीयः प्रकाशः ; 14A, •द्वारपूजनादिन्यासविधानाख्यश्चतुर्थप्रकाशः ;
21B, •यन्त्रोद्धारदिप्रधानदेवतापूजनविधानाख्यः पञ्चमप्रकाशः ; 26B, व्यावर-
ण्यविधानाख्यः [षष्ठ]प्रकाशः ; 28A, •विद्यामाहात्म्योपासकधर्मविधानाख्यः
सप्तमः प्रकाशः ; 29A, इति श्रीमद्भट्टोपनामकशिवरामभट्टाङ्गजयगामभट्टसुम-
शिवभक्तसुतन्त्रश्चाक्षरप्रौढदक्षिणाधारागुप्तादिकाश्चोपासकभट्टविरचिते कालोभक्ति-
रत्नायने पुरश्चर्याविधानाख्योऽष्टमः प्रकाशः ।

Post-colophon Statement :—

मालवीयबालमुकुन्दस्यैवं पुस्तकम् ।

Authorities quoted and referred to :—

1, धामारहस्य, भावचूडामणि, कुलार्थव, समयाचारः ; 2A, महाकाल-
संहिता, कुलचूडामणि, आनार्थव, लघुस्तव, दृष्टश्रीकर्मसंहिता, कालमाधवनिबन्ध ;
2B, भैरवतन्त्र, ब्रह्मसामल, कुलार्थव ; 3B, भैरवतन्त्र ; 4B, कालिकास्तुति ; 5B,
गोलतन्त्र, सतन्त्र, तन्त्रसारः ; 6A, शारदाटोका ; 6B, चूडामणि, कौमारोत्तम ;
7A-B, कुमारोक्त्य, पेटुकारिणीतन्त्र ; 11A, दक्षिणामूर्तिसंहिता ; 14A,
विद्वेधरोतन्त्र ; 14B, कालिकाकुलसङ्काव, कुलसङ्काव, कालोक्तम ; 20A,
भैरवतन्त्र, मन्त्ररत्नावली, कालोक्त्य ; 21A, मन्त्रसूक्त ; 22A, तन्त्रचूडामणि ;
24B, विमुक्षेत्रमहातन्त्र ; 25A, चंदापारमेश्वर, कालोक्तम ; 26B, तन्त्रसार-
संहिता ; 29A, सुखमाणा ; 29B, उत्तरतन्त्र ।

Rāmacandra Kavicandra Cakravartī.

6805.

3459. श्यामाकल्पलता । *Śyāmākālpalata*.

Substance, country made paper. 15½ x 4 inches. Folia, 124. Lines, 8 on a page. Extent in Slokas, 3,980. Character, Bengali. Date, Śaka 1722. Appearance, fresh. Complete in 11 staves.

Last Colophon :-

इति श्रीमाधनकविकण्ठाभरणचक्रवर्तिसुतरामचन्द्रकविचन्द्र-
चक्रवर्त्तिविरचितः श्याम'कल्पलता समाप्तः ।

Post-colophon Statement :-

यदत्र श्रान्त्या स्मरितं विशदं
विमर्शितं तन्नु तत् सुधीरैः ।
अतो भवाम्यौ परितस्तु श्रान्ति-
र्न ज्ञायते कस्य पदे पदे वै ॥
मुममस्तु प्राकाश्याः १७२२ श्रीगंगाधरस्य चण्देष्टादिवसे श्रीमज्ज-
वानरे शुक्लपञ्चमीश्रावण्या समाप्तस्यायं ग्रन्थः ।
श्रीशिवप्रसाददेवग्रन्थः स्नातकमिदं पुस्तकम् ।
भवान्याः पदाक्षेपयो नै रुदास्तु ।

The special features of the work and the works consulted in preparing it are thus indicated (Fol. 1A) in the beginning:—

यद्यपि पूर्वाग्रहैः सर्वत्र हन्तुं दक्षितं श्रान्त्या
तत्र स्नातकानां प्रायो लोको विभेति युगधर्मात् ।
अत इह सर्वकथानामविगीताचारमार्गेण
साधकानिद्रिपलेयं कल्पलता तन्मतेऽस्माभिः ॥
स्नातकं वीरतन्त्रं फेलागीतन्त्रमेव च ।
कालिकाकुलसम्बन्धं कालीतन्त्रं यामलम् ॥

कुलचूडामखिवापि कुमारीतन्त्रमेव च ।
 कुलाद्यं तथा कालीकल्पं भैरवतन्त्रकम् ।
 कालिकाकुलसद्भावं तथा चोत्तरतन्त्रकम् ।
 वीर्य तन्त्रमाद्येन वक्ष्ये मोक्षप्रदायिनीम् ।
 कलौ कल्पदुर्मग्न्यां कालिकां भवभूतिदाम् ।

MSS of the work have been described L. I. 267,
 HPR. I. 372.

Rāghava Bhaṭṭa.

6306.

5893. कालीतन्त्रम् । *Kālītattva*.

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 6-39, with Folio Nos. 15, 16, 24, 26-30 missing. Lines, 13 on a page. Extent in ślokas, 843. Character, Nāgari. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

A MS of the work, complete in 21 chapters, is described in Bik., p. 586. The present MS contains the colophons of chapters 3, 4 and 8 (Fol. 6A, 6B, 35B). The work is noticed under the name *śrahasya* in several catalogues (*Cat. Cat.* I. 99). For a note on the work cf. *Ind. Cult.* V. 211ff. The eighth chapter in the present MS comes to an end in the middle of the same chapter (Fol. 50B) of the following MS where the chapter ends on Fol. 62B.

6307.

11277. *Kālītattva*.

Substance, country-made paper. 11½ x 3½ inches. Folia, 1-95, of which 78B is blank. Lines, 7. Extent in ślokas, 1,956. Character, Newari. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the first 17 chapters of the work. After the first introductory verse quoted in Bik.

the present MS runs, giving an outline of the contents of the different chapters:—

विचार्य सर्वतन्त्राणि कुलनाथगौः तच्च ।
 साधकानाञ्च पञ्चानं गुरुणाञ्च तत्पात्रनाम् ॥
 उपनिषत् तत्र स्तोत्रं विनम्रार्थापि भूयश्च ।
 श्रीमत्प्राणवभट्टेन कालीतन्त्रं वितन्यते ।
 प्रातःकृत्यं भवेदादौ स्नानं द्वितीयकं मतम् ।
 सन्ध्या द्दतीये तत्त्वे वै तुरीये तर्पणं तथा ।
 पूजा च पश्चमे ज्ञेया मुक्तिर्नवमस्य भुक्ते ।
 सप्तमे कुलनम्यसि पुरश्चर्यादित्ये तथा ॥
 निमित्तं नवमे चैवं देवताष्टौतिकारकम् ।
 दशमे काव्यकर्माणि आचारो दशमन्तिके ।
 हादशे स्थानपुष्पादि ज्योतिषे विधिर्नलम् ।
 चतुर्दशे प्रायश्चित्तं भावः पञ्चदशे तथा ।
 षोडशे तु कुमारोणां पूजाविधिश्च द्दष्टः ।
 सप्तदशे तु भालोक्ताष्टादशे स्तवसंकथा ।
 अष्टविंशतिमे शर्गन्तिविंशतिमे तु मन्त्रकाः ।
 ततः परं रहस्यादिः स्यादिति कर्मपञ्चतिः ॥

Works and authors quoted and referred to:—

2A, कुलपुङ्गवमणिः ; 4B, श्रीक्रमसंहिता, साधर्वणतन्त्रः ; 6A, शारदा-
 टीका ; 6B, कुमारोतनः ; 7B, गौतमतन्त्रः ; 8A, स्तवतन्त्रः ; 8B, कुमारो-
 कल्पः ; 9B, भावपुङ्गवमणि, विजयाकल्पः ; 10B, कालीक्रमः ; 11B, भैरवतन्त्रः ;
 16A, कुलाख्यं ; 35A, उत्तरातनः ; 35B, कुमारोतनः ; 38B, मातङ्गीतन्त्र,
 समवाचारः ; 44A, कुलसम्भवः ; 47A, एकवीराकल्पः ; 48B, कुलप्रकाशः ;
 49A, शानप्रकाशः ; 50A, कालीकल्प, तन्त्रराजः ; 50B, वीरतन्त्रः ; 62A,
 कुलमाणा ; 62B, भक्त्युक्तः ; 64A, मन्त्रपुङ्गवमणिः ; 71A, लिङ्गाग्रमः ;
 76A, केदारिणी ; 77A, मुण्डमाणा ; 83A, भक्त्याग्रमः ; सर्वतन्त्र 95A,
 चण्डशारमेकर ।

Ādyānandana (Navamīsimha).

6308.

5473. कुलमुक्तिवल्लोहिनौ । *Kulamuktikallolīnī*.

Substance, country-made paper. 16 × 6 inches. Folia. 226. Lines, 12 on a page. Extent in ślokaś, 9,450. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1877. Appearance, discoloured. Complete in 22 chapters.

The work deals with the details of the Tantra form of worship in general, with special reference to the worship of Kālī. A MS of it is described in L. VII. 2342. Another MS, also copied in 1877 V.S., is found in the Indian Museum collection (2689). Some of the works and authors referred to in the work are:—

सिद्धान्तशेखर, शिवाकाण्डशेखर, सारसंग्रह, मन्त्रसारसंग्रह, रत्नावली, प्रयोगसार, शिवासार, शास्त्रा, मन्त्रमुक्तावली, ऋष्य-
संग्रह, त्रैलोक्यसार, रामवाक्येयो, व्याससिद्धान्त, त्रिपुरासार-
समुच्चय, होमसागर, मन्त्रतन्त्रप्रकाश, सोमप्रश्न, दीपिका,
मायार्णव, मन्त्राकर्माचरण, त्रिधात्रिकतिलक, रत्नसागर, कुलान्त-
दीपिका, त्रिशक्तिरत्न, etc.

Beginning:—

श्रीगुरुदेवोवाच नमः ।

नमामः सदानन्दक्यामनाद्या-

नमोवाच गोत्रावतारां सुवन्दाम् ।

सुगोत्रोद्भवां भावनायां भवाव्यौ

वृक्षां तारिणीं तारसर्गानिबन्धाम् ।

वन्दे श्रीगुरुपादुकां पशुपतिं गुरुदेवरीं वीठ्यां

ब्रह्माविष्णुमहेश्वरैश्चरणां श्रीकालिकां चिन्मयीम् ।

अद्यानेत्यनदादिनीं त्रिजगतां भक्तिकमलां पराम्

अष्टैश्वर्यैर्निदावशावदपरां भक्तिकल्पप्रदाम् ।

श्रीनेपालपतेरमाद्यनवमोसिंहो गुरुणा मुखात्
 आत्मा कौलिकवःसरस्तिजमनं तन्मादिष्टोद्भवाम् ।
 श्रीकालीकुलमुक्तिशब्दपरतः कल्लोलिनौ निर्मलां
 दोष्टानित्यपुरस्त्रियादिलङ्घरीं रम्यां तनोति स्वयम् ॥
 आद्यानन्दन इत्येव ख्यातनामा गुरोर्मुखात् ;
 भक्त्युदेकादपर्यायां यक्षलत्वं ब्रजाम्यहम् ॥

End :

यामौष्ठो हस्तिरहयोनिःसरा शाक्तापल्लविकर-
 स्त्राय्यमिरःकृपतिर्न परमासाधनमध्यातिगाम् ।
 या दानन्दस्यो हृषीकेशाद्या प्राविःकृताघौडिचैः
 गुर्वोत्थामनुगम्यमानहृदयंस्तस्ये भवत्ये नमः ॥
 कल्लोलिनौकलितमोक्षसहस्रपत्र-
 प्रोद्यन्मयुकमगकौलिकसङ्घाट्टकाः ।
 वर्गाग्रिनः सरसं प्रपिबन्ति त्रिधं
 गुर्वोत्पन्नपद्मभजनात्तदयो ह लभ्यम् ॥

Colophon :--

इति श्रीआद्यानन्दनविःषितायां कुलमुक्तिकल्लोलिन्यां द्वाविंशति-
 तमः पटलः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :--

श्रीरगोदोवसाहो विरेजे जगत्वां
 हरिद्राव्यकारे दिनेष्टो निशेषः ।
 प्रतापे च शीते च शान्तेऽम्भुः
 गिरि श्रीगिरौशः क्षमासु क्षमा सुन्दरेसौ स्मरः ॥

 तस्याश्चातप्रमोदोऽभ्यस्तुगतजनोऽलेखित् पुस्तककृतम्
 वर्षे श्रीवैशाखेऽस्मिन् गिरिगिरिकरिभेषान्विते मार्गहृष्ये ।

वाविचौशे तिथौ मे अदितिसमभिधे ब्रह्मयोगे च वारे
नाकस्याब्रह्मगामीचरममवगुरोर्मन्त्रिणः सिद्धयोगे ।
शुभमस्तु । कालौ प्रसन्नाऽस्तु ।

In a later hand :—

शिवनारायणसुतो काशिपुरनिवासिना ।
मानवीयकुलोत्पन्न-बालमुकुन्दो हि नामतः ॥

At the end the MS contains a table of contents covering two leaves.

Cakravarti.

6309.

5958. श्यामापूजापद्धतिः । *Śyāmāpūjāpaddhati.*

Substance, country-made paper. 11½ x 5½ inches. Folia 15-45. Lines, 10. Extent in ślokaś. 600. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1746. Appearance, good. Complete.

Beginning :—

कलानिघिकलोक्तात्मिनिस्त्रेगमुखाग्रशाम् ।
कालिन्दौलोलकलोलकोमर्ता श्यामर्णा भजे ॥
यद्यपि पद्मतयोऽन्धाः सन्ति च घन्धाः कृताः कृतिभिः
श्यामासौख्यलपय्यां तथापि कुख्यां मितैर्वचनैः ॥
प्रातःकथमकृत्वा तु यो देवो भक्तितोऽर्चयेत् ।
तस्य पूजा च विपला शौचहीना यथा क्रिया ॥
अतो ब्राह्मयुद्धर्ते चोत्थाय बद्धपद्मासनः शिरस्यधोमुखः सज्ज-
तलकर्षिकामध्यवर्ती चन्द्रमन्त्रनामार्गवङ्गसंपीठे श्रीनाथं ध्यायेत् ।

End :—

मातः पूजितामि हसन्नेति संहारमुद्रया पुष्पमात्राय तदापु-
[हा]रा शैवं [ते]नः प्रवक्ष्यामामागेन मृगाधारमावीय आत्मानं

कामकलाख्यं विभाष्य बाह्यतो वैष्णवाचारपरायणो यथासुखं
विहरेदिति कृत्वा गन्धधूपधरे गृहपदार्थयोगे-संक्षेपेन वेति ।

Last Colophon (Fol. 44A):—

इति श्रीचक्रवर्तिविरचिता साधकानां सुखबीजना[५] रत्नकर-
सर्वज्ञानामृतायद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १७८६ । समवे चैत्रशुक्लपक्ष्यां बुधवासरे ।

The work deals with the details of the worship of Kālī and the morning rites of the worshipper. Another MS, copied in 1677 V.S., is found in the Indian Museum collection (No. 4590). The preliminary portion of the MS (Fol. 1-15A) is occupied by topics like the worship of Sumukhī (Mātangi), Vagalmukhī and Śrividya. The beginnings and colophons of some of these topics are given below.

I. Sumukhīpāṭala.

Beginning:—

अथातः सम्यक्स्थानि देवि गृह्यमन्त्रं प्रिये ।
उच्छिष्टपूर्विकां देवीं मातङ्गीं सर्वैर्तिष्ठिदाम् ।
सर्वपापहरां देवीं सर्वदोषविवर्जिताम् ।
यथा विज्ञापनादेवि क्षयं गच्छन्ति पापदः ।

Colophon (Fol. 4A):—

इति श्रीब्रह्मसूत्रे सुसुखीपटने समाप्तम् ।

II. Rudrākṣaṁahātmya.

Beginning:—

ब्रह्मसूत्रे फलं यच्च त्रिषु कोटेषु विभक्तम् ।
सन्दर्शयामासुषुखं स्पर्शनात् कोटिबन्धने ।

Colophon (Fol. 6P):—

इति श्रीलिङ्गपुराणे शिवस्तन्दसंवादे ब्रह्मसमाध्यायं समाप्तम् ।

III. *śaḍśistava*.

beginning:—

ब्रह्मधारपद्मान्तराणि मृगाले
सुबुद्धापया नृक्षरग्रे शिवेन ।
सहस्रधारपद्मान्तेनोद्धतनी
भजे श्रीभवानी कुलोद्भौ तलेष्टोम् ॥

Colophon (Fol. 8B):—

इति श्रीविष्णुविनायकभट्टाचार्यविरचितं तलेष्टोमुत्तराखण्डं
सम्पूर्णम् ।

Fol. 8B–15A deal with *Vagālmukhī* and *Śrividya*.

Fol. 44B–45A contain an extract styled *śāyākāṇḍān* which begins:—

तस्य तत्र प्रवक्ष्यामि श्वायापुस्तकस्य नाम् ।
येन विज्ञानमार्गेण त्रिकालस्यो भवेन्नरः ॥
कालो व्यापुर्वैलस्यापि वैनीपादेन लक्ष्यते ।
तं वदामि समासेन यथा वृष्टः शिवामने ॥

Along with the present MS is found another MS (Fol. 2–9), written in the same hand, dealing with Tantric topics like *śrīyoga* and *śāḍśistava*. Fol. 1 of this portion, which describes the *śāḍśistava*, may have belonged to a work called *śāḍśistavivaraṇa*, a name found on the back of the Fol.

Anonymous.

6310.

6380. दक्षिणकालिकाचर्चनपद्धतिः । *Dakṣiṇakālikārcana-*
paddhati.

Substance, country, made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 48. Lines, 10.
Extent in Slokas, 990 Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

This deals with the daily rites of a worshipper of Kālī
with special reference to the worship of that deity.

Beginning :

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुमुत्तिर्भयति ।

नमः कर्पूरगौरीय कैलासाचलवासिने ।

गौरीकण्ठद्वयानन्दनिध्यान्दायान्धकद्विषे ॥

उत्पत्तिस्थितिसंहारकारिकां जगतां पतिम् ।

देवतां कालिकां देवीं चिदानन्दस्वरूपिणीम् ॥

कालिकापूजनविधिं वक्ष्यामी[ष्ट] सर्वस्वरात् ।

तत्र श्रीमान् साधकेन्द्रः प्रातःसन्ध्यापूर्वे दण्डदयात्मके ब्राह्ममुहूर्ते
समुत्थाय

End :—

सुखाधकारां मुवि कल्पयन्तः

प्रोक्तः सपर्याविधिरन्विकायाः ।

विचार्य्य तन्मायि गुरुप्रसादे

बैजोक्तवत्त्वेन प्रियोदितानि ॥

Colophon :—

श्रीदक्षिणकालिकाचर्चनपद्धतिः संपूर्णा ।

6311.

10054. पूजनप्रयोगसंग्रहः । *Pūjanaprayogasaṅgraha.*

Substance, country-made paper. 7½ x 3½ inches. Folia, 65. Lines, 6.
Extent in ślokaś, 390. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1743. Appearance,
old and discoloured. Complete.

This work is of the same type as the one described
under the previous number.

Beginning :—

श्रीगुरुचरणकमलोभ्यो नमः । श्रीदेविकायै नमः ॥

प्रकल्प्य दक्षिणापदारविन्दयुग्मादगात् ।

करोति कोपि पूजनप्रयोगसंग्रहं बुधः ॥

तच्च साधकः प्रातस्तथाय शय्यायामेव ब्रह्मपद्माननः कुलहलं प्रकल्प्य
सग्निरसि श्वेतमहज्जदलकमलकर्णिकामध्वनिचन्द्रमङ्गलान्तर्गतं
सगुहं ध्यायेत् ।

श्वेतं श्वेतविलेपमाख्यवसनं वामेन रज्जोत्पलं

विभक्त्या प्रियवैतरेण तरुणा झिल्लं प्रसन्नाननम् ।

हस्ताभ्यामभयं वरञ्च दधतं ग्रन्थुलक्ष्मं परम्

जालाकोहितलोचनोत्पलपुगं ध्यायेच्छिरस्यं गुहम् ॥

End :—

श्रीपात्राभ्युक्तं क्षपाणे कृत्वा लोहलव भूमौ मुञ्जीकृत्य तदुपरि शुभ्यं
दत्त्वा पात्रं प्रक्षाल्य संशोष्य तदभ्युक्तं भूमौ साधारणं विनिश्चय
वामहस्तं कनिष्ठाङ्गुल्या तद्विषयं कुर्यात् ।

वं वं स्मृष्ट्वाहि शरीरे वं वं पश्चात्तमि चक्षुषा ।

स ह्यन वाक्यतां यातुं यदि शक्नुवन्मो भवेत् ॥

इति कृत्वा गत्वा यथाशुचं विहरेत् ।

Colophon :—

इति पूजाप्रयोगसंग्रहः समाप्तः ॥

Post-colophon Statement:—

शिवेन रचितं शिवम् ।

संवत् १७४३ चैत्रकृष्णदशम्यां भौमवासरे लिखितम् सदा-
शिवेन व्याख्ययटवार्धे । श्रीमन्महाकालरतां भजामि :

6312.

10205. दक्षिणकालीविधिः । *Dakṣiṇakālīvidhi.*

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 34, of which Fol. 2 is missing. Lines, 6. Extent in ślokaś, 476. Character, Nāgarī. Date, Sanvat 1679. Appearance, old and discoloured. Complete.

A work of the same nature as the two described above ; it contains authoritative extracts from different Tantras including a section on *vīrācāra* from the *Bhairavatantra* (Fol. 32A-34). It also deals in detail with different types of the rite called *parāścuraṇa* (Fol. 14Aff).

Colophon (Fol. 32A):—

इति दक्षिणकालीविधिः ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १६७८ वर्षे चैत्रवदी १३ । राम राम ।

6313.

10. श्यामापूजापद्धतिः । *Śyāmāpūjāpaddhati.*

Substance, country-made paper. 9½ × 3½ inches. Folia, 19. Lines, 6. Extent in ślokaś, 250. Character, Nāgarī. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. II. 726. This and the two following works describe the procedure of the worship of Kālī.

6314.

5259. कालिकापूजाप्रयोगः । *Kālikāpūjāprayoga.*

Substance, country-made paper. 17×4 inches. Folia, 9. Lines, 5. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete at the end.

6315.

10768B. [दक्षिणकालिकापूजापद्धतिः] । *Dakṣiṇakālikā-pūjāpaddhati.*

Substance, palm-leaf. 10½×2 inches. Folia, 2-19. Lines, 3. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

6316.

11301. गुह्यकाल्युताक्षरमालामन्त्रः । *Guhyakālyayutākṣaramālāmantra.*

Substance, country-made paper. 8½×3¼ inches. Folia, 40. Lines, 6, 7. Appearance, fresh. Extent in ślokas, 380. Character, Newari. Appearance, fresh. Complete.

Colophon : -

इति महाकाण्वं हितोक्तमहाकाण्वोपासि[न]रीचमालामयी नाम
श्रीगुह्यकाल्युताक्षरमालामन्त्र समाप्तः ।

6317.

11319. *Guhyakālyayutākṣaramālāmantra.*

Substance, country-made paper. 7½×3 inches. Folia, one large sheet of paper with 19 folds. Lines, 6. Extent in ślokas, 200. Character, Newari. Appearance, fresh. Complete.

This is also stated to belong to the *Mahākālasaṃhitā* though it does not fully agree with the *mantra* found in the foregoing MS.

6318.

11273. [गुह्यकालीपूजा । *Guhyakālīpūjā*.]

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{4} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, one long sheet of paper with 17 folds without any leaf-mark and with writing generally on one side of the paper. Lines, 7. Extent in ślokas, 90. Character, Nāgarī. Appearance, old. Incomplete.

It deals with the details of the worship of Guhya-kālī (e.g., कलसंस्थापन, शङ्खस्थापन, चर्मस्थापन, तर्पण, अमृतेश्वरीपूजन).

Along with this MS is found one page ($8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ " in 7 lines of a work called *Gīrṇāparāṇimajārī* by one Dhunḍhī-rājakavi of Benares. It begins: -

नञा श्रीपतिपादपद्ममलं विन्नेश्वरं शारदां

तद्वत् श्रीगुरुपादपद्मजयं ध्यात्वा ततः सारदाम् ।

काशीस्थेन हि ठुङ्गिराजकविना गोर्वाणवाङ्मयैः

बालानां सुखबोधनाय रचिता सा प्रोधनीया वृधैः ॥

6319.

5900. [पूजाविधिः । *Pūjāvidhi*.]

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 9, of which Folia 3 and 4 are missing. Lines, 9. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Incomplete.

The portion contained in the MS deals with rituals in connection with the worship of Kālī, specially in connection with the use of wine. The name of the work is given as *Tiraskarīpīvidhi* on the obverse of the first fol.

Along with this MS are found two folia numbered 2 and 3 which contain verses 4-6 of the *Pañcaratnamālā* of Śaṅkarācārya with a vernacular commentary thereon by Śivarāmasvāmī.

Beginning :—

श्रीगुरुगणपत्यादिसर्व्वेष्टदेवताभ्यो नमः ।

श्रीदक्षिणाकालिकाभ्यायै नमः ।

अथ ४४ प्राकृतैकदेशे प्रत्यक्षुष्य अज्ञानुपादौ वा सखिबन्धौ वा
प्रस्ताव्य व्याचम्य द्वारे स्त्रित्वा मुञ्जीदकेन प्रणवेन द्वारं प्रोक्ष्य द्वा
द्वारं श्रियै नमः ।

(2) TARI.

Śaṅkara.

6320.

221. तारारहस्यहस्तिका । *Tārārahasyavṛttikā*.

Substance, country-made yellow paper. Folio, 126. Lines, 6. Extent
in slokas, 2,500. Character, Bengali. Date, Śaka 1583. Appearance, old.
Complete in 15 chapters.

The work deals with the details of the worship of Tārā. The present MS has been described in L. 1. 512 where the work is wrongly stated to be a commentary on the *Tārārahasya*. Other MSS of the work are described in IO. IV. 2603, CS. V. 76 and VSP (p. 58). The real name of the author seems to be Śaṅkara Āgamācārya as given in the colophon of the India Office MS of the work. He is, however, generally represented as Śaṅkarācārya of Bengal (*Śaṅkarācārya of Bengal*—C. Chakravarti, *Pravṛtti*, 1340 B.S., Vaiśākha, pp. 7-9).

Colophon :—

इति गौडभूमिवासिमहामहोपाध्यायश्रीशङ्कराचार्यविरचिता
तारारहस्यहस्तिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

श्रीबन्धुनालशर्माः स्नातुरं पुस्तकम् ।

शके ब्रह्महृतवर्षेभ्यो मधुमासस्य शुक्लपक्षस्यां समाप्तोऽयं ग्रन्थः ।

6321.

2790. *Tārārahasyaṣṣṛṭṭikā.*

Substance, country made paper. 18 × 3½ inches. Folia, 9. Lines, 6.
Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains a portion of chapter I covering the first 11 folia of the previous MS.

Lakṣmaṇa Deśika.

6322.

3373. ताराप्रदीपः । *Tārāpradīpa.*

Substance, country made yellow paper. 15 × 3 inches. Folia, 70.
Lines, 5. Extent in stobas, 1,260. Character, Bengali. Date, Śaka 1673.
Appearance, dried and old. Complete in five paṭhas.

MSS of the work are described in VSP. (p. 58), L. 1. 236, 234, Bk. 618 and HPR. III. 128 in the last of which the author's name is given as Yāśava Prādita and the number of chapters is six instead of five. For a note on the work cf. *Ind. Cult.* V. 210ff.

The list of works consulted by the author is indicated thus (Fol. 2A) :

सूयामोर्मेतमानोऽपि पितृकायादिमतं तथा ।
कालीयबीजकान्तव वीराख्यं निद्रियामकम् ॥
भक्त्यस्तुतम् ॥ २००० ॥ योमिनीमत्तम् ॥
उत्तराख्यं महातन्त्रं कालिकाख्यं पुराणम् ॥
निद्रियामकम् ॥ योमिनीमत्तम् ॥
तथा च यस्मिन्मते ताराख्यमतं पुनः ॥
इत्यादिप्राकृतत्वादि विवक्षामि बभूविषत् ॥
संयक्तानां द्वितार्कायं सुदुर्लभमिदम् ॥

Chapter I of the work is introductory. The topics dealt with in the remaining four chapters are referred to thus (Fol. 9B):—

धूवासङ्केतको देखा मन्तवङ्केतकस्तया ।
साधनस्य च सङ्केतो नायामन्त्रादिकस्य च ॥
चतुष्कोऽपि सङ्केतो मधुमन्त्रादिति द्विवः ।
चतुष्कपटलान् कृत्वा विवर्धामि समासतः ॥

Post-colophon Statement :—

शक १६७३ ।

6323.

2775. *Tārāpradīpa.*

Substance, country-made paper. 16 × 3½ inches. Folia, 12. Lines, 7. Extent in ślokas, 350. Appearance, discoloured. Character, Bengali. Incomplete.

The present MS contains only the fifth chapter of the work, which is attributed here to Yādevācārya.

Beginning :—

चक्षुर्लो संप्रवक्ष्यामि तस्य प्रत्यवहेतवे ।
तां प्राप्य विचित्रा मन्त्री भवेदुमिष्टरन्धरा ॥
जनदायाः मनुं पुत्रं विचित्रावहमेव च ।
विष्णो च तथा हंसी जीवन्ता च परश्चिता ॥

Colophon :—

12A, इति चारुवाचार्थविरचिते माराप्रदीपे वक्ष्यः पठ्यः ।

Narasimha.

6324.

4187. ताराभक्तिसुधार्षवः । *Tārābhaktisudhārṣava*.

Substance, country-made paper. 19½ x 4 inches. Folia, 45. Lines, 7.
8. Character, Bengali. Date, Śaka 1697. Appearance, old and discoloured.
Incomplete.

The present MS contains the first four chapters and a very small portion of the fifth. IO. IV. 2596 and CS. V. 31 describe MSS containing chapters V-VIII and I-XI respectively. L. X. 3312 and Uwar 2146. Extr. 625 describe MSS of the work complete in 20 chapters. The work deals comprehensively with the details of the worship of Tārā with sections devoted to a number of other Śākta deities as well.

Beginning: -

सौवासौरमखिप्रवीरजलदयामाभिरामच्छविं
 खल्वत्पीतपटद्वयैकपटप्रोद्यत्परमोज्ज्वलम् ।
 वंग्रीवादयकैतवप्रवि(वी)जलदग्धौरघोरध्वनिं
 वन्दे कश्चिदहं सुदा मधुलिहं हृत्पद्ममध्यस्थितम् ॥
 हासव्याजविराजमानकुसुमां वक्षोजराजदुर्गतां
 उद्यत्कुण्डलकैतवप्रविजसम्भक्तानिमानाकुलाम् ।
 व्याकुल्यां रमणीयनूपुरहता बालामपकर्णमहं
 काञ्चित् कल्पलतां नमामि लजितां शैलाधिराजोद्भूताम् ॥
 कलाटतटसङ्गमाद् व्रजति बालचन्द्रात्मतां
 धिरोवर्चनिविष्टनाडूवति नाड्यबोक्ष्यच्छृङ्खलम् ।
 विभाति हृदि कौस्तुभात्मकतया सतां या सदा
 गुरोश्चरमरेकमे निरूपमाद्य तस्मै नमः ॥

गानातन्मात्रि विज्ञाय गदाधरगुरोर्मुखात् ।
 करोति नरसिंहोयन्तारामस्त्रिषुघातवन् ।
 ब्रह्मप्रणीतवचनानि विचिन्वतोपि
 नैपुण्यमन्यजनतो न विभाति किम्बे ।
 मध्येतमुद्रमुपजातमहामयीनां
 न्यासो गुणेन गुणिनां किमु कौतुकाय ।
 ब्रह्मनामसे । श्रीमहादेव उवाच ।

अतः परं किम्वक्तव्यं कथयस्व हरप्रिये ।

पार्ष्वत्तुवाच ।

महाविद्यां महादेव कथयस्व मम प्रियाम् ।

श्रीमहादेव उवाच ।

गच्छेच्छेच्छे महादेवि गच्छे श्यावाञ्जलये ।
 दृष्टदृष्टमभूदेकं दृष्टे[?] पूर्वं महाशरम् ।
 तत्र ज(य)ज्ञे स्वयं विष्णुश्चतुर्भुजसमन्वितः ।
 ब्रह्मपद्मगदापद्मचतुर्भुजधरो हरिः ।
 तस्य नाभौ ततो ब्रह्मा जज्ञे दृष्टस्य च क्षणे ।
 जलाटदेशे तस्यैव शम्भो [ज](य)ज्ञे स्वयं हरेः ।
 ब्रह्मा पद्मं देवेशं विष्णुश्चिन्मवमोचनम् ।
 कस्य विद्यां समाराध्य चतुर्ज्येष्ठो निगद्यते ।
 विष्णुना प्राह देवेशं हरं दृष्ट्वा ब्रह्मरम् ।
 सरस्वती महाविद्या शिवदेवप्रतिष्ठिता ।
 तस्य तद्वचनं श्रुत्वा ब्रह्मा पद्मं ब्रह्मरम् ।
 कथयामास कं सुदेवेश नास्तीति सरस्वतीम् ।
 ब्रह्मणो वचनं श्रुत्वा प्रपन्नश्च भवेन्नरः ।
 ब्रह्मस्मावहितो विप्र विद्यां नीजसरस्वतीम् ।
 यस्याः प्रसारमासाद्य चतुर्ज्येष्ठान् हरिश्चरि ।
 मेरोः पश्चिमज्ज्येष्ठे च नीलनामा क्रूरः क्षुब्धः ।

तत्र जज्ञे स्वयं विद्या माता नीलसरस्वती ।
 यतस्मिन्नेव काले तु मेरुः प्रदङ्कयरायणः ॥
 अपजाप्यं समासाद्य त्रियुगञ्च ततः स्थातम् ।
 ममोर्द्ध्वक्काश्रिःस्थः तेजोराशिर्विनिर्गतः ॥
 ऋदे चोत्ते निपत्यैव नीलवर्णा भवेत् पुरा ।
 ऋदस्य चोत्तरे भागे ऋषिरेकोभवत्ततः ॥
 अक्षोर्ध्वं नाम चास्मिन् सुनिर्देशयः शिवः ।
 यतस्मिन्नेव काले तु कैलासश्चित्रस्थितम् ॥
 पार्वती प्राह देवेशं देवी प्रकृतिमुन्दरो ।
 वक्षःस्थले सुस्थासीना एष्वर्हा स नगात्मना ॥
 कथमोद्धानं सर्वे ज्ञमगभंस्ते तपोधराः ।
 कां विद्यां प्राप्य कवयो भारतादौन् प्रपन्निकरे ॥

Colophons and sectional headings:—

3B, इति श्रीमहामहोपाध्यायसत्ताकुरश्रीनरसिंहविरचिते ताराभक्ति-
 सुधाकोषे प्रथमस्तरङ्गः; 7A, अथ दीक्षाविधिः; 7B, अथ दीक्षाकाण्डः; 8A,
 इति सातविधैः; अथ पञ्चविधैः; अथ त्रिपिण्डैः; 8B, अथ गच्छ-
 निधैः; 9A, अथ योगनिधैः; अथ करणनिधैः; अथ लघुनिधैः; 10A, इति
 कालनिधैः; अथ दीक्षामाहात्म्यम्; 15A, इति वास्तुयागविधिः; 16B, इति
 मन्त्रपल्लवम्; अथ कुण्डानि, अथ चतुरस्रकुण्डम्; 17B, अथ योगिकुण्ड-
 लक्ष्यम्; अथ अर्धकुण्डलक्ष्यम्; इति त्रिकोणकुण्डलक्ष्यम्; इति वृत्तकुण्ड-
 लक्ष्यम्; अथ षट्कोणकुण्डलक्ष्यम्; 18A, अथ पद्मकुण्डलक्ष्यम्; अथा-
 षट्कोणकुण्डलक्ष्यम्; 18B, अथ मेखला; 19B, अथ योगिः; 20A, अथ मार्गः,
 अथ गामिण्यक्ष्यम्; 21A, अथाहुपार्ष्णम्; 22B, इति श्रीमहामहोपाध्याय-
 सत्ताकुरश्रीनरसिंहविरचिते ताराभक्तिसुधाकोषे द्वितीयस्तरङ्गः ।

23A, अथ दीक्षा; 27A, अथामुभाः; 27B, अथ सप्तनिवेदनम्; 33B,
 इत्यधिकारविधिः; अथ दीक्षादिभक्त्यम्; 37B, अथ नीरदीक्षायां विधिः;

अथ तारादीक्षायां विशेषः ; 38A, इति त्रिधावतीदीक्षाविधिः ; इति कलावती-
दीक्षाविधिः ; अथ वेदमयीदीक्षा ; 39A, अथ पूर्वोभिषेकः ; 39B, अथानिह-
प्रसदमन्त्रपरित्यागविधिबन्धते ; 40A, •इतीवसरङ्गः ।

40A, अथ गृहभक्तिः ; 44B, •चतुर्वेत्तरङ्गः ।

Fol. 45 which contains only the initial portion of chapter V deals with the morning rites to be performed by the worshipper. The remaining portion of the work was not accessible to the scribe as is clear from the post-colophon statement which runs :—

लिखितं श्रीमदाश्विनदेवप्रमर्गः । श्रकाम्बा १६६७ । पुस्तकाभावः ।

Works referred to :—

2A, ज्योतिरगौतमः ; मन्त्रसूक्तः ; 2B, तत्त्वबोध, तन्त्रपुद्गलमणिः ; 3A, तारासर्वः ; ब्रह्मसंहिता ; 3B, भावपुद्गलमणिः ; 4A, महाकपिलपञ्चरात्र ; तत्त्वसार, वाराहीतन्त्र, षोडशार्णव, योगगमः ; 4A, शिवपद्धतिः ; 4B, हयश्रीर्ष-
पञ्चरात्र, मोक्षशूरोत्तरः ; 4B, सिद्धनामल, नारदपञ्चरात्र ; 5A, ज्ञानोन्नयन, योगिनीतन्त्र ; 5B, वैष्णवाद्यनसंहिता ; 5B, चन्द्रपीठ, कुलार्णवः ; 6B, प्रपञ्चसारः ; शैवागमः ; 7A, देवीनामल, याज्ञवल्क्यसंहिता ; शारदा, लौचा-
मखितन्त्र, कुलसूत्रावतारः ; 7B, आगमकल्पद्रुमः ; श्रीकण्ठसंहिता ; 8A, सिद्धान्तशेखर ; त्रिपाकाच्छेखर, गौतमीतन्त्र ; अग्निसंहिता ; 8B, सार-
संघट्टः ; काशीतरः ; दत्तनामल ; तत्त्वसारसंहिता, रत्नावली ; 9A, नीलतन्त्र ; 9B, विष्णुनामल ; समवातन्त्र ; 10A, वाराहीतन्त्र ; मन्त्रोद्योताराकल्प, शीर-
पुद्गलमणि ; मन्त्रागौतम, महाहाराकतन्त्र ; 10B, प्रयोगसार, प्रपञ्च ; 12A, कादिमत, हयश्रीर्षपञ्चरात्र ; दिव्यसारकृतः ; 15B, सिद्धान्तशेखर ; 18B, गणेशविमर्शिकी ; पितृनामल ; 19A, वायव्यसंहिता ; त्रिपासारः ; योगिनी-
हृदय, वशिष्ठसंहिता ; 19B, वैजोक्तसारः ; पितृनामल ; 20A, वायव्यस-
ंहिता ; 20B, ज्योतिर्बो ; 22A, नारदतन्त्र ; 25A, वशिष्ठसंहिता ; 26B, आनन्दसिद्धान्तः ; 28B, अग्निः ; उद्गोहः ; 29A, त्रिपुरासारवसुध, नामल ;

राचवभट्ट, वीरचूड़ामणि ; 30A, कात्यायन ; 33A, गणेशरविमहिनी ; 33B, चिपुरासार ; 35B, नागचण्डीय ; 36B, दीपिका ; तन्मराज, 37B, दक्षिणा-
मूर्तिसंहिता ; 39A, सारसंग्रह, चित्राक्षरम्, 39A, तन्मशेखर ; 40B, समवाचार, भैरवतन्त्र, सारसंग्रह ; 41A, खच्छन्दभैरवतन्त्र ।

6325.

379. *Tārābhaktisudhārṇava.*

Substance, country-made yellow paper. 18 × 4 inches. Folia, 5-8. Lines, 7, 8. Extent in ślokas, 120. Character, Bengali. Appearance, fresh. Fragment.

This portion which is without any colophon, but which contains the name on the left-hand margin of every leaf, does not form part of the first four chapters which are found in the foregoing MS of the work. It contains a part of a later section dealing with the worship of Kālī.

Jaṅannātha Bhattachārya.

6326.

6537. *ताराचर्चनचन्द्रिका । Tārārcanacandrikā.*

Substance, country-made paper. 12½ × 5½ inches. Folia, 26. Lines, 9. Extent in ślokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work describes in detail the procedure of the worship of the deity beginning with the morning rites to be performed by the worshipper.

Beginning : —

श्रीगणेशाय नमः ।

साधको प्राप्ते मुहूर्ते उत्थाय मुक्तसायः सहस्रदलकमलावस्थितं
गोलवर्कदिगुणं वरदाभयकरं गोलमाख्यानुषेपनं गोलान्वरं ब्रह्मादि-
शुभितसमुत्पत्तिं दिनेषु खप्रकाशरूपं वामाङ्गस्थितगोलप्रति-
पक्षीयचरैर्मानवैरप्राप्तं वमस्तुतिम् ।

गौलाम्बरं गौलविशेषमुक्तं
 शङ्खादिभूयिततनुं मुदितं दिनेत्रम् ।
 वामाङ्गपीठे स्थितगौलशक्तिं
 वन्दामि वीरं कद्वानिधानम् ।

... ..

प्रातर्ध्यानम् ।

खर्व्या गौलविशालाक्षीं पद्मसुमाविभूषिताम् ।
 कपालकर्तृकाहस्तां खण्डेन्दोवरधारिणीम् ॥
 खालमालाञ्जटाजूटां पीनोन्नतपञ्चोच्चराम् ।
 नवयौवनसम्पन्नां मदाधूषितलोचनम् ।
 एवं ध्यात्वा महादेवीं सर्वज्ञः साधको भवेत् ॥

Colophon :—

इति श्रीजगन्नाथभट्टाचार्यविरचिता ताम्रार्चनचन्द्रिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

श्रीगुरुभ्यो नमः । श्रीराम ।
 मालवीयबालमुकुन्दस्यैवं पुस्तकम् ।

Vāsudeva Kuvikaṅkaṇa Cakravartī.

6327.

790. ताराविज्ञासोदयः । *Tārāvilāsodaya.*

Substance, country-made paper. 14×3½ inches. Folia, 47. Lines, 6-7. Extent in ślokae, 900. Character, Bengali. Date, S.E. 1620. Appearance, old and faded. Complete in ten ullāsae but for two folia (30, 31) missing.

The present MS is described in L. IV. 1602. Another MS of the work is described in CS. V. 30. The work deals with details of the worship of Tārā.

After the *mangalācārma* verse quoted in L., the work

runs: ---

चौमक्रमोक्षसिततन्त्रं योधिमथात्
उद्धृत्य चारुवचनानि विनामपुत्रम् ।
तान्मलिनसमुदयाक्तभुम् प्रथक
श्रीवाङ्मये देवकविक्रान्तकवचनी ॥
तेनामे प्रियमासीत् तद्वत्प्रगडविभूषितम् ।
वृद्धम्यनं वामासीत् पृथक् स्म नगाक्षया ॥
कथमोक्षः सर्वज्ञ भवन्ते तयोधनाः ।
तां विद्या पाप्य कवयो भारतादि प्रचक्षिरे ॥
श्रुत्वा नगाक्षयाको पश्य परमेश्वरः ।
प्राग् देवां परिश्रव्य मायु साध्विति पृथग्यत् ।
ब्रह्म साध्वि महाविद्यामश्वमेधनदाह्वनीम् ।
गामनाय महात्मासो धर्मकामार्थमुक्तिषु ॥
दासार्थं मेनरे किञ्चित् कवयः शुद्धबुद्धयः ।

Post-colophon Statement:

प्रकाशः १९२० फाल्गुन कृष्ण पक्षमी बुधवारे एकारप्रविशसे
समाप्ता पुस्तिकेयं ।

6328.

3455. *Tārāśāstodhāya*.

Substance, country-made paper, 16½ 3½ inches. Folio 12-35 (as marked on the right-hand side; and 26-49 and 1-24 (as marked on the left-hand side). Lines, 7. Extent in śloka, 700. Character, Bengali. Incomplete.

This MS runs up to the end of the eighth chapter covering up to Fol. 39B of the previous MS.

From the folio marks the present MS appears to be a part of a larger MS.

On the reverse of the last leaf there is a section on the worship of the Ganges quoted from the *Āgamakulpa*. This section begins as follows: -

अथ गङ्गामर्तुं वक्ष्ये लोकत्रयफलप्रदम् ।
यस्याः स्मरणमात्रेण सर्वपापैः प्रनुषते ॥
तारादीर्घन्दुश्राद्धौ देवता गङ्गां समुद्धरेत् ।
विश्वमुत्था सेयुता न ईन्ता शिवामृता भवेत् ॥

The colophon of this section: -

इत्यागमकल्पे चतुर्थप्राग्व्यायां तृतीयः पटलः ;

Rāmakṛti.

6329.

4267 ताराचर्चनतरङ्गिणी । *Tārācārcanatarāṅgiṇī*.

Substance: palm-leaf. 12 1/2 inches. Folio, 47. Lines, 5. Extent: in ślokas, 7,100. Character, Uchiuk. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the first three chapters of the work and a portion of the fourth, all dealing with the details of the worship of Tārā.

Beginning: -

श्रीगणेशाय नमः ।

आनन्दमधुतन्दोर्हं सन्ध्यामधुपाकुलम् ।

तारिणीचरणाम्बोजयुगलं समुपाकृष्टे ॥

श्रीगुरोश्चरणद्वन्द्वसप्तविन्दू मनीषिणा ।

क्रियते शमस्तुतिरा ताराचर्चनतरङ्गिणी ॥

तत्रादौ मन्त्राः ;

देवताग्रीतव्ये ।

अथर्वं सपरं दत्त्वा चतुर्थैश्चरभूषितम् ।

देषाद्भुतं श्मश्रुदीर्घमिन्दुविन्दुममम्बितम् ॥

Colophons of the different chapters:—

2A, इति श्रीताराचैतन्यरक्षिणां मन्त्रोद्धारो नाम प्रथमस्तोत्रम् ; 8A, प्रातःकाल्यादिविधिविहीनस्तोत्रम् ; 46B, अनन्तपूजाविधिविहीनस्तोत्रम् ।

Kāśinātha.

6330.

6540. तारापूजारसायनम् । *Tārāpūjārasāyana.*

Substance, country made paper. Size, 13 inches. Folia, 13. Lines, 9. Extent in stokes, 280. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1961. Appearance, fresh. Complete.

It lays down the procedure of the worship of Tārā, beginning with a description of the morning rites of the worshipper.

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

या विद्येत्यभिधीयते श्रुतिपथे शक्तिः सदाद्या परा

सर्वज्ञा भवन्त्यभौतिनिपुणा सर्वज्ञाने संस्थिता ।

दुर्ज्ञेया सुदुरात्मभिश्च मुनिभिर्धर्मास्तदं प्रापिता

प्रत्यक्षा भवतीह सा भगवतो ब्रह्मपदा मेऽस्तु वै ॥

नानातन्त्राणि विज्ञाय जयरामपितुर्मुखात् ।

करोति काशीनाथोयं तारापूजारसायनम् ॥

तत्र श्रीमान् साधकैश्चो ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय रात्रिवाससौ
परित्यज्य वासोत्तरं परिधाय सधिरसि सहकारे कमले निजगुहं
ध्यायेत् ।

प्रातः धिरसि मुक्तेऽङ्गे द्विनेत्रं दिभुजं गुहं ।

वराभयकरं शान्तं संस्मरेन्नामपूर्वकमिति ॥

Works quoted and referred to :—

10B, अक्षिसङ्गमतन्त्र ; 11A, ढहसन्तराज ; 12B, पुष्करकदौपिका ।

Colophon :—

इति श्रीमत्सुतिस्मृतिमत्प्रमाण-पारावारपारौष-सर्वतन्त्र-
दक्षिणाचारतन्त्रधुरौगादक्षिणामुनिचक्रागविन्दमिलिन्देन जयराम-
भट्टभट्टात्मजकाशीनाथेन विरचितं तारापूजारसायनं पुण्यदामे
समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

शुभं श्रीः प्रावन वटी ११ संवत् १८६१ । मालवीयबालमुकुन्द-
सेवं पुस्तकम् ॥

Anonymous.

6331.

5882A. [तारापञ्चाङ्गम् । *Tārāpañcāṅga*.]

Substance, country-made paper. 8½ x 6 inches. Folia, 50. Lines, 9,
10, 11. Extent in ślokaś. 1,300. Character, Nāgarī. Appearance, new.
Complete.

This contains a number of hymns to Tārā and descriptions of several rites in connection with the worship of the deity. A short description of the contents is given below.

I. Thousand names of Tārā (Fol. 1-15A):

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमो देव्यै ।

कैलासशिखरे देवं महादेवं महेश्वरम् ।

भवानी रहसि प्रीत्या पप्रच्छ वरदायकम् ।

देवुवाच ।

कथमीशान सर्वज्ञं लभन्ते सिद्धिसुतमां ।

माघकाः सर्वदा येन तन्मे कथय सुप्रभो ॥

शिव उवाच ।

विना पुत्रां विना ध्यानं विना जायं विना बलिः ।

लभन्ते येन कल्याणं तन्मे निगदतः शृणु ॥

नासां सङ्घं तारायाः कथयिष्याम्यशेषतः ।

शृणु देवि मदा भक्त्या भक्तानां परमं हितम् ॥

... ..

... ..

ॐ तारा राजिमहाराजिः कालराजिः कपालिनी ।

कालिका कामदा माया भङ्गमाया मर्षात्सवा ॥

Colophon :—

इति दौलतन्त्रे भक्तिकुलसर्वसङ्घसनामाख्यं स्तोत्रं समाप्तम् ।

II. Thousand names of Tārā, each beginning with the letter त (Fol. 15A-33A):

Beginning :—

अथ ब्रह्मयामनोक्तनारायणस्तकारादिमङ्गलनाम यथा ।

वशिष्ठ उवाच ।

नासां सङ्घं ताराया मुखाम्भोजविनिर्गता ।

मन्त्रसिद्धिकरं प्रोक्तं तन्मे वद पितामह ॥

ब्रह्मोवाच ।

शृणु विप्र प्रवक्ष्यामि सङ्घस्यं सर्वसिद्धिदं ।

यस्योपदेशमात्रेण तव सिद्धिर्भविष्यति ॥

महाप्रलयकालादौ नष्टे श्वावरचक्रणे ।

वाजाकारं समाकर्ष्य क्षपया संवृतं तथौ ॥

नाम्ना तेन समाख्याता तारा तारारूपिणी ।
महागुह्यालयं ज्ञात्वा तत्त्वैकात्मिनीं स्थिता ॥
पुनः दृष्टेः वर्षा तु दिव्यसाम्राज्यदायकम् ।
नाम्नां सहस्रं तस्यास्तु तकारार्थं तथा स्मृतम् ॥
तत्प्रभावेण ब्रह्मायुर्गं निमित्तं सृष्टुं महत् ।
... ..

अथ सहस्रनाम तारायाः ।

तारा तारादिपञ्चाणां ताराद्या वेदवैजिता ।
तारा स्वरहिता त्वर्गा तामाद्या ताररूपिणी ॥

Colophon :---

इति ब्रह्मयामलोक्ततारादि सम्पूर्णम् ।

III. Successful application of *mantras* (Fol. 33B-36A):

Beginning :---

मन्त्रग्लाकरे । मन्त्रसिद्धिदपायमाह ! गौतमीये ।
सम्यग्गुणितो मन्त्रो यदि सिद्धिर्न जायते ।
पुनस्तैवैव कर्तव्यं ततः सिद्धो भवेद् भ्रमम् ॥
पुनःगुणितो मन्त्रो यदि सिद्धिर्न जायते ।
पुनस्तैवैव कर्तव्यं ततः सिद्धो न संशयः ॥

The indications of the attainment of success in the application of *mantras* are given thus (Fol. 35A):—

अथ मन्त्रसिद्धिर्लक्षणम् ।

मनोरथानामलोक्षसिद्धिर्लक्षणमुत्तमम् ।
मन्त्राणां ह्रस्वं तद्वेवेतादृष्टं तथा ॥
प्रयोगस्यालोक्षसिद्धिः सिद्धेस्तु लक्षणं परम् ।
परकायप्रवेशश्च पुराणवेष्टनं तथा ॥

IV. Details of Roma (Fol. 36A-41A):

Beginning :—

शारदात्मिके कः न विदुः । कुण्डप्रकारः । अथ कुण्डविधिः ।
यथा ज्वरं तथा कुण्डम् ।

यावत् कुण्डम् विस्तारः गन्धं तत्रिदोरितम् ।
कुण्डानां यावत् रूपं मेखलायाश्च तादृशम् ॥
कुण्डानां मेखलास्तिस्रो मुष्टिमात्रं तु ताः क्रमात् ।
उत्सेधायामनो ज्ञेया ह्येकार्थाङ्गसंमिताः ॥

Colophon :—

36B. इति सामाजिकसुधाकीर्तिः सामान्यहोमविधिः समाप्तः । 41A.
इति शारदात्मिके कुण्डविधिः समाप्तः । तन्मसारे कुण्डविधिरिदमेव प्रकारः ।
भिन्नो वर्तते ॥

V. Tārāpātāl (Fol. 41A-44B):

Beginning .

देवतायः ।
भगवन् देवदेवेश देवलोकेषु शाङ्ग ।
या पुनः सृष्टिना विद्या सार्धपद्मार्तरी पद्मा ॥
नामाद्यपरमा विद्या श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ।
कथयस्व भगवन् यद्यहं प्रेषसौ तव ॥

Colophon :—

इति श्रीब्रह्मयामनीयतन्त्रे तारापटले सम्युद्धेम् ।

VI. A hymn to Tārā (Fol. 44B-45B):

Beginning :—

ॐ घोररूपे महागवे सर्वपापक्षयहृदि ।
महेश्वो वरदे देवि त्राहि मां शरणागतम् ॥

Colophon :—

इति इक्ष्वाकले तारिण्याः श्लोकं संपूर्णमस्तु । श्रीउग्रतारा-
पंचमस्तु ।

VII. A *karaca* of Tārā (Fol. 45B-47B):

Colophon :—

इति श्रीयोगिनीतन्त्रे ताराकवचं समाप्तम् ।

VIII. A hymn to Tārā (Fol. 47B-50A):

Beginning :—

प्रकटविकटदंष्ट्रः घोररूपाट्टहासा
नरप्रियकृतमाला मेघवर्णातिस्वर्चा ।
त्रिमूर्तनयनाम्नौ हस्तविन्दकर्मौ
कर्म्मविहितकपाला पादु भासुद्यताम् ॥

Colophon :—

इति शिवशासनरहस्ये तारास्तवराजस्तोत्रं संपूर्णम् ।

IX. Description of the procedure for the rites *bhū-*
buddhi, *bhūtabuddhi* and *prāṇapratisthā* (Fol. 50B-56A):

Beginning :—

सुमुखचैकं इत्यादिस्मरणं कृत्वा सकलशरीरं शुद्धये भूमुद्रि-
भूतमुद्रि-प्राणप्रतिष्ठान्तर्मातृकाबहिर्मातृकान्यासांश्च करिष्ये ।

Colophons :—

54A, इति भूतमुद्रिः ; 56A, इति प्राणप्रतिष्ठा ।

6332.

5830. [उग्रतारापञ्चाङ्गम् । *Ugratārāpañcāṅga*.]

Substance, country-made paper. 11½ x 6 inches. Folia, 21. Lines, 10.
Extent in ślokaś, 420. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat, 1956. Appear-
ance, fresh. Complete.

This contains details of the worship of Ugratārā and a number of hymns to the deity, all stated to be taken from the *Rudrayāmala* though the *nityapūjāpaddhati* portion is in prose like ordinary manuals of worship.

Beginning :—

ओमणेष्टाय नमः । औद्यतारायै नमः ।

औद्यवाच ।

देवदेव अगन्नाय निःशेषकर्णामिधे ।

पुरा त्वया भगो दत्तः तं दातुं मे क्षमो भव ॥

भैरव उवाच ।

पुरा त्वत्वं वरो दत्तो मया पर्यंतनन्दिनि ।

दास्यामि परमपौंछा वरं वरय मुहुरते ॥

देव्यवाच ।

देव देवीति या प्रोक्ता अगश्चितन्यरूपिणी ।

उद्यतारेति या नाम्ना स्थापितिकथात्मिका ॥

वद तस्यास्तु पञ्चाङ्गं वरमेवं प्रयच्छ मे ॥

भैरव उवाच ।

प्रदत्ता देवि प्रवक्ष्यामि तारापञ्चाङ्गमुत्तमम् ।

यस्य कस्य न धातव्यं गोपनीयं प्रयत्नतः ॥

Colophons :—

3A, इति औद्यवामले तन्त्रे उद्यतारापटनं सम्पूर्णम् ।

9B, •उद्यताराविष्णुआपद्धतिः सम्पूर्णा ।

10B, •उद्यताराकवचं सम्पूर्णम् ।

19B, •कुलसर्वस्वे उद्यतारासहस्रनाम स्तवः सम्पूर्णः । [The beginning agrees with that of Thousand Names of Tārā described in the previous MS (Fol. 1–3B, vers. 1–31).]

21A. •देवोभैरवसंवादे कुलसंक्षे श्रीउद्यतारास्तवः सम्पूर्णः समाप्तः ।
श्रीउद्यतारापद्माङ्गं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement:—

ओः । संवत् १८५६ मिति चरत वदो ५ वार प्रविचरके
योगम् ।

6333.

5886. तारापद्धतिः । *Tārāpaddhati.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 49. Lines, 9.
Extent in slokas, 600. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured
Complete.

This lays down the procedure of the worship of Tārā.

Beginning:—

अथ तारापद्धतिः ।

तारे महिमापारे तारय तारय भवानुधि मातः ।

हृदयसरोजे ये + + तव पदपद्मं सदा ध्यातम् ॥

अथार्चपद्धतिं वक्ष्ये संक्षेपविधिबोधिताः ।

पशुनामिकमेव स्थादिना निषिद्धितादिभिः ॥

अथ ब्राह्मे मुहूर्ते समुत्थाय निद्रां रात्रिवासं च हित्वा

A *Gurugodāśistuti* from the *Bālāvilāsa Mahātāntṛa* is
quoted on Fol. 4B.

6334.

3399. तारापूजाप्रयोगः । *Tārāpūjāprayoga.*

Substance, country-made paper. $14\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 4. Lines, 8.
Character, Bengali. Appearance, discoloured and worn out. Incomplete
at the end.

This is a work of the same type as the above.

Beginning :—

अथ तारापूजाप्रयोगः ।
तत्रादौ मन्त्राचमनम् । मूलमन्त्रेण विशाख्य जलं पीत्वा
ओं हं इति षोडशै दिग्भुज्य षट् इति करं क्षालयेत् । ॐ
वैरोचनाय इति मुखं स्पृशेत् । ॐ शङ्खपादधराय नमः ॐ
पद्मनाभाय नमः इति नमोः ।

(3) Thirt L3.

Nāgabhaṭṭa.

6335.

5023A. *चिपुरासारसमुच्चयः । Tripurāsārasamuccaya.*

Substance, palm-leaf. 16×14 inches. Folia, 61. Lines, 3. Extent in ślokas, 900. Character, Bengali. Appearance, fresh. Incomplete.

The text is accompanied by the commentary of Govinda Sarman (Fol. 29-61).

The name of the author is given as Bhaṭṭanāga in some MSS (Mad. XII. 565ff). The text, along with the commentary, has been printed in the *Vindhatantarasamgraha* of Rasikmohan Chatterji. The present MS contains the text and commentary of chapters 3-6 inclusive. The introductory portion of the commentary containing the *maṅgalācarana* and the name of the commentator is also given here. After this introductory portion the commentary on the third chapter begins with the following words:—

अथ हनौषट्पादघटिका लिख्यते ।

6336.

11270. *Tripurāsārasamuccaya.*

Substance, country-made paper. 8½×2½ inches. Folia, 2-71. Lines, 4. Extent in ślokas, 700. Character, Newari. Date, 834 N.S. Appearance, fresh. Incomplete.

Complete but for the first Fol. The name of the author is given in the colophons as Bhaṭṭa Nāga.

Post-colophon Statement:—

सम्बत् ८३३ । व्यक्त मासे शुक्लपक्षदशमी तिथौ बुधवा...
रामभद्रसे पुत्र पद्मभद्रसे + बने ।

6337.

224. *Commentary on Tripurāsāra by Govinda Śarman.*

Substance, country-made yellow paper. 16×4 inches. Folio, 40. Lines, 7. Extent in ślokas, 1,000. Character, Bengali. Appearance, old. Complete in ten chapters.

The present MS has been described in L. I. 482.

Mādhavānandanātha.

6338.

11335. **सौभाग्यकल्पद्रुमः ।** *Saubhāgyakalpadruma.*

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches. Pages, 1-131. Lines, 7-8. Extent in ślokas, 700. Date, Samvat 1901 (?). Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

The MS contains the whole of the second part of the work dealing with the details of daily worship.

Beginning:—

ॐ खर्वे सुलतनुं गजेन्द्रवदनं लम्बोदरं सुन्दरम् ।

... ..

विद्यपूजाविधायेन पूजिता या प्रवर्धते ।

वाञ्छितार्थं पूजकेष्वसामान्या प्रथमाप्यहम् ।

अथैवं कृतसन्ध्यादिप्रियः सपर्यामारभेत् । सा च त्रिषा निव-
नैमित्तिकास्थभेदात् । तत्र त्रिषां निर्वर्त्य नैमित्तिकादिसपर्यां
कुर्यात् । अतः आदौ निवसपर्याविधिगालित्युते ।

End :—

अत्र अनुक्ताणां दोषाणां त्रिषा पादुकास्तरणमिति शिवम् ।
श्रीसाधवानन्दनाथकृते सोभाग्यपूर्वकः ।
कल्पदुमे धूम्रुत् स्वस्थो निवृत्तपूजाकलानतः ॥

Colophon :—

इति श्रीसौभाग्यकल्पदुमे द्वितीयः स्कन्धः ।

Post-colophon Statement :

शां ई० ७१ ।

रसवतिसुबोद्धेः प्राप्तये कृतकन्यैः ।

संज्ञासौ चन्द्रवारे भद्रया इन्द्रियोगे ॥

यं दुःखनन्दचन्द्रैः सम्बत्सरेषां ।

चैत्रादिमासगतं चतुः सम्पूर्णां गुणपद्ये ॥ १६०१ ॥

... ..

Kṣemānandanātha.

6339.

10005. सौभाग्यकल्पलतिका । *Saubhāgyakalpalatikā.*

Substance, country-made paper. 9 × 1½ inches. Folia. (1) 1-31, (2) 1-13, (3) 1-28. Lines. 12, 11 and 9. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Incomplete.

This deals with the details of the worship of Tripurā. One MS of the work is referred to in *Cat. Cat.* (I, p. 738). The present MS contains seven chapters and a few lines of the eighth chapter.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सौभाग्यकल्पलतिकाप्रारम्भः ।

नमामि चिन्मयीं स्वात्मासद्धानन्दप्रणोमिणीं ।
त्रिपुरां त्रिपुरेप्रानौ पराङ्गभावकपिणीम् ॥
नत्वात्मिकापादपद्मरुद्धं हृदयवर्षकं ।
विभ्रोजनं च गङ्गाधं देवीं वार्यं सरस्वतीं ॥
महागुरुन् साधवत्कान् कल्पद्रुमपथोगैवान् ।
शिवानन्दान्यथोगैश्चान् प्रपद्योद्दोतनाशकान् ॥
आलोक्ष्य परमानन्दतन्त्रं तत्तत्कटिपथः ।
सौभाग्यानन्दसन्दोहभिर्धं च त्रिपुरागैर्वम् ॥
ज्ञानागैर्वादिश्रीतन्त्राद्यपि बुद्ध्या विमृश्य च ।
महागुरोर्विदित्वा च समदायमशेषतः ॥
साधकानां मनोवर्धहेतवे गुरुकोदितः ।
सौभाग्यकल्पलतिकां कल्पद्रुमविलासिनौ ॥
श्रीविद्योपास्तिसम्भारप्रकाशफलप्रालिनीम् ।
उन्मेषयामि विप्रदं परमानन्दधार्मिकं ॥
कल्पद्रुमोपि सौभाग्यानन्दसन्दोहनिर्भरः ।
न तथा सुखवेत् स्नानं संश्रितानां हि सर्वथा ॥
यथा सुललिताकारलतासम्बलिताङ्गतिः ।
कल्पद्रुमः सुखयति साधकामौलुदानतः ॥
मन्दालुप्रहरोद्युक्तैर्दृष्ट्या चक्षुस्तत्परैः ।
प्रयोगमात्रो रचितस्तत्कालाद्यविशेषणम् ॥
गुरुभिर्न ज्ञातं कल्पद्रुमे तन्मस्य टिप्पणे ।
विप्रदं चातिविष्कारादगम्यं मन्दचित्तनां ॥
इति मत्वा ज्ञातो यत्नः प्रेरितेनासुखौर्विभिः ।
गुह्यराक्षसवेषापि शुद्धासीति मनोवशा ॥

अगादिमलबन्धेन जन्ममृत्युपरम्यरा ।
 प्राप्तस्य स्वात्मविक्रानावृते गान्धर्दिमोषकम् ॥
 तन्नालभ्यमनाराध्य देवतामिति हेतुतः ।
 देवतागणनाम्नाङ्गाः श्रीविद्यायाः प्रसाधने ॥
 तन्नालभ्ययमुक्तमिति शिवाद्युक्तान्यनेकशः ।
 महाचार्यैरावृत्तानि सर्वज्ञानफलानि च ॥
 तच्च मुख्यन्तु परमावन्दसंज्ञमतिस्कटम् ।
 सात्त्विकाराधनज्ञाननिर्भरं साधपेक्षकम् ॥
 तत्पद्धतिः कृता गार्थैः कल्पद्रुमसमाङ्गया ।
 तत्प्रशिक्ष्येण तन्मस्य कृता व्याख्या मनोहरा ॥
 सौभाग्यावन्दसन्दोहाभिधा विद्यातरेण मे ।
 तदर्थसंग्रहं क्षोभानन्द शय करीष्यहम् ॥
 स्वपरंपरया प्राप्तं तन्लोक्तं न परिगृजेत् ।
 स्वतन्त्रोक्तमनल्पं वा स्वल्पं वा सभ्यगान्धन ॥
 न लिप्यते कर्मलोपदोषैः साधककृतम् ।
 स्वतन्त्रसूचितं तदन् व्यक्तं चानिदृशितं ॥

The topics dealt with in the work are indicated as follows:—

- 4A, प्राप्तःस्मृतिः खानभय सन्ध्या ज्ञेयान्तिकौ तथा ।
 जयः सन्ध्याऽवृत्तोऽपि भृशुद्धाद्यङ्गपञ्चकम् ॥
 न्यासाः सामान्यमन्त्राणाम् पाठो मुख्यजपस्तथा ।
 देवताचर्चोत्तमवर्त्मनामादिपठनं तथा ॥
 धर्मानुमेवनं तद्विज्ञप्तिपार्था न निष्कृतिः ।
 देवतास्मानुमन्त्रिचिन्त्यहेष्टकम् ईरितः ॥

Beginnings and ends of the different chapters :—

Chapter I :

End :—

- 4B, श्रीदेवीसाधकायां हि साधनोद्देशस्तत्तलः ।
 सौभाग्यकल्पलतिकास्तवकः प्रथमोऽभवत् ॥

Chapter II:

Beginning (Fol. 4B):—

अथ प्रानःस्युतिमुखं द्वितीये प्रविविच्यते ।

End (Fol. 7A): --

कमक्रियाणां ओदेवोसाधकानामभौष्टः ।

सौभाग्यकल्पनतिकास्तवकोऽयं द्वितीयकः ॥

Chapter III:

Beginning (Fol. 7A): --

अथ भृशुद्वादिविष्टो निर्णयः प्रविविच्यते :

एवं सन्धादिकं कृत्वा भृशुद्वादिकमाधरेत् ॥

End (Fol. 10B): --

व्याकशक्तेः समाधिश्च श्रुतोरपहानि वै ।

भृशुद्वादिव्यासविधिपर्यन्तक्रम इवितः ॥

सौभाग्यकल्पनतिकास्तवकोभृशुत्तौयकः ।

Chapter IV:

Beginning (Fol. 10B):--

यवं विन्यस्य तत्पद्यात् सामान्यान् प्रपठेन्ननून् ।

यावतामुपदेशोक्ति ते सामान्याः प्रकौत्तिताः ॥

End (Fol. 19A):—

सामान्यमन्त्रपाठादिजपाकक्रमसंयुतः ।

सौभाग्यकल्पनतिकास्तवकोऽभ्यवत् ॥

Chapter V:

Beginning (Fol. 19B):—

अथ पूजाविधानस्तु साङ्गोपाङ्गं निरूप्यते ॥

End (Fol. 31B): —

इत्येवं लिख्यपूर्वादिविधानं प्रविशेयितम् ।

॥ सौभाग्यम् ॥

Chapter VI:

Beginning (Fol. 1A of the second batch of leaves): —

उपासकानां प्रसन्नार्तिप्रविशेयनम् ।

सर्वस्मादेयतायानु भक्तिः तावत् विवेचनः ॥

End (Fol. 13B of the second batch of leaves): —

उपासकानां प्रसन्नार्तिप्रविशेयनम् ।

सौभाग्यकल्पलतास्तवकः सप्तमोऽभवत् ॥

Chapter VII:

Beginning (Fol. 1A of the third batch of leaves): —

योग्येष्टाय नमः ॥

अथ नैमित्तिकाद्यर्चाविधिः प्रविशेयते ।

नैमित्तिकं पोक्तकाले पूजनं सर्जना भवेत्

दिवा निशाह्नं कृत्वा रात्रौ नैमित्तिकं जरेत् ॥

निशमस्तृतीयां कुर्यात् क्षिप्रैर्मैमित्तिकार्चनम् ।

नैमित्तिके यद्युग्रहोऽप्यदृष्टोऽन्येऽपि ॥

End (Fol. 28B of the third batch of leaves): —

नैमित्तिककाम्यपूजास्तवकः सप्तमोऽभवत् ।

सौभाग्यकल्पलतास्तवकः सप्तमोऽभवत् ॥

Chapter VIII:

Beginning (Fol. 28B of the third batch of leaves): —

अथोच्यते देवताभारुचन्धिः क्लमलः क्लृप्तम् ।

Vidyānandanātha.

6340.

5452. सौभाग्यरत्नाकरः । *Saubhāgyaratnākara*.

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches. Folia, 1-92. Lines, 7. Extent in ślokaś, 1,650. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

MSS of the work, complete in 36 chapters, are described in Bik. No. 1328, Mad. XII, 5756. One MS, belonging to the Indian Museum collection, contains chapters 22-24 with portions of chapters 21 and 25. The present MS contains a portion of the work, e.g., chapters 14 to 20. The last colophon refers to the work by the name *Bhāvānākararatna* but does not give the chapter number. The pre-initiation name of the author is recorded in the Madras MS to have been Śrīnivāsa, who refers to the present work at the end of his *Śrīrāmanandrikā*. This and the following two works lay down the procedure of the worship of Tūpurā.

Colophons and beginnings of the chapters.

1. अथ श्रीसप्तशतिकासप्तस्य त्रिलोचन ऋदिः । त्रिरूपकन्दः । सप्तःशिवो देवता । अर्पधर्मकामार्थे मोक्षार्थे तदुर्विधपुनर्धार्थे मित्रार्थे अपे विनियोगः ।

24A, श्रीविद्यानन्दनाथेन श्रवयोः प्रियस्तुतुना । कृते सौभाग्यरत्नाद्यौ नरहोःगाच्छर्द्धयः ।

इति श्रीमद्विद्यानन्दनाथशरणानन्दद्वन्द्वान्तवासिना श्रीश्रीविद्यानन्दनाथेन निरक्षिते सौभाग्यरत्नाकरे तदुर्विधस्तःकृः । अथ योगपौठपूजा ।

31A, ०तरङ्गकुक्तिपिम्बकः । ०पञ्चदशस्तःकृः । अथ श्रीचक्रपूजा ।

45A, ०तरङ्गः षोडशो गतः । ०बोधप्रज्ञस्तःकृः । अथ गुरुपंक्तिपूजा ।

61A, ०कृते सप्तदशः संगतःकृः रत्नवारिधौ । ०सप्तदशस्तःकृः । अथ पञ्चपञ्चिकाविद्याभिर्दौक्षित्येहिन्दुयज्ञे सिंहासनाकारेण.....

73B, •तरङ्गोऽष्टादशोऽमसत् । •अष्टादशस्तारङ्गः । अथ बहन्वयशास्त्र-
वाच्योर्जाभावेन दीप्तायुक्तत्वेत् तन्मोक्तमायसःदिक्रमवट्कं पूजयेत् ।

90A, •तरङ्गो ह्यनविंशतिः । •एकानविंशतिस्तारङ्गः । अथ वटुकादि-
वलिः ।

92A, इति श्रीविद्यानन्दनाथेन विरचितं भवानीकररत्नं सप्त्यर्थम् । शुभमस्तु ।

6341.

5928. *Saubhāgyaratnākara.*

Substance, country-made paper. 9 × 5 inches. Folia, 1 to 22+1 to 113+88 (by counting). Lines, 8, 10. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains only the first of the several introductory verses quoted in Mad. XII. 5756.

The only colophon, found in the MS, belongs to the first chapter of the work and runs (Fol. 22A of the first batch of leaves):—

श्रीविद्यानन्दनाथेन शिवयोः प्रियसुतम् ।

कृते सौभाग्यरत्नागर्धो तरङ्गः प्रथमोऽमसदिति ।

The first batch of leaves gives the rules for the morning rites and observance of the *sandhyā*. The second and third batches give the detailed rules of worship.

Rāmacandra.

6342.

6006. *सुभगार्चरत्नम् । Subhagārcāratna.*

Substance, country-made paper. 8 × 6 inches. Folia, 23. Lines, 14. Extent in ślokaś, 450. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

MSS of what is probably this work, without the name of the author, containing four and eight chapters, are described respectively in Stein (p. 239) and Bik. 1337. MSS containing the name of the author are mentioned in *Cat. Cat.*, I, p. 727. The present MS contains eight chapters with portions at the beginning and at the end missing.

Beginning : -

युक्तोक्तिं तथा करोमि ।

ततोऽस्याय क्लीं कामदेव सर्वजनप्रियाय नमः ।

अनेन मन्त्रेण दन्तयुद्धं कृत्वा २ श्री १ श्री श्री श्री श्री श्री
कमले कमलालये प्रसौद २ ।

End : -

इति साधारणमुद्राः । विशेषमुद्रालक्षणान् व्याख्यानमुखादव-
गन्तव्यम् ।

अनेकतन्त्राणां वक्तुं शक्नुमः

स रामचन्द्रः सुप्रियां हिताय ।

Colophons : -

3B. इति सुभगाचार्येण प्रथमो मयूखः ; 6A, •द्वितीयो मयूखः ; 10B,
•तृतीयो मयूखः ; 12A, •चतुर्थो मयूखः ; 13B, •पञ्चमो मयूखः ; 18B,
•षष्ठो मयूखः ; 22A, •सप्तमो मयूखः ।

Saccidānandanātha.

6343.

5779. लघुचन्द्रिका । *Laghucandrikā* :

Substance, country-made paper. 9x5 inches. Folia, 77. Lines,
10. Extent in ślokas, 840. Character, Nāgara. Appearance, soiled.
Complete (?).

The work may be identical with, or a smaller version of, the *śaṅkārācandrikā* (*Cat. Cat.*, I. 542, II. 128, 223).

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीशिवसुन्दर्यै नमः ।
वन्दे श्रीगुरुनाथपादयुगलं वन्दे गणेशं विशुं
विद्यादानविशारदं शशिमुखं श्रीशारदात्म्यं तथा ।
श्रीविद्याक्रमपूजनं लघुतरं कुर्वे प्रमाणं सतां
बालाणां व्यवसायिणां विविदुषां सङ्कल्पयुक्तात्मनाम् ॥
अथ लघुचन्द्रिका दिव्यं । तन्मातौ विद्योद्धारः । तन्मार्गः ।

Explanations of the different chapters :—

20B, इति सच्चिदानन्दनाथोक्तलघुचन्द्रिकायां आह्निकाख्ये प्रथमप्रकाशः ;
33A, •आसविद्यानाख्यो द्वितीयः प्रकाशः ; 46A, •अर्थसाधनादि उपचाराख्ये
तृतीयः प्रकाशः ; 70B, •आवरणपूजनादिदेवीविसर्जनात् षष्ठ्युपप्रकाशः ;
76B, •पञ्चमः प्रकाशः ।

The portion which follows the fifth prakāśa is called
आसक्तोत्थापनविधिः.

Beginning of this portion :—

श्रीगणेशाय नमः । आत्मन्य प्राणानायन्य ॐ तत्सत् परमेश्वर-
प्रोक्तं आत्मनोत्थापनमहं करिष्ये ।

At the end of this portion occur the following lines :—

श्रीगुरुनाथपादयुगलशक्तिदेव्या प्रसन्नोऽहम् । श्रीराज-
राजेश्वरोदेवतापङ्कजम् ।

Works quoted and referred to :—

23A, नामकेश्वरतन्त्र, ज्ञानार्णव, दक्षिणामूर्तिसंहिता, सुभगोदय, त्रिपुर-
तापिनो ; 46B, तन्त्रराज ; 76A, सर्वतन्त्र ।

(516)

Bhāskararāya.

6344.

10080. वरिवस्यारहस्यम् । *Varivasyārahasya*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folio, 43. Lines, 12. Extent in slokas, 1,300. Character, Nāgarī. Date, Śaka 1708 and Sāmpat 1843. Appearance, old. The writing on many of the leaves is faded. Complete.

The text is accompanied by the author's own commentary on it. MSS of it have been described in CS. V. 85, Ulwar. Extr. 666, Mad. XII. 717-8. An edition of it was published by Isvara Chandra Shastri (Calcutta, 1917). It deals principally with the esoteric and spiritual significance of the *mantra* of Tripurā in 16 letters.

Post-colophon Statement : -

वज्रवेदवसुचन्द्रमित्ये दिविदिग्गमनसप्तशतैः ।

निर्मितैः सुविमलैर्भुवि द्याके पृथ्वीमावृत्य + : हस्तियोगे ।

मालिभाद्रपद + + पूर्व्याभाद्र + + निर्मिते कलौलिखत् ।

विश्वनाथसुतो रामचन्द्रः सुक्रीपनामकः । वैशनाथस्यैवपुत्री

वरिवस्यारहस्यम् । २ सं १८५२ (?) श० १९०८ ।

Kāśinātha.

6345.

6524. श्रीविद्यामन्त्रदीपिका । *Śrīvidyāmantrapradīpikā*.

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches. Folio, 4. Lines, 8. Extent in slokas, 60. Character, Nāgarī. Date, Sāmpat 1961. Appearance, fresh. Complete.

This gives the esoteric meaning of a *mantra* of Tripurā and quotes a number of extracts from different original Tantras which primarily deal with meditation and incidentally speak of the real nature of the deity.

Beginning : —

नमामि कामेश्वरपादपूजं करोमि कामेश्वरपूजनं वदा ।
वदामि कामेश्वरनाम निमैलं स्मरामि कामेश्वरतत्त्वमथ यम् ॥
नमः ब्रह्मसर्गं देवीं सच्चिदानन्दरूपिणीं ।
नमोऽष्टविष्णुधर्मो भक्तानुग्रहविग्रहाम् ॥
दक्षिणामूर्त्तिपादाङ्गभ्रमरोभुवनैर्लिनाः ।
रक्षते काशिशार्दूल और्विद्यामन्त्रदीपिका ॥

Colophon : —

इति श्रीमद्भट्टोपनामकजयरामभट्टसुतवाराणसीगर्भसम्भवकाशी-
नाथापरमार्थ्यायविश्वनाथविरचिता और्विद्यामन्त्रदीपिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement : —

श्रीमन्निताम्बापिंगलस्तु ।
मातृवर्षे वागनुबुन्दस्थेदं प्रस्तकम् । संवत् १८६१ मीः
श्रावण वदे ॥ ११ ॥

Cidā vandanātha.

6346.

5826. श्रीविद्यागोपालचरखार्चनपद्धतिः । *Śrīcidyāgopāla-
cārakhārcanapaddhati.*

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folio, 77. Lines,
10 on a page. Extent in ślokas, 1,848. Character, Nāgara. Date, Samvat
1683. Appearance, discoloured. Complete in five chapters.

The work lays down the procedure of the joint worship of the deities Tripurā and Gopāla beginning with a description of the daily rites of the worshipper.

Beginning :—

चित्तविविम्बादेशादकृतं चिदानन्दनाथयोगौम् ।
मिश्रितपद्धतिमध्यामतुलामपि भावनामूलात् ॥ १ ॥
नमस्कृत्य भङ्गेष्टानं गुरुं गणपतिं हरिं ।
पश्याम्यो चिदानन्दः पद्धतिं मन्त्रयन्मन्त्रम् ॥ २ ॥
श्रीविद्यापद्धतिं वीक्ष्य तथा गोपालपद्धतिं ।
उभयोस्तत्त्वमालोच्य मिश्रितार्चनमुच्यते ॥ ३ ॥
सदेहहारकार्पथ्यां स्वश्रीवह्निमन्दिरे ।
स्वमात्मानं हरिं ध्यायन् हरिरेव हरिर्भवेत् ॥ ४ ॥

Colophons of the different chapters :—

9A. इति श्रीमद्गगनानन्दनाथपादपञ्चशिख्यश्रीचिदानन्दनाथविरचिताया
श्रीविद्यागोपालपद्धतौ प्रामातृक-ज्ञानसन्ध्यातर्पणस्तोत्रनिरूपणं नाम प्रथमः सर्गः ।

32A. इति श्रीमद्गगनानन्दनाथपादपञ्चशिख्यश्रीचिदानन्दनाथलक्ष्मी-
नाथभट्टापरनामधेययोगीश्वरविरचितायां श्रीविद्यागोपालपद्धतौ भुतशुद्धिप्राग-
प्रतिष्ठा-माहकान्यास-तत्त्वन्यास-योगपौठन्यास-श्लेषादियङ्गन्यास-मूलमन्त्रविद्या-
मन्त्रितमाहकान्यास-मूलविद्यामन्त्रवर्णन्यास-कश्चुड्यासनवासदेवताकूटचयन्यास-
मानसिकार्चन-जपसमर्पण-ब्रह्मार्पणनिरूपणं नाम द्वितीयः सर्गः ।

45A. ०चिदानन्दनाथयोगीश्वरलक्ष्मीनाथभट्टापरनामधेयविरचितायां श्रीविद्या-
गोपालपद्धतौ श्रीमच्छपथान-सहाध्यान-श्रीमच्छपार्चन-प्रादुश्यापन-कलसस्थापन-
शान्तिपात्रस्थापन-श्रीपात्रस्थापननिरूपणं नाम तृतीयः सर्गः ।

62B. ०श्रीविद्यागोपालचरकार्चनपद्धतौ नवावरकार्चननिरूपणं नाम चतुर्थः
पञ्चासर्गः ।

76B, ० श्रीसुक्तविद्योद्धारकमस्तोत्र-श्रीगजगोपात्मसूक्तमस्तोद्धारकमस्तोत्र-
पूर्वाङ्गध्यानपूजा - मध्याङ्गध्यानपूजा - सायंकालध्यानपूजा त्रैलोक्यध्यानपूजा - सामान्य-
तर्पणकाम्यतर्पणलौकिकप्रयोगधारागायत्र्यम्पूजास्थाननिरूपण-योगनिरूपणं नाम
पञ्चमः मङ्गलः ।

The last colophon is followed by five verses : -

कृष्णभट्टनयुक्तेन लक्ष्मीनामनीधिया ।
यदिदं किञ्चन प्रोच्ये तं न तुष्टातु केनचन ॥
यस्य प्रभाप्रभवतो जगद्विहङ्गकोटि-
कोटिध्वजेष्वनसुधादिभिर्भुजिर्गन्धं ।
तद् ब्रह्म निष्कलम्, स्वस्वमशेषभूतं
गोविन्दमर्दिपुण्ड्रं तमहं भजामि ॥
कामौक्तायादिनी यः पश्यममय त्रिभुवन्मदिस्माधितो भू-
रभिः साङ्गे स्वरूपैस्तदन् एतच्चतुर्ब्रह्मनामसाधः ।
वृत्तस्तत्पादिधीतैश्च कस्यकभवैः सूर्यसातोखिलाया
तावद् ब्रह्माख्यमेव्यः स्फुटम यदि ततो यः प्रपद्ये तमोऽर्थः ॥
एकस्तेषां यत्सुनिद्रुगैर्योगिभिः सेवकैर्वा
निर्वाप्यं यः सद्यदि विस्मृतो भाति सर्वैस्त्वयः ।
नीयं मन्दब्रजमुपगतः साकभाभौरुच्यते
वृन्दास्थये विह्वलति पद्मानन्दकन्दो मुकुन्दः ॥
ॐ मोहाय नमोऽक्षरस्य जगतस्ते ते पुष्पाणां गमाः
तां तासिच हि देवतां परमिकां जल्पन् कल्पदायिनि ।
मिहान्ते एनरेक एव भगवान् विष्णुः समस्तायाम्-
शापारेषु विवेचनव्यतिकारं नीतेषु निश्चीयते ॥

Post-colophon Statement :

ॐ नमः सर्वैस्वरूपाय श्रीकृष्णाय । संवत् १९८९ ममये
आचार्यकृष्णपञ्चम्यां रवी लिखितमिदं पुस्तकम् रूपयाम् ।

Śambhudevānandanātha.

6347.

6030. सम्पद्मिर्शिनी । *Sampadmīrśinī*.

Substance, country-made paper. 10×4½ inches. Folia, 11 to 60. Lines, 8. Extent in ślokaś, 1,000. Character, Nāgari. Date, Śaka 1588. Appearance, discoloured. Incomplete.

This and the following two works lay down the detailed procedure of the worship of Tripurā.

End :—

श्रीमच्छिवमाकडे भुवनान्तर्धारिणि ।
नवकं देहि मे मातः प्रसादं कुरु भैरवि ।
इति मन्त्रेण नवं गृहीत्वा परमात्मन्निर्भरः सन् सम्पद्यते
शिवो भूत्वा सुखं विहरेत् ।

Colophon :—

इति श्रीमत्प्रसन्नविद्यात्मक-देशिकेन्द्रचरणाम्बुजान्तेवासिना
श्रीशम्भुदेवानन्दनाथेन विरचिता सम्पद्मिर्शिनी नाम्नो सुन्दरी-
पूजापद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

वर्षात् श्रीशके १५८८ समये भाद्रपदे द्वादशौ शुधवारं
मनोरथेन लिखितमिदम् ।

Śambhu Bhaṭṭa.

6348.

10549. सुन्दरीमहोदयः । *Sundarīmahodaya*.

Substance, country-made paper. 10×5 inches. Folia 22-37, of which 33 and 35 are missing. Lines, 10. Character, Nāgari. Date, Śamvat 1744. Appearance, old, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the major portion of the sixth chapter of the work. IO. IV. 2599 describes a MS of the work complete in five chapters. The last verse in the present MS agrees with one of the concluding verses of the MS of the India Office. The portion contained in the present MS lays down the procedure of the worship of, as well as of festive rites in connection with, Tripurā.

End :—

यदत्र किञ्चित् लिखितं मया त-

न्न नव्यमस्तौत्यवहेननौयम् ।

यतो हि मूलार्थनिबद्धमार्गं

विमिश्रं सद्धिः परिभाषयेव ॥

Colophon :—

इति श्रीमत्पुराणस्य त्रिंशत्तमोऽध्यायः श्रीगणेशानन्दनाथसंस्कृतो-

ऽध्यायः श्रीगणेशानन्दनाथकविमण्डनशम्भुभट्टकृत-सुन्दरीमहोदयान्तर्गतः

षष्ठो निबन्धमिदं कथं प्रोक्तः परमः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १७३४ चैत्र शुद्ध ६ बुधे निबन्धकवडोपनामकमोविन्देन

लिखितोऽयं ग्रन्थः । श्रीमद्वाङ्मयपुराणस्यैव नामः । श्रीरघु ।

Rāma Bhaṭṭa.

6349.

5781. सुन्दरीमपर्या । *Sundarīmaparyā*.

Substance, country-made paper. 9 × 4 inches. Folia, 26 (of which fol. 6 is missing). Lines, 9 to 10. Extent in ślokaś, 520. Character, Nāgarī. Appearance, old and worm-eaten. Incomplete.

Beginning :---

श्रीगणेशाय नमः ।

अखण्डानन्दोपाय गिदाय परमात्मने ।

चित्स्थान्तस्वरूपाय ज्ञायाय गुरवे नमः ॥

विज्ञाय सर्वतन्त्राणां गुरुवक्त्राच्च तत्पतः ।

सुन्दरीयजनं वक्ष्ये रामभट्टो विविक्तधौः ॥

तत्र तावत् प्रातःशुद्धादि विधाय

तौष्ण्यदंष्ट्रभङ्गाकाय कल्पान्तदृष्टोपम ।

भैरवाय नमस्तुभ्यममृक्षां दातुमर्हसि ॥

इति भैरवाज्ञामादाय अपस्थानं मूलेन संप्रोक्ष ...

Colophon :--

इति श्रीज्ञानभट्टान्तेवासिना रामभट्टेन सभासञ्जकोपनाम्ना

विरचितायां सुन्दरीसपर्यायां द्वितीय + + +

The colophon of the first chapter, possibly occurring in the missing leaf, is not found.

Ratnanābhāgamācārya.

6350.

4184. सुन्दरीरहस्यहृत्तिः । *Sundarīrahasyahr̥tti.*

Substance, country-made paper. 16 x 3 inches. Folia, 1-104 (marked on the right-hand margin, as 134 to 326). Fol. 17B, 18, 19A, 155B, 156 are blank. Lines, 4, 5. Extent in ślokaś, 2,800. Character, Bengali. Date, Śaka 1699. Appearance, fresh. Complete.

The work deals with the details of the worship of Tripurā.

Beginning :--

नमस्त्रिपुरसुन्दर्यै ।

आचार्यनारायणभौतपादं प्रणम्य सर्वांगमस्तत्त्ववेत्ता ।
 श्रीसुन्दरीरम्यरहस्यवृत्तिं श्रीरत्ननाभः खमतिस्तनोति ।
 सुन्दरीं केशवाचार्यं वल्लभाचार्यमन्वतः ।
 ततो विद्याधराचार्यं हयग्रीवं महागुरुम् ।
 गोपीनाथगुरुं नत्वा रत्ननाभस्ततः परम् ।
 तमोऽपि सुन्दरीमन्वान् नाभातन्त्रनिदेशितान् ।
 विमोक्षारित्रलतन्त्राणि ज्ञात्वा गुरुमतं तथा ।
 वक्ष्येहं सुन्दरीपुत्रं नाभातन्त्रनिदेशितम् ।
 शिववक्त्रेण कुत्रापि कुत्रापि श्वासवाक्यतः ।
 कुत्राप्यन्यप्रबन्धेन ग्रन्थवर्धः प्रतन्यते ।
 श्रीसुन्दरीं गुरुं नत्वा गोपीनाथं तथा गुरुम् ।
 गणेशं भाग्यतो नत्वा वक्ष्ये ग्रन्थं सुविकारम् ।
 प्रकृतेर्दृष्टं तत्त्वानि शिवविगोष्ठानि जामले ।
 तत्सङ्क्रापटलेर्ग्रन्थं वक्ष्याम्यत्र सुनिश्चितम् ।
 व्यासस्मादिसमाप्त्यन्तं यदुक्तं ग्रन्थवर्धके ।
 तत्सर्वं निर्वाणं ज्ञात्वा कथयामि समासतः ।

ज्ञात्वा श्रीरत्ननाभेन सुन्दरीपदपूर्विका ।
 रहस्यवृत्तिकाख्या सा मन्त्रपूजासमन्विता ।
 गारेन्द्रायकुले जातो रत्ननाभः श्रिया युतः ।
 मेनेयकुलसंजातो गोत्रश्च का[ष्ठा]पात्रयः ।
 नारायणसुतोऽहं सुकुन्दस्य च पौत्रकः ।
 श्रीमाम्नाममहात्म्यप्रपितामह ईरितः ।

Colophons of the different chapters :--

29B, इति श्रीरत्ननाभग्रामाचार्यविरचितायां सुन्दरीरहस्यवृत्तौ द्वितीयः
 पटलः ; 39A, •विषोद्वारा द्वितीयः पटलः ; 48A, •शामबीजकोलितोद्धारः

चतुर्थः पटलः ; 69A, •त्रिपुरसुन्दरीमन्त्रमेदकथनं नाम पञ्चमः पटलः ; 87A, न्यासविधानं नाम षष्ठः पटलः ; 115B, •त्र्योत्रिपुरसुन्दरीपूजाविधानं नाम सप्तमः पटलः ; 144A, •अष्टोमविधानं नाम अष्टमः पटलः ; 163A, •नवमः पटलः (This deals with the six black rites); 194A, •योगनिर्णयो नाम दशमः पटलः ।

Post-colophon Statement : -

शाली नन्दाश्रमेषु लिपिरिचं । लिखितं त्र्योम्बपुत्रमश्रमशालिना ।
 पुस्तकमिदं आचारं अनादिरस्य किञ्चित् अन्याधिकारो नास्ति ।
 शकान्ताः १६६६ । यथा वृत्तं तथा लिखितं लेखको नास्ति
 दूषकम् । भोमस्यापि रणे भङ्गो मयीतान्य मतिभ्यः ॥

Nijānandanātha.

6351.

5537. क्रमोत्तमः । *Kramottama*.

Substance, country-made paper. 19 x 4½ inches. Folia 112. Lines 8.
 Extent in ślokas, 2,400. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

The work deals with the morning duties of a worshipper and the details of the worship of Tripurā including a detailed treatment of the *nyāsas*. MSS of the work are described under different names in different catalogues, e.g. *Gadyavallārī* (L. VII. 2261), *Śrīvidyāpaddhati* (Bik. No. 1335), *Kramottamapaddhati* (Bik. No. 1283), *Mahātripurasandarpādūkārcanakramottama* (IO. IV. 2000). The MS described in L, which runs up to the end of chapter 3 of the Society's MS, constitutes, according to the last colophon, the first part of the *Gadyavallārī*, while the last colophon in the MS described in Bik. No. 1335, which is complete in four chapters, refers itself to the second part of it. Verses occurring at the end of chapter 2 of the present MS state

that the work was based on the *Gadyavallari* a colophon of which is found in the earlier section of the work. It refers to *Sundaracāryapaddhati* (Fol. 52B).

Beginning :—

ओष्ठमिहशूनं वन्दे साक्षात्प्राग्यसात्मकम् ।
 चिदानन्दचनं पूर्णं कारुण्यमृतसागरम् ॥
 तदनुग्रहसम्पूर्णं माधवेन्द्रमख्यम् ।
 प्रकाशानन्दसम्भाषं गुरुभक्तमहं भजे ॥
 यदङ्घ्रिस्पर्शनादेव भालद्दृष्टमावलीः ।
 सुभायते भजे तं श्रीमाधवेन्द्रसरस्वतीम् ॥
 प्रशास्त्रं नमोवाकं विमलानन्दमुत्तमम् ।
 सुभाय करुणाशायि (दीपि) गुरुरूपसंपुष्टम् ॥
 सप्रकाशविमर्शोऽध्वरीजाड्यलतां (धि)परः ॥
 षडङ्गारपीठनिगयां वन्दे चिपुरसुन्दरीम् ॥
 ब्राह्मे भुङ्क्ते गोल्याय ब्रह्मरन्ध्रे सिताम्बुजे ।
 चिचन्दमयले शुद्धम्फटिकाक्षयगमये ॥
 रधानं गङ्गायाः प्रकृष्टां श्लिष्टं वामाङ्गसंस्थया ।
 धारयन्त्योत्थनं टीपं नेत्रत्रयविभुजितम् ॥

Colophons :

7A, इति श्रीनिप्रकाशानन्दनाथमस्मिन्कार्जुनयोगीन्द्रविमर्शितायां गद्यवङ्गयो-
 मन्त्रपार्ष्णीयसम्भाषां तर्पणानुरूपं नमः सः प्रथमः ।

52B, इति श्रीकर्मोत्तमे निजानन्दविमर्शिते सङ्गारूपश्रीप्रकाशसह-
 स्रसूक्ततामसम् ।

62B, इति श्रीकर्मोत्तमाख्यायां निजानन्दनाथविमर्शितायां श्रीविद्यापद्धतौ
 न्यायविमर्शं नाम द्वितीयोऽङ्काः ; 73B, इति निजान्ताप्रकाशानन्दविमर्शितायां
 श्रीकर्मोत्तमाख्यायां श्रीप्रासादप्रपञ्चतौ न्यायविधर्मां तृतीयोऽङ्काः ।

- 92B. कसोत्तमेऽप्यष्टाङ्गावां मनुनां गयनाक्रमे ।
अनीगयाद्विजानन्दः सुन्दरौत्तिपुराक्रमम् ॥

ओक्कसोत्तमे मल्लिकार्जुनयोगीन्द्रकृते पृथापटलः ।

106A. इति श्रीवामकेश्वरतन्त्रे त्रिव्याघोडशार्वाङ्गवराचके सौभाग्यकवचं नाम
त्रयस्त्रिंशत् पटलः ; 112. इति श्रीवृद्धयामले अक्षपूजोत्थर्थाः पञ्चाष्टिकाकल्पवल्ली
सम्पूर्णा । कसोत्तमोऽपि समाप्तम् ।

Verses at the end of the colophons are quoted below
(based on a collation of the two MSS belonging to the
Society).

- 92B. वामकेश्वरतन्त्रे या पूर्वोक्तं चतुःशतौ ।
नामालोच्य च वल्लर्या मन्त्रालम्ब्य कृतज्ञः ॥
गुरुदेवप्रभारैर्गो तदनुज्ञादुक्तः स ॥
निजः कानन्दनाथव्यमल्लिकार्जुनयोगिनाम् ॥
वरौहचक्रासक्तान् श्रीविद्याया कसोत्तमम् ।
न्यासकारं कृत्स्नं यत्कुर्यादष्टाङ्कं त्रिंशत् ॥
निजः कानन्दयोगीन्द्रचके सिंहावलोकनम् ।
शान्तिके पौष्टिके चैव कुर्यादष्टाङ्कं बुधः ॥

- 73B. गुरुदेवात्मनामैकं सद्विद्यातिविशारदः ।
अरीरत्नविजानन्दः श्रीप्रासादपञ्चाक्रमम् ॥
सर्वप्रकाशगुरुपादपुष्पप्रपन्नः
श्रीमल्लिकार्जुन इति प्रसिद्धो निजात्मा ।
श्रीमत्कान्तानन्दमोददधिमुष्मश्रित्वा
सम्यक्प्रपद्यतौ वसहोर्द्धवोऽहम् ॥
निजात्मानन्दसम्प्लोका पराप्रासादपद्धतिः ।
सजाधोऽन्यासयुता जयतां शान्तौः समाः ॥

6352.

8541. *Kramadāma*.

Substance, country-made paper. 104 5 inches. Folia, 29. Lines 10. Extent in Slokas, 1,800. Character, Nizari. Appearance, old. Incomplete (?)

Occasionally the present MS seems to represent an abridged version of the text as found in the previous MS. The second colophon of the previous MS is absent here though the topics dealt with in the section containing it come to an end on Fol. 49A. The third chapter is here wrongly put as chapter 1 in the colophon on Fol. 69B. Portions following this colophon do not agree with similar portions in the previous MS. These portions in the present MS deal with various types of *nyāsa*, e.g. *śaśādhāna-vidyānyāsa*, *caranādhānyāsa*, etc. Some additional verses are found at the beginning of the present MS which agree with those occurring in the MSS described in L. VII. 2261 and Bik. No. 1335. A verse at the end of the colophon of chapter 3 (Fol. 69B), which is also found in L. VII. 2261 gives the date of composition of the work: -

श्रीसुखान्ते प्रके वाण-चित्रदण्डाग्रिमस्मिते ;

यास्यः यने सिते मार्गे गुरुरेकादशौ दिने ॥

Additional verses at the beginning of the MS: -

श्रीशिवाय नमः ।

प्रिय [श्व]दौ गुरुः प्रोक्तस्तस्माद्विष्णुः प्रजापतिः

ततो ब्रह्मा वशिष्ठश्च ततः प्रकृतिः पराशरः ॥ १ ॥

वासः शुको गोहपादो गोविन्दाख्यो गुरुः परः ।

ततः श्रीशंकराचार्यो विश्वरूपाचार्य एव च ॥ २ ॥

ततो बोधधराचार्यः ततो ज्ञानधनान्नयः ।

ज्ञानोत्तमप्रियः पञ्चात् ततो ज्ञानगिरिः स्मृतः ॥ ३ ॥

ततः सिंहागिरिः पश्चात् ईश्वरक्षीरैरसंक्षितः ।
 ततो वसिष्ठतीर्थे च विद्यातीर्थे शिवस्तथा ॥ ४ ॥
 भारतीतीर्थे नामा च विद्यागच्छगिरिः परः ।
 ततः श्रीमलयानन्दः देवतीर्थे सरस्वती ॥ ५ ॥
 यादवेन्द्रसरस्वतः परं ज्ञानसरस्वती ।
 ततः श्रीमद्गुप्तः प्रोक्ताः श्रीमन्निन्दसरस्वती ॥ ६ ॥
 ततस्तु श्रीगुरुश्लो माधवेन्द्रसरस्वती ।
 मल्लिकार्जुनयोगीन्द्रस्तु श्रुतमभिरवः ॥ ७ ॥
 ततः श्रीरामदेवाख्यः शिवः श्रीगुरुपट्टक ।
 नाथदेवयतिः पश्चात् जगदानन्दसंक्षितः ॥ ८ ॥
 श्रीमद्गङ्गाधरानन्दनाथः स्यात्तदनन्तरं ।
 एते वै गुप्तः प्रोक्ताः शिवादिसगुरुकमान् ॥ ९ ॥

Rāmānanda.

6353.

10155. दत्तार्चनचन्द्रिका । *Dattārcanacandrikā*.

Substance, country-made paper. 8½ × 4½ inches. Folia, 1-75. Lines, 7.
Extent in slokas, 875. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The present MS is stated to contain three chapters of the work, a MS of which is in the Adyar Library (*Cat. Cat.*, III. 53). Colophons of the chapters are not found here. This and the following two works lay down the procedure of the worship of Tripurā.

Beginning : --

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुवरकमनोभ्यो नमः ।

श्रीब्राह्मे मुहूर्ते चोदयाय ब्रह्मरन्ध्रे चेतसहस्रममनकर्मिकायां
 चक्षुषासरोपविष्टं वामाङ्गगतमङ्गविमर्शप्रतिपुतं चेतवत्ताम्रव-

माख्यातुवेपथं चानमुदितं त्रिनेत्रं चन्द्रकान्तिसमद्युतं जटिलकपिल-
भटाजुटं सुप्रसन्नशान्तं शिवरूपिणं श्रीगुरुं ध्यात्वा तत्त्वरथारविन्द-
युगलविगलितामृतधाराभिः स्तुदहं पशितुं विभाव्य शम्भुचिन्ता-
मूलविद्यादिभिः । नित्यविद्यान्ते हंसः शिवः सोऽहंस्वरूपं चन्द्रप्रकाशिते
संगुरवे नमः श्रीगुरुपादुकां पूजयामि इति मानसोपचारैः
पञ्चतन्त्राचार्यविरचितं संपूज्य गुरुकोर्णं पठेत् ।

End:—

हृत्पापघ्नं त्रिजगदिकामेकस्थानं दिक्षोमेत प्रयत्नमेकैकं जपद्वयार्धं
जपेत् । त्रिपिण्डको नु यत्र नित्यं दिनद्वये जपेत् । त्रिपिण्डवे तु
नित्याहयमेकस्मिन् दिने जपेत् पुनः शशाङ्कमादिन्द्रासान्तं हृत्पा-
ध्यात्वा मुञ्चति ॥ अर्पं देक्षे नमस्ये ॥

Last Colophon:—

इति श्रीपरमहंसपरिश्राजकाचार्यहृत्पापानन्दसरस्वतीभगवत्पूज्य-
पादश्रद्धाचार्यय्योरामानन्दहृतौ दत्तार्चनचन्द्रिकायां नित्यकाम्यान्त-
कामत्रिपिण्डविष्टेद्वयं संपूर्णम्

Sāhib Kaulānandanātha.

6354.

6021. श्रीविद्यानित्यपूजापद्धतिः । *Srividyanityapūjā-
paddhati.*

Substance, country-made paper. 7 × 1½ inches. Folia, 245. Lines, 9.
Extent in ślokas, 2,700. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—

श्रीगुरवे शिवाय ॐ नमः । ॐ गणेशाय नमः । श्रीः ॐ ।

श्रीगैरव उवाच ।

ॐ चतुषा पद्धतिं वक्ष्ये श्रीविद्यार्चनसंयुताम् ।

नवयक्ष्मणी गीर्वाणी नक्षत्रागमविधिताम् ॥

प्रात्प्रातःकालात्तु यो देवीं भक्तितोऽर्चयेत् ।
तस्य पूजा तु विष्णोः श्रौचहीना यथा किंचित् ।

End:—

महामाहेश्वराचार्यैः साहित्यकौलाभिधास्यमे ।
भवतीर्णैः समालोक्त्य भूरितन्त्राणि शक्तितः ॥
नाविस्तारानिविस्तारं मेधा पद्धतिरर्चितैः ।
अनुयास्यन्तैः श्रीमश्रीविद्याया विनिश्चिता ॥

Colophon:—

इति श्रीमश्रीमहामाहेश्वराचार्यवर्यसाहित्यकौलामन्दनाथ-
श्रीपादुक्ताविहिता श्रीविद्यानिबन्धपूजापद्धतिः सम्पूर्णा ।

Post-colophon Statement:—

हस्तलिखितं पठनार्थम् ।

Kāśīnātha.

6355.

6539. त्रिपुरसुन्दर्यर्चनक्रमः । *Tripurasundaryarcana-krama.*

Substance, country-made paper. 9½ x 6 inches. Folio, 26. Lines, 11.
Extent in ślokas, 520. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Complete.

Beginning:—

योगेश्वराय नमः । ओदक्षिणामूर्तिगुह्यो नमः ।
अनेकशक्तिचतुष्टयप्रकाशजगौ + + ।
सुदृढसंविन्मयः प्रायात् श्रीशम्भुः परमेश्वरः ।
अमाद्यायाखिलाद्याय मायिने मतमायिने ।
अक्षपाय लक्ष्म्याय दक्षिणामूर्तये नमः ।
यत्ना श्रीशङ्कराचार्यचरणाश्रीवज्रवत्सम् ।
काशोवाक्यं प्रत्युते संहितोत्तारचनक्रमम् ॥

प्रातरुत्थाय शिरसि संस्मरेत् पद्ममुज्ज्वलम् ।
कर्पूराभं स्फटेत्तत्र औगृहं निजरूपिकम् ॥

End

अतिदग्धस्य उपचारासम्भवे तु ।
धात्वापवा यक्राभं मगधुत्रासमन्वितः ।
अपाङ्गं सुपौः कुर्यान्महापातकज्ञा भवेदिति ॥
मनसोऽपि नैखल्याभावेऽग्रहो तु (तु) ।
सामर्पयतु वा मा वा(वा) विद्यां जयतु वा न वा ।
कीर्त्तयेद्दामसाहस(ी)मदो मन्त्रोत्तरे सदेति ॥
विहितकृतसहस्रनामपाठं कुर्यादिति सन्तेपः ।

Colophon :

इति श्रीमद्ब्रह्मोपनामकचर्यःसमद्वैतवागावलीयर्मेसम्भवे-
काग्रोपायविरचितं श्रीदक्षिणामूर्तिमंहितोक्तं श्रीमहाविपु-
लसन्दर्भचक्रमं समाप्तम् ।

Pūrṇānanda.

6356.

122. श्रीतत्त्वचिन्तामणौ षट्चक्रनिरूपणम् ।

Ṣaṭcakra-nirūpaṇa from the Śrītatvacintāmaṇi.

Substance, country-made paper. 15½ 3½ inches. Folia. 6. Lines, 7.
Extent in ślokaś, 180. Character, Bengali. Date, Śaka 1786. Appearance,
tolerable. Complete.

This constitutes the sixth chapter of the *Śrītatvacintāmaṇi* (Calcutta Sanskrit Series, No. XIX—Calcutta, 1936) though only a few of the MSS described here record this fact. There exists some controversy with regard to its origin. According to one commentator this work

forms part of the *Kaivalyakalikātantra*, while according to some MSS it is a commentary by Pūrṇānanda on the *Virupākṣopāṇcāśikā* of Virupākṣanātha (Hultzsch — *Reports on Sanskrit MSS in Southern India*, No. I, Madras, 1895). Some MSS attribute it to Brahmānanda. The present MS and the following one refer to it as *Ṣaṭcakrabheda*.

Post-colophon Statement :

ब्रह्माब्दा १७६५ लिपिनिबं बाल्यामस्य दत्तोयदिवसोया :

6357.

2892. *Ṣaṭcakraṇirūpaṇa* from the *Śrītattra-cintāmaṇi*.

Substance, country-made yellow paper. 17 × 1½ inches. Folia 8. Lines, 5. Extent in ślokaś, 150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

The following additional verse is found in this MS after the concluding verse of the work :—

पूर्वादिन्दगिरिर्गिरौन्नतनयापादान्मुभाङ्गःकृतं

सारत्सारतरुं निगम्य नरका योगार्त्ता + + + ।

ब्रह्मादिन्दगिरौन्नपादपदबोमाद्याय ब्रह्मत् क्षितौ

मोक्षज्ञानसुखाभिजायनसर्ता संकल्पनिवृत्तये ॥

6358.

3164. *Ṣaṭcakraṇirūpaṇa* from the *Śrītattra-cintāmaṇi*.

Substance, country-made paper. 15 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 4. Extent in ślokaś, 150. Character, Bengali. Date, Śaka 1764. Appearance, fresh. Complete.

The colophons in the present MS and the following one refer to the work as the sixth chapter of the *Śrītattra-cintāmaṇi* and call it *yogavivaraṇa*.

Post-colophon Statement :—

समाप्तार्थं यत् इति ।

शक्र १७६७ ॐ गुरुः ॐ परमदेवतायै नमः ।

6359.

4682. *Śaṭcakraṇirūpaṇa from the Śrītatvacintāmaṇi.*

Substance, country-made yellow paper. 16 × 3½ inches. Folia, 7. Lines, 6. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6360.

6602. *Śaṭcakraṇirūpaṇa from the Śrītatvacintāmaṇi.*

Substance, country-made paper. 16 × 2½ inches. Folia, 6, marked 115-120. Lines, 5. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Date, Śaka 1640. Appearance, fresh. Complete.

The colophons in the present MS as also in a MS in the old collection (I.G. 7) attribute the work to Brahmānanda and call it *Śaṭcakrakrāma* :—

इति श्रीब्रह्मानन्दगिरिः षट्चक्रक्रमः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

श्रीश्रीराधाकृष्णार्थो नमः ।

शक्राब्दाः १६४० ।

6361.

10661. *Śaṭcakraṇirūpaṇa from the Śrītatvacintāmaṇi.*

Substance, country-made paper. 15 × 2½ inches. Folia, 3. Lines, 9. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

The colophon of the present MS refers to the work as *yogaprakaraṇa*.

6362.

195. *Commentary on the Śaṭcakraṇirūpaṇa by
Rāmapallabha.*

Substance, country-made paper. 19×4½ inches. Folia, 12. Lines, 11. Extent in ślokaś, 600. Character, Bengali. Date, Śaka 1717. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. I 452. Another MS has been described in HPR. I. 385. According to the last colophon the commentator was an inhabitant of Vatsapura or Aruṇatpura in Candradvīpa.

Post-colophon Statement: . . .

প্রকাস্ত: ১৩১৭ শাখা।

6363.

3163. *Commentary on the Śaṭcakraṇirūpaṇa by
Rāmapallabha.*

Substance, country-made yellow paper. 15½×3 inches. Folia, 30. Lines, 4. Extent in ślokaś, 600. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6364.

3390. *Commentary on the Śaṭcakraṇirūpaṇa by
Rāmapallabha.*

Substance, country-made yellow paper. 19×4 inches. Folia, 9. Lines, 10. Extent in ślokaś, 600. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

6365.

208. *Commentary on the Śaṭcakraṇirūpaṇa by Saṅkara.*

Substance, mill-made paper. 17×6 inches. Folia, 10. Lines, 8-11. Extent in ślokaś, 330. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. J. 428. The author is clearly different from the great Śaṅkarācārya who is referred to in the work as follows (Fol. 4A):—

অতঃপূর্ব্ব অক্ষোভমহত্ত্বমদ্বৈতান্দ্বৈতমপি সন্ধিপূরে ইতি প্রত্যা-
পার্য্যলোকস্য সঙ্কটবীরেভ্যঃ শাস্ত্রপতিঃ ।

It also refers to Puspānta (Fol. 8A) and *Trikāṇḍaśeṣa* (Fol. 2A). This commentary has been published in the edition of the *Śaṭcakraṇirūpaṇa* of Arthur Avalon (Calcutta, 1913).

After the colophon definitions of a *vīra* are quoted from the *Kulasūtra* and *Mundamūlāntra*.

6366.

2847. *Commentary on the Śaṭcakraṇirūpaṇa.*

Substance, country-made paper. 17 × 2½ inches. Folia, 19. Character, Bengali. In Tripāṭha form. Appearance, fresh. Incomplete.

The present MS contains the text up to half of verse 50 and an anonymous commentary up to verse 41.

Another copy of the commentary is preserved in a MS belonging to the old collection (L. G. 7).

Beginning of the commentary :—

প্রথম্য যুগপাদাকাবদ্বৈতমদ্বৈতসাব্যবস্ফ
ষট্চক্রদীপিকাটীকা তন্বতে দাওদেয়াতঃ ॥
অথ প্রান্দো মকুলপূর্ব্বকালানন্তর্য্যধিঃ ।

6367.

4706B. *Commentary on the Śaṭcakraṇirūpaṇa by Nandarāma.*

Substance, country-made yellow paper. 13½ × 4½ inches. Folia, 1-21A. Lines, 8. Extent in śloka, 432. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS contains the text (Fol. 1-7B) and a commentary (Fol. 7B-21A) by Nandarāma whose title is given in another MS as Tarkavāgīśa (HPR. I. 381). One more MS of the commentary is noticed in VSP. (p. 66).

Beginning of the commentary:—

प्रबुद्धं हविर्ध्वनितस्फुरद्भस्मखनं ।
मनेन्द्रवदनं नौमि मुष्णताम्रवपुषितम् ॥
हरिवल्लभरायस्य रहस्यज्ञानहेतवे ।
श्रीनन्दरामः कुर्वते षट्षकाक्षमदीपनीम् ॥

Vīvanātha.

6368.

210. *Commentary on the Kaivalyakālīkātantra.*

Substance, mill-made paper. Folia, 18 (with two Fol. marked 15).
15½ x 4 inches. Lines, 2. Extent in slokas, 468. Date, S.E. 1727
Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 429. This, it is stated, contains the commentary on chapter II of the *Kaivalyakālīkātantra* which seems to have a close connection, if not thorough agreement, with the *Ṣaṣṭakranirūpaṇa* of Pūrṇānanda. The commentary which is styled *Ṣaṣṭakravivṛti* has been published in the *Tantrik Texts* (Vol. II, pp. 109-39,—Calcutta, 1913).

Anonymous.

6369.

10498. बाणदित्यः । *Bāṇāditya.*

Substance, country-made paper. Folia, 93. 6½ x 4 inches. Lines, 7.
Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This as well as the remaining works in this section describe the procedure, in full or in part, of the worship of Tripurā in her different aspects. The MS runs from the beginning up to a portion of chapter IX.

Beginning:

श्रीगुरुगणेशाय नमः ।

एतिपद्य भक्त्या यत् कलनायं शान्तायमव्ययम् ।

विस्तरोमिः शिवायमोदुतं जननि त्वत्पदपुत्रनयनम् ॥

तत्रादी भक्त्यादयः ।

श्रीशान्तोति ।

सूर्यक्षरं यमुषाद्यं बिन्दुवादकनाम्निः ।

क्षरान्तं एतिदीप्तं तृष्यक्षं विमुक्षितम् ।

बिन्दुवादकनाम्निः सगैदान् भयुरक्षयः ।

शक्रक्षरसमोपेतां विरोधं यत्नो प्रिये ।

सूर्यक्षरं यत्नः । तत्पुत्रमुखः ।

Colophons of the different chapters.

7A, इति शान्तादिने पद्यम् । 13A, अहोयं मयः;
22B, अहोयं मयः; 34B, अहोयं मयः; 50A, अहोयं
मयः; 62A, अहोयं मयः; 71A, अहोयं मयः; 80B, अहोयं
मयः ।

The ninth chapter contains a *śloka* attributed to one Hariprasāda

8370.

2699. बालार्चनपद्धतिः । *Bālārcanapaddhati.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4 inches. Folia 23. Lines 10.
Extent in ślokas, 450. Character, Nāgarī. Appearance, old and good.
Complete.

Beginning : --

श्रीबालाविपुसुन्दर्यै नमः ।

तत्र श्रीमत्माधवेन्द्रो ब्राह्मे मुकुर्त्ते उद्याय खप्रिरसि सखल-
दलकार्यकान्तः खगुरं ध्यायेत् ।

यथा ।

मुद्रभट्टिकसुपाशं मुद्रकौस्तुभिराभितम् ।

गन्धामुलेपनं शान्तं वराभयकरास्त्रभम् ॥

वामोदयक्तिमंयुक्तं धृतसारकलेव मः ।

यसं खगुरदेवतां ध्यायेत् ।

The deity is described (Fol. 4B of the present and 22A of the previous MS): --

रक्ताम्बोधिरधपोतोल्लसदङ्गमरौजःसिद्धः करः प्रोः

पः प्रोः कोदण्डसिद्धवमधिकगुणो पादुकां पञ्च बाणान्

विभ्रज्यालङ्कृत्पाशं चिह्नयन्मलता पौनवलोदकाद्या

देवी बालार्कवर्णा भवतु शुभकरी प्राणशक्तिः परा मः ॥

Colophons : --

3A. इति बालिकार्चनपद्धतौ प्रथमस्तवकः ; 23B. इति बालिकार्चनपद्धतिः समाप्ता ।

6371.

3231. महाविपुसुन्दरीपूजापद्धतिः । *Mahāvipu-
sundarīpūjāpaddhati.*

Substan. v. country-made paper. 9x4 inches. Folia, 41. Lines, 8.
Extent in Slokas, 500. Character, Nāgarī. Approximate, old. Complete.

Beginning : --

ब्राह्मे मुकुर्त्ते उद्याय खप्रिरसि सखलकमले श्रीगुह्यरत्नार-
विन्दयुगलं ध्यात्वा गुह्यकोशं पठेत् ।

Description of the deity (Fol. 2B and 10A) :—

कोटिर्नां कलितः शक्यः पापप्राणहोन् कर्तुः ।
दधानां कामराशौ नित्यां सुदिनां मरेत् ॥

End :—

अपस्विदं तपस्विदं यस्विदं पूजयेत् यसः ।
अस्विदमस्तु तत् सर्वं भास्वमस्तु प्रपादतः ॥
इति पाठ्यं पूर्वाक्तं गुरुभोक्तं गण्डर्वं हतौघकृतेन निष्कार्ण्य
प्रहोत्वा हितोयकृतेन शिरसि पुनः सम्यगाभ्यसन्त्युक्तं चरणान्तं
प्राप्य यथासुखं विहरेत् .

Colophon :—

इति श्रीमहाविष्णुसुन्दरीपूजापद्धतिः .

6372.

8545. [चिपुरापूजापद्धतिः । *Tripurāpūjapaddhati*.]

Substance, country-made paper. 19 x 5 inches. Folia, 1-89. Lines, 10.
Extent in ślokas, 1,500. Character, Square. Appearance, old. Complete.

This contains, besides the description of the details of the worship of the deity, a number of hymns, etc., stated to belong to different Tantras, e.g., *Saṁbhūgṛhṇakāca* from chapter 33 of the *Tāṁakesvara-tantra* (Fol. 51A-55A), *Annapūrṇeśvarīpāñcāśikākalparallī* from the *Rudrayāmala* (Fol. 55A-59A) and *Rājaraṇeśvarīdhyaṇa* from the *Rudrayāmala* (Fol. 76B-80B).

6373.

11278. सुन्दरीपूजाप्रक्रमः । *Sundarīpūjāprakrama*.

Substance, country-made paper. 10 x 3½ inches. Folia, 7-156. Lines,
8. Extent in ślokas, 3,000. Character, Newari. Appearance, fresh.
Incomplete.

The description of the *pūjā* proper which comes to an end in Fol. 104B is followed by *homa* (Fol. 106A-113A), *dātīyajana* (Fol. 113B-118A), *Saubhāgyakavaca* belonging to the *Vāmakeśvara Tantra* (Fol. 118B-121B) and *Tripura-sundaristava* belonging to the *Rudrayāmala* (Fol. 121B-129A).

Fol. 130-156 contain the text of the *Parātanta* (5953 above) which covers the first three sections with a portion of the fourth.

The name is taken from the colophon occurring in Fol. 104B:—

Fol. 104B, इति कुलाब्धे श्रीसुन्दरीपूजाप्रक्रमः समाप्तः :

6374.

3287. सुन्दरीचरणपूजनपद्धतिः । *Sundarīcāṇa-pūjanpaddhati*.

Substance, country-made paper. 10 x 5 inches. Folio, 4. Lines, 17 to 20. Extent in stanzas, 232. Character, Nāgara. Date, Sayvat 1800. Appearance, discoloured. Complete.

This is a manual for the worship of Tripurā which is based on the *Parakūrāmakalpasiṁtra* (G.O.S. Series, pp. 100-215) the very wording of which is occasionally quoted here as will be clear from the extracts quoted from the beginning and end of it.

Beginning:—

श्रीरक्ष ।

ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय ब्राह्मणे मुक्तस्नायः पायविनीयाय य-
शिवकपं श्रीगुह्यमभिष्टम् मूलाधारादिविविधपथ्यन्तं तद्वि-

कोटि कलाः। अथगतसुगन्धिसिद्धिखोष्णानां मूलसंविदं ध्यात्वा
 तद्विषयमिदं तत्र प्रथमं भागः। मूलविद्यां दृष्टवारासावर्त्य बहिर्निर्गम्य
 सुकृमलसंज्ञां दम्प्यावतलालवकमेवा आनकमेवा चिः खलिता-
 झल्लेन मृगमिमन्निःसृज्य मुक्तिं दत्त्वा आत्मविद्याशिवैः तत्त्वै-
 स्त्रिस्तदभिसम्पत्तिना चापः पीत्वा तेनैव त्रिपुरसुन्दरी ओ०
 चिः सत्तायां अनेनैवास्मिन् गोपेक्ष्य तदभिसम्पत्तितावाससो परिधाय
 ह्रीं श्रीं कं ह्रींमः भक्तमन्त्रेण तत्र प्रसादाशक्तिसहिताय साहेति
 चिः सर्वत्र प्रपाद्य आत्मलस्योः तत्रयोगिचक्रमनुषिक्त्य सुन्दरीं
 कल्पित्वा ह्रीं त्रिपुरसुन्दरी त्रिपुरां श्रीं पीठकामिनि घोमहि
 मो तत्र स्नात्वे प्रचोत्थात् ।

End :-

प्रदक्षिणायस्वकारिर्दिभिः सुन्दरीं भक्तोऽथ । तद्ब्रह्मिणीमेकां
 कुमारीमाहूयः कुमारीं सर्वविद्यादेहपण्यं पंचकेन संतप्य ।
 शिष्टं माहं चित्तसो हविर्गोमं ऊत्ता खिचरीं बद्धा लमसेति
 निष्कृज्यः तं आत्मनि संशोध्य परमावन्दमना सुखं चरेत्
 इति श्रुतिः ।

Colophon :-

इति श्रीसुन्दरीकरग्रन्थसमाप्तिः कल्पसूत्रोक्ता समाप्ता ।

Post-colophon Statement :-

यावृथं पुस्तकं बद्धा तावृथं लिखितं मया । इदं मुद्र-
 ममुद्रं वा नम दोषो न दोषत । तेजावरणेन जलाद् रणेदरेणेव
 शिथिलबन्धनात् । मुखेहस्ते न दातव्यं एवं वदति पुस्तकं । भग-
 एहकटीयोवै बह्मभूटार्षांमुखं । कष्टेन लिखितं ग्रंथं बलेन
 परिपालयेत् । ऐन मुद्रा ११ भाग्ये संतव् १८२६ शार्प परार्थ
 च । ओ । ओ । ओ । ओ ।

6375.

11298. महाचिपुरसुन्दरीसिद्धिविद्यायुताश्वरीमन्त्रः ।

Mahātripurasundarī-siddhividyāyutāśvarīmātra.

Substance, country-made paper. 8 x 3½ inches. Folia, 17. Lines, 8. 19.
Extent in ślokas, 313. Character, Nagari. Appearance, good. Complete.

This contains a *mantra* of the deity in 10,000 syllables.

Beginning :—

ॐ कस्य श्रीमहाशक्तिर्देव्ययुताश्वरीसिद्धिमाश्रितकस्य
महोद्वीपभैरवः कृषिः पृथिव्यविष्णुपद्मपद्ममौक्तिकमणिः कृत्वाभि
श्रीमहाबोधपीठात्तत्त्वबोधो देवता मन्त्रप्रमाणमप्युक्तं मन्त्रा-
विवाक्यमोक्तप्राक्तं त्रये त्रिभिर्भोगः ।

Colophon :—

इति श्रीकवीरामन्दे श्रीभोगकवटन्यायतारे श्रीमहाचिपुर-
सुन्दरीः सिद्धिविद्यायुताश्वरी समाप्ता ।

6376.

10222. षोढान्यासः । *Ṣoḍhānyāsa.*

Substance, country-made paper. 13 x 6 inches. Folia, 4. Lines, 12.
14. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete.

This gives a description of *Ṣoḍhānyāsa* (*gaṇeśa*°, *graha*°, *nakṣatra*°, *yoginī*°, *rāśi*° and *pīṭha-nyāsa*) in connection with the worship of Tripurā. This is prefaced by a description of the *mātrkānyāsa*. Extracts from the *Jñānārṇava* (Fol. 1B, 2B, 3A, 3B, 4A) and *Tārānava* (Fol. 3B) are quoted in support of the details of the procedure described.

Beginning :—

ॐ नमः परदेवतये ।

अथ त्रिपुरसुन्दर्यां षोडश्यासो यथा ।

आदौ केवलं भाटको कुर्यात् । यथा । अस्य साटकामन्त्रस्य
मध्यमष्टविंशत्यष्टोदरो साटकामन्त्रतो विवता ह्यसौ बीजं ह्यः
शक्तिमाटकामन्त्रकोलकं साटकान्तामे विनियोगः ।

6377.

271a. महाषोडान्यासः । *Mahāṣoḍhānyāsa*.

Substance, country, name, paper, 15 x 34, 12 lines. Folia, 10. Lines, 19.
Extent in stanzas, 180. Character, Nāgari. Catalogue.

This speaks of the *Mahāṣoḍhānyāsa* of Śrividya, which
includes *vyāpaka*, *bhuvana*, *mūṛti*, *mantra*, *daivata* and
mūrti—*nyāsa*.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ श्रीमदौ इत्यं त्रयस्ती नमः श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः
श्रीगुरवे नमः परब्रह्मणे नमः ।

ईश्वर उवाच ।

अवश्यकारिषोऽन्यासान्तं महाषोडान्यासं कुर्यात् । तद्यथा ।
अस्य श्रीपराप्रासः परामन्त्रस्य शक्तिः परमशक्त्यैः ललाटे
अव्यक्तप्रायशैल्यन्दः जिह्वायां सर्वमन्त्रेश्वरी पराम्ना देवता हृदये
हस्तां सङ्घौ बीजं कटिमुने हस्तौ सङ्घौ शक्तिः आन्दो हृद्यं सङ्घं कौजं
पादयोः समः श्रीप्रासादपराप्रासादमन्त्रेश्वरीप्रतिग्रथे जपे
विनियोगः ।

End : -

वक्ष्याम्ये औं औं स्तू जसोः स्त्रीः वक्ष्यां पू० । माहकामुखायै
सकलमात्मपान्थे वा देव्यै औंपादुकेभ्यो नमः ।

इति मोतरन्यासः ।

Colophon : -

इति रुद्राष्टोद्यायाम् ।

6378.

10395. नाभिविद्या । *Nābhividyā*.

Substance, country-made paper. 7½ x 1 inches. Folio, 12. Lines, 3.
Extent in Slokas, 120. Character, Nāgarī. Appearance, old. Complete.

The work gives the text of the *mantra* of Tripura-
sundarī called the *nābhividyā* and describes the procedure
for its muttering.

Beginning :-

कनेकपुण्यैः संप्राप्य और्विद्या मोहशस्त्रिणैः ।

यदुवाकमात्रेण प्रापमहः प्रतीयते ॥

अथ नाभिविद्याप्राग्भः ।

अथर्व उवाच ।

हृषद्यौव इयानिन्धो सर्वप्राप्तिविशारद ।

केन प्राप्नोति नियतमात्मज्ञानमचक्षुषम् ॥

केन संप्राप्युवाक्योक्तमानन्दः सत्संभृतम् ।

तस्मै ब्रूहि पराशक्तिविषये प्राक्प्रयोगे ॥

हृषद्यौव उवाच ।

अथर्व मुनिशार्दूल इदम् वक्ष्यामि तादरम् ।

शिवाग्रवरचस्यं च गोपनीयं महासुखम् ॥

रहस्यमपि यदल्पं देवं साक्षाच्छ्रोतव्यम् ।
 एकान्ते रहसि प्राप्तो कैलःसिद्धिखरे गुप्ते ॥

 सद्बिदानन्दमहैतं तस्मात् प्रोवाच सादरम् ।
 नत्वा स्तुत्या निजैकाग्रदृष्ट्या तुच्छा विभोर्कृतुं ॥

प्रायः उवाच ।

इदम् देवि प्रवक्ष्यामि शक्यं वदन्मया ।
 गोपनीयं एतन्नैव भूयो ज्ञेयमायं परम् ॥
 परापरमयं भूतं मन्त्रं जैलोकदुर्लभम् ।
 नाभिविद्यात्मकं दिव्यं घटत्रिंशत्तत्त्वसङ्गकम् ॥
 साहकाराद्यवशाभिव्युक्ता परमा स हि ।
 सत्त्वाग्निं प्रातस्तमस्यकाभिगम्या दामिनि त्रीणि ॥
 पिकरुचयनयुग्मं कम्बुका व्यम्बकाभा
 बलहरपिकरुचं राजविद्यास्तनाभा ।
 वृषतिपुम्बतंसा साहकाराद्यवशा
 परयुवतिससेना पातु सां नाभिविद्या ॥
 अथ नाभिविद्योद्धारः ॥ ॐ ऐं ह्रीं ...

End:—

ओमत्यसदशाक्षर्यां सदाहताः तु यत्फलम् ।
 नाभिविद्यां भूतत् ज्ञात्वा तत्फलं लभते भूषम् ॥

 ओविद्ये परिपूर्णवद्विहितं बिन्दुत्रिकोणस्थिते
 वागोपेशमसृष्टभूतचरणे मध्ये शिवाकारके ।
 कामाक्षीं कर्णारसार्गोदभयीं कामेश्वराज्ञास्थितां
 काचित् चिन्मयकामकोटिनिगतां श्रीरङ्गादेयां भजे ॥
 श्रीविदम्बरमहाप्रतापम् ॥

6379.

5903. ललितार्चनपद्धतिः । *Lalitārcanapaddhati*.

Substance, country-made paper. 9×4½ inches. Folia, 34. Lines, 11. Extent in ślokas, 759. Character, Nāgara. Date, Satpant 1875. Appearance, old and discoloured. Complete.

A very long description of the deity is given in Fol. 103A-11A.

Beginning :—

श्रीयोगेश्वराय नमः ।

ॐ : गृहपाङ्क्त्यैकदेशे प्रत्यक्षाय आभानुपादानमभिर्[न्ध]
प्रक्षान्त्यामय्य ॐ वास्तवत्वाधिपाय स्वाहा श्रीं विद्यानत्वा-
धिपाय स्वाहा श्रीः शिवतत्त्वाधिपाय स्वाहा ॐ श्रीं सौः
सर्वतत्त्वाधिपाय स्वाहा ।

End :—

पठित्वेति गुणोर्ध्वान् कुर्वन्नेव यथासुखम् ।
विश्वदेविति सम्प्रोक्ता ललितार्चनपद्धतिः ॥
भूमिस्वप्नः शिवो माया शक्तिः कृष्णाध्वमादनौ ।
अर्द्धचन्द्रश्च बिन्दुश्च नवार्को मेतव्यते ॥
नमो हरेः परकलम । श्रीरस्तु ॥

Post-colophon Statement :—

श्रीगृहदेवार्पणमस्तु । संवत् १८७५ मिति वैशाख वद्य ८
मङ्गले कोत्तपत्न्यपनामकविश्वनाथेन लिखितम् । ॐ तत्सत् ।

6380.

5811. ललितपरिशिष्टम् । *Lalitāpariśiṣṭa*.

Substance, country-made paper. 9×3½ inches. Folia, 16. Lines, 9. Extent in ślokas, 306. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This appears to form part of a work called *Lalitā-parīṣiṭā*. It contains several *mantras* of Tripurā with an indication of the benefits accruing from their application. The names of the *mantras* are मिथुनयुद्धमाला[मन्त्र], मिथुनमो०, मिथुनस्तोत्रा०, मिथुनतर्पण० and मिथुनजय०.

Beginning:—

अस्य श्रीमिथुनयुद्धमाला[मन्त्र]स्य कङ्कणतत्त्वाधिकार्यौ त्वद्वा-
दिष्ठ श्रुतिः अष्टोत्तुन्दः सात्त्विकश्रीद्वारभट्टाङ्करी उन्मत्तहृत्पण्य-
कर्मितामुषिताङ्गो हृदयेश्वरकाशेश्वरभट्टाङ्करो देवता सर्वसम्प्राप्त-
सिद्धौ विनियोगः ।

अस्मिन्ने तव भक्तानामवलोकनभावनः ।

किङ्कर्तव्यविमुक्ताः स्युर्नरगणैरुपादयः ॥

ॐ श्रीं श्रीं ॐ नमस्त्रिपुरसन्दर्भ त्रिपुरसुन्दरहृदयदेवि
हृदयदेव शिरोदेवि शिरोदेव शिखादेवि शिखादेव ।

End:—

कलितामक्षियुक्तायां भोगभौतिककारणम् ।
मालामन्त्रैर्गमीभिस्त मन्त्रितः भुविःसर्वः ॥
क्षिप्ता भुवाभिभुवार्ता रुर्भि भुवविनाश्रणम् ।
उषिर्ता य उषा यान्ति वाशं यान्तिनासपि ॥
असाध्यरोगयुक्तायां रोगा यान्ति पश्चिद्यम् ।
गतकाम्निस्ततोवेन भक्त्या वा समुत्तुलगात् ॥
पश्चिन्ता हस्तस्यार्द्रा नात्र कार्यः विचारणा ।
सप्तःशुभंख्यामात्राभिर्मन्त्रयित्वा घटोदकम् ॥
सप्ताहं सेचनं कुर्याद्भक्त्या पुत्रवती भवेत् ॥

Colophon:—

इति कलितपद्मिणिष्टे पञ्चदशमालाः समाप्ताः ।

6381.

46. उपाङ्गललितापूजनम् । *Upāṅgalalītāpūjnam*.

Substance, country-made paper. 7½ x 4½ inches. Folia, 26. Lines, 7.
Extent in ślokas, 300. Character, Nāgura. Appearance, fresh. Complete.

The present MS has been described in L. II. 709. It describes the worship of the deity in connection with a *vratā* in her honour performed by the southerners on the fifth day of the bright fortnight of the month of Āsvina. The *vratā* is described in detail in the *Vratārka* of Śaṅkara-bhaṭṭa (Calcutta, Saṃvat 1914, pp. 44ff) and the *Vratarāja* of Viśvanātha Daivajña (Bombay, Śaka 1789, pp. 67ff). A *kathā* of the *vratā*, stated to belong to the *Skandapurāṇa*, is given in the above-mentioned works as well as in a MS described in ASB. V. 3956. The details of worship as found in the present MS appear to be based on an *Upāṅgalalīṭakalpa*. These details generally agree with those in the printed works.

The deity is described as follows in the present MS (Fol. 4A).—

चन्द्राननां स्मितमुखीं स्तनलोहवारां
श्लेताम्बरां चित्रयनां समदां सखिटां ।
पद्मासनां सनयनां भवतीं मृडानां
ध्यायामि चेतसि सदा ललितां प्रसन्नां ॥ १ ॥
कर्पूरताटङ्गसुखारविन्दो माणिक्यमञ्जोरपदारविन्दो ।
ह्यालामदाधूर्जितलोचनां तां शालां भजे बालतमाललोकां ॥ २ ॥
सुधाकराकारम्भरतृस्फुरितचन्द्रकान्तप्रभाम्
प्रभाकरसिताम्बराम्बरधरां विषण्णोक्तां ।
समुद्रतटयोधरां तनुविमुक्तमुक्तावलीं
वलीकवलितांदरां कलय चित्त दाग्रीश्रीम् ॥ ३ ॥

गते गुह्यावोनावलिमपि च कर्मैः शिखिप्रखाम
शिखीके कृत्यत्कनककदलीमञ्जुलदलाम् ।
धनुर्वीमे चाले प्रसमप्रसारां च दधती
नितम्बं वदन्ति कुटिलकवरो नौमि शयनीम् ॥ ४ ॥
नौनकैयिज्जसरां शिखीं कमलामरां
भद्रायां वरदो नित्यं पलितो चित्तवाग्दहम् ॥ ५ ॥

(1) Bhavaneśvart.

Vāsudeva

6382.

4274. भुवनेश्वीप्रकाशः । *Bhuvaneśvaprakāśa*.

Substance, palm-leaf. 112 1/2 inches. Folio, 97. Lines 4. Extent in folios 1,000. Character, Udyot. Appearance, good. Incomplete.

The work deals with the details of the worship of Bhavaneśvart.

Beginning : -

श्रीभुवनेश्वरी नमः ।

भुवनेश्वरं भक्त्युद्यमसादविलम्बनात् ।
भुवनेश्वरप्रकाशोऽयं वासुदेवो जयते ॥
यस्याः प्रसादतोऽयं जगतो विद्याटोऽभिष्टः ।
पञ्चाधिकपञ्चममः खानोऽयं वासुदेवाख्यः ॥
विष्णुत्रयद्वन्द्वकमयस्यादिमुनेरुपास्यमानाङ्गिः ।
भूतप्रकृतिं जगतो निद्यामाद्या महामायायाम् ॥
धारद्वाहमकरवदमो विकसितपद्माभनोचने मय्याम् ।
दशहस्तिताननपद्मा पाशाङ्गप्रशालिकरयुगलायाम् ॥

अभयवरो करयुगले दधती मालां चतुर्भुजैराश्रयम् ।
 हिमकरकिशोरमौलिं उद्यद्वास्तुविगणितद्योतम् ॥
 तुङ्गपयोधरपुमलां समस्तनेपथ्यशोभितस्वर्णश्रीम् ।
 अरुण-कुसुमैकभूषां परिदधतीमरुणमम्बरमिमाम् ॥

... ..

भक्तैकवल्लीं सुवनेश्रीं तामहं वन्दे ॥
 प्रणयाच्च मे दिशन्तं सत्त्वागमसारसर्वस्वम् ।
 दीप्ताभिरुं प्रभावाब्जोत्पिष्टव्यं सदा वन्दे ॥
 काशीनाथरथो योऽभूत् प्रस्थातो धरणीतले ।
 तत्पुत्रोऽहं महादेवोमाहात्म्यको निसर्गशास्त्राभ्याम् ॥
 आनोऽयामपुञ्जं तस्यार्थकार्यमन्तरवाम् ।
 मुनीन्नाथ च वक्ष्ये तस्यास्तद्विधानानि ॥
 तच्चादौ देवतामाहात्म्यम् ॥

Colophons and headings of the different chapters and sections :—

19A. इति श्रीवासुदेवीये भौवनेश्वरीप्रकाशके ;
 पुराचार्यविधानाख्यः प्रथमः पटलोऽगमत् ॥
 काशीनाथरथो योऽभूत् पात्रकः पृथिवीतले ।
 तस्माद् कुलप्रदीपो यः प्रकाशस्तस्य प्रोक्तम् ॥

51B. इति श्रीवासुदेवीये भौवनेश्वरीप्रकाशके ।
 तदर्थानामिधानाख्यो द्वितीयः पटलो गतः ॥

55B. ०यन्मनुजविधानाख्यस्तृतीयः पटलो गतः ॥

81A, अथ श्रुत्कालपूजाभिधीयते ; 88A, इति पूर्वाङ्कतिविधिः ; 88B, इति महाष्टमौनिर्गमः ; 89A, इति महादशमौनिर्गमः ; 92B, इति चण्डी-पाठपञ्चमः ; 93A, इति सुवनेश्वर्यष्टकम् ।

3934. भवनेश्वरीकल्पलता । *Bhavaneswari Kalpalata*.

The work deals with the daily duties as one performed by a young person of the house of a king with the details of her work life. The MS also mentions the origin of the third chapter.

Beginning:

[illegible]

तत्र श्रीमान् साधकस्त्री अस्मि दृष्टेः तस्यः - भाविनासः परित्यज्य पुनः
सरेत ।

Colophons and headings of the different sections:—

13A. इति श्रीमत्पद्मनाभप्रसादाचार्ययोगशास्त्रमहोदयसिन्धुसहितविश्वभट्टसूत-
वैद्यनाथभट्टविरचितायां भूतनेश्वरीकल्पलतायां १३.३.३ स्तवकः । अथ पुरुषः सन् ।
17B. ०द्वितीयः स्तवकः । 18A. अथ किं कृतं सप्तमिदमर्थतः । 18B. इति
दमनपूजा । अथ पवित्रार्चा । 19B. अथ काचित्पूजा द्वितीया । 20A. अथ
कुमारोपूजा । 21A. अथ किञ्चित् काव्यसूच्यैः । 21B. प्रसङ्गाद्दोषमर्थपरिभाषा-
सूच्यैः । 22A. अथ भाषासंस्कारः । 22B. अथ हिन्दादिदोषग्रान्त्ये-
मन्वाद्यां दशसंस्कारा निरूप्यन्ते ।

Anonymous.

6384.

6447. [भुवनेश्वरौपश्चाङ्गम् । *Bhuvaneśvarōpāścāṅgaṃ*.]

Subsidiary country-made paper. 11 1/2 x 14 inches. Folio, 29. Lines, 11.
Extent in folios, 750. Contents, Nilgaur. Appearance, fine. Incomplete.

Beginnings and colophons of the different topics:—

I. Bhuvaneśvarīpataha:

Beginning:—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वक्ष्ये जगद्धात्रीमधुना भुवनेश्वरीम् ।

ब्रह्मादयोऽपि यां ज्ञात्वा लेभिरे श्रियमुत्तमम् ॥

ॐ वीर्यं इति शक्तिः ।

नकुलीभिः प्रोभिमान्नु । वामनेषाद्धैचन्द्रास ।

वैजं तस्याः समाश्रितं सीवितं त्रिविक्रान्तिभिः ॥

Colophon:—

64A. इति श्रीब्रह्मणमले तन्त्रे वृक्षाविद्याग्रन्थे उमाभक्तेश्वरसंवादं श्रीभुवनेश्वरीपटलं समाप्तम् ।

II. Bhuvaneśvarīpūjāpadhātī:

Beginning:—

श्रीदेश्वर उवाच ।

अथ वक्ष्ये जगद्धात्रीमधुना भुवनेश्वरीम् ।

ब्रह्मादयोऽपि यां ज्ञात्वा लेभिरे श्रियमुत्तमम् ॥

अथ पृष्ठाविधिं वक्ष्ये सर्वकामार्थसिद्धये ।

तत्र श्रीमातु सायकाः प्राप्ते मुहूर्ते प्रायतनादुत्थाय

Colophon:—

19A. ० श्रीभुवनेश्वरीपूजापद्धतिः ।

III. Bhuvaneśvarisahasranāma:

Beginning : —

मैत्रेय उवाच ।

ब्रह्म देवि प्रवक्ष्यामि साकलं त्वत्परमं यम् ।

सहस्रनामपरमं मुख्यं श्रीभुवनेश्वरी ।

Colophon . —

26A. श्रीभुवनेश्वरीसहस्रनाम समाप्तम् ।

IV. Bhuvaneśvaristotra:

Beginning : —

कर्णस्पर्शोत्पलपुण्ड्रकधराभागीनदक्षोरुहा

मुक्ताहारविभूषणां त्रिकलकर्मिस्तुल्यमलिकाम् ।

लौकिकलाललोचनं अग्निशरीरमाचक्रकाक्षीसर्वं

त्रिशूलां भुवनेश्वरीमदिति वन्द्यामहे साततम् ॥

The stotra is not complete in the MS.

6385.

9628. भुवनेश्वरीपद्धतिः । *Bhuvaneśvīpaddhati*.

Substance, country-made paper. — 8½ leaves. — Folio, 28. — Lines, 8-9.
Extent in folios, 378. — Character Nāgari. — Date, Sayant 1880. — Appearance,
tolerable. — Complete.

This describes the procedure of the worship of Bhuvaneśvarī.

Beginning : —

श्रीगणेशाय नमः ।

नमं कुर्याद्विधानेन लक्षं ध्यानप्रमाणम् ।

लिखितपद्धतं पद्मं बाह्ये तत्तद्विधायकम् ॥

दादशरं ततो बाह्ये तद्वहिः शिखिमण्डलं ।
 जतो वायुसमायुक्तं मध्ये मायासमन्वितं ॥
 हृल्लेखां वेष्टयेत्तत्र चक्रविम्बसमप्रभां ।
 मध्ये च स्थापयेद्देवं ब्रह्मायुधं सुरेश्वरं ।
 हरं हविश्च तत्रैव इन्द्रादीन् क्रमशो न्यसेत् ।
 मेधा प्रज्ञा तथा अज्ञा धारणा कान्तिरेव च ॥
 ध्यान्तिः पुष्टिस्तथा लक्ष्मीः पद्मस्यालुदले स्थिता :
 आतोपुष्यैर्महासिद्धैः पूजयेन्मन्त्रमन्त्रतः ॥

End :—

डाकिनीनां मुखे यान्तु मम निन्दाकराश्च ये ।
 तस्मात् तत्पिशितैः स्तु तां शश्वतो नाशमायान्तु ॥
 हृष्टारः साधकानाश्च विनश्यन्तु शिवालयया ।
 ये निन्दकास्तु विनश्यन्तु प्रयातु ये साधकास्तु प्रभवन्तु सिद्धाः ।
 सर्व्वे च देवी कल्याणलोकाः पुरः पुरीषौ मम संनिधकां ॥
 इति स्तोत्रं पठन् सखासासपि कान्तमिषिषेत् ।

Colophon :—

इति श्रीमन्महादेवेन रचितः भुवनेश्वराः पद्धतिः समाप्ता :

Post-colophon Statement :—

संवत् १८८० वर्षे मौती मास शुदि १ रविवारे लिखितं :

(5) CHINNA MANTĀ

Akhaṇḍānanda.

6386.

5787. मुक्तिसोपानम् । *Muktisopāna.*

Substance, country-made paper. 8½ x 5 inches. Folia, 16. Lines, 14. Extent in Slokas, 150. Character, Nāgarī. Date, Śamvat 1777. Appearance, old and discoloured. Complete.

The present MS contains a portion of the work dealing with the origin and worship of Chinamastā. A MS of the work is referred to in *Cat. Cat.* (l. 160).

This forms part of the *Sādha-khaṇḍa* of the *Mukti-sopāna* compiled by Akhaṇḍananda.

Beginning :-

ॐ गणेशाय नमः ।

अथ किंमस्माद्यद्विधा । सद्गुणमर्चनम् ।

पार्वत्युवाच ।

परा कलासंश्रितो देवदेवमहेश्वरः ।

किष्कायाश्च महादेव किं सा वा कथं भवेत् ॥

तस्मास्तु यत्नं धत्तः विदुष्य धर्ममयुरः ।

कथयामास विद्यायाश्चिन्तायाः प्रभवं महत्तमम् ।

महादेव उवाच ।

पूज्यं देवि महापात्रं किं किष्कायाः समन्तं गुणम् ।

परा कृतपुण्यो देवि कलासं प्रबलौकिकम् ॥

महाकल + महासाया शुक्राणि तपसा ह्यभुवुः ।

भक्तोपरि समासाद्य विष्णोः श्रवता ह्यभुवुः ।

गुणोत्साहनाशे तु लक्ष्मणोऽसौ भवता ।

उत्पत्त्यै मुक्तमालीये वधिर्देवां गता तदा ॥

यत्किमेव कालं तु सख्यो तस्य बभूवतुः ।

तस्याः प्रणीतं सम्भूते दयप्रज्ञाः गुणदायकम् ॥

हाकिनी वधिनी देवो सर्वशक्तसमन्विताः ।

सख्यौ ता समुपाकृष्य जगद्धेवो महादेवा ॥

साधूनां संज्ञितायां दृष्टानां च वधाय च ।

पुण्यभद्राजदौकुलं जगाम उधःकाले ।

तच्च मन्त्रनं समुपाश्रमत् ।

वर्णिनी जाकिनी तस्यां मञ्जनं समुपाकृतम् :
 मध्याह्नसमये ते तु कृष्णायुक्ते बभूवुः ॥
 पद्मच्छतुर्ध्वजिकां तु भक्त्यां परिकल्पय ।
 तयोस्तद्वर्णनं श्रुत्वा विहस्य तद्विहङ्गा युगा ॥
 चिच्छेद निभसूत्रानं निर्मैत्र्य सकर्णा दिशम् ।
 वामनाद्याः गलमूर्तिर्जाकिनीं भर्ष्यतोषयत् ॥

Colophon :—

इति श्रीसुक्तिशोपाने अष्टाष्टागन्धर्वते । सद्भवोऽयं उक्त्याः
 पूजाप्रकरणं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १७७७ साच शुक्र १५ कृत्तिका शुभौ मिश्रितं पट्टनगरे ।

Anonymous.

6387.

5930. [छिन्नमस्तापञ्चाङ्गम् । *Chinnamastāpancāṅga*.]

Substance: country-made paper. 10.3/4 inches. Folio, 18. Lines 7.
 Extent in Slokas, 360. Character, Nāgara. Date, Somvat 1934. Appearance,
 fresh. Complete.

Beginnings and colophons of the different topics :—

I. Chinnamastāpātala:

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वक्ष्ये महेष्टानि पटनं देवदुर्लभम् ।

Colophon :—

2B, इति श्रीब्रह्मभक्ते पितृकारोतने उमासहेश्वरसंवादे छिन्नमस्ता-

पटलः ।

II. Chinnamastāpūjapaddhati :

Beginning : --

वष्टामि किन्नमस्तायाः विद्यां सर्वोपेक्षिदाम् ।
यां ज्ञात्वा मुक्तः सर्वे परां सिद्धिमवाप्नुयुः ॥
फेत्कारतन्त्रमुद्दृतं भक्तोद्धारं प्रयत्नतः ;
कथयामि भक्तानां साधकानां शुभावस्थम् ।

Colophon : --

7B. इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे फेत्कारोक्तान्त्रेऽसामहेचनसंवादे
किन्नमस्तापूजापद्धतिः ।

III. Chinnamastākavaca :

Beginning : --

कर्त्तव्या किन्नमस्ताया या या विद्या सुगोपिता
तया [वाद्येन] (मनेन) देवेश श्रुतस्वाधिगता मया ॥
इदानीं श्रोतुमिच्छामि कवचं पूर्णसुखितम् :
त्रैलोक्यविजयं नाम कृपया कथय प्रभो ॥

Colophon : --

9A. इति श्रीरुद्रयामले फेत्कारोक्तान्त्रे असामहेचनसंवादे किन्नमस्ताकवचं
समाप्तम् ।

IV. Chinnamastāsahasranāma :

Beginning : --

पार्वत्युवाच ।

प्रचक्ष्यामि त्वां विद्यां पुरोक्तां सर्वसम्भव ।
तस्या नामसंज्ञसंभे सहेश कथय प्रभो ॥
कैलासशिखरे रम्ये नानाधातुसमन्विते ।
सिद्धकिङ्करसम्पत्तिर्षिते कारुण्योत्तमे ॥

Colophon :—

17A, इति श्रीबुद्धयामले ज्ञेयारितले उमामहेश्वरसंवादे द्विप्रमस्ता-
सहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ।

V. Chinnamastāstotra:

Beginning :—

श्रीगणेशाय ।

श्रीं द्विप्रमस्तास्तोत्रमन्त्रः ।

नामो मुद्रमरोजमर्धनितसद्गन्धूपव्यासकं

भास्वद्भास्वः सङ्कलं तद्दरे यद्योनिकं भञ्जत् ।

तन्मध्ये विपरीतमैश्वर्यगया प्रसूततत्कामिनौ-

पृष्ठस्था तरुणाकैकोटिविजयलेखः स्वकया म्रियता ॥

Colophon :—

18A, इति श्रीबुद्धयामले ज्ञेयारितले उमामहेश्वरसंवादे द्विप्रमस्ता-
स्तोत्रं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

शुभमस्तु । श्रीसंवत् १८३४ मीः आषाढ कृष्ण ४ वार
शुक्रवार । कालीकाप्रसाद । रामः । रामः ।

6388.

10600. *Chinnamastāpāñcāṅga*.

Substance, country made paper 10½ 5 inches. Folia, 1-16, 1-3, 1 8.
Lines, 7. Character, Nāgara. Date, Sanvat 1815. Appearance, worn-
out. Complete.

The contents of the present MS fully agree with those
of the MS described under the previous number.

Colophons of the different chapters in the first batch of leaves:—

3B, इति श्रीरुद्रयामले फेलागोत्रेण रुद्रमहेश्वरसंवादे द्विदशस्काण्डवर्ण समाप्तः ।

14A, ०द्विदशस्काण्डवर्णसमाप्तोऽत्र समाप्तः ।

15B, ०द्विदशस्काण्डोऽत्र समाप्तः ।

Post-colophon Statement:—

भवत् १८१५ शके १८८० [१७८०?] मिति चैत वदि ४
शुभिवाराणि ।

Colophon in the second batch of leaves:—

3B, द्विदशस्काण्डः समाप्तः ।

Colophon in the third batch of leaves:—

8A, ०द्विदशस्काण्डपद्धतिः समाप्ता ।

6389.

9648. उच्छिष्टचारुडालीकल्पः । *Ucchiṣṭacāṇḍālikalpa.*

Substance, country: old paper. 9½ x 4 inches. Folia, 7. Lines, 8. Extent in lines: 100. Character, Name. Appearance, decayed. Complete.

The details of the worship of Ucchiṣṭacāṇḍāli, specially with reference to black rites, are given in Fol. 1-5A. In this connection a long extract from the *Rudrayāmala* is quoted. Fol. 5A-6B describe the procedure of the worship to be performed by a person in the cemetery. Fol. 6B-7A deal with the worship of Pakṣmakālī. This section, which also quotes from the *Rudrayāmala*, has the only colophon in the whole MS, which runs:—

इति रुद्रयामले मुमुक्षुलीकल्पः समाप्तिमगमत् ।

(6) VAGALĀMUKHI.

Anantadeva.

6390.

10384. वगलाक्रमकल्पवल्ली । *Vagulākramakalpavallī*.

Substance, country-made paper. 9½ x 1½ inches. Fols. 38. Lines, 9.
Extent in ślokas, 959. Character, Nāgari. Date, about 1772. Appearance, old and discoloured. Complete in three chapters.

The work lays down the procedure of the worship of Vagalāmukhi beginning with the morning rites of the worshipper. The leaves are marked with the letters प and व.

Beginning:—

गुरुं शरणं यथा श्रुतं शिवसकलम् ।
क्षिप्रतः सन्तरेय वगलायाश्च पद्धतिः ॥

Colophon of the different sections:—

7B, इत्येतदेव विष्णुतायां वगलाक्रमकल्पवल्लीं प्राप्तमदिविष्णुं प्रथमस्तवकः ।

18B, इति देवतापूजितेन त्वमन्तरेय विष्णुतायां वगलाक्रमकल्पवल्लीं व्यासविरचं द्वितीयस्तवकः [:] ।

37A, वगलाक्रमकल्पवल्लीं पञ्चविंशतं द्वितीयस्तवकः [:] ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १७७२ शके शुद्ध पक्षमौ सोमवारा उज्जयिनी-नागेश-
लिखितः () ।

After this there are nine ślokas about drinking wine, with the colophon एतं पाञ्चल्लोकः (Fol. 38b). Eight of these ślokas generally agree with the first eight verses of the *Śoḍaśapātra* described under 6058 above.

These ślokas are followed by two ślokas about the utility of taking hemp (*nijrṅgā*).

anonymous.

6391.

10039. वगलामुखीपञ्चाङ्गम् । *Vagalamukhipañcāṅga.*

Substance, country-made paper. 11 x 4 in box. 1 folio. 19. Lines 5. Extent in slokas, 620. Character, Nagari. Date, Summer 1929. Appearance, fresh. Complete.

Beginning :-

ओम् नैव लक्षण ।

देवदेवेशि वक्ष्यामि ऽ हस्तमुत्तमोत्तमम् ।

पटलं वगलामुख्यं गोणं कुन मुनिर्वीत ।

Colophons :-

3B. इति ओम् नैव लक्षणं ओम् नैव लक्षणं पटलं समाप्तः ।

8B. ० वगलामुखीपञ्चाङ्गम् समाप्तः ।

11B. इति ओम् नैव लक्षणं पटलं कुन मुनिर्वीत ओम् नैव लक्षणं पटलं समाप्तः ।

18B. इति ओम् नैव लक्षणं ओम् नैव लक्षणं पटलं कुन मुनिर्वीत ओम् नैव लक्षणं पटलं समाप्तः ।

19B. इति ओम् नैव लक्षणं वगलामुखीपञ्चाङ्गं समाप्तः ओम् नैव लक्षणं पटलं समाप्तः ।

Post-colophon Statement :-

मुद्रितं संवत् १९२९ मी अगस्त्य वदी ७ शनीचर राम ।

(In a later hand) लिखितं आश्विनमेष्टमने काशी-

जीने सत्यवतोपकार्यं सद्यम् ।

6392.

9136. *Vagālmukhīpāncāṅga.*

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folia, 27. Lines, 8.
Extent in ślokas, 540. Character, Nāgara. Date, Samvat 1937. Appearance, fresh. Complete.

The contents of this MS fully agree with those of the MS described under the previous number. Here, however, the topics are said to belong to the *Viṣṇuśāmolī* and not to the *Īśvaramatatantra* or the *Rudrayāmala* as in the previous MS.

Colophons of the different sections:—

5A. इति श्रीविष्णुयामले तन्त्रे श्रीवराहामुखोपनिषत्सु सम्पूर्णम् : 12A.
श्रीलोकविजयवराहामुखा विष्णुयामोपनिषत्सु सम्पूर्णम् : 15A. श्रीलोकविजय-
नाम कवचं सम्पूर्णम् शुभम्, 25A. वराहामुखोपनिषत्सु सम्पूर्णम् : 27A.
इति श्रीदेवीश्वरमन्त्रादे वराहामुखोपनिषत्सु सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement:—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीगणेशाय नमः । श्रीगणेशाय नमः । श्रीगणेशाय नमः ।
१९३७ साल ।

6393.

6444. *Brāhmāstravidyā* । *Brāhmāstravidyā.*

Substance, country-made paper. 9½ x 1½ inches. Folia, 20. Lines, 7.
Extent in ślokas, 280. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

This may be a part of some Tantra digest. The portion we have here deals with the procedure of the worship of *Vagālmukhī*, especially in connection with black rites.

Beginning: -

अथ ब्रह्मस्त्रविद्या ।

नमो भैरव्यामने ।

श्रीदेववाच ।

प्रभो त्वं भैरवोऽस्य सर्ववक्तामुनीवकः ।

नामांश्चक्षुःश्रोत्रं च त्वत्प्रसादात् प्रददौ मया ॥

विद्यमन्तं महात्मनं पूर्वमपि विमर्शय कुरु ।

दक्षिणोत्तराङ्गौ च कृत्वा कथितः प्रभो ह ।

वशदाकर्षणविद्यया त्वमोक्तं त्वमपि कुरु ।

विदधे सोऽहं तस्मिन् विविधं कामार्णवकुरु ।

विस्तारपूर्वं कथितं त्वमं व्यासिनं तन्मदः ।

इदानीं श्रम्यते देव कथाम् प्रसादतः ॥

6394.

10332. ब्रह्मस्त्रविद्यानिघण्टुः । *Brahmastravidyā-*
niṣaṇṭhuḥ.

Substance country-made paper. 14½ x 7½ in. (Folio 25). Lines, 8.
Extent in stanzas, 600. Character, Sanskrit. Date, Sarvad 1750. Appearance, old and discoloured. Completeness.

This lays down the procedure of the worship of Vagālmukhi including the morning rites to be performed by her worshippers. The guru of the author seems to be referred to in one introductory verse which follows eight verses in the form of an interlocation between Śiva and Pārvatī. It runs :—

शिवानन्द यतिं वन्दे सर्वज्ञशङ्करम् ।

शिवमानन्दतारं दृष्टिवाचान्तपदम् ।

6395.

2132. वगलामुखीपद्धतिः । *Vagalāmukhīpaddhati.*

Substance, country-made paper. 6½ × 3½ inches. Folia, 8. Lines, 12, 13. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Incomplete.

This gives the procedure of the worship of Vagalāmukhī. The name is given in a colophon in Fol. 6B.

Beginning:—

श्रीवगलामुख्यै नमः ।

नमोऽस्तुते विधिवत् पञ्चाम्रं समभतः ।

साधकानां हितार्थं कर्मण्यं च वैश्वाम् ॥

प्राणायासपूर्वकं शुद्धचरणावितं शिरसि समभ्यर्च्य भद्रकृत्यासं
विधाय ऐं वगलामुखि हृदयाय नमः ।

6396.

10334. पौतासपर्याविधिः । *Pūtāsaparyāvidhi.*

Substance, country made paper. 7½ × 4½ inches. Folia, 87, of which Fols. marked 1-11, 20, 21, 28, 30, 33, 39, 40, 44, 50, 68, 76, 78, 81 and 83 are missing. Lines, 7. Character, Nāgari. Date, Samvat 1818. Appearance, old and repaired. Incomplete.

This lays down a detailed procedure for the worship of Vagalāmukhī.

Colophon:—

पौतासपर्याविधिः समाप्तः ।

Post-colophon Statement:—

लि० बंजुनी सोती जेठ सुदी ६ वार चन्ने संवत् १८८ ।

6397.

227. वगलापटलः । *Vaglaṭaḥ*.

Substance, country-made paper. 15 1/2 inches. Folio, 3. Lines, 11. Extent in slokas, 18. Character, Devan. Appearance, old. Complete.

The present MS. has been described in L. I. 464. It lays down a brief procedure for the worship of Vagla-mukhī. This seems to be related to the section of the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda dealing with the same deity.

(7) VINDHYAVASINĪ

Anonymus

6398.

5271. विन्ध्यवासिनौपुजापद्मः । *Vindhyavasini-nūpūjā-padmā*.

Substance, mill-made paper. 15 1/2 inches. Folio, 3. Lines, 7. Extent in slokas, 76. Character, Devan. Appearance, old. Complete.

This work describes the procedure of the worship of Vindhyavasini. Rules of the worship of the deity under the name Śālinī are also given in verse, earlier in the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda.

6399.

2158. देवीपूजा । *Devīpūjā*.

Substance, country-made paper. 15 1/2 inches. Folio, 6. Lines, 10. Extent in slokas, 89. Character, Devan. Appearance, old. Complete.

This contains a collection of verses uttered in connection with the worship of the Devi, especially on the occasion of the offering of different materials to her. Some of these

agrees with similar *mantras* used in connection with the *Neerṇagaurivṛata* (*Vṛatārka*, p. 19f, *Vṛatarāja*, p. 31f).

Beginning :—

ओमणेष्टाय नमः । अथ देवोपूजाप्रारम्भः ।
 तत्रादौ कृत्वा पूज्य देवतां ध्यायेत् ।
 छत्वा ओमातुल्यं तदुपरि अगतां खेटकं पात्रपात्रम्
 नामं स्मिन् च योनिं शिरसि छत्रवतीं शङ्खे कुम्भवर्णां ।
 आद्या अक्षिरूपं चित्तगुणपरिहृतां ब्रह्मणां हेतुभूतां
 विशोक्तां शक्तिरूपीं समं वस्तु गृहे सर्वदा मुद्रयन् ॥
 ध्यायामि ।
 देवि देवि नमोऽगच्छ प्रार्थयेऽहं अग्रमये ।
 इमां मया कृतां पूजां गृह्यामि सुखसन्तपम् ॥ आनन्दमम् ॥
 भवानि त्वं मया देवि सर्वनीमाद्यविक्रमे ।
 अनेककृत्संयुक्तमात्मनं प्रतिगृह्णताम् ॥ आत्मनम् ॥

Colophon :—

इति देवोपूजापद्योनिपूजनं समाप्तम् ।

(8) ŚĀRIKĀ

Anonymous.

6400.

5727. शारिकानित्यपूजापद्धतिः । *Śārikānityapūjā-*
paddhati.

Substance, country-made paper. 8½ x 6 inches. Folia, 1-20+1-17
 with one additional fol. containing diagram. Lines, 14. Extent in stanzas,
 1,000. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

The work describes the procedure of the worship of Śārikā beginning with the morning rites of the worshipper.

For other works dealing with the worship of Śārikā cf. 10. II. 5755 (Śārikāśaṣṭanāma), 6958 (Śārikā-mārtāṅga).

The first part of the MS constitutes a manual of worship of the deity. With the exception of the introductory verses its beginning generally agrees with a portion of the MS (Fol. 4B, described in 10. IV. 2549). This incidentally gives the *mantra* for the use of wine (Fol. 19-20) which are also given in the *Moṇḍakūlasaṃhātāyāṃ pūjāśūpāttram* (6058 above).

The beginning, colophon and post-colophon statement of this portion are given below.

Beginning :

ॐ श्रीसाकारं गुरो विवर्धते नमः ।

ॐ श्रीदेवि मदा स्वपूजायै नमः ।

श्रीगणेशाय नमः

ॐ आपुन पठति पठे श्रीशारिकाक्षमं विष्णुम् ।

मद्यप्यश्विनोदये सकलाममर्चयाम् ॥

प्रातःकृत्यमखिलं द्रुयो देवा भक्तितोषयेत् ।

तस्य गुणा नु विष्णोः श्रीशारिका यथा क्रिया ॥

ॐ शारिके सुहृन्ने शायनकालादुत्थाय

Colophon :—

इति श्रीशारिकाभगवतौ नित्यपूजापद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८३० चतुर्विंशति शतवर्षां मया श्रीगोविन्दकोटेल्ल इयं

शारिकापद्धतिः सम्यक्तां कृता विनिता ।

The second part of the MS contains the *kāvya* (Fol. 1-2B), *śaṣṭanāma* (2B-7A), *stava* (7A-8B) and *paṭala*

(12B-14B) of the deity. All these agree with similar topics as found in the MS described in IO. IV. 2549. According to the colophons in the present MS all these, except the *śahasranāma*, belong to the *Daśavidyārahasya* section of the *Rudrayāmala*.

This part contains the following small extracts as well :

I. *Śārikāstava* by Śāhibkaula :

Beginning (8B) :—

ॐ वन्दे देवीं प्रारिकां मोक्षदात्रीं ।

सर्वस्यां तां सर्वतो मोक्षदात्रीं ।

Colophon (9B) :—

इति श्रीमत्सहस्रनामस्तोत्रार्च्यश्रीमत्साहिबकौलविरचितः

श्रीप्रारिकास्तवः सम्पूर्णः ।

II. *Bhairavanāthastotra* by Abhinavagupta :

Beginning (10A) :—

श्रीभैरवाय नमः ।

ॐ स्वास्त्यनाथभवाविशेषं

चिन्मयमेकमनस्तमनादि ।

भैरवनाथमनाथशरणं

तन्मयचित्ततया हृदि वन्दे ॥

Colophon (10B) :—

इत्यभिनवगुप्ताचार्यविरचितं श्रीभैर[व]नाथस्तोत्रं समाप्तम् ।

III. Verses by Abhinavagupta :

Beginning (10B) :—

दत्तो मूर्द्धनि जलधैव परब्रह्मः संसारनाशो रिपोः

पीतं सर्वरसातिशयि भरितं क्षान्तिप्रदामृतम् ।

भातः स्वात्मज्ञेयः क्लृप्तपरः सम्पूर्णसर्वांगिणाम्

कायो भ्रष्टाशु गच्छतु भवतु वा क्षेत्र्यं न गोचरः ॥

Colophon (11A):--

इत्यभिनवगुप्ताचार्यधारणम् ।

IV. Verses by Utpalācārya :

Beginning (11A):--

विश्वमेतदस्मिन् भवत्ययं

विश्वस्यगत एत एतद्वत् ।

पादं सारितं यथाकृते मयः

एतत्तु मेव तत्रैव यथाकृते ॥

Colophon (11A):

इत्युत्पलः चार्णकः ।

V. Verses by Sāhibkaula :

Beginning (11A):--

नमस्तुभ्यं भदेकाय त्वदेकाय य मे दयाः ।

दुःखं मङ्गः शान्तिः कल्याणवैभवं तस्मै नमः ॥

Colophon (11B):

इति श्रीमच्छ्रीमहासहिबकाव्य-श्रीसाहिबकौलानन्दनाथ

पदाभिः कृतिः ।

VI. *Śukāṣṭham* [Fol. 11^v 12A] (same as the one described in ASB. VII. 5773);

VII. *Mantra* of Chāṇamastā (12A).

VIII. Rules for the consecration of a rosary (14B).

IX. *Tripurāpaṭala* (giving the details of the worship of Tripurā):--

Beginning (15A):--

... ..

देवुवाच ।

देव देवी महादेवी महाविष्णुसुन्दरी ।

त्रिकूटा षोडशी विद्या श्रीविद्यास्तवपिबो ।

तस्याः पञ्चाङ्गमखिलं सारात्संगीतमोत्तमम् ।

वद शीघ्रं महादेव यद्यहं श्रेयसी तव ।

Colophon (17A):—

इति श्रीब्रह्मयामले तन्त्रे देवीमैत्रवमन्त्रादे श्रीदेवीविष्णुसुन्दरी-
सम्बन्धे श्रीत्रिपुरापटलं सम्पूर्णम् ।

(9) RJSI.

Anonymous.

6401.

6007. **राज्ञीनित्यपूजापद्धतिः ।** *Rājñīnityapūjāpaddhati.*

Substance, country-made paper. 8×6 inches. Folio 1-9; 1-26.
Lines, 16. Character, Nāgari. Appearance, fresh. *Colophon*.

The first portion of the MS lays down the procedure of the morning rites, including bathing, *sandhyā* and *harpana*, to be performed by a worshipper of Rājñī. The second portion gives the procedure of the worship of the deity which includes *pātravandanā* (Fol. 19A ff.—cf. No. 6058 above). For other works on this deity cf. Cat. Cat. I. 503, II. 118, III. 107.

Beginning:—

ॐ नमो राज्ञीभक्त्यै ।

अथ श्रीराज्ञीनित्यपूजापद्धतिर्निश्चयते ।

श्रीमैत्रव उवाच ।

पठन् देवि प्रवक्ष्यामि मद्यपरास्तवपिबोम् ।

श्रीराज्ञीपद्धतिं गोप्यां मन्त्रसिद्धिप्रदायिनीम् ।

प्रातःकृत्यमकृत्वा तु यः श्रीराज्ञौ समर्चयेत् ।
तस्य पृथा तु विपत्ताः शोचन्तीनां यथा क्रियाः ॥
तत्र श्रीमान् सार्धशौ ब्राह्मै मुहूर्त्तं प्रायस्कथादत्वाय कथयन्तौ
प्रक्षाल्य.....

The description of the deity runs as follows in 4A
(first portion) and 6A (see and bottom):—

श्रीं त्रयोविंशकं मण्डलकं चिन्तयेत्
सिंहासनोपरि गजाननोऽपराधिनः ।
खड्गाम्बुजाः ॥ १॥ त्रयोविंशकं मण्डलकं
मार्कण्डेयैः विष्णुसदृशं त्रिवेणकं ॥

[10] Dhatu 17

Anonymous

6402.

7350. धनदायक्षिणौप्रयोगः । *Dhanadāyaksīṇōprayogaḥ.*

Substance, country-made paper, 12½ by 10½ inches, 12 lines 12.
Extent in ślokas, 100. (Chandee, No. 11.) Date, Saka 1901. Appearance,
fresh. Complete.

This lays down the procedure of the worship of Dhanadā
which partially agree with a section of the *Tantrasāra* of
Kṛṣṇānanda dealing with the same deity.

Beginning :—

अथ धनदायक्षिणौप्रयोगः ।

मन्त्रैर्मन्त्रमुत्तरे ।

तस्यै विद्मः संपूर्णं कर्माद्यर्थं समुद्धरेत् ।

जप्यौषधं ततो मादा समोदय रतिभिर्वे ।

वह्निनायावधिः प्रोक्तो मन्त्रगणोऽयमुत्तमः ।
तद्यौर्वीर्यं कुर्वेत्तुल्यतोऽयं मन्त्रः ।
प्रातःकृत्यादिनित्यविधिं भव्याद्य ततः पूजामख्यं समागत्य
ॐ ऐं ह्रीं श्रीं च नवापुष्पमण्डपाय नमः । इति मण्डपं सम्पूज्य
ब्रह्माय पठति हारमुद्वाद्य हारोर्द्ध्वशिखायां यं गणपतये नमः
वां श्रियै नमः हारवद्विष्णुप्राखोपरि गङ्गायै नमः.....

End :--

अयं देवा कृते समर्प्य प्रदक्षिणनमस्कृतिः परि नोष्ट विरुजेत् ।

Colophon :--

इति संक्षिप्तपयोगः ;

Post-rotation Statement : -

- संवत् १८०४ भाद्रपदशुक्ल ति ५ मन्दे विद्याधरेण लिखित ।

(11) Copy

Paramānandanātha.

6403.

8118. नवार्णचन्द्रिका । *Navārṇacandrikā*.

Substance, machine-made paper. 9 x 4 inches. Folio, 45. Lines, 10.
Extent in Slokas, 676. Character, Nāgarī. Date, Śaka 1735. Appearance,
fresh. Complete in five chapters.

The work deals with the worship of Candī including
the daily duties of a worshipper of the deity. Compare in
this connection No. 5869 above.

Beginning : --

श्रीगणेशाय नमः । श्रीव्याख्यादर्शये नमः ।
अथ नवार्णचन्द्रिकाप्रारम्भः ।
शिवं गुरुं गङ्गाधरं प्रणम्य परदेवता ।
नवार्णया महादेव्याः प्रवक्ष्येऽर्णचन्द्रिकां ॥ १ ॥

तत्रादौ नवाक्षौद्धारः ।

उक्तं च कामरतने ।

वाङ्माया मदगो दीर्घा लघौस्त्वन्मौश्रुतोन्मयुक् ।

छाये सद्व्यञ्जनं कूर्मद्वयं भेटीशसंयुतं ॥

अस्यार्थः ।

वाक् ऐ इति माया ङौ मदगः कौ दीर्घा लघौस्त्वकारः तन्मौ
मकारः श्रुतिः उकारः इन्दुयुक् बिन्दुसंयुक्तं सु । इति छः ये स्वरूपं
दृक् इकारः जलं वकारः एतत्संयुक्तं वि इति । कूर्मद्वयं चकार-
द्वयं भेटीश एकारः एतत्संयुक्तं च इति । सद्व्यकारेण आतो
नवार्णमन्तः ॥ ऐ ङौ कौ चामुण्डायै विभे इति ।

त्रैलोक्यकामरं तन्त्रं प्रदद्यात् भूप नवाक्षरं ।

यस्य विद्वानभाषेता परमैश्वर्यवाहरः ॥ १ ॥

Encl. :—

अथ चण्डोद्दयं पठेत् ।

ऐ ङौ कौ जयअथ चामुण्डे पण्डिते त्रिदशसु[कु]टकोटि-
संष्टुचरणाग्विन्दे गायत्रि सावित्रि सरस्वति महाहिक्ताभरणे
भैरवरूपभारिणि प्रकटितदंष्ट्रोद्यवदने घोरघोरानने ज्वलज्वाला-
परिहते महादृष्टासधवलितदिगन्तरे दिगकरसहस्रकोशुदय-
समप्रभे यमस्वरूपे.....

Colophons of the different chapters :—

१३, इति परमानन्दनाथेनोक्तनवार्णचन्द्रिकायां आष्टिकाख्य[ः] प्रथमप्रकाशः ।

21A, इति परमानन्दनाथोक्तनवार्णचन्द्रिकायां न्यासविधानाख्यो द्वितीयः
प्रकाशः ।

30A, •आर्चसाधनाद्युपचाराणां तृतीयः प्रकाशः ।

40A, •आवरणपूजादिदेवीविसर्जनाणां चतुर्थः प्रकाशः ।

44A, •पात्रविसर्जनाणां पञ्चमः प्रकाशः ।

Post-colophon Statement :—

शके १७१५ प्रमाटी संवत्सरे षोडशषाण्वत्स्यां भौमे शुक्लरोप-
नाम्ना लघोत्रनाह्नसुमुना कथ्येन लिखितं स्तौत्रं परीपयोग्यं च :

Srinivāsa.

640 r.

1793. चण्डीसपथ्याक्रमकःपवल्ली । *Caṇḍīsaparyākramak-
ṭīpavallī.*

Substance, country-made paper, 19 3/4 inches. Fol. 56 lines.
H. Extent in Sloka, 1210. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1777.
Appearance, old. Complete in five stavakas.

MSS of the work have been described in L. V. 1855
and Mad. XII. 5750.

The subject matter of every chapter is indicated in
the concluding verse of it:—

Fol. 12B, श्रीश्रीनिवासेन विनिर्मितायां
श्रीमत्सपथ्याक्रमकःपवल्लीम् ।
गतोऽयमाद्यः] स्तवकः प्रमाण-
विरूपणाख्योत्तमसौरभाष्यः ॥

Fol. 21A, ...गतो द्वितीयः स्तवकः प्रभावज्ञानादिकर्मोत्तमसौरभाष्यः ।

Fol. 29B, ...गतस्तृतीयः स्तवकोऽत्र विश्वपूजाप्रयोगाभिधमसौरभाष्यः ।

Fol. 44A, ...गतचतुर्थस्तवकोऽत्र नानाकाव्यप्रयोगोत्तमसौरभाष्यः ।

Fol. 55B, ...गतः क्लृप्तायं स्तवकस्तु पञ्चमः सुवमखण्डपाद्योत्तमसौरभाष्यः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १७७७ साधारणनाम-संवत्सरात्कर्तव्यमहामासकृत्यप्रद-
आवकाद्युद्गतसमौऽशौ महस्तामिषस्तत्र तस्मिन् शुभदिने काशीस्थ-
गोविन्दभट्टनाथपरोक्षरेण लिखितो ग्रन्थश्चायं समाप्तः ।

Kāśinātha.

6405.

10473. चण्डिकाचर्चनदीपिका । *Caṇḍikārcanadīpikā*.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 51. Lines, 8
 Front in folios, 800. Character, Nāgara. Date, Sarva: 1896. Appear-
 ance, discoloured. Complete.

The work deals with the details of the Navarātra fes-
 tival, giving both the *pramāṇa* (Fol. 1-20) and the *prayoga*
 (Fol. 21-37). The *pramāṇa* section quotes from original
 texts and digests. Reference is made in this connection
 to *Pratīparudranibandha* (Fol. 1B), *Gauḍanibandha* (4A),
 Bhojarāja (9B), Nṛsiṃhaprasāda (10A), Viśvarūpācārya
 (12A), *Dhavalanibandha* and Rūpanārāyaṇa (20B). The
 concluding portion of the work (Fol. 37B-51) deals with
 miscellaneous matters like *sūtaṇḍīridhāna* and *sahasra-*
caṇḍāridhāna.

Beginning :—

करधृतवीणां नागीं जगत्प्रवीणां पञ्चनभृतवेणीं ।
 विहत्प्रवीणताये शोभनवागीमहं प्रणमे ॥
 एकवीणापदद्वन्द्वं निधाय हृदि सुन्दरं ।
 काशीनाथः प्रननुते चण्डिकाचर्चनदीपिकां ॥

तत्र श्रीब्रह्मयामले ।

आश्रिते मासि सम्पत्तिं शुद्धपक्षे विधेत्सिधौ ।
 प्रारभ्य नवरात्रं स्यादुर्गा पूज्या तु तत्र वै ॥

Colophon :—

इति श्रीमद्भट्टोपनासकनगरामभट्टसुतवाराहलीगर्भसम्भव-
 काशीनाथविरचिता चण्डिकाचर्चनदीपिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८६६ शक १७९१ मार्गशीर्ष कृष्ण १४ बुधे लिखितं
प्रजवासी ज्योतिर्विद्वत् काश्या ।

6406.

6017. *Caṇḍikārcanadīpikā.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4 to 30, Lines, 10. Extent in Slokas, 900. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1908. Appearance, now Incomplete

Post-colophon Statement :—

संवत् १९०६ मी० माघवदि २ चारवौष्ठके समान संग्रहः राम
वृषभतमंड संकराल काण्य अख्यान मयडा ॥ २१६ ॥

Divākara

6407.

8939. शतचण्ड्यादिप्रदीपः । *Śatacaṇḍyādīpradīpa.*

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 7. Lines, 9. Extent in Slokas, 130. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This contains the *pramāṇa* and *prayoga* of *Śatacaṇḍī* (Fol. 1-6A) and *Sahasracāṇḍī* (Fol. 6A-7A). Rules for *Śatacaṇḍī* are given both according to the *Rudrayāmala* (Fol. 1-2A) and the *Dāmarakaṭṭha* (Fol. 2A-3B).

Beginning :—

नमस्तुतायै देवे महादेवतुष्टुवः ।

दिवाकरः प्रकुरुते शतचण्ड्यादिप्रदीपम् ॥

तत्रादौ मूलवाक्यानि । तद्व्याख्ये ।

शतचण्ड्योविधानसु प्रोक्तमानं श्रद्धां तत् ।

सर्वोपप्रवनाध्याये शतचण्ड्यौ समागच्छेत् ॥

(577)

Colophon :—

इति श्रीभारद्वाजसंहितादेवसुहृत्सुनुदिवाकगृहिविरचिताः प्रव-
चनहादिप्रदीपाः ।

Srikrṣṇa.

6408.

8940. शतचण्डीप्रयोगः । *Śatacandīprayoga.*

Substance, country-made paper, 12 1/2 inches. Folio, 14. Line, 11.
Extent in folios, 270. Character, Nagari. Appearance, fresh. Condition,

It begins by quoting a number of verses from chapter XVIII of the *Mantramahatantra* dealing with the ceremony, and then describes the procedure of its performance.

Colophon :—

इति चिन्मयीकरोपनामक-वसिष्ठभट्टाकृत-नामायकमष्टसु-
ब्रह्मल्लोकोत्तमसंहोदयनुसारी शतचण्डीप्रयोगः ।

Nikāṇṭha.

6409.

5791. [सप्तशतयज्ञपट्कव्याख्यानम् । *Saptaśatyajñas'ka-
vyākhyāna.*]

Substance, country-made paper, 12 1/2 inches. Folio, 25. In Tripaṭha form. Character, Nagari. Appearance, fresh (except a portion of the right-hand side of some leaves damaged by worms). Condition,

The work explains the six *anigas* of the *saptaśatī* (e.g., *karnica*, *arṇalā* and *kīlaka*, and the three *rahasyas*—*raikṛtika-rahasya*, *prādhānika-rahasya* and *mūrti-rahasya*). It has an introduction which brings out the real significance of

the worship of Śakti. In the present MS the commentary is accompanied by the text; the portions on the *śaṭaspaṣ* are absent here. The introduction, which covers fol. 1-11A, refers to several other works of the commentator, e.g., commentaries on the *Devībhāṣya* and the *Śūlitalitā-cārasinī* (Fol. 9B). This work has been referred to by the author in the concluding portion of the introduction to his commentary on the *Devībhāṣya*.

Beginning of the commentary:

वन्मूकबन्धुमवदानवाद्य भासंय दामोक्तप्रशोभासिनः ।
 मानन्दरन्दारकरन्दिताङ्गः भासः शिवाय प्रथमे दामाः ॥
 तिथ्योऽपि शिवायसुभिर्द्यौःसुख्य लोकस्य ज्ञान्तये
 अत्रातनारं नारायणा नन्दे शङ्करं गुरुम् ॥
 श्रीलक्ष्मीं साधने मङ्गलाशायं भित्तं गुरुम् ।
 काशीनाथश्रीधारायौ गुरुं भूत्वा यथासाधितं ।
 श्रीवैद्यनाथकनैव नौलक्ष्मणेन केनैव ॥
 सप्तशतशतकस्य व्याख्यानं तन्वते मुदा ।

Colophons of the different sections:

18A, इति श्रीवैद्यनाथकः कुरुकुलसुतपण्डितगर्भकनौलकगठमट्टकृतं सप्त-
 शतशतकवचनवचनं समाप्तिसमाप्तम्; 20B, इत्यर्थोपाधिवचनम्; 25B, इति
 श्रीवैद्यनाथकः कुरुकुलसुतपण्डितगर्भकनौलकगठमट्टकृतं कौमकुविचरणं समाप्तम् ।

6410.

8765. *Śaṭasatpāṇigatka-nyākyāna*.

Substance: sandal-wood paper. 13 x 6 inches. Folia 29. Lines, 16.
 1. Epigraphic form. Character: Nāgari. Appearance, fresh. Complete.

The present MS also contains both the text and the commentary.

End :—

संज्ञास्वरादकसविभक्त्यन्तरोक्ता
 सप्तार्धवैजयकुटीरः कस्यान्तमुदात्तः ।
 यथाङ्गुलीमयवामादुपकर्मास्तिमेवार्ध
 व्यन्तवर्णात् परमिदोऽयं स द्विजः ॥
 दामस्यैतद्वर्णोक्तो बहुवर्णः स्यात्तुम् ।
 यदीययोर्मन्त्रस्यैतौ योऽयं कर्तुं विधातुः ॥
 यमस्यैतद्वर्णोक्तो योऽयं कर्तुं विधातुः ॥
 यदाऽयं कर्तुं विधातुः योऽयं कर्तुं विधातुः ॥

6412.

149. देवीकवचम् । *Devikavaca*.

Substance, country-made paper, 15 1/2 inches by 10 1/2 inches.
 Extent in ślokas 60. (The name, Devīka, appears in the title.)

The present MS has been dis-ributed in L. 1, 159.

6413.

3781. *Devikavaca*.

Substance, country-made paper, 15 1/2 inches by 10 1/2 inches.
 Extent in ślokas 60. (The name, Devīka, appears in the title.)

This contains the *Kṛtānta*, as along with the *Devīka*.

6413.

9835. *Devikavaca*.

Substance, country-made paper, 15 1/2 inches by 10 1/2 inches.
 Extent in ślokas 60. (The name, Devīka, appears in the title.)

The *karaca* is followed by the *Arghasāstra* (Fol. 51A-9B) which is incomplete.

6414.

10865. *Devikavaca*.

Substance, country-made paper. 10 x 1½ inches. Folia, 7. Lines, 9. Extent in slokas, 126. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

This contains besides the *kaṇva* (Fol. 1-5A), the *Argulāṣṭotra* (Fol. 5A-6A) and *Kilakusṭotra* (Fol. 6A-7A).

6415.

11299. [चण्डीपूजाविधिः । *Caṇḍīpūjāvidhi*.]

Substance, country-made paper. 10 x 2½ inches. Folia, 1-24. Lines, 9. Extent in slokas, 530. Character, Newari. Date, 899 NS. Appearance, old. Complete.

This lays down the procedure for the worship of the deity including the daily duties of a worshipper of Caṇḍikā.

Important colophons :

15B. इति षण्ढिकाकन्योक्त-सप्तशतीदेव्याः षडतिपूजाकर्मं संपूर्णम् । इति नवदुर्गापूजाः । 17A. इति वैवस्वतपूजा समाप्ताः । 21B. इति दुर्गायाः प्रतिप्रलोक-
कृतिविधानं समाप्तमिति ।

Post colophon Statement :

श्रीहृ षण्ढिकाप्रोक्तिस्तु । स ८८६ भाद्रपदे ११ ॥ शुभम् ॥

6416.

11540. *Caṇḍīpūjāvidhi*.

Substance, country-made yellow paper. 10 x 1½ inches. Folia, one leaf sheet of paper with 36 folds. Lines, 7-8. Character, Nāgara. Extent in slokas, 530. Appearance, fresh. Complete.

It lays down a detailed procedure for the worship of Caṇḍī.

6417.

8793. [सप्तशतीविधानम्। *Saptaśatīvidhāna.*]

Substance, country-made paper. 9½ x 5 inches. Folia, 17. Lines, 9.
Extent in slokas, 125. Character, Nāgari. Appearance, fresh. Complete.

This deals with the rules regarding the reading of the Saptasatī and cognate matters and contains the following:—

सप्तशतीविधानम् (Fol. 1-3B), सप्तशतीविधानम् by Bhūṣa-
kararāya (3B-5A), सप्तशतीविधानम् (5A-11A), सप्तशतीविधानम्
(11A-12A), सप्तशतीविधानम् (12A-13A), सप्तशतीविधानम् from the
Vārāhīkṛantā (13A-14A), सप्तशतीविधानम् from the
Haragurūtāntā (14A-14B), सप्तशतीविधानम् from the *Mārīcī-*
kalpa (15A-16A), सप्तशतीविधानम् सप्तशतीविधानम् (17A-17B).

6418.

11101. *Saptaśatīvidhāna.*

Substance, country-made paper. 9½ x 4 inches. Folia, 5. Lines, 13.
Character, Nāgari. Appearance, fresh. Incomplete.

This and the following work contain topics similar to those indicated above.

6419.

11359. *Saptaśatīvidhāna.*

Substance, country-made yellow paper. 9 x 4 inches. Folia, 1-7.
Lines, 7. Extent in slokas, 70. Character, Nāgari. Appearance, fresh.
Incomplete.

Headings of topics dealt with in the work:—

1, सप्त शतीविधिः; 3B, सप्त शतशतीविधिः; 5A, सप्त शतीविधिः
हरमौरीसंवादे सप्तशतीविधानम् ।

(582)

(12) GĀYATRĪ.

Kāśinātha.

6420.

6016. गायत्र्यर्चनदीपिका । *Gāyatrīyarcanadīpikā*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-2, 5-12. Lines, 13. Extent in slokas, 300. Character, Nāgari. Appearance, old and discoloured. Complete.

This describes the worship of the deity beginning with the morning rites of the worshipper.

Beginning :--

ओमगोपाय नमः । ओहोपाय नमः ।

दक्षिणामूर्तिपादस्तम्भमरीचमसौमिनः ।

रक्तं काशीनाथेन गायत्र्यर्चनदीपिका ॥

Colophon : -

इति श्रीमद्गोपनामक-प्रियवासमद्वारा-जयवासमद्वाराभिधिशिव-
भक्तसुमुख्यशास्त्रप्रदीपकाशीनाथविश्व- गायत्र्यर्चनदीपिका
समाप्त ।

Sāmba Bhaṭṭa.

6421.

2077. गायत्रीपुरश्चरणप्रयोगः । *Gāyatrīpuraścaraṇa-
prayoga*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 15. Lines, 8. Extent in slokas, 150. Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Complete.

It contains the first 21 verses of chapter XXI of the *Śaradātīlaka*, followed by a short *paddhati* of *gāyatrī-puraścaraṇa*.

Beginning : --

अथ शास्त्रात्मिकं गायत्रीपुराणं त्रिविधप्रारम्भः ।

अथोपदेशं गायत्रीं तत्परुषां त्रयीमयीम् ।

यथा प्रकाशयन् वक्ष्ये भस्मिदाबन्धनक्षणात् ॥

प्रणम्य दक्षिणं त्रिंशत् कृत्वा कृत्वा दक्षिणं त्रिंशत् ।

तदुक्तं त्रिंशत् कृत्वा गायत्रीं शिरसां स्मृतम् ॥

End : --

अभिरुक्तप्रांतिनः साधुसंभोजनः कृत्वा दक्षिणं दत्वाऽग्रिणो

ऽग्रिण्यः सया दत्त्वा तदुक्तं त्रिंशत् कृत्वा गायत्रीं शिरसां स्मृतम्

भस्मिन् शिरसां त्रिंशत् कृत्वा तदुक्तं त्रिंशत् कृत्वा वदेत् ॥

Colophon :

इति शास्त्रात्मिकं गायत्रीपुराणं त्रिविधप्रारम्भः गायत्रीपुरा-

णप्रारम्भः समाप्तः

Samskṛta Dhāra

6422.

5959 गायत्रीपुराणपद्धतिः । *Gāyatrī-purāṣcarāṇa-*
*paddhati.*Substance, parchment, leaf paper, 10 x 11 inches. Folia, 19+49. Lines,
10. Extent in shloka, 1,100. Character of the script in two different hands.
Date, Supva 1942. Appearance, fresh. Complete.*Beginning : --*

योगेश्वरप्रियः नमः ।

हेरम्भं प्रणिपत्य भद्रं कर्तुं निधाय वक्ष्यामि तत्

नामाष्टाश्लोकांशं त्रिविधं त्रिंशत् कृत्वा त्रिंशत् कृत्वा

घोरं कृत्वा नामको वित्तुते विदुषुर्दे शङ्करः

सावित्रीं सरस्वीं प्रथमं कृत्वा त्रिंशत् कृत्वा

तच्च तावत् सावित्रीशब्देन परदेवते स्मृतम् ।

End:—

विश्वामित्रवशिष्ठा[दी]न् कल्पानालोच्य [य]ज्ञतः ।

तेभ्यः सारं [स]मुद्धृत्य स्मृतितन्त्रानुसारतः ॥

गायत्र्यर्ग[ः]सरणिस्तेषां भया कृता सदा मुदे ।

सूक्तं वाच दुरुक्तं तत् संग्रहीतं ह्यपया बुधैः ॥

Colophon:—

इति स्मृतितन्त्रेण गायत्रीपुराणरत्नपद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १९४२ लिखितं गणेशभट्टेन स्वार्थे परार्थे च ।

शुभं भूयात् ।

Of the works quoted or referred to, mention may be made of: (1A)—भारद्वाजीयसूत्र, नाभायनोपनिषत्, गोता, संयज्ञ, वृद्धपञ्च-
शस्मृत्यभिष्य, ऋषिय, पाद्म, and शास्त्राः; (3A)—नन्दास्मर, पारिजातोदाहृत-
शृङ्गविधान; (3B)—शिवरामकृत सा[वि]त्रीप्रकाशिका; (4B)—भारद्वाजीय-
घर्मेश्वरसूत्राख्या, स्मृति; (5B)—वैशम्पायनसंहिता; (7A)—विश्वामित्र-
संहिता; (11A)—विश्वामित्रवशिष्ठादिकल्प । The portion beginning
from 11A contains the *prayoga* proper and does not refer
to any work.

Anonymous.

6423.

6010. गायत्रीपद्धतिः । *Gāyatrīpaddhati*.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 2-26. Lines,
12, 13. Extent in āloka, 500. Character, Nāgura. Appearance, fair.
Incomplete.

Three leaves in the beginning marked 1-3 contain a
gāyatrīkavaca attributed to the *Rudrayāmala* but it generally
agrees with the one attributed to the *Vaṣiṣṭhakalpa* and
described below.

The work describes the details of the worship of *gāyatrī* beginning with the morning rites to be performed by the worshipper and including rites requiring the use of wine, etc.

Colophon :—

इति श्रीहृदयामर्ते तन्त्रे गायत्रीं चम्पे तन्त्रसारे गायत्रीपद्धतिः
समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

इदं एतत्कं लिखितं श्रीशम्भुनन्द श्रीशूर्यचन्द्र प्रति निम्न उदया
यस्तु कस्यैव देव्यो सुपत्तिकप्रवृत्त्या श्रीपुत्रलोकलौकिक-
नीतिप्रवृत्त्या धनुर्वेदविद्यादिभिः तन्त्रिणास्तपया घनवान् मातुष-
घनिकसङ्घान् लोकद्वया सुन्दरस्त्रीपुरुषमेवितसेवेन श्रीरङ्गघान-
मेन वैकुण्ठाधीश्वरश्रीरङ्गनाथस्य एतत्कम् ।

6424.

10445. गायत्र्यर्चनरत्नमाला । *Gāyatrīrcanaratnamālā*.

Substance, country-made paper. 11 x 4½ inches. Folia, 22. Lines, 9.
Extent in Slokas, 460. Character, Nagari. Date, Sarpvat 1920. Appearance, fresh. Complete.

Though principally dealing with the daily rites of the worshippers and the *niśchayā* of the deity, it incidentally refers to *śāntiśikṣā* and *pūjā* (Fol. 21).

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ प्रतर्जितविराजः प्रगल्भश्च हरेः शानं लब्ध्वा प्रजानः
पूजां गायत्र्यर्चनैः प्रमुक्षितमनसा वेदप्राप्तावुपाठः ।

सुक्तं नैवेद्यशेषः ह्यतिथिसहयुतं सत्पुत्राणावलोकं
रात्रौ ध्यानञ्च विष्णोर्निबलं सुकृतिनामन्त्रं यान्ति काल[1] ॥
प्रातः शिरसि [शुक्लाब्ज] दिनेत्रं त्रिभुजं गुरुं ।
वराभययुतं शान्तं तं स्मरेन्नामपूर्वकम् ॥

Colophon :---

इति शास्त्रार्थसंग्रहस्य समाप्तिः समाप्तिः ।

Post-colophon Statement :

अभिज्ञान १८२० मिति फागुन शुक्ल ८ बुधवासरे हस्ताक्षर
गोविन्दनाथ मोहर्गः ।

6125.

9478. गायत्रीपुरश्चरणाविधिः । *Gāyatrīpurāścaraṇavidhiḥ.*

Substance, machine made paper. 11 x 4 inches. Folio, 27. Lines, 6.
Extent in slokas, 60. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

The work is stated to be based on the *Sāradātilaka*,
a quotation from which (ch. XXI) is met with here.

Colophon :---

इति शास्त्रार्थसंग्रहस्य गायत्रीपुरश्चरणाविधिः ।

6426.

105. गायत्रीब्रह्मकल्पः । *Gāyatrībrahmakalpaḥ.*

Substance, machine made paper. 12 x 4 inches. Folio, 11. Lines, 6, 11.
Extent in slokas, 275. Character, Nāgarī. Date, Śaka 1715. Appearance,
fresh. Complete.

This deals with the details of the worship of *gāyatrī*, e.g., *nyāsa*, *dhyaṇa*, *puṣācaraṇa*, etc. and describes the *prayoga* or procedure of the worship. An extract in the form of an interlocution between Nārada and Śiva stated to belong to the *R̥gvidhūna* is quoted at the end of the work. The present MS has been described in L. II. 900.

Post-colophon Statement :—

शके १७१५ प्रमदीनाम संवत्सरे पौषकृष्णचतुदशी मौष्म-
वासरे तद्दिने इदं पुस्तकं ज्योतिषीषुपनामगोविन्दात्मज-प्रभाकर-
देवज्ञेन लिखितम् । स्थाप्ये पराशरे । इति गायत्रीब्रह्मकल्प-
प्रयोगः समाप्तः ।

6427.

5321. गायत्रीव्याख्या । *Gāyatrīvyākhyā*.

Substance, country-made paper. 18 x 3½ inches. Folia, 2. Lines, 8, 9,
14. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

One of the Folia explains the Vedic *gāyatrī* as an invocation to Śiva while the other, in a mixed language, Sanskrit and Bengali, describes the rules for the muttering of the *gāyatrī*, Vedic as well as Tantric.

Beginning :—

पूर्वमेव गायत्री द्विविधा व्याख्याता । इदानीं प्रकारान्तरेण
व्याख्यायते । हे धीमान् गायत्री धीर्बुद्धिर्भक्तौ स्थानं यस्या
इति क्षुत्पित्तभैरवः शिवः नोऽस्माकं धियो बुद्धिरपौः देवस्य
भगवतः सम्बन्धे प्रचोदयात् प्रेरयन् भगवद्दिव्यवक्तृज्ञानं जनय-
त्वित्यर्थः ।

6428.

11331. *Gāyatrīvyākhyā*.

Substance, country-made paper. 8½ x 3 inches. Folia, 4. Lines, 8-9.
Extent in ślokaś, 50. Character, Nāgara. Incomplete.

This gives the esoteric meaning, presumably suggested by a Tantric worshipper, of the famous *gāyatrī* verse of the R̥gveda and quotes among others two Tantric works, *Vijñānabhairava* and *Bhairavastotras* (3B). It refers to Mahāguru (Fol. 1), Bhaṭṭanārāyaṇa (4A), Kapiladeva (4A) and Vasiṣṭha (4A).

6429.

9920. गायत्र्या अक्षरफलम् । *Gāyatrīyā akṣaraphalam.*

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folium, one. Lines, 12, 13. Extent in ślokas, 26. Character, Nāgara. Date, Śaivait 1711. Appearance, old. Complete.

It describes the great efficacy of the letters constituting the *gāyatrī*.

Beginning :—

ॐकारस्य त्रयो रूपं त्रैलोक्यं पीतं च लोहितम् ।
चतुर्दृष्टिज्ञते पापम् ॐकारो दहते क्षणात् ॥

Post-colophon Statement :—

मिति पौषशुक्ल रविवार संवत् १७११ ।

(13) PRATYĀṆGIRĀ.

Anonymous.

6430.

5776. प्रत्यङ्गिरापञ्चाङ्गम् । *Pratyāṅgirāpañcāṅga.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 56. Lines, 7. Extent in ślokas, 800. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

Colophons of the different sections :—

6B, इति अक्षरव्यासने तन्ने पञ्चाङ्गखण्डे प्रत्यङ्गिरापटलः संपूर्णः ।

- 37A, °उमामहेश्वरसंवादे पञ्चाङ्गखण्डे प्रत्यङ्गिरापञ्चति समाप्ता ।
 39A, °प्रत्यङ्गिरायाः सर्वाष्टीसाधनं नाम कवचं समाप्तम् ।
 50A, °दशविद्याग्रहस्ये प्रत्यङ्गिरामचक्रनामकौष्ठं समाप्तम् ।
 53, इति श्रीब्रह्मयामले तन्त्रे ईश्वरपार्वतीसंवादे दशविद्याग्रहस्ये प्रत्यङ्गिरा-
 खौष्ठं समाप्तम् ।

6431.

10161. *Pratyūṅgirā pañcāṅga.*

Substance, country-made paper. 11 1/4 inches. Folia, 50. Lines, 10.
 Extent in slokas, 806. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

Same as above.

(14) INDRAKṢI.

Anonymous.

6432.

5852. *इन्द्राक्षीपञ्चाङ्गम् । Indrākṣīpañcāṅga.*

Substance, country-made paper. 10 1/4 x 4 1/2 inches. Folia, (1) 1-12.
 (2) 1-5, (3) 1-2. Lines, 10. Character, Nāgarī. Date, Śaivvat 1899.
 Appearance, fresh. Complete.

Colophons of the different sections :—

First batch of leaves :

- 3B, इति श्रीब्रह्मयामले तन्त्रे शिवपार्वतीसंवादे इन्द्राक्षीपटलं समाप्तम् ।
 10A, इति श्रीब्रह्मयामले उमामहेश्वरसंवादे इन्द्राक्षीपञ्चतिः समाप्ता ।
 12A, इति श्रीब्रह्मयामले तन्त्रे ईश्वरपार्वतीसंवादे इन्द्राक्षीकवचं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

शुभमस्तु । श्रीरामाय । संवत् १८९६ मितौ फागुनसप्तम्यम् ८ ।

Second batch of leaves :

5B. इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे उमामहेश्वरसंवादे श्रीहन्त्राक्षीसहस्रनाम
संपूर्णम् ।

Post-colophon Statement :—

शुभमस्तु संवत् १८६६ । मितौ माघ शुद्धौ पृथ्वासौ १५ वार
भौम ।

Third batch of leaves :

2B. इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे उमामहेश्वरसंवादे हन्त्राक्षीकृतं समाप्तम् ।
शुभमस्तु ।

The deity is described as follows (fol. 9B-10A) : —

शंखं घटं चर्ममण्डो य विस्मृतौ
दोर्मिर्विहृतौ नयनत्रयोजनम् ।
सूर्यायुताभां कमलासनस्थिताम्
हन्त्राक्षिणीं तुङ्गकुशां य विस्मरेत् ॥

(15) MAHESAMARGINĪ.

Anonymous.

6433.

10033. [महियमर्दिनीपञ्चाङ्गम् । *Mahiyamardinī*
pañcāṅga.]

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia. 1-3 + 1-3 +
+ 18 + 1-4. Lines 7. Character, Sūtra. Appearance, fresh. Incomplete.

Colophons of the different sections :—

इति महियमर्दिनीपटलः समाप्तः ।

इति विश्वसारतन्त्रे महियमर्दिनीकृतं संपूर्णम् ।

इति श्रीहंसधामले स्वयंस्तोत्रम् (स्वोक्तम् ?) परमहंसजन-
सहिष्यमर्दिनीसहस्रनामस्तोत्रं सम्यगे समाप्तम् ।

इति कृष्णद्वामणौ सहिष्यासुरमर्दिनीस्तोत्रं समाप्तम् ।

The fifth *anga*, *paddhati*, is absent here.

169 Kumbhā.

Muktaka.

6434.

11282. नित्याह्निकतिलकम् । *Nityāhnikatīlaka*.

Substance, country-made paper. 12½ x 3½ inches. Folia 1-52, of which
Fol. 50 is missing. Lines, 7. Extent in stanzas, 1,250. Character, Newari.
Date, 799 N.S. Appearance, old. Complete.

A MS of the work, dated 1197 A.D., is described in
Nep. I. pp. 111-13 where the name of the author is given
as Muñjaka. It describes the details of the worship of
Kubjika.

Beginning :

प्राग्ग्रन्थसदृशमर्जितं कलके देवास्त्यागके चण्डौ ।

मितरजभास्त्रविमर्शो ग्रन्थोऽस्मि ... पान्तु जनान् ॥

यस्य प्रसादमत्तुलमात्रज्ञास्तम्भभुवनपरा-+गा ।

स श्रीगायकुलेशः श्रीकुब्जिकाधिदेवो जयति ॥

— कार्गपार्थिवो श्रीगोऽह्निकोपरिसंस्थितः

का काली प्रियया चक्रा साः श्रीकुब्जिका जयति ।

छट् । यया पराविचक्षु-+वर्तिद्वीपकुजा

सा जनेशो कलौ कालौ संस्थिता पश्चिमे ऽद्वे ॥

वेदात् परमं प्रैवक्ष्यं प्रैवाह्निगसुतमम् ।

दक्षिणात् पश्चिमं श्रेष्ठमतः परतरं न हि ।

विज्ञाय श्रीकुञ्जिकायाः श्रीकुन्तेश्वरसहितायाः ।
 वृणां वर्गानिहेत्यर्थं निव्याहिकमिहोच्यते ॥
 ज्ञानार्थवमसाधोऽयं श्रीशम्भुप्राप्तने भवान् ।
 तत्र पारंपरं गच्छद् वीरिश्चोक्तवदसंज्ञकः ॥
 तत्परमैर्ययावृष्टं श्रीमत्पश्चिमप्राप्तने ।
 पारम्यैकमायातं सुगोप्यमत्र निव्यते ॥
 मगोत्राणां हितार्थाय श्रीमच्छोकवृष्टनुना ।
 मुक्तं कियद् गृहं सोपदेशं यथेन नृ ॥
 व्याघ्रादि ससुखान्तं परं न परिश्रितयम
 कथितं तेन मत्पदं श्रीकण्ठं श्रीगुरुं नमः ॥

श्रीभैरव उवाच ।

यथातः संप्रवक्ष्यामि व्याघ्रमाणा स्थितिं प्रिये
 वेनासौ वर्तितो योगी सेलकं त्रिविधं लभेत् ॥
 गृहस्थः श्रमयश्चैव दास्यारदनाश्रयो ।
 नैष्ठिकश्चैव योगी न षट्प्रकाराश्चमस्मिन् ॥

End : -

पश्चिमात्ययसाधोऽयमनृष्टः नितिकं परम ।
 निव्याहिकं सुगोत्राणामोलिष्यमुदीरितम् ॥
 गुरुद्वन्द्वकेशना जनेन पारमार्थ्यनाम् ।
 संगृहीतं पराभूतं श्रीमच्छोकवृष्टनुना ।
 लिखितं सुजनशम्भोः नामसागृह्य दिव्ये ।
 सुखविषयनिघातः स्वर्गमोक्षकहेतुः ॥
 परमपरमार्थमर्चकाः पान्तु वीराः ॥
 अथ जय परयोगः सर्वयोगाधिपतिः ॥

Works and authors referred to :-

43A, परमेश्वरः ; 43B, श्रीनाम्ना श्रीसुनि ; 54B, 6. B, शम्भुनिर्णयः ;
 56A, भलदेव, चतुर्विंशतिसाहस्र ; 56B, श्रीक्रममङ्गलोत्तरः ; 62A, काशीराज ।

Colophon:—

इति श्रीसत्यविमशाननौयमित्याह्निकनिलकं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement:—

ग्रन्थस्य सर्वदा लेखकपाठकयोः ।

नेपालज्ञाननिधिग्रन्थमन्त्रालये

शुक्र + + + + +

विष्के ४ वौ शशिनि चापराते चतुर्थी

नित्याह्निकं शिवलयाविलिख्य पूर्णम् ।

सम्पत् १९६६ मार्गशिरशुक्लचतुर्थी शुक्रवारं स नित्याह्निक-
विलोक्य चोद्युक्तकालम् ।

Topics dealt with:--

3A. जलज्ञान ; 4A. मौलरोययशोपवीतलक्षण ; 4B. पञ्चप्रणवोद्धार ;
5A. नवाकोद्धार, न्यास ; 6A. छूटवर्गध्यान ; 7A. समयामन्त्रोद्धार ;
8A. समयानुष्ठानपदफलं बह्वृत्तौषण्ड ; 8B. समयानुष्ठान ; 9A. समयानुष्ठानन्यास ;
9B. बह्वृत्तौ ; 10A. बह्वृत्तौमूर्तिसंज्ञितन्यास ; 11B. चिखण्डान्यास ; 12B.
सन्ध्यावन्दनविधि ; 13B. कुलमार्तगणेशार्चनार्च ; 14A. पाञ्चसंस्कार ; 15A. षोडशविधि ;
26B. गुरुभ्यस्तुष्टौषण्ड ; 27A. मन्त्रपौठार्चन ; 28A. श्रीकृष्णमङ्गलवर्ण-
पःतोद्धार ; 28B. शाम्भवीपादपूजा ; 29A. होपाधिपयजन ; 33B. मालिनौ-
न्यास ; 35B. शम्भुराशिन्यास ; 36B. मातृन्यास ; 37A. बाङ्गलन्यास,
त्रिविधान्यास ; 38B. दिव्यन्यास ; 40A. द्वादशाङ्गन्यास ; 41B. एकत्रिंश-
भेदबान्धनन्यास ; 42B. द्वारपालार्चन ; 44A. पौठचतुष्क ; 44B. पौठपञ्चक ;
45A. रत्नपञ्चक ; 46A. नियन्त्रपञ्चक, युगाधिपचतुष्क ; 46B. विमलपञ्चक,
गुरुचतुष्क ; 47B. तारिपञ्चक ; 48A. शरीरपूजा ; 49B. माला ; 52B,
शक्तिध्यान ; 53B. ऐन्दवध्यान ; 54B. प्रभाकरवज्रान ; 58B. सक्ताधोर-
युजा ; निष्कलाधोरपूजा ; 63A. अघिकार्य ; 65B. कामपूजादीपमण्ड ; 68A,
महाबलि ; 68B. समयबलि ; 71A, क्षेत्रबलि, बटुकबलि ।

11291. महाक्रमार्चनम् । *Mahākramārcana.*

Substance, country-made paper. 12½ × 4 inches. Folia, 1-3, two folia with faint leaf-marks, 7-11, 16-25, 27, 29, 30, 33-35, 38, 40-41, 5 folia marked in the corners, 1-4, 10. Lines, 8. Extent in slokas, 700. Character, Newari. Appearance, fresh. Incomplete.

This lays down the details of the worship of Kubjūka beginning with the morning rites of the worshipper.

Beginning:—

शम्भुर्दानमयङ्काश्चपदे सिंहासनमस्थिते
घमाधर्मपुष्टाक्षटे नवकलावामदिसंभुषिते !
तस्याः सोमसमैर्विसमिद्धतज्जटः सामो मङ्गलमिवः
श्रीमान् श्रीकमरागष्टचक्रमहिलाः स श्रीगुरुः पाम् क ॥

अथ प्रातःकृत्यम् ।

शक्तिः कुण्डलिनीति या निगदिता ह्या श्री म संचा जगत्-
निर्माणे सततोद्यता पवित्रसतमोदामिनीमस्मिन्मा !
शंखावर्तनिभा प्रद्युम्नभुजाकाशा अगस्त्योच्चो
तस्मिन्ने पवित्रावयदिसत्त्वा तद्वपुर्मेकाकृतिः ॥
ये ह्रीं श्रीं गां सिद्धिनिवायकश्रीपादकां पूजयामि ।
ये ह्रीं श्रीं क्षम् श्रीकुलिकःयोगेश्वरीश्रीपादकां पूजयामि ।

Colophons:—

3B. इति श्रीजितानन्ददेवस्य + + +

Fol. 2 with obscure leaf-mark, इति श्रीजितानन्ददेवस्य चरक-
कमलपुष्पावलिना श्रीजितानन्ददेवस्य मद्यक्षसमुच्चकृतं महाक्रमार्चनं द्वितीयः
अध्यायः ।

7B, इति श्रीकर्मन्तानन्ददेवस्य श्रीमहाकर्मार्चने द्वितीयः कल्पः;
 14B, •चतुर्थकल्पः; 18A, •पञ्चमकल्पः; 24A, •सहाकर्मार्चने षष्ठः कल्पः;
 29A, •सहाकर्मार्चने सप्तमकल्पः; 34B, •सहाकर्मार्चने अष्टमकल्पः;
 Fol. 2A (of folia marked in the corners) •चतुर्दशः कल्पः ।

Topics dealt with in the work:—

1, प्रातःकृत्यः 3A, गुरुस्तनः 3B, कुम्भिकासृतिः; Fol. (with obscure leaf-mark) मन्त्रज्ञान, विद्वत्तिथारण, न्यास, मन्त्रोपासनः 7A, पार्थिवलिङ्गपूजा; 8A, अन्तर्देवार्चनः 8B, व्यावर्गपूजा; 9A, केशवार्चन, आर्च्यपात्रपूजा, व्याह्वपूजा, चक्रोद्धारः 10B, सौत्रदेवार्चनः 12A-13A, नेत्रदेवार्चनः 13A-14B, तन्त्रदेवार्चनः 14B, व्याचमनविधिः 16A-17A, गणेशार्चनविधिः 17A, हारपूजा; 17B, भूतबलिः 18A, भूमिशोधनः 18B, विजयासाधनः 20A, माहकान्यासः 20B, स्थितिमाहकान्यासः 21B, संहारमाहकान्यासः 22B, मूलषडङ्गन्यासः 23A, वक्रन्यासः 23B, अङ्गन्यास, जलपात्रपूजा; 24A, पञ्चयुष्टिः 24B, कुलद्वयशोधनः 29A, भूतयुष्टिः 30A, प्राणप्रतिष्ठा, आरूपपूजा; 30B, दिव्यौघ, सिद्धौघ, मा[न]वौघ, भालिनीदण्डकः 34B, पञ्चबलिः 35B, वटुकपूजन, क्षेत्रपाल-पूजनः 38A, तत्त्वशोधनः 2A, घोरिकाष्टकन्यासः 2B, त्रिखण्डन्यासः 3A, ह्रदखण्डन्यासः 2B, माहखण्डन्यासः 4A, रकाक्षरौन्यासः 4B, मौजपञ्चकन्यासः ।

Anonymous.

6436.

11283. [कुम्भिकापूजनम्] । *Kumbhikāpūjana*.

Substance, country-made paper. 9 x 3 inches. Folia, one large sheet of paper with 50 folds. Lines, 8 9. Extent in slokas, 700. Character, Newari. Appearance, old. Incomplete.

Topics dealt with in the work :—

भूतशुद्धि, कलपात्रपूजा, कर्मार्चन or क्रमार्चन, गन्धन्यास, ब्रह्मन्यास, मालिन्यन्यास, अघोर्गन्यास, बह्व्रती, अघोरास्त्र-
न्यास, एकान्तरीषब्रह्मन्यास, विद्यान्यास, घोरीकाष्ठकन्यास, रत्नखण्डन्यास, मातृखण्डन्यास, विजयपद्मकन्यास, डाढीसप्तकन्यास, गुरुपङ्क्तिपूजा, ब्रह्माद्यादिपूजन, भगवतोपूजन, धामेश्वरीपूजन, क्रमपूजन, कर्मध्यान, विमलपद्मक, अष्टाविंशतिकर्म, अष्टाविंशति-
कर्मपूजाविधि, तिषष्टापूजन ।

6137.

11328. *Kubjikāpūjāna.*

Substance, country-made paper — 8 x 3 inches. Folio, one long sheet with 45 folds. Leaves, 6. Extent in ślokaś, 406. Character, Newari. Ap-
pearance, old. Complete.

This gives in brief the directions for the worship of Kubjikā. There is a fairly long extract at the end from the *Kubjikāmatā*.

Topics dealt with :—

वक्रन्यास, ब्रह्मन्यास, गायत्री, मालिन्यैव्यङ्ककोत्र, पद्म-
बन्धार्चनविधि, कुम्भपूजा, पश्चिमदेवार्चन, अघोरपूजा, उदयचण्डा-
पूजा, कारीपूजा, चवसठियोगिनौबलि ।

There is no colophon at the end of the work. The following statement of the copyist brings the MS to a close :—

यादृच्छं लिखितं पुत्रं तदृच्छं लिखितं मया ।

यदी शुद्धमशुद्धम् मम दोषो न दृश्यते ॥

श्रीश्रीभवानो जगन्ननो कुजिकाप्रोतिरक्ष ।

Jhānānanda Paramahansa.

6438.

3350. कौलावली । *Kaulāvalī*.

Substance, country-made paper. 16½ x 4 inches. Folia, 58. Lines, 8. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

It contains the first eight *ullāsas* and a portion of the ninth. This constitutes an abridged version of the work of the same name published in the *Vaidhātantiya-samgraha* (Calcutta, 1881-86) of Rasik Mohan Chatterji and the *Tantric Texts Series* of Arthur Avalon. It begins, leaving out of account the introductory verse, at II. 50 and ends at XV. 118 of Avalon's edition. One chapter of the MS generally covers two chapters of the printed edition. Another version of the work is contained in a MS described in HPR. II. 85. A full account of the versions is given in *Ind. Cult.* III. 518ff.

This and the following three works deal with Kaula rites.

Beginning :—

शिवशक्तिं प्रणम्यादौ सर्वतन्त्रप्रमाणयोः ।

मन्त्रसाङ्ख्यं तस्याऽपि ज्ञानानन्देन तन्मये ॥

Jagadānanda.

6439.

2901. कौलिकार्चनदीपिका । *Kaulikārcnadīpikā*.

Substance, country-made paper. 16½ x 4 inches. Folia, 75. Lines, 6. Extent in ślokas, 1,500. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

A MS of the work has been described in L. I. 270. The initial verse calls the work *Kaulikārcanadīpikā* while one of the concluding verses refers to it as the *Kuladīpikā* while the colophon gives it the name *Arcanadīpikā*. It was composed in Benares in 1700 Śaka. The verse containing the date of composition is not found in the present MS as also in the following MS. Another work by the same author, the *Kṛtyārṇava*, is mentioned here (Pol. 7B). No MS of this work is known. But this latter along with the present work is referred to in the *Śyāmāsaparyāyidhi* (6203) which, however, is stated to have been composed in 1699 Śaka. The topics dealt with in the work are indicated thus (Pol. 7B-9A):

अथ यद्यत्तु वक्तव्यं कमेकं तत्सिद्धये ।
 प्रथमं कुलधर्मस्य प्रशंसा तदनन्तरम् ।
 कौलज्ञानप्रशंसा च कुलीनानां प्रशंसनम् ॥
 लक्षणञ्च कुलीनस्य कुलरक्षादिकं तथा ।
 परं ज्ञानं कुलीनानां सर्वतन्त्रोदितञ्च यत् ॥
 कुलीनानां च त्रिविध्यमुत्तमार्द्रविभेदतः ।
 व्याज्यं द्वाष्टं कुलीनानां सर्वतन्त्रोदितञ्च यत् ॥
 पृथक्कौला न च व्याज्यास्तथा शक्तिकुमारिकाः ।
 ततस्तु कुलद्वयानि तेषां प्रतिनिधिस्तनः ॥
 लक्षणं कलशस्थोक्ता ततः पाञ्चनिरूपणम् ।
 तदाचारश्च सम्प्रोक्त विधानं च ब्रह्मस्य च ॥
 ततोऽर्चना मण्डलानि सामान्वाच्यादिकं ततः ।
 कुलीनानां हागपालस्तनन्ददर्शनादिकम् ॥
 यथोक्ताभ्यासनादौ च योक्ता भूतापनादिकम् ।
 विजयाद्यहमस्याच द्वाविध्यां कथितञ्च यत् ॥
 तत्कौलकारविधानं यत्तदर्थं ततः परम् ।
 ततः पूजाप्रयोगादौ यत्कार्यं कथितञ्च यत् ॥

ततः कुम्भस्यापनञ्च सुघामंस्कारकं ततः ।
 शुद्धादिशोधनं शौक्ला शौपाचस्यापने ततः ॥
 कुम्भदयविभेदेन व्यवस्था समुदाहिता ।
 ततस्तत्स्यापनविधौ यदुक्तं तत्तमेवैवम् ॥
 ततो गुल्फादिपात्राणां स्थापनञ्च यथोदितं ।
 अथैव देशभेदे च विशेषकथनं ततः ॥
 तर्पणस्य विधिद्वोक्ता तत्त्वमुद्दिशन्तः परं
 दिन्दुसौकर्यमाहोक्ताः कथितं द्रव्यशोधनं ।
 ततो यथोक्तपत्रायां विधानं तर्पणस्य च ।
 शक्तौ नाश्वैव सञ्चरिष्यं ततः शिवनिरूपणं ॥
 ततः प्रानविधानञ्च ततश्च पात्रचन्दनं ।
 ततस्तत्पञ्चमे पात्रे विधानं पञ्चमस्य च ॥
 एकादशोदितश्चापि शान्तिस्तोत्रं ततः परं ।
 आनन्दसंज्ञकं स्तोत्रमागन्दकावचं ततः ॥
 कुम्भस्तोत्रस्य चोदयं ततश्चाग्निसमर्पणं ।
 यदुक्तं तत्तदन्ते च ततो देव्या विसर्जनं ॥
 ततः शौपाचः कोस्यापि विमर्ज्य विधानकं ।
 ततश्च चक्रकस्यापि श्रौतलौक्यमादिकं ॥
 निष्माल्ययन्त्रलेपादि धारमन्त्रदन्तरं ।
 ततश्चकृद्विफलं फलशुक्रोदकस्य च ॥
 ततः प्रसादसौकारलोभनं शक्तिकौलयोः ।
 ततो विमर्जनं पात्रे व्यवस्था वीरद्विषयोः ॥
 ततश्च शक्तिकौलावायुह्वासभेदमुत्तमं ।
 उह्वासभेदसंज्ञा च समुह्वासे समुद्भवे ॥
 तेषां ताम्राश्च वेष्टा च फलश्चापि ततः परं ।
 ततः काम्यानि धक्काणि वक्तव्यानि क्रमेण तु ॥
 तेषां फलविधानञ्च सम्यगुद्गा ततः परं ।
 अभिषेकं ग्रहस्थानं यदुक्तं सर्वतन्त्रके ।
 एवमुक्तक्रमेणैव कथ्यते चार्चनदीपिका ॥

Beginning :—

नत्वा दिव्येश्वरं भक्त्या जगदानन्दप्रमणा ।
प्रोचते कौलिकप्रोच्ये कौलिकार्चनदीपिका ॥

End :—

संप्रियादि ब्रह्मसाधकानां ज्ञेयाय तेषां कुलसाधकानाम् ।
तन्वाण्यनेकानि विनोक्त्य यज्ञात् प्रकाशितास्तत्कलदीपिकेयम् ॥
यद्यन्मया सा च विमुक्तद्वया स्पष्टीकृतं गुह्यतरं सुगुह्यम् ।
सुगोप्यमेतत् खलु साधकानां प्रयाति चोरं नरकं प्रकाशात् ॥

Colophon .—

इति कुलार्चनदीपिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

शकाब्दाः १७ । ५२ ॥

6440.

10138. *Kaulikārcanadīpikā.*

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 64. Lines, 12.
Extent in ślokas, 1,500. Character, Nāṣara. Appearance, fresh. Complete.

Post-colophon Statement :—

लिखितं जगन्नाथमिश्रेण श्रीगुरुत्तरनारविन्दप्रतापात् ।

6441.

8127. *Kaulikārcanadīpikā.*

Substance, country-made paper. 14 × 8½ inches. Folia, 51. Lines, 8.
Extent in ślokas, 1,500. Character, Bengali. Date, Śaka 1734. Appearance,
discoloured. Complete.

Post-colophon Statement :—

शुभमस्तु : शकाब्दाः १७३४ । १० अष्टम्यादि ।

Date of composition (Fol. 51A):—

नमोद्योमाब्जिपद्मान्दे काश्यां चैत्रे सितेतरौ ।
अगदानन्दसिन्धेयां कृतैवा कुलदीपिका ॥

Rāmasaṅkarācārya.

6442.

3349. कुलदीपिका । *Kuladīpikā*.

Substance, country-made paper. 17 × 3½ inches. Folia, 11. Lines, 7.
Extent in Ślokas, 360. Character, Bengali. Appearance, discoloured and worn out. Complete.

Beginning:—

नत्वा माघपदवर्द्धं शुद्धकानप्रदायिने ।
श्रीरामशङ्करेणैव कियते कुलदीपिका ॥

श्रीदेवुवाच ।

भगवन् देवदेवेश पञ्चकृत्यविधायकः ।
सर्वेश भक्तिसुलभ प्रवणामतवत्सल ॥
कुलेश परमेशान् यत्कामास्तवार्चये ।
असाध्यचोरमंसारे सर्वदुःखमये सदा ॥
नावाविप्रश्चरौरुखा अनन्तभौमगात्रयः ।
वाबन्ते च भिद्यन्ते च तेषां मोक्षो न विद्यते ॥

End:—

पर्वस्थपूज्य(ः) देवेशीं गुह्यमभिष्य शक्तिता ।
अकृता च बलिं तत्र शतमद्योत्तरं जपेत् ॥
इति दर्शनाक्षिप्रागमात् ।
सर्वबानेश यापानां शङ्करे समुपस्थिते ।
प्रावर्त्तितां तु कथितममुतं मन्त्रप्रापतः ॥

Headings and colophons:—

Fol. 4A, इति मन्त्रपदार्थः; इति ब्रह्मनिष्कपम्; 5A, अथ कुलाचार-
विधिः; 5B, इति निवायुष्ठानम्, अथ कुलपूजा; 7B, अथ श्रिवावलिः; 8A,
अथ सम्बिदाशोधनम्; अथ दीक्षा; 9B, इति श्रीरामशङ्कराचार्यविरचित-
कुलदीपिकायां निष्कर्षप्रमाणं; अथ होमविधिः; 10A, अथातः शक्तिपूजायां
प्रकारान्तरम्; 10B, अथ योगः; 11A, इति श्रीरामशङ्कराचार्यविरचितयां
कुलदीपिकायां बटुकम्; अथ बलिहव्याणि; 11B, इति श्रीरामशङ्कराचार्य-
विरचितायां कुलदीपिकायां समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

Śivānanda Gosvāmin.

6443.

5862B. **कुलप्रदीपः ।** *Kulapradīpa.*

Substance, country made paper. 9½ x 4½ inches. Folia, 13, of which
Fol. 11-12 are missing. Lines, 9-12. Character, Nāgarī. Appearance,
good. Incomplete.

MSS of the work, complete in eight and seven chapters,
have been described respectively in Mad. XII. 5585 and
IO. IV. 2569. The present MS contains chapters 5, 6
and a portion of chapter 7. One MS of the work refers to
1765 V.S., presumably the date of copying of an earlier
MS (Gode, *Annals*, XI. 96). The topics dealt with in the
portion of the work in the MS:—

इतौयद्वितीयपुर्वमकारनिष्कपम् (Fol. 1-2A), पञ्चममन्त्रनिष्कपम्
(2A-6A), दूतौयम् (6A-9?), कुलमोक्षविद्यह्नविधि (9B-10A),
कुलाचारनिष्कपम् (10B-?).

Colophons:—

6A, इति श्रीशिवानन्दाचार्यविरचिते कुलप्रदीपे अष्टमः प्रकाशः ।

10A, इति श्रीमोक्षान्दिशिवानन्दाचार्यविरचिते बटुः प्रकाशः ।

6013. कापालिकमतव्यवस्था । *Kāpālikamata vyavasthā*

Subsidiary, country-made paper. 12 x 4½ inches. Fol. 1A-4A. 12 leaves. 12. Extent in śloka, 130. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

It begins by quoting from the *Sābhavatantra* a report of the Ācāryas of the Kāpālika school and a *mantra* known as the *mahākāpālikamāntra*. It then (Fol. 1A-2A) enumerates from the *Kūṭisāhara* the different types of āhāras along with the characteristic features of the worship described in them. These extracts agree with other subsidiary portions of the works described respectively above, Nos. 6091 and 6095 above. After this the work deals with the details of worship according to the Śābhara system (शाबरमन्त्राद्यनप्रकाश—Fol. 2A-4A) and ends with an indication of persons for whom this un-vedic type of worship is meant (कापालिकमन्त्रव्यवस्था).

Beginning:—

दक्षिणामूर्तिपाराक्रमसमीभृतमौलिना ।

भयते काशीनाथेन कापालिकमतकमः ॥

End:—

मोहने क्षम्यन्मुन्यप्रयोगकर्मिणां पुण्या ।

एत + सन्तु भूखोणां जानातुत्तिकारणान् ।

अवणादिरितैस्त्याग्यं काशीवासिमुमुक्षुभिः ।

वीरसार्गगतानास्तु प्रशस्तोयं कमः शिवे ॥

श्रुतिस्मृत्यैकनिष्ठानां वैदिकाणां न सम्मतः ।

Colophon:—

इति श्रीमद्भट्टोपनामकअयगमभट्टसुतवाराहलौगर्भसम्भवकाशी-

नाथविरचिता कापालिकमतव्यवस्था समाप्ता ।

6445.

6521. *Kāpālikamataryavasthā.*

Substance, country-made paper. 11x5 inches. Folio, 7. Lines, 8. Extent in slokas, 100. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Date, Samvat 1961. Complete.

Post-colophon Statement :-

श्रीदक्षिणामूर्तिप्रवर्धनसू ।

श्रीसंवत् १८६१ शीः प्रावण वदी ६ मासवीरमानमुकुन्दस्यै
पुस्तकम् ।

6446.

5908. *वामाचारमतखण्डनम् । Vāmācāramatakhṇḍana.*

Substance, country-made paper. 9x5 1/4 inches. Folio, 8. Lines, 12. Extent in slokas, 180. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1944. Appearance, fresh. Complete.

The work seeks to prove, on the authority of various old texts, that *vāmācāra* is not meant for higher cast-people.

A work named *Vāmācārasiddhāntasamgraha* (Mad. XII. 5720) was composed by Brahmanandanātha to refute the views of Kāśinātha and to establish the doctrines of the *Vāmācāra*.

Beginning :-

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

वीगलनैकललाय हिरण्ययाय

न्ययोधमुल्लङ्घिते निटिशेनयाय ।

गङ्गाधराय गङ्गाधर्मविभूषकाय

प्राचीनपुस्तकप्रदाय नमः प्रियाय ।

अनन्ताख्यं गुरुं गौमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।

प्राज्ञवस्त्रौजसपरं स्फुरत्तौर्त्तिकरं परम् ॥

नत्वा श्रीशङ्कराचार्यचरणाम्बोऽङ्गद्वयम् ।

काशीनाथः प्रननूते वामाचारस्य खण्डनम् ॥

इह खलु परब्रह्मपरमवार्तामिदमेव भगवता श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुणा
चतुःषष्टितन्त्रेषु यामलाष्टकेषु च ब्राह्मणादीनधिष्ठितं मन्थमार्गेण
प्रादक्षिण्येन सर्वोऽप्यनुष्ठानकलापः प्रतिपादितः श्रुत्वात् कश्चि-
त्कदापि मन्थमार्गेण वामाचारम् निरूपितः ।

तथा श्रीमेरुतन्त्रे दक्षिणाचारतन्त्राजि च ।

त्रैविर्गिकैर्महादेवि वामाचारं न काङ्क्षेत् ।

वामागमो मद्भक्तोऽयं सर्वोऽप्युत्तमः पित्रे ॥

ब्राह्मणो मदिगदानात् ब्राह्मण्येन विमुच्यते ।

न कर्त्तव्यं न कर्त्तव्यं न कर्त्तव्यं कदाचन ॥

इदं तु साहसं देवि न कर्त्तव्यं कदाचनेति ।

Colophon :—

इति श्रीमत्श्रुतिस्मृतिमतप्रमाणपारावारपारमौलसर्वतन्त्रदक्षिणा-
चारतन्त्रधुरौगौमिदक्षिणामूर्तिचरणारविन्दमिलितेन श्रीनय-
शमभट्टभट्टाक्षकाशीनाथेन विरचितं वामाचारमतखण्डनं
समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

शुभ । मीः अ० सु० २ म १९४४ ।

Kṛṣṇānanda.

6447.

3095. कौलगजमर्दनम् । *Kaṭagajamardana*.

Substance, country-made yellow paper. 12×5 inches. Folia, 1-14, all in litho print except the first and the last one. Lines, 9. Extent in āloka, 625. Character, Nāgura. Appearance, fresh. Complete.

It represents an incomplete copy of the edition published in litho by the Benares Sanskrit Press (Benares, 1921 Samvat). It was composed in 1910 Samvat (1854 A.D.). It seeks to refute the authority of the Tantras, specially those dealing with Kaula rites. It quotes from and refers to various Tantra and Purāṇa works. There is one reference to Hariharānanda (Fol. 6A).

Beginning: -

नत्वा श्रीगणनाथपादकमलं प्रत्यक्षकृतानलं ।
 मात्तैलं भवमेषपादयुगलं देवद्विपद्मानं ॥

 विप्रनाथनाथपदेषु सततं वर्णाश्रमात्मानकं
 भंक्षा मरुमदेन वाममन्त्रितः कौलाख्यदुर्हितम् ।
 यस्मैस्वापककाशिकापुत्रवसुदेविददर्शः प्रेरितः
 कृष्णानन्दयतिः करोति सुदृढं ग्राह्यं विप्रोदितं ॥

End:—

सन्ध्यास्तौल्यश्लेष्मे भावाख्ये विकसाद् गते ।
 आभाटासितपल्लवां काशिकायामिदं कृतम् ॥

Colophon:—

इति श्रीसत्पुत्रमहर्षेयपित्रा नकाचार्यश्रीसत्केलासाचलपति-
 वर्यश्रियश्रीकृष्णानन्दाचलनिर्मितं कौलगणभर्तृवत् समाप्तम् ।

Anonymous.

6448.

11323. [योगिनौपजा । *Yoginīpūjā*.]

Substance, country-made paper. 6 x 2½ inches. Folia, one long sheet of paper with 21 folds. Lines, 5. Extent in ślokaś, 100. Character, Newari. Date, 796 N.S. Appearance, old. Complete.

Colophon :—

इति श्रीयोगान्तर-संग्रह-चौषट्ठियोगिनोपूजाविधिः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

गमः । संवत् ७९६ । वैश्वशुक्लाष्टम्यां आदित्यवारः संपूर्णमिति ।

गुप्तः ।

This contains षट्चक्रियोगिनोपूजा and महाबलिवाक्य । There is only one colophon.

6449.

11327. [Yoginipūjā.]

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, one long sheet with 12 folia. Lines, 6. Extent in ślokaś, 70. Character, Newari. Appearance, fresh. Complete.

This contains directions for शिवबलि, मातृपूजा, षट्चक्रियोगिनोपूजाबलि, etc.

6450.

10721. आनन्दमयीपूजा । *Anandamayipūjā*.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 6. Character, Bengali. Appearance, old and worn out. Incomplete at the end.

It deals with the details of the Kaula form of worship. It quotes from the following works:—

ब्रह्मयामल (Fol. 5A), लिङ्गायाम (5B), यामल (6B), कुण्डलार्थ and कुण्डलार (7B).

Beginning :

ॐ परदेवतायै नमः ।

हानां पिबन् दोषितमश्निरेषु

क्षयन् निशाचां यथिकाशयेषु ।

ग्रहे ग्रहे भोजनमेव कुर्वन्
बन्धयते साधकपञ्चवर्त्तौ ॥
अथानन्दमयीं पूर्णां वक्ष्यामि गुप्ततान्त्रिकीं ।
यां ज्ञात्वा शिवसायुज्यं लभते साधकोत्तमः ।
गुप्तस्तु प्रकटं ज्ञात्वा विनश्यति च साधकः ।
प्रकटे सिद्धिहाणि स्यात् गुप्ते सिद्धिर्न संशयः ॥
निजसाधकमध्ये तु न गोप्तव्यं कदाचन ।
गुप्ते च सिद्धिहाणि स्यात् प्रकाशे निद्धिमानमेव ॥

6451.

3664. कुलपूजाविधिः । *Kulapūjāvidhi*.

Substance, country-made paper. 15 × 4½ inches. 1 leaf. 1. Language, 2.
Extent in āloka, 80. Character. Bengali. Appearance. 1. Coloured.
Complete (?).

It lays down the procedure of worship without mentioning any particular deity. The procedure differs very little from the ordinary form of worship.

CATALOGUE
SANSKRIT MANUSCRIPTS

A
DESCRIPTIVE CATALOGUE
OF THE
SANSKRIT MANUSCRIPTS
IN THE COLLECTIONS
OF
THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA BHĀRAPRASĀDA SPĀTRĪ,
C.E. MA, D.LITT. F.A.S.B.
REVISED AND EDITED BY
CHINTĀKARAN CHAKRAVARTI KĀVYĀVĪRTHA, M.A.

VOLUME VII
TANTRA MANUSCRIPTS

PRINTED AT THE BAPTIST MISSION PRESS
PUBLISHED BY THE ROYAL ASIATIC SOCIETY OF BENGAL

CALCUTTA
1940

SYNOPSIS OF CONTENTS

	Page
1. Introduction	vii
2. Contents	xiv
3. List of Abbreviations	xlix
4. Catalogue	i
I. Original Tantras	1
II. Digests	334
III. Stotras and Karakas of different Deities	741
IV. Appendix	871
5. Addenda et Corrigenda	877
6. Index	881

INTRODUCTION

I. PLAN AND EXECUTION OF THE PRESENT CATALOGUE

The present Catalogue is based on materials left by the late Mahamahopadhyaya Haraprasad Shastri, whose widely comprehensive erudition in the various fields of Sanskrit literature and Ancient Indian History and Culture is well known. The present editor was entrusted with the task of revising and seeing through the Press the late MM. Shastri's notes. These consisted of slips containing descriptions of the various MSS., which were in the handwriting of MM. Shastri's assistants working under his direction. The present editor as far as possible did not disturb the notes as he received them, but where discrepancies were revealed on actual comparison with the MSS. themselves, these were rectified. Quotations in the descriptive slips were verified, and sometimes these were curtailed or elaborated as circumstances connected with the importance or otherwise of the work or the MS. demanded. The present editor also compared MSS. of works in the Government Collection with others in the Indian Museum, Society's own collection or in that of other institutions (e.g., the Bangiya Sahitya Parishad, the Sanskrit Sahitya Parishad and the Sanskrit College) which were accessible to him, with a view to make the descriptions full and complete. Apparent copyists' mistakes in the Sanskrit of the MSS. have been silently corrected in the Catalogue. A uniform system of plus signs, simple and square brackets, has been followed in the present catalogue to indicate illegible or obscure *akṣaras* and redundant words or *akṣaras*, as well as emendations and allowable conjectures made by the editor to make clear a quoted passage.

About a dozen MSS. belonging to subjects other than the Tantra were through some inadvertence included within the Shastri slips, and these have duly been taken out. A few nevertheless escaped the attention of the editor as the work was printing; these have been sorted out in the *Addenda et Corrigenda* printed at the end. On the other hand, the present editor has included descriptions of some fifty newly acquired Tantra MSS., occurring within the present Collection, for which no materials left by MM. Shastri were available.

Also cross-references have been given to a few Tantra works which have been inadvertently included in the other Catalogues in the Series ¹. A few works which were not identified in the slips left by MM. Shastri have been identified by the present editor in this Catalogue ². The Collection had some MSS. of the same texts split up into two parts with separate numbering, and through inadvertence this was not detected. The present editor has combined the split MSS. into the single ones that they really are, and has entered them as single items ³.

The present editor in revising and seeing through the Press this Catalogue, which owes its inception to the labours of MM. Shastri and can be said to have been prepared by him, has been actuated by a spirit of respect and reverence for the memory of the great scholar from whom he received his inspiration in studying, cataloguing and editing Sanskrit MSS. The MSS. described were very precious in the sight of the late MM. Shastri, and the present editor has taken pains that their special features be brought to the notice of scholars. He has for this purpose compared these MSS. with printed editions and descriptions of other MSS. of the same work from other Catalogues. He only hopes that the Catalogue as revised by him under the direction of the authorities of the Royal Asiatic Society of Bengal will be worthy of the great scholar who would have published it himself, had Fate spared him to us for a few years more.

The problem of arranging the MSS. was a difficult one. The importance of a proper classification of the Tantras for a correct appreciation of a particular work in its true perspective cannot be emphasised too strongly. It is evidently for this reason that enough stress has been laid on this matter in the Tantras themselves, which definitely forbid one sect following the prescriptions of another which are positively harmful to the former. But the traditional principles of classification are too intricate and obscure to be applied to a catalogue. They should form a special subject of study by themselves. It is all the more distressing to find that confusion is worse confounded by the fact that some of the later works are

¹ Cf. descriptions under Nos. 6124, 6182, 6219, 6208, 6610 and 6716.

² Cf. Nos. 6055, 6126, 6154, 6155, 6161, 6164, 6169, 6191, 6246.

³ Cf. Nos. 6254-5, 6656, 6712.

either spurious or constitute a curious hotch-potch of the views of different sects¹. Under these circumstances a rough arrangement based on tradition, according to the deities dealt with, seemed to be most satisfactory and this has been followed in two of the three broad formal divisions into which the works have been classified at the first instance.

Under ORIGINAL TANTRAS come works, put in the form of interlocutions between divine beings or sages, though some of these are apparently very late and of not much importance.

Under DIGESTS have been grouped compilations attributed to historical personages though there are some which are anonymous including those the names of the authors of which could not be traced owing generally to the imperfect condition of the manuscripts. The Digests have been subdivided into four sections in accordance with the subject-matter of the works. Under STOTRAS fall hymns either associated with original Tantras or ascribed to particular authors. These have been arranged according to the deities eulogised.

In the case of Original Tantras² the traditional way of division into Yāmala, Dāmara, etc., has been roughly followed here and there

¹ वाङ्मये सम्प्रदायानां परस्परव्यतिरेक इति । *Mantrarahasyakara* of Vijayarāma (*Chinar*, Extr 653).

² In this section the arrangement as found in the slips left by the late Mahamahopadhyaya H. P. Shastri was generally followed while a thorough rearrangement was made with regard to other sections.

The following statement will indicate the results of a partial application with regard to the Original Tantras of a principle of classification similar to the one followed in the case of Digests.

- A. Comprehensive and General Works:—
5961, 5972, 5992, 6029.
- B. Works dealing with particular deities:
 - I. Śakti
 - (1) Kālī: 5930, 5964, 5961, 5999, 6011, 6016.
 - (2) Tārā: 5929, 5949.
 - (3) Tripurā: 5909, 5998, 6017.
 - (4) Vagālā: 5993, 6084.
 - II. Śiva: 6023.
 - III. Viṣṇu: 5991, 6004, 6031, 6033.
 - IV. Gaṇeśa: 5997, 6036, 6088.
- C. Works dealing with particular rites, Mudrās, Yantras, etc.:
 - (1) Kaula rites: 5934, 5993, 6015.
 - (2) Japa, Purohitarāga etc.: 5978, 6006, 5983.

without any definite indication in that respect. But an arrangement similar to the one proposed in connection with the Digests would, as later considerations suggest, have been more appropriate and helpful.

It may be mentioned in passing that we have here fully or in parts four *Dāmara*¹ (*Bhūta-dāmara*, *Mātaṅgi*², *Gauri*³, and *Tridaśa*⁴), four *Yāmala*s⁵ (*Rudra*⁶, *Kṛṣṇa*⁷, *Brahma*⁸, *Jayadratha*⁹), a number of *Uddiśa* and *Sābara-tantras*, several works definitely assigned to one or other of the *Srotas* or *Āgamas* e.g., *Bhairavasrotas* (5937), *Mahāsrotas* (5953), *Anandabhairava srotas* (5893)¹⁰, *Śaṅkṛdyāgama* (6084), *Kālikāgama* (6090)¹¹. It may be noted that a large number of the above-mentioned works are apparently late and have little authority. Not a few of them are full of incantations in the vernaculars.

II. SPECIAL FEATURES OF THE MSS. DESCRIBED

(i) *Provenance*.—The present volume gives an account of over a thousand MSS. belonging to the Government Collection of Sanskrit and Sanskrit MSS. on permanent loan to the Royal Asiatic Society of Bengal. These MSS. refer to the subject of *Tantra* or *Mantra-śāstra* which forms an important branch of later Hindu (both Brahmanical and Buddhist) religious and ritualistic literature. The present collection is unique in many respects. It is a fairly extensive collection, and quite a representative one on the subject.

(3) Magic rites: 5830 ff. 5981, 6068, 6073, 6079, 6089, 6091.

(4) Yogic Tantras: 6102-3, 6113-6132.

(5) Tantric Upaśānti: 6133-6.

¹ None of these names are found in the list of six *dāmara*s given in the *Vārāṇasī* and quoted in the *Vācaspatya*. It is not known however if the *Durgā-dāmara* of the list has any relation with the *Gauri-dāmara*. The list of three *dāmara*s as given in the *Samayādāra-tantra* (5920) refers to a *Bhūta-dāmara* as also to a *Sukti-dāmara* which may have some connection either with *Gauri* or *Mātaṅgi*.

² A reference to a fifth *Yāmala* called *Umā*³ is met with in the colophon of the *Parameśvara-sahasraṇāma-stotra* (5750) which is assigned to this *Yāmala*.

³ It is not known if this has any connection with the *Vijayadāmala* which is mentioned in both the lists of eight *Yāmala*s, one given in the *Samayādāra-tantra* and the other quoted by *Bhāskaraśāstra* in his commentary on the initial portions of the *Vāmaśāstra-tantra*.

⁴ Not mentioned in the *Samayādāra* list (5920).

⁵ *Rudra-yāmala* is stated to belong to the *Dakṣiṇa-srotas* (Mad. XII, 5712).

⁶ *Surendra-saṁhita* is stated to belong to the *Paścādātāgama* (Mad. XII, 5755).

and the MSS. which go to make it up have been collected not only from Bengal but also from other places in Northern India. The doctrines and rituals described in these MSS. are (or were) current in Bengal and Assam, Orissa, Bihar, United Provinces, Kashmir and Nepal, and also in parts of South India. Bengal works, i.e. works composed or written in or outside Bengal by Bengali Tantric scholars and religious men, naturally predominate in a collection acquired primarily in Bengal. A good percentage of these works have a special connexion with Bengal: these are well known in this province, and were written in the local script, and besides, their popularity is still to be evidenced from editions of many of these published from Calcutta and elsewhere in Bengal. Over and above these well-known works, we have in the present collection numerous other texts which have not been published at all, and in some cases they appear to have never been mentioned in other treatises or in digests or lists of Tantric works: thus these latter can be characterised as 'new' or 'generally unknown' Tantric texts, for both Bengal and other parts of India.

(ii) *Script.*—The scripts used in the MSS. are generally Nāgara and Bengali, with a limited number in Later Gupta, Newari, Śāradā, and Oḍiā. Among MSS. in non-Bengali scripts those of works of a definite Bengal origin possess particular interest.

Of the many-sided contributions of Bengal to Sanskrit Literature which are known and held in esteem outside Bengal the works on Navya Nyāya or Modern Logic are the most important. They are held in high esteem and assiduously studied to this day by scholars all over India. Mention might also be made of the works of Madhusūdana Sārāvatī whose Vedantic writings have rightly earned for him an all-India popularity. In the field of Navya-Smṛti the reputation of the Gauḍa School is known to have been widely spread and MSS. of several works like the *Dāyabhāga* of Jimūtvāhana and parts of the comprehensive *Smṛti-latā* of Raghunandana are reported from different parts of India.

MSS. of few Tantric works, however, specially later digests, mainly of a ritualistic character, which are popular in Bengal, are known to have been found elsewhere. And this is not at all surprising, for there is scarcely any ritualistic work of an all-India popularity. As a matter of fact, different parts of the same province

are not infrequently found to follow different ritualistic manuals. This is a fact which makes the find of MSS. of Tantra works of Bengal in non-Bengali scripts all the more interesting.

The present volume describes MSS. of this type of works like the *Mantra ratnākara* (6192), *Śikta-krama* (6197, 6199), *Tattvānanda-taraṅgiṇī* (6200), *Tantra-sāra* (6187ff) and *Karpūrasaṅgrahikā* by Siddhāntavāgīśa (6623). It may be noted here that a MS. of the *Tantra-sāra* in Nagari characters is also mentioned by Burnell (*Descr. Cat. Tanjore*, p. 307).

A reference may incidentally be made here to another ritualistic work of Bengal, the *Śyāmā-śaṅkṣā-vidhi* of Kāśinātha Tarkālankāra, a MS. of which is in the Madras Oriental Library (*Triennial Catalogue*, V. 5122).

(iii) *Material*.—The material on which the MSS. are written is mostly hand-made indigenous paper, the yellow-coloured variety of which is found to be manifestly superior in point of durability, to the white-coloured stuff and especially to modern machine-made paper, which is used in a number of MSS.¹ Palm-leaf MSS. are very few in number—one (5804) in later Gupta script, a few each in Newari, Udiya and Bengali and only one (3401) in the Nagari script.²

(iv) *Date*.—The number of old works and MSS. is very few in the present volume, as compared with that in some of the previous volumes of the Series. The oldest MS. described in the volume is the *Kuljikā-matā* (5804) which is written in later Gupta characters. Two other old MSS. that come next are those of the *Buddha-jyōtiḥ-kara-tantra* (Nos. 6110, 6109) one copied in 1067 A.D. and the other in 1270 A.D. Of the latest MSS. there are a few copied in the beginning of the present century (*Tantra-siddhānta-kopamukhā*—6223, and *Mantra-siddhānta-mañjarī*—6224).

¹ Exactly the same state of affairs was noticed in different parts of the country as early as the seventies of the last century (though Papers relating to the collection and preservation of Ancient Sanskrit Literature in India, Calcutta, 1875, p. 18). Machine-made paper has been referred to in the earlier part of the volume as 'foolscap paper' or 'Serampur paper'.

² The rarity of palm-leaf MSS. in the Nagari script was noticed in 1879 (Gough, *op. cit.*, pp. 211-2). It may also be noted in this connection that no palm-leaf MS. of any work in the Bengali language is known, while scarcely any MS. in Udiya on anything but palm-leaf is available.

The dates are indicated by means of various well-known eras, Śaka (S.E.), Vikrama-Samvat (V.S.), Nepāla-Samvat (N.S.), Bengali San (B.S.), etc. In one MS. (6114) the date of composition is curiously given in years of Tretā-yuga, while in several MSS. (5955, 5965, 6082) the names of the eras are not specified, so that it is not possible to ascertain accurately their dates. In one MS. (6038) the chronogram reads like a riddle difficult to solve.

(v) *MSS. of a general interest.*—As regards MSS. of a general interest of which there are very few in the present volume mention may be made of the following:—

(1) MS. copied for a lady¹:

Saundarya-lahari (6681)—Copied for the recitation of Jayantī Devī.

(2) MSS. copied for and probably possessed originally by big personalities:

Kulamukti-kullokini (6308) copied in 1877 V.S. under orders of Ranodyota-sāha of Nepal.

Kāmakalākālī-stotra (6634) copied in Nepal in 1711 S.E. (1799 A.D.) by Govinda-sarman for Prince Bahādūr Sāh who is probably identical with Rana Bahādūr Sāh who is stated to have succeeded to the throne in 1775 (Landon, *Nepal*, I. 67).

Liṅgārāma-tantra (6024) MS. belonging to Lālā Rāma-gaṭi Rāya².

¹ For a reference to several other MSS. copied for and by ladies cf. Y.R.A.S.B., 1938, p. 13.

² The records of the society generally do not give information regarding the find-spots and the names or whereabouts of the last owners of the MSS. from whom they were acquired by the Society. But fortunately some of the MSS. contain the names of the original owners of them. And of these we might mention the names of a few scholars:—

Kṛṣṇānanda-nātha, evidently a Tantric scholar (5840, 5906, 5811, 5882, 5905, 5925, 6047, 6204).

Rājākṣara-sarman, probably identical with the author of the *Sakti-ratnāvara* (5916).

Reference may also be made here to the huge collections of Raghunath Malaviya, Harekrishna Vyasa and Lakṣminarayana Kavi, MSS. from which generally bear the names of their owners.

- (3) MSS. in the Nagari script written by or belonging to a Bengali, the use of the script among whom is extremely rare and is of a very recent growth:

Kalpa-sūtra (6168)—copied by Harikṛṣṇa Cakravartī in 1732 V.S.

Śiva-tāṇḍava (5966)—belonging to Harikṛṣṇa Cakravartī.

- (4) MSS. of historical interest:

Kāma-ratna (6342). The MS. which was copied in 1635 Ś.E. (1713 A.D.) records that Pharuk-Ser (Farrukhsiyār) was the lord of Delhi in that year—the year which is known to be the year of accession to the throne of Farrukh.

III. SPECIAL FEATURES OF THE WORKS

(i) *Date*.—An idea has already been given about the age of the MSS. described here and one would naturally feel inclined to know something about the age of the works themselves.

The question of the date and authoritativeness of what passes as an original tantra is a difficult one. It is evident that some of them are very late commanding little authority even among the followers of the Tantras. But the actual dates of few of the works can be determined. The position with regard to the digests is of course better, though not always satisfactory. A number of these works are dated while the dates of a few can be ascertained with some amount of certainty from internal or external evidence. A list of the works in which the dates of composition are definitely mentioned is given below.¹

6351-2.	Kramottama	1435 S.E.
6233.	Mantrārādhanā-dīpikā	1488 S.E.
6199.	Śāktakrama	1493 S.E.
6533.	Purāścaraṇa-dīpikā	1512 S.E.
6690.	Śyāmākālpa-latikā	1514 S.E.
6694.	Ānandalaharī-ṭīkā	1527 S.E.
6183.	Śāradātīlaka-ṭīkā	1695 V.S.

¹ The date of composition, though indicated, is unintelligible in both the MSS. (6625-6) of the commentary on the *Karpūrasūtra* by Durgāśāstra.

6214. Āgama-tattva-vilāsa	1609 S.E.
6604. Sāra-samuccaya	1770 V.S.
6611. Dīpa-prakāśa	1877 S.E.
6303. Śyāmāśaparyā-vidhi	1899 S.E. ¹
6228. Dharma-vitāna	1779 V.S.
6439-41. Kaulikārcana-dīpikā	1700 S.E. ¹
6573. Mudrā-prakāśa	1752 S.E.
6215. Āgama-tattva-saṃgraha	4933 Kali Era.
6661. Śyāmāsantoṣaṇa-stotra	1756 S.E.
6647. Kaula-gaṇa-mardana	1910 V.S.
6617. Gorakṣa-śataka-ṭīkā	1943 V.S.

(ii) *Nature of contents of the works.*—The works described in the present volume, are mainly of a ritualistic character. There are few works here which directly expound the philosophy proper of the Tantras. The following pages, however, contain enough material that will be of interest to students of anthropology, iconography² and Sanskrit literature, particularly the later phases of it. It must still have to be admitted that this volume like the volume on Smṛti and Purāṇa contains much that is of little value and importance.

It will be noticed that works on the details of the worship of different aspects of Śakti or the Divine Mother by far outnumber those on all the other deities taken together. Of the ten major manifestations (*mahāvidyā*)³ of the Divine Mother, again, Tripurā, Kālī, Tārā and Bhuvanēśvarī claim in a descending order the largest number of worshippers and consequently the largest amount of literature. Chhinnamastā (also known as Pracanda-candikā or Sumukhī), Dhūmāvatī and Vagālā are principally worshipped in connection with the performance of the black rites for the attainment of ulterior objects. They have few regular worshippers who regard them as their tutelary deities so that the literature on

¹ The date of one of the works mentioned above as the latest work, which according to the date given appears to be earlier, refers to the second which is given a later date.

² Anthropomorphic descriptions of such known deities like Kānt (6070-1), Kālāntarī (6071-4), and Tārā (6072-4) are highly interesting in this respect.

³ Kālī, Tārā, Cakrāntī (Trinātrī), Bhuvanēśvarī, Bhairavī, Chhinnamastā, Dhūmāvatī, Vagālā, Himgavī and Kāmakā.

them is quite scanty. Śākta deities like Gāyatrī, Kubjikā and Caṇḍikā have only a limited local interest, being known and worshipped in particular localities. Among the other deities Śiva with his different aspects comes next as regards the quantity of literature dealt with in the volume. The literature on Viṣṇu is poorly represented here while a comparatively small amount of literature appears to have ever been produced on the cults of Gaṇeśa and Sūrya (Sun), evidently owing to the small number of devotees worshipping them as tutelary deities.

Of the various tantric rites only the more important and popular ones are found to have been treated in independent works described here. The six black rites¹ and other magic rites for warding off evils and securing prosperity, of course, claim a large number of works, mainly small treatises and manuals. But few of them command respect and authority even among orthodox scholars of Tantras being generally spurious, anonymous and comparatively modern.

Though this is not the place to give an elaborate account of the various rituals of the Tantras with which the works under discussion are primarily concerned, it is necessary to give a rough and general idea of their characteristic features in order to enable the general reader to appreciate the nature of the contents of the works. A more detailed account of them is given in Arthur Avalon's *Principles of Tantras* (London, 1914-1916, vols. I and II).

Dīkṣā or initiation which is the most essential preliminary of the Tantra form of worship invests one with the right to follow the injunctions of the Tantras. And every Hindu, irrespective of any caste or sex to which he or she belongs, may be and until very recently was initiated with proper ceremonies by the family preceptor or some of his superior near relatives into the worship of a particular deity. At the time of initiation one of the many *mantras* with which a deity is worshipped by different persons on different occasions is communicated to the worshipper who is to keep it concealed like the most valued treasure. The *māntra* and the deity, appropriate for the worshipper, are determined by family practices as well as personal peculiarities of the worshipper, who is to mutter the *mantra* and per-

¹ Magic rites for : working evil, subduing (a man or a woman), arresting any feeling or force, exciting enmity (between affectionate friends), overthrowing (an enemy) and causing destruction to somebody.

form other rites with it not only at the time of worship but also on the occasion of observing his daily duties like getting from bed in the morning and bathing. Though the form of worship¹ is essentially the same in connection with all the deities there are differences and peculiarities in the details of procedure which are pointed out in special treatises dealing with particular deities. The use of the Five *M's*—*madya* (wine), *māṃsa* (meat), *matsya* (fish), *mudrā* (fried grain) and *maithuna* (sexual intercourse)—and the six black rites are not meant for all worshippers but for only the select few. Even all members of the Kaula sect of the Śāktas—a sect notorious for these rites—were not to observe these rites (I.H.Q.—X, 487f.).

* The mantras² consist of one or more syllables indicated by word symbols which differ in different schools and which are explained in special dictionaries (6257-6265). They are known as *mālā-mantras*, when the number of syllables contained in them is more than twenty. Various rites are prescribed for making the mantras efficacious. Of these a very important one is the *Paras-carana* (6530 ff) which consists of five elements, e.g., the muttering of the mantra for a prescribed number of times, *homa*, *tarpana* and *abhiṣeka* with the same mantra followed by the feeding of Brahmins.

When a worshipper has attained to sufficient spiritual development he may undergo superior types of initiation culminating into *Pārṇābhīṣeka* (6526).

The worship is offered on an image of the deity, on a consecrated pitcher filled with water on which fruits and mango-sprouts are placed or on a mystic diagram (*Yantra*) which represents the deity.

¹ Two essential features of the worship are *bhūtaśuddhi* and *nyāsa*, aimed at the purification of the body and helping the gradual realisation of the supreme ideal of the Tantra form of worship, viz. the identity of the Individual soul with the Supreme Soul.

² Vedic mantras, with or without any modification, are also occasionally used. RV. III, 62.10 popularly known as the *gāyatrī*, is the commonest Vedic mantra which with necessary modifications is used in the Tantric worship of different deities. MSS. containing the texts of the modified forms of the mantras in connection with the worship of various deities are noticed in this volume (6499, 6241).

The Tantric use of the *Śrī-mukta* (RV. I, 165) has been indicated in two MSS. (6800-1) which describe how different verses of the hymn are to be used in offering various objects in the worship of Lakṣmī as also in rites like *nyāsa* and *pariśeṣana*. Uses of Vedic mantras in the purification of fish, meat and wine are described in terms dealing with the Kaula cult.

While an image is immensely popular in Bengal, the diagram is more popular elsewhere (6579 ff).

IV. SOME IMPORTANT WORKS

A brief passing reference may now be made to the characteristic features of a selected number of the more important but little-known works, MSS. of which are described in the following pages. There are a good number of works which are unique and are noticed here for the first time. The names of these have generally been marked with an asterisk in the index of titles. But even under titles without any mark there are not a few works which though already noticed are either inaccessible elsewhere or are still unique other notices referring to MSS. described in the following pages. But in a manuscript collection it is not only the MSS. of hitherto-unknown works that are important and useful. It is not infrequently that MSS. of well-known works are immensely useful for the determination of the correct text of a particular work. Tantra works again, especially the original tantras, possess immense textual irregularities and variations. It will be noticed that even the number and arrangement of the chapters of a work differ in different MSS., a comparative analysis of several of which is therefore essential for a critical edition.

Some of the MSS. present different versions of even a number of later digests and commentaries. Of these mention may be made of the following:—

6232. *Mantra-candrikā* of Janārdana.

The MS. of the Society contains an elated version of the work of which a shorter version is described in L.II. 911.

6352. *Kramottama* of Nijātmānandanātha.

This seems to represent an abridged version of the work as contained in No. 6351.

6438. *Kaulāvāṇī* of Jñānānanda.

This constitutes a shorter version of the work of the same name published in the *Tantrik Texts Series* (Vol. XIV)¹. An idea of the

¹ Notices of two manuscripts by MM. H. P. Bhattacharya and Prof. Kielhorn reveal that the work had other versions as well (*Ind. Coll.*, III, p. 519).

relation between the two versions may be had from the following statements:—

Number of chapters in the MS.	Corresponding portions in the edition of the Tantrik Texts Series.
I	.. II. 50--II. 104.
II	.. III. 105--V.
III	.. VI.--VIII. 38.
IV	.. VIII. 39--IX. 41--first few lines of Chapter IV
V	.. IX. 71--X. 141.
VI	.. XI.
VII	.. XII. 1-141+last few lines of Chapter XIII
VIII	.. XIV.
IX	.. XV

6595. *Haṭha-pratīpikā*.

This seems to contain a smaller version of the work as known through different editions.

6817. *Malāvarāja* of Premanidhi Pantha.

This may be a shorter version of the work described under No. 5971 where no name of the author is traceable.

Besides the above-mentioned works, the following works and MSS. in the different sections of the Catalogue deserve special mention.

A. ORIGINAL TANTRAS.

(1) *General*.

The *Vira-tantra* (5925-7) which deals with the worship of Kālī, Tārā and other deities, specially in connection with left-handed worship, has a very unsatisfactory text. The first four chapters agree in all the three MSS. Chapters 5-10 in 5925 agree with chapters 5-11 in 5927. The last four chapters in 5927, however, have no corresponding matters in any of the other two MSS., the concluding chapters of which agree but for the chapter numbers¹.

¹ Chapters 10, 11 and 12 of 5925 agree respectively with chapters 5, 6 and 8 of 5926 which has no colophon for chapter 7.

It is not known if this is the work referred to by Raghunandana in his *Smṛti-tattva*.

A reference may be made here to a work called the *Bṛhad-rudra-yāmala* (5866-7) which has little connection with the *Rudra-yāmala*. The Society seems to possess all the known MSS. of the work — three in number¹ — two of which both incomplete, are described here and the remaining one, which is complete belongs to the old collection of the Society. The work is in the form of an interlocution between Kṛṣṇa and Nārada. It deals with the worship of various deities like Gaṇeśa, Kālī and Pāñcānana, the popular Guardian Deity of children.

The only work so far known expounding the doctrines and practices of the little-known but catholic Pārānanda school of Tantric worship, which puts a taboo on ritualistic details as also on animal sacrifice, apparently an essential feature of Śakti worship, appears to be the *Pārānanda-sūtra* published in the *Gaeckwad's Oriental Series*. The present collection possesses a fragmentary manuscript of another small work on the subject, called the *Pārānanda-mata* or *Parānānanda-mata-saṃgraha* (5982). It gives a brief but clear and systematic account of the views of the school. This is a metrical work, with a few prose-lines here and there, containing about a hundred verses. Some of the verses, which are apparently borrowed by both from an earlier source, are found in the printed text also. The language in both the works is occasionally almost identical. The fragment has been published in *JRASBL*, (1939, pp. 467-7), with a short summary of the contents in English.

The *Ākāśabhairava-kalpa* belonging to the *Mahāśāiva-tantra* appears to be a big work of which a portion, complete in itself, dealing with various magic rites is preserved in a MS. of the Society (5895). Another portion, a considerably bigger one, belongs to the Tanjore Library of which a modern copy is in the Bhandarkar Oriental Research Institute. This portion deals with the details of the worship of Sāmrājya-lakṣmī (Presiding Deity of Sovereignty) and with Rāja-dharma (royal duties). A detailed description, containing a list of contents, of the last-mentioned manuscript is given in the *Karnataka Historical Review* (1939, pp. 7-18)

¹ For an account of the MSS. and their contents cf. *D. E. Bhandarkar Volume*, pp. 77-81.

by Mr. P. K. Gode who believes that the work is associated with the State of Vijayanagara, a picture of which, Mr. Gode thinks, is reflected in the work.

The *Rādhā-tantra* (8002-3) is an interesting work which seeks to demonstrate the supremacy of Śakti worship through the life and achievement of Kṛṣṇa, who is represented as an ardent worshipper of the Divine Mother. It is definitely stated that devotion to Śakti was at the root of all the superhuman achievements of Kṛṣṇa (ch. 22). Kṛṣṇa performed various Kaula rites in the company of Rādhā, an incarnation of Padmīnī who was an attendant of Tripurā (ch. 5). Vṛndāvana was the proper place for the ritualistic practices of Kṛṣṇa, as the Divine Mother always resided here and the two principal trees of the place, e.g. *lambā* and *ladamba*, were nothing but different forms of Kālī and Tripurā (ch. 21). The work, however, seems to be a comparatively late one. Though no definite date can be assigned to it, one limit of its age is supplied by the *Śyāmāsūparṇī-vādhī* (6303) of Kāśinātha composed in 1699 S.E. (or 1777 A.D.), which refers to the *Rādhā-tantra* as one of the source books utilised by it. That the work was regarded as authoritative is testified to by the large number of manuscripts and printed editions that the work possesses as well as by references made to it in later digests like the *Śakti-ratnākara* (6216) of Bāṅkīśara of unknown date and the *Śyāmāsūparṇī-vādhī* already referred to. The existence of a work called *Bṛhad-Rādhā-tantra* (*Cat. Cat.* I, 504) may not unlikely be an indirect evidence of the popularity of the work which led to a 'longer version' (*Bṛhat*) of it. The work may have originated or at least was more popular in Bengal. Manuscripts of it are mostly known to be in Bengali characters and all the known editions are published in Bengali and in the Bengali script¹.

The Society possesses only one MS. of the *Mahānirvāṇa-tantra* (8039) which has been published several times by different scholars². But curiously enough the number of known MSS. of the work is quite disproportionate and very small. Only two MSS. are noticed in the *Catalogus Catalogorum* (I, 298 under *Nirvāṇa-tantra*). It

¹ For a detailed account of the contents of the work cf. *Sādhya Purāṇa Patrikā*, vol. 44, pp. 296-300.

² A list of the various editions of the work is given by Arthur Avalon in the Introduction (pp. viii-ix) to his edition of it published in the Tantric Texts Series (Vol. 13).

does not seem to have occupied an important place in the literature of the Tantras. The work is not mentioned in the well-known lists of Tantras, e.g., the *Toṭāla-tantra* list and the *Vāmakeśvara-tantra* list. Scarcely does any of the famous Tantric compilations refer to or quote from this work. Of the few works which contain references to the *Mahānirvāṇa* mention may be made of the *Krama-dīpā* of Jagannātha¹ (6526) and the *Sarvollāsa-tantra* (6204) of Sarvānanda².

It seems that it was owing to these facts that the work was suspected in some quarters to be a fabrication in whole or in part of Hariharānanda, the guru of the celebrated Hindu 'reformer' Raja Ram Mohun Roy, 'written with the object of pushing the Reformist views' of the latter. It may be pointed out in this connection that the work 'was first published by the Adi Bramma Samaj under the editorship of Annada Chaitanya Vetunavagishu'. 'The preface to this edition stated that three MSS. were consulted: one belonging to the library of the Samaj, the second supplied by Durgeśas Chatterji, and the third taken from the library of Raja Ram Mohun Roy.'

(2) *Works on Different Deities.*

We have here a number of works pertaining to the cult of Durgā. The *Māyā tantra* (5985), which may or may not be identical with the work of the same name quoted in the *Tantra-sāra* the *Śakti-ratnākara* and the *Āgama-tattva-vilāsa*, prescribes (ch. 8 and 9) and speaks highly of (ch. 12), Kulācāra in connection with the worship of Durgā with the details of which it deals. As some of the MSS. end with chapter 7 the genuineness of these chapters may not be beyond all doubts. Two works assigned to the *Rudra-yāmala* (5879, 5885) deal with the worship of the deity during the famous autumnal festival of Northern India known as Navarātri as well as with the nine well-known forms of the deity. The *Vanadurgā-kalpa*

¹ Some of the references have been identified, e.g., वागुपनिषद् निष्पाद (fol. 18A = VIII. 279), देवर्षि वागिवादावाद्, प्रबोधविष्णु कविनाम्, अद्वैतार्थ प्रकाशिका (fol. 21A = IX. 91-93).

² Chapters 6, 58 and 59.

³ Introduction and Preface to the edition and translation of the work by Arthur Avalon (Madras 1926, Calcutta 1913).

(6067) describes the details of the worship of Vanadurgā, a deity whose worship is highly popular in several districts of Bengal¹. There is, however, no work here which describes all the rites to be performed by the regular worshippers of the deity, of which there is a good number in Bengal.

Works on deities whose rituals are dealt with both in original Tantras and Digests have been noticed, for the sake of convenience, only under Digests.

(3) *Works on Caitanya.*

A number of apparently late but nevertheless interesting works refer to or deal with the worship of the great Vaiṣṇava saint of Bengal—Caitanya. These are associated with well-known Tantric texts. In one of them, associated with the *Kulāra-tantra* (5912), the divinity of Caitanya is established with various arguments. In another, associated with the *Vikāśa-tantra* (6058), which professes to give an account of this 'secret' incarnation of Viṣṇu, the date of his appearance is also indicated (4586 of the Kali age). In the *Urdhvaṁśa-saṁhitā* (5959) he is referred to as an *avatāra* in place of the Buddha. It is significant that the last MS. is in the Nāgarī script and presumably is of a non-Bengali origin. Of other works of the type reference may be made to the sections on Caitanya ascribed to the *Brahma-yāmala* and the *Kṛṣṇa-yāmala*, manuscripts of which are found in the old collections of the Society (AS., p. 64) and the Bangiya Sahitya Parishad (VSP., p. 41).

(4) *Works on Alchemy.*

Among manuscripts of works on alchemy reference may be made to the following:—

Rasārṇava (5870) and *Rasa-kalpa* (5871) associated with the *Rudra-yāmala* deal with various preparations of mercury. The *Suvarṇatantra* (6101) and *Svarṇatantra* (6824) describe the synthetic preparation of valuable metals like silver and gold.

(5) *Works on the use of hemp.*

We have here a small manuscript (6068) containing an extract on the Tantric use of hemp. The topic has been incidentally dealt with in a number of Tantra works. The *Mahānirvāṇatantra* (V.

¹ cf. JASB., 1930, pp. 382-3.

62-87) gives directions for the ritualistic purification of hemp. One entire chapter of the *Sarvollāsatantra* (6204, ch. 30) deals with its use and efficacy. Five names of hemp are given¹. Hymns to deified hemp are described in ASB., VII. 5574, 5655. The use of the drug in a number of folk-rites is also known.

(6) *Works relating to the science of warfare.*

A reference may be made to manuscripts of more or less familiar astrological and magical works connected with the science of warfare in old India. These works are generally associated with the Tantras. Some of them like the *Narapatīyajacaryā* (with sections bearing the stamp of the Tantric form of composition), a MS. closely agreeing with which has been described under the title *Brahmuyāmala* (5892), are definitely stated to have been based on the tantras, especially of the *Yāmala* class, while one, *Yuddhajayārṇavatāntara*, (6109-12) at least is actually styled a tantra. They deal with what is called *Śeṣrodayaśāstra* or the science of sounds, a lack of the knowledge of which brings about the fall of a king, even though rich in armaments. Incidentally, they describe mystic diagrams to determine the future of royal undertakings, lay down the details of magical and Tantric rites such as initiation into warfare, consecration of the weapons to make them infallible, six black rites of the Tantras for controlling and causing the destruction of enemies.

B. DIGESTS.

(1) *General works.*

Under this section reference may first of all be made to several commentaries.

Uncertainty seems to surround the names of the authors of two commentaries of the *Prapañca-sāra* (6174-5). Different MSS. refer to different names while some of the MSS. give no name at all. Even the name of the preceptor of one of the commentators (6175) is not known for certain. While it is given as *Vaikuṇṭhaviṇṇa* or *Amarasārasaraṇavati* in the introductory verses, it is definitely referred to in the last colophon as *Umaraprakāśa*. The Society possesses MSS. of two commentaries (6182-3) on the *Śārada-tilaka*

¹ कपिदा वनवा देवि विमवा विविरेष च ।

अथ वनेन वि वनवाद्यानुकीर्तिम् ॥—*Sarvollāsatantra* (80. 22).

which do not seem to have so far been noticed. One of these (6183) was composed in 1675 V.S. or 1618 A.D.

The chief interest of the *Vidyāraṇya* (6206) lies in the account it gives of the foundation of the town of Vijayanagara. The account, which does not appear to have so far been recorded in any of the several modern works on Vijayanagara, does not, unlike other legendary accounts, refer to Harihara Bukka and Vidyāranya whose names are almost invariably associated with the foundation and the naming of the town. It does not constitute a version of the legends already recorded but gives a new and independent story by itself. In giving the history of the composition of the work it is stated that it was composed at the request of an unnamed king¹ of Vijayanagara, the posthumous son of Praudhadeva. The author appears to have been a man of influence. For it is told that when Praudhadeva died² leaving his queen with child it was the author of the present work who acted as regent in pursuance of the wishes of the people. As regent he is stated to have built the beautiful town of Vidyānagara (Vijayanagara) resembling the mystic Śrī-nakṣatra. When the son of Praudhadeva attained majority and was fit for carrying on the duties of a king he was placed on the throne. And at the request of the king and learned men of eminence the work was composed.

According to Prof. Salatore the foregoing version of the story about the origin of Vijayanagara has no historical value. The *Vidyāraṇya*, Prof. Salatore rightly observes, can in no way be assigned to a date earlier than A.D. 1446, the year of the death of Praudhadeva, whose posthumous son could come to the throne only after that year³, when the town had already been in existence for a large number of years, having been constructed in 1368.

Besides referring to the history of the origin of Vijayanagara this work under review traces the line of teachers of the school of Śrī-nakṣatrācārya, beginning from the great master and ending with the

¹ The name of the king is given as Amladeva by Mahamaharajadhyaya Gopinath Kaviraj presumably on the authority of the MS. of the *Vidyāraṇya* belonging to the Benares Sanskrit College (*Brahmasūtra—Acyutagranthamala*, Benares, Introduction, p. 84).

² For an account of the death of Praudhadeva and other details about the author of the work cf. *Ind. Cult.*, VI. 107-9.

³ *Ind. Cult.*, VI. 244-5.

present author who claims to have directly belonged to the school. A similar list is also found in the *Kramottama* (6351-2). It is to be noted that both the lists contain names otherwise unknown.

The *Mantra-kamulākara* (6238) is a little-known work of the celebrated Kamalākara Bhaṭṭa, author of the *Nirṇaya-siṃdhu*, son of Rāmakṛṣṇa, grandson of Nārāyaṇa and great grandson of Rāmeśvara. The work is stated to have been compiled for the benefit of the author's son, Ananta. The section on the worship of Rāma belongs to Rāmakṛṣṇa, father of Kamalākara. Another manuscript of the work referred to in *A Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Private Libraries of North-Western Provinces* (Allahabad, 1877-80) and mentioned by Aufrecht (*Cat. Cat.*, I, 429) is scarcely accessible at the present moment¹.

The *Mantra-muktāvalī* (6239) of Puruṣa prakāśa, of which the Society possesses a manuscript complete in 20 chapters, appears to be one of the oldest of Tantric digests. The MS. of the Society was copied in 1480 V.S. (= 1424 A.D.). The work is stated to have been based principally on the *Prapñcā-sāra*. It appears from the extremely corrupt and obscure introductory and concluding verses that the author, an ascetic, was a follower of the school of Śaṅkara.

The Society's collection of manuscripts of the *Tantra-sāra* of Kṛṣṇānanda is specially interesting. It is a sixteenth century work on Tantra rituals very popular in Bengal. But the Society's manuscripts of the work are almost all in non-Bengali scripts. Two more or less complete manuscripts (6187-8) are in the Newari script. There are also three manuscripts in the Nagari (6190-1, 6576) and one in the Bengali script (6577) containing only extracts. Portions of the work are found in a mutilated form, with occasional omissions intervening, in two manuscripts, one (6266) in Nagari and the other in Newari (6267), as also in a Bengali manuscript (6189) where the order of the topics is different from that in the editions of the *Tantra-sāra*. It is not known if the last three manuscripts as also one described under No. 6402 belong to works based on the work of Kṛṣṇānanda like Rāmānanda's *Samgraha*, of which there is a manuscript in the Society (II. A. 48), complete in ten chapters. It is also possible that the *Tantra-sāra*, along with other works, borrowed from the same source which, or rather fragments of which, can be

¹ For two more little-known works of the same author, cf. *Indian Culture*, V, 211-4.

traced in these manuscripts as well as in works like the *Śyāmā-rahasya*, sections of which (e.g., *Śara-siddhantā*) closely agree with similar sections of the *Tantra-sāra*.

Ātma-rahasya (6201-2), *Āgama-tattva-saṅgraha* (6215), *Tantra-siddhānta-kaumudī* (6222) and *Śīdānanda-mandākinī* (6229) give exposition of some aspects of the philosophy of the Tantras.

(2) *Works on different deities.*

(a) *Kālī*.—The *Kālī-tattva* (6306-7) is an important work the more so if its author Rāghavabhaṭṭa be identical with the famous commentator of the same name who commented on the *Śāradā-tīlaka*. The way in which the commentary is referred to in the former work (fol. 8A of 6307) would naturally make one inclined to suggest the identification. It quotes from and refers to a number of original Tantra works. No Tantra digest is found to have been referred to though many of them are stated to have been consulted for the preparation of the work. Though several MSS. of the *Kālī-tattva* were already reported, all that was known of the work was through a short notice by R. L. Mitra (Bik., p. 586). The present volume gives a detailed description of the work and its contents.

(b) *Tārā*.—The *Mataṅga-sūkta* (5997), which is different from a Puranic work of the same name, is referred to in many a Tantric compilation of Bengal. The work or at least the portion preserved in the MS. of the Society deals with the details of the worship of Tārā. A work called the *Bṛhannimateya-sūkta* is referred to in the *Mantra-ratnākara* (6192) and the *Arcana-saṅgraha* (6212).

It may be noted that no MS. of the *Tārā-rahasya* which is a popular work in Bengal is found here. The *Tārā-pradīpa* (63322-3) is an interesting work, as it is attributed to Lakṣmaṇa Deśika who may be identical with the author of the famous *Śāradā-tīlaka*. It may be that this work as well as the *Kālī-tattva* of Rāghavabhaṭṭa were intended to supplement the *Śāradā-tīlaka* with which both the authors were closely associated and which does not deal with the popular deities, Kālī and Tārā. It is curious that all the MSS. that have been reported of the *Tārā-pradīpa* are in the Bengali script except the one in Bikaner. The popularity of the work thus appears to have been restricted to Bengal where Tantric digests like the *Tantra-sāra* and the *Śyāmā-rahasya* refer to and quote from a work of the same name. But the work seems to be little-known in these

days in Bengal or elsewhere. Scholars like Arthur Avalon were not aware of the existence of this work or of any other work of Lakṣmaṇa except the *Śārada-tilaka* though a number of them are referred to (*Cat. Cat.*, I. 536). It is an independent work having no connection with the *Śārada-tilaka* though it is suspected by some to be a commentary on the latter (*Cat. Cat.*, I. 536).

(c) *Śiva*.—The cult of Pañcānana, Pañcānanda or Pañcu Tḥākur, presumably a popular aspect of Śiva, is immensely popular among the women-folk of West Bengal, specially of the lower class, who worship the deity, as the Guardian Deity of children, for the protection and welfare of their young ones. The known literature on the cult, unlike other folk-cults, is, however, extremely meagre. The Society, fortunately, is in possession of three MSS.—perhaps all that are known—of a Tantric text called the *Bṛhadrūdra yānala* (5866-7) sections of which deal exclusively with this cult. These sections in the manner of *maṅgala-kāvyas* of medieval Bengal, one of which may not unlikely have been the basis of the Sanskrit version given here, record legends concerning the powers of the deity in causing destruction when offended and bringing prosperity when propitiated. The MSS. are especially interesting in view of the fact that Sanskrit works pertaining to folk-cults are rare, if not totally unknown¹.

Of later digests on the cult of Śiva the *Vajukārcana-saṃgraha* (6466) of Bālabhaṭṭa appears to be the most comprehensive, while the fragment of the *Bṛhadrūdra-pārijāta* is interesting being associated with the name of a royal author, Jaitrasimha of the Vaghela dynasty. Bālabhaṭṭa has referred to a number of digests and authors (p. 629). Kāśinātha, the polymath, has got the largest number of works in this section. Of the ten works of Kāśinātha that we have in this section, as many as five seek to demonstrate the greatness and supremacy of the deity.

We have little information about a number of authors whose works are included in this section: e.g., Siddheśvara (6462), Lakṣmīdhara (6463), Gaṅgā-śuta (6464), Dhanarāja, son of Keśava (6465) and Rāmacandra whose work seems to be based on a similar work by Kṛṣṇabhaṭṭa (6467).

¹ For details of the MSS. and the legends cf. *D. B. Bhattachar Volume*, pp. 77-81.

(d) *Gaṇeśa*.—The cult of Gaṇeśa is mentioned in three original Tantra works. *Māṇḍūkya tantra* (5877), *Pañcagāyatrī* (6056) and *Viṇḍyaka saṃhitā* (6088) which speak of mantras to be performed with the aid of this deity.

The only work of known authorship in the section of deities on this cult is the *Mahāgṛheṣaṇī-krama* or *Śaṅkṣāśāstra* (6089) by a disciple of Cōprakāśa, Anantadeva by name, who is stated to have belonged to the Dādheya school and hailed from Mātṛpura.

(e) *Śaṇ*.—The worship of the Shan-god is treated of in the concluding chapters (ch. 31-35) of the *Dakṣaśaṅga tantra*, stated to be a part of the *Rudra-sāmānā*. These chapters or some of them are contained in two MSS. (5880, 5888, 6001).

There are a few later compilations on the cult of this deity. We have here a fragment of one, called the *Treṇḍhū-kara* (5875). It is gathered from the MS. of the work belonging to the Sanskrit College of Calcutta (which was partially examined) that it deals with the details of the worship of the deity (e.g. अष्टपुत्रा—fol. 47A, आचार्यपुत्रा—54A, उपचारनिर्णय—59B, आर्चन—73B, होमविधि—129A). Reference is made in it among others to *Tantra-karmadī* (18A), *Prapañcasūtra-saṅgraha* of Gīrvāṇendra (32B), *Mantra-māṇḍadī* (34B), *Mantra-deva prakāśikā* (39A), a hymn by the author (*māṇḍalināstava*—58A) and the *pragya* section of the work (37A).

(3) Works on Yoga.

The number of unique works in the section of Yoga is proportionately larger in comparison with that in other sections. No other MSS. appear to be known of works described under Nos. 6116-9, 6599, 6600, 6603, 6605, 6619, 6621 and 6622. But none of these works appears to be old. Of these, the date of composition of the *Sāra-samuccaya* (6604) is given as 1770 V.S. (1714 A.D.). A work of this name is referred to in the *Cakra-dīpikā* (6622) and the *Yoga-kalpa-latikā* (6603) of Kṛṣṇadeva, a name identical with the name of the father of the author of the work of which the *Sāra-samuccaya* of the Society is stated to be a summary. The only known MS. of the *Yukta-bhava-deva*, of which the *Sāra-samuccaya* is an abridgement, belongs to the Bāṅgiya Sāhitya Paṭiṣaḍ. A comparison of the MSS. of the two works reveals that the abridgement very closely follows the original. The former has one complete colophon at

the end where the number of the chapter is not indicated, while the end of the first chapter is marked on fol. 18A. The latter has two chapter colophons (I. fol. 29A, III, fol. 60A). The latter portion of the Society MS. (fol. 38B-67B) has no corresponding portion in the MS. of the Parisat, which seems to be incomplete.

C. STOTRAS

Sanskrit possesses a vast literature on stotras. An idea of the extent of this literature may be formed from the fact that descriptions of MSS. of stotras cover three big volumes (Nos. 17-19) of the Descriptive Catalogue of Sanskrit MSS. belonging to the Madras Oriental Library. The Society has also a fairly rich collection of stotras scattered over three volumes of its Descriptive Catalogues (Vols. V, VII and VIII).

The stotras described in the present volume, however, do not all belong to the Tantras nor are they all Tantric in character. Similar remarks apply to stotra manuscripts described in other volumes which though devoted to subjects other than Tantras deal with stotras belonging to Tantras.

A limited number of the stotras are extremely popular and highly interesting both from the standpoint of philosophy as well as poetry. Some of the hymns attributed to Śaṅkaradeśika in the present volume (e.g. *Bhāṣṅgastakā*, p. 818, *mānasapujā*, pp. 832-3, *Rāma-pūjā* and *Bālāstakā*, p. 851 and *Gaṅgāstakā*, p. 861) cannot be traced in the *Works of Śaṅkaracharya* (Sree Vaniviles Press, Vols. XVI-XVIII).

Reference is made below to the works chiefly of an exegetical character, belonging to the different groups of stotras dealt with in the volume.

(i) *Kālī*.

The commentaries on the well-known *Karpūrastotra*, of which there are seven described in the following pages, are all new. Of these the commentary of Durgārāma (6028-9) is dated though the verse containing the date is evidently corrupt in both the MSS. and the date cannot thus be ascertained. One commentary (6632) is attributed in the colophon to the great Śaṅkara.

¹ The section ending in fol. 34A agrees with the one ending in fol. 66A of the Parisat MS.

(ii) *Tripuṇī*.

One of the sublimest and most important stotras in Sanskrit is the *Ananda-lahari* attributed to the great Śaṅkarācārya. Various scholars commented on the work from time to time. Of little-known or hitherto-unknown commentaries the Society possesses MSS. of those of Kavirāja (6697), Rāṇabhadra Miśra, son of Vīkvanātha (6696) and Raghunandana, son of Candraseṇuli (6695). Raghunandana may not unlikely be identical with the author or any of the authors of the same name with the title Nyāyavāgīśa and Nyāyālaṅkāra, MSS. of whose commentaries on the *Mahimna-stotra* and the *Garupādakī-stotra* have been described (VII. 566-71, VSP., p. 62, HPR., I. 97). Śrīkṛṣṇa Tarkālaṅkāra (6692), like Gaṅgāhari (6691), gives an interesting legend about the origin of the stotra. Śaṅkara's disregard or denunciation of the Divine Mother, it is told, led to some difficulties on his part and he succeeded in overcoming them by composing the stotra. Śrīkṛṣṇa suspects that a number of concluding verses of the stotra are not genuine. And it is reasonable to conclude that it was apparently due to such a suspicion that Govinda Tarkavāgīśa (6689-90) left two verses at the end without any commentary thereon.

(iii) *Bhavarūi*

The *Devīmāmā-vilāsa* (6703) which is of the nature of a metrical commentary on the *Bhavarūi-sahasranāma-stotra* is an interesting work. It devotes one verse on each of the thousand names of the deity in order to explain the significance of it. The chief interest of the student of history, however, centres round the concluding verses of the chapters which generally refer to other works of the author. The names of these works, however, could not be definitely ascertained owing to the hopelessly corrupted text of the MS.

V. A FEW LITTLE-KNOWN AUTHORS

Information about the personal history of an author is very useful for a correct appreciation of the value and importance of his works. Details that could be gathered in this connection regarding little-known¹ authors, MSS. of whose unpublished works are

¹ Many but valuable pieces of information about well-known authors are also sometimes met with. Thus Pūrṇakanda, a popular Tantric writer of Bengal and

described in the volume, are set forth below for what they are worth. No notice, however, has been taken of meagre references to parents, preceptors, rectors, families or the like. But these have generally been indicated in the words of the authors themselves in the authors' index. Of these references mention may be made here of a few. The author of the *Bhāvavīra-śāstrī* (6468) refers to himself as a prince of the Vaghela dynasty. Venudhara, who wrote a commentary (6626) on the *Karpūra-stotra*, refers to his patron Pratāpasiṃha in the concluding verse of the commentary. The author of the *Kramapūrṇadīkā-paddhati* (6526) also seems to refer to his patron in the person of a king called Vikramāditya. But unfortunately none of these rulers or chiefs could be identified. Two of the genealogical references appear to reveal the identity of the descendants of two well-known Tantric writers. Of these Gopāla-pañcānana grandson of Kṛṣṇānanda Āgamasvācīśa of *tantra-śāstra* fame, was also, like the grandfather, the author of a comprehensive Tantric compilation called the *Tantra-dīpikā* of which the Society possesses an incomplete MS. (6230). Vaidyanātha, author of the *Bhuvanācī-kulpalatā* (6383), refers to himself as the grandson of Rāghavabhaṭṭa, who may not unlikely be identical with the great Tantric writer of the same name, whose fame rests on his well-known commentary on the *Sāradī-tilaka*.

Besides these there are a host of other little-known authors of whom no information is available. Among these we have very little beyond the name of Rāmāgati Sena. Only a few lines of his *Tantra-candrikā* are preserved in our MS. (8274). He may not unlikely be identical with the author of the same name whose *Yogakalpatalikā* has been described by H. P. Shastri (HPR, I, 299). It is stated that Rāmāgati hailed from East Bengal (HPR, I, p. xxi).

The authors are usually Brahmins by caste. But we have at least two works written by persons belonging to other castes. Of these Kṛṣṇamahāna, author of the *Āgama-candrikā* (6209), who was a Kāyastha, makes no apology for going out of what may be sup-

a disciple of Brahmananda, also a reputed author of several works, refers in his *Sāhitya-brṃṣu* (6198-9) to one work by his guru, namely, the *Sāhitya-mānārikā-gamaśāstra-sarvasa* which is not found to be included in the list of works, generally attributed to the latter [সাহিত্যমাত্রিকাগমশাস্ত্রসর্বসা—6198 (fol. 2A), 6199 (fol. 1)].

posed to be his own jurisdiction. Kṛṣṇadeva Gaṇa, author of the *Cidānanda-mandakini* (6229), however, refers to the religious taboo on the use of books written by non-Brahmins and justifies his own action in writing the book by suggesting that the taboo does not apply to serious literature (*jñāna-śāstra*).

The names of authors present peculiar difficulties in ascertaining the actual identity of the authors of Tantric works. Mere identity of names, in the absence of more definite evidence, does not naturally justify any personal identification¹. Hence, the same name has been repeated more than once in the author's index. On the other hand, the same person is also not infrequently known by different names—pre-initiation and post-initiation names. In a number of cases both these names are available², while in others, we know only one of the names. Thus different works of the same author sometimes seem to belong to different authors³.

Details that could be gathered about some of the authors are given below under the names arranged in an alphabetical order.

BĀLAMBHAṬṬA.

Bālabhāṭṭa⁴, who is evidently different from the great Smṛti writer of the same name (18th century), was the son of Rāmbhāṭṭa

¹ But occasionally there is legitimate room for doubt. And one would feel tempted to identify Kṛṣṇabhāṭṭa, at whose instance Lakṣmībhāṭṭa (6346) wrote, with the preceptor of the author of the *Sundarī-saṃpādyā* (6349) and with the author of the work on which the *Bhairavapūjā-paddhati* (6467) is based. Similarly Rāma-nāṭṭa, author of the *Sundarī-mahodāyā* (6348) may be identical with the preceptor of the author of the *Dotāṭreana-candrikā* (6353).

² Ādyānandanātha—Navamīnīṭha (6308).
Vidyānandanātha—Śrīnivāsa (6340).
Cidānandanātha—Lakṣmīnātha (6346).
Śivānandanātha—Kāśīnātha.

Śaṅkarānandanātha—Saṃbhūbhāṭṭa (6348).

Bhairavānanda—Rāmbhāṭṭa (6349). (This is known from a variant reading.

दुर्बलीयस्य सद्यो वैराग्यमवस्थपः, of the second introductory verse, as recorded in the above MS.)

Nijānandanātha—Mallikārjuna (6351).

³ Thus Prof. Peterson thought that the *Saṃbhūgyarāndhara* of Vidyānanda was the work of one who is different from and a co-pupil of Śrīnivāsa (*Uttar*, 3444). Compare in this connection *Study of Manuscripts* (Kane Festschrift, pp. 77-8).

⁴ Quite a number of authors appear to have had the same name. The names of the father and grandfather of the present author are referred to respectively as those of his brother and son of two of them (*Cat. Cat.*, I. 372).

and grandson of Divākara of the Bhaṭṭadvāja family. He was the author of the *Ṣaṭkūṭarcana-saṃgraha* (6466) in which reference is made among others to the *Śāṅkara-candrikā* of Śrīnivāsa (?), the *Purascārṇa-candrikā* of Devendrakārama (?), the *Dipodāna-viḍhikrama* of Rāmacandra, author of the *Bhairavapāñjā-poddhātī* (?), the *Mantra-mahodadhī* of Mahīdhara (?), the [*Siṃha* (?)] *Siddhānta-sindhu* of Śivānanda (?) and the *Mantra-mārtanda* of the father of the author (fol. 275B).

KĀSINĀTHA¹.

Kāsinātha Bhaṭṭa Bhaṭṭa, alias Śivānanda, son of Pundarikosha Jayarāma Bhaṭṭa and Vārāṇasī, and grandson of Somakara, was the author of a large number of small works, mostly on Puranic and Tantric topics. MSS. of his works are found in different parts of Northern India. His age cannot be ascertained to by his literary remains is also in the absence of epithets found in the colophons of one or other of his many works. It would appear that he belonged to a comparatively modern period, probably 17th-18th century. For no MSS. of any of his works is known to be old. Most of the MSS. of his works belonging to the Society are of the 19th or even the present century. Of the older MSS. one, that of the *Śāmbhavācāra-kaumudī*, was copied in 1843 V.S. or 1793 A.D., while that of another, the *Sivādvaita-prakāśikā* (10. IV. 2513) was copied in 1858 V.S. (1802 A.D.). An incomplete date which may not unlikely be the date of Kāsinātha is found at the end of his commentary on the *Jñānārṇava-tantra*. It is stated there that the commentary was written in the month of Āśvina, on the fifth-day of the bright fortnight in the Prabhave year of the sixty years cycle. Though nothing can be stated definitely in the absence of the mention of the era, it is known that the year in question fell in 1747, 1687 and 1627 A.D. And our author may not unreasonably be supposed to have written the work in any of the above-mentioned years.

The upper limit of the age of the author may be ascertained by his references to earlier works and authors in his books, e.g. Bhaṭṭoji Dīkṣita (16th century) in his *Tantra-bhāṣā. Śyāmā-rahasya* in the

¹ For a detailed account of the life and works of Kāsinātha cf. JHASBL., IV. 455-46.

Kāli-bhakti-rasāyana, *Paṭiparudra-nibandha*, Nṛsiṃhaprasāda, Rūpanaśyaṇa and Viśva-pācūrya in the *Caṇḍikāraṇa-ṭīpikā* and *Rāndhava-candrikā* in the *Bhucapājā-taraṅgiṇī*. Further, if he is the author of the *Ācāra-niśeḍa-prakāśikā* he must be later than the 16th century when the Rādhakāñābhī sect, referred to in it, was founded by Hitaśarivamśa. He also appears to have been later than Amṛtānandanātha and Mohidhara (16th century), authors of commentaries respectively on the *Yoginī-hṛdaya* and the *Mantra-maholadhī*, for though he does not refer to them by name, his commentaries on those works are based on and occasionally agree with those by the former two.

KESAVA VIŚVARTPA.

Kesava, who had the unusual title Viśvarūpa, composed in 4933 Kali Erā a work called the *Āgama-tattva-saṁgraha* (6215) of which the only known MS., a mere fragment, belongs to the Society. From the meagre account given in the work it is gathered that Kesava was born in a Mahārāṣṭra family though he lived in Southern India near the river Tuṅgabhadra. He has referred to his Guru Kṣemānandanātha and his Paramaguru Mādhavānandanātha¹, who were respectively authors of the *Saubbhāgya-kalpalatikā*² (6339) and the *Saubbhāgya-kalpadruma* (6338).

KṢEMAMORANA.

Kṣemamorana : Kāyaṁtha of Pūrvasthali (in Western Bengal), was the author of eighteen works³, of which some are mentioned by name in his *Nīti-sataka*⁴ and the *Kamalodaya*⁵. He appears to have been a man of wealth who engaged learned men to write books for him. It is definitely recorded that he got the *Āgama-candrikā* compiled by renowned learned men⁶. Of his works

¹ Another grand-disciple (disciple's disciple) of Mādhava seems to have been the author of a work called the *Saubbhāgyamanda-sandoha*—a commentary on the *Paramānanda-tantra* on which the work of Mādhava himself was based (Introductory verses to *Saubbhāgya-kalpalatikā*).

² A work of the same name is twice referred to in the *Catalogue Catalogorum* (I. 734; II. 177) without mentioning the name of the author.

³ *ABB.*, VII. 4300.

⁴ *ABB.*, VII. 4300.

⁵ *YBP.*, Intro., p. xxvi.

⁶ *ABB.*, VIII. 4300.

eight appear to have so far been noticed (ASB., VII. 5250-1, 5508-9, VIII. 6209; HPR., II. 41; VSP., pp. 125, 187).

MAHĀDEVA VIDYĀVĀGĪŚA.

Mahādeva Vidyāvāgīśa, son of Yādavānanda Cakravartī, grandson of Vidyāsāgara and great-grandson of Subuddhi Miśra, acquired the title *Vidyāvāgīśa* from his guru at Viṣṇupura in Māndāran. He composed his commentary on the *Ānanda-lahari* (6694) in 1527 S.E. (= 1605 A.D.). One of the introductory verses of the commentary seems to refer to a work or works by him on the secret of the worship of Śakti, Śiva and Viṣṇu¹.

NANDARĀMA TARKAVĀGĪŚA.

Nandarāma was the author of a number of small works on Tantric and philosophical subjects². In his commentary on the *Śaṅkara-nirūpaṇa* (6367) he refers to his patron Harivallabha Rāya, who in all probability was a zemindar of Bengal. He was earlier than Jagannātha who commented on Nandarāma's abstracts on Nyāya, Vaiśeṣika, Rhetoric, Sāṃkhya and Yoga. The commentary on the last of these works is stated to have been completed in 1638 S.E. (ब्रह्मसूत्रे गणनेरुत्पन्नमिति). MSS. of these abstracts are unfortunately not available, while MSS. of the commentaries, found in the Society, will be dealt with in the volume dealing with MSS. of works on philosophy.

NAVAMISIMHA.

Navamisimha (*alias* Ādyānandana) introduces himself in the beginning of his *Tantra-cintāmaṇi* (6217-8) as the minister of king Bhūpāleन्द्रa of Nepal who is stated to have been a man of learning and piety. This king seems to be identical with Mahindra Malla or Bhūpāleन्द्रa Malla of Katmandu who ruled for about five years, 1689-1694 A.D.³ (Wright—*History of Nepal*, London, 1877,

¹ The introductory and concluding verses are quoted in IO., IV. 2624.

² *Āma-prabhāṅga* (IO., IV. 3400), *Saṃkhyā-prabhāṅga* (IO., IV. 2457), commentary on *Śaṅkara-nirūpaṇa* (ASB., VIII. 6367), abstracts on different branches of Indian literature and probably *Svarūpādhya-stava-pāṭi* (VSP., p. 61).

³ It is not clear how Bendall assigns to this king the date 1706 (*Cat. Buddhist Sans. Man. Univ. Lib. Cambridge*, Chronological Appendix III).

p. 221). The Society is in possession of four MSS. of two extensive Tantra digests of Navamīsinha, the *Tantra-cintāmaṇi* (6217-8) and *Kula-muktī-kallolīnī* (6308). No manuscript of the first of these works appears to have so far been reported from anywhere else. It seems that copies of the second work were made at the instance of Ranodyota Shah in 1877 V.S. with a view to giving publicity to it and two of these copies are now found in the Society.

NILAKAṆṬHA THE ŚAIVA

Nilakaṇṭha the Śaiva—who is different from his more famous namesake whose fame rests on his commentary on the *Mahābhārata*—was the author of a number of Purāṇa and Tantra works which are not so well-known. He has given but meagre information about himself incidentally in his works. We are told that he was born in a family of Śaivas. Mayūreśvara of this family, the great grandfather of our author, earned for the family the surname *Saiva*. The son of Mayūreśvara was Nilakaṇṭha whose son, the father of our author was Raṅganātha, the poet. Raṅganātha had his son Nilakaṇṭha by his wife Lakṣmī. Both the parents are referred to by name in the colophons as well as in the introductory and concluding verses of his works. He also refers to two of his gurus—Kāśinātha and Śrīdhara—as well as to one Ratnaji at whose instance he is stated to have composed his commentary on the *Devī-bhāgavata*. He seems to have hailed from the Marhatta country, as he refers to a number of dialectic words of Marathi in the above-mentioned commentary (VIII. 24. 25-7).

Nilakaṇṭha does not mention his date but an approximate idea may be formed about his time on the basis of the references he makes to authors and works. He refers in his commentary on the *Devī-bhāgavata* among others to the *Saubhāgya-kalpatalā*, *Durgā-pradīpa* of Mahēśa Thakkura, *Sarvasāstrārtha-saṁgraha* of Madhusūdana Sarasvatī, *Śāradā-tilaka*, *Gopālavatī-tikā* (of Bhāskara Rāya) composed in 1741 A.D., *Mantra-mahodadhī* (of Mahādhara) composed in 1680 A.D., Mādhava, author of a commentary on the *Sātasamhitā*, Pṛthivīdharmakṛya and Nāgoji Bhaṭṭa (17th-18th century). It would therefore appear that Nilakaṇṭha flourished at a time not earlier than the middle of the 18th century.

About half a dozen works of Nilakanṭha are known or have been mentioned¹. The present volume describes two MSS. of one of these works, e.g., the commentary on the six accessories of the *Saptasatī* of the *Mārkaṇḍeya-purāṇa* which is referred to in the commentary of the *Devī-bhāgavata* (V. 8. 38, V. 33. 57-9). But it seems to be rather curious that this latter commentary is also referred to in the present work. Only one incomplete MS. of the work, comprising the Kavaca portion, is recorded (*Cat. Cat.*, II, 166). The Society possesses two MSS. of the work: one complete and the other incomplete.

PREMANIDHI PANTHA.

Premanidhi Pantha who hailed from Kūrnācala or Kurnoor, was the son of Unāpati and Udyotamati and was the worshipper of Kārtavīrya. Little is known about his life and family. We are told that he had sorrowful bereavements in his family. He lost his beloved wife at a comparatively young age. It seems he thereupon left his ancestral home and came to be settled in Benares where on the completion of his commentary on the *Śivātāṇḍara*, he was given considerable property and a house by his patron and disciple Malaivammadeva. Reference is made to two daughters of his, named Mahalakṣmī and Kanakā. This much of his personal history may be gathered from his commentary on the *Śivātāṇḍara* in which he incidentally describes his patron and makes reference to himself.

It appears from the introductory verses of the *Sudarśanā* (commentary on the *Tantrarāja-tantra*) that he had a third wife Prāṇamañjarī by name who composed the commentary in memory of her son called Sudarśana. The name of the father and the mother of this wife are given as Harṣadeva and Harsamati².

The time when he flourished is roughly indicated by the references to dates of composition given in some of his works. We are told that he composed the *Mullādūśa* and the *Dīpa-prakāśa* in 1648 E. E., *Prthvī-premodaya* and the commentary on the *Śārulā*

¹ For a detailed account of these cf. *Indian Historical Quarterly*, Vol. XVI pp. 356-61.

² *Nāgari praeordinat. Patrikā*, N.S., Vol. VI, 1932 V.S. (p. 376, fn.). The commentary is also attributed to Premanidhi (*Out. Cat.*, I, 923, II, 46).

tilaka in 1658 S.E., the *Jagatpremodaya* in 1663 S.E. and the *Prāyascitta-pradīpa* in 1675 S.E. This would point to the second quarter of the eighteenth century together with a portion of the third as the period of his literary activities.

Premanidhi was the author of a good many works on Tantra and Smṛti. He himself refers to some of them. He mentions six works of his at the end of his commentary on the *Śāradā-tilaka*, and the title of one of the *Śabda-prakāśa*, while Mallādarsa incidentally refers to the *Śāradā-tilakagīṇī*. In the descriptive catalogue used in the title of his books based on them as given by Kurekita and Kōno, different portions of the same work appear to have, in some cases, been taken for separate works. The same work has also sometimes been referred to under different titles. A brief account of the works on which more or less definite information is available has been published in the *Journal of the Royal Asiatic Society of Bengal, Letters* (vol. 51, 1940, pp. 105-117). The present volume notices two of his minor works—*Prayoga-ratnākara* (6516) and commentary on the *Śāradā-tilaka* (6517).

RATNANĀBHA, ĀJANĀYAK.

Ratannābha, author of a hitherto unknown work called the *Saṅgārāṭhaśya-ṛṭa* (6550), begins with some personal details at the beginning and end of his work. He was a Varanāsi Brahmin of Maitreya denomination. He was the son of Nārāyaṇa and grandson of Mukunda. He refers to his great grandfather as well, though the name is not quite intelligible. His guru was Gopinātha, disciple of Hayagrīva. In the beginning of the work, salutations are offered also to Keśavācārya, Vallabhaācārya and Vidyādharaācārya. It is not known if the *Saṅgārāṭhaśya-ṛṭa* referred to in the *Mantra-ratnākara* (6102) is identical with the work of the same name by Ratnanābha.

SĀHIB KAULA.

Sāhib Kaula which seems to be a Tantric ecclesiastical designation in Kashmir is a peculiar and rather unique title. A person

¹ The number of chapters contained in the work is ten. This number has been so conceived as to correspond to the number of categories enumerated in the system of philosophy of the Śākta worshippers.

occupying the position in the 17th century was the author of several Sanskrit works of which the Royal Asiatic Society of Bengal definitely possesses the manuscript of one. A manuscript of a second work, the *Kalparākṣa* composed in 1723 V.S., is reported to be in the possession of Pandit Madhusūdan Kaul, Superintendent of Archaeology, Kashmir, who claims to be a descendant of this illustrious personage. The work of which a manuscript is possessed by the Society, is the *Devīnāma-viśeṣa* (6703) composed in 1723 V.S. It is a work in 16 chapters dealing with 1,000 names of the Divine Mother. Every chapter of this work ends with a verse colophon, which occasionally refers to other works of the author.

The designation of the author, far more than the works which possess few marked characteristics, is in the present case highly interesting. The functions attaching to the position and the real nature of it are not known. But our author apparently takes pride in referring to what seems to have been a high, dignified position.

He refers to it at least three times in his *Devīpāra-viśeṣa* (verse 2, chapter colophon and 2nd verse). It is referred to once in the concluding verse of the *Śrīvidyā-nityapūjā-paddhati* (6354) which is also attributed to a Sāhib Kaula.

The present author is evidently different from Sahebrah or Sāhibrām of the 19th century whose works are referred to by Aufrecht in his *Catalogus Catalogorum* (I. 716, II. 171). There is reference to a Sāhib Kaula who flourished in the 19th century and hymns to whom were composed by his disciples—Jyotiḥ prakāśa and Cidrūpa (6815, pp. 868-70). The hymn of Jyotiḥ prakāśa was commented on by his disciple Govinda in 1830 S.E. or 1908 (*loc. cit.*).

Of other works attributed to Sāhib Kaula who may or may not be identical with the present author the Society possesses the MSS of the following:—

- (1) *Śrīvidyā-nityapūjā-paddhati*, a big ritualistic work dealing with the details of the worship of Tripurā.
- (2) *Sārikā-stava* (6400, p. 568), a hymn to the goddess Sārikā.
- (3) *Stray verses* (6400, p. 569)

It may be pointed out in this connection that the epithets *Mahāmāheshvarācārya* and *Sāhiba-kaulānandanātha* are used either

jointly or singly with the name of the author in the colophons of all the above works.

ŚĀṆKARĀCĀRYA of Bengal.

A number of Tantric treatises are attributed to one who is generally known as Śāṅkarācārya of Bengal. In one of these works, the *Tārārahasya-ṛtūikā* (6320-1), the author is stated to have been an inhabitant of Bengal and the son of Kamalākara and grandson of Lambodara. A MS. of the work belonging to the Durbar Library of Nepal is dated L.S. 511 (1630 A.D.) and a work of the same name referred to in the *Tārā-bhakti-sudhārpava* of Narasimha may not unlikely be identical with the present work. The actual name of the author, however, seems to have been Śāṅkara Āgamācārya as indicated in a MS. of the work in the India Office Library (IO., IV. 2603). But it cannot be stated that this Śāṅkara was the author of all the works (L., VI. 2379, HPR., I. 262, L., I. 428, ASB., VIII. 6363, ASB., VII. 5679) attributed to the Śāṅkara of Bengal. As a matter of fact, in most cases the author is referred to simply as Śāṅkarācārya and there does not appear to be any strong case for referring to him as Śūṅkarācārya of Bengal.

SARVĀNANDA.

Sarvānanda, author of the *Sarvollāsa* (6204) flourished about four hundred years ago at Mehar, a village in the district of Tippera in Eastern Bengal. He is stated to have been totally illiterate. He acquired spiritual success and supreme knowledge through the grace of the Divine Mother, who was propitiated by him through the muttering of a mantra as he was seated on a corpse. Thereafter he earned the epithet *Sarva-vidyā* as all the forms of the Mother were revealed to him. His name is still held in great esteem and his descendants have to this day a large number of disciples all over Bengal. The temple of Kālī at the village of Mehar where Sarvānanda attained spiritual success has become a place of pilgrimage to the people of Bengal and an annual festival is held there to commemorate his attainment of success about the middle of January. The life-story of Sarvānanda is described in a Sanskrit work called the *Sarvānanda-avasthā* attributed to his son Śivasthā.

ŚRĪNIVĀSA BHATṬA.

Śrīnivāsa Bhaṭṭa Gosvāmin and his descendants appear to have occupied a position of some distinction in Northern India, where Śrīnivāsa had migrated from his original home in the South. A fair account of the family may be gathered from the works left by Śrīnivāsa and his descendants. It is known from the introductory verses of the *Śivārcana-candrikā* (6231), which gives a detailed description of the family and its ancestral home, that to the south of Kāñcī (Conjeevaram) there was a big village called Ananta, on the banks of the river Epā, which was inhabited by pious and learned Brahmins, who had received the village as a grant from a certain king. Here was the ancestral home of a learned family of scholars of whom Śrīnivāsa was the most prominent. His father, Śrīniketana, grandfather, Timumula, and great grandfather, Samata-puṅgava Dikṣita, have all been referred to by him in glowing terms. Śrīnivāsa, who was specially versed in the Tantras, had gone on a festive occasion to Jullandhar, a famous seat of Tantric worship and was initiated by Sundarīcārya or Saccidānandanātha, presumably the author of the *Lalitārcana-candrikā* and the *Laghu-candrikā* (6343) which may be an abridgement of the former.¹ His post initiation name appears to have been Vidyānandanātha. As desired by his preceptor he came down to and settled at Benares. He was the author of several Tantric compilations four of which he has mentioned by name at the end of his *Śivārcana-candrikā*.

The dignity of the family was continued, if not enhanced, by the successors of Śrīnivāsa. His son Jagannivāsa, who was also versed in the Tantra lore, counted among his disciples a number of ruling chiefs of the time, of whom Devasiṃha (Bundel) has been mentioned by Śivānanda Gosvāmin, the eldest of the sons of Jagannivāsa, who wrote the *Siṃhasiddhānta-sindhu* (6193) at the request of the above-mentioned chief. Janārdana, another son of Jagannivāsa and probably the youngest one, was the author of the *Mantra-candrikā* (6232)¹.

VĪSVANĀTHA SINGH of Rewa.

We learn from volume IV of Captain Luard's *Rewa State Gazetteer* (Lucknow, 1907) that Visvanath Singh who succeeded his

¹ For a detailed account of Śrīnivāsa cf. *IEQ.*, XV, pp. 1212-1213.

according to the views of this school. In fact, in the beginning of the commentary he justifies his initiation into both the cults. In this work he refers to himself as the eldest son of Jayasimha. The introductory portion of the *Sarva-siddhanta* mentions his minister Bhodulāla and his otherwise unknown work *Bhāṣā-rānāyana*. This *Sarva-siddhanta* as well as the *Samgita-raghunandana* appear to have been composed when Viśvanātha was only a prince (*Kumāra*) and had not as yet formally assumed charges of his territories. Thus the colophons of both these works refer to him as *Mahārāja kumāra* while the colophon to the latter work calls him also *Bāhu-sāheb*. In almost all his works Viśvanātha refers to his guru Priyādāsa in highly eulogistic terms. It is stated that it was the guru who residing in his heart composed the works. Viśvanātha mentions by name a number of works by Priyādāsa (e.g. *Suvidhāntottama*, *Śrutarātra-tātparyāṅga*, etc.) among which the views of the *Śrutarātra-tātparyāṅga* were followed in preparing the commentary of the *Brahmarātra*. The line of teachers (*guru-paramparā*) of Viśvanātha is given at the end of the *Sarva-siddhanta*.

YASODHARA MIŚRA.

Yasodhara, son of Kāṁsāri Miśra, wrote his *Mantrārādhana-dīpikā* (6233) in 1488 Ś.E. Of his three works *Mantrārādhana-dīpikā*, *Phala-candrikā* and *Viravara-cintāmaṇi*¹, each refers to a different patron at whose instance the work is said to have been composed. The first of these works refers to Rājān (?), son of Nāhādāsa and grandson of Nāthamalla of the Maravāha dynasty. Govindadāsa is the name of the patron mentioned in the second work while Mahārājādhirāja Viravara is the name found in the third.

VI. ACKNOWLEDGMENTS

Before concluding I must gratefully acknowledge the help received from the authorities of the Royal Asiatic Society in the progress and completion of the work. My special obligations are

¹ A comparison of the MSS. of the *Viravara-cintāmaṇi* and the *Daśmīśāstramāṇi* in the Society revealed the close identity of the two works, chapters V, VII-XVI, XVIII and XIX of the former corresponding with chapters II, III-XII, XIV and I of the latter.

² *Uttar*, Extr. 654.

due to my former teacher Dr. Suniti Kumar Chatterji, Philological Secretary of the Society and to Dr. B. S. Guha, the present General Secretary for very kindly going through the introduction and suggesting many improvements, and to Dr. Bani Prasad, the Treasurer, for taking a keen and active interest in the work.

CHINTAHARAN CHAKRIVARTI.

CONTENTS

	Cat. No.	Page
I. ORIGINAL TANTRAS	5804-6165 ..	1-383
II. DIGESTS	6166-6623 ..	334-740
A. Comprehensive and General Works	6166-6298 ..	334-467
B. Work dealing with particular Deities	6299-6324 ..	468-670
I. ŚAKTI	6299-6451 ..	468-698
(1) Kālī	6299-6319 ..	468-486
(2) Tārū	6320-6334 ..	487-505
(3) Tripurā	6335-6381 ..	505-549
(4) Bhuvaneśvari	6382-6385 ..	549-554
(5) Chinnamastā	6386-6389 ..	554-559
(6) Vagalamukhi	6390-6397 ..	560-565
(7) Viṇḍhyavāsini	6398-6399 ..	565-566
(8) Sārikā	6400 ..	566-570
(9) Rājñī	6401 ..	570-571
(10) Dhanadā	6402 ..	571-772
(11) Caṇḍī	6403-6419 ..	572-581
(12) Gāyatrī	6420-6429 ..	582-588
(13) Pratyāṅgirā	6430-6431 ..	588-589
(14) Indrāksī	6432 ..	589-590
(15) Mahiṣamardini	6433 ..	590-591
(16) Kubjikā	6434-6437 ..	591-596
(17) Miscellaneous	6438-6451 ..	597-608
II. ŚIVA	6452-6486 ..	609-641
III. VIṢṆU	6487-6504 ..	642-654
IV. GAṆEŚA	6505-6509 ..	655-658
V. KĀRTAVĪRYA	6510-6514 ..	659-664
VI. MISCELLANEOUS	6515-6524 ..	665-670
C. Works dealing with particular Rites, Mudrās, Yantras	6525 ..	671
I. DIRGĀ	6525-6529 ..	671-674
II. PUTRACARANA	6530-6535 ..	675-676

	Cat. No.	Page
III. HOMA	6536-6538 ..	679-680
IV. MAGIC RITES	6539-6566 ..	681-699
V. MISCELLANEOUS RITES	6567-6572 ..	700-702
VI. MUDRĀS	6573-6578 ..	703-706
VII. YANTRAS	6579-6591 ..	707-714
D. Works on Yoga	6592-6623 ..	715-740
III. STOTRAS AND KAVACAS OF DIFFERENT DEITIES	6624 ..	741
I. ŚAKTI	6624 ..	741
(1) Kālī	6624-6632 ..	741-764
(2) Tārā	6633-6665 ..	764-765
(3) Tripurā	6666-6699 ..	765-785
(4) Bhavānī	6700-6703 ..	785-790
(5) Bhuvanēśvarī	6704 ..	790
(6) Durgā	6705 ..	790-791
(7) Malisāmardini	6706 ..	791
(8) Annapūrpā	6707 ..	791-792
(9) Vagulāmukhī	6708-6711 ..	792-793
(10) Pratyāngirā	6712-6715 ..	794-796
(11) Indrākṣī	6716-6717 ..	796
(12) Gāyatrī	6718-6725 ..	799-800
(13) Sarasvatī	6726 ..	800-801
(14) Lakṣmī	6727 ..	801-802
(15) Miscellaneous	6728-6740 ..	802-810
II. Siva	6741-6757 ..	811-819
III. Viṣṇu	6758-6784 ..	820-835
IV. KĪRTAVĪRYA	6785 ..	836
V. PLANETS	6786-6788 ..	837-839
VI. MISCELLANEOUS	6789-6809 ..	840-850
VII. COLLECTIONS OF HYMNS	6810-6815 ..	851-870
IV. APPENDIX	6816-6821 ..	871-876
Addenda et Corrigenda	877-879
Index	881-892
I. TITLES	881-889
II. AUTHORS	890-892

LIST OF ABBREVIATIONS

- Annals**—Annals of the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona.
- ASB**—Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Government Collections under the care of the Asiatic Society of Bengal, by H. P. Shastri, Vols. I-IV, Calcutta, 1917-25.
- Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Collections of the Asiatic Society of Bengal, by H. P. Shastri, Vols. V-VII (Calcutta, 1928-34).
- Catalogue of Printed Books and Manuscripts in Sanskrit belonging to the Oriental Library of the Asiatic Society of Bengal (Calcutta, 1904).
- Bd**—Report on the search of Sanskrit Manuscripts in the Bombay Presidency during the years 1887-88, 1888-89, 1889-90, 1890-91 by R. G. Bhandarkar (Bombay, 1897).
- Bon**—Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Sanskrit College Library, Benares (Allahabad, 1864-74).
- Bik**—Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Library of His Highness the Maharaja of Bikaner by Rajendralala Mitra (Calcutta, 1890).
- BM**—Catalogue of Sanskrit and Pali Books in the British Museum, by E. Hae (London, 1876).
- Catalogue of Sanskrit, Pali, and Prakrit Books in the British Museum acquired during the years 1875-92, by C. Bendall (London, 1893).
- Supplementary, by L. D. Barnett, 1903-1906 (London, 1908), 1906-23 (London, 1928).
- Cat. Cat.**—Catalogue, Catalogorum, Parts I-III, by Thoma. v. Aufrecht, Leipzig, 1891-1905.
- CS**—Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Library of the Calcutta Sanskrit College, Vols. I-VII (Calcutta, 1886-1897).
- Hall**—A contribution towards an Index to the Bibliography of Indian Systems of Philosophy, by Fritz Edward Hall (Calcutta, 1929).
- HR**—Notices of Sanskrit Manuscripts (New Series) by Macanishpadhyaya Haraprasad Shastri, Vols. I-IV (Calcutta, 1899-1911).
- Ind. Coll.**—Indian Culture Studies Research Institute, Calcutta.
- IO**—Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the India Office Library, London, Parts I-VII, by J. Eggehoj (London, 1887-1904).
- Catalogue of Sanskrit and Prakrit Manuscripts in the Library of the India Office (London), Vol. II, Brahmanical and Jain Manuscripts, by A. R. Keith, with a supplement, Buddhist Manuscripts, by F. W. Thomas (London, 1935).
- Notices of Sanskrit Manuscripts (First Series), Vols. I-X, by Raja Rajendralala Mitra (Calcutta, 1871-92), Vol. XI, by H. P. Shastri (Calcutta, 1895).
- Mad.**—Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Government Oriental Manuscript Library, Madras, Vols. I-XXVII (Madras, 1901-37).
- Mad. Tr.**—Triennial Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Government Oriental Manuscript Library, Madras, Vols. I-VII (Madras, 1912-37).
- Mad. Tr.**—Some as Mad. T.

LIST OF ABBREVIATIONS

- Nep.—A Catalogue of Palm-leaf & selected paper MSS. belonging to the Durbar Library, Nepal, by H. P. Shastri (Vol. I) (Calcutta, 1906), Vol. II (Calcutta, 1915).
- Oudh.—A Catalogue of Sanskrit Manuscripts existing in Oudh, Fascicules I-XI (Calcutta 1872-78), Fascicules XII-V (Allahabad, 1880-83).
- Oxf.—Catalogi Codicum Manuscriptorum Bibliothecae Bodleianae, Codices Sanscritici, by Th. Aufrecht (Oxonii, 1864).
- Peters.—Report of operations in search of Sanskrit MSS. in the Bombay Circle, I-VI (Bombay, 1883-98).*
- Rep.—Report on the search of Sanskrit Manuscripts by Mahānubhāṭhīyā Haraprasād Bhattacharya, 1895-1900 (Calcutta, 1901), 1901-05 (Calcutta, 1905), 1906-11 (Calcutta, 1911).
- Stein.—Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Raghunath Temple Library of His Highness the Maharaja of Jammu and Kashmir, by M. A. Stein (Kashmir, 1894).
- Sulabhatantra-prakāśa.—A collection of Tantrika works published by Umapada Tarkarata and Tarapada Nyayaratna (Calcutta, 1887).
- Tantrasaṅgraha.—Same as *Vividha-mūlatantra* and *Vividhatantrasaṅgraha*.
- Udhar.—Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Library of His Highness the Maharaja of Udhar, by P. Peterson (Bombay, 1892).
- Udhar Extr.—Extracts quoted at the end of *Udhar*.
- Vividhamūlatantra.—A collection of Tantra works published by Rasik-mohan Chatterpāṭhīyā (Calcutta, 1903 etc.).†
- Vividhatantrasaṅgraha.—A collection of Tantras published by Rasik-mohan Chatterpāṭhīyā (Calcutta, 1881-80).‡
- VSP.—Descriptive Catalogue of Sanskrit Manuscripts in the Vangya Sahitya Mandalat, by Chintaharan Chakravarti (Calcutta, 1935).
- W.—Handschriften-Verzeichnisse Der Königl. Bibliothek, by Dr. Weber (Berlin, 1853).
- Weber.—Same as *W*.

* The title of the first report is 'Detailed Report.....'.

† The title and date are taken from BM, 1892-1906, p. 718; these are not found in the copies belonging to different Calcutta Libraries.

‡ BM, 1878-92, column No. 413. The present title and the foregoing one have both been freely used to refer to the collection of Tantras published by Chatterpāṭhīyā, irrespective of the year of publication.

H. SIVA.

Kāśinātha.

6459.

6527. दक्षिणामूर्तिकौस्तुभः । *Dakṣiṇāmūrtikoustubha.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folia 7. Lines 8.
Extent in ślokas, 112. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Considered

This deals in 91 verses with the details of the worship
of Dakṣiṇāmūrtiśiva beginning with the morning rites of
the worshipper.

Beginning :--

ओदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

अनन्ताख्यं गुह्यं योमि कवित्वप्रतिभाकरं ।

प्राञ्जवक्त्रोन्नतधरं स्मरसुकोर्निकरं धरं ।

दीरात्मनैकविलयाय हिरण्ययाय

नवयोधमूलप्रहणे निट्टिनेन्द्रयाय

मङ्गाधराय मन्मथैविभुधलाय

प्राचीनपुष्पपुष्पाय नमः प्रणमः ।

नमो श्रीपञ्चरात्रार्चयः काम्भोरुचयम्

काप्रोवाक्यं प्रस्तुते दक्षिणामूर्तिकौस्तुभम् ।

इको विष्णुः शिवो व्याप्यो दक्षिणामूर्तिरुपहृत् ।

स इव चक्रतां कर्ता हर्ता चैव च धालका ।

शिवश्चक्रताम् प्रकृतिः प्रतीतिवत्कृपिणी ।

मर्त्यवृत्तं ततो जातमहङ्कारकृतः परम् ।

आकाशश्च ततो जातस्ततो वायुः प्रकीर्तितः ।

अग्नीर्वायुश्च वातोऽथ अमेरापः प्रकीर्तितः ।

पानीयात् पृथिवी जाता ततो ह्यौषधयः शुभाः ।
 औषधिभ्यो भवेदन्नं अन्नात् प्राणः प्रकीर्तितः ॥
 प्राणान्नौवो हि संजातो जीवात्मपरमात्मकौ ।
 शिवविष्णात् सर्वमेतत् जगदेतच्चराचरम् ।
 आत्मा च भवेद्ब्रह्म जगदेतच्चराचरम् ।
 अथाह्निकं (ह्रिकं) प्रवक्ष्यामि यद्विना दुःखमाप्नुयात् ॥
 निश्वासाः पश्चिमे यामे स्मरेत्सदाशिवं सदा ।
 उत्थाय दक्षिणाङ्गेन वामपादं न्यसेद्भुवि ॥
 ततो ऽष्टाङ्गद्विर्गीत्वा हस्तावग्रहकमादरात् ।
 मुखप्रक्षालनं कृत्वा कुर्व्यादाचमनादिकम् ॥

End :—

ब्रह्मं मन्त्रो विधिर्यश्चो यजमानस्तथात्विजः ।
 धर्मा देशश्च कालश्च सर्वमेतत् तदात्मकम् ॥
 नियमस्यापि कर्मा त्वं संगीता च त्वमेव हि ।
 निजभक्तस्य कामानां पूरको नात्र लंघयः ॥

Colophon :—

इति श्रीमद्भट्टोपनासकजयरामभट्टसुतवाराहसीगर्भसम्भवकाण्डो-
 नाथविरचिते दक्षिणामूर्तिदीपिके मूलकारिका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

शुभं सोः श्रावण वदो ६ संवत् १९६१ । माकदौषवाणमुमुन्द-
 स्त्रोदं पञ्चकम् ।

6453.

6632. दक्षिणामूर्तिदीपिका । *Dakṣiṇāmūrtīdīpikā.*

Substance, country-made paper. 10½ x 6½ inches. Folia, 31. Lines, 10.
 Extent in ślokaś, 580. Character, Nāgari. Date, Śaṃvat 1961. Appear-
 ance, fresh. Complete.

The subject-matter of the present work is the same as that of the one described under the previous number. It lays down the detailed procedure of the worship. It deals both with *nitya* (Fol. 1-25) and *namaitikapūjā* (Fol. 26-29A). The last two verses in the present work agree with those of the preceding one.

Beginning :—

नत्वा गणेश्वरं देवीं पितृणां राज्यं शिवम्
काशीनाथः प्रतनुते दक्षिणामूर्तिदोषिका मी ।

तत्र माद्यो मुहूर्ते उत्पद्य कृतावस्थां कृत्वा यत्र सन् देवगृहं
समाख्येनोपसेधनादि कृत्वा निमित्तं नि तार्थं पृथग्दिशोऽपि
पञ्चादिनाभ्यां प्रणम्य स्वयं श्रीगुरोर्धनकारो कृतज्ञ-
पूर्वोक्तानां वरामयकरो मुनिं सङ्गमारेखलेष्टुमस्ति ध्यात्वा ...

Colophon :—

इति श्रीमद्भक्तोपनासकविप्रणामभट्टकृष्णचरामभट्टविमलशिव-
भक्तसुमन्त्राख्यवैष्णवाद्योनाथविनिर्मिता दक्षिणामूर्तिदोषिका
समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

श्रीसंवत् १८६१ मी० चार्वाक सदि ६ सालोपवासमुकुन्दसदं
पुस्तकम् ।

6454.

6516. शिवार्चनप्रकाशिका । *Śivārcanaprakāśikā*.

Substance, country-made paper. 13x6 inches. Folia. 1-17. 19-31.
Lines, 8. Extent in slokas, 690. Character, Nāgarī. Date, Nepal 1960.
Appearance, fresh. Complete in three chapters.

The work seeks to demonstrate, with the help of quotations from different works, which are occasionally explained by the author, that Śiva is the sole and supreme deity whose worship alone leads to salvation. It refers to the Vaidika form of worship of the deity as distinguished from the Tantric form (Fol. 13B, 23A, 26A). Another MS of the work is described in IO. IV. 2513.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

करैर्दधानः परमं कुरुङ्गं वराहसुहृदमुपदेशमुदा ।

वरस्य मूले विद्मोपमेधाः सदा शिवायास्तु सदाशिवो न ॥

वाराहमीमङ्गं वन्दे सच्चिदानन्दरूपिणौ ।

माष्टरूपेण सततं सङ्गखारेणिलेष्टदा ।

अनन्तास्थं गुरुं नैमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।

शास्त्रवक्त्रोन्नतधरं स्मुरन्मूर्तिर्निरं परम् ॥

... ..

... ..

हुंकारं महादंष्ट्रं तथा श्रीभारतीगुह्यं ।

काशीनाथः प्रतनुते शिवदेवप्रकाशिकाम् ॥

तत्र धर्माधिकारमोक्षेषु चतुर्विधपुरुषार्थेषु मोक्ष एव वरमो-
क्षमपुरुषार्थः स चात्मतत्त्वज्ञानाद्यर्थः तत्वात्मतत्त्वज्ञानं महेश्वरा-
धीर्नमिति ।

Colophons :—

11A, इति श्रीमद्महोपाध्यायस्य वराहसुहृदवाराहकीर्तनभक्त्यभ्युदय-
रात्रिकाशीनाथविरचितायां शिवदेवप्रकाशिकायां प्रथमोऽध्यायः ।

22B, •द्वितीयोऽध्यायः, 30B, •दक्षिणामूर्तिशिवायानन्दकाशी • द्विती-
योऽध्यायः ।

Post-colophon Statement :

संवत् १६६० मो० आषाढ वदो २ के । मातृवैद्यवत्सुकुन्दस्यैवं
पुस्तकम् ॥

6455.

6539. *Śivādeśitaprabhīkā.*

Substance, country-made paper. — Size, 4 inches by 11 inches. — Pages, 9.
Extent in ślokas, 270. — Character, Nagari. — Appearance, in good condition.

Though the name of the present work is the same as that of the work described under the previous number, and the subject-matter of both is of the same nature, they do not agree with each other as regards the actual contents. There is also no division into chapters in the present work.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीरत्ननामस्तिगुरुभ्यो नमः ।

अनन्ताख्यं गुणं गौमि कवित्वप्रतिभङ्गम् ।

ब्राह्मवल्लीजलधरं स्युखीभिर्करं परम् ॥

अनाद्यायाखिलाद्याय

नत्वा श्रीशङ्कराचार्यचरणाम्बोरुचरणम्

काशीनाथः प्रतनुते शिवदेवप्रकाशकामः ॥

तत्र [भो]कृभोम्भारकस्य प्रपञ्चस्य मदियन्तकस्य छष्टः प्राक्
प्रज्ञानावस्थायां विकल्पहेतुनामभावात् श्रीरत्ननामस्तिगुरुभ्यो
नमः परममन्त्राविकल्पकं अप्रतिष्ठं भवति । तत्सुखरूपेऽध्यत्वा
मायापि विकल्परहितैवावतिष्ठते । सा च प्रतिकर्मपरिपाकवशा-
दीवदिकस्थिता ततो शिवशक्तिविभागस्यापि तदात्मैवभावात्
तदुभयसाधारणं चिन्मात्रमेव आश्रयतया लोकोत्तम् । चिन्मात्र-

कथं श्रीदक्षिणामूर्तिपरशिवोपि तत्सम्बन्धवशात् किञ्चित्
क्षप्रतिफलं विज्ञाय तदभिमुखो भवति । अथ शिवशक्त्युभयव्य-
साधारणं चिन्मात्रमाश्रिता सा माया पुनर्दिष्टा भवति ।

End:—

अगत् छट्ठिरियं पञ्चादाष्टापूर्वं प्रवर्तते ।

Colophon:—

इति श्रीमद्भूषणामलकचरामभट्टसुतवाराहलौकर्मसम्भवकाशी-
नाथविरचिता शिवदैवप्रकाशिका नागपुरे भवानौपस्थितग्रहे
समाप्ता ।

Post-colophon Statement:—

मालवीयशालसुकुन्दस्तेदम् ।

6456.

6545. शैवसिद्धान्तमण्डनम् । *Śaivasiddhāntamaṇḍana*.

Substance, country-made paper. 10½ x 3½ inches. Folia, 1-2. 4-14.
Lines, 7. Extent in folios, 240. Character, Nāgari. Appearance, fresh.
Complete.

It seeks to demonstrate the greatness and supremacy
of the deity by quotations mainly from Puranic literature.

Beginning:—

श्रीमन्महाेश्वर नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।

श्रीतिमोत्रलदानन्दविर्गलज्ञानकपिणे ।

नमः शिवाय शान्ताय नमः शैवसिद्धिर्भवेत् ।

दक्षिणामूर्तिपादाब्जसमरोभूतमानवः ।

आशोभयः प्रतनुते शैवसिद्धान्तमण्डनम् ।

तन्नामो ज्ञान्ये । अतएव ऊह्युः ।

तत्र ऋगुवाच ।

मदन्ताभ्यानि भूतादि मत्तः सर्वं प्रवर्त्तते ।
यदाऽस्तत् परं तत्त्वं म वदस्तेन एव हि ।

End:—

एवंविधशिवचरितरश्मिं देवैरपि शानुमाश्रयम् ।

अथ स्वातः ।

कृष्ण एव विशादति शिवतत्त्वं सनातनम् ।
नेन स्य(स्व?)नेन यत्नेन पुंनितोऽम्बिकया सह ।

अथ चिक्वां प्रति शिवः ।

हरे यस्मावयोर्मैत्रं करोति महामतिः ।
स एव शिवभक्तो ह महाप्राप्तपदस्य सः ।
स एव शिववृक् भक्तो कान्यथा शिवविद् न ।

Colophon:—

इति श्रीमद्भट्टोपनासकनयरासभट्टसुतवाराहसौगर्मसम्भवकाशी-
नाथविरचितं शैवसिद्धांतसंग्रहं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement:—

मानसोयबालमुकुन्दस्यैरं पुस्तकम् ।

6457.

6448. शिवसिद्धान्तमञ्जरी । *Śivasiddhāntamanjari*.

Substance, country-made paper. 10 × 1½ inches. Fols. 50. Lines, 7.
Extent in ślokas, 800. Character, Nāgarī. Date, Śaṃvat 1872. Appearance, discoloured. Complete.

This also seeks to demonstrate the supremacy of Śiva by quotations from various works, chiefly the Purāṇas. It also describes (Fol. 44ff) the characteristics and functions of a worshipper of the deity. The author has referred here (Fol. 44A) to one of his many works, the *Śivabhakti-sudhārṇava*.

Beginning :—

अनाद्यायाखिलाद्याय साधिने मतमाधिने ।
 अरूपाय सकृपाय दक्षिणामूर्तैवे नमः ॥
 नत्वा श्रीशङ्कराचार्यपरकाम्बोदहृदयम् ।
 काशीनाथः प्रतयुते शिवसिद्धान्तमङ्गरोम् ॥
 सदाशिवः परं ब्रह्म सांप्रसृतिः सनातनः ।
 विभुतिलेशः तस्यैव प्रपद्य इति वैदिकः ॥

Colophon :—

श्रीशिवसिद्धान्तमङ्गरो समाप्ता ।

It will be noticed that this colophon unlike the usual practice in the works of Kāśhinātha does not refer to the name and genealogy of the author.

Post-colophon Statement :—

मौति संमत् १८७२ फल्गुनमास्ये कृष्णपक्षे त्रयोऽं मङ्गलवासरे
 निश्चितम् ।

6458.

6529. शिवभक्तिरसायनम् । *Śivabhaktirasāyana.*

Substance, country-made paper. 9½ x 6 inches. Folia, 46. Lines 11.
 Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete
 in five chapters.

The first two chapters speak of the efficacy of the worship of Siva. The third chapter describes the procedure of worship of the deity beginning with the morning ritual of the worshipper. The last two chapters deal with the worship of the deity on particular occasions.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीदक्षिणामूर्तिगुरुभ्यो नमः ।
 अथन्तास्तं गुहं नौमि कवित्वप्रतिभाकरम् ।
 शास्त्रद्वन्द्वोक्तसद्वर्गं स्फुरत्कीर्तिहरं परम् ॥
 अनाद्यायाखिलाद्याय सायिने अतसायिने ।
 अरुपाय सारूपाय दक्षिणामूर्तये नमः ॥
 नमः शिवाय शान्ताय
 नत्वा श्रीशङ्कराचार्यचरणाम्भोजद्वयम् ।
 काशौनाथः प्रतनुते शिवभक्तिरसायनम् ॥
 तत्र शिवभक्तिर्द्विविधा मुख्या गौणी चेति । तत्रेश्वरविषयको-
 नुरागाख्यचित्तवृत्तिविशेषो मुख्यभक्तिः ।
 तथा च भक्तिमीमांसासूत्रम्—सा परादुरक्तिरौघरे ।
 ईश्वरः शिव इति ।

Colophons :—

7B, इति श्रीमद्भूषोपनामकत्रयसममष्टसुतवाराख्योद्योगसंस्कृतकाशौनाथ-
 विरचिते शिवभक्तिरसायने प्रथमोऽङ्काः ; 15B, •द्वितीयोऽङ्काः ; 27A,
 •तृतीयोऽङ्काः ; 35B, •चतुर्थोऽङ्काः ; 46B, •पञ्चमोऽङ्काः समाप्तः ।

[Fol. 26B-28B contain the beginning of chapter IV followed by the concluding portions of chapter III the colophon of which is again repeated in Fol. 28B. Chapter IV therefore really begins from Fol. 29A.]

Post-colophon Statement :—

मातृश्रीवशात्तुमुदस्येत् ।

6459.

6552. कामेश्वरसंस्कृतिका । *Kāmesārcaṇasandrikā*.

Substance, machine-made blue paper. 12×4 inches. Folio, 31. Lines,
 1. Written in Devanāgarī, 300. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Com-
 plete in three chapters.

The work lays down the procedure of the worship of the deity Kāmeśvara, an aspect of Śiva, and quotes from different authoritative texts, extracts in support of the procedure described. Chapter I seeks to demonstrate the greatness and supremacy of Śiva. Chapter II describes the morning rites of the worshipper as well as the *nyāsa*s to be performed in worshipping the deity. Chapter III deals with external worship (बाह्यपूजन) including कलशदान (Fol. 24A-B), विष्टुर्वाच (24B-25A), *pūjā* proper (26A) and पुरस्जन (80B). Reference is made, among others, to two works of the author, *Mantrarājāsamuccaya* and *Purāścāranapīṭikā* (30B).

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः । श्रीशिवयोगीश्वर्यै नमः । श्रीदक्षिणामूर्ति-
 गुरुभ्यो नमः ।

गमामि कामेश्वरपादपञ्चजनं

करोमि कामेश्वरपूजनं तथा ।

वहामि कामेश्वरनाम विष्णुनाम

कारानि कामेश्वरतत्त्वमव्ययम् ।

कर्मणीयत्वात् कामः । कामः कर्मणीयतरेभ्यस्ते ।

श्रीमत् सुन्दरनाथस्य देवीं ज्ञानरत्नोत्तमा ।

कलये हृदये निखं कदम्बमदातिनीम् ।

नत्वा ओरक्षिज्जानुलिं चरत्ता ओरक्षद्वयम् ।

काशीनाथः प्रत्युते कामेन्द्रार्चनचन्द्रिकाम् ।

तथादी व्याप्ततत्त्वज्ञानं किं जीवास्तत्त्वज्ञानं वा परमश्रिवास्त-
त्त्वज्ञानं मोक्षे कारकमिति चेदथ वदन्ति । परमश्रिवास्तत्त्व-
ज्ञानं मोक्षकारकम् ।

The deity is described as follows (Fol. 22B):—

ध्यायेत् कामेश्वरलतां मिथुनं वा समाहितः ।
 मन्त्रोपरिष्ठात् कौस्तुभवसनैवोत्तरच्छदः ॥
 युजिताम्बुदुताक्ताः पद्मरागमणिलिखा ।
 तस्योपरि वसनं पूर्वेन्द्रिसुखो दययान्वितः ॥
 शृङ्गारवैद्यवचिः सदा भोज्यवार्त्तिकः ।
 उदाङ्गास्त्रविम्बाभस्तुर्हस्तस्त्रिलोचनः ॥
 चारुकेयूरमुकुटकटकाटिरलंजितः ।
 कमनौयसितज्योत्स्नापरिपूर्णकपोलभुः ॥
 जागर्त्ति भगवतादिदेवः कामेश्वरः शिवः ।
 तस्योत्सङ्गं समासौना तरुणादिद्यपाटला ॥
 सदा भोज्यवर्षा च नवयौवनदर्पिता ।
 बालार्कमखलामासां चतुर्वर्जं त्रिलोचनां ॥
 बाष्पाद्भ्रमरधनुर्बाणान् चारुयन्त्रौ शिवं शिवाम् ॥

Colophons:---

10A, इति श्रीमद्भोज्यवर्षासकजयरासमभट्टसुतवाराणसीगर्भसम्भवकाशोभाय-
 विरचितार्वा वामेश्वरार्चनचन्द्रिकायां प्रथमः प्रकाशः; 23A, •द्वितीयः प्रकाशः;
 31A, •तृतीयः प्रकाशः ।

Post-colophon Statement:---

मालवीयवाणमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

6460.

6525. शिवमुक्तिप्रबोधिनी । *Śivamuktiprabodhini*.

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folia, 16. Lines,
 8 on a page. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgara. Appearance,
 fresh. Complete.

The main object of the work is to show that salvation may be attained only through the knowledge and worship of Siva who alone has the power to grant it.

Beginning :—

नमः शिवाय विदग्धाचिताय
विनष्टदोषाय गुणार्णवाय ।
विभुक्तिमार्गप्रतिबोधकाय
वेद्यादिवेदाय [वेदादिवेद्याय ?] नमः शिवाय ॥
दक्षिणामूर्तिपादाब्जस्वर्गोभूत्मानसः ।
काशीनाथः प्रकुरुते शिवमुक्तिप्रबोधनीम् ॥
तच्च हृदयार्गकं ब्रह्म व्याप्ये वेनासावन्मृतौभूत्वा मोक्षीभवति ।

End :—

जगत्कारणभूतो तौ दम्पतौभूतविद्याहो ।
सुमीनाक्षौसुन्दरेशौ ध्यायेत् कष्टदयाम्भजे ॥

Colophon :—

इति श्रीमद्भट्टोपनामकनवरामभट्टसुतवाराणसीगर्भसंभवे-
काशीनाथविरचिता शिवमुक्तिप्रबोधनी मुख्य्यामे समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

मातृवीर्यबालमुकुन्दस्येदं पुस्तकम् ।

6461.

8374. शम्भवाचारकौमुदी । *Śāmbhavācārakāumudī*.

Substance, country-made paper. 10 x 4 inches. Folios, 31. Lines, 9. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgura. Date, 1849 V.S. Appearance, fresh. Complete in five chapters.

This and the following two works deal with the details of the worship of Siva.

Beginning :—

अवाद्यायाखिलाद्याय साधिने यतमाधिने ।
 अक्षपाय मक्षपाय दक्षिणामूर्तेये नमः ॥
 श्रीचिदम्बरप्रादास्तम्भमरीभुतमौलिना ।
 रच्यते काशीनाथेन ग्राम्भवाचारकौमुदी ॥ १ ॥
 तत्रादौ परमेश्वरोत्कर्षः प्रदर्श्यते ।
 कौर्म्ये नारायणे प्रति परशिवः ।
 प्रलयस्थितिसर्गायां कर्ता त्वं धरणीपते ।
 वत्स वत्स हरे विश्वं पालयेत्क्षराचरम् ॥

End :—

मार्कण्डेयश्रेष्ठेन विप्रभोजनेन गुरुतप्तोपगच्छ । परस्परक-
 संकल्पार्थं तु मत्पुत्रपुरश्चरणादौपिकार्यां दृष्टव्यम् ।

Colophons of the different chapters :—

8A, इति श्रीमद्भूदोपनामकजयरामभट्टमुत्तवाशास्त्रीगर्भसम्भवकाशीनाथ-
 विरचितायां ग्राम्भवाचारकौमुद्यां प्रथमः प्रकाशः ; 15A, •द्वितीयप्रकाशः ;
 23A, •प्रातःस्तुत्यादिमूलमन्त्रासविधानाख्यतृतीयः प्रकाशः ; 29A, •पूजा-
 निर्वाहस्यचतुर्थः प्रकाशः ; 33B, •यन्त्रपूजाविधानाख्यः पञ्चमः प्रकाशः ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८४६ लिखितं सेवागमेन काष्ठ्यां पद्मदे मुमं भवतु ।
 मुमं भूयात् ।

Siddheshvara.

6462.

5878. पञ्चाक्षरीमुक्तावली । *Pañcākṣarīmuktāvalī*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 33. Lines, 10.
 Extent in folios, 850. Character, Nāgara. Appearance, old and soiled.
 Complete in five chapters.

One MS of the work is noticed in Stein, P. 231.

Beginning:—

प्रकल्प्य जगतामोक्षं विभुं शान्तसदाशिवम् ।
 गच्छेत् विप्रहृत्तारं गिरं विद्याकरा[न] शुक्लम् ॥
 शिवपञ्चाक्षरीमन्त्रजपश्चोमार्थमात्मिका ।
 पञ्जतिं तनुते शैवविद्वान् सिद्धेश्वराक्षयम् ॥
 बुद्धिजायैः समाहृत्य शैवागमसमुत्तमः ।
 सारोत्तिमौक्तिकानो ह खगिव यथिता वतः ॥
 अतः पञ्चाक्षरीमुक्तावलिर्विद्यभिधानकम् ।
 लभते पञ्जतिरिति यं शिवसन्तोषकारिणौ ।
 अदिसर्गं महादेवो न ।
 मन्त्रराजसिम् प्राह ब्रह्मणे मन्त्रात्मने ॥
 पञ्चाक्षराणि पञ्चाक्षरैः यज्ञैश्च पञ्चशो यतः ।
 पञ्चागमस्तथागं च समाहारो न कथ्यते ॥
 तान्यस्तथा शैवाणि मन्त्रस्तन्मय उच्यते ।
 वाचाः सदाशिवश्चात्र वाचको मन्त्र इवितः ॥
 श्रुतिस्मृतिपुराणेषु तथा शैवागमेभ्यपि ।
 अस्त्य मन्त्रस्य माहात्म्यं पौनःपुन्येन वर्ण्यते ॥
 यज्ञविद्याभ्योतेन न ह कास्त्रेण कथ्यते ।
 मन्त्रस्य भेदा बहवो नालं वक्तुं शक्नुम्युतः ॥
 यथामति यथाशक्तं प्रह्लादाचार्योद्यतः ।
 मन्त्रस्यास्य चरो भेदः सविस्तारं प्रकाशयते ॥

Colophons and headings:—

3A, इति पञ्चाक्षरीमुक्तावल्यां प्रथमश्लोकाः; 4B, इति भूतशुद्धिः;
 5A, इति ग्रामप्रतिष्ठा, अथ मातृकाव्यासः; 5B, इत्यन्तर्मातृका; 6A, इति
 षड्विंशतिमातृकाव्यासः; 6B, इति कलाव्यासः; 7A, ध्यानम्; 7B, इति शौक्य-
 मातृकाव्यासः; 8A, इति शौटव्यासः; 8B, प्रासादपञ्चाक्षरीवक्त्रव्यासः;

- 9A, अथ पञ्चवक्रन्यासः; 9B, इत्यष्टविंशत्कन्यासः; 10A, अथ गोकन्यासः;
 10B, अथ चक्रन्यासः; 11A, इति शुद्धपञ्चाक्षरीध्यानम्; अथ शक्तिपञ्चाक्षरी-
 ध्यानम्; अथ प्रासादपञ्चाक्षरीध्यानम्; 12A, इति श्रीपञ्चाक्षरमुक्तावल्यां
 न्यासत्रयविधिर्नाम द्वितीयश्लोः; अथ पूजाविधिरभिधीयते; 18A, इति
 श्रीपञ्चाक्षरमुक्तावल्यां पूजाविधिर्नाम तृतीयश्लोः; इति विष्णुविधिः समाप्तः ।
 19A, इति नैमित्तिककामविधिः; 20B, अथ नैमित्तिककाम्यहोमविधिश्च्यते ।
 24A, इति श्रीपञ्चाक्षरमुक्तावल्यां नैमित्तिककाम्यविधिर्नाम चतुर्थश्लोः;
 25A, इति ऋषुदोक्षाविधिः । अथ देशः, अथ कालः, अथ अपस्थानम्; 26A,
 अथ जपमाला; 27A, अथ जपनियमः; अथ पुरश्चरानियमः; 28B, अथ
 पूजाप्रकाशः; 29B, अथ हस्तव्यङ्ग्यम्; 32A, इति पूजाप्रकाशः समाप्तः । अथ
 होमविधिः; 33B, इति श्रीपञ्चाक्षरमुक्तावल्यां पञ्चाङ्गोपासनोपयोगिदेश-
 काणादिकथने नासः पञ्चमः श्लोः ।

Post-colophon Statement:—

इदं पुस्तकं रचुनायमद्व ।

Lakṣmidhara.

6463.

4285. शैवकल्पद्रुमः । *Saivakalpadruma.*

Substance, palm-leaf. 15×1 inches. Folia, 96. Lines, 4, 5. Extent
 in Slokas, 1,400. Character, Udiya. Appearance, old and mouse-eaten.
 Incomplete at the end.

The present MS contains four chapters and a portion
 of the fifth. A MS of a work of the same name attributed
 to Lakṣmicandra Miśra is mentioned in *Cat. Cat. I. 662.*

Beginning:—

+ + + + + निरूपते ।

रचयतां समाप्तं मनवर्गं विनोदयम् ।

चन्द्रार्धचरितं इत्येवमविनिरूपयते ।

वन्दे ब्रह्मं विशुद्धवस्तु च तन्मूर्तौकादिवासम्
 ब्रह्मोपेन्द्रार्चितपदपुमं श्रीमच्छिवमिनेत्रम् ।
 + + + + + स्वर्गमोक्षलोकान्
 दातारं श्रीविमलितकरं ब्रह्मविष्णुशक्तिभिः ।
 मुक्तिस्तुतिपुराणां भारतान्तमक्षिकां ।
 भूवात् सुवास्यवीक्ष्य शैवकल्पद्रुमोदयः ।
 गुह्यवचनजैः प्रवर्द्धमानो

अथनवमस्तवमर्चयामस्तु ।

कलमस्तम्बं दद्यान्मावात्

सुखयतु विश्वमात्रं रक्षय्यं हि ।

पापपुण्यपञ्चान्ता जनाः सर्वे गिराकुलाः ।

शैवकल्पद्रुमं प्राप्य गतान्ता भवन्तु च ।

कल्याणमत् सुखमसं कारकान्तेन कामि च ।

तेषां पूज्यतमं किन्तदादावेतन्निरूप्यते ।

तत्रादौ श्रीभारते प्रान्तपर्वणि सुप्रसिद्धं प्रति भौष्टवाक्यम् ।

प्रकृतिं प्रवचयैव श्रीभयिन्ना कृतेजना ।

ब्रह्मात्मकमस्तस्मादेवैवः प्रजापतिः ।

Colophons of the different chapters :

9B, इति श्रीमदेकाम्बविपिनविहितस्वर्गब्रूटाचलवर्गप्रियङ्गकन्दरोदरविन्दोः-

ब्रह्मवराविशुद्धवनेश्वरवद्वन्द्वारविन्दमकरम्बपावनिर्भरमलमधुकरकङ्कौघरविचिते

शैवकल्पद्रुमे प्रथमः काण्डः ; 28B, •द्वितीयः काण्डः ; 41B, •तृतीयः काण्डः ;

91B, चतुर्थः काण्डः ।

The fifth chapter which is incomplete begins as follows:—

अथाहं तन्मयं वन्दे पूजायै ततः परम् ।

वैदिकं तन्मयतत्त्व शिवधर्मादिभावितम् ।

तत्रादावात्मनिर्दिष्टः ।

(625)

Gāṅgāsūta.

6464.

3212. त्वरितरुद्रविधिः । *Tvaritarudravidhi*.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folio, 3. Lines, 11. Extent in folios, 80. Character, Nagari. Appearance, old and discoloured. Complete.

The work deals with the details of the worship of Tvaritarudra. It contains both the *pramāṇa* (Fol. 1-2A) and *prayoga* (Fol. 2A-3B) for this worship. The *dhyāna* of the deity runs as follows (1A, 3A):

यत्सुखं चित्तवत् शुद्धभटिकसन्निभम् ।
चम्यतेन च पूर्णैर्दो कलशो वक्तव्योदयोः ॥
वक्तव्येन योगस्य कृतमुत्तमं सिद्धासनम् ।
सर्वकामफलेशानं शङ्करं वदनादिभिः ॥
उदकमणि चैवोद्यं मुक्तिं श्यामदुर्मापतिम् ।
विभुषणं गारुडस्तस्य शूलपाणिः] अटाग्रम् ॥
ध्यातव्यं शङ्करं पापान्मृच्छते मोक्षसम्भवात् ।

Beginning :—

यस्य कुक्षौ जगत् सत्त्वं स्थावरं अङ्गमं च यत् ।
दुःखच्छिदे नमस्तुभ्यं ब्रह्मविष्णुशिवानने ।
अथ त्वरितरुद्रस्य न्यासमुद्राक्रमेण तु ।
अथ होमादिकं सत्त्वं कथ्यते सर्वसिद्धये ॥

Colophons :—

2A, इति मङ्गासुतोक्तत्वरितरुद्रविधिः; 3B, इति कलशोदय-
प्रकारः कथितः । इति त्वरितरुद्रविधिः ।

Dhanarāja.

6465.

10330. आश्रिकचन्द्रिका । *Āshrikacandrikā*.

Substance, country-made paper. (Fol. 1-28) 9x4 inches, (Fol. 27-58) 10x4½ inches. Folia, 58. Lines, 7-10. Extent in śloka. 700. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete.

The work begins by describing the morning rites to be performed by a householder and the preliminaries (*nyāsa*, etc.) to be observed in a Tantric worship. It deals in detail with the worship of Śiva (Fol. 33A-47A) and briefly with the worship of Durgā (48A-52A). Vagalamukhī (53A-56B) and Mahālakṣmī (56B-57A). Among others it quotes from and refers to the following works:—

1, मनु, माधवीय वामनपुराण ; 2B, प्रयोगपारिजात ; 3B, सूर्यसंसार ; 4B, अगस्त्यसंहिता ; 13A, व्याचाराज्ञे दृढनसिद्ध ; 16B, पारिजात ; 18B, विष्णुस्मृति, पारिजाते भरद्वाज ; 19A, भट्टोजीय व्याख्यानस्मृति, भट्टोजीय ; 21A, मदनरत्ने मरीचि ; 51A, मन्मथोद्य ; 52A, मेघतन्त्र :

Beginning :—

प्रहस्य मातरं गङ्गां प्रहसं वनप्रहारी ।
श्रीकेशवाख्यपितरं वेदशास्त्रविशारदम् ।
धरानेन सुविद्या वारमुद्रुष्य शास्त्रतः ।
श्रद्धायां तन्यते तुभ्यै संक्षेपाश्रिकचन्द्रिका ।

The following colophon, written in a different hand, is found at the end of the MS:—

इति श्रीवज्रपाश्रिकचन्द्रिका समाप्ता ।

Bālabhāṭṭa.

6466.

5454. वटुकार्चनसंग्रहः । *Vatukārcanasamgraha*.

Substance, country-made paper. 15½ inches. Pohn, 1-287 with one extra Fol. each after Fol. 57, 89 and 131. The extra Fol. after Fol. 143 and 211, though mentioned in the contents, are missing. Fol. 67-68 and 147-149 (which cover the matter of 144-150) of the original; reintercessions. Lines, 10. Extent in Slokas, 9,100. Character Nagari. Appearance fresh. Complete in eight chapters.

At the end of the MS there is a detailed list of contents in five folios. After the end of chapter VIII there is a section named वापद्द्वारागपटम् taken from the *Vishvaśāritāntra* which is followed by *Vaṭukapūjāyantra* and *Vaṭukapūjāyantradevalā*. Of works referred to, mention may be made of *Dīpadāna* of Rāmacandra (Fol. 129) and *Mantramārtanda* of the author's father (Fol. 275B). The work deals with the details of the worship of Vaṭukabhairava.

Beginning:—

वत्सलमयलो विष्णुः सिद्धोऽष्टदिग् भूतले ।

वटुकं सिद्धिदं कान्तं मेरुवं तं गमायकम् ।

विष्णुं वटुदारायकः । वटुकं वटुकामायम् ।

वापद्द्वारागपटम् वापद्द्वारागपटम् ।

वत्सलमयलो मेरुवत्युः ऋषिभिः समुदीरिते ।

वत्सलमयलो वटुकं गता भगवा मतिर्मम ।

वं वटुं वापकाः सर्वे भविष्यन्ति गतवयाः ।

मयुष्यकालं वाप किञ्चिद् यत् कालं यत्नकारकैः ।

वटुकामायकं विष्णुः सर्वभूतदायुषि ।

भारद्वाजकुलाम्भोद्यो शीतरक्षिरिवापरः ।
 वसुधातनविस्मालो मातो माहा दिवाकरः ।
 तत्सुतो रामभट्टोऽभूच्चन्द्राचन्द्र इवापरः ।
 उपदेशेन शिक्षाकामदानधनकारकः ।
 नृहस्तिकमः शास्त्रे रामाराधयतत्परः ।
 हरिणा सवृष्टो वीर्ये क्षमया पृथिवीसमः ।
 तत्सुतः परया भक्त्या बालम्भट्टः समागतः ।
 करोति साधकप्रोक्षे वदुकार्चनसंग्रहम् ।

इह खलु निविधतापसकामान् दुरितनष्टविहन्त्यमानामौक्षिता-
 र्थान् पुत्रवार्धमलममानान् अग्रासेन पुत्रवार्धे कामवमानान्
 जनादुद्दिष्टोः पद्मकावगिकः शिवः आपदुद्धारकं मन्त्रं पृच्छन्त्ये
 पान्त्वये ।

आपदुद्धारयादस्मादापदुद्धारकक्षमः ।
 तन्मेधु नाकि मन्त्रोऽन्य इत्याहुस्तन्मवेदिनः ।

इत्यमया । एवं

आपदुद्धारकचक्षु संताराजिं न संविशेत् ।

इत्यमया

एवमभौष्टकनसंसिद्धौ कीर्तितः सुरपादपः ।

इत्यमया च सकलजनापदिनाग्रनसुखोपायं सकलजनमोक्षमुप्यो
 पायमभौष्टकनसिद्धिसुरपादपं समस्तपुत्रवार्धनाग्रनश्च श्रीमदुव-
 मन्मसुक्तवान् । तन्ब्रामश्च तत्तदुद्धारोद्यममिति तन्मन्त्रोद्धार-
 चरौ प्रवर्ण्यते ।

Colophons of different chapters:—

34A, इति श्रीमदनवसुविष्णुविद्योतमावभारद्वाजीवनामक-रामभट्टात्म-
 बालम्भट्टकृते वदुकार्चनसंग्रहे तान्त्रिकवर्णिकाग्रनिष्ठोत्तमप्रबोधनार्चनं नाम ३४मं
 वदुकार्चनम्; 68A, भक्त्याग्रनक्षत्रं नाम द्वितीयं वदुकार्चनम्; 84B.

•कोषवचसहस्रनामपञ्चराक्षां समयावर्तनस्यविचारकथनं नाम दशमं वटुकार्पणम् ; 127A, •दिष्टविषयकथनं नाम षट्त्विंशं वटुकार्पणम् ; 160B, •शान्त्यादि-
काव्यकर्मपूजाविधानकथनं नाम पञ्चमं वटुकार्पणम् ; 194A, •संक्षिप्ततान्त्रिक-
होमप्रयोगकथनं नाम षष्ठं वटुकार्पणम् ; 232B, •वटुकर्मसूत्रसहस्रनामस्तोत्र-
संग्रहकथनं नाम सप्तमं वटुकार्पणम् ; 287B, वटुक्रीडनवस्तुकथनं नाम
अष्टमं वटुकार्पणम् ।

Works and authors quoted and referred to:—

8A, तान्त्रिकपञ्चति ; 8B, विश्वसारोद्धार ; 9A, दक्षिणामूर्तिमंदिता ;
9B, निष्ठातन्त्र ; 12A, शिवार्चनचन्द्रिका ; 29A, प्रयोगसार ; 57B, वसन्ततन्त्र ;
63B, पुरस्सरूपचन्द्रिका ; 73A, वामदेवमंदिता ; 77A, मैथिलमत ; 77B,
शिवानामसार ; 80A, कण्ठरव, मिश्रोक्ति ; 81A, काशीरामन ; 84A,
श्राद्धाचनक्रम ; 84B, शक्तिसङ्ग्रहतन्त्र ; 86A, योगपालमंवरतन्त्र ; 97A,
स्युतिचन्द्रिका ; 97B, विद्याविशारदयज्ञ ; 112B, ब्रह्मसमये विश्वसारोद्धार ;
115A, उद्गमरेखरतन्त्र ; 117B, रामचन्द्रकृतदीपदानविधिक्रम ; 136A,
भैरवतन्त्र, कुम्भरतन्त्र, ज्ञानार्णव ; 136B, दीपविधान ; 137A, उत्तरतन्त्र ;
141A, वाराहोतन्त्र ; 143B, वामकेश्वरतन्त्र ; 145A, पाशुपततन्त्र ;
146A, गृह्यागम ; 147B, तापर ; 155B, मन्त्रमार्गच्छ, शिवरहस्ये
चण्डिममंदिता ; 161A, मन्त्रदीपप्रकाशिका ; 176A, भूतभैरवतन्त्र ; 182A,
मन्त्रमहोदधि ; 183A-B, रघुस्यहसिहस्त ; 184A, तन्त्रराज, विश्वसार,
कुचार्य ; 186B, कुलमुखावतार ; 189A, आकाशभैरवकल्प ; 190A,
तत्त्वसार ; 199A, कालसङ्घर्षिणीतन्त्र ; 199B, सिद्धास्तितन्त्र ; 203A,
काविकातन्त्र ; 204B, भैरवीतन्त्र ; 205A, विश्वसार ; 209A, भैरवयामल ;
232B, ब्रह्मसमये रघुस्यहस्त ; 249A, कामलेश्वरकोटिप्रसादे तत्त्वसाररहस्य ;
261A, भिह्वराशिज्ञान ; 267A, भारदीय ; 273A, शिवानामकल्प ; 273B,
मन्त्रविशारविधान ; 280B, निम्बनाथसिद्धविरचित रत्नरत्नाकर ; 286B,
वटुक्रीडनवस्तु ।

Rāmacandra.

6467.

5805. भैरवपूजापद्धतिः । *Bhairavapūjāpaddhati.*

Substance, country-made paper. 9×5½ inches. Folia, 14, of which the first six, the 8th and the 9th have been restored on modern paper. Lines, 12. Extent in ślokaś, 350. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work lays down the procedure of worship of Vaṭukabhairava, beginning with the morning rites of the worshipper. It would appear from the colophon that the present work is based on a similar work by Kṛṣṇa Bhaṭṭa. Along with the present MS are found two Fol. containing a portion of *Bhairavasahasranāmastotra*.

Beginning:—

ॐ अखण्डानन्दोवाच विष्णोः परमात्मने ।

चित्सर्वकामकल्याणं कृतात्मगुरवे नमः ।

धौमता रामचन्द्रेण द्विधाकां प्रीतये नमः ।

क्षिपते पद्धतिः खण्डा बहुकस्य द्विवात्मनः ।

तत्र सविकल्पा साधकः प्राप्नोति मुक्त्यर्थं चोत्थाय आर्यद्वयं कृत्वा
पारो शान्तिं प्रप्ताञ्च रात्रिवाक्यं परित्यज्य चोते वाचसी परिधाय
आचम्य देवमन्दिरे गत्वा तत्र देवाद्यो उपविश्य तस्मिन्निमित्तकार्यं
पूर्वदिगावक्षिप्युष्मैः संपूज्य ततो नक्षत्रचन्द्रेणैतद्वक्त्रं सप्तदश-
वर्षिकायां सङ्कुर्वन् चेतानुवेचनादिभिर्यतः ।

Colophon:—

इति श्रीरामकृतवारेण कृतमहोक्तभैरवपूजापद्धतिः समाप्ता ।

5745. भैरवार्चपारिजातः । *Bhairvārcāparijāta*.

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folia, 51-101. Lines, 10-14. Character, Nāgara. Appearance, good. Date, Śaṃvat 1845. Incomplete.

The present MS contains chapters 9-14 as also the latter part of chapter 8. This portion deals with initiation and allied matters. One MS of the work is mentioned in *Cat. Cat.* I. 417.

End :—

इति शरितमशेषं भैरवोपासनायां
 यजनन्यायप्रतापौ शास्त्रदृष्टं विधानम् ।
 गुरुवरजसरोजाराधनाच्छभमेतत्
 कृतस्तु कृतवच्चैर्गोपनीयं चित् स्फुटम् ।
 इत्थं महापद्मकुमारवर्धः
 श्रीभैरवसिंह इति विष्णुनामधेयः ।
 श्रीभैरवस्यार्चपारिजातं
 ग्रन्थं वचनकुलपद्मविष्णुकार ।
 तं पारिजातमधिब + मरागुच्छो-
 मूलं समस्तविगमार्थविज्ञानप्रदायं ।
 भाषाप्रयोगद्वयकारकमुप्युक्तं
 यथापेक्षामनुसृतमोक्षफलं लभते ॥

Last Colophon :—

इति श्रीवचनकुलपद्मप्रणीतप्रवचनमार्तसमहारक-कुमार-
 श्रीभैरवसिंहदेवविरचिते श्रीभैरवार्चपारिजाते षष्ठ्यंशस्य
 अन्तर्गतं ग्रन्थः ।

Post-colophon Statement (in a different hand):—

संवत् १८९५ चके १०१० मिति वैशाख शुद्धचतुर्दशी मन्वे
केदारचरणीनाम्ना लिखायितं पुस्तकम् ।

Kamalākara.

6469.

5790. शान्तिरत्नाकरे मृत्युञ्जयविधिः । *Mṛtyuñjaya vidhi*
from the *Śāntiratnākara*.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia. 1-7+1-3, of which Fol. 1A contains the continuation of Fol. 3B. Lines. 12. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1866. Appearance, fresh. Complete.

This contains the *Mṛtyuñjaya vidhi* (i.e. rules for the magical use of certain *mantras* of Śiva) section of the *Śāntiratnākara* of Kamalākara bhaṭṭa (ASB. III. 2184—Fol. 220B-232A). Fol. 5A-7B contain the *Puruṣasūktavidhi* and the *dīpasthāna* found in Fol. 232A-236B of the MS of the *Śāntiratnākara*.

Post-colophon Statement:—

संवत् १८६६ भाद्रप. कृष्णप. १ तिथौ मङ्गले लिखितं गोपीनाथेन :

Anonymous.

6470.

4289B. शैवचिन्तामणिः । *Śaivacintāmaṇi*.

Substance, palm leaf. 14½ × 1½ inches. Folia, 14-53B. Lines, 3, 4, 5. Extent in ślokas, 680. Character, Uḍiyā. Appearance, good. Complete.

The work deals with the details of the worship of Śiva.

Beginning:—

प्रथम्यादौ महादेवं हिमाम्बितनयापुतिम् ।
 शैवचिन्तामणिग्रन्थो वक्ष्यते मुक्तये नृणाम् ॥
 देवं भक्ता करिवरमुखं सर्वविघ्नोपशान्तम्
 सर्वेश्वरं त्रिनयनमथो चन्द्रसदृशचित्तम् ।
 वक्ष्ये शैवसम्पन्नमिष्टिज्ञावमो प्रागर्तो वः
 प्रादुर्भावं हजिनकुलं शैवचिन्तामणिम् ॥

Colophons of the different sections:—

21A, इति श्रीशैवचिन्तामणौ शैवगङ्गादिनद्याद्यारणात्मकयनो नाम प्रथमः
 पटलः ; 29A, •शिवसन्धादिमाह्वानात्मकयनं नाम द्वितीयः पटलः ; 36A,
 श्रीकृष्णदिपङ्गाक्षरोद्धारनात्मकयनो नाम तृतीयः पटलः ; 45B, •धनश्यामादि-
 मुद्रात्मकयनो नाम चतुर्थः पटलः ; 51B, •ध्यानात्मनोपचाराद्युपनासनात्मकयनो
 नाम पञ्चमः पटलः ; 58B, •परमन्यासादि-एकाम्रवनपौठवर्धनो नाम षष्ठः पटलः ;
 69A, •काशीहिमवर्धनानि-विनियोगाभिसंस्कारात्मकयनो नाम सप्तमः पटलः ;
 77B, •दर्शनानिष्टिवराभिजितकयनो नाम अष्टमः पटलः ।

Fol. 78-83 contain a section describing the procedure
 of the worship of Śiva. This section begins:—

अथ नमस्कृत्वाविधिर्निश्चयते । अथ पुण्यतया केषिदार्तो
 हारपात्रपूजां कुर्वन्ति । तद्वयथा—
 आचम्य विधिना तत्र सामान्यार्चं विधाय च ।
 हारमण्डपानि प्रोक्ष्य हारपात्रान् प्रपूजयेत् ॥

6471.

11204B. शिवसन्धासूरीपद्धतिः । *Śivapāncākṣarīpaddhati*.

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 13. Lines 11.
 Extent in folios, 240. Character, Nāgarī. Appearance, old. O. sp. 1a.

The work lays down the procedure of the worship of Śiva beginning with the morning rites of the worshipper.

Colophon.—

इति शिवपञ्चाक्षरीपद्धति समाप्ता ।

6472.

11910D. महामृत्युञ्जयविधिः । *Mahāmṛtyuñjayavidhi*.

Substance, mill-made paper (as used in B.N.W. Railway Form No. SN. 38. VP). 10×5½ inches. Folia, 4. Lines, 11. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This lays down the procedure for the muttering of the *Mahāmṛtyuñjayamantra* for the purpose of obtaining a long life free from all diseases.

The MS belonged to one Pandit Badrinarayana Misra (Daulatganj, Chapra) as indicated by a rubber stamp and a short line on the obverse of the first leaf.

6473.

9657. मृत्युञ्जयमन्त्रजपः । *Mṛtyuñjayamantrajapa*.

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 2. Lines, 6. Extent in ślokaś, 12. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Incomplete.

This lays down the procedure for muttering the *mantra* of *Mṛtyuñjaya* which is muttered with a view to obtaining a long life free from all diseases.

6474.

11225. मृत्युञ्जयजपविधानम् । *Mṛtyuñjayajapavidhāna*.

Substance, mill-made paper. 9×4½ inches. Folia, 4. Extent in ślokaś, 12. Lines, 8. Character Nāgara. Date, 1919 V.S. Appearance, fresh. Complete.

It deals with the same topic as that of the previous MS.

Post-colophon Statement :—

लिखितं संवत् १८१६ । मिति व्याख्यानं कृतं दुष्प्रादृष्टि १२
वारं प्रबोध्य लिखितं लक्ष्मीशंकराचार्यस्य अतदिन पाठक ।

6475.

2402. मृत्युञ्जयविधिः । *Mṛtyuñjayaṛidhi*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 2. Lines, 11. Extent in slokas, 38. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured. Complete.

It deals with the same topic as that of the previous MS.

6476.

4710. [उमामहेश्वरपूजा । *Worship of Umāmaheśvara.*]

Substance, palm leaf. 11×2 inches. Folia, 10 (broken), 13-19. Lines, 5. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Fragmentary.

The portion preserved here deals with the worship of Umāmaheśvara which name occurs on Fol. 13B and 15A. *Homa* of the deity is treated in Fol. 17Bff. The prescriptions for the worship begin thus (Fol. 13A):—

इत्था पुष्पमुद्रेशस्य मूर्ति भक्त्या प्ररोप्य च ।

सुरक्षां प्रक्षिप्त्येन नमस्कृत्वा महेश्वरम् ।

वतो भ्यातामिदं शानं कृत्वा मां स्मितावनम् ।

आगतं ते नमस्कारं हृदेऽनुज्ञां समाहितः ।

मम सुखायतं वसुमेतीशेनोक्तं विभाष्य च ।
 पादाक्षय्यगते पाद्यं नमोन्तेन ह्यभ्युना ॥
 स्वधाम्नेन विभोर्वक्त्रे तेनैवायम् वीर्यकम् ।
 स्वाहान्तेन प्रिरस्यर्षे दूर्वाप्यव्यास्ततामि च ।
 वीर्यवन्ते हृदा रक्ष्वा मरुत्कलेन वा ततः ।

6477.

5523. महाकालपञ्चाङ्गम् । *Mahākālapanṇaṅga.*

Substance, country-made paper. 9 x 4 inches. Folia, 53. Lines. .
 Extent in ślokaś, 150. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1833. Appearance, good. Complete.

Colophons of the different sections.

5A, इति श्रीविश्वनाथनारोद्धातवन्ने उत्तरखण्डे मन्त्रप्रदीपिकायाः
 कानिश्चररहस्ये यडाध्यायनिर्णये महाकालपटलं नाम पटलं सम्यग्म्, चतुर्भिः
 पटलः ३४ । 13B, •महाकालपद्धतिः सम्यग्म्; 17A, •मोमहाकालपद्धतिः
 मन्त्रगर्भकवचं सम्यग्म्, धटविंशतितमः पटलः; 29B, •महाकालनृपनाम
 सम्यग्म्; 33, •महाकालशोधं सम्यग्म् ।

Post-colophon Statement :

शुभमस्तु संवत् १८३६ समवसान माघादमासे शुक्लपक्षे
 चतुर्दशीमन्दावारे नि० काश्या मध्ये के ।

6478.

10526. वटुकभैरवतरङ्गः । *Vaṭukabhairavatarang.*

Substance, country-made paper. 8½ x 3½ inches. Folia, 11. Lines.
 Extent in ślokaś, 150. Character, Nāgarī. Appearance, fresh. Complete.

This deals with the details of the worship of *Vaṭuka*. It seems to form part of a bigger work.

Beginning :—

अथ वटुकभैरवमन्त्रतरङ्गः ।
कान्तिमेधा नलारोग्येतेभ्यः प्रद्विष्यन्ति श्रिया ।
उद्धरेद्वटुकं देवं आ पदुङ्गरां तथा ॥
गुरुद्वयं पुनर्देवं वटुकं तं समर्चयेत् ।
एकविंशत्यक्षरात्मः शक्तिरसौ मनुमेतः ॥

Colophon :—

इति श्रीवटुकभैरवतन्त्रं समाप्तं ।

6479.

5917. **वटुकमालामन्त्रम् ।** *Vaṭukamālāmantra.*

Substance, country-made paper. 9½ x 5 inches. Folia, 4. Lines, 9. Extent in Slokas, 70. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

It contains a *mālāmantra* (a long *mantra*) of *Vaṭuka-bhairava*.

Beginning :—

अथ वटुकभैरवमालामन्त्रः ।
ओम्भैरवः पादादपायात् ॐ क्रीं क्रीं कूं ॐ नमो भगवते
ब्रह्मायुधभैरवाय प्रपन्नोद्यभैरवाय कपालभैरवाय घ्नू विप्रचण्ड-
हस्तिकवाहनाय पशुभूषणाय गिलि गिलि महाद्यप्रचण्डप्रणाय
कालभैरवाय क्रीं क्रीं कूं क्रीं क्रीं कः सध सध..... ।

Colophon :—

इति श्रीवटुकमालामन्त्रं सम्पूर्णम् ।

6480.

9925. [वटुकार्चनाम् । *Vaṭukārcaṇa.*]

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 7. Lines, 8. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

It deals with *puraskarṇa*, *pūjā* and *dīpadāna* in connection with the cult of *Vaṭuka*.

Beginning :—

वीर्यशेखराय नमः ।

कुशेष्ट ओगुमिष्मामि मेरुस्य महात्मनः ।

इत्येवमिति चोक्तं नाम्नामस्तोत्रस्य च ॥२॥

6481.

11344. दीपदानपद्धतिः । *Dīpadānapaddhati.*

Substance, country-made yellow paper. 9½×4 inches. Folia, 2. Lines, 7. Extent in ślokas, 20. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The work describes the procedure of offering lamps to *Vaṭukabhairava*. An extract from the *Bhairavāntara* dealing with the same topic has been described under No. 6042 above. For a description of a similar procedure in connection with *Kārtavīrya* cf. *Dīpaprakāśa* below.

6482.

11346. [उन्मत्तमेरुपञ्चाङ्गम् । *Unmattabhairava-pancāṅga.*]

Substance, country-made yellow paper. 10½×8 inches. Folia, 23. Lines, 2. Extent in ślokas, 480. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

Two sections (*paddhati* and *paṭala*) are not found here.

Colophons :—

2B, इति श्रीपारमेश्वरतन्त्रे वाराहवीपटले श्रीउक्तामैरवस्थांस्थाने गुरुवचन-
संवादे उक्तामैरववादप्रवचनकोषं सम्पूर्णम्; 7B, •श्रीउक्तामैरवस्थांस्थाने
गुरुवचनसंवादे उक्तामैरववादं सम्पूर्णम्; 11B, •उक्तामैरवचनं युग्मम्;
13B, •उक्तामैरवचनवराचं समाप्तम्; 14B, •उक्तामैरवचनकोषं युग्मम्;
22B, •श्रीउक्तामैरवचनप्रवचनकोषं सम्पूर्णम्; 23B, •वाचवल्काहृतं पञ्चाङ्ग-
पूर्वसाङ्गकोषं समाप्तम् युग्मम्। 8B, उक्तामैरवचनोद्धारं सम्पूर्णम्; 9A,
उक्तामैरवचनकोषं समाप्तम्; 10A, इति सात्त्विकध्यानम्; इति रागसं ध्यानम्;
10B, इति सामसं ध्यानम्।

6483.

6294. अजरालिपिपञ्चाङ्गमैरवप्रयोगः। *Ajarādi-*
dvipañcāṅgadbhairavaprayoga.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 9. Lines, 12,
13. Extent in ślokaś, 150. Character, Nāgara. Appearance, good. Date,
Śamvat 1953. Complete.

The work gives mainly the invocations of the Bhairavaś.

Beginning :—

अथ द्विपञ्चाङ्गरादिमैरवप्रयोगः।

अस्मिन् अमुककालेन अजरालीनां पञ्चाङ्गद्वेषपात्राणां स्थापनं
पूर्णं च करिष्ये।

Post-colophon Statement :—

संवत् १९५३ आषाढ मास ६ शुभे तिथितम् अजरापत्रमाचरी
वचनं वा माचरीवचनमात्रं कलिकावली। अमुकमुद्रणकेन
इत्यम्।

6484.

11357. शरभेश्वरपूजा । *Śarabheśvarapūjā*.

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 3. Lines, 10-11. Extent in ślokaś, 55. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

The present work gives the procedure of the worship of the Sivaite deity Śarabheśvara. The MS closes with the words 'सप्त सप्तम्'; but the *yantra* is not described. For a number of works dealing with rituals of this deity cf. Mad. XV. 8092ff.

6485.

10159. शरभपञ्चाङ्गम् । *Śarabhapañcāṅga*.

Substance, country-made paper. 7×6½ inches. Folia, 10+14+3+11+4+16 (bound in book form). Lines, 12. Extent in ślokaś, 725. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

Colophons :—

10, इति श्रीकाकाश्वर्यैरवकले शरभचरणं सम्पूर्णम्; 14, इति शरभ-
पञ्चति[?] सम्पूर्ण[?]; 3, काकाश्वर्यैरवकले शरभचरणं सम्पूर्णम्; 11, श्रीशरभपटलं
सम्पूर्णम्; 4, इति शरभतले शरभकोषं सम्पूर्णम्; 16, इत्याकाश्वर्यैरवकले
शरभचरणकामकोषं सम्पूर्णम् । नमः ।

Of the topics stated here to belong to the *Ākūśhaśraivakalpa*, the *kavaca* of the deity is found in Fol. 68B of the Society's copy of the MS of the work (No. 5895 above).

6486.

3233. [रुद्रविधिः । *Rudravīdhī*.]

Substance, country-made paper. 6½×4 inches. Folia, 22. Lines, 9. Extent in ślokaś, 280. Character, Nāgara. Appearance, fair. Incomplete.

It deals with the details of the worship of Rudra and gives an elaborate description of *nyāsa*.

Beginning :—

अथातः पश्चाद्रुद्रायां न्यासपूर्वकं अपहोमार्चनविधिं
वाच्यस्थामः ।

या ते रुद्र शिवो ननुमन्तः प्रपापकण्टिनी ।

तया वस्तुतः शैलमया शिखरेतामिवाकरोहि ।

शिवस्य नमः । त्वं अस्मिन् महत्कर्मोक्तोद्योतः भवः अथि
तेषां शिवसि स्वाहा ।

III. VIṢṆU.

Keśavācārya.

6487.

725. क्रमदीपिका । *Kramadīpikā*.

Substance, palm leaf. 19×14 inches. Folia, 76. Lines, 3. Extent in staves, 1000. Character, Bengali. Date, Śaka 1609. Appearance, old and dilapidated. Complete in eight chapters.

The present manuscript was noticed in L. IV. 1551. This is a Vaiṣṇava work which deals with the Tantric worship of Vaiṣṇava deities. It was published by Rosik-mohan Chatterji in his *Paridhātāntas-āgraha*. Attention of it with the commentary of Govinda Bhaṭṭācārya has been published in the Chowkhamba Sanskrit Series (Benares, 1947).

Post-colophon Statement :

शकाब्दाः १६०९ श्रीप्रसाददेवप्रसन्नैः लिखितमिदं । क्रम-
दीपिकेयं ।

6488.

3558. *Kramadīpikā*.

Substance, country-made paper. 14×21 inches. Folia, 60. Lines, 3. Character, Bengali. Date, Śaka 1579. Appearance, faded. Complete.

Post-colophon Statement :

शकनक्षत्रतिथौ शम्भुसप्तम्युज्जैः

कलसगर्दिभेदो वासरे भागुसुतो ।

सुप्रसन्नगणो वासकः । भक्तिसयाः

लिखितमिदमेतत् शम्भुसप्तम्युज्जैः ।

श्रीरामकृष्णदेवप्रसन्नैः पुस्तकमिदम् ।

6489.

10777. *Kramadīpikā*.

Substance, palm-leaf. 16 × 1 inches. Folio, 2-63 (with folio marks on the first five folios lost). Lines, 3. Character, Bengali. Date, Śaka 1640. Appearance, dilapidated. Incomplete.

Post-colophon Statement:—

श्रीगोपाशाय नमः । शकान्दा १५४० चैत्र ३ । हरये नमः ।

The MS begins with I. 7 and runs right up to the end. It is accompanied by eight leaves containing portions of the commentary of Govinda Vidyāvinoda (e.g., commentary on I. 1, III. 1-33, II. 15-22). There are also five leaves containing two *karikas* of Kṛṣṇa, one stated to belong to the *Padmapurāṇa* and the other to the *Kumārānanda*.

6490.

8663. *Kramadīpikā*.

Substance, country made paper. 14 × 5½ inches. Folio, 91. Lines, 13. Extent in ślokas, 4,509. Character, Nāgari. Appearance, old. Complete.

The text is accompanied by a commentary by Bhairava Tripāṭhin, another MS of which, with a different introductory verse and a benedictory concluding verse, is described in Bik. No. 1281.

Beginning of the commentary:—

श्रीगोपीजनशङ्कराय नमः । ॐ तत्सत् ।

श्रीगोपेश्वरसुखसुखधरपञ्चवेन

गोपाङ्गनामप्रतिभं प्रतिपद्य कृष्णम् ।

श्रीमद्गुरुकृतसरगोमयसुखं कुर्वे

श्रीगोपेश्वरसुखसुखधरपञ्चवेन ।

Last Colophon :—

इति श्रीविपाठिभैरवकृता [कामशेषिका-]टीप्पणी समाप्ता ।

6491.

4109. *Commentary on the Kramadīpikā by Govinda Vidyāvinoda.*

Substance, palm-leaf. 14½ x 1 inches. Folia, 92. Lines, 4, 5. Extent in Slokas, 2,700. Character, Uḍiyā. Appearance, sealed. Complete.

The author of the commentary is Govinda Vidyāvinoda Bhaṭṭācārya. The introductory portion does not agree with what has been published in the Chowkhamba Sanskrit Series edition of the work and quoted in Bik. No. 1282. It runs thus:—

तत्र तावन् प्रथमतः प्राग्विस्तृत्यस्य विज्ञानमिदमाद्यधेम्
इष्टलाभाय यत्प्रकारस्याभिमतदेवताकृतात्मकं व्याघ्रौर्वादेष्टकम्
मङ्गलमाचरन् सन्ध्यादिकं सूचयति इति केन । तस्य प्रयोजने
तावन् निःशेषदुःखनिवृत्तिमितिशयानन्दकृतमोक्षात्मकभगवत्-
सम्पत्तिः सर्वज्ञत्वादिरक्षितमिति । विषयो भगवत्समाराधन-
मनोवैषयाद्योपेयभावसम्बन्धः । अथ प्रथमस्याधो व्याख्यायते ।

कलात्तमायातवकात्तमूर्तिरिति ।

Post-colophon Statement :—

इदं पुस्तकं यादवप्रणेतारः कृतमिति ।

6492.

4108. *Commentary on the Kramadīpikā by Govinda Sarman.*

Substance, palm-leaf. 15 x 1½ inches. Folia, 62. Lines, 5, 6. Extent in Slokas, 1,300. Character, Uḍiyā. Appearance, discoloured and worn-out. Complete.

The author of the commentary is Govinda Sarman,
son of Jagannātha.

Beginning :—

यस्य पदं दास्यते नानादमसागित्तोवकमस्तननुः ।

व्याख्या पदार्थं कमपि उपदे नित्यं समो नन्दमुनाय तस्मै ॥

मुद्रां सः श्रीगुरुपुत्र-पुत्र-

स मन्त्रात्पुत्र-कपौटम् ।

यस्यानिकं सपत्तिकोटिप्रौढ-

पौटोः सदान्ति-पौटिना सः ।

श्रीमन्मन्त्राप्रभुतो धरेन्द्रो

गैदिन्दुसम्पत्तं समदौपिकायः ।

कपूरवर्णा कुलं विधेय-

पौटोपने सङ्कटः कर्तव्यम् ।

कचित् : मामेः पुराणं वाक्यम्

पुनरिदं यः पदयोर्वित्तम् ।

प्राप्त्येव शब्देन विमुक्त्यर्थे

पदं यथा देन प्रकाशितं स्यात् ॥

श्रीगुरुपुत्राकमदौपिकायः

कपूरवर्णा पदिवर्णम्

यो पद्विषयस्य विहङ्गिनेः

यो भाष्यदेवस्य विधिः प्रकाशम् ।

अथः तावन्मौष्टपत्रप्रतिवन्तद्विनिर्वाणपुष्पकविर्धितः

प्रवन्तः पञ्चमविधानार्थं प्रिष्टाचारपरिवाक्यार्थं प्रिष्टाकारः सङ्क-

मुवर्णकलायकपः सङ्कटः शमीश्वरस्यानुस्मरणपुष्पकमाश्रीर्वीर-

सङ्कटं सङ्कटमातनोः कलासमायेकादि ।

End :—

निखनं यथा प्रतिपादस्य दद्यात्तावतो नकारः स वक्तव्यो सत्ये
विनिर्वाण उपर्यपरि पौल्लभ्येव पादवर्णं निखितुः प्रतिपक्षा सत्ये

मध्यमकारेण सर्वत्र निर्वाचः । पुनश्चतुर्थपादस्य पंक्तिरथमेवा-
स्तरेण शेषःस्तरेण सप्त इयं इयं कृत्वा चतुर्थपादं लिखेत् । एवं
चक्रबन्धेन श्लोकं विलिख्य प्रतिपत्तौ ब्रह्मकारेण तृतीयाक्षरं च
पञ्चकारस्य पञ्चस्य च नाम सन्धगावाति ; जेष्ठमेव कृत्वा कस-
दौपिकेयमिति । ऊनविंशत्कारोऽयं श्लोकः ।

ओमक्वग्राहस्ततो वरेन्द्रे

गोविन्दशर्मा कसदौपिकायाः ।

कपूर्ववर्ण्यो कुरुते विशेष-

प्रदीपनं तत् ॥

श्रीकृष्णपूजाक्रम :

यो वर्धयेन्नस्य विहङ्गिरेव

सो नाशयेन्नस्य विधिः प्रमाणम् ॥

Nārāyaṇa Bhāṭṭa.

6493.

4114. माधनदौपिका । *Sūthamodīpika*.

Substance, palm-leaf. L. 11 1/2 inches. Col. 1 5/8. Lines, 7 to 10.
Extent in shlokae, 2,000. Character, Udyā. Appearance, soaked. Complete.

This deals with the details of the worship of Viṇa.
A MS of the work is fully described in L. IV, 1721.
Two MSS are noticed in Ulwar, 1529 and Peters, 4,
No. 1161.

Beginning :—

श्रीकृष्णं परमानन्दं सर्वदा नन्दयिष्ये ॥

वन्दे गुणं कृपासिन्धुं वैष्णवाचारलिङ्गवे ॥

नदाभागाद्विरोधेन मन्त्रयास्त्रानुवाकतः ॥

माधनस्य हि भावस्य दौपिकेयं प्रवक्ष्यते ॥

प्रज्ञारं प्रज्ञारं तत्त्वा सर्वज्ञास्त्रायैर्देवैः ।
 मेविनं सर्वधर्माणां कान्यकुब्जकुलोद्भवं ॥
 वक्ष्ये प्रकाश एतस्मिन् गुरुप्रियादिस्तवम् ।
 दीक्षां विना भगवतो भक्तिर्न स्यात् कथञ्चन ॥

Colophons :—

7B, इति श्रीनारायणभट्टविरचितायां साधनदीपिकायां गुरु + + +
 लक्षणः प्रथमः प्रकाशः । 16A इति श्रीनारायणभट्टविरचितायां साधन-
 दीपिकायां सेवानुक्तयो द्वितीयः प्रकाशः । 23A अष्टमः प्रकाशः । 34A,
 •चतुर्थः प्रकाशः । 36B, •पञ्चमः प्रकाशः । 47A, •षष्ठः प्रकाशः । 50A,
 इति श्रीनारायणभट्टविरचितायां साधनदीपिकायां सप्तमः प्रकाशः ।

Leaves 50B-53A contain extracts from the *Sāra-saṁgraha* *Saṁgrahā* and the *Ābhikūlottara* on the subject of the bathing ceremony of Viṣṇu

Viśvanāthasīma.

6494.

7955. **मन्त्रार्थनिर्णयः ।** *Mantrārthanirṇaya.*

Subs., once, country-made paper. 134 x 14 inches. Folia 33. Lines 7.
 Extent in *śloka*s, 500. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

It seeks to demonstrate the supremacy of the worship and *mantra* of Rāma and gives an esoteric meaning of the latter. For a Kāvya work by Viśvanātha dealing with the story of Rāma cf. *Rāmacandraṇṇika* (ASB. VII. 5255-6).

Beginning :—

तत्त्वा श्रीरामचन्द्रं सकलशुद्धविधिं कामदं वक्ष्ये तव
 श्रीरामदीपिकायां गुरुप्रियादिस्तवम् ।

श्रीमङ्कान्तकर्म सरसमतिगुर्व श्रीप्रियादासमोक्षं
 आस्थातुं (श्री) राममन्त्रं निजमतिसुखं वन्दते विश्वनाथः ।
 यतो वाचो निवर्तन्ते अप्राप्य मनसा सङ्केहादिभ्रुतिप्रतिपाद्यः
 श्रीरामचन्द्र एवातः सर्वतः परत्वं तस्य श्वास्त्यं करोमि । तनु-
 मनोवचनागोचरश्रीराम इति नामैव निर्वर्णत्वात् ।

End :—

अतो नारायणाद्यवतारो श्रीहृन्दावनविहारो परमेश्वर एव-
 मेवोपासते । ततः प्रमाद्यं
 भामस्यातिप्रियं नाम रामस्यैव सगातनम् ।
 राजनिन्दिवं गुरुद्वेष भाति हृन्दावने स्थितः ।
 इति शुक्रसंहितायाम् ।
 पूजितो नन्दगोपायैः श्रीलक्ष्मीनामि पूजितः ।
 भद्रया सहिषीभिश्च पूजितो रघुपुङ्गवः ।
 इति हृन्दावर्गं परिच्छेद्य पादभेकं न गच्छतोऽप्यदिश्वचमानि
 यच्च ब्रह्मवैवर्ते मन्त्रि तमैव एते सर्वे अवताराः सर्वेश्वर । रघुचन्द्र-
 मेवोपासते इत्यामि प्रसिद्धम् ।
 सर्वमन्त्रमहाराज सर्वेषां तमुपासित ।
 विश्वनाथस्य सर्वस्य मन्त्रराज नमोऽस्तु ते ।

Colophon :—

इति सिद्धिशीमहाराजाधिराजश्रीमहाराजाश्रीराजाभावापुर-
 श्रीश्रीतारामचन्द्रकायाभाषिकादिश्रीविश्वनाथसिंहदेवकाजी
 मन्मथविशेषः संपूर्णः ।

Post-colophon Statement :—

मुद्रमन्त्र सर्वेषां । वर्ष १९१० साल ई आश्विन ।

Anonymous.

6495.

5785. तन्त्रसारपूजापद्धतिः । *Tantrasāra-pūjāpaddhati*.

Substance, country-made paper. 7-41 inches. Folia, 18. Lines, 6.
Character, Nāgarī. Appearance, old. Uncommon.

It describes, according to the *Tantrasāra*, the procedure of the worship of Lakṣmī-Nārāyaṇa who is stated to be the deity residing in the heart of Maṇḍavācārya (श्रीमन्मन्त्रार्थार्थोद्भवमन्त्रसंघविशालिनः—Fol. 5A). MSS of this *Tantrasāra* and commentaries thereon are described under Nos. 6184-6186 *ante*.

The name of the work occurs on the obverse of the first leaf.

Beginning :-

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

वेदव्यासः । श्रीसर्वविघ्नहर्त्रेण विष्णवे नमः । (अथोदकं)

संप्रत्य गुह्यं स्थापितं वक्ष्ये पूजनपद्धतिं ।

अथोदकं च (अथोदकं च) श्रीगुरुसौम्यस्य पुण्यादिपूर्वकम् ।

सुगन्धद्रव्यैश्च पूजनमाचम्य सद्यः ।

संपाद्य सुविमर्शितं कान्तमभ्यासपादिकं ।

श्रीपादपद्मद्वयं (च) विधाय हरिमर्चयेत् ।

प्रसाद्य सारौ पादौ देवद्वारं गतस्ततः ।

पूर्वद्वारे स्थितं भक्तं वक्ष्ये विनये तथा ।

वक्ष्ये प्रसन्नैव दक्षिणधारणकौ ।

अथोदकमासीत् यस्मिन्महापाणकौ ।

अथोदकमासीत् उत्तरधारणकौ ।

अथोदकमासीत् दक्षिणधारणकौ ।

अथोदकमासीत् उत्तरधारणकौ ।

इति नाना सयुख्याय तदनुष्ठान[वाप्य तु] ।

कपाटोद्घाटनं कुर्यात् वाचयामेति मन्त्रतः ।

6496.

380. पूजापद्धतिः । *Pūjāpaddhati*.

Substance, country-made yellow paper. 15½ 3 inches. Folia, 1-26 (as marked on the right-hand margin), 7-32 (as marked in a later hand on the left-hand margin). Lines, 6. Extent in ślokaś, 450. Character, Bengali. Appearance, fresh. Complete.

This begins with a brief description of the daily rites to be performed by a Tantric worshipper, *śaśana*, *sandhyā* and *tarpana*, and goes on describing in detail the Tantric worship of Kṛṣṇa. The work is introduced as *Pūjāpaddhati* (पूजापद्धतिर्लिख्यते) and is called *pūjāpaṭalam* in a colophon on fol. 19B (इति संक्षेपपूजापटलं सम्पूर्णम्). The descriptive portion of the work (*paddhati* or *paṭala*) is followed by a number of hymns and *kāvyaś* :

ब्रह्माक्षरराजे सतशौचकलवादे श्रीगुरोः कवचम् (19B-20A), ब्रह्म-
बालबोध[?] श्रीगुरोः कवचाय (20A-B), दशतुष्टासप्तश्लो श्रीगुरोः कवचाय
(21A-B), सप्तकुमारोदये वैजोक्तमङ्गलं नाम कवचम् (21B-23B), नीलमोघ-
कमलौह[?] श्रीलक्ष्मणवराय (23B-24B), वदयामहे ब्रह्मपारदसंवादे श्रीलक्ष्मण-
राधिकाशोचम् (24B-25A), वदयामहे हरजौरीसंवादे पद्मपद्माष्टतुष्टके
सुभाषनेन्द्रीकवचाय (25B-26A) ।

6497.

121. *Pūjāpaddhati*.

Substance, country-made paper. 11½x5 inches. Folia, 12. Line
12. Extent in ślokaś, 250. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The work agrees generally, though not fully, with the one of the same name described under the previous number.

The present MS has been described in L. II. 924. Fol. 8A quotes an extract on *mānasapūjā* from the *Brahmasiddhānta*. The present MS does not mention by name the deity to be worshipped.

6498.

9610. वैश्यसन्ध्या । *Vaiśyasandhyā*.

Substance, country-made paper. 15 1/2 inches. Folia, 2. Lines, 9. Extent in Slokas, 36. Character, Nāgara. Appearance, new. Complete.

It describes the procedure of *sandhyā* as performed by a Vaiṣṇava.

6499.

9822. गोपालगायत्री । *Gopālagāyatrī*.

Substance, country-made paper. 7 1/2 inches. Folia, 2. Lines, 9. Extent in Slokas, 25. Character, Nāgara. Date, Surinam 1858 (?) Appearance, old. Complete.

It gives the Tantric Gāyatrī for the worship of Gopāla.

Post-colophon Statement.

संवत् १९०८७८ ।

6500.

2895. [श्रीसूक्तविधानम् । *Śrīsūktavidhāna*.]

Substance, country-made paper. 8 x 4 inches. Folia, 8. Lines, 11. Extent in Slokas, 90. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It describes the Tantric application of the Śrīsūkta (RV. I. 165) for securing fortune. It specially deals with

different *nyāsa*s to be performed with the different verses of the *sūkta*.

6501.

2696. *Srīsūktavidhāna*.

Substance, country-made paper. 8x4 inches. Folia, 8. Lines, 16. Extent in ślokaś, 95. Character, Nāgara. Date, Sargat 1811. Appearance, fresh but mouse-eaten. Complete.

It deals with the same topic as the one in the work described above. It is however fuller than the previous one and gives the details of the *pūjā* of the goddess Lakṣmī with the verses of this *sūkta*, as also the important Tantric rite called *purāścaraṇa* in connection with it.

Post-colophon Statement : —

संवत् १८११ । राहायका नामसंबन्धने ।

6502.

10187B. *हयग्रीवसंहिता । Hayagrīvasaṃhitā*.

Substance, country-made paper. 7x3½ inches. Folia, 1-16. Lines, 1. Extent in ślokaś, 220. Character, Nāgara. Appearance, ok. Complete.

The reverse sides of all the folia are marked on the left-hand upper corners with the letters व व. The work describes the applications of different *mantras* of Hayagrīva. The portions contained in Fol. 1-7B are metrical. This section has three colophons (Fol. 4A, 5A, 7A) according to which it constitutes chapters 1, 2 and 11 of the *Hayagrīvasaṃhitā*. The remaining portion, which has no such colophons, is in prose and quotes from works like *Śāradā* (Fol. 6B), *Mantra-samīpikā* (10A) and *Hayagrīva-saṃhitā* (10B).

8

Fol

Fol

१६२४५० ।

Subst.

Col

108

A

10

(654)

6504.

9283. *Hanumaddurga.*

Substance, country made paper. 8½ x 4 inches. Folia, 8. Lines, 6. Extent in slokas, 50. Character, Nāgari. Date, 1740 S.E. Appearance, fair. Complete.

The *mantra* as contained in this MS is smaller than the one in the previous MS.

Colophon :-

इत्यथर्वसूक्ते हनुमन्तदुर्गा समाप्तः ।

Post colophon Statement :

शके १७४० बह्मभान्यानामाले सङ्कल्पसि कृष्णतिथ्यां भाद्र-
वासरे द्वितीयप्रहरे तद्दिने मङ्गागिरिजगन्नाथधोपनासः इतिज्ञेयं
लिखितं भवानोक्त्येषु दीयताम् ।

IV. GANESA.

Anantadeva.

6505.

2234. महागणपतिक्रमः । *Mahāgaṇapati-krama.*

Substance, country-made paper, 16 x 4 inches. F. ha. 12. Lines, 8, 9.
Extent in slokas, 800. Character, legible. Appearance, old and discoloured.
Incomplete.

The present MS is described in L. X 4144. The work appears to be referred to as *Gaṇeśāsara* in the colophons. It describes the details of the worship of Mahāgaṇapati beginning with the morning rites of the worshipper.

Beginning :—

गुरुं गणपतिं दुर्गां वटुकं शिवमद्युतं .

ब्रह्माणं गिरिजां कर्णौ बाणौ वन्दे विभुतये ॥

चित्प्रकाशं गुरुं वन्दे पूर्णानन्दैकादिद्रष्टुं ।

क्षिप्रतेऽनन्तदेवेन महागणपतेः क्रमः ॥

तथादौ मान्त्रिको रजनीमुख्यामे विबुध आवाशकमाचमना-
धिकं विनाय क्षासने पद्मासने शोपविश्य क्षप्रिरिति महबदक-
कमलकर्मिकायां श्रीगुरुचरणामन्दित्वा तद् यथा ।

प्रज्ञाक्षरि नमोवाकं चित्प्रकाशाभन्दमूर्तये ।

क्षिप्राय कबलादीय गुरुकममुपेयुषे ।

क्षपकाप्रविमर्शात्वं दोषादुरसमुद्भवं ।

क्षत्रारभौठविकल्पं वन्दे गणपतिं प्रभुम् ॥

Colophons of the different chapters :—

19B, इति हार्देयसम्प्रदायिना मातृहरिकृतेन चमत्तदेवेन विरचिते
मन्त्रेश्वरसोत्सवं प्रातरादितर्पणान्तविवरणं नाम प्रथमस्कन्धः । 43B, मन्त्रेश्व-
रसोत्सवे व्यासदिनपान्तविवरणं नाम द्वितीयः स्कन्धः ।

The third chapter, which is incomplete, deals with the worship proper.

Anonymous.

6506.

1952. **मन्त्रगणेशचन्द्रिका ।** *Mantraganaśaśāndrikā.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 9. Lines, 9. In-
Extent in ślokaś. 100. Character, Nāgara. Appearance, fresh. Complete.

The MS contains the third chapter of the work. It describes the procedure of the worship of different types of Gaṇeśa: Mahāgaṇapati (Fol. 1-5A), Lakṣmīvināyaka (5A-B), Vakratuṇḍa (6B), Vidyāgaṇapati (5B-6B), Śaktigaṇeśa (8B-9B), Herambagaṇapati (9B-10A), and Haridra-gaṇeśa (10A-B). The topics generally agree with those of chapter I of the *Mantracandrikā* of Janārdana.

Last Colophon :—

इति मन्त्रगणेशचन्द्रिकायां मन्त्रेश्वरसम्प्रदायसम्प्रदायसंस्कृतोक्तानाम्

6507.

5867. **इक्ष्वाकुरमलपतिस्तव्यः ।** *Iṣṭvākuraṃalapatistavya.*

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 18. Lines, 18.
Extent in ślokaś. 200. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

It describes different types of *tarpaṇa* and *karma* with the names of Gaṇeśa for the attainment of various objects.

generally of a worldly nature, such as the bringing into subjection other people, and the like.

Beginning:—

ॐ गणेशाय नमः .

अथैकाक्षरगणपतिनमनविधिः त्र्युविचतस्रभार्गसङ्घे प्रकाशते .
त्र्युविचं तर्पणं विष्णवे अक्षयधोरसङ्घेन : नारायणोत्पत्त्यै
कृता । षट्कोटमध्ये त्रिकोणं लिखितः षट्कोटाङ्कितैतान् .
गङ्गादिचतुर्णं यद्ग : त्रिकोणमध्ये त्र्युविचं अक्षयतास्तथा नमः ।
त्रिकोटाङ्कितः इत्युत्पत्त्योऽस्तसमुदायः नमः ।

Last Colopho:—

ॐैकाक्षरगणपतिकव्यः समाप्तः .

6508.

5783. गणेशपञ्चाङ्गम् । *Gaṇeśapāñcāṅga.*

Substance, country-made paper. 19 x 14 inches. Folio, 17. Lines, 9-14
Extent in shloka, 400. Character, Nāgarī. Date, centrat 1885 and Sans
1780. Appearance, good. Complete.

Colophons of the different sections:—

4A, इति श्रीवसुधामते तन्ने गणपतिमन्त्रोद्धारविधिर्नाम पटलः समाप्तः ;
9B, •नमस्तुभ्यं विष्णवे नमः समाप्तः (1) ; 10B, •नमस्तुभ्यं विष्णवे नमः समाप्तः ;
16A, •नमस्तुभ्यं विष्णवे नमः समाप्तः ; 17A, •नमस्तुभ्यं विष्णवे नमः समाप्तः .

Post-colopho n Statement:—

अथैकाक्षरगणपतिनमनविधिः त्र्युविचतस्रभार्गसङ्घे प्रकाशते .
त्र्युविचं तर्पणं विष्णवे अक्षयधोरसङ्घेन : नारायणोत्पत्त्यै
कृता । षट्कोटमध्ये त्रिकोणं लिखितः षट्कोटाङ्कितैतान् .
गङ्गादिचतुर्णं यद्ग : त्रिकोणमध्ये त्र्युविचं अक्षयतास्तथा नमः ।
त्रिकोटाङ्कितः इत्युत्पत्त्योऽस्तसमुदायः नमः ।

6509.

10228. उच्छिष्टगणेशपञ्चाङ्गम् । *Ucchiṣṭagaṇeṣapañcāṅga.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 13, of which the first and the last are later restorations. Lines, 8. Extent in slokas, 290. Character, Nāgarī. Date, Śaṃvat 1964. Appearance, discoloured. Complete.

Colophons of the different chapters :—

2B, इति श्रीब्रह्मसमे तन्ने उच्छिष्टगणेशपटलं सम्पूर्णम् ; 3B, इति उच्छिष्टगणेशपुत्रं सम्पूर्णम् ; 6A, इति श्रीब्रह्मसमे तन्ने उमासहस्रसंघं देवगणेशवचं समाप्तम् ; 11B, इति श्रीब्रह्मसमे तन्ने उच्छिष्टगणेशहस्तामलां समाप्तम् ; 13B, इति श्रीब्रह्मसमे तन्ने हर्गौरीसम्पादे उच्छिष्टगणेश-सोत्रं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८६४ आश्विन शुक्ल १० बुधे दिने प्रालम्भात् भारतीय
श्रीब्रह्मसमेश्वरसंघस्य संस्कृतम् । काशी मोहनदास ।

V. KARPATYIA.

Premontory.

6510.

9600. प्रयोगरत्नाकरः । *Prayogaratnakara*.

Substance, country-made paper. 10 1/2 x 16 1/2 in. 21 leaves. 22 lines. Extent in Slokas, 639. Character, language, script, etc., etc., etc., complete.

The work deals in three parts with the subject of the rites in connection with the worship of Kartavirya.

The present MS contains the first three chapters of the second part of the work while MSS containing the first nine chapters of the first part and the last three chapters of the third part are found respectively in the Indus MSS (IO. IV. 2595) and the old collection of the Society (No. I. E. 54).

Several other chapters (containing the verses found *mutatis mutandis* at the end of each chapter of the work) not identified heretofore, are found scattered in different places. Thus the old collection of the Society contains MSS of the last chapter of Book II as also the first and second chapters of Book III (I. E. 52 and III. D. 68a. MSS of the first chapter of the last book have been described in ASB. III. 2412 and No. 11, p. 141.

A long list of contents is found at the end of MS No. I. E. 54 in a very corrupted form. It is quoted below with minor corrections here and there:

प्रयोगरत्नोद्यमः अथ प्रवक्ष्य विवक्ष्य भवति ।

विबोध्य वैदिक उक्तस्तु काम्ये हि + निवर्तमि तेभ्यः ।

नित्ये प्रातःकाल्यग्नं तु पूर्वं पश्चादुक्तं मन्त्राचार्यकम् ।
 सन्ध्याग्नं तर्पणवेदिग्नं ज्ञात्वाभ्युषाग्नमेतत् परं तु ।
 भूतशुद्धादिरत्नाग्नेः साहकार्यग्नमौचित्यम् ।
 मन्त्ररात्र्याग्नं योगपीठास्थग्नकम् ।
 तदेवाभ्युषाग्नं ततोऽर्घ्यादिकं ग्नकम् ॥
 निरूपितग्नं पीठपूजाग्नमन्यः पञ्चापनादिकरत्नकम् ।
 ध्यानग्नमन्यः पश्चात् उपपानौषधग्नकं ।
 आहुतर्पणग्नान्ते वलिग्नं निरूपितम् ।
 ग्नं मिथं जपादिभिः क्षोभग्नं ततः परम् ।
 अतः पूजाशेषग्नं दीपग्नमनन्तरम् ।
 विस्मरणं तत्पश्चादित्यं ग्नानि नित्यके ।
 एकस्मिन्नाग्निसंस्थानि सन्ध्या कथितानि हि ।
 वैमिक्तिके प्रथमतो ग्नं जम्भोत्सवादिभ्यः ।
 पुरश्चरगात्रं तत्पश्चात्तु त्वं वर्मणः ।
 प्रश्नार्थग्नमन्यो मन्त्ररात्र्याग्नौर्नितम् ।
 दीपग्नं तत इति मध्ये ग्नचतुष्टयम् ।
 ततो वै तु प्रवाहे स्यात् काम्यदीपग्नग्नकम् ।
 प्रथमं तद्वितीयं स्यादुत्तरगनास्थग्नकम् ।
 ततो लवणदानाभ्युषणं मन्त्रगुदीकृतम् ।
 वर्मणो पीतिग्नं स्यात् पुरौषपतिग्नकम् ।
 घटकर्तृग्नं तु परं षष्ठं सामान्यग्नकम् ।
 ततो गृष्टप्राप्तिग्नं परं चक्रास्तिवारकम् ।
 तत्पश्चाद्विजेष्टग्नं नवमं ततः ।
 अथे नाशकरग्नान्ते भूतनाशकरग्नकम् ।
 नवमिर्नोक्षग्नं स्याद् ग्नं मृत्युपञ्चरत्नम् ।
 पतुर्दशतमं ग्नं देवप्रवक्ष्यतामहम् ।
 लघ्नोत्तमग्नं विवाहाधिकारकम् ।
 ग्नं द्वात्रिंशत्तमं वापारग्नमन्य परम् ॥

मृत्युसंस्कारिणो ज्ञेयं दुष्टं धर्तुं शक्यम् ।
 मन्त्राणां भवशोकं मृतमथ द्रुते नतः ।
 भीतिश्चरत् स्यात् कल्याणावाप्तिमूलकम् ॥
 कुलस्त्रीदोषादिभिर्भयं स्यात्कलमयम् ।
 कामान्धकामं ज्ञेयं स्यात्कलमयसंशयकम् ॥
 बद्धीपाश्चर्यं ज्ञेयं स्यात्कलमयसंशयकम् ।
 संक्षेपद्वयं ज्ञेयं स्यात्कलमयसंशयकम् ॥
 प्रयोगमन्त्राणां यत्र सामर्थ्यं स्यात्कलमयसंशयकम् ।
 उपासनां भवशोकं कृतार्थकौक्यं नृणां विहितचरितम् ॥
 दुष्टं वापि सुखं वा मम स्यात्कलमयसंशयकम् ।
 मन्त्रोपयोगं ज्ञेयं स्यात्कलमयसंशयकम् ॥
 यस्याद्योतनतो सौख्यं युक्तवती मातः पित्रोमाप्तिः ।
 नमि प्रेमनिधौति यश्चकुलभूः कुमाचलो नमः ॥
 कृपासं कृतवीर्यमाद्युतपदं वाराकसो वासभू-
 क्तमादभ्युदयितः हि कैश्यपतः उपाननापदितः ॥

Beginning (of the present MS) :—

ओग्लोद्याय नमः । ओग्लोद्याय नमः । नमः ।
 नमः । ॐ कर्तव्योक्त्याय नमः ।
 राक्षसोद्योपादाकविस्तारिलतापकाः ।
 यत्र नैमित्तिकं कर्म यथासति ततोऽप्यम् ।
 यिन्नैमित्तिकमपि कर्म स्वरूपे प्रत्यवायकमन्त्रतया यथासति-
 मिति तदपि निश्चयते ।

End (of the present MS) :—

यत्र सर्वत्र एकेन यदि न निश्चितं चित्तारमाप्तिरिति
 पूर्वोक्तं । यश्चकामिन्निकम्माद्वदामादिकं युक्तमाद्यप्रवृत्ति-
 यथा चित्तारं न चयमिति संक्षेपः ।

श्रीमदोद्यत्कार्तवीर्यप्रसादात् प्रादुर्भूते प्रेमविधायाविप्रात् ।

यस्मै भक्त्यै राजसक्तोपकेकिप्रियं मन्त्रोपासना + + पि रक्षम् ॥

श्रीश्रीसीतारामचन्द्राभ्यां नमः । चतुस्रते नमः ॥

6511.

979: दीपप्रकाशः । *Dīpaprakāśa*.

Substance, country-made paper. 9x4 inches. Folia, 42. Lines, 10. Extent in Slokas, 1,100. Character, Nāgara. Date, Sauvat 1785. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. VI 2055. The work deals with the rite of dedicating lamps to Kārtavīrya. This topic also covers the first chapter of the last book of the work described under the previous number where other MSS containing the chapter are also referred to. For similar rites in connection with Vāṭukabhairava et. Nos. 6042 and 6482 above.

The date of composition of the work is given:—

इत्थं दीपप्रकाशः कुमतिविरसमो वाक्यकार्पा [६] व्याख्या

मावकीरुतपूतिर्गमनमिदमप्यप्रमाये तु ज्ञाते ।

मार्गे ज्ञाये च पक्षे निग्रिमवतिषौ बद्धभूदेवमाय-

प्रेक्षा केवापि वक्ष्यन्मभयतुलामादयाना प्रपूजे ॥ १११ ॥

Post-colophon Statement:—

संवत् १७८५ माघमासे शुक्लपक्षे । अक्षय्या १११० ।

6511A.

981: शब्दप्रकाशः । *Śabdaprakāśa*.

Substance, country-made paper. 8x4 inches. Folia, 139. Lines, 10. Extent in Slokas, 3,600. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. VI. 2056. This constitutes a commentary by the author himself on his *Dīpaprakāśa*.

Anonymous.

6512.

5720B. [अर्जुनपारिजातव्याख्या । *Arjunapārijāta-vyākhyā*.]

Substance, country-made paper. 9½ x 14 inches. Folia, 1-7. Lines, 12. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

This contains a very small portion of a commentary on the *Arjunapārijāta* of Rāmacandra Kavi, which seems to deal with the details of the worship of Kārtavīrya. The same work appears to have been referred to in *Cat. Cat.* (I. 31) under two different titles, *Arjunārcanakalpātā* and *Arjunārcāpārijāta*.

Beginning :—

तत्र विष्णुविष्णोः सकलम् । मन्त्रेति । मन्त्रस्थानौ मातङ्ग्य
तस्य वदनमिव वदनं यस्य तत् । मूर्ध्ना शिरसा प्रक्रम्य
ममकुम्भाय रामचन्द्रनामा कविः श्रीकृष्णवीर्यस्य यत्तन्मन्त्रं चादरेण
वदामि । किमर्थं मन्त्रविदुषां मन्त्रज्ञानायां सर्वोत्तमस्य
विज्ञेयते ।

Colophons :—

6B, इति प्रथमः । 7A, तिलोपं कुतसम् ।

6513.

11197. [कृतावीर्यपूजापद्धतिः । *Kṛtāvīryapūjāpaddhati*.]

Substance, country-made paper. 6½ x 3½ inches. Folia, 2-7. 4. Lines, 6. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

The portion contained in the MS indicates the procedure of the worship with different *mantras* of Kārtavīrya : the *mantra* with 20 syllables (Fol. 1), *mālāmantra* (4A), *astropasampharaṇamantra* (5A) and *mahāmantra* (5B).

6514.

3766. [कार्तवीर्यमन्त्रः । *Kārtavīryamantra*.]

Substance, country-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia 2. Lines, 13.
Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It describes the procedure of the muttering of the *mantra* of Kārtavīrya containing 20 syllables.

V. MISCELLANEOUS.

Anonymous.

6515.

3100. परमहंसपद्धतिः । *Paramahansa-paddhati.*

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia. 24. Lines. 8.
Extent in folios, 480. Character, Nāgara. Appearance, discoloured.
Complete.

This describes the procedure of the worship of Paramahansa, the Supreme Soul, beginning from the morning rites of the worshipper.

Beginning :--

ॐ ज्ञानसागर मम हृत्पथं परात्मा परमेश्वर ।
ज्ञानमन्त्रं कथं प्राप्य भवानिष्टाङ्गरं प्रभो ।
ज्ञात्वा ज्ञानं कथं ज्ञेयं वैराग्यज्ञानं भक्तिः ।
साध्यासाधनं वक्ष्यामि योगेश्वरस्य लक्षणम् ।
सुखसुखैर्विभक्तं युक्तं युक्तज्ञानरताय च ।
तीर्थयात्रादिपञ्चकं युक्तरीतिं निवेदयेत् ।

Colophon :--

इति श्रीब्रह्मसमेतं शिवपारमहंससंन्यासं श्रीपरमहंसपद्धतिः [1]

सम्पूर्णः [1] ।

6516.

3808. परमहंसपञ्चाङ्गम् । *Paramahansa-pañcāṅga.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 43. Lines,
12. Extent in folios, 1000. Character, Nāgara. Appearance, fair.
Complete.

Beginning :—

श्रीभैरवः ।

ॐ तत्समेववास्मि तुष्टोहं वरं वरय सुप्रते ।

वत्किञ्चित् [याचसे] देवि तत्ते सर्वं वदाम्यहम् ।

श्रीदेवुवाच ।

सन्तुष्टो देवदेवेश वरयोद्यास्माहं वदि ।

तदा मे त्रूहि पटलं परमहंसदेवतम् ।

श्रीभैरव उवाच ।

तत्र भक्त्यास्मि सन्तुष्टो वक्ष्यामि तव भक्तितः ।

परमहंसदेवस्य पटलं भोगमोक्षदम् ।

रहस्यं सर्वतन्त्राणां योपनीयं प्रयत्नतः ।

सर्वकामिकमौघाणि सर्वकं मम सुन्दरि ।

परमः परमो हंसो देवदेवो महेश्वरः ।

भक्त्यानां मोक्षदो हंसो निष्कलश्च निरञ्जनः ।

चतुर्विंशत्यक्षरोयं मन्त्रास्मा मन्त्रविग्रहः ।

सर्वमन्त्रात्मको हंसः सर्वदेवमयः परः ।

सर्वयन्त्रेश्वरो हंसः सर्वमन्त्रेश्वरः प्रभुः ।

सर्वतन्त्रात्मको देवः सर्वकर्मनिवर्तकः ।

तेनेदं कण्ठे विन्दं तेनेदं पादौ ते वज्रम् ।

तेन संक्रियते विश्वं विग्रहास्तुष्टोद्यात्मकम् ।

मन्त्रं देवस्य तस्याहं जपामि सततं प्रिये ।

मन्त्रं तस्याहमर्चामि धारये कवचं प्रिये ।

तथा नास्ति तद्वत्तु त्वत्तु पठाम्यहम् ।

पञ्चाङ्गमेतदस्याहं रक्षामि दिश्वित् सरा ।

Colophons of the different sections :—

3A, इति श्रीवज्रयामये तन्त्रे वरजहंसपटला समाप्तः ; 28B, इति

श्रीवज्रयामये विरचिता परमहंसपञ्चाङ्गि समाप्ता ; 41B, इति श्रीवज्रयामये तन्त्रे

परमहंसोपाख्याने प्रकाशितमैत्रेयसंवादे परमहंसनामसहस्रं सम्पूर्णम्; 43B,
इति उपनामके तन्त्रे परमहंसपञ्चाङ्गे परमहंसस्तोत्रं सम्पूर्णं समाप्तम् ।

The *Kavaca* (28B-30B) has no colophon.

6517.

9641. [परमहंसविधिः । *Paramahansa-vīdhī*.]

Substance, country-made paper. 10½ inches. Polia, 26. Lines, 8.
Extent in Slokas, 200. Character, Nāgarī. Appearance, good. In-
complete.

This contains a *gaurī-stotra* (which agrees with the
stotra occurring in the *gaurī-pañcāṅga* described below;
a description of the procedure of the muttering of
paramahansa-mantra, and the *paramahansasahasranāma*,
which agrees with the one occurring in the *paramahansa-
pañcāṅga* described above.

Colophons of the different sections :

6A, इति श्रीकृष्णामले परमहंससहस्रं गौरीकल्पे उनामहेश्वरसंवादे
गुरुस्तोत्रं समाप्तं सम्पूर्णमख्यः । 10B, इति परमहंसन्यासध्यानं समाप्तम् । इति
गौरीकल्पे ईश्वरेण उमा प्रति वक्तव्यं सम्पूर्णम् ।

The *sahasranāma* which is incomplete has no colophon.

6518.

9487. गुरुपञ्चाङ्गम् । *Gurupañcāṅga*.

Substance, country made paper. 10½ inches. Polia, 32. Lines, 7.
Extent in Slokas, 315. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

Colophons of the different sections :

4A, इति श्रीकृष्णामले तन्त्रे गुरुपटलः समाप्तः । 10A, श्रीगौरीसंवादे
श्रीगुरोर्निबधूनायइति समाप्ता । 16A, इति श्रीविष्णुनाभोत्तरे श्रीगुरुवचनं

समाप्तम्; 25B, इति श्रीब्रह्मसंहिते तन्त्रे महात्मनसादे श्रीगुरोर्मेकगर्भेचतु-
र्नामकोत्तं समाप्तम्; 32A, इति श्रीब्रह्मसंहिते तन्त्रे परमरहस्ये उमाहरसंवादे
श्रीगुरोः स्तोत्रं समाप्तम् ।

6519.

3186. प्रणवकल्पः । *Pranavakalpa*.

Substance, Machine-made paper. 12x8 inches. Folia, 15. Lines,
10. Extent in slokas, 270. Character, Bengali. Appearance, good.
Complete.

All the topics except the last one are found to be extracts from the *Pranavakalpa*, stated to belong to the *Skandapurāṇa* (A.S.B., V 3867-70, L. VII. 2290). The work relates to the cult of *pranava* or the syllable *om*.

Colophons of the different sections:—

3A, इति श्रीप्रणवकल्पे प्रणवस्तवराजः समाप्तः; 4A, •प्रणवकवचं
समाप्तम्; 4B, •प्रणवपञ्जरं समाप्तम्. 6A, •प्रणवचूडयं समाप्तम्, 7A,
•प्रणवचूडयं समाप्तम्; 8A, •प्रणवागुच्छतिः समाप्ता; 9A, •श्रीकागलः
मालिकामयं समाप्तम्; 10B, •प्रणवमालामयं समाप्तम्; 12B, •देवाश्व-
संवादे प्रणवगोता समाप्ता; 14A, •प्रणवाक्षोक्तं इत्यत्र समाप्तम्; 14B,
•प्रणवबोधप्रदं समाप्तम्; 15A, इति मायलिकान्नं यत्नोत्तम् ।

It will be noticed that the *Pranava-hṛdaya* occurs twice.

6520.

4633. अजपाजपक्रमः । *Ajapājapakrama*.

Substance, country-made paper. 13x3 inches. Folia, 2. Lines,
Extent in slokas, 30. Character, Bengali. Appearance, discoloured.
Complete.

The MS seems to contain an extract from a digest which quotes from the *Kulamālavatāra*. This extract

deals with the muttering of the *ajapāmantra*. The two MSS described below also treat of the same topic though in different words.

Beginning :—

अजपापपक्रमः । कुण्डली । सन्धावन्दनं कृत्वा अजपाधनं
कुर्वन् । यथा हंसः सोऽहमिति पक्षकैः प्राणाद्यामनस्यं कृत्वा
अजपागायत्रीमन्त्रस्य ध्वनिः हंसध्वनौ यमः ।

Colophon :—

इति श्रीशङ्कराचार्यकृतकुण्डलीवतारे अजपापक्रमः ।

6521.

7118. [अजपापद्धतिः । *Ajapāpaddhati*.]

Substance, country-made paper. 11×5 inches. Folio. 2. Lines, 13. Extent in ślokas, 50. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

6522.

7086. [*Ajapāpaddhati*.]

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folium, etc. Lines, 21 in all. Character, Nāgarī. Appearance discoloured. Incomplete.

6523.

3271. [महावाक्यविधिः । *Mahāvākyaividhi*.]

Substance, country-made paper. 9×5 inches. Folio, 2. Lines, 11. Extent in ślokas, 36. Character, Nāgarī. Appearance, old and discoloured. Complete.

It describes the Tantric procedure of the muttering of Vedic texts concerning the relation between the supreme and the individual soul.

Beginning:—

अथर्वमन्त्राकारं ध्यात्वा नैव पराचरन् ।

तत्पदं दर्शितं नैव तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

अथ महाशक्तिमन्त्रस्य चतुष्टयः शिरसि । अथर्वमाययो-
क्त्यः मुखे । परमात्मा देवता हृदये । चं योजं गृह्ये । नः
शक्तिः पादयोः । लोचं लौकिकं मन्त्राङ्गे । मम अविद्यानिवृत्तये
अथर्वप्रतिमोक्षार्थे अये विविद्योगः ।

6524.

2170. गन्धर्वराजमन्त्रविधिः । *Gandharvarājamantravidhā.*

Substance, country-made paper. 9½×4 inches. Folium. 1. Leaves, 17 in all. Extent in slokas, 17. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

It describes the procedure of worshipping Viśvāvasu, the Gandharva, and muttering his mantra for the attainment of beautiful daughters.

Beginning:—

अथ गन्धर्वराजमन्त्रविधिः । आथर्व्यं प्राजापत्यस्य देवकालो
संकीर्णं मम ईक्षितकन्याप्राप्तये ईक्षितकन्याप्रदश्रीविश्वामित्रमन्त्र-
राजदेवताप्रोक्तये श्रीविश्वामित्रमन्त्रराजमन्त्रवचनं करिष्ये ।

End:—

गुह्याविगुह्यमोहात् तं प्रजापत्यमवृणुते अथम् ।

किञ्चिन्नैव तु मे देव त्वत्पदादानमहाप्रभो ।

C. WORKS DEALING WITH PARTICULAR RITES, MUDRĀS,
YANTRAS, ETC.

I. DĪKṢĀ.

Jagannātha.

6525.

10053. क्रमदीक्षा । *Kramadīkṣā*.

Substance, country-made paper. 11 x 6 inches. Folia, 1-40, 46 with-
out any number. Lines, 12. Extent in ślokas, 796. Character, Nagari.
Appearance, good. Complete.

It deals with the details of initiation with special
reference to Kramadīkṣā. It quotes from and refers to
many Tantra works, such as, Bhattatantrarāja (Fol. 1),
Śārada (3A), Somaśāmbhu (4A), Tantrasāra (4B, 6B, 12A),
Viṣṇuyāmala (11A), Prapañcasāra (19A), Mahānirvāṇa-
tantra (18A, 20B, 21A, 21B, 23A), Dīpikā (22A, 22B,
23B) etc. The work seems to come to an end in Fol. 37B,
the remaining portion containing mantras of various
deities. There is, however, no colophon in the MS.

Beginning :—

नमो श्रीकालिकामन्दं परमात्मन्निर्मलम् :

तस्य शिष्यो जगन्नाथः क्रमदीक्षां वितन्वते ।

तथाहो क्रमद्विषयम् ।

सहस्रनामम् ।

आदौ च कालिकामन्त्रं तदन्ते तारिकीमनुं ।

अष्टोत्थात् सन्दरोमन्त्रं क्रमदीक्षां प्रकीर्तिता ।

इत्युक्तम् ।

आदौ च तारिकीमन्त्रं तदन्ते कालिकामनुं ।

अष्टोत्थात् सन्दरोमन्त्रं क्रमदीक्षां प्रकीर्तिता ।

Sukadeva.

6526.

5750. कर्मपूर्वदीक्षापद्धतिः । *Kramapūrnādīkṣāpaddhati.*

Substance, country-made paper. 10½×4½ inches. Folia, 38. Linee,
8. Extent in ślokas, 570. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1904.
Appearance, discoloured. Complete.

It deals with Kramadīkṣā as well as Pūrnābhiṣeka.
Though called a *paddhati* it contains both *pramāṇa* and
prayoga.

Beginning :—

प्रज्ज्वालयन्तु देवी विन्ध्यवासिनीदशम् ।
त्रिक्रमादिब्रह्मपात्ररिपुकाण्डमुद्धराम् ।
भजतामुद्यतारायाः पादपङ्कजादिना ।
संक्षेपात् पुर्यदौद्याया लिख्यते द्वापदकर्मम् ।
अथ संक्षेपतत्कारायाः पूर्याभिषेकविधिः ।
सङ्गाविद्योपासकानां पूर्याभिषेकस्यावष्टकालमुक्तं भैरवधामते ।

End :—

पारिजातानन्दनामः कर्मपूर्याभिषेकने ।
सन्निवद्धा पद्धतिरस्य गुह्या गुह्यकर्मणे ॥ १ ॥
अथवा कर्म कुर्वन्तु दीक्षामन्त्रप्रविधिना ।
च(त्)त्तुर्धं श्रोत्रयन्त्रात् वचसां वर्मभेरिनाः ॥ २ ॥
ह्रासताः पुष्पवत् पूर्यां त्रिक्रमादिब्रह्मपतेः ।
त्रिक्रमवष्टकालः पुष्पपात्रैस्तुभते[१] ॥ ३ ॥
प्रज्ज्वालयन्तु देवादिदिहद्वादिभिरासिनी ।
धर्म[१]धर्मपरिभाषं विदध्याद् विन्ध्यवासिनी ॥ ४ ॥

Colophon :—

इति श्रीविष्णुपाश्चात्त्यसिद्धदेवप्रकाशिता कर्मपूर्वदीक्षा-
पद्धतिः समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

मासाया मासोवने मासे कायुयमासे मुकपत्रे नवव्यां विवासे
नं १८०४ :

Anonymous

6527.

1632. [दीक्षाविधिः । *Dīkṣāvidhi*]

Substance, country-made paper. 10 1/2 x 4 inches. Folia, 17. In 2 vols., fol. 1-16 are written in one hand, fol. 17-28 in another. Lines 10-13 fol. 16) and 12-13 (in fol. 17-28). Extent in slokas, 600. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

It deals with various types of initiation such as, Kriyādikṣā (20B), Varṇa° (21A), Kalāvati, Svarasat, Drg°, Vedha° (21B), Śakta°, Śāmbhavi° (23A), Yāruṣa, Pañca-pancika°, Carapa° (23B), Medhā, Kausiki, Purnābhiseka (24B).

6528.

6062. दीक्षाप्रयोगः । *Dīkṣāprयोगः*.

Substance, country-made paper. 6 1/2 x 4 1/2 inches. Folia, 1-1. Lines, 10. Extent in slokas, 45. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

It gives a short description of the procedure of initiation of a śakta worshipper.

6529.

6083. अभिषेकपद्धतिः । *Abhisekapaddhati*.

Substance, country-made yellow paper. 16 x 2 1/2 inches. Folia, 2-6. Lines, 8. Extent in slokas, 170. Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

The present MS has been described in L. IV. 1536. It describes the procedure of Mālāsamskāra (2B), Kavacasamskāra (2B), Śāktābhiseka (2B-5A) and Pūrṇābhiseka (5A-6B).

II. PURASCARANA.

Gopinātha Pāṭhaka.

6530.

10193 पुरस्करणविधिः । *Purascaranavidhi*.

Substance, country-made paper. 14 x 10 inches. 18 lines. 6008. Extent in ślokas, 100. Character Nāgari. Date Samvat 1851. Appearance old and discoloured. Complete.

The work deals with *Purascaranam* as well as with incidental matters like *dikṣā*, requirements of a guru, and a śiṣya, purification of mantras, etc.

Beginning:—

शिवदीक्षं गृह्णन् नत्वा पुरस्करणमुच्यते ।
विमनेन [क] सिद्धः स्यात्सत्त्वो रश्मिप्रतिरदि ॥
इत्यवस्थितया संप्रति ततः संक्षेपतस्तार्दयं वक्ष्ये ।

End:—

श्रीगोपगोपात्मनः प्रणमि
ज्ञानन्दरूपं परमात्मनस्तुम् ।
यस्य प्रसादेन तमाश्रिता ये
ज्ञानन्दपूर्याः प्रभवन्ति निताम् ।
नावायज्यान् समालोक्य श्रीमान् गोपीनाथकृतौ ।
पुरस्करणविधिं सत्यं साधकार्यमपीकृतम् ॥

Colephons of the different sections:—

4B, इति शैवमाधवपाठकाभिहितसुतशैवगोपीनाथपाठकाभिहितविरचिते
पुरस्करणविधौ संक्षेपरीत्याविधिः ; 12B, शिष्यपरीक्षादिः सर्वविधिः ; 18B,
इति श्रीमत्पुत्रमहोदयपरिभाषकाचार्यश्रीमद्गोपाकाश्रमपूज्यपादज्ञपाकटाशाखादित-
परमात्मैकरचशैवमाधवपाठकाभिहितसुतशैवगोपीनाथपाठकाभिहितविरचितः
पुरस्करणविधिः समाप्तः ।

Post-colophon Statement :—

सुभमस्तु । श्रीगङ्गाशास्त्री वसः । जेठमासे शुक्लपक्षे तिथौ
पूर्वभाषा भौमवासे श्री संवत् १८८२ ।

Devendrāśrama.

6531.

9062. पुरश्चरखण्डिका । *Purascarnaxandrikā.*

Substance, country-made paper. 10.53½ inche. Folia, 79. L. 8-10. Extent in shikas 1,000. Character, Nāgara. Appearance, red and discoloured. Complete.

The work deals with *Purascarnax* and matters connected with it. A MS of the work has been described in L. VII. 2399.

Beginning :—

प्रथम्य भागकोभागं देवेन्द्राश्रमसमीपता ।
क्षिपते मन्त्रपदाकां पुरश्चरखण्डिका ।
अष्टोत्तशतश्लोकान्निपातद्वया विशेषतो मर्त्यकचक्रवर्ती ।
उपासनायां हितहेतुभूतां पुरश्चर्यां यो विशदोक्तरोति ॥
कन्त्येव मन्त्रशास्त्रे बहवो निबन्धास्तथापि सुविशिष्टैः ।
मन्त्रोपासनविशेषैर्बहुतया खण्डिका भवति ॥

End :—

तन्मात्रि जैमिनि-कणाद-पतञ्जलीनां
श्रीसायनीतमवराहविद्याविनीषात् ।
तात्त्विका नामरुद्रोः कविनां कृतिं यो
वेदं च वेद छन्दसा दृष्टवन्मया ॥

(677)

नेनेयं दयिता माता साकृद्ययं प्रोक्तम् ।
कच्छे विभूषणं भूषा ३ प्रभाषादिना मते ।
इति सकलसङ्ख्यायां पद्यसङ्ख्या ६३५ ।
सर्वांगमात्रादिना श्रीदेवेन्द्राचार्यस्य सङ्ग्रहे ॥

Colophons:—

43B. इति श्रीपद्मसर्गसप्तविंशत्यध्याये श्रीविवेकानन्दसमुच्चयटीकायां
देवेन्द्राचार्यकृत्यायां पञ्चाशद्विंशत्यध्याये अन्तर्गता । ॥ ३॥ श्रीदेवेन्द्राचार्यसङ्ग्रहे ॥
मोक्षरविः समाप्तः ॥ पद्यसङ्ख्या ६३५ ।

6532

4112A. *Parasharagadika*.

Substance, palm-leaf. 14½ x 1 inch. 175, 144, 120, 80, 100
pages. Extent in Shlokas, 1,990. Character: Shill. Appendix: none. Condition:
as received. Complete.

Cambridge, Mass.

6533.

4112B. *पुष्करणीपिका* : *Parasharagadika*.

Substance, palm-leaf. 14½ x 1 inch. 175, 144, 120, 80, 100
in Shlokas, 2,400. Character: Shill. Appendix: none. Condition:
Complete in five chapters.

MSS of the work have been described in HPR. U
127 and Mad. Tr. (R. No. 1105). The former MS gives
1512 S.E. as the date of composition of the work.

Post-colophon Statement:—

समाप्तोऽयं ग्रन्थः ... विविकसप्तविंशत्याचार्यस्य ।

॥ ३ ॥

(678)

Harakumāra.

6534.

1732. पुरश्चरखबोधिनी । *Purascarakabodhini*.

Substance, country-made paper. 18½ x 4½ inches. Folio. 1 to 80+2 containing a table of contents. Lines, 3. Extent in ślokas, 4,400. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete in eight chapters.

This is a comprehensive work dealing with the details of *purascara*. The author, a well-known member of the Tagore family of Calcutta, father of late Maharaja Sir Yashodraochar Tagore and grandfather of Sir Mahatma Pradyot Kumar Tagore, composed the work in 1735 Śaka or 1813 A.D. An edition of the work in Bengali characters was published in Calcutta (1903).

Anonymous.

6535.

6081. पुरश्चरखविधिः । *Purascarakavidhi*.

Substance, country-made paper. 7 x 4½ inches. Folio. 1. Lines. Extent in ślokas, 40. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

This gives a brief description of the procedure of the rito.

III. HOMA.

Caturbhajicārya.

6536.

6381B. नित्यनैमित्तिकतान्त्रिकहोमः । *Nityanaimittika-
tātrikahoma.*

Substance, country-made paper. 10½ x 15 inches. Folia, 2. Lines, 14. Character, Nāgara. Appearance, fair. Incomplete.

It describes the procedure of *tāntrika homa*. Fol. 7B contains the whole of the *prāmūṣa* section and a very small portion of the *prayoga* section of the *Yonura-saṃskāra* described below (6590).

Colophon:—

इति श्रीप्रविद्यान्वयवतीर्ण श्रीपद्मनाभार्योमिषिक्त इतिहोम-
चार्योमिषिक्तवागवत्यावतीर्ण श्रीचतुर्मुखाचार्यविरचितो नित्य-
नैमित्तिकतान्त्रिकहोमः समाप्तः ।

Anonymous.

6537.

10684. होमविधिः । *Homavidhi.*

Substance, country-made paper. 16½ x 4 inches. Folia, 2. Lines, 8. Extent in *śloka*, 60. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete.

This describes the procedure of *Hōma* meant, as is stated at the end, specially for the *Vaiṣṇavas*.

Beginning :—

अथ अग्निस्थापनम् । ततश्चिन्तयित्वा पञ्चमन्त्रेण धूमिमुद्रां विधाप्य
वचाविधिं प्वातयमुद्रां कुर्यात् । तामावाधौ कुर्यात् । मूलमन्त्रेण
प्राणायामादिभिरु कुर्यात् । गुरुं खाद्यां च पूजयेत् ।

End :—

वैष्णवाचार्यं होमो गोपात्रेषु विधीयतः ।
तद् भस्म चारुचैत्रिणं संयताका सद्यश्चरे ।

Colophon :—

इति होमविधिः समाप्तः ।

6538.

7824. कुण्डकल्पद्रुमटीका । *Kuṇḍakalpadrumatīkā*.

Substance, country-made paper. 10½ x 5 inches. Folia, 11. Lines
11. Character, Nagari. Appearance, discoloured. Incomplete.

This agrees with what is described as a commentary
on the *Kuṇḍakalpadruma* of Mādhava Śūkla (ASB. II
1106). It runs up to verse 58 of the work and quotes
frequently from Tantra works.

IV. MAGIC RITES

Śrīkṛṣṇa Vidyābhāṣya.

6539.

3881. षट्कर्मादीपिका । *Ṣaṭkarmādīpikā*.

Substance, country-made paper. 17 x 34 inches. Folia, 18. Lines, 5.
Extent in śloka, 1,400. Character, Bengali. Appearance, fair.
Complete in nine chapters.

The work deals with the six black rites of the Tantras.
It was published in Bengali characters by R. Chatterji
(second edition, Calcutta, 1938 B.S.).

Post-codophon Statement :—

श्रीभवानोपसादश्वमेधः एकत्र साक्षात् ।

Srinātha.

6540.

244. कामरत्नम् । *Kāmaratna*.

Substance, country-made paper. 17 x 34 inches. Folia, 18. Lines, 5.
Character, Bengali. Appearance, old. Incomplete.

MSs of the work have been described in L. II. 991
and IO. IV. 2034. The present MS contains the first
three chapters of the work which is complete in 15 or 16
chapters. The work deals with the six black rites of the
Tantras as well as other magic rites.

An edition of the work has been published by the
Lakshminarayana Press (Kalyan, 1842 S.E.). The
edition attributed to Nityanātha.

(682)

6541.

2529. *Kāmaratna.*

Substance, machine-made paper. 13 × 4 inches. Folia, 79. Lines, 6. Extent in ślokaś. 1,240. Character, Bengali. Date, Śaka 1905. Appearance, fair. Complete in 15 chapters.

Post-colophon Statement:—

প্রকাশ্য: ১৮০৭। সমাপ্তিওঁ পঃ।

6542.

8106. *Kāmaratna.*

Substance, country-made paper. 13½ × 3½ inches. Folia, 82 with 6. first three leaves missing. Lines, 8. Extent in ślokaś, 1,900. Character Bengali. Incomplete at the beginning.

The present MS, which contains an inflated text, runs up to the end of the 15th chapter.

Post-colophon Statement:—

বীরামগোবিন্দদেবপ্রণীতঃ স্বাক্ষরঃ প্রকাশ্যঃ। মুদ্রকঃ
প্রকাশ্য: ১৮১৭। অক্ষিপত্রঃ দ্বিছগারিমল্লকারিকারী বঃ
অপুত প্রকাশ্যঃ ১৮১৭। ১৮১৭।

6543.

10153. *Kāmaratna.*

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 1-15+0-1 of which Nos. 12 and 57 are missing. Lines, 9. Character, Nāgara. Date, Śaka 1925. Appearance, some portions old and some portions new. Incomplete for a few folia.

The MS was complete in 16 chapters.

Fol. 1-15 and 59-122 are later restorations. The date of copying belongs to one of these restored portions.

6544.

10152B. *Kāmaratna*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia. 16B-55. Lines. 11. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

The present MS contains chapters 12-16 inclusive.

Post-colophon Statement:—

श्रीसंवत् १८७२ मत्स्योत्तममासे भाद्रपदमासे शुक्लपक्षे अष्टम्यं
सौमवारे काशीमध्ये प्रकाशनात् उपर लिखितं ठाकुरगण-
रामादुष दासः ।

6545.

10948. *Kāmaratna*.

Substance, country-made paper. 12×5 inches. Folia. 78. Lines. 10. Extent in ślokas, 1,200. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete in 15 chapters.

Nityanāthasiddha.

6546.

3081. *रसरत्नाकरः* । *Rasaratnākara*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia. 21. Lines 9. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Samvat 1872. Appearance, fair. Complete in five chapters.

This, as also the following two MSS, contains what is called the *Siddhahāṇḍa* (or portions thereof) of the *Rasaratnākara* attributed to Nityanatha or Nemanatha (Ulwār

2308), son of Pārvaṭi and Śaṅkhagupta (Uṅwar 1665). The work is stated, in the beginnings of the *Rasakhanda* (Venkateswar Steam Press, Bombay) and *Rasendrakhaṇḍa* (Bik. 1430), to be complete in five khaṇḍas. But there is no reference to the *Siddhakhanda* in the list of khaṇḍas enumerated in the above two places. It is however mentioned instead of *Mantrakhanda* in *Cat. Cat.*, II, p. 116. The present MS, as well as the two following, agrees with the MS described in HPR. I. 308. The work deals with the black rites.

Beginning:—

ॐ यः श्रान्तः परमोऽदयः परश्चिवः कंकालकालान्तको
 ध्यानतोतमवादिनित्यविचयः संकल्पसंकोपकः ।
 कामाक्षान्तरभासकः समरतः सर्वान्तरा बोधकः
 सोऽयं सर्वमयो दशानु जगतां विद्याविसिद्धयन्त्रम् ।
 अथ सर्वजनवशम् ।
 एकचित्तः स्थितो भक्तो मन्त्रं जप्त्वापुनरप्यम् ।
 ततः क्षीमयते लोकान् दर्शयति तदायकः ।

Colophons of the different chapters:—

6A, इति श्रीगार्जनीपुत्रनिबन्धनलिङ्गविरचिते रसरत्नाकरे सिद्धयन्त्र
 रत्नान्तरोद्गारे सर्ववैद्याविरचितवर्णं नाम प्रथमोपदेशः ; 10B, •मिहिरयन्त्र
 मन्त्रवारे आकर्षकादिकमन्त्रं नाम द्वितीयोपदेशः ; 16A, •मोक्षनारिद्रहमेव
 विवारणं नाम तृतीयोपदेशः ; 19A, •कौतूहलं नाम चतुर्थोपदेशः ; 21A,
 •वशिष्टोपायं नाम पञ्चमोपदेशः ।

Post-colophon Statement:—

कराचरविष्णुमित्रेणैव मेवमाख्यते पञ्चेष्टमीति वाचिन्वदामहे
 विक्रमसिद्धं सुखनारिद्रहमेवम् ।

(685)

6547.

9930. *Āśvantaśāstra*

Substance, country-made paper. 10 1/2 inches. Folio 11. Lines, 8.
Extent in ślokas, 225. Character, Nāgarī. Appearance, good. Clean plate.

The present MS contains two chapters and a portion of the third.

6548.

10336. *Āśvantaśāstra*

Substance, machine-made modern paper. 10 1/2 inches. Folio 11.
Lines, 9. Character, Nāgarī. Appearance, good. Clean plate.

This MS contains three chapters and a portion of the fourth, running as far as the middle of Fol. 18A of the MS described under No. 6546. The introductory verse in this MS is different from the one found in the other MSS described above.

Beginning:—

ज्ञानिना निरुपायं विविधं लब्धमायम्
निद्रलक्षं विवर्द्धयेत्तद्वदं नृपकर्मभट्टः

6549.

10339. *Rasatantrikā*

Substance, country-made paper. 9 1/2 inches. Folio 11. Lines, 12, 13. Extent in ślokas, 600. Character, Nāgarī. Appearance, old. Complete in 14 chapters.

This and the following MS contain what is called the *Mantrakhaṇḍa* of the work. It agrees with the MSS described above only in respect of the introductory verse

and some portions here and there. The topics however are generally identical or of the same nature.

Colophons of the different chapters :—

8B, इति श्रीपार्वतीपुत्रनित्यनाथसिंहविरचिते रसमाकरे मन्त्राख्ये मन्त्र-
साधने नाम प्रथमोपदेशः ; 11A, •सर्वलोकवशोकरम् नाम द्वितीयोपदेशः ;
12B, •राजवश्यापनिवारम् नाम तृतीयोपदेशः ; 16B, इति श्रीवशादि-
दावजान्तं नाम चतुर्थोपदेशः ; 18A, इति पतिवशं नाम पञ्चमोपदेशः ; 19B,
इति श्री० व्याकर्षणं नाम षष्ठोपदेशः ; 25A, इति श्रीमहात्मनः नाम
षष्ठोपदेशः ; 27A, इति श्री० शोकाटनं नाम सप्तमोपदेशः ; 27B, इति
श्री० मारणं नाम अष्टमोपदेशः ; 28B, इति श्री० ज्ञाधिकरणं नाम
एकादशोपदेशः ; 31A, इति श्री० यज्ञश्रेयनिवारम् नाम द्वादशोपदेशः ; 32A
इति श्री० कौतुकहृदयानं नाम त्रयोदशोपदेशः ; 31B, इति श्री० परिणी-
साधने नाम चतुर्दशोपदेशः ;

6550.

8413. *Vasudharmasūtra*

Substance, country made paper. 9½ x 4 inches. Folio, 12. Lines 10.
Character, Nagari. Appearance, fair. Incomplete.

This MS contains only the thirteenth chapter which agrees with the same chapter of the MS described above.

Rājārāma.

6551.

3463. वशकार्यमञ्जरी । *Vasakāryamāñjarī*.

Substance, machine-made paper. 12½ x 4 inches. Folio, 14 to 15.
Fol. 26 missing. Lines, 8-11. Extent in slokas, 1,400. Character, N. P.
Appearance, good. Incomplete.

The work deals with the six black rites of the Tantras. The present MS contains the description of the procedure of five of these six rites with the help of the *mantras* of various deities.

Beginning:—

प्रणम्य सच्चिदानन्दं शुभं तद्वत्सर्कपकम् ।
 भद्रकालौ ततो गत्वा श्रीराजारामप्रसन्नम् ॥
 क्रियते विद्वां प्रीत्यै वप्रकार्यस्य मङ्गरो ।
 कोषाञ्जल्यौ कथनं वसन्तौ दृष्टिं दृष्ट्वौ दितितं प्रसन्नीम् ।
 भौमं नन्दनौ प्रणमामि विद्यां शोभयमाणां क्षुब्धोदकालौम् ॥
 नैमित्तिकाणि काम्यानि निमतन्ति यथा तथा ।
 तथा तथैव कार्यणि न कालस्तु विधायते ॥
 शान्तिवप्रसन्नानि विदेवगोष्ठाटम् तथा ।
 मारुतान्ताणि शंसन्ति वदन्त्येकानि मरीचिकाः ॥

Colephons of the chapters:—

5A, इति श्रीराजारामतर्कवैरागौशमद्वैतार्थविगृहितायां वटकर्ममङ्गरी
 सामान्यविधिः प्रथमः पटलः । 27A, वटकर्ममङ्गरी शान्तिविधिर्द्वितीयः
 पटलः ।

There are no further chapter-colophons of this type though there are sections on some more black rites such as वप्रोक्तम् (27A-35B), सामान्य (35B-42B), विदेवम् (42B-44B) and उष्ठाटम् (44B-49).

Rāma Vājapeyī.

6552.

8293. निधिदर्शनम् । *Nidhidarśana*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 9. Lines, 9. Extent in folios, 135. Character, Nāgara. Date, Samvat 1961. (Copied from a MS dated Samvat 1695, Śaka 1580.) Appearance, fair. Complete.

This describes magical rites for the acquisition of hidden treasures and other desired objects.

Beginning:—

गुर्विंशो वा सता नारी तत्केन कपविषकं ।
 कता चारयते पञ्चाङ्गमोङ्गलवैतनुं ॥ १ ॥
 नरमुद्धधरो नमः शिखिपुष्पैः सभूषितः ।
 इत्येवं कपधम् वीरो पूर्वा कुम्भात् निघिष्यन् ॥ २ ॥
 वज्रिकौशांतको वधो श्वेताको गिरिकर्णिका ।
 वषा पाठा च विगुंठौ करडव्या च मुनकं ॥ ३ ॥
 निम्बकोरुखरोजानि गोमूत्रैः पेयवैत् नमः ।
 अनेन पारसेपेन विद्या याप्ति दिव्यो दिव्यः ॥ ४ ॥
 सर्वं भागाप्रयोगेन अतिपातालमे ध्रुवं ।
 गृह्णाति नाभ सन्देशः खयं प्रोक्तं प्रियाकिमा ॥ ५ ॥
 कुङ्कुमैरुद्धधुल्लरवोमं पनदकस्य च ।
 जानिदाहिल्लभूकानि गोमूत्रैः पेयवैत् नमः ॥ ६ ॥
 अनेन पारसेपेन सर्ववस्तुपिप्राप्तकाः ।
 पलायको न सन्देशो विद्यायं दाहयेदुतं ॥ ७ ॥
 अथ वृष्टं निधिं मन्त्रो कोलकैः कोलवैत् नमः ।
 वृक्षपाणाग्रलोभाग्रकरम्बटविषयैः ॥ ८ ॥
 शम्भुदुर्गराजस्य कोलमनममावृते ।
 ॐ पुनन्त् मां देवताः पुनन्त् मनसा विद्या ।
 पुनन्त् विद्या भूतावि मातयेरः पुनौहि मां ।
 इति बीजकमलः ।

ॐ सर्ववस्तुपिप्राप्तके नमः । अनेन सन्देशेन सद्यसांभाषां
 रक्षात् । भूतवर्जः । ॐ ह्रीं वृक्षं अनेन सन्देशेन विद्याप्राप्तकाः
 इत्यारीन् दधत् ।

End :—

चत्वारो मुनिर्वाणि चैव पिङ्गा पादे प्रवेष्टवैत् ।
सर्ववस्तुगयाः क्षुरा वै तस्मै विप्रदायकः ॥
प्रलायनं विधिं कृत्वा यथा युद्धेषु कानराः ॥

Colophon :—

इति श्रीनिमिषस्यभारतवर्षाभ्युदयोऽश्वमेधसहिते विप्रिद्वयं
समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १९८५ शके १५६० कार्तिकेयदि ५ शुभ शिवरात्रे शुभः ।
शिव संवत् १९६१ मार्गशीर्ष शुक्ल ८ भगवै विष्णु विप्रदं प्रदायक
राममाजवैभवं कारयत् तिलोत्तमेश्वरः । श्रीमत्पितृ-
सुखदरबालमुकुन्दपरमेश्वरः ।

Paramāśivendra Sarasvatī.

6553.

10169. धृतिरुद्राक्षमाहात्म्यम् । *Dhṛtirudrākṣamāhātmya.*

Substance, country-made paper. 11 1/2 inches. Lines, 19. Lines, 9.
Extent in ślohas, 1,000. Character, Nāgari. Appearance, fair. Incomplete.

The present MS contains the section on धृतिमाहात्म्य
and a few lines of रुद्रमाहात्म्यः ।

The section deals with the importance and uses of
धृतिः (sanctified ashes) which is stated to be a favourite
object of Śiva.

Beginning :—

ब्रह्मा तत्त्वेश्वरं कन्दं खलं मन्त्रसुखमेव च ।
धृतिरुद्राक्षमाहात्म्यं विप्रदायकं प्रकाशते ॥
कन्दं मन्त्रसुखं हनोरपि वरीयते ।

तत्र भक्षधारकस्य ।

प्रथमं वर्षघण्टात् तदन्त्यायमवस्थिता ।

नित्यत्वं च सदा धार्यं तथैवावस्थानीयता ।

आव्याज्यत्वं आव्याज्यदोषो भोगमोक्षपलायिता ।

मोक्षार्थता धीहेतुत्वं वरिष्ठं पापनाशकम् ।

तापत्रयनिवृत्तिश्च त्रिसप्तककुलोद्भूतिः ।

सर्वकर्मार्थता धाम्निविभवादेकस्मिन्कारणम् ।

अष्टैश्वर्यप्रदं विष्णुविघ्नोद्धारिधार्यता ।

भक्षोत्पादनमानानि व्यवस्था भक्षणकथा ।

वृक्षज्वावातपाद्भोक्त-विश्रमाचोमसूक्तम् ।

वायवीर्योक्तविराजानन्व होमकमलथा ।

कौर्मोक्तगीता पाशुपतं संघहेतु प्रदं श्रितम् ।

विभूतिघागृविधिस्तत्प्रभासमन्तरम् ।

तथा ब्रह्माक्षराहृत्यं नित्यत्वेनैव वर्तितम् ।

स्नान्दे पुराणेऽन्यथापि वायव्ये च तथैव च ।

पाराशरे च वाग्निष्ठे जैत्रे गार्ग्ये च च ।

तथा वृक्षारदोवे स्नान्दे आत्मत्वमौरितम् ।

ब्रह्मवैश्वेतिपि तथागच्छमाश्रितवाग्भरे ।

ब्रह्माव्याख्ये पुराणे च महाकर्मसुदौरितम् ।

पाप्मे स्नान्दे च वाग्निष्ठे जैत्रे ब्रह्माव्याख्ये च ।

ब्रह्माक्षराहृत्यं सर्वपापनाशकमौरितम् ।

पाराशरे च वाग्निष्ठे जैत्रे ब्रह्माक्षराहृत्यम् ।

शिवविष्णुशुरज्येऽष्टभ्यादिद्वैतमौरितम् ।

End of the bhūtimāhātmya section :—

विघ्नाणां कथितेन धार्यमुचितं भक्ष त्रिधापेक्ष्यपि

स्त्रीभिस्तोत्रैकवर्त्तिनं प्रतिपन्नकानाङ्गनावागमिदम् ।

दीक्षाचोदकत्वां च शारिफाश्रितं मन्त्रावृतः प्राणं कृतं

सर्वेषां कर्मभेदराश्रयरे कप्तोत्पद्ये विधिम् ।

Colophon :—

इति श्रीसत्यम सङ्गम-विद्याभक्तिकव्यमिश्रव्यास-श्रीकेशव-सर्वदे-
पूज्यपादशिष्यश्रीमत्पद्मभट्टविजयभट्टविद्या-विद्वत्-भूतिमहाशय-
सम्पत्तम् ।

Post-colophon Statement :—

पुस्तक-चिह्निक-प्रभासो

Ann. mss.

655.

2773. [पट्कर्मविधिः । *Pathka Karma Vidhi*]

Indian country-made paper. 15 1/2 x 10 1/2 in. 16 lines, 12.
Extent in slokas, 259. Character, Bengali. Title, Sloka 1-24. Appearance,
old. Complete.

The work deals with the black rites and incantations.
A considerable portion of the work is in Bengali.

Beginning :—

यस्यैवायं विमलं चन्द्रमण्डलं

* * *

तं शङ्करो सकन्दपुत्रश्च भगवति ।

वस्यै च कामरत्नम् ।

वर्णाधिकारैकं सखं साधुपत्तं मनुजसुतम् ।

Post-colophon Statement :—

श्रीपद्मनाभ-श्रियकार-का-विष्णुपादः ।

श्रीयशस्वय शर्मा स्वकीय-पुस्तकमिति ।

प्रकाशकः १९२३ तमस्य २४ भादः ।

6555.

11362. हरमेखला । *Haramekhalā*.

Substance, country made paper. 15 x 4½ inches. Folia, 177 of which 4, 8, 23, 31, 32, 56, 81-83, 87, 133-35, 167, 169 are missing. Leaves, 9. Extent in ślokas, 4,700. Character, Newari. Appearance, old. Date, 762 N S. Incomplete.

The present MS contains chapters I-VII. It is accompanied by a commentary in Nepali. It may be the same as *Harimekhalā* (Nep. I. p. 36). The work deals with magic rites. The *Uḍḍānāntṛa* is called *Haramekhalā* in one MS (L. II. 989). A *Haramekhalaka-grantha* is mentioned as one of the source books on which the *Kakṣaputānāntṛa* is based.

Beginning :—

निर्वाचित्रगङ्गादाभासोदयव्यवस्थामकमति ।

पञ्चकमकौताशौक्योऽप्यखलमस्ति ।

सततमप्यमभोग्यं भाववरोधः साकारं

कमपि दिङ्मतादानन्दं वा मनेन्दुविभूषणः ।

सत्तावती विदधती हरमेखलाया

भुजः सभावचमति हरमेखलायाः ।

सक्तो यथा हरचिरादभियोगतायाः

स्य संज्ञयादिविज्ञादभियोगतायाः ।

विद्याविशेषगति सर्वगुरोर्विज्ञे

सुखामयेः स्वयदावतीऽपि गन्धः ।

सर्वस्य सुन्दरप्रिया सत्यं चिकीर्षाः

प्रयानिदिक्कमय कोच मनोऽभिमानः ।

Last Colophon :—

हरमेखलायां सप्तमः परिच्छेदः समाप्तः । इति हरमेखलायां

योगमात्रायां नेपाचभाषाटीका परिसमाप्ता ।

Post-colophon Statement:—

समस्त एव न्ययमास्य कालावधौ चतुर्दश्यां तिथौ रोहिणी-
नक्षत्रे मूलयोगे दृश्यतिवासरे तद्दिने कियते सम्पूर्णं शुभ ।

6556.

9935. वशीकरणप्रयोगः । *Vashikaranprayoga.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 1. Lines
17 in all. Character, Nāgari. Appearance, fair. Complete.

It describes different rites for bringing people under
subjugation.

6557.

8484. सुग्रीव[व]शंकराणी विद्या । *Sugriva(śa)ṣankaraṇi
vidyā.*

Substance, country-made paper. 10 x 5½ inches. Folia, 33. Lines, 19.
Extent in folios, 700. Character, Nāgari. Date, Samvat 1890. Appear-
ance, fair. Complete.

It describes uses of the *mantras* of Sugriva and other
deities in connection with the black rites of the Tantras
including the subduing of evil spirits.

Beginning:—

अथातः संवत्स्रामि शुक्लपुष्यतरे परं ।
सुग्रीवमन्त्रं चैव साष्टमङ्गलमुत्तमम् ।
शक्तिनीला विदेहेय विद्या च तं वदामहे ।
ये काले भूतदोषाश्च विद्याया वशराक्षसाः ।
नक्षत्राणि च ग्रहाः सर्वे सुग्रीवकरादयि ।
नक्षत्राणि पूजयित्वा सुग्रीवं तत्र यो जपेत् ।

मन्त्रं संप्रक्षामि पित्रं हृद्योवभाषितं ।
माह्वाने क्षान्ते वा एवमद्यो चतुष्पदे ।
ततो भूमिं परीक्षेत् मन्त्रं तत्र लेखयेत् ।

Colophon :—

इति श्रीहृद्योव[व]र्णकरजी विद्या समाप्ता ।

Post-colophon Statement :—

१८५०[वर्ष]पञ्चमे मासे च मकरेऽखिते ।

सप्तम्यां पुस्तकं दिव्यं लिखितम् ऋतुग्रन्थेन ।

संवत् १८२० मिः मार्गशीर्षकृतके समाप्त लोखा पुस्तक ।

लोखितं भवानोकायस्य लोखा शिवलिङ्गचौधुरावपुत्रमन्त्रे
वीचरी ।

6558.

9330. शाबरमन्त्रः । *Śābaramantra*.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 8. Lines, 11.
Character, Nāgara. Appearance, old. Incomplete.

It contains (up to Fol. 6A) a number of incantations in Hindi and corrupt Sanskrit. The portion after 6A agrees with the beginning of *Divyāśāburatantra* (No. 6091 above).

6559.

9924. [मन्त्रसंग्रहः । *Mantrasaṅgraha*.]

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folia, 5. Lines, 11.
Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

It contains a collection of incantations and prescriptions of drugs for purposes like the preservation of the forests, bringing people into subjugation, etc.

6560.

2151. रोगहरखचिन्तामणिमन्त्रः । *Rogaharakhacintāmaṇi-*
mantra.

Substance, machine-made paper. 6 1/2 inches. Folia, 2. Leaves, 11.
Character, Nāgara. Appearance, fol. Complete.

This contains a *mantra* stated to be taken from the *Vāmakeśvaratantra*, the muttering of which drives away diseases. The rules for the muttering are also given.

Colophon :—

इति वामकेश्वरतन्त्रे प्रियव्रतकिशोदरे रोगहरखो नाम चिन्ता-
मणिमन्त्रः समाप्तः ।

6561.

9919. [रोगहरखमन्त्रः । *Rogaharaxamantṛa.*]

Substance, country-made paper. 10 1/2 x 4 1/2 inches. Folia, 2. Lines, 17.
Extent in ślokaś, 78. Character, Nāgara. Appearance, obl. Complete.

It contains incantations for driving away diseases.

Beginning :—

ॐ कश्चि ज्ञेयज्ञानो महाशक्तिप्रदस्तमस्तकोद्योधिपतिः
जीविभोषणः समदिरिति अमुकग्रामे वाक्य अमुकग्रामे
दे दे दुष्टवेलाञ्जल रक्षाधिक-द्याधिक-व्याधिक-पातुर्धन-ज्वर
कामज्वर हृतेषां मध्ये यः कोऽपि भवति तन्मति दम्भति त्वया
सर्व वृषिकारद्वयेन प्रोक्तं समाप्तमर्थं नोलपिरक्षत्रहाय्यत्रेण
करीषिष्यामि मा भक्षिष्यसि वलदिदिदमिति । पापीतवारै
ह पिबो विवो रोगो नैव पाईये मूलज्वरोमो मये नान्वि
कामज्वर ।

(696)

6562.

2321. मोटनविधिः । *Moṭanavidhi*.

Substance, machine-made paper. $6\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 2. Lines, 10. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete.

It contains an extract from chapter 23 of the *Maru-tantra* which describes a magical rite called *Moṭana* for securing divine manifestation. This is followed by a folium describing the procedure of the worship of Kāmāri.

Beginning:—

अथ मोटनकं वक्ष्ये देवाविर्भावकारकम् ।
पाकक्रिया प्रकर्षणा चतुर्भुजसमन्विता ।
भार्यया साधकेन्द्रस्य पार्तिवत्वादियुक्तया ।
अप्रसूताः स्त्रियः पञ्च व्याज्य सकुमारिकाः ।
अनङ्गताः पवित्राणां एकपङ्क्तौपेयवैव ।

Post-colophon Statement:—

इदं पुस्तकं भागवतोपनामकधरजीधरभट्टेन लिखितम् ।

6563.

10216. पूतनाविधानम् । *Pūtanāvidhāna*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 12. Lines, 8-11. Extent in ślokaś, 200. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1934. Appearance, old and discoloured. Complete.

It deals with the propitiation of Pūtanā, an evil spirit that causes various ailments among children.

A section dealing with the same topic is found in the *Sāntirūpa* of Kamalākara (ASB. III. 2184—Fol. 118A-130B).

Beginning :—

अथ पूतवाविधानप्रारम्भः

अथवात[१] संप्रवक्ष्यामि. यमनं दशरात्रिकं ।

पूतना अग्निनी नाम गृह्णीति दशरात्रिकं ।

तथा गृहीतमात्रस्तु चतुर्भाषी वैव पश्यति .

End :—

ॐ यमो देवो भवति न बालका बालपरो इति गृह्ण बालकं मुमु

मु[२] साक्षा ।

6564.

5737. कौतुकचिन्तामणिः । *Kautukachintāmaṇi*

Substance, country-made paper. 13 1/2 inch . Folio 26 Lines, 16 to 19. Extent in slokas, 1,023. Character, Nāgar. Date, Sam. 1684. Appearance, mouse-eaten and discoloured. Complete.

The work describes a number of magical performances with different applications of various substances

Beginning :—

कौमयुगौरोमुखाकौञ्चमयुगयतलोचनं .

लोचनं सर्ववशतामोहे यद्विश्वं तथः ।

अथ कौतुकेषु नावत् नौतिचिन्तासु विषयमीताः प्रकाराः .

अथरात्रः भुक्तेति सारिका वेति पट्टिकाः ।

कौञ्चमि अशुचिपः विषयपद्मदर्शनात् ।

सुखान्तं भुङ्कति कौचो विद्यते मसकोक्तिः ।

नौदंनौवस्तु न न्नादिर्जायते विवर्धमानात् ।

यथासम्पत्तमेनापि समग्रीयात् परोक्षितुं ।

भोजनमत्र परोक्षायै दद्याद्वा पूर्वमप्यथै ।

...

इदं सूत्रं यद्वशता साक्षा सम्पन्नवशीकरण-सामौचरम-अचिम-
वशीकरणं च अनाद्युपकरणवत्तदोदरादिभेदे[१] कौतुकेः कालक्षानं

कार्यमिति तानुच्यते । तत्रादौ कौतुकप्रयोगात् परस्तप्रतिबुल-
सम्भावनायाः साधरीरपूर्णकमेवेव कौतुकानि युज्यते ।

List of topics dealt with:—

1B, तत्र परसेनास्तम्भः; 2A, अथाङ्गारभक्षकम्; अथ गृहदाहकम्;
2B, अथ खड्गस्तम्भः; अथ क्षत्रिस्तम्भः; 3A, अथ जले स्तम्भभेदाः; अथ
वीर्यस्तम्भः; 4A, अथ स्त्रीवशः; 5A, पतिवशः; अथ वाणीकरणम्; 6A,
अथानङ्गकालस्थितिः; 7B, अथ भङ्गवन्धः; अथाकर्षणम्; अथ ह्यत्रिमयकुकराणि,
8A, अथ पद्मरागकरणम्; अथ मौलमणिः; 9A, अथ स्त्रीवशः; 9B, अथ
कस्तुरी; 10A, अथ हिरण्यकरणम्; 10A, अथ सिन्दूरकरणम्; 10B, अथ
कर्पूरतैलकरणम्; 10B, अथ भूनागप्रकाशः; 11A, अथ पृथ्वीस्थितपातनम्;
11B, अथ जननस्तम्भम्; अथाङ्गनाभिः; 12A, अथ दृष्टिकरणम्; 12B,
अथ पादपदोद्घातिः; 13B, अथ हस्तवैद्यः; 14A, अथ पादाङ्गनाभिः;
अथ दीपवशात् सर्पाकारनिरीक्षणम्; 14B, अथाधमलस्थितिः; 15A, अथ
मातृकरणम्; 16A, अथ मुषकोधटवः; 17A, अथ नागस्तम्भयोगः; 17B,
चौराणां विभयकरणम्; 18A, अथ नागाकपलतिः; 18B, अथ करणम्; अथ
करणम्; मत्स्यस्तम्भकरणम्; 19A, इन्द्रमुक्तयोगनाभः; 19B, मुखदर्शननाभः;
अथ देहकटित्वकरणम्; अथ सुकुमारकायनम्;

Post-colophon Statement:—

औसम् १८६१ समैनाम माघवदी पञ्चमी । ५ । के दलवत कर्म-
लाल कारखाना ।

8585.

10607. बृहन्निधिदर्शनम् । *Bṛhannidhidarśana*.

Substance, country-made paper. 11 x 4 inches. Folia, 1-13 of normal size (11 x 5 1/2 inches). Fol. 10 is missing and Folia 11-13 are of a larger size (11 x 5 1/2 inches). 14-18. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Incomplete.

The name of the work occurs on the obverse of Fol. 1. As regards the subject-matter of the work, it is similar to the *Nidhidarśana* described above.

Beginning :—

नमो भालेष्टावर्षादिज्वालानाष्टकमौलये ।
 विष्णुस्यैवमभ्यस्येदित्याय विनिर्दिष्टे ॥
 कश्चिद्योमतं तत्त्वं सिद्धसाधनतन्त्रतः ।
 अथ निधिर्कर्मणि सहायान् वक्ष्यते ।
 सर्वस + + + प्रान्त-सद-मातृसर्ववर्जिताः ।
 प्रणम्यवाच्यो योगः शिर्ष्या दम्भतःश्रिताः ॥

 सहायाः प्रोभवाधिते कथ्यन्ते मुनिदोहनाः ।
 सहायिना दुर्गाद्याः नास्तिकाः शास्त्रदूषकाः ॥

 एते निन्द्याः समाख्याताः सहाया निधिर्कर्मणि ।
 निधिस्थानानि कथ्यन्ते प्रसूप्तेक्षानि कानिचित् ॥
 जीर्णोद्यानतडागेषु पथिकायतनेषु च ।
 अग्राने तीर्थस्त्रीसायां सिद्धस्थानेषु मण्डले ॥
 तोरणे हस्तिशालायां पल्लवे चास्यदाश्रये ।
 विषादायां गृहे पर्णशालायां वराहये ॥

6566.

10524. राजीसाधनम् । *Rājīsādhana*.

Substance, country-made paper. 9½ x 6 inches. Folio, 8. Lines.
 12-13. Character, Nāgari. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains only a fragment of a work without any beginning or end. It refers to the *Kāka-candēśvarīmata* (1A) and *Gorindārjaya* (8A).

It contains, among other things, a number of recipes for preparing artificial gold. The name is taken from that of a sectional heading (Fol. 2A).

V. MISCELLANEOUS RITES.

Anonymous.

6567.

9285. भूतशुद्धिप्राणप्रतिष्ठे । *Bhūtasuddhi and Prāṇa-pratiṣṭhā.*

Substance, country-made paper. 7×3½ inches. Folia, 6. Lines, 9. Extent in ślokaś, 70. Date, Śaṃvat 1923. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

This contains the description of the procedure of two Tantric rites, भूतशुद्धि and प्राणप्रतिष्ठा.

Colophon :—

इति श्रीभूतशुद्धिप्राणप्रतिष्ठे समाप्तिः ।

Post-colophon Statement. —

मिति फाल्गुनवदी १० शुक्रवार संवत् १९२३ । पञ्चमाष्टमश्वमेधं -
सुत गोपीनाथजी । व्याख्येयार्थं वा परीक्षकारार्थं । शुभं भवतु ॥

6568.

1987. सन्ध्याप्रयोगः । *Sandhyāprayoga.*

Substance, country-made yellow paper. 8×4 inches. Folia, 12. Lines, 7. Extent in ślokaś, 150. Character, Nāgarī. Date, Śaṃvat 1957. Appearance, fair. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4257. Though it describes the procedure of Vedic Sandhyā it is found to have Tantric elements (Nyāsa, etc.) to a large extent.

Post-colophon Statement:—

मि० कृष्ण ११ चन्द्रोदय संवत् १९५० : शुभं भूयात् ।

6569.

2178. मानमस्त्रानविधिः ; *Man-mas-tranavidhi*.

11. Extent of slope 14. Character of soil 15. Aspect of soil

The present MS has been described in L. N. 4134. It describes 'mental' bathing through meditation.

6570.

9598. [तान्विकृत्यविशेषपद्धतिः । *Tānvikṛtya-
paddhati.*]

Substance, country-made paper. 6. Length, 10. Width, 17.5. Number of
Lines, 6. Extent in stokes, 250. Characters, 10. Appearance, old
Incomplete.

The MS consists of four sets of leaves describing respectively the procedure of the following tantric rites: (1) प्रयुक्तविधि, (2) शिवरात्रिपूजा and कुमारपूजन, (3) यक्षपूजा and (4) यक्षपूजा (the first two folios of this section are missing). (4) यक्षपूजा.

The section पञ्चतन्त्रशोधेन incidentally refers to the mode of arrangement of pots in which wine is to be poured. And the section पाचानन्दर gives metrical *mantras* to be uttered in purifying and utilising each of these pots. These *mantras*, which are eleven in number here, are found generally to agree with the verses of *Mahākūla-anvhitāyām godāśu-pātram* (6058 above).

6571.

4778. *Tātrikakṛtyarīśaṃpaddhati.*

Substance, country-made paper. One long sheet of paper with 34 folds, each $7 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Lines, 16-18 on each side of a fold. Character, Newari. Appearance, old and discoloured. Complete.

It contains descriptions of the procedure of various Tantric rites, such as *Mantrapradānamūlāṅgā*, *Ṭi parvasan-darīpūjā*, etc.

6572.

8666D. *Tātrikakṛtyarīśaṃpaddhati.*

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 11$ inches. Folded 21 times in 3. Character, Nepalese. Appearance, old and incomplete.

It describes अहिषाह, दिक्पूजा, प्रत्योदय and refers to महाकल्पपञ्चाङ्ग, हयग्रीवपञ्चाङ्ग and विकाराष्टमण्डल.

VI. MUDRĀS.

Rāmakaśora.

6573.

8136. मुद्राप्रकाशः । *Mudrāprakāśa*.

Substance, country-made paper. Dimensions, 10 in. x 12 1/2 in. of which Fol. 9B is blank. Lines 8, 9. Pencil, in blue ink. Characters, Bengali. Appearance, good. Complete in six chapters.

The work deals in detail with the *prākāśa* of the five principal deities. A MS of the work in Vaidibhī characters has been described in L. V. 1866. A version of the work in litho was published at Benares (Siddhachandrika Press, 1941 V.S.).

The work refers amongst other works to *Tantravāṇan* (22B etc.), *Saṅkarmadīpikā* (22B), and *Sāradāvaloka* (23A).

Beginning :—

मृच्छिकाक्षरिचराद्यैर्वैवर्त्यैर्ममम्
दददभिमन्त्रणे भक्तिभावां कर्मदायम्
परिष्कृतसकलार्थैर्वाग्निभिर्भ्योऽयमम्
हृदयमगस्त्योन्मूलकाम्भोजम्
यत्ना मुद्रपदं रामकिरीटमष्टमिदितम्
साधकानां मुदे मुद्राप्रकाशाय विनम्यते
देवानां मुदं हर्षं शान्तिं शान्तिं मुद्राः । तेषां च सत्त्वदर्शने ।
रक्षणां सत्त्वम् । यत्ना पुत्रायां दर्शयिष्यामः ।
तद्विषं मुद्रा कथिता देवेभ्यो यन्मन्त्रं शान्तिः ।
मुदं शान्तिं मुद्रा शान्तिदत्तम् ।

End :—

यो यश्चेत्तुलसी धमायुग्मगङ्गोत्तमाश्रयात्
तस्माद् रामकिरीटो ईश्वरसमाद् यो हृदयशायकात् ।

चातो युष्मद्भिरक्षिराधम्बरामले श्रुत्वाभ्ये गते
तेनालौ त्रिपुरारिगजवगरे मुद्राप्रकाशः कृतः ।

Colophons of the different chapters :—

10A, इति सौरामकिशोरविरचिते ग्रन्थे मुद्राप्रकाशाख्ये । साधारण-
मुद्रानिर्णय आदिपरिच्छेदः ॥

12A, दिजातिना रामकिशोरनाम्ना मुद्राप्रकाशे रचितो द्वितीयः । अयं
परिच्छेद उद्देश्यमुद्राविनिर्णयो नाम मतः समाप्तिम् ॥

15A, दिजातिना रामकिशोरनाम्ना मुद्राप्रकाशे रचिते प्रथमान् । अयं
परिच्छेद उद्देश्यमुद्राविनिर्णयो नाम मतस्तृतीयः ॥

16A, दिजातिना रामकिशोरनाम्ना मुद्राप्रकाशे रचिते प्रथमान् । अयं
परिच्छेद उद्देश्यमुद्राविनिर्णयो नाम मतश्चतुर्थः ॥

22B, रामकिशोरविरचिते ग्रन्थे मुद्राप्रकाशाख्ये । मतवान् पञ्चमं यथ
सम्पूर्णं परिच्छेदः शक्तिमुद्राविनिर्णयो नाम ॥

23A, रामकिशोरविरचिते ग्रन्थे मुद्राप्रकाशसंज्ञके । मतवान् षष्ठं
यथः सम्पूर्णं परिच्छेदः ॥

3574.

9057. *Mudrāprakāśa.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 29. Lines
Extent in slokas, 550. Character, Nāgari. Appearance, fair. Complete
in six chapters.

Biśākararāya.

3575.

2025. *तृषभास्करः । Trṣabhāskara.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 3. Lines
Extent in slokas, 60. Character, Nāgari. Appearance, worn.
Incomplete.

The present MS contains a section of the work describing a number of *mudrās*.

According to the colophon it forms part of Bhāskara-rāya's *Tṛcābhāṣakara*, which is described as a work treating of the worship of Sūrya for removing bodily illness (CS. II. 481).

Beginning :—

आथात्र उपयुक्तानामुपयोग्यमाणाः च मुद्रायां कथयामि ।
यत्कथयेत् वैष्णवा इत्यो मुद्राः परमेश्वरी ।
मदा मुद्रां विधायैव सकृत् कृत्वा मन्त्राणां यथा ।
मुद्राविमुक्तहस्तोऽपि कथं कथं वैष्णवम् ।
यदि तद्विष्णवे तस्मात् कथं मुद्राविमुक्तहस्तः ।
इत्यादिब्रह्मनाम्नाः यथाऽप्युक्तम् ।

Colophon :—

इति भास्कररायभारद्वाजो देवभक्तः मुद्राकथयामि ।

Post-colophon Statement :—

श्रीमात्रं सर्वो एतन्मो संमत् ।

6576.

2807. मुद्रा[प्र]काशम् । *Mudrā-prakāśa*.

Substance, country-made paper. 20 1/2 x 10 1/2 inches. Folia, 4. Lines, 6. Extent in ślokaś, 140. Character Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4263. This contains the *mudrā* section of the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda.

6577.

2927. *Mudrāprakarṇa*.

Substance, country-made paper. 8½ x 5 inches. Folia, 9. Lines, 12.
Extent in ślokaś, 150. Character, Nāgari. Appearance, fair. Complete.

In the present MS the *mudrā* section is preceded by the *Yogāṅgāsana* section of the *Tantrasāra*.

6578.

6008. [मूद्राविवरणम् । *Mudrāvivarṇam*.]

Substance, country-made paper. 8 x 6 inches. Folia, 7. Lines,
Character, Nāgari. Appearance, fair. Complete.

It describes various *mudrās* and quotes from *Tantrāṅgā*, *Pañyogasāra*, *Lakṣmaṇasamgraha*, *Rājatantra*, etc. A number of quotations from the *Lakṣmaṇasamgraha* are traceable in the *Mudrāprakarṇa* described above.

Beginning:—

अङ्गमुद्राकुम्भमुद्राभिजाकारमुद्राश्चत्वारिंशन्मुद्राश्चतुष्टयम् ।
गालिनीमुद्राङ्गमुद्रासप्तमुद्राश्चत्वारिंशन्मुद्राश्चतुष्टयम् ।
मुद्राः । अथ प्राक्तद्वयमुद्राः वैष्णव एकोनविंशतिः शैवोक्तद्वयम् ।
गन्धार्दिपञ्चमुद्राः चक्रमुद्रा घालमुद्रा प्राञ्जलिपञ्चमुद्राश्चत्वारिंशन्मुद्राश्चतुष्टयम् ।
मुद्राः भुजगलिमुद्रा वागचक्रमुद्रा वन्द्यारमुद्रा संज्ञारमुद्राश्चत्वारिंशन्मुद्राश्चतुष्टयम् ।
नवतिरिति याज्ञमुद्रा गदायुद्रा मूलमुद्रा खड्गमुद्राश्चत्वारिंशन्मुद्राश्चतुष्टयम् ।
नवतिरिति ।

End:—

मृदिकालताङ्गुली दक्षिणा वादमुद्रिका ।
तर्जनीङ्गुलनयोर्मातुः अटली शिकुमुद्रिका ।

6579.

6580.

Substance, country-made paper. 9½ x 3 inches. Folia, 1-64. Lines, 6. Extent in Alokas, 950. Character, Newari. Date, 790 N.S. Appearance, fair. Complete.

Post-colophon Statement:—

সংস্কৃত ৩৫০ শ্লোক যুক্ত বহিঃ ৫ শ্লোকমন্তব্য ।

6581.

8107. *Yantracintāmaṇi*.

Substance, country-made yellow paper. 14 x 4 inches. Folia 1-12, of which Fol. 9 is missing. Lines, 12. Extent in ślokaś, 380. Character, Bengali. Appearance, fair. Incomplete.

The present MS runs almost up to the end of the description of the third *yantra* under the section of *stambhana*.

6582.

5847. *Yantracintāmaṇi*.

Substance, country-made paper. 6½ x 4 inches. Folia, 56. Lines, 11. Extent in ślokaś, 700. Character, Nāgarī. Appearance, old. Incomplete.

The introductory portion giving the genealogy of the author and an account of the origin of the book which comprise the first chapter and a part of the second in the previous MSS are absent in the present MS which does not describe the third *yantra* of the last chapter and omits the concluding portion which gives the contents of the work and indicates its merits. It begins in the middle of the second *pīṭhikā* which is referred to as the first in the colophon on Fol. 3A.

Beginning:—

শ্রীপার্বতীদেব ।

বিদ্যা যদেব ময়ৈব পুরাচারতদেব ।

কসৌ দু বিধতে দেব সপ্তোপাৰ্শ্ব দ্বয়ম্ ॥ ১ ॥

The present manuscript contains the author's own commentary on the work accompanied by portions of the text. The concluding portions which have no commentary deal with *homa* and the six black rites. It is not known if these portions form part of the work. Another MS of the work with the commentary is noticed in Bd. 943. Śrīharṣa, referred to by Premanidhi in his commentary on the *Śivātāṇḍava* (Fol. 19B, 597f above), seems to be identical with the present author.

Beginning of the commentary :—

श्रीहर्यथामाहृतवाचयेय-

दिवान्नम्रा वितनोति टीकाम् ।

श्रीरःसचक्रान् गुह्यरामरूपान्

प्रगल्भं ह्यः भूकृतो ज्ञानम् ॥

तन्नास्त्रालोच्य तन्मोक्षो गुह्यभोग्रीवः कृतज्ञः ।

अङ्गुलनस्य गुह्योयं कृतो ह्येव विस्तरात् ॥

तस्यैव ज्ञियते टीका तेनैव हरिणा वृथाः ।

अनुभूय च तत्त्वार्थं गृह्यन् मुमवाचकाः ॥

अथ विद्वद्विभक्तद्वारा प्रारब्धप्रत्यक्षमात्रये श्रिताचार्यः
पात्रनाय च विषयादीन् दृष्ट्वायन् [सि]ष्टदेवतां नमस्करोति ।

Beginning of the text :—

ॐ कावेन वाचा शिरसा च निबं

वमामि ह्यर्घ्यं भवमुत्तमैतुम् ।

विमुह्यदेवं प्रकृतेः परं तं

भवारिभूतं विरजं विशाचम् ॥ १ ॥

नत्वा गुह्यं गच्छयति च वमामि यन्ना-

स्त्रहोद्भवानि नवबोद्धव्यकोटकाणि ।

यद्वाचकाद् भवति चतुर्लसमीहितार्थै-

रित्तिष्ठनेषां मुनिपथे परमाशिक्षावाम् ॥ २ ॥

गुरुभ्योऽधोक्तं यत्कृतिं वामदेवोऽपि भागवतः ।
 व[ि]द्वां लोकोपकारार्थं यन्मया सुसोपितम् ॥ ३ ॥
 भूतप्रेते लिखितं गोपनाद्यैः शुभेऽहनिः
 कालिन्दा धारयेन्मूर्ध्नि करे वा यदि वा मले ॥ ४ ॥

Colophon :—

इति श्रीवैद्यनाथः [?] यन्त्रसंग्रहसमाप्तः ।

The last leaf which does not form part of the present work contains an extract from some treatise relating to the efficacy of different types of *rudrakṣa*; it begins:—

कार्तिकेय उवाच ।
 एकविंशत्युप्यस्यष्टसप्ततिसप्तो नव ।
 दशैकादश-त्रयोदश-चतुर्दश-पञ्चदश ॥
 षट्तेषां तु सुखानां न देवता कोऽपि प्रददति ।
 गुणाश्च कौतुहलिनो कथयन्त्ययमर्थतः ॥
 श्रीशिव उवाच ।
 प्रष्टुं शक्नुवन्तस्तेन वक्त्रे वक्त्रे वयाकमम् ।
 एकवक्त्रः शिवः साक्षात् त्र्यम्बकश्चोपदेति ॥

Anonymous.

6585.

8089. [यन्त्रसंग्रहः । *Yantrasaṅgraha*.]

Substance, country-made paper. 10 x 10 inches. Folia, 6. Appearance, good.

This contains diagrams, drawn on sheets of paper, pasted on boards, of Vāgīśvart, Chhinnamastā, Viṇḍhyeśvart, Bālāstripurāsundarī, Śrividya and Gaṇeśa. Along

with these there are ten more sheets of paper of varying sizes ($18" \times 14"$, $19" \times 14"$, $21" \times 3"$, etc.) containing a number of diagrams concerning Śyenayāga. Baudhāyāniya Śyenayāga and other Vedic rituals.

Three sheets of paper, found with No. 6572 above, contain Mahāgaṇapatiyantra. Vindhya-vāsintyantra, Tripurāyantra, Rāmāyantra, Tvaritāyantra, Gopālayantra and a number of other diagrams.

6586.

7554. गर्भरक्षायन्त्रम् । *Garbharakṣāyantra*.

Substance, country-made paper. $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1. Lines, 20 in all. Character, Nāgara. Appearance, good.

This contains a diagram which is named *Garbharakṣāyantra* in a late Bengali hand. It is accompanied by vernacular *mantras*, directions and other matters.

6587.

5200. जगद्धात्रीदुर्गायन्त्रम् । *Jagaddhātrīdurgāyantra*.

Substance, country-made paper. $12 \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folium, 1. Lines, 6. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

It contains the diagram called *Jagaddhātrīdurgāyantra* as also a few verses indicating how it is to be drawn. The verses are identical with similar verses occurring in the *Tantrasāra* of Kṛṣṇānanda.

6588.

5113. मृत्युञ्जययन्त्रम् । *Mṛtyuñjayayantra*.

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folio, 2. Lines, 8. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

This describes the *Mṛgajayaganira* and the rites connected therewith.

Beginning:—

शान्तर्ये सर्वलोकांश्च जयत्यथ यजकाङ्क्षितं
यत्नं मृगययं नाम प्रवक्ष्यामि समासतः ॥
हंसमध्यगतं नाम मृगययुटौकृतम् ।
इत्तं इत्तं समादत्तं वाङ्मे रेखाध्यातवत् ॥

6589.

5208. *मृगययनटौका । Mṛgajayagantraṭika*

Substance, country-made paper. 13½ x 5 inches. Folio, 3. Lines, 9. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

This is a commentary on the work described under the previous number. The commentary on the last two verses is wanting in the present MS.

Beginning:—

शान्तर्यमिति मृगययं नाम यत्नं समासतः संक्षेपात् प्रवक्ष्यामि ।
किमर्थं सर्वलोकांश्च शान्तर्यं जयकाङ्क्षितं जवाप्ये । हसेति ।
नाम साध्यनाम हंसमध्यगतं हंस इति पदमध्यस्थितं किञ्चनोपम् ।

6590.

2263. *यन्त्रसंस्कारः । Yantrasamskāraḥ.*

Substance, country-made paper. 11 x 5 inches. Folio, 2. Lines, 9. Extent in ślokas, 36. Character, Nāgari. Appearance, fair. Complete.

It contains both the *pramāṇa* or authoritative texts for, and *prayoga* or description of, the procedure of the rite called *Yantrasamskāra* or consecration of a symbolic diagram.

Another incomplete MS of the work is found along with the *Nityanaimittikāntātrikahoma* described above (No. 6536).

Beginning :—

अथ यन्त्रसंस्कारः । तत्र वामकेन्द्ररतने
मैरक्षराक्ष ।
चक्रभेदी महादेव तत्प्रसादान्मया श्रुतः ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि प्रतिष्ठाकर्मनिर्णयम् ॥
श्रीशङ्कर उवाच ।
प्रह्लाद उवाच महाभागे जगत्कारिणि कौलिनि ।
तस्योदयापनकर्मैकं सर्वतन्त्रनिर्णयम् ॥
आत्मा संकल्पयेन्मन्त्रौ गुरोर्वचनमाचरेत् ।
पञ्चगव्यं ततः कृत्वा शिवमन्त्रेण मन्त्रवित् ॥
तत्र चक्रं क्षिपेन्मन्त्रो प्रथमेन समाकुलम् ।
तद्गुह्यं पुनश्चक्रं स्थापयेत् स्वर्गपात्रके ॥

6591.

6080. यन्त्रशोधनविधिः । *Yantrasādhanaavidhi.*

Substance, country-made paper. 13 × 4½ inches. Folios, 2 (folded in the middle in the form of a booklet). Lines, 9. Character, Nagari. Appearance, fair. Complete.

The subject-matter of the present work is the same as that of the previous one, but it contains only the *prayoga* of the rite, and it is more detailed.

Beginning :—

ॐ अथ यन्त्रशोधनविधिः । अथ प्रयोगः । तत्र कृतनिष्क्रियः
क्षितिवाचनपूर्वं सङ्कल्पं कुर्यात् । अष्टोत्थारि अक्षुक्गोचः श्रीअक्षुक्
देवशर्मा अक्षुक्देवतायाः पूजार्थमक्षुक्देवतायाः यन्त्रसंस्कारमहं
करिष्ये । इति संकल्प्य आसनं कुर्यात् ।

D. WORKS ON YOGA.

Svātmārāma.

6592.

347. हठप्रदीपिका । *Haṭhapradīpikā*.

Substance, country-made paper. $11\frac{1}{2} \times 6$ inches. Folia, 1-106. Lines, 9-13. Extent in ślokas, 3,000. Character, Nāgara. Appearance, fair, worm-eaten and occasionally pasted and repaired. Complete in four chapters.

The present MS in which the text is accompanied by the commentary of Brahmānanda has been described in L. IV. 1513. Many editions of the work have been published.

6593.

8569. *Haṭhapradīpikā*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 97. Lines, 11. Extent in ślokas, 3,000. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete in four chapters.

The present MS also contains along with the text the commentary by Brahmānanda.

6594.

8573A. *Haṭhapradīpikā*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 25. Lines, 8. Extent in ślokas, 500. Character, Nāgara. Date, Śamvat 1896. Appearance, good. Complete.

Post-colophon Statement :—

संनद १८९६ वैशाख शुक्लनवम्यां सोमवासरे ।

6595.

8573B. *Haṭhapradīpikā*.

Substance, country-made paper. 10×4 inches. Folia, 20. Lines, 11. Extent in ślokaś, 500. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

This seems to be a shorter version of the work, the first four chapters containing respectively 70, 75, 84 and 86 verses instead of 67, 78, 130 and 114 in the printed editions. What is called chapter 5 in the present MS (Fol. 17A-18A) is constituted by verses taken from chapter 1 of the printed editions. Twenty-eight verses without any colophon occurring after the conclusion of the fifth chapter deal with the *nāḍis*, *siddhis* and characteristics of Yoga. Short explanatory notes are found with some of these verses. The fourth chapter (Fol. 16B-17A) quotes extracts from works of others (e.g. Saubhadra and Visvarūpācārya).

6596.

10521. *Haṭhapradīpikā*.

Substance, country-made paper. 6×4½ inches. Folia, 6. Lines, 11. Extent in ślokaś, 40. Character, Nāgara. Date, Śaṃvat 1892. Appearance discoloured. Incomplete.

The MS contains what is called the fifth chapter of the work. The latter part of the MS (Fol. 4A-6B) describes the procedure of the rites to be performed in connection with the visualisation of one's shadow on the sky, the effect of which is described in the first part.

Beginning :—

अथ हाथाप्रदीपदर्शनविधानम् ।

देवुवाच ।

भक्तवन् देवदेवेष्ट सत्त्वगुणविद्यारम् ।

नराकां वायिनां लोके वायुनिर्लोचनं कथम् ।

कालज्ञानं कथं वा यदाऽन्तु सुखोपायस्य नदत् ।
 श्रुतानि साधनानि न त्वगनेकानि भूरिप्राः ॥
 तथापि तानि सन्तुके प्रकाशयन्वर्त्तमानः ।
 प्रायेण मनुजः शोके कपोतस्यप्रादुर्भो ध्वजः ॥

2A, साक्षाद्यापुत्रस्य पश्येत् गगने श्रुतमात्मनः ।
 तस्यावलोकनात् सदा पापं विनिवृत्तिरिति ।

हेतुना च ।

कतः ह्यया कथं पश्येद् गगने भूतलस्थितः ।
 कालज्ञानञ्च धम्मासं तस्मिन् दृष्टे कथं भवेत् ।
 त्रिव उवाच ।

भौरभं गगनं देवि यदा भवति निर्मलम् ।
 तदा साक्षाद्यासुखो भूता निश्चलं प्रयत्नं विन्देत् ।
 साक्षाद्याकलमालोक्तं साधु कृतं यदा वै ।
 तस्मात्सं गगनं पश्येद्विनिवृत्तिरिति कथं ।
 मुद्रास्तिकलज्ञायाः प्रकथयति दृष्टये ।
 न दृष्टयेत यथा तत्र पुनरादत्तं परीक्षयेत् ॥

3A, शिवः पाणिपदो यत्र दृष्टते पुत्रस्य यन्नि ।
 त[दा] धम्मासपर्यन्तं सदाकलम न विद्यते ।
 शिवोऽहो न यदा पश्येत् धम्मासाम्भवरं मतिः ।
 पादपादौ न दृष्टेन भावोऽहो न संशयः ॥
 न दृष्टेते यदा पादौ भ्रातृहो न संशयः ।
 एवं शाला इति सत्यं गङ्गातीरं समाश्रयेत् ॥

Colophons :—

Fol. 4A, इति श्रीरघुवीर्ये उमासहचरसंवादे ह्याद्यापुत्रबलसक्तं नाम
 कालज्ञानं दशमपटलः ।

6B. इति श्रीहठप्रदीपिकायां हायाएवबोपदेशः परमोपदेशः ।

Post-colophon Statement :—

श्रीसंवत् १८६२ मिति कार्तिकशुक्ल १० प्रती । विहित
रामचरणशङ्कराय नमोऽर्पयामि ।

Sundaradeva.

6597.

5834. **हठसंकेतचन्द्रिका ।** *Haṭha-saṅketacandrikā.*

Substance, country-made paper. 12½ inches. Folia 41 to 86. Lines 17. 18. Faint in places. 2,300. Character Nāgari. Date, Saptar 1884. In possession of the author. Incomplete.

The present MS contains chapters V-XIII. It is not known if the small portion occurring after chapter IX also forms part of the present work. A MS complete in 13 chapters is described in CS. III. 165. R. L. Mitra who has noticed a MS of the work (Bik., p. 567) gives Viśv-nāth as the name of the author's father while it is mentioned in the last colophon in the present MS as well as in the one described in CS as the name of his grandfather. H. C. (p. 17) gives Pūrṇānanda as the name of his spiritual guide, but Viśvarūpatīrtha is the name found in the colophon of chapter X in the present MS.

It quotes from and refers to works and authors like हठप्रदीपिका (41A), कुम्भकपत्रति (44A), योगसागर (44B), गजुजीश्रयोग पराचक्ष (45A), योगबीज (46A), योगचिन्तामणि (46A), कामेश्वरीयम् (49A), योगसाहस्य (50B), योगसारसमुच्चय (57A), योगचन्द्रिका (59A), तन्त्रयोगविन्दु (60B), योगतत्त्वप्रकाश (66A), विनयशार्च्य (67A), सिद्ध योग (67B), सुदेशशार्च्य (75A), विपुलासारसमुच्चय (82A) and योगहृदय (84B).

Colophons :—

44A, इति गोविन्ददेवसुतसुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायां प्राजा-
पतिविचिवेचनं नाम उपदेशः; 50B, इति गोविन्ददेवसुतकाश्यपसंकेतपञ्चि-
काश्रीकृष्णवैद्यविद्याविद्यारत्नसुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायामात्म-
ब्रह्मादिप्राज्ञायामविचिवेचनं नामोपदेशः। इति त्रयं नवविंशतिच्छेदः पञ्चमः।

55A, इति गोविन्ददेवसुतसुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायां सुत-
शरीरविचिवेचनं नाम उपदेशः; 56A, इति सुन्दरदेवविचितायां हठसंकेत-
पञ्चिकायां सुबुद्धादिस्वरूपमन्त्रसाधनविमर्शादिन्यायानुसारेण नाम उपदेशः; 56B,
इति योगसारसमुच्चयाद् योगसौमित्ररूपेण नाम हठसंकेतपञ्चिकायामुपदेशः;
इति हठसंकेतपञ्चिकायां हठसिद्धिदोषविचिवेचनं नाम अष्टादशच्छेदः षष्ठः।

60B, इति सुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायां अष्टादशच्छेदः
सप्तमः।

67B, इति गोविन्दसुतकाश्यपसंकेतपञ्चिकाश्रीकृष्णवैद्यविद्याविद्यारत्न-
सुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायां हठयोगविचिवेचनं
नामोपदेशः। इति परिचयादष्टापरिच्छेदोऽष्टमः।

68B, इति गोविन्ददेवसुतसुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायां
समाधिचिवेचनं नाम उपदेशः; 73A, इति राजयोगः; सुन्दरदेवविचितायां
हठसंकेतपञ्चिकायां अमनस्कान्तरात्रयोगविचिवेचनं नामोपदेशो नवमः परिच्छेदः।

75B, इति सुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायां माहीनां शक्तेः प्र-
विचिवेचनं नाम उपदेशः; 77B, इति श्रीपादपुण्ड्रविश्वरूपतीर्थेशसुन्दरदेव-
विचितायां भोजशरीरविचिवेचनम्; 78B, •प्रगैरे ब्रह्माख्यसिद्धिविचिवेचनं नाम;
79A, इति श्रीपादपुण्ड्रविश्वरूपतीर्थेशमतवर्गश्रद्धासुन्दरदेवविचितायां हठ-
संकेतपञ्चिकायां शरीरं परिच्छेदो दशमः।

82B, इति गोविन्दसुतसुन्दरदेवविचितायां हठसंकेतपञ्चिकायां षट्पक्ष-
कमविवरणोपदेशः; 84A, इति गोविन्ददेवसुतसुन्दरदेवविचितायां हठसंकेत-
पञ्चिकायामविचिवेचनं नामोपदेशः। इति षट्पक्षकथनं नाम अष्टादशच्छेदः परिच्छेदः।

84A, इति सुन्दरदेवविरचितयोगबृद्धये राजयोगविवेचनं द्वादशः परिच्छेदः ।

85A, इति श्रीकाश्यपगोत्रपविचदक्षिणात्यदिगजलामकाश्रीश्यादिशुभायदेव-
प्रोत्रगोविन्ददेवसुतसुन्दरदेववैद्यविरचितायां हठसंकेतचन्द्रिकायां अमरवस्त्राविवेचनं
नामोपदेशः समाप्तः । लक्ष्यारिष्टं परिच्छेदः त्रयोदशः । मर्मसूत्रेण हठविधि-
चन्द्रिका ।

Post-colophon Statement :-

शुभमस्तु ! संवत् १८८८ चैत्रशुक्लष्टमी ८ तिथितं मयकौप्रमाण ।
शुभस्थाने गङ्गा ।

There are about two more folia after the post-colophon statement which contain topics like बोद्धव्यापार, लक्ष्यघट्ट and शोभयच्छक ।

Rāmakaṣṭha.

6598.

566. नादकारिका । *Nāḍakārikā.*

Substance, country-made paper. 12x4½ inches. Folia, 7. Lines, 8.
Extent in ślokaś, 120. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

The text is accompanied by the commentary of Aghoraśivācārya. The name of the commentator is given as Ghorasivācārya in the concluding verse of the commentary:—

श्रीमद्घोरशिवार्चार्थजन्यया परसंज्ञया ।

वाङ्मता नादविद्भिश्च प्रविर्तेन गुरुत्तमैः ।

The colophon, however, gives the name as Aghoraśivācārya.

The present manuscript has been described in L. IV. 1434. An edition of the work was published by the Śivāgamasiddhāntaparipālanasāṅgha (Srirangam, 1925).

(721)

Hariśaṅkara.

6599.

10087. योगसारः । *Yogasāra*.

Substance, country-made paper. 11 x 4½ inches. Folios, 1-3. Leaves, 7. Extent in ślohas, 40. Character, Nāgari. Appearance, good. Incomplete.

The present MS contains the first chapter of the work and a small portion of the second. The first chapter speaks of the importance of the Gāra while the second begins with a description of Kumbhaka.

An unnumbered leaf found with this MS belongs to some work on Vedic metres.

Beginning:—

अथ श्रीहरिश्चन्द्ररक्तयोगसारः प्रारम्भे ।
वन्दे तं परमात्मानं सच्चिदानन्दमख्यम् ।
एकं व्योतिःसङ्ख्येयं सर्वव्यापिममौद्यम् ॥ १ ॥
अथार्चं गुरुणाक्षतः सर्वप्राणहितप्रदम् ।
योगसारं विनिष्कृतुं यच्च साहित्यमौद्यरात् ॥ २ ॥
नाम यद्यपि शास्त्राकं स्थानमप्यत्र न कल्पितं ।
न चापि ज्ञानिष्ठाकं बान्धवाः सन्ति नाप्यत्र ॥ ३ ॥
तथापि क्षामिनः शृष्टौ नामविषयशरीरिणाम् ।
बोधभार्यमिदं नाम कल्पितं पूर्वसप्तमैः ॥ ४ ॥

Colophon:—

3B, इति श्रीमद्व्यासव्योतिर्विद्वत्पण्डितहरिश्चन्द्ररक्तयोगोक्ति योगसारे
नाम योगसप्तमे प्रथमः खोद्यः ।

6800.

10088. योगार्खः । *Yogārkhava*.

Substance, country-made paper. 11×4½ inches. Folia, 4. Lines, 6.
Extent in ślokaś, 70. Character, Nāgarī. Appearance, good. Incomplete.

The names of the author and of the work are given in verses 16 and 19.

The MS contains only 30 verses with a portion of verse 31. From a marginal note in Fol. 2A it appears that the verses were addressed to a king of Kāśī (Benares). The verses seem to form part of the introductory portions of the work. A few verses of the work described under the previous number are also found here (compare verses 22-4 of this MS with verses 1, 17-18 of the previous MS).

Beginning:—

श्रीपतिः शिवशङ्करः शिवमूर्तिः

साधुभक्तिसहितः सङ्गितागाम् ।

सर्वदा भवतु सङ्गणकारी

ज्ञानज्ञान दधुनन्दनरामः । १ ।

स्मरन्तः स्वतु यस्तु वनेश्वरः

स्तुतिपद्येन मुनीन्द्रपदं ययौ ।

तदनु दाक्षरघेर्गुणवर्त्मनम्

मुचिसमाः मुचि सर्वमिहाकरोत् । २ ।

...

...

इति तदिच्छति कर्त्तुमिच्छति

प्रियतमो भवता हरिशङ्करः ।

भवति येन पुनर्भवतोतये

हरिकृष्णमुचिसमा भवत्यतोः । ३ ।

...

(723)

समीक्ष्य विविधं शास्त्रं नामासद्विभूषितम् ।
योगार्थं ज्ञानमार्गं मन्त्रादि सङ्क्षेपते ॥ १६ ॥

Srīlāp̥tha.

6601.

5850. योगरत्नावली । *Yogarāṭnavālī*.

Substance, country-made paper. 12½ inches. Folia 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000. Lines, 12. Extent in folios, 625. Character, Nāgarī. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

Another MS of the work, consisting of ten or more sections, is described in D. V. 2761, where it is represented as 'a treatise on quack medicines'. The present MS contains what are called the first two chapters and a portion of what may be the third. These chapters deal with various magical rites, though there are sections on initiation (Fol. 37B), daily worship of Tripurā (Fol. 42B) and description of Yantras (Fol. 45A).

Colophons :—

20A, इति परमप्रैषाचार्यश्रीकण्ठशिरःपद्मिनीरचितः योगरत्नावली नाम प्रथमः परिच्छेदः । 29B, भूतयन्त्रादिनीलरविचन्द्रो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ।

42B, इति बिम्बरात्रिचार्चनविधिः । 43A, इति मन्त्रोक्तविधिः ।

6602.

7293. *Yogarāṭnavālī*.

Substance, country-made paper. 8½ x 3½ inches. Folia, 26 (by counting) among which the following leaf-marks are found : 8-12, 14-15, 26, 30, 31, 33, 34, 36, 40, 68, 70, 71, 72. Lines, 12. Extent in folios, 625. Character, Nāgarī. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

There are no colophons in the present MS. The section on initiation begins on Fol. 34B and that on Yantras on 41B.

Beginning. —

मूर्तिः कापि महेश्वरस्य महती यदुष्मन्मादय-
स्तुम्योत्सुमपला^{वि}नीव शतधा ब्रह्मायुःकोटिः स्थितः ।
यन्मानं न पितामहो न च हरिर्ब्रह्मायुःमध्यस्थितो
जानात्स्वयं + रेषु किं च गणना सा सन्ततं धीवतात् ॥ १ ॥
क्षीराब्धौ धृतिमश्रुनोत्प्लुतविषज्ज्वालाकुलं मन्दं
वृद्धा मुक्षरवाः सुरासुरगणाः पेतुमर्हो मुर्च्छिताः ।
बेनाक्राय विनोदितः प्रशमितं कण्ठे धृतं तदिधं
स खालोऽब्जलज्जामास्वरवयुः श्रीनीलकण्ठो वतात् ॥ २ ॥
नित्यानन्दविधायिनमन्तमजगामरं जगत्पुण्यम् ।
मगिमन्मौषधतत्त्वं येन कृतं तं हरं नत्वा ॥ ३ ॥
योगरत्नावली नाम हृद्योऽकण्ठशम्भुना ।
क्रियते सारमादाय पक्षिगजादितन्मतः ॥ ४ ॥
शिवो हृदय भूतेशः पक्षिगजोऽयं तुम्बकः ।
सर्वतन्त्रविधातारः पञ्चापि परमेष्ठिनः ॥ ५ ॥
अरूपो बहुरूपश्च ईसो विद्याय इत्यमो ।
कृतादिषु क्षमापनयकाय्यातास्य देशिकाः ॥ ६ ॥
यक्षामश्वबाह्रसातलगता नागा अयन्मादयो
भूमिच्छास्त्रिविधिता अपि भवन्पञ्चैक्ष्मास्त्रिविधाः ।
शास्त्रिन्यो यश्चभूतशास्त्रमगलाः नष्टानि गौडजरा-
तं वन्दे विपुशोत्तरं गङ्गाशुभं श्रीपक्षिराजं हरम् ॥ ७ ॥
पक्षिराजं शिखायोगं विन्दुसारं शिखावृतम् ।
तोतर्जं + ब्रूटं च कान्तराज्ञं तोतर्जोत्तरम् ॥
कटाहं क्षामतुल्यं च सुयोवं कर्कटामुलम् ।
इत्यादि विवतन्त्रादि

Authorities quoted and referred to:—

158A, सारदा, काशर्गव; 158B, लक्ष्मणभट्ट, पञ्चतन्त्र, श्रावस्व.
 तन्त्रकौमुदी; 159A, गौतमीय; शास्त्रर्व; 159B, गोरक्षभट्ट; 160B,
 गौतमाचार्य; 162B, बट्टचक्रविभक्त; 164A, श्रीकर्म; 165B, राघवभट्ट;
 166A, ब्रह्मरायण्य; तन्त्रराज; 168B, श्रीकर्मसंहिता; 167A, गोरक्ष-
 संहिता; 168B, योगशास्त्री; 169A, कणभट्ट; 170A, वशिष्ठसंहिता;
 170B, ज्ञानसाय; 171B, ब्रह्मवन्द; 175A, योगशास्त्र; 173B,
 महाभुक्तिनन्द; 174B, पञ्चतन्त्र; 175B, ज्ञानसाय; 179B, सारसमुच्चय;
 184A, प्रपञ्चसार; 185A, श्रीनन्दविज्ञानसहि, 185B, उल्लोकाय

Harisevaka.

6604.

96. सारसमुच्चयः । *Sārasamuccaya*.

Substance, country made paper. 9½ x 4½ inches. Folio, 1-67. 168-
 84. Extent in Slokas, 1000. Character, Nāgari. Appearance, etc.
 Complete.

The present MS has been described in L. H. S. 1.
 The work which was composed in 1770 V.S. is in one of the
 introductory verses stated to be an abridgment of the
Yuktabhavadena (VSP., p. 251) of Bhavadēva, son of
 Kṛṣṇadēva and author of a good many works on Yoga and
 other topics (*Cat. Cat.* I. 398, 40. IV. 2270, L. V. 1881)
 who wrote in the 16th century. The work is called
Yogasārasamūgraha in the colophon while *Sārasamuccaya*
 seems to be the name referred to in one of the introductory
 verses. The correct name may be *Yogasārasamūgraha*;
 (*Cat. Cat.* II. 112).

Rāmacandra.

6605.

5538A. तत्त्वयोगबिन्दुः । *Tattvayogabindu*.

Substance, machine-made paper. 8 x 6 inches. Pages, 28 (in book-form). Lines, 28. Extent in Slokas, 400. Character, Nagari. Appearance, good. Complete.

Beginning :—

अथ राजयोगप्रकाशो लिख्यते । राजयोगस्य इदं प्रथमं सूत्रम्-
योगेन चरेकमात्मभोगमस्य एव अनन्तपरिनिर्वृत्योऽपेक्षानाम्
एव वज्रतन्त्रकालं प्रदीरग्यतिर्भवति स एव राजयोगः । तस्य ध्ये
भेदाः क्रियायोगः ज्ञानयोगः चर्चायोगः वृत्तयोगः कर्मयोगः
लययोगः ध्यानयोगः मन्त्रयोगः लब्धयोगः वासनायोगः शिवयोगः
मन्त्रयोगः अद्वैतयोगः राजयोगः सिद्धयोगः । एते पञ्चदश योगाः ।

End :—

यस्य मया सङ्ग्रहानन्दे मया भवति तेन पुस्तकेन दृष्टिः सिद्धा
कृतीनां व्याख्यानं वृत्तं कर्तव्यं यत्नः स्थिरः कर्तव्यः स्याद्वृत्तः कश्चि-
न्निग्रहः सिद्धस्य गीतः । मन्त्रपञ्चरात्रादयः सङ्ग्रहानन्दः स्वस्वपे-
त्रकादयः स सङ्ग्रहो योगः कथ्यते । राजयोगमप्येति चक्रवर्ति-
नामसूचनम् ।

Colophon :—

इति परमहंस्यं श्रीरामचन्द्रविष्णुनाथ तत्त्वयोगबिन्दुः
समाप्तः ।

6606.

11019. *Tattvayogabindu*.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 28. Lines,
8. Extent in Slokas, 400. Character, Nāgara. Date, Samvat 1818.
Appearance, old and discoloured. Complete.

Post-colophon Statement :—

मुभमस्तु । संवत् १८८ समस वैशाख वदि हतोया बुधवासरे ।
लिखितं श्रीदीक्षितकृष्णाय तत्पुत्रेण चन्द्रमणि । मुभं भुयात् ।

Subhacandra.

6607.

9768. **ज्ञानार्णवः ।** *Jñānārṇava.*

Substance, country-made paper. 12 x 5 inches. Folia, 17-84 of whole. Fol. Nos. 24-40, 43, 46, 57-59-61, and 79-91 are missing. Lines, 11. Extent in ślokas 2,000. Character Nāgari. Appearance, old. Incomplete.

Colophons :—

17A, इति श्रीमुभचन्द्रविरचिते ज्ञानार्णवे योगप्रदीपे योगप्रशंसनाधिकाः पञ्चमः; 19B, •दर्शनमुद्राधिकारः षष्ठः; 20B, •ज्ञानोपयोगो नामाधिकारः सप्तमः; 44B, अष्टविषयनिरोधप्रकरणम् एकविंशतितमम्; 47B, •चित्तच-
प्रकरणं विंशतिम्; 49A, •मनोव्यापारप्रकरणं एकविंशतितमम्; 50B, •संग्रह-
प्रकरणं द्वाविंशतिम्; 52A, •आत्मप्रकरणं त्रयोविंशतिम्; 54A, आत्माध्या-
प्रकरणं चतुर्विंशतिम्; 55A, •हृत्समन्दः प्रथमं प्रकरणं पञ्चविंशतिम्; 56A, •सत्यरौद्रं द्वितीयं प्रकरणं षड्विंशतिम्; 56A, •चौबीनन्दरौद्रं तृतीयं प्रका-
सतविंशतितमम्; •संग्रहानन्दरौद्रं चतुर्थं प्रकरणमष्टाविंशतिम्; 57B, •आर्त्त-
•आर्त्तध्यानप्रकरणमेकोविंशतिम्; 58A, •तिबद्धध्यानप्रकरणं त्रिंशतिम्; 58B, •सर्वोद्यध्यानप्रकरणं चतुर्विंशतिम्; 70B, •मुद्रोपयोगविचारप्रका-
सतविंशतिम्; 71B, •आज्ञाविषयप्रकरणं पञ्चविंशतिम्; 72B, •अपायविना-
प्रकरणं षड्विंशतितमम्; 74A, •विपाकविषयप्रकरणं सप्तविंशतिम्; 92A, •रूपतत्त्वप्रकरणं द्विचत्वारिंशतिम्; 93B, •वर्णध्यानचक्रप्रतिपादनप्रकरणं सप्त-
चत्वारिंशतिम् ।

(729)

Kāśmīrtha.

6698.

6520. योगसिद्धान्तमञ्जरी । *Yogasiddhānta-maṅjarī.*

Substance, country-made paper. 10x4½ inches. 15½ lines.
Extent in ślokaś. 150. Characters, Nāgarī. Binding, Sewed. Con-
dition, fair but worn-even. Complete.

Beginning :—

यौगसैकविलयाय हिरण्यमाय
न्यरोधसुप्तप्रविष्टो विटिकेष्टाव ।
गङ्गाधराय गजचर्मविभूषणाय
प्राचौरपुष्पापुष्पाय वनः शिवाय :
लजितम्बापददन्तं निधाय कृष्टिं सुन्दरम् ।
रक्षते [काशि]वासेन योगसिद्धान्तमञ्जरी :
कानः परं प्रवक्ष्यामि योगं परमदुर्लभम् ।
तत्र प्रथमं प्रधानमूर्त्तं वेदात्मकमाह ।
शैलं जीवात्मनोऽङ्गयोऽं योगविद्यामहः ।
रत्नलत्पमसौत्वादिक्रुतिप्रसिद्धम् । गन्तुं प्रयोगसरे निष्कामका-
प्रमेयस्य परमात्मनः सकारं योगमिहाहः । संसारोच्छिन्ना-
साधनमिति ।
ओषिधोपासकमतमाह ।
शिवशम्भोक्तं ज्ञानं शृङ्गारमवेष्टितम् । शिवशम्भोरभेद-
ज्ञानमिच्छते ।

End :—

ये त्विमं विष्णुमथार्त्तं मां च देवं भवेत्तुभम् ।
रक्षमावेन पश्यन्ति न तेषां पुरुषद्वयम् ।
इत्यन्तमतिविहारेण ।

Colophon :—

इति श्रीमद्भट्टोपनामकचरामभट्टसुतवाराहसौगर्मसम्भव-
काशीनाथायप्रणम्यैवविश्रमःधरिर्वर्यता योगसिद्धान्तमङ्गरो
रुमाहा ।

Post-colophon Statement :—

श्रीललिताम्बार्चनम् । श्रीमद्वत् १६६१ । सोः आरक्त वयो
११ । मानजीयबालमुन्दस्यैव पुस्तकम् ।

Gorakṣanārtha.

6609.

160. गोरक्षशतकम् । *Gorakṣaśataka*.

Substance, machine-made paper. 19 x 4½ inches. Folio, 4. Lines, 1.
Printed in shloka, 250. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 451. The work, consisting of two *śatakas*, has been published under the name *Gorakṣapaddhati* by Gangavishnu Krishnadas (Lakshminenkatesvar Press, Kalyan, Bombay, 1846 S.E.). The *śatakas* are not distinguished by sectional colophons in any of the MSS described here except the one described under No. 6613 below. The first *śataka* has been edited and translated by G. W. Briggs (*Gorakhnath and his Karmphatā Yogis*, Calcutta, 1938, pp. 284ff.). It will be noticed that the work is referred to under different titles in different MSS.

6610.

3770. *Gorakṣaśataka*.

Substance, country-made paper. 19 x 4 inches. Folio, 12. Lines, 9.
Printed in shloka, 260. Character, Nāgari. Appearance, discoloured.
Complete.

(731)

6611.

4017. *Gorakṣaśataka.*

Substance, country-made paper. 10 x 4 inches. Folio. 13. Lines 8.
Extent in ślokas, 250. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

6612.

5541. *Gorakṣaśataka.*

Substance, machine-made paper (bound in book-form). Folio. 13.
15. 8 x 6 inches. Lines, 19-24. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgarī.
Appearance, good. Complete.

On the last page of the present MS the *Vatipālaka*
of Śaṅkarācārya is quoted in a different hand.

6613.

9378. *Gorakṣaśataka.*

Substance, country-made paper. 11 x 6 inches. Folio. 13. Lines 17.
Extent in ślokas, 250. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

The colophons in this MS refer to the work
Gorakṣayogaśāstra and *Muktisopānīśamketa*.

6614.

3636E. *Gorakṣaśataka.*

Substance, country-made paper. 14 x 3½ inches. Folio. 5. Lines 16.
Character, Bengali. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the first half of the work
with a portion of the second half.

6615.

4343. *Gorakṣasataka.*

Substance, country-made paper. 13½ x 3 inches. Folia, 11. Lines, 4, 6. Extent in ślokas, 150. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete.

The colophon in the present MS refers to the work as *Gorakṣasaphitā*. The contents of the present MS have occasional disagreements with those of the MSS described above.

6616.

9094. *Gorakṣasataka.*

Substance, country-made paper. 14 x 7½ inches. Folia, 17. Lines, 12, 16. Extent in ślokas, 900. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1100. Appearance, fair. Incomplete.

The present MS contains the first *sataka* of the work accompanied by an anonymous commentary.

Beginning of the commentary :—

ओषधं ओषधिं सूर्यं हेमम् जगदोषरोम् ।
 प्रजस्य प्रतपयान्तां कुर्मो योगतरङ्गिणीम् ।
 अथ योगस्य प्रकरणांशे ओषधिवान् योगज्ञः श्रीगुरुदेवस्य
 वन्दनात्मकं मङ्गलं यन्मन्त्रिविज्ञानसिद्धौ क्षुण्डितं प्रियप्रियम्
 निबध्नाति अथैव विषयप्रयोगेन च सूचयति ओषधिमिति ।

Post-colophon Statement :—

सन्वत् १८३० भाद्री मासे द्वादशपक्षे ४ सोमवारं कार्त्तिक
 चर्मस्थगणिकटे शुभम् ।

6617.

10490. *Gorakṣasūlaka.*

Substance, machine-made paper (bound in book form), $6\frac{1}{2} \times 8\frac{1}{2}$ inches.
Folia, 29. Lines, 26. Extent in ślokas, 1,600. Character, Nāgara.
Appearance, fair. Date, Samvat 1944. Incomplete.

The present MS contains the second half of the work which is called here in the colophon the *Muktisopāna*. The text is accompanied by Lakṣmīnārāyaṇa's commentaries in Sanskrit and Hindi. The commentaries were completed on the 11th day of the month of Māgha, 1943 V.S. The date is given at the ends of both the commentaries.

A MS containing the commentary on the first half of the work is possessed by the Bhandarkar Oriental Research Institute (Briggs, *op. cit.*, p. 256).

Beginning of the Sanskrit commentary :

ध्यात्वा कुम्भिवराननं भगवन्तं वाग्देवतां श्रीगुरुं
नत्वा तातमयं प्रसूतं बुधवगन् वाराणसीवासिनः ।
मिमश्रीधरगोविन्दः प्रियमुदे कुर्वे यथाश्रेयसि
श्रीगोरक्षभक्तद्वितीयव्रतकं व्याख्यां तदास्यामहम् ।

अथ श्रीमहादेवनाथप्रियमस्यैकनाथयोगीन्द्रप्रियः श्रीमार्कण्ड
भवान् भगवान् गोरक्षनाथः निखिलजनोद्दिष्टोर्षाविहितपूर्वव्रतक-
कथितावशिष्टव्रतयोगपदार्थनिरूपणेन्या व्रतयोगशास्त्रसाररूप-
सुतरव्रतके तावत् प्रागापानगतविरोधफलं दर्शयति प्राञ्जल्यैः ।

Beginning of the Hindi commentary :—

अवधूततिगिरिप्रसरत्ततोत्तमातपदं वन्दे ।
श्रीगुरु उतरव्रतकको विदति करो सुखकरं ।

End of the Hindi commentary:—

मिथ श्रीधर विप्रकी आशा को हिय धार ।
 मोरख उत्तर श्रुतककी वात्साकी संविचार ।
 गुह्यजनविधिबिलभूमिमिति वर्ष माघ श्रुति आदि ।
 एकारशी गुह्यवार यह भुकी काशी मादि ।
 आदिनाथ शङ्करगुह्यगोरख आदिक सिद्ध ।
 ज्ञप्ता करे मुहि पर सदा भी सब जन गुह्यरुद्ध ।

Colophon:—

इति श्रीमद्भक्तप्रियमोक्षोद्भवसारसुतकुलनिलकण्ठकविद्या-
 रत्नाकरश्रीमत्पण्डितठाकरदत्तश्रीशिवलक्ष्मीनारायणनामकवि-
 वरविरचिता योगीन्द्रयोगेश्वरनाथकृतमुक्तिनोपानामकण्ठयोग-
 शास्त्रोत्तरश्रुतकवात्सा बालबोधिनौ सम्यग् ।

Post-colophon Statement:—

संवत् १८८८ । श्रावण ११ सो० ।

6618.

184. *Gorakṣasūṭaka.*

Substance, country-made yellow paper. Folio, 5 7. 13. 5 inches.
 Lines, 9. Extent in ślokaś, 70. Character, Bengali. Appearance, old.
 Date, 1729 B.E. Incomplete.

The MS was described in J. L. I. 412. It forms part of a larger MS and begins from Fol. 5 which contains the last two lines with the colophon of another treatise as follows:

इत्यमरेश्वरसंवादे अरेरे ब्रह्मचारम् ।

The portion contained in the present MS is in the form of an interlocution between Nārada and Gotama. It deals with the elements of Yoga. Though introduced as the *Nāḍījñānadīpikā* belonging to the *Gorakṣasamhitā* the colophon calls it *antarayoga*.

Beginning:—

अथ गोरक्षसंहिताया नाम्नां शानदीपिकेयम् :

श्रीगौतम उवाच :

देवर्षे योगशुक्तात्मन् योगः परमोऽद्वयः
संख्ययोगविशेषश्च कर्मयोगनिधिवश्च ॥
विना योगं न सिध्येत कृष्टयोः न कदापि नो
मूलचक्रं कुण्डलिनौ यावन्निरासिताः प्रभो ॥
तावत् किञ्चिद्भ्रमसिद्धेन मन्त्रयन्त्रैर्निरादिकम् ।

End:—

स्थाने तु पूजयेन्मन्त्रो विदुर्लभः पुण्ड्रचन्दनैः
मनो निवेष्ट्य कृष्यो वै तन्मन्त्रो भवति पूज्यः ॥
यावन्मन्त्रोन्मेषे ज्ञाते कृष्णं स्वस्ति विष्णवे :
कृष्यो इत्युपलक्ष्यो स्वस्तिदेवतापरम्
ततः सिद्धमनो मन्त्रो जप्यश्चोमं मन्त्रमैतत्
ततः परं न किञ्चिद् कृष्याभक्तिं मुने ॥ १ ॥

Colophon:—

इति श्रीनारदगौतमसंन्याससंहितायाः

Post-colophon Statement:—

मुद्रमस्तु प्रकाश्याः १९२६

Akulendraśāstrī

6619.

10724B. **श्रीयुपरत्नमहोदधिः ।** *Śrīyūparatnamahodadhīḥ.*

Substance, palm-leaf. 11 x 2 inches. Folio 2-32, of which Fol. Nos. 19 and 20 are missing. Lines, 1. Extent in colls. 356. Character, Newari. Appearance, old. Incomplete.

The work quotes from चिद्विजयनाथ (2B), आकचख्ययोगमत (5A), सङ्ग (5B), विशेषाचार्य (6A), अङ्कुलनाथ (7A), शिव (11A).

End:-

अनुदंशसुवर्षेषु या या अवस्था भवति तत्काले तास्ता
अवाहता न देहेन सङ्ग सिद्धयोगौ वक्ष्यामि त्विति नमः
श्रीवन्द्युक्तिविशेषे अङ्कुलनाथं विशेषमिति उत्तमोत्तमस्थाने
चतुर्थमिति :

Last Colophon :-

इति श्रीअङ्कुलनाथेन निरुक्तसमस्तसारसंग्रहः प्रोपञ्च-
महोदधिर्नाम समाप्तमिति :

6620.

10721D. [सारसंग्रहः । *Sārasaṅgraha*.]

Substance, palm-leaf. 11 x 2 inches. Folia, 1-54, of which Fol. 3
missing and two folia each are marked 5 and 6. Extent in Slokas, 10.
Character, Nepalese. Approximate, old. Incomplete.

It seems to contain summaries of different works.
Aśtanātha is here identified with Śiva.

Beginning:-

योसावर्तार्जुनधर्मं परमार्थसार-

मुद्राधर्मविषयं + + अङ्कुलम् ।

सर्वोपमादङ्कितं शिवशक्तिधर्मं

तस्मै सुश्रीयन्तुते चिदचिदमले ।

सर्वज्ञः सर्वदो भायो अनादिरजमयः ।

निःप्रयत्नं विरालम् अङ्कुलं तं वक्ष्यामि ॥

नमामि सर्वदेवानां देवीनां परमात्मणम् ।
 सिद्धानां योगिनां च नमामि परमायतः ॥
 विरङ्गं विरोधाय हितार्थं सर्वयोगिनां ।
 योगतः सर्वशास्त्राणां विचारार्थं पुनः पुनः ॥
 सारात्सारतरं + + भावाभ्युपगमः ।
 श्लोकमेव प्रवक्ष्यामि यदुक्तं ग्रन्थकोटिभिः ॥
 गङ्गातीरे हिमगिरिप्रियावह्न्यपस्त्रासनेन
 ब्रह्मज्ञानाभ्यसनाविधिना योगनिद्रां गतस्य ।
 किं तैर्भाष्यं मम सुखमेवैव ते निर्विशङ्कः
 नम्याते ते जठरचरित्वा क्लृप्तं दुर्विभोदम् ॥

The work seeks to explain the main principles of Yoga by way of bringing out the significance of the different expressions used in the last verse quoted above.

End:—

एवं संक्षेपतः प्रोक्तं प्रभावशून्यकर्म
 विस्तरेणैव न संक्षेपतः प्रोक्तं वक्ष्येऽपि ॥
 योगाचार्येण संक्षेपतः श्रीमद्भगवद्गीतायाः
 अर्चमादौ प्रयोगस्थः कश्चिन्नृपचिन्तकः ॥

 नास्ति ज्ञानात् परं नीत्ये नास्ति ज्ञानात् परं तपः
 नास्ति ज्ञानात् परं यज्ञकर्मणां ज्ञानं समाश्रयेत् ॥
 ये संकल्पे ज्ञानमयौ क्लृप्तापौ ते यान्ति पारं भवसागरस्य ॥

Rāmabhadra.

6622.

141. चक्रदीपिका । *Cakradīpikā*.

Substance, machine-made paper. 17 x 5 inches. Folio, 1. 1890.
 Extent in āloka, 100. Chatterjee, Bengal. Date, Śaka 1727. Approximate
 value. Complete.

The work describes the creation of the various parts of the human body which is shown to be the universe in miniature. It incidentally refers to the *six calan*.

Beginning : -

सृष्टीकं गतं वस्तु नयेव कु-पेः ॥
 पञ्चमहाभूतैश्च कुरुते सृष्टीरिदमम् ।
 अथ घटयन् विवर्तयन् सृष्ट्वा लोकोत्पत्तयान् सृष्टीपुत्रः
 सृष्टीशो वा सर्वान् सृष्ट्वा लोकोत्पत्तयान् सृष्टीपुत्रः ॥

End : -

इति गङ्गा समं यत्पुत्रा पिङ्गला यस्याः स्रुता
 नारीश्वर्यं संसृज्यते सृष्ट्या हृष्टाः सृष्टिमाँ ।
 सा विष्णोरा मण्डलाकोऽङ्गुली यस्याः स्रुता
 सृष्ट्यो मित्रता यस्याः स्रुता कथंते सृष्टिः ॥

योगकौमुद्यामपि

गङ्गायामुदीमंष्ट्रे भोज्यं यस्याः स्रुता
 बलात्कारेण सृष्टीयाः स्रुताः स्रुताः स्रुताः
 यस्याः स्रुताः स्रुताः स्रुताः स्रुताः स्रुताः
 यस्याः स्रुताः स्रुताः स्रुताः स्रुताः स्रुताः
 पिङ्गलायाः स्रुताः स्रुताः स्रुताः स्रुताः
 विवर्तयन् कथंते ॥

Works quoted : -

ब्रह्मसंहिता, भाष्यसङ्ग्रहः ॥ १॥ योगकौमुदी ॥ १॥ ॥ ॥

Post-colophon Statement

सृष्ट्याः स्रुताः स्रुताः स्रुताः स्रुताः
 श्रीगिरिधर प्रभोः साहस्यम् ॥

Anonymous.

6623.

9936. पटचक्रविवेचनम् । *Satakravivecana*.

Substance: country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folium, 1, 14 lines, 16 in all. Extent in stanzas: 15. Character, Nagari. Appearance, not complete.

In twelve stanzas, of which the first two are found in the *Gorakṣaṭīkā*, it gives a short account of the *takras* of the human body. A pictorial illustration of these is found on the reverse of the folium.

Beginning:—

षट्पदं धोदणधाम चित्रं योमपदक ।
 खटेरु गो न जाहति कुरु योमो मयकुरे ॥ १ ॥
 एकस्तमः वरदारं चित्रं पदं देवता ।
 पदं चित्रं कुटुम्बं यथात्मः नच मे गृहम् ॥ २ ॥
 अथ धारं गृहे सत्तं सचिष्ठानम् शेषम् ।
 मयिपुमस्यः गामो हृदि ककमस्यत्तं ॥ ३ ॥
 कुरे चित्रं चित्रं सचिष्ठानम् सचिष्ठम् ।
 बहेतानि नृ लक्षणं पञ्चैवयानि योमिभः ॥ ४ ॥
 ललाटपदो नृ पदे हृत्तं इत्युक्तं दयः ।
 कुरे धोदणधाम चित्रं सचिष्ठानम् ॥ ५ ॥

Colophon:—

षट्पदचक्रविवेचनं समाप्तम् ।

E. STOTRAS AND KAVAS. OF THE GĀTHA LITERATURE.

(E. KAR.)

(E. KAR.)

6624.

2839. कर्मसूत्रम् *Karmasūtra*.

Substance, country-made paper, 10 1/2 inches. Form, 6 1/2 inches.
Extent in stanzas, 60. Character, Nāgari. Appearance, good. Complete.

It is a well-known *stotra* placed in various places of
of *stotra*. A portion of the *stotra* of Kāli known as the
jagannāṅga kava is found at the end of the Ms.

6625.

3480. *Karmasūtra*.

Substance, country-made paper, 10 1/2 inches. Form, 6 1/2 inches.
Extent in stanzas, 60. Character, Nāgari. Appearance, good. Complete.

6626.

5819. *Karmasūtra*.

Substance, country-made paper, 10 1/2 inches. Form, 6 1/2 inches.
pāṭha form. Character, Nāgari. Appearance, good. Complete.

The text is accompanied by a commentary by Ven-
dhara who wrote under the patronage of Prāṇāśāṅga.

Beginning of the commentary:—

ब्रह्मणि ब्रह्मसिद्धौ ब्रह्मसिद्धौ ब्रह्मसिद्धौ ब्रह्मसिद्धौ

ब्रह्मणि ब्रह्मसिद्धौ ब्रह्मसिद्धौ ब्रह्मसिद्धौ ब्रह्मसिद्धौ

शिरोभिरभिवक्षितं हरमहेन्द्रम्यदादिभि-
स्त्रिकालमधिपुणितं भजनयोगिसिद्धादिभिः ।
कर्पूरवर्तिकादीयः कर्पूरस्तवदीपकः (दिपका)
प्रकाशते यथा श्रीमद्वेङ्कटाधरसैरणम् ।

End :—

समस्तभूषाभिशिरोयभूषण-
प्रतापसिंह[स्य] यशः सुकीर्णते ।
शिवोक्तकर्पूरस्तुतिप्रदीपिकां
मुदाकरो[द] वेङ्कटरः सुरो[वा]चरः ।

Colophon :—

इति वेङ्कटरुता कर्पूरस्तवदीपिका समाप्ता ।

6627.

5820. *Karpūrasatōta*.

Substance, country-made paper. 10½ × 4½ inches. Folio, 27. Lines, 1.
Extent in śloka, 260. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

The text is accompanied by the commentary *Karpūrasatōtāṭīkā* of Kāśhinātha.

Beginning of the commentary :—

कृताद्यायाख्याद्याय भाषिणे गतभाषिणे ।
अकृपाय सकृपाय दक्षिण[े]मूर्ध्नि नमः ।
न जानामि तोयं न जानामि योगं
न जानामि + + कथं वा किमेतत् ।
न जानामि भक्तिं त्वत् पापि मात-
र्भक्तिश्च गतिश्च त्वमेका भवामि ।

कालिकां सकललोकाधिपतिं

मोहितः स गलमुख्यमालिकाम् ।

भावयामि कविताप्रणालिकां

देवकान्तिशितमेष्टमालिकाम् ॥

यत्ना विश्वेश्वरं देवीं मातरं पितरं तथा ।

काश्रीनाथं प्रतनुते कर्पूरस्त्वदीयिकाम् ॥

Colophon :—

इति श्रीमद्भट्टोपनिषत्संस्कृत-शास्त्र-संग्रह-सम्भव-

दक्षिणाचार्य-सतप्रवर्तक-काश्रीनाथ-विनिर्दिष्टा कर्पूरस्त्वदीयिका

समाप्ता :

6628.

3385. *Karpūrastotra*.

Substance, country-made paper. 10 1/4 inches. Folia, 13. Lines, 8.
Extent in Slokas, 425. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

The text is accompanied by the commentary of
Durgārāma Siddhāntavāgīśa.

Beginning of the commentary :—

या स्तुते सत्परां परमेश्वरं यद्वाचसा भाषते

यत्काव्यकलाधिपतिविभवं तस्य परं तिलि

यस्यामेति तस्य लक्ष्मि पुनरिदं श्रमस्तु यस्तु

हृन्नेर्वन्दितपादपद्मयुगलाः परादसौ कालिका ।

विश्वं मोहमहोर्मिजलजलधौ भयं समुदोह्य तत्-

काव्यमहोदोहिधौ युक्तमेतत् श्रीमैश्वरो या स्तुतिम् ।

मन्त्रोद्धारणिलक्ष्यकथनेः श्रीदक्षिणायाः परा

दुर्गारामधराधुरो विततते श्लाखां तु तस्याः स्तुते ॥

End:—

नत्वा पदाम्बुजसौधमुखैर्द्विबीजो-

हृदयैर्दुर्लभं तपदि दक्षिणपार्श्विकायाः ।

यस्याः स्मृतेर्विरचिता विहङ्गिः समाप्तिम्

आत्मा विवत् + + + चक्रमिते चि वर्ये ।

Colophon:—

इति श्रीदुर्गावामसिद्धात्मनामोद्भवाचार्यविरचिता श्रीयाः
शिवटीका समाप्ता ।

6629.

5789. *Karpūrasūtra*.

Substance, country-made paper. 12 x 11 inches. Folio 14. Col.
Extent in shloka. 425. Character Nāgari. Appearance, good. 100.

The text is accompanied by the commentary
Durgārāma.

6630.

5056. *Karpūrasūtra*.

Substance, country-made yellow paper. 13 x 3½ inches. Folio
Lines, 8. Extent in shloka. 229. Character, Bengali. Date, S. 100.
Appearance, good. Complete.

The text is accompanied by the commentary
Kālikarāma.

Beginning of the commentary:—

यन्मे तौ शिवदेवता चित्रवतां ध्यातां हृदीमानतां

श्रीशैलानन्दैरिहाजयन्तां शक्तिप्रदां सर्वदा ।

आत्माश्चकाराश्चकारतां बुद्ध्याभिरामाचरां

यस्याः शिवदेवैः कृताणि कृतं देवाः शिवशक्तयः

अथ श्रीमहाकविः पितृश्रीकाशीतोऽष्टौकः
अभिरामाभिरामेन श्रीकाशीपतेन मे
श्रीकाशिकायाः संपूर्णस्तवटीकाः विनन्दते ।

Colophon :—

इति कामदेवप्रणितं रंशसम्भवश्रीकाशीयं तद्विरचितः श्रीमहः
कालप्रणीतश्रीरत्निकामिकः कोषटीका समाप्तः

Post-colophon Statement :

* विश्वेश्वरपुरे टीकाः श्रीमहेशः संपूर्णः ।
श्रीकाशिकायाः कोषीयामभिरामेन संपूर्णः ।
शकाब्दा १७३२ .

6631.

175. *Commentary on the Kavya-kosha.*

Substance, machine-made paper. One leaf only. Folio 6. Lines 11.
Extent in folios, 130. Character, Bengali. Date 1729 S.E. Approximate
old. Complete.

The present MS has been described in L. I. 475 where
the commentary is attributed to Ananta and though there
is no mention of his name anywhere in the MS. It has also
no agreement with a manuscript of Anantavāra's com-
mentary (belonging to the old collection of the Society)
where his name is explicitly mentioned both in the
introductory verse and in the colophon.

Post-colophon Statement :—

आदि ब्रह्मचर्यादिहोमगणिते भामे तथा चरित्रे
वारे देवगुहोः सदा सुभक्त्योर्वै समुल्लासकम् ।
सम्पूर्णं सकलाद्यं सुखमयं सत्यार्थसिद्धिप्रदं
विद्याविद्विद्यानं सुखदुःखं शुद्धं सुकर्म मत्तम् ।
सुसमस्त शकाब्दाः १७२६ .

6632.

5621G. *Commentary on the Karpūrastotra.*

Substance, palm-leaf. 14 x 1 inches. Folia, 114 to 119. Lines, 2.
Extent in stokes, 100. Character, Uchiya. Appearance, good. Complete.

The colophon attributes the commentary to the great Śaṅkarācārya.

Beginning :—

भैरव उवाच कर्पूरमिति ।

हे भगवन् सर्वकर्पूरबीजं मे जपः ।

Colophon :—

इति श्रीमत्सहस्रनपरिव्राजकाचार्यश्रीशङ्कराचार्यविरचितः

कर्पूरस्तोत्रटीका समाप्ता ।

6633.

5900. *Commentary on the Karpūrastotra.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 16. Lines, 7-9. Extent in ślokas, 240. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

Kṛṣṇa Paṇḍita, the commentator, is stated to have written at the instance of one Jayarāma, the astrologer.

Beginning :—

कर्पूरस्तोत्रात्मन्युपनिषत्प्रकाशनाय च ।

कृष्णार्चकप्रणीतः श्रीकृष्णपण्डितः ।

End :—

श्रीमद्विष्णुसहस्रनामस्य विष्णुः कृष्णपण्डितः ।

श्रीकृष्णपण्डितः श्रीकृष्णपण्डितः ।

6634.

8273. कामकलाकालीस्तोत्रम् । *Kāmakalākālīstotra.*

Substance, country-made paper. 8.4 inches. Folia, 6. Lines, 7.
Extent in slokas, 80. Character, Nāgara. Date, Śaka 1711. Appearance,
discoloured. Complete.

Though called a *stotra* it is of the nature of a *mūlāmantra*.

Beginning :—

श्रीमहाकाल उवाच ।

अथ वक्ष्ये महेष्ट्यानि महापातकनाशनम् ।

गदां सहस्रनाम्नस्तु संजीवयतया स्थितम् ।

पठन् यत् सफलं कुर्यात् प्राक्तनं सकलं प्रिये ।

अपठन् विफलं तद्वत् तद्वत् कथयामि ते ।

ॐ ह्रीं अथ अथ कामकलाकालि कर्पालिनि सिद्धिकर्गलि
सिद्धिविकर्गलि महाबर्गलि

End :—

इतीदं गद्यमुदितं मन्त्ररूपं वराजते ।

सहस्रनामस्तोत्रस्य आदावको न योजयेत् ।

अष्टाक्षराको हो वागौ पठेच्छेभमिमं स्तवम् ।

सहस्रनामस्तोत्रस्य तदैव प्राप्यते फलम् ।

अपठन् गद्यमेतत् तत्फलं नो समाप्नुयात् ।

अपठन् स्तोत्रराजस्य पाठेनाप्नोति साधकः ।

तत्फलं गद्यपाठेन लभते नात्र संशयः ।

Colophon :—

इत्यादिनाथविरचितायां महाकालसंहितायां श्रीकामकला-
काख्या ग्रन्थकोशं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement:—

अथि श्रीशकम्भः १७११ आश्विनशुक्लतमसां श्री५ बाबादुर-
वाह दुवराबाधिराजकस्यार्थे लिखितमिदं श्रीदुर्गावापस्यैव
नेपालदेशे श्री५ प्रमुपतिराजधाने ।

6635.

2471. श्यामास्तोत्रम् । *Syāmāstotra.*

Substance, country-made paper. 8½ x 3 inches. Folio, 2. Lines .
7. 8. Extent in ślokaś, 25. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured
and pasted. Complete.

The *stotra* consists of a collection of names all preceded
by the adjective *mahat*. It is called *asthānaśloka* as
one of the introductory verses as well as in the colophon
of the following MS.

Beginning:—

कल्पद्रुमवने रम्ये ऽक्षसिंहात्मनोपमः ।
उभया लङ्घितं वरं प्रपन्नं नन्दिकेश्वरः ।

Beginning of the stotra proper:—

महती चेतना माया महादेवी महेश्वरी ।
महावृद्धिसंज्ञायस्त्री महाकाली महाकला ।

Colophon:—

इति वदधामसौ भैरवतन्त्रे श्यामास्तोत्रं संपूर्णम् ।

6636.

10209. *Syāmāstotra.*

Substance, machine-made paper. 7 x 4½ inches. Folio, 2. Lines .
Extent in ślokaś, 20. Character, Nāgarī. Appearance, discoloured
plete.

The present MS does not contain the few introductory verses found in the previous MS.

The hymn is followed by a few lines giving *mantras* of the planets.

A leaf contained in the MS gives the *mantras* required for sacrificing various animals and fruits.

6637.

4641. दक्षिणकाशिकास्तोत्रम् । *Dakṣiṇakāśikāstotra*

Substance, country made yellow paper. 13y 5 lines. Four lines, 12 on a page. Extent in slokas 270. Character, Devanagari. Appearance, old. Complete.

Beginning :—

पञ्चम्यां शनिवासरे प्रियतमे काले कामाक्ष्यया

ध्यात्वावाङ्मयं विद्याथ पुजितमपि स्तुत्वा स्तवेनामुना ।

संसारार्णवतारकेण तदग्नौ ब्रह्मं सदा भोजयन्

कौशिकः राजवाजिभिः प्रियतमे वदन्वसन्ने वदेत् ॥

अदिशुवाच ।

संसारतारकं स्तोत्रं पूज्यं सर्वभूषणम् ।

इदानीं कथयेयान् यद्यहं तत्प्रभा तव ॥

Beginning of the stotra proper :—

इत्यहं नृपुङ्गवा कल्पाम्नाम्भोजप्रभा ।

महातिमिरनीलाङ्गो नीलाक्षस्तनुदृतिः ।

इन्द्रनीलमण्डितः शोणित्यजदण्डविः ।

त्रिपुरेण गन्धोद्दामधृतिमां कतादिबत् ॥

Colophon :—

इति श्रीवद्व्याससं महात्मने श्रीदेवीयगसंवादे चन्द्रपूज-

नीतिप्रभा संज्ञितायामुत्तराष्ट्रायपरिशोधने उत्तरपटले षष्ठमकले

शक्रराजेश्वर्या चन्द्रिहसरस्वताः श्रीदक्षिणकालिकादेवाः
संसारतारको नाम स्तोत्रं नमोऽस्तु ।

6638.

176. कालीसहस्रनामस्तोत्रम् । *Kālīsahasranāmastotra*.

Substance, country-made yellow paper. 13½ x 5 inches. Folio. 1.
Lines, 6-8. Extent in sloka 100. Character, Bengali. Appearance, old.
Incomplete.

The present MS has been described in L. I. 409.
Another MS which omits some of the initial verses is
described in L. IX. 2959. The hymn has been published
in the *Stotratrāṇakara* (Madras, 1929, Part II, pp. 79-10).
The present MS runs up to verse 71 of the printed edition.

6639.

201. *Kālīsahasranāmastotra*

Substance, country-made yellow paper. 16 x 5½ inches. Folio. 1.
Lines, 7. Extent in slokas, 150. Character, Bengali. Appearance, old.
Complete.

The present MS has been described in L. I. 478.

This hymn consists of names of Kālī, all beginning
with *k*. It is stated to belong to the *Mahākūlasaṃhitā*.

Beginning :—

कैलासशिखरे रम्ये भाग्यद्विभुषिते ।

नामावच्छिन्नाकौले नामपक्षि वैपुले ॥

चतुर्मुखपदपुङ्गे घङ्गारमद्वयान्विते ।

समाधौ संस्थितं शान्तं कीदृशं योगिनीप्रियम् ॥

तत्र योगधरं दृष्ट्वा देवी पश्यन् घङ्गारम् ।

जीदेष्टुवाच ।

किं त्वया जप्यते वाच किं त्वया स्मर्यते सदा ।

कष्टिः कुचं विनीनास्ति पुनः कुचं प्रजायते ।

ब्रह्मास्त्रकारणं किं तत् किमाद्यं कारणं भवत् ।

मनोरथमग्री तिष्ठिकाया वाष्पामग्री शिव ।

Colophon:—

इति श्रीमदारिनाथमहाकान्तविरचितायां महाकान्तहस्ताथ
काजीकान्तसंवादे सुन्दरीप्रतिदामाख्यं काजीखण्डं सहस्रनाम-
स्तोत्रम् समाप्तम् ।

6640.

2777. *Kālīśahasranāmastotra.*

Substance, country-made, reddish paper. 18 x 3½ inches. Folio, 18.
L. 1, 2, 3. Extent in lines 400. Character, Bengali. Appearance, fair.
Complete.

8641.

4675. *Kālīśahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 18 x 3½ inches. Folio, 18.
L. 1, 2, 3. Extent in lines 400. Character, Bengali. Appearance, fair.
Complete.

Post-colophon Statement.

मवीनगौरे दशम्वित्तमविहङ्गमिममपुष्टे । श्रीकृष्णपुस्तक-

सेवस्य स्वाक्षरं सहेतुमिति

6642.

11002. *Kālīśahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 18 x 3½ inches. Folio, 18.
L. 1, 2, 3. Extent in lines 400. Character, Nāgarī. Appearance, fair.
Incomplete.

[This MS was found missing at the time of preparing the Catalogue.]

6643.

3451. *Kālisahasranāmastotraṭīkā.*

Substance, country-made yellow paper. 18½ x 6 inches. Folia, 35. Lines, 10. Extent in ślokas, 1,400. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete.

The name of the commentator is not given in the present MS. According to the colophons of the MSS described under Nos. 6644 and 6646 the name is Pūrṇa-nanda Paramahansa.

6644.

171. *Kālisahasranāmastotraṭīkā.*

Substance, country-made yellow paper. 16 x 5½ inches. Folia, 26. Lines, 12. Extent in ślokas, 1,400. Character, Bengali. Incomplete.

The present MS has been described as L. I. 177. It comes to an end at Fol. 29A of the MS described above. The commentary runs up to a portion of the *phalasa* section.

6645.

4631. *Kālisahasranāmastotraṭīkā.*

Substance, country-made paper. 14 x 3½ inches. Folia, 24. Lines, Extent in ślokas, 500. Character, Bengali. Appearance, fair. Incomplete.

This MS, which contains the commentary up to near No. 456, reaches as far as a portion of Fol. 15A of the MS described under No. 6643.

6646.

4677. *Kālisahasranāmastotraṭīkā.*

Substance, country-made paper. 11 x 4½ inches. Folia, 26. Lines, (with two Fol. measuring 10 x 3½ inches). Extent in ślokas, 400. Character, Bengali. Appearance, fair. Incomplete.

The present MS which comes to an end at Fol. 28A of the MS described under No. 6643 contains the commentary on names Nos. 457-1000, together with a very small portion of the *phalāśruti* section.

6647.

8785. कालीहृदयम् । *Kālīhṛdaya*.

Substance, country-made paper. 10 × 4½ inches. Folia, 3. Lines, 10. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This contains a long *mantra* of the goddess which is called *hṛdaya*.

Colophon :—

इति देवीशमले कालीहृदयं सम्पूर्णम् ।

6648.

10116. [श्वेतकालीस्तोत्राक्षरम् । *śvetakālīstotrāṅgi*.]

Substance, country-made paper. 10 × 4 inches. Folia, 13. Lines, 11, 12. Extent in ślokas, 100. Character, Nāgara. Date, S.E. 1737. Appearance, fair. Complete.

This contains (I) श्वेतकालीकवचम्, (II) श्वेतकालीस्तोत्रनामस्तोत्रम्, (III) श्वेतकालीसहस्रनामस्तोत्रम्, (IV) श्वेतकालीस्तोत्रम्, and (V) श्वेतकालीमाहात्म्यम् ।

Beginning :—

श्रीभैरव उवाच ।

सहस्रनामतः पूर्वं पठनीयं तु यद् भवेत् ।

तदहं संप्रवक्ष्यामि दिव्यं कवचमुत्तमम् ।

Colophon :—

2B, इति श्रीवाङ्मयजीवमहातन्त्रे श्रीशैलकालीकवचं संपूर्णम् ।

II.

Beginning:—

श्रीशैलकाव्ये द्वातवामानि जित्वाते ।

अथातः संप्रवक्ष्यामि गुह्याद् गुह्यतरं परम् ।

श्वेतावाः क्षान्तिवावास्तु माक्षामहोत्तरं प्रथम् ।

... ..

श्वेतकाजी महाकाजी कालिका कालमाष्टिनी ।

कालेन्दुरौ कालरात्रिः कालनाथप्रपूजिता ।

Colophon :—

3B, इति श्रीसिद्धान्तसंग्रहे दृष्टत्तिद्वयसंग्रहस्तोत्रम् ॥ ३॥

अतः गामस्तीर्णं संपूर्णम् ।

311.

Beginning :--

अथैतत्तद्वह्न्यामाभिः सिद्धयन्तः तदुक्तं गी. ३. ३० ॥

अष्टादशसाहस्रसंहिताया

बैजातखिलरासोनं प्रमद्वपुषपद्वभम् ।

अथोद्यमानाद्यदिप्रमत्तैः परिश्रितम् ।

000 100 000

ब्रह्मरं परिग्रह्य प्रकृत्य विनिर्दिष्टं :

श्रीदेवराज ।

भगवन् सर्वधर्मेभ्यः सर्वभूतहिते रतः ।

*** *** ***

नैवकाय्या महावैद्या यत्तदा लुपितं पुनः ।

सर्वेषां सङ्गस्य नामास्यं तदिदानीं वद प्रभो ।

श्रीश्वर उवाच ।

श्वेताम्बरा श्वेतवर्णा श्वेतगन्धानुलेपना ।

श्वेतपुष्पाश्चगर्भौवा श्वेतमाख्यविभूषणा ॥

Colophon :—

11B, इति श्रीशिवशान्तीयमहात्मने अष्टादशमाह्निकायां संहितायां
श्रीश्वेतकालीसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ।

IV.

Beginning :—

श्रीश्वर उवाच ।

त्रिपुरस्य वधे देवि यामगा संस्तुता पुमान् ।

उत्थाः क्रीडं प्रवक्ष्यामि श्वेतकाल्याः शक्तिक्षिप्रे

प्रवक्ष्यामि सहादेवी कान्तिकां भक्तवन्दनाम् ।

श्वेतवर्ती जगद्धात्री सर्वदेवप्रभिताम् ॥

Colophon :—

13A, इति श्रीमातृकाकण्ठे उमासहस्रं भवादे श्रीश्वेतकालीसहस्रनाम
समाप्तम् ।

Beginning :—

कर्पूरकुण्डलं विनस्तत्रितेजं

दन्ताद्वयं चन्द्रमोदकप्रसूतम् ।

शाम्भवं सकलभद्रिणं गणेशं

लम्बोदरं प्रणतविग्रहरं नमामि ॥ १ ॥

चण्डालनी कनकपद्मज्जैमगाभां

रत्नोत्तमोज्ज्वलितभग्नममिहताङ्गौम् ।

प्राङ्गी समुज्ज्वलकमग्नमुत्तमसुखं

संविधन्ती सुरसुतां प्रवक्ष्यामि विद्यम् ॥

Colophon :—

13B, इति श्रीचेताया साटकाकोचं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

इति श्रीशाल्वे १७३० मिति आश्विन वदि ७ रोज ५ तदिने
लिखितमिदं श्रीशंकराचार्यक मद्रास । शुभम् ।

6649.

11348. *Svetakālīsahasranāmastotra*.

Substance, country-made yellow paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 111.
Lines, 7. Extent in stanzas, 196. Character, Nāgarī. Appearance, fair.
Complete.

The *stotra* agrees with the one described under the
previous number.

6650.

11272. *गुह्यकालीसहस्रनाम । Guhyakālīsahasranām*.

Substance, country-made paper. 8½ x 3½ inches. Folia, 30. Lines
Extent in stanzas, 270. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

Beginning :—

अथ निर्वाणगुह्यकाल्याः सहस्रनाम निरूप्यते ।

कविकाचलमासीने ब्रह्मविष्णुवामदेवितम् ।

चिदानन्दमयं पुण्यां कल्याणस्तलावरम् ।

... ..

श्रीदेविकाल्यावाच ।

... ..

वाक्तां सहस्रं महादेव गुह्यकाल्याः पुरातनम् ।

साधकायां विद्येयैक श्रुतार्ग्यमग्रम् ।

ब्रूहि भक्त्यपवा देव सर्वानमविशारद ।

Colophon :—

इति बालासुब्रह्मण्यकालिकातन्त्रस्य मध्यप्रकाशवटसुःशालिकायां भैरव-
भैरवोत्सवादे चतुर्दशाध्याये विरचितस्य बालासुब्रह्मण्यकालिकादिशुभसुखनाम
रत्नमालासकलं समाप्तम् ।

6651.

9479. कालिकावचम् । *Kālikāvaca*

Substance, country-made paper. 61 1/2 inches. Folio. 4. Lines. 12.
Extent in slokas, 30. Character, Nagari. Appearance, fair. Incomplete.

This is known as the *Jagannāṭha* *śāstra* and is stated to belong to the *Bhairavatantra*. It is printed in some of the popular editions of collections of *śāstras* and *tantras*.

[The MS was found missing at the time of printing this catalogue.]

6652.

9336. *Kālikāmona*.

Substance, country-made paper. 91 1/2 inches. Folio. 3. Lines. 7.
Extent in slokas, 30. Character, Nagari. Appearance, fair. Incomplete.

It runs up to a portion of the last verse and is therefore as good as complete.

6653.

10394. [कालीकवचम् । *Kālikāvaca*.]

Substance, country-made paper. 9 1/4 inches. Folio. 4. Lines. 8.
Appearance, discoloured. Incomplete.

This MS contains two *karacas*, one called चोरात्मक वचनकोशवच coming to an end on Fol. 2A while the other, in the form of an interlocation between Skanda and Śiva, called कावचवच (?) or कोलकवच (?) is incomplete. Fol. 4

which is without any leaf-mark contains a *mantra* (बैर-
वेताम्परिवापरिष्ठकोलनम्).

6654.

2771A. *Kālikākavaca*.

Substance, country-made paper. 16 x 34 inches. Folia, 1-4. Lines, 7.
Extent in Slokas, 120. Character, Bengali. Appearance, old and dis-
coloured. Incomplete.

This *kavaca* is stated to belong to the *Uttarāntra*.

Beginning :—

अपोत्तरतमोक्षकवचम् । यथा
कैलासशिखराकटं भैरवं चन्द्रशेखरम् ।
वस्तुस्थलसमासौवा भैरवी परिपृच्छति ।

भैरववाच ।

देवेश परमेश्वरान् लोकानुग्रहकारक ।
कवचं सूचितं पूर्वं किमर्थे न प्रकाशितम् ।
यदि मे मङ्गतो प्रीतिनिवास्ति कृणुभैरव ।
कवचं कालिकादेव्याः कथयन्मानुकम्यथा ।

भैरव उवाच ।

कवचस्य भैरवश्चरित्रवर्णनं हृन्मोक्षैतकपित्री कालिका देव्या
हं वीर्यं त्रीं शक्तिः त्रीं कोलकं सर्वार्थनाथवपुःसामन्त्रिणं
विचित्रोद्योगः ।

6655.

170+199. *काशीस्तोत्रम्* । *Hymn of Kāśī*.

Substance, country made reddish paper. 15½ x 4 inches. Folia,
Lines, 6-7. Extent in Slokas, 90. Character, Bengali. Appearance,
Complete.

The present MS had been split up into two parts (which have been joined again) and described in L. I. 516-7. It contains two hymns: (1) कालीकौशिक from the कालीकौशिक (Fol. 1-3A), (2) कर्पूरविक्रम from the वैद्यक (Fol. 3A-517).

Beginning:

सर्वकारं वदन् राम कालिका या सर्वेश्वरी
यस्य स्मरणमपि कालिकाः कर्पूरविक्रमः

Colophon of (1):

इति कालीकौशिके कालिकायाः स्तुतिः समाप्तः
समाप्तः ।

6656.

4678C. *Hymn of Kali.*

Substance, country-made paper. 16.5 x 10.5 cm. (18.5 x 10.5 cm. marked on the left hand margin. 18.5 x 10.5 cm. on the right hand margin). Lines, 11. Extent of ink on the paper, 18.5 x 10.5 cm. Appearance, discoloured. Incense, 11.

It contains the following hymns: I. कर्पूरविक्रम (3B-4B). II. कालिकाकौशिक from the कालिकाकौशिक (4B-5A); another MS of which has been noticed previously. III. अक्षयकवच from the वैद्यक (5A-6A) which MS of which have been noticed previously. IV. वैद्यकवच from the वैद्यक (6A-7B). V. अक्षयकवच which is incomplete (7B-8B).

Beginning of I:

देवदेव महादेव साधोविष्णवाय
सर्वविशेषी विद्या मयि त्वं कथय भुवम् ।

Colophon of IV:—

इति वदामहे देवीयद्वैतार्थे श्रीकालिकावा-
चोक्तमोहनं नाम कवचं समाप्तम् ।

Beginning of V :—

श्रीशिव उवाच ।

अथान्यत् संप्रवक्ष्यामि कवचे योनिसंज्ञकम् ।

सर्वविद्याकरं साक्षात् सहायककथाग्रमम् ॥

Mathurānātha

6657.

797 श्यामाकल्पसतिका । *Śyāmākālpaṭikā*

Satabhāṣa, country-made yellow paper, 12½ x 3 inches. Folia 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2102. 2103. 2104. 2105. 2106. 2107. 2108. 2109. 2110. 2111. 2112. 2113. 2114. 2115. 2116. 2117. 2118. 2119. 2120. 2121. 2122. 2123. 2124. 2125. 2126. 2127. 2128. 2129. 2130. 2131. 2132. 2133. 2134. 2135. 2136. 2137. 2138. 2139. 2140. 2141. 2142. 2143. 2144. 2145. 2146. 2147. 2148. 2149. 2150. 2151. 2152. 2153. 2154. 2155. 2156. 2157. 2158. 2159. 2160. 2161. 2162. 2163. 2164. 2165. 2166. 2167. 2168. 2169. 2170. 2171. 2172. 2173. 2174. 2175. 2176. 2177. 2178. 2179. 2180. 2181. 2182. 2183.

In the present MS the date of composition of the work is given at the end as follows:—

वेदादितिषिञ्चाकेषु सुतासि चन्द्रमौलिषि
व्यकारि मयुरावाप्यधर्मिणा कान्तिकास्तुतिः ॥

Post-colophon Statement:—

शिवाश्रितौ च संनम्य प्राप्युने वायुमौलिने,
मौक्तिकिकायाः कोचश्च कान्तियतः समः स्थितः ॥

6660

5214. *Commentary on the Śyāmākāṭipulakā*

Substance, country-made yellow paper. 15 1/2 x 11 inches. Folio 12, of which Fol. 5 is missing. Lines, 19 to 16. Extent in sl. 400. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Incomplete.

Beginning:—

प्रथमं चन्द्रमायाः स्तुतिविषये स्तुतिप्रसङ्गः प्रसङ्गः इति
परमप्रथमः शक्तिरहितश्चेत् शुभातीतो दोषो भवति चन्द्रमौलि-
शक्तिरहितो भवति, कला प्रकृतिः तया युक्तश्चेत् सच्चिदानन्दविभ-
वर्धो भवति सच्चिदानन्ददर्शी भवतीत्यर्थः ॥

Colophon:—

इति मौक्तिकिकायाविरचिता शैवीकोचट्टण्णो समः ॥

Kāsinātha.

6661

3540. *Śyāmāsantosaṅgastotra*.

Substance, country-made paper. 17 1/2 x 31 inches. Folio, 104. Lines 5. Extent in sl. 2,080. Character, Bengali. Appearance, good. Incomplete.

The work appears to be complete in four chapters. Only the last leaf of the fourth chapter seems to be missing in the present MS. The first chapter incidentally speaks of the rules of worship of the deity while the main purpose of the work is to describe the greatness of the goddess. The last three chapters have each a refrain for the verses in it. The author of the work is possibly identical with a Professor of the same name of the Calcutta Sanskrit College who published translations of the *Bhāṣāparīkṣā* and *Prabodha-candrodaya*. For an account of the life and works of Kāśinātha cf. *Sāhitya Parīkṣā*, Vol. 45, pp. 222-231; Vol. 46, p. 80.

Beginning.

प्रोक्तं कृतं पुरा त्र्यम्बकं परममहापदमध्यस्थम्-
 शार्ङ्गो बभार शार्ङ्गे सुविमलकर्मणि श्यामजम्बेतिरम्ब ।
 सम्पूर्णं प्रदीप्तं तद्वत्तु निरुद्धं बालमस्य । वरुणो
 मन्त्रोऽमोघस्तु सिद्धिं सर्वत्र विहाय मे श्रीगङ्गाः पादपदम् ।
 कालकाशीं करालीं कलिबन्धुवधूरां कुण्डलीं कृष्णकालीं
 केद्रीं कामीं कुलीं कुलकमलपरीं कायकलोलकगदीं
 कल्याणीं केशवकलीं कमलकमलिकां काञ्चनकां कल्पवल्लीं
 कालीं कैवल्यवल्लीं कलपदुं कदम्बां कामपुष्पां कृष्णपुष्पां ॥

Codexphons :-

74B, इति श्रीकाशीमातर्केश्वराम्बरिचरिते श्रीकामाक्षीवन्दननामके
 अष्टमोऽध्यायः; 88A, •द्वितीयोऽध्यायः; 99B, •तृतीयोऽध्यायः ।

The date of the composition of the work (Fol. 194v)

रत्नहरसुविचरिते रक्षितोऽस्मिन् प्रकाशे
 मन्मथसुविचरिते शौरिचरिते मुद्राये ।
 क्षतिरिदमस्ति तस्मात् सप्तशतिकांशमात्रा
 यत्तु चिरमयम् वि

4646. कालीकल्पस्तुतिः । *Kālikakalpastuti.*

Substance, country-made paper. 14 x 3½ inches. Folio, 60. Lines, 50.
Extent in ślokas, 900. Character, Bengali. Appearance, old and dis-
coloured. Incomplete.

This contains what is stated to be the fourth section of the hymn which is of the type of the *Devatābhāṣya-pācāraṣṭotra* of Śaṅkara (see below).

Beginning :—

यामिन्हाः शेषभागे पुनक्तिहृदस्तीर्षपूतान्तरात्मा
पद्मारण्ये शरण्ये शरण्यहितविधोर्मण्यले चिन्तयेऽहम् ।
कीनाथं शुद्धवेशं परमरससमासावकाशयममं
ब्रह्मा युक्तं दधानं वरमभयमहो पुनर्मुखाशुक्रान्तम् ।
देवीं तद्वामभागे क्लृप्तकमलदलपद्मलोलायताक्षी-
मोचद्वासपसन्नां पृथुषमकटिगतोत्तुङ्गवक्षोःशङ्कां ।
आरुह्योतवस्त्रां सुतनुकटितटोपपद्मरागप्रकाशां
रत्नाकङ्कारभूषां प्रभुकरकलितं शत्रुपद्मां भजामि ।
तन्वावच्छोपगन्धहिदप्रदलकजं प्राप्य तत्कार्त्तिकयां
तिस्माद्योमेदलान्तर्भ्रमसकलसुखासागरे वीचिलोले ।
रत्नवीथे समन्तात् सुगतवर्षिणे प्रोचटादित्यकल्पं
रत्नप्राकारमध्ये भक्तिसद्वर्त्मदं वीक्ष्य भूयो नमामि ।
इन्द्राद्यैर्लोकपालैस्तदनु च विविधैर्मैरवेभौमबोर्धै-
रक्षत्राद्योगिनैभिः परमकुलमयं रक्षितं सावधानैः ।
सदेवाधिष्ठितं श्रीमत्सिद्धमस्मिन् मोक्षदं योगशब्दं
भूयो भूयः प्रसीदः शतः सिकमना भावये भक्तिमन्त्रः ।
अथ श्रीपद्मरगिर्भक्तमत्तिमिदं ससुक्तेन्द्रोत्तमैः
शुक्रैः शुद्धैः समन्ताद् रक्षितसुखविद्यामरिक्चक्रबालम् ।

सुप्रसारं प्रपद्ये विविधयवनिकाराष्ट्रभिर्मौक्तिकाक्षै
बद्धहारं समन्तात् सुतमवनिमिजभौजिभिर्देवताभिः ।

End:—

वाष्पोपहारैर्भगनि त्वदीयैर्यज्ञसाधारणकृत्स्नानि ।
तत्पादपङ्केद्वच्चपूजयानि तत्प्रीतिर्बे सन्नु चिरं प्रसीद ।

Colophon:—

इति श्रीकालीकण्ठस्तौ श्रीराजशायकप्रणयितायां नैमन्
चिन्तामणिर्नाम तुरीयः कण्ठः ।

(2) Tārā.

6663.

220. तारासहस्रनामस्तोत्रम् । *Tārāsahasranāmastotra* 1.

Substance, country-made yellow paper. 16½ inches. Folia 12.
Lines, 8. Extent in Slokas, 300. Character, Bengali. Appearance, good.
Complete.

The present MS has been described in L. I. 462. The
stotra, according to the colophon, contains 1,000 names of
Tārā all beginning with *t* though there are some names
which begin with *st*.

Colophon:—

इति श्रीबालाविलासतन्त्रे देवीचरसंवादे तकारादिसहस्रनाम
सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

6664.

223. *Tārāsahasranāmastotra*.

Substance, machine-made paper. 19×5 inches. Folia, 10. Lines, 8.
Extent in Slokas, 300. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

6665.

2831. *Tārasuchasamāmasūtra*.

Substance, country-made paper. Size 15 inches. Appearance, good.
Extent in ślokae, 180. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

This *stotra*, which is different from the one described above, also contains names of Tāra beginning with—

Beginning :—

ॐ मेघपुच्छे सुखानौनं प्रसन्नं चन्द्राग्रम् ।
पद्मच्छ प्राङ्निर्भुक्त्वा पावकेनो परमेष्ठिनम् ।

सौपार्ज्वलवान् ।

त्रैलोक्य शीमाय जगद्गण भगदुर्गे
हृषया प्रपद्या भक्त्या कथयन्त मयि श्रुती ।
तत्कारकोटिविद्यायास्तामया प्रसन्नं यमम्
सहस्रनामममलमष्टोत्तमं समाकुर्वन्

(3, Table 2a)

6666.

3102. *कलितसहस्रनामस्तोत्रम् । Kalitśahśrasamāstōtra*

Substance, country-made paper. Size 14 inches. Appearance, fair.
Extent in ślokae, 210. Character, Nāgarī. Appearance, good and
Complete.

An edition of the hymn with the commentary of Bhāskaraśāya has been published by Pandurang Javaj. (Nirmayasagar Press, Bombay). According to the colophon of the edition it belongs to the *Brahmāṇḍapūrāṇa*. The present MS omits the introductory verses and some of the *phalastuti* verses. It contains verses 52-251 of the printed edition.

6667.

8111B. त्रिपुरासहस्रनामस्तोत्रम् । *Tripurāśahasra-nāmastotra.*

Substance, country made paper. 16 x 3½ inches. Folia, 1-11. Leaves 6. Extent in stanzas, 200. Character, Bengali. Appearance, old & simple.

MSS containing some other *stotras* of this type are described in Mad. XVII, 9146-9155.

Beginning.—

महेश्वरं सन्दर्शितुं सुमनसोऽहं मणोदयम् ।

कल्पपाटपर्मकोटं कटम्बवनप्रोभितम् ॥

...

नमस्तौ नमस्तौ नमस्तौ वैदुष्यलम्बमण्डिते ।

सुकुण्डलमलनादुक्ते सुधाश्लेषमिखादिते ।

जातकयपटाङ्गितविनामवरप्रोभितम् ।

विन्देष्टं विश्वकर्माभौष्टवं कवचाकरम् ।

विद्युत्कोविदको भूला महेश्वरसिद्धमन्त्रोत्तम् ।

कार्तिकेय उवाच ।

अयं ब्रह्मणः सर्वेषां लक्ष्मिदानन्ददायकः ।

अष्टावध्यात्मविभक्तैर्लक्ष्यैर्लक्ष्यैर्लक्ष्यैर्लक्ष्यैः ॥

Colophon.—

इति भावतोहारी महात्मने त्रिपुरासहस्रनामस्तोत्रं उत्तरखण्डे ॥

ब्रह्मवर्माविरचितं त्रिपुरासहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement.—

श्रीकृष्णचरणार्वाकः श्रीकृष्णचरणार्वाकः ।

6668.

5813. विशतीस्तोत्रम् । *Viśatīstotra*.

Substance, country-made paper. 8½ x 3½ inches. Folia 11. Lines, 8.
Extent in ślokas, 140. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

This hymn contains 300 names of Lalitā. It has been published along with the commentary of Śaṅkarācārya in *The Works of Śrī Saṅkarācārya* (Sriyanivāsa Press edition, Vol. 18, pp 161-308).

6669.

10430. *Commentary on Viśatīstotra*.

Substance, country-made paper. 15 x 7 inches. Folia, 1-111, of which Fols. 4-7, 10, 12-36, 38, 42-52, 54, 56, 57, 59-61, 63-64, 82, 84, 86, 89, 93, 94, 96-101, 103, 109, 110 are missing. Folia 7. Extent in ślokas, 670. Character, Nāgarī. Date, Second half. Appearance, discoloured. Incomplete.

The present MS contains the commentary of Śaṅkarācārya.

Colophons not found in the printed edition:—

9B, इति श्रीपरमहंसपरिव्रजकार्यश्रीश्रीविन्दभगवत्पूज्यपादप्रिय-
कीमच्छ्रमभगवत्पादकृतायां त्रि. 401A, ० विप्रतीनामार्थप्रकाशिकायां श्रीज्ञान-
नामार्थप्रकाशनं पञ्चमं समाप्तम् ; 69B, ० विप्रतीनामार्थप्रकाशिकायां द्वितीयखण्ड-
पञ्चमवर्गनामार्थप्रकाशनं दशमं समाप्तम् ; 71A, ० द्वितीयखण्डपरमवर्गार्थप्रकाशन-
मेकावर्ग ; 87B, ० द्वितीयखण्डपरमवर्गनामार्थप्रकाशनं द्वादशं समाप्तं ; 92B,
० द्वितीयखण्डद्वितीयवर्गनामार्थप्रकाशनं त्रयोदशं समाप्तं ।

Post-colophon Shloka:—

संवत् १८७१, मा. १०३४ पाद्विनामांश्चेत् साधुनष्टान्धसमी-
॥ भौमे तिरिहमिदम् ॥

6670.

आनन्दोद्भवकस्य पुत्रं यथा हि द्वाहासायिकं
 भेदव्याकरणावगाहकम् गोमायाभिष्टुतम् ।
 वर्याकथमप्यप्रत्यक्षचित्तकोक्तिमुत्क्रियते
 लज्जीयायामिदं करोति भवनं योगीश्वरस्य परम् ।

3090. सौभाग्यकृतम् । *Saubhāgyakṛtam.*

The present MS which was described in L. N. 1 contains besides the *Saubbhāgyakāvya* assigned to it, the *Nityāpodaśikāvāra*, the *Pārāyanastotra* (Fol. 6B), common in ten verses and assigned to the *Jñānāvāra*.

Beginning of the Pārāyapaśāstra:—

शिवो पद्मासनादहो गृह्णामिदं कस्यप्रियम् ।
वन्दे वाग्देवतां देवीं महाविष्णुसुन्दरीम् ॥ १ ॥

6672.

5963. वैशोक्यमोहनकवचटीका *Commentary on the
Taittirīya-mohana-kaṭaka*

Substance, country-made paper. 34 1/2 x 10 1/2. 100 lines. 11
folios in blocks, 340. Character, Nagari. Date, Saka 1775. Impure, dis-
coloured and discoloured. Complete.

A MS containing the text of the *kaṭaka* has been
described under No. 5815 above.

Beginning:—

अथ वैशोक्यमोहनकवचस्य टीकाः । ॥ १ ॥

ओदेववाच ।

श्रीमन्निष्ठुरसुन्दर्या या ग विद्याम्बशोदितः ।

ज्ञापः । प्रकीर्तिताः ॥ ८ ॥

शिवो मे वाग्भवं पतु कथं न होतुमकम् ।

कामं विष्णुसुन्दरि हस्तिमयिकदेव ॥ १ ॥ ॥

महामायां तवः पञ्चादाम्बवौ भूयुद्धरे ॥

अस्याः ।

कामं ब्रह्मण्यं ककारं विष्णुं ब्रह्मण्यं पुनर्मेत क इति सिद्धम् ।

हस्तिः ब्रह्मण्यः माया दीर्घः ईकारः । इन्द्रः ब्रह्मण्यः, महामाया

श्री ॥ १ ॥

ब्रह्मण्यं ब्रह्मण्यं पतु कामेभ्यः माग् ।

विष्णुसुन्दर्याः पञ्चादाम्बवौ भूयुद्धरे ॥

मायाक्षरेण संयुक्तं गद्यविन्दकथावितम् ।

प्रथमं कामगात्रस्य शीर्षं प्रसदुर्ज्ञभम् ॥

अस्यापि ।

विवत् हकारः सख्यः । यन्मः सखरः सकारः । ककारः सखः ।
सखरी । अक्षुणी व्यञ्जनरूपः हकारः । वशि व्यञ्जनरूपः रेफः ।
एतत् अक्षुणीवद्विष्णुं व्यञ्जनरूपं मायाक्षरेण दीर्घहकारेण संयुक्तं
कृत्वा नादेन व्यञ्जनरूपेण ईकारेण विन्दकथाविन्दकथेन च व्यञ्जन-
कर्तव्यं तेन हसकण्ठो इति वर्णसंज्ञकम् । प्रथमं कामगा-
त्रं प्रथमोविद्यायां स्थितं भवति । प्रथमोविद्यायास्तं स्थितं
कृतं भवति [२]

Colophon :-

इति त्रैलोक्यमोहनकवचस्य मायां टाकः ॥ सम्पत्ता

Post-colophon Statement :-

शास्त्रिणा कवचके मयपुस्तकमिदं लिखितं मयमेव ।
प्रोक्षणे तस्मिन् कामाक्षिदेव्यै वासवे विप्रतिष्ठे, अष्टमः पुनः
श्रीमन्निसुबुन्दया कवचं परमोत्तमम् ।
त्रैलोक्यमोहनकवचं हि मयैकमपि लिखितम् ।

8673.

8959. मकरन्दस्तोत्रम् । *Makaraṇḍastotra*

Substance, country-made paper, 10 1/2 inches. Folio, 10 1/2 x 16 1/2.
Extent in Slokas, 60. Character, Nāgarī. Date, Sarvaśva 1, 10
poorāṇa, fair. Complete in 17 stanzas.

Another MS of the *stotra* is described in Mad. MS. No. 10807 where it is attributed to Kālidāsa. The last stanza of the present MS is not found in the Madras MS.

Last verse :—

पूजयित्वा विघातेन महाविघ्नसुन्दरीम् ।
इदं कौत्रं पठित्वा तु देवीमाप्नुयमाप्नुयात् ॥

Colophon :—

इति श्रीश्रीगोतां सकुन्दलाय कौत्रं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement : -

लिखितमिदं जगदीशमन्त्रेण स्वयं लिखितम् । संवत्
१८०१ । वैशाखशुक्लपौर्णमासी ।

6674.

11065. [मानसपूजनम् । *Mānasapūjanam*]

Substance, country-made paper. 10 1/2 x 16 1/2. Ed. 1. L. 18, 19.
Character, Nāgara. Appearance, fair. Colophon, 10.

It contains 52 verses or *mantras*, one of which is presumably to be uttered on the occasion of presenting a particular object to the deity. The work agrees with the *Mānasikapūjana* attributed to Śaṅkarācārya and described in L. VI. 2236. It was published under the name *mānasapūjana* (in 71 verses) by Sourindra Mohan Thakur (Calcutta, Sanvat 1933) as well as in the collected works of Śaṅkarācārya (Vol. 17, pp. 218-35) under the name of *Devatuhṣaṣṭyupacārapūjāstotra* (in 72 verses). The present manuscript does not contain the full name of the work but the leaves are marked in the left hand corners with the letters म. पू., apparently an abbreviation for मानसपूजनम्.

Durvāsa.

6675.

578. ललितास्तवरत्नम् । *Lalitāstavaratna*.

Substance, country-made paper. $8\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 22. Lines 6-7. Extent in ślokaś, 320. Character, Nāgara. Date, Śamvat 18. Appearance, old and dilapidated. Complete.

The present MS has been noticed in L. IV. 1500. Two MSS of the work are described in Mad. XIX. 10827 of which one does not mention the name of any author, while the other attributes it to Śaṅkarācārya.

Post-colophon Statement :—

+ + + संवत् १८५१ समये कार्तिक शुभ वद्यमिहारात्रे
लिखितं कार्यं परार्थं च । पठतु शुभं भूयात् ।

6676.

5782. देवीमहिम्नस्तोत्रम् । *Devīmahimnastotra*.

Substance, country-made paper. 9×4 inches. Folia, 15. Lines on a page. Extent in ślokaś, 170. Character, Nāgara. Appearance, discoloured. Complete in 55 stanzas.

Beginning :—

कीर्त्तातस्मिन्ने परात्पुनरपरे देवि विनोकीमहा-

सौन्दर्यार्चनमन्त्रोद्भवमुपास्युर्ध्वर्लोचनम् ।

चन्द्रहासुलवचनमवापुष्यग्रभं ते ददुः

स्वाप्ते ते स्मृतुं विनोदविषयं ज्योतिर्मयं वाङ्मयम् ।

आदिज्ञानसमस्तवैकुण्ठविग्रोते विलानग्रधे

महाविग्रहिमामिकीर्त्तितवसाधारान्नकोत्रोते ।

महाभाष्यमहाचने भवति ते मूर्त्ति भवे पिप्पली

शौण्ड्यापतपीतपद्ममहामाधिकाधिकारिणाम् ।

End:—

दुर्वाससा विदिततत्त्वमुनीश्वरेण

विद्याकलायुवतिमन्मथमूर्तिवैतव ।

स्तोत्रं विधाय हविर्न त्रिपुराम्बिकायाः

वेदागमोक्तपटलैर्विदितकमुत्तः ॥ ५५ ॥

[सर्वसदबुद्धविष्णुहोतृमुनिविद्यहो भगवान् :

सर्वसामुपनिषदां दुर्वासो जयति वैश्विकः प्रथमः ॥ ५६ ॥]

The last verse is found in the two MSS described below.

Colophon:—

इति श्रीदुर्वा[स]साकृतं देवीमहिम्नः स्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

6677.

5976. *Devīmāhīmnaḥstotra*.

Substance, country-made paper. 34 x 8 inches. Folia, 20. In Tri-pāṭha form. Character, Nāgarī. Date Samvat 1831. Appearance, old and discoloured. Complete in 68 verses.

The colophons of this and the following MS call the hymn *Sundarīmāhīmnaḥstotra*. The text is here accompanied by the commentary of Nityānanda another MS of which is described in Ulwar 2381, Extr. 640.

Beginning of the commentary:—

श्रीविद्याकन्दराचाक्षिपुत्रं

स्वत्वा साक्षात्साक्षात्तनुप्रभावम् ।

श्रीमोक्षदं श्रीमद्भारती

स्तोत्रं श्रीमद्वन्द्योमोमहिम्नः ।

पूर्वं वैचिद्याकृतं नेति भौतो
 गुडावैतात् कस्यदुक्तिरपि ।
 श्रितैरिष्टैरीहितोऽयं गुकत्वा
 निजायन्तः सागतो व्याकरोमि ।

... ..

इह खलु सकलागमाचार्यचक्रवर्ती साक्षात् शिव एव अन्तर्या-
 मर्षसम्भूतः क्षोभभट्टारकान्यदुर्वाणा महासुनिः शोमहाविप-
 ल्युद्ध्याः सानुभावं महिम्नः स्तोत्रं चिकीर्षुमादौ कृतमयदेवता
 भावनाकथं मङ्गलमाचरति श्रीमातंगिति ।

End of the commentary :-

इति त्रेपुरं श्रीमहर्षं गुरुमया
 मया व्याकृतं प्रीतये सिद्धये च ।
 सती साधकानां सुविद्यैः सुधौरे-
 च्छिरं लोकनीयं हृदा निक्षलेन ।

Post-colophon Statement :-

संवत् १८११ आषाढवदी अमावस्या[र्वा] शुक्रवासर दिवसात्
 मया गोवर्द्धनेन कौन्तेन चिचितमिदं सुन्दरीमहर्षं शुभदम् ।

6678.

6076. *Devimahimnahstotra.*

Substance, country-made paper. 8½ x 6 inches. Folia, 18 by count 10
 Lines, 16. Extent in Slokas, 450. Character, Nāgara. Appearance, old
 Incomplete.

The text is accompanied in the present MS also by
 the commentary of Nityānanda.

The MS breaks off abruptly in the middle of the commentary of the first stanza (Fol. 1A) of which the *pratika* only is given; and Fol. 1B is left entirely blank. Fol. 2A opens in the middle of the commentary on stanza 20.

Śankarācārya.

6679.

3108. **आनन्दसहस्री ।** *Anandalaharī*.

Substance, country-made paper. 21 × 4½ inches. Folia, 32. Lines, 8. Character, Nāgarī. Appearance, old. Complete in 103 stanzas.

MSS in Nāgarī characters, except the one containing the commentary of Kaivalyāsrama, refer to the hymn as *Śaundaryalaharī* while MSS in Bengali characters as also MSS of commentaries by Bengali authors consistently refer to it as *Anandalaharī*. The Varanasi Press edition of *The Works of Śankarācārya* (Vol. 17, pp. 125-50) refer to it as *Śaundaryalaharī* while under the name *Anandalaharī* it contains (Vol. 17, pp. 159-64) an entirely different hymn, a MS of which (No. 9490) is described below. The Theosophical Publishing House of Adyar has recently published an attractive edition of the work, together with English translation, explanation in English, diagrams and an appendix on Prayoga (Adyar, 1937).

6680.

4289A. *Anandalaharī*.

Substance, palm-leaf. 14 × 1 inches. Folia, 1-13B. Lines, 3-5. Character, Uṭṭarī. Appearance, good. Complete in 103 stanzas.

6681.

5050. *Anandalahari.*Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folios, 20. Lines, 4.

Character, Bengali. Appearance, old. Complete in 106 stanzas.

Post-colophon Statement :—

श्रीदेवीचरणाभिस्तवश्लोकाभ्यामपुस्तकम् ।

गोविन्दरामदासिन भिक्षया लिखितं वृतम् ।

6682.

9383. *Anandalahari.*Substance, country-made paper. 11×7 inches. Folios, 19. Lines, 2.

Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete in 103 stanzas.

Colophon :—

इति श्रीशङ्कराचार्यविरचितं शौन्दर्यनवरीकृतं समाप्तम् ।

स्तविर्माविष्टविषयमख्यानानां लिख्यमानां लिख्यमानां मन्त्र-
वर्णिकश्रीशङ्कराचार्याणाम् । श्रीभूमिम् ।*Post-colophon Statement :—*

लिखितं मया वल्लभकुन्दराजेन चण्डीदेव्याः पठनार्थम् ।

संवत् १९०० च ज्येष्ठशुक्लपक्षां शुक्लपक्षे शुभं भूषणम् ।

6683.

9868. *Anandalahari.*Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folios, 1-19.

Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete in 100 stanzas.

6684.

9823. *Āṇandalaharī*

Substance, country-made paper. 7 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 12. Lines, 11.
Character, Nāgara. Date, Samvat 1877. Appearance, old. Complete in
102 stanzas.

Post-colophon Statement

संवत् १८७७ । लिखितं गुरुदेवालेन देवाः स्तवमनुत्तमम् ।

6685.

9824. *Āṇandalaharī*.

Substance, country-made paper. 7 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 11.
Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete in 103 stanzas.

6686.

11062. *Āṇandalaharī*.

Substance, country-made paper. 10 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 7.
Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete in 104 stanzas.

6687.

9684. *Āṇandalaharī*.

Substance, country-made paper. 9 \times 4 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 9.
Character, Nāgara. Appearance, fair. Incomplete

It runs up to a portion of verse 15

6688.

919. *Āṇandalaharī*.

Substance, country-made paper. 12 \times 4 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 60. Lines, 11.
Extent in stanzas, 2,000. Character, Nāgara. Date, Samvat 1819. Appearance, old. Complete with commentary on 101 stanzas.

The text is accompanied by the commentary on Kaivalyāśrama. The present MS is noticed in L. V. 1830 where the commentary is stated to be anonymous. Other MSS of the commentary are noticed in Bik. No. 519, L. IV. 1716, VSP. p. 54, IO. IV. 2621 and Oxf. 168.

Post-colophon Statement :

শ্রীকলস্যা ১৬০০। শ্রীচরণবিজয়িতায়ে ১২০।
শ্রীমদর্শে পৌষমাসে শুক্লপক্ষে তিথৈকাংশা শ্রীশিবামৃতম্।
লিখিতমিদং পুস্তকং বা + কলসে বহুদেবজাতীয়ে লবণমসং
পঠনার্থে স্বাধ্যায়ামজাতীয়ে মুক্তলে। লিঙ্গিগন্তু লেখকপাঠকদে :
শ্রীমদর্শ।

6689.

3694. *Anundalahari.*

Substance, country-made paper. 14×3 inches. Folia, 36. Line, 6. 7. Extent in Slokas, 750. Character, Bengali. Date, Sak 1671. Appearance, old and worn out. Complete with commentary on 14 stanzas.

The present MS contains the text of the hymn accompanied by the commentary of Govinda Tarkavāgīśa. Two verses (মঞ্জীরশ্লোমিষরং and ইত্যং যজ্ঞমূর্তিগা, etc.) which are found in some MSS of the *stotra* occur here after the colophon of the commentator and there is no commentary on these verses. Other MSS of the commentary are noticed in L. X. 3373 and VSP. p. 53.

Post-colophon Statement :—

শ্রীশিবস্বরামদেব দ্বারীকী লিখিতং পুস্তকম্। প্রকাশিতঃ
১৬০০।

(779)

6690.

5204. *Ānandalaharīkī.*

Substance, country-made paper. 15½ x 21 inches. Folio, 8 lines. Extent in ślokas, 750. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete.

The present MS contains only the commentary of Govinda Tarkavāgīśa. The last verse which is commented upon is numbered 102. This is followed up in the previous MS with the two verses without any commentary.

6691.

3434. *Ānandalaharīkī.*

Substance, country-made paper. 14½ x 21 inches. Folio, 8 lines. Extent in ślokas, 1,100. Character, Bengali. Appearance, discoloured and worn cut. Complete with commentary on 10½ ślokas.

The present MS contains the commentary of Gopālahari, other MSS of which are described in L. II. 700 and HPR. I. 28.

Post-colophon Statement :-

প্রণাম্যঃ । ভাষ্যে সপ্তমদিকে দ্বিতীয় প্রকমে সমাপ্তঃ ।

৫৫৫ ।

6692.

3905A. *Ānandalaharīkī.*

Substance, palm-leaf (with a few folios on paper). 10 x 4 inches. Folio, 56 (by counting). Lines, 4. Extent in ślokas, 860. Character, Bengali. Appearance, old and dilapidated. Complete with commentary on 101 ślokas.

The MS contains the commentary of Śrīkrṣṇa. In the MS described in L. VII. 2415 the name of the commentary is given as Mañjubhāṣinī and that of the author as Kṛṣṇācārya. VSP (p. 53) also notices a MS of the work where no name of the commentary is given. The epithet Tarkālaṅkāra used with the name of the commentator in the present MS may be due to a confusion with the well-known Bengali Smṛti author of that name.

Beginning :—.....

पुरा किञ्च वाराहस्यां ब्रह्मसौमंसाभाष्यकारो वैतवादिमन्त्रो
जगद्विषयो परित्राजकाचार्योऽश्वमेधः शङ्करप्रतिमोऽपि श्रीशङ्कर
भक्तिविभूतया चिरमनुविह्वलन्यक्तोऽपरस्मरामनुभूतवान् क
शक्तिभक्तिवैभूत्यविष्कम्भितेयं समदुःखदारेति ध्यानपरीपञ्च
निरुक्तं शक्तिक्षयाः श्रीमद्विष्णुर्वाचाः प्रासादं ब्रह्मसंस्तु
नर्तकेदेन निचन्दतां प्राप्तस्तत्रैव श्रीब्रह्मशक्तिं कौतिल्यं स
हत्यादि ।

End :—

+ नीति यद्यं न सकलपुण्यकर्म न वा श्रीमदाचार्यैर्हर्तृम
न्यते इति न [आ]त्मावमिति ।

सत्त्वशक्ति + + + साधौनविभये यथि ।

परमिप्राचयजनप्रवेष्टं साहसं सद्यत् ।

यदि + + भवद्विषयकम्भते ।

तत्र साहाय्यं श्रीराः परं कुरत वो ममः ।

Colophon :—

इति श्रीतर्कालङ्कारभट्टाचार्यश्रीश्रीशङ्करसंज्ञानन्द
टीका समाप्ता ।

Post-colophon Statement :-

++++ श्रीश्यामः श्रीपुत्रः सुसम्पन्नः

आनन्दलहरीटीका लिखितश्रीकृष्णवृत्तः

मतेति प्राक् प्रतमस्यः

ऊर्ध्वेति सावामः वसरे

मासश्चैव मखाद्यः

वर्षाणि सामानि दिनादि मङ्गलः

6693.

3973. *Anandalaharīṭīkā*.

Substance, machine-made ruled paper on wood board. Folios, 58. Lines, 16. Extent in slokas, 1,500. Character, Bengali. Approximate date, 19th century. Incomplete.

The present MS contains the commentary called *Haribhaktisuddhodaya* by Harmaṇḍana up to a portion of stanza 64. Another MS of the commentary is described in HPR. II. 17.

6694.

6582. *Anandalaharīṭīkā*.

Substance, country-made paper. 19 x 33 inches. Folios, 11. Lines, 8. Extent in slokas, 2,000. Character, Bengali. Approximate date, 19th century. with commentary on 103 stanzas

The present MS contains the commentary by Maṇḍava Vidyābhāṣa, another MS of which is described in HPR. IV. 2624. Verses occurring at the end of the India Office MS give the genealogical account of the commentator and the date of composition of the commentary as 1527 S.E. These verses are not found in the present MS.

6695.

5116. *Anandalahariṭikā.*

Substance, country-made paper 134 x 2½ inches. Folio, 26. Lines, 7.
Extent in stanzas, 800. Character, Bengali. Appearance, old and dis-
coloured. Incomplete.

The present MS contains the commentary of Raghu-
nandana up to a portion of stanza 57.

Beginning:

उत्थायाम्निघेर्निरीक्ष्य परितः परमः प्रतापोऽट्टान्
नाभीरुपक्षस्य कटभयोः शस्त्रिभ्यमभ्यासता ।
अक्षसोदभरेण निभति एवस्मिन्नित्यमाकृतिं
श्रीयामोहितविस्मिता भगवतो लक्ष्म्योः शिवयास्ततः ।

अपि च ।

मुनीन्द्राणां साक्षादचक्षुर्हितं प्रागिकमले
गृह्यते सङ्गाधं मदवशिष्टता कासुकृतया ।
ददन्त्यावामास्ये स्मितवर्णितमालोक्य परितः
कृतौयाया दृष्टेः कुशलयत् लज्जापरिचयः ।

अपि च ।

अयोसः सकलग्रामविशारदाणां
ओचन्द्रमौलिहृदभुद्रिजवृक्षमौलिः ।
वस्त्रैककण्ठपदवीसवलय बाणो
खोचभिमानमहिमानमुपैकरोति ।
ओचन्द्रमौलिनयः कविचक्रवर्ती
बाणोविनोदरसिको रघुमन्दोदयम् ।
ओषधिरुपतिज्ञतेरिह ग्रहणस्य
कावे दूकृच्छिबिबे विदधाति टीकाम् ।

विद्याभ्यासमशान्ताणि सद्गुरुपदेशतः ।
 आनन्दकहरीटीकां ततोति प्रीतये सताम् ॥
 श्रीविष्णुसुन्दरीचरणोपासनप्रमः श्रीशङ्कराचार्यः शङ्केः प्रभवं
 जगद्विति प्रतिपादयन्नाह । शिवः शङ्करा युक्त इत्यादि ।

6696.

10299. *Anandalahari*.

Substance, country-made paper. 11 x 6 inches. Folia, 35. Lines, 15.
 Extent in slokas, 1,100. Character, Nāgarī. Appearance, old and worn out.
 Complete in 102 stanzas.

The text in the present MS is accompanied by the
 commentary of Rāmabhadra another MS of which is found
 in the old collection of the Society.

Beginning of the commentary:—

ममामि परमं देवं शिवं शान्तमशमयम् ।
 शिवश्च यत्पसादेन शिवे शङ्करादिकर्तुः ॥
 श्रीविष्णुनायकतयः सर्वविद्यानिश्रयः ।
 रामभद्रो विदुषते सौन्दर्यलङ्कारेति ॥
 श्रीशङ्करकृता पुण्या सौन्दर्यलङ्कारेति ॥
 आस्थातुमागमे भवता कृतमर्हन्ति सुरयः ॥

Colophon of the commentary:—

इति श्रीरामभद्रसिद्धिचिन्ता सौन्दर्यलङ्कारेटीका भगवत्पदा
 चतुर्विधता ।

6697.

5967. *Anandalahari*.

Substance, country-made paper. 10 x 6 inches. Folia, 56. Lines,
 14. Extent in slokas, 1,000. Character, Nāgarī. Appearance, fair.
 Complete with commentary on 103 stanzas.

The present MS contains the text accompanied by a commentary by Kaviṛāja.

The letters within square brackets in the colophon below are in red ink, evidently written by a later hand.

Beginning of the commentary :—

ॐ सकलसुरासुरमौलिमणिनीराजितचरकमनोऽहिमात्रि
प्रवर्तित्विमितप्रवर्तदावप्रवृत्तदुर्लभः कोनिकरः कपिलपुत्रः
सिद्धकाङ्क्षितदर्शनो भगवान् श्रीशङ्कराचार्यः परमापकृतजनने
जगार्थविरचितकाव्यशेषविः महाविद्या कटोक्तुर्लभमेव स्तो-
त्रिव इति ।

Colophon :—

इति श्री[क]वि[रा]ज[क]ना सौन्दर्यलहरीटीका सम्पूर्णा

6698.

10260. *Ānandalahurīṭīkā.*

Substance, country-made paper. 8½ × 4½ inches. Folio 25. Lane-
Extent in ślokaś, 875. Character, Nāgara. Appearance, old and discoloured.
Complete with commentary on 102 stanzas.

The present MS contains the commentary of whose name appears to have been Nirañjana.

Beginning :—

शिवः शक्तिः । ननु कथं परमार्थपरिवाचकाव्यस्य प
रमितसकलविषयसुखस्य परमात्मविश्वः श्रीशङ्करभगवतो भवा
सौन्दर्यलहरी प्रवर्तित्वमौलिमणिरिति चेन्न भवान्मात्राभेदेन
वर्णनमेव भवानौपचार्यमिति नामौचित्यं वदामः ।

Colophon :—

इति श्रीमद्विराजनीटीकायां सुनोचिन्ता सौन्दर्यलहरी समा

(185)

6690.

9490. *Ānanda'aharī*.

Substance, country-made paper. 9 × 3½ inches. Folio, 5. Lines, 7.
Extent in ślokas, 45. Character, Nāgara. Date, Śaivvat 1751. 5½¢ stamp, old. Complete in 20 stanzas.

An edition of the hymn, complete in 20 stanzas, has been published in *The Works of Saṅkaracarya* (Varanāś Press edition, Vol. 17, pp. 159-164).

Post-colophon Statement :—

इन्दुवर्कगण्डसम्मिले ज्येष्ठमासि सितवर्षसंवत्से ।
दिवकराख्य दिवसे हि पृथक् संवत्सराभाष्यलेखितम् ।
बहुबभौलानायाच पठयार्थम् ।

(4) BRAHMI

6700.

3130. भवानीसहस्रनामस्तोत्रम् । *Bhāvanīśahasra-
nāmastotra*.

Substance, country-made paper. 6½ × 3½ inches. Folio, 1-33. Lines, 7
on a page. Extent in ślokas, 230. Character, Nāgara. Date, Śaka 1701.
Appearance, good. Complete.

The present MS is described in L. X. 4113. The *stotra* has been published in the *Stotratatvākara* (Vol. II, pp. 1-23, Madras, 1929). It is assigned to the *Rudragāmala*.

Post-colophon Statement :—

श्रीशङ्कर १७५१ प्राप्ते १७०१ वैश्व मूढ १ मौल्य ।

(786)

6701.

3774. *Bhavānīśahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 8×4 inches. Folia, 22. Lines, 7
Extent in Slokas, 230. Character, Nāgari. Appearance, discoloured.
Complete.

The present MS has no colophon.

6702.

2148. भवानीस्तवराजः । *Bhavānīstavarāja.*

Substance, machine-made paper. 6×3 inches. Folia, 2. Lines, 1
Extent in Slokas, 10. Character, Nāgari. Appearance, fair. Incomplete.

The *stava* proper appears to be missing in the present MS which contains the *dhyāna* and *nyāsa* only.

Beginning:—

अस्य श्रीस्तवराजस्य सदाप्रवक्ष्यमिः स्मृतः ।
देवता कर्माणि घापी [त्रि]कुटा परमोत्तमा ।
कन्दोमुद्युप् समाख्यातं मन्त्रा इच्छितं पुनम् ।
अथ ध्यायं वरायस्या देव्याः परममुत्तमम् ।
कृतेन वै न जायते यदा पूर्णा मनोरथा ।
मातेसास्त्रीणाभाक्यध्यामकाकृतिम् ।
अये रत्नारविन्दार्भा चतुर्भुजसन्निभताम् ।
येनैवाङ्गदन्तुङ्गा ललन्वाधोक्ष्णपिपीम् ।

End:—

इतं व्यासविधिं कृत्वा प्रलभादौ मनुं नयेत् ।
स्तवराजं पठेत् यथावत् पुनरनो च तन्मूढम् ।

Colophon:—

इति उदयनाथे महामहारादे श्रीभवानीस्तवराजः सम्पूर्णः

Sāhib Kaula.

6703.

6019. देवीनामविज्ञानः । *Devīnāmavi-jñānaḥ*.

Substance, country-made paper. 7-6½ inches. Folio (11½ x 17½ in book-form). Lines, 7. Extent in book, 3,000. (11½ x 17½ inches). Appearance, fair. Complete in 10 chapters.

This is a poem which seeks to elucidate each of the one thousand names of Bhavāntī (as found in the *Bhāvāntī-sahasranāmastotra* described above), by one verse, beginning from chapter VI (fol. 162B) and coming in chapter XV (vol. 375B). The earlier chapters describe how Śiva, questioned by Nandīśekhara, related the greatness of the Divine Mother, greatness traced and given Śiva to eulogise Her. The last chapter praises the hundred thousand names.

Beginning: -

चिद्रूपं कृतनामरूपविभवं देवप्रकृतं त्रुधे-
 रासीदस्ति भविष्यदस्ति तदस्मां दृग्दोषमनादरं ।
 तत्कामुक्तिविदुक्तदुक्तिधनं भवेत्तु मुक्तिप्रथं
 श्रीशम्भोर्जयति स्वभावमद्वैतचक्रिणो भक्तानाम् ॥ १ ॥
 सोऽहं तेन मुक्तः प्रमुक्तस्तदा तत्त्वानुरागस्वयं
 सुन्दर्याः सत्त्वराज ईशकृपित साक्षात्प्राप्तमदभेदं ।
 साक्षिब्रह्म इति प्रापद्भक्त्यति सावयतेनैव ददते
 सातत्त्विका निवेद्यतत्त्वविभवः सुनिवेद्यते नृपस्य ॥ २ ॥

Chapter VI introduces the spine-matter, and follows —

Fol. 160A, शम्भुश्चो नामि नामानि देवो
 देवाः स्पष्टं पूर्वमुक्तेष्वपूर्वम्
 साक्षिब्रह्मोक्तानि भव्यैकवर्णा
 ह्यैरथैव तत्त्वपरिबन्धम् ॥ १ ॥

विष्णुमावाभिधे चिह्नसरस्वतविरचिते ।
 पर्यादैवेह वक्ष्यामि सरस्वतीपारिता ॥ १ ॥
 आपि ज्ञाप्यन्मामाणि विद्याकारितानि च ।
 वसिंताणि च दृष्ट्वाणि तान्मुद्रावना वपम् ॥ २ ॥

Each chapter ends with a verse-colophon. The first half of this verse is common to all the chapters. The second half which changes from chapter to chapter occasionally refers to other works of the author. The concluding verses of chapters I and XVI, and the second halves of similar verses of the remaining chapters are quoted below.

Chapter I:—

- 30B, अक्षातकामजातुभूतिकलना वक्ष्यामि विष्णुदूते
 साहित्यकोश इति प्रकाशिते षटे विष्णोर्नाम च ॥ ३० ॥
 देवीनामविनायनाञ्चि विदिते तत्त्वमात्रोदयात्
 तत्त्वान्ने प्रवर्तित्विनीतिमन्त्रे भक्तिः प्रकाशयाम् ।
- 46A, ज्ञायन्मनुजैर्मुखनामतमोर्भाष्यस्य देवानामत्
 काये नामविनायनाञ्चि विदिते भक्तिर्दयो पूरणी ।
- 71A, देवीनामविनायनाञ्चि कविताचित्पन्नासारादय-
 म्नातर्षच तदीयकाव्यमपतौ भक्तिमूर्तोवागमत् ।
- 141B, अक्षित्युर्वयप्रकाशमतिभागावन्मन्त्रमन्त्र-
 ज्ञादे तस्य ज्ञातौ विनाय विदिते भक्तिमूर्तोवागमत् ।
- 159B, तत्त्वान्ने प्रवर्तित्विनीतिमन्त्रे भक्तिः प्रकाशयाम् ।
 ज्ञायन्मनुजैर्मुखनामतमोर्भाष्यस्य देवानामत्
- 185B, तत्त्वान्ने प्रवर्तित्विनीतिमन्त्रे भक्तिः प्रकाशयाम् ।
 ज्ञायन्मनुजैर्मुखनामतमोर्भाष्यस्य देवानामत्
- 203B, तत्त्वान्ने प्रवर्तित्विनीतिमन्त्रे भक्तिः प्रकाशयाम् ।
 ज्ञायन्मनुजैर्मुखनामतमोर्भाष्यस्य देवानामत्

- The date of the composition of the work (1667 A.D.) is given:—

- ३९७B. **आद्ये दिक्कामभूततोत्पन्नमुक्तामस्मैरिति च द्युमे**
कस्मोरेषु च नेत्रेऽप्यगतिरे पण्डो मुषो माधये ।
कस्मो मन्त्रादिरेष्वाभ्यनयेद्विचर्यागते
वादिष्वौषधये दिक्काममुदितः श्रीशक्तिनामास्तु ।

Last Colophon :—

इति श्रीरामविनायकः सुभद्रः समाप्तः । इतिरिचं श्रीमत्
महासाहेबरायस्यैवाहिकीणपादाभाम् ।

(5) BHUVANESVARI.

6704.

4706D. भुवनेश्वरीस्तोत्रकवचे । *Bhuvanesvarīstotrakavaca*.

Substance, country-made paper. 12½ × 4½ inches. Folia, 21B 25A.
Lines, 8. Extent in ślokaś, 75. Character, Bengali. Appearance, fair. Col-
plete.

The *stotra* is taken from the *Āraḍātīlaka* (Ch. XXIV
86-111). The *avaca* is assigned to the *Rudrayāmala*.

Beginning of kavaca :—

देववाच ।

भुवनेश्वर्याह देवेश मायाविद्याः प्रकाशिता ।

कृतावाधिरताः सर्वाः शीतुमिच्छामि साध्यतम् ।

शैलोक्यमङ्गलं नाम कवचं यत् पुरोदितम् ।

Colophon of kavaca :—

23A, इति ब्रह्मसमे देवीश्वरसंवादे शैलोक्यमङ्गलं नाम
भुवनेश्वरीकवचं समाप्तम् ।

(6) DURGĀ.

6705.

148. दुर्गादादिनामस्तोत्रम् । *Durgādādināmastotra*.

Substance, country-made paper. 16 × 5½ inches. Folia, 1-12. Lines,
8. Extent in ślokaś, 265. Character, Bengali. Appearance, fair. Col-
plete.

The present MS was described in L. I. 461. The *stotra* which consists of 1,400 names of Durgā, all beginning with the letter *d*, does not agree with the one of the same name published by Annadacurana Bhattacharya (Murshidabad, 1331 B.S.) and assigned to the *Kuāṛṇava*.

(7) MAHĪSAMĀRĪNĪ.

6706.

10670. महिषमर्दिनीसहस्रनामस्तवः । *Mahīṣamārdinī-sahasranāmastava*.

Substance, country-made paper. 14½ x 2½ inches. Folio, 10 (by counting). Lines, 6. Extent in ślokas, 160. Character, Bengali. Appearance, old, worn-out and faded. Complete.

Beginning.—

ईश्वर उवाच ।

अथ वक्ष्ये महेश्वरि + + + + सहस्रकम् ।

यस्य विज्ञानमात्रेण भवत् + + + + + ।

Colophon.—

इति + + - + + मर्दिन्याः सहस्रनामस्तवः समाप्तः ।

(8) ANNAPIRṆĀ.

6707.

9816. अन्नपूर्णास्तोत्रम् । *Annapūrṇāstotra*.

Substance, country-made paper. 9½ x 5 inches. Folio, 6. Lines, 16. Extent in ślokas, 80. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1879. Appearance, old. Complete.

The *stotra* proper contains about 50 stanzas. It is therefore styled *pañcāśikā* in two of the stanzas towards the end.

Beginning of the stotra proper :—

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेवे मे शीघ्रं दारिद्र्यं न भवेद्यथा ।

मां देवतां नमस्कृत्य वद शङ्कर तत्त्वतः ।

इत्यर उवाच ।

अङ्गपूर्वार्धं वक्ष्ये चतुर्वर्गकण्ठरा[म्] ।

पश्चा[ः] करुणामात्रेण कृतायाः साधकश्चरेत् ।

Colophon :—

इति श्रीवन्दयामके ईश्वरपार्वतीसंवादे अङ्गपूर्वार्धकोषं सम्पूर्णम्

Post-colophon Statement :—

मुद्रमस्य वज्रनामस्य संवत् १८५८ अक्षय्य पूर्णिमा ।

चमुषी : गुरो साधे परार्धे च ।

(9) VAGALĪMUKHI

6708.

236. वगलामुखीस्तोत्रम् । *Vagalīmukhīstotra.*

Substance, country-made paper. 18 x 3 inches. Folia, 3A-6A.

4. Extent in ślokas, 30. Appearance, old. Complete.

Fol. 1-2B of the present MS contains a *karaca* of the deity. The MS has been described by R. L. Mitra in 1, 1 436, 437, one number describing the *karaca* and the other the *stotra*. The *stotra* is published in various collections of *stotras* published in Bengal.

6709.

4706A. *Vagaldmukhīstotra.*

Substance, country-made paper. 18½ x 4½ inches. Folia, 1-3.

Extent in ślokas, 30. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

Folia 1-3A contains the *stotra* while the last leaf contains two *karocas*, presumably of Kālī, one called the *śatrumardanakaroca* and the other the *rṇaśodhanakaroca*, the colophons of which are quoted below:—

3B, इति समयातन्त्रे देवीश्वरसंवादे प्रथमदेवं नाम कवचं समाप्तम् ।

इति भैरवतन्त्रे देवीश्वरसंवादे ऋणशोघनकवचं समाप्तम् ।

6710.

5129. *Vagatāmukhistotra*.

Substance, country-made paper. 18 x 3½ inches. Folia, 2. Lines, 6. Extent in ślokas, 30. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

6711.

9481. *Vagatāmukhistotra*.

Substance, country-made paper. 6½ x 4 inches. Folia, 2-6. Lines, 11. Extent in ślokas, 40. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Incomplete.

In the present MS the hymn which agrees with the one described above is assigned to the *Vidyārpanatantra* and not to the *Rudrayāmala* as in the previous MSS and the printed editions. It has more than a dozen verses in the beginning describing the deity.

Colophon:—

इति श्रीविद्यापानतन्त्रे वगतामोचं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement:—

सं. १२९६। ॐ ब्रह्मास्त्राय विद्महे कामनाय नमो हि
वसो बभूव प्रचोदयात् १। चैत्रमासे शुक्लपक्षे एकादश्यां
बृहस्पतिरे निक्षिप्ते कपिलेन युग्मसह । १

6712.

2802. প্রত্যঙ্গিরাস্তোত্রম্ । *Pratyāṅgirāstotra.*

Substance, country-made paper. 12 x 4 inches. Folia, 3 (folios 11-13 on the left hand margin). Lines, 9. Extent in slokas, 85. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

The *stotra* proper is of the type of a *mālmāntra* which is preceded by an introduction and followed by a *phalāśruti*. The *phalāśruti* section of the present MS is followed in the next two MSS by another *mantra* with an indication of application and uses. This portion is not found in the present MS.

The first folia of the present MS and of the MS described under No. 5640 above (both of which form a part of a larger MS) were inadvertently interchanged so that after a proper re-adjustment of the folia the latter MS is found to contain a complete copy of an *Aparādhaharanastotra* alone and no portion of the *Pratyāṅgirāstotra* as stated in the description thereof.

Fol. 3B of the present MS contains the *aparaḍha bhāñjanastotra* (see below) assigned to the *Rudrayāmala*.

Beginning of the Pratyāṅgirāstotra :—

প্রত্যঙ্গিরাস্তোত্রম্ [মন্ত্রক] মহাদেবত্ববিরতুত্বম্ : প্রত্যঙ্গি

দেবতা সমাধৌদ্ধিষ্টার্থে বিধিযোগঃ ।.....

মন্ত্রকং চুকাখৌবং ভগবত্ৰা বিদ্যোতম্ ।

বিদ্যত্বং চারকী মন্ত্রা চারকী পরিচয়তি ।

কৌদেবত্বম্ ।

চারকীয়া মহাদেবতা প্রত্যঙ্গিরা মহাদেবতা ।

চারকীয়াবিদ্যোতম্ চারকীয়া রক্তকায় চ ।

तो वा विद्यां महेष्वाः कथयन् सवि प्रभो ।
पठित्वा ध्यायित्वा वा नमो विद्वद्भ्यो भवेत् ।

Coloophon :—

इति नमोऽष्टाश्विनपरिणतमन्त्रविनिर्गतमन्त्रसंस्कृतं प्रदीक्षितम् ।
स्तोत्रं संपूर्णम् ।

6713.

9891. *Pratyāṅgirāstotra*.

Substance, country-made paper. 16 x 11 inches. Folia, 15, of which No. 1 appears to be a later restoration on machine-made paper. Lines, 9. Extent in ślokas, 55. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

6714.

9492. *Pratyāṅgirāstotra*.

Substance, machine-made paper. 8 x 3 1/2 inches. Folia, 25. Lines, 8, 9. Extent in ślokas, 30. Character, Nāgarī. Appearance, good. Incomplete.

The *stotra* begins at Fol. 2B, the previous portion dealing with details of the worship of the deity. The *stotra* is complete in the present MS but for the colophon and some verses towards the end pertaining to the second *mantra*, found in this and the previous MS.

6715.

1981. प्रत्यङ्गिराकवचम् । *Pratyāṅgirākavaca*.

Substance, country-made paper. 9 x 4 1/2 inches. Folia, 3. Lines, 10. Extent in ślokas, 75. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Incomplete.

Beginning :--

अथ प्रत्यङ्गिराकवचप्रारम्भः ।

श्रीपार्वत्यवाच ।

देवदेव महादेव सर्वेश्वर कवचमिदम् ।

प्रत्यङ्गिरायाः कवचं कथमनन्तरकथितम् ।

जगत्सङ्कलकं नाम प्रसिद्धं भुवनेष्वने ।

सर्वैरक्षाकरं शृङ्गांश्च हस्तमपि तद् धरा ॥

श्रीशिव उवाच ।

इदं वक्ष्यामि कल्याणि कवचं प्रवृत्तियुजम् ।

परप्रेषितकर्महीनं मन्त्रशालादिभक्षणम् ।

(11) INSCRIPTION

6716.

9365. इन्द्राक्षीस्तोत्रम् । *Indrākṣīstotra.*

Substance, country-made paper. 9 × 5 inches. Folia, 31-34. Extent in slokas, 35. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

The *stotra* is the same as the one described under No. 5649 above (Vol. VII).

6717.

9575B. *Indrākṣīstotra.*

Substance, country-made paper. 11 × 4½ inches. Folia, 4B-6B. Extent in slokas, 35. Character, Nāgarī. Date, Samvat 1918. Appearance, fair. Complete.

Post-colophon Statement :--

मुद्रितम् । सम्वत् १९१८ मीति वैशाख शुक्ली २ वार सप्तमी

6718.

153. गायत्रीहृदयम् । *Gāyatrihṛdaya*.

Substance, country-made yellow paper. 18½ × 3½ inches. Folia, 1-6. Lines, 5. Extent in slokas, 90. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. I. 475. The work, in the form of an interlocution between Vasiṣṭha and Brahmā, speaks of the origin of the Vedic *mantra* known as *gāyatrī*, as well as the esoteric meaning and potency of the different syllables constituting it. The following two MSS also contain works which are similar to and almost identical with the present one.

6719.

158. *Gāyatrihṛdaya*.

Substance, country-made yellow paper. 16 × 3 inches. Folia, 5-11. Lines, 4. Extent in slokas, 85. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The present MS is described under two headings in L. I. 442-3. The first two lines of Fol. 5A contain the concluding portion of a *gāyatrikāvya* assigned to the *Brahmayāmala*. The *gāyatrihṛdaya* here is in the form of an interlocution between Vaiṣampāyana and Brahmā as well as Brahmā and Nārada. The major portion of what is called *gāyatrikalpa* (Fol. 8-11) in the present MS is found included in similar words in the previous MS (Fol. 4B-6).

6720.

242. *Gāyatrihṛdaya*.

Substance, machine-made paper. 8 × 3 inches. Folia, 7. Lines, 6. Extent in slokas, 70. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

This is assigned to the *Brahmakalpa* and is in the form of an interlocution between Yājñavalkya and Brahmā. It does not contain any portion of what is called *gāyatrīkalpa* in the previous MS.

6721.

2087. गायत्रीकवचम् । *Gāyatrikavaca.*

Substance, country-made paper. 8½ x 4 inches. Folium, 1. Line in oil. Character, Nāgari. Appearance, worn etc. Complete.

The different syllables of the Vedic *gāyatrī* are invoked for the protection of the different parts of the body. MSS of *gāyatrikavaca* attributed to *Nīlantaṇṭra* and *Agṇīśāṇḍarbhā* are described in HPR. III. 74-5.

Beginning :—

अस्य श्रीगायत्रीकवचकोत्रमन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरः । ॐ नमः ।
 ऋग्यजुःसामायुर्वीजं हृन्मसि परब्रह्मणः सार्वभौमो गायत्री । ॐ नमः ।
 ईदं त्वं भूः । बीजं भुवः शक्तिः सुवः कौण्डिन्यं गायत्रीयसदः । ॐ नमः ।
 गायत्रीमन्त्रपठनं कुर्यात् ।

सर्वसन्निधिकायकां मुद्रां निष्कलं व्योतिषी ।

सर्वतत्त्वमयीं वन्दे गायत्रीं वेदमातरम् ।

Colophon :—

वसिष्ठकल्पे गायत्रीकवचं सम्पूर्णम् ।

6722.

5052. *Gāyatrikavaca.*

Substance, country-made paper. 13 x 3 inches. Folia, 2. Line in oil. Extent in ślokaś, 30. Character, Bengali. Appearance, discoloured etc. Complete.

Beginning :—

पार्व्वन्वाच ।

देवदेव महादेव संसारतोषणक ।

गायत्रीकवचं देव कृपया कृपया प्रसी ॥

इन्द्र उवाच ।

शृणु देवेश सावित्रीमाहात्म्यं वाचनाश्रयम् ।

महाव्याधिभयात् पापान् दुःखान् सर्वान् वन्द्यमानम् ।

प्रतिगृह्णाद्योषाञ्च पातकादुपपत्तकान् ।

व्यतिगोप्यं महापुण्यं त्रिकोटिनार्यसंस्तुतम् ॥

सर्वयन्त्रमयं देव परं ब्रह्ममयं सदा ।

कवचं कथयाम्यद्य पार्व्वति प्राणवत्सलम् ॥

Colophon :—

इति श्रीवृद्धशर्मले शिखण्डतैत्तिरीयसम्बन्धे गायत्रीकवचं समाप्तम् ।

This is different from, though similar to, the *known* in the MS described above.

6723.

9506. [गायत्रीस्तोत्रादि । *Gāyatrīstotrādi.*]

Substance, country-made paper. 9 3/4 inches. Folia. 5. Lines. 14
Extent in Slokas. 160. Character. Nāgarī. Appearance, good. Complete.

This contains hymns like the गायत्रीस्तोत्रं शतदिव्यनामस्तोत्रं (Fol. 1-2A) [already noticed in L. II. 882] and गायत्रीकवचस्तोत्रं (Fol. 4B-5A) which agrees with the one assigned to the *Vasīṣṭhakaṇṭha* and described above (No. 6721).

It has also sections dealing with rites for muttering the *gāyatrī* (Fol. 2Bff) and describing what is called a *gāyatrīmālāmantra* (Fol. 5A-E).

6724.

9407. गायत्रीस्तवराजस्तोत्रम् । *Gāyatrīstavarājastotra*.

Substance, country-made paper. 8 x 3 inches. Folia, 5. Lines, 1.
Extent in ślokas, 50. Character, Nāgari. Date, Samvat 1789. Appearance,
old. Complete.

The colophon of the present MS attributes the *stotra* to Viśvāmitra (इति विश्वामित्रविरचितं गायत्रीस्तवराजस्तोत्रं सम्पूर्णम्). Another MS belonging to the old collection of the Society and noticed in L. II. 886 assigns it to the *Viśvāmitra saṃhitā*.

6725.

3020. गायत्रीसहस्रनामस्तोत्रम् । *Gāyatrīsahasranāmastotra*.

Substance, country-made paper. 8½ x 3 inches. Folia, 27. Lines,
Extent in ślokas, 100. Character, Nāgari. Appearance, old. Complete.

The present MS has been described in L. X. 4073.

Post-colophon Statement:—

प्रणे १७१२ वैशाख शु ७ । भौमवासरे संवत् १८६६ इति
मुद्रणमाप्तम् । तद्दिने प्राप्तः समाप्तिमन्त्रम् ।

The last three folia of the MS contains a description of the procedure of the rite called *gāyātrīterpaṇa*.

(13) SARASVATĪ.

6726.

11069. सिद्धसरस्वतीस्तोत्रम् । *Siddhasarasvatīstotra*.

Substance, machine-made paper. 7 x 4½ inches. Folia, 4. Lines, 1.
Extent in ślokas, 35. Character Nāgari. Appearance, fair. Complete.

The *stotra* proper begins from Fol. 2B, the earlier portion containing *mantras* and *dhyanas*. It generally agrees with a Sarasvatī-stotra well known in Bengal and published in *stotra* collections like the *Starakapuramālā* (Rasumati Sahitya Mandir, Calcutta, 1334 B.S., pp. 554-6).

Beginning :—

2B,

ॐ श्रीं श्रीं हृदयकवीं प्रशिरान्कमले कल्पवृक्षम्याश्रये
भये भयानुकुले कुम्भानन्दनन्दे त्रिकुण्डलाङ्गुलिपदे ।
पद्मे पद्मोपविष्टे प्रकलनमनोमोहसम्यादसिञ्च
प्रोत्पल्लवानकुटे हरिनिजदयिते देवि समारसारे ।

Colophon :—

इति श्रीसत्कृष्णार्चहताथः सिद्धसङ्खनोत्तमं समाप्तम् ।

(14) LAKSMI.

6727

10866. महालक्ष्मीहृदयस्तोत्रम् । *Mahālakṣmīhṛdaya-*
stotra.

Substance, country-made paper. 6½ × 4½ inches. Folia, 10. Lines, 11.
Extent in slokas, 140. Character, Nagura. Appearance, good. Complete.

Beginning :—

ॐ अस्य श्री आद्यादिमहालक्ष्मीहृदयस्तोत्रमन्त्रस्य मार्गव
च्छक्तिः

2B, ॐ श्रीमत्सौभाग्यवन्द्ये स्तौमि लक्ष्मीं सनातनीम् ।

सर्वकामप्रजावाहिनीप्रदौघहृत्पावनाम् ।

स्मरामि त्रिभुवं देवेशि त्वया प्रेरितमनसः ।

तवाङ्गां शिरसां हृत्वा ममामि परमेश्वरीम् ।

End:—

आवेष्टायां प्रकृतितुल्यौ कोटिकाकाशमाका
 विद्युत्कालम्भरगधरा भुवनाका दृष्टोभाम् ।
 वीजापूरं तरलजगत्तलं विभक्तौ खड्गपात्रं
 भर्ता युक्तां मुञ्जरभयदां मङ्गलमयचतुर्भौः ।

Colophon:—

इति श्रीवैद्यनाथस्य श्रीवैद्यनाथस्य श्रीवैद्यनाथस्य
 समाप्तम् ।

(15) MISCELLANEOUS.

6728.

9324. गङ्गाकवचम् । *Gangākavaca.*

Substance, country-made paper 10 1/4 inches. Folia, 5. Extent in folios, 80. Character, Nāgarī. Date, Somvat 1914. Appearance, fair. Complete.

Beginning:—

श्रीवैद्यनाथ ।
 देवदेव महादेव भक्तानुग्रहकारक ।
 गङ्गायाः कवचं गृहि तदाहं तव वक्ष्यामि ॥ १ ॥
 श्रीवैद्यनाथ वचनात् ।
 नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै तव प्रिये ।
 श्रीवैद्यनाथस्य देवि पुनर्न परित्यज्यते ।

End:—

नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।
 नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ॥ ११ ॥
 नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ।
 नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै ॥ ११ ॥

Colophon:—

इति श्रीवज्रयामले तन्त्रे प्रथममिन्द्रिकरे श्रीगङ्गादेव्याः
त्रैलोक्यमोहनं नाम कवचं सम्यग्मासु ।

6729.

4819. योगिनोविजयस्तवः । *Yoginōvijayastava.*

Substance, country-made paper. 8½ x 3 inches. Folia, 1-45 of which
Fol. 2 is missing. Lines, 8. Extent in Slokas, 500. Character, Newari.
Appearance, fair. Complete.

Beginning:—

गुह्यकृतं प्रवक्ष्यामि मन्त्रमैरवर्जितम् ।
भाषितं देवदेवेन भैरवेण महात्मना ॥
गुह्यपद्मकर्मैव सायकानां जिताय वै ।
भुक्तिमुक्तिप्रदं दिव्यं देवामुरनमस्कृतम् ॥

End:—

महाकुण्डलमते स्थातं योगिनोविजयस्तवम् ।
पिपलादेन मुनिना पृथिव्यामवतारितम् ॥
भैरवेण पुराख्यातं देव्या नियममुत्तमम् ।
यः पठेत् परया भक्त्या सोपचारेण निवृत्तयः ।
स सर्वशुभमाप्नोति इत्येवं भैरवोऽब्रवीत् ॥

Colophon:—

इति ब्रह्मयामलहासतिसाहस्रे श्रद्धाद्ये नवाक्षरविधाने
योगिनोविजयस्तवः समाप्तः ।

6730.

1870. वशीकरणस्तोत्रम् । *Vashikaranastotra.*

Substance, country-made paper. 7½ x 4 inches. Folia, 1-3. Lines, 7.
Extent in Slokas, 25. Character, Nāgura. Appearance, old. Complete.

The present MS is described in L. X. 3248. The hymn is addressed to Vārāhi.

6731.

182. मातृकाकवचम् । *Mātrkākavaca.*

Substance, country-made paper. 13×4½ inches. Folia, 6. Lines, 7. Extent in ślokas, 110. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete.

Different letters of the alphabet are invoked here for the protection of different parts of the body. The present MS was described in L. I. 486.

Beginning:—

ईश्वर उवाच ।

ब्रह्म कमलपत्रादि मातृकां ब्रह्मरूपिणीम् ।
ब्रह्मादिभिः सदा ध्येयां स्तूयामि पद्मवने स्थिताम् ।
अक्षरादिस्तकाराणां प्रथम्य निगदामि ते ।
सदा ब्रह्ममयीं त्विमां योगपद्मोपस्थिताम् ।

End:—

वृत्तपञ्चमं मण्डितं यो जानाति वरीशमः ।
त एव तु महादेवि देवीहृद्य इव स्थितौ ।
लोहं शिवो महादेवि देवीहृद्य इतिमां ।
त ब्रह्मं शिवभक्तश्च त [च] वो वीर्यशोभनः ।
त एव इत्यो वक्ष्यामि मण्डितो जगन्नाथकः ।

Colophon:—

इति चिन्तामणिस्थाने देवीचरित्रादे मातृकाकीर्तनम्भूतं नाम
कवचं समाप्तम् ।

(805)

6732.

10313. **रजस्वलास्तोत्रम् ।** *Rajastvalastotra.*

Substance, country-made paper. Size 7 1/2 x 10 inches. Folia 1. Lines, 6.
Extent in ślokaś, 30. Character, Nāṣa. Appearance, worn-out and
repaired. Complete.

Beginning :—

ॐ अस्य श्रीरजस्वलास्तेजमन्तस्य ईश्वर ऋषिः.....

अथ ध्यानम् ।

वालाकैर्कोटिवर्णाभिः बालचन्द्रविभक्तवदाम् ।

अमन्तवालासहितां ध्यायेद्वै श्रीरजस्वलाम् ॥

...

भगोद्धृतं जगत् सर्वं जैलोकं स्वर्गाचरम् ।

भृषातालादिवर्धं च सत्याकाशं भगोद्धृतम् ॥

Colophon :—

इति श्रीब्रह्मयामले तन्त्रं उद्गमहेन्दुसंवादं रजस्वलास्तोत्रं

संपूर्णम् ।

6733.

10316. **पुष्पिलौस्तोत्रम् ।** *Puṣpilāstotra.*

Substance, machine-made paper. Size 4 inches. Folia 1-3. Lines, 6.
Extent in ślokaś, 25. Character, Nāṣa. Date, Senyut 1936. Appearance,
fair. Complete.

Beginning :—

रजस्वलासुखं वृद्धा सर्वपापैः प्रमुच्यते ।

सम्भाषणं कुरुते सोमयागपन्नं रुभेत् ॥

तस्याः स्मरणमात्रेण भवेच्छक्तिस्तुतिर्वा ।

तस्याः संसर्गमात्रेण जैलोकोच्चाटनद्वयः ॥

Colophon:—

इति कालिकाप्रख्ये पुष्पिकीस्तोत्रम् ।

Post-colophon Statement (in a different hand):

रघुनाथमालवीयस्यैवं प्रकृतं । सं १८५६ आषाढ शुक्ल
तन्त्रयासरे ।

6734.

10317. योनिस्तोत्रम् । *Yonistotra*.

Substance, machine-made paper. — 4 inches. Color, A. 1.
Extent in stanzas, 30. Character, Nāgara. Date, Samvat 1956. Condition,
good. Complete.

Beginning:—

योशिव उवाच ।

ब्रह्म देवि सुरमेढ्रे सुगसुगमकृतम् ।

इदानीं श्रोतुमिच्छामि ततोऽपि हि सर्वदुर्लभम् ॥

यस्यावशोऽवशो देवी ब्रह्मस्यो भवेत् ।

श्रीदेव उवाच ।

... ..

ममैव प्राज्ञसर्वज्ञं जगत्केशं विशम्भरम् ।

अस्य प्रपठनादेव भोवन्मूर्धोपि जायते ।

भगवत्या भगम्भावा कृष्टिद्वितिकर्माणि ।

दृष्टविद्याश्चक्यान्ता योनिर्मां प्राप्तुं सर्वदा ।

शोचन्वपुता देवी कृष्टिद्वितिकर्माणि ।

भगवामन्वसकृता योनिर्मां प्राप्तुं सर्वदा ।

Colophon:—

इति योनिस्तोत्रे योनिस्तोत्रं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement (in a different hand) :—

प० रघुनाथमालवीयस्यैदं पुस्तकम् । सं १९५६ आषाढ
शुक्ल ८ चन्द्रवासरे । प० बालमुकुन्दकर्मकाष्ठिमालवीयस्यैदं
पुस्तकम् ।

6735.

4708G. योनिकवचम् । *Yonikavaca*.

Substance, country-made paper 13 x 4½ inches. Folia, 43R-41B.
Lines, 8. Extent in Slokas, 10. Character, Bengali. Appearance, fair.
Complete.

The *kavaca* which is assigned to the *Nilatantra* and is called *Trilokṣarījaya* [*Trilokṣarījaya*] is preceded by a short *Yonistava* assigned to the *Kulacūḍāmaṇṭantra*.

Beginning :—

अस्य ओषोनिकवचस्य नारदऋषिरनुष्ठुपुद्गः.....
ॐ ह्रीं योनिन्या नमो पातु साक्षा ।
ब्रह्मनाथात्मिका योगि नमो मां रक्ष सागरे ।

Colophon :—

इति योनिकवच उन्मामहेश्वरतन्त्रादे चित्तोद्घातियोनिकवचं
समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

ओषणममग्रन्थः साक्षरमिदं पुस्तके लिपिरेषा आबद्धस्य
एकविंशतिदिनमेति । समाप्तस्थायं ग्रन्थः ।

6736.

9499. विषयेश्वरौस्तोत्रम् । *Viṣayēśvarīstotra*.

Substance, machine-made paper. 8 x 4½ inches. Folium, 1. Lines 18 in
Extent in Slokas, 15. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

It has been published with the title *Viṣayeshvarastotra* in the *Stavakavacamālā* (Basumati Sahitya Mandir, Calcutta, 1334 B.S., pp. 761-3).

Post-colophon Statement :—

अथैकोनं वन्दोपनामकेन कविना रत्ना(व)वंशराजकवि-
वर्गे वैष्णवे मासि प्रोच्य सामिलियौ युक्ते ।

6737.

9495. वन्दोस्तोत्रम् । *Vandistotra*.

Substance, machine-made paper. 8 x 4½ inches. Folios, 1. Line in all. Extent in ślokaś, 10. Character, Nāgarī. Appearance, Complete.

Beginning :—

अथ वन्दोस्तोत्रम् ।

वन्दि देवि वमस्तुभं वरदामयप्रोभने ।
त्वदङ्गुलरत्नं गत्वा प्रीतिं मोक्षं ददातु मे । १ ।
वन्दि पद्मपद्मार्चि कोट्यङ्गुलमङ्गिनि ।
प्रसादं कुरु मे देवि प्रीतिं मोक्षं ददातु मे । २ ।
त्वं वन्दो त्वं महाभाषा त्वं दुर्गा त्वं वरदातो ।
त्वं दोरा जवनी चैव प्रीतिं मोक्षं ददातु मे । ३ ।

Colophon :—

इति वरदामयप्रोभने वन्दोस्तोत्रस्तोत्रम् ।

6738.

10395. सन्ततिस्तोत्रम् । *Santatisatras*
stotra.

Substance, machine-made paper. 4½ x 3 inches. Folios, 19. Line in all. Extent in ślokaś, 200. Character, Nāgarī. Date, Rāmva. 1301.

A hymn containing eight names of the deity called *Saṅkaṭānāmāṣaka* which is assigned to the *Padma-purāṇa* is well known and has been published in the *Epistolographo-ratnākara* (Bombay, 1932, pp. 189-91) etc.

Beginning :-

मेवष्टे सुखारीने मेरवं प्रसृष्टि ।
 ब्रह्माक्षलिपुटा देवी मेरवी भुजनेश्वरी ।
 श्रीमेरुवाच ।
 बत् सुचितं त्वया गाय नामामष्टसहस्रकम् ।
 तन्मे वद महाकाल यद्युक्तं तत्र वक्ष्यमा ।
 श्रीमेरु उवाच ।
 प्रष्टु देवि महेशानि नामामष्टसहस्रकम् ।
 पुरा त्रिपुरनाशार्थं यन्मया लिखितं मुने ।

3A. अथ सहस्रनामाव्यासम् ।
 सङ्गटा विजया निव्या कामदा दुःखहारिणी ।
 सर्वराक्षातमतिः काव्यायनी महेश्वरी ।

Colophon :-

इति श्रीमहाकालसंहितायां चतुर्वीरकथयन्तरी सङ्गटासहस्र-
 नामाव्यास समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :-

संवत् १८८१ । लिखितं विश्वेश्वरधर्मशा पौषमासे द्वये १० ।

6739.

2852. अपराधभञ्जनस्तोत्रम् । *Aparādhabhāṇjanastotra*.

Substance, machine-made paper. 12½ x 4 inches. Folium, 1 with writing on one side only. Lines, 7. Extent in ślokaś, 10. Character, Bengali. Approximate, discoloured. Complete in 5 verses.

Other hymns of the type have been described in ASB. VII. 5275, 5609-14, 5640, 5643. The present hymn is also contained in another MS containing the *Pratyāṅgirāstotra* 6712 above.

Beginning :—

न भ्यातं परमात्मनं न च हतं साक्षाद्भातं नमः
 ओषेयापि गुणानुवादधितं नैव भुतं त्वदधः ।
 स्पृष्टं नापि तदनुवृत्तिकुशलं त्वत्पादत्रं वा नमः
 क्षमन्तो नमसि त्वयाहमसिते मुनीपराधाकुलः ।

Colophon :—

इति हृदयामले शिवविश्वितम् अपराधभञ्जनस्तोत्रं समाप्तम्

6740.

2853. अपराधभञ्जनस्तोत्रम् ! *Apurādhabhāṇjanastotra*.

Substance, machine-made paper. 12½ x 4 inches. Folium, 1. Lines, 8 in all. Character, Bengali. Appearance, discoloured. Complete in 12 verses.

The *stotra*, complete in 17 verses and attributed to Śaṅkarācārya, has been published under the title *Kṛpāparādhabhāṇjanastotra* in the *Stavakavacamālā* (Basinagar Sahitya Mandir edition, pp. 484-487).

Colophon :—

इति हृदयामले हरगौरोत्तमादे अपराधभञ्जनस्तोत्रं समाप्तम्

II. ŚĪVA

6741.

4700C. भगवच्छिवस्तोत्रम् । *Śhivastotra*

Substance, country-made yellow paper. Dimensions, 10 by 12 (marked 21). Lines, 5 in all. Extent in stanzas, 1. Character, Devanagari. Appearance, old. Complete.

The *stotra* consists of an *ānandashloka* and four *stanzas* of Śiva.

Beginning :—

प्रथमे च महादेवो दितो मे च महेश्वरः ।

द्वितीये शङ्करः प्रोक्तश्चतुर्थे रुद्रमन्त्रजः ।

Colophon :—

इति रुद्रयामले भगवच्छिवस्तोत्रं समाप्तम् ।

6742.

9491. नीलकण्ठस्तोत्रम् । *Nīlakaṇṭhastotra*

Substance, machine-made paper. Dimensions, 10 by 12 (marked 21). Lines, 5 in all. Extent in stanzas, 20. Character, Devanagari. Appearance, old. Complete.

The hymn which is assigned to the *Nīlakaṇṭha Tantra* is of the type of a *mālamantra*.

Beginning :—

ॐ नमः श्रीनीलकण्ठस्तोत्राय ब्रह्मचर्यधरमुद्युक्तम् श्रीनील-
कण्ठः सदाशिवो देवता ब्रह्मर्षी च धार्मिकः शक्तिः ममानीकसिद्धार्थं
बाधनीवरकृपायै श्रीनीलकण्ठस्तोत्रपाठे विनियोगः । ॐ नमो
नीलकण्ठाय श्वेतशरीराय सर्वाङ्गद्वैतसुखिताय.....

Manuscript on country-made paper. 5 1/2 x 3 inches. Folia, 1-23. Text in Devanagari script, written in Nāgari. Date, Samvat 1866. Approximate size of leaf and worm-eaten. Complete.

Beginning: ...

ॐ शिवाय नमः । नमः सेनायै दिक्षुतये . . .

Colophon:

इति श्रीवदयामहे शिवसहस्रनामावलिः सम्पत्ताः।

Post-colophon Statement :--

संवत् १८६६ शके १७११ विक्रमसामवसाने दक्षिणार्धे
कार्तिककृष्णतमस्य प्रवृत्तमुद्यमे साध्ययोगे तद्विषये
समाप्तम् । शुभं भवतु । लेखक चिमडाजी कृष्ण डोण्डे
दक्षिणदिशा जालिवाकळ चौदिनेकरचरमे तत्परम् ।

6744.

3930. परमशिवसहस्रनामस्तोत्रम् । *Paramaśivastotra*
nāmasatva.

Substance, country-made paper. 17½ x 6 inches. Folio. 1-3 fol.
 Fol. 3 is of a smaller size. Lines 10, 11. Extent in slates 100. (The rest)
 Hengeli. Appearance, discoloured. Complete.

Beginning:

द्वितीयः प्रश्नः

॥ इति महाभारत आर्य समाजः ॥

ॐ वायवायि इन्द्रायि अग्निवायि शुक्रायि नमः ।

सर्वोत्तमं तेनैव सर्वं विद्युर्गच्छति ॥

श्रीशिव उवाच ।

तानि ते कौशेयिष्यामि भक्तिमुक्तिरूपाणि च ।

गोप्यानि सर्वतन्त्रेषु न देयानि पृथक् च नः ।

अस्य श्रीशिवनामसहस्रस्य ब्रह्मकविर्गयित्रीकृतम् । परमहंस-

शिवो देवता सर्वार्थसिद्धये शिवसहस्रनामपाठे विनियोगः ।

ॐ भवो विष्णुश्चैव विष्णुभो विनायकः ।

शिवोत्तमो विष्णुकागो विष्णुहृ गङ्गाधरकः ॥

एकदन्तो द्विदन्तश्च गजवज्रो निगड्गजः ।

कपर्दी दोर्ध्वस्तश्च तथा सङ्कर्षणः प्रभुः ॥

Colophon:—

इति उमाश्यामले हरगौरीसंवादे परमशिवसहस्रनामस्तोत्रं
समाप्तम् ।

6745.

1885. बटुकभैरवस्तोत्रम् । *Ṭaṭukabhairavastotra.*

Substance, country-made paper. 9x4 inches. Folio, 8. Lines, 9.
Extent in Slokas, 60. Character, Nāgarī. Apperance, old and worn.
Condition, Complete.

Colophon:—

इति श्रीब्रह्मनामले हरगौरीसंवादे बापट्टुहारबटुकभैरवस्तोत्र-
नामः समाप्तः ।

This is a well-known hymn, printed in various collections of *stotras*, enumerating 108 names of Bhairava. Different MSS assign it to different works, e.g., *Vaṭṭasūtra*, *Vaṭṭasūtrāṭhāra*, and *Rudrayāmala* which are represented sometimes as independent works while sometimes one is represented as a part of another.

6746.

5065. *Vaṭukabhairavastotra.*

Substance, country-made paper. $13\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 7.
Extent in ślokas, 60. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

Colophon :—

इति विन्धसारोद्गारे व्यापदुद्धारकस्य भैरवस्तोत्रस्य समाप्तः ।

6747.

8957. *Vaṭukabhairavastotra.*

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 7. Lines, 10.
Extent in ślokas, 60. Character, Nāgara. Date, Samvat 1901. Appearance, fair. Complete.

Colophon :—

इति श्रीवज्रयामके तन्त्रे विन्धसारोद्गारे व्यापदुद्धारकस्य भैरवस्तोत्रम् ।

Post-colophon Statement :—

सं १६०१ भाद्र वदि ५ सोम ।

6748.

10681. *Vaṭukabhairavastotra.*

Substance, country-made paper. $17 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 10.
Extent in ślokas, 60. Character, Bengali. Date, 1771 S.E. Appearance, fair. Complete.

Colophon :—

इति विन्धसारोद्गारे व्यापदुद्धारो नाम वटुकभैरवस्तोत्रस्य समाप्तः ।

Post-colophon Statement (In Nāgarī script) :—

ग्रन्थाध्यक्ष श्रीमद्भैरवचरामहात्म्यस्य तदनय श्रीराखामहात्म्य-
प्रक्रमेण लिखितं । खिदिमपुर, कलिकाता ।

(In Bengali script) प्रकाः १७७१ फाल्गुन २८ ।

6749.

11222. *Vaṭakabhairavastotra.*

Substance, machine made modern paper. 8 4½ inches. Folia, 11.
Lines, 7. Extent in ślokas, 60. Character, Nāgarī. Appearance, good.
Complete.

Colophon :—

इति विश्वसारोद्गारे श्रम्यामले वटुकभैरवस्तोत्रं समाप्तम् ।

The *stotra* is followed by the first three verses of the *Gurvaṣṭaka* of Śaṅkarācārya and three leaves containing a portion of a work in Hindi.

6750.

7861. वटुकभैरववकारादिसहस्रनामस्तोत्रम् । *Vaṭuka-
bhairavavakārādīśahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folia, 1-10. Lines,
8. Extent in ślokas, 120. Character, Nāgarī. Date, Śamvat 1895.
Appearance, fair. Complete.

Beginning :—

इतिर उवाच ।

केनास्ते स्थितमाविष्टं सर्वदा तु प्रवासकम् ।

वैकोक्यापकं देवं पार्श्वतोऽपराधरम् ॥ १ ॥

पार्वत्युवाच ।

कैशोरी सुखमासीनं देवदेवं नमस्कृतम् ।

नमस्तानुपकाराय पार्वती एष्यते शिवं । १ ।

Colophon :—

इति श्रीविष्णुसारोद्गारे चन्द्रयामले तन्त्रे देवीहरसंवादे वज्र-
भैरववकाराविषयसंग्रहसमाप्तोक्तं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८२५ आषाढ शुक्लतिथौ ८ शनौ विद्यमैत्रीमध्ये गङ्गा
हृत्पञ्चाङ्गसन्निधौ विद्याधरद्विदेन लिखितं स्तौत्रं परार्थं च ।

6751.

2441. शिवकवचम् । *Śivakavaca.*

Substance, country-made paper. $3\frac{1}{2} \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-15. Lines, 5-6. Extent in ślokaś, 45. Character, Nāgarī. Appearance, good. Incomplete.

The Kavaca has been published in *Starakavacānāṭī* (Basumatī Press edition, pp. 1042-51) and *Bṛhatśāradāratnākara* (Bombay, 1932, pp. 93-100).

6752.

5209. माहेश्वरकवचम् । *Māheśvarakavaca.*

Substance, country-made paper. $19 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 2. Extent in ślokaś, 35. Character, Bengālī. Appearance, good. Complete.

The Kavaca has been published in the *Starakavacānāṭī* (Basumatī Press edition, pp. 1054-7).

6753.

10983. शरभेश्वरकवचम् । *Sarabhesvarakavaca.*

Substance, country-made paper. 7 x 3½ inches. Folia, 2-16. Lines, 7.
Extent in ślokaś, 120. Character, Nāgura. Appearance, fair. Incomplete.

The *Kavaca* agrees with that occurring in MSS described under Nos. 5895 and 6485 above.

The deity is thus described at the beginning of the *Kavaca* :—

रत्नामं सुप्रसन्नं त्रिनयनममृतोन्नतभाषाभिरामं
काबल्याम्भोधिमीशं वरदभयदं चक्ररेखावतन्म ।
शङ्खध्वावाविषाणाप्रतिहृतविधिना भासयन्नात्मभावं
सर्वेशं शानुवेशं प्रकृतभयहरं पक्षिग्राहं नमामि ।

6754.

8665. अघोरकवचम् । *Aghorakavaca.*

Substance, machine-made paper. 11½ x 5½ inches. Folia, 4-5. Lines,
12. Extent in ślokaś, 15. Character, Nāgura. Date, Śaṃvat, 1881.
Appearance, good. Complete.

The earlier portion of the MS gives mantras of the deity Aghora-Rudra. This *Kavaca* is not found in the MS of the *Ākāṣabhairavakalpā* (5895 above).

Beginning :—

ओरेकुवाच ।

देवदेव महादेव सच्चिदानन्द शश्वत ।

तत्सः कृतमशेषं तु सर्वेषां कवचं पुरा ।

अघोरेन्द्रस्य कवचं वद मे कृपयाविधे ।

Colophon :---

इति श्रीवाकाशभैरवकव्ये अष्टोत्तशतं सम्पूर्णं समाप्तम् ।

Śaṅkarācārya.

6755.

9953. कालभैरवाष्टकम् । *Kālabhairavāṣṭaka*.

Substance, country-made paper. 10 x 3½ inches. Folium, 1. Lines 17 in all. Extent in ślokaś, 10. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

The hymn is published in popular collections of *stotra*, *Bṛhatsotraratnākura* (Bombay, 1932, pp. 130-1), *Stotratnākura* (Madras, 1927, I. pp. 143-4), etc.

Post-colophon Statement (in a later hand):

शुभं भूय[वृ] । सम्वत् १२५० १७५९ भासोत्तमे भासे द्वाये ।

6756.

2850. शिवभुजङ्गप्रयातम् । *Śivabhujāṅgaprayāta*.

Substance, country-made paper. Folium, 1. 14 x 3 inches. Lines, 10+11. Character, Bengali. Appearance, old and discoloured. Complete in 16 verses.

Though stated to be complete it contains a selection of 16 verses from the latter half of the hymn as published in the *Stotraratnākura* (Madras, 1927, I. 127-131). It begins from verse 19 of the printed edition and ends in verse 39 and has an additional verse (No. 15 in the MS) not found in the printed edition.

Along with the *stotra* is found a *Bhāvānyāṣṭaka* attributed to Śaṅkarācārya which agrees with the

Durgāstavārāja (*Stavakavacumālā*, Basumatī Press edition, pp. 610-2) assigned to the *Vāṣṇasāvatantira*.

6757.

2150. [मृत्युञ्जयमानसिकपूजास्तोत्रम् । *Mṛtyuñjaya*
mānasikupūjāstotra]

Substance, machine-made paper. 6 x 4 inches. Folia 1-6. Lams. 8.
Character, Nāgara. Appearance, fair. Incomplete.

The present MS has been described in L. X. 4149 under the title *Mṛtyuñjaya mānasapūjāvihāri*. It runs up to the middle of verse 29 of the *stotra* which has been published in the *Works of Saṅkaracharya* (Vanivilas Press, Srirangam, Vol. 17, pp. 105-115).

III. VIṢṆU.

8758.

3931. विष्णुसहस्रनाम । *Viṣṇusahasranāma*.

Substance, country-made yellow paper (the first three folia being white paper of a slightly smaller size, probably written by a different hand). 16½ x 3½ inches. Folia, 1-6. Lines, 8-10. Extent in folios, 210. Character, Bengali. Date, Śaka 1778. Appearance, good. Complete.

This is different from the well-known *Viṣṇusahasranāma* belonging to the Mahābhārata.

Beginning:—

श्रीदेववाच ।

भगवन् सर्वमन्त्राश्च भवता मे प्रकाशिताः ।

यतुःषष्टिश्च तन्मात्राणि मातृभासुतमानि च ।

कलापटं कलासारं यथान्यत् कुम्भिकामतम् ।

नामान्तराश्च बीजाख्यं तोतमं मोतमोत्तरम् ।

वक्ष्यामि ते रूपमेवं लिङ्गयोगेश्वरीमतम् ।

सुकपिकामतं देव रूपिकामतमेव च ।

सर्वबीजमतं देव विमलामतमेव च ।

अथशेषं मेदिनीशं विष्णुशेखरमेव च ।

एवमेतानि गुह्यानि तन्मात्राणि च कोटिद्वयम् ।

भवतोन्मात्राणि मे देव सर्वज्ञानमवाप्ति च ।

विष्णोर्नामसहस्रं मया एष्टं मुञ्चसुखम् ।

न कथ्यते कथं देव भगवन्मोक्षप्रदायकम् ।

... ..

अथ श्रीविष्णोर्नामसहस्रस्य विरहानप्यस्यप्रथमं अध्यायम् ।

अथो भगवानाद्यो विष्णुर्देवता यतुर्वर्तचिदौ विविशोमः ।

श्रीकारः सामकारश्च श्रीकारः यतुःकथयति ।

श्रीकारः सामकारश्च श्रीकारः यतुःकथयति ।

Colophon :—

इति कुलानन्दसंहितायाः अष्टाविंशत्यध्यायस्य नैऋत्यैश्वरीसंवादे
महाप्रज्ञातिविरक्तो श्रीविष्णोर्नामसहस्रं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement .

लिपिरियं श्रीरामलक्ष्मणैरुपश्रितम् . वीरभूमौ सिद्धिप्राप्ते
स्वयया यत्नेन लिखितमिति : शताब्दः १७७८ । वैशाख १२
द्वाविंशति दिवसे ।

6759.

10820. गोपालसहस्रनामस्तोत्रम् । *Gopālasahasra-**nāma-stotra.*

Substance, country-made yellow paper. 13×4½ inches. Folia, 1-11
(with folia 2-3 of a smaller size inserted later on). Lines, 9. Extent in
ślokas, 300. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

The *stotra*, which is assigned to the *Samhayanatantra*, agrees with the one published in the *Stotratatnākara* (Madras, 1927, Vol. I, pp. 598-528) and not with the one published in the *Stotrasaṃgrahamālā* (Calcutta, B.S. 1334, pp. 1128-1143). The matter contained in Folia 2-3, constituting the beginning of the *stotra* proper in the present MS, is absent in the printed edition.

6760.

3948. *Gopālasahasranāma-stotra.*

Substance, country-made paper. 8½×4 inches. Folia, 1-21. Lines, 8.
Extent in ślokas, 300. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete.

Though assigned to the same Tantra the *stotra* contained in the present MS has only partial agreement with

that in the previous MS. Fol. 1-12A of the present MS generally agree with Fol. 1-7A of the preceding one.

6761.

4279B. नरसिंहसहस्रनामस्तोत्रम् । *Narasimha-*
sahasranāmastotra.

Substance, palm-leaf. 13×1 inches. Folia, 84-87. Lines, 4-5.
Extent in slokas, 286. Character, Udaya. Appearance, fair. Complete.

The stotra, assigned to the *Narasimhapurāṇa*, has been published in the *Stotaratnakara* (Madras, 1927, Vol. 1, pp. 418-443).

6762.

8666C. नृसिंहकवचम् । *Nṛsiṃhakaṇṇa.*

Substance, country-made paper. 12×7 inches. Folia, 2. Lines, 1-2.
Extent in slokas, 45. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

This does not agree with the Kavaca popular in Benarés and assigned to the *Brahmasaṃhitā*.

Beginning :—

... ..
ॐ नमस्कृत्य मुखादीनां सर्वविघ्ननिवारकम् ।
नृसिंहकवचम् वक्ष्ये प्रजादेवोचितं पुरा ।
सर्वदुष्टाकारं नृणां सर्वोपशान्तप्रदम् ।
सर्वसङ्कटं चैव सर्वमोक्षप्रदायकम् ।

Colophon :—

इति श्रीमद्भास्कराख्ये प्रजादेविरचितं नृसिंहकवचं समाप्तम् ॥

Post-colophon Statement :-

श्रीहृत्सिंहकवचं लिखितं अयकोदासेन विप्रेक्ष्य केषु माले नुले
पक्षे सप्तम्यां गविवासरे षड्वार्यं नामायनदामनापुवर्गस्य ।

6763.

9654. *Nrsimhakavaca.*

Substance, country-made paper. 13×5 inches. Folium, 1. Lines, 7 in all. Extent in ślokaś, 10. Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

This is in mixed Hindi and Sanskrit. This is followed by extracts in Hindi pertaining to Tantric rituals.

Colophon :—

इति श्रीहृत्सिंहपरायणे ब्रह्मरहस्यसंग्रहादसंवादे श्रीहृत्सिंह-
कवचं सम्पूर्णम् ।

6764.

10187A. *हयग्रीवसहस्रनामस्तोत्रम् । Hayagriva-
sahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 7×3 inches. Folia, 1-13. Lines, 10. Extent in ślokaś, 175. Character, Nāgarī. Appearance, old. Complete.

Another MS of the hymn is described in L. VIII. 2607. The hymn does not agree with the one of the same name published in the *Stotranūākara* (Madras, 1927, Vol. I, pp. 305ff). The names are here arranged in alphabetical order from verse 34 (Fol. 5A).

Colophon :—

इति श्रीमहादेवरहस्ये तन्त्रे हरपार्वतीसंवादे हयग्रीवसहस्र-
नामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement :--

वेव १५० ।

6765.

2456. रामसहस्रनामस्तोत्रम् । *Rāmasahasranāmastotra*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 9-11. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

The present MS has been described in L. X 4925. The names of Rāma are here arranged in alphabetical order. The hymn, which is assigned to the *Ruṣṭayāmālā*, has been published in the *Stavakarnamālā* (Calcutta, 1334 B.S., pp. 1110-1128).

6766.

3933. *Rāmasahasranāmastotra*.

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 15. Lines, 8-11. Extent in ślokas, 250. Character, Bengali. Date, Saka 1760. Appearance, fair. Complete.

Same as above.

6767.

* 9622. *Rāmasahasranāmastotra*.

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 1-17. Lines, 8-11. Extent in ślokas, 250. Character, Nāgara. Date, Samvat 1826. Appearance, fair. Complete.

Same as above.

Post-colophon Statement :--

श्रीराम १५१ वनव नारायण उवा १ उवा ।

6768.

3934. *Rāmāsastraśāmanīya*.

Substance, machine made modern paper. 12 x 32 inches. Pages, 9.
 Lines, 6-7. Extent in shloka 200. (Chandrar, Bengali). Date, Sam 1758.
 Appearance, fair. Complete.

The stotra proper, without the introductory or concluding portions, has been published in the *Śaṅkaradeśikā* (Madras, 1927, Vol. I, pp. 455-57) which does not refer to its source. MSS of the stotra described in *Mad.* (XVII, 8964ff) assign it to the *Līlā-purāṇa*.

Beginning :-

अथ श्रीरामसहस्रनामस्तोत्रम् :

एकदा सुखभासीनी पार्वतीपरमेश्वरी ।
 कन्दोन्वाप्तिष्ठत्वाह तौ कर्तुं कण्डूवौ ।

 पार्वती परिषदञ्च तदा धर्मानुकरितात् ॥

श्रीपार्वत्युवाच ।

महाय अगतां नृप सर्वज्ञ परमेश्वर ।
 त्वत्पसादात्मया कान्तं धर्मशास्त्रमनुत्तमम् ॥
 प्रायश्चित्तं पापानां निष्कृतिं वक्तुमर्हसि ॥

श्रीमहादेव उवाच ।

अथ शृण्वामि ते देवि रामनामसहस्रकम् ।
 इदमुक्तेमना स्तोत्रं सुकृतं सुधर्मं महत् ॥

Colophon :-

इति लिङ्गायतनं उभयदेव्यसमादे श्रीरामसहस्रनामस्तोत्रं
 समाप्तम् ।

Post-colophon Statement :—

लिपिर्गुणं श्रीरामताम्रदेवप्रमदः । प्रकाश्याः १७५८ :
७।१२।

6769.

1719. रकारादिरामसहस्रनामस्तोत्रम् । *Rakārādirāma-*
sahasranāmastotra.

Substance, country-made paper. 10 x 4 inches. Folio, 1-11. Lines, 10.
Extent in stanzas, 219. Character, Nāgari. Date, Sanyat 1884. Appear-
ance, good. Complete.

A MS of the work is described in Oxf. No. 152.

Beginning :

श्रीदेवताय ।
देवदेव महादेव भक्तान्यहंकारक ।
त्वत्तुल्यं मया पूर्वं भक्तानां प्राप्तवौटयः ॥ १ ॥
... ..
... ..
वत्सलं रामचन्द्रस्य रकारादिरामसहस्रनामस्तोत्रम् ।
नामसहस्रकं ब्रूहि यद्यहं तव वक्तुमा ॥ ८ ॥
... ..

Fol. 2B, ७ रामो रामकरो वीरो रक्तमणो रमापतिः
रक्तभूमिनिवासी च रक्तपादोऽवयवकविः ॥ ७ ॥

Colophon :—

इति श्रीमच्छास्त्रे कटिप्रसंखायां रामादेवचरसंवादे रक्तमणो-
श्रीरामचन्द्रनामस्तोत्रं संपूर्णम् ।

Post-colophon Statement :

मौति वैद्यामस्तुतौ ८ श्रुतवाः समन् १८८४ । इदं पुस्तकं
ब्रह्मणे लौक्यौतं जोति सधलनः पदनाये चजगमः ।

6770.

3276. *Rakārādīrāmāsahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 10 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-16. Lines,
10-12. Extent in ślokas, 210. Character, Nāgari. Appearance, dis-
coloured. Complete.

Post-colophon Statement :

इदं पुस्तकं चरपरे इत्युपनामकमेषान् लिखितम् । स्वाये
पराये वा ।

6771.

3928. *Rakārādīrāmāsahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 10 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-11. Lines,
8-9. Extent in ślokas, 210. Character, Bengali. Date, Śaka 1757.
Appearance, fair. Complete.

Post-colophon Statement :

लिपिरियं श्रीरामतारकदेवप्रभैः प्रकाश्याः १७५७/५/१२ ।

6772.

9817. *Rakārādīrāmāsahasranāmastotra.*

Substance, country-made paper. 8 $\frac{1}{2}$ x 5 inches. Folia, 1-14. Lines,
8-9. Extent in ślokas, 210. Character, Nāgari. Appearance, fair. Com-
plete.

6773.

3234B. रामस्तवराजः । *Rāmasavarāja.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia. 3A 8B, Lines, 10-12. Extent in ślokaś, 100. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

The hymn which is stated to belong to the *Saṃhita* *kumārasaṃhitā* has been printed in *Bṛhadstotraratnākara* (Nirayasaṅgar Press, pp. 236-244) and *Stotraratnākara* (V. Ramaswamy Sastrulu & Sons, Madras, Vol. i, pp. 510-20).

Post-colophon Statement:

इदं पुस्तकं वाराणसे दृष्टव्यनामक काष्ठां कृत्वा निरखितम्

6774.

3234A. रामकवचम् । *Rāmakaṣaṇṇam.*

Substance, country-made paper. $10\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia. 1-3A. Lines, 9-12. Extent in ślokaś, 40. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

Beginning:—

ॐ पार्श्वकवचम् ।

ममवत् देवदेवेश सर्वदेवममृतम् ।

सर्वे मे कथितं देव राममन्त्रं विशेषतः ।

ऐनोक्तमोक्षं नाम कवचं पूर्णकथितं ।

कथयन् महादेव यथाहं तव वक्ष्यामि ।

कीमहादेव उवाच ।

अमुं वक्ष्यामि देवि त्वं कथयं परमाद्भुतम् ।

अक्षयमोक्षं तु त्वं वक्ष्यामि पवित्रम् ।

ॐ नमः श्रीरामचैकोकमोहनकृतस्य ब्रह्मा चरितं प्रत्यक्षी-
कृतः श्रीरामचन्द्रो देवता मम चतुर्वर्गमाप्ते नमः ॥१॥

Colophon :—

इति श्रीब्रह्मयामले गौरीतन्त्रे लमामहेश्वरकृतं श्रीरामचन्द्रो-
काम चरितं समाप्तम् । सम्यग् ।

Post-colophon Statement :—

संवत् १८८७ शके १७५२ ।

6775.

9846. राधास्तवराजः । *Rādhāstavarāja*.

Substance, country-made paper. Size, 4 inches. Folio, 8 lines &c.
Extent in Slokas, 36. Character, Nāgarī Apperature. Classification,
Complete.

This is only a collection of names and epithets of
Rādhā.

Beginning :—

ध्यायैष्टौलाम्बरी इत्यस्या गौरिकां वराहपुरा ।
वेदगुह्यं गुणान्विता राधा कृष्णमन्वितः ॥१॥
मोहिनी सुन्दरी बाला स्वरूपा इति पञ्चा ।
औलम्बवक्षसा राधा परमोत्तमधौमसा ॥२॥

End :—

पठिता कृष्णसंप्रदा इतिता कृष्णभक्तुजः ।
राधिका राधिता राधा राधिकाः कृष्णदेवता ॥३॥

Colophon :—

इति श्रीगौरीतन्त्रे श्रीकृष्णोक्तः श्रीराधास्तवराजः समाप्तः ।

6776.

377. अपराजितास्तोत्रम् । *Aparājītāstotra.*

Substance, country-made paper. 13×2½ inches. Folia, 4. Lines, 4, 5. Extent in ślokas, 40. Character, Bengali. Appearance, good. Complete.

The stotra which is assigned to the *Viṣṇudharmottara* consists of *mālāmantras* addressed to Vaiṣṇava as well as other deities. It has been published in the *Śaivakarmamālā* (Calcutta, 1334 B.S., pp. 700-5).

6777.

9216. सुदर्शनमन्त्रः । *Sudarśanamantṛa.*

Substance, country-made paper. 9×3¼ inches. Folia, 3. Lines, 1. Extent in ślokas, 20. Character, Nāgari. Appearance, good. Incomplete.

This contains a *mālāmantra* (Fol. 1-2B) of Sudarśana, the disc of Nārāyaṇa, as also an incomplete *mālāmantra* (Fol. 2B-3B) of Nṛsiṃha together with a description of the preliminary rites required for the repetition of the mantras.

6778.

11255. हनुमच्छान्तिकस्तावम् । *Hanūmacchāntikastāvam.*

Substance, country-made paper. 9×3¼ inches. Folia, 1-3. Lines, 1. Extent in ślokas, 12. Character, Nāgari. Appearance, good. Complete.

Beginning :—

ॐ श्रीदेव्याय ।

भगवन् सर्ववर्त्मन् सर्वज्ञास्वविभ्रात ।

हनुमच्छान्तिर्द कोषं श्रोतुमिच्छामि साधनम् ॥ १ ॥

प्रिव उवाच ।

प्रदणु देवि प्रवक्ष्यामि श्रावितस्त्वैवमनुव्रतसः ।

यस्य प्रसादमचित्तं भवेत्सुखं कथीत्युक्तं ॥ ३ ॥

केप्रश्नितन्दमं ईशं तत्किंप्रसंगोऽयम् ।

कौलसमोऽष्टावर्गं तावत्तु नमस्त्यजम् ॥ ३ ॥

Colophon :-

इति श्रीसर्वेश्वरिणीयस्य कौलसंस्कृतस्य स्तोत्रं समाप्तम् ।

6779.

3084. वडवानलस्तोत्रम् । *Vaḍavanalastotra*

Substance, machine-made paper. — 4 leaf. — Folio 14. Lines 14.
Extent in ślokas, 40. Character, Nāgarī. Date, Śamvat 131. Appearance,
good. Complete.

This stotra of Hanumat which is of the type of a
mālāmantra is printed in *Śaṭastakamālāmantra* (Chennai,
1927, pp. 272-3) where it is attributed to Vibhīṣaṇa.

Colophon :-

इति श्रीसुदशरथसंज्ञकायां वडवानलस्तोत्रं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement

संस्कृत-पुस्तक-संशोधन-संस्थान-मुद्रितम् ।

6780.

9226. हनुमत्कवचम् । *Hanumatkavaca*

Substance, country-made paper. 10½ x 4½ inches. Folis, 1-7. Lines,
11. Extent in ślokas, 150. Character, Nāgarī. Date, Śamvat 1912.
Appearance, fair. Complete.

Beginning : -

श्रीपार्वत्यवाच ।

सदा प्रियकर स्वामिन् ज्ञानद प्रियकारक ।

कवचादि मया सर्वे देवानः संयुतं प्रिय ॥ १ ॥

इदं ते श्रोतुमिच्छामि कवचं कवचाभिधे ।

वायुसुभीषेणैव मानन्दलोचिनं भवेत् ॥ २ ॥

Colophon : -

इति श्रीशङ्करायनं ईश्वरपार्वतीसंवादं कृतम्कवचं सम्पूर्णं ।

Post-colophon Statement : -

संवत् १८१२ । मार्ग शु १२ नि रीतिदिनेन काशीः ।

Sankarācārya.

6781.

7569. चर्पटपञ्जरस्तोत्रम् । *Charpṭapañjara-stotra*

Substance, country-made paper. 10½ x 1½ inches. Folios 17 + 12. Extent in Slokas, 28. Character, Nāgarī. Appearance, complete.

This is a well-known stotra printed in various editions of stotras like the *Īṣṭastotratatnākara* (pp. 341-34).

Post-colophon Statement : -

न १८२८ मि । अथ । सुद १३ पक्षः भाद्रपदार्द्रः ।

6782.

5976B. मानसपूजा । *Mānasapūjā*.

Substance, country-made paper. 9½ x 8 inches. Folium 1 (the last in the MS). Character, Nāgarī. Date, Śaṅkarā, 1831. Appearance, old. Complete in 4 volumes.

Beginning :—

रत्नेः कल्पितसामने दिव्यशोभे क्षान्ध इवकम् ।
 नावारद्विभूयितं स्तनमयस्यो मणिवत्पदारम् ।
 जातोत्पन्नकोटौ चित्तं पश्यद् भूय नरा
 द्यं देव उपारिणः तत्र विभो नमिष्यसे प्रपन्नम् ।

Colophon :—

इति प्राङ्गणशर्माविमलितमानसाधुना समाप्तम् ।

The colophon is followed by the following stotra :-

या प्रीतिर्द्विगर्भे नृ० तपो कुण्डलिने धारयो
 या गोवर्धनमूर्धनि पृथिवि कन्दे सप्तारत्नैः ।
 भारदायसमधिने — नृ० तपो — दक्षिणायामिनी
 या प्रीतिर्मुनिपत्नी भक्तिरचिता तत्राविर्भाते कुण्डः ।

6783.

60763. *Mānasa-pāñi*.

Substance, country-made paper. System, leaf. Folio, 1 verso and
 in the MS). Character, Nāgarī. Date, Saugat 1919. Appearance,
 fair. Complete.

Description

6781.

7848. जानकीविरहसम्भ्रमन्वराजस्तोत्रम् । *Jānaki*
virahasambhramanvavarājastotra.

Substance, country-made paper. System, leaves. Folio, 1-11. In
 Tripāṭha form. Character, Nāgarī. Date, Saugat 1919. Appearance,
 fair. Complete.

The stotra is accompanied by a commentary by the
 author himself. The stotra which is complete in 20 verses
 is addressed to Jānaki, consort of Rāma.

Beginning : -

श्रीरामचन्द्रहितवायुसुतं प्रथमम्

श्रीमानकौशिकप्रतिप्रदम् ।

अथ कृतं विरच्यमानमन्तराजं

सौतःपते शरणां प्रियं प्रकुर्वे ॥ १ ॥

... ..

मानसिद्विभूषणं सुखं प्रथमकालेति वा

कान्दं कामयतेऽर्भकोऽयममलः प्राप्ताः शुवाचक्षु मोः

भूमे मामनुशासनं प्रभवतः प्राप्येव देहानु मे

प्राप्ताः उत्पलधन्वि मे यदि एनर्गियास्तु त्वं न माम् ॥ २ ॥

Beginning of the Commentary :

... .. रामदासकृतं श्रीमानकौशिकप्रतिप्रदम्

तत्तिलकमहं दासदासजनः करिष्ये ।

End :

मा रोदिषि त्वं क्षारावन्दनम्

क्षिप्रं भट्टीर्षं पितृ वत्स दुग्धम् ।

कुर्वन् चकार्यं विरच्यमानमन्तराजं

मत्वा वयो मे पुनरेहि मा त्वम् ॥ १६ ॥

श्रीमानकौशिकप्रतिप्रदम्

अथानुशासनमहं विरच्यमानम् ।

श्रीरामदासकृतं पति माधवम्

हृद्यं विचार्य न ममः खलु भावुका के ॥ २० ॥

Colophon :-

इति [श्री]रामदासकृतं श्रीमानकौशिकप्रतिप्रदम्

श्रीरामचन्द्रम् ।

(835)

Colophon of the Commentary . . .

इति श्रीमहासदासजगद्गुरु श्रीमान्कोविदहसम्भवनम्भराज-
तिलकं समाप्तम् ।

Post-colophon Statement . . .

सन् १९१६ : आश्विनशुक्लतिथौ यथां द् द्वौ त्रिदाशरेण
लिखितं कारयाम् ।

IV. KĀRTAVĪRYA.

6785.

9847. कर्तवीर्यकवचम् । *Kārtavīryakavaca*.

Substance, country-made paper. 12½ x 5 inches. Folia, 1-6. Line, 14. Extent in ślokas, 200. Character, Nāgari. Appearance, fair. Colour, plain.

The *kavaca* which is assigned to the Uddāmarataṅga is printed in *Śaṅkavacamālā* (Calcutta, 1334 B.S., pp. 88-98). A few lines, found after the conclusion of the *kavaca*, describe the procedure of muttering the mantra of Kārtavīrya.

6786.

9151. वज्रपञ्चरसूर्यकवचम् : *Vajrapañjara-sūryakavaca.*

Substance, country-made paper. 12 5/8 inches. Folia 1-3. Extent in *āloka*, 75. Character, Nagari. Date, Saka 1869. Appearance discoloured. Complete.

This constitutes chapter 33 of the Devībhāṣya section of the *Rudrayāmala* and agrees with Fol. 117A-120A of a complete MS of the latter described under No. 5880 above.

Beginning :—

श्रीशर उवाच ।

यो देवदेवो भगवान् भास्करो रश्मिर्लो निधिः ।

गायत्रीनायको भास्वान् सवित्रेण प्रगीयते ॥ १ ॥

तस्याहं कवचं दिव्यं वज्रपञ्चरकाभिधम् ।

सर्वसम्पन्नमयं दिव्यं मुनिविद्यामहम्भम् ॥ २ ॥

सर्वपापहरं देवि दुःखदादिद्विनाशनम् ।

महाकुलहरं पुण्यं सर्वभोगनिवर्धनम् ॥ ३ ॥

सर्वशस्त्रसमूहघ्नं संयामे विजयप्रदम् ।

सर्वतन्त्रोमयं सर्वदेवदानवपूजितम् ॥ ४ ॥

End :—

कण्ठीवान् ज्ञायते देवि सद्यः सूर्यप्रसादनः ।

अस्या व[च] पठेदेवि कवचं वज्रपञ्चरम् ॥ ४२ ॥

इह लोके क्षियं मुक्ता देहान्ने मृत्तिमाप्नुयात् ।

Colophon :—

इति श्रीब्रह्मसमेतस्य देवीर हस्तं वज्रपञ्चरसूर्यकवचं सम्पूर्णम् ।

Post-colophon Statement :—

मुममस्य । संवत् १८६६ पौष १४ शुक्रदिने विपिहस्तमिदम् ।

6787.

19438. सूर्यकवचम् । *Sūryakavaca*.

Substance, country-made paper. 9½ x 4 inches. Folia, 2. Lines.
Extent in Slokas, 25. Character, Nāgarī. Date, Sanyal 1887, Śaka, 1774.
Appearance, fair. Complete.

This stotra, known as *Treilokyamūgala*, is very popular and is found printed in many a collection of stotras.

Post-colophon statement :—

संवत् १८८७ शके १७५२ शुक्रमासे कृष्णपक्षे विपिनं ५ नक्षत्रे
दीनं दीक्षित ।

6788.

2010. शनैश्वरस्तोत्रम् । *Śanaishvarastotra*.

Substance, country-made paper. 8 x 4½ inches. Folia, 6. Lines, 8.
Extent in Slokas, 60. Character, Nāgarī. Date, Śaka 1774. Appearance,
discoloured. Complete.

The stotra which is in the form of an interlocution between Śani and Daśaratha does not agree with the one printed in *Stotratraṇṇākara* (Madras, 1927, Vol. II, pp. 551-2). *Brhatstotratraṇṇākara* (Bombay, 1932, pp. 364-5) and *Śanaishvarakavacamālā* (Calcutta, 1330 B.S., pp. 668-9) the last of which attributes it to Daśaratha.

Beginning --

अस्य श्रीश्वेच्छरकीचमन्त्रस्य ईदम् अर्थः अनुसृत्य हन्तः शक्ति-
देवताः च बोधं स्वाहा शक्तिं च तौलकं भस्म मन्त्रपौष्पाभिरुक्ताः
श्वेच्छरस्तोत्रभूषे विनियोगः ।

Colophon ---

इति श्रीविद्यानमानायां दक्षरचर्या श्वेच्छरकीचं संपूर्णम् ।

Post-colophon Statement ---

शके १७८२ परिभाषितं संवत्सरे भाद्रपदे चतुर्दश्यां शनि-
वासरे इदं पुस्तकं श्रीनिधिरावदेन्द्रोपकृत्य मन्त्राचार्या-
बालदेवसेन लिखितम् ।

VI. MISCELLANEOUS.

6789.

1957. बालप्रवृत्तवः । *Bālapravṛttavaḥ*.

Substance, coarse-made paper. 10 x 5 inches (2 fold and up). Folios: 11 fol. Folia: 3. Lines: 12, 8. Extent in slokas: 100. Character, Nagari. Appearance, fair. Complete.

The present MS was described in L. X. 1015. The hymn invokes various gods and local-gods for the protection of children.

6790.

3781. गुरुगौतम । *Gurugaitā*.

Substance, coarse-made paper. 9 x 4½ inches. Folia: 1, 25 of which Fol. 2 is missing. Leaves: 5. Extent in slokas: 290. Character, Nagari. Date, Śaivite 1913. Appearance, good. Complete.

The stotra proper begins on Fol. 7B, the previous portion being occupied by a description of the worship of the guru. It is assigned to the *Skandapurāṇa* in the present MS as also in the MSS described in ASB. V. 3035-7, while according to MSS described under No. 6792 below and in CS. V. 18 it belongs either to the *Kaṇḍayāmala* or to *Brahmayāmala*. Though introduced as a *māhātmya* it is of the type of an ordinary hymn, speaking of the greatness of a guru.

Post-colophon Statement:-

संवत् १८१३ वैशाख शुक्ल १० ।

(841)

6791.

5621F. *Gurugītā*.

Substance, palm-leaf 14 x 1½ inches. Folia, 109-114. Lines, 5.
Extent in Baktō, 290. Extent in Union, Appearance, good. Complete.

The phalaśruti portion (found on fol. 27ff in the preceding MS.) is not found in the present MS.

6792.

156. गुरुगीता । *Gurugītā*.

Substance, cotton-cloth, yellow, piece 18½ x 12 inches. Folia, 7-19 on a page. Extent in Baktō, 100. Extent in Union, Appearance, old. Complete.

The present manuscript has been noticed in Cat. 445.

6793.

2746B. *Gurugītā*.

Substance, machine-made paper. In 12½ inches. Folia 30-4A. Lines, 10 in all. Extent in Baktō, 30. Extent in Union, Appearance, good. Complete.

This speaks of the greatness of the Divine Mother, the supreme Guru.

ब्रह्म गुरुगीता

श्रीपार्वत्युवाच ।

कीर्तिं कथ्यतां देव गुरुगीता नां च प्रभो

ऐश्वर्य उवाच ।

ब्रह्म सारिणिं ब्रह्मिणीं गीतां ब्रह्मसर्वा पराम् ।

Colophon :—

इति कङ्कालमाजिनौतम्ने स ईश्वराग्ने श्रीश्रीगुरुगीता
सम्पूर्णा ।

6794.

217. गुरुसहस्रनामस्तोत्रम् । *Gurusahasranāmastotra*

Substance, country-made paper. 13½ inches. Folia, 18. Lines, 8-2. Extent in ślokaś, 130. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete.

The hymn which is in the form of an intercession between Śiva and Pārvatī is assigned to the *Nāgārjuna-tantra*. The present MS has been described in L. 1-11. Two lines of a *Durgāsahasranāmastotra* are given at the conclusion of the present hymn.

Beginning :

सुत उवाच ।

केनामग्निकराजीवं सद्यस्त्वंविराजितम् ।

पद्मक विमवा[ह] भक्त्या गौरी नमः हृदयभक्तम् ।

श्रीदेवुवाच ।

भक्तवन् सर्वधर्मेषु सर्वज्ञास्त्रिविधारह ।

केनोपायेन च कर्त्तुं लोकाणां कानि सङ्कतिम् ।

6795.

2788. *Gurusahasranāmastotra*.

Substance, machine-made paper. 12½×4 inches. Folia, 16. Lines, 7. Extent in ślokaś, 130. Character, Bengali. Appearance, fair. Complete.

Same as above. The present MS. has been described in L. X. 4077.

Post-colophon Statement :

श्रीहरि नारायणदेवधर्मणः साद्वर्गमिदं पुस्तकम् ।

6796.

2780. *Guruzhu samamastotra.*

Substance, country-made yellow paper. 13 1/2 by 8 inches. Folia, 1-9, of which Nos. 3-6 are missing. Lines, 8. Character, Bengali. Appearance, good. Incomplete.

This is different from the hymn described above.

Beginning :—

श्रीमहारेव उवाच :

अपरं श्रीसिद्धामि कान्तं मयाकृतम् ।

लोकं तद्वन्दनामाख्यं श्रीगुरोः कुलभैरवि ।

कृपया कथयन्नामि लोकं परमदर्शनम् ।

...

ॐ नमामि श्रीगुरुवन्दना ब्रह्मज्ञानप्रदायकः ।

ब्रह्मचो ब्रह्मवो ब्रह्मा ब्रह्मपद्मोपरिष्ठितः ।

Colophon :—

इति श्रीविश्वयोगेश्वरे सर्वगोप्तसौत्तमे शतसाहस्रार्थं
वीरितायां विरमज्ञाके तद्वन्दने महेश्वरामकृपयां एकादशः
परिच्छेदः ।

6797.

8903. *गुरुस्तवराजः । Gurustavaraja.*

Substance, country-made paper. 7 1/4 x 4 inches. Folia, 3. Lines, 7. Extent to *Stotra*, 25. Character, Nāgara. Appearance, good. Complete.

Beginning :

ॐ ब्रह्मस्यानमो जसमध्यविमलच्छीतोत्तमोठांस्तनं
 स्मर्त्तुं यथैव विना भयं कर्त्तुं कृन्त्येवमम् ।
 श्रुतस्त्वय्यमानुषेयमयुर्न विदुर्दृक्का कालाय ।
 मंत्रितक्याधेतनुं प्रसन्नवदने तन्दे शुभं सादरम् ॥

End. --

पूर्वाशाभिमुखः कृतार्घ्यलिपटः प्रोक्ताहकं यः पठेत्
 योश्चैवैव विनापि जयते मन्त्रस्य सिद्धिं परम् ।
 नो विद्वेः परिभूयते प्रतिदिनं प्राप्नोति पुनायनं
 देवान्ते परमं पदं निविशते यद् योगिनां दुर्लभम् ।

Colophon :

इति श्रीवासुदेवसम्पत्तये हस्तगोस्वरादे श्रुतस्तवज्ञः समस्तः

6797A.

9946. गुरुप्रशंसा । *Guruprasamsā.*

Substance, country-made paper. 8½ x 6½ inches. Folio, 5. Lines 10 in a page. Extent in slokas, 10. Character, Nāgarī. Appearance, complete.

The name is written in red ink, possibly in a different hand, at the end. It speaks of the greatness of a guru by way of describing the results of showing respect or devotion to him.

Beginning :

शान्तिरात्म्यादिश्रीवासु विवचयाम्यथेतरे ।
 कथिनेऽपि न रातकं गुरुकामि कृपायुगा ।
 कृपावाप्यश्रिवाय वल्लभं नाधिकारिते ॥ १ ॥

उक्तो मद्यपि तस्यागो वल्लभाः सर्वथा न हि ।
 गुरुभक्त्या विहीनाय सर्वदायाधिकारिणे ॥ ७ ॥
 देववद् यो गुरुं पश्येदग्रमनोऽधिकारभाक् ।
 स यव ब्रह्मविद्यानं पश्यत्यग्न्याश्रयः ॥ ८ ॥

End :—

इति ते कथितं ज्ञानं यत् श्रुताश्रयरोचनम् ।
 कारुणायां विचारणेन साक्षात्कृतं दर्शनात् ॥ ३२ ॥
 मुनीनां ब्रह्मविद्यामस्यज्ञानां सहायकमात्मः ।
 इतः परं किमन्यत्वं आत्ममार्गसि सुव्रत ॥ ३५ ॥

6798.

3401. गुरुपादुकास्तोत्रम् । *Gurupādūkāstotra.*

Substance, country-made paper. 2½ × 14 inches. Folia, 3. Lines, 10. Extent in ślokaś, 60. Character, Bengali. Date, Śaka 1769. Appearance, fair. Complete.

The text is accompanied by an anonymous commentary which generally agrees with the commentary attributed to Durgādāsa, MSS of which are described below. The present MS, however, does not contain the text of and commentary on the *phalāśruti* verse found in all the MSS described below. The introductory verse of the commentary is found only in the present MS.

Beginning of the Stotra :—

ब्रह्मरन्ध्रमरमोहोदरे
 विशालप्रभवदातमद्भुतम् ।
 कुण्डलोविवरकाक्षमखितं
 सादृशांबारसौवर्च भवे ॥

Beginning of the Commentary :—

यस्मिन् परमाभावं गुरुकर्म लबालबम् ।

पादुकापद्मदशानां यस्मिन् गुरुदेवताम् ।

6789.

5118. *Gurupādukāstotra.*

Substance, country-made paper. 18 x 3½ inches. Folia, 8. Lines, 7.
Extent in Slokas, 90. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

In the colophon of the text portion in the present as well as the following MS the hymn is assigned to the *Ūrdhkhvāmnāyatatra* :

इन्द्राक्षिपतके शिवपञ्चवक्त्रविजितं गुरुपादुकापद्मकलम् ।
यस्मान्म ।

It is also assigned to the *Rudrayāmaka* (*Cat. Cat.* 156) and the *Vikāśāra* (*AS.*, p. 56).

The text is accompanied by the commentary of Durgā-dāsa Vidyāvāgīśa Bhaṭṭācārya, who is here and in the following MS simply called Durgā Vidyāvāgīśa. Another MS of the commentary is described in L. I. 329.

The last line of the commentary agrees with that of the commentary attributed to Raghunandana Nyāyālamkāra (*HPR.* 1. 977).

Beginning of the Commentary :—

गुरुपादुकाजीवस्य टीका चिह्नये । तद्वत्ता । शरकोमोदम् ।
शरकोमोदं मये सेवां करोमोमोदम् ।

Post-colophon Statement :—

जिह्वितं श्रीरामचन्द्रावर्तम् ।

(847)

6800.

5289. *Garupādāśa*.

Substance, country-made paper. 14½ x 3½ inches. Folia, 8. Lines, 8.
Extent in ślokaś, 10. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The text is here accompanied by the commentary of Durgādāśa.

6801.

3917A. *Garupādāśa*.

Substance, country-made paper. 14½ x 3½ inches. Folia, marked 21 and 22. In Tinkā form. Character, Bengali. Appearance, old and dilapidated. Incomplete.

The present MS contains portions of the text (from middle of verse 5) and the commentary (from verse 3) of Durgādāśa.

6802.

164. *Garupādāśa*.

Substance, country-made paper. 14½ x 3½ inches. Folia, 3. Lines, 7.
Extent in ślokaś, 90. Character, Bengali. Appearance, old. Complete.

The MS contains the commentary of Durgādāśa, who is called here Vidyāśāspati.

6803.

3917B. *गुरुकवचम् । Gurukavaca.*

Substance, country-made paper. 14½ x 3½ inches. Folia, 23A-26A.
Lines, 11. Extent in ślokaś, 50. Character, Bengali. Appearance, old and dilapidated. Complete.

Beginning :—

श्रीगणेशाय नमः

एवम् एव मेषाः भक्तान् गच्छन्ति ।

कृष्णधर्मस्तान् श्रीमान् तेषां सुस्मिञ्जकाराणाम् ॥

अथ संक्षेपेण ब्रह्मो यदि पौर्णिकं भवेति

मात्रकानां हिताय न किमपि दास्यते ।

Colophon :

इति श्रीमद्भागवतसारे विश्वनाथोद्धारि श्रीगुरुकृतसुख मन्त्रः

680-L

2848. [गुरुस्तोत्रकवचसंग्रहः । *A collection of hymns...*
Guru].

Substance, amorphous, yellow paper, 13 x 3½ inches. Lines, 10, 11. Character, Bengali. Approximate grade, C-1000.

This contains (1) गुरुपरमहंसोपनिषद् (Fol. 1) assigned to the *Nigamamayogasūtra*, (2) गुरुपरमहंसोपनिषदकथन (Fol. 1B-2) assigned to the *Nigamamayogasūtra*, (3) गुरुकथन (Fol. 2A) assigned to the *Samayadānta*, and (4) गुरुपरमहंसोपनिषदकथन (Fol. 2B) assigned to the *Gurūtānta*. The present MS has 14 leaves described in L. X. 4078-81.

6805.

४६४०. परमहंसकवचम् । *Paramahansa-kavaca.*

Substance, country-made paper. 10½ x 5 inches. Folio, 3. 1892.
Extent in folios, 59. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete.

Different deities are invoked here for the protection of different parts of the body.

Beginning:—

पार्वत्युवाच ।

भगवन् सर्वेषामेव सर्वयोजनद्विधा ।

कवचं श्रीगुणिकाभिर्हमत्तं परमं च ॥ १ ॥

त्वत्प्रसादात्प्रदातेऽस्मान् विविधा विभो ।

तन्मं कथय देवि वा केनैवैकैः सौ पात ॥ २ ॥

Colophon:—

इति श्रीकल्याणने जगदीश्वरः परमहंसकवचं
समपूर्णम् ॥

Śaṅkarācārya

6806.

2299. अथकर्मूर्तिमानसपूजनम् । *Aṭṭhakarmūrtimānasapūjanam*
pūjāṭṭakam.

Substance, country-made paper. 7 1/2 x 4 inches. Folios, 1. Lines, 12 (in all). Extent in shlokas, 10. Character, *Nāgari*. Appearance, fair. Complete.

The present MS has been described in L. N. 4040. The introductory portion agrees partially with that of the hymn called *nirguṇamānasapūjā* (The works of *Śrī Sankaracharya*, Srirangam, Vol. 18, pp. 107ff).

6807.

5538B. योगतारावली । *Yogatārāvalī.*

Substance, machine-made paper. 8 x 6 inches. Folios, 2. Lines, 20 in all. Complete in 20 verses.

This refers to the efficacy of different yogic practices. It has been published in the *Works of Sankaracharya* (Sri Vani Vilas Press, Vol. 16, pp. 115ff).

6808.

9899. **आनन्दबोधलहरी ।** *Anandabodhalaharī.*

Substance, country-made paper. One long sheet of paper 21 9/16 inches in size. Lines, 96. Extent in ślokaś, 59. Character, Nāgari. Appearance, good. Complete in 18 stanzas.

The hymn under the name *Jīvan-uktānandalaharī* complete in 17 stanzas has been published in the *Works of Śrī Saṅkaracharya* (Śrī Vani Vilas Press, Srīrangā Vol. 16, p. 137-41).

Concluding verse not found in the printed edition.

मोने मोनो मुनिनि मुनवान् पण्डिते पण्डितश्च
 दोमे दोमः सुनिनि सुखवान् मोनिनि कामभोगः ।
 मुखे मुखे युवतिश्च युवा वामिनि प्रौढवामिने
 चन्द्रः कोऽपि निभुवन(वि)मयो योऽवधनेऽवधतः ।

Colophon:—

इति श्रीमत्पद्मसहस्रपत्रिप्राज्ञकाचार्य-श्रीमत्पाद्मराचार्यविरचित-
 आनन्दबोधलहरीस्तोत्रम् ॥ समाप्तम् ॥

6809.

10906. *Anandabodhalaharī.*

Substance, country-made paper. 6 1/2 x 3 1/2 inches. Folia, 7. Lines in Extent in ślokaś, 29. Character, Nāgari. Appearance, fair. Complete in 17 verses.

The colophon of the present MS refers to the hymn as *Anandalaharī*.

VII. COLLECTIONS OF HYMNS.

6810.

2019. [स्तवकवचसंग्रहः । *Collection of hymns.*]

Substance, country-made paper. 11×6½ inches. Folia, 1-16. Lines
14. Character, Nāgara. Appearance, old. Complete.

It professes to contain the Stavakavaca section of the *Tantrasāra* and it begins with the line:

अथ तन्त्रसारद्वितीयपरिच्छेदः लिख्यते स्तोत्रसंयु + लिख्यते ।

As a matter of fact, it contains a number of hymns occurring in the *Tantrasāra* though not of course always in the order followed in the latter. Portions from the section on *Dikṣā* dealing with the proper time for the ceremony are also found in Fol. 12A-13B.

The following is the list of hymns found in the *Tantrasāra*:

मन्त्रेश्वरकवच (Fol. 2A-2B), हरिद्विगतेश्वरकवच (2B-3A), सरस्वती-
स्तोत्र (3A-4A), त्रिपुरास्तोत्र (4B-5B), सर्वाश्रयाम् त्रिपुरा]कवच (5B-
6B), दुर्गाशक्तकवच (6B-7A), दुर्गाकवच (7A-7B), महिषमर्दिनीस्तोत्र
(7B-8B), महिषमर्दिनीकवच (8B-10A), लक्ष्मीकवच (11A-12A).

The following is the list of hymns not found in the *Tantrasāra*:

मन्त्रेश्वरकवचस्तोत्र (Fol. 1), सुर्वेश्वरस्तोत्र attributed to Śaṅkara-
kācārya (4A-4B), लक्ष्मीस्तोत्र assigned to the *Prapañcasāra*
(10A-11A), दुर्गास्तोत्र assigned to the *Garuḍapurāṇasāra*
(14A-14B), दुर्गास्तोत्र assigned to the *Brahmāṇḍapurāṇa*
(14B-15A), कामिकार्तिस्तोत्र (15A-15B), भैरवाष्टकस्तोत्र (15B-
16A), रामचन्द्रकवच (16A-16B), बाणवृक्ष (16B). The last three
are attributed to Śaṅkarācārya.

Of these the गुरुवचन and the भैरवावचन have been published in *The Works of Sankaracharya* (Vol. 18, pp. 89-91, 140-2), आत्मकार्तिकेयकोष and the तुलसीवचन have been printed in the *Stavakavacamālā* (p. 748, 863) and the लक्ष्मीकोष and तुलसीवचन are published in *Bṛhatstotraratnākara* (p. 173, 366). The beginnings of the remaining hymns are quoted below :—

मन्त्रेश्वरवचनकोष begins

मीलं महेष्टपुत्रोऽन्धार्तां यानु विनायकः
चिनेत्रं यानु मे नेत्रे सूर्यकरीवतु श्रुती ।

तुलसीकोष begins

त्वन्मुखे सर्वतोर्धानि त्वन्मध्ये सर्वदेवतम्
त्वदग्रे सर्वदेवेषु तुलसि त्वां नमाम्यहम् ।

रामपञ्चरत्नकोष begins

रामस्य पितृ रामदेवि विदेहकन्याप्रापने ।
महेष्टचित्तमौरवे मुनीन्द्रमौलवैभवे ।

वासावचन begins

वरदामवे पुस्तकाक्षमार्जा
विलसत्पादिलसरोजमालमालाम् ।
अरदिन्दुलङ्घ्यकोटिसङ्ख्यां
परमायम्भमवीं प्रकौमि वाचाम् ॥ १ ॥

6811.

9147. [*Stavakavacasaṃgraha.*]

Substance, country-made paper. 11½ × 5½ inches. Folia, 1-4. Line-

14. Character, Nāgara. Appearance, old.

This contains six hymns:

1. Hymn of Rādhā and Kṛṣṇa containing their various names (Fol. 1-3A):

Beginning :—

श्रीभगवानुवाच ।

अयं तं श्रीपद्मं नन्दकण्ठपादपवल्ली ।

श्रीकृष्णवदनाम्भोजमधुपानमधुवत् ॥ १ ॥

श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ।

श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ॥ २ ॥

श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ।

श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ॥ ३ ॥

श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ।

श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ॥ ४ ॥

Colophon :—

इति श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ।
परिच्छेदः समाप्तः ।

II. विवेकवाक्य (Fol. 3A):

Beginning :—

इति श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ।

इति श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ।

Colophon :—

इति श्रीकृष्णवदनामन्दमटाकर्णध्वजम् ।

III. सनकादिप्रतिपद्युक्त (3A-3B):

Beginning :—

सुमारभावेन विधाय वेदं यो नृणां च यं सुवृद्धं वि + श्रुतम् ।

परिष्कारकैरिममहिताङ्गं नमाम्यहं श्रीसनकादिभ्यो नमः ॥

Colophon :—

इति श्रीसप्तशतिकादिप्रविषयकृतं समाप्तम् ।

IV. नारदश्रृङ्गागतचतुष्टक (3B) :

Beginning :—

यः सर्वलोकस्य हितं विधातुं समुद्य + + + दत्त्वाऽन्नदयातिरेकानः
सकृच्च राजागमकृद्भूत श्रीनारदं तं श्रृणुं प्रपद्ये ॥

Colophon :—

इति श्रीनारदश्रृङ्गागतचतुष्टकम् ।

V. निम्बार्कश्रृङ्गागतचतुष्टक (3B-4A) :

Beginning :—

महातुभावेण पुरस्कृतो + बभार दीप्तो निम्ब नारदाद्यः
हृषाम् + + + दधानं तं श्रीनिम्बार्कमहं नमामि ॥

Colophon :—

इति श्रीनिम्बार्कश्रृङ्गागतचतुष्टकं दिवः ।

VI. राजाक्षवच (4A-B) :

Beginning :—

श्रीपार्वत्यवाच ।
देवदेव महादेव प्रेमप्रोतिप्रदायकम् ।
राजावाः कवचं देव कथय प्राग्वहकम् ॥

Colophon :—

इति श्रीमहाकवचे श्रीपार्वत्यवाचो राजाक्षवचं समाप्तम् ।

This kavaca does not agree with the one assigned to the *Nāradapañcarātra* and printed in the *Bṛhatkalpa-raśmīkāra* (Bombay, 1932, pp. 185-8).

6812.

9642. [*Śaṅkavacasamgraha.*]

Substance, country-made paper. 5 x 3½ inches. Folia, 1-20+1-6+1-14 stitched in book-form. Character, Nāgarī. Date, 1618 S. (vint. 1). Appearance, old.

This Ms contains (1) शतबीजस्तव (Fol. 1-20) agreeing with the one described under No. 6785 above; (2) भवत्रोदय (Fol. 1-6A) which agrees with the hymn of the same name described under No. 6720 above; (3) स्तवचक्र (Fol. 1-14B) which agrees with the famous hymn of the same name (*Śaṅkavacanamālā*, Vasanād Press, pp. 110-115) but is incomplete here, running up to a portion of 1-14B of the printed edition.

Post-colophon Statement of the portion containing the Gāyatrīhṛdaya:—

अथैव श्रीलोकेश्वरस्य चै(यै)विदमोदशातोयगतस्तुतिय
श्रीपौनर्दिन हरिहृदयउवाच पराशरश्च लिखितमिदम् । समस्तः ।
संवत् १६१६ अश्वि शुद्धि १, १७८ ।

6813.

[21+4. *Śaṅkavacasamgraha.*]

Substance, country-made paper. 8½ x 5 inches. Lines, 11. Folia, 1-230 (bound in book-form). Character, Nāgarī. Appearance, fair. Complete.

This contains the following 43 items:

1. गङ्गावचनसामस्तोत्र from the *Kāśīkhanda* (l. 23) of the *Skandapurāṇa* (Fol. 1-11A).
2. हरिहरनामावलिस्तोत्र from the *Kāśīkhanda* (l. 8. 90-112) of the *Skandapurāṇa* (Fol. 11B-12B).

3. दुर्गास्तोत्र from the Kāśīkhaṇḍa (II. 72. 37-80) of the *Skandapurāṇa* (Fol. 12B-15A).

4. त्रिविधवाचस्तोत्र in 19 verses from the *Nṛsiṃha-purāṇa* (Fol. 15B-16B).

Beginning:—

इत्युक्तुमवाच :

नमस्तुत्वा महादेवं स्तोत्रेण तं विनायकम् ।

अभिधेये सदा तेन सुखं लभ्येत यः परम् ॥

5. श्रीमद्भगवद्गीता (Fol. 17A-52B).

6. वासुदेवसङ्ख्यानस्तोत्र from the *Ānugāsanaparvan* (Ch. 149 of the Chitrakūṭa Press edition, Poona, 1933) of the *Mahābhārata* (Fol. 53A-59B).

7. विश्वस्तवराज in 140 verses from the *Sāntiparvan* (Ch. 47 of Chitrakūṭa Press edition, Poona, 1932) of the *Mahābhārata* (Fol. 60A-66B).

8. विश्वोदनुष्मन्ति from the *Sāntiparvan* (Ch. 195 of the Southern Recension, Madras, 1936) of the *Mahābhārata* (Fol. 66B-71A).

9. गनपतिस्तोत्र in 178 verses from the *Sāntiparvan* of the *Mahābhārata* (Fol. 72A-81A).

This contains a version of the story of the greatness of Nārāyaṇa as related in the *Bhāgavatapurāṇa* (VII. 2.3).

10. दशरूपस्तोत्र from the Kāśīkhaṇḍa (I. 27. 157-181) of the *Skandapurāṇa* (Fol. 81B-82B).

11. गौतमस्तोत्र from the *Mahābhārata* (Fol. 83A-86B).

This is published in the *Gītāgranthāvalī* (Basumati Press, Calcutta, pp. 244-462). It principally deals with the mystic significance of the syllable *Om*.

12. गौतमस्तुति (Fol. 86B-88B).

This hymn is usually recited before a recitation of the *Bhagavadgītā*.

13. गर्भगीता (Fol. 88B-89B).

This speaks of the superiority of self-realisation over everything else. It has been printed in the *Gītāgranthāvalī* (Basumatī Press, Calcutta, pp. 720-4).

14. ऋकृतेमहत्तरपत्तिकोष from the *Līṅgapurāṇa* (Fol. 90B).

Beginning :—

ममामि देवदेवेशं वक्रतुण्डमहाबलम् ।

ब्रह्मरूपगोपितं ममामि ऋकस्तुते ॥

15. गणेशसहस्रनामकोष from the *Gaṇeśapurāṇa* (Fol. 91A-100B).

Beginning :—

सुनिश्चाय :

कथं वाक्कां सङ्क्षेपं तु गणेश उपदिष्टवान् ।

प्रबद्धं तन्ममाजस्र लोकायुद्धतत्पम् ॥

16. सदाशिवसहस्रनामकोष from the *Padmapurāṇa* (Fol. 101A-112B).

Beginning :—

एकदा मुनिभ्यः सर्वे शारङ्गा दृष्टमागताः ।

वासुदेवं च सोत्कण्ठः कण्ठदर्शनलाजसाः ॥

... ..

मार्कण्डेय उ ।

त्वं विष्णुः कमलाकान्तः परमात्मा अगदुहः ।

तव पूज्यः कथं प्रशंसयेत्तत् सर्वं वदस्व मे ॥

17. हरि(हर)स्तोत्र from the *Bhaviṣṭottarapurāṇa* (Fol. 113A-114B).

अमुं उवाच ।

शुक्तिशुक्तिप्रदो देवः सर्वकामफलप्रदः ।

सर्वसिद्धिकरो देव नमस्तुभ्यं नमार्दयम् ।

येन भक्त्या जगन्नाथ मानवो याति सद्गतिम् ।

ममोपरि दयां कृत्वा मयि ब्रूहि सुखानन्दम् ॥

18. परमुरामनहस्तनामस्तोत्र from the *Agnipurāṇa* (Fol. 116A-121B).

श्रीः उवाच ।

आहं तत्त्वपरब्रह्म त्रिचरम्भि स्तुतोऽनया ।

इत्युक्तं वः समभ्यर्च्य प्रतिपद्य कृताङ्गलिः ॥

... ..

यस्य पादार्चनात् सिद्धिः क्षेपितं गौमि भागवतम् ।

19. दत्तात्रेयस्तोत्र from the *Mahābhārata* (Fol. 122A-122B).

Beginning :—

॥

नारद उवाच ।

अत्रिपुत्रो महातेजा दत्तात्रेयो महाशुविः ।

तस्य स्मरन्नामैकं सर्वपापैः प्रमुच्यते ॥

20. रामचन्द्रनामस्तोत्र from the *Līṅgapurāṇa* (Fol. 123A-130B).

Another MS of the hymn has been described under No. 6768 above.

21. हरिवन्दनामस्तोत्र from the *Bhaviṣṭottarapurāṇa* (Fol. 131A-137A).

Printed in the *Stavakavacamālā* (pp. 154-166).

22. *सुरङ्गवराज* from the *Śāmbapurāṇa* (Fol. 138A-138B).

Well-known in Bengal and printed in various stotra collections (*Stavakavucamālā*, p. 151-2).

23. *देवकासङ्ख्यनामस्तोत्र* from the *Padmapurāṇa* (Fol. 139A-148B).

Beginning :-

मिथिपुष्टे सखासीने ॥ इह लोकादः ॥ भू ।
प्रलयोऽस्ति तस्य संप्रतिपत्तिः प्रलयोऽस्ति ॥
श्रीकृष्णोऽयम् ।
तान् सर्वश्रुत्वा हि नावदा सर्वदा इति ।
कथयस्व प्रभवेन ॥ गच्छ सत्त्वनाशदमः ॥

24. *भगवौल्लङ्घननामस्तोत्र* from the *Śaṅkhyānala* (Fol. 149A-158B).

Other MSS of the hymn have been described under Nos. 6700-1 above.

25. *महालक्ष्मीसङ्ख्यनामस्तोत्र* from the *Skandapurāṇa* (Fol. 159A-169A).

Beginning :

कदापिन्मूर्त्त्या नाम धाराकस्या महापुत्रिका ।
विजयनाथे समालोक्य निधस्तौ मुक्तमण्डपे ॥

26. *महालक्ष्मीस्तोत्र* from the *Skandapurāṇa* (Fol. 169B-170A).

Beginning :

अगस्त्य उवाच ।
मानवमांसि कर्महे कमलाचरणीन् ।
श्रीविष्णुदत्तभक्तानि विन्दमानान् ।
श्रीरोदने कमलकोसलगभगेति ।
लक्ष्मि पतीर सततं नमतां प्रणये ॥

27. कालिकासहस्रनामस्तोत्र from the *Kālikākūlasarvasva* (Fol. 171A-180B).

Another MS of the hymn has been described under No. 6638 above.

28. गायत्रीसहस्रनामस्तोत्र from the *Viṣṇuyāmala* (Fol. 181A-188A).

Another MS of the hymn is described under No. 6727 above.

29. आदिदेवस्तोत्र from the *Śaivagopālapurāṇa* (Fol. 189A-196B).

Another MS of the hymn is described under No. 6812 above.

30. आर्वास्तोत्र - 100 verses by Mahāmudgalaśāstrī Sūri (Fol. 197A-202B).

This is the same as the *Ārāvāstōtika* several of which have been described in VII, 5690-2 above.

31. सौन्दर्यसहस्रनाम in 102 verses by Śaṅkarācārya (Fol. 203A-211B).

Other MSS of the work have been described under Nos. 6679ff above.

32. गुरीगाथा by Śaṅkarācārya (Fol. 212A-212B).

This agrees with the *Gurīgāthaka* as published in *The Works of Sri Sankaracarya* (Sri Vani Vilas Press Edition, Vol. 18, pp. 101-3).

33. शिवस्तोत्र from the *Skandapurāṇa* (Fol. 213A-215B).

Another MS of the hymn has been described under No. 6751 above.

34. ब्रह्मसूक्तस्तोत्र from the *Brahmāsūtrapurāṇa* (Fol. 216A-219A).

Beginning:--

Fol. 217B, श्रीवास उवाच

इदं मन्त्रं पुरातः पातु दक्षिणे पवनान्नामः ।
पातु प्रवीणं रक्षोघ्नः पातु मागधपारयः ॥

35. भगवद्गीता (Fol. 219B-220B).

Beginning:--

अथ श्रीमद्भगवत्पद्मसूक्तं देवि तत्र विनियोजितः ।
संस्कृतः च दिव्यः श्रीमद्भगवत्पद्मसूक्तः ॥

36. सवित्रः श्रीमद्भगवत्पद्मसूक्तं (Fol. 221A-223A).

For other MSS of the hymn cf. ASB. VII. 5579ff.

37. नव्यष्टकसूक्तं श्रीमद्भगवत्पद्मसूक्तं (Fol. 224B-226A).

For another MS cf. No. 6781 above.

38. कालरात्र्युक्तं (Fol. 227B).

Beginning:--

परित्यक्तवत्सलः कालरात्र्युक्तः ।
परित्यक्तः महान्तः कालरात्र्युक्तः ।

39. उपमन्युक्तं (Fol. 226A-227A).

This is a hymn to Śiva, which has been published in various stotra collections (e.g., *Epistotāvarāṇāṅkora*, pp. 110-2).

40. नवग्रहस्तोत्रं (Fol. 227A-B).

This consists of nine verses, each intended for one of the nine planets. It is published in *Starakavacamālā* (pp. 670-2).

41. नवग्रहस्तोत्रं (Fol. 228A).

Beginning :--

विधेयश्चानेन इविद्यविरहेणानतया
विधेयश्चकृत्तातव चमयोर्गर्हितरभूत् ।
त्वयैतत् कान्त्यं मम जननि निःसौमकवणे
कुपुत्रो जायते कश्चिदपि कुमाता न भवति ॥

42. सूर्याष्टोत्तरशतशमस्तोत्र from the Vanaparvan (Ch. 3, v. 16-28 of the Chitrasala Press Edition, Poona, 1930) of the *Mahābhārata* (Fol. 228B).

43. रामरक्षास्तोत्र in 32 verses (Fol. 229A-230B).

Other MSS of the hymn have been described in *ASR* VII. 5695-8.

6814.

4784. [*Starakuroocusamyrahe*.]

Substance, palm-leaf. 12 x 2½ inches. Folia, 14 + 2 (without a mark). Lines, 5 on a page. Character Bengali. Appearance, old.

This contains the following six hymns :

(1) भगवतोक्तोत्र (Fol. 1-2B).

Beginning :--

अथातः सत्यवक्ष्यामि सन्निधानाय मन्त्रिणाम् ।

+ + + + +

सर्वेषामग्रदं दिवं श्रुत्वा चार्त्तिविश्रायनम् ।

येन संकृतमात्रेण + + विभज्यति ।

+ + + + +

ॐ नमो नमो नमो + + +

Colophon :--

इति श्रीवदधानं विद्यावद्विद्यादेवे भगवतोक्तोत्र समाप्तम्

(2) दशकचतुर् (Fol. 3A-6B).

Beginning :—

इति ह्येकमन्तासवस्थां स्वन्द्यन्कोरोम्रेन्द्रवर्जि-
 + + + + कौमाग्रचित्तप्रवागौश्वराद्यस्तुताम् ।
 भक्तिभावानतो भक्तिमात्रादहं भक्तिमुक्तिप्रदां देवीं
 श्रितां शर्व्ववक्रोद्धवां विश्रवण्योद्धवां भर्भुवस्वर्भवाम् ॥

Colophon :

इति श्रीशङ्कराचार्यविरचितभिरुदयकस्तवः समाप्तः ।

(3) *बृहत्संज्ञास्तव* (Fol. 6B-81B).

The hymn agrees with the one occurring in the *Prapañcasāra* (XI. 49-70).

(4) *महाभाषास्तव* (Fol. 8B-10A)

Beginning :—

भैरव उवाच ।

आश्वाचक्रमिता देवीं सुभुजाधारमध्यामम्
 भुर्भुवःस्वर्गतां निद्यां सर्व्वदेहे ध्यवस्थिताम् ॥
 वसामि सर्व्वदेवीशमालये सर्व्वकामदाम् ।
 नमोऽस्तु ते महाभाषे सिद्धमन्त्रावतारिणि ।
 नाडीचित्तयमध्यस्थे बटचक्राधारवर्णिनि ।
 सदाशङ्खाक्षरे देवि सरदधिसमन्विते ।
 आदिबोडशचक्रस्थे भैरवानन्दकारिणि ।
 अक्षचटतपरसेमंस्ते सदाधृतकलेवरे ॥

Colophon :—

इति श्रीब्रह्मसाहसिने कथ्यभैरवतन्त्रे अष्टादशपटनोद्धतमहा-
 भाषास्तवः समाप्तः ।

(5) *अपरान्तास्तव* (10B-12A).

Another MS of the hymn has been described under No. 6766 above. In the present MS however it is assigned to the *Bhagavatīpurāṇa*.

Colophon :—

भगवतोपुराणे महाविद्या व्याख्यात्मकोच्चं समाप्तम् ।

(6) प्रत्यङ्गिरास्तोत्र (Fol. 13B-14B, and two unmarked folia).

Though referred to in the colophon as प्रत्यङ्गिरास्तोत्र-स्तोत्र it is nothing but an incomplete copy of the *Pratyāṅgīrāstotra*, another MS of which has been described under No. 6712 above. One Fol. after Fol. No. 14 appears to be missing in the present MS.

6815.

6086. [*Śaṅkaravācasanigraha*.]

Substance, country-made paper. 6½ × 4½ inches. Folia, 20 (10 + 7 + 14 + 5 + 9 (bound in a book-form). Lines, 10. Character, Na. Appearance, good.

Drawings of three Tantric deities on three small sheets of paper are found along with this MS.

First Batch of leaves :—

(1) विष्णुसुन्दरीकवच (Fol. 1-12A).

Beginning :—

ओदेवुवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानां प्रीतिवर्द्धन ।

बहुचितं पुरा याच किमर्थं न प्रकाशयते ।

शम्भुराजेन्द्रोदेवास्त्रिपुराणाः क्षमावकम् ।

कवचं यदि मे प्रीतिः कथयस्व ह्यवधन ।

Colophon :—

इति श्रीशम्भुदेवरोतने श्रीमहाकव्योडे श्रीमहाप्रज्ञानेश्वर

श्रीमहाविष्णुसुन्दरीक कवचं सम्पूर्णम् ।

(2) विविक्तकवच (Fol. 12B-13B).

Beginning :—

ओमैव उवाच ।

ॐ अधुना कथयिष्यामि राजस्यं मम पार्वति ।

निबिद्धमाख्यं कवचं मन्मथं महेन्दरि ।

Colophon :—

इति श्रीवद्व्यासस्ये तन्त्रे त्रिकूटसहस्रे चतुर्विंशः पटलः सम्पूर्णः ।

(3) सौभाग्यकवच (Fol. 13B-19B).

Another MS of the hymn is described under No. 6671 above.

Second Batch of leaves :—

(1) त्रैलोक्यमोहनकवच (Fol. 1-7A).

Another MS of the *Kavaca* has been described under No. 5815 above.

Third Batch of leaves :—

विष्णुसुन्दरोत्पलनामस्तोत्र (Fol. 1-17).

Beginning :—

कैलासशिखरे रम्ये शम्भुरज्ञोपशोभते ।

कलपपादपमध्यस्थे नावापुष्पोपशोभते ।

... ..

‘ कदाचित् सुखासीनं भगवन्तं जगद्गुरुम् ।

... ..

प्रथम्य शिरसा नाथं कारुण्यं विश्वरूपिणम् ।

कृताञ्जलिपुटो भूत्वा प्राह तं शिखिवाहनः ।

ॐ स्वस्त्वं उवाच ।

देवदेव महादेव कष्टस्थितस्तकारक ।

... ..

किं गुह्यं परमं लोके किमेकं तर्कसिद्धिदम् ।

किमेकं परमं श्रेष्ठं किं लोके शार्गमोक्षदम् ॥

... ..
... ..

श्रीमहादेव उवाच ।

नामु राघु त्वया पृष्टोऽस्माहं पार्वतीनन्दन ।

यत्किं गुह्यतमं विप्र कथयिष्याम्यसंग्रहम् ॥

... ..

यस्या योनौ जगत्सर्वमद्यापि वर्त्ततेऽखिलम् ।

यस्यां प्रलीयते ज्ञानो यस्याश्च जायते पुनः ॥

... ..

तस्या नामनञ्जलौ कथयामि ब्रह्मन् ननः ॥

... ..

ॐ कल्याणो कमला कालो करालो कामरूपिणौ ।

कामाख्या कामदा काम्या कामिनौ कामचारिणौ ॥

Colophon :—

इति श्रीवामदेवेश्वरतन्त्रे हनुमान्मंदादे श्रीराजराजेश्वरीमहः

त्रिपुरसुन्दरीमहत्तमस्तोत्रम् ।

Fourth Batch of leaves:—

(1) महात्रिपुरसुन्दरीस्तोत्र (Fol. 1-3B).

Beginning :—

ॐ अस्तु श्रीत्रिपुरसुन्दरीस्तोत्रविद्यास्तोत्रमन्त्रस्य श्रीदक्षिणाः

मूर्तिः शक्तिः पञ्चिभक्त्या श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी देवता...

... ..
... ..

अष्टौशोभं श्रीचण्डिकाशक्तिं

मन्त्रौ दिवं श्री चण्डिकापूर्वम् ।

जिताः ज्ञानं विजयः साधकैः

कुर्वन्मातुं देवि + + + + + ॥

End: --

इति श्रीत्रिपुरसुन्दर्याः स्तोत्रं श्रीमन्मन्त्रविद्यम् ।
सहस्रमेव सर्वज्ञं गोपनीयं महेश्वरम् ॥

Colophon: --

इति श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीस्तोत्रं समाप्तम् ।

(2) महात्रिपुरसुन्दरीपञ्चाङ्गभूतकवचम् (Fol. 3B 7A).

Beginning: --

श्रीदेववाच ।
अधुना शृणु देवेश स्तोत्रं तत्त्वनिर्दिष्टम् ।
महात्रिपुरसुन्दर्याः सर्वज्ञं सागुक्तम् ॥

Colophon: --

इति श्रीब्रह्मयामले तन्त्रे महात्रिपुरसुन्दरीपञ्चाङ्गभूतकवचम् ।
समाप्तम् ।

Fifth Batch of leaves: --

(1) कामेश्वरकवच (Fol. 1-7A).

श्रीदेववाच ।
श्री भगवन् कृपयास्मोघे प्राप्ताम्भोविधिपारम् ।
दासो यममहाक्षि वरं दातुमिच्छामि ॥
श्रीभैरवः ।
श्री कवचस्य महेश्वरि कमितो वरमिच्छति ।
यत् किञ्चिन्मनोऽहं स्थापयामि ते कामोऽस्माकम् ।
श्रीदेववाच ।
कामेश्वरस्य देवेश कवचं देवदुर्लभम् ।
श्रीं मे दध्या शृणु यद्यहं प्रेषयामि तव ।

Colophon: --

इति श्रीविश्वनाथतन्त्रे शाल्वीपरमहेश्वरसंवादे श्रीकामेश्वर-
कवचं समाप्तम् ।

(2) प्रवक्तव्य (Fol. 7B-12B).

Another MS of the *Kāvaca* is described under No. 67, above.

(3) प्रवक्तव्य (Fol. 13A-14A).

The hymn agrees with the one occurring in the *Tantrasāra* (Bangavasi Press edition, pp. 776-7).

Sixth Batch of leaves :—

(1) गुरुकोश of Jyotiṣprakāśa (Fol. 1-4A).

Beginning :—

विश्वोक्तो विस्वमयं आयममन्तं
सर्वित्तुल्यत्वात्मानमखण्डं निखिलायम् ।
वेद्यं वेदेः कोविदवर्गैः सुरत्रयं
कोलाद्योषं साङ्ख्यमोदे गुरुमोक्षम् ।

The last line quoted above occurs at the end of each verse of the hymn proper.

End :—

यत्सङ्गुहवन्दनं प्रविष्टौ कौलेन्दुः कौलिकः
पथैर्मन्त्रमयवृत्तरचितैर्व्योतिष्काद्याभिषः ।
ओमस्त्याजिबपावभक्तिप्रदा मन्त्रो मयूरो यथा
ब्रह्मन् ब्राह्मणेभ्यः सुगुह्यं वेदाभिरावृते ।
ओमङ्गुहकोशमिदं सुपुण्यं
यो भक्तलोकाः प्रपठेन्निर्योये ।
भाषो मुहूर्तेष्वपि वा स भूवान्
सर्वेष्टिकाङ्क्षैः क्षयवा क्लृप्तः ।

Colophon :—

इति श्रीगुरुकोशं समाप्तम् ।

The text of the hymn is followed by what would appear to be the concluding verses of a commentary on the hymn by Govinda Kaula, disciple of Jyotisprakāśa.

These verses run:—

प्राक्कथ्यः। न लघुतिप्रतिभे तस्यै
छायाद्यमोत्तरमपेक्षितं संपूर्णम् ।
अस्मिन्माहिषवदस्ताम्रैः कान्तौ
निहितकोशैः कलायामात्मना ।
अथ प्रौढमभिप्रेक्ष्यतेऽस्मात्कलाः संस्तुतिः
कोऽपि कृतश्च प्रामाण्यं कथमात्मनाः साक्षिणः ।
प्रियत्वात् सत्यमग्रस्तं कुलकलात्मैकान्तां दृष्ट-
वैतन्मत्ताः। अस्मिन् प्रभवत् प्राक् सम्यक्कथ्यताम् ।
सम्यक्कथ्यं वा शब्दविशेषमिदमन्वयते ।
तिष्ठतिः प्रौढमभिप्रेक्ष्यते नादा कुलकलात्मैकैः ।
अपि च स्तुतिमोहात् लोकेऽस्मिन् प्रभवत्
नादाद्यहम् । अस्मिन् नादात् कुलकलात्मैकैः ।

The verses are followed by a colophon which runs:

इति श्रीमहाभारतस्य भावार्थस्य टीकायां श्रीकौत्सस्य टीकायां
पादप्रभेदभातिशयोक्त्यां श्रीकौत्सस्य टीकायां श्रीगुणस्य टीकायां समाप्तं
चेति शिवम् ।

(2) सुद्धमत्तिसौत्र in Cidrūpa Kaula (Vol. 4A-5B).

Beginning:

ॐ ध्येयं भवैर्मक्तिवरेणं गिवरूप
 रूप्यं रूपं रूपकचभिः परिपूर्णम् ।
 सात्त्विकं सात्त्विकमममं भवममै-
 त्रियं वन्दे कौतुकलेखं शुक्रमौडम् ।

The last line quoted above occurs at the end of every verse of the hymn.

Colophon :—

इति श्रीमन्महादेवशरणार्थवर्धनीयशिवकौलानन्दनाथपाद-
पद्मोपनिषदिभूयकोलविनिर्दिष्टं गुरुभक्तिकोशं समाप्तं समाप्तम्

Seventh Batch of leaves: -

(1) गुरुवरपादुकास्मृति (Fol. 1-1A).

Beginning :—

ॐ ह्रीं क्लीं त्र्यम्बकं वार्याष्टं वदन् नमः
ओगुणं वापमानन्दमेव मेमनो यशसः ।
प्रणम्य संविष्मार्गस्थानागमसाधनसमन्तं
प्रायश्चित्तं प्रवक्ष्यामि सञ्जल्ललाविरोधतः ॥
... ..
प्रासादिकमहादेवप्रतिपादनकारणम्
प्रायश्चित्तं परं सर्वं ओगुणोः पादुकास्मृतिः ॥

Colophon :—

इति श्रीगुरुवरपादुकास्मृतिः समाप्ता ।

(2) महागुरुपतिप्रवच (Fol. 4B-7A).

This agrees with the *Kavaca* contained in the *Devīrahasyaśāstra* (Ch. 28, Fol. 88A-89B of the MS described under No. 5880 above).

(3) गुरुपतिकोच (Fol. 7A-9B).

The *Kavaca* agrees with the one occurring at the end of Chapter XIII (verses 131-51) of the *Śāradātīlaka*.

APPENDIX.

6816.

5536. परमानन्दतन्त्रम् । *Paramānandatantra*.

Substance, country-made paper. 10 x 4½ inches. Folia, 1-215 of which Fol. 90 is missing. Lines, 8-9. Extent in ślokaś, 3,600. Character, Nāgari. Appearance, good. Complete (but for one fol.) in 25 ullāśas.

This is identical with the work described under No. 5998 above.

6817.

11336. शिवतान्त्रिकम् । *Śivatāntrika*.

Substance, country-made yellow paper. 13 x 5½ inches. Folia, 1-76. Lines 10-11. Extent in ślokaś, 3,000. Character, Nāgari. Appearance, old. Incomplete.

The present MS contains Chapters 12-14 of the first part accompanied by the commentary, *Mallādarsa*, of Premanidhi.

Fol. 77-89 of the MS, also marked *Mallādarsa* in the left upper corner of each Fol., deal with *Yantras* described in other portions of the Tantra as well as elsewhere.

Another MS of a bigger but anonymous commentary of the same name having slight occasional agreements with the present commentary has been described under No. 5971 above.

The name of the commentator is thus indicated in the present MS:

श्रीमन्महेश्वरसहस्रनाम-

चर्या विष्णुः प्रेमनिधिश्च कश्चित् ।

यन्मात्रज्ञो श्रीशिवताण्डयोऽयं

करोति वाचैरपि लब्धकारणम् ।

[This is introductory verse No. 8, which follows the first seven verses quoted under No. 597] above.]

Fol. 2A, तत्र दुःखतमपदानि कतिचन यद्यपि चौधरिनोजकस्य-
प्रस्तुतस्त्रिभिर्भाष्यताम्येव तथापि तावता दुर्बोधतरयन्तावलीसारं नाख्यन्ताम्
हृदयमङ्गलिसारोऽयमर्हतीति श्रीमद्भारताधिपतिश्रीमन्मैत्रेयदेवैराश्रितः श्रीकाश्यो-
पुरनिवासी कूर्माचलप्रसिद्धितुलपरम्पराकः प्रज्ञोपनामकः प्रेमनिधिनामः
कश्चिद्भिः पुनरुक्तयन्तावलीं विद्यदीक्षरोति

Though the name of the author is not indicated in this way in the other MS, it refers to other works of the author in terms that clearly point to Premanidhi as its author as well (यस्यैतन्मन्त्रितरङ्गिण्यादिपञ्चादशेषम्—end of the commentary on Chapter 12, Fol. 104A).

The chief interest of the commentary is historical and not ritualistic. It contains a unique panegyric of 84 verses of the royal patron of the author. The description in it of each *Yantra* is concluded by a verse describing the author's patron or one of his ancestors, children or relatives referred to as having obtained success through the worship of the *Yantra* under description. Only the first one of these verses is found in the portions preserved in the other MS (Fol. 123A).

The text of the panegyric together with an account of the author is under publication in the JRASB.

Of the works and authors mentioned in the commentary mention may be made of the following:—

भट्टोजिदीक्षित (2B), भट्टतरङ्गिणी (2B, 3B), नोजकस्य (3A, 7B, 8A, 9B, 13A, 19B, 22A, 23A, 36A, 45A, 47A, 48A, 56B, 60B), जोषर्ष (19B).

(873)

6818.

11353. महाकालसंहिता । *Mahākālasaṃhitā*.

Substance, country-made yellow paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 64-302. Lines, 7. Extent in ślokas, 2000. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

MSS containing stotras and mantras assigned to the work are noticed in *Cat. Cat.* I. 434, II. 99, 216, III. 93, ASB VIII. 6058.

Codophon : —

302A, इति श्रीमहाकालसंहिता श्री नैमित्तिकपूजाविवाक्यधर्म नाम शतप्रथमः पटलः ।

6819.

57201. [तन्त्रराजतन्त्रटीका ।

Commentary on the Tantrarāja-Tantra.]

Substance, country-made paper. $9\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 20-39. Lines, 9-12. Character, Nāgara. Appearance, fair. Incomplete.

This contains a fragment of a commentary on a very small portion of the work (I. 64-88). It refers to the author of *Manoramā* (Fol. 31A) and *Nidhi* (Fol. 32A).

6820.

11305. कुञ्जिकामतम् । *Kuñjikāmata*.

Substance, country-made paper. $12\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 1-208 of which two are marked 73. Lines, 12. Extent in ślokas, 3000. Character, Nāgara. Appearance, fair. Complete in 59 chapters.

Another incomplete MS has been described under No. 5804 above. It refers to an original and earlier text

of the cult (सूक्तमार्गेण लवा देव गूढमार्गेण चोद्धृतः—Fol. 113A, इतत् संक्षेपतः स्थातं विकारश्च पुरातने—Fol. 137B), as also to works belonging to different branches of Sanskrit literature (ते शास्त्रावा वनापूर्णे लोकागार्गेण ज्योतिषे—Fol. 114B, *Labdvinātāntra*. Fol. 147B, *Aghoriḍāmaratantra*—Fol. 149A).

For an account of the society's collection of manuscripts of works on the cult of Kubjika cf. YRASB, 1937, pp. 158-9.

6821.

11358. रुद्रयामले त्रिकुटारस्यम् ।

Trikūṭārahasya from the Rudrayāmala.

Substance, country-made paper. 8½ x 4 inches. Folia, 1-22. Lines, 7. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

The present manuscript covers chapters 17-32 of the work and contains 16 kavacas of Trikūṭā or Tripurā. A MS containing a portion of the earlier part of the work has been described under No. 5882 above. The kavaca contained in chapter 24 of the work is described on p. 865 above.

6822.

11296. परातन्त्रम् । *Parātāntra.*

Substance, country-made paper. 10 x 3½ inches. Folia, 1-42. Lines, 6. Extent in Slokas, 670. Character, Nāgara. Appearance, good. Incomplete.

* Same as the work described under No. 5953 above. Only the last folium seems to be missing in the present MS.

6823.

11352. सांख्यनतन्त्रम् । *Sāṃkhyanatantra*.

Substance, country made paper. 9½ x 4 inches. Folia, 1-65. Lines, 8.
Extent in folios, 1200. Character, Nāgarī. Date, N 8 983. Appearance,
good. Complete in 34 chapters.

Same as the work described under No. 6084 above.

First-leaf or Statement :

मैपालिके वक्राद्विरस्यद्वेष्टे दत्ते सुसुप्तो खलु कर्त्तिकेति ।
सांख्यनतन्त्रनिर्देशो रतौ वै बुधे रमानन्दविजस्य खलु ॥
कमलानन्दरागोमौ मुदेवो दिग्पालकः ।
रमानन्दः प्रयोगादि स्मृतियुतं पुस्तकं मुदा ॥
संवत् ८८२ । मिति कार्तिके शुद्ध ७ बुधवारश्च
रमानन्दरागोपाध्यायस्यात्मज्ञश्रीकमलानन्दरागोपाध्यायेन सांख्या-
नतन्त्रम् ।

6824.

11356. स्वर्णतन्त्रम् । *Śvarṇatantra*.

Substance, country made paper. 8 x 4 inches. Folia, 2-45. Lines, 7.
Character, Nāgarī. Appearance, fair. Incomplete.

The work is similar in nature to, if not identical with,
the work described under No. 6101 above.

Beginning :—

धातुयोगाख्यकल्पस्य पूर्वमेव प्रकाशितः ।
रत्नाणां करणे तन्त्रं पूर्वमेव प्रकाशितम् ॥ ५ ॥
श्रीधातुकरणे तन्त्रं पूर्वमेव प्रकाशितम् ।
हरितालस्य कथितः स तु मग्न प्रमेदकः ॥ ६ ॥
किम्पु सांख्यतन्त्रस्य न मम] कथितं प्रमेदो ।

6825.

11314. सौभाग्यतन्त्रम् । *Saubhāgyatantra*.

Substance, country-made paper. 11×6½ inches. Folia, 1-10. Lines,
11. Character, Nāgarī. Appearance, good. Complete in 11 chapters.

The work deals with the rules of muttering mantras.
A MS of the work is described in L. II. 909.

Beginning :—

ॐ अथ ख्ये कः खानन्दनिध्यान्तविद्यम् ।
धिन्माचकपितौ विद्यां वन्दे खानन्दसुन्दरीम् ।
अथ वक्ष्ये विस्तरेण पाराचकविधिं परम् ।
य[स्य] विश्वमात्रेण साक्षात् पराशरौ भवेत् ।

Colophons :—

Fol. 1B, इति श्री(पाराच)सौभाग्यतन्त्रे पाराचकविद्यावर्णनार्थादि-
निरूपणं नाम प्रथमपटलः ; 2A, •पञ्चाङ्गक्रमनिरूपणं नाम द्वितीयपटलः ;
3A, •बोद्धव्याप्तबोधकान्तनिरूपणं [नाम] तृतीयपटलः ; 3B, •पाराचक-
संज्ञानिरूपणं चतुर्थपटलः ; 6A, •सम्प्रदायपाराचकनिरूपणं नाम षष्ठ(म)पटलः ;
7B, •भूतिपाराचकान्तनिरूपणं सप्तमपटलः ; 8A, •सुधापाराचकान्तनिरूपण-
मष्टमपटलः ; 9B, •विद्याविद्यापाराचकान्तनिरूपणं नवमः पटलः ; 10A,
•रामायणकामाख्यापाराचकनिरूपणं दशमपटलः ; 10B, •आज्ञापपाराचक-
निरूपणं नामैकादशः पटलः ।

APPENDIX II—RECOMMENDATIONS

1. Additions and alterations indicated below are suggested for the descriptive entries to describe the catalogue numbers of MSSs indicated on the left.

5800. 'complete in 25 chapters' for 'complete'.
5801. 'It may be of the nature of a short commentary on the *śāstra* described in Np. 1, p. 222'.
5819. Add 'It has also seem to agree with the MSS of 5800' in Np. 1, p. 22, 23f.
5860. Substitute 'text with general topics like different forms of worship and the different rites for 'treats of various worship'.
5861. Add 'The oldest version of the Society possesses a MS. of the work containing 10 sections, each complete in several chapters, accompanied by the commentary of Rāmananda or Bāmanacharya'.
5867. Add 'The legend of the work as narrated in the work is summarized in English in *D. K. Bhattacharya Volume* (pp. 77-81). A MS of the work which may be identical with the present one is described in HPr. 1, 230'.
5888. Omits a comment to the Kufia term.
5892. Add 'This generally agrees with the *Amṛtapāyagāra*'.
5893. Substitute 'second part' for 'last part'.
5898. Substitute 'character, Newari' for 'character, Kufia'.
5913. Add 'Character, Bengali'.
5920. Add 'HPr. II, 24) is a different work with the same name'.
5924. Add 'Same as *Samaśicira-sāstra* incomplete with nine chapters (HPr. I, 243) It deals with left-handed form of worship in connection with the Śrīvidyā'.
5925. Substitute 'incomplete' for 'complete in 14 chapters'.
5928. Add 'Published in the Tantric Texts Series (Calcutta, 1917) in 35 chapters'.

ADDENDA ET CORRIGENDA

5971. Substitute 'by Premānanda' by 'by Śhaṇḍāyāna'.
5975. Substitute 'character, Śaṇḍa' for 'character, Kuṭila'.
5982. Substitute 'complete' for 'complete' and add 'The work has been edited with a running summary, on the basis of the only known MS. lies at hand, in the *Journal of the Royal Asiatic Society of Bengal*, Vol. 1, 1938, pp. 467-77'.
5985. Substitute 'described as complete in 17 chapters' for 'beginning of which agrees with that of chapter 12 in the present MS. for which also see a different work'.
6001. Add 'A MS. containing chapters 31 and 32 has already been described under 5888'.
6002. Add 'For a comparison of the MSS of the society with the printed editions of the work and a summary of the legend of Kṛmā narrated in the work, see *Sāhitya Pariṣat Patrika*, Vol. 46, pp. 295-300. The old collection of the Society possesses two MSS. of the work complete in 37 chapters which agree with the wrongly numbered chapters of the MSS described here'.
6054. Add 'An edition of the work complete in 65 chapters has been published in the Princess of Wales Sarasvatī Bhavan Text Series No. 61 (Benares, 1937)'.
6104. Add in the beginning 'It deals with what may be called the science of breath'.
6131. Add 'character, Nāgara'.
6146. Add 'On the obverse of the last leaf occurs the name of the owner :- गुरुवरिभ्यो नमः शिवाय'.
6185. Add 'An edition of the work has been published in *Sarveśvara* or *Collected Works of Anandāśrītha* (pp. 768-785, Kumbhakonam Śaka, 1833)'.
6204. Add 'Another complete MS of the work is found in the Vidyāsāgar collection belonging to the Bāṅgīya Sāhitya Pariṣat. The work deals principally with the details of Kaula rites. An edition of the work is being published at Comilla.
6204. Add 'Another edition of the work with introduction, appendices and exegetical notes has been published in the *Sarasvatī Vihar* Series, No. 4, (Lahore, 1938)'.

ADDENDA ET CORRIGENDA

6275. Substitute the following description in place of the one given:
 'This appears to be a part of a Nyāya work which deals with
 Mahavidyā. It refers to a *Tika* in 1.14. A number of works
 dealing with the same topic have been published in G.O.S.
 (No. XII) under the title *Mahavidyānūāna* (Baroda, 1920)
 to which my attention was drawn by my friend and colleague
 Mr. D. C. Chatterji.'
6304. Add 'A work called the *Pañchadashakīya*, which may or
 may not be identical with the present work, is referred to
 by Kṛṣṇacharya in his commentaries on the *Haripadastava* (No. 6627
 here). Vol. 2, 13, is a work by himself.'
6324. Add 'An edition of the work, complete in 10 chapters, has been
 published in the *Pranava Text Series*, Vol. XXI (Calcutta,
 1940).'
6364. Add 'Another edition of the work with Marathi translation and
 introduction has also been published (Ajmer, 1934).'
6436. Add 'The present MS contains chapters 1-8 and portions of
 chapters 1, 2, 3, 9 and 10.'
6556. Add 'A MS of a small Bengali work called *Uttara-nikhilā* containing
 prescriptions on various ailments and 'abjection of women
 is found in the Gurukul Sāhitya Pustak, Calcutta.'
6576. Add 'Kṛṣṇacharya is of the type as bearing above 6576 and
 6578.'
6607. Add 'This may be identical with a Jain work of the same name
 and of the same author (Winternitz, *History of Indian Literature*,
 Calcutta University, Vol. II, p. 583).'
6666. Add 'An English translation of the hymns and the commentary
 was published by R. Anantadas Shastri (Ootacamund,
 1925).'

1. TITLE.[illegible]

कल्पवृक्ष 6186-89
 काप्यकथनसम्बन्ध 6444-45
 कानककाकोलोच 6034.
 काप्यवृक्ष 6032.
 काप्यवृक्ष 6032-45
 काप्यवृक्षकोलोच 6136.
 काप्यवृक्ष 6158
 काप्यवृक्ष 6158-27.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6450.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6785.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6513
 काप्यवृक्षवृक्ष 6514.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6755
 काप्यवृक्षवृक्ष 6032-64.
 * काप्यवृक्षवृक्ष 6032.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6165.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6651-52.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6314.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6134
 * काप्यवृक्षवृक्ष 6032.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6033-64.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6016.
 काप्यवृक्ष 6306-7.
 काप्यवृक्ष 6930-33.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6304
 काप्यवृक्षवृक्ष 6924.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6095-96.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6638-42.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6643-46.
 काप्यवृक्ष 6655-56.
 काप्यवृक्ष 6647.
 काप्यवृक्ष 6908.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6063.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6538.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6436-37.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6406.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6804, 6820.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6805.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6066.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6011-14.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6827-28.
 569

काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष (कोलोच) 6829.
 * काप्यवृक्षवृक्ष 6442.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6451.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6015.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6443
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6308
 काप्यवृक्षवृक्ष 6014-12.
 काप्यवृक्षवृक्ष (कोलोचवृक्ष) 6013.
 काप्यवृक्षवृक्ष (कोलोचवृक्ष) 6014.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6045.
 काप्यवृक्षवृक्ष (कोलोचवृक्ष) 6041.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्षवृक्ष 6306.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6040-10
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6041
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6447.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6034.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6438
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्षवृक्ष 6439-41.
 * काप्यवृक्षवृक्ष 6525.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6487-88.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6491-92.
 * काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6526.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6351-52.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6728.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6506.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6524.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6580
 काप्यवृक्षवृक्ष 6046.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6721-3.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6423.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6422.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6421.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6425.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6426.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्षवृक्ष 6029-30.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6281.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6427-28.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6726.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6724.
 काप्यवृक्षवृक्ष 6718-20.
 काप्यवृक्षवृक्षवृक्ष 6420.

नारायणकलासकोष 6663-5.
 निमिरचन्द्रिका 6209.
 निरुक्तिचौविधि 6319.
 नवभाष्य 6575.
 नौवचनम् 5938.
 निद्राकार (प्रत्ययविधि) 5861.
 निद्रा-विशेषविधि 6164.
 निद्राचन्द्रिका 6400.
 निद्राचक्रवर्ति 6372.
 निद्राचक्रवर्तिका 6687.
 निद्राचारसूत्र 6335-36.
 निद्राचारसूत्रटीका 6335-37.
 * निद्राचक्रवर्तिका 6355.
 निद्राचक्रवर्ति 6668.
 निद्राचक्रवर्तिका 3999.
 निद्राचक्रवर्तिका 6672.
 निद्राचक्रवर्ति 6464.
 निद्राचक्रवर्ति 6310.
 निद्राचक्रवर्ति 6637.
 निद्राचक्रवर्ति 6312.
 निद्राचक्रवर्ति 6315.
 * निद्राचक्रवर्ति 6340.
 निद्राचक्रवर्ति 6452.
 निद्राचक्रवर्ति 6453.
 निद्राचक्रवर्ति 6054-55.
 निद्राचक्रवर्ति 6553.
 निद्राचक्रवर्ति 6079-83.
 निद्राचक्रवर्ति 6102-03.
 निद्राचक्रवर्ति 6091-92.
 निद्राचक्रवर्ति 6528.
 निद्राचक्रवर्ति 6527.
 निद्राचक्रवर्ति 6481.
 निद्राचक्रवर्ति 6511.
 निद्राचक्रवर्ति 6511A.
 निद्राचक्रवर्ति 6705.
 निद्राचक्रवर्ति 6411-14.
 निद्राचक्रवर्ति 6708.
 निद्राचक्रवर्ति 6329.
 निद्राचक्रवर्ति 6676-78.
 निद्राचक्रवर्ति 6003.
 निद्राचक्रवर्ति 6688.

* निद्राचक्रवर्ति 6228.
 निद्राचक्रवर्ति 6761.
 * निद्राचक्रवर्ति 6403.
 निद्राचक्रवर्ति 6598.
 निद्राचक्रवर्ति 6378.
 निद्राचक्रवर्ति 6000.
 निद्राचक्रवर्ति 6052-53.
 निद्राचक्रवर्ति 6049-51.
 निद्राचक्रवर्ति 6047-48.
 निद्राचक्रवर्ति (प्रत्ययविधि) 6036.
 निद्राचक्रवर्ति 6536.
 निद्राचक्रवर्ति 6434.
 निद्राचक्रवर्ति 6170-71.
 निद्राचक्रवर्ति 6552.
 निद्राचक्रवर्ति 5992.
 निद्राचक्रवर्ति 5935-36.
 निद्राचक्रवर्ति 6937.
 निद्राचक्रवर्ति 5919.
 निद्राचक्रवर्ति 4289.
 निद्राचक्रवर्ति 6742.
 निद्राचक्रवर्ति 5949-50.
 निद्राचक्रवर्ति 6762-63.
 निद्राचक्रवर्ति 5818.
 निद्राचक्रवर्ति 6139.
 निद्राचक्रवर्ति 6819.
 निद्राचक्रवर्ति 6319.
 निद्राचक्रवर्ति 6462.
 निद्राचक्रवर्ति 6744.
 निद्राचक्रवर्ति 6803.
 निद्राचक्रवर्ति 6516.
 निद्राचक्रवर्ति 6515.
 निद्राचक्रवर्ति 6517.
 निद्राचक्रवर्ति 5098, 6818.
 निद्राचक्रवर्ति 5053-55, 6522.
 * निद्राचक्रवर्ति 5863.
 निद्राचक्रवर्ति (प्रत्ययविधि) 6036-39.
 निद्राचक्रवर्ति 6104-08.
 निद्राचक्रवर्ति 6505.
 निद्राचक्रवर्ति 6501.
 निद्राचक्रवर्ति 6502.

मन्त्रालय 5997.
 मन्त्रविषय 5578.
 मन्त्रालय 6475.
 मन्त्रालय (मन्त्रविषय) 6100-22.
 मन्त्रालय 6058, 6818.
 * मन्त्रालय 6436.
 * मन्त्रालय 6545.
 मन्त्रालय 6371.
 मन्त्रालय 6376.
 मन्त्रालय 6439.
 मन्त्रालय 6472.
 मन्त्रालय 6727.
 मन्त्रालय 6823.
 मन्त्रालय 6275.
 मन्त्रालय (मन्त्रालय) 5595.
 मन्त्रालय 6377.
 मन्त्रालय 6433.
 मन्त्रालय 6718.
 * मन्त्रालय 5858.
 मन्त्रालय 6721.
 मन्त्रालय 6294.
 मन्त्रालय 6257-61.
 मन्त्रालय 6309.
 मन्त्रालय 5823-26.
 मन्त्रालय 6074.
 मन्त्रालय 6782-83.
 मन्त्रालय 6599.
 मन्त्रालय 5965-86.
 मन्त्रालय 5897.
 मन्त्रालय 5821.
 मन्त्रालय 6752.
 * मन्त्रालय 6033.
 मन्त्रालय 6287.
 मन्त्रालय 6386.
 मन्त्रालय 5972-74.
 मन्त्रालय 6073-74.
 मन्त्रालय 6878.
 मन्त्रालय 6474.
 मन्त्रालय 5977.

मन्त्रालय 6473.
 मन्त्रालय 6767.
 मन्त्रालय 4588.
 मन्त्रालय 6589.
 मन्त्रालय 6475.
 मन्त्रालय (मन्त्रविषय) 6878.
 मन्त्रालय 6043-45, 6155.
 मन्त्रालय 6502.
 मन्त्रालय 6612.
 मन्त्रालय 6579-83.
 मन्त्रालय 6591.
 मन्त्रालय 6585.
 मन्त्रालय 6589.
 मन्त्रालय (मन्त्रविषय) 6891.
 मन्त्रालय 6100-12.
 * मन्त्रालय 6503.
 मन्त्रालय 6807.
 * मन्त्रालय 6116-19.
 मन्त्रालय 6601-2.
 मन्त्रालय 6114.
 * मन्त्रालय 6115-19, 6599, 6621.
 * मन्त्रालय 8123.
 मन्त्रालय 6608.
 * मन्त्रालय 6809.
 मन्त्रालय 6019-21.
 मन्त्रालय 6448-49.
 मन्त्रालय 6729.
 मन्त्रालय 6735.
 * मन्त्रालय 5903.
 मन्त्रालय 5899-02.
 मन्त्रालय 6046.
 मन्त्रालय 6734.
 मन्त्रालय 6769-72.
 मन्त्रालय 6782.
 मन्त्रालय 6546-50.
 मन्त्रालय (मन्त्रालय) 6034.
 मन्त्रालय 6566.
 मन्त्रालय 6401.
 मन्त्रालय 6002-03.
 मन्त्रालय 6775.
 मन्त्रालय 6774.

गोरममन्त्रोक्तप्रयोग 6283.
 वैदिकनामिकाधिकारविषय 6225.
 गैरकन्या 6498.
 अक्षिरत्नाकर 6216, 6409.
 अक्षिरत्नसंग्रह 5951-52, 6159-60.
 अक्षरकोशप्रयोग 6408.
 * अक्षरकोशविषय 6407.
 अक्षरकोश 6788.
 अक्षरव्याकरण 6485.
 अक्षरव्याकरण 6753.
 अक्षरव्याकरण 6484.
 अक्षरव्याकरण 6197-99.
 अक्षरव्याकरणविषय 6194-96.
 अक्षरव्याकरण 6099, 6558.
 अक्षरव्याकरणविषय 6100.
 अक्षरव्याकरणविषय 6481.
 अक्षरव्याकरणविषय 6035.
 अक्षरव्याकरण 6177-82.
 * अक्षरव्याकरणविषय 6182-84.
 अक्षरव्याकरणविषय 6400.
 अक्षरव्याकरण 6400.
 अक्षरव्याकरण 6751.
 अक्षरव्याकरण 5966-71, 6817.
 अक्षरव्याकरणविषय 5966-71, 6817.
 * अक्षरव्याकरण 5965.
 अक्षरव्याकरणविषय 6471.
 अक्षरव्याकरणविषय 6458.
 अक्षरव्याकरणविषय 6756.
 अक्षरव्याकरणविषय 6489.
 अक्षरव्याकरणविषय 6743.
 अक्षरव्याकरणविषय 6457.
 अक्षरव्याकरणविषय 6454-55.
 अक्षरव्याकरणविषय 6065.
 अक्षरव्याकरणविषय 6231.
 अक्षरव्याकरणविषय 6163-63.
 अक्षरव्याकरण 6400.
 अक्षरव्याकरण 6463.
 * अक्षरव्याकरणविषय 6470.
 अक्षरव्याकरणविषय 6456.
 अक्षरव्याकरणविषय 6305.
 अक्षरव्याकरणविषय 6457-58.

अक्षरव्याकरणविषय 6309.
 अक्षरव्याकरणविषय 6309, 6313.
 अक्षरव्याकरणविषय 5984.
 अक्षरव्याकरण 6299-02.
 अक्षरव्याकरणविषय 6661.
 अक्षरव्याकरणविषय 6303.
 अक्षरव्याकरणविषय 6635-36.
 अक्षरव्याकरण 5820.
 अक्षरव्याकरणविषय 5907.
 * अक्षरव्याकरणविषय 6346.
 * अक्षरव्याकरणविषय 6354.
 * अक्षरव्याकरणविषय 6345.
 अक्षरव्याकरणविषय 6500-01.
 अक्षरव्याकरणविषय 6548.
 अक्षरव्याकरणविषय 6549.
 अक्षरव्याकरणविषय 6539.
 अक्षरव्याकरणविषय 6554.
 अक्षरव्याकरणविषय 6356-61.
 अक्षरव्याकरणविषय 6362-67.
 अक्षरव्याकरणविषय 6623.
 अक्षरव्याकरणविषय 6817.
 अक्षरव्याकरणविषय 6738.
 अक्षरव्याकरणविषय 6138.
 अक्षरव्याकरणविषय 6031.
 अक्षरव्याकरणविषय 6568.
 अक्षरव्याकरणविषय 6417-19.
 अक्षरव्याकरणविषय 6409-10.
 * अक्षरव्याकरणविषय 6409-10.
 अक्षरव्याकरणविषय 5920-23.
 अक्षरव्याकरणविषय 5924.
 * अक्षरव्याकरणविषय 6947.
 अक्षरव्याकरणविषय 6006-08.
 अक्षरव्याकरणविषय 6368.
 अक्षरव्याकरणविषय 6008.
 अक्षरव्याकरणविषय 6371.
 अक्षरव्याकरणविषय 6304.
 अक्षरव्याकरणविषय 6468.
 अक्षरव्याकरणविषय 6804.
 अक्षरव्याकरणविषय 6820.
 अक्षरव्याकरणविषय 6870.

भा.पु.अ.न.सं. ६०८४-८७, ६१६१,
६४२३.

* सिद्धयोगेश्वर तन्त्र 5948

* सिद्धनगर गौतम ७६७७

मिडल, वरतन्य 6007 ॥३॥

मिश्रण संतानुपातः 67:28,

* सिद्धिचौकर: नम्बर 7947.

सिद्धिभिः कतिपय 6192

सुदीपममकाराविवद १२५७.

पुद्गलसंख्या १:७७७

उन्मेषः नृमनपङ्क्ति 0374

शुद्धरः पूजापत्रक १०१३

सुन्दरौ भवें दय ॥३४६॥

* सुन्दर. रससुन्दर 5350.

* सुन्दरीचदय्यः 0349.

सुभगाचार्य ५:५५:२

सुभगा चारन ७३५२.
रमणी पटेल (७३०७)

सुमुखोपटल ७३०
सुमुखोपटल ७३०

सुश्रुतसंहिता 6101,
अथर्वसंहिता 6797

सौभाग्यकवच ७३७.

[illegible]

श्रीभाग्यकल्पमुक्तिका ७३३५.

संभोग्यतन्त्र 6825.

मैमः वरलाकर १३१६: ३१

[अथर्ववेदसंस्कृत] ६-४०-१६.

संस्कृतसंज्ञा १४२२

भारत नम्बर 6524.

सं. ६८२४.
सं. ६८२४-६८२५.

संयोजक: 6592-98
संयोजक: 6597

इन्द्रधनुः 6780

बनुमन्मय 6780.
इन्द्रमन्त्रालय 6781.

पुनः प्रविष्टः कालः

अनुसूचक ४५०३-०४.
अध्यापकसहितः ४५०३

इयमौवमदितः 6502.

दयशी वसुधसमाभरणे
॥ १५५ ॥

परमेश्वरः 6555.

चारकतन्त्र ७७५।

हारोससुति 6137.

II. AUTHORS.

References are to catalogue numbers.

- ककुबेन्द्रनाथ 6619-20.
 कथनामन्दनाथ 6383.
 कजितामन्दनाथ (कथनामन्दनाथसिद्धि) 6435.
 कथनादेव (रघुकापुराणित) 6390.
 कथनादेव(साहपुराणित दारैदेवधर्मदायी) 6505.
 कथिनचन्द्र 6400.
 कथनामन्दनाथ 5045-46.
 काद्यामन्दन (alias कथनोपनिषद्) 6217-8, 6308.
 कामन्दनीय 6135-86.
 उन्मृष्टाचार्य 6400.
 कथनामन्दनाथ 61, 60-71.
 कथनाभरण 6238, 6469.
 कथिराज 6697.
 काशीचरच (कालदेवचरितचरचमय) 6630.
 काशीमाधनचरचामय 6661.
 काशीमाधनचरचामय 6303.
 काशीमाधन(मह भव) 5816, 6140, 6144, 6221-27, 6240, 6254-56, 6304, 6330, 6345, 6355, 6405, 6, 6420, 6444-46, 6452-61, 6608, 6627.
 कथनेश(भव) 6229.
 कथनेश 6603.
 कथनचरित 6633.
 कथन 6467.
 कथनोपनिषद् 6209.
 कथन विद्यावाचीन्द्र 6203.
 कथनामन्द 6187-91.
 कथनामन्द (कैलाशचरचसिद्धि) 6447.
 केसरचरच (केसरचरचसिद्धि) 6215.
 केसरचरच 6487-90.
 केसरचरच 6688.
 कथनामन्दनाथ (कथनामन्दनाथसिद्धि) 6339.
 महाभारत 6621.
 महाभारत 6464.
 महाभारत 6601.
 श्रीमद्भारत 6176.
 श्रीमद्भारत 6230.
 श्रीमद्भारत 6469 (श्रीमद्भारतसिद्धि-चरचमय) 6530.
 श्रीमद्भारत 6469-16.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6815 (p. 969).
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6669-90.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6491.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6492.
 श्रीमद्भारत 6335-37.
 श्रीमद्भारत 6207.
 श्रीमद्भारत 6309.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6536.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6205.
 श्रीमद्भारत 6533.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6309.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6815 (p. 969).
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6340.
 श्रीमद्भारत 6439-41.
 श्रीमद्भारत 6326.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6525.
 श्रीमद्भारत 6232.
 श्रीमद्भारत(श्रीमद्भारतसिद्धि) 6468.

राक्षस (चार्यजीव) 6622.
 राक्षस शिव (विष्णुनाथनाथ) 6696.
 राक्षस 6208.
 राक्षस 6362-64.
 राक्षस 6552.
 राक्षसराधा 6442.
 राक्षस सहाय (विष्णुनाथपुत्र) 6211.
 राक्षस (विष्णुनाथपुत्र) 6353.
 राक्षस शिव 6177-82, 6322.
 राक्षस 6463.
 राक्षसराधा 6617.
 राक्षस (राक्षसराधापुत्र) 6382.
 राक्षस शिव (राक्षसराधापुत्र) 6327-28.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6236-37.
 राक्षसराधा (alias नौविधा) 6231, 6340-41, 6404.
 राक्षसराधा 6263.
 राक्षसराधा 6368.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र, राक्षसराधापुत्र) 6494.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6234-35.
 राक्षसराधा 6626.
 राक्षसराधा 6186.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्रराक्षसराधापुत्र) 6383.
 राक्षसराधा 6365.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6422.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6320-21.
 राक्षसराधा 6172, 6319, 6632, 6669, 6674, 6679-89, 6696-97, 6699, 6781-83, 6806-9, 6813 (31, 32, 37, 41), 6814(2).

राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6347.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6347.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6421.
 राक्षसराधा 6210.
 राक्षसराधा 6319.
 राक्षसराधा (नौविधापुत्र) 6193, 6443.
 राक्षसराधा 6182.
 राक्षसराधा 6526.
 राक्षसराधा 6607.
 राक्षसराधा 6601-02.
 राक्षसराधा (विष्णुनाथपुत्रराक्षसराधापुत्र) 6408.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6892.
 राक्षसराधा 6539.
 राक्षसराधा 6201.
 राक्षसराधा 6640-45.
 राक्षसराधा (alias विष्णुनाथपुत्र) 6231, 6340-41, 6404.
 राक्षसराधा 6584.
 राक्षसराधा 6343.
 राक्षसराधा 6204.
 राक्षसराधा 6354, 6400, 6703.
 राक्षसराधा 6462.
 राक्षसराधा (विष्णुनाथपुत्रराक्षसराधापुत्र) 6597.
 राक्षसराधा (विष्णुनाथपुत्र) 6241.
 राक्षसराधा 6592-96.
 राक्षसराधा 6584.
 राक्षसराधा 6693.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6228.
 राक्षसराधा (राक्षसराधापुत्र) 6699, 6600.
 राक्षसराधा 6604.

